

R. 12 P. 7
R E R E N D I
P A T R I S F R A T R I S P H I L

ippi Diez Leuitani, ordinis Minorum, regularis ob-
seruantia, prouincia Sancti Iacobi,

QVADRICENARIUM CONCIONVM QVAE QVOD
sidia Domini in Septuagesima vsq ad gloriosam Domini Resurre-
ctionem in sancta Ecclesia habentur,

O M I P R I M I
Tertia & Quarta pars.

DE LA LIBRERIA

DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.

E. C. N.

*Real Colegio Mayor y Real
Colegio de San Juan de los Rios*

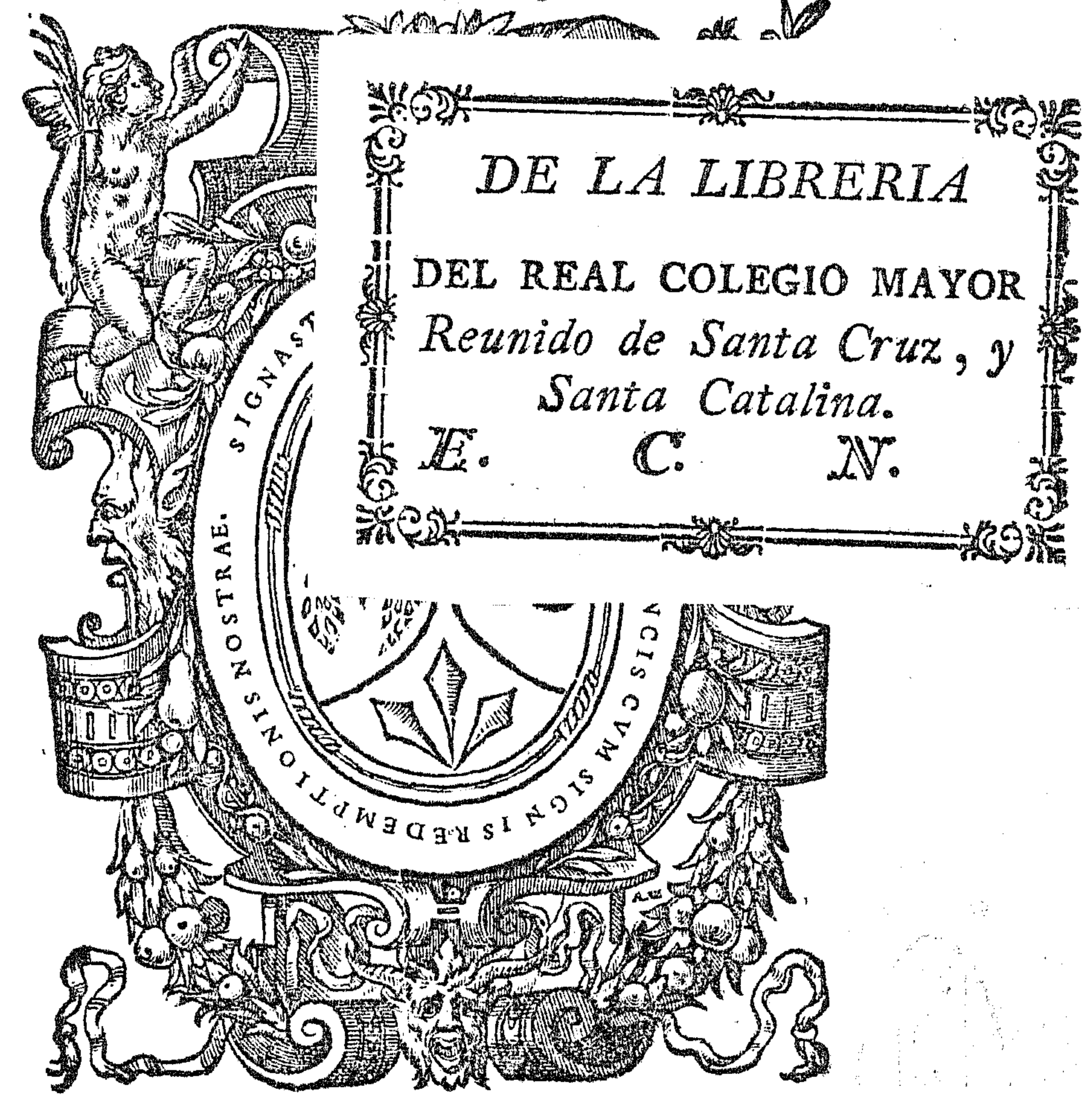
Cum Priuilegio.
SALMANTICÆ,
excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXIII.

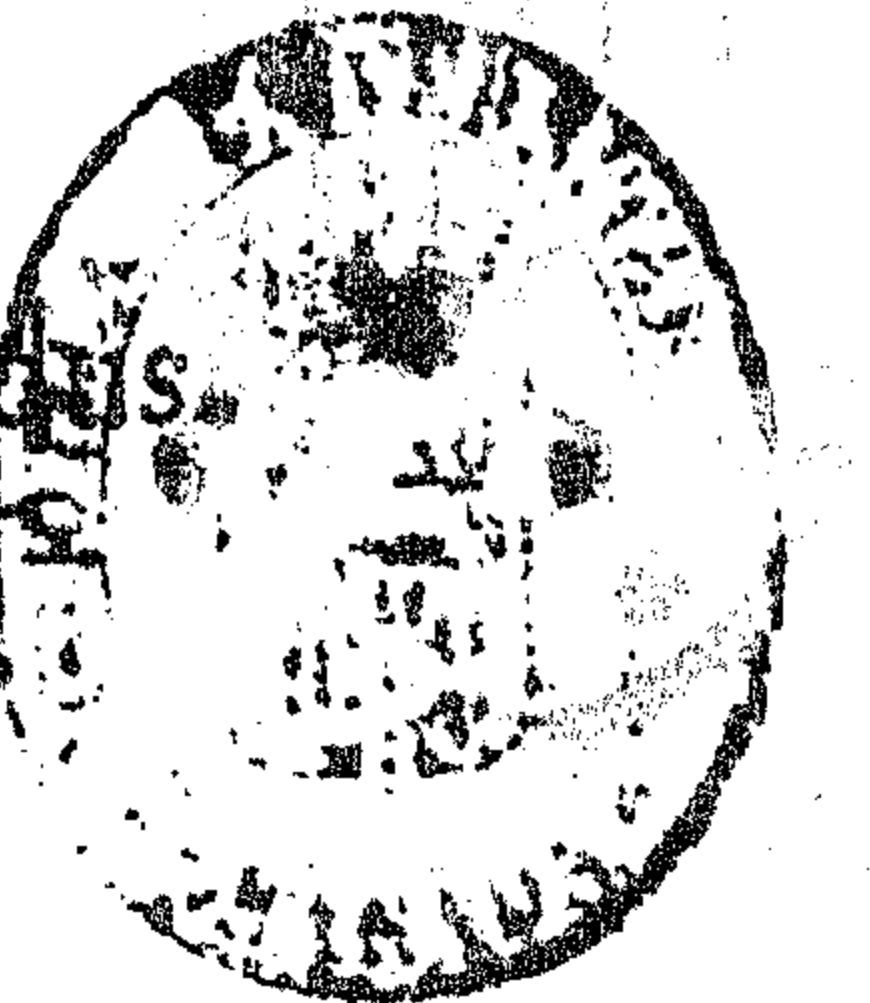
R. 12807
R E V E R E N D I
P A T R I S F R A T R I S P H I -
lippi Diez Lusitani, ordinis Minorum, regularis ob-
servantia, prouincia Sancti Iacobi,

QUADRUPPLICIUM CONCIONVM QVAE QVO
tidie à Dominica in Septuagesima vsq, ad gloriosam Domini Resurre
ctionem in sancta Ecclesia habentur,

T O M I P R I M I
Tertia & Quarta pars.

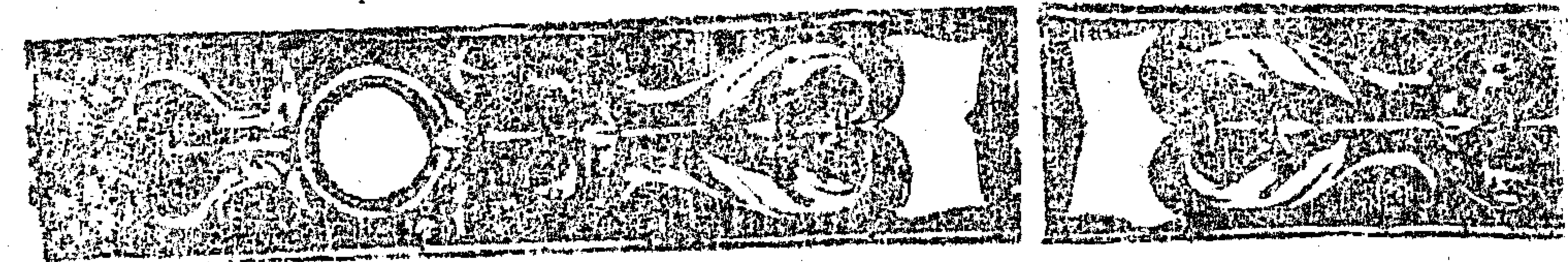
Cum Priuilegio.
S A L M A N T I C Æ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D. LXXIII.

*Es de la libreria del Magor y Real
Colegio Minoridad de Granada*

F R A T R I S I O A N N I S L O
pez, ordinis fratrum Minorum de libri
excellencia Carmen.

Rodeat in lucem nitidus rutilante Pyropus
Lumine, & exulter sydere terra nouo.
Lata Brigantinos Salmantica suscipe fructus,
Quos haec terra tuo lacte rigata tulit.
Hinc modo surrexit doctissimus Autor in omni
Scriptura, & legis Doctor Apostolica.
Plurima, qua sacris in sunt arcana libellis,
Explicat, atque pijs moribus illa docet.
Hunc quicumque paras diuino accendere mentes
Eloquio, atque animos tollere ad astra cupis,
Perlege, nec pigeat tanto depromere gemmas
Thesauro, summus quas reperire labor.

T E R T I A P A R S
Q V A D R A G E S I M A L I S,
I N Q V A C O N T I N E N T V R O M -
nes Dominicae & Feriae, quae in sacrosancta Ecclesia solent de-
cantari, à Dominica in Septuagesima vsque ad Fe-
riam secundam post Dominicam Re-
surrectionis inclusiue.

Dominica in Septuagesima.

*Simile est regnum caelorum homini Patrifamilias, qui
exiit primo mane conducere operarios in vineam
suam. Matth. 20.*

M Christus Redemptor noster dixisset
discipulis suis: In regeneratione, cum sede-
rit filius hominis in sede Maiestatis suae, se-
debitis, & vos, &c. Conclufit, dicens: Multi
erunt primi, nouissimi, & nouissimi, primi.
In regeneratione, & renouatione mundi (ait
Dominus) multi primi, erunt ultimi, & e
contra. Quid est hoc Domine? si diceres quod in his nostris tem-
poribus hoc futurum erat, non mirarer, siquidem multos primos
nouissimos, multosque nouissimos, primos esse conspiciamus.
Quod autem hoc in futura vita futurum sit: magnoperè profe-
cto respectus, bonitatem, clementiamque tuam admiror. Quo-
modo est hoc, quod hoc dicas, & quod sic futurum sit? Si istud in
hoc seculo faciendum esset, tolerabile esse videtur, ubi pluri-
mos bonos oppressos cernimus, qui cum in virtute sint primi, in
secularibus bonis sunt nouissimi. Multos vero perditissimos ho-

Tom. ij.

a

mines

Es de la biblioteca del Colegio Real Universidad de Granada

Psalm. 72.

mines videmus; qui sunt priores, & nobiliores. Atque etiam 4
quod hoc sic in hac vita agatur, conquerebantur Prophetæ.
Attende, quomodo conquestus fuerit Dauid in toto Psalmo
septuagesimo secundo dicens: Quam bonus Israel Deus his, qui
recto sunt corde. Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi
sunt gressus mei: quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum
videns. Quia non est respectus morti eorum: & firmamentum
in plaga eorum. Ideò conuertetur populus meus hic, & dixerunt:
quomodo scit Deus, & si est scientia in excello? Ecce ipsi pec-
catores, & abundantes in seculo, obtinuerunt diuitias. Et dixi.
Ergo sine causa iustificauit cor meum: & laui inter innocentes
manus meas, Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in ma-
tutinis. Existimabam vt cognoscerem hoc: labor est ante me, do-
nec intrem in sanctuarium Dei; & intelligam in nouissimis eo- 5
rum. Veruntamen propter dolos posuisti eis: deiecisti eos, dum
alleuarentur. Et paulò post: velut somnium surgentium, idest.
Vidistis quam bonus sit Deus Israel seruiantibus ei: iam quasi la-
beantur pedes mei ad sequenda mea laborum vestigia, cum
vitæ eorum prosperitatem considerarem. Video illos tam pin-
gues, tamque sanos, & video quod illi sunt, qui imperant, &
qui prohibent: illi sunt gubernatores, iudices, & nobiles; illi
denique pinguioribus mundi rebus perfruuntur. Et cum hoc
animaduertant homines recti, & synceri: dicunt, quæ est Dei
sapientia, aut quæ gubernatio? Si est sapientia in cælo? hi quia
sunt mali, & peccatores sunt priores, ditiores, ac nobiliores
seculi: nos autem quia Deo seruiamus, & in innocentia vitæ
ambulamus, posteriores, pauperiores, vilioresque sumus, ac 6
magis opprimimur? & ego sine causa iustificauit cor meum.
Quid autem ait (ait vnus quisque horum) mihi iustificatio
mea, lachrymæ, verbera, mortificationesque proderant? Exi-
stimabam (inquit Dauid) me hæc mysteria intellecturum.
Existimabam vt cognoscerem hoc: labor est ante me. Si tan-
tummodo res præsentis considerentur, non potest huius dif-
ferentiæ, & disparitatis causa bene cognosci, quousque in glo-
riam Dei cura consideratione mea ingressus fui, & horum fi-
nes, & exitus considerauit. Adhibens hanc diligentiam cum con-
sideratione mea intellexi, quod his hominibus malis largi-
tur Deus bona temporalia, vt in hac vita illis persoluat ali-
quod

7 quod bonum, quod fecerunt; etsi cum tam parum sit, in me-
dio voluptatum suarum illos mors arripit, & quasi fumus eua-
nescunt, cum in sublimiori dignitatis gradu constituti sunt;
& decepti remanent, sicuti, qui post prosperum insomnium
expergiscuntur, & nihil inueniunt eorum, quæ arbitraban-
tur se habere. Vides Domine, quomodo conquerebantur iusti
quod hoc adhuc in hoc seculo, istud agatur? Tu verò dicis,
quod erit in regeneratione quando venturus es iudicare vi-
uos, & mortuos? O æterne Deus, quam terribile est hoc
etiam auditu! Præcipue cum tu sis Deus iudex iustus, fortis,
& patiens. Iustus, qui nemini iniuriam infers; fortis cuius
brachium à nemine conteretur: patiensque licet ad iracundiam
prouocaris. Quod cum talis sis: dicas tamè quod nouissimi erunt
8 primi: res est hæc, quæ me obstupescit, atque omnes in maxi-
mam admirationem adducit. Ad hoc respondetur, quod non
vult dicere hic Dominus, quod in die iudicij mali bonis excel-
lent. Sed vult dicere, quod multi, qui prius Deo seruire cœpe-
runt, & multos annos in eius seruitio, tepidè ac remissè con-
sumpserunt, non tanto præmio afficientur: sicut alij, qui serius ei
seruire cœperunt, & pauciores annos, cum summa tamen animi
contentione seruiuerunt. Non enim tam respicitur, coram diui-
na Maiestate breuitas, aut longitudo temporis, in qua illi serui-
tur; quam spiritus, & amor, quo seruitur. Atque vt hoc apertius
significaret, proposuit Dominus Parabolam patrisfamilias, qui
exiuit conducere operarios in vineam suam, & finito die, tantam
mercedem tribuit illis, qui vna tantum hora laborauerant; quan-
9 tam illis, qui totum pondus diei in labore sustinuerant: & finita
parabola cum eadem sententia conclusit, dicens: Sic erunt nouis-
simi, primi, & primi, nouissimi. Multi enim sunt vocati, pauci ve-
rò electi.

Tota tamè difficultas in hoc est, scilicet, quomodo ex eo, quod
multi sunt vocati, pauci verò electi, inferat diuinus Dominus,
quod multi erunt primi, nouissimi, & nouissimi, primi? Ad in-
telligendum hoc notandum est, quod in alijs parabolis, sicut in
illa ingredientium ad nuptias: cum ille, qui non intrauit nu-
ptialibus vestibus indatus: iussus est mitti in tenebras exterio-
res. Illic verbum illud: Multi sunt vocati, intelligitur vniuersali-
ter de illis, qui ad Dei seruitium vocati sunt. Et illud: Pauci
electi,

quantumuis perditus, & iniquus ille sit: cum videamus, quod 16
omnes, & in omni ætate Deus vocat; eosque ad suam vineam
recipit, si ipsi volunt venire. Atque illis soluit, non tempo-
ris spatium, sed Spiritus feruorem, quo operati sunt con-
siderans. Magnopere etiam adiuuat, ad consolandos & ful-
ciendos eos, qui ad seruitium Dei serò accedunt, confide-
rare, quod maximus labor, quem patiuntur in relinquen-
dis malis moribus, & rationibus, quibus semper vixerunt,
(quod non habent, qui ab ineunte ætate Deo seruire cœpe-
runt) si offerant illum, vt offerunt Deo, ad meritum maxi-
mè conducit: atque ad satisfaciendum pro pœnis purgatorij sum-
moperè prodest.

Quod prius in hac parabola notari oportet, est; quod qui sum-
mo manè exiuit conducere operarios, vocatur Paterfamilias; 17
quod est nomen pietatis, indulgentiæ, & sollicitudinis. Hoc est
nomen, quod Deus sibi ipsi tribuit, & adeò illi conuenit, vt di-
cat Iob: *Quis est pluuie pater? aut quis genuit stillas rotis? vbi*
apparet, quod omnium rerum pater vocatur; vsque & guttæ
aquæ, & roris etiam: quia omnia creat, & conseruat. Vnum ex
illis, quæ magis excitant eum, qui in alterius seruitute labora-
turus est, vt id libenter faciat, est, hilaris aspectus, & liberale in-
genium Domini sui. Ille Dominus (dicit quidam) est tam affa-
bilis, vrbanius, & liberalis in suos, vt libentiùs illi gratis, quàm
alteri pro pretio seruirem. Audiuitisne quot annos Iacob serui-
uerit patruo suo Laban eius greges, noctu, dieque custodiens;
& cum non arbitratur Laban, abijt Iacob à domo eius, quia vi-
dit malum vultum illius? Abeamus (dixit mulieribus suis) quia
video faciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri, & nu-
diustertius. Nequaquam seruiam homini, qui mihi benignum
vultum non ostendit. Fratres mei vniuersalis rerum omnium
Dominus, qui nos vocat ad obseruantiam suæ sanctæ legis, &
ad sui seruitium: est Dominus, quæ nobilitatis, vnde eo dicat
David: Quoniam tu Domine suavis, & mitis; & multæ mi-
sericordiæ omnibus inuocantibus te. Tanta est eius suauitas, vt
ad se nominandum non dicatur Dominus familias; quod est no-
mè Maiestatis, sed paterfamilias, vt nos cõfortet, & inuitet, vt li-
bentissimè ad eius seruitium accedamus. Hæc fuit maxima cle-
mentia, quam Deus hominibus ostendit, quod voluerit, vt il-
lum

Iob. 38.

Genes. 31.

psalm. 85

lum patrem vocarem: & in hoc nobis dedit arma, quibus eum
concuteremus. Animaduertens diuina Maiestas, quod in ra-
tione creaturarum, ita imbecilles essemus, vt non haberemus ar-
ma, quibus ipsum possemus oppugnare; largitus est nobis hoc
iaculum æneum, fortissimum, quo eius cor transfigeremus, &
viscera suauissima penetrarem: quod est, vt eum patrem vo-
cemus. Hoc diuinitus exaggerat Sanctus Paulus, dicens: Non
enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore; sed accepi-
stis spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus: Abba
pater. Tam non oportet vos viuere vt seruos, sed vt filios dile-
ctissimos; non cum seruili timore, sed cum suauissimo amore: si
quidem spiritum filiorum Dei, & lucem, agnitionem, baptis-
mum, legemque, ac gratiam, quam Deus filijs suis dare solet,
20 accepistis: oportet nunc vos clamare, sicut & nos clamamus,
summa cum suauitate, & pleno ore dicentes. Pater, pater, quæ
sunt fortissima iacula ad Dei cor superandum. O quàm fiden-
ter potest anima se offerre coram hoc optimo patrefamilias, di-
cens illi: O Domine, qui cælum, terramque implet, quomodo
meam solam animam vacuam relinques? Tu Domine, qui ver-
miculis terræ, & auibus cæli cibos præparas, quomodo meam
animam famelicam defines? Tu, qui lilia, & florestam singula-
ribus, & mirabilibus coloribus exornas; quomodo animam meam
nudam destitues? Si tu implet omne animal benedictione, quid
igitur mihi præparatum habebis, cui animalia, & cælos creasti?
Quis est, qui hanc Dei suauitatem, ac clementiam audiens, non
confortetur; vt illi libentissimè deseruiat? Præsertim cum vi-
deat quomodo surgit diluculo, ad nos vocandos; vt dicit sacrum
21 Euangelium.

Exijt summo manè conducere operarios in vineam suam. Cum peccas-
set Adam dicit sanctus textus: Et cum audissent vocem Domini
deambulantis in paradiso, ad auram post meridiem. Sic cine-
conducens dos operarios; qui lucrentur, surgit summo
nè, summa cum celeritate; at verò ad puniendum venit pede-
tentim, ambulans vesperi, & ad auram. O fratres mei hoc si-
gnificat, quod talem Deum habemus, qui ad puniendum ve-
nit quasi inuitus, ac si capillus apprehensus traheretur: sed ad
conferendam nobis gratiam, ac maxima beneficia, talis est
eius in nos amor, qui non patiatur illum deambulantem,

Rom. 8.

Genes. 32.

Cant. 2.

simile.

ne post meridiem venire, sed eum summo mane faciat exurgere. Hoc significavit etiam sponsa, dicens de sponso: Ecce iste veniet saliens in montibus, transiliens colles, id est, omnia dirumpens, quæ illum impedire posse videbantur, id est, quod nec peccata, nec ingratitude nostræ; quæ sunt montes, & colles, quæ ex se Deum impediunt, sicut solent montes & colles viatoribus obstare, impedire valent, quominus divina Maiestas summo mane properet ad conferenda nobis beneficia. Duabus maxime rationibus solet quis summo mane exurgere: altera, quia est homo diligentissimus. Nunquam iter fecistis cum homine, qui nondum est media nox, & iam à lecto surgit, & non quiescit ut iter faciat; famulum suum excitat, lucernam iubet inflammari. Dicit autem famulus; Domine quid tam festinanter surgis? nondum enim tam citò illucescet: at ille quid (inquit) mea refert? potius enim auroram à me, quam me ab aurora expectari volo. Videte quid cura & diligentia efficiat. Altera causa est, quia longum iter illi conficiendum est. Famulum vocat, & mulam sterni iubet. Ait famulus; vide Domine, quod nondum illuxit. Parum refert (ait ille) magnum enim iter mihi hodie conficiendum est. Scito ergo ô frater Christiane, quod propter has duas causas surgit Deus mane. Altera est, propter maximam curam, quam habet, ut te in cælum perducatur. Vide quàm sollicitus est avarus propter pecuniam, qui non potest in lecto quiescere. Quàm sollicitus est mercator, qui omnes divitias suas per mare deducit, & in maximo periculo eas positas advertit. Multo tamen maior est cura, quam Deus de te habet. O benedictus talis Deus! glorificatus talis Dominus! quare frater hoc te non movet, & stimulat, ut sis diligentissimus in servitio patris tui cælestis, qui se tam sollicitum, diligentem, ac benignum in te præbet? Secunda causa, quare tam diluculo exurgit, est propter longum iter, quod confecturus est: & hoc iter est, te convertere, de malo bonum efficere, & ex titione inferni, reddere te lucernam, quæ splendide in mundo illucescas. Idcirco igitur exit summo mane conducere operarios. Et hoc significat quod, ut primum rationis usus illucescit, iam Deus est tecum, ne ad Sathanæ vineam discedas. Sunt homines tam ducibiles ad proficiscendum in vineam Sathanæ, ut quanvis non vocentur, nec conducantur, aut aliquid præmij illis promittatur,

mittatur, omnes illuc pergant. Et cum Deus tam summo mane exeat, totque præmia polliceatur, vix reperit operarios, qui velint ire in vineam suam. O animæ, quare non erubescitis, & pudore confundimini, cū tot vocationibus non respondeatis, & ex tot inspirationibus, admonitionibus, pollicitationibus, ac comminationibus, fructum non percipiatis? vocat te Deus hora prima, tu verò dicis: hora tertia convertar, vocat te hora tertia, tu dicis: hora nona. Ecquis tibi securè affirmat frater quod te iterum Deus vocabit? pater hoc Evangelium illud mihi affirmat. Mentiris, nam etsi sanctum Evangelium dicit, quod omni tēpore Deus exit; non tamen dicit quod eisdem semper vocat: & licet ita sit, quod sæpè exeat ad vocandum te (ut sæpè contingit) quis tibi poterit securè affirmare, quod hora tertia meliùs quam hora prima poteris venire? O cæce, diabolus est, qui hanc imaginationem tibi offert. O bonus David, quàm optimè fraudem, & tentationē hanc cognovit cū dixit: Verbum iniquum constituerunt adversum me. O quam pessimum verbum mihi Dæmones dixerunt. Quod verbum? dicunt (inquit) mihi: dormi, & requiesce, David, quodcumque enim volueris, poteris exurgere. Nunquid qui dormit non adjiciet, ut resurgat? Nunquid, qui recumbit in peccato, non resurget ab eo quando voluerit? O quàm maledictum, & quàm mendax verbum: non enim resurget peccator quando voluerit, nec res hæc in manu eius est. Quod si nunc quando à Deo vocaris, ire non vis; fortasè postea ire voles, & nō poteris. Venit mensis Augusti, cū paruo pretio triticum æstimatur; & tu habes pecunias, quibus possis triticum tibi emere, & dicit amicus tuus: eme nunc illud siquidē talē habes occasionem: tu verò non vis. Postea verò cariùs valet triticū, & tu cōsumis pecunias, quas habes, atq; cū hyems venit fame peris. Frater mi adverte, quod nunc est Augustus, & Deus paruo pretio venditur: ac tu habes pecunias, quæ sunt vires, tempus, ac valetudo ad agendam penitentiam; ad ieiunandum, ad exercendum te in omni opere bono. Eis ergo incipe emere, fac testamentum tuum præpara animam tuam; confitere peccata tua, reconciliare cum inimicis tuis: recede ab occasionibus, &c. Non vis? forsitan ergo quando volueris non poteris. Veniet hyems illa mortis tam tempestuosa; & ita te vendique circumventum, & conturbatum reperies; ut quasi nihil bene ordinatum, & rectum possis efficere: & ita in infernum detruderis.

psal. 40.

simile.

ris ubi famem crudelissimam in perpetuum patieris. Hoc est, 28
 quod Spiritus sanctus dicit, licet transuerso temporum ordine,
 ac ego nunc dixi, propter frigus piger arare noluit: mendicabit
 ergo ætate, & non dabitur illi.

Conuentione autem facta ex denario diurno. O quam ignominiosum
 verbum fuit hoc homini, semel tantum præcepit Deus cæteris
 creaturis operari, & ex quo eas in initio sæculi creauit; nunquam
 usque hodie operari cessauerunt; nec cessabunt quidem, quous-
 que illis Deus aliter præcipiat. Animaduertite quomodo nun-
 quam cessauerint cæli, quomodo terra semper produxerit. De-
 niq̄ue discurrete, & contemplamini omnes creaturas, & inuenie-
 tis eas in illis occupatas, ad quæ eas Deus creauit. Atque hoc
 solummodo, quia illarum creator eis sic præceperit; nec ta-
 men illis aliquid promiserit. Homo autem, qui maiora bene- 29
 ficia, quam cætera omnes creaturæ accepit; ita ingratus & rusti-
 cus est; ut necesse sit illi præmium promitti, ad incitandum il-
 lum, ut faciat quod debet. Et quod peius est, etiam cum ma-
 ximis pollicitationibus non vult illud facere. Si præciperetur
 terræ, & loqui sciret, diceret se iniuria affici: cum sibi præcipe-
 retur, quod ipsa facere tenetur: atque idem dicerent cætera om-
 nes creaturæ. Quod autem homo, quem ratio, fides, gratia,
 ac præmium inuitat, id nolit facere; maximæ est ingratitude
 profectò. Et super omnia, quod illi cautum est cum pœna mortis
 æternæ (quod est peccatum) hoc diligentissimè, ac summa animi
 contentione facit. O diabolicam peruersitatem, quare non ve-
 recundamur fratres, quod in tam immane, & tantæ ingratitude
 mis crimen incidamus? Pudeat ergo nos, & saltem propter spem 30
 utilitatis, quæ nobis promittitur, incipiamus in hac vinea Domi-
 ni laborare. Ad quod ut nos incitet, & exhortetur, promittit di-
 uina Maiestas æterna præmia. Democritus Philosophus obscu-
 rissimam quandam protulit sententiam, scilicet, Duo lumina-
 ria mundum gubernant. Et Aristoteles exposuit hanc senten-
 tiam, dicens: quod hæc duo luminaria, aut sidera, sunt utilitas, &
 timor. Nihil faciunt homines nisi alterum horum finium, tanquã
 scopum ante oculos habeant. Aut enim spe præmij concitati, aut
 timore deterriti, ne in aliquem laborem incidant opera sua fa-
 ciunt. Cum igitur hoc ita sit, quo maiori labore nos poterat Deus
 deterrere, quam æternis inferni tormentis nos comminans?

Aut

31 Aut quid amplius poterat promittere, quã seipsum, quod est in-
 finitum bonum, ut eo in æternum perfruamur? & tamen multos
 Deus passim inuenit, quibus dicat quod in hodierno Euangelio
 operarijs dixit: *Quid statis hic tota die otiosi?*

Tantum malum est otium, ut minus inconueniens esse duxe-
 rint Philosophi dicere mundum ab æterno fuisse; quã otium
 in Deo imaginari: & idè affirmarunt quod ex quo Deus est, est
 etiam & mundus: nisi enim esset mundus (dicebant) quod esset
 Deus otiosus; quod non est credibile, esse posse in Deo: cum ipse
 tantoperè otiosos excretur. Fides catholica etiam fatetur nullũ
 vnquam in Deo fuisse otium. Veruntamen nõ idè mundus ab
 æterno fuit. Deus enim alias res maioris momenti habet in se in
 quibus occupetur; quã creationẽ, & gubernationem vnuerſi:
 ut est: contemplatio suæ diuinæ essentiæ, & amor, & cõmunica-
 tio diuinarum personarum. Veruntamen magna exaggera-
 tio est, ad declarandum quantum malum sit otium, cum fuerit
 occasio, ut in tantum errorem Philosophi inciderent; ut crede-
 rent mundum æternum fuisse: ut Deo otium non tribuerent.
 Alia etiam maxima exaggeratio otij est: quod Spiritus Sanctus
 nobis irrationalia animantia obijcit, nec quidem maiora, aut no-
 bilitiora; sed vilissima, quæ sunt formicæ. Significans quod
 etiam sunt magis bruti, & irracionales homines otiosi, quã
 hæc tam humiles creaturæ. Et ita dicit: vade ad formicam
 ô piger, & considera vias eius: & discite sapientiam, quæ cum
 non habeat ducem, neque præceptorem, neque principem,
 parat in ætate cibum sibi, & congregat in messe quod co-
 medat. Et postea exclamat dicens: usquequo piger dor-
 mies? quando consurges de somno tuo? Paululum dormies,
 paululum dormitabis: & veniet tibi pauperies quasi vir arma-
 tus. O quã terribilis reprehensio, & quã obstupenda com-
 minatio. Discite (inquit) ô piger à formica, quæ cum magistrum,
 prædicatorem, aut reprehensorem non habeat; tam diligen-
 ter quærit quæ sibi in necessitatis tempore necessaria sunt.
 Tu autem ô rationalis homo, cum tot præceptores, & præ-
 dicatores habeas; nec tamen plus quã lapis commoueris?
 quousque tandem dormies infelix? quando tandem ab isto
 somno consurges? Breuissimum est tempus, quod hic cum
 ista misera tranquillitate, & somno potes degere. Et statim
 sicut

Prou. 6.

sicut vir fortissimus te occupabit, & circūueniet paupertas, à qua nullo vnquam tempore poteris liberari. Væ auribus, quæ talia audiunt; nec tamen à tam graui somno, & negligentia exurgunt! secundū hoc fratres mei non erit necesse, vt Regina Austri, aut Ninuizæ confurgant ad condemnandam hanc otiosorum generationem: sed vna formica sufficiet eos omnes condemnare. Quid plus in tanti mali execratione dici potest?

Dicit ergo illis Dominus: *Quid statis hic tota die otiosi?* O pigri in hac vita quæ vobis concessa est ad æternam beatitudinem consequendam, hic estis otiosi? Non poteritis profectò meritò respondere, quòd illi responderūt dicentes: *Quia nemo nos conduxit:* Cum tam crebro habeatis, qui vos Dei nomine vocent, & inuiter. Præsupposito, quòd cum diuino fauore ijs, quæ modo audiistis, concitati, omnes vno animo proposueritis in vinea Domini incipere laborare; vnā tantum exercitationem, & diligētiam vobis rolo dicere: quam in hac vinea debetis adhibere. Et est hæc: quòd quemadmodum quādo materialem vineam colitis facitis fossas circum vites, auferentes terram, quæ ibi est: vt vitis aquam, & solis calorem percipiat. Sic oportet vos facere in animabus vestris spirituales fossas; vt vitis, quod est cor vestrum spirituales rorē. Et calorem solis iustitiæ recipiat. Atq; hoc nihil aliud est, quàm animæ desideria cœlū versus detegere, & aperire. Aperite fratres mei maxima desideria in cœlū, & vos veteri terra eradicare. Renouamini in nouitate sensus vestri. Auferte terram à circuitu cordis vestri, & summa cum diligētia in hoc laborate inuicem vos cōfortantes. Et ad hæc sancta exercitia inuitantes: sicut operarij in vinea alij alios inuicem confortant, & incitant. Sic nos monet Sanctus Paulus dicens: videte fratres ne sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi à Deo viuo. Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur, vt nō obduretur quis ex vobis fallacia peccati. O quam diuina verba, largiatur nobis Dominus spiritum intelligendi, sentiendi, atque exequendi illa. Cauere (ait Beatus Paulus) ne sit in vobis cor infidele; non solūm infidelitate hæresis: sed etiam infidelitate separationis à diuino amore, & obediētia Dei viui: & ad hoc faciendū, exhortamini, & cōfortate vos inuicē quotidie. Quādiu hæc vicia durauerit oportet vos ab hoc opere nō cessare, statim enim fallacia peccati cor obduratur. Cauete ne peccatum amplectamini; ni-

mis

37 mis enim fallax est. Est pomum exterius pulchrū, interiūs verò putridum. Est quasi melopepo scriptus; intus verò inutilis. Quapropter aperite magnas fossas ardentium desideriorum; in quibus recipiantur cœlestes rores ne corda vestra obdurentur. Vult enim Deus, vt cœlestia summo animi affectu ac cordis suspirijs cupiamus, & ea sicut tam pretiosa ac necessaria exposcamus: suaque diuina ac cœlestia beneficia maximi faciamus. Idcirco David dicit: *Aperi os tuum, & adimplebo illud.* Et alibi: *os meum aperui, & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.* Quia desiderabam (inquit) vt anima mea maximum fructū ferret, tuaque diuina præcepta obseruaret, aperui, & extendi desideria mea: & feci profundam fossam, ac statim ros tui diuini spiritus excidit. Sed dicet aliquis: pater sum tam ficcus, & miser, vt ne mea quidē desideria ad res cœlestes sciam extollere. Ad hoc dico, quòd si nō scitis res cœlestes desiderare: saltem desiderate eas desiderare. Vt David eodē Psal. dicebat. *Cōcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas, in omni tempore.* Quòd sanus & infirmus, diues, & pauper, letus, & tristis: manē & vesperi desiderabat anima mea; vt semper suspirarē, vt meliūs, ac meliūs in dies diuinæ maiestati tuæ seruirem. O foelix qui hac sollicitudine animam suam excoluerit, & cum hac diligentia in vinea Domini laborauerit. O quā abundantem fructum percipiet; & quā pretioso amoris vino etiam in hoc sæculo perfructur. Quòd si hunc fructum non tolerimus, de nobismetipsis conqueramur: eo quòd passionibus, ac negligentijs nostris animam nostram sterilem reddimus. Sic fatebatur ipse David dicens: *Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilem animam meam.* Cum appetitibus, & passionibus meis benefaciam: ipsi mihi pessimè persoluunt, reddunt enim animam meam sterilem. Et caute diligenter ne racemus terram attingat, quia putrefiet. Cauete ne opera vestra bona terram attingant, ne illa propter humanos respectus faciatis; eleuate illa à terra, & facite solūmodo propter gloriā, & honorē Dñi: vt faciebat sponsa, quæ dicebat. *Omnia poma seruaui tibi, noua, & vetera. Nō (inquit) illa mihi seruo, aut hominibus, cū illi seruiō: sed omnia tibi volo, tã noua, quã vetera opera ad laudē, & gloriā nominis tui custodio.* Hic est excellētissimus modus, quo anima magnoperè proficiat, & maiora denuò beneficia ac gratiæ augmētū cōsequatur, quæ cœlestis gloria cōparatur, ad quā nos perducatur Iesus Mariæ filius Amō.

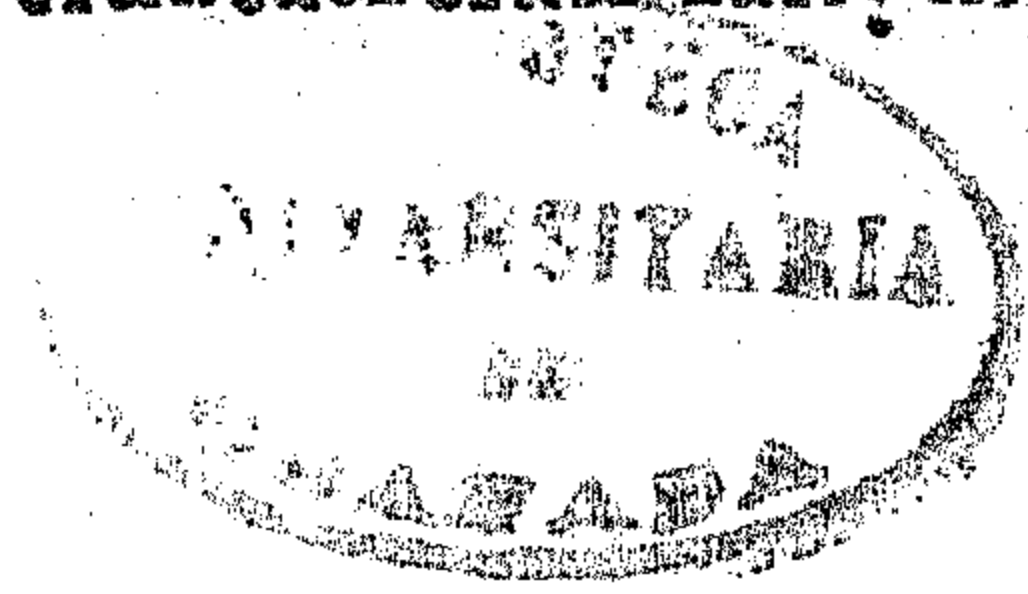
simile.

Psalm. 80.

Psalm. 118.

Psalm. 34.

Cant. 7.

Dominica in sexagesima.

Cum turba plurima conueniret ad Iesum, & de ciuitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: Exijt qui seminat seminare semens suum. Lucæ. 8.

VM turba plurima ex diuersis ciuitatibus, & regionibus ad Christū Redemptorē nostrū accessisset, vt illis ostenderet, quod non omnes proficiendi desiderio veniebant, proposuit similitudinem, dicens: exijt qui seminat seminare, &c. Et dicta similitudine exclamauit, dicens: Qui habet aures audiēdi, audiat. Nō dixit: qui habet aures, audiat: sed qui habet aures audiēdi, audiat. Multi enim habent aures, sed non ad audiēdum bonum. Qui podagra laborat, pedes habet, si tamen illi dicas: frater curre, dicet ipse: nequeo, dices illi: tu nō habes pedes? habeo (inquit) sed sunt podagrici. Habet pedes, sed nō ad currendū, sic omnes habent aures, sed (propter scelera nostra) pauci eas habent ad audiendū, vt oportet. Ecclesiasticus dicit: Auris bona audiet cū omni cōcupiscentia sapientiā. Hic notat Spiritus sanctus quānā sit bona auris. Sūt homines, qui tā malas habent aures, vt saluationis doctrinā percipere vix possint: nec aliquid aliud prater curiositates, & vanitates velint audire. Solū autē eū Spiritus sanctus hic dicit bonas aures habere, qui summa cū suauitate & ardentissimo desiderio gaudet animę sapientiā percipere. Et de illis, qui hoc animi affectu res diuinas nō diligunt, dici potest, quod nō habēt aures ad audiēdū: at que etiā dici potest, quod spiritualiter sunt priuati auribus. Latrones, qui incipiūt furari, cū in primo furto deprehenduntur, exuuntur vestibus, & publicē vapulāt. Pro secūdo autē latrocinio grauaturs illis poenę; & abscindūtur eis aures. Ita se Deus habet cū peccatore. Pro primo enim peccato, tanquā pro primo latrocinio illum exuit gratię vestibus, & crudelissimis verberibus illum flagellat; qui sunt morsus, & amaritudines cōsciētę, quę illi propter peccatū superueniūt. Cū enim adhuc sit nouitius in malo, nec tā distractus sit, illum conscientia magnopere remordet; & cum spiritualibus angustijs, & afflictionibus incedit. Si verō his verberibus percussus non emendatur; sed secundum latrocinium committit, hoc est:

simile.

Blccc. 3.

simile.

5 est: si peccatis peccata addit: in poenā huius deprauationis permittit Deus vt ab illo aures auferantur; & quod maneat ferē sine vlla attētionē ad bonū. Et hoc est auribus priuari. O quot sunt in mūdo, atq; etiā fortassē in hoc tēplo sine auribus, sine attētionē, & affectionē alicuius boni: tāquā homines, qui cū futuris rebus cōclusionē fecerūt, qui de morte, iudicio, aut inferno nō agūt. Et idcirco ad nihil coeleste intēdūt. Præcipiebat Deus nequis pro voto, quod fecerat, ouē aure, aut cauda amputatis offerret. Glossa interlinearis dicit, quod ille est ouis sine cauda, qui nō cogitat de nouissimis. Cauda est extremitas animalis & ille est quasi animal sine cauda, qui de rebus futuris æternę vitę nō cogitat. Et ex eo quod cauda careat, prouenit, vt nec aures habeat. Ex eo enim quod de rebus futuri sęculi nō cogitet, prouenit, vt quasi auribus priuatus, cū ista amētia in poenā peccatorū suorū maneat. Hoc animal nō vult Deus in suū sacrificiū acceptare. Si ergo sumus o fratres mei amputatis auribus, quod remediū habebimus, vt in diuinam Dei gratiam redeamus; & illi iterū acceptabiles efficiamur? Quod habuit ille cuius auriculam Sanctus Petrus amputauit, ad recuperandū eā: quā Christus Redēptor noster manibus accepit, & illi restituit. O Christe vitę reparator, verē miseriarum nostrarū curator. Ecce nos omnes hic sumus amputatis auribus, nō à Sancto Petro: sed propter scelera nostra, te ergo supplices exoramus, vt nobis aures restituas; vt nobis concedas attentionem, & amorē tuę celestis doctrinę: vt ita in visceribus nostris imprimatur, & in nobis fructificet sicut tu vis. Ita debetis fratres mei hunc diuinum medicum supplicare, quando ad audiendam prædicationem acceditis.

7 Interrogantibus autē S. Apostolis, quidnā illa parabola significaret, cepit illā Dñs exponere, & dicere: *Semen est verbum Dei.* Poterit aliquis dicere: Arist. dixit, qd omnes transferētes secundū aliquā similitudinē trāsferūt. Ergo siquidē filius Dei, verbū diuinū grano comparat, in aliqua re oportet illa esse similia. Ad hoc respondeo quod non solum in vna re, sed etiam in multis diuinum verbum, & semen conueniunt: ex quibus duas tantum res in quibus assimulantur nunc dicam. Altera est, quod semen habet proximam virtutem ad producendum fructum: & talem virtutem habet verbū Dei, quod est initium, per quod consecuturi sumus fructum glorię. Subtilis Doctor Scotus dicit, quod quomodomodum vltimum, quod ex arbore speramus, est fructus, nō vt illum

Leuiti. 22. Glossa. inter li. sup. Leuit. 22.

Arist. 6. 10. p. c. 2.

Scotus in. 7. dist. 1. q. 3. ad. 2.

seruie-

D. Th. 1. 2. q. 11. art. 1.

D. Th. 1. 2. q. 11. art. 1. & q. 70. art. 1. & in 4. Sentent. d. 49. q. 15. art. 2. & in addition. ad. 3. p. q. 96. art. 2. 1. Cor. 3.

Hebr. 11.

Roma. 10.

seruemus; sed ut eo perfruamur, (fructus enim à fruendo dicitur, vel è cōuerso ut asserit angelicus Doctor, & fructus nascitur à flore, flos autē à ramo producitur, ramus verò à stipite proficiscitur, stipites autē à radice exit, radix autē à semine generatur.) Sic Deus noster vltimus finis est fructus à nobis expectatus, quo, ipso præstante, fruituri sumus. Itaque vltimum expectatum ab homine, seu vltimus eius finis Deus, fructus spiritualiter acceptus, dicitur. Hæc autē fructus acceptio, inter alias, pluribus in locis ponitur à D. Thoma. Ieiunamus, ac laboramus, ex omnibus ergò Christianis exercitationibus, quem fructum nos percepturos speramus? speramus quod Deus semetipsum per claram visionem nobis concedat. Vnde ergò nobis dimanat, quòd hunc fructum consequamur, qui est Deus? Dico quòd visio Dei, & eius possessio, per charitatē impetratur. Sine illa enim nec elemosynæ, nec mortis qui dem possessio aliquid profunt ut affirmat Sanctus Paulus cum dicit, si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero; nihil mihi prodest. Charitas autem ex fide proficiscitur: fides enim me docet, quòd Deus est supernum bonum: & quòd idcirco debeo illum diligere. Fides etiā docet me maxima beneficia, quæ in me contulit, quòd propter me descendit de cælis, & homo factus est. Crucifixus est etiā pro me. &c. Et ex alia parte lex naturalis mihi dicit, ut sim gratus. Atq; hinc venio ad concipiendum amorem huius optimi Dei: & quoad possum in hoc amore accrescere, & proficere viriliter curo. Ecce quomodo charitas, & amor ex fide procedit, & idcirco dixit Sanctus Paulus, sine fide impossibile est placere Deo. Ille verò Deo placet, qui eum diligit. Ex quo manifestè apparet, quòd tantum dixit in hoc, ac si diceret: sine fide impossibile est Deum diligere. Res autem fidei sunt tam excellentes, ut nullum humanum ingenium quantumuis acre, & subtile illas possit adipisci: quas si adipisceretur, iam non esset fides. Et idcirco ad hæc fidem habendam oportet nos audire verbum Dei: ut exaggerat Sanctus Paulus dicens: quomodo credent ei qui non audierunt? & postea concludit dicēs: ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Et ita apparet quomodo ad impetrandam fidem necesse est verbum Domini audire. Ecce quomodo Deus, qui est fructus, quem speramus, non impetratur sine charitate: & charitas non impetratur sine fide; fides autem non acquiritur sine prædicatio-

ne

ne diuini verbi: atq; idcirco cum maxima conuenientia illud vocat Dñs semen siquidem (ut probatum est) per illud hic diuinus fructus comparatur. Altera res, in qua verbum Dei simile est semini hæc est. Quòd sicut necesse est, quòd semē incorporetur in terra, & radices agat, atque in ea conseruetur: & ita fructum fert. Sic verbum Dei fructum fert si in humano corde satum, summa cum affectione illic seruetur: ut faciebat Dauid cum dicebat: in corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi: & eo quòd ita non conseruetur, tam parū operationis & fructus facit in plurimis audientium cordibus. Hac de causa Beatus Iacobus admonens homines, ut ex diuino verbo fructum perciperent, & secundum illud operarentur, admirabili quadam comparatione explicuit, quòd ex eo quòd illud audientes non conseruarent proueniebat, quòd illud opere non exequerentur, dicens: estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos, quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic cōparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo: considerauit enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Primū notate quòd dicit, quia decipit homo semetipsum, cum solūmodo contentus est verbum Dei audire. Dicunt multi: ad prædicationem vadimus & nihil est amplius: & remanent valdè contenti arbitantes illud sufficere. Secūdo notate diligenter, quòd posuit similitudinem contemplantis se in speculo: quia qui sunt viri, ut esse oportet, & non foemineis moribus assuefacti, si aliquando faciem suam ad speculum aspiciunt, est tam celeriter, & (ut aiunt) per transfennam, & tam parū reflexionem in speculo faciunt, ut statim obliuiscantur imaginis suæ, quam illic perspexerunt. Non autem posuit similitudinem mulieris considerantis se in speculo. Nam mulier non celeriter, sed prolixè vultum suum contemplatur, & faciem suam secundum speculum adaptat, & exornat, & defectum, quem in ea animaduertit diligenter tollit: & denique utitur speculo, & ex eo vtilitatem percipit: vir autem aspicit se celeriter, nec se adaptat, secundum quòd videt in speculo. Et si hoc fortasse fuit in illo tempore quando Sanctus Iacobus hoc scripsit: nunc autē sunt iam viri tam parum curantes ea quæ virilia sunt, & tam foemineis, ut quasi foemine sese ad speculum componant, & exornent. Tertiò notate etiam quòd comparat verbum Dei speculo. Et ita oportet vos considerate, quòd quando prædicatur vobis diuini

Tom. ij. b. nus

nus sermo, proponitur vobis ante oculos speculum, in quo maculas, & defectus vestros animaduertatis, & eos corrigatis, & valde prolixè vos in hoc speculo aspiciatis, & respiciatis, ruminantes cogitatione, quod in prædicatione dicitur: vt secundum illud animas vestras componatis. Hoc est enim semen conseruare, vt fructum ferat. Et ex eo quod homines cum hac attentione in hoc diuino speculo se non contemplantur (dicit Sanctus Iacobus) prouenit, quod tam parum fructus ex eo percipiuntur. Et quod peius est, sæpenumerò non solum non percipiunt homines ex prædicatione fructum, sed cum sit speculum, quod eorum maculas, & deformitates illis repræsentauit, de eo murmurantes abeunt. De simia dicitur, quod si quando contingit, vt se in speculo videat, cum illic tam deformem, immundam, ac nigram se animaduertat, tantam rabiem in speculum concipit, vt si possit, illud confringat. Quid similius dici potest ijs, quæ faciunt homines malæ conscientia? qui pleni indignatione, & rabie, quia in prædicatione illis dicitur quales sint, & eorum deformitates illis præsentantur, vellent prædicatorem viuum comedere, & illum perdere, ac coelestem doctrinam, quam prædicat confringere, & annihilare, ac penitus labefactare. O simia simia. Ecquid habet culpæ verbū Dei, aut concionator, qui eius nomine illud prædicat, si vos estis deformes, immundi, & diaboli effecti? Curate ergò fratres mei vobis remedium adhibere, si quidem tam propinquum, & paratum est auxilium Dei, nec queramini de eo qui nullā vobis habet culpam, & munus suum exequitur, vt debet.

Optimè vidistis quomodo Beatus Iacobus in his verbis nos doceat, maximè necessarium esse reflexionē facere in verbo diuino, & vt in corde magnopere conseruetur, vt radices agat, & fructum ferat. Et ita profectò faciunt iusti, vt affirmat Ecclesiasticus dicēs: qui diligunt illum conseruabunt verbum illius. Amor habet maximam memoriam, qui verè alterū diligit omnia eius verba, etiā & minima, & quæ per risum dicuntur memoriæ affigit, & in pectore suo cōseruat. Sic qui maximo animi affectu Deū diligunt, eius verba in pectore suo scribunt, & ita memoriæ affigunt, vt nunquā aut saltem difficillimè obliuioni ea tradant. Contra vero vbi non est amor, non aduertitur quid dicatur, nec loquētis verba assimilantur. O quantum est circa hoc plorandū? profectò quia verba Dei non percipimus, tanquam verba illius, quem diligimus, ideo tam facile

Simile.

Eccles. 2.

facile nobis à memoria excidunt, nec ad ea attendimus, aut illa aliquid æstimamus. Memento te fratres mei quomodò percipitis verba amici vestri, quæ valde diligitis: & quàm libenter in corde vestro assident, & quàm fixa vobis in memoria remanent: & erubescite, ex hoc enim intelligetis quàm parum Deum ametis, cum tam facile obliuiscamini illorum omnium, quæ vobis eius nomine dicuntur. Radices, quas hoc diuinum semen agit in anima, sunt intentiones bene operandi, in alijs eas agit maiores, in alijs verò minores. Aliqui firmissima proposita cōcipiunt, & statuunt se potius morituros esse, quàm quod illa opere non exequantur. Alij autem remisse proponunt, & paruas radices in illis verbū Dei agit, de quibus dicitur. A dulterinæ plantationes non dabunt radices altas. Hi sunt quorū pater est diabolus. Plantæ illegitimæ, quanquam proponunt bene agere quū audiunt prædicationem, postquā tamen illinc exeunt nihil est amplius. Sicut oua, quæ sunt in igne sudat, & à se guttas aque immittunt, cum autem ab igne separantur, statim sicca remanent, vt antea. Ita mali quanuis aliquando prædicationem audientes, suspiria, & lachrymas profundunt, cum primum ex templo exeunt exsiccantur vt antea, quia verbum Dei in illis non egit profundas radices: nec ipsi firmissima proposita operandi boni conceperunt. Non sic bonis contingit, sed in illis adimpletur quod præcipit Deus suo diuino verbo dicens. In electis meis mitte radices. Iusti exeunt cum tam constantibus propositis, vt quales fuerint radices, optime in fructibus perspiciantur. O quam iucundum est prædicatori talibus hominibus prædicare! Idcirco dicebat Esaias. Audite verbum Dñi, qui tremitis ad verbum eius. Vobis gaudeo prædicare (inquit Sæctus propheta) qui audientes verbum Dei: toto corpore contremiscitis: & statim conuertimini, & ex eo fructum percipitis.

Ecce rationes, quare dicit Dominus quod semē est verbū Dei. Seminator autem est ipse Iesus Christus summus mundi Magister, de quo intelligitur illud, *Exijt qui seminat seminare semen suū.* Exijt enim hic diuinus seminator in sua sanctissima natiuitate, ad seminandum diuinum semen sui caelestis verbi in hominum cordibus. Quando agricola exit diluculo ad ferendum, vadit totus capitis coopertus propter nimium frigus: cum verò sol exit incipit sudare, in meridie autē propter nimium calorem, quo grauat, exiit se capitis, vt melius possit serere, & illud à quercu-

Sapi. 4.

Simile.

Eccle. 24.

Esai. 66.

Simile.

suspēdit. Ita hic diuinus seminator exijt in aurora natiuitatis sue, 20
 sanctissimæ carnis suæ capiti coopertus, & hyemis frigore coar-
 ctatus: & statim admirabili paupertatis, humilitatis, & obedi-
 entię exemplo cœpit seminare. Adueniente autem humanæ vitæ
 meridie (qui solet esse trigessimotertio anno) præ nimio charita-
 tis calore cœpit in horto Gethsemani sanguineos sudores emitte-
 re: quando factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurren-
 tis in terram. O diuine seminator fili æterni Dei si tanto agone
 in ista agricultura fatigaris, fac Domine sicut & alij agricolæ face-
 re solent, exue te capiti & suspende illud in arbore. Et ita fuit,
 quod præ nimio calore ardentissimi amoris sui in nos, exiit se
 sanctissimi corporis sui capiti, & illud in crucis arbore suspen-
 sum reliquit, separans illud ab anima, non tamen à diuinitate vt
 melius seminaret. Hoc est vt magis eius verba in visceribus no- 21
 stris imprimerētur, cum illa tanta patientia, & amore seminaret.
 Et sic talem effectum hoc diuinum semen effecit, vt breui tempo-
 re per vniuersum orbē ex eo fructus fuerit perceptus. Quod mul-
 to tēpore antea mirabatur sanctus propheta Esaias in spiritu, cum
 dixit. Antequā parturiret peperit: antequam veniret partus eius
 peperit masculum. Quis audiuit vnquā tale? & quis vidit huic si-
 mile? nūquid parturiet terra in die vna? aut parietur gens simul,
 quia parturuit, & peperit Sion filios suos? vt Sanctus Hierony-
 mus super hunc locum scripsit, omnes has admirationes facit
 sanctus Propheta, propter rem vnam, quæ terram, ac cælū etiam
 obstupescit. Quæ fuit quomodo verbum Iesu Christi tam bre-
 ui tempore in vniuerso orbe tantum fructum tulerit. Hoc est
 enim quod ad literam significat illa sententia: antequam parturi 22
 ret peperit, id est, quod antequam tēpus esset, vt crucis, diuinæq;
 prædicationis fructus prodiret, iam mundus conuersus erat. Hoc
 autē, quod omnes ad laudādum Deum summopere inducit, nos
 inuitat, vt maximè verecundemur: & magno cū dolore calamita-
 tem nostrā maximam lachrymemur, quod in illo tēpore tā breui-
 ter diuinū verbū tantum fructum produceret, nūc vero nos tam
 parum feramus: quod est satis magnæ iniucunditati, ac mœrori
 feruis Dei, qui de hac re agunt. Quemadmodum enim hortula-
 nus magnopere delectatur, videns arbores, quas ipse plantauit
 fructibus oneratas: & agricola lætitia afficitur videns agrum,
 quem ipse excoluit, & a quo nemorosa ligna euulsit, fructiferis
 sege-

Luce. 22.

Isa. 66.

Hieron. lib.
7. Ecclesi. hi
sto. c. 4

simile.

23 segetibus onustū. E contra verò hi affliguntur quū vident, quod
 brachia, & corpus suum fatigauerint, omnēq; diligentiam suam
 in cassum adhibuerint. Ita prædicatores lætantur summoperè ani-
 maduertētes, quod populi, quibus prædicāt, in virtute proficiūt:
 quæ sunt arbores ipsorum manibus plantatæ, & doctrinæ cœlestis
 aqua irrigatæ, & sunt ager eorum sudore ac diligentia excultus, ac
 nemoribus purgatus. E contra verò non possunt non contrista-
 ri, & exanimari, videntes quod post tantam diligētiam, tam pau-
 cus sit spiritualis prouentus. Quapropter fratres mei humiliter
 per charitatem Dei vos deprecor, ne patiamini labores, ac sudo-
 res nostros frustra emitti. Et animaduertite, & magnoperè hoc ti-
 mete quod vobis volo dicere, scilicet, quod vnū ex signis, quæ san-
 cti assignant reprobationis, est quod quis prædicationes audiat,
 24 nec tamen ex illis fructum percipiat. Et ne abiremini meum es-
 se in somnium, videte quā ad literam hoc affirmat Sanctus Pau-
 lus dicens: terra enim sæpè venientem super se bibens imbrem, *Hebr. 6.*
 & germinans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit
 benedictionem à Deo: proferens autem spinas, ac tribulos repro-
 ba est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustio-
 nem. O terribilia verba! quid magis metuendum dici poterat? O
 quā insensibilis erit anima & quā marmorea, quæ hoc non
 senserit, & timuerit, execramini terram, quæ cum colatur, & irri-
 getur nullum tamen alium fructum profert præter spinas, & ve-
 pres. Reproba est (dicit Sanctus Paulus) terra, est digna, quæ ab
 omnibus despiciatur, & maledicatur; & occasionem præbet illis,
 qui in illa laborarunt, vt dicant: Tādiu in hac terra laborauimus,
 25 nec tamen fructum facit, maledicta sit talis terra. Maledicto pro-
 xima est. Væ tibi animæ miseræ, ad te enim omnia hæc verba di-
 riguntur: tu es quæ tua duritate, obstinatione, & sterilitate, signū
 perhibes, quod reprobata es, & maledicto Dei proxima; & quod
 iam diuina Maiestas te nō amplius speret; sed in illum æternum
 ignem inferni præcipitet.

Dicit vterius Sanctum Euangelium: *Et dum seminat, aliud ceci-
 dit secus viam.* Profectò si hic seminator esset terrestris, minimè du-
 bitarem, quare semen in malam terram, inter spinas, lapides,
 & secus viam seminauerit. Verū ō magne Deus, qui es semi-
 nator, & non cessas seminare, quare Domine immittis semen
 secus viam, vt veniant aues, & comedant illud, & bestię concu-

1. Tim. 2.

Mat. 9.

cent illud? quare illud feminas inter spinas, quæ illud suffo-²⁶
cent? O maximam misericordiam, & liberalitatem Dei! etsi
enim in mala terra seminat, culpa tamen non est Dei; sed
terræ nisi fructum ferat. Vt enim Sanctus Paulus de hoc cle-
mentissimo Domino loquens dicit: qui omnes homines vult
saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Et ad eum vult
vnumquemque saluum fieri, vt ad illud sufficiens illi præstet au-
xilium, & hoc quod dicit quod seminat Deus semē suum in om-
nibus partibus terræ significat, quod omnibus sufficiens auxi-
lium præstat, vt saluentur. Synderesis illa, ac naturale ratio-
nis lumen, granum est satum à Deo in omnibus, bonis, &
malis. Granum autem sui diuini verbi, de quo hic peculiari-
ter loquitur, dici potest, quod in tam diuersis terris semina-
uit; quia cum sint terræ intellectuales, & rationales, quæ ho-²⁷
die est plena lapidibus, & spinis, cras, atque etiam hodie po-
test esse mollis, & purgata. Atque ideo scribitur in terra bona,
vt melior efficiatur, & in mala, vt bona reddatur. Terra viæ signi-
ficat peccatores publicos, & inhonestos, quæ sunt viæ, per quas
multi pergunt in infernum. Talis erat Magdalena, & vt pri-
mum Deus in illa seminavit, ex via publica, effecta est vna
ex magis secretis, & honestioribus terris Ecclesiæ: ita vt digna
fuerit esse comes sacratissimæ virginis Mariæ Domine no-
stræ. Terra plena lapidibus significat homines duros, & ob-
stinatos. Talis erat Sanctus Paulus, & cum primum Deus in eo
seminavit, tam mollis terra effectus est, vt dixerit, Domine quid
me vis facere? per terram habentem spinas homines diuites de-
signantur, & per spinas diuitiæ significantur. Vide pater quod²⁸
nummi sunt molles, & diuitiæ suaves, quomodo ergo dicis, quod
sunt spinæ? O maximum mysterium, nisi superna veritas hoc
dixisset, quis vnquam tale credere potuisset? spinæ feriunt,
& compungunt; diuitiæ verò afferunt voluptatem, quo-
modo igitur vnum congruit cum altero? accipite manibus
spinas, & ferient vos: accipite verò nummos, & latificabunt
cor vestrum. Quis autem dubitat, quin optimè dictum fue-
rit, quod Deus dixerit? & quandoquidem ipse diuitias spi-
nas nuncupauit: non potuit esse sine maxima conuenientia.
Hoc autem per spinarum proprietates cognoscetis, quarum vna
est, quod spinæ sunt lacertorum, atque immundorum anima-
lium

1. Tim. 6.

lium latibula. Insectamini lacertum, aut colubrum, & statim in-
ter spinas absconditur: cupidus autem, quid aliud est, quam la-
tibulum; in quo vitia absconduntur? Idcirco Sanctus Paulus lo-
quens de cupiditate dixit, qui volunt diuites fieri, incidunt
in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa,
inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, &
perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas.
Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt
se doloribus multis. Tu autem o homo Dei hæc fuge. Liberet
nos Deus à tam mala peste, quæ in tot tantaque præcipitia ho-
minem deducit. Perpendite diligenter vnumquodque horum
verborum Sancti Pauli, & videbitis quot incommoda cupiditas
afferat, & quomodo cupidus homo sit quasi rubetum, in quo ve-
nosa animalia absconduntur. Qua propter concludit dicens: tu
³⁰verò o homo Dei hæc fuge. Date mihi hominem, qui omni cura
ac vigilantia diuitias acquirat, & velit diues fieri: & ego illum vo-
bis dabo mendacem. Interrogat quis illum: Domine, quanti æsti-
matur hic pānus in singulos cubitos: Respondet ille, Domine duo
decim dragmis: & iurat quod tātū illum emit. Quomodo ergo ex
hac mercatione victum acquireret, si verum esset istud, quod di-
cis: sed mentiris, & periurium committis pro cupiditate assis. Et
non solum dabo illum periurum; sed etiā proditorem, hic enim
pro centum aureis vniuersum genus suum prodet, & patriæ suæ
erit perfidus. Etiam cupiditas est mater inuidiæ, ex inuidia au-
tem oritur ira, & cum ira plurima insulta committuntur. Alia
proprietates spinarum est, quod in extremitate feriunt. Sic diui-
tiæ nunc videntur dulces, ac iucundæ: in extremitate verò: hoc
³¹est in morte: illic feriunt, illic ita sunt asperæ, vt sanguinem faciāt
exilire. O quam miserè: quanta cum afflictione, & dolore mo-
ritur avarus, quanto dolore afficitur, eò quod diuitias, quas cum
tanto sudore vultus sui, & cum tam iniustis & illicitis negotia-
tionibus, actor vsuris acquisiuit, eas nunc inuitus relinquat.
Quare affligeris infelix diues: crucior, quia nunc spinarum ex-
tremitatibus compungor. Et nunc est quando verè me tangūt, &
in me impletur quod diuina sapientia dixit, quod extrema gau-
dij luctus occupat. Solēt pueri, vt alios decipiāt, in rosa pulcherri-
ma spinā abscondere, & cum illam alij tam pulchram aspiciant,
applicari eam sinunt naribus, vt sibi oleat: cum primum autem

Prov. 14.
Sinsile.

I. Cor. 15.

Exod. 3.

Hierem. 23.

ad narēstosa accedit, statim à spina stimulantur. Sic facit diabo-³²
 lus, qui num morū ac temporalium bonorū pulchritudine, in qui-
 bus latet spina, homines decipit. Nūc nō sentis spinam, quod est
 peccatū, hac tēporaliū rerum specie, & pulchritudine deceptus,
 cūm autem accesseris, ad percipiendum odorem, & ad intelligen-
 dum, quid hæc omnia sint, (quod erit in hora mortis, quæ est ho-
 ra, in qua omnis dolus detegitur) tunc ab illa spina, & stimulo cō-
 pungēris, de quo dixit Sāctus Paulus. Stimulus enim mortis pec-
 catum est. Idcirco meritō Dominus spinis diuitias comparauit.
 Et quando inter has spinas excidit verbum Dei, nullum fructū
 fert, curæ enim & earum sollicitudines, omnem cordis substantiā
 sugunt, & illud impediunt, & sic manet diuinū verbum suffoca-
 tum, vt nequaquam possit fructum facere. Vidit Moyses rubū,
 qui ardebat, & non comburebatur, & tam nouam rem admirans³³
 dixit: vadam, & videbo visionem hanc magnam. Quid esset fra-
 tres si nūc videretis non vnum tantum; sed plurimos rubos igne
 inflammatos, qui tamen nō comburerentur? Quotidiē profecto
 illos proprijs oculis aspicitis; & quod hæc sit res tam frequens,
 ideò illam nō admiramur. Auarus est quidā rubus, vt sancto hoc
 Euangelio comprobauimus. Ignis est verbum Dei, sic dixit Do-
 minus per Hierem. nunquid non verba mea quasi ignis? Inflan-
 matus est ergò ignis in rubeto: quia avarus, & cupidus ad prædi-
 cationem venit, & optimè intelligit, quod prædicatur, & scit sen-
 tentias, comparationes, & considerationes, quas audiuit, referre.
 Hic autem ignis non consumit eius imperfectiones; siquidem in
 eisdem peccatis remanet, cūm diuina verba in eius visceribus nō
 fuerint impressa. Ecce miraculum Sathanæ, quòd rubus igni in-³⁴
 flammatus non consumitur. Quot autem ex his sint in mundo
 fideles testes estis vos, qui videntes illos propter eorum multitu-
 dinem iam non admiramini? O fratres charissimi per charitatem
 Dei vos rogo, vt has spinas euellatis: ne in vobis tanta doctrina,
 & tantum bonum amittatur.

Terra bona ij sunt, qui corde bono & magna animi affectione
 diuinū verbū suscipiunt, illudq; in corde suo retinēt, & diligētis-
 simè, ac patientissimè exequuntur. De his dicit Dñs; quòd: *Fructum*
afferunt in patientia. Nam ad fructificandū in rebus, quas diui-
 num verbum docet; cūm sint sensualitati contrariæ maximè
 est necessaria patientia: quæ nisi sit, quem fructum, potest ferre
 verbum

³⁵ verbum Dei in anima? Nunc vellem ego scire, quæ nam harum
 terrarum sitis, qui in hac vrbe cōmoramini? si fortè estis terra bo-
 na? Ad hoc (credo) respondebitis, quòd non: licèt enim inter vos
 sint multi optimi Christiani, ac Deum timētes, qui sunt terra bo-
 na, & fructum centuplum afferunt, veruntamen video tot cursa-
 tores viarum, tot meretrices, tot lusores, tantamque prophanita-
 tem aspicio, & quòd non acceditis ad prædicationem tanto fer-
 uore, quāto oporteret vos accedere: atque ideò securè possum di-
 cere, vos non esse terram bonam. Estis ne ergo terra viæ? nō. Via
 enim sunt regum curiæ, & domus potentissimorum domino-
 rum, quæ sunt viæ publicæ, quæ ducunt in infernum: illic enim
 publicè peccant homines, & gloriātur se esse malos. Illic, qui ma-
 gis lasciuè amat, & qui prophanior est, nobiliorem se existimat.
³⁶ Illic qui meliùs scit murmurare de proximis suis, illosq; suis ca-
 uillatorijs verbis infamare, pluri æstimatur. Illic denique viden-
 tur iumenta soluta, & libera incedere; quæ est vita bestialis, & car-
 nalis, quæ diuinum semen, (quod est verbum Dei) calcibus suis
 conterit, & conculcat. Quænam igitur terra estis? Nunquid estis
 terra spinarum? Non: quanuis enim inter vos sint multi diuites,
 & multa negotia agantur, plura tamen aguntur in alijs vrbibus,
 vt Hispali, Vlyfibonæ, Venetijs, &c. Illæ sunt terræ spinarum,
 vbi tot sunt negotia, cupiditates, vsuræ, ac fraudes; vt vix Dñi no-
 stri Iesu Christi Euangelio credere videantur. Quæ ergo terra
 estis? Dico, quòd estis lapides duri, saxa sicca, in quib⁹ verbū Dei
 non inuenit dispositionem, vt radices agat. Dixit sapiens quidā:
 Gutta cauat lapidem, non vi, sed sæpe cadendo. Cūm autem in-
³⁷ vos incidant canales, & fluuij etiam capitales maximorum præ-
 dicatorum, ac magistrorum, nullam tamen in vobis impressionē
 fecerunt. Verbū Domini cum alacritate percipitis; statim tamen
 exsiccatur, & arefit; eo quod spiritali affectu, & deuotionis spiri-
 tu careatis. Et ita quo plures prædicationes auditis, eo duriores re-
 manetis, tanquam saxa fluuij, per quæ quanto plus aquæ præte-
 rit, tanto duriora remanent. Quis ergo vobis cor dabit carnis, nisi
 ille qui cūm esset verbum, caro factum est propter nos? quis hos
 lapides scindet, nisi ille, in cuius morte petræ scissæ sunt? qui que
 omnipotentia suæ digito suam diuinam legem in lapideis tabu-
 lis inscripsit? O Christe potentissime rerum omnium, Domi-
 ne deprecor te, vt per tuam admirabilem potentiam has durita-

Simile.

Iean. 1.
Matt. 27.
Exod. 31.

tes confringas, cordaque hæc mollifices, vt cælestē verbi tui semen accipiant.

Hoc Euangelium nobis proponit sancta Ecclesia nunc ante Quadragesimam, vt dispositi, & præparati simus ad prædicationes percipiendas, quæ in Quadragesima prædicandæ sunt. Itaque vt doctrina, quam audituri sumus non sit in nobis vana, & inutilis. Ex hoc autem apparet quales simus nos, quia cum modo præparaturi essemus terram, vt facit bonus agricola, ante quam ferat: recipiētes nos ad maximam orationem, diuinarumq; rerum contemplationem, ac sanctissima sacramenta recipientes; quæ summo perē animas disponunt: nunc magis in his paucis diebus, quam in toto anno dissoluimur, & deprauamur. Ita, vt nunc contendere videamur, quis plus manducabit, quis plus ludet, & maiores turpitudines committet, &c. Itaque cum Quadragesima accedit, ita peccatis fatigati sumus, & aliqui præ nimia ciborum copia infirmi, vt nulla in nobis ad bonum sit dispositio. Scitis quid mihi videtur diabolus his diebus facere, qui carnis priuio sunt proximi? facit ex hominibus mulas locatas. Videbitis aliquos homines tam malæ conscientiz, qui cum mulam conducant, & videant tēpus conductionis esse breue, illam nimis fatigant, calcariibus crebrò stimulant, modicum cibi illi præstant, onus grauiissimum imponunt: ita denique eam tractant, vt cum ad domū domini sui accedit, minimè illi toto illo mense possit seruire, atque etiam aliquando moriatur. O homines peiores bestijs, quid de vobis dicam? quos ita diabolus his diebus trahit, vt mulas conductas: cum videat tempus peccandi breuiari, ac tempus bene operandi propinquare, dicit: Hæ bestiæ meæ sunt, ego illas pro voluptate conduxī, tempus est breue, accedit enim Quadragesima, quid remedij est; imponamus nunc illis grauiissima onera: veniant carnales voluptates; veniant ludi, conuiuia, murmurationes, & his similia: nullum sit flagitij genus quod non committatur: ita denique illos fatigat, vt cum accedunt ad domum domini sui, qui est Deus, tam perditī, ac sceleribus oppressi perueniant, vt in tota Quadragesima non possint Deo seruire. Quomodo enim ieiunabit, qui propter nimiam ciborum copiā agrotat, & necesse est, vt sumat potiones? quomodo erogabit elemosynas, qui totam substantiam suam ludendo dissipauit? quomodo visitabit domos pauperum, aut ad audiendam prædicationem veniet qui

simile.

Qui noctu vias cursans, cecidit, & crura perfregit? tot tantisque oneribus illos Sathanas oppressit, vt peccatorum onera animæ caput quæ est ratio supergressa fuerint, & ita conturbata est eorum ratio, vt miseri de se nesciant. Ecce quid sumus, & quomodo diuinis artificijs vtimur, quæ alma mater Ecclesia à Spiritu sancto illuminata inuenit, vt nos ad omne bonum incitet; nos vero ex nihilo fructum percipimus. Pudeat ergo nos tantæ prophanitatis, & his sanctis admonitionibus vtamur: & Dominus nobis gratiā suam hinc conferet, qua sempiternam gloriam consequamur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Dñica in Quinquagesima.

Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secreto,
&c. Luca. 18.

ROFICISCENS Dominus Iesus Hierusalem cum discipulis suis, assumpsit eos seorsum, & arcana illud tam secretū, & mysteriosum, scilicet, quod vita moritura erat, illis reuelauit, dicens: Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Appellat se hinc filius Dei, filium hominis, ad significandū affectionē, qua hominem diligit. Est hæc Scripturæ phrasis, quæ quādo Spiritus sanctus vult significare affectionē, qua aliquis aliquā rē diligit, vocat illū filiū eius rei quā diligit. Sicut filios lucis vocat maximos amatores virtutis; filios huius seculi, eos appellat: qui huius seculi res magnoperè diligunt. Ita hinc Christus Redemptor noster vocat se filiū hominis, ac si dicat, qui maximo cordis affectu hominē amat, atque illi seruit. O quā dulce verbum est hoc, cum dicitur quod filius Dei tui amator est, o homo, & in tui seruitio maximè occupatur! Tu vero nescis dimidiū horæ noctis, aut diei huic Domino seruire; cum totū tempus in mundi seruitute consumas. O quāta iniustitia est nō soluere Deo hoc debitū, quod illi tāto iure debetur! scilicet, vt anima tota in eius seruitio occupetur; cum sit res, quam ipse peculiariter suam esse dicit, vt dixit per Ezechielem, Omnes animæ meæ sunt. Et quamuis (vt dixit Dauid) Domini est terra, & plenitudo eius: quadam tamen singularitate, est res Dei anima. Totum palatium regium est regis, & tamen dicitur illud domici-

Ezech. 18.
Psal. 23.

tes confringas, cordaque hæc mollifices, vt caelestē verbi tui semen accipiant.

Hoc Euangelium nobis proponit sancta Ecclesia nunc ante Quadragesimam, vt dispositi, & præparati simus ad prædicationes percipiendas, quæ in Quadragesima prædicandæ sunt. Itaque vt doctrina, quam audituri sumus non sit in nobis vana, & inutilis. Ex hoc autem apparet quales simus nos, quia cum modo præparaturi essemus terram, vt facit bonus agricola, ante quam serat: recipiētes nos ad maximam orationem, diuinarumq; rerum contemplationem, ac sanctissima sacramenta recipientes; quæ summoperè animas disponunt: nunc magis in his paucis diebus, quam in toto anno dissoluimur, & deprauamur. Ita, vt nunc contendere videamur, quis plus manducabit, quis plus ludet, & maiores turpitudines committet, &c. Itaque cum Quadragesima accedit, ita peccatis fatigati sumus, & aliqui præ nimia ciborum copia infirmi, vt nulla in nobis ad bonum sit dispositio. Scitis quid mihi videtur diabolus his diebus facere, qui carnis priuio sunt proximi? facit ex hominibus mulas locatas. Videbitis aliquos homines tam malæ conscientiz, qui cum mulam conducant, & videant tēpus conductionis esse breue, illam nimis fatigant, calcariibus crebrò stimulant, modicum cibi illi præstant, onus grauiissimum imponunt: ita denique eam tractant, vt cum ad domū domini sui accedit, minimè illi toto illo mense possit seruire, atque etiam aliquando moriatur. O homines peiores bestijs, quid de vobis dicam? quos ita diabolus his diebus trahit, vt mulas conductas: cum videat tempus peccandi breuiari, ac tempus bene operandi propinquare, dicit: Hæ bestiz meæ sunt, ego illas pro voluptate conduxì, tempus est breue, accedit enim Quadragesima, quid remedij est; imponamus nunc illis grauisima onera: veniant carnales voluptates; veniant ludi, conuiuia, murmurationes, & his similia: nullam sit flagitij genus quod non committatur: ita denique illos fatigat, vt cum accedunt ad domum domini sui, qui est Deus, tam perdit, ac sceleribus oppressi perueniant, vt in tota Quadragesima non possint Deo seruire. Quomodo enim ieiunabit, qui propter nimiam ciborum copiā ægrotat, & necesse est, vt sumat potiones? quomodo erogabit elemosynas, qui totam substantiam suam ludendo dissipauit? quomodo visitabit domos pauperum, aut ad audiendam prædicationem veniet qui

simile.

qui noctu vias cursans, cecidit, & crura perfregit? tot tantisque oneribus illos Sathanas oppressit, vt peccatorum onera animæ caput quæ est ratio supergressa fuerint, & ita conturbata est eorum ratio, vt miseri de se nesciant. Ecce quid sumus, & quomodo diuinis artificijs vtimur, quæ alma mater Ecclesia à Spiritu sancto illuminata inuenit, vt nos ad omne bonum incitet; nos vero ex nihilo fructum percipimus. Pudeat ergo nos tantæ prophanitatis, & his sanctis admonitionibus vtamur: & Dominus nobis gratiā suam hinc conferet, qua sempiternam gloriam consequamur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Dñica in Quinquagesima.

Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secreto, &c. Luca. 18.

PROFICISCENS Dominus Iesus Hierusalem cum discipulis suis, assumpsit eos seorsum, & arcanum illud tam secretū, & mysteriosum, scilicet, quod vita moritura erat, illis reuelauit, dicens: Ecce ascendumus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Appellat se hinc filius Dei, filium hominis, ad significandū affectionē, qua hominem diligit. Est hæc Scripturæ phrasis, quæ quādo Spiritus sanctus vult significare affectionē, qua aliquis aliquā rē diligit, vocat illū filiū eius rei quā diligit. Sicut filios lucis vocat maximos amatores virtutis; filios huius seculi, eos appellat: qui huius seculi res magnoperè diligunt. Ita hinc Christus Redemptor noster vocat se filiū hominis, ac si dicat, qui maximo cordis affectu hominē amat, atque illi seruit. O quā dulce verbum est hoc, cum dicitur quod filius Dei tui amator est, o homo, & in tui seruitio maximè occupatur! Tu vero nescis dimidiū horæ noctis, aut diei huic Domino seruire; cum totū tempus in mundi seruitute consumas. O quāta iniustitia est nō soluere Deo hoc debitū, quod illi tāto iure debetur! scilicet, vt anima tota in eius seruitio occupetur; cum sit res, quam ipse peculiariter suam esse dicit, vt dixit per Ezechielem, Omnes animæ meæ sunt. Et quamuis (vt dixit Dauid) Domini est terra, & plenitudo eius: quadam tamen singularitate, est res Dei anima. Totum palatium regium est regis, & tamen dicitur illud domici-

Ezech. 18.
Psalm. 23.

simile.

domicilium est reginæ, & hoc est principis; & illud est regis, quia rex peculiariter in eo habitat. Ita etsi omnia sunt Dei, peculiariter tamē anima dicitur Dei esse, quia est eius domicilium, & ipse vnus potest in eam ingredi, & habitare. Etiam dicitur quod anima est Dei, quia ipse solus ex nihilo eam creat. Habet homo do-

simile.

ctus plurimos libros, & inter eos habet vnum, quem ipse composuit, & dicit: Hic est meus liber. Quid? nonne sunt omnes tui? sic (ait) sed hic est peculiariter meus, quia ego illum composui. Ut essent pisces, & aues, dixit Deus: Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile super terrā. Atque vt essent animalia, dixit: Producat terra animam viuentem in genere suo, iumēta, &c. Vt essent plantæ, arbores, & herbæ, dixit Deus: Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum, &c.

Gen. 1.

Vtens vnis creaturis, ad aliarum productionem. Animam verò ipse solus ad imaginem, & similitudinem suam creat: & idcirco particulariter dicitur eius esse. Tunc verò dicitur anima Deo red-

1. Reg. 9.

di cum illum animat, magis enim tunc est in dilecto, quàm in se. Atque hinc est quod iusti vocantur viri Dei. Sic vocauit famulus Saulis Samuelem, dicens: Ecce vir Dei est in ciuitate hac. Et Saul dixit, ibidem: quid feremus ad virū Dei? Et mulier Sareptana dixit Helix: In hoc cognoui, quoniā vir Dei es tu. Et famuli Ochozix dixerunt Helix: Homo Dei rex præcepit, &c. Atq; Eliseus sapissimè dictus est vir Dei, & homo Dei. Lōgum esset nunc numerare quoties iusti in sacris literis viri Dei nuncupentur: id est, traditi Deo, amatores diuinæ Maiestatis. Vt è contra dicuntur viri Belial, & viri diuitiarum peccatores. Ideò Dauid dicebat:

5. Reg. 17.

Tuus sum ego saluum me fac. Ego Domine sum tuus, non sicut

4. Reg. 1.

homines seculares, qui dicūt: Totus sum tuus, faciā quicquid mihi præceperis, & ne pedē quidem propter illū mouebūt. Omnia enim hæc sunt futilia verba, ac menti dissentanea, ne dicam animum occultantia, & mendacia. Non sum tuus hoc modo (ait Dauid) sed totus sum tuus, nec enim volo me diuidere, vt aliud præ-

4. Reg. 4.

ter te diligam. Et hoc ipsum significauit, dicens. Confitebor tibi Domine in toto corde meo. Quid vis in hoc dicere Dauid? quod

Psalm. 118.

totum cor meum Deo obtemperat, & seruit, ipsum contemplatur, & adorat. Fiat scrutinium in toto corde meo, & examinentur omnia occulta eius, & in omnibus reperientur laudes Domini. Omnes cogitationes meæ illum Deum ac Dominum meum fa-

Psalm. 110.

tentur;

6 tentur. O benedicta anima, quæ ad hunc perfectionis gradum accedit, & ita se totam Deo committit! Interrogabat Dauid, dicēs: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? Et respōdet. Qui nō accepit in vano animam suam. In vano eam accepisti o frater, nisi illam exerceas in illis rebus, ad quæ creata fuit. Attende quod anima tua creata fuit, vt se totam Deo per amorē traderet. Et ita de homine spirituali, & contemplatiuo dicitis. Est homo deditissimus Deo. Heu, heu, quam pauci sunt ex his! quàm dediti sunt omnes mundo, diabolo, & carni: quàm pauci autem se Deo tradunt! O fratres charissimi ne tantum latrocinium committatis: ne Deo seruitium deprædemini, cum tanto iure illi debeatur. Attendite quod dicitur filius hominis. Et propter vos proficiscitur Hierosolymam, vt moriatur. Atque vt hoc beneficiū cognoscatis, notate diligentissime verba quædam dulcissima, quæ hinc diuinus Dominus notificauit per Hieremiam, dicens. Ego autem dixi, quomodo ponam te in filios, & tribuam tibi terram desiderabilem, hæreditatem præclaram exercituum gentium: & dixi, Patrem vocabis me, & post me ingredi non cessabis. O diuina verba! concedat nobis Dominus spiritum suum, & cordis teneritudinē, vt in cordibus nostris impressa maneant, ne vllō vnquā tempore illorum obliuiscamur. Inuestigabat Christus filius Dei modos, quibus nos in cælum introduceret. Quid (inquit) faciam? quomodo animas ad cæleste regnum perducam? quomodo tam iratos Patris mei oculos placabo? Et dixi. Patrem vocabis me. Optimum remedium inueni, volo me facere patrem tuum, & te in cruce filium meū instituire. Volo te illic ex visceribus & sanguine meo generare. Hæ erant altissimi Domini curæ, hæ erant eius vigilæ, ad hoc omnem suam cogitationem adhibebat. Quomodo ponam te in filios? quomodo efficiam, vt hoc genus humanum in filios meos conuertatur? In his remedijs inuestigandis vigilabat. Quousque hominem filium suum efficeret, vt se ore pleno patrem vocare posset. Patrem vocabis me, & post me ingredi nō cessabis. Vt cum voce filij in cælum ingrediens pretiosissimo illo sanguine indutus, atque illis telis amoris viscerum Ieū Christi coopertus, cum sic Patris oculis præsentetur, dicat ille clementissimus Dominus. Hic ex meis est. Filius filij mei, nepos meus est, & siquidem nepos meus est, & illi domi meæ hæreditas competit, eius portio erit cum Angelis. Hæreditatem præclaram. De-

*Psalm. 14.**Hiere. 3.*

tur illi pars sua in hac illustrissima hereditate. Si hoc semper in
 nostra memoria fixū haberemus, quomodo esset possibile, quod
 pro tam singulari beneficio huic summo benefactori gratias non
 ageremus? Beneficium quoddam, quod fecit Mardocheus regi
 Assuero, iussit Rex in suis historijs annalibus scribi, vt Mardo-
 cheus pro illo, præmium, & honorem acciperet, quanto magis
 oportet nos hoc ineffabile beneficium in cordibus nostris scri-
 ptum habere, vt pro eo gratias Deo agere non cessemus, vt gra-
 tiam retulit Assuerus, & beneficium illud satis digne persoluit
 Mardocheo, etsi ne minimā quidem guttam sanguinis pro illo
 effudit. O si in cordium nostrorum annalibus hoc ineffabile be-
 neficium legeremus, quod in nos contulit Iesus Christus redem-
 ptor noster tanto cum labore suo sanguinē effundens, ac vitam
 perdens, vt eius diuino amore, ac seruiēdi illi desiderio inflāma-
 remur. Vide quot laboribus se tua causa obiecit, à te vero nihil
 aliud, quàm suauissimū, ac minime laboriosum seruitiū pro ma-
 iori parte exposcit, vt per Hierem. declarauit, dicēs. State supervias
 & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, &
 ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris, & di-
 xerunt (scilicet, impij) non ambulabimus. Considerate (ait Dñs)
 omnes vias, per quas ab initio mundi filij Adæ ambulauerūt, & in-
 uenietis vnam tantū esse bonam, & sine labore, quæ est seruitus,
 & amor Dei, & per hanc ambulate, & inuenietis refrigeriū anima-
 bus vestris: reliquæ enim viæ omnes sunt laboriosæ, & habēt pro
 consummatione æternam condēnationem. Ita fatētur codēnati,
 dicentes. Lassati sumus in via iniquitatis, ambulauimus vias diffi-
 ciles, &c. Mali autem in hac vita dicunt. Nō ambulabimus in ista
 via: videtur enim nobis nimis laboriosa. Huius rei rationē reddit
 Dauid, dicens. Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis
 laborē in præcepto? id est, nūquid nō tu, qui fingis præcepta Dei
 esse graua, sedes in flagitijs? sedes certe. Atq; ex eo quod in flagi-
 tijs sedcas, prouenit, vt suauissima seruitij Dei via nimis tibi diffi-
 cilis, ac laboriosa videatur. Relinque frater viā iniquitatis, & ex
 toto corde tuo ad Deum conuertere, & experieris qualem te sen-
 ties: & quomodo postquam anima tua Deo vnita fuerit, ipse te
 adiuuabit ad hoc onus portandum, vt tibi leuissimum appareat.
 Iacta super Dominum curam tuam (dicebat Dauid.) Et ex He-
 braeo transferri potest: iacta super Dominum pondus tuum.

Vtrum

12 Vtrumque enim significat verbum Hebræum, quod illic est, &
 ipse te enutriet, vel vt alij vertunt: & ipse te subleuabit. Cū tot igi-
 tur tantisque auxilijs quis non confortabitur ad seruiendum tam
 bono Domino, cū id tantopere facere debeamus? Pensate diligē-
 ter, quod dicit hic Dñs. *Ecce ascendimus Hierosolymam.* Et statim sub-
 dit dicens, *Tradetur, scilicet, filius hominis gentibus, & illudetur, & fla-
 gellabitur.* O Deus summe vadit flagellandus, & conspuendus.
 &c. & dicit se ascendere. Hoc descendere dico ego, & non ascen-
 dere. Iniuriarum enim acceptio descensus est, dico quod optime
 congruit ascendere cum verberari, conspui, & crucifigi, quia est
 coniunctio, quam fecit Spiritus Sanctus, qui hæc omnia ita vo-
 luit coniungere, vt nobis significaret, quod scilicet ad ascenden-
 dum Hierusalem, & sufficiens medium, quo salui fieri possumus,
 13 sunt Christi Domini nostri tormenta: nam cum illis veniam, ac
 gratiam nobis promeruit, cœlique ianuam reseruit.

Notandum est etiā quod non loquitur hinc Dominus in prima
 sed in tertia persona, loquens de se ipso non dicit: tradar, illudar,
 & flagellabor, sed filius hominis tradetur, illudetur, & flagellabi-
 tur. Cuius rei ratio est, quia etsi in se, non tamen pro se, sed pro
 nobis passus est: vt affirmat. S. Paulus, dicēs. Traditus est propter
 delicta nostra. E contra verò sancti Prophetæ cum loquerentur de
 passione huius diuini redemptoris, loquuti sunt de illa sicut in
 sua propria persona, vt loquutus est Dauid, cum dixit. Diuiserūt
 sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem, &
 foderunt manus meas, & pedes meos, & dinumerauerunt omnia
 ossa mea. Et Hieremias dixit. Sustinui propter te opprobrium,
 14 quia erant nostræ culpæ, quas Dominus persoluebat, & propter
 quas patiebatur, idē Prophetæ, nostras vocant pœnas, quas ipse
 Dominus tolerauit. Etiam est diuina consideratio, vt anima gra-
 titudine, & amore inflammetur, cogitatione euoluere, quod Do-
 minus tanto tempore ante passionem suam, omnia, quæ passurus
 erat penitus cognoscebat. Nō solum enim eius sanctissima anima
 illa omnia cognouit hac die in qua hæc discipulis suis reuelauit:
 sed in instanti, in quo creata fuit, vidit in verbo diuino omnia quæ
 passurus erat, & illa libentissimè acceptauit, & statim eadem senti-
 re cepit. Cū Abraham iret ad immolandum filium suum non
 ausus est illi aliquid de morte reuelare, etsi sanctus puer illum sæ-
 pe interrogabat dicēs. *Vbi est victima?* Respondebat illi optimus

senex

Rom. 4.

Psalm. 21.

Hierem. 15.

Gene. 22.

Ester. 6.

Hierem. 6.

Sap. 5.

Psalm. 43.

Psalm. 54.

senex: Deus providebit sibi victimam holocausti filium, ne illum tanto dolore afficeret, & ne mortis amaritudinem toties sentiret, nisi quando moriturus erat. Optimus autem Iesus mortem suam cunctis diebus vite sue ante oculos tulit.

Offertur autem hic dubium quoddam, scilicet, quorsum alma mater ecclesia hodie hoc euangelium nobis proponit cum sit hoc tempus tantæ lætitiæ, præcipuè cum id, quod nobis in illo dicitur, decem, aut duodecim dies ante passionem Domini actum fuerit? Ad hoc respondeo, quod patres antiqui Spiritus Sancti providentia gubernati euangelia secundum tempora diuiserunt: ut prædicatores vos admoneamus quid in vnoquoque tempore facere debeatis. Sumus circa Quadragesimam, quod est tempus poenitentiae, in quo maximam oportet esse morum mutationem, atque alias spirituales exercitationes, & opera dissimillima ijs, quæ huc usque acta sunt. Ut igitur sancta Ecclesia nos confortet ne hæc sancta exercitia nobis aspera videantur: proponit nobis in hoc sancto euangelio nostrum supernum ducem Iesum Christum filium Dei tam libenter, & tam forti animo ascendentem ad patiendum Hierosolymis, ac si ad splendidissima conuiuia, & maxima festa properaret: ut ita nos ad bona opera quatuordecim difficilia curramus. Ecce ascendimus Hierosolymam dicit nobis dux cælestis. Vide te qua lætitia vado, non ascendo timidus, nec accedere recuso et si scio quantis tormentis illic afficiendus sum. Singulari animi constantia, qua hoc dicebat ostendit maximam famem, quam habebat patiendi pro nobis, ut Hieremias significauerat, cum dixit, saturabitur opprobrijs. O quam acuta sagitta est hæc ad transigenda corda, quod de Deo dicatur, quod tantam famem haberet patiendi pro vili terræ vermiculo! & quam crudelis alapa est hæc animæ ingrata, quæ nihil horum scit aestimare.

Etiam nobis hoc sanctum euangelium proponitur, quia cum in his diebus soleamus per plurima vitia effrenatè currere fræno nos coercet sancta mater Ecclesia sanctissimi sponsi sui Iesu Christi passionem nobis in memoriam reuocans, ac si dicat. O homo ne tam immoderatè comedas, & bibas, sed recordare, quanto pretio perfoluit Iesus Christus vnam buccellam, quæ Adam comedit. Habet se in hoc sancta Ecclesia sicut mulier, cuius virum cum iniqui tyranni interfecerint, ac ipsa filios suos videat cum occisoribus patris sui foedera pepigisse, ac amicitias inijsse, subnuculâ tunicam vulne-

Threno. 3.

Simile.

vulneribus transfossam, & illius sanguine cõspersam protrahit, ut sic illos à tam iniquorum hominum conuersatione semoueat; & eos exhortetur, ut patris sui interitum vlciscantur. Sic etiam cum ecclesia nos videat tam amicos vitiorum, quæ patrem nostrum Iesum Christum occiderunt, ut nos ad illa execranda cõmoueat, atque ad interficienda confortet, sanctissimum eius corpus verberibus, ac tormētis laceratum nobis hodie repræsentat. Verum quid esset si illi filij tam mali essent, ut cum eorum mater tantam diligentiam adhibuisset, ut illos à malorum hominum familiaritate segregaret, ipsi tamen multo maiores amicitias cum occisoribus patris sui iniicerent, nec rationem haberent illorum, quæ viderunt, nec miseræ matris lachrymas aestimarent? O proteruos, & ingratos filios! Nō admiraremini fratres mei si tale videretis? Nunquid non maximo supplicio dignos illos perfidos filios iudicaretis? quid dicitis? Nemo vestrum esset, qui nō hoc tantum facinus miraretur. Quare ergo vestra tanta ingratitude, & inhumanitate, nō obstupescitis? quare nō erubescitis, quod hæc omnia ad literam de vobis merito dicatur? quod nunc quando mater vestra hanc diligentiam adhibet maiori studio vitia amplectimini? O cælum, o terram, o insensibiles creaturæ hoc tantum malum nobiscum sentite. Quo supplicio putatis tantam ingratitude esse digne puniendam? Timete magnopere fratres mei ne vobis cõtingat casus, qui habetur lege prima. C. de ijs, quibus ut indignis hereditates auferuntur. Casus fuit hic: In ciuitate quadam erat mercator, qui habebat tres filios, qui iam uxorem duxerant, atque hic contulit se in domum viri nobilis ad ludendum. Contigitque, ut inter ludendum rixaretur, & occisus est mercator, cuius rei admoniti eius liberi nihil aliud curarunt, quam ut eius bona arriperent: & nō solum non vlti sunt patris sui mortem, sed ne dolorem quidem ostenderunt nec illum sepelire curauerunt. Dicit igitur imperator quod siquidem illi tantum de patris sui honore curauerunt, & tam parum doloris ex eius morte perceperunt: paterna hereditate priuentur. O fratres mei vtinam vobis non ira contingat, leuate oculos vestros, & intuemini illum qui crucifixus est. Dicit, nūquid nō pater vester est? Sic: ita enim quotidie cõfitemini cum dicitis, Pater noster qui es in cælis. Venit hic optimus pater in hunc mundum, ut cum filijs hominum letaretur, sic enim in libro Sapientiæ dicitur deliciae meae esse cum filijs hominum, sed quia cum Iudæis rixatus est, eorum vitia

Notā.

Sapient. 8.

Tom. ij.

c

repre-

reprehendens, ei vitam abstulerunt. De hac re nos sanctum euā-²⁴
gelium hodie admonet: vos autem tanquam mali filij nihil aliud
curatis, quam huius optimi patris defuncti bonis frui edentes, bi-
bentes, ludentes, ac creaturis, quæ Dei sunt diuitiæ male vtentes,
nec magis eius mortē doletis, quam si lapides essetis. In pœnā igitur
tantæ ingratiitudinis iustū est, vt huius optimi patris hæredita-
tem amittatis, quæ est gloria, ad quam creati fuistis. Quam ad li-
terā accidit hodie saluatori nostro, quod cōtigit Dauid, qui cum
^{2. Reg. 15.} furorem Absalō fugeret cliuum oliuarū ascendens & flens nudis
pedibus incedēs, & operto capite, & omnis populus, qui erat cum
eo plorans: egressus est ad eum vir nomine Semei, qui maledice-
bat, mittebatq; lapides contra eum. O clementissime Iesu, cum
hodie nobis repræsentetur, quomodo in Hierosolymam ascende-
res, vt in monte Caluarie plorares, & omnis tua sancta familia vi-
dens te ita afflictum, & contumelijs affectum, afflictionem tuam
doleret: hoc tēpore iniquus Semei, scilicet, peccator in te pluri-
morū scelerū lapides immittit, & turpissimorum verborum ma-
ledictionibus obiurgat. O munde ingrata quid aliud facit hodie
sancta ecclesia, nisi plorare, tu autē in quibus rebus occuparis, nisi
in lapidando Dominum Deū tuum, cui ita beneficijs deuinctus
es? Etenim quid aliud sunt adulteria, turpitudines, verborū pro-
cacitates, ac cauillationes, quam lapides, & maledicta cōtra Deū?
Ne ita faciat is fratres mei, sed in his diebus, Dei ac Dñi nostri pas-
sione quasi falsamēto in cibis vestris vtimini, & cū illa lætitijs ve-
stras moderamini, & ita sine diuinæ maiestatis offensione fient.
Et ipsi nihil horū intellexerūt. Mirabile profecto, quod cum Dñs lo-
^{1047. 12.} queretur clarissimis verbis, dicit tamē sacratus textus, quod illum
non intellexerunt. Cum autem de hac ipsa re cum Iudæis obscu-
ro quodā sermone loqueretur dicēs: oportet filiū hominis exalta-
ri, cum possent arbitrari quod dicebat se in aliquē mōtē, aut aliū
sublimem locum esse ascēsurum, aut in aliquā maximam digni-
tatem esse extollēdum: statim maledicti illi eum de morte sua lo-
qui intellexerunt, & sic cōgruē responderunt dicentes: nos audi-
uimus ex lege quod Christus manet in æternū. Si tu es Christus
quomodo diciste moriturum esse? si quidem ergo hi tam obscurū
sermonē intellexerūt, quomodo nō intellexerūt sancti Apostoli
illa tam clara verba? Dico q̄ quia illi dominū oderāt, & eius mor-
tem optabant, ideo intellexerūt sermonē illū, qui de eius morte
agebat:

²⁷ agebat: facti verò Apostoli præ nimio amore, quo Dñm diligebāt
obcecati sunt: & cum eius mortē tā opere odissent, arbitrabātur
Dñm nunquā moriturum esse. Tā prōptus est intellectus ad se-
quendā volūtatis affectionē, vt tā citō illis, qui Iesu Christi mor-
tē desiderabāt, seruerit, quā citō obtudit Apostolos, qui illū mo-
ri nolebāt cuius vitā tanto amore diligebāt. Atque hæc est causa,
ob quā vix possumus penitus nobis persuadere, q̄ morituri sum⁹:
alios verò faciliē credimus esse morituros, quia vitā nostrā maxi-
mē diligimus, alienā autē non tantū amamus. Idcirco beatus Hie-
ronymus dixit. Quotidie morimur, & tñ nos æternos esse credi-
mus, & hoc crebrius malis cōtingit, quibus mortis memoria ama-
rissima est, vt dixit Ecclesiastic⁹. O mors quā amara est memoria
tua homini pacē habēti in substātijs suis. Substātia nō sumit hīc
^{Epitaphio Nepotiani Eccle. 14. Hebr. 11.}
²⁸ pro tēporalibus diuitijs: sed vt accepit S. Paul. cū dixit: Fides est
sperandarū rerū substātia, id est, fundamētum. Cū adē cōstruitis
prius curatis fortissimū iacere fundamētū, quod totū ædificiū su-
stineat. Fundamēta, quibus mali innituntur, sunt cupiditas, volu-
ptas, honor & vindicta, &c. O quā altas radices egerūt, & quā pro-
fūda fundamēta impij in vitijs iecerūt, atq; hoc tāta animi trāquil-
litate, ac tā sine scrupulo cōsciētiæ fecerūt, ac si nō esset Deus. His
igitur qui in suis pessimis fundamētis tantā habēt pacē, amarissi-
ma esse solet mortis memoria. Sicut si essent duæ arbores, quarū
altera profundissimas, altera verò minimas egisset radices, si hæ-
sensus haberēt, vt possent dolere, vtra illarum maiorem dolorē
perciperet, si euelleretur? satis nota est responsio. Ergo de carnali-
bus intelligitur illud: pacem habēti in substātijs, & nō tantum de
^{Psal. 119. Eccle. 1. simile.}
²⁹ diuitib⁹. Dauid enim diues erat, & tamē dicebat: Heu mihi, quia
incolatus me⁹ prolōgatus est, & de vno quoq; iustorū dicit Eccle-
siasticus: Timēti Dñm bene erit in extremis. Quæ admodum he-
rus nobilis et si videtur famulo suo non soluere, & illū tritis vesti-
bus esse finit: nō hoc facit, quia vult ei mercedē abnegare, sed quia
cunctā simul illi vult reddere, vt in omnibus cum emolumēto, &
magna mercede affectus domo sua exeat, ideo illam vsq; in finē
reseruat, sic Deus licet in hac vita famulis suis labores nō soluere
videatur, nō hoc facit, quod velit illis mercedē abnegare, nā cun-
ctā in diē exitus eorum præparatā habet. Tūc exeunt cū emolu-
mento, & magnis muneribus affecti famuli illius maximi Dñi,
cum cuncta mercede sua in diē mortis suæ: & ideo de vnaquaquē
c 2 iustorum

iustorū, & seruatorū diuinæ maiestatis dicitur, quod sperat iustus in morte sua. Quod in hac vita magis timetur (quæ est mors) hoc feruidis desiderijs iustus desiderat: & ita sermo mortis huic nõ efficitur difficilis intellectu.

Factum est autem cum appropinquaret Hierico cæcus quidã, &c. Cæcus qui à prætereuntibus eleemosynã peribat, vt audiuit veniētis turbe strepitū, interrogauit, quid nam illud esset, & cum cognouisset, q̄ Iesus Nazarenus pertrāsiret cœpit clamare: & dicere: Iesu fili David miserere mei. Et quãquã, qui præcedebāt increpabāt eū, vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat. Ita oportet esse fratres mei, quod si quis vos impedire voluerit quin ad Deū proclamatis, & in ei⁹ seruitio ambuletis, tunc debetis multo magis cõfortari, ne à virtutis via deficiatis. Paruus ignis, sicut qui est in lucerna, minimo quoq; flatu extinguitur. Magnus autē ignis quo magis insufflatur magis accrescit, & cõtrarijs augetur: ita paruus amor minimo quoq; impedimento extinguitur, & deficit, maximus verò ex cõtrarijs recipit augmentū. Canis pecuarius qui venit in urbem, exeuntq; illi obuiã catuli latrãtes, cum iam syluis assuefactus sit, vbi nec luporum vlulatibus, nec leonũ rugitibus, nec syluestriũ animalium clamoribus deterretur securus, & trãquillus in via procedit: catuli verò illi allatrãtes maximè fatigantur. Cũ nos non simus assuefacti appetitib⁹ nostris resistere, hinc est quod si de nobis detrahatur statim angustiamur: ita vt cõfessionē, cõmunionē, virtutisq; quã cœpimus exercitationē deseram⁹. Profectò si mōtibus assuefacti essemus, hoc est recollectioni, & orationi, atq; ibi hos appetituum nostrorū leones sanctis cõsiderationibus lacerare soleremus, minime urbanorū catulorū latratibus moueremur. Irridebat Michol virum suum David, eo quod corã arca Dñi saltauerat, dicēs: Quã gloriosus fuit hodie Rex Israel discooperiēs se ante ancillas seruatorū suorū, & nudatus est quasi si nudetur vnus de scurris. Cui respōdit David, dicens: Irrides me? Viuit ergo Dñs, quia ludã ante Dñm, qui elegit me, potiùs quã patrē tuum, &c. Et ludam, & vilior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis, & ibidē dicitur. Igitur Michol filia Saul non est natus filius vsq; in diē mortis suę, in supplicium murmuratiõis, quã fecit, de seruitio quē vir suus Dño faciebat. Vt videatis quod supplicium de his reb⁹ De⁹ solet sumere. Cauete ij, qui alijs Dei seruitiũ impeditis, ne diuina Maiestas tā seверо supplicio vos puniat, vt est dimittere

vos

33 vos à manu sua, vt steriles maneatis, nec pœnitentiæ fructum vsq; ad mortem faciatis, sicut illa corporalibus liberis sterilis mansit. Vos autem, ò serui Dei discite ex sancto David nouas vires in cõtradictionibus accipere. Prædicabat Beatus Stephanus in Synagoga, Iudæi autem audientes hæc dissecabantur cordibus suis, rabie consumebantur. Sic (inquit sanctus) dissecamini in cordibus vestris: nunc ergo clarius loquar: Ecce video cœlos apertos, & filiũ Dei stantem à dextris virtutis Dei, & cũ Damasci. S. Paulo cõtradicebatur non ab incepto negotio destitit: sed multo magis conualefcebat, & confundebat Iudæos, qui erant Damasci, affirmās, quia hic est Christus. O mirifica exempla! beata erit anima, quæ illa secuta fuerit,

Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. O infinitã Dei clementiã sistit in itinere, & iubet pauperculũ cœcum ad se adduci. Quando Rex beneficiũ aliquod cõcessurus est, viri nobiles qui sunt liberalitatis studiosi, si aduertunt hominē, qui illa petiturus est, esse infirmæ cõditionis, & arcti, atq; abiecti animi, solent illum exhortari & cõfortare, vt amplissima postulet beneficia. Vide (aiunt) frater, ne sis arctus & pusillanimis in postulãdo, tãtũ enim utilitatis percipies, quãtũ beneficij petieris. Ita sancti Apostoli cum iam sui cœlestis Magistri Iesu Christi liberalitatē participarent, non fuerunt sicut famuli huius tēporis, qui Dominos suos impediunt, quo minus beneficia largiantur, & ex eis, quæ Dñs dari præcipit dimidiũ ipsi sibi arripiunt. Non sic faciebãt hi sancti viri cum à Dño iussu cœcum afferrēt, confortabãt eum, vt beneficia maxima postularet, vt refert. S. Marcus, dicēs, q̄ dixerūt illi. Anima quior esto, Surge, vocat te. Esto (aiunt) magno animo in beneficijs expetēdis, iã enim eius admirabilē liberalitatē penitus perspeximus. O vtinam proximos nostros ita confortaremus, vt fidenter peccatorũ suorum veniam precarentur. O si sciremus dicere. Anima cœca attende quod te Deus expectat vt pœnitentiã agas, & curaremus illam ad pedes huius clementissimi Dñi adducere. Rogauit Iosue Dominũ, vt solē sistere iuberet, quò ab hostibus suis victoriam reportaret. O fratres mei vñ quodq; peccatũ est vnus Gabaonita, quē minime superare poteris, nisi sol sistat, nisi te Deus ad pœnitentiã expectet. Videns autē, quod te Deus expectat, & quod sistit sol, & tantam habes occasionem victoriam reportandi ex hostibus tuis, quid facis cũ hac optima occasione nonyteris? Accessit

Tom. ij.

c 3

cæcus

cæcus, & ait illi Dominus, *Quid tibi vis faciam? Domine* (inquit cæcus) *ut videam.* Petebat hic cæcus pecunias à prætereuntibus, à Deo autem non pecunias, sed visum exposcit. Vt intelligatis, quid ab hoc pijsimo patre petendum sit, non ab eo plurimas pecunias, aut temporalium bonorum abundantiam postuletis, sed ut animam vestram illuminet, rogate. O anima vide quòd rogat te dicens, quid vis ut propter te faciam? Responde ergo sicut hic cæcus dicens. Domine ut videam. Vt videam semper, & cognoscam miseras meas, ut me humiliem, & illarum remedium quæram. Et ut videam te crucifixum ad peccata annihilanda, ut hinc maximum odium contra illa mihi oriatur.

Gen. 32.

Postquam dixit cæcus. Domine ut videam, statim dixit illi Dominus. *Respice, fides tua te saluum fecit: & confestim vidit.* Et statim illi pulcherrimi effecti sunt oculi, & quòd primum vidit, fuit illa sanctissima Domini facies. O quanta cum lætitia posset tunc dicere quòd dixit Iacob: vidi Dominum facie ad faciem, & salva facta est anima mea. O benedicta sint Domine viscera tua. Benedictum os tuum, benedicta sit lingua tua, qua tam clemens, ac liberale verbum protulisti ad salutem huius miseri cæci. Cum tu Domine beneficium pro tua misericordia facias, illud tamè modicæ isti dispositioni tribuis, quam in illo inuenisti eius fidem laudans, & dicens, quòd ipsa salutem illi conferebat. Per tuam ergo clementiam te humiliter exoramus, ut clementissimos oculos, quibus illum aspexisti, in nos conijcias, & nos tuæ gratiæ lumine illustres, ut tecum sempiterna gloria perfruamur. Amen.

38

Feria Quarta Cinerum.

*Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ
cristes.* Matthæ. 6.

Aristo. 1.
Aristo. 6. 2.

Aristoteles princeps Philosophorum dixit, quòd propter nimium mirari ceperunt homines philosophari, propter admirationem (inquit ipse) & nunc & primo inceperunt homines philosophari. Quia homines insolitas res videbant mirabantur, & illarum causas inuestigabant. Cum viderent solè aliquando non ex-

stentibus

1 stentibus in cælo nubibus eclipsari, hoc admirati in montium cacumina ascendebat ad cæli motus contemplandos, atq; illic pernoctantes commorabantur, quousque eclipsis solis causam cognoscerent. Et sic rerum omnium mirabilium causas inuestigabant. Iure optimo possumus hodie admirari, & causam inquirere, quare mater nostra sancta Ecclesia has commutationes faciat, est enim hodie, quasi Sol, obscurata opertis altaribus: absconditis Sacerdotibus post velum iuxta altare, & conuenientibus nobis in templum exit vnus ex illis præmanibus ferens discum cineris, & nobis verba quædam dicit, quæ si alius in via diceret, ignominiosa verba iudicaretis, & de eo vindictam sumere velletis. Si quis diceret viro primario, qui fastigium cæli tetigisse putat. Tu es lutum & immunditia sterquilini. Et si quis diceret dominæ plenæ arrogantia. Tu es cineritia, horrida, & immunda, quid sentiret? 2 quòd ergo nobis singulis tam abiectis, & pauperibus, quam magnatibus, & diuitibus dicatur: Memento homo, quia cinis es, &c. Quæ nouitates sunt hæc alma mater Ecclesia? qui modus est hic recipiendi nos? quando filij tui propter infirmitatem ad te venire non possunt, tu soles ad eos ire, diuinum cibum ferens, illosque sacrosancto altaris Sacramento reficis: nos autem domum tuam accedentes cinere inuitas, & dedecoras appellans nos lutum, & puluerem? Respondeo ad prius, quòd tegitur sancta Ecclesia quasi pudore confusa, impudicitias nostras aspiciens. Vt soletis vos faciem operire extremitate pallij, cum aliquid impudicum, aut miserabile videtis. Tales nos, tam corruptos, tamque impudicos sancta Ecclesia contemplatur, ut præ pudore, ac compassione operiatur. 3 Ad posterius dico, quòd frontibus nostris exterius cineres itoponit, ad significandum quales animæ nostræ interioris sint. Atque ita debetis notare, quòd non quocumque cinere facit Ecclesia hanc ceremoniam: sed seruat illos ramos, qui præterita Quadragesima benedicti sunt, & eos nunc comburit, & in cinerem conuersos capitibus nostris imponit, significans in hoc, quòd præterito die Palmarum Deum tanquam Regem excepimus virides ramos præmanibus ferentes, qui plurimas, & pulcherrimas virtutes significabant, quas in tota illa Quadragesima acquisieramus: inflammatus est autè pestifer ignis, qui illas omnino concremavit. Quòd lamentabatur Isaias, dicens: Spiritus vester ut ignis vorabit vos: & erunt populi quasi de incendio cinis. Id est, spiritus

Isai. 33.

c 4 vester

vester sensualis, est ignis, qui omnes virtutes vestras cōcremabit, & sic cūm Deum tanquam regem acceperitis, mendaces postea remansistis, & mille concupiscentiarum, & scelerum ignibus inflammati fuistis: & ideò sancta Ecclesia cinerem istum capitibus vestris imponit, vt significet, vos nullam virtutis viriditatē nunc habere ex illa, quam anno præterito habebatis.

Etiam nos cinere operit, vt cum illa æternum Deum nostrum ad misericordiam prouocemus. Vt autem hoc intelligatis, notate prius maximum mysterium, quod patres veteris testamenti cum cognoscerent Deum sibi iratum esse, vt eum placarēt, iniciebāt puluerē super capita sua: atque hoc duo significabat, alterū, quod Deus puluere nostro operiendus erat, cūm se humanitate nostra indueret, & sic puluerem capitibus imponebant, ac si dicerent: Memento Dñe quòd homo, & puluis sicut nos efficiendus es, & ideò puluerem hunc capitum nostrorū, qui humanitatem tuam significat, quasi intercessorem adhibemus, quia credimus neminem esse, qui tibi satisfaciat, furoremque tuum mitiget, nisi filius tuus humanatus. Alterum erat, quòd puluis ille ipsam eorum fragilitatem significabat, ac si Deo dicerent illud P salmi: Quoniam ipse cognouit figmentū nostrum, recordatus est quoniam puluis sumus. Optimè scit Deus quā fragiles simus, siquidē sum⁹ quasi puluis, qui minimo quoque flatu deficit. Sancta igitur Ecclesia nos hodie puluere operit. Cūm vt imbecillitatē nostrā diuinæ Maiestati repræsentet, & quòd vt tales in plurima peccata incidimus: tū etiam cinerem nobis imponit, tanquam repræsentatorē humanitatis Christi Saluatoris nostri, & illū in capitibus nostris collocat, tanquam intercessorē apud patrem, ita vt propter merita filij Dei, & cū cognitione imbecillitatis nostræ, & peccatorū nostrorū dolore, ac poenitentia illorū veniam consequamur. ¶ Etiam nobis cinerē in frōtibus sponit, ne omnino nos perdamus. Videbitis pueros nimitū negligētes, qui passim se perdūt, quibus solēt matres schedulas in vestibis sponere, in quibus scriptū est cui⁹ sint, & in qua viā habitēt, ne omnino perdantur. Sic quia nos sancta mater Ecclesia videt tā negligētes, & qui tam facile perdimur, hanc syngraphā frōtibus nostris imponit, dicēs: Memento homo quia cinis es. Aduerte ex luto & nihilo te creatum fuisse, & quod certa domus tua est sepulchrū, ideò ne perdaris, sed in te reuertere, & te ipsam cognosce. Nā ex radice parux cognitionis nostri plurimæ

Psal. 102.

simile.

nobis

7 nobis miserix ortæ sunt, quas quotidie experimur. Atq; vnum ex illis, quare sancti incarnationē verbi diuini postulabant, erat ad hanc ignorantiam, & paruam cognitionē nostri expellendā. Atque hoc significauit Dauid cum dixit: Constitue Domine legislatorē super eos, vt sciant gentes quoniam homines sunt. Mite iam nobis Domine hūc legislatores, quem nobis promisisti: qui est tuus vnigenitus filius humanitate nostra indutus, vt cognoscant gentes se nō esse bruta animantia, & sic non debere vili bus huius seculi rebus contaminari, & ad illa desideranda se abijcere. Intelligant etiam, se non esse Deos, aut Angelos, & sic non debere se extollere, nec nimis alta sapere. Sed vt sciant quid nam sunt, sunt enim homines: quid autē sit esse hominem satis nobis his verbis declaratur: Memēto homo, quia puluis es. Dicitur puluis ne propter altitudinē dignitatis animæ suæ superbiat. Et dicitur homo, ne propter corporis humilitatem desperet: sed in omnibus Deum glorificet, qui rebus sublimibus solet infimas commiscere. O homo, qui es puluis; ô puluis, qui es homo rationalis, & aliquando ab omni corruptione alienus futurus es, quare cogitationes tuas in cælum non extollis? quare terrestrium rerum cogitatione implicaris? quare ea quæ tam facile pereunt, non contemnis? O puluis excute à te puluerem, & memēto, quia homo es, & quòd in hominem incorruptibilem reuertēris. O beatum puluerem, qui homo vocari potest! puluerem intellectualem, puluerē denique, qui ex natura sua cognitionis est capax! O rem admirabilem, quod idem sit esse puluerem, & esse hominem!

In lamentabili historia peccati, & præuaricationis Adæ dicit 9 sacra Scriptura, quòd cūm ex vetito fructu Adam comedisset, inter alias pœnas, quæ illi impositæ sunt, fuit hæc vna quod in puluerem reuertendus esset. Et ad hæc verba alludit sancta Ecclesia in illis, quæ nobis dicit: in quibus nos docet, quod sit principium nostrū, & quem oporteat esse finem, vt sciamus desideria nostra sapienter dirigere. Qui nauigat, nesciēs quo pergat, aut quē portum tenturus sit, nec de stella, qua ducatur nauta, scilicet, [Nocte] rationem habet, nec secundum illam gubernaculum dirigit, nec vela tendit, & coercet secundū diuersos ventorum flatus, sed immemor vnde fuerit profectus per altum mare pergit, nec curam habet in quam regionem deuenturus sit: difficillimum erit, quin naufragiū faciat, & mortis periculum patiatur. Omnibus nobis

Gene. 3.

simile.

c s comper-

compertum est, quàm tempestuosum mare sit hoc seculum. Qui rō autem nullam habet rationē de his hodiernis verbis, & obliuiscitur se puluerē, & cinerem esse nesciens se hinc profectum fuisse, atque huc reuersurum esse, & hunc esse suum finem hic navigādi regulam amisit, & illi defuit fidus, quo gubernandus erat: & ita in maximo pereundi periculo versatur, & quando minus arbitratū rupem attinget, atq; in æternū naufragabitur. Vt ergo tantum malum effugias, memento homo, quia puluis es. Ita nos etiā Spiritus sanctus admonet in Ecclesiastico, cū dicit: In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis, vel saltem non peccabis in æternum. Id est, cū propter debilitatem peccaueris, saltem conuertens caput ad stellam animaduertes te à salutis via aberrasse, & sic ad pœnitentiæ remedium reuerteris. Recordamini pavonis exemplum, qui cū tam pulchrū se videat arrogantis plenus suas pulcherrimas pennas amplians pompaticum gyrum efficit: animaduertens autem pedes suos, cū illos tam nigros, & deformes aspiciat, ilico deficit, & alas comprimit, atque in mœstissimam, & maximo dolore plenam vocem prorumpit. O homo superbix, ac vanitatis plene, qui cum generisti nobilitatem, diuitias, pulchritudinemq; recordaris elationis tuæ pœnas amplias, & gyrum facis, ac si vniuersus mundus esset tuus. Memorare, memorare finem tuum, ô miser, qui quasi pavo tam amplum gyrum, tot tamq̃ue diuersis inuentionum, ac prophanitatum plumis efficis, tamq̃ue superbus, ac tumidus es, vt neminem ad te velis accedere, aut æqualem esse tibi, animaduerte quòd alij tam vani sicut tu in foeliciter perierunt, qui bellicis ludis exercebantur nouas vestium inuentiones promebant, dominis pulcherrimis seruibant, ab hostibus victores euadebant, & tandem à morte superati sunt, vt tu hodie, aut cras superaberis. Quapropter: Memento homo, quia puluis es.

Quomodo fieri potest, quòd ita homo sui ipsius immemor sit, vt necesse sit, hoc tam verbo, quàm opere illi in memoriam reuocare? Et quomodo fieri potest, quòd nullius rei magis, quàm sui ipsorum homines obliuiscantur? Hinc voluptatū sollicitudo proficiscitur: hinc est quòd homines erbem ambitione circumciant: hinc, quòd honorari tantoperè desiderent, & cum pōpa, & autoritate cupiāt incedere. Quid? nonne homo cinis est? nōne puluis est sic. Sed nō recordatur hoc, & ita amens totā vitā agit, quousq; ad se-

Eccle. 7.

simile.

13 ad sepulchrum peruenit. Et sicut fuit in vita, sic etiam est in morte vanus. Et præcipit amplissima, & pulcherrima sepulchra sibi construi, & pulcherrimis scutis, atque insignibus perpoliri. Hæc prædixit S. Propheta Hieremias dicens: In tempore illo eijcient ossa Regis Iuda, & ossa principum eius, & ossa sacerdotum, & ossa eorum, qui habitauerunt Hierusalem de sepulchris suis: & expandent ea ad solem, & lunam, & omnem militiam cæli, quæ dilexerunt, & quibus seruerunt, & post quæ ambulauerunt, & quæ quæsierunt, & adorauerunt. Siquidem in ossibus (ait Dominus) istarum vanitatum amorem inclusum habent, volo, quòd etiam & ossa mortua idem faciant, quod & ipsi viui faciebant. Satientur stellas adorare. Sicut cū aliquid te inuito sit, tu ipse præ nimia molestia id fieri vtraque manu adiuuas, ita permittit Dominus quòd postquam 14 vani huius seculi mortui sunt, super eorum ossa vanitatum ipsorum insignia imponantur, vt eorum ossa mortua idem adorent, quod ipsi dum viuerent adorarent: ac si dicat, replemini iam vanitate, videamus nūc vtrum iam contenti fueritis. Ne ergo in tantam vanitatem deuenias: Memento homo quia cinis es. Memento homo, quia etsi Deus in te omnia quatuor elementa collocauit, parum tamen ignis posuit, ne cupiditate inflammaberis: parum aeris posuit, ne elatione, & superbia ad nubes euehereris: posuit parum aquæ, ne inconstans esses: posuit autem multum terræ duræ, grauis, & asperæ, vt esses grauis in omnibus, & humilitatis studiosus. Et siquidem cum maximis, & minimis loquitur sancta Ecclesia, quare loquens 15 cum Regibus, & Imperatoribus non dixit vnicuique sigillatim, Memento quod es Imperator, & Dominus tot regnorum. Sed nihil istorum dicit, quia hæc tantam afferunt superbiam, vt efficiant, quòd plenior sit infernus Regibus, & Imperatoribus, quàm cælum.

Nec dixit etiam: Memento homo quia doctissimus, & scientiarum peritissimus es: quia multi scientiarum fundatores, vt Demosthenes, Aristoteles, Plato, & alij huiuscemodi omnes gehennalibus flammis cruciantur. Nec dixit: Memento domina, quia es tam pulchra, vt sis mirabilis visu, & omnibus afficiētibuste admirationem afferas. Quantumuis enim pulchra sit foemina, in hora mortis conuenit sanguis in fauces, & manet nigra

nigra quasi carbones. Nec dixit nobilibus: Memento quod ex 16
Gothorum sanguine dimanatis, nec quod à nobilissimis parenti-
bus originem trahitis. Nam licet verum sit, quod dum palmites in
vite sunt virides, folijs operti, & fructibus onusti, cognosci potest
quæ nam sit vva muscata, & quæ alterius generis: post quam au-
tem à vite amputantur, comburantur, & in cinerem conuertun-
tur, non potest inter eos discrimen constitui. Sic inter homines
quandiu in hac vita commorantur discrimen maximū cognosci-
tur: postquam vero mortui sunt, & in cinerem conuersi, quid in-
terest inter corpus summi pontificis, & pauperis presbyteri? In
quo cognoscuntur cineres imperatoris, & aquarij? Quod si nullū
est inter eos discrimen, vanum est igitur id tanti æstimare, quod
cras finiendum esse cognoscimus.

Simile.

I. Pet. 5.

1. Cor. 5.

Eccl. 30.

*Bernardus
Simile.*

Confidens, fratres mei sancta Ecclesia omnes nos suis diuinis 17
admonitionibus commotos esse ad poenitentiam agendam, nobis
euangelium hodie proponit, in quo nos docet, quomodo passio-
nes nostras mortificare debeamus. Et sic ait. *Cum ieiunatis, nolite fieri
sicut hypocritæ tristes.* Primum præsupponitur, quod oportet vos
in hoc sancto tēpore ieiunare, cum sit præceptum ad hoc obligans
sub peccato mortali: nisi sit iustum impedimentum. Ieiunium au-
tem debet fieri semel in die edendo, & hoc moderatè. Primum
munimen, quod nos Beatus Petrus docuit contra illum teterrimū
generis humani hostem, fuit temperantia, & sic dicit, fratres sobrii
estote, & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquam leo
rugiens circuit quærens quem deuoret. Ecce quomodo ut vigile-
mus, atq; etiam pernoctemus in defensione nostra cōtra hunc fu-
renissimū leonē, prima arma assignat S. Petrus, quod nos sobrie- 18
tate muniamus. Et sanctus Paulus dicit: qui Dei sumus sobrii si-
mus. In hoc oportet nos cognosci q̄ sumus ex Deo, scilicet quod si-
mus temperantissimi. Et Ecclesiasticus dicit: Equus indomitus
euadet durus. Equus morosus, & indomitus, non domatur abun-
dantissimè edendo, & in delicijs ac quiete commorando: sed absti-
nendo à cibo, & laborando. Et qui ex sua vinea optimum fructū
vult percipere, pri⁹ illi superfluas vites & palmites amputat. Tra-
ctatū sic frater corpus tuum, ut poenitentia fructum ferat. Dicit
S. Bernardus, q̄ asperum carptorium reddit p̄nū suauem, & quā
tu muīs asper sit, si carptorijs carpatur, suavis efficitur. Sic etiam
fame, cilicio, & verberibus lenitur cor, & corpus ratioi subijcitur.
Super

19 Super illa verba Isaia vbi dicitur: Super quem respiciam, nisi ad 1/a
pauperculū, & cōtritū spiritu, & tementem sermones meos.
Notandum est, quod litera Hebræa dicit: Percussū flagellatū
corde. In hominē, qui flagellatus est corde, & mortificato corpo-
re iterum atque iterum Deus oculos conijcit. Idcirco nō dicit: Su-
per quem aspiciam, sed super quem respiciam: quia quod vobis
valdè placet sapissimè respicitis. O quā caelestis sententia, &
quā consolatoriū est hoc verbum illis, qui corpora sua per pœ-
nitentiam sciunt mortificare! quod ita Deo placent, ut Deus il-
los respiciens non satiari videatur. Hanc oportet esse præcipuam
Christiani hominis curam, ut sensuales appetitus ita coerceat, &
comprimat, ut rationi non audeant repugnare. Quā necessaria
autem sit hæc felicitudo, etiam Aristoteles, licet gētilis erat, opti-
20 mē intellexit. Nam lib. 3. ad Nicomachū docet, quod illas homi-
nis partes, quæ ratione carent, oportet acerrimè castigari: & ita di-
cit, quod idcirco mali homines dicuntur discoli: id est, nō castiga-
ti, qui negligentes fuerunt in illis corporis partibus castigandis,
quæ spiritui repugnāt. & vbi septuaginta interpretes legūt, quie-
tum, est in Hebræo debilem, & claudum. In quo docemur quod
si volumus ut Deus nos respiciat, oportet nos hanc morositatem
attenuare, & sensualitatis vires debilitare, ut maneat arida, & ab-
sque cōsolatione vlla. Si terra non irrigetur, ita arefcet, ut nihil in
ea oriatur, idem erit in carne nostra. Plato dicit, quod illas homi-
nis partes, quæ ratione carēt, ut sunt appetitus sensitiui, & sensua-
litas, debemus arefacere, & reddere sicut terram aridam: sicut (in-
quit) ut quemadmodum herbæ, quæ nō irrigantur, paulatim are-
21 scunt, sic hæ partes arefcant. Et affirmat quod partes illas, quæ ad
mentem pertinent, oportet irrigari, ut frequenti diuinatū rerum
contemplatione vires accipiāt: sicut herbæ aqua pulchræ, ac viri-
des efficiuntur. O incommutabilis Deus, quam acriter in hoc nos
reprehendunt hi philosophi gentiles, & quātæ confusioni est nobis
Christianis, quod illi naturali tantum lumine gubernati, talia
operarentur, & docerent: nos verò Euangelij luce illustrati si ea
docemus, nō ea facimus. Et fortasse plurimis vestrum videtur hic
peregrinus sermo, cum vobis hæc res tam inusitatæ dicantur, cum
tamen sint maximè necessariæ. O quā efficacibus verbis eas
exaggerauit, & summa animi contentione commendauit Paulus
cum dixit: *Obsecro vos fratres per misericordiā Dei, ut exhibea-
tis*

*Aristote.
lib. 3. ad
Nicomachū.*

*Simile.
Plato lib.
de legibus
& Repu-
blica.*

Rom. 12.

tis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placētem, vt 22
probetis, quæ sit volūtas Dei bona & bene placens, & perfecta.
Deprecor vos fratres mei (inquit S. Apostolus) vt sicut antea ani-
malia mastabatis, & ea Deo immolabatis, nunc iam non immo-
tis animalia, sed mortificate sensualitatem vestram, & offerre vos
metipso sacrificium sanctum, & bene placens, quod erit sacrifi-
cium viuum, & mortuum. Viuum in spiritu, mortuum autem in
passionibus, vt probetis, id est, vt gustetis: probare enim, & gusta-
re idem est. Vultis gustare volūtatē Dei, & eius saporem expe-
riri? estote ergo boni, & statim illam sapietis. Videtis hominem
afflictum & hilarem, atq; contentum. Quomodo fit hoc? Estote
boni, & scietis quomodo fiat, ac quæ saporē Deus habeat, cogno-
sceris. Hoc ipsum vos ego rogo fratres mei per misericordiā Dei,
vt amodo incipiatis vos hostiā placētē diuinæ Maiestati offerre. 23

Simile.

Hanc poenitentia agentes, & hæc ieiunia ieiunantes: *Nolite fic-
ri sicut hypocritæ tristes, &c.* Ne vos superstitiose operiatis, nec sicut
hypocritæ fictiones faciatis qui facies suas mortificāt, vt appareāt
hominibus ieiunantes. Hericus cum est in terra arida ita coarctā-
tus est, vt nihil aliud in eo præter spinas appareat: si tamē in aquā
conijciatur statim pedes, & caput ostendit, & se extendens omnē
carnem detegit, quam spinis opertam habebat. Sic hypocrita,
cū est in terra arida paupertatis, videbitis illum tam astrictum,
& humilem, vt nihil in eo præter poenitentiæ spinas esse videatur:
si verò in aquam temporalium bonorū, aliqua dignitate affectus
inijciatur, statim extēditur, & prophanus effectus apertē ostēdit,
quid in corde absconditum habeat. Manifestē patet, quòd hoc nō
propter Deum, sed propter homines faciebat. Alij sunt hypocri- 24
tæ adhuc viliores, qui non propter episcopatum, aut prelaturam,
sed propter inanem mundi gloriam bona opera sua faciunt. Et hi
omnes, Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Et non so-
lum præmij cælestis expertes remanebunt, sed maximis inferni
tormentis afficientur. Quod significauit Dominus illis valdē me-
tuendis verbis: Si dixerit malus seruus in corde suo: moram facit
Dominus meus venire, & coeperit percutere conseruos suos, mā-
ducet autem, & bibat cū ebriosis: veniet Dominus serui illius in
die, qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partem-
que eius ponet cum hypocritis, ibique erit fletus, & stridor den-
tium. O sancte Deus quam terribilis res quam mala est hypocri-
sis.

Matth. 4.

25 sis, siquidem per exaggerationem dicit Dominus quòd ille ini-
quus tyranus persecutor, & euersor proximorum suorum, car-
nalis, epulo, & ebrius cum hypocritis cruciandus est. Quid vobis
videtur fratres mei? vtimini fictionibus, nec faciatis res propter
Deum, & videbitis, quem finem habebitis. Nolite ergo fieri sicut
hypocritæ tristes. Quòd siquam tristitiam acceperitis, sit vera,
solum quòd Deum offenderitis, hæc enim sancta, & valde utilis
est. De qua Beatus Paulus dixit: quæ enim secundum Deum 2. Cor. 7.
tristitia est: poenitentiam in salutem stabilem operatur. Ad hoc
solum prodest tristitia. Vt in anima perseverantem quandam,
ac salutiferam poenitentiam operetur. Vnguentum sandalinum
non applicatur à chirurgo nisi ad illam passionem, ad quam con-
fectum est. Et vnguentum album eodem modo. Singula vn-
26 guenta enim ad singulos morbos curandos virtutem habeat, &
ad alios morbos nihil profunt. Nunc cognoscetis quòd vnguen-
tum sit tristitia & cui passioni applicandum sit. Contigit vobis
calamitas, in qua diuitias amisistis, & propter hoc incommodum
contristamini. Hac tristitia recuperatis aliquid ex diuitijs ve-
stris? non. Non enim est vnguentum, quòd isti morbo mede-
tur. Sumit aliquis vindictam ex te, afficiens te ignominia, quia
tu illum dedecoraueras, tristitiam accipis. Hac tristitia adhi-
betur remedium præteritæ iniuriæ? non. Aegrotas & propter
ægritudinem tristitia afficeris, hæc tristitia poterit infirmita-
tem subleuare? non. Offendisti Deum habesque tristitiam
inaximam, quòd tantum Deum ac Dominum offenderis. Nun-
quid tristitia ista poterit huic malo proficere? Etiam profecto.
27 Tristitia ergo nulli alij prodest nisi malo culpæ, & quemad-
modum stultitia est vnguentum applicare, nisi ad illam passio-
nem, ad quam habet virtutem sic est superuacaneum tristitiam
accipere, nisi quòd Deum offenderimus. Et siquidem diuinam
Maiestatem toties offendimus bonum erit, quòd tristitia nostra
creberrima sit.

Tu autem cum ieiunas, &c. Numerū mutat, ex multis ad paucos
quia pauci sunt electi, qui non benè ieiunant credo quòd erunt
multi: tu verò, qui inusitatam viam curris, in qua herba nascū-
tur, quia non ambulat in ea peccatores: *Unge caput tuum.* Tolle
omnem hypocrisim, & fictionem, ac secundū patriæ tuæ consue-
tudinē, laua, & exorna te sicut alijs dieb' facere solebas, & ieiuna,

vt soli Deo placeas, ipse enim est verus factorum omnium remunerator, qui tibi liberalissimè persoluet. *Nolite thesaurizare vobis.* Est Deus in custodièdo fidelissimus, in cuius manus si minutum committis, securum postea illud in vita æterna reperies. In manu huius fidelissimi Domini oportet nos omnes thesauros nostros collocare, siquidē ipse vult depositarius noster fieri. Hic autē thesaurus nos perdit, quia propter illum in infernum mergimur, aut ipse à nobis perditur ludendo, & in alijs profanitatibus illum cōsumendo, quem autem in manu Domini constituis, hic lucratur te, & tu illū, & vt nos admoneret, vt in celo thesaurizemus, prius dixit: *Nolite thesaurizare in terra.* Optime scit, quod omnes vellēt in celo thesaurizare, sed ostendit quod sit impedimentum quominus hoc fiat, scilicet quia volunt etiam in hoc sæculo thesaurizare. Eodē artificio vsus est sanctus Paulus cum dixit: Apparuit gratia Dei saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & secularia desideria sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc sæculo. Vbi nos docet, quod vt simus pijs oportet prius omnia secularia desideria expellere. Si enim vultis scire vnde crudelitas, & liberalitas in pauperē oriatur, attendite quod dicit sanctus Paulus vt faciatis ad eam euertendam: inde enim proficiscitur. Videte quos humores expellat medicus ad morbum curandum: nam inde ægritudo proficiscitur. Dicit: Abnegantes impietatem, & secularia desideria. Secularia desideria sunt optare multam pompam, & auctoritatem habere: de statu in statum ascendere, domum omnibus rebus abundantem habere: ab omnibus summo opere honorari. Hæc sunt secularia desideria, hæc expellunt pietatem, idè præcipit, vt ea expellamus, vt iustè, & piè viuamus. Si hæc à nobis eiecerimus tunc possumus in celo thesaurizare, & cū thesauro cor etiam in Iesu Christo abscondere. Laudate ergo fratres mei hunc clementissimum patrem propter hoc singulare beneficium, quod in vos cōfert, volens esse depositarius vester. Cōfortamini ad thesaurizandam hodie vnum bonum opus, cras vnā sanctam orationem, & alia die vnum ieiunium, &c. Et ita plurimam gratia locupletati sempiterna gloria perfrui poterimus. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius &c. Amen.

Feria

Tit. 2.

simile.

Feria quinta post Cineres.

Cum intrasset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio, &c. Matth. 8.

VNum ex illis, quæ magis in sacris literis laudatur, est misericordia. De charitate dixit S. Paulus, fides, spes, charitas, maior autē horū est charitas & hoc est, quia charitas nō solū ad proximum, sed ad Deum præcipuè ordinatur. Et vt dixit Arist. Actus distinguuntur per obiecta. Præstantissimus scopus omnium est Deus, & quia obiectū & scopus charitatis est Deus, idè charitas est virtutū omnium præstantissima. Verū præter affinitatē, quā cū Deo habet, si illā cōsideremus in quantū ad proximum ordinatur, dico quod charitas est, ipsa misericordia, siue misericordia est filia primogenita, & principalis charitatis. Ipsa enim charitas, quæ nos ad proximi amorē inclinatur, ipsa (inquā) nos mouet ad detestadū malū, quod proximo euenire potest, & illi in necessitate subueniendū. De hac misericordia dixit Dauid loquens cū Deo quoniā dixisti in æternū misericordia ædificabitur in cælis. Tu Domine dixisti, & ita oportet esse, quod misericordia, & pietate æternū in celo ædificiū construitur. Maxima est hæc excellentia misericordiae. Aliā etiā de illa dixit Ecclesiasticus his verbis: Ignē ardentē extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis: & Deus prospector est eius, qui reddit gratiā. Meminit in posterū, & in tēpore casus sui inueniet firmamētū. O mirifica verba, & mirifica beneficia quæ misericordiae promittuntur! dicit quod eleemosyna, & misericordiae, qua erogata est, est scutū fortissimū, ad resistendum peccatis, quando nos agrediuntur: & est aqua frigidissima, in qua cōmissa demerguntur. Peccata viri erogantis eleemosynā, nō habebunt vires, erunt mortua, & in eleemosyna submersa: quia per eā disponitur homo ad illorū veniā consequendā. Peccata verò hominis crudelis qui proximi sui nō miseretur erunt viua in hora mortis eius, & sicut viua illum cōdemnabunt. Dicit etiam quod misericors est gratus. Qui reddit gratiam: & se non solū hominibus, sed Deo etiam iucundum ac gratum efficit. Facientem opera misericordiae erga proximum suum vocat hic Spiritus sanctus reddentem gratiā, quia ali-

Tom. ij. d quo

1. Cor. 13.

Arist. 2.
de anima.

Psal. 88.

Eccles. 13.

quomodo beneficia, quæ à Deo acceperat, persoluit. Et idcirco ac-
 ceptionis oculis illū Deus intuetur, & recordabitur illius, ut in
 posterū maiora beneficia in eum cōferat. Et in die casus sui. Hoc
 est in morte sua, reperiet bona opera quæ fecit, quæ erūt quasi co-
 lumna, cui adhærebit, ne in infernū labatur. Quid vobis videtur
 fratres mei de hoc, quod de viro misericorde dicitur? quis dein-
 ceptis viscera sua in proximos non patefaciet? & quis eis quan-
 tum poterit non fauebit, cum talia præmia Spiritus sanctus
 misericordibus promittat? Contrā vero maxima sunt supplicia,
 quibus Deus punire solet duos corde, & qui non habent mise-
 ricordiam. Propheta Oseas, supplicium quoddam maximum
 commemorat dicens: & ablaetavit eam, quæ erat absque mise-
 ricordia. Licet Deus tantoperè Hebræos dilexerit, quia tamen in
 proximos suos crudeles fuerunt non occurrentes illis in necessita-
 tibus eorum, eis consolationes, & particularia auxilia abstulit: at-
 que hoc vocat S. Propheta ablaetare. Dicere quod Deus ablaetavit, est
 dicere, quod aufert suā peculiarē providentiam, manutenētiam.
 & consolationem, & ita vbi nos in Genesi legimus: Ego Deus om-
 nipotens. Est in Hebræo: Ego Deus Sadai, id est, vberū, id est, Deus
 qui habet vbera. Et ideo spōsa dicebat. Osculetur me osculo oris
 sui, quia meliora sunt vbera tua vino fragrantia vnguētis optimis
 Quam admirabilis, & inusitata res, quod sponsus optimis vberibus
 laudetur. Vbera in viro inepta videntur. O quam maximum my-
 sterium est hoc. Vbera ista sponsi, qui est Deus sunt ineffabiles
 fauores, & consolationes, quæ magis animā fulciūt, quam omnes
 seculares voluptates per vinū significatæ. Has ergo consolationes
 & indulgentias adimit Deus homini non utenti misericordia cū
 proximis suis. O quam graue supplicium? Videte qualis mane-
 ret infans ablaetatus à matre sua, & sine vilo, qui eum protegeret,
 & de illo curā haberet. Talis profecto manet anima à Deo dereli-
 cta propter duritiē, crudelitatemquē suam. Cupis ergo frater inter
 vbera Dei cōmorari? vis ut te à se nō expellat, nec te derelictū de-
 ferat? Esto misericors: siquidē per misericordiā tot bona in presen-
 ti: & in futuro seculo cōparantur. In Actibus dicitur quod erat in ci-
 uitate Ioppe mulier quædā nomine Dorcas, hæc erat plena operi-
 bus bonis, & eleemosynis, quas faciebat: factum est autē, ut infir-
 mata moreretur, quā cum lauissent, posuerunt eam in coenaculo,
 Cum autē prope esset Lydda ad Ioppe, discipuli audientes, quia

D. Petrus

7 D. Petrus esset in ea miserunt duos viros ad eum rogantes, ut
 veniret Ioppe. Cumque sanctus Petrus venisset, duxerunt illum
 in coenaculum, & circumsteterunt illum omnes viduæ flentes: &
 ostendentes illi tunicas, & vestes, quas faciebat illis Dorcas. Et vi-
 dens sanctus Petrus eleemosynas, quas illa clemens mulier eroga-
 uerat, hoc vno commotus positus genibus pro illa oravit, eamque
 suscitavit. Dignissima est enim, quæ longissimam vitam ducat,
 persona, quæ in operibus charitatis se exercet.

Hæc omnia diximus occasione huius sancti Evangelij, quod
 hodie nobis alma mater Ecclesia proponit, in quo fit mentio de
 homine quodam gentili, qui quod esset misericors adeptus est,
 ut in cognitionem Dei veniret, & tantam fidem haberet, ut dixe-
 rit summa veritas: *Non inveni tantam fidem in Israel.* In quo admone-
 mur, ut quanuis in peccato aliquando simus, non tamen desista-
 mus bene operari: per hanc enim viam remedium reperiemus,
 sicut hic optimus Cæturio illud inuenit. Et ut paulò antea diceba-
 mus super illa verba Ecclesiastici: Ignem ardentem, &c. Et licet
 sanctus Matthæus hic non meminerit, nisi de pietate tantum mo-
 do, qua hic optimus vir cū seruo suo infirmo usus fuit: sanctus Lu-
 cas hanc historiam referens, dicit quod synagogam Hebræis con-
 struxerat. Itaque erat misericors erga Deum, & erga homines. Et
 sicut prudens, ac verus misericors ita alienis succurrebat, ut suorum
 non obliuisceretur. Qui enim in domesticos suos est parcus, & in
 alienos liberalis melius potest vanus, quam misericors nūcupari.
 Hic est sicut fluvius Xalon, qui oritur in Castella, & irrigat Ara-
 goniam. Magnæ stultitiæ est, quod domesticos, & cōsanguineos
 tuos pauperes, nudos, & ægros deserat, & eleemosynam ad extra-
 neos mittat. Oritur in Hispania, & irrigat Aragoniā. Veram mise-
 ricordiam à domo tua oportet incipere: postea verò si fuerit possi-
 bile, ad extraneos peruenire. Alij omnia bona sua cū hominibus
 locupletibus, & potētibus consumūt: domesticos autē suos fame
 perire sinunt. Hi fluij, quos plerunquē videtis tāta aquæ abundan-
 tia defluere, totā illā in mare immittūt, vbi tāta illius abundātia
 est: proximas verò ripas ita atidas, & steriles relinquūt, ut ne gut-
 ta quidem aquæ in illis maneat. O fluij, capitales huius seculi di-
 uites, & potentes, qui aquam directē ducitis, ut in mare deueniat.
 Cōiuiua, & munera alijs diuilibus facitis. Omnes sumptus, & ma-
 gnificentias diuites cum diuilibus facitis, quod est aquam in ma-

d. 2. recon-

ose. 1.

Genes. 17.

Cant. 1.

Luc. 7.

simile.

Matt. 6.

re conijce. Famulos autem vestros pauperes, & ægrotos deseritis non recordantes aliquod illis bonum facere. A mendico vobis receperunt mercedem suam, dixit Dominus de alijs vanis sicut vos estis, qui opera sua propter vanitatem faciebant, sicut & vos facitis. Non ita faciebat optimus Centurio, siquidem tanta animi contentione famuli sui infirmi salutem curabat. Qui, ut refert sanctum Euangelium, cum primum Dominus accessit Capharnaû, ad illum properavit humiliter eum rogans, ac dicens: *Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur.* Quid plus pro dilectissimo filio posset facere, quam pro famulo fecit? O quam acriter nos huius gentilis misericordia reprehendit! O utinam hunc Centurionem tanquam magistrum in ista pietate imitaremur. *simile.* Experientia videmus, quod licet vir nobilis non sit faber ferrarius nec calceator veterinarius cum longum aliquod iter confecturus est defert soleas ferreas, & clauos, & quando necessitate compellitur ipsemet quod melius potest equum suum vna solea calceat. Quid? cum sis vir nobilis equum calceas? & non dedignaris id facere propter necessitatē, quæ tibi oblata est, quia est equus tuus, & te baiulat? Quare igitur famulum tuum, qui in itinere ægrotat illic derelictum deseris? quare non te præbes talē erga eum, qualem te præbes erga equum tuū? quanuis enim sis illustris maxima gloria, & honor tuus erit si alij te viderint illi ministrantem, & lectum etiam sternentem, si opus esset. O quantam coronam coram Deo, & hominibus comparares! Verum non fit hoc in hac regione. Tanta est superbia, elatio, & immanitas Hispanorum. Ecce ergo hunc gentilem, qui in finali iudicio coram diuina Maiestate contra vos consurget.

Vidēs Dominus fidem, ac pietatē huius optimi viri dixit illi. *Ego veniam, & curabo eum.* Et respondens Centurio, ait: *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* O profundā primarij viri humilitatem, quæ superbiam nostram acerrimè reprehendit! Non dicunt hoc, qui volunt, ut crebro domi suæ sacrum celebretur. *Concil. Trident. sessio. 22. de eucharistia in sacrificio missæ.* Hoc enim est dicere: Dñe sum dignus ut intres sub tectū meum. Cum autem hoc negotium tam irreuerenter tractaretur intendit sancta mater Ecclesia illi obuiare in sancto Concilio Tridētino. Illi tamen adhuc perseverant in afferendis privilegijs, ut Deus domos suas veniat. Beatus Petrus dixit: *Matt. 14.* Domine si tu es iube me venire ad te super aquas. Et sic immissus est in aquas maris, ut ad suum

4 dum legem, scilicet, quod amicos diligere inimicos verò odio haberent, falso quodam fundamento nitentes. Cum enim Deus illis præcepisset, dicens: Diliges proximum tuum. Cum que eum solum proximum esse crederent, qui illis beneficeret, arbitrabantur, quod præcipiens eis Dominus ut proximum diligere, nullum aliud præter amicum diligere præcipiebat. Et ita à cōtrario sensu argumentum conflagant, dicentes: Præcipit Deus, ut amicos nostros diligamus? Ergo hinc sequitur quod inimicos nostros odio habere debeamus. Hanc falsam doctrinam corroborabāt, dicētes: Deus præcepit Sauli, ut Amalech, & omnia eius bona euerteret, & quia non hoc adimplevit regno expulsus fuit, & infelici morte obiit. Ergo sequitur quod Saul punitus fuit, eo quod inimicos suos non oderit, quod erat falsum. Nam Saul non fuit à Deo punitus, nisi quod cum esset vicarius Dei, & de Amalech dignū peccato suo supplicium sumere deberet, id non executus est. Itaque quemadmodum errabant arbitantes amicum suum solum esse proximum, sic etiam in Saulis exemplo fallebantur, quo doctrinam suam confirmare sibi videbantur.

Cum autem Christus filius Dei spiritualis vitæ reformator veniret, tantam falsitatem, & fraudem ab hominum cordibus voluit expellere. Et sic postquam falsam antiquorum opinionem retulit, statim subdidit dicens: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, &c. ut sitis filij patris vestri.* Magnum, & admirabile præmium est, quod hic Dominus inimicos suos diligētibus pollicetur: cum dicat illos cælestis patris filios futuros esse. Et cum sint filij etiam hæredes erunt. Tantum autem præmium promittit, quia hæc virtus est maxima, & difficillima. Vix in toto orbe reperietur, quis plus homini officiat, quā alter homo. Et sic cum Sathanas vellet sanctum Iob persequi primum instrumentum, quo in hunc hominem usus est, fuit alter homo, atque etiam plurimi homines, & ita primus nuncius, qui primum illi laborem nunciauit, dixit. *Iob. 1.* Boves arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, & irruerūt Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserūt gladio. Nullum maiorem ignem contra hominem inuenit, quā alios homines, & cum diabolus non potuisset efficere, ut Iob Deum odisset, dixit: videamus utrum possimus conficere, ut homines odio habeat, & in eos irascatur, ac dicat: detestor homines. Atque idē ad illū persequendum quasi instrumentum assumit Chaldæos. Sabæos, amicos eius,

1. Reg. 15

12

Iob. 1.

eius, ac denique propriam uxorem. Ipse tamen semper constans
 fuit, nunquam de hominibus murmuravit, nec illos odit, licet plu-
 rima mala illi fecerint. Præclarissimam rem gerit, qui in hoc cor-
 suum superat, ut dicitur in lib. Prouer. Melior est, qui dominatur
 animo suo expugnatore urbium. Idcirco tam superno præmio
 illum Deus afficit. Atque ut cor hanc victoriam à se reportet ut a
 mur industria, quam docet Ecclesiasticus, dicens. Omnis iniu-
 riæ proximi ne memineris: & nihil agas in operibus iniuriæ.
 Prior pars huius sententiæ nos hortatur, ut quantum potuerimus
 curemus iniuriarum, quæ nobis illatæ sunt obliuisci. Vt turbidum
 fluium pertranseas si non vis in eo mergi remedium est, quod
 baculum in manibus feras, quo nitaris, nec aquam turbidam aspi-
 cias, ne forte caput tuum euanescat, sed oportet te oculos in littus
 viride, & amœnum conijcere quo expetis peruenire: aspiciendo
 enim locum, in quem exire desideras, & littoris amœnitatem, ful-
 citur animus ad progrediendum ulterius. O quam turbidus flu-
 uius est inimicus tuus? Torrentes iniquitatis conturbauerunt me:
 dicebat Dauid. Si ergo securus vis transire, ne in hoc fluuio, per
 iram & odium demergaris innitere baculo sanctæ crucis: nec flu-
 uium istum turbidum, qui est inimicus tuus aspicias. Ne aduer-
 tas, nec oculos conijcias in litem, quæ inter te & illum agitur: nec
 in iniuriam, quam tibi fecit, ne illius quidem memineris, quin ali-
 ter euanescat caput tuum, & in impatientia demergeris. Oculos
 conijce in littus gloriæ quod deuenire cupis, aspice cælestem por-
 tum, in quæ non perueniunt affecti iniuria, nisi illa dimittant. Et
 cum hac consideratione non solum ad ignoscendum inimico tuo,
 verum etiam, si opus fuerit ad patiendum martyrium fulcieri. Id
 circò dicit Ecclesiasticus loco supradicto: Iniuriæ proximi ne me-
 mineris. Posterior autem pars huius sententiæ sequitur ex priori:
 Dicit enim, ne quid agas in operibus iniuriæ, ne sis adiutor in
 vlciscendis iniurijs, id est, quod non debes adiuuare, cogitas, aut in
 memoriâ eas reuocans, nec de illis loquens, nec alios audiens cum de
 illis loquuti fuerint. Itaque nec cogitatione, nec opere, nec alia te
 iniuriam adiuuare debemus. Nam illa ex se accrescit, quanto igitur
 magis accrescet, si adiuuetur: etiam verba illa, Nihil agas in operi-
 bus iniuriæ aliam expositionem habent: scilicet, quia quod homo
 cum calore vltionis facit, nescit facere: ideo opus ab eius manibus au-
 fertur, & hic illi dicitur quod nihil prorsus agat circa illud. Opor-
 tet

10 ter vos diligenter hæc verba Domini considerare, tanta etenim est
 Euangelij puritas, & sanctitas, ut non contenta sit, quod vestrum
 inimicum & offensorem non odio habeatis, nec in illum irascami-
 ni: sed absolutè, ac sub expresso præcepto præcipit, ut solido ac ve-
 ro amore illum diligatis, ut ex his verbis apparet. Ego autem dico vo-
 bis, diligite inimicos vestros: & sic illa verba notabilissima sancti
 Pauli, dicetis: dilectio sine simulatione, intelligenda sunt de amicis
 & de inimicis, quod oportet vos tam inimicos, quam amicos non ficto
 sed vero amore diligere. Sine simulatione (ait) amicitias enim ve-
 ras amicitias, non verò fictioes, ac mendacia esse oportet: quo suppli-
 cio dignus est ille, qui reipublice monetâ adulterat? p tali crimine
 solet homo cremari. Quid ergo meretur, qui Christiane religio-
 nis monetâ adulterat, quæ quidam amor est? ruverò decipis me dicēs
 quia fidelè monetâ mihi præbes, & quia me diligis, cum tamē verū
 sit quod me odio habes, & me clā vendis. O maximā proditiōem, quā
 grauitè, non vnius quidam horum igne, sed sempiterno incendio puni-
 tur? O fratres mei tantum malum fugite, ne in tantam iram Dei incidatis,
 sed diligite sine simulatione. Quod si queratis quomodo oporteat
 esse hunc amorem? Respondit ibidem B. Paul. Statim subdens: odietes
 malum, adherentes bono. Ne alium diligas, ut commode possis peccare.
 Sunt enim homines, qui cum alijs amicitiam ineunt, & sese cum illis cõgre-
 gat ad offendendum Deum. Liberet nos Deus à tali amore, quod illum dili-
 gas, quia est lusor, murmurator, & carnalis sicut tu, qui tibi fauebit
 in executione tuorum turpium appetituum: non ita esse debet (ait S. Pau-
 lus) sed odientes omne malum, hoc est, ut vos diligatis ad bellum pec-
 cato inferendum, & quod alter alterum inuicem vos admoneatis, & ad bo-
 num confortetis. Cum primò homo bonus esse desinit, nullius ami-
 citia dignus est: saltè ut quis cum eo conuersetur, nisi esset ad eum
 conuertendum si posset fieri. Odientes malum & adherentes bono.
 Vult etiam dicere, quod amico tuo nolis in peccato cõplacere, ut
 sit amicitia talis, quæ ultra Dei præcepta non se extendat. Ita vos
 bono inhærete, illudque tam feruèdè amare oportet.
 Notate ulterius quod non contenta est summa bonitas, quod intrinseco
 cordis amore inimicum vestrum diligatis, sed vult, ut istum amo-
 rem bonis operibus illi ostendatis. Atque ideo subdidit dicens. Benefa-
 cite his qui oderunt vos. Atque vna ex rationibus, quæ vos ad hoc cõmo-
 uere debent, est hæc, quia vnusquisque in maxima necessitate
 fratrem suum corrigere tenetur. Et credo quod omnes prædicato-
 res

res non tam sufficerent istum inimicū vestrum conuertere; quam
Rom. 12. vos qui estis læsi, si ei benefeceritis. Ita innuit. S. Paulus, cum
 dixit, si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi:
 hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. O mi-
 rificā metaphoram, quē admodum si multas prunas cumulare-
 tis, & illas super caput inimici vestri iniiceretis, impossibile ef-
 fet, quin inflammaretur: ita videtur impossibile quin opera bona
 & beneficia eius cor, & animam inflamment, & cum viuo quodā
 amore accendant. O quāta exaggeratio est hæc sancti Apostoli,
 quā propter peccata nostra raro experimur, vix enim benefaciē-
 ti nobis benefacimus, quanto minus faciemus malefacienti. Dici-
 tur quod Scorpio, & mus sunt valde inimici. Et ad curandū mor-
 sum Scorpionis vnum ex maioribus, & aptioribus remedijs est
 mortuum murem medium aperiri, & vulneri applicari: sic ini-
 micus inimico medebitur si mortificans se ipsum viscera sua ape-
 ruerit, & illum dilexerit, atque ei beneuolum vultum ostenderit,
 ac denique benefecerit. Hæc enim efficacissima erit medicina ad
 vulnus cordis illius curandum. Quod si nondū inimici pectus his
 beneficijs mollificetur, nō idē seruū Dei à solita charitate oportet
 desistere sperantem, quod beneficia beneficijs addens forte
 priorum, quæ amissa fuerant, gratitudinem reperiet. Sicut Sagit-
 tarius, qui cum non inuenit sagittas, quas prius immisit, alias de-
 nuo immittit vt perillarum ictum alias inueniat. Pij patres & fra-
 tres cum vident filios, & fratres suos, qui ardentissima febre labo-
 rantes sensum amittunt, & propterea iniurias eis faciunt, & cōtu-
 meliosa verba dicunt, aut discum in eos iniiciunt. Tunc nō solū
 non indignantur contra eos, sed illos potius miserantur: sic se Deus
 habet erga nos. Videte quanto furore inflammatus pergebat Sau-
 lus adhuc spirans minarum ac cædis in discipulos Domini, & cū
 hoc furore inflammatus pergeret, subito circumfulsit eum lux de
 cælo, & cadens in terram audiuit vocem dicentem sibi. Saule, Sau-
 le quid me persequeris: O ineffabilem Dei probitatē? qui tali tem-
 pore, & cum tam crudelibus negotijs Saulus intenderet, non præ-
 cipit vt aperiatur terra, quæ illum absorbeat, sed tunc illius magis
 miseretur, & de cælo descendit, vt eum misericordia sua operiret.
 O si ex hoc disceres fratrem tuum præ furore amentē miserari: &
 tanquam pius pater non contentus est remedijs, quæ quæsiuit, &
 applicuit morbo filij sui, sed infatigabilis alia atq; alia inquit,
 & nihil

Simile.

Simile.

Act. 11.

16 & nihil eorum relinquit, quæ filio suo profutura esse arbitra-
 tur. Sic oportet te facere cum proximo tuo. Hoc facit Deus
 cum peccatoribus diuersas inuentiones ac artificia inuestigans
 vt eos ad se conuertat. Hoc debent etiam facere auditores pœni-
 tentiarj cū pœnitentibus, & filijs spiritualibus; aliud atque aliud
 remedium quærentes, vt eos à malo compescant, & ad bonum
 attrahant. Sed Hèu hèu, quantum hîc plorari oportet, quam si-
 ne pietate ac miseratione hæc officia fiunt, & quanta cum negli-
 gentia hoc auditores pœnitentiarj exequuntur. O quot animæ
 condemnantur eo quod hæc pietas in spiritualibus patribus non
 reperiatur?

Ex hoc verbo: Benefacite, & ex omnibus supradictis infertur
 quantum teneantur læsi, & iniuria affecti offensores suos alloqui
 cū ipsi aliquo modo hoc ab illis petierint. Si enim Deus præcipit
 17 inimicis benefieri, quid boni illis faciet, qui ne verbum quidē illis
 vult dare, quod est bonorum omnium minimum? quod si diceba-
 mus vnā ex præcipuis rationibus quare debemus inimicis be-
 nefacere, esse, vt eos beneficijs nostris conuertamus: eadem ratio
 est in verbis, quæ si sunt mitia, & suauia maxime ad inimici con-
 uersionem conducant. Etiam naturali, ac diuina lege scandalum
 teneris euitare, arbitrantur enim inimici tui, quod illos odio ha-
 bes cum illis non loquaris. Venerabilis quidem senex Hebræus
 nomine Eleazarus cogebatur suinas carnes contra legem Moyfi
 māducare: cumq; ipse obedire nollet tam iniquo præcepto, suade-
 bant ei aliqui amici eius, vt alijs carnibus vesceretur, vt tyranni
 iussui satisfaceret, ille enim arbitraretur quod suinæ essent, qui-
 bus ille, vt timens Deum respondit: citò præmitti se velle in
 18 infernum. Non enim ætati nostræ dignum est, inquit, finge-
 re: vt multi adolescentes arbitantes Eleazarum nonaginta an-
 norum transisse ad vitam alienigenarum, & propter meā simula-
 tionem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipian-
 tur, & per hoc maculam, atque execrationem in meæ senectuti con-
 quiram. O quā vitile pectus, & quā admirabile exemplum
 serui Dei, qui potius vult in infernū detrudi, quā carnes, etiam
 non prohibitas manducare: ne fortē ad olescentes arbitantes car-
 nes illas, quas ipse manducabat prohibitas esse, ad illius imita-
 tionem Deum offenderent. Ex hoc cognoscetis quantum debea-
 mus non solum non male facere: verū ne occasionem quidem

Tom. ij. e. præstare.

2. Mach. 6

præstare, ut aliquis arbitretur nos malefacere, ut illam realiter præstat, qui offensori suo non vult loqui. Cælestis Deus quot sunt qui in hoc peccat, qui cum assiduis rogationibus rogati ignoscant, dicunt: cum hac conditione ignosco, quod mihi non loquatur, nec eum meis oculis aspiciam. Sic? Proximum tuum non finis loqui tibi? Verere ergo ne idem tibi Deus faciat. Non finis fratrem tuum loqui? non ergo Deus te loqui patietur. Loquens Deus per Isaiam, cum Babylone dicit ei. Iratus sum super populum meum, contamiunavit hæreditatem meam, & dedi eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias, &c. Et nunc audi hæc delicata, & habitas confidenter, quæ dicis in corde tuo. Ego sum, & non est præter me amplius: non sedebo vidua, & ignorabo sterilitatem. Venient tibi duo hæc subito in die vna, sterilitas, & viduitas. Vniuersa venerunt super te propter multitudinem malefactorum tuorum. Cum ego iratus essem, (ait Dominus) in populum meum illum tibi tradidisti verò non fecisti cum eo misericordiam. Propter hanc igitur crudelitatem, ego puniam, & evertam te, & repente vidua, ac sterilis efficiaris, & insuper hæc ita obcæcata es, ut non posueris hæc super cor tuum, nec recordata fueris novissimi tui, quod ad literam actum est. Iam enim milites in ostio erant, nec tamen ipsa cognoscebat finem suum aduentare, & se destruendam esse ignorabat. O terribile Dei supplicium! quod quia in proximos suos crudeles fuerunt, gravissime puniti sunt, nec tamen super se supplicium irruere cognoscebant. Ecce quo supplicio afficit Deus eos, qui in proximos suos crudeles se præbent. Sunt in ostio milites, ipsi vero non intelligunt finem suum propinquasse graviter infirmantur, & vident se sanguinis effusionem pati, & potiones accipere, & morbis maximis cruciari, & non intelligunt mortem sibi propinquare, & ita moriuntur, nec à Deo veniam deprecantur. Sustulisti verbum proximo tuo, noluisti, ut tibi loqueretur? Sustulit ergo tibi Deus locutionem, ne sibi loquereris, aut veniam à se peteres, & ita quasi iumentum morereris. Væ obduratis in proximos suos. Deus enim durum etiam in illos se præbebit, quia Nabal Carmelus impius ac durus fuit in David & milites suos: emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis. Sic fiet cor tuum quasi lapis, ut mortem tuam propinquasse non sentias, nec cõfitearis, nec sacramenta suscipias eo quod in fratrem tuum te durum ostenderis. Pertimescite ò filij Adquiram Dei, misericordes

Esai. 47.

1. Reg. 25

des vos præbete, benefacite, & eos, qui vos offenderunt diligite siquidem altissima Maiestas hoc vobis præcipit, dicens.

Ego autem dico vobis: Diligite, &c. O quantum pondus in se habet hoc verbum? hoc nos in maximam obligationem inducit, quod Deus suæ divinæ legis præconem, & promulgatorem se fecerit. Non enim contentus est nobis homines, aut Angelos mittere, sed ipse venit ut nobis hoc præciperet, & suo divino ore proferret. In Gene. dicitur, quod defuncto sancto Iacob venerunt filij eius, & dixerunt sancto Ioseph fratri suo. Pater tuus præcepit nobis ante quam moreretur, ut hæc tibi verbis illius diceremus. Obsecro ut obliuiscaris scelerum fratrum tuorum. Pater tuus (aiunt illi) etsi omnium illorum pater erat, ut illum tam dulci ac suavi verbo mitiorem, ac teneriorem redderet. Quibus auditis fleuit Ioseph. O mirabilis res. Ita tener redditus est cum audiret, patrem suum sibi præcepisse, ut fratribus suis ignosceret, ut totum se in lachrymas cõvertere videretur. O Christiane animaduerte, quod pater tuus Iesus Christus, ille qui te sic dilexit, ut pro te mortuus fuerit, tibi præcipit, ut propter se inimicis tuis ignoscas. Quare non efficeris tener, & lachrymis perfunderis tam dulce verbum audiens sicut est hoc. Pater tuus? Deus enim est pater tuus, & tibi dicit. Ego autem dico vobis: Diligite, &c. Propter verba laborum tuorum, ego custodiui vias duras: dicebat David. Non sunt nimis dura, quæ nobis hinc Deus præcipit, atque etiam si duriora essent, eo quod talis Dominus nobis ea præceperit, submisso capite, illa libentissimè facere deberemus. Si vobis præcepisset res tam cõtrarias nature, sicut Stoici præcipiebant, qui legem hæc habebant, quod nullo euentu, siue tristi, siue læto debebant commoveri, nec vultus serenitatem perturbare. Itaque si Stoico subito diceretur quod pater, & cunctum genus suum mortuum esset, non debebat perturbari, sed sereno vultu semper permanere, ac si nihil unquam tale percepisset. Et si illi direpta omnia eius bona esse nunciaretur, aut audiret duceta millia aureorum sibi data fuisse non licebat illi ridere, nec hilarem vultum, sed semper serenum ac constantem præbere. Si (inquam) Deus vobis legem hanc imposuisset, nimis hoc graue ac intolerabile esse videretur: quia est contra naturalem propensionem. Nam ut ait Aristoteles. Impossibile est quin visis tangamur. Hos autem præceptum inimicos diligendi, eisq; benefaciendi, non ita est graue nec impossibile, sed valde possibile atque utile

Gene. 50.

psal. 16.

Stoicorum secta.

Aristo.

præcipue cum eiusdem Dei præcipientis auxilio: qui ipso facto, 25
 quo nobis hoc præcipit, obligaretur ad præstandum nobis auxi-
 liam, quo plurimi sancti adiuti non solum inimicorum suorum
 persecutiones patienter tulerunt: sed in super hoc etiam sui ipso-
 rum cruciatores se fecerunt. Atque ita nonnulli intelligunt illa
 verba Matthæi: Quicumque te angariaverit mille passus, vade
 cum illo, & alia duo. Angariare est iniuste cogere ad portandum
 aliquod onus. Vult dicere Dominus: quando inimici tui tibi la-
 bores afferunt, & te persequuntur permittente Deo propter pec-
 cata tua, si vis labores istos suaviter tolerare, adde tu plures super
 illos, & te magis percutere. Hoc est enim ultra mille passus, quos
 angariatus es duos passus ambulare. Ita Iob cum à Deo per mini-
 sterium diaboli, Chaldæorum, ac Sabæorum percutiebatur ipse
 met se magis percutiebat immittens se in sterquilinum foetidum, 26
 atque ibi vulnera sua asperrima tegula scalpebat. Testa saniem
 radebat sedens in sterquilinio: non applicabat suavia unguenta,
 nec linteo vulnera mundabat, sed testa saniem radebat. Vt ver-
 bera verberibus quibus illum Deus flagellabat, adderet, & David
 dicebat: Cum mihi molesti essent, induebar cilicio super afflictio-
 nem (inquit) quam mihi inimici mei afferebant, ego amplius af-
 fligebam. Et cum Deus per filium suum Absalom illum puniebat,
 ipsemet Dei verberibus defatigationes addidit excalceans pedes
 suos, ac nudis pedibus incedens magnam lachrymarum copiam
 effundebat. Propter quod Deus illum consolatus est, ei que labo-
 res reuelavit, quos Messias passurus erat, propter homines. O bea-
 tos seruos Dei, quas inuentiones inuestigare sciunt ad implendum
 suaviter quod Deus illis præcipit? O infelices peccatores, quam 27
 parui æstimant omnia quæ illis Deus imperat.

Scis absolutum Dei præceptum esse hoc. *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros.* Et quia amicus tuus, cuius consilia sequeris, & consanguinei tui tibi dicunt, quod eorum propinquus non voceris si tale feceris, potius vis propinquus, & amicis tuis satisfacere, quam adimplere præceptum Domini, qui te creavit, & conseruat, quiq; propter huius præcepti executionem tibi gloriam pollicetur? Hoc magnopere animam cruciat, scilicet, rem tam contrariam, & ignominiosam Christianæ religioni audire. Vna ex rationibus, quibus Lactantius Firmianus, & omnes, qui de hoc disputant, demonstrationem faciunt pessimi erroris maledictæ idololatriæ, hoc est quod

Matth. 5.

Iob. 2.

Psal. 34.

2. Reg. 15.

Lactantius Firmianus de diuinis institutionibus.

28 quod leges ea vitia condēnabant, quæ gentes in suis dijs adorabāt: nec permittebant, homines eos imitari, quos tanquam Deos venerabantur. In quo manifestè ostendebāt abominabile vitium idololatriæ, ac deliri mendacij: eos enim Deos adorabant, quos imitari sibi minime licebat. Atque hoc ipsum quodammodo faciunt, qui Domini nostri Iesu Christi imitationem, sui que sancti Euangelij obseruantiam impediunt. O beati seraphim cælestis gloriæ ciues si in terrā descēderetis, ad exaggerandā vestris seraphicis linguis tantā iniquitatē, ac tam obstupēdā malitiā, quæ inter innumerabiles Christianos versatur? O Deus maiestatis infinitæ linguā, ac verba mihi cōcede, vt sciam honorem tuum summa animi contentione defendere. O Christiani pretioso Iesu Christi sanguine redēpti quid facitis, quare nō effunditis viscera, vt honorem boni Iesu vehementissimè propugnetis? Quomodo non aperitur terra, vt eos 29 viuos deuoret, qui tam bono Deo tantā iniuriā audēt inferre? Dicunt enim, ne te amplius propinquum meum appelles, nec domum meam ingrediaris, si feceris, quod Iesus Christus verbo, & exemplo docuit. O traditores & nequissimi, hæc dicentes proximis vestris hoc dicitis, atque hoc verba vestra significant. O summe mundi magister, amor dulcissime animarum nostrarum Iesu Christe fili Dei, vnus ex locis, vbi probitatem, ac misericordiam tuam magis ostendisti fuit, cum durissimæ cruci atrocissimis clavis affixus, atque inimicorum tuorum sacrilegis linguis blasphematus es, cum tu sanguine tuo terram irrigares, lachrymisque abundantissimis cælorum ianuam referares, iniurias dimitteres, cumque suavissimis verbis æternum patrem rogares dicēs. Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Inimici tui te accusabāt vocātes malefactorē: 30 tu verò redēptor animarum mearum illos excusabas, cumq; illi tam crudelem mortē tibi inferrent: tu fons clemētiæ ab æterno patre salutē & vitam illis precabaris: in quo æterni patris manus vinciebas, ne de illis vindictā sumeret: & piissimæ matris tuæ linguā cōtinebas, ne contra illos iustitiam exposceret. Eia fratres quid de hoc sentitis? quod erit tam lapideum cor, quod tantæ pietatis exemplum nō mollescat? Est ne hinc aliquis qui odiū habeat in proximum suum? A diuro te per hæc dulcissima verba, & per lachrymas, quas illa proferēs effudit, vt commouearis, & cum fratribus tuis reconcilieris dimittēs illis ex puro corde, sicut vis vt tibi ignoscatur. Eia fratres nunquid aliquid conficio? Conficiat hoc Deus per suam misericordiam, &

Luc. 23.

vos moueat, vt faciatis quæ debetis. Attendite quòd non conten-³¹
tus est pijsissimus Iesus in hora mortis patrem pro inimicis, ac offen-
soribus suis exorare: sed ipsa die, qua resurrexit, apparens discipu-
lis suis, dixit illis: sic oportebat Christum pati, & resurgere à mor-
tuis tertia die, & prædicare in nomine eius poenitentiam in remis-
sionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma.
Non animaduertitis Dei vestri pietatē, qui dicit, vt prædicatio poe-
nitentiæ, & remissio peccatorum ab Hierosolyma incipiat, vbi tam
atrox mors sibi fuerat illata? Hoc fuit, vt videntes gentes quòd si-
quidem tam peccatoribus hominibus, qui tam nefarium scelus per-
petrarant, vt Deum suum interficerent, ignoscebat, spem veniæ,
& ipsæ conciperent. Verum non solum illi ciuitati voluit ignosce-
re, sed voluit etiam, vt omnibus vniuersi mundi ciuitatibus præ-
ferretur, & ibi inciperet euangelium prædicari, & remissio pec-³²
catorum fieri. Qui ergo amicum, & consanguineum suum impe-
dit, eique persuadet ne iniurias dimittat, quid aliud facit, quam
illi dicere, quod ignominiosum est eum imitari, quem Deum
veneratur? Quid igitur sperant, qui tale facinus committunt? Quo
modo audebunt peccatorum suorum veniam Deum rogare? Nec
vero contenti sunt persuadentes tibi, vt inimicos tuos vlciscaris,
sed te confortant, vt atrocissimè eos percutias, vultum medium
abscindas, ac denique vitam illis auferas. Quando Chaldæi de-
struxerunt Hierosolymam, Idumæi illos incitabant, dicentes.
Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea, vt prophe-
tauit Dauid, dicens. Memor esto Domine filiorum Edom in die
Hierusalem, qui dicunt, exinanite, exinanite, &c. Videte quàm
maxima crudelitas illa fuerit, cum enim oporteret eos dicere: suf-³³
ficat, sufficit, contenti iam estote euersione, quã fecistis, satis magnã
stragem edidistis, illos quasi calcaribus ad maiorem crudelitatem
stimulabant, ac dicebant. Extinguite, extinguite illos, ne illo-
rum memoria amplius in terra permaneat. O crudelissimi canes
istos quippe vos imitami cum dicitis. Non eris homo, si non
intuleris mortem illi, qui tibi iniuriam intulit. O fratres per cha-
ritatem Dei vos rogo, ne ita sit, sed suavissima verba querite,
quibus fratrem vestrum furore concitatum mitigetis. Quid? cum
vicini tui domus inflammatur madidis lodicibus eam operis, ne
ignis vltius progrediatur: cum autem vides proximum tuum fu-
rore accensum, & factum quasi carbonem ignis, qui fratres suos
vult

Lucæ. 24.

Psal. 136.

34 vult concremare, eius ignem madidis lodicibus non comprime-
res, dicēs illi optima, & mitissima verba, quibus illum mitigares,
ita vt confusus, & circumuentus optimis rationibus maneret? Sed
tuarum maledictarum admonitionum flatibus magis illum inflā-
mas. O fratres mei cognoscite iam malum, quod facitis, & quod
destruxistis refarcite dissuadentes proximis vestris mala, quæ il-
lis antea persuastis, & huius tanti sceleris poenitentiam agite, &
conferet hinc Dominus vobis suam gratiã, qua sempiterna gloria
comparatur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Sabbatho post Cineres.

*Cum sero esset factum, erat navis in medio
maris, &c. Marci. 6.*

NArrat sanctus Marcus, quòd finito cõuiuio, quod Dominus
fecit in monte quinq; millibus hominum, statim coegit di-
scipulos suos ascendere nauim. Dicens quòd eos coegit, significat
quàm intrinseco amore viri illi Apostolici suum diuinum Magi-
strum diligebant: adeò vt ab eo recedere quasi mors illis durum, ac
crudele videretur. O vtinã diuina Maiestas similem amorem in
corda nostra infunderet, quo cælesti cõuersione delectaremur,
& difficillime, ac quasi coacti minimo tēporis spatio ab illa segre-
garemur. In libro Ruth dicitur, quòd Noemi mulier Hebræa ha-
bitabat in Moab propter nimiam famem, quæ erat in Iudæa. Hęc ha-
buit duos filios qui vxores duxerunt Moabitides, quarum vna voca-
batur Orpha, altera Ruth. Cumq; mulier duobus filijs orbata re-^{Ruth. 1.}
maneret, surrexit, vt in patriã suã pergeret. Nurus eius tantoperè
illã diligebat, vt eã à Moab vsq; in Iudæã comitatę fuerint, & quã-
uis ipsa renuebat, Nurus tamẽ eleuata voce flere cœperunt, & dice-
re. Tecum pergemus ad populũ tuũ. Cũq; in Iudæã accessisset, ius-
sit illas discedere, & reuerti in patriã suã, quæ eleuata voce iterum
flere cœperunt. Orpha tamen osculata est focrum, ac reuersa est.
Ruth autem, etsi à focru cogebatur, vt reuerteretur, nequaquã ta-
men voluit reuerti, sed focru suę adhesit, ac suavissimis verbis re-
spõdēs dixit: Ne aduerseris mihi, vt relinquã te, & ab eã: quocũq;
enim perrexeris, pergã; & vbi morata fueris, & ego pariter mora-
bor. Popul⁹ tuus, popul⁹ meus; & Deus tu⁹, De⁹ me⁹, quæ te terra

morientem susceperit in ea moriar. Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat si nõ sola mors me à te separauerit. Hebræi dicunt super hunc locum, quod Noemi ter nulum suam exhortata est, dicens, vt aduerteret quid faceret, quia lex, quam volebat accipere, erat grauisissima, & quæ plurima præcepta continebat, scilicet, sexcetera & tredecim, & quod illis prohibitum erat alienos Deos adorare, & quod legistransgressores in multis casibus lapidabatur. Ruth autem omnibus his assentita est, dicens quod omnia libentissimè faceret, & eorum nihil recusaret. Et propter hæc fidelitatem, quam Deo socruique suæ præstitit, digna fuit, quæ Domini nostri Iesu Christi proauia esset. O quam admirabile est hoc exemplum, & quanta nobis confusio. Tantoperè Ruth socrus suæ cõuersatione delectabatur, vt propter illam patriam, parentes, legemque suam reliquerit, & tam graui, ac implicata lege voluerit onerari. Quæ autem est differentia inter nostri dilectissimi Iesu, & Noemi conuersationem? Quare omnia non despiciamus vt hac sanctissima familiaritate perfruamur? Quare non ploramus, ac lachrymis perfundimur, cum quis nos ab hac sanctissima societate conatur separare? Omnia hæc ex cognitionis defectu proueniunt. Deprecemur fratres mei hunc suauissimum Iesum, vt corda nostra ad sui amorem alliciat, quod omnis alia conuersatio præter suam & præter illam, quæ fuerit in ipso, aut per ipsum, nobis amarissima videatur. Dico in ipso, aut per ipsum, quia iustorum conuersatio etiã debet à nobis amari, & maximi æstimari. Et sicut sancti Apostoli difficile, ac moleste à sancti sanctorum conuersatione separabatur: sic oportet nos sentire separationem à sanctis hominibus, in quibus ipsemet Iesus Christus repræsentatur: atque etiam multum merentur, qui cum talibus conuersantur. In Genesi dicitur, quod egrediens Abraham ad exequendum præceptum Domini tulit secum animas, quas fecerat in Haram. Nullum filium in illa regione genuerat Abraham, quomodo ergo dicitur, quod tulit secum animas, quas fecerat? Vult dicere, quod omnes, quos conuerterat ad Deum, secum tulit, & eos ab illa regione deduxit, & illos alebat, atque in eius familia commorabantur, vt eos in fide, atque virtute, quam illos erudierat, conseruaret, ne malis aliarum gentium conuersationibus peruerterentur. Intellexit enim sanctus Patriarcha, quantum bona conuersatio ad virtutis conuersationem, & augmentum conducatur: quantumque detrimen-

Gen. 12.

e 5

- 6 tum mala familiaritas viris probis afferat, optimè cognouit. Etiã ad hoc propositum permagni interest animaduertere illud Danielis, scilicet, quod sanctus Propheta Daniel conuertit Nabuchodonosor; & dicit ibidem sanctus textus: Ipse autè Daniel erat in foribus Regis. Ex quo communiter tenent doctores, quod quandiu Daniel in foribus Regis permansit cum illo conuersans, & impediens ne malis conuersationibus vteretur (hoc est enim esse in foribus Regis) omnia tã Regi, quàm regno prosperè contingebant, Cum primùm autè Daniel illinc recessit (quod fortassè fecit propter aliquod grauisimùm negotium, quod sibi oblatum est) peruersus est Rex, & iussit illam statuam erigi vbi tam nefaria idololatria perpetrata est. Ob hanc causam per singularè exaggerationem dicitur de sponsa: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias, *Daniel. 2.*
- 7 Mirabile est enim illam eis non perueri, sicut est mirabile lilium spinis non deperdi. Etiam sanctus Paulus magna quadam exaggeratione dixit: Sitis filij Dei sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Mirabile erit, & multum in conspectu Dei merebimini, si inter tam iniquam & peruersam gentem boni fueritis, & in Apocalypsi dicit Deus de sancto quodam prælato Pergami: Scio vbi habitas, vbi sedes est Sathanæ, & tenes nomen meum, & non negasti fidem meam. Mirabile est, quod cum habitares inter gentem vbi diabolus sedem suam habet, fidelitatem mihi debitam non amiseris. *Cant. 2.*
- 8 Ex his quæ supra dixi, intelligetis fratres mei quantum intersit ad salutem nostram à malis conuersationibus recedere, & ad bonas studiosissimè accedere. Ego quidem hoc credo, atque ita verum est quod magnum indicium est, quod quis sit bonus, quando cum amore ad viros probos accedit, & difficile ab eis segregatur. Contra verò magnum signum est quod quis sit malus, quando ad homines malos accedit, & cum illis conuersatur. Quod ex hac ratione cognoscetis. Iustus in sacris literis arbori viridi, & pulchræ comparatur, vt dicit Dauid: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum. Et folium eius non defluet. Mali autem cum spinis comparatur, vt ipse Dauid dixit: Præuaricatores autem quasi spinæ euellentur vniuersi, quæ non tolluntur manibus. Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro, & ligno lanceato, igneque succensæ comburentur vsque ad nihilum. O quam terribilia verba, & quam contraria superioribus. Iustus est quasi arbor

Philip. 2.

Apo. 2.

Psal. 1.

2. Reg. 23.

e 5 bor

bor pulchra, viridis, & fructu onerata. Peccatores verò sicut spinæ, ad quas non audent homines accedere nisi armati, & manicis ferreis cooperti, ne ab illis compungantur, denique euulsæ perpetuo igne comburendæ sunt. Hæc est igitur differentia: quòd sub umbra arborum viridium recipiuntur homines in æstate: serpentes verò, lacerti, atque alia immunda, & venenosa animalia sub spinis, & rubis se recipiunt. Ita qui sunt prudentes homines ad umbram, & conuersationem iustorum confugiunt, & ex ea maximum accipiunt refrigerium. Nulla est umbra, aut amœnitas tam desiderata in æstate, & tempore maioris caloris, quam desideratur iustorum conuersatio ab alijs iustis ad suarum afflictionum consolationem. O quanto affectu scribebat sanctus Paulus ad Romanos, dicens: Desidero enim videre vos, vt aliquid impartiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: id est, simul consolari in vobis per eam, quæ inuicem est fidem vestram, atque meam. Nò dixit: ad simul consolandos vos sicut dixit ad confirmandos. Vt significaret se desiderare Romanos videre, vt illos in fide confirmaret, & eos consolaretur: & præterea, vt semetipsum cum eis consolaretur eorum fidem, ac virtutem perspicuens. Idcirco posuit consolari, vt vtrunque significaret. Atque ea in suauitate, ac molestia, qua quis amœnam arboris umbram relinquit, & per nimios solis calores pergit necessitate compulsus: eadem in suauitate, & repugnantia bonam umbram, & conuersationem iustorum hominum relinquere oportet aliquando, si aliorum negotiorum necessitas ita postularit. Venenosa autem animalia ad spinas, & rubos confugiunt. Quid de te cogitari poterit, cum videaris ab hominibus cum improbis conuersari, nisi quod es coluber, aut vipera venenosa? O vtinam æterna Dei Maiestas hanc cælestem doctrinam in cordibus vestris imprimat. Vt deinceps durissimum vobis sit à bonorum conuersatione separari, sicut his sanctis Apostolis grauissimum esse videbatur à sanctissima diuini Magistris sui familiaritate recedere.

Dicit autem sanctus Euāgelista, quòd cum Dominus discipulos suos dimisisset, turbaque, quas inuitauerat, expedisisset; ipse solus abiit in montem orare: vt nos doceret quanta spiritus tranquillitate, & quanta recollectione, & solitudine orandum sit. Et licet verum sit, quòd in omni loco orari & laudari Deus potest, vt significauit Dauid cum dixit: In omni loco dominationis eius be-

*simile.**Rom. I.**simile.*

9

10

11

ne

12 nedic anima mea Domino. Hoc etiam significatum est, cum diuersis hominibus varijs in locis Deus beneficia faceret: sicut Moyse, cui in monte apparuit in rubo: Abraham in valle ad ostium tabernaculi sui. Ezechieli iuxta fluuium Cobar: B. Ioanni in insula Patmos, cum exularet. Tribus pueris in fornace Babylonis. Chananeæ mulieri, in via: Iob denique in sterquilinio comparuit. Quæ omnia significant quam in promptu habeamus Deum, & quam paratus sit semper, & ubique, in lecto, in mensa, in campo & in ciuitate, vt nobis auxilium præstet. Veruntamen, quia oratio est eleuatio mentis in Deum, maximè interest eam in solitudine fieri: segregando nos vt hoc faciamus non solum à populari, sed etiã ab Apostolica conuersatione, sicut fecit Dominus. Atque etiã, quia vt dicit Beatus Ambrosius: quando oras, cum Deo loqueris: quãdo legis, ipsum audis. Quis ergò esset tam temerarius, & stultus, vt cum vellet regem alloqui, ad parietes diuerteretur, aut in imagine in regio domicilio depictas oculos conijceret huc atque illuc caput cum magna dissolutione conuertens? Diceret rex: tollite mihi hinc istum amentem, qui petijt à me facultatem, vt mihi loqueretur nunc autem in his stultitijs occupatur. Maior profectò irreuerentia est hoc facere quando quis cum Deo loquitur. Quapropter singulare est consilium solitudinem, & recollectionem querere ne habeamus occasionem diuertendi sensus, quibus diuersis diuertitur & anima. Erubescere ergò frater mi videns quòd orationes tuæ nò sunt orationes solitudinis, sed viles, & abiectæ mille distractionibus plene: sine feruore, & attentione.

Atque vt vnusquisque vestrum deinceps sciat quomodo in hac re tam necessaria se debeat habere: Animaduertite attentionem duplicem esse oportere, alteram quæ orationem præcedat, alteram verò quæ ipsam comitetur: prior manifestum est quod non debet deesse. Nam cum homo sit rationalis, liber, & producens opera sua, cum consilio, prudentia, ac deliberatione debet animum suum ad illa applicare, quæ cum tam supremo Domino acturus est, quæque illum rogaturus est, atque antequam oret, ne insipienter quasi brutus, & irrationalis procedat. De posteriore attentione, scilicet, de comitante dico, quòd etiam est rationi consentaneum, quòd vnusquisque ad petitionem suam attendat, sic enim fortificatur, & accrescit affectio, & multum proficit in deuotione, & in vnione spiritus cum Deo:

verun-

*Exod. 3.**Genes. 18.**Ezech. 1.**Daniel. 3.**Apoc. 1.**Matth. 15.**Iob. 2.**Ambrosius lib. 2.**de officijs.**simile.*

veruntamen licet aliquando diuertamur in oratione, non est mirandum, quia est anima nostra tam vnita, & impedita his corporalibus sensibus, ipsi autem cum rebus sensibilibus, vt statim post illas abeant: dummodo tamen ex proposito non diuertamur, & ex voluntate nostra. Sed prior attentio est maximè necessaria, & per virtutem huius prioris applicationis ascendit ad Deum oratio nostra. Sicut sagitta, quæ ab arca exit, semper ascendit per virtutem illius prioris tactus, & applicationis manuum nostrarum ad arcum, & sagittam. Nam postquam ab arca exit non illam attingimus, ipsa verò semper ascendit quandiu durat prima virtus prioris mouentis, & instrumenti sine qua virtute nequaquam sagitta ascenderet. Sic oratio in altum ascendit vsque ad diuinum consistorium per virtutem prioris intentionis, & attentionis, quam habuimus ante orationem. Nisi enim prior intentio illam tetigisset, non ascenderet, postquam autem ab illa tacta est oratio, ascendit quauis desit actualis intentio. Quapropter curate semper super vos reflexionem facere antequam Deum alloqui cœperitis. Atque ad hanc attentionem non est tam necessaria solitudo, sed ad aliam attentionem, quæ orationem comitatur permagni interest, locum querere (vt dictum est) in quo nulla sit occasio, vt sensus diuertantur, & vbi sit spaciū, vt anima sanctis meditationibus ad Dei amorem, & charitatem perueniat. Nam postquam ad hanc affectionem peruenerit, perseverabit in oratione. De qua affectione arbitror Dominum dixisse: oportet semper orare, & non deficere. Beatus Augustinus hunc locum exponens dicit: Non cessat orare, qui non cessat benè agere. Et quauis hæc sit bona declaratio, non tamen puto hanc fuisse diuini Saluatoris nostri intentionem. Si enim sic vellet intelligere, optimè posset dicere: oportet semper operari, sicut dixit: oportet semper orare, sed in illo loco procedit loquens de oratione, non verò de operibus: & adducit exemplum viduæ molestæ, quæ iustitiam à iudice impetrauit assiduīs rogationibus, qui nec Deum timebat, nec hominem verebatur. Quapropter dicendum est quòd docet illic Dominus, & admonet nos, vt curemus suæ diuinæ Maiestati per affectionem connecti: sicut enim semper ad eum cor erigemus, & hoc est semper orare. Quemadmodum enim auarus intenso diuitiarum amore, quo ardet semper de illis cogitare compellitur,

simile.

*Luc. 18.
August.*

simile.

18 pellitur, & cum manducat, bibit, loquitur, aut aliquid agit, semper eius cor ad illud reuertitur ad quod desiderat: & sicut feruentissimus amator à femina, quam amat cogitationem separare non potest: ita etiam si tu tantoperè Deum amas sicut auarus diuitias diligit, & sicut alius perditus turpitudinem amat, semper desiderium tuum in Deum mouebitur, & in medio occupationum, & operum tuorum semper Deum in corde portabis: & hoc erit semper orare sicut Iesus Christus desiderat, & petit vt faciamus. Quod difficillimè fieri potest nisi creaturas despiciamus, & montem ac solitudinem queramus. Sed quomodo non pudet nos omnes audientes hæc, quæ dixi, quòd in tantam affectionem secularium negotiarum homo deueniat, vt ferè nunquam ab eis cogitationem abstrahat: quòd autem infinitam Dei maiestatem tam parum diligamus, vt ferè nunquam illius recordemur? Nunquid non est hoc plorandum? Non pudet homines huius rei? O æterne, & infinite Deus quomodo fers Domine homines, qui tam parui æstimant, & tantopere altissimam maiestatem tuam contemunt? Angeli, & Seraphim clementiam tuam laudent in sæcula sæculorum, Amen.

Considerate etiam quòd hæc separatio Christi Redemptoris nostri in montem fuit, vt dicit S. Ioānes: Cum cognouisset, quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent eum regem. Quando homines volebant illum regem extollere: confugit ad montem ad orandum: quando autem veniebant ad apprehendendum eum, vt crucifigerent, illis ipse obuiam exit. O diuine mundi doctor, quam cælestem doctrinam nos hinc doces Domine, Discite fratres mei hanc sanctam lectionem, vos qui nimium solliciti estis in honoribus comparandis, & sæculares dominationes inuestigatis, si ille, quem honor non potuit conculcare illum tanto studio fugit, tu, quem quotidie dominium, honor & superbia prostermit, quare tam cupidus es vt hæc consequaris? O humana cæcitas, quot mala tecum affers. In libro Iudicum proposuit vir quidam prudens parabolam, quia vir improbus electus fuerat Rex, & dixit: Ierunt ligna vt vngerent super se Regem, dixeruntque Oliuæ: Impera nobis, quæ respondit, nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua & dii vtuntur, & homines, & venire vt inter ligna promouear? Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & super nos regnum accipe. Quæ respondit eis: Nunquid possum

Ioan. 6.

Iudic. 9.

sum deferere dulcedinem meam fructusque suauissimos, & ire ut 21
inter cætera ligna promouear? Locutaq; sunt ligna ad vitem. Ve-
ni, & impera nobis. Quæ respondit eis: nunquid possum deferere
vinum meum, quod lætificat Deum, & homines, & inter ligna cæ-
tera promoueri? Ultimo iuerunt ad rhamnũ, quæ sceptrum susce-
pit. O æternæ maiestatis Deus, quanta abusus est in mundo circa
hoc. In ista parabola significatur quod non audet viri probi digni-
tates acceptare, ne virtutem suã amittant. Sicut oliua, ficus, & vi-
tis, ne misericordiã, amorem, ac contemplationẽ deferant timen-
tes ne dominationis inquiete, & occasionibus omnia deperdãt. Et
audet rhamnũ, id est, peccator sine timore Dei omnia accipere, at-
que etiam omnibus possibilibus vijs, & rationibus illa negotiari.
Quod si consequi nõ possit, conqueritur: quia sibi non concedũ-
tur. Fratres mei abite, abite in montem, & orate, in oratione enim 22
vos illuminabit Spiritus sanctus, ut cognoscatis quã parui pre-
tij & æstimationis sunt res terrestres, & quot offendicula, & la-
quei sint in illis, ut eas possidẽtes in infernũ procidant: hoc enim
voluit significare Dñs confugiens in hoc tempore ad orationem.

Philosophus quidã gentilis nomine Chrysippus dicebat ne-
minem oportere dignitates expetere cum certus sit, quod si mu-
nus suũ fideliter, & ut debet, exercuerit, displiciturus est homini-
bus: si verò malè illud exequutus fuerit, displiciturus est Deo. At
que hoc etiam in his calamitosissimis, & infœlicissimis tẽporibus
magis agitur, cum subditi diligẽtius prælatos quærunt, qui eorum
corporalibus appetitibus indulgeãt, quã qui animabus medeã-
tur. Nolunt prælatum, qui eos meliores efficiat, sed qui iuueniles
eorum insultationes, & peccata dissimulet. Sicut Hebræi, qui di- 23
xerunt: Constituamus nobis ducẽ, & reuertamur in Ægyptũ. No-
lebant gubernatorem, qui eos duceret ad terram promissionis nõ
qui eos per desertum vitæ sanctæ, & virtute præditẽ deduceret,
sed qui ad vitia libertatem illis concederet. Seruitutẽ iudicabant,
quod subiecti essent Moyfi, qui malos mores illis prohibebat, & li-
bertatẽ esse ducebant captiuitatẽ Ægypti, quoniam illic nõ erat
qui eos à vitijs cohiberet. O quã ad literam hoc in mũdo hodie
agitur. Nemo enim vult iudicem, nec ducem, nec gubernatorem,
nec prælatũ, qui eũ ad cælestẽ Hierusalẽ deducat: sed qui illũ ad
infernũ properare cõsentiat. Quapropter in magno præcipitio se
ponit, qui hodie hæc munera suscipit, nisi alterius Apostoli peccat
& inui-

24 & inuictam animi magnitudinem habeat: ut potius vitam amit-
tat, quã in aliquo eorum quæ ministerium suum exposulãt,
deficiat.

Coacti à Domino sancti discipuli nauiculam conscenderunt:
cumq; iam in medio mari nauigarent, excitata est tempestas vali-
da. Et Dominus qui solus erat in monte, & in terra illos aspiciebat
quomodo laborabãt remigando: erat enim illis vëtus cõtrarius. O
quã magna consolatio est hæc illi, qui labores patitur, ne deficiat:
scilicet, scire, quod Deus illũ intuetur, laborẽque suum contẽpla-
tur. Eques qui in publicũ certamẽ exiturus est, & post muros abit,
ut illic se exerceat, non curat nimis, ut hastam benè dirigat, & ni-
hili æstimat licet pedes in stapedibus malè ponat, & in sella ma-
lè sedeat. In foro autem vbi sunt complures spectatores, & do-
mina cuius causa decertat, atque iudex qui præmium daturus
25 est: illic ex imbecillitate vires depromit, & hastam curat opti-
mè dirigere, pedes in stapedibus firmiter ponere, & in sella per-
politè sedere. O anima christiana animaduerte quod te certan-
tem Deus intuetur quapropter cõfortare ad faciendum quod no-
bilitas tua postulat vide præmium, quod tibi daturus est, si victo-
riam reportaueris. Quando rex vadit cum omni comitatu suo, nõ
moratur ut leuissima quæq; prospiciat: quod si aliquãdo moratur,
ut aliquid perspiciat, statim dicitur. Rex stetit, cũ omnibus equi-
tibus suis, ut illud intueretur: magnum ergo aliquid fortassè erat.
O Deus immense quã ex instituto cũ omnibus ciuibus, & equi-
tibus tuis sistis ut tuos fideles certatores aspicias. Magni igitur pò-
deris, & momẽti est, iustum labores perpeti. Aspiciebat optimus
26 Iesus hostribulatos, & statim venit, ut eis occurreret. Dicens illis:
Confidite, nolite timere, Ego sum. Et sicut his auxilium præstitit, etiã
illud tibi præstabit, nam etiam te intuetur, ut in tribulatione tibi
subueniat. Iacob constituens in patriam suam reuerti, domum-
que Labã relinquere, rem hanc vxoribus suis manifestauit, & in-
scio Laban profectus est. Quã de re admonitus Labã cũ maxima
indignatione assumptis fratribus suis persecutus est eum septẽ die-
bus. Vna ex maximis miserijs, quæ sunt in mundo est hæc, quod
siquis alium velit euertere appellet amicum, aut propinquum il-
lum cuius auxilium exposcit, quia statim dicet: Præsto sum ego,
& omnis substantia mea, ut faciam quicquid mihi iusseris. Quare
non addis dicens: Præsto sum ut faciam quicquid mihi iusseris.
dum-

simile.

simile.

Genes. 31.

dummodo diuinæ legi non repugnet? quod si illud nõ vult Deus, 7
 sed diabolus, quare hoc dicit? est ista nunquid religionis Chri-
 stianæ obseruantia? Affectus est iniuria aliquis: statim conuo-
 cantur consanguinei, & amici eius, & vnusquisque dicit, Ecce ad
 sum. O gentiles, & infideles! facitis etenim sicut Laban, qui vt
 Iacob persequeretur, qui Deo eius subripuerat fratres, & con-
 sanguineos suos conuocauit. Cùm miser hic seruũ Dei persequeretur,
 comoratus est, vt dormiret, cui dixit Dominus: caue ne
 quicquam asperè loquaris contra Iacob. Benedictus sis Domine,
 & super exaltatus in secula, qui tam diligenter seruos tuos defen-
 dis. Iam potete videre, qualis remaneret Laban. Habeat quilibet
 arma fortissimũ, & fistulas, quas voluerit, ego verò habeã pro
 me Deum, & omnes aduersarij mei erũt quasi culices. Exoremus
 hunc potentissimum Dominum, vt nos adiuuet & res eius facia- 28
 mus, nec formicas timeamus. Ita dicit Isaias. Quis tu vt timeas ab
 homine mortali, & à filio hominis, qui quasi foenum, ita arefcet
 quid est cur timeatur homo, qui de mane vsq; ad vesperã quasi foe-
 nũ marcescit. Idcirco ipse Isaias dicit: quiescite ergò ab homine,
 cuius spiritus in naribus est. Ne vos perturbet hominis persecutio,
 cuius spiritus in naribus est. Ne vos perturbet hominis persecutio,
 qui nõ plus habet vitæ, quã minimũ spiritus ad respiradũ. Quam-
 uis fluctus cõcitantur, & ventus cõtrarius aspiret, & sit aliquis La-
 ban, qui cum omnibus sibi cõiunctis vos persequatur, curate vos
 virtutem operari, Dominus enim cum aqua iam ad os perueniat,
 & prope sitis iam vt demergamini, vobis occurret: sicut hĩc Apo-
 stolis suis occurrit. Idcirco oporteret nos virtutibus potius, quã
 armis ferreis muniri. ¶ In libro Iudicum legitur q̄ dux quidã He-
 breorũ nomine Sangar percussit de Philistijm sexcentos viros vo- 29
 mere, & ipse quoq; defendit Israel. Et alij ex Hebræo legunt, per-
 cussit eos stimulo boũ, quasi dicat percussit eos, nõ læcis, nõ gla-
 dijs, sed instrumētis rusticis. Hoc expressit sacra scriptura, vt nos
 doceret, q̄ iusti non indigent multis armis, quia nullũ est tã debi-
 le instrumentũ, quod nõ sufficiat iusto succurrere, qui animã Deo
 munitã habet. Sic dixit Dauid gigãti Philistijm: Tu venis ad me
 cum gladio, & hasta, & clypeo, Ego venio ad te in nomine Domi-
 ni exercituum, & sic illum vno lapide superauit. Et Samson in-
 uentam mandibulam asini, quæ iacebat arripiens, interfecit in
 ea mille viros. O fratres mei quam securi esse possemus quan-
 uis, omnes infideles in nos consurgerent, si his armis muniti esse-
 mus.

Isai. 51.

Isai. 2.

Iudic. 3.

1. Reg. 17.

Iud. 15.

30 mus. Nunc intelligetis verba illa Sancti Pauli dicētis: Induite *Eph. 5.*
 vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli:
 quoniã non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinẽ:
 sed aduersus principes & potestates, aduersus mũdi rectores tene-
 brarum harum, contra spiritualia nequitia in coelestibus. Propte-
 rea accipite armaturam Dei: vt possitis resistere in die malo, &
 in omnibus perfecti stare. Quare dicit Apostole gloriose, quòd
 non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinẽ, id est, con-
 tra homines, siquidẽ videmus quòd hinc Mauritani, Turcæ, here-
 tici, ac pagani, illinc verò tyranni vndiq; nobis bellum inferunt,
 & sunt quasi venti contrarij, qui hanc Sancti Petri nauem pro-
 cellis exagitant? dicit hoc quia in omni ista carne & sanguine
 diaboli nobis bellum inferunt: hoc est in omnibus istis malis ho-
 minibus; non enim manifestè, sed simulantes & in istis membris
 suis insidias molientes nobis bellum inferunt. Et non solum in
 31 istis abscondũtur, vt magis occulti sint; sed in alijs etiam homini-
 bus proximis nobis, quos minus timendos esse arbitramur: sicut
 in patre contra filium, & in filio contra patrem, in amico contra
 amicum, & in viro contra vxorem; in his omnibus nobis insidias
 parant, quòd est in illis diabolus absconditus, vt inde nos oppug-
 net nec tamen nos illum sentiamus. O æterne Deus quantam de-
 structionem solent diaboli his instrumentis facere? Quando pa-
 ter, frater, aut amicus, filium, fratrem, aut amicum ad peccandum
 inducunt, & quando mater filiam peruertit, tunc dicit S. Paulus,
 quòd non solum nobis inferunt bellum hi homines, qui exterius
 apparent, sed principes mundi huius, qui in illis latent, & illis qua-
 32 si instrumētis vtuntur. Et vocat dæmones principes, & c. propter
 eminentiam naturæ illorum respectu naturæ nostræ: sunt enim
 Angeli: qui sunt principales, & præstantiores creaturæ, quas
 Deus creauit. Et nobis in natura, & potestate excellunt. Atq; eos
 nuncupat rectores tenebrarum harum, quia peccatoribus domi-
 nantur non solum in eorum intellectibus, sed etiam in volunta-
 tibus: ipsi enim eos gubernant loquentes, & facientes in eis secun-
 dum voluntatem suam. O miseri peccatores, qui estis tenebræ à
 diabolis gubernatæ, & vocati spiritualia nequitia propter maxi-
 mã illorũ malitiã, non solum enim sunt nequissimi, sed ipsa etiã
 iniquitas, & addit statim de quare sit cõtentio, & certamẽ dicens.
 In coelestibus. Quod est de reb? coelestibus. Vt hĩc aduertit Oecu-
 Tom. ij. f. menius

Decumeni menius illud, in, significat hinc idē quod, propter, id est, oppug-³³
nant nos ut nobis auferant ius, quod habemus ad bona coelestia,
quæ illi sua culpa amiserunt. Propterea accipite armaturā Dei & c.
& vna, quā inter cæteras præcipuè nominat hæc est, in omnibus
fumentes scutū fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere. Et ita dicit S. Petrus, hæc est victoria, quæ vincit mun-
dū, fides nostra, id est, tā prestās armatura est fides nostra, qua mū-
dus, & ei⁹ sectatores superantur, ut illā (propter certitudinē victo-
riæ, quæ cū ea cōparatur) possitis ipsam victoriā nūcupare. Ideo
S. Paulus dicit quod iust⁹ ex fide viuit, citās prophetā Abacuch. Sū-
pfit metaphorā à mercatore, qui ex aliqua negotiatione viuit, &
cū ea locupletatur: sic iust⁹ viua fide viuit, & locupletatur. Vnde
S. Hieronym⁹ dicit, quod sicut generaliter dicit, quia iust⁹ ex fide vi-
uit, ita etiā in particularib⁹ intelligitur. Scilicet cast⁹ viuit ex fide,³⁴
humilis, misericors, & alij huiuscemodi ex fide viuūt. Fides enim
viua omnes virtutes in suo esse defendit, & cōseruat. Hac armatu-
ra (ait B. Paulus) in omnibus te muni cōtra hos hostes in omnibus
negotijs, euētib⁹, occasionibus, & deniq; in omni tēpore, & lo-
co. Et S. Iudas in sua canonica dicit: vos autē charissimi superēdifi-
cātes vos metipfos sanctissimē nrē fidei: in Spiritu Sācto orātes
vosmetipfos in dilectione Dei seruate expectātes misericordiam
Dñi nostri Iesu Christi in vitā eternā. Superēdificate vos (inquit
S. Iudas) super fundamentū sanctissimē fidei nrē, & secundū illā
(qua reuerētia loquitur benedictus Apostolus de fide appellās eā
sanctissimā) & hoc facite intercedēte auxilio Spiritus Sācti sem-
per illū orātes, ut vobis faueat, & cōseruātes vos in charitate Dei,
& expectātes misericordiā Dñi nostri Iesu Christi per quā cōse-³⁵
cuturi estis vitā eternā. Eia fratres induite induite vos hac arma-
tura, & videbitis, quales vos sentietis. Confidite, nolite timere,
quia ego sum: dixit Dñs illis afflictis. O maxime imperator celi,
& terræ Iesu Christe fili Dei qui in maiori necessitate soles occur-
rere timorē auferens, & fiduciā afferens, occurre Dñe afflictio-
nibus nostris, si quidem nos vides in nauī Ecclesiæ tuæ tātis pro-
cellis obsessos, hinc Mauritanis, Turcis, & hereticis: illinc verō ma-
lis Christianis, qui suis deprauatis moribus & exēplis nobis bellū
inferunt Largire nobis virtutē, & gratiā, ut omnibus resistamus,
& cum perseuerantia decertemus, quousque sempiternā gloriam
comparemus. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

Domi-

I. Dominica. I. in Quadragesi.

Ductus est Iesus in desertum à spiritu, ut tentaretur à diabolo. & c. Matthæ. 4.

DOST QVAM Christus Redēptor noster à B. Ioan-
ne baptizatus fuit, dicit S. Euāgeliū quod ductus est,
à Spiritu Sācto in desertū. Res est equidē maximæ ad-
mirationis quod de reliqua diuini Redemptoris nostri
vita non meminerint Euangelistæ, vsque ad hoc hodiernū opus
baptismi, & quomodo ductus fuit in desertum. Itaque ex trigin-
ta annis vitæ, nihil narrant præter discessum Saluatoris nostri in
Ægyptum, & quando remansit Hierosolymis, cum eius sanctissi-
ma Mater in medio doctorum illum inuenit. Quid? Domine tu
non venisti in mundum ad prædicandam, & docendam verita-
tem? & ita dixisti Pilato: ego ad hoc veni in mundum ut testimo-
nium perhibeam veritatis? quid ergo tāto tēpore agis, aut in qui-
bus rebus occuparis? sic certum est quod optimè posset filius Dei
mundum redimere, solo sanguine, quem in circūcisione effudit,
& statim in cælum ascendere. Sed dicerē ego, & tu, & alter, Dñe
vade in pace si autem ego condemnatus fuero, ne in me multā cul-
pam conferas à quo enim debeo discere? à Dauide adultero? à Sa-
lomone idololatra? à Moyse Balbo? à Hieremia, qui fatetur se
nescire loqui, nec aliquid dicere præter, a, a, a, quasi puerū, ut ergo
homines hanc excusationem nō haberent, voluit supernus Redē-
ptor multos annos in orbe cōmorari, & in eo scholam instituere,
nosq; virtutes mirabiliter erudire. Si igitur hoc ita est, ut per Efaīā
æternus pater promiserat dicens: dedi eum ducem atq; præcepto
rem gentium: quare tot annos tacet, nec mundum docet? Di-
co quod hæc omnia ad nostram doctrinam facta sunt, ut nos
erudiret operari, & docere. Ad prædicandum tres annos, prius
operatus est triginta. Decimam partem operum oportet esse
verborum prædicationem. Plus prædicauit Iesus Christus ope-
ribus, quā verbis. Prius occidit Dauid belluas, leonem scili-
cet, & vrsū secretò in deserto, quā Goliath publicè interfice-
ret: & populum ab ignominia in qua positus erat vindicaret. Et
ita de se fatetur Sanctus Paulus dicens: Non enim audeo eo-

f 2 rum

1. Reg. 17.

Rom. 15.

Rom. 15.

rum aliquid loqui, quæ per me non effecit Christus. Pudet (inquit) me aliquid docere, quod ego diuino auxilio adiutus prius non fuerim operatus. Nam nostra Christiana religio magis in operibus, quam in verbis consistit. De rebus fidei nostræ dicitur: verbum abbreviatum fecit Dominus super terram. Opera autem bona neminem oportet abbreviare sed in illis usque ad mortem perseverare. Et sic in nulla parte Evangelij reperietur quod Christus Redemptor noster discipulos suos docuerit predicare, sed quomodo deberent operari, & orare. Nam bene operando, & bene orando Spiritus Sanctus eos doceret, quomodo predicaturi essent, ut multum fructum in animabus audientium facerent. O si huic exercitio se accuratissime traderent, qui hodie sanctum Dei Evangelium præmanibus ferunt, & diuinum prædicationis officium exercent. Quare patres mei non adimeremus ex multis horis, quas in literarum studijs consumimus, unam aut aliquas horas, quas in his sanctis exercitationibus, quas alij prædicamus, consumeremus? atque; ut sanctæ orationi vacaremus, in qua anima illuminatur, & cor diuino amore inflammatur: ut ex ipsa oratione, quasi ex accenso fornace feruentissimorum verborum flammæ erumpant, quibus uniuersum mundum inflammemus. Quare non verecundamur alios erudire, ut quæ nos non facimus, ipsi exequantur? O diuine Paule, tu non audebas ea prædicare, quæ non operaberis, O si multos præditores huiusmodi Deus Ecclesiæ suæ immitteret, quam ad oculum spiritualis proventus audientium cerneretur. Hoc igitur patres mei voluit nos Dominus docere, cum prius triginta annos operatus fuerit, ut tres annos homines erudiret.

Eo quod litera Evangelij tam trita sit non erit necesse illam repetere; sed aliquot illius locos, quos poterimus, declarabimus. *Tunc ductus est Iesus à spiritu.* In textu græco loco illius verbi: spiritu, est nomen quoddam, quod significat ventum, id est, Aspiravit optimo Iesu ventus cælestis, ventus Dei. Et Beatus Lucas dicit: Agebatur à spiritu in deserto. O beati illi qui in omnibus se penitus consentiunt deduci à Spiritu Sancto, à cælesti vento ad imitationem nostri diuini Saluatoris, de his dicit Sanctus Paulus qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei. Quomodo hoc ita dicis S. Apostole? Nos enim hoc inter homines, & bruta animalia interesse credimus, quod bruta animalia aguntur, & non agunt, ducuntur, & non ipsa se ducunt, nec gubernant: homines verò agunt, & non aguntur.

O miri-

7 O mirificam exaggerationem qui perfectissimi, & solidissimi sunt in virtute, & verè filij Dei ita ei diuino beneplacito subiecti sunt ut propriam voluntatem nequaquam habere videantur. Hoc significat: aguntur spiritu Dei, quod in omnibus se ab eo deduci penitus consentiunt. Sic erat Dauid cum dicebat ut iumentum factus sum apud te, & ero semper tecum. Quasi iumentum (inquit) volo ire Domine quocumque me duxeris, & gubernari à tuo diuino spiritu, sic enim ero semper tecum, id est, potero in tuo amore, ac seruitio perseverare. Etiam significat illud: spiritu Dei aguntur: quod purissimi, & in virtute exercitissimi spiritus vi rapiuntur, id est, quod talia opera faciunt, quæ suas naturales vires excedunt. Curemus ergo fratres diuinum hunc spiritum, qui nobis in hac nostra navigatione aspi-
ret. Quando aliqui sunt in portu sperantes ventum, qui eos in patriam suam deducat, quantam lætitiā accipiunt, cum ventus flat, qui eos il-
luc possit perducere? O quantam lætitiā accipit seruus Dei ex deuotione, cælesti gustu, ac spiritus feruore, quam extensa defert vela cum hoc vento in alto diuinarum rerum contemplationis pelago se totum insinuans, procul recedit à terra, ex qua exit, & rerum illius obliuiscitur. Bona via, bona via sit tibi o serue Dei; progredere, progredere ulterius: nauiga, nauiga quousque; terram viventium reperias, & ad illam peruenias. Contra verò peccatores, qui malam viam percurrunt. In quem portum deuenturus es infelix? qui ventus à Sathanæ visceribus tibi exiit. Ardens venit hic ventus, & inferni foetorem secum afferens. Coerce, coerce vela o miser, vide quod in abyssi portum properas, terram hostium tuorum ubi ab illis æternis tormentis cruciaberis. Vide quid dixit Ecclesiasti-
cus. Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auerte, si præstes animæ tuæ concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicistuis. Si inimici tui diaboli voluptatem possent percipere, ex interitu, & euerfione tua, maximam profectò acciperent. Quam obrè reuertere o miser ab hac navigatione, quam facis: si enim semel illuc peruenies, & ab illis capieris, nulla in æternum tibi erit redemptio.

Ductus est ergo Dominus Iesus à Spiritu Sancto in desertum, ubi quadraginta diebus, ac quadraginta noctibus ieiunauit. Et est valde notandum, quod ut S. Euangelista hoc ieiunium narraret, initium capituli sumpsit, ab hac dictione: tunc. Quæ refert illud, quod immediate præcesserat, qui fuit S. Baptismus Domini nostri Iesu Christi. Itaque statim ut baptizatus & ablutus est ille, qui erat, & est ipsa puritas,

Tom. ij. f 3. & seq.

Psal. 72.

simile.

Eccle. 18.

Luc. 4.

Rom. 8.

& sanctitas statim adieiunādū perrexit, vt nos doceret quōd hāc oportet esse viā ieiuniorū nostrorū, ac sanctorū omniū exercitatio nū, vt diuinę Maiestati acceptabiles sint. Prius oportet nos sanctę poenitētię lauacro abluī peccata nostra purē cōfitētes, cōscientias q̄; nostras plurimis lachrymis abluētes, lachrymis (inquā) saltem cordis, si oculorū esse non poterunt, hęc enim sunt necessaria, & quę ad animę iustificationem summoperē conducunt. O vtinā hodie hanc rem tam necessariam vobis persuaderem o fratres mei, vt statim hac hebdomada, si possibile esset, omnes peccata vestra confiteremini; vt sic abluti orationē, & ieiunium aggredere mini ad imitationem huius altissimi Magistri: ne forrē vobis dicat Deus, quod Hebręis dixit in responsonem quęstionis, quā illū interrogauerunt per Esaiā dicentes: quare ieiunauimus, & non apexisti, humiliuimus animas nostras, & nescisti? & respōdet Dominus huius rei rationem reddens, & dicit: ecce in die ieiunij vestri inuenitur volūtas vestra, & omnes debitores vestros repetitis ecce ad lites, & ad cōtētionē ieiunatis, & percutitis pugno impiē, nolite ieiunare sicut vsq̄ue ad hanc diē vt audiatur in excelso clamor vester. Nunquid tale est ieiunium, quōd ego elegi? dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimētes, dimitte eos, qui contracti sunt liberos, & omne opus dirumpe. Frange esurienti panem tuum, & egenos, vagosq̄ue induc in domum tuam. &c. O quam cœlestis doctrina! O vtinā Dñs viscera nostra mollificaret, vt verē, & ex animo illā amplecteremur, quam beati essemus, Non accepit Dñs illorum ieiunium, quia plurimis iniquitatibus permittum erat. In die ieiunij eorum in omnibus voluntatem suā contra diuinam faciebant. Et ita vna ex causis, quas illis reddit, est hęc. Alia est: omnes debitores &c. Quid ergo? exigere quod mihi debetur est malum? Nunquid debita nostra non sumus exaēturi? sic: sed non ex omnibus. Sanctus Hieronymus hunc locum exponens dicit, quōd hinc elicitur quōd qui exigit à paupere debitore, & illum fatigat, & illum opprimit, qui non habet necessaria ad victum suum, peccat mortaliter, de non habente loquitur. Nam qui habet, iustum est quōd soluat, quōd si non vult solvere, iuste apud iudicem ab eo debitum potest exigi: at verō à non habente, non potest iuste exigi. O Deus, quot sunt, qui peccatum hoc committunt, qui inopem agricolam, & artificem opprimunt: quōd si dicunt se non habere vnde soluant, veni igitur

13 tur (aiunt) in carcerem, vbi viuus pediculis conficietis. Ego vobis affirmo, quōd si ille in carcere conficietur, vos in inferno conficietis mini in æternum, nisi poenitentiam agatis.

Postquam illis rationes reddidit, quare eorum ieiunia sibi displicebant, illis declarat, quidnam oporteret eos facere, vt diuinę Maiestati suę placerēt, & dicit: Dissolue colligationes, &c. Vt incipiat aliena dominis suis restituere, quōd si habetis vestes, agros, & possessiones alienas, eas à vestris dissoluatis, & dñis suis restituantis, etiā si vultis vt ieiuniū vestrū proficit, & aliquas alienas scripturas inter vestras habetis, eas dñis suis reddatis. Etiā solue colligationes, &c. significat, quōd omne improbitatis vinculū dissoluatis. Vos canonici, qui in capitulū conuenitis, si colligationē inter vos fecistis, dicētes: Suffragare tu cōsanguineo meo, vt hęc Ecclesiasticā dignitatem, aut canonicatum cōsequatur, & ego suffragabor cui tu volueris: omnes conueniamus in vnū, vt ne quis nisi quem nos voluerimus ad huius Ecclesię dignitates, aut beneficia promoueatur, ne aliter fiat quam nos iusserimus. Soluite, soluite istā iniquitatis colligationē, si vultis vt ieiuniū vestrum Deo gratū sit. Et tu gubernator, qui cum alio colligationē fecisti, dicens: Cum aliqua præbēda vacua fuerit, suffragaberis mihi, vt ego manus hoc adipiscar, & dimidiū lucri tibi dabo. Solue, solue istā iniquitatis colligationē, si vis vt ieiuniū tibi proficit. Et tu mercator, qui cū alijs mercatoribus colligationē fecisti, dicens emanus cunctam hanc rem, & cū eā totam in manu nostra habuerimus, poterimus illā quanto pretio voluerimus vēdere. Solue etiam colligationē istam. Et tu bibliopola, qui cū cæteris alijs fœdus pepigi isti, ne talē librum minoris, quā tantū venderēt, vt magis lucrēmini. Soluite ergo colligationes, & fœdera hęc si vultis vt ieiunia vestra vobis sint vtilia. ¶ Dicit vlteriū Prophetā: Solue fasciculos deprimētes. Fasciculi sunt peccata, quę sunt in anima quasi fasciculi alligati. Fasciculus mendaciorum, fasciculus adulteriorum, fasciculus furtorum, omnes sunt fasciculi deprimētes, & graues, qui miseram animam onerant, & opprimunt. Et hi soluedi sunt ab ea, vt ieiunia grata sint Deo. Beatus Hieronymus super hunc locum dicit, quod septuaginta interpretes posuerunt hęc: dissolue obligationes violentarum emptionum. Vos diuites, qui viduarum, & orphanorum, ac pauperum agricolarum sanguinem fugitis, & habetis magnam multitudinem obligationum,

& usurariorum contractuum cum diabolicis clausulis, quod si annus 16
 futurus fuerit fertilis aut sterilis, teneatur vidua, & pauper agrico-
 la item soluere. & alias res contra omne ius, & iustitiam: rumpite
 istas obligationes, siquidem cum illis in peccato estis, ut profit
 ieiunium vestrum. Dicetis: pater ego non habeo hanc colligationem:
 quam dicis, nec contractus, aut obligationes, ex substantia mea vivo,
 & si habeo aliquot debitores. Sic? dimitte ergo eos, qui contracti
 sunt liberos. Dimitte istos pauperculos corde contractos, quos in
 necessitate, & carceres redigisti, ubi fame pereunt, nec habent unde
 de soluant. Dimitte eos liberos, si vis ieiunium tuum bonum esse.
 Sed dicet aliquis: Nec debitores habeo. Sic? frange ergo esurienti
 panem tuum, & carnem tuam ne despexeris. Si enim optimum
 panem, & delicatissimos cibos splendide manducas, & vides pau-
 perculum, qui est frater tuus, & caro tua, nec tamen illum cibas, 17
 quid putas proderit ieiunium tuum? Frangite, frangite panem ve-
 strum esurientibus, recedite a malo, & facite bonum: hoc est enim
 anime lauacrum, & ita abluta anima incipite ieiunium vestrum,
 & erit acceptabile in conspectu diuine maiestatis.

Dicit ulterius Sanctum Euangelium: *Ut tentaretur a diabolo.* Res
 mirabilis est hec. S. Ioanes dixit: In hoc apparuit filius Dei, ut dis-
 soluat opera diaboli. Opus autem diaboli est tentare, & homini-
 bus supplantationes, & laqueos demoliri. Et ex instituto vadit Do-
 minus hodie, ut tentetur, & tentationi obuiam exit: hoc non fuit dis-
 soluere, sed Sathanæ operibus fauere, & illi occasionem præbere, ut
 teteret. Non recte dicis. Nam hoc profecto fuit illa dissoluere, voluit
 enim Christus diuinus Magister noster teterari, ut nos ad eius imi-
 tationem disceremus quomodo teterationes Sathanæ vincere eiusque; 18
 opera dissoluere deberemus. S. Paulus dicit, teteratio vos non appre-
 hendat, nisi humana. Caietanus super hunc locum dicit, quod tenta-
 tiones, quas diaboli nobis afferunt, dicuntur humane, quia sunt pro-
 portionate iuxta mensuram humane fragilitatis, et si diaboli sunt po-
 tentissimi & nobis maxime excellunt: fit tamen ex parte Dei recõpẽ-
 satio cum eius diuino auxilio, atque; etiam quia non finit nos ab illis secun-
 dum eorum potentiam teterari, & cum hoc sumus superiores illis, atque; ideo
 in nos culpa confertur, nisi ab eorum teterationibus victoriam reporte-
 mus. Verum tamen aduersus Christum Redemptorem nostrum cõcessum est
 Sathanæ ut omnem potentiam, calliditatemque; ac astutias adhiberet. Et
 hoc mihi videtur B. Paulus significasse cum dixit: Non habemus pontifi-
 cem,

19 cem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum au-
 tem per omnia pro similitudine absque peccato. Per omnia, scili-
 cet, dæmonis machinamenta, astutias, & calliditates: & pro simi-
 tudine: significat, quod eadem intentione eum tentauit, qua nos
 tentat: scilicet, ut illum superaret, & humi prosterneret. Cum igitur
 ex nostra parte excellentiam hanc, & superioritatem habeamus,
 atque etiam hoc exemplum intueamur tam gloriose victo-
 riæ in tam terribilibus tentationibus, quæ apud eum non plus va-
 luerunt, nec in illum maiores radices miserunt, quam potest semet
 radices mittere, si super ferreas laminas seminetur, ubi nullas po-
 test mittere, maiorem occasionem habemus, superandi in tenta-
 tionibus nostris. Et ita apparet manifestè quod perrexit tenta-
 dus, ut opera Sathanæ dissolueret: siquidem nos docuit, quibus ar-
 20 mis superaturi essemus, scilicet, ieiunijs, orationibus, & lachry-
 mis. Narrat Propheta Ioel, quod tantum valuerunt lachrymæ 1oel. 2.
 Israel apud Deum, ut cum Deus in illos iratus esset, & illos com-
 minatus fuisset confugientibus ipsis ad ieiunium, & lachrymas,
 Dominus pepercerit hereditati suæ. Magnopere in illa re Dei
 probitas, & misericordia declarata est: quia cum honorem suum
 tantopere zelet, cumque; propter hominum peccata irascatur, pro-
 fusis poenitentium lachrymis mitigatur.

Aliam mirabiliorẽ rem nobis hodie sanctum Euangelium pro-
 ponit, quæ hæc est: *Cum ieiunasset quadraginta diebus.* Quod ipse
 Deus venit ut nos adiuuet ieiunare, & plorare. Per Ezechielẽ con-
 querebantur Hebræi, dicentes: Patres comederunt vnam acerbam. Ezech. 18
 & dentes filiorum obstuperunt. Nolebant illi patrum suorum
 21 peccata soluere, & venit Iesus Christus filius Dei, ut dentes sui ob-
 stupefiant propter inimicorum suorum scelera. O benedictus &
 glorificatus talis Deus, qui talibus medijs amorem suum erga nos
 manifestare voluit. Ex hoc sancto ieiunio, quod diuinus Magi-
 ster in deserto ieiunauit, originem duxit hæc sancta Quadragesi-
 ma, quam habet Ecclesia. Et sic Beatus Ignatius Martyr, qui Bea- Ignatius
 ti Ioannis Euangelistæ discipulus fuit in Epistola, quam misit ad epist. 4.
 Philippenses, illis Quadragesimam, & hebdomadam Passionis
 Domini summopere commendat. Et Theophilus Alexandrinus Theophilus
 affirmat, quod Quadragesimam ex sanctorum Apostolorum in-
 stitutione habemus. Et sanctus Hieronymus ad Marcellam dicit: Hiero.
 Nos quadragesimam secundum Apostolorum traditionem ieiunamus.
 f. 5.

namus. Siquidem ergo Dominus propter nostrum exemplum ieiunauit, hinc colligetur quanta ratio sit, ut nos etiam ieiunemus.

simile.

Si castaneas virides in ignem iniicias nimium erumpunt, remedium autem, ut quiescant, est hoc: morde illas, aufer à singulis particulam quandam, & in igne quiescent. Corpora nostra sunt quasi castaneæ virides præ sensualis concupiscentiæ viriditate, & ut talia erumpunt, & exeunt ab igne diuini amoris, nec in Dei obedientia volunt quiescere. Remedium ergo ut in hoc igne rationi subiecta quiescant, est illa mordere cilicio, verberibus, fame, & ieiunijs, & sic corporalium virium partem illis abstrahere, quæ quidem illa rebellia efficiunt: & ita in bona quiescent, nec animabus impedimento erunt; ut affirmat Beatus Paulus, dicens: Licet is, qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is, qui intus est, renouatur de die in diem, quo magis corpus mortificatur, eo magis anima viuificatur. Maximæ confusio ni nostræ est intelligere quomodo ieiunant Christiani, qui à nobis longissimè absunt, in Indijs, & in alijs regionibus. Chaldæi, qui inter Mauros, & Turcas habitant, & Christiani Malabares, qui in Indijs commorantur, & inter infideles, ac idololatrias uiuunt; & tamen in tanta perfectione semper ieiunium conseruauerunt, ut sit certissimum, quòd in toto hoc tempore quadragesimæ à maximo vsque ad minimum, non solum à carnibus, & ouis, sed à piscibus etiam abstinent, & herbas solummodo, atque alia legumina semel in die, & hoc vesperi cum pane manducant, nec vinum bibunt. Hanc autem tantam abstinentiam faciunt, etsi regiones illæ calidissimæ sunt. Nos verò, qui in temperantissimis regionibus habitamus, iam videtis quomodo ieiunamus. 18

O Deus infinitæ Maiestatis, largire nobis Domine cognitionem, ut miseriam, & relaxationem nostram cognoscamus. Aduertite fratres rē, quam vobis volo dicere, ut intelligatis qualiter nos viuere oporteat. Quis nostrum est hic, qui non meminert, se aliquando peccatum aliquod mortale commisisse? quis poterit dicere, se non recordari quòd aliquod commiserit? Nunc ergo audite, secundum fidem, quam habemus, credimus, propter vnum peccatum mortale animam in consistorio sanctissimæ Trinitatis perpetuis inferni pœnis fuisse cōdemnatam. Ita quæ omnes quotquot hic adestis, ex fide habetis, quòd cōdemnati fuistis: nemo autem scit, nec absque peculiari Dei reuelatione scire potest, vtrum hæc

25 hæc sententia fuerit reuocata. Nam etsi diuina Sacramenta suscepimus, nequimus tamen scire, vtrum tali modo, & dispositione illa suscepimus, ut per illa, sententia reuocaretur, nobisque diuina gratia conferretur. Ergo homo peccator, qui infallibiliter credis te inferno cōdemnatum fuisse, nec scis vtrum sententia fuerit reuocata, quomodo rides? quomodo delectaris? quomodo ludis? quomodo cum tanta tranquillitate dormis? quomodo denique saturitatem, voluptatemque isti corpori rebelli perquiris? O quam maxima amentia est hæc! licet in toto vitæ tuæ tempore nullum aliud præter vnum mortale peccatum commisisses, oporteret te semper dubium, & animo suspensum, tristemque incedere, & semper novas agendi pœnitentiam rationes inquirere; quanto magis cum tot, tamque enormia scelera perpetraueris. O fratres mei, per charitatem Dei vos rogo, ut huius considerationis cunctis diebus vitæ vestræ meminertis. Et humiliter deprecor, ac Dei nomine commendo omnibus prædicatoribus, qui sermonem hunc legerint, recordentur sæpenuerò hanc considerationem repetere in concionibus suis. Hæc est enim vna ex efficacissimis considerationibus, quas prædicare possunt. Quapropter non pudeat illos semel singulis mensibus in auditorum memoriam eam reuocare propter nimium fructum, qui ex ea percipi potest. Si hanc considerationem fratres mei crebrò in memoria habueritis, non nimis laboriosa vobis ieiunia, & alia sancta virtutis exercitia videbuntur; quæ ex se sunt amara.

27 *Cum ieiunasset, &c. Postea surripit.* Et si sanctissimū Domini nostri Iesu Christi corpus toto illo tempore, propter diuinam virtutem, famem non sensit, postea tamē ad suos defectus, & necessitates rediit; ut significaret, quòd licet ieiunes, & carnem mortifices, statim ad naturam suam reuertitur. Atque hinc colligitur, quòd ne minimo quidem temporis spacio nos liberos, & sine carnis mortificatione esse oportet. Animaduertite illi, qui in virtutis via ambulatis, quod ne minimam quidem libertatem carni concedere oportet: nam scitote quòd habet malas quasdam, ac rebelles inuersiones. Arbitramini vos iam super astra conscendisse, & tunc venite carnis tentatio, quæ vos prosternit: quandiu Dalila fuerit Dalila, non erit securus Samson. Ne dicat quis: Ego habeo iam diuurnam experientiam de me, nec dicat femina: ego sum frigidissima

Ind. 16.

dissima omnium foeminarum. Nec dicat vetula. Anus sum, quo- 28
cunq̄ue possum introire. Caue, quia non cognoscis astutias, & do-
los carnis tuæ. Fratres mei, semper arctis habenis ambulate: ne vo-
bis ipsis confidatis, sed fidite Deo, & custodite vos à carnis rebel-
lionibus, acque ieiunijs, ac disciplinis corpora vestra mortificare.
Ille enim, qui dixit: Reposita est mihi corona iustitiæ. Ipse etiam
dixit: Castigo corpus meum.

2. Tim. 4.
1. Cor. 9.

Postea e surijt. Atque vt Sathanas Christum Redemptorem no-
strum in necessitate constitutum, animaduertit; statim illi cū ten-
tatione occurrit, dicens: Dic vt lapides isti. &c. Frequentior, & com-
muniior aditus, quē habet Sathanas ad inducendas animas ad pec-
catum, est necessitas. Quare peccat foemina? propter necessitatē.
O domine non habeo quid manducem, nec habeo tunicam, qua
me operiam: & sic de singulis. Hoc lamentatur Hieremias dicens.
maximo cum dolore: Omnis populus gemens, & quærens panē. 29

zheren. 1.

Dederunt pretiosa quæque pro cibo ad refocillandam animam.
Vide Domine, & considera, quoniam facta sum vilis. Omnes
(inquit Sanctus Propheta) Secularia ista quasi famelici deside-
rant. Vide Domine, & considera quod sunt aliqui, qui Deum of-
fendunt pro paucis panibus, pro transitoria voluptate, &c. Vide Do-
mine & considera, quanta sit hæc miseria, quod anima, quæ in-
estimabili Dei sanguine empta est: & propter quam filius Dei va-
rijs tormentorum generibus cruciatus cruci affixus est ad æternū
Patrem clamans, & petens ab eo auxilium: Pater verò æternus il-
lum pati sinxit, vt anima hominis redimatur. Vide Domine & con-
sidera. O Domine, tu qui optime pretium animæ nosti poteris
hoc considerare; quod anima hæc propter dragmam Sathanæ tra- 30
datur. O maximam miseriam, & infelicitatem! O fratres, quan-
tum apud Deum mereremini, qui cognoscitis proximos vestros
necessitate compulsos peccare, si eis succurreritis. Illac enim inue-
nit diabolus aditum ad eos destruendos.

Etiam ex hoc quod accesserit tentator, vt Dominum tentaret,
quo tempore ieiunabat, & labores patiebatur iustos in suis fan-
ctis exercitijs, & ieiunijs, oportet tentationes, & diaboli contradi-
ctiones sperare. Non enim videbitis latrones ingredi ad furandū
in domum, vbi nihil est præter paleas: sed in officinas mercatorū
locupletissimas, & pretiosissimis rebus plenas. Quid autem sunt:
domus plenæ paleis, nisi peccatores vitijs repleti: Hi tales dicunt:
Ego.

Simile.

31 Ego profectò nullam vnquam habui tentationem: semel tantū
aduenit mihi tentatio ingrediendi religionem, ô maximam amē-
tiam. Bonum propositum, & Dei inspirationē, vocāt tentationē;
peccatum verò voluntatem appellant. Quando bos nō prodest
iam ad laborandum, nisi ad maectandum in carnificina, finit illū
dominus eius de prato in pratum comedentem, vt pinguescat, &
sic maiori pretio illū vēdat. Ita malos, qui ad nihil aliud profunt,
nisi ad carnificinam inferni: finit Deus de prato in pratū, de volu-
ptate in voluptatem edentes. Dimisit eos (inquit Dauid) secun-
dū desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis. Dimit-
tit eos Deus, vt liberi, & secundum voluptatem eorum viuunt
adimplentes pessima desideria cordium suorum. Quæ est vna ex
maximis infelicitatibus, quæ homini in hac vita euenire possūt:

Simile.

Psalm. 43.

32 scilicet, quod in pœnam peccatorum eorum, illos ita Deus dimi-
tat, vt omnibus desiderijs suis satisfaciant, & vnusquisque post
inventionem suam pergat; alij post inuentiones ludorum, alij post
inuentiones turpitudinum sensualium, alij post inuentiones ci-
borum, & ita pinguescunt in carnificinam inferni. Sic illos cōmi-
natur Propheta Amos, dicens: Audite verbum hoc vaccæ pin-
gues, quæ estis in monte Samariæ, &c. Iuravit Dñs Deus in san-
cto suo; quia, ecce dies venient super vos, & leuabunt vos in con-
tis, & reliquias vestras in ollis feruentibus. Væ vobis (inquit) vac-
cæ pingues, vaccæ reijculæ, quæ habetis crustam maximā, & nul-
lus est stimulus, qui vos valeat penetrare: nulla est prædicatoris
reprehensio, nullaq; Dei inspiratio, quæ in duritia vestra impri-
mi possit. Iuravit ergo Dominus, quia venient super vos carni-
fices, qui sunt dæmones, qui dicunt, quod carnes debiles, & macræ
non manducantur in inferno. Caro Sancti Francisci vulnerata,
caro Sancti Dominici abstinentia consumpta, caro Sancti Petri
crucifixa, caro Sancti Laurentij concremata; hæc carnes macræ nō
edūtur illic: nō potest in inferno māducari, nisi caro pinguis diui-
tis delicati, & voluptatibus dediti, caro superbi, avari, & denique
peccatoris, qui de prato, in pratum depastus est: hæc carnes pepe-
tuis in inferno morsibus torquebuntur. Hos quasi iam suos non
curat diabolus tentare; vt dicit Sanctus Gregorius: Dæmon eos
tentare negligit: quos se iure quieto possidere sentit. Ieiunantes
autem, & qui ad facienda virtutis opera confortantur, ad hos ac-
cedit tentator, quasi latro ad diuites officinas. Idcirco Ecclesiasti-
cus

Amos. 4.

Gregor. in
moralibus.

cus

cus dicit: Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Quo magis iustus quis est, eo magis tentationem timet.

Respondit Dominus Iesus: *Non in solo pane viuit homo.* Et solo illo verbo obmutuit diabolus, nec ausus est amplius repugnare, fatens se in illa superatū fuisse. Ideo Sanctus Paulus nos admonet dicēs: Resistite diabolo, qui est quasi Gallus; non enim habet amplius, quàm primos congressus. Sic narrat Iulius Frontianus de Fabio Maximo Consule Romano, qui cum Gallos oppugnaturus esset, cumque cognosceret Gallos nihil aliud habere in bello præter primam conflictationem, quam quidem habent fortissimam, imperauit suis, vt eos eligerent, quos robustiores esse cognoscerens, ad ferendos primos conflictus, qui virilem & inuictum animum ostenderent in principijs: qua astutia confecta, victi sunt Gallis sic fortitudo diaboli, mundi, & carnis, in primis congressibus consistit; quibus si resistatur, statim deficiunt.

Ex hac responsione accepit occasionem diabolus ad secundam tentationem. Cum enim vidisset Christum Redemptorem nostrum ita Deo confidentem, vt non in solo pane se sustentari diceret; per propriam Domini viam illum voluit insectari curans, illum ita caribus stimulare, quò tanto pereraret, vt à medio exiret; in quo virtus consistit, & ad extremum transfret, ac Deum tentaret, quod est confidentiæ extremum. Hic stylus, & stratagema est nimis vsitatum apud diabolum, qui bonum assumit, vt sub virtutis specie tantoperè accelerare faciat virum probum, vt illum per vitij ianuas introducat: liberalem ita largitionū gloria stimulat, vt in prodigalitati vitium illum faciat deuenire. Audacem tantoperè fulcit, vt temerarium eum efficiat. Prouidum ita properare facit, vt illum in paucitatis, & illiberalitatis ianuas faciat introire: & sic de alijs virtutibus. Vtitur ergo Sathanas hac inuentione simulans se ad nostras partes transire, vt ab illo non caueamus: & falso zelo nos confortat ad poenitentiam quousque ad extremum deducat, vt deduxit Iudam, & Cain. Ab hoc autem stratagema te, & dolo dicit David iustum solitum fuisse liberari, vt patet, cum dicit: Qui habitat in adiutorio Altissimi, vbi dicit illum liberari à sagitta volante in die. Sagitta rutilans claritatis est hæc, quæ nos stimulat, vt iustos virtutis terminos nos faciat transgredi, & vt velis tu vna die id facere, quod Sancti paulatim fecerunt: homines hu-

iuscemodi

37 iuscemodi venatur diabolus, vt venatores solent Simias venari. Accipiunt multos calceos cum multis laqueis & calceant se illos, ac lentissimè illos astringunt, postea verò excalceant se, & relinquunt illic calceos atque illinc recedunt. Cum autem Simiæ omnia faciant, quæcunq; vident alios facere, accedunt ad calceos, & se se ipsæ etiam calceant, & lentissimè calceos astringunt: & tunc venatores repente eas occupant, & venantur: nam calceis, cum quibus homines possunt currere, non possunt Simiæ currere, & sic capiuntur. Ita diabolus calceis, hoc est, sanctorum exemplis, quæ non omnia oportet nos imitari: (illi enim aliquorum operum peculiare habuerunt reuelationem) & licet illi illis calceis incedere poterint, atque etiam cucurrerint, nos vix ambulare poterimus. His (inquam) calceis aliquos homines venatur suadēs illis, vt asperrimam 38 sanctorum vitam supra vires suas imitentur, quò postea à virtute deficiant: hoc tentationis modo nunc tentat Dñm. Siquidem (inquit) tantam fiduciam habes in Deo mitte te deorsum; Deus enim te custodiet, ne pereas: *Num scriptum est, quia Angelis suis, &c.* Attendite, quia diabolus se eruditum ostendit, & sacras Scripturas se legisse demonstrat. Si autem legit, non legit vt melior fiat, nec vt sibi profit, sed vt alios falsis intellectibus, & interpretationibus decipiat. Heu, heu, quot in hoc Sathanam imitantur! quot Iurisperiti totam noctem libros euoluunt, vt videant quomodo textus sententiam flectent, & quomodo dabunt ius, iustitiam non habenti. O quot dant operam literis ad nihil aliud, quam vt plus valeant, & plus diuitiarum, ac dignitatum in seculo consequantur! quam pauciter student, vt melius sciant Deum amare, proximosque suos via virtutis erudiant. O quantum esset hic dicendum, & quam ampla materia est hæc ad plorandum! Sunt aliqua nascuntur, quæ in fluuio oriuntur, & aliquando sunt marcida, ac sine pulchritudine, quia non pluit, nec aqua à cælo excidit. Res mirabilis, non illis sufficit tota aqua fluuij, vt sint viridia; sed necessaria est etiam cælestis aqua. O quot viri docti in multarum scientiarum pelago immisi, tam maridi, atque aridi sunt, vt visu sint miserabiles, & ratio huius rei est, quia non habent cælestem pluuiam, non habent Spiritus sancti imbrem, quæ est diuina gratia, deuotio, & spiritus, quæ simul cum humana sapientia animam exornant, & in virtutibus faciunt proficere. Studete fratres mei, & legite; sed non sicut diabolus ad officiendum, nisi vt sciatis vos à diabolo defendere, & proximos

1. Cor. 6.
Simile.
Iulius
Frontianus.

psalm. 90.

Simile.

Simile.

mos vestros illuminare. Videte quomodo Dominus hanc tenta-
tionem, & reliquas omnes superet, dicens: *scriptum est.* Ad hoc
enim præcipue oportet nobis literas prodesse; quia sic nobis gra-
tiam suam Dominus concedet, & in futuro seculo gloriam largietur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ Feria. II. post. Dñicam. I. in Quadragesi.

*Cum venerit filius hominis in Maiestate sua, &
omnes Angeli eius cum eo, &c. Matth. 25.*

QUEM AD MODUM in lege veteri homines pri-
mum filij Dei aduentum in mundum expectabant: at que
ad hoc omnes illæ ceremoniæ, sacrificia, & res tēpli di-
rigebantur: ita tunc in lege gratiæ expectant secundū eiusdē filij
Dei aduentum, qui futurus est ad iudicandos viuos, & mortuos.
Atque ad hoc sanctorum Sacramentorum administratio, diuini
verbi prædicatio, ac cæteræ omnes sanctæ exercitationes Chri-
stianæ vitæ diriguntur, vt cum venerit filius Dei nos paratos inue-
niat, sicut decet. Et ita Beatus Paulus dixit: Apparuit gratia Dei,
& Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abne-
gantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, iustè, & piè viua-
mus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & aduentum glo-
riæ magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi. Atque est valde
notandū, quod cum S. Apostolus discipulo suo Tito cōmendaf-
set, vt diligentissimè senes, anus, viros, vxores, iuuenes, adolescen-
tulas, seruos, & ancillas quid singuli secundum statum suum face-
re tenerentur, erudiret; rationem reddens eorum, quæ dixerat; ad-
didit, dicens: Apparuit enim gratia Dei, &c. Quod significat idē,
ac si diceret. Cura vt omnes sanctè, & irreprehensibiliter viuant;
ad hoc enim apparuit filius Dei, & venit in mundum ad erudien-
dos nos, vt à malo recedamus, & omne bonum amplectamur, &
sic præparati aduentum illum magni Dei, & Domini nostri Iesu
Christi expectemus. Poterit aliquis dicere: si hoc ita est, quomo-
do nunc non desideramus magnopere hunc secundum aduentū,
& pro eo suspiramus, sicuti pro primo sancti illi Patres anti-
quitus

3 quitus suspirabāt? Ad hoc respōdeo, quod non hoc facimus, quia
sumus mali, & viuimus, ac si aliam vitam non speraremus, nec
aliud bonum nobis paratū esse crederemus. Suspirare enim pro
hoc secundo aduentu, est suspirare vt sint multi boni, vt iam ele-
ctorum numerus penitus compleatur, quàm sanctum autem sit
hoc desiderium declarat beatus Paulus cum dicit: Bonum certa-
men certavi, &c. In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, *2. Timo. 4.*
quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Non solum
autem mihi, sed & his, qui diligunt aduentum eius. Notate quod
vocat iustos amatores, & suspiratores (in sacris enim literis idem
est amare, & suspirare) aduentus filij Dei, & dicit; quod his repo-
sita est corona iustitiæ; quia iure eam illis Deus debet propter pa-
ctum, quod cum illis pepigit. Et sicut in illa lege veteri prædictus
4 est primus aduentus; vt omnes præparatis animis illum expecta-
rent: sic etiam in hac lege gratiæ prædictus est secundus aduen-
tus, vt apparet in Epistolis à Sanctis Apostolis scriptis, scilicet,
Beato Petro, Beato Iuda, Beato Paulo, Beato Ioanne in Apoca.
Et qui de eo præfertim locutus est, fuit ipse filius Dei tanquam
clementissimus pater, qui omne bonum nobis desiderat, & curat.
Cum Deus immitturus esset temporalem quēdam laborem He-
bræis, voluit vt de illo prius ipsi admonerentur, ne illos incautos
labor ille inueniret. Et sic Hieremias dicit: Annunciate in Iudæa, *Hiere. 4.*
& in Hierusalem auditum facite: loquimini, & canite tuba in ter-
ra: clamate fortiter, & dicite: Congregamini, & ingrediamur ciui-
tates munitas, leuate signum in Sion, confortamini, nolite stare,
quia malum ego adduco ab Aquilone, & cōtritionem magnam.
5 Ascēdit leo de cubili suo, & prædo gentium se leuauit, & ingres-
sus est de loco suo, vt ponat terram tuam in solitudinem, ciuitates
tuæ vastabuntur, remanentes absque habitatore. Videte optimi
Dei misericordiam, qui cum vellet eos tam crudeli illo verbere
Regis Babylonis flagellare, præcipit, vt prius sepè admoneantur,
& tot verbis hoc repetit, vt ad fortissimos poenitentiæ muros con-
fugiant, & ad alia sancta exercicia recurrāt; quæ sunt ciuitates for-
tissimæ, in quibus homines ab altissimæ Maiestatis furore solent
defendi. Si ergo toties Hebræos admonuit, vt se contra illum la-
borem munirent; qui licet in se magnus esset, si tamen cum hoc,
de quo agimus, comparetur; minimus apparet: quantò maior ra-
tio erat, vt nos etiam piè admoneret, vt muniremur aduersus tam
Tom. ij. g incompa-

simile.

incomparabilem afflictionem. Prædicit Deus taurum præconio, 6
quia vult, ut quando exiuerit, omnes sint iam in tuto loco. Sicut
pater sollicitus, qui cum iam vult taurus exire, & videt filios suos
in theatro ambulare, magnas vociferationes extollit, & manu si-
gnificat admonēs illos, ut in securum locum sese recipiāt. Et vna
ex præcipuis vocibus, & admonitionibus, est hodierna Sancti
Euangelij lectio. O benedicāt tibi Angeli Pater pijsimè, & gra-
tias agimus tibi sanctissime Dñe, non quales deberemus, sed qua-
les nos miseri homūculi illa tibi agere possumus; quia sic nos ad-
monuisti, ut à tuæ iustitiæ tauro in peccati theatro non occupa-
mur; sed potiùs in tutum poenitentiae locum nos recipiamus.

Dicit ergo nobis Dñs: *Cum venerit filius hominis in maiestate sua.*
Vēturus est Dñs in iudicium cum Maiestate, ut culpæ poena, &
peccato supplicium respondeat: unde arbitramini omnia peccata 7
oriri? A contēptu Dei, ut dixit B. Augustinus, quid inferni ciuita-
tem facit? amor sui, vsq; ad contemptum Dei. De quo maximo
cum dolore cōqueritur ipse Deus per Hieremiā, dicens: Quomo-
do, si contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit me do-
mus Israel, quanta impudicitia solet mulier corrupta amatorem
suum negligere, cum iam alium amat, & quantam alapam priori
infligit, qui illi magnoperè seruiert, & cum ea pecunias suas con-
sumpserat. O quam ad simile declarat hæc metaphora, quod in-
ter animam perditam, & impudicam, & Deum suū agitur, quem
pro terrestribus nēnijs, & turpitudinibus contēnit, cum ab eo tot
beneficia acceperit. Contemptus igitur cū Maiestate superatur.
Contēpisti quemquā velles illū supplantare; postea vides eū ho-
noratū, & in amplissimū dignitatis gradū eleuatū, magnū est ti-
bi supplicium illud, & honor illius est tibi atrocissimus carnifex.
Videte quantū dolebat Aman propter honorē, quo Rex Assue-
rus Mardocheū affecit, quē ille tanto odio prosequēbatur, & tan-
toperè opprimere volebat; de quo dicit sanctus Textus: Aman
festinavit ire in domum suam lugens, & operto capite, & fortassè
præ nimia rabie in lecto recubuit quasi mortuus. Sic ergo Deus ad
maiores poenam tuam ô peccator; si quidem peccata tua ex diui-
næ Maiestatis contemptu dimanarunt, cum tanta Maiestate ve-
niet, ut ipsa sola te confundat, & maximè torqueat. O quanta cō-
fusio erit cum maledictus carnifex, qui vultum sanctissimi Iesu
alapis percussit, & sputis infecit, illum quasi solem rutilantem
viderit!

Augusti.

Hier. 3.

Ester. 6.

9 viderit. O quanta confusio erit, quando maledictus Herodes il-
lum splendidissima gloria exornatum viderit, quem ille, qua-
siamentem candidam vestem indui imperavit. Quam con-
fusa mansit maledicta coniux Putiphar, quando vidit Io-
seph cum tanta gloria, & amplitudine à carcere exire, quem
ipsa tantopere infectata est! Quid sentient illi Pharisei,
illi maledicti Principes, & Doctores legis, cum aspexerint
cum tanta Maiestate, & gloria illum, quem ipsi tam atro-
citer persecuti sunt? Quod si quis interrogarit, quare ve-
nit Deus cum tanta potentia, & Maiestate contra debiles
peccatores? ut dicebat Iob: Contra folium, quod vento rapi-
tur ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris?
Dico, quod ita venit, ut eos magnitudine, ac maiestate sua tor-
10 queat, & confundat.

Et omnes Angeli eius cum eo, &c. Non solum venient omnes An-
geli, sed etiam omnes sancti. Sic imperat æternus Pater per Da-
uid dicens: Congregate illi sanctos eius, qui ordinant testamen-
tum eius super sacrificia. Congregate (inquit) cum filio meo
omnes sanctos eius, qui optimè sciunt diuinæ eius legis præ-
cepta disponere, & adimplere. Et quare Domine vis in iu-
dicio omnes sanctos coram te habere? quia solent peccatores,
qui diuinas leges violarunt, se in suis peccatis excusare. Vnus
dicit, se non ieiunasse, quia erat debilis: alius se non pepercisse,
quia erat bellicosus & naturaliter iracundus: alius excusat se,
quod castus non fuerit, dicens, quod habuit maximas tentatio-
nes. Idcirco igitur adducet secum supernus Iudex omnes
11 sanctos ad confundendos peccatores, & bonorum virtutibus ma-
los maiori pudore confundet. Dicis tu ô carnalis, quod habui-
sti maximas tentationes, & occasiones, vide hic sanctum Io-
seph, quot occasiones habuit ad deperdendam castitatem suam,
nec tamen illam amisit. Et tu vir seditiose, & homicida, qui di-
cis te fratrem tuum persecutum fuisse, quia notabilem occa-
sionem tibi præbuit, vide hunc sanctum Stephanum, &
alios omnes Martyres, quam crudeliter tractati fuerint, & quo-
modo in persecutionibus, & afflictionibus, pro persecutori-
bus suis exorauerint. Et tu epulo, qui delicatè manducas & te
optime tractas, & dicis te esse imbecillum, aspice hunc San-
ctum Baptistam, & hos Sanctos Eremitas, & Confessores,

Gene. 41.

Iob. 13.

Psalm. 49.

Gen. 39.

Psal. 105.

Prov. 5.

quantam vitæ asperitatem, & rigorem tolerarint, & quæ sacrificia corporum suorum Deo obtulerunt. Et omnis iniquitas opilabit os suum. Ipsa malitia faciet obmutescere os iniqui peccatoris, & non habebit quid in illa calamitosa hora respondeat. O infelix peccator attende consilium, quod te admonet Spiritus sanctus dicens: Ne des annos tuos crudeli, ne fortè impleantur extranei viribus tuis, & labores tui sint in domo aliena, & gemas in nouissimis quando consumpseris carnes tuas, & corpus tuum, & dicas: cur detestatus sum disciplinam, & increpationibus non acquieuit cor meum? Ne consumas (inquit) nunc dies, & annos, in seruitute diaboli crudelissimi inimici ne postea absque remedio ingemiscas, & dicas: Heu mihi, quia virtutem neglexi, & quia nõ obediuit cor meum, nec ex salutiferis reprehensionibus, quibus corripabar, fructũ percepi. Ne postea inutiliter gemas ingemiscẽ nunc, & suspira, & obserua hoc cæleste consilium, quod est singulare, & cuius singula verba sunt digna maxima ponderatione.

Arist. 4.
ethic. c. 3.

Dicit vltteriũ Sanctum Euangelium: *Tunc sedebit super sedem Maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes.* Super hoc verbum oportet vos aduertere, quod virtus non solum digna est præmio, sed honore etiam. Et Philosophus dixit, honorem virtutis esse præmium: peccator verò non solum dignus est pœna, & supplicio sed etiam & ignominia, & confusione. At quæ idẽ iustissime præcipiunt leges Imperatorum, vt delicta publicè puniantur, vt pœna, quæ delinquentibus imponitur dedecori, & ignominie coniuncta sit, & aspicientium præsentia augeatur. Et hæc est propria pœna hominis in quantum homo est. Nam bestie etiam possunt flagellari, percuti, & occidi, & id magnoperè sentiunt: sed nõ possunt pudore confundi, nec ignominia affici. Ad bonorum igitur honorem, & malorum dedecus, & confusionem vult diuina Maiestas, vt omnes intellectuales creaturæ cõgregentur, & ita nec in cœlo Angelus, nec in inferno diabolus, nec in toto orbe homo remanebit, quin illic adsit. Illic erunt omnes Angeli, diaboli atque homines, quot quot sunt, fuerunt, & futuri sunt; vt coram omnibus honorificetur, & præmio afficiatur bonus; malus vero puniatur, & dedecoretur. At quæ ad hoc per Dei omnipotentiam, omnes cogitationes verba, atque opera omnium illic omnibus inuicem declarabuntur. Sicut cum solis radius illucescit, aspiciuntur atomi, qui antea non aspiciabantur: ita in radio diuinæ claritatis, qui

simile.

omnium.

15 omnium intellectus illuminabit, omnes culpe, & virtutes conspicientur. Sic affirmat Beatus Paulus, dicẽs: Nolite ante tempus iudicare, quoad vsque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium; & tunc laus erit vniciquæ à Deo. Illic inspicietur quis fuerit verè iustus, & quis fuerit hypocrita cognoscetur. Idcirco dicit Deus per David: Cũ accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Illic videbimus quæ nã sint veræ iustitiæ. Et idẽ subdidit statim, dicens: Liquefacta est terra & omnes, qui habitant in ea: ego cõfirmaui columnas eius. Sumit metaphoram à tempore niuis, cum tota terra, (etiam si sit sterquilinum) est candida. Cum vero sol aduenit, & nix liquefit omnia deteguntur, & apparèt sterquilinia, cadauera, & alia immunda & horribilia. Ita cũ aduenerit sol iustitiæ Christus Redemptor

16 noster omnium apparentiarum nix liquefit, & terreni, ac immundi, vt tales apparebunt: iusti autem (qui sunt non terra, sed columnæ alabastri in sublime eleuatæ per cælestem conuersationem) tunc in gratia confirmati præmio, & honore afficientur. Et idẽ subdidit, dicens: Ego confirmaui colūnas eius. Appellatur hinc iusti columnæ terræ, quia propter illos tolerat Deus peccatores: sicut fuit Moyses columna plebis Israeliticæ; siquidem propter illum toties Deusei pepercit, nec Israelitas euertit; vt apparet in Exodo: Sicut etiam erat Loth columnæ Sodomæ. Et quemadmodum subtracta columna corruit ædificiũ, sic subtracto Loth à Sodomâ statim perijt. Etiam de hac reuelatione, & manifestatione egit Propheta Naum, dicens: Reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam in gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam

17 tuam. O terribilem confusionem, ô rem horrendam, ô pudorem obstupendum! quis hæc non solum verbis recensere, sed ne mente quidem poterit contemplari? Considerate virginem illustrissimam, & ab omnibus maximi æstimatam; & considerate illam cũ immũdo Æthiopẽ turpitudinem maximam cõmisisse, quam turpitudinem nemo scit præter illam, & Æthiopẽ, cum quo illã commisit. Si veniret Angelus & diceret ei, aduerte quod cras construendum est in foro theatrum, in quo crimẽ tuum publicè reuelandũ est: quid videtur vobis quòd miserrima hæc, & nobilissima virgo sentiret? quid potius ferret, quàm quòd per ignominiam illam transiret? O Domine, diceret virgo, potius me hinc viuam absorbeat terra, quàm talem contumeliam patiar. Si autem Angelus

I. Cor. 4.

Psal. 74.

Exod. 32.

Gene. 19.

Naum. 3.

simile.

Tom. ij.

g 3

illi

illidiceret: Si peccata tua confitearis, & poeniteat te illorum omnia dimittentur tibi: quanti hoc beneficium æstimaret? Anima ergo Christiana, quæ es virgo illustrissima, & te contaminasti, & prophanasti cum immūdo, & obsceno Æthiope, scilicet, cū diabolo, age poenitentiam, reuela peccata tua in sancta confessione, ne deformitas, & turpitude tua in illa die publicè manifestetur. O quam meritò dixit David: Beati quorū testa sunt peccata. Licet enim iustorum peccata detegenda sunt, hoc non erit ad confusionem, sed ad maiorem honorem, & gloriam ipsorum. Eueniet illis sicuti cui adheret vestis clauo, & scinditur, in illa verò scissura inijcit quid ex serico, aut auro contextum, quo scissura tam venusta remanet, vt videatur de industria ad venustatem facta fuisse: sic peccatorum scissuræ munitæ poenitentia, quam pro illis iusti egerunt, non solum non male videbuntur, sed decoræ, ac gloriose illis, qui peccata illa commiserunt, apparebunt. O quam meritò dixit Sanctus Paulus: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Si quidem etiam ex peccatis honorem eliciunt iusti, quia diuino auxilio benè vti sunt dæmonium, & peccatum, quod eos vicerat superantes. Vos autem miseri peccatores, qui in peccatorum vestrorū cœno vultis commorari, & vos de illis gloriamini; vna ex maximis poenis, quas illic recipietis, erit pudor, & confusio istorum met peccatorum, de quibus nunc gloriamini; sic enim mirabiliter à Deo constituetur. Misere mini ergo vestri ipsorum, & vobis nunc remedium adhibete, si quidem tempus habetis, attendite quòd postea barbas dilaniabitis, & præ dolore gemetis, nihil tamen istorum vobis proderit.

Congregatis omnibus, separabit eos ad inuicem sicut pastor, &c. O quam ta tristitia afficietnr illis mali, cum iam se à bonis separatos aspiciant. Et quam læti & gaudentes erunt boni, videntes quomodo pijsimus Dominus ad eos hilarem vultum & beneuolum aspectum conuertit, ita, vt illos in suis visceribus recipere velle videatur. O quomodo tunc implebuntur illa verba notabilia Ecclesiastici dicentis: Et erunt tibi compedes eius in protectione fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ: decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutis. Quam confidenter poterit tunc Deo iustus dicere: Ecce Domine legem tuam custodiui, da mihi gloriã, quia mihi debetur. Captiuus, qui pro Rege se vinciri passus est, quando redimitur, accipit compedes in manibus,

nibus, & cum illis beneficia postulat. Ecce (inquit) compedes Domine, qui viginti annos nunquam à pedibus meis exciderunt in Mauritania propter te: & compedibus eius petitio protegitur, ac fulcitur. Accipient iusti in die redemptionis suæ legem illam Dei, compedes illos, & cū illis erunt coram Deo. Ecce (dicent) Dñe compedes & cathenas, quibus tot annos pro tuo diuino amore alligatus sum. O quã confusi erunt ex aduerso mali hoc aspicietes. Væ (inquit sapiens) qui perdidit sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt per vias prauas, & quid facient cum inspicere Dominus, id est, cū incipiet inspicere Dominus? O quã metuenda verba dicit hic Spiritus Sanctus. Væ (ait) illis, qui per seuerantiam amiserunt, & vias rectas reliquerunt, quas cœperat, & per asperas peccatorum vias perrexerunt; quid facient cum Dominus suos iratos oculos in illos coniecerit! Quam confusus erit miles: qui ex pugna fugerit quasi pusillanimis præ hostiū timore, cū viderit Regem suum visitantem exercitum, & percontantem de fortibus, ac constantibus, illosq; præmijs afficientem; & viderit vnum cum commendato, alium effectum dominū vnus ciuitatis; alium verò magnum Comitum, aut Principem effectū, omnes deniq; triumphantes aspexerit: se verò viderit derelictū, & quòd de se nulla mentio fit, nisi vt contemnatur, & ab omnibus illudatur. Quanto ergo maior confusio erit illic, vbi non solum illudatur, sed in infernum perpetuum concremandus detruetur? Væ his, qui perdidit sustinentiam. Quomodo non obstupescimus hæc tam vera audientes, & quæ fortassè citò nobis contingent, saltē quantum ad peculiare vniuscuiusque iudiciū?

23 Progreditur Sanctum Euangelium, dicens: *Et statuet oves quidam à dextris suis, &c.* Videre quomodo iustos ouibus cōparet, qui tam mites, pacifici, ac patientes in hac vita fuerunt: malos verò cōparat hœdis fœtidis, & immūdis, qui omnia rodunt, & dissipant. O quid fuit bonus & malos hic vidisse, quid autē erit illos tūc in iudicio aspicere? Hic hœdi ad dexteram prosperitatis, honoris, & auctoritatis cōstituti oīa manducabant, & destruebant: & oves ad sinistram afflictionis, & persecutionis positæ erant. Illic verò singuli secundū opera sua in suis locis sedebūt. Lusorij latrunculi, Hispanicè [*Piegas de axedre*] dum in saculo sunt inclusi, omnes inuersi sunt & permiscui: siq; sæpè fit vt Reges Reginæ & Equites in fundo iaceant, pedites autem satellites & Centuriones sint in summo: sed

Psal. 31.

simile.

Rom. 9.

Eccli. 6.

simile.

Eccli.

simile.

simile.

cum è sacculo omnes educuntur, vt ludus ordinetur, suum vnus-²⁴
 quisq; obtinet locum, tunc enim quem quisq; valore habeat cog-
 noscitur: ita prope modum hic mūdus est quasi loculi, in quibus
 omnia sunt confusa, & sæpè contingit quòd peiores sint in subli-
 mi, meliores vero afflicti, & oppressi in infimo loco commoren-
 tur. In fine autem vitæ, [*Tal ent ablar.*] illic apertè manifestabitur
 qualis sit vnusquisq; nostrum. Nam diuinus Iudex pretiosissi-
 mos iustos ad dexteram collocabit, sicut reges magni pretij: pec-
 catores verò quasi viles, & infimos dignè ad sinistram confusio-
 nis, & amaritudinis constituet. Quando Sanctus Iacob manus cõ-
 mutauit; vt Manasses, qui erat ad dexterã in sinistra remaneret,
 Ephraim verò, qui erat in sinistra ad dexterã remaneret, vellet Io-
 seph, vt vice versa faceret, vt ibidem dicitur: Videns autem Io-
 seph, quòd posuisset pater suus dexteram manum super caput ²⁵
 Ephraim, graviter accepit, & apprehensam manum patris leuare
 conatus est de capite Ephraim, & transferre super caput, Manas-
 se, dixitque ad patrem: Non ita conuenit pater, quia hic est pri-
 mogenitus, pone dexteram tuam sepe caput eius, qui renuens
 ait: Scio fili mi, scio. Et nihil profuit diligentia Ioseph. Liberet
 vos Deus ne Iesus Christus manus commutet, vt illi, qui hinc dex-
 teram tenuerunt, illic in sinistra sedeant, & è contra. Non enim
 cuncta cælestis curia sufficiet, quamuis hoc rogaret (quod tamen
 ipsa nunquam faciet) vt Iesus Christus manus iterum cõmutet.

Tunc dicet Rex ijs, qui à dextris eius erunt: *Venite benedicti pa-*
tris mei, &c. O beati illi, quibus tam foelix fors euentura est: sed
 notate, quòd et gloria nostra ex diuina prædestinatione dima-
 nat, tamen non illam comparabimus, nisi bonis operibus. Id-²⁶
 circò cum dixisset illis: Percipite regnum, quod vobis paratum
 est ab origine mundi, subdidit statim: *Esurini enim, & dedistis*
mibi manducare, &c. Dicit, quòd illis ab æterno præparatum
 est: & addit, dicens: Quia ipsi suis bonis operibus illud eme-
 runt exercendo misericordiã cum proximis suis. Idcirco Dauid
 de iustis dixit: Et memores sunt mandatorum eius ad faciendum
 ea. O quam meritò Beatus Paulus misericordiam & eleemosy-
 nam segetem vocauit, dicens: Qui seminat in benedictionibus,
 de benedictionibus & metet. Videte quàm bona sit hæc messis,
 ex qua tam bonus, & abundans fructus percipitur: Christus Re-
 dēptor noster dicit: Quòd ex semine quod seminauit quarta tātū
 pars

Gen. 48.

Psal. 102.
2. Cor. 9.

Luc. 8.

²⁷ pars fructum tulit; reliquæ verò tres partes perierunt. Qui autem
 seminat in pauperibus ex toto semine fructum abundantissi-
 mum colligit. Stultus, qui videt agricolam ferentem & in agro
 grana effundentem arbitratur quòd semen perdit: veruntamē
 optimè cognoscitis quàm longè eo iudicio fallatur. Ita arbitran-
 tur insani. Nos insensati (ait sapiens), vitam illorum æstimaba-
 mus insaniam. A mentes iudicabant illos, qui propter Deum sub-
 stantiam suam largiebantur & vitam, atque omnia sua pro pro-
 ximis suis in discrimen adducebant, arbitrabantur illos hæc om-
 nia perdere: illic autem cū tantum fructum ex ijs percipi aspe-
 xerint, tunc obstupescunt. Ecce quos insanos putabamus. Ecce
 quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors
 illorū est. Eia eia fratres mei properate seminare, liberaliter hoc
²⁸ diuitiarum, ingenij, scientiæ, & omnium vestrarum rerum se-
 men effundite, illud in pauperum seruitio consumentes, siqui-
 dem perspicitis fructum, qui ex hac diuina messe colligitur. O
 Deus vos illuminet, vt ita faciatis. Statim mitissimus agnus in
 fæuissimum leonem conuertetur & ad malos terribili quadam
 voce loquetur dicens: discedite à me maledicti. Hic implebitur
 quod vidit Beatus Ioannes: & vidi (inquit) thronum magnum
 candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit cælū,
 & terra, & locus non est inuentus ab eis. O admirabilem exag-
 gerationem, quòd cælum (inquit) & terra non inuenient locum
 vbi se abscondant præ timore terribilis aspectus huius iustissimi
 iudicis. Dicit amplius, & vidi mortuos magnos, & pusillos stan-
 tes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus
²⁹ est, qui est vitæ: & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant
 in libris secundum opera eorum. O quàm obstupenda, & timenda
 res est hæc, quomodo hæc audientes toto corpore non contremis-
 cimus? In hoc sæculo quodammodo videtur hoc insculptū, & figu-
 ratum animaduerti. Solet Magister in gymnasio exemplar dare
 pueris, vt secundum illud scribant: dum pueri scribunt, ambulat
 Magister verberans parietes, & alta voce dicit: legite, & scribite
 pueri. Cū autem iam eos vult dimittere ex gymnasio dicit: eia
 pueri reddite rationem lectionis. Tunc videbitis pueros trepidā-
 tes & scripturas suas præ manibus ferentes offerre se coram magi-
 stro; qui incipit regulare ea, quæ in papyris suis scripta afferunt,
 cum exemplo, quod illis dedit; & dicit: hæc litera. A. quomodo

Sapi. 5.

Apo. 20.

simile.

non est secundum illam exempli? & hæc litera. B. quomodo errata fuit? & C. atq; reliquæ quomodo sunt tam malè scriptæ? videtur vobis benè? & tunc eos verberat secundum illorum demerita. Magister est Deus, pueri sumus Christiani, gymnasiū est Ecclesia catholica, & exēplar, quod nobis datum fuit, est diuina lex, quæ prius scripta, facta, & exercita fuit in vita sacratissima Iesu Christi Redemptoris nostri, vt nos secundum illam scriberemus in libris conscientiarum nostrarum literas virtutum: & dum viuimus ambulat diuinus Magister verberans parietes, quæ sunt corpora nostra lutei parietes: sic enim dicit Iob habitamus domos luteas. Et infirmitates, tribulationes, & infortunia, quæ in corporibus nostris patimur, sunt verbera, quæ parietibus infliguntur, ad excitandos, & deterrendos, ac cōmonefaciendos nos. Vt diligēter aduertamus illa, quæ scribimus; postea enim tēpore redigēde lectionis non erit discendi, aut scribendi locus, sed laudandi, & munerandi ea, quæ benè scripta sunt, & puniendi ea, quæ malè scripta fuerint. Adueniet igitur tempus, & mitter Angelos suos cum tuba, & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, conuocabunt pueros, vt surgant ad reddendam lectionem. Et tunc sedebit Iudex & aperientur libri conscientiarum vt dicit hic Sanctus Ioannes: Aperti sunt libri. Et aperietur alter liber, id est, quod parentissimè manifestabitur illic vita sanctissima Saluatoris nostri Iesu Christi. Et iudicati sunt ex his quæ scripta erant in libris. Non iudicandi sumus secundū librorum munitionem, sed secundum quod in illis scriptum est. Possunt namque perpolitè exteriùs nūnti esse, interiùs vero habebunt mille mendacia: sicut apparet in hypocritis, qui optimè habent apparentiam & inaurata verba; intus verò pleni sunt vanitatibus, & peccatis. Illic dicit Iudex quare hæc litera. A. hic amor Dei, & proximi tam malè scriptus fuit? quare creaturæ amorem creatoris charitati prætulisti? quare proximum tuum tam tepidè, ac remissè dilexisti, vt nihil penitus propter eum facere sciueris? Hanc literam B. beneficiorum acceptorum, diuitias, & salutem, quomodo omnia destruxisti offendens cum illis Deum, qui ea tibi dedit? Hæc litera. C. scilicet, cōfessio peccatorū tuorū quomodo facta fuit tam sine præparatione, sine dolore, & sine proposito corrigendi te? Hæc litera. D. donationū quomodo tam malè scripta fuit? nesciebas enim aliquid dare, nisi propter malū finē.

Dona-

33 Donabas pecūnias foeminae, vt eius honorem auferres: largitionibus corrūpebas aduocatum, testē, ac denique iudicem vt iustitiā peruerteres. Hæc litera. E. scilicet exemplum non sic scribenda erat. Nam secundum cōditionem tuam tenebaris optimum exemplum præbere. Nesciebas quod scriptum erat: Maledictus qui errare facit cæcū in itinere suo? tot mortibus dignus es, quot mala exempla præbuisi, quorum causa alij creatorem suum offenderunt. Hæc litera. F. Hæc fides sine operibus quomodo fuit tam superficialis, & arida? nesciebas quod scriptum erat: fides sine operibus mortua est? G. autem, id est, gratia gratis data, quomodo tam sine fructu, & utilitate fuit? Nesciebas quod Sanctus Paulus admonuit dicens: Hortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis? Tu musice, qui cātilenis, & voce tua ad peccatum prouocabas alios. Tu vir doctē, qui literas addiscebas ad alios decipiendos. Et tu qui pulchritudine tua omnes ad malū incitabas, Hæc tibi modo bellum infert. Et hoc. H. diuini honoris, vt te admonuit Sanctus Paulus, dicens: soli Deo honor & gloria, quare hoc debitum Deo tuo non persoluisti? Hoc autem. I. iræ quomodo est tam malè scriptum? quia cum tantummodo in tuos effrenatos appetitus irascendus esses, iratus es in proximos tuos furentissimum leonē te præbens cōtra eos. Et hoc. L. liberalitatis quare in nullos alios liberalis fuisti, nisi in eos, qui tuis turpibus appetitibus, & eorum executionibus fauebant? & Hoc. M. matrimoniorum, quæ violasti, & adulteriorum, quæ perpetrasti? & hoc. N. negotiorum tuorum, emptionum, ac venditionum, quomodo omnia tam malè facta sunt? & O. orationis, quomodo nunquam sciuisi vnū

34 Pater noster deuotè recitare, nec suspirium cum intimo cordis dolore proferre? Hoc denique. P. perseverantiæ quomodo cum aliquando bonum cœpisses, tam citò fatigatus es, & à virtutis via defecisti? O Christiane nullus est character benè scriptus. O Christiane nihil benefactū adducis. O quam mala literatura, O quam malè transacta vita. O quam malè consumpta ætas, discedite à me maledicti in ignem æternum. Sint illic dæmones carnifices, qui vos in æternum flagellent, & torqueant. Intellexistis hæc fratres? arbitramini esse fabulas, aut exaggerationes has? Non creditis quod prius cælum, & terra deficient, quam minimū verbum Sācti Euangelij? Quomodo ergo tam alto sopore dormitis? quare non præparamini in diē tantæ afflictionis? O Deus vobis det prudentiam,

dentiam, Deus vobis det prudentiam: vt veritatem hęc cognoscatis, & amodo in cōscientias vestras oculos conijcere incipiat, & ab illis literas per veram pœnitentiã auferatis, atq; in illis omnẽ virtutem scribatis. Vt sic plenos gratiæ in illa die diuinus Iudex nos mittat ad gloriam sempiternam. Amen.

¶ Feria. III. post Dñicam. I. In Quadragesi.

Cum intrasset Iesus Hierosolymam cōmota est vniuersa ciuitas dicens: Quis est hic? Matthæi. 21.

INGREDIENTE Christo Redēptore nostro Hierosolymã illo admirabili triumpho (vt sæpe audiuitis) honorato, dicit S. Euangelium quod cuncta ciuitas concitata est & querebant dicentes: quis est hic? res mirabilis est hęc. Quod cum diuinus Redemptor toties Hierosolymis prædicasset, & illic tam præstantia miracula fecisset, nunc in fine illum ignorarent, & quereret, quis est hic? ac si nunquam illum vidissent. Hic repræsentatur vnus ex magnis defectibus, qui sunt in republica Christiana, scilicet, quod et si omnes credimus in Iesum Christum filium Dei vnigenitum, & de illo crebro loquimur, atq; eum prædicantem audimus quotiescunq; Sactum Euangelium nobis prædicatur, in eius enim nomine prædicatur, plurimis tamen nostrũ peculiaris quædam huius diuini Domini deest cognitio: & sapientia, quam habere solent particulares, & solidi illius serui, à nobis abest. Cũ S. ² Iacobus dixit: si quis autem vestram indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & nõ improperat, & dabitur ei postulet autem in fide nihil hæsitanter: certum est quod hęc loquebatur Sanctus apostolus cum ijs, qui fidem habebant, sed deerat illis sapiens quidam, ac suavis affectus, & practica quædam Dei cognitio, ijs quibus hęc cognitio, & sapientia deest, dicit, quod à diuina maiestate illam postulet, qui autem petierit petat (inquit) nihil hæsitanter. Non vult dicere, quod postulas necessario postulationem suam absq; dubio se consequuturũ credat: sed quod muniat viua, & firmissima fide nihil dubitans, sed credens Deum tam potentem esse, tamq; sapientem, ac bonum vt possit, sciat, ac velit

Iacob. I.

3 ac velit hoc beneficium fideli concedere quomodo & quando illi conuenientius esse videbitur. Hęc sapida cognitio summi boni est tam excellens quoddam bonum, vt dicat Sanctus Thomas *S. Thom. 2. 2. q. 45. art. 3.* per eam dici hominem sapientem. Et sic illa est vera sapiëntia. Cui autẽ altissimus Dominus illam communicare soleat, declarat Sanctus Propheta Esaias dicens: in die illa erit Dominus exercitũ corona gloriæ. & sertum exultationis residuo populi sui, & spiritus iudicij sedenti super iudicium, & fortitudo reuertentibus de bello ad portam. Verum hi quoq; præ vino nescierunt, & præ ebrietate errauerunt. Sacerdos, & propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditũ? Ablactatos à lacte, auulsos ab vberibus *Esa. 28.*

4 &c. Prius ostendit eos, quibus Deus hanc cognitionem non comunicat, vt illinc fugientes ad eos deueniamus, quibus comunicatur, id est, vt fugientes malum, deueniamus in bonum. Secundum hoc prius præcepit Deus Hieremiæ dicens: vt euellas, & destruas, vt ædifices, & plantes. *Hier. 18.* Elegi te (inquit Dominus) vt prius euellas, & destruas: postea verò ædifices, & plantes. Ab architectura, & agricultura metaphoran assumit. Quemadmodum enim ad tutam domum construendam oportet prius vetera, debilia, & mala fundamenta euerti (nam quale ædificium super veteres, & rimis plenos parietes potest construi?) & sicut vt seminetur, nascatur, & accrescat bonum semen opus est agrum prius arboribus & malis herbis purgari, nocuasque radices euelli, ita necesse est nos prius à nobis malũ eradicare, ad quod nos corruptio inuitat: vt bonum, quod nobis conuenit, doceamur. *Matth. 9.* Secundum hoc loquitur Christus Redemptor noster dicens. Nemo immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius à vestimento: & peior scissura fit: Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt, Sed vinum nouum in vtres novos mittunt, & ambo conseruantur. Vt hominibus persuaderet, quod lex vetus, & Euangelium non poterant simul custodiri, assumit hic Dominus duas elegantissimas metaphoras. Altera est quod vestimento veteri commissura panni noui nocua est. Quia pannus nouus non conuenit cum veteri, & præterea pannus nouus attrahit ad se veterem, & ita magis illum rumpit. Altera est: quod

Simile.

quod vinum nouum non debet in vtres veteres inimiti
 sed in novos: aliter enim vtrumque perdetur, quia vtres rum-
 puntur, & illis ruptis vinum effunditur, & perit. Vult
 dicere quod vt Sanctum Euangelium suos maximos effectus
 in nobis operetur, requirit hominem nouum, & qui novos
 habeat affectus. Quid est hominem veterem renovari? vetusta-
 tem prius relinquere, vt iuuentutem induat se carnis affectus
 prius deponere, vt spiritus affectus induat se. Nam noua doctri-
 na vitam nouam, cogitationes, desideria, & opera denique no-
 ua postulat. Et ita nouum vinum in nouis vttribus, & nouum
 cum nouo conseruatur. Ita dicit hic Esaias quod spiritus iudicii,
 & sapientiae illi communicatur, qui verè, & ex animo de iudicio
 ac reformatione sua agit. Non communicatur illis, qui humana-
 rum voluptatum vino inebriantur: licet sint sacerdotes, prædica-
 tores, ac literati: si carnalibus voluptatibus, secularibus delicijs
 ac denique temporalibus vtilitatibus se committunt. Nam cum
 his ebrij, attoniti, & dementes sine hac diuina cognitione rema-
 nebunt. Quem ergo (inquit) sapientiam hanc altissimus docebit
 Ablactatos (ait) à temporalis voluptatis lacte: auulsos, & separa-
 tos à mundi vberibus, illos, qui suis proprijs propensionibus, ac
 sensualitati violentiam inferunt. Curate ergo fratres charissimi
 hæc omnia expellere, vt ita ad hoc ineffabile donum recipien-
 dum disponamini, ad quod per plurimos gradus ascenditur quo-
 rum primus est fides. Et sic vbi nostra translatio in Esaiam legit
 si non credideritis, non permanebitis. (Quod vult dicere, nisi cre-
 dideritis, non permanebitis in spe illorum, quæ vobis promit-
 tuntur, quibus in cælo fruituri estis. Spes enim in fide nititur, qui
 autem non credit, non sperat, id quod non credit) septuaginta in-
 terpretes in hoc ipso loco dicunt: si non credideritis, non intel-
 ligetis. Ita citat Beatus Augustinus. In quo significatur quod ad
 impetrandam hanc intelligentiam, & iucundam cognitionem, ac
 sapientiam Dei, ante omnia necessaria est fides, atque hæc non-
 dum sufficit, vt declarat Ecclesiasticus dicens: fons sapientiae ver-
 bum Dei in excelsis, & ingressus illius, mandata æterna. Sic appel-
 lat moralia præcepta decalogi, quia se per eadē sunt fuerunt, & vsq;
 ad sæculi cōsumationē erūt nō sicut iudicialia, & ceremonialia præ-
 cepta legis veteris, quæ in morte Iesu Christi finita sunt. Itaque
 hoc donum suavis sapientiae Dei non solum præsupponit donū
 fidei,

Esai. 7.

August.

Eccle. 1.

9 fidei, & donum spei, ac charitatis (hæc enim sunt,) vt ait Sanctus
 Thomas (initia scientiae Dei, & Christianae religionis) sed etiam
 dicit Esaias quod ad hoc donum cōsequendum necesse est secu-
 lares voluptates despiciere, & expellere. Hæc sapientia Dei est
 quæ vitæ Christianae exercitationes faciles reddit, atq; etiam la-
 bores, qui propter Deum tolerantur, dulces efficit. Et sic Beatus
 Paulus, affirmat hos effectus Dei sapientiam in se fecisse, vbi tot
 annos, quos tribulationes & persecutiones propter Euangelium
 fuerat perpeffus, instans, & momentū tribulationis appellat, atq;
 multos labores, quos passus est, sicut tot verbera, tot carceres, nau-
 fragia, &c. omnia hæc leuē tribulationē vocat dicēs: id enim, quod
 in presenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra
 modum in sublimitate eternū gloriæ pondus operatur in nobis.
 Atque etiam de hac cognitione, & sapientia loquebatur illam
 desideras cum dixit: Non cesso gratias agens pro vobis memo-
 riam vestri faciens in orationibus meis: vt Deus Domini no-
 stri Iesu Christi pater gloriæ det vobis spiritum sapientiae, & re-
 uelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri vt
 sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ heredita-
 tis eius in sanctis. O altissima, & maximis mysterijs plena verba.
 Dominus per misericordiam suam nobis illud concedat, quod
 Sanctus Apostolus illis desiderabat, ad quos scribebat. Non
 obliuiscor (inquit) in orationibus meis rogare Deum gloriæ, qui
 illius cognitionem & fruitionem cui voluerit potest concedere,
 qui est pater Domini nostri Iesu Christi, cuius cognitionem tan-
 quā filij sui cui ipse vult concedit, vt vobis hunc spiritū sapientiæ,
 & cognitionis sui communicet, & spirituales oculos clarissimos
 vobis det, vt sciatis quid sit, quod iusti sperant, & quæ diuitiæ glo-
 riæ præparatæ sint sanctis eius. O si Dominus per misericordiam
 suam hæc sapientiam cordibus nostris infunderet, quàm diligen-
 tes ac seruidi essemus in seruitio altissimæ maiestatis eius. Vnde
 arbitramini tantam Christianorum relaxationē, & dissolutionē
 dimanare, nisi ex defectu huius cognitionis Saluatoris nostri Ie-
 su Christi? nā contenti sumus eius mysteria credere, nec tamen il-
 la ruminamus, aut ea sapere curamus. O fratres charissimi siqui-
 dem experimini tantum bonū vobis deesse, petite illud, vt ait. B.
 Iacobus, ab illo liberalissimo Dño nihil hæsitantes; sed summo-
 perè confidentes, quod hoc ab illo beneficium consequemini

D. Tho. 1. 2.

1. 62. art. 3.

C. 2. 2. q.

17. art. 6. in.

C. 2. Cor. 4.

Eph. 1.

Hi in

Hi infœlices Hierosolymitani etiam hoc non attingebant, sed multo longius ab illo aberant, siquidem illis fidei cognitio deerat, necdum credebant in eum, à quo tot tantaque miracula facta fuisse perspexerant.

Prov. 3.

Et est valdè notandum quod homines magis populares, & qui non erant ex nobilioribus hi testimonium de Domino perhibebant dicentes. *Hic est Iesus propheta à Nazareth Galilææ.* Tantoperè diligit Deus simplicitatè & cordis synceritatem, ut simplicibus, & synceris reueletur, ut dicitur in Prouerbij: Cùm simplicibus sermocinatio eius. Et nō solū gens plebeia hoc testimoniū de bono Iesu perhibebat: sed ad maiorem pharisæorū, & legis peritorum confusionem, cū illi magis increduli essent, etiam & pueri matrum suarū vberibus inhærentes illum extollebant, ac mūdi Saluatorem esse magnis clamoribus in tēplo confitebantur dicētes: 13 *Osanna filio Dauid, id est, ô fili Dauid salua nos.* Hęc est mūdi infœlicitas, & erūna, quòd qui maiora à Deo beneficia acceperunt, quique magis tenentur illum cognoscere, ei que seruire, isti plerumque minorem diuinæ maiestatis cognitionem habent.

Cùm hoc triumpho intrauit Iesus in templum Dei, *Et eiciebat omnes vendētes, & ementes, & dixit eis, scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur.* Credibile est quod erant Hierosolymę alia loca, in quibus Deus offendebatur: sed de solo tēplo curā habuit filius Dei, ut nos doceret, quòd etsi peccata ubiq; cōmissa illi sunt nimis odiosa, multo tamē execrabilia illi sunt scelera, quę in templo perpetrantur: eo quòd templū sit domus cōstituta ad mitigandū furorē Dei per orationem, lachrymas, & contritionē, atq; etiā est domus ad recipiēda in ea beneficia à diuina liberalitate, non autē 14 ad prouocandum illum in ea ad maiorē iram, & indignationem, per noua peccata. Vnum ex illis, in quo Dei misericordia, & desiderium, quod habet ignoscendi nobis, & beneficia in nos cōferēdi, maximè ostenditur, est præcepisse, ut sit in terra domus orationis. Reges habent cæcellaria, & prætoria, ad delinquētes puniēdos: non autem legimus Deum in hoc mūdo domum iustitiæ, & supplicij instituisse ad malos puniēdos, sed videmus quòd ad peccata nostra dimittenda, non vnā tantum, sed innumeras ecclesias (pro sua infinita pietate) constituit, quæ omnes sunt domus reconciliationis. Vult Deus amore potius, quàm timore nos in cælum perducere. Et idcirco non fecit hęc domum iustitiæ, cum

tamen

15 tamen tot misericordiæ domos cōstituerit, ad beneficia nobis faciēda peccataque nostra dimittēda. De quibus, & de vna quaq; sigillatim possunt dici illa verba dicentis: domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis, ait Dñs Deus. At que ad hoc reuelat iustis supplicia, quæ de peccatoribus vult sumere, ut insurgant, & teneant eum, atq; pro illis exorent, ut eis ignoscat. Ita dicit propheta Amos. Non faciet Dominus Deus verbum nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas, id est, omnia cum amicis suis communicat, desiderans, ut ipsi pro peccatoribus apud se intercedant. Et sic vbi nos legimus: firmamētum est Dominus timentibus eum, & testamentum ipsius ut manifestetur illis, transtulit Beatus Hieronymus ex Hebræo: secretum Dñi timentibus eum, & pactū suum ostendit eis. Ego hac nocte (ait Dominus iustus) interfectorum sum talem peccatorē, dicite ei, quòd dico ego, quòd faciam hoc, & hoc. Dicitis vulgò [*el gero maullador nunca buen caçador*] Quid necesse est amplius quàm tacendo faceret domus misericordiæ, & veni, & supplicia malorū amicis suis reuelat, ut ad eam accedant ad exorandum se, ne illos puniat, sed potius illorum peccata dimittat, & sic quando dixit Moyfi: cer- 16 no quòd populus iste duræ cervicis est, dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos: faciebat hoc sicut pater, qui cū amico suo ad mēsam sedet, & vult filiū suū deterere propter malum aliquod, quod patrauit, & accipit cultellū dicēs: O flagitiose, dimitte, dimitte me & abscindā aures eius, & hoc ad nihil aliud facit, quàm ut cū iam puer sit timore percussus, amicus pro eo intercedat. 17 Sic dicebat Dominus Moyfi. Dimitte, dimitte me, quia volo eos omnes destruere. Moyfes autem orabat ad Dominum Deū suū dicens: cur Dñe irascitur furor tuus? &c. hoc erat, quod volebat Dñs. Qui vult vindictā sumere, tacet, & rē suā secreto facit. Et ut Vegetius dicit. Oportet ducem consilia sua nemini reuelare, ne fortè hostis fugiat, aut fulciatur. Et ita est bellicum stratagemata quòd solent reges ducibus generalibus literas sigillo munitas tali ordine dare, ut vsq; ad talem locum illas non resignent, hæc autē omnia tegendi secreti causa faciunt. Sed Deus omnia declarat, quia vult exorari. Tantoperè desiderat ignoscere. Sic hoc sancti Dei intelligunt, ut cū Deus præcepisset Hieremiæ dicens, tu noli orare pro populo hoc, & ne assumes pro eis laudem & oratio

Esai. 56.

Amos. 3.

Psalm. 24.

Hieron.

Exod. 32.

Simile.

Vegetius lib.

3. de re mil.

Tari. c. 6.

Hierem. 17.

Tom. ij.

h

nem,

Nisr. 14

nem quia non exaudiam in tempore clamoris eorū ad me, in tempore afflictionis eorum. Veruntamen vir sanctus, recurrens ad Dñm dicit statim inferius, si iniquitates nostræ responderint nobis: Dñe fac propter nomē tuū, quoniā multæ sunt auersiones nostræ, tibi peccauimus. Expectatio Israel Saluator eius, in tempore tribulationis. Si peccata (inquit) nostra corā te nos accusarint, tu Domine fac secundum nomen tuum, Videte quā suauibus verbis Deum pro peccatoribus Sanctus Propheta exorat. O spes (inquit) Israel, & Saluator noster salua nos in tempore tribulationis. Tu nō vides S. Propheta quōd præcipit tibi Deus ne pro istis exores? Iā (ait) ego scio quōd hoc dicens nihil aliud facit, quā mihi præcipere, vt illum rogē, satis enim mihi cognita est eius ineffabilis misericordia. Cū igitur Dñs amicis suis supplicia manifestet, quæ de peccatoribus vult sumere, & cū cōstituerit domū orationis in qua iusti pro peccatorib⁹ intercedāt, atq; vbi ipsi met peccatores simul pro se exorent, veniāq; à Deo deprecantur, qui eis ignoscere, & auxiliari maximè desiderat: quōd in ipsa misericordix, & orationis domo ipsi peccatores noua scelera cōmittāt Deiq; furorē magis in se concitent, non ne maximū malū, & abominabilis ingratitude hæc vobis videtur? Hoc ergo est quod Hodie Dominus sua propria manu punit. Quōd si ita in illos irascitur, quia illā irreuerētiā diuinæ Maiestati faciebat, illic ea negotiantes, quæ si alibi fierent, nō essent illicita: quanto magis indignabitur si in loco sancto ea fiēt, quæ nullibi fieri fas est? Quid, ergo à Deo vos accepturos speratis illi, qui ad ecclesiā venitis ad videndum, delectandum, & desiderandum, quæ non licet desiderare: committentes in hoc mentalia adulteria in conspectu diuinæ Maiestatis. Atq; ad hoc vos componitis, & exornatis, vt maiorū malorū occasionē præbeatis. O mulier cōpta, & exornata, quid te componis, vt Dei imagines perturbes? aut quid te exornas, vt Dei imagines inficias, cū sis imago Luciferi, qui suamet luce obæcatus est, & tu pulchritudinis tuæ splendore obæcatis? Attende quod te prius, quā alios decipis, quia exornans corpus tuum cum deprauata intentione animam tuam deformas, & in hoc tempus frustra consumis, quod tibi ad agendam poenitentiam concessum est. Et cū illud in Dei seruitio deberes consumere, in seruitute potius inimici Dei, qui est mundus illud conteris. Arbitraris quōd libēter audiet Deus orationem, quam

in tem

si in templo feceris, cū aspicientiū te attentionem, deuotionēq; perturbaueris? O miseram te, si enim attēte animaduertis quid facias, potius vadis ad prouocandos homines vt peccent, quā vt à Deo peccatorū tuorū veniā depreceris. Atque etiam alias mulieres scandalizas excitans alias, vt te iudicent; alias, vt tibi inuideant: alias denique vt viros suos odio habeant, quia non fauent sibi ad similes amentias & ita eas facis malè nuptas, atque etiam aliquando adulteras ad acquirendam vanitatem, quam tu habes. Si ille qui alterius domum inflammat, morte punitur, quot mortibus digna es tu eo quōd tot Christianorum corpora inflammaueris: quæ singula, vt affirmat Sanctus Paulus sunt templa Dei Baptismi flumine consecrata? O infelicem te. In qua dæmon, quasi in carnibus mortuis tanquā venator laqueos suos præparat ac demolitur, vt aquilas etiam (qui sunt iusti) venetur. Sanctus enim erat Dauid, & in vnius mulieris laqueos incidit. Quōd si dicas quōd non te componis, nec exornas cum mala intentione: dico quōd ne hoc quidem te omnino à culpa excusat. Nam præcipiebat Deus: quōd si quis aperuerit cisternam, & foderit; & non operuerit eam, ceciderit que bos, aut asinus in eam; reddet Dominus cisternæ precium iumentorum. Cisterna habet aquam in remedium sitis domini sui: insipientibus autem potest esse mortis occasio, si in eam inciderint. Ita mulier quæ viro suo est remedium ad adulterium euitandum alijs ruinæ, & casus occasio esse potest, præcipue cū hæc cisterna aperitur, id est cū nimium, & inordinatè componitur. O fratres charissimi per reuerentiam Dei vos rogo vt aduertatis obligationem, quam habetis, ne alteri alteris occasio peccati sitis; & præsertim in locis sanctis, in quibus ineffabile misterium celebratur: vbi realiter est Iesus Christus verus Deus, & verus homo in illa sanctissima hostia consecrata. De illo templo Salomonis dicit Sanctus Marcus quōd volebat Dominus, vt tantum honoraretur, & in tanta reuerentia haberetur, vt non fineret, quōd quisque transferret vas per templum. Quæ ergo reuerentia debetur templis legis gratiæ in quibus tam incomprehensibile misterium celebratur? si igitur nolebat Deus vt vas aquæ per templum illud transferretur, quāto minus volet, aut quāto magis offendetur vestris vanis cogitationibus? vestris prophanis verbis? vestris immoderatis, & in

Exod. 21.
simile.

Marc. 11.

h 2

domitis

domitis oculis vestris denique turpibus desiderijs? Aduertite quo modo conuertitur sacerdos ad vos dicēs: Orate fratres, vt meum ac vestrū sacrificiū acceptabile fiat apud Deū patrē omnipotentē. Non videtis quomodo illud appellat vestrū sacrificiū, quia realiter vestrū est, non solū quia pro vobis offertur, sed etiā quia à vobis offertur. Sed quā miserabile est quod tunc temporis quādo oportet vos Deum exorare, vt sacrificium vestrum à Domino susciperetur, alij sedetis loquentes mille res inutiles, alij aspicientes, quæ non oportet, & ita solus sacerdos orat, & quod peius est, vestræ susurrationses, & stepitus eius orationem faciunt distrahi. O terribilem miseriam hominum ingratorum tam supremo Dei beneficio, & super omnia dicēti sacerdoti: Sursum corda id est, fratres eleuate corda vestra ad Deum animaduertite rē, quā hic tractamus, respondetis vos dicentes: habemus ad Dominum. Iam habemus (dicitis) corda nostra cum Deo & corā diuina Ma² iestate; pessimē mentimini: non habetis corda nisi ad Sathanam. His igitur omnibus non erubescitis? Aliter profectō beati in cælo hoc mysterium venerantur. Dicit Beatus Ioannes se vidisse quomodo viginti illi quatuor seniores ceciderūt coram agno habentes singuli citharas. Et cantabant canticum nouum. Et notate quod hæc reuerentia fit Agno in cælo præsertim cum sit memoria, & cantātur laudes pretiosi eius sanguinis, & ita statim illic dicit: & vidi, & audiui vocem Angelorum multorum in circuitu throni, & erat numerus eorum millia millium dicentium voce magna: dignus est agnus, qui occisus est accipere virtutem, & diuinitatem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et tunc, cū hæc Agni cōmemoratio fiebat ceciderunt senes ipsi super facies suas, adorantes, & laudantes eum. Hoc oportet nos cum maxima affectione, amore, & reuerentia efficere, cum hoc diuinum mysteriū relebratur. Idcirco dixit Dominus domus mea domus orationis vocabitur, docens nos in hoc, quid velit, vt nos domi suæ faciamus, & quem oporteat esse finem veniendi ad eā quæ est oratio, & Dei glorificatio. Nam licet B. Paulus dixerit: volo viros orare in omni loco leuantes puras manus sine ira, & disceptatione; similiter, & mulieres in habitu ornato cum verecundia, & sobriè ornantes se, & nō in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatē per opera bona, id est, quod tanquam homines Christiani, qui hanc promissio-

nem.

27 nē Deo fecerunt in baptismo honestè ornati tā viri quā fœminæ vbiq; locorū ad Deum orent. Permagni tamē interest hoc modo in templo orare, qui est locus peculiariter ad orationem consecratus. Præcipuè cū nunc peculiari quodam modo Iesus Christus Saluator noster in Ecclesijs præsentialiter commoretur. Cuius fauore minorem vim habet diabolus ad nos superandos. Atq; etiā plurima corpora sunt in eis sepulta, quorum animæ iam Deo in cælo perfruuntur, & hæc omnes sunt singulares quidam orantium patroni. Quapropter oratio in loco sancto facta magis adiuuabitur. Si autē dicit Beatus Paulus, orationem vbiq; faciendā esse cū magna hominum puritate, & singulari mulierū honestate absq; nimio ornatu, & cōpositione, cum sint Christianæ, & credant infernum, & gloriā esse sempiternam: quātō maior ratio est, vt hæc 28 omnia in domo Dñi obseruentur, cū sit domus orationis? Terribile autē est quod sequitur. Vos autem fecistis illam speluncā latronū. Hoc propter peccata nostra multis Ecclesiasticis dici potest. Præcipiebat Deus dicēs: Ista est lex hostiæ pro peccato: sacerdos, qui offert comedet eam in loco sancto. Res mirabilis. Quod etsi alia multa genera sacrificiorum erāt peculiariter, dicit quod sacrificiū, quod pro peccato offerebatur, comederet sacerdos, qui sacrificiū offerebat, non autē alia sacrificia ad significandū, quod sicut sacerdos stomachi sui calore digerebat carnes illas, quas edebat: ita charitatis suæ feruore, ac suo bono exēplo, & sanctis verbis debebat populi peccata consumere. Hoc igitur est sacerdotis officiū in Ecclesia Dei. Et cū comedentes vestigalia, & redditus Ecclesiasticos, quæ sunt sacrificia, quæ oblata sunt Ecclesiæ pro peccatis, ip 29 si nō habēt illā charitatē, quā debēt habere, nec illud exēplū præbēt, quod oportet eos præbere, nec officia sua administrāt, sicut tenentur administrare: quodāmodo latrones possūt vocari, & merito eis dici potest, quod Ecclesiā Dei faciūt speluncā latronū cū sint indigni rebus illis, quas recipiūt. O patres sacerdotes per reuerentiā Dei vos rogo, vt attēdatis officiū, quod habetis, & quod vniuersus populus in vos oculos cōijcit. s. Iudith loquēs cū sacerdotibus dixit illis: & nūc fratres quoniā vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pēdet aīa illorū ad eloquiū vestrū corda eorū erigite. O quā diuina verba patres mei, si ea velletis benè ruminare reperiretis, quod verè vos estis magna pars, & ex vobis malū, aut bonū totius populi maximè depēdet, & quod peccata vestra sunt quasi

Tom. ij.

h 3

rheumæ

Apo. 5.

2 Tim. 2.

Leuit. 6.

Iudit. 8.

Leuit. 10.

rheumæ, quæ ex capite in totū populū descendūt. Et ita reperie-
tis quōd in Leuitico loquēs Moyses cū quibusdā sacerdotibus cō-
mēdan s̄q; illis ne peccarēt, addidit dicēs, ne fortè moriamini, & su-
per omnē cœtū oriatur indignatio: id est, ne fortè De⁹ vos occidat,
& propter vestrū peccatū vniuersum populū puniat. Nonne hoc
intelligitis? quid clariūs explicari poterat? q̄ s̄pē populus p̄pter
sacerdotis scelera punitur. Et saltē propter hoc à vitijs vos abstine-
re deberetis cū amor Dei vos ab illis cohibere non sufficeret.

Rom. 6.

2. Reg. 5.

Cum Dñs illinc vendentes, & emētes eiecisset, accesserunt ad
eum cæci, & claudi in templo, & sanauit eos. Docens nos in hoc
vnū ex operibus, quæ vult in tēplo fieri, quod est, vt claudos, ac cę-
cos sanare diligentissime curemus. B. Paulus magnoperè cōmen-
dabat dicēs: Nō ergo regnet peccatū in vestro mortali corpore, vt
obediatis cōcupiscentijs eius, sed exhibete vos Deo tanquam ex
mortuis viuentes, id est, solus Iesus Christus in vos ira regnet, vt
tā subiecti sitis eius beneplacito, vt in vobis omnia faciat, quæcū-
q; voluerit. Sed notate, quod postquam Hebræi Dauid regē ere-
xerunt perrexit cū exercitu suo ad capiendā Hierusalē, quā tunc
Iebusæi possidebāt, & dixerūt: Non ingreditur huc nisi abstule-
rit cæcos, & claudos dicentes nō ingreditur Dauid huc. Si nō ce-
peris cæcos & claudos, qui impediunt quominus tu in hac ciuita-
te domineris, non huc ingredieris. Notabile est q̄ cęci, & claudi
impedimento erant quominus Dauid ingrederetur Hierusalem.
Credite fratres quod ita est in regno Iesu Christi, non enim Iesus
Christus in animabus regnabit, nisi ablata omni cæcitate, claudi-
tate, ignoratione, stultitia, & ignauia, quæ sunt res, quæ magis Dei
seruitutem impediunt. Maximum malum est, quod sis tu tā cæ-
cus, vt nō animaduertas mala, quæ facis, & quod quasi illa nō ma-
la esse iudices, & te excuses dicens: O non est tantū malum hoc,
quod ego facio. Alterum malum est lasciuia, & pigritia, quod si-
quidē intelligis te malum facere, & scis, quid facere tenearis, tamē
est tam claudus & negligens, vt nihil eorum, quæ Deus tibi præ-
cipit, exequaris. Non ergo intelligitis fratres quomodo cæci &
claudi, cæcitas, & clauditas impediunt quominus Deus in pluri-
mis animabus dominetur? Hi igitur cæci, & claudi in templo
curari debent. Ad hoc venitis ad audiendam missam, ac prædica-
tionē, & ad orādum acceditis, vt Dominus vos illuminet, & spi-
ritum, fortitudinemque concedat, vt exclusa ignauia, & cæcitate
illum

33 illum regem ac Dominum accipiatis in omnibus sine vlla con-
tradictione obedientes.

Videntes autem principes, &c. Cum deberent emendari, & conuer-
ti aspicientes illa miracula, quæ Dñs operatus est exieunt quasi
viperæ venenū cōspuētes, & dicunt Dño: Audis quid isti dicūt?
Quid? quū hi Dei nomine te appellent, cūq; tu hoc audias, istud-
consentis? quibus respōdit Dñs: vtiq;. Video profecto, & audio
hoc, Nūquā legistis, ex ore infantū, & lactentiū perfecisti laudē?
& quanquā in prophetia est: propter inimicos tuos (quod illa in-
fantium laus, & præconiū finē imposuit laudi & festiuitati illius
diei (maiores enim illā in via ceperant) ad inimicorum eius con-
fusionem, eo quod illi nō facerent, quod pueri faciebant. Vel pro-
pter inimicos tuos. Si enim dicerēt: hi homines sunt largitionib⁹
34 corrupti, & idcirco eū ita extollunt: laudent ergo illū pueri, & in
hoc non erit occasio dicēdi istud). Et licet illa laus ab infantū ore
propter inimicos eius profecta est non tamen Dñs voluit verbū
illud inimicos ore proferre, nā etiā Iudā traditorē amicū nūcupa-
uit. Et ideo absceidit prophetiā, & prætermisit verba illa: propter
inimicos tuos, O superne mundi Redēptor: animarūq; nostra-
rum diuine Magister benedicta sint viscera tua, os & lingua tua,
quia tam sanctam doctrinam, & tam suauiua verba ore tuo locu-
tus es. Discamus fratres charissimi ab hoc optimo Magistro, &
hic gratiam suam nobis conferet, quæ æternam gloriam conse-
quamur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

Psalm. 8.

Feria. III. post Dñicam. I. in quadrag.

*Accesserunt ad Iesum scribæ, & pharisæi dicentes: Ma-
gister volumus à te signum videre. Matth. 12*

VNVM Ex maximis, & efficacissimis remedijs, quæ ad pec-
catores ad agendam pœnitentiam prouocandos reperiri pos-
sunt, est illis plurimorū sanctorū exempla in memoriā reuocare,
qui maximi peccatores fuerunt, & postea ad Deū conuersi sunt.
& acerrimā pœnitentiā egerūt: vt his exēplis commoti se ad agē-
dā pœnitentiā curent confortare, sicut & illi sancti fecerunt. Si pi-
etor rudis imaginē ab aliquo clarissimo pictore depictam reperit,
illam maximi æstimat, & se ipsum intra se excitat dicens: hic

simila

cum hanc artem coepit addiscere etiam rudis erat, ut ego, assidua tamen diligentia, ac labore in tanta depingendi perfectione peruenit, [O que lexos tan lindos.] (inquit) habet haec imago quam bene pictos humeros, & quam delicatas manus. Quare ego non curabo aliam simile huic depingere? & ita in eam oculos conijciens paulatim in arte sua perficitur. Dominæ etiam habent exemplaria, ex quibus labores suos depromunt. Ad hoc ergo perfectorum virorum nobis exempla deseruiunt, ut sint nobis quasi imagines, & exemplaria, quæ ante oculos proponamus, contemplantes [Aquellos lexos tã excellentes como se alexaron,] & à seculo recesserunt, cum osse & carne constarent, sicut & nos. Illos humeros tam bene deductos, & depictos, tamque preparamos ad maiorum suorum obedientiam: illos oculos tam perspicaces, præ sublimi, & perfecta diuinarum rerum contemplatione, illas denique manus tam delicatas, quæ fuerunt eorum opera summa perfectione adornata. Atque hæc contemplantes dicamus singuli inter nosmetipsos: hi in initio, cum virtutis viam aggredi coeperunt, debiles, & peccatores erant, sicut ego: & ipsum Deum, quem illi auxiliatorem habuerunt, habeo & ego: atque eandem gloriam, quam illi sperabant, spero & ego. Quare ergo non confortabor, & inuictum animum recipiam, ad faciendum, quæ ipsi fecerunt? & hoc modo ad virtutem amplectendam eorum exemplo concitabimur. In Genesi dicitur, quod cum Sanctus Ioseph iam prope obitum esset, cumque adiurasset fratres suos, atque dixisset: Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto, mortuus est. Vltimum quod in hora mortis suæ illis maxime commendauit, fuit ut cum Ægypto exirent, & in solitudinem introirent, & per eam ad terram promissionis pertransirent, secum illius ossa asportarent. Hoc est quod spiritualiter sancti exoptant quum ab hoc mundo exeunt. Scilicet, quod quando Ægypto, id est, à peccati seruitute exierimus, & in penitentiae solitudinem ingressi fuerimus, ut per eam ad terram promissam gloriæ perueniamus: semper ante nos eorum ossa ferre curemus, per quæ virtutes intelliguntur. Nam sicut ossibus homo sustinetur, sic virtutibus anima subsistit. Atque hæc ossa oportet semper ante oculos à nobis deferri, ut ad agenda penitentia fulciamur. Ossa (inquam) oportet ferri, non autem carnem, sancti enim ossibus & carne constiterunt. Virtutes, & defectus habuerunt. Non autem debetis sanctorum defectus adducere, ut illis scelera vestra tueamini,

Gen. 50.

ni, dicentes: Dauid fuit adulter quidam; non est mirum si ego etiam adulter sim. Magdalena fuit peccatrix, quid ergo mirum, quod ego etiam sim peccator? Beatus Petrus Dominum abnegauit, quid mirum quod ego illum negem, & renegem? Attendite quod si fuerunt sancti, non fuerunt propter has imbecillitates, in quas inciderunt, sed propter perfectam penitentiam, quam egerunt. Et si quidem vos in defectibus sanctos imitati estis, imitami illos etiam in penitentia: coram vobis eorum ossa deferre, conijcite oculos in illorum virtutes, siquidem propter illas in celo tot bona habent, quibus in perpetuum perfruentur. Ad hunc effectum Christus Redemptor noster tanquam prestantissimus predicator Niniuitarum exemplum adduxit, & quomodo propter Ionæ predicationem conuersi sunt, quos Deus ad misericordiam recepit, nec illos evertit, sicut comminatus fuerat. Hoc (inquam) exemplum adduxit, ut Hebræos ad penitentiam prouocaret. Atque hoc ipsum nobis alma mater Ecclesia in hodierna Sancti Euangelij lectione proponit propter eundem finem, scilicet, ut illorum exemplo commoti peccatorum nostrorum penitentiam agamus; quod sic incipit: Accesserunt ad Iesum, &c.

Volumus à te signum videre. Plurima signa, & præclarissima miracula perspexerant Iudæi, quæ Christus Redemptor noster fecerat, quæ quidem creditu dignissima erant atque ibidem, ante quam cum hac insulsa petitione accederent, eiecerat Dominus demone ab homine, qui cæcus, surdus, & mutus ab ipso demone tenebatur: ipsi quoque perspexerant hominem sanum remansisse, ita ut videret, audiret, & loqueretur. Et cum hoc in illa hora vidissent, denudè signa exposcunt: super quod dicit Beatus Chrysostomus, quod quia hæc interioribus animi oculis non aspiciebant, statim ab illorum memoria excidebant. Vna ex rationibus, quare diuinarum rerum, atque ad animarum nostrarum salutem spectantium obliuiscimur, est quia illas per trasennam, sine attentione, & affectione intuemur. Terrena autem non tam facile nobis à memoria excidunt, quia cum summa animaduersione, & affectu in ea oculos conijcimus. Præteris per amoenissimum viretum, in quo sunt florentissimæ arbores, vberissimi fontes, suauissimi que auium resonant cantus: si tamen aliquid magna animi apprehensione cogitas, nihil illorum animaduertis, nec illa amoenitate delectaris. Illinc autem tibi exeunti dicit comes: Domine nunquid suauius ali-

Chrysosto.

Simile.

ali-

aliquid illo ne more vnquam vidisti? Cui tu respondes: Profecto Domine non illud animaduerti. Quotidie hoc vobis accidit, quod oculis corporalibus aliquid non aduertitis, quia intellectus alicui cogitationi intentus est. Quam arbitramini fratres esse causam, quare cum vix sit concio, in qua prædicator vos, sceleraque vestra non perstringat, vos tamen hæc non sentitis? Ratio est quia cor alibi constitutum habetis, nec illa quæ vobis dicuntur, cum attentione, & proficiendi desiderio animaduertitis. Aristoteles hanc similitudinem attingit. Cum maximus citharistes citharam, aut aliquod aliud suauissimum instrumentum tangit, tam intentus illam audis, ut præ musicæ suauitate nullius verbis, aut clamoribus etiam attendas. O passio iræ, sensualitatis, & cupiditatis, o cæcus Syrenæ, quomodo rationem sopis, & eam extra se præ musicæ tuæ suauitate deducis, ut homo caelestia non aduertat. Homerus dicit, quod Troiani conciliū ineuntes, senes contendebant, ne Helena ad conciliū ingrederetur eo quod tam decora esset facie, tamque fillam haberet aspectum, ut ab illa facile deciperentur: iuuenes vero contendebant illam ingressuram esse. Hoc verè inter nos agitur. Helena etenim est sensualitas nostra plurimis passionibus onusta; tu verò qui in operibus es iuuenis, licet ætate longeuus (de te quippe dici potest: Maledictus puer centum annorum) es maledictus iuuenis, qui totam vitam in iuuenilibus insultationibus, & turpitudinibus consumis; hæc enim Helena, quæ est sensualitas tua, cuius tu consilia sequeris, te sua dulcedine decipit. Veri autem senes, qui ut tales iudicio, & prudentia pollent, semper hanc maledictam Helenam curant effugere, & quasi Syrenam incantatricem illam execrantur. Ex his erat B. Paulus quando quidam dicebat: Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuam me in lege peccati quæ est in membris meis. Infelix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? id est, de corpore mortali. Phrasis enim Hebræa est, qua Latinus interpres sæpissime utitur. Gratia Dei, id est, gratia diuina. Et ratio est apud Hebræos clarissima, quia substantiuum semper ponit adiectiuum suum in genitiuo casu, ut patet intuenti articulum affixum אֲדֹנָי, id est, hominis. Sic ad Colossenses dicitur Transiit nos in regnum filij dilectionis suæ, id est, dilecti filij sui. Et in Psalmo dicitur: Speciei domus, id est, domus speciosa. Ita hic mortis huius, id est, mortali. Aduertite ergo quanta afflictione quereretur dicere: infelix homo, quis me ab hac sensualitate liberabit,

Aristo. 1.
ethico.
simile.

Homerus
Iliad. lib. 3.

Isai. 65.

Rom. 7.

Coloß. 1.

Psalm. 67.

trahit, quæ quoad potest illecebris rationem ad se allicit, & obsecrat? Sic excæcati erant hi miseri Pharisei, qui quia odijs, cupiditatibus, ambitionibus, atque alijs peccatorum generibus submersi erant, et si corporalibus oculis Domini miracula aspiciant, non tamen illa spiritualibus oculis animaduertebant; ut in illis adimpleretur quod Isaias dixit: Excæca Domine cor populi huius, ut videntes, non videant. *Isai. 6.* Hæc non est peritio, sed prophetia de futuro: quod Deus illos à manu sua dimissurus erat propter eorum demerita, ita ut habentes oculos non viderent. Sicut pellis colubri videtur oculos habere, & tamen illi non sunt oculi, sic arbitrabatur hi maledicti se oculos habere, cum tamen illis carerent: & miracula diuini Saluatoris nostri erant, veluti specula, in quibus diuina potentia rutilabat, & ubi manifestè apparebat illum verum esse Deum. Quid autem prodest speculum cæco, & oculos non habenti? Ita his non proderant superna illa miracula, nec plurimis vestrum profunt res mirabiles, quæ vobis prædicantur, quia etiam, sicuti hi miseri; cæci estis, nec illas animaduertitis. Plurimi ingrediuntur in locupletissimam aurificis officinam, & alter pretiosum torquem aurum, alter verò pulcherrimum anulum emit, quo se exornat: alter autem carbonem, qui est in fornace, apprehendit, quo se inficit, & coquinat. Sic vos venitis ad audiendam concionem, & alter salubre consiliū præcipit, quo animæ suæ medetur: alter apprehendit reprehensionem, qua se deterret, & in virtutis viam recipit: nec verò deest qui verbum aliquod percipiat, quod occasionem habeat detrahendi de prædicatore, & inficiendi animam suam. O cæce infelix, qui non habuisti oculos ad intuendum bonum, nisi ad aspiciendum malum. Vide quid dicat Dominus: Sertite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum, quonia inuenitur ab his, qui non tentant illum. *Sap. 1.* Accedite ad prædicationem fratres mei cum sinceritate, & de diuinis rebus benesentite: Credite omnia, quæ Deus præcipit & prohibet, ex immensa misericordia, atque infinita sapientia procedere: quærite illum cum simplicitate cordis, non curiosè scrutantes, quare sic factum fuerit hoc? aut quare præceptum fuerit illud? quonia inuenitur ab his, qui non tentant illum, sicut isti qui ad Dominum accedebant. *Ioan. 12.* O quanto dolore dicit S. Ioan. Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum. Vna ex rebus magis obstupedis, quæ in mundo contigerunt, est hæc, quæ hic dicit B. Ioan. nescire, quæ cum tot, tamque mirabilia prodigia vidissent, cum tanta infidelitate remanserunt. Atque alia res etiam valde horrenda quotidie nobis accidit, videlicet, quod cum tam singulare beneficium, ut est donum fidei

accepe-

acceperimus, tam mala opera faciamus. Quam arbitramini esse
 causam, cur sacra scriptura multoties loquens de iustificatione, di-
 cit fidem iustificare: non autem agit de charitate, & operibus,
 nisi de fide? quale est illud: Fide purificans corda eorū. Et Abac.
 Iustus ex fide viuit. Et Sanctus Paulus: Credidit Abraham Deo,
 & reputatum est illi ad iustitiā. Ratio huius est, quia videtur diffi-
 cile, quod cum in Deum credatis, illumque Deum ac Dominum
 habeatis, aliquid aliud extra illum in ordinatē diligatis: & quod
 fidem charitas, & opera non comitentur. Quomodo deberet esse
 possibile, quin cum ea, quæ credimus, crederemus, tā piū Deū,
 qui pro nobis tot, tantaque operatus est, maxima charitate dilige-
 remus, ei que summa animi contentione seruiremus? Atque hoc
 sacra Scriptura considerans, cum homo in tātam deprauationem
 deuenit, vt habens fidem, amore & operibus careat; illum infide-
 lem appellat. Si quis suorum (inquit Paulus) & maximē domesti-
 corum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.
 Et alibi: Deus excæcauit mentes infidelium; quia habentes fidē,
 quasi illam non habētes, viuunt. Quod si miramur Iudæos, post-
 quam tot, tantaque miracula perspexerunt, in tanta infidelitate
 remansisse: quare non obstupescimus cum talem fidem habea-
 mus, nos viuere sicut viuimus? Attendite fratres charissimi singu-
 lari cuidam considerationi. Contemplamini animā denuō à Deo
 creatam esse, quæ vbi primum creata est, à Deo ad cælum delata
 est, vt inter illos beatorum spiritus deambulet: quantum admi-
 raretur illas ineffabiles gloriæ diuitias aspiciens? Quæ si Deum
 interrogaret, dicens: Domine hæc bona cui præparata hæc habes?
 Responderet Deus, dicens: Hæc omnia, quæ aspicias, præparata
 habeo cuiuscunque volenti illa possidere. Quæ diceret: Quomodo
 Domine, cuiuscunque volenti illa possidere? nunquid erit, qui hæc
 nolit? Diceret Deus: O anima, quā ignara es, & quā parum
 scis: accede huc. Si que illam animam in impiorum sedes immit-
 teret, vt illos ignes, tormenta, & diabolos ac denique illas tantas
 ærumnas, & labores, qui in inferno sunt, intueretur. Si que illa ani-
 ma metu perculsa Deum interrogaret, dicens: Domine hæc tor-
 mēta cui præparata habes? Diceret Deus: Omnes hi labores sunt
 hæc cuiuscunque volenti eos sustinere. Diceret autem anima: Nun-
 quid fieri potest, quod aliquis eos sustinere velit? Scito ô anima
 (diceret Deus) bona cæli, vt tibi dixi, & tormenta inferni cui-
 cunque

Mat. 15.
 Marc. 2.
 Gal. 3.

1. Tim. 5.

2. Cor. 4.

simile.

Nota

Nota

7 cunq; volenti ea accipere, præparata esse; & viam cæli ornatam
 esse à merosis, & floribus: in via autem inferni satas esse plurimas
 spinas, & sentes. Et scito homines talis esse ingenij, vt in hūc mi-
 ferrimum locum per sentes, & spinas malint deuenire, quā ad
 cælestes illas, quas vidisti, diuitias, per rosas, & flores properare.
 Ego verò, cum sim Pater misericordiarum frequenter eos deter-
 reo, & flagellis cædo, ne in hunc miserrimum locum deueniant:
 ipsi tamen tam pertinaces sunt, & tam parui faciunt comminatio-
 nes meas, vt malitia sua oranes meas diligentias superent, & me
 inuito in has calamitates, & tormēta, quæ cernis, se immittāt. Di-
 cite, quæso, fratres mei, quomodo obstupesceret illa anima, hæc
 audiens? quam obstupescit, & attonita maneret cum hæc audi-
 ret, atque hominum cæcitatem, & amētiā cognosceret? quales
 illos esse iudicaret? Cogitate illam (cum esset paulò antea creata)
 nunquam homines vidisse, & contēplamini illam dicentē: Quid
 sunt homines? sunt ne rationis participes? habent prudentiā? an
 sunt bellæ, & rationis expertes? qui cum cælum, atq; infernum
 esse credant, ita viuunt? Arbitror equidem illam non cessaturam
 esse tantam, tamq; terribilē immanitatem admirari. Fratres opti-
 mē scitis, secundum fidem nostram, gloriam efficaciter illam vo-
 lentibus præparatam esse, infernum etiam esse cognoscitis ad pu-
 niendos eos, qui ad illum voluerint iter facere. Nec nos latet viā
 cæli, quæ est bona, sanctaque vita, rosas esse plenam. Nam sum-
 ma Veritas dixit: Iugum meum suauē est, &c. Et alibi: Secura
 mens quasi iuge conuiuium. Qui habet iustam animam, securē
 viuunt in seruitute Dei, semper incedit sicut in conuiuium cum hila-
 ritate, & gaudio. Delectationes, quas iusti in virtutis exercitatio-
 nibus sentiunt, sunt flores, & rosas, quas Deus in via cæli semina-
 uit. Contra verò via, quæ ducit in infernum (quæ est perdita, &
 dissoluta vita) plena est sentibus, & spinis. Perturbationes namq;
 consciētæ morsus, timores, inuersionesq; quibus peccatores cru-
 ciantur, etiā in hac vita; quid aliud sunt nisi sentes, & spinæ, quas
 Deus in inferni via seminauit? Et ita dicit Ecclesiasticus: Præcor-
 dia fatui quasi rota carri, & quasi axis versatilis cogitatus illius.
 Viscera peccatoris sunt quasi rotæ currus, quæ nō sunt vnctæ quæ
 semp stridēt: & eius cogitatioēs quasi axis, qui huc, atq; illuc etiā
 cū strepitu cōuertitur. Hic stridor, & strepitus cōsciētæ malignæ
 miserum peccatorem cruciat. Tāta est igitur hominum insania,
 vt

Nota

Nota

Matth. 11.
 Prou. 15.

Eccles. 33.
 simile.

ut malint in infernum per alium infernum, quam in gloriam, per 20
 aliam gloriam peruenire. Ut nos ab hac pessima via diuertat, tot
 flagellis, infirmitatibus, ac laboribus, quos quotidie experimur,
 nos Deus flagellat. Nos autem ita pertinaces sumus, ut Dei com-
 minationes, & verbera parui æstimantes, in culpa ulterius progre-
 di insistamus, quousque in profundum abyssi deueniamus. Cum
 igitur illa anima tantoperè admiratura esset, quare nos etiam no-
 stram amentiam non admiramur? Nulla equidem sunt verba, qui-
 bus tantum malum dignè exaggerari possit, nempe quod cum hæc
 verissima esse credamus, nullum tamen nobis remediū adhiben-
 tes per ea trāseamus. O Christe diuine mundi Magister, tu hos fra-
 tres meos hæc doce, ego enim satis dignè illa exaggerare nescio.

His Pharisæis respondet Dñs, dicens: *Generatio mala, & adu-
 21* *ta, &c.* Peruersi peccatores, qui quasi hæreditate, acquisitā paren-
 tum iniquitatē asportant. O maximum scelus, Omnibus pecca-
 tis Deus magnopere offenditur: peccata aut, quæ sunt quasi hæ-
 reditate acquisita, hæc longè maxime Deū offendunt. Quando libe-
 ri parētū sceleribus assuescūt, & illud iniquitatis filium ulterius pro-
 ductū cōseruant: denuò in liberis patrū peccata Deus sentit, quæ
 quidē scelerū filiorū causa fuerunt. Volens Deus Hebræos graui-
 ter punire, præcepit Hieremiæ ut illos cōminaretur, & dixit illi:
 Cum annūciaueris populo hæc omnia verba hæc, & dixerint ti-
 22 bi: Quare locutus est Dñs super nos omne malū grāde istud? quæ
 nostra iniquitas: aut quod peccatū nostrū, quod peccauim⁹ Dño
 Deo nostro? Dices ad eos: Quia dereliquerūt me patres vestri, ait
 Dñs, & abierunt post Deos alienos, & seruiuerunt eis, & adoraue-
 runt eos, & me dereliquerunt. & legem meā non custodierūt. Sed 23
 & vos peius operati estis, quam patres vestri: ecce enim ambulat
 vnusquisque post prauitatē cordis sui mali, ut me non audiat. Nota-
 te quod ad reprehēdendos, & puniēdos filios mem oratur hic patrū
 & scelerū eorū, quorum iam oblitus esse videbatur, & ipsa paren-
 tū peccata in publicū nunc profert, eo quod liberi à parētibus pecca-
 re didicerūt, atque ita didicerunt, ut ipsas maiorū suorū iniquitates
 longè superarint. O maledictos patres, & magis maledictos filios,
 qui ita in malitia ulterius progressi sunt, ut pessimos etiā parētes
 suos iniquitate excelluerint, Sed & vos (inquit Deus) peius ope-
 rati estis, quā patres vestri. Cauete fratres mei à tāta calamitate: ne
 liberis vestris occasionē p̄beatis, ut sint sicuti isti maledicti, ne po-
 24

Hier. 16.

23 stea, ppter scelera vestra, & ppter ipsorū peccata (siquidē à vobis
 dimanarūt) puniamini. Vos autē, qui patres habetis, caute ne in
 eorū defect⁹ oculos cōijciatis, ne occasione sitis, quo parētes vestri
 propter vos diuīs puniātur. O quantū erat hic dicendū, atque etiā
 plorandū, quod ita liberi à parētibus, & à liberis parentes contaminā-
 tur, ut iam omnes boni mores pereant, & penitus corrumpantur.

Generatio mala & adultera. Generationē adulterā eos vocat, quia
 Deū suū verū dereliquerūt, & idola adorauerunt, ut antea cōque-
 stus fuerat Deus per Isaiā, dicēs: Væ genti peccatrici, populo gra-
 ui iniquitate, semini nequā, &c. Dereliquerūt Dñm, blasphema-
 uerunt sanctū Israel, ab alienati sunt retrorsum, super quo percu-
 24

Isai. 1.

24 sum. Oportebat eos ulterius progredi, nēpē à lege scripta ad legē
 gratiæ, & ne illum quidem obseruarunt plus diligētes honorē, di-
 uitias, ac demum creaturas alias, quā Deum suum. Idcirco dicit:
 Super quo percutiam vos ultra? quo alio supplicij genere vos pu-
 niam? Habes filium proteruum, quem mille verberibus cædis, *simile.*
 nec tamen hoc sufficit, ut emendetur; & dicit: O maledictus sis,
 iam nescio quid faciam, nec quibus supplicijs te afficiam. Sic di-
 cit hic Dominus Hebræis: Super quo percutiam vos ultra? Et
 quia nos quotidie retrorsum regredimur Deum nostrum pro-
 pter creaturas relinquentes, hanc etiam comminationem nobis
 dictam esse arbitremur, cum etiam in nos cadat illud: Super quo
 percutiam vos ultra? O fratres charissimi, si hoc animaduer-
 25 teretis, cognosceretis utique quomodo nos Deus quotidie punit,
 nec tamen aliquid prodest. Quondam ex quadraginta annis vix
 vnus sterilis accidebat: in hac autē nostra misera tēpestate, nondū
 vnus sterilis exit, cū alter iam sterilior obrepit. Quæ autē nos bel-
 la opprimunt, satis hoc experientia comperitur: vix enim vnū pe-
 nitus cōclusum est, cū iam aliud præparatur. Terroribus autem
 vniuersus orbis est repletus. Super quo igitur percutiet nos ultra,
 cū iam nihil in nobis sit expers supplicij? nos verò nondum vo-
 lumus emendari, sicut illi, quos hic Dominus Iesus adulteros vo-
 cat, non propter sensualitatis vitium, sed quia verum Deum suū
 dereliquerunt propter eos, qui dii non erant: ut per Hieremiam *Hiero. 3.*
 illis dixit: Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, &c.

Vtrum

August. lib.
5. de consen-
su euang. c.
18.

Vtrum autem nos in idololatrijs commoremur aperte videtur. 26
Sanctus Augustinus dicit, Romanos consueuisse quando regio-
nem aliquam sub imperio suo redigebant, templum statim Deo
illius regionis erigere, vt illum propitium ac beneuolum habe-
rent. Cum autem Iudam superarunt, affirmat illos noluisse
Deum Israel hac reuerentia venerari, & huius rei hanc ratio-
nem esse dicit: nempe, quia alij Dei, quos in alijs prouin-
cijs adorabant, non alios Deos reprobabant: Deus autem Is-
rael nullos alios Deos esse patiebatur, imò omnes impugnabat,
& dicebat: Vnum cole Deum. O miseros nos, qui ferè in hoc
ipso errore permanemus, & abeuntes post Deos nostros verum
Deum relinquimus, eo quòd gulam, auaritiam, ac luxuriam
impugnet: tu verò miser peccator cum videas Deum istis idolis
contradicere, Deum potius, quàm ambitionem, ac auaritiam 27
tuam relinquis.

Deut. 2. 9.

Simile.

Dicit generationem malam, & statim subdit, & adulteram,
quia ex priori posterius solet dimanare. Et sic dixit Moyses:
Custodite ergo verba pacti huius, & implete ea, vt intelligatis
vniuersa, quæ facitis. Quibus verbis manifestè ostendit Moyses
diuinæ legis inobedientiam, & violationem præcipuam esse cau-
sam, quare, illi non intelligerent, mirabilia, quæ Deus pro eis
operatus fuerat, & peccatum viam esse ad amittendam intelligen-
tiam diuinarum rerum, ac fidem declarauit. Quemadmodum
enim pomum putre aliud pomum sibi proximum corrumpit:
ita plerumque accidit voluntatis deprauatione intellectum infi-
delitate depruari. Ne arbitremini fratres voluntatem ab intelle-
ctu longè distare vt altera potentia alteri obesse nequeat: tã con- 28
iunctæ enim sunt, vt idem essentia sint. Quod cum ita sit, per re-
uerentiam Dei vos rogo, vt voluntatem in charitate, & sanctitate
curetis conseruare, ne sua corruptione intellectum deprauet, &
corrumpat.

Luc. 11.

Generatio mala, & adultera signum querit, & signum non dabitur ei,
nisi signum Ionæ Prophete. Vt hoc intelligatis, notate quod dicit
Beatus Lucas, hanc ipsam historiam narrans: scilicet, quòd alij
tentantes signum de cælo querebant ab eo. Hæc igitur signa de
cælo dicit se illis non esse daturum. Digni profectò erant illi, vt
mitteret Deus de cælo ignem à quo subito concremarentur, aut
vt fulmen à cælo excideret, quo terra aperiretur, atque illos viuos
absor-

29 absorberet. Veruntamen noluit clementissimus Dominus in
illorum incommodum potentiam suam ostendere: sed signa
illis promittit, quæ ad illorum salutem maximè conducerent.
si illis vti vellent: qualia fuerunt sanctissima eius mors, & glo-
riosa à mortuis resurrectio, quæ quidem sunt signa Ionæ Pro-
phete. Non illis quæ petunt, sed quæ magis necessaria erant
tanquam Pater clementissimus concedit. Habet mater pue- *simile.*
rum infirmum, prohibet Medicus illi aquam dari: puer au-
tem plorat, petens aquam; mater verò, vt puero satisfaciat, ne
aquam petat, protrahit galerum sericum patris sui, & illum
dat filio: quòd si iterum petat bibere, extrahit ab arca pul-
cherrimum monile aureum, & illud puero suo offert, vt il-
lum ab aquæ desiderio compescat. Ita Deus si tibi ea, quæ
30 postulas non concedit, quia officerent tibi, donat tibi monilia
aurea; quæ animam tuam exornat. O benedictus sit talis
Deus! ò felices animæ, quæ tam bono Domino seruiunt, qui
quasi mater pijsima semper ea, quæ nobis vtiliora sunt, largi-
tur! Ecce fratres, quomodo manifestè demonstrat Dominus
Iesus, se potentiam suam noluisse ad officendum nobis. Di-
scite ergo ab hoc diuino Magistro, & dicite cum Dauid: For-
titudinem meam ad te custodiam, id est, vires, quas tu Do- *psal. 18.*
mine dedisti mihi ad seruitutem tuam volo. Ne permittat tua
diuina Maiestas, vt eas in te offendendo consumam. Valctu-
dinem, ingenium, vocem, diuitias, ac demum omnia mea ad
te custodiam ad seruiendum, & placendum tibi. Verum heu,
heu! quomodo hoc dicam? quod fortitudinem, ingenium, pul-
31 chritudinem, ac diuitias vestras, omnia ad offendendum Deum
custoditis: quousque potest hominum perversitas amplius per-
uenire, quàm, quòd ipsismet Dei beneficijs illi bellum infe-
rant? Nubem terrestrem, & condensam, quæ per se non po-
test in altum ascendere, sol suo calore eleuat; quæ postquam *simile.*
eleuata est, ipsiusmet solis splendorem obscuritate sua impe-
dit. Talis est homo ingratus, quem cum in tantam prosperi-
tatem, & honorem Deus extulerit, postquam eleuatus est,
Deum offendit, & contemnit: & quantum ex se est Dei ma-
gnitudinem, splendorem, & maiestatem tegit. Idcirco anto-
perè Deus hoc sentit, vt quod primum præceperit Isaiæ, vt
diceret inuocans cælum & terram fuerit, vt de hoc suo nomine *Isai. 1.*
Tom. ij. i querere-

quereretur. Audite (inquit) cæli, & auribus percipe terra, quoniã ³²
Deus locutus est: Filios enutriui, & exaltaui; ipsi autem spreuerunt me, &c.

Sicut enim fuit Ionas in ventre Ceti tribus diebus & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terræ, tribus diebus, & tribus noctibus. Doctor quidam nostræ tempestatis, hunc locum optima quadã (meo iudicio) interpretatione declarat (accipiens cor terræ pro inferno, in quem Christus Redemptor noster descendit, de quo propriè intelligitur cor terræ) dicens in eodem tempore, quo Dominus Iesus cœpit pati, cœpisse etiam sanctos Patres, qui in sinu Abraham commorabantur, nouum quoddam refrigerium habere: atque etiam animas, quæ in purgatorio detinebantur, nouam quandam pœnarum suarum relaxationem sentire cœpisse. Hoc efficiebat gloriosa anima Christi Redemptoris nostri, & per hunc mirabilem effectum extunc in infernum descendit, cum præsentialiter descensura esset, ubi primum à suo sanctissimo corpore recederet. Atque in hoc sensu tribus diebus, & tribus noctibus in corde terræ commoratus fuit, ³³

Cumque Dominus declarasset, quidnam significauerit illa commoratio Ionæ in ventre ceti, hinc occasionem assumpsit, ut Niniuitarum pœnitentiam, propter ipsius Ionæ prædicationem, factam Iudæis obijceret, dicens: *Viri Niniuitæ surgent in iudicio* Quia illi infideles cum essent, sine lege, & sine Deo, cumque Ionam nequaquam cognoscerent, illi tamen fidem habuerunt. Cum autem (inquit Dominus) ego sim Deus, & homo, nullam ³⁴ tamen mihi Pharisei fidem adhibent. Ionas tres dies prædicauit, atque omnes Niniuitas conuertit. Ego verò tres annos prædicauit, nec tamen vllum in cordibus vestris prouentum facio. Ionas nullum miraculum fecit; ego autè plurima & maxima operatus sum, nec tamen mihi vultis credere. Quapropter illi surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam. Ad Deum propriè spectat iudicium, & condemnatio. Hoc autem munus concessit Pater Filio, quatenus homini, ut illū deprecabatur Dauid in nomine totius orbis, dicens: Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiã tuam filio Regis. Siquidè (ait) homines necessariò iudicãdi sunt, iudicentur à Rege, qui tanquam Rex erit nobilissimus, & clementissimus, Et quia poterat aliquis dubitare, eo quod diceret:

Regi,

³⁵ Regi, vtri iudicium hoc committèdum esset, nempe Filio, an Spiritui sancto? Idcirco subdidit, dicens: Filio Regis; ut intelligeremus illum de Filio, non autè de Spiritu sancto loqui. Et ipse Dominus dicit: Pater omne iudiciũ dedit Filio. Sicut Pater (inquit) ^{Ioan. 5.} mihi redemptionem, sic & iudicium etiam commisit. Quia Filius hominis est, id est, quia homo, & caput hominam est. Et ipse est qui realiter commendaturus, aut condemnaturus est homines. Niniuitæ verò in hoc sensu condemnabunt: nempe quòd in illis maximè ostendetur quàm iustè mali Iudæi, atque etiam mali Christiani condemnentur. Nam si ipsi cum nullum Ionæ miraculũ viderint paucis verbis, quæ illis prædicata sunt, firmiter crediderunt, & omnes vnanimiter ad Deum conuersi sunt, quid facerent, si Ionam mortuos suscitantem vidissent? O miseros nos, ³⁶ qui cum tot Ionas quotidie habeamus, qui nos docent, & comminatur, sine vllò tamen virtutis progressu remanemus! Illi induti sunt sacco, & cilicijs: Christiani verò tam perpolitati, & exornati ad confessionem accedunt, ac si ad nuptias irent. Lugubribus vestibus induti, illius, qui vix affinis vester erat, obitum lamentamini: ex animæ autem vestræ interitu, ne minimum quidem dolorem percepisse ostenditis. Ionas non dixit Niniuitis: Agite pœnitentiam, & Deus ignoscet vobis: imò desperationem potius, quàm fiduciam illis prædicare videbatur; & tamè illi acerrimam pœnitentiam agere cœperunt. Nobis autem, qui toties ad veniam, & misericordiam inuitamur, atque etiam rogamur, ut denotat Beatus Paulus, suo, & omnium prædicatorum Iesu Christi nomine, dicens: ^{2. Cor. 5.} Obsecramus pro Christo reconciliamini Deo: corda non ³⁷ sufficiunt tam dulcia verba penetrare, atque ad tam benigni Patris obedientiam redigere? Quod cum ita sit, quid aliud expectamus, nisi ut Niniuitæ, & lapides etiam contra nos in iudicio confurgant? Ne sit ita fratres charissimi, sed amodò ad Deum conuertamur, & ex his sanctis admonitionibus fructum percipientes, maximo spiritus feruore acerrimam pœnitentiam agamus, ut nobis gratiã suam Dominus largiatur, qua ad cælestè gloriam ascendamus: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Feria

Feria.V. post Dñicam. I. in Quadragesima. I

Egressus Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis, & ecce mulier Chananaea, &c. Matth. 15.

CHANANÆI dicebantur, qui à Cham originem ducebant, qui fuit filius Noe; cuius generationi maledixit sanctus Patriarcha, eò quòd illum illufit. Atque tantum valuit illa maledictio, vt ad dedecorandos Israelitas, eorumque impietatem significandam, illos hoc nomine Dominus nuncuparit: per Ezechielem, cum dixit: Radix tua, & generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cetza. Filios Israel non vocat Israelitas, sed Chanaanos; quod erat maxime ignominia nomen. Tantum coram Deo etiam illa patris maledictio, valuit. Magnæ etiam efficaciam fuit maledictio, quam Iacob filio suo Ruben iniecit, dicens: Ruben tu primogenitus meus, tu fortitudo mea, & principium doloris mei, prior in donis, maior in imperio, effusus es sicut aqua, non crescas, quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius, id est, tu, qui es primogenitus, quem oporteret in donis & imperio cæteris fratribus tuis præferri, & regia aut sacerdotalis dignitas tibi posteritati que tuæ iure competeat; qui que in vtraque harum dignitatum deberes accrescere; vtraque meritò carebis. Hoc significat hic non crescas, id est, non excedas. Quia ascendisti cubile, &c. Atque ideò illæ dignitates minoribus fratribus in poenam sceleris eius commissæ fuerunt. Quod cum ita sit fratres charissimi, quare vos tam crebrò filijs vestris assuescitis maledicere? Quomodo ex paternis vocibus, ac visceribus pestilentissimum istud venenum potest exire? Plurimas equidem harum calamitatum, quæ liberis vestris contingunt, ex vestris maledictionibus arbitror dimanare. Alij namque tumentibus maris fluctibus demerguntur; alij verò inimicorum gladio succumbunt: alij denique sine diuinis Sacramentis repentina morte moriuntur. Nunquid non scriptum est: Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ, exaudietur deprecatio illius. Exaudiet autem eum, qui fecit illum? Nisi (inquit) pauperi elemosynam erogaueris, & cum amaritudine cordis sui tibi maledixerit.

4 dixerit, eius maledictio in diuino conspectu exaudietur. Quod si aliorum maledictio tantam habet efficaciam: quanto magis parentum maledictio liberis officiet? Ideò Ecclesiasticus dicit: *Ben-* *Eccle. 3.*
 neditio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Quamobrem tam parentes, quam filios sanctissimæ Trinitatis nomine adiuro: parentes ne tanto malo filijs noceatis: filios verò ne parentes conturbetis, nec illis occasionem præbeatis, qua sibi, vobisque tantoperè officiant. Vos autem matres, ne tam malam hæreditatem posteris vestris relinquatis, nec filias vestras hos mores pessimos doceatis. Item eiusdem Domini nomine vos rogo, ne liberos vestros diabolo commēdetis: quod plurimi vestrum crebrò facere consuescitis. Optimo sanè Domino illos commendatis. O diabolicam consuetudinem! per charitatem Dei vos deprecor fratres, vt vos ab illa cohibeatis. Attendite mali Christiani, nunquid diabolus creauit, aut alit has animas? quare ergo illas diabolo commendatis? Scitote quòd vnum ex ijs quæ in die nouissime rationis diabolus faciet, hoc erit: Cum Christo Iesu exostulabit, & dicet: Domine tu pro his crucifixus es. Et quanquam ego pro illis in cruce non pependi, nec aliquod beneficium in eos contuli, filios tamen suos non creatori quidem, ac Redemptori suo; sed mihi commendabant: quid igitur facturus eram, nisi vt illos in meos acciperem? Ecce quid facitis cum illi liberos vestros commendatis. Item vos diligēter deprecor, ne huic terribimo generis humani hosti vllam creaturarum tradatis. Vadiit eques ad venandum, & quia equus lapidem offendit, statim dicit [*valgate el diablo.*] Si diabolus deducit equum, quid erit de equite? Equum, & ascensorē projiciet in mare: vterque peribit, equus, scilicet, & eques impatiens, & malus.

Beatus Marcus hanc ipsam historiam referens, dicit; quòd veniēs Dominus in partes illas Tyri, & Sidonis, & ingressus domū, neminem voluit scire, & non potuit latere; sicut pruna in sinu nō potest abscondi. Qui est bonus, nō laboreat probitatem suam alijs significare: si enim Deus in eo est, ipse manifestabitur. Vbi Dominus magis latuit, quam in præsepio? atque illic ab Angelis reuelatus est. Vbi magis, quam in cruce? vbi eius diuinitas, à latrone, à Centurione, à cælo, à terra, & à lapidibus etiam detegitur? Et lux in tenebris lucet. Si Deus est in te, difficulter potest latere: in omnibus motibus, verbis, operibus, & in cunctis actibus tuis ap-

Gda. 1.

parebit. Dicit autem Sanctus Marcus, quòd statim vt illa mulier 7
 audiuit de eo, coepit exclamare. Beatus Paulus ita de se dicit: Cū
 autē placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit
 per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, continuo non
 acquieui carni, & sanguini; sed abij in Arabiam, &c. Accepta (in-
 quit) hac reuelatione, statim me labori obtuli: Nō respondi appe-
 titui carnis, ac sanguinis, qui nos labores euitare, & requiem in qui-
 rere inducit. Vel aliter: Non acquieui carni, & sanguini, id est, non
 molestum mihi visum fuit propinquos meos relinquere, & ab il-
 lis recedere, quod mihi caro, & sanguis impediēbat: & denuò con-
 uersis impedimēto esse solet, quominus perfectionis viam aggre-
 diantur: ego autem huic appetitui non respōdi. Vel aliter, & me-
 lius secundum B. Hieronymum non acquieui, id est, non contuli 8
 carni, & sanguini, id est, hanc vocationem, & status permutatio-
 nem non carni, & sanguini, qui sunt propinqui mei, reuelauī: nec
 hoc conuersionis meæ negotium eorum manibus commisi: sicut
 nonnulli faciunt: quibus cū aliqua tanta inspiratio calitus adue-
 nit, nēpē mutandi vitę rationem, & statū, non hoc audent facere,
 nisi prius eos consulant, qui illis impedimento futuri sunt. Quod
 si illis impetus irę superueniat ad inimicū occidēdū, aut iniuriam
 vlciscendā, aut aliquis turpitudinis motus, vt aliquam fœminam
 obtineant nullū consulunt, nec hoc in alicuius manus cōmittunt,
 quantumuis necessarius sit, ne fortē hoc sibi impediāt. Beati qui
 in hoc sancti Pauli vestigia sectantur. Quando sese obtulerit oc-
 casio seruiendi Deo, protinus exite, ne amplius cōmoremini; sed
 sanctum Apostolum, atque hanc bonam mulierem imitamini: 9
 quam vbi primū Deus tetigit, ilicò quasi cerua percussa profi-
 lit, & siti oppressa se magno impetu in fluuium immittit. No-
 luit hanc optimam occasionem prætermittere; nā fortasē alia die
 nequiret illum tam propinquum, & in promptu reperire: graue
 enim malum est nacta occasione non vti. Ne prætermittatis fra-
 tres optimam occasionem; nam forsitan postea voletis bonum fa-
 cere, nec tamen poteritis.

Illic ergo, videlicet, domi rogabat eum, vt demoniū eijceret de
 filia eius. Atque vt ex Beato Matthæo apparet, exiuit Dominus
 domo, & foris fuit præcipua contentio. Noluit illic ei, quod pete-
 bat, concedere: illa namque temporalia bona à Domino petebat;
 ipse verò non temporalia tantum, sed & cælestia etiam illi dona-

re

ro re conabatur: & eam cælestem doctrinam volebat erudire; quod
 non clausis ianuis, sed palam fieri oportet. Quando prædicator
 vult ianuis clausis prædicare, ne illum bonum iudicetis, nec eum
 audiatis: Annunciaui iustitiam tuam in Ecclesia magna, dicebat *Psal. 39.*
 Propheta, & Isaias: Super excelsum montem ascende tu, qui *Isai. 4.*
 Euangelizas Sion. Concionem in sublimi pulpito oportet habe-
 ri: bonum enim rationi consentaneum est, quod ab omnibus
 audiatur.

Exijt igitur Dominus, & illa post eum exit proclamans, & di-
 cens: *Miserere mei, &c.* Qui non respondit ei verbū. O quanta con-
 tentio inter Deum, & mulierem! illa petit, Deus verò denegat: il-
 la post Deum currit, Deus verò mulierē fugit. Ad hoc exiuit do-
 mo; voluit hanc ceruam ad montem deducere, vt cognosceretur
 11 quomodo venatorem insectaretur. Quamquam enim semper ve-
 nator ceruum insequitur; hīc tamen cerua venatorem sectatur, &
 dicit: *Domine miserere mei.* Filia à demonio vexabatur; illa verò sibi
 misericordiam exposcebat. Sæpē enim mali mores, quos matres
 filias suas docent, efficiūt, vt filia sint malæ, atq; etiam corporali-
 bus morbis crucietur. Hoc vnū super hūc locū velle diligētissi-
 mē aduertatis: quòd quemadmodum in nobis duplex est modus
 miseræ: sic etiā in Deo duplex misericordiæ modus esse dicitur.
 Et etiam dicitur Deus habere iram magnam, & iram parvam. Ira
 parua est, quum in rebus temporalibus nos punit, quod etiam dia-
 bolus confessus est, dicens Deo: *Extende paululum manum tuā,* *Iob. 1.*
 & tange cuncta, quæ possidet. Quibus verbis significauit corpo-
 rales labores, paruos esse labores. Ira autem magna est, que vsque
 12 ad animam penetrat: quum Deus illi gratiam atque peculiare au-
 xilium adimit, & eam post passionum suarum impetum abire si-
 nit. Et ita dicit per Zachariam: Ira magna ego irascor super gen-
 tes opulentas, quia ego iratus sum parum, ipsi verò adiura-
 uerunt in malum. Ecce quomodo hīc dicit, illos propter sua
 scelera fecisse, vt ira magna concitaretur, cū antea parvam
 iram habens corporalibus laboribus illos puniuerit. Et diligen-
 ter pensate verbum illud: *Adiurauerunt in malum, quàm ex insti-
 tuto, & cum iuramento peccant mali.* Ita etiā duplex dicitur Dei
 misericordia: parua, scilicet, & magna. Parua ad parua iræ re-
 medium, magna verò ad liberandum nos ab ira magna. Et vide-
 te quàm rustici, & cæci sint homines; magis enim paruam, quàm

i 4 magnam

Isai. 3. magnam iram sentiunt. Nam si Deus filium tuum interficit, statim noctes, & dies lamentaris: si verò anima tua mortua est, summo cum gaudio, & alacritate incedis, atq; etiam te tale, & tale fecisse iactas. Atque ita accuratissimè curant homines ab hac parua ira Dei exire, hoc est, à temporalibus calamitatibus eripi: vt autem à magna ira Dei, hoc est, ab animæ miseria (cui facillimè remedium adhibere possent, si cū illa cura, ac sollicitudine, qua temporales ærumnas curant euitare, ad Deum confugerent) liberentur, minimè curant. Quod si curarent, libentissimè Deus illis occurreret: hoc enim est præcipuum, cui ipse vult subuenire, & cuius peculiariter auxiliator dicitur, vt dicit Dauid: Deus noster, refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis. Vbi ad litteram de spiritualibus tribulationibus loquitur. Nam corporalis tribulatio parum nos inuenit, cū nihil aliud, quàm corpus inueniat: spiritualis autem afflictio nimis nos inuenit, si quidem animam reperit. Idcirco ipse Dauid magna animi contentione à Domino postulabat, dicens: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Cū Saul illum persequeretur, non postulauit magnam misericordiam: petijt autem illam cum se in peccatum procidisse animaduertit. Pro quo postea Deo gratias agebat, dicens: Confitebor tibi Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum: quia misericordia tua magna est super me. Et quādo factum est hoc Dauid? Eruiisti animam meam ex inferno inferiori, in quem verè detrunderer, nisi mihi ignouisses. Hoc fratres charissimi, oportet nos petere, vt nos Deus liberet, & saluos faciat à peccatis. Hæc mulier totam curam suam adhibebat in petendo remedio corporalis laboris filix suæ, atque ad illum misericordiam deprecabatur, & idcirco Dominus tacebat, vt illa paulatim disponderetur ad recipiendam magnam misericordiam, & dona spiritualia, quæ illi Dominus daturus erat. Estote misericordes fratres, & filiabus vestris, spiritualia remedia perquirite. Valdè enim miserabile est, quòd cū illas corporalibus morbis laborantes cernitis, tot remedijs earum valetudinem curetis: si verò animi morbo laborent, ne minimum quidem remedium inuestigetis. Res est etiam maximæ confusionis, quòd nullam aliam curam habeatis, nisi decendi eas, quomodo crines procreent, faciem facent, seque perpolitibus vestibus exornent, ac demum quomodo saltent, nec non quomodo

do ad fenestras compareant, & quibus verbis elegantes iuuenes alloquantur: postea verò nequaquam eas à vanitatibus, & dissolutionibus compescere valetis. Quæ maior infoelicitas, quàm quòd maxima sollicitudine miseri parentes angantur, vt filias suas perpolitibus vestibus exornent: non verò recordentur illas optimis moribus imbuere, & spiritualis salutis viam erudire? O Deus infinitæ maiestatis pro tua clementia huic maximæ deprauationi, quæ circa hoc inter homines versatur, succurre. Ego etenim quibus verbis eam exaggerè penitus ignoro. Quo circa hanc re magnoperè vobis commendo, hoc est, vt maximam diligentiam adhibeatis in filijs vestris à malis familiaritatibus compescendis. Nulla enim est hominum lingua, quæ satis dignè valeat explicare damna, quæ ex illis dimanare solent. Et si Dauid vir erat plenus Spiritu sancto, dicebat: Declinate à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei, sicuti qui optimè norat quantum malorum sollicitas attentionem, considerationem, ac diuinorum præceptorum obseruantiam impediret. Vnde dicebat: Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum, ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat: si ergo vir tam sanctus, & tam conformis voluntati Dei malam familiaritatem tantoperè verebatur, ac timebat, ne à mala cōuersatione deprauaretur, nec audebat cum illis, qui non essent fideles serui Dei, & immaculatae vitæ conuersari, quid tenerum virgultum facere oportet, quod minimo quoque frigore, aut calore marcescit, & comburitur? Hoc sæpenumerò experientia comperitur, quòd oliua fructifera redditur sterilis, & inutilis oleaster. Hoc autè cōtingit, cū oliua à caprarum linguis crebrò lambitur. O quoties etiam re ipsa cernitur, quòd homo maxima virtute præditus quasi oliua fructifera in domo Dei, deprauetur, eo quòd à capris lambitur. O capræ maledictæ, quot damna hominibus affertis. O lernæ, & instrumenta Sathanæ, quot foeminas linguis vestris oleastros redditis, & denique omnes, qui alios ad malum inducunt sunt quasi capræ, quæ oliuam lambunt. Amplia per omnes.

Rationi consentaneū erit fratres charissimi, nos aliquid ab hac muliere discere. Et si quidem illa cū tãto spiritus feruore dicebat: Miserere mei, &c. Filia mea malè à dæmonio vexatur: bonū erit, vt vos etiam miserarum animarum vestrarum misereamini, & ad Dominum cū ea clametis, dicētes singuli: Anima mea malè à dæ-

simile.

pa. et do.
m. i. p. 3.
de quibus
ma

monio vexatur. Aduertite, vnum ex illis, quæ Sathanas diligenti- 19
tissimè curat, esse, ne peccator ad Dñm proclamet. Quemadmo-
dum lupus quādo in ouem inuehitur, non illius pedē, aut manū
apprehendit, sed statim dētes in eius fauces conijcit, ne fortè ba-
let, & sic à canibus, aut pastore adiuuetur, atq̄, ab eius dentibus
abstrahatur. Sic etiā diabolus non pedes, aut manus peccatoris al-
ligat: libēter enim illum in templū ire, & elemosynas erogare
permittit: vt hoc contentus, & securus sit, quia missam audiuit, &
quatuor minuta pauperibus erogauit: sed eius fauces apprehen-
dit, & perstringit, ne ad Deū proclamet, & peccata sua confitea-
tur. Quinq̄; dentibus illū apprehēdit, quibus satis securū eum te-
net. Primus dens est pudor maximus, quem diabolus in eius cor-
de imprimat, ne turpitudines, ac scelera sua in confessione dete-
gat. O quā durū est (inquit,) quòd impudicitias meas ego con- 20
fessori reuelē, quia nunc est quadragesima, & tēpus restitutionis,
vult etiā diabolus aliena restituere. Et ita cū pudorē tibi surripue-
rit, vt dissolutè peccares: nunc illū tibi restituit, vt præ nimio pu-
dore peccata tua non confitearis. O quā acutus est hic dēs, quo
plurimas virgines, ac foeminas honestas apprehēsas tenet, hoc dē
te apprehēdit monachā, quā in infernū detrusit, eò quòd peccatū
quoddā præ pudore noluerit cōfiteri. In quodā monasterio mo-
nialiū erant duæ moniales, quæ optimæ religiosæ esse credebantur:
quarum vna mortua est: altera verò, quæ illā maximè dilige-
bat, crebrò pro illa Deū exorabat. Cū autem quadam nocte in
tēplo oraret, audiuit mortuā recitantē illud responsum: Peccā-
tem me quotidie, & non me poenitentem timor mortis cōturbat
me; quia in inferno nulla est redēptio. Et hīc sītebat, nec amplius 21
cum respōsorio progrediebatur. Quam monacha viua interroga-
uit, dicens: Tu nō es illa monacha, quā ego magnoperè diligebā,
& mortua es? cui illa, sum (inquit) quare ergo (dixit viua) nō reci-
tas responsum vsq̄; in finem, sed præmittis illud: Miserere
mei Deus, & salua me? respondit autem illi defuncta dicens,
quia licet beatissima virgo Maria, & omnes cœlestes ciues pro
me intercederent, nullo vnquam tempore de me poterit verifica-
ri illud: Miserere mei Deus, & salua me. Nam sum condemnata
inferno. Heū (inquit viua) quomodo istud fieri potuit, cum tu tā
bona religiosa fueris? quæ respondit: quia cum secularis essem tur-
pe quoddam peccatum commisi, quod præ nimia verecundia
nun-

22 nunquā cōfessa sum: quapropter nullū ex omnibus bonis, quæ fe-
ci, mihi ad vitam æternā consequendam aliquid conduxit. Quod
cū ita sit, ne amplius pro me exores, omnes enim preces, quas pro
me effuderis vanæ erunt. ¶ Secundus dens, quo diabolus pecca-
torem affigit, est timor poenitentia. Dicit enim peccator, si ad
confessionem accessero, præcipiet mihi cōfessor, ieiunare, & præ-
cipiet ne cum tali viro, aut foemina conuerfer, quam ego magno-
perè diligo, ne quidem per eius ostium præteream, præcipiet
mihi malè partas diuitias restituere; soluere, quæ debeo, mortuo-
rum testamēta adimplere, dimittere ei, qui me iniuria affecit, qui
q̄; me intestino odio prosequitur, & deniq̄; retractari à falso testi-
monio, quod cōtra p̄ximū meū dixi. Heū quot homines hoc dē
te apprehēsos tenet, quot cōcubinarij, lusores, auari, murmurato-
23 res hoc dente detinentur quominus ad sanctum poenitentia sacra-
mentū accedant. ¶ Tertius dens est spes longæ vitæ: licet (dici-
tis) hoc anno à peccato non recedam alio anno recedam, nondum
enim finitur mundus. Sanus, & fortis sum, ad omnia erit mihi fa-
tistēporis. O quot magnates, & potentes deduxit diabolus in in-
fernum hoc dente spei longæ vitæ apprehensos. ¶ Quartus dens
est timor peccandi iterum. Dicit enim peccator. Quorsum confes-
sus sum peccata mea cū sim tam imbecillus, & incōstans, vt sta-
tim in eadem peccata reuersurus sim, vt mihi sæpenumerò con-
tigit, cum enim adulteria, furta, & homicidia. &c. cōfessus fuerim,
statim in eadem peccata reincidi. Promisi ad virtutis viam me
recipiendum esse, nunc verò proteruiorem vitam duco. ¶ Quintus
dens est maxima spes ingentis misericordia Domini. Dicit
24 o peccator: passim videmus plurimos concubinarios, auaros, &
homicidas, qui totam vitam suam in sceleribus consumpserunt, in
hora autem mortis cernimus eos amplectentes crucifixum mise-
ricordiam deprecari, & poenitentiam agere. Ita ergo mihi contin-
get, sicut & illis. O fratres mei nolite seduci, aduertite quod hoc
sanctissimum quadragesimæ tempus est, in quo nos oportet dia-
bolo dentes pugnis confringere.

Cōtra hos quinq̄; dētes quinq̄; etiā pugnis debetis vti, quæ sunt
quinq̄; considerationes, quibus Sathanæ dētes confringetis. Cōtra
primū dentem, qui est pudor, hac sancta cōsideratione muniemi-
ni. Considerate profunde quā confusionē patietur peccator quan-
do in nouissimo iudicij magni die coram Angelis, & in cōspectu
totius

totius cœlestis curiæ, & coram vniuerso mundo reuelauerit Deus 25
Nahū. 3. horrenda peccata eius, sicut per prophetam Nahū cōminatus est
August. dicens: reuelabo pudenda tua coram omnibus gentibus. Attende
 quòd sicut dicit. B. Augustinus: si tegis peccata tua, Deus detegit;
 si detegis, Deus tegit illa pallio gratiæ, & misericordiæ, vt licet ab
 omnibus vidēda sint, nō tamē ex illis aliqua tibi resultet ignomi-
 nia, imò sint causa magni honoris, & gloriæ tuæ. Ad secūdū den-
 tē confringendū reminiscere terribiliū tormentorum, quibus in
 æternum cruciaberis, si non vis in hac vita peccata tua laboribus,
Luc. 8. ac pœnitētia redimere. Vide quid dicat B. Lucas quòd dæmones
 rogauerunt eū, id est, Iesum ne imperaret illis, vt in abyssum irēt.
 O maximam hominum miseriam, quòd diaboli, qui tam fortes
 sunt quiq; maiores habent vires ad inferni pœnas tolerandas, ip-
 sum tamen abyssum audientes contremiscunt: homines verò, qui
 apis morsum absq; lachrymis ferre nequeunt, hoc dānū non perti-
 mescūt, & cū iā propter sua scelera inferno cōdēnati sint maxima
 tamen cū tranquillitate requiescunt. Minimum pœnitētiæ laborē
 perferre times: maximos verò inferni cruciatus tolerare minimē
Eccle. 9. perhorrescis. ¶ Vt tertium dentem perfringas recordare quid di-
 xerit Ecclesiastes: nescit homo finem suum, sed sicut pisces ca-
 piuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur: sic ca-
 piuntur homines tempore malo. Quemadmodum (inquit) cum
 pisces maximo cum sapore escas, quæ hamo inhærent, comedūt,
 piscator hamum attrahit, & illos apprehendit: & sicut cū aues
 magis delectantur grana comedentes, auceps laqueos, & retia
 coercet, atq; illas capit, & interficit: sic cū tu magis vita de-
 lectatus fueris, & minus speraueris, te incautum mors apprehen-
 det. ¶ Ad quartum dentem confringendum considera, quā in-
 sapiens esset qui cū a certamine plurimis, & maximis vulne-
 ribus percussus exiret: diceret, nolo curari, nec vulnera alli-
 gare: cras enim ad certamen rediturus sum, & fortasē iterum
 vulnera denuò mihi infligentur. Cui diceret tu: stulte non defen-
 deris melius si curatus & sanus redieris, quā si percussus, & exā-
 guis certamen aggressus fueris? Adhuc etiam insipientior est pro-
 fectò, qui eo quòd se iterum peccaturum timet, nō vult agere pœ-
 nitentiam. ¶ Vt quintum, & vltimum Sathanæ dentem confrin-
 gas, considera quot sunt hodie in inferno eo quòd extra modum
simile. in misericordia Dei sperantes ex illa fructum percipere nolue-
 runt.

28 runt. Si quis in puteum cecidit, & illi chorda immittitur, qua se *simile.*
 præcingat, & sic à puteo extrahatur, ille verò ne oculos, quos in
 manibus habet, dimittat, chordæ non adhæret, nec illa præcin-
 gitur, quid illi chorda proderit? incidisti tu o peccator in peccati
 puteum, & Deus inuitat te ad misericordiam, quod est immitte-
 re tibi chordam (nam misericordia, idem est quòd miserorū chor-
 da.) Tu verò ne concubinam dimittas, ne ab illicita negotiatione
 desistas, neve odium à corde tuo eicias, non vis misericordiam
 Dei apprehendere, nec ex illa fructum percipere, quid ergo Dei
 clementia tibi proderit? ibi tua culpa submergeris. Solis quippè
 illis hæc misericordia prodest, qui relictis vitijs ad Deum puro
 corde conuertuntur, & illam sibi prodesse curant. Percutite ergo
 fratres charissimi his pugnis diaboli dentes, vt confractis illis, vos
 29 dimittat, & liberè cum hac muliere possitis proclamare, & dice-
 re: Domine miserere mei.

Et non respondit ei verbum. O quanta tristitia, & dolor fuit hic mi-
 seræ illi, atq; afflicte mulieri: cuius lachrymis cōmoti S. Aposto-
 li dixerunt: Dñe dimitte eam. O quis nobis daret his tēporibus
 ad nostrū Christū, scilicet regem alios Apostolos similes illis, sic
 enim omnes causæ celeriter iudicarentur, & negotia diligēter ab-
 soluerētur. Non nego plurima nūc negotia, & petitiones absolui,
 nō autem sunt petitiones Chananææ, nec pauperum, sed diuitū,
 & potentū, quæq; sunt vtilitatis, & affinitatis respectibus illustra-
 tæ. Ministri namq; regū, præsidū, ac gubernatorū, non meritorū
 quidem aut rationis, sed personarum gradus faciunt: atq; alijs fa-
 rinam, alijs verò donant furfures. Attendat igitur vnusquisq; sibi
 30 & videat quid faciat: Deus enim hodie hanc pauperem mulie-
 rem Chananæam exaudiuit, & ei occurrit: etsi, vt illi largiora fa-
 ceret beneficia, paulisper respōsionem distulit. Quapropter vos
 iudices, & prætores hos pauperes Chananæos audite, qui ad tri-
 bunalia vestra sibi filijsq; suis remedium petituri accedunt qui-
 que necessitate premuntur, & expectantes negotiorū absolutio-
 nem maiora dispendia faciunt, quā ex præcipua re, quam tra-
 ctant, vtilitas dimanat. [*El eslaou de fino a zero,*] paucis ictibus ex
 filice ignem depromit: sic ministri iustitiæ, qui sunt virtute præ-
 diti paucis ictibus depromunt ignem ex filice, qui est princeps,
 qui quidē omnibus ignem habet, [*Mas guardaos Dios de eslaoues sin
 a zero,*] qui ad nihil aliud profunt, nisi ad confringendū, filicem. Ita
 mini-

ministri improbi, & sine virtute ad nihil aliud profunt, nisi vt 31
optimam principum indolem, ac propensionem deprauent.

Respondit dominus, dicens: Non sum missus, &c. Quo plures excusa-
tiones illi reddebat, eò magis bona mulier inflamabatur. Et hoc
audiens accessit ad Dominum, & adorans dixit ei: *Domine adiuua*
me, qui respondens, ait: non est bonum, &c. Aduertite probitatem opti-
mi Iesu, quomodo Iudeos in absentia honorat appellans illos fi-
lios: cum autem cū eis esset illos acriter reprehēdebat, dicēs: Vos
ex patre diabolo estis. Sic Deus in presentia asperrimè Iob repre-
hendit, dicēs illum male locutū fuisse, & nō debuisse loqui de po-
tentia sua. Attēdite autē quid in eius absentia de illo amicis eius
dicit: Nō estis locuti coram me rectum sicut seruus meus Iob. Itē
ad seruū meū Iob, & offerte holocaustū pro vobis, Iob autē seruus
meus orabit pro vobis, &c. Vos autē fratres nō sic facitis, sed corā 32
proximo vestro plurimis illecebris illū alloquimini, quibus eum
facitis euanescere: in absentia autē de illo murmuratis. Dñe hoc
quod huic mulieri dicis, venatoribus dicere debuisses, qui tāta in-
iustitiā cū venatione sua cōmittunt. Veruntamē fortasē respōde-
rent, quod quidam venator cuidam prædicatori respondit dicēs:
se recreatione indigere, & doctorum hominum sententias habe-
re, qui se licite venari posse affirmant. Et quo ad primum libēter
concedo. Inhumanum quippe esset arbitrari nullam prorsus ho-
minibus oblectationem esse necessariam: neque verò venationē
ex se illicitam esse dico, sed licitam, canum autem, equorum, &
accipitrum numerus moderandus, atq; excessus, & abusus in his
omnibus vitanda est. Satorum enim depopulationem, missas,
& conciones, quas non auditis, opera misericordiae, quæ propter 33
horum animalium sustentationem non adimpletis, hæc (inquā)
omnia nullo vinqum tēpore vos iustificare poteritis. Quod si do-
ctorū hominū sententias adducatis: ego Iesu Christi sententiā re-
fero, qui dicit: Nō est bonū sumere panē filiorū, & dare canibus.

Est autem hæc Theologia tam perspicua, vt etiam & mulieres
illam intelligant, vt apparet in huius mulieris responsione, cum
dixit: *Etiam Domine.* O vtinam Christiani hæc verba tanti ha-
berent, vt ea in ostijs stabulorum, & in scutis compedum, quos
accipitres portant, & in canum torquibus insculperent ne huius
sententiæ obliuiscerentur: quòd non est bonum sumere panem
filiorum, ad bruta animalia superflue sustentāda. Atque (vt vera
loquar)

Iob. 42.

34 loquar) nullius insignis venatoris memini in sacra scriptura men-
tionem fieri, qui non detrusus fuerit in infernum. Nemrod vena-
tor fortis non est dubium quin sit in inferno. De Esau non dubita-
tur, qui quia nimis in venatione fuerit cōmoratus absque primo-
genitura, & prima patris sui benedictione remāsit. Heu heu quor
absque cœlesti Dei benedictione in eterna maledictione remane-
bunt, eo quòd in venatione fuerint nimium commorati.

A deò hoc verbum Domini in huius piz mulieris corde rese-
dit, vt responderit dicens: *Etiam Domine, nam & catelli, &c.* Ve-
rum dicis Domine Deus meus: sum etiam canis, verum vt cani ne
mihī mensæ tuæ micæ deneges. Tunc respondit Iesus: *O mulier*
magna est fides tua. Omnes acres responsiones, quas illi hucusque
35 Dominus respōderat, erant vt illa fidem, atque humilitatem suā
delegeret: quibus detestis iam nihil amplius sperandum erat. Do-
minus qui habet robustum, & magnanimum famulum, & eius
fortitudinem vult experiri, mittit eum aliquo, & postea alium se
esse simulans exit obuiam illi, atque eum gladio aggreditur: post
quam autem alter in alterutrum tres aut quatuor ictus viriliter
immisit, dominus famuli sui fortitudinem experientia compe-
rit, & dicit illi: sufficit: ego sum. Nihil aliud conabar nisi animi
tui magnitudinem experiri. Idcirco tentauit Deus Abraham in
sacrificio & sic dixit illi: nunc cognoui, quòd timeas Deum, idest,
nunc fidem, & obedientiam tuam mundus cognoscet: etiam pro-
pter hoc colluctatus est cum Iacob: & ideò se tandiu continuit
quominus huic mulieri responderet, vt homines eius virtutes cog-
noscerent, & qui se Christianos esse gloriantur tales in infideli
muliere diuitias contemplantes pudore confunderentur. Aduer-
tite quas inuentiones, & modos quærit Deus ad seruos suos ho-
norandos. O Domine benedicta sit tua admirabilis prouidētia,
& sapientia, quatales rationes inuenire scis, vt nobis benefacias.
Desinite fratres mei amicitiam in terra inuestigare, & Dei ami-
citiā inite, qui suos tanto honore afficit. Discite ex hac mulie-
re perseverantiam in oratione: & licet aliquando vobis Deus sur-
descere videatur, credite illum omnia ad vtilitatem vestram fa-
cere, vt perseverantes maiorem gratiam, & postea maiorem
gloriam comparetis. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius
Amen.

Simile.

Gene. 22.

Ee

Feria.VI.post Dominicam primam
In Quadragesima.

Erat dies festus Iudaorum & ascendit Iesus Hierosolymam. Ioannis. 5.

INNUMERABILES Sunt res, quæ immensam Dei probitatem manifestant. Vna autem ex illis, quæ eam præcipue declarant, hæc est, nempe, quod ita sui sancti nominis amplitudinem utilitati nostræ coniunctam esse voluit, ut quod nobis utilius est, illud sibi gloriosius esse duxerit. Quapropter alma mater Ecclesia in illo celeberrimo hymno, cuius exordium Angeli decantantes composuerunt, cum dixerunt: gloria in excelsis Deo, inter alias Dei laudes sic dicit: gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam. Vellem ego scire, quodnam gratitudinis genus hoc sit? Homines etenim ut se gratos præbeant pro acceptis beneficijs gratias solent agere, Dei autem gloriam magnificare, ac sublimare, non vero pro illa gratias agere consueverunt. Gloria namque, quam Deus habet, non est beneficium, quod homines receperunt, ut pro eo gratias agant dicentes: gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam, Quomodo igitur hoc proprio loquendi modo dici potest? dico quod hominibus succurrere, eosque à morte liberare, atque ad vitam reducere, singularem quandam gloriam Deus esse ducit. Hoc manifestè declaravit per Esaiam dicens: propter nomen meum longè faciam furorem meum, & laude mea infranabo te ne intereas. Propter me, propter me faciam, ut non blasphemet, & gloriam meam alteri non dabo. Vbi veniam concedere gloriam suam appellat. Et Beatus Paulus dicit: omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, id est, omnibus necessaria est venia, quæ quidem gloria Dei est. Et etiã Esaias, propterea expectat Dominus, ut misereatur vestri: & idè exaltabitur parcens vobis, id est, cū vobis dimiserit peccata vestra glorificabitur. Et clarius, quam in his locis omnibus hoc dicit Dominus per Esaiam: dabo in Sion salutem, & in Hierusalem gloriam meam. O superne Deus ac Domine maiestatis infinitæ, quænam gloria fuit,

Esai. 48.

Rom. 3.

Esai. 30.

Esai. 46.

4 fuit, quam Hierosolymæ ostendisti: vbi consputus, flagellatus, crucifixus, ac demum mortuus fuisti. Hæc (ait) est gloria mea, pati, ac mori pro hominibus, & quod illis est utilius, hoc ego honestius mihi, & gloriosius esse duco O Benedictus sit talis Deus benedicta talis pietas, & clementia! O beatos illos qui pro tali amore dignas gratias referre norunt! omnia enim quæ in hoc mundo, & Hierosolymis propter nos homines, & propter nostram salutem, atque ut nos à peccati, & æternæ mortis iugo liberaret, operatus est (hæc inquam omnia) gloriam, & amplitudinem suam appellat. Atque cum hæc esset gloria sua non cessabat in nos beneficia conferre, & ad hunc finem ascendit Hierosolymam, ut dicit sanctum Euangelium, quod, *Erat dies festus Iudaorum, & ascendit Iesus Hierosolymam.* Ac postquam in templo æternum Patrem suum oravit, perrexit visurus infirmos, qui iuxta illam piscinam in circuitu erant. In quo nos docuit, in diebus festis, atque etiam in omni tempore postquam Deum in templo, & in oratione laudauerimus, quoad poterimus in proximorum nostrorum, qui afflicti sunt, remedio, & consolatione nos oportere occupari! Ideo præcepit Deus ut in propiciatorio duo Cherubim cum hac dispositione essent: Expandentes alas, & operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propiciatorium. In quo significabat, quod etiam si homines nimis extensas habeant alas ad volandum in contemplatione, atque spiritualibus exercitationibus, non ideo oportet eos à proximis suis faciem remouere, sed quod utrumque debent facere, atque oportet fieri versis vultibus in propiciatorium, id est, 6 omnia propter vnum Deum debent fieri. Vnum enim ex illis, quæ præcipue ex oratione, & missa elicere debemus est misericordia, & charitas erga proximos. O si ad hoc attenderemus, quàm plenæ essent domus pauperum, & carceres hominibus in diebus festis, qui vinctos, afflictos, & infirmos consolarentur, & eorum necessitatibus subuenirent. Verum nimis miserabile est quod plurimi homines totius charitatis immemores die festo manè in templum ad audiendam missam celeriter properant, ut se à diuinis rebus expediant, & sic totus dies ad ludendum, deambulandum, ad amicos visendos, atque ad plurima flagitiorum genera perpetranda liber, & expeditus superfit. O maximam Christianorum confusionem, quod in die festo Tom. ij. k Deo

Exod. 25.

Origenes
super. Ioa.
ca. 5.

Deo dicato plerumque illum magis, quam in alijs diebus of-
fendunt! Idcirco perpendit Origenes super Ioannem in hoc lo-
co, quod non dixit hic sanctus Euangelista quod erat dies festus
Dei: sed dies festus Iudæorum. Dies enim festus, quem totum
in vestris voluptatibus, Dei & proximorum immemores, & in
executione vestrorum turpium appetituum consumitis, vester
potius, quam Dei dies festus appellandus est. Dies enim festus
Dei est ut vos occupetis præcipue in conformando vos diuinæ
Maiestati, & in benefaciendo proximis vestris. Idcirco per pro-
phetam Amos dixit Deus: Odiui & proieci festiuitates vestras,
& non capiam odorem coetuum vestrorum. Quod si obtuleritis
mihi holocaustomata, & munera vestra non suscipiam. Et ra-
tionem reddens quare illa non esset suscepturus, dicit: Et por-
taftis tabernaculum Moloch Deo vestro, & imaginem idolo-
rum vestrorum. Et portastis, id est, quia portastis. Perpendite
diligenter quomodo dicit: festiuitates vestras, & non festiuita-
tes meas: quia licet (inquit) in illis aliqua mihi sacrificia offera-
tis, simul dijs, & idolis vestris sacrificium offertis, quocirca sa-
crificia, quæ mihi offertis nolo suscipere. O filij huius seculi at-
tendite quid vobis hic dicit Dominus: quid tibi prodest ò infœ-
lix peccator, quod accedas in die festo ad audiendam missam,
& rosarium recites, si postea ad idola, turpitudines, ludos, gu-
lam, & alia scelera adoranda properas? tibi seruam rosaria tua,
missas, ac festiuitates tuas: has enim festiuitates non vult Do-
minus suas, sed tuas appellari. Quando præcepit ut festum
obseruaretur, dixit: Memento ut diem Sabbathi sanctifices:
sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo au-
tem die Sabbathum Domini Dei tui est. Pensate fratres hæc
duo: alterum quod præcepit diem festum sanctificari: alterum
verò præcepit illos meminisse diem festum Domini esse non au-
tem eorum, vos autem magis hunc diem, quam alios vultis vio-
lare, & vultis illum magis vestrum, quam Dei esse: Siquidem in
eo vestros effrænatos appetitus, non autem diuinam eius volun-
tatem exequimini.

Iuxta illam piscinam ad quam accessit Dominus plurimi in-
firmi commorabantur, qui in illa se salutem percepturos spera-
bant. *Angelus enim Domini secundum tempus descendebat in piscinam.*
Nullum erat tempus constitutum ad Angelum descendendum,
nisi

10 nisi quando Deus volebat. Non vult enim Deus nos scire quādo
à laboribus simus exituri, ut maioris meriti nobis præbeat occasio-
nem. Nam si scirem me post biduum, aut triduum ab hac necessi-
tate esse exiturum, non possem plus, quam illud Deo offerre: ne-
sciens autem quādo Deus me ab illa auferet, licet realiter cras au-
ferendus sim, occasionem habeo offerendi Deo tolerātiā illius
laboris per totum vitæ meæ tempus, totum enim vitæ meæ tem-
pus cogitare possum necessitatē hanc durare posse: atq; hanc vo-
luntatem, & bonum propositum mihi Dominus ad meritum re-
putabit, licet labor cras finiretur. Ut cognoscatis fratres quantum
hunc optimū Deum glorificare debeamus, qui modos, & inuen-
tiones inuestigat, ut occasionē habeamus, quo aliquo modo me-
reri possimus, ac si labores illos perpessi fuerimus. Huius rei miri
11 ficum quoddam habemus exemplum. Postquam Deus præcepit
Noe ut cum familia sua se in arcā includeret, dicit sacratuſ tex-
tus: Inclusit eū Dominus de foris, id est, quod clausit Deus ostiū
arcæ foris, & clauē secū detulit. Quid Domine nonne melius es-
set ut Noe arcam intus clauderet, & ipse met clauē haberet, ut in
tanta afflictione constitutus ostium referare posset, & portū tene-
re, quando illū inueniret, vel saltem ne magis affligeretur videns
se ita inclusum? Non conuenit, nisi ut Deus clauē deferat, & per
easdem manus, per quas inclusus fuit, & in tot labores immissus,
auferatur, non autem secundum suū liberū arbitrium, sed quan-
do Deo melius visum fuerit.

Et qui prius descendebat, &c. Quare Domine hinc primum descē-
dentem sanabas: quādo autem operarios in vineam tuam misisti
12 nouissimis prius mercedē reddidisti: illic enim (ait Dominus) li-
beralitatē meam ostendi, & erat res mea: hinc autem hominis ne-
gotium est me querere, atq; ut me diligenter querat, & inueniēs
me veram salutem inueniat, volo ut qui primus accesserit, sanus
fiat. Ad res, quæ ad nostram spiritualem salutem spectant, oportet
nos currere, ac si alter nobis gloriam ablaturus esset, & nos
defraudati remansuri essemus, cum optatum finem nō conseque-
remur. Hoc optimè sentiebat Beatus Paulus, cum diceret: Bo-
num est mihi magis mori: quā ut gloriam meam quis euacuet.
Mallet (inquit) mortem perpeti, quā manere absq; præmio,
quod ex Euāgelij prædicatione me consequitur spero. Miles, *simile.*
qui non habet æmulum, quicum competat, animi sui magnitu-
dinem

dinem non ostendit, quum autem habet æmulatorem, tunc fortitudinem suam, & inuicti animi robur manifestat. Videns enim alium, eo quod optimus miles fuerit, seseque præstantissimum præbuerit, de milite, militum tribunum factum fuisse, de tribuno vexilliferum, de vexillifero ducem, de duce Magistrum militiæ: & denique de magistro militiæ totius exercitus generalem ducem præfectum fuisse, fulcitur, & primus esse curat, quum illis præmijs afficiatur. Præcipiebat Deus, ut manna summo manè, ante solis ortum colligeretur, sole enim liquefiebat, mirabilis res. Nam ut ibidem apparet igne condiebatur, & igne non liquefiebat, sole verò liquefiebat. Totum equidem hoc fuit modus, quo Deus usus est, ut illos excitaret ad surgendum diluculo, ut illud colligerent. Significans in hoc sedulam diligentiam, quam ad cælestia dona recipienda vult adhiberi, & eos, qui ipsa 4 consecuturi sunt, summo manè surgere oportere. Quid ad hoc dicent pigri, qui totam vitam obtusam degunt omnia in crastinum diem relinquentes, ac si vita, & temporum præsentia in voluntatis suæ dispositione sita esset? Aduerte ô homo negligens quid tibi Spiritus sanctus consulat, dicens: Non tardes conuer-
Exod. 16. ti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Non est hæc res, quam de die in diem differri oporteat: sed cogita hodie finiendos esse dies tuos. Ad faciendum illa quæ tibi permagni interest fieri, principium diei soles assumere, & dicis: Fiat hoc hodie, quod valde necessarium est: illud verò in crastinum differatur, parui enim refert, licet non fiat. Fratres mei in solis rebus quæ ad animarum vestrarum salutem spectant, tempora commutatis. 15 Nullus dies vobis illucescit, cuius initium à secularibus exercitationibus non sumatis: res verò spirituales, & quæ ad animam pertinent de die in diem differtis, tanquam res, quas tractari parui refert, & tristem animam comperendinatis. O infortunata anima quoties decepta es, & quoties tibi fides violatur, nec verbum, quod tibi promittitur, adimpletur! Si homines diuitijs certum diem statuunt, & illis fidem suam astringunt, absque dubio promissis stare consuecunt. Quæ autem animæ promittunt, nolunt adimplere; quia parui illam æstimant. Hæc autem res non rara esse solet. In Iosue sic legitur de Raab: Dimittensque eos ut pergerent, appedit funiculum coccineum in fenestra. Ut primū prudētissima

*Exod. 16.**Eccle. 5.**Iosue. 2.*

16 tissima illa mulier cum exploratoribus constituit, ut signum ad custodiendam domum suam apponeret, statim funiculū illum, quod erat signum absque mora apposuit, nec in crastinum diem distulit. Sub dubio voluit se præparare, ac si diceret: [*Por si, o por no este hecho.*] Aduerte ergo ô miser peccator vitæ tuæ finem aliquando imponendum esse, nec scis, vtrum hodie, aut cras hoc faciendum sit, quare ergo ita negligentem te præbes? Perpendit Beatus Chrysostomus factum illud Eunuchi Reginæ Candacis de quo dicitur quod simul ut per Philippum edoctus, & illuminatus fuit, diligentiam maximam adhibuit in executione baptisimi, & cum primum in via aquam inuenit, dixit: Ecce aqua, quis prohibet me baptizari? Sic oportet vos facere fratres charissimi in re tam necessaria, sicut est à peccato exire, & Dei gratiam impetrare. Attendite quo feruore dicebat David: Adhæ-
Act. 8. sit pavimento anima mea, viuifica me secundum verbum tuum: anima mea luto inhæsit, velociter succurre mihi siquidem id verè, & ex animo ad te conuersis promisisti. Quid vult dicere: adhæsit pavimento anima mea? non benè intelligetur hoc nisi per quandam similitudinem. Considerate stagnum aqua, & piscibus plenum: quod dum est ita plenum aqua, tanta cum celeritate, & gaudio in eo pisces innatant, & huc atque illuc cursitant, ut velocitate sua maximam aspicientibus afferant voluptatem. Si quis autem stagni foramen aperiat, tota aqua effunditur, & pisces in sicco manent, & sic videbitis eos in cceno volutantes ac apertis oribus iam ferè magno cum agone morientes, palpitan-
Psal. 118. tes, atque in tantas angustias reductos, ut visu sint miserabiles. Et nisi foramen iterum claudatur, & stagnum aqua repleatur, abs-
simile. que dubio citò omnes morientur. Dicite, quæso, si hi pisces locutionis, & rationis essent participes, qua animi contentione ad dominum suum proclamarent, & illum instantissimè rogarent, ut stagni foramen celerrimè clauderet, illudque diligentissimè aqua repleri imperaret? O vtinam ex hoc intelligatis fratres charissimi, quàm necessarium vobis sit animarum vestrarum conuersionem summa cum diligentia negotiari. Contemplamini conscientiam plenam gratiæ, esse quasi stagnum aquæ plenum, ubi anima quasi piscis balnearur, & innatat. O vtinam Deus vos doceret quanta sit voluptas, & gaudium animæ, quæ in suæ boniæ conscientiæ stagno innatat, & quanta cum suauitate de sancta

in sanctam considerationem cursitet. Si autem accidit ut stagni foramen aperiatur hoc est, ut mortale peccatum committat, illac tota Dei gratia effunditur, & anima in profundo conscientiae suae culpa obscuroa cum agone, & amaritudine, ac conscientiae morsibus cruciata remanet exhalans, quasi piscis, qui in siccum deuenit. O quot amaritudines, & tribulationes sunt animae in peccato commoranti! Nunc intelligentur obscura verba prophetiae dicentis: Adhaesit pavimento anima mea. Et si quidem anima in siccum deuenit, & est capax rationis, & consilij, ac suspirare potest, & calamitati suae remedium postulare: videte quam merito debet Deum rogitare, ut sibi subueniat, & peccati foramen claudat, & pro sua diuina clementia iterum repleat stagnum conscientiae aqua gratiae dicens: *Viuifica me secundum verbum tuum*. Nam etsi anima est immortalis, moritur tamen in ea esse grauitum, quod habet, & sic oportet illud à diuina maiestate instantissime postulare.

Sequitur in textu: *Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua*. Quae noua loquendi ratio est haec, qua sanctus Euangelista utitur? Annos enim non habemus, nam ex tempore nihil aliud habemus, quam: nunc: & praesens instans. Quis autem dubitat quin optimè dictum fuerit, quod Spiritus sanctus dixit? Voluit autem in hoc significare hunc hominem eo quod patientiam habuisset, infirmitatis suae annos non amisisse, sed omnes illos conseruatos habere, & omnes esse suos, quandoquidem eos per patientiam, in spiritualem utilitatem suam conuertit. Ita dicit Dauid de iustis: *Dies pleni inuenientur in eis*. In eis (inquit) inuenientur omnes dies eorum, nullum enim ex illis perdidit, inuenientur autem non vacui, sed meritis pleni. In malis non reperiuntur dies aut anni eorum, omnes enim illos praetermiserunt, & perdidit. Et sic hanc peculiaritatem in sacra scriptura reperietis, quod loquens de viris sanctis magnam habet curam annuerandi annos, quos vixerunt, dicens: *Vixit Mathusalem tot annos, & mortuus est. Vixit Noe tot annos, & mortuus est. Et ita de Abraham, Isaac, & Iacob, & ceteris viris sanctis: anni autem, quos mali vixerunt, minimè in sacra scriptura memorantur. Referunt quidem sacrae literae mortem Cain, quam Lamech vxoribus suis narrauit, & mortem Ismaelis, Esau, & Absalom, nullius autem horum annos referunt. In*

hoc

hoc voluit significare Spiritus sanctus idem quod dixit Beatus Paulus: *Vidua, quae in delicijs est, viuens mortua est. Boni viuunt, & habent dies & annos suos plenos bonis operibus, ne vniam quidem horam vacuam habent, & ideò eorum anni numerantur: mali verò viuentes mortui sunt, ac si non viuerent, & ideò eorum anni non dinumerantur. De Saule dicitur in primo Regum, quod regnauit Saul duobus annis. Et in Act. dicitur, quod regnauit quadraginta annis. Quia verò in illis quadraginta annis solos duos annos fuit bonus Rex, & seruus Dei, ideò triginta octo praetermittuntur, & duo tantummodo referuntur. Ne magni aestimes frater multos annos, quos fuisti matrimonio alligatus, aut rex, aut clericus, aut monachus, sed eos solos aestima, in quibus munere tuo bene sanctuses, quosque in Dei ministerio consumpsisti, ceteri enim omnes abierunt, & perditii sunt, propter quos nisi poenitentiam egeris, etiam, & reliqui amittentur. Hac de causa in ipso Psalmo loquens Propheta de improbis, dicit: *In labore hominum non sunt. Et Sapiens de ipsis improbis dicit: Lassati sumus in via iniquitatis, ambulauimus vias difficiles. Quare ergo dicit hic Dauid malos laboribus carere? Nunquid non est labor, quem patitur auarus sine vlla tranquillitate diuitias acquirens? & non est labor maximus, quem suffert ambitiosus, ut quod expetit, consequatur? quem autem laborem patitur homo libidinosus, ut foeminam adipiscatur? Hos igitur sancte Propheta non appellat labores? Dico labores esse: verum non hominum quidem, sed brutorum animantium sunt labores. Labor, qui ad peccandum, ad furandum, & ad iniurias vlciscendas toleratur, est labor brutorum, non autem hominum. Proprium est iumentis alijs laborare. Incipit agricola cum iumento suo à mane vsque ad noctem laborare, & illud lignis oneratum huc atque illuc per vias deducit: in nocte autem iumentum sine utilitate lassatum manet, & agricola numos suos defert. Sic tu tota die commoraris cogitando iniuriam, quae tibi illata est, incipis te curis, furoribus, atque armis onerare, & ita oneratus pergis, atque illum, qui tibi iniuriam intulit, percutis. Et hinc prouenit, ut patriam tuam relinquant, & à domo, vxore, liberis, ac tranquillitate recedas. Hoc quidem onus, est iumentis laborantis, & nullum commodum deferentis. Tu vero diues, qui tantopere laboras, omnem autem quaestum Dominus tuus deferet, qui est mundus, qui te quasi iumentum onerauit. Tu**

k 4 (inquam)

do ad confessionem accedere debetis, videtur cor vestrum coarctari. Vos autem habetis in vno oppido clericum vnum decem annos, qui ferè quotidie cum incolis rixatur, & fortasse quando agricola ad confessionem accedit, non audet peccata sua reuelare, quia clericus est inimicus suus. O quàm optimum esset, vt hac quadragesima deferretis illuc duos, aut tres sacerdotes, vt confessiones audirent, & vos etiam illos visitaretis, & consolaretur, & cum eis partem aliquam reddituum vestrorum in elemosynis consumeretis. Non etenim omnia in mularum tegumentis, & superfluis fastis oportet consumi. O gloriose Paule benedicta sit maiestas illius, qui te tam supernè illuminauit, & charitatis igne inflammavit, vt tantoperè proximos tuos diligeres, & præter corporale illorum remedium, de quo iam diximus, tam sollicitè ipsorum spiritualem salutem curares. Notate patres mei, ³² quid gloriosus hic Apostolus in hac re de se ipso dicat. Vbi postquam narrauerat quomodo fuerat in laboribus plurimis, in carceribus, in plagis supra modum, ter virgis cæsus sum (inquit) semel lapidatus sum, ter naufragium feci, &c. periculis ex gentibus, &c. In labore, & erumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis. In frigore & nuditate, de omnibus his dicit. Præter illa quæ extrinsecus sunt. Præter hos labores (ait) qui sunt extrinseci, & quasi nihil me tangunt, si cõparentur cum ijs, quos in corde meo habeo, scilicet, instantia mea, quotidiana sollicitudo omnium ecclesiarũ. O diuina verba! ô diuinã exaggerationem! ô diuinum zelum! ô diuinum ardorẽ amoris in proximos! Hoc est (inquit) quod cruciat cor meum, nempe cura, & sollicitudo nõ vnias quidem, aut viginti, sed omnium ecclesiarũ orbis. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego nõ vror? Sic oportet fieri patres mei, non verò qua negligentia animarum salus in his miserimis temporibus curatur. Nunquid non sunt hæ animæ, pro quibus Iesus Christus mortuus est? Nunquid vos illarum curam non suscepistis? Nunquid ignoratis vos illarum rationem reddituros esse? Quare igitur illas pauperi, & indocto clerico, quem illic constituistis, committitis? Nõ solum autem Prælatos, & Ecclesiasticos viros, sed & nos etiam inuicem alijs oportet fauere, & proximorum nostrorum curam gerere. Idcirco dicitur de iustis, Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundine to discurrunt. Arundines profectò vacuæ, & leues, sunt peccato-

res

³⁴ res: iusti autem scintillæ, vt eos in diuino amore inflamment. Et ita in Iob, vbi nos legimus. Homo nascitur ad laborem, Paraphrasis Chaldaica sic habet: finis hominis quasi scintilla. Homo natus est, non vt quiesceret, sed vt quasi scintilla alios cõburat, & proximos in bono accendat. Atque vbi hoc deest securè diabolus negotia sua conficit: Gigas ille Goliath Hebræos ad pugnam prouocabat, dicens. Eligite vobis virum, & descendat ad singulare certamen. Singulos illos, non autem binos prouocabat. Hoc desiderat etiam diabolus vt vos singulos inueniat, sine amico, aut proximo, qui vobis virtutem consulat, quique salutem vestram curet. Cognoscit enim quòd frater, qui adiuuatur à fratre quasi ciuitas firma, & iudicia quasi vestes vrbium. Iudicia, & consilia duorum quando cum charitate tractantur, erunt (inquit) quasi fortissimæ seræ portarum vrbis.

³⁵ Dicit clementissimus Dominus huic pauperulo: siquidẽ hominem non habes, ego ero homo tuus & adiutor.

Surge, tolle grabatum tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo. O mirificam & admirabilem potentiam optimi Iesu, quem velociter, & in vno instanti vno verbo suo, tanquam verus Deus salutem claudis, & infirmis conferebat, & ad vitam mortuos reuocabat! Eia peccatores confugite ad hunc diuinum medicum, attendite quomodo vos ad salutem inuitat dicens vniciquẽ vestrũ: vis sanus fieri? Qualis est infirmus, qui salutem non exoptet? Qualis vinculus, qui libertatem non desideret? Qualis nudus, qui vestem non cupiat? Qualis denique famelicus, qui cibos non exoptat? O infelix anima, tu sola salutem negligis. O Deus immortalis quid hic efficio? aut quid verbis meis conficio, siquidem hæ animæ, quas redemisti ad te non accedunt? Per infinitam misericordiam tuam te deprecor Domine, vt earum corda velis mollire vt ad te verè conuersæ gratiam tuam recipiant, & postea cælesti gloria perfruantur. Ad quam nos perducas. Amen.

Sabbatho

Sabbatho post Dñicam. I. in Quadrages. i

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

Dicatur litera vsque ibi, & resplenduit facies eius sicut Sol. In Apocalypsi dicitur quod venit Angelus, & dixit B. Ioanni. Veni, & ostendam tibi sponsam uxorem Agni, & sustulit me in spiritu in montem magnum, & altum, & ostendit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem descendentem de caelo à Deo habentem claritatem Dei. Postquam demonstrati sunt huic sancto Apostolo labores, quos iusti in hac vita toleraturi erant, ne illis deterreretur elatus est in illum montem excelsum, ut ciuitatem illam sanctam suspiceret, in qua Deus eos, qui in hoc seculo afflicti, & tribulati fuerant, honoraturus erat. Idem facit hodie Christus redemptor noster suis sanctis Apostolis, & in illis, omnibus nobis. Dixerat enim illis paulo antea illos oportere propter eum labores perpeti, & non solum illos, sed omnes, qui eum sequi vellent, & statim ne deficerent voluit illis ostensionem facere praeiorum, quae propter illos labores recepturi erant. Hic est mos Dei. Quia sanctus propheta Isaias plurimos labores toleraturus erat: peculiarem quendam fauorem, & subsidium illi Deus mittit, quo illos facilius pateretur: illud scilicet, quod ipse dicit. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum. Et Seraphim clamabant alter ad alterum, & dicebant, sanctus, &c. Plena est omnis terra gloria eius. Macerabat se sanctus Daniel ieiunijs, & planctu, ut ipse dicit. In diebus illis lugebam ego Daniel trium hebdomadarum diebus, panem desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Et ne deficeret, & exanimaretur, misit illi Dominus maximum refrigerium quod fuit. Et ecce vir vnus vestitus lineis, & renes eius accincti auro obryzo. Misit ad illum Dominus Angelum preciosis vestibus indutum, & cingulo aureo succinctum, ut vidēs, quomodo Dominus seruos suos tractaret, in eius seruitio fulciretur. Sancto Abraham praecepit Deus ut eleuaret oculos in caelum, dicens, Inspice caelum, & numera stellas si potes. Hoc autem fecit

Apo. 21.

Isai. 6.

Danie. 10.

Gene. 15.

4 fecit, ut videret quo premio afficiendus esset pro peregrinationibus suis. Ut Sathanas homines superet, medium, quod assumit est ostendere eis flores, & gloriam mundi ut apparet in Matthaeo. Matth. 4. Cum arbitrans Christum Redemptorem nostrum purum hominem esse, siquidem se ex vna in aliam partem deferri permiserat: ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei: Haec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. Ne igitur diabolus nos post se seculari gloria attrahat, nobis hodie ante oculos proponit supernus filius Dei gloriam suam, ut illius amore capti omnes seculares honores, & glorias despiciamus.

Ee resplenduit facies eius sicut sol. Sanctus Paulus agens de futura beatitudine, sic dicit: Vmbra enim habens lex futurorum bonorum: non ipsam imaginem rerum, nunquam potest accedentes perfectos facere. Quibus verbis significat in veteri testamento demonstratam fuisse caelestem beatitudinem in umbra: in lege autem gratiae, non vmbra quidem, sed illius imaginem ostendi. Multum interest inter imaginem, & vmbra. Umbra quippe nimis confuse illud ostendit, cuius est umbra: non assignat peculiare quaeque perfectiones aut defectus, ut apparet in umbra hominis, quae non ostendit distincte vbi nam sit vultus, oculi, dentes, &c. Imago autem si est vera imago singula quaeque distincte manifestat: illic apparet vultus physiognomia, oculorum pulchritudo, denticandor, praecipue si imago sit viua, qualis fuit Angelus ille, quem vidit Beatus Ioannes qui erat viua imago Christi Redemptoris nostri, ut illic dicit. Vidi simile filio hominis inter illa aurea candelabra vestitum podere, & praecinctum ad mammillas zona aurea: lex ergo vetus non habebat gloriae imaginem, sed vmbra tantum: non enim in ea tam distincte ostendebantur qualia sint illa futura bona. Lex autem gratiae imaginem habet gloriae. Vis videre o anima Christiana viua nostrae beatitudinis imaginem? Ascende montem Thabor, & aspice Iesum Christum transfiguratum, & gloriosum, haec etenim est viua gloriae nostrae imago. O fratres charissimi quanto opere ad omne virtutis genus excitaremur, si perspicacibus oculis, & attenta animi contemplatione diuinam hanc imaginem vellemus aspicere? Non admiror ego Aegyptium, qui vaccam pro Deo adorabat, cum eam semper humi herbam carpentem videret, nunquam oculos in caelum eleuasse. Nec mirum mihi videtur eos, qui talpas adorabant, & vespertiones, tanquam

Matth. 4.

Hebr. 10.

Apo. 1.

7
tanquam Deos venerabatur, cæcos semper incessisse, sicut Deos
suos terram fodientes, acquirentes, & comedentes ipsam. Quod
autem, cum talem Deum habeamus, qui ira splendet, qui que ta-
lem gloriæ, quam nobis daturus est, in mūdum nobis imaginem
misit: tam obscœni tamen, terrestres, ac cæci incedamus: hoc in
maximam admirationem, & stuporem eum rapit, qui tantam in-
fœlicitatem, & amentiam vult profunde considerare. Ne post mun-
dum ab eas cælestis tibi gloria ostenditur. Si enim post illū abie-
ris, eius res te ita inficient, & coinquinabunt, vt ineptus maneat
ad cælestem illum splendorem recipiendum. In Apocalypsi di-
cit Beatus Ioannes se vidisse mulierem quandam, & mulier (in-
quit) illa circumdata purpura, & coccino, & inaurata auro, & lapi-
de pretioso, & margaritis, & in fronte eius nomen scriptum, Ba-
bylon magna mater fornicationum, & abominationum terræ. O
8
rem mysteriosam! Vult dicere hoc fratres mei gloriā mundi, per-
politas vestes, diuitias, & abundantiam matrem, & originem esse
omnium turpitudinum, & abominationum, quæ in terra cōmit-
tuntur, quibus Dominus magnoperè offenditur. Naaman Syrus
4. Reg. 5. plurimas habebat vestes, quas permutaret, & quibus se mutuo
indueret, sed plenus erat lepra. Aurum, & bona temporalia non
Exod. 34. reddunt homines splendidos, sicut Moysen, qui cum quadragin-
ta dies ieiunasset, non descendit de monte pallidus, nec macilen-
tus, sed decorus, & splendidus. Ascendite fratres mei in hūc mon-
tem Thabor, in hanc viuam imaginem oculos conijcite, gloriā
vobis præparatam contemplantini, lentissimè hæc omnia rumi-
nate, & videbitis quales vos postea experiemini.

9
Ad hanc tam admirabilem, tamque necessariam rem sanctio-
res, & principaliores Apostolos elegit, atque hos secum duxit.
In quo magnos dominos, & prælatos docuit, vt in rebus suis bo-
nos socios quærant, & in consilia sua viros probos adhibeant. In
2. Reg. 8. sacra Scriptura dicitur res quædam (meo videri) difficillima, scili-
1. Paral. 18. cet, quòd filij Dauid erant sacerdotes. Quomodo potest hoc fie-
ri, cum filij Dauid non essent ex tribu Leui, sed ex tribu Iudæ, quā-
obrem non poterant esse sacerdotes? Si autem diceremus Dauid
liberis suis sacerdotium v surpasse, falsum esset: quid ergo signifi-
cat hoc? Respōdeo quòd significat, aut filios Dauid fuisse sacerdo-
tes, id est, sacerdotum ministeriū exequutos fuisse, quod est mem-
bra cum capite reconciliare, & populum tanquam bonos filios in
pace

10
pace constituere. Aut etiam significat Dauid habuisse sacerdotes
quasi filios dilectissimos, eosque sicut viros sanctos, & Deo coniu-
ctos dilexisse, atque illos in omnibus negotijs suis cōsuluisse. Po-
test etiam significare omnes eos, qui sacerdotum munere fungebantur,
qui que pacem, ac cōmune reipublicæ bonum curabant ab hoc
optimo Rege, quasi filios charissimos dilectos fuisse. Cauete ne
cum illis conuersimini, qui vos ad indignationem, & discordiam
cum vestris excitent. Et ad hoc propositum dixit Propheta. Nō
Psal. 100. habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam: qui loquitur
iniqua non direxit in cōspectu oculorum meorū, dicit, in medio,
id est, in intimo. Nam si aliquando, ad grauiora mala eius euitāda,
hominem iniquum domi vestræ finitis habitare oportet vos dili-
gentissime cauere, ne in medio eius, hoc est, in corde illius ha-
bitet, hoc est, (vt clarius loquar) ne illum familiarem, aut con-
siliarium habeatis, nec negotia vestra cum homine malæ consci-
entiz tractetis, sicut dicit hîc Dauid se fecisse, seque hominem
malæ linguæ cum affectione non aspexisse, nec talem suis oculis
gratum fuisse.

Cum illis præcipuis, & sanctioribus Apostolis ascendit Domi-
nus in montem, & cum illis, ac coram illis orauit, & orans trans-
figuratus est, vt Sanctus Lucas refert. Atque illo ita transfigu-
rato dicit idem sanctus Lucas illic apparuisse Moysen, & He-
liam. Erant (inquit) Moyses, & Helias visi in maiestate, id est,
gloriosi. Hic locus est admirabilis, affectuosus, & maxima con-
sideratione dignus. Certum est, quòd Moyses & Helias in locis,
in quibus commorabantur, Anima quippe Moysi in sinu Abra-
hæ, Helias verò viuus in terrestri paradiso, non cum maiestate,
12 & gloriosi commorabantur, sicut hîc visi sunt. De illis enim, qui
cum bona conscientia ante mortem Domini nostri Iesu Chri-
sti ex hac vita discesserunt, aperte statuit Sanctus Paulus, quòd
Hebræ. 9. non erant beati, cum nondum propalata esset sanctorum via. Et
ad Hebræos sic dicit de illis Sanctis Patribus. Iuxta fidem de-
functi sunt omnes isti non acceptis re promissionibus, sed à longè
Hebræ. 11. eas aspicientes, & salutantes, & confitentes: quia peregrini, &
hospites sunt super terram. Mortui sunt (inquit) cum spe, quòd si-
quidem in hoc seculo peregrini fuerāt, Deus illis peregrinationis
suz mercedem redditurus erat: & siquidem nihil seculare diligen-
tes in terra permanentem ciuitatem habere noluerant: illos ad
cælestem

cælestem Hierusalem perducturus erat. Perpendite fratres mei ¹³ hæc duo diligentissime: alterum, quod ex eo quod peregrini fuerant magna illa spes eis dimanabat. Hoc est, quia omnem amorem suum in Deo, non autem in rebus secularibus constituerant. Alterum, quod etsi tam sancti erant, non tamen beatitudinis præmium statim receperunt, quousque diuinus redemptor mûdi mortuus est. Heliam autem certum est adhuc in corpore mortali vivere, gloria verò nemini, nisi post mortem dari solet. Quomodo ergo in maiestate visi sunt? Quod si quis dicat ex Christi Dominio tri societate exteriorem illam gloriam prouenisse: per consequens dicendum esset illos tres discipulos etiam illius gloriæ debuisse participes fieri. Quod falsum est. Qua propter respondendum est gloriã illam, & maiestatem illis duobus peculiariter ¹⁴ maximo quodam miraculo à Iesu Christo redemptore nostro communicatam fuisse: vt Apostoli, & nos etiam in illis videremus ad quantam gloriam, & maiestatem extolluntur illi, qui cum zelo (sicut Helias) & cum legis obseruantia (sicut Moyfes) tali Domino seruiunt. Atque idcirco vobis superius dixi fratres hunc locum mirabilem, & affectuosum esse. Non solum etenim voluit Dominus coram discipulis suis transfigurari, & in se gloriæ imaginem ostendere: sed voluit, vt illi duo fideles eius serui, gloriosi etiam comparerent, vt magis ignauiam nostram cõfortaret: & vt cognosceretur nõ solum filium Dei quatenus hominem gloriosum esse, verum etiam veros eius, ac fideles seruos sempiterna gloria afficiendos esse. Discamus ergo diuinam legem, quã nobis Dominus dedit, obseruare, sicut Moyfes illam, quæ sibi à Deo data est, custodiuit, quanquam grauissima, ac difficillima erat, & illam Dei nomine tantoperè Hebræis commendauit, vt illis dixerit. Audi Israel, & obserua, vt facias quæ præcepit tibi Dominus. Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis, & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens, atque surgens alligabis ea, quasi signum in manu tua, eruntque & mouebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine, & ostijs domus tuæ. O admirabiles exaggerationes! attendite quot verba illis dicit, atque hoc tantoperè illis commēdat, solummodo vt diuinæ legis custodiendæ curam haberent. Quanto igitur maiori ratione hæc omnia nobis circa Euangelicæ legis obseruantiam dici possunt, vt illam in quatuor locis collocemus, in ¹⁵ corde.

in corde idest, quod illam intimo cordis amore diligamus in ore idest quod sæpenumero de ea loquamur, & agamus, sicut de re, quæ nostra tanti interest: in manibus, ad obseruandum eam, & super oculos. Quod ea quasi conspiciant ante oculos feramus. Ita vt in omnibus, quæ fecerimus, & viderimus, diuinam legem semper ante oculos proponamus, vt semper nos illa gubernemus: sicuti facit, qui conspiciant vtitur, qui ad singula, quæ visurus quæque facturus est ea sibi ante oculos proponit. O quantum erat hinc plorandum, atque etiam reprehendendum, quod tam procul abest diuina lex, à cordibus, ore, manibus, atque oculis nostris, & tamen tam securi, & læti sumus, ac si illam ad vnguem (vt aiunt) obseruarem. O maximam infelicissimorum hominum cæcitatem, qui semetipsos tam inaniter ¹⁷ volunt decipere!

Non solum autem Moyfen in legis obseruatiã, sed sanctum etiam Heliam in diuini honoris zelo oportet nos imitari. Circa quod notate mysteriosam quandam rem, quæ habetur in Genesi, vbi dicitur. Quod benedicens sanctus Patriarcha Iacob tribubus generationis suæ maledixit tribui Leui, dicens. Maledictus furor eorũ, quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. Diuidam eos in Iacob, & dispergam eos in Israel. De hac autem tribu Leui, ita maledicta videte quid postea dixerit Moyfes, sancta quadã benedictione illis benedicens, quãdo Hebræi in deserto in maximam illam idololatriã inciderunt. In cuius culpæ poenã dixit eis Moyfes. Hęc dicit Deus Israel. Ponat vir gladium super fœmur suum: ¹⁸ ite, & redite de porta vsque ad portã per medium castrorũ, & occidat vnusquisque fratrem suum, & amicum, & proximum suum. Feceruntque filij Leui iuxta sermonem Moyfi, cecideruntque in die illo quasi viginti tria millia hominum. Cũ autem hanc Hebræorũ stragem edidissent dixit illis Moyfes: consecratis manus vestras hodie Domino, vnusquisque in filio, & fratre suo, vt detur vobis benedictio. Hęc tantam benedictionem illis dedit, quos antea sanctus Iacob maledictione abiecerat, benedicit (inquam) eis Moyfes eo quod tam pauci cũ essent tanta animi constantia in maximam illam multitudinem impetũ facere ausi sunt, ipsi que soli diuini honoris zelatores sese præbuerunt. Nam cũ Moyfes vniuerso exercitui dixisset, sic vt ibidem legitur: si quis est Domini iungatur mihi, congregati sunt ad eum omnes filij Leui. Hi soli diuinarum partium defensores

fensores se prestiterunt, atque his dixit Moyses ut gladios suos euaginant, quod protinus illi vnanimiter fecerunt, manusque suas in proprios fratres, ac liberos propter gloriam Dei, & propter zelum honoris eius intulerunt. Et sic digni effecti sunt, qui benedicerentur illi, qui antea maledicti fuerant. Vt videatis quanti referat homines diuini honoris precipue in reb⁹ difficillimis esse zelatores. O Deus infinitæ maiestatis (nescio quo modo hoc dicam, aut quibus verbis satis dignè valeam ampliare) tam tepidè homines tuam infinitam probitatem diligunt, vt nolint, non dicam parentes cōtra liberos, aut fratres cōtra fratres decertare, sed ne minimū quidem admonitionis, aut reprehensionis verbū pro tua gloria, & honore alij alijs velint dicere, licet eos innumerabilia peccata videant committere, quare hoc non sentimus fratres mei? Quare non lamentamur, quod in nobis tam parū amoris, ac zeli diuinarum rerum experiamur? Imitamini, o Christiani sanctum Heliam, cuius verba erant quasi ignis ardentissimus, & propter honorem, & gloriam Dei proteruorum supplicium postulabat: si vultis à Domino glorificari.

Dicit etiam beatus Lucas quod cum duo illi viri in illa maiestate existerent, dicebant excessum eius, quem completurus erat in Hierusalem. Eodem tempore, quo optimus Iesus gloria exornatus est, vult, vt secū de cruce agatur, gloria enim crucis est fructus. Notate hīc rem singularē, Moyses legē, Helias prophetas, Iesus Christus verò Euāgelium repræsentabat. Loqui igitur Moysen, Heliam, & Iesum Christū redemptorem nostrum de cruce significat legē, Prophetas, & sanctū Euāgelium omnes de cruce agere. Quod cum ita verissimum sit fratres charissimi, à quo vos didicistis voluptates, quastanto studio, ac tanta animi contentione inquiritis? Isaias dicit. Erit pro suauī odore fātor: & pro zona fūnicul⁹, & pro crispanti crine caluitiū: & pro fascia pectorali, ciliciū, hoc est, omnes voluptates, & deliciae corporales, in æternum tormentum, ac confusionē tibi cōuertentur. Et Hierē. dicit. Ecce ego cibabo populum istum absynthio: & potum dabo eis aquā fellis. Et iam contra reddiderat huius rei rationē dicens: quia non audierunt vocem meam, & abierunt post prauitatem cordis sui, & post Baalim. Comedentes (inquit) & bibentes, & mille turpibus voluptatibus se tradentes à me recesserunt. Et Amos affirmat turpissimas istas carnes, quibus tātopere indulgetis in feruētes ollas esse

immitten-

22 immittendas. Leuabunt (inquit) reliquias vestras in ollis feruentibus. Eia ergo, o miseri atque infelices peccatores quare non animaduertitis vos has voluptates transitorias æternis tormentis esse soluturos, nisi eas abijciatis, & amodo in via crucis ambulare incipiat? Breui quodam tempore, quo Dominus in hac mortali vita sanctissimum corpus suum gloriosum esse voluit, etiam tunc de excessiuis tormentis, & acerbissima morte, quam passurus erat loqui voluit. Tu vero o infelix nullum vnquam in toto vitæ tuæ tempore laborem vis perferre, nec saltem recordari, te aliqua die moriturum, atque ista omnia aliquando tandem esse finienda? Cōsidera peccator quomodo peccata tua effecerunt, vt sanctissimum illud corpus tota illa gloria, quam Dominus in sua transfiguratione demonstrauit, toto vitæ suæ tempore careret. Vt enim pro illis solueret gloriam animæ Dominus suspendit, & ita corpus sacratissimum passibile, & mortale remāsit. Quare ergo modicū aliquid afflictionis propter illum non patieris, qui propter te tot tantosque labores tolerauit? Satis apertè significas te non esse sectatorem Christi. Dicit enim Beatus Paulus. Qui Christi sunt carnem crucifixerunt cum vitijs. Notate illa verba, qui Christi sunt. Notate etiam carnem, & vitia in poenitentia cruce vires suas amittere.

Respondens autem Petrus dixit ad Iesum, Domine bonum est nos hic esse.

Si tam gloriosum se Dominus ostendit, cum gloriam corporis sui tantummodo demonstrarit, quid esset, si animi sui gloriam reuelasset? Quid autē esset, si diuinitatē suam (quod est totum bonū) declarasset? Tunc maiori ratione diceret. B. Petrus. Dñe bonum est nos hic esse. Idcirco rogabat Dauid, dicens. Quando veniam

24 & apparebo ante faciem Dei. Quando B. Petrus Dominum gloriosum vidit, dixit Bonum est nos hic esse, in tempore passionis, quum eum vidit, à cohortibus apprehendi quasi pusillanimis fugam arripuit. O quam crebro omnibus fere nobis hoc contingit, non enim amplius in Iesu Christi societate, & in illius sectatione perseueramus, nisi quandiu nos consolatur, ad laborem autem accedentes statim terga vertimus, & illum deserimus. Beatus Petrus etsi illum dereliquit, statim reuersus est: nos verò ita ex animo illum destituimus, vt nunquam reuersuri videamur. De quibus dicit Oseas. Væ eis quoniam recesserunt à me: reuersi sunt vt essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus. O elegantem

12

meta-

Isai. 3.

Hiere. 9.

Amos. 4.

Gala. 5.

psalm. 41.

osea. 7.

metaphoram. Væ (inquit) illis, qui me dereliquerunt, ut quasi
bruta animalia sine iugo viuerent: & de prato in pratum herbam
carperent. Facti sunt quasi arcus dolosus. Arcus dolosus & fallax
versus vnum locum sagittas dirigere videtur, & illas versus locū
contrarium conijcit. Sic sunt Christiani reprobi quasi arcus do-
losi, nam in aspectu, habitu, verbis, in audienda missa, & prædica-
tione cælum videntur expetere, & illuc tela sua dirigere: cum ta-
men illa versus infernum dirigant. Væ eis. O quam affectuosum
verbum, & quam acuta sagitta ad corda ferienda, si homo sensum
non amississet.

*Adhuc e loquente, ecce nubes, &c. Hic est filius meus dilectus ipsum au-
dite.* O benedictū tale verbum, O benedicta & glorificata sint æ-
terni patris viscera, qui tantum præceptorem nobis immisit. De-
dit nobis dilectissimum filium suum redemptorem, & doctorem
& illi vult, ut nos obediamus diuinam eius legem obseruantes.
Hæc omnia dicit B. Ioannes sanctum Baptistam antea mundo
prædicasse, cum dixit: de plenitudine eius omnes accepimus gra-
tiam pro gratia, quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per
Iesum Christum facta est. De plenitudine eius, id est, per merita
Christi receperunt, & recipient omnes gratiam iustificantem. Si-
quidem autem dicit paulo post gratiam pro gratia, quam aliam
gratiam ex eo accepimus præter gratiam iustificantem? B. Augu-
stinus super hunc locum dicit ipsum sanctum Ioannem se decla-
rasse, cum dixerit, & gratiam pro gratia: quia lex per Moysen da-
ta est, id est, quod præter gratiam iustificantem etiam per eum aliā
nouam gratiam pro veteri accepimus, quæ (vt, S. Chrysostronus
declarat) est lex noua pro veteri. Vocat autem vtramq; legē gra-
tiam, quia vtraque fuit gratia, & donū Dei, et si lex noua fuit mul-
to præstantior gratia, quā vetus. Arque vt discrimen constituat
inter seruū Moysen, & vniuersalem rerum omnium Dñm Iesum
Christum, dicit gratiam illam legis datam fuisse à Deo per Moy-
sen, & gratiam, & veritatē per Iesum Christum factam fuisse. Nō
dicit datam, sed factam, tam gratiam, quam veritatem, quod est
Euangelium. Nam Christus quatenus Deus prioris gratiæ est cau-
sa efficiens, & quatenus homo est causa instrumentalis, & merito-
ria. Et idem est de posteriori gratia, quod est Euangelium. Quan-
do autem Euangelium dicitur veritas, sicut hic, non accipitur pro
veritate, prout est contraria falsitati: nam in hac significatione.
etiam

Ioan. I.

August. su-
per Ioan.

Chrysostr.

28 Etiam lex vetus fuit veritas. Sed accipitur veritas prout ponitur
contra figuram, & quasi delineamentum: quia lex noua est quæ
per veterem figurabatur, id est, est veritas illius delineamēti. Hæc
igitur lex facta per Iesum Christum, in quo æterno Patri bene
cōplacuit, est, quam præcipit obseruare, obediendo illi in omni-
bus, quæ in illa decreuit, & præcepit.

Et audientes discipuli ceciderunt, &c. Accessitq; ad illos Dominus
& eos benignissime tangēs dixit eis. *Surgite nolite timere.* Ipse enim
solus est, qui ex animis nostris timorē expellit, & per quē securus
nobis patet aditum ad patrem, nam sua iustitia iustitiā nostram te-
git, & suis meritis demerita nostra operit, si nos ex illis fructū veli-
mus accipere. Sic affirmat. B. Paulus, cum dicit: ipse est pax no-
stra qui fecit vtraq; vnum & paulo post: & veniens euāgelizauit
29 pacem vobis, qui longē fuistis, & pacem his, qui propē, quoniā
per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem.

Ex toto hoc euangelio verbum vnū prætermisi, vt de eo nunc
agerem: quod est apud sanctum Lucam dicentem. Et facta est
dum oraret species vultus eius altera. Voluit Dominus orans trās-
figurati, vt nos doceret, vnū ex necessarijs medijs ad transfigura-
tionem nostram esse orationem, considerationem, diuinarumq;
rerum contemplationem. Omnes ita defigurati sumus, vt visu-
simus miserabiles. De Babylonicis lamentabatur Isaias, dicens.
Facies combustæ vultus eorum. Quod si hoc in Gentilibus Ba-
bylonis lachrymabile erat: quanto magis erit in Christianis Ec-
clesiæ Catholiciæ? quod in nosmetipsos tam immanes sumus, vt
nobis ignem applicemus, & nos comburamus? Suetonius Tran-
quillus in vita Neronis, narrat crudelissimum illum hominem,
30 cum Homerum Troiæ incendium referentem legeret, dixisse.
O quis Troiam inflammata vidisset! & dicit illo desiderio con-
citatum Romam vndique iussisse inflāri, vt sic appetitui suo
satisfaceret. Nonne hanc amentiam maximam iudicatis? Fuit vti-
que insania maxima, quod tam præstantem, ac locupletem vr-
bem, tot tantisque, ac tam sumptuosis ædificijs adornata, & di-
uitijs plenam vellet concremare, vt vni tyrannico, & effrenato
appetitui satisfaceret. Animaduertite ergo quam obstupenda sit
amentia, atque immanitas vestra, quia cum anima vestra Dei gra-
tia locupletata, tota Roma, atque etiam vniuerso mundo sit mul-
tò pretiosior, vt appetitui vestro satisfaciatis mortale peccatum

Ephes. 2.

Luce. 9.

Isai. 17.

Suetonius
Tranquil.

Thren. 4.

cōmittitis, quo eam inflammatis, atque eius diuitias comburitis: nec tamen hoc admiramini sicut Romam cum omnibus eius diuitijs inflammata admiramini: nec quidem illud animaduertitis. Atque hoc ex eo præsertim prouenit, quòd pluris corporalia, quàm spiritualia æstimatis. O quam meritò possemus lachrymari idem, quod Hieremias lamentabatur, dicens. Candidiores Nazaræi eius niue, nitidiores lacte, rubicūdiores ebore antiquo, Sapphyro pulchriores. Denigrata est super carbones facies eorū, & non sunt cogniti in plateis. O quam ad simile representat hoc, quod nunc agitur! Et quàm propriè significat quales fuerint olim Nazaræi, Deo consecrati Christiani, quales verò nunc sint. O sancta Dei Ecclesia, qualis quā decora quondam eras! quomodo sacerdotestui castitate rutilabant, passionēsq; suas mortuas, & quasi niuem frigidam possidebant! O quàm prudētes erant literati tui, quā nitida, ac sincera doctrina vniuersum mundum lactabant! Prælati verò quàm constantes, & candidi sicut ebur, & Christiani præ desiderio patiendi martyrium rubicūdi quasi Sapphyrus cælestis coloris! potius enim cælestes, quàm terrestres esse videbantur. Inuasit autē in te ignis, & quam plurimos reddidit carbonibus nigrores. Nullus etenim est nigrior, neq; deformior carboni, quàm anima in lethali peccato existens. Et quemadmodum carboni facillimè ignis applicatur, quia est disposita materia, à qua omnis humor expulsus est: ita anima peccato infecta, est disposita (quia est gratiæ humore exsiccata) ut illis æternis ignibus concremetur. Cum ergò tam defigurati, & deformes sitis ad transfigurandum vos, atque ut ex nigris candidi, & decori in conspectu diuinæ maiestatis efficiamini longè maximè necessaria est meditatio, & consideratio: in illa enim peccatorum gravitatem cognoscetis, & damna in quæ incidistis, periculumq; in quo constituti estis, animaduertetis, & cognoscentes scelerum vestrorū magnitudinem, maximo illorum dolore cōpungemini, & cum cordis lachrymis, & firmissimo emendæ proposito orabitis, & à diuina maiestate veniā exposcetis: ipse autem pro sua infinita misericordia vobis ignoscet, gratiamque suam, & postea gloriam concedet. Ad quam nos perducatur, Iesus Mariæ filius. Amen.

Dominica

Dominica. I I. in Quadragesi.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

COMPERTUM Est Dei cognitionē totius boni nostri esse principium, & originem. Atque hoc significat quòd loquens Christus redemptor noster cum æterno patre dixit. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Et quanuis nonnulli doctores testimonium hoc adducunt ad probandum beatitudinē in beatifica Dei visione consistere, & quòd sit actus intellectus & non voluntatis, tamen sancti patres Cyrillus, Hilarius, & Ambrosius, in huius loci expositione apertè affirmant non esse intelligendum hoc de gloria, sed de fide, tanquam radice, à qua æternæ vitæ fructus proficiunt. Nam quando Dominus verba illa dixit, rogabat patrem, ut illum coram hominibus clarificaret, id est, ut homines faceret cognoscere se naturalem eius esse filium: & rationem reddens dicit quia hæc est vita æterna, ut cognoscant te. In hac enim cognitione consistit initium humanæ beatitudinis, & vitæ æternæ cōsequendæ, scilicet, ut credant homines, & cognoscant, tres diuinas personas, quæ sunt vnus Deus. Atque ideò vnum ex maximis beneficijs, quæ Christus redemptor noster in nos contulit, hoc fuit quòd nobis sui ipsius cognitionem præbuit, ut cognosceremus illum esse filium Dei. Vnum autē ex operibus in quo hanc nobis notiā confirmauit, fuit eius admirabilis transfiguratio. Atque ut hoc intelligatur notandum est, quòd primum opus æterni patris est seipsum figurare. Est autem tam primum hoc opus, ut principio careat. Hæc figuratio est, quòd penicillo sui diuini intellectus habens coram se suam essentiā à semetipso sui imaginem produxit, & producit, qui est eius filius. Itaq; filius est imago patris in quo est ipsa eiusdem patris substantia. Et sic equalis est imaginis, & pictoris maiestas: pictor enim est Deus, imago

Ioan. 17.

Cyrillus scripsit per Ioan. de fide ad re-

gulas. Hila. libr. de patris & filij unitate amb. libr. 2. de off. c. 2.

etiam est Deus, & tam æterna est pictura, quàm pictor. Itaque in omnibus filius est æqualis patri. Et ita dicit Beatus Ioannes. Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre. Illud quasi non significat illic comparationem, sed identitatem, id est, vidimus gloriam eius. [*Asadas, como hijo de tal padre.*] Cùmque Deus hanc sui imaginem in mundum vellet immittere, quia homines non possent præ nimio eius splendore in illam oculos conijcere, vt aliquo modo illa possent perfrui, misit eam æternus pater cooperitam. Habuit se Deus in hoc sicut pictor, qui exactissimam imaginem tabula cooperit, & in tabula aliam minus perfectam depingit, quæ non tantam affert admirationem. Sic æternus pater filium suum misit, qui est eius figura, humanitatis tabula operit, in qua humanitate est exterior imago depicta, quæ est hominis essentia. Cùmque vnigenitus Dei filius cum illa communi hominis figura in mundo incederet, admirabantur Angeli interiorum eius imaginem contemplantes, & dicebant. Ve è tu es Deus absconditus. Homines verò, qui rudi: & obscura oculorù acie diuina perspicunt, nullam aliam præter exteriorem figuram in Christo redemptore nostro esse arbitrabantur. Vt igitur Iesus Christus Dominus noster admirabile hoc mysterium illos erudiret: transfiguratus est ante eos.

Transfigurari est ab humana figura ad diuinam accedere, non tamen humanam relinquendo, id est, rutilum, & gloriosum corpus ostendere ea gloria, quæ ex anima dimanauit, qua gloria prædita erat anima quia verbum diuinum videbat, & illo fruebatur, quo eius sanctissima humanitas suppositata erat. Et idcirco dicit Sanctum Euangelium, *Transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies eius sicut sol.* E notandum est quòd in hoc admirabili opere antiquum quoddam miraculum cessare fecit, quo gloriã suam retinebat, quo minus in corpus deflueret. Naturale est enim gloriæ in anima existenti versus corpus defluere. Et quemadmodum maximum esset miraculum maximi alicuius fluuij aquam detinere quominus deorsum deflueret: ita fuit maximũ miraculũ animæ gloriã suspendisse, vt in anima suspensa teneretur, nec ad corpus transfret: vt sic passibilis cum esset propter nos labores, ac mortẽ posset perferre. In quo ineffabile nobis beneficiũ collatum est. Quando Hebræi in terram promissionis iter faciebãt, opus erat illis mare rubrum pertransire. In quo singulare beneficium à Deo

accepe

7 acceperunt, vt enim tuti, & per aridum transirent, fecit Dominus vt aquæ retrorsum reuenterentur contra propriam, & naturalem earum propensionem. Ita necesse fuit quòd vt Christus redemptor noster moreretur, & nos per rubrũ passionis, & mortis eius mare transiremus, & ad cælestem beatitudinẽ perueniremus animæ gloria detineretur quominus ad corpus deflueret. Hodie autem suspensionem illam sustulit, illudque continuum miraculum, quod illic continuo fiebat, pro tunc cessare fecit: cumque in natura sua gloriam desineret, ex anima in corpus dimanauit. *Et resplenduit facies eius sicut sol.* Beatus Augustinus sic dicit: Claritas corporum in gloria beatorum procedit ex beatitudine animæ sicut laterna ex natura sua est opaca, & obscura, si tamen introducatur in eam candela ardens incipiet splendere, non ex natura quidem sua, sed propter candelam; quæ intus inclusa est: sic splendet corpus propter gloriam, qua prædita est anima, quæ in ea latet. Atque hæc lux, & splendor illius sanctissimæ animæ quæ antea totum splendorem in se suspensum retinebat, hodie sacratissimũ corpus clarificauit, ac splendidissimum reddidit. Vir nobilis quãdo iter facit suas pretiosas vestes in folliculo, Hispanicè [*Maleta.*] custoditas, & inclusas defert. *Viste se vna Esclauina.* quæ est vestis viatoria. Quod si aliquẽ locum accedat, vbi aliqua festiuitas celebratur, ab amicis suis rogatus iubet folliculum solui, & vestes suas pretiosas induit, sicut personam suam decet. Ita Christus redemptor noster quia erat viator pretiosam gloriæ vestem in animæ folliculo deferrebat inclusam, corpusque suum viatoria mortalitatis veste induerat. Vt autem cum amicis suis in monte Thabor festiuitatem celebraret, soluit folliculum animæ suæ, & gloriosis, ac splendidis vestibus corpus suum induens ex viatore vir urbanus, & perpolitus efficitur.

Valdè notandum est, quòd vnigenitus filius Dei in mundum venit, non solum vt nos peccati seruitute vindicaret, verum etiã vt nobis legem præberet, & pro eius obseruantia æternam gloriam promitteret, atque etiã vt nos comminaretur æternis inferni supplicijs, nisi ipsam obseruaremus. Primum manifestè apparet ex eo, quod antea dixerat Hieremias cum illius nomine loqueretur: *Eccè dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israel, & domui Iuda fœdus nouum non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris.* Aduertite (ait Dominus) quã

15 do

Ioan. I.

simile.

simile.

simile.

August. in
epist. ad Dio
scorum.

simile.

Hierem. 31.

Esai. I.

do conficiam, & consummabo cum domo Israel, & Iuda, hoc est re
cum illis, qui Dominum cognoscent, ipsumque Deum, ac Domi
num confitebuntur (hoc enim significat Israel, & Iuda) & tunc vl
timam manum imponam rebus illis, quæ eis promisi, ita vt nihil
amplius desiderare velint, id est, faciam testamentum nouum nõ
secundum illud, quod feci cum patribus eorum, sed longè prestã
tius. Sanctum Euangelium nouum foedus appellat in compara
tione illius veteris: illud autem dicitur vetus, non solum quia
huic præcessit, sed etiam quia in illo pollicebatur Deus bona,
quæ veterascunt, quæ sunt terrestria sicut dixit per Esaiam. Si vo
lueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis. Euangelium ve
rò dicitur nouum testamentum, quia in eo testatur Deus, & no
bis pollicetur bona cælestia, quæ semper sunt noua, nec vlla vn
quam temporum diurnitate veterascunt. Septem millia anno
rum sunt ex quo Angeli Deo perfruuntur: & nunc se tam no
uos sentiunt, ac si hic esset primus dies, in quo diuina maiestate
frui cœperunt. Itaque in illo testamento bona quidem mobilia,
in hoc autem immobilia legauit, quæ Hispanè dicuntur [*Bienes
de ray.*] Atque ita in toto Euangelio vbicunq; nobis aliquid
præcipitur, statim pro eo æterna beatitudo promittitur. ¶ Circa
secundum, hoc est circa comminationes non est quare nimis cõ
moremur, cum etiam illis in Sancto Euangelio passim improbi
terreantur. Quod cum ita sit quænam est causa, cur Iesus Christus
filius Dei in transfiguratione sua viuam quandam gloriæ imagi
nem demonstrauerit, nec tamen toto vitæ suæ tempore inferni
exemplar ostēderit? Optimum atq; vtilissimum fore videretur:
si nobis miserimum quendam viuus flammis ardentē, vt in infer
no patitur, ex damnatis, ostenderet, sicut beatū vt gloriæ fruitur,
nobis ostendit. Dico Deū sua admirabili prouidentia ita fecisse,
quia amore potius, quàm timore nos in cælū perducere conatus
est. Et ideo cum hominibus in habitationem terrā concedere, vo
luit elementa, quæ sunt inter nos & cælū (sicut aerem, & ignem)
esse transparentia, ne cæli visionem nobis impedirent, sed vt illud
crebrò intueremur, & intuentes illud optaremus. Terram autem,
& aquam crassa, & densa elementa effecit, quò nobis impedin
to essent, quominus infernum videremus. Nõ quòd timor sit ma
lus, sed quia si illum realiter cerneremus, ita timore perculsi, & ob
stupefacti incederem⁹, vt nihil perfectū facere sciremus. Et ideo
nos

ignos amore vult deducere, qui est melior, quàm timor, nec animã
perturbat, imò potius illã in bonis operibus viuificat. Aperite igi
tur oculos fratres charissimi, & crebrò cælum suspicite, & pro il
lo sepius suspirate. Si enim exterior hæc superficies, quã homi
nes in hoc seculo videmus tanta pulchritudine exornata est qua
lem oportet esse splendorē, qui interior latet? Idcirco dixit Deus:
Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum can
didum, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit,
nisi qui accipit. Manna absconditum vocat gloriam, quia nemo
scit dicere, aut intelligere quomodo sit. Māna, id est, māhu, quod
vult dicere: quid est hoc? tam magnum quid, tamq; admirabi
le est gloria, vt cum semper æternis illis bonis beati perfruan
tur, nihil in ore suo præter admirationem habeant: & idcirco
gloriam appellat manhu. Dicit vterius: & dabo illi calculum
candidum. Quondam Romani prosperos annos albis lapidi
bus, infœlices verò nigris calculis numerabant. Atque ad hoc
alludens promittit se victori calculum candidum esse daturum,
quod in cælesti beatitudine nullus erit calculus niger, sed om
nes erunt candidi, & erit perpetua vna fœlicitas, & delectatio
absq; vlla molestia aut infortunio: & in hoc calculo candido,
hoc est in hac perpetua fœlicitate, scriptū habebit nomen quod
dam, qui est firmissimus, ac tutissimus quidam honor (hoc enim
significat: scriptum in calculo) talis autem, tantusq; erit hic ho
nor, vt à nemine nisi ab ipsomet possessore possit intelligi. O san
cte Deus! Si hæc assidua animi contemplatione videremus,
quàm dispari ratione, ac viuimus, viueremus! Nunquid fieri po
test quòd possit homo rationalis tãta sollicitudine res tam inanes,
& caducas, vt sunt terrene, inuestigare: res autē cælestes, quæ ma
ximè necessariae sunt, obliuioni tradere, & illarū penitus esse im
memorē? Hoc profecto ex eo proficiscitur, quòd cum maximo
animi affectu in cælū oculos non extollat. O anima Christiana
eleua cor tuum, & perspicacissimis oculis sponsum tuum Iesum
Christū in duobus mōtibus intueri, in monte, scilicet, Caluarie
& in monte Thabor. Contemplare illum in monte Caluarie tot
tantisque doloribus affectum, flagellatum, vulneratum, suo pro
prio sanguine cruentatum, latronibus circumdatum, contem
plare etiam sanctissimam eius matrem moerore maximo confe
ctam, quæ sacratissimū filij pectus ineffabili dolore penetrabat.

Postquam

Postquam autem in hoc monte spiritum tuum doloris pane paululum paueris, transmigra in montem sicut passer, proficiscere ad montem Thabor, & illic tantæ gloriæ consideratione respirabis. In monte Caluariz videbis, quid te ad illius amorem commoueat, in monte verò Thabor aspices, quid te ad illius desiderium inflammet.

Et apparuerunt illis Moyses, & Helias cum eo loquentes. Alter horum virorum venit ex sinu Abrahæ, vbi sancti Patres commorabantur, alter verò venit ex paradiso voluptatis. In quibus præcipui duo status figurantur, in quos vniuersalis Ecclesia diuiditur, nempe Ecclesiasticus, & secularis. Per Moysen venientem ex sinu Abrahæ, vbi sancti patres in sublimiori contemplationis statu, qui in hac vita haberi potest, occupati sunt, Ecclesiasticorum status repræsentatur, qui deputati sunt vt in spiritu, & diuinarum rerum contemplatione ad Deum accedant. Atque vnum quemq; in Ecclesia Dei quasi in sinu Abrahæ cum recollectione, & vitæ puritate oportet viuere: & debent singuli Ecclesiastici esse sicut Moyses, qui populo suo summopere auxiliatus est. Idcirco præcipiebat Deus dicens: Hoc erit iudicium sacerdotum à populo, & ab his, qui offerunt victimas siue bouem, siue ouem immolabunt, dabunt sacerdoti armum. Quare Domine non pedes, aut caput, sed quartam partem anteriorem victimæ, in qua est brachium, & manus illi dari præcipis: Hoc fecit vt significaret quodnam oportet esse officium sacerdotis in populum. Quando populus lapsus fuerit, debet sacerdos illi manum porrigere, & eum vita, verbis, ac doctrina sua ab hac ruina subleuare. Atque vt hoc significaret, accipiebat brachium, & manum animalis, quod populus immolabat. Helias, qui venit ex paradiso terrestri, vbi nuptiæ institutæ sunt, secularè coniugium statum designat. Hic enim status merito paradisis voluptatum appellari potest, dummodo illo homines benè vtantur. Verum ò fratres vtinam vos in hoc paradiso non destruatis, nec peccetis, sicut peccauit Adam qui (vt ait Beatus Augustinus) peccauit ne contristaret uxorem suam. Ne sitis quasi equi pessundatores, qui cum ad torrentem bibituri accedunt tantum manibus pessundant, vt, cum possent aquam clarã, & mundam bibere, illam turbidam, & obscenam bibant. Tales sunt plurimi seculares, qui cum clarã humanarum voluptatum aquam possint bibere, tantum volunt pessundare, vt illam turbidam

Deut. 18.

August.
simile.

turbidam bibant. Interrogauit quidam fratrem religionis nostræ dicens: Pater poterit quisquam cum suamet uxore peccare? cui vir sanctus respondit: Dic mihi poterit quisquam suamet cuppe vino inebriari? quis dubitat? Vos intelligite fratres, non enim amplius hoc declarari potest. Vtimini mundè, & sanctè statu, quem habetis, vxoribus vestris fidelitatem obseruantes. Videte quid dixerit optimus Rex Ezechias: De mane vsque ad vesperam finies me, id est vita hominum breuis est. Quid igitur ex hoc sequitur? sicut pullus hirundinis sic clamabo. Huc instinctum habet hirundo quòd nunquam construit nidum suum extra domum. Sic oportet esse bonum virum, qui matrimonio alligatus est. Debet domus suæ nidificare, non verò in domo concubinæ, & debet vxori suæ debitam fidelitatem obseruare: siquidem vita tam breuis est, vt de mane vsque ad vesperam finiatur. Si vterq; horum statuum ita vixerint non dubitent quin in gloriosa Domini nostri Iesu Christi societate sempiterna gloria perfruantur. Atq; ad hoc significandum voluit vt hi duo sancti apparerent. Etiam hi duo peculiariter apparuerunt, quia Pharisei dicebant Christum redemptorem nostrum legis, ac prophetarum esse transgressorem. Veniant igitur Moyses legis dator, & Helias Propheta zelator maximi diuini honoris, vt sicut amici maximi non verò sicut inimici cum eo conuersentur, & gloriosa eius transfiguratione perfruantur.

Et loquebantur (ait B. Lucas) de excessu, quem completurus erat in Hierusalem. O verè excessum maximum, ò ecstasim potentissimam, quòd Deus pro hominibus moriatur, Hic excessit synagoga in atrocitate sed longè maximè excessit patientia & amore ipse Dominus, qui passus est. Tantus fuit excessus hic nempè Deum hominem fieri, vt B. Paulo ad agendum de illo verba defuisse videantur. Et ita dixit ad Philippenses: semetipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus. Exinanivit se, id est exhaustit se Deus (si ita dici potest.) Quando quis dedit omnia quæ habebat, dixit omnia, quæ sciebat, & fecit omnia, quæ facere valebat dicitis. Exhaustus est ille. O admirabilem rem, quod de Deo dicatur quòd exinanivit se, se exhaustit, quia dum homo factus est dedit omnia, quæ habebat, cum semetipsum dederit, quid plus dare poterat? fecit opus infinitæ sapientiæ & fecit opus infinitæ potentæ. Et in hoc sensu dicitur Deus se exinanivisse, & exhaustisse. Si ergò tantus excessus

Isai. 38.

Luc. 9

philippens. 2.

fide

fuit, Deū hominē fieri, maiori ratione dici poterit excessus, quod hoc non contentus pro hominibus mortuus fuerit. Atq; etiā dicitur excessus, q̄ Deus pro tam malis, ac miseris hominibus, vt nos sumus, mortuus fuerit. In hoc autem excessu defectus, & ingratitude nostra maximē reprehenditur, q̄ tam tardos, & negligētes nos in illius ministerio præbeamus, qui in nos beneficia conferendo tantoperē excessit. O Christe reparator vitæ, animarūq; nostrarū amor dulcissimē quomodo sanctissima mors tua non erat appellāda excessus, cū pro tā ingratissimis hominibus, & qui te tam parum diligimus, passus fueris? & (quod peius est) q̄ cum in tui amore, & seruitute tantoperē deficiamus, in his omnibus, quibus offenderis summo opere excidimus. Quando Isaias maximā synagogę miserā significare voluit: tria dixit eius nomine, scilicet, Ego sterilis transmigrata, & captiua, Transmigrata, id est, à limitibus suis abstrahata, hoc aut in medio sterilitatis, & captiuitatis collocavit. Hæ profecto sunt christianorū ærumnæ: qui quia alij nimis faustis, alij varijs perpolitariū vestiū generibus, alij amplissimo famulorū comitatu, alij maxima exquisitissimorū ciborū abundātia, alij ludis, alij deniq; alijs immoderatis sumptibus terminos suos transgressi sunt: steriles efficiuntur, ita vt ne minutū quidē habeant q̄ pauperibus largiantur: non enim multo plures diuitiæ, quam habent, inordinatis eorū excessibus possēt satisfacere. Et præter hoc quod steriles manent: eorū etiam, quibus pecunias debent, captiui efficiuntur, cū eis non possint soluere. O infelix peccator, quā tūis enim nobilis, ac illustris sis propter excessus tuos non solū sterilis effectus es, ita vt nullum bonum possis alicui facere: sed etiam sartoris, sutoris, lanij, & mercatoris captiuus redditus es, omnibus enim debes, & omnes cervicem tuam pede conculcāt, & merito quidē te fatigant, vt illis persoluas. Maximus igitur excessus fuit Dñi Iesum talem mortē pro talibus hominibus pati. Inter vos magnū liberalitatis opus esse iudicatis, quod eques equū suū periculo offerat, vt hominē aliquem à tauri cornibus liberet, sinit enim taurū in equum suum ictum immittere, ne hominē interficiat: atq; hoc quasi maximū aliquod factū exaggeratis. Obtulit autē Deus vnigenitū filium suum periculo, vt infernalis taurus ictum furoris sui in illum mitteret, quò ab eius cornibus miserimum hominem liberaret. Hoc autem nescitis æstimare, nec pro illo dignas gratias Deo agere, præsertim cum tam excessiuum bene

Isai. 49.

simile.

beneficium sit, & tam indignis hominibus factum.

Respondens autē Petrus, & c. Domine bonū est nos hīc esse. Quid sancte Petre, nescis, q̄ nemo accedit lucernā, & ponit eam sub mo dio, sed super candelabrū vt luceat omnibus, qui in domo sunt? Nescis lucernā, & paschalē cereum mundi esse Iesum Christum filium Dei: cerā, scilicet eius virginale corpus, lychnū sanctissimā animā, ignem autē diuinitatem eius esse ignoras? Nec rationi cōsentaneū erat q̄ cum in mundū venerit, vt illū clarificaret, & redimeret, eū obscurū relinquēs in monte Thabor lateret. Sed quod in crucis candelabro poneretur, atq; ibi sacratissimi eius corporis cera liquefieret, pretiosum sanguinem suū effundens, vt nos illuminati, & redēpti maneremus. Cū S. Petrus in voluptate illa, & gaudio spirituali cōmoraretur, nullā de vniuerso mundo, aut de defunctis purgatorij, aut de vivētis, & captiuis seculi rationem habebat. Discite hinc fratres mei, ne in heredibus vestris speretis, nā cū se hereditate cōtentos, & gloriosos animaduertāt nihil illorū intererit, licet vos in purgatorio cōmoremini. Discite etiam ex Dño Iesu dicēte: Te autē faciēte eleemosynā, & c. Nō dixit. Te autem testāte. Docēs in hoc, q̄ tu proprijs manibus debes curare substantiā tuā in pauperes diuidere, & facere omnia bona, quę poteris. Si tu in te ipsum nō habes misericordiā, arbitraris heredē tuū maiori misericordia tecū vsurū esse, quā tu metipse vsus es? O cæce, es tu tibi ipsi crudelis, & vis alios erga te misericordes esse? Ne in ista vana fiducia innitaris, sed aduerte, quod te docet Spiritus sanctus dicens: Ante mortē benefac amico tuo, & secundū vires tuas exponens da pauperi. Caue frater ne sis amens, ne arbitreris filiū, aut amicū tuū te plus dilecturū esse, quā tu temetipsum dilexisti. Neq; verò hæc admonētes te in hora mortis testamentū facere prohibemus. Sed vt illud facias summo opere consulimus?

Dicit amplius B. Petrus: *Faciāmus hīc tria tabernacula, & c.* Hęc dixit cōsiderans, se duosq; socios suos cū Dño in ei⁹ tabernaculo cōmoraturos esse. Quid? sancte vir nō recordaris fratris tui Andree? Attēdite quid prosperitas efficiat. Andreas, Petrū ad Dñi cognitio nē adduxit, nūc verò Petr⁹ in prosperitate cōstitutus benefactoris sui obliuiscitur. O quoties hoc in palatijs, & regū curijs, ac magnatū domib⁹ cōtingit, q̄ qdā à terrē puluere suscitati, & in autoritate cōstituti statim eorū obliuiscuntur, qui eos in illū dignitatis gradū euexerūt. Idcirco dixit Hieremias, Maledictus hō, qui cōfidit in

Matth. 5.

Ioan. 1.

Matth. 6.

Eccles. 14.

Hier. 17.

in homine, qui ponit carnē brachiū suū. Nō solū autē homines in 28
 alios homines, sed in summū etiā benefactorē nostrorū, ingrati su-
 mus. Nā vbi primū in minimo quoq; bono nos collocatos vide-
 mus statim diuinę Maiestatis obliuiscimur. Idcirco quādo Deus
 Hebręis promittebat ciuitates, quas ipsi nō cōstruxerāt, dicebat:
 Cū dederit tibi Dominus Deus tuus ciuitates magnas, & opti-
 mas, quas non ædificasti. Dōmos plenas multarum opū, quas nō
 extruxisti, &c. Caue diligenter ne obliuiscaris Dñi Dei tui. Hoc
 oportet seruū Dei diligētissimē curare, vt quō ditiorē, & prospe-
 riorē se viderit, eo magis Dño seruiat qui sibi bona illa concessit.

Veruntamen in his verbis B. Petri oportet nos cōsiderare mo-
 derationem, & temperantiam, cum qua loquebatur. Nō enim di-
 cit; Dñe siquidem es Deus omnipotens per omnipotentiā tuam
 præcipe, hominibus tantę maiestatis fieri hic tria amplissima pa-
 latia: sed dicit: si vis, faciamus hīc tria tabernacula. Tres casulas ex 29
 huius montis ramis cōstruamus. O quā maximā confusionis est
 nūc videre homines, qui se sancti Euangelij sectatores esse profi-
 tentur, quique dixerunt singuli, A benuncio Sathanæ, & pōpis
 eius, tam sollicitos esse in sumptuosis ædificationibus construēdis,
 ac si in illis essent in perpetuū moraturi. Cavete fratres, nam hos
 cōminatus est Dominus per Amos dicens: Percutiam domū hie
 malem cum domo æstiuā: & peribunt domus eburnæ, & dissi-
 pantur cedes: hoc dicit propter superbiam, & tyrannidem qua ple-
 runq; construuntur multæ.

*Adhuc eo loquente. Ecce nubes lucida, &c. Et ecce vox de nube dicens:
 Hic est filius meus dilectus, &c.* Quando Dominus transfiguratus, &
 gloriosus erat paterna vox auditur, in qua nobis præcipitur, vt illi 30
 obediamus, hoc fit ad significādum qd si eius glorię participes fie-
 ri volumus, oportet nos per obedientiā iter facere, nulla est enim
 alia via, quæ in cælum ducat, præter obedientiam, mandatorū Dei.
 Cum homo in altissimo dignitatis gradu constitutus esset, per in-
 obedientiā ab eo excidit, & māsit (vt ait David) homo cū in ho-
 nore esset, non intellexit: Cōparatus est iumentis insipientibus, &
 similis factus est illis. Per inobediētiā (inquā) similis mansit nō
 solum vni sed plurimis etiā brutis animātibus. In tyrannide assi-
 milatus est leoni, in gula lupo, in sensuali turpitudine vrfō, in calli-
 ditate, & fictionib⁹ vulpi, in veneni deniq; effusione de proximo
 suo detrahendo, & illū infamādo, similis factus est viperæ. Verū-
 tamen

31 tamen dicit ipse David: Homines, & iumēta saluabis Dñe, quem
 admodū multiplicasti misericordiā tuā Deus, super quo notandū
 est illud verbū, quē admodū, nō esse aduerbiū similitudinis, sed ad-
 mirationis (secūdū Casiodorū,) & ita vt tolleret amphibologiā, *Casiodorus.*
 transtulit: O quā magna est misericordia tua. O infinitā miseri-
 cordiam tuā Deus meus, qui iumenta, & homines saluos facis, nō
 tamen remanentes iumenta; sed quod quando quidē per inobediē-
 tiā in hanc bestialitatē inciderunt, per obedientiā oportet eos per-
 ditū honorē recuperare, & vt homines ratione, & lege ductos viue-
 re, & ita hīc appellat homines eos, qui secundū rationē viuūt, eos
 vero iumenta appellat, qui aliquādo suos bestiales appetitus secu-
 ti sunt, & postea conuersi fuerūt. Atq; hos omnes dicit S. Prophe-
 ta à Deo saluandos esse, id est, innocentes, & pœnitentes. Quapro-
 pter fratres charissimij, qui vos in iumenta trāsformatos esse sen-
 titis, attēdite nunc esse transfigurationis tēpus. Nō enim vos ita re-
 manere oportet, quia etiā & iumēta, & aues solēt suo tēpore reno-
 uari. Interroga iumēta (inquit Iob) & docebūt te; & volatilia celi, *Iob. 12.*
 & indicabunt tibi. A bestijs, & auibus nobis præcipit Spiritus San-
 ctus sapiētiā addiscere, vt verecūdemur. De ceruo dicit B. Basilius, *Basilius*
 & Ricardus de Sācto Victore: quōd cū se videat iā senio cōfectū, *Ricardus de*
 tā fortiter respirat in ostio speluncę, in qua sentit esse serpentes, vt *S. Victore.*
 illos forās faciat exire, atq; eos denibus cōterens tā affluenter su-
 dat, tantāq; aquæ copiā à se immittit, vt, renouatus, & velox ma-
 neat. David dicit: vox Dñi præparātis ceruos. Electi in sacris lite-
 ris appellantur cerui; quia sicut cerui per hūc mundū ita velociter *Psal. 28.*
 currunt, vt terrā nequaquā tangere videantur. Verūtamen cū sint *Simile.*
 33 homines peccare possunt, & reuera sæpenuerō peccata cōmittunt.
 Si ergō fratres mei peccastis, renouamini sicut cerui. Animad-
 uertite in vobis serpentū speluncā esse, attendite cōsciētiā vestrā
 quasi speluncā superbia, inuidia, cupiditate, & alijs peccatorū ge-
 neribus esse repletā. Si igitur renouari vultis, accedite ad speluncā,
 aspiciate consciētiā vestrā, præteritorū scelerū recordamini, quasi
 cerui suspirantes, & gemētes glouitate, peccata à cōsciētię spelū-
 ca facite exire, & inter dētes illa cōterite eorū grauitatē, & circun-
 stantias prolixē cōsiderātes; & ita salubres sudores immittetis abū-
 dantissimā lachrymarū copiā ex oculis immittentes, & præcipue
 ex corde lachrymantes, & ita sicut cerui renouabimini. Hoc enim *Psal. 28.*
 denotat: vox Dñi præparātis ceruos. Vtinā Dñs ille, qui ceruis, cū

sint bruta animantia, instinctu donat, quo se preparare, & renouare
 te sciāt, vos etiā doceat, vt hoc modo præparemini. ¶ De colubro
 etiā dicitur quod præteriens per artissimorū lapidū angustias ve-
 terem pellē illic relinquit & cū noua remanens renouatur. Pecca-
 tor veteri vestimento indutus incedit, effectus, [Vn ropaucjero,] di-
 mitte ergo o peccator vetera vestimenta, & noua assume. Dicitum
 est antiquis, diliges proximum tuū, & odio habebis inimicū tuū.
 Hoc est vetus vestimentum, videlicet inimicum odio haberi, ego
 autem dico vobis: diligite inimicos vestros. Hæc est noua vestis.
 Superbia, & inuidia, quæ tam antiquum principium in malis An-
 gelis habuerunt, omnes sunt veteres vestes, quas oportet vos exue-
 re. Pelles veteres colubrorum profunt mulieribus ad earum fucos,
 nam illas molunt, & cum alijs condimentis medicamina confi-
 ciūt, quibus pulchras reddunt facies. Si ergo decoram vitam vultis
 depromere, scitote ista vitia, & veteres pelles cōtritione molitas
 proficere ad animā exornandā. Et sic per cōfessionis angustia, &
 coarctationē prætereūtes renouati manebitis. Angustia (inquā) cō-
 fessionis, quia angustē, & strictim oportet vos peccatū reuelare &
 quoties, aut quibus cū circūstantijs (necessarijs cōfiteri) istud con-
 misistis. ¶ Etiam accipiter transfiguratur, & innouatur, de quo lo-
 quēs Iob cū Deo dicit: Nunquid per sapientiā tuā plumescit acci-
 piter expandēs alas suas ad austrum? Mirabile est profectō quod
 sciat accipiter se aīs nouis induere, & veteres depellere, & quod
 ad hoc efficiēdū quærat calidū meridiē ventū, atq; illic alas expā-
 dat, quousq; renouetur. Nam calore ampliātur pori, & illo assiduo
 motu expelluntur plumę veteres, & locum cedunt, quo nouę pro-
 deāt. O anima Christiana quā salutiferā lectionē te hīc docet Do-
 minus per aūē istā, quæ solo naturali instinctu gubernatur. Cōuer-
 tere tu versūs meridiē, vt creatoris tui lucē, & splēdorē infinitū cō-
 templeris; atq; illic cōmorare in excelsum alas extēdēs, suspirans,
 & gemens, ibi nāq; vētus, qui est diuinus fauor spirabit, quo vete-
 res plumas eijcies, hoc est passiones, & affectus, quibus cooperta-
 es, procul expelles, ibiq; nouę quēdā plumę, id est, nouę virtutū
 affectiones, & noua cęli desideria tibi oriētur: quibus renouata, &
 nimis venusta remanebis. O vtinā hoc vobis hodie persuadeam.
 Ne patiamini fratres mei, simplices aues vobis excellere, quæ rite
 angulū, vbi quotidie ad Deū conuertamini, & de animarū vestra-
 zū reformatione agatis, cū sit res, quæ vestra permagni interest.
 ¶ Etiam

¶ Etia aquila renouatur. Idcirco David cū anima sua loquens di-
 cebat: renouabitur vt aquilę iuuentus tua. Dicit B. Augustinus
 aquilę in senectute superiorē rostri partē tantoperē accrescere, vt
 nequaquā se cibare possit, & ideo maximē debilitatur, atq; perin-
 de op^o est illi rostrū petra cōfringere. O miseri filij Adę quia vo-
 bis spiritualis alimonia deficit, tā debiles estis. Cui^o ratio hæc est,
 quia scilicet haberis maximū rostrū, non cessatis mentiri, susurra-
 re, proximorū vestrorū famā lacerare, &c. & idcirco nullus spiri-
 tualis cibus vobis proficit. Quamobrem diligentissimē curate ro-
 strū istud in petra, qui est Iesus Christus filius Dei, infringere cō-
 templates quo modo omnibus iniurijs, & falsis testimonijs, quę
 in illum dicebantur non respondit eis verbum, vt & ita vos facia-
 tis, & sic anima diuinis alimonijs proficiat, & spiritualibus, ac sa-
 lubribus cōsilijs, quæ quotidie in prædicatione auditis, accrescat:
 Atq; hoc modo trāsfigurati, & dispositi Iesu Christi verba audie-
 mus, & ipsi dilecto æterni patris filio obediemus, ipse est enim,
 qui nobis gratiā & gloriā p̄meruit, Ad quā nos perducatur. Amen.
 ¶ Feria. II. post Dñicam. II. In Quadragesi-
 ma. Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro morie-
 mini. Ioannis. 8.

IN Hodierna S. Euāgelij lectione fratres charissimi sermo qui
 Idā refertur, quē Christus Redēptor noster habuit ad Iudæos,
 loquēs cū eis de discessu suo ad patrem, & indicās se ab illis quærē-
 dū, nec tamen inueniendū esse, & tandē cū ad eum peruenire non
 possent, illos in peccato suo esse morituros. Agitur etiā in hoc S.
 Euangelio de infœliciū Iudæorū cæcitate qui nō modò hæc, quæ
 illis Dñs dicebat, nō intellexerūt: verū cū Dñs Iesus se rerū om-
 niū esse principiū eis declararet, etiā hoc nequaquā penetrare po-
 tuerunt. Etiam in eo agitur quomodo huius rei intelligentiam in
 passionis suæ tempus distulit, in quo personæ suæ pretium, dig-
 nitas, & maiestas intelligenda erat. Denique in his omnibus ma-
 xima hominum stultitia repræsentatur, & ostenditur quā in-
 sapientes sint homines circa hoc cœlestium rerum negotium, &
 quomodo illis difficillimū, & inintelligibile videtur quicquid
 de hac materia corā eis agitur, quantumcunque sapiens sit præ-
 dicator, qui illis prædicat, siquidem summū mundi Magistrum,
 cum infinita esset ipse sapientia, non intellexerunt. Dicitur
 m 2 igitur

Mat. 8.

simile.

Iob. 39.

Chrysof.

igitur illis: *Ego vado, & quæretis me.* B. Chrysofomus super hūc lo-
cū ait: hoc autē dixit volens nos attrahere. In his verbis suā in fini-
tā in homines misericordiā Dñs reuelavit, siquidē cū inimici eius
essent, tot medijs, & vrbānitate cum illis vsus est; non quidē quia
sibi necesse esset Iudæos mortis suę certiores facere, sed vt illis sig-
nificaret discessum suum iam prope esse: vt (quēadmodū dicit B.
Chrysofomus) in hoc breui tēpore, quod illis supererat, ad per-
fruendum tanto bono sibi ipsis persuaderent, vt eius amicitia ini-
rent, & cum eo reconciliari curarent. Hic enim est modus, quo
Deus vtitur ad peccatores ad se attrahendos. Cōminatur illos at-
que etiam acriter eos sæpenuerò punit, vt siquidem charitate
ducti Deo seruire nolunt, saltem comminationibus perterriti la-
boribusq; attriti scelera sua cognoscant, & ad illū conuertantur.
Hoc elegantissimē S. Hierem. declarauit, cū in nomine afflictæ
Synagogæ loqueretur dicēs: *Ædificauit in gyro meo, & circūde-*
dit me felle, & labore: in tenebrosis collocauit me quasi mortuos
sempiternos. Circū ædificauit aduersum me, vt nō egrediar: ag-
grauauit cōpedem meū, sed & cū clamauro, & rogauero, exclusit
orationē meā. Cōclusit vias meas lapidib⁹ quadris, seminis meas
subuertit. Et paucis intermissis dicit. Terēdit arcū suū, & posuit
me quasi signū ad sagittā. Misit in renib⁹ meis filias pharetre suę.
Post quā autē hæc omnia narrauit, cōclusit dicēs: Nō enim humi-
liauit ex corde suo, & abiicit filios hominū. O admirabilia verba,
manifestātia singulares inuētionēs, & modos, quos De⁹ querit ad
attrahēdas ad se peccatorū animas. Circū ædificauit me (inquit) in-
clusit me in turrim fortissimā, ne tā dissolutē post meos effrenā-
tos appetitus abiens peccata sectarer. Aggrauauit cōpedē meum
&c. id est persecutionibus, fame, morbis, atq; alijs infortunijs vi-
cula mea adauxit, & labores meos aggrauauit. Sed & cū clamaue-
ro id est, alias atq; alias preces effundebam cū me ita afflictū, & tri-
bulatū viderē dicens: Domine miserere mei, vide afflictionem
meā, quia depilor in hoc cippo, pedes mei præ nimio frigore ma-
ximis rigent rimis & iam sum claudus. Sed exclusit orationem
meā, Commorare ibi, ait Dñs, non est locus modò audiendę peti-
tionis tuæ. Cōclusit vias &c. Imò turrim, in qua erā, muniuit, ne
fortē illā possem subfodere, omnesq; libertatis vias occupauit. Et
me per fenestrā me immitterē, posuit me tanquā signū, id est, qua-
si scopū laborū, in quo omnes cęli terreq; calamitates sitę erāt, me
col-

Zhen. 8.

6 collocauit. Misit in renibus meis filias pharetre suę, id est, afflictio-
nes, & verbera, quasi sagittas à misericordiæ suæ pharetra immis-
sas, eius enim finis erat me ad suam amicitia reuocare, omnibus his
cōminationibus me deterruit, ne creaturarū amore capta earū ve-
stigia sectarer, sed ad eius diuinā necessitudinē, familiaritatēq; re-
dirē, nō enim humiliavit ex corde. Hæc omnia nō ex intima eius
voluntate prodierunt; sed vt malis meis remediū adhiberet, hæc ef-
fecit. Hoc idē dixit Deus rebelli illi populo per Esaiā his verbis: *Esai. 18.*
ecce ego fingo contra vos malū, & cogito contra vos cogitationē,
reuertatur vnusquisq; à via sua mala & dirigite vias vestras, & stu-
dia vestra. Omnes (inquit) minæ, quibus vos perterreo, & suppli-
cia, quibus vos punio, sunt ficta, & nō ex corde meo, hoc autē fa-
cio, vt ad me cōuertamini. O incōprehensibilē Dei probitatē, ac
clementiam! quis erit tam proteruus, & durus, qui talibus verbis
7 concitatus tuæ diuinæ Maiestatis amore non liquefiat? O fratres
charissimi diligentissimē hæc intra vestra Christiana pectora pē-
sate: non enim sunt verba, quibus satis dignē valeant ampliari.

Ita etiā omnes hæc valdē terribiles minæ, quibus Dñs nunc Iu-
dæos comminatur, sunt quædam pacis oblationes, quibus Domi-
nus illis pacē offert, & eos rogat, vt illā velint accipere, & sic dicit:
Ego vado, & quò ego vado vos nō potestis venire: Ac si diceret: vultis ne ali-
quid ex officina misericordię? videte quòd iā volo proficisci: si au-
tē semel illā clausero, & abiero, nūquam amplius me inuenietis, li-
cēt me queratis, & sic in peccato vestro moriemini. O terribilē cō-
minationē, quod nā est marmor audiens te, quod nō trepidet? Ti-
mete fratres mei hoc, quod hīc Dñs dicit, & curate diligentissimē,
8 vt dū inueniri potest illū queratis: si enim opportunam occasionē
prætermiseritis, postea quæretis eū, nec tamē inuenietis. Inuoca-
būt me (ait diuina sapiētia) & nō exaudiā, manē consurgēt, & nō
inueniēt me. Eo quòd exofam habuerint disciplinā, & timorem *Prou. 1.*
Dñi non susceperint, neq; acquieuerint consilio meo. Ex quibus
omnibus manifestē apparet, etiā in hac vita adimi posse peccato-
ri potestātē conuertēdi se: non quia omnino hac potestate priue-
tur: sed quia propter duritiē cordis eius tā procul Deus ab illo ab-
est, vt, nisi peccator sibi maximā violentiā inferat, cōuertī nō pos-
sit: quia verò hanc maximā violentiā sibi peccator nūquā infert,
dicitur non posse ad Deum conuerti. Et hoc est esse peccatorem
proteruū, & obduratū. Hic autē infelicissimus status super om-

nia in hoc seculo timēdus est. Quādo quis vult peccatū aliquod cōmittere plurimę cōsiderationes illū ab ea miserrima intētione cohibere possunt: hæc verò inter cæteras longè potētissima mihi videtur. Efficacissimum remedium est, quo te à peccato abstineas, si quūm scelus aliquod vis perpetrare, consideres, te creatori tuo iniuriam inferre velle; cū ei obedire nolis. Hoc etiam te à peccato magnoperè remouebit, si consideres te omnibus creaturis iniuriā facere, quæ huc vsq; seruo Dei obediebant, amodo verò seruo Sathanæ incipiet obedire. Ad hoc etiā multū proderit cōsiderare te iniuriā inferre Angelo tuo custodi, cū videat à se tā malā, & miserā animā custodiri. Item multū cōducit, si consideres te efficere quantū ex te est, vt infinitus ille pretiosissimi Iesu Christi sanguinis thesaurus amittatur: nā quatenus ex te est nullum in te fructū habet. Inter has autē omnes, consideratio, qua maximè obstupescere deberemus est, quòd spiritus vadens, & non rediens, quòd potest hominis spiritus à mala cogitatione ad delectationē, à delectatione ad cōsensum, à consensu ad opus, ab opere ad continuationem, à continuatione deniq; ad duritiem & obstinationē deuenire. Nō autē vires habet, vt ab hoc tanto malo in gratiā Dei redeat. Nūc intelligetis verba illa S. Pauli, dicentis: cuius vult miseretur, & quæ vult indurat. Habet quis vulnus, & accedit chirurgus, qui applicat illi vnguentum quoddam mollificatiuum: si autē vulnus hoc vnguento magis obduratur, nō est in culpa chirurgus, aut medicamentū, sed mala cōplexio hominis vulnerati. Applicat Deus peccatoris vulneribus vnguenta, quæ sunt admonitiones, cōminationes, supplicia, & deniq; promissiones; peccator verò magis obduratur: hoc profectò nō ex Deo, sed ex peccatore prouenit, quia vulnera habet corrupta, & putrida. Sol mollificat cerā, lutū vero obdurat. Nec habet lutū quare conqueratur; cū ita dispositū sit vt mollificari solis calore nequeat. Peccauit Iudas, & B. Petrus, quot autē emplastra vtriq; applicauit? quibus alter mollificatus est, & fleuit amarè: alter verò scilicet, Iudas omnibus illis medicamentis obduratus & condēnatus est. Huius rei culpa fuit Iudæ, quia adeò obduratus erat vt omnia medicamina, quæ Deus illi applicauit, nequaquā profuerint. Itaq; sicut hīc Diuus Hieronymus respōdet, nunquā quod Deus facit, aut quod nō facit animā obdurat: quia verò cū Deus in animam beneficia conferret ipsamq; sapissimè vocaret, assuefacta est obmutescere, nec Dei vocatibus respōdere.

Psal. 77.

Rom. 9.
Simile.

Hieron.

12 dere, paulatim pudorē deperdit, & cōsuetudinē acquirit, ita vt iā illā non pudeat Deū crebrò sine responsione remittere. Et sic ex assiduis beneficijs, & vocationibus peccatoris nequitia occasione assumit magis se obdurandi, vt apparuit in Iuda, & Pharaone. Tales autē fuerūt hi Iudæi, atq; ideo dicit illis: *In peccato vestro moriemini.* Quem hæc verba non obstupesciunt? vniuersa res salutis nostræ in mortis nostræ hora cōsistit. Si te in gratia cōmorantē mors ceperit, beatus eris: si autē in peccato te occupauerit, in eternū condēnaberis. Quapropter vt benè moriaris, bene viuere. Nam vt in plurimum sicut viuunt homines, ita moriuntur. In libro Iudicum dicitur de Tyranno quodam nomine Abimelech, quòd cum turrim quandam oppugnaret, mulier vna fragmen molæ desuper iaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum eius. Qui vocauit citò armigerum suum, & ait ad eum: euagina gladium tuum, & percute me, ne fortè dicatur, quòd à fœmina interfectus sum. Qui iussa perficiens interfecit eum. Videte qualem dolorem haberet, & qua poenitentia compungeretur in hora mortis. Vanitatem illā, qua cū toto vitæ suæ tempore honori seruierat, non in hora mortis perdidit. Cū deberet dicere: alligamihi hoc vulnus, & adhibe aliquod remedium, vt saltē paululū possim viuere, & peccatorū meorū veniā deprecari, atq; poenitentia agere: dicit, interfice me citò, ne dicatur quod à fœmina interfectus sum. Liberet nos Deus à tali insania. Hoc passim experimur, cū homines moriantur loquentes, & agentes de illis, quæ in vita diligebāt. Qui in vita sua auaritiæ seruiūt videbitis eos in hora mortis intra se nūmos numerātes, & de illis loquentes, alios de mercationibus, & negotiationibus, alios denique de bellis videbitis disceptantes. Itaque ea in hora mortis cogitant, quibus in vita occupati, & delectati sunt. Quod cū ita sit fratres charissimi vos iterum atque iterum exhortor, vt diligentissimè curetis benè viuere, ne mors in peccato mortali vos occupet. Super omnia autem vos moneo, vt magnoperè caueatis ne seruos Dei persequamini: ne sitis ex numero horum infœliciū, qui iustum Iesum persecuti sunt, in cuius peccati penā in scelerib⁹ suis mortui sunt. Narrant sacrę literę David se penumero, atq; optime Sauli seruiisse, merces verò, quā illi persoluit hæc fuit, quòd eū quoad potuit, persecutus est. Videamus nunc Saulis finē. Hic profectò fuit eius finis, quūm in quodam prælio esset, consecuti sunt

Iudi. 9.

1. Reg. 31.

1. Reg. 13.

eum viri sagittarij, & vulneratus est vehementer à sagittarijs. Ne 15
verò hostes sui in illum irruerent, & illuderent, arripuit gladium
suum, & irruit super eum, & sic se ipsum interfecit. Ecce Saulē in
peccato mortuū. O quā obstupendus est hic casus, quod cū tā
probus vir esset Saul, & tam syncerus, vt in sacris literis infanti
vnius anni conferatur, in tantum malum deueniret, vt sibi ipsi
mortem inferret. Supplicium fuit hoc sanè persecutionis, & odij,
quo infectatus est Dauid. Maledictū Cain omnibus cōpertū est
in peccato interijisse. Quæ quidem fuit iustitia Dei propter perfe-
ctionē, qua vsus est in fratrem suum Abel innocentem. Nec ve-
ro ignoratis miserum Iudam, qui diuinum Magistrum suum per-
secutus est, laqueo se suspendisse, atq; in peccato mortuū fuisse.
De his omnibus meritò dici potuit: in peccato vestro moriemini.
Ne mireris frater si te mali persecuti fuerint, nō enim est Chri- 16
stus sine Iuda, qui eum tradat; non Abel sine Cain, qui eum inter-
ficiat, non denique Dauid sine Saule, qui illum persequatur. Ve-
runtamen vā Iudæ, vā Cain, vā Sauli. Vix reperitur iustus sine
malo, qui eum persequatur: sed vā malo, qui iustum persequens
ipso facto Iesum Christum persequitur. Et nisi citò sibi remediū
adhibuerit, timeat ne in cordis duritiem deueniat, ex ea autem
in infernum detrudatur, vbi sempiternis ignibus crucietur.

Aliam etiam rationem reddit hīc Dominus, quare hi miseri Iu-
dæi in peccato mortui fuerint, dicens: *Vos de hoc mundo estis: Ego non*
sum de hoc mūdo. Vnā ex clarioribus cōiecturis quæ haberi potest,
quod quis in peccato moriturus est, hanc esse sentio, scilicet si ni-
mio amore res seculares diligit. B. Augustinus amorē vocat pon-
dus dicens: Amor meus pōdus meū. Hæc est pōderis proprietas, 17
quod si magnū sit non patiatur hominē ambulare: imo eū immo-
bilē faciat sistere. Sic etiā illū, qui nimio seculariū rerū amore cap-
tus est ipse amor facit in mūdo sistere, & in eius pompis, delicijs,
& in alijs plurimis miserijs cōmorari, nec ab illis vnquam illū pa-
titur recedere. Quod si amor est Dei istud pōdus faciet vt in Deo
persistas, nec ab eo separeris. Animaduerte igitur ô frater quinā
sit amor, qui in te dominatur, & ex hoc quodammodo conijcies
quē finē habiturus sis. Quod si grauissimo seculari amore te one-
ratū senseris, incipe amodò super te lamētari quia in peccato mo-
rieris in supplicium istius ingratitude, quam in diuinam maie-
statem committis: nisi citò tibi remedium adhibueris. Nō fuit hic
finis,

Augusti. li.
3. conf. c. 9.

18 finis, ob quem sapientissimus ille rerum omnium fabricator tanta
tam, tamque decoram hanc orbis machinam tanta rerum varieta-
te exornatam construxit, eamque ineffabili quadam sapiētia mo-
deratur, scilicet, vt in ea homines obtūderētur, prophanisq; & im-
mundis voluptatibus vterentur. Indignū profectò est tale de infi-
nita illa Dei probitate, ac sapientia suspicari, quod propter tam
humiles, & abiectos fines sicut hos, hanc orbis molem constru-
xerit, & tandiū conseruarit: sed vt nobis esset excitator, qui nos
in diuino amore commoueret, atque ardentissimè inflammaret.
Nos verò ita hoc mūdo vtimur, ac si ad nihil aliud creati essemus,
quam vt eo illiusque creaturis frueremur. Si vir nobilis desponsa-
tus, qui in India commoratur sponsæ suæ pretiosum quoddā mo-
nile, mitteret, vt ipsa illud aspiciens sponsi sui recordaretur, &
19 maiori ipsius amore inflammaretur: sique spōsa monilis pulchri-
tudinem videns, tanto illius amore caperetur, vt propter illud in
sponsi sui obliuionem deueniret: quā iustè sponsus de sponsæ
suæ ingratitude quereretur, cum ex eo, quod illi sponsus eius
ad maiorem memoriam, ardentiorēque amorem miserat, ipsa
obliuionis occasionem assumpserit? Vnaquæque animarum no-
strarum est dilectissima Dei sponsa, & sicut sponsus noster pre-
tiosum monile nobis misit, qui est hic mūdo. Tota enim hæc ma-
china, tot plantis, tam decoris cælis, ac rutilantibus syderibus ex-
ornata, tot auiibus, tot, tamque diuersis animalibus repleta: tot fon-
tibus, fluijs, ac maribus irrigata, quid aliud est, quā pretiosum
quoddā monile, quod Deus sicut optimus, & amantissimus spon-
sus nobis dedit, vt huius monilis pulchritudinē aspicientes arden-
20 tiori amore illius fabricatorē diligeremus, & diuino ipsius amore
inflāmati diceremus: si hæc omnia tam pulchra solo verbo Deus
creauit, qualem oportet eum esse, qui talem potentiam, & sapien-
tiam habet? Hoc est, quod sapiēs dicit: A magnitudine enim spe-
ciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit creator horum videri. Si
verò nos tāto operē huius seculi monile dilexerimus, vt propter il-
lud Deū relinquamus, & illius obliuiscamur, iure optimo de no-
bis conqueretur, sicut de ingratis, siquidem id, quod nobis dedit,
vt maiorem recordationem, & amorē sui haberemus ex hoc obli-
uionis, & ingratitude occasione accipimus; & dignissimi su-
mus, qui maximis supplicijs pro tāta perfidia afficiamur. O quot
fortasè hīc sunt, qui in hac culpa cōmorantur, & in illa tanta cū

Simile.

Sap. 13^r

Zachar. 5.

trāquillitate & securitate viuūt , sicut Eremitæ, qui propter Deūzr
omnia secularia reliquerunt. Moneo igitur & exhortor vos fra-
tres mei, ne ista negligatis. In maximo enim condemnationis ve-
stræ periculo versamini. Sanctus Propheta Zacharias dicit, se vi-
disse amphoram, & in medio eius mulierem sedentem, & haben-
tem in ore suo massam plumbeam. Cumq; ipse amphoram aspi-
ceret, dicit eam cōtreuuisse, & mulierē in medio illius cecidisse.
O munde tu es amphora totius virtutis, & veritatis vacua. Et ani-
ma sicut mulier debilis sedet super hanc amphoram vacuā: por-
rò in ore, quæ est voluntas grauissimum quoddam habet pōdus,
qui est maximus quidam secularium rerum amor, qui eam facit
lentissimè in illis assidere. Fieri nō potest, quin homines per hoc
seculum transeamus: malum verò illud est maximū, nēpè quòd
in illo sedeamus. Caue tibi, ò peccator, nā vna inuersione elemen-
torum, ex quibus virtualiter componeris, morieris, & in medio
huius amphoræ cades, hoc est, in inferno, qui est in centro terræ.
Massa enim plumbea, qui est nimius iste, & immoderatus terre-
strium rerum amor te illuc descēdere compellet. Quòd si hoc ita
esse dubitatis, attēdite quomodo experi mini hos seculi amatores
pro maiori parte interire. Est quis iā morti proximus, & dicitis
ei: Dñe confitere peccata tua; & ille respōdet, dicens: Dimittite
me, quia sum paululum fatigatus: reditis postea, & dicitis: Domi-
ne vis confiteri? at ille dicit: finite me paulisper modo quiescere.
Postea demum reditis, dicentes: Domine quare non vis confite-
ri? O quā molesti estis (ait) nondum ego morior; ego enim sentio
me non tā citò esse moriturū: & tandē interit, nec dicit, Iesus. O
anima, quæ in huius mundi amphora inclusa es, exi celeriter ab
hoc periculosissimo loco, in quo commoraris, ne fortè mors ibi
te occupet, & iusto Dei iudicio in peccato tuo moriaris.

Vos (inquit Dominus) de hoc mundo estis: ego non sum de hoc mundo.

Simile.

Quare Domine dicis te non esse ex hoc mundo? Non tu illū ex
nihilō creasti? non est tuus? Si videretis patrem familiās in ostio
domus suæ, & illū interrogaretis, dicentes: Domine tu es ex hac
domo? non posset meritò dicere, non sum ex hac domo: sed dice-
ret; ego sum pater familiās, & princeps huius domus, cui omnes,
qui in ea sunt, obediunt & cuius sunt omnia, quæ in ea sunt. Si er-
go omnia Domine sunt tua, quare dicis te non esse ex hoc mun-
do? Nunquid tu non dicis: Meus est enim orbis terrarum? sed for-
sitā

24 sitā vis dicere tibi nobiscum contigisse, quòd vulgo dicitur: De
foris adueniet, qui nos à domo expellet: quòd idem Hispanum
axioma dicit: [*De fuera vendra, quien de casa nos echara.*] Verum est
Domine vniuersum orbem tuum esse, veruntamen domi tuæ ho-
minem recepisti, & pro solutione huius beneficii, peccatis suis te
domo expulit. Quid? tantum potuerunt homines, vt Dñm Deū
suum domo eius expellerent? Ego hac similitudine hoc declara-
bo. Quando nō vis aliquid audire, quòd tibi dicitur, dicis tu: Ne
me hinc eijcias; nō vistacere? vis, vt domo exeam? sic Deum à mū-
do expellimus, quæ domus eius est: quia ea facimus, quæ ille ne-
quaquā videre vult, & verba loquimur, quæ ipse non vult audire.
Hoc est maximū signū, quòd quis expulsus fuerit domo, cū in ea
non sit quòd ipse iubet, sicuti fieri consueuerat. Iam in mundo nō
25 fit quòd Deus imperat, sed quòd peccatum iubet. B. Paulus dicit: *Rom. 6.*
An nescitis, quoniā cui exhibetis vos seruos ad obediendū: serui
estis eius, cui obedistis: siue peccati ad mortē, siue obeditionis ad
iustitiam. Considerate igitur cui plus huc vsq; obedistis, pecca-
to ne, an iustitiæ? & ex hoc colligetis, quis nam plus in orbe domi-
netur: Cogitate ex annis, quos vixistis, quantum temporis in cu-
piditatibus superbix, luxuriæ, & denique iræ seruitute consum-
pistis, & quanta cum promptitudine, & diligentia in his omni-
bus, quæ peccatum præcepit, vos exercuistis: considerate etiam
quā parum temporis, aut ferè nullū in Dei ministerio vos occu-
pauistis: & hinc colligetis quā meritò Dñs dicat: Non sum ex
hoc mūdo, et si mūdo suus est. O diabolicā tyrānidē, quòd homi-
nes ita viuāt, vt occasione sint Deo, quò domo sua exeat! Quòd si
26 hæc verba dicit Dñs Iesus de se in quantū homo est; scilicet, non
sum ex hoc mūdo: hoc modo intelligenda sunt. Quòd licet in hac
terranatus fuerit, sanctissimūq; corpus suū ex cælo non traxerit;
sed illud ex purissimis sacratissimæ matris suæ visceribus assum-
pserit: quia tamen volūtatē, & affectum suum non in infimis,
& abiectis huius seculi rebus collocauit; dicit etiam quatenus ho-
minem se non esse ex hoc mundo. Idcirco Beatus Paulus dixit: *I. Cor. 15.*
Primus homo de terra terrenus: secundus homo de cælo cæle-
stis. Qualis terrenus, tales & terreni: qualis cælestis; tales & cæle-
stes. Primum hominem terræ, appellat terrenum, quia se se ad
terrena inclinavit: & propter illa creatorem suum offendit. Chri-
stum autem Redemptorem nostrum cælestem hominem nuncu-
pat,

pat, et si sanctissimum eius corpus verè terrenū fuit, & à terra de-²⁷
sumptum, quia tota eius affectio, & amor in cęlestibus rebus situs
erat. Et ita dicit, eos qui Adam imitantur terrenos esse, siquidem
sefe ad terrena propendunt, eos verò qui Iesum Christum sequū
tur, cęlestes esse affirmat, quia in cęlis amorem suum & desideria
collocarunt. Ex hoc intelligetis fratres quales sitis, si cęlestes, an
verò terrestres sitis; ex illis nempè, quę diligitis, tractatis, & inqui-
ritis. Si vos ad terram propensos animaduertitis, videte quid Bea-
tus Paulus statim immediate dicat: Igitur siquidem portauimus
imaginem terreni, portemus & imaginem cęlestis: cęlestia, sci-
licet, diligendo, & cupiendo. O infinitam Dei probitatem quàm
pauca ab hominibus postulat. Quod cum ipse sit qualis est, cum-
que Adam fuerit qualis fuit; nobis tamen dicit: Sicut portauimus
imaginem terreni, &c. Non petit à te vt maiori diligentia sibi ser-²⁸
uias, quàm ea, quam ad seruiendū mundo adhibuisti, quaque in-
obedientem Adam secutus fuisti. Verùm vā tibi si ne hoc quidē
parum vis facere.

*Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris. Si enim nō credideritis
quia ego sum, moriemini in peccato vestro.* Hic clarius etiam Dei mise-
ricordia detegitur, & manifestius ostenditur, ea quę dixit, fuisse
ad eos deterrendos, vt ad eum conuertantur, ne in perpetuum con-
demnentur, cum eis dicat: Si nō credideritis, quia ego sum, morie-
mini in peccato vestro, id est: Si credideritis quia ego sum, nō mo-
riemini. Hoc intelligendum est, si recepissent fidem Domini no-
stri Iesu Christi, sicut oportebat, hoc est, operantes quod ipsa præ-
cipit. Nos igitur fratres mei, siquidem hoc tam singulare do-
num fidei accepimus, diligenter curemus ne in nobis vacuum ²⁹
sit, sed charitate, & optimis operibus refertum. Et accuratè la-
boremus, vt in hoc ipso dono semper vlteriùs progrediamur, vt
eo crescente, amor etiam cęteręque pię Christianę vitę exerci-
tationes pariter accrescant. Hoc significauit S. Paulus, cum lo-
queretur de Euangelio, cumque dixisset: Iustitia enim Dei in
eo reuelatur ex fide in fidem. Addidit dicens, sicut scriptum est:
Iustus autē ex fide viuit. Iustitia (inquit) Dei in Euangelio de fi-
de in fidē reuelatur, id est, iustitia Dei qua nos per Iesum Christū
iustificat, magis ac magis in Euangelio illis in dies reuelatur, &
detegitur, qui de fide in fidem procedunt, id est, illis, qui paula-
tim fidei augmentum accipiunt. Hoc enim significat, de fide in
fidem,

Rom. 1.

³⁰ fidem, quę est phrasis sacrę Scripturę, vt patet in Psalmis vbi di-
citur: Etenim benedictionem dabit legislator: ibunt de virtute in *Psalm. 83.*
virtutem, &c. Id est, paulatim in virtute accrescent, & in ea cōfor-
tabuntur. Hac etiam phrasi vsus est Apostolus, dicens: In eandē *2. Cor. 3.*
imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquā à Do-
mini spiritu, scilicet, adiuti, id est, in dies magis ac magis Deo assi-
milamur. Ita hīc de fide in fidem, id est, fides per multiplicationē
actuum eius accrescit. Et anima clariorem mysteriorum Euange-
lij cognitionē in dies concipit, atque cum hoc disponitur, vt mul-
tò magis in amore, & charitate accrescat. Iustus enim ex fide vi-
uit: sumit metaphoram à mercatore, qui mercatione sua vtitur,
& in dies illa magis locupletatur: ita iustus fidei negotiatione
semper in charitate, & spiritualibus exercitationibus accrescit.

³¹ Dicunt Pharisei, siquidem nos admones, vt in te credamus:
Tu quis es? Dixit eis: Principium, qui & loquor vobis. Id est, sum Deus,
qui in humana forma loquor: sum Deus, & homo; & vt talis om-
nia cordium vestrorum arcana penetro. Atque ideò: *multa habeo
de vobis loqui, & indicare, sed qui misit me verax est.* Et adimplebitur
quod ipse dixit: scilicet, diem iudicij, & rationis nouissimi aduē-
turum esse, in quo cuncta hominum facta persoluentur. Hīc cla-
rius manifestatur desiderium, quo Dominus flagrabat conuertē-
di illos. Antea illos comminatus fuerat, quòd mors eos in pecca-
to occupatura erat: modo verò illos comminatur acētissima ra-
tione, quam de peccato reddituri sunt: & severo, ac terribili iudi-
cio, quo iudicandi sunt.

Dicit autem vlteriùs sanctum Euangelium: *Et non cognouerunt,
quia patrem eius dicebat Deum.* Licet clarissimis verbis hoc illis decla-
³² rauerit, illud tamen non intellexerunt. Hoc est præscitorum in-
genium, quòd diuinę res, & quę ad animę suę salutem spectāt,
omnes illis videntur obscurę, nec illas vnquam penitus intelli-
gunt. Et sic vbi nos legimus: Dixit Balaam filius Beor, dixit ho- *Num. 24.*
mo cuius obscuratus est oculus; alij legunt vice versa: dixit ho-
mo, cuius apertus est oculus, & alterum alteri optimè conuenit.
Nam mali, (vt ait Hieremias:) Sapientes sunt vt faciant mala; be- *Hiere. 4.*
ne autem facere nescierunt. Habent mali oculos clausos, & aper-
tos, & talis fuit hic miser Balaam, quem cupiditas excęcauit, cū
tamentanta ad malum faciendum præditus esset sapientia. Sic
etiam hi miseri tam sagaces, & edocti in secularibus rebus à mali-
tia

tia sua excecati sunt, & tam ignorantes fuerunt, vt hæc clarissima verba, quæ hîc Dominus illis prædicabat, non intellexerint. Et ita debitum illorum timorem, vt oportebat, non conceperunt, & perinde nihil emolumenti ex illa diuina prædicatione perceperunt. Hi, de quibus nunc loquimur iam ex hoc mundo transierunt, si malè operati sunt, iam iniquitatis suæ mercedem accipiunt, sceleraque sua satis dignè persoluunt. Quod si hoc Euangelium prædicamus, non hoc eorum, sed nostra causa facimus, & hæc comminationes nobis deseruiunt. Quapropter summa animi contentione Deum exorate, vt timor, qui illis defuit, in animabus vestris imprimatur. Nam pro magno beneficio dicebat Deus Hieremias: Et timorem meum dabo in corde eorum, vt non recedant à me. Et vbi nos legimus: A facie tua Domine concepimus, & quasi parturiuimus, & peperimus spiritum salutis, alij legunt: A timore tuo Domine concepimus, &c. Et vtrumque est idem. A facie enim Maiestatis alicuius timorem concipere solemus. Ex his verbis apparet quàm singularis sit & præstans timor Dei, siquidem eo anima cælesti quadam prægnatione prægnata manet. Vnde prouenit, quod spiritum salutis, & alias plurimas virtutes pariat. Et quemadmodum mulier prægnata appetitus mutat, nõ vult enim nisi acria, coloremque vultus permutat: ita etiam anima diuino timore prægnata cum sanctis propositis: statim appetitus mutat. O vtinam diuina Maiestas, hanc in vobis prægnationem operetur, & videbitis quomodo statim sicut prægnata res acres desiderabitis, lachrymas, scilicet, asperitates, ieiunia, ac denique verbera cupietis, quæ omnia sensualitati sunt acria, & acerbata. Vt dicebat Iob: Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc præ angustia cibi mei sunt: ita & vos, quæ antea virtutis exercitia oderatis, nunc summo studio, & maximo animi affectu amplectemini: & facies, quæ hucusque candida, & rubicunda incedebat, iam deinceps colorem immutabit; præ pœnitentia, vigilijs, & vitæ asperitate; & denique ex hac sancta prægnatione salutis spiritus orietur, cum hac enim dispositione gratiam suam Deus communicat, quæ cælestis gloria comparatur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ Feria

¶ Feria. I I I. post Dñicam. II. In Quadragesima.

Super cathedram Moysi sederunt Scribae, & Pharisei, &c. Matth. 23.

FERIA tertia ante suam sanctissimam Passionem, maximam quandam disceptationem habuit Christus Redemptor noster cum Phariseis, & legis peritis, in qua illis parabolam illam vineæ, quam locatam habebant mali agricolæ, & parabolam nuptiarum à quibus expulsus fuit in tenebras exteriores homo ille, qui nuptialibus vestibus exornatus non introierat, proposuit; his omnibus ad veritatis agnitionem curans illos adducere: ad quod propositum questionem etiam illam eis proposuit, videlicet, Christus cuius filius sit? vbi manifestè illis probauit, quod siquidem David prophetauerat, dicens: Dixit Dominus Domino meo, & in hoc Messiam Dominum suum appellauerat; Messias plus erat, quàm homo, quia verus Deus erat. Videns autem Dñs Iesus nihil horum sufficere, sed eos magis, ac magis obdurari prædicationem suam populo, discipulisque suis direxit, dicens: *super cathedram Moysi, &c.* admonens illos, vt Phariseorum, & Scribarum doctrinam, non verò ipsorum opera sequerentur. Dicunt enim, & non faciunt. Cælestem hanc admonitionem, non solum illis temporibus, sed etiam presentibus & futuris sæculis vsque ad vniuersalem mundi consummationem Dominus præbuit. Nam in omnibus temporibus poterit accidere magistros esse, qui virtutem doceant, nec tamen illam exequantur, quæ satis maxima ærumna est. Si Deus homini linguam, & non manus dedisset, non mirarer quod homo loqueretur, non tamen operaretur. Cum autem homo vnâ minimam linguam, manus verò binas cum plurimis digitis acceperit, & tamè multa loquitur, pauca verò operatur: hoc maxime admiror: & quod peius est, non solum aliqui non operantur bonum, sed faciunt malum, quo proximos suos scandalizant, atque etiam peruertunt. O prædicatores Euangelici, ô Ecclesiastici viri, ô prelati quantum honoris, ac æstimationis, & quidem fructus etiam sanctum Euangelium amittit, eo quod ministri non sint, quales esse oporteret, quia sicut medicus, qui alios vno modo curat, & seipsum vice versa moderatur, medicinæ suæ suspicionem affert, aliosque de eius virtute

Matth. 22.

Psalm. 109.

simile.

virtute

Hier. 32.
Esai. 26.

simile.

Iob. 6.

virtute facit dubitare: sic etiam magister, & prædicator, cuius vitæ pietas, morumque integritas doctrinæ, quam prædicat, non consonat, stulto saltem, & ignaro occasionem præbet, quo de veritate doctrinæ, quæ illi prædicatur, dubitet. Per Hieremiam dicit Deus de quibusdam pessimis prædicatoribus: Si stetissent in consilio meo, & nota fecissent verba mea populo meo, auertissem utique eos à via sua mala, & à cogitationibus suis pessimis. O verbum maximi doloris! quomodo cum illud audiuius, cor nostrum non cõteritur? Dicit etenim hic Deus se propter prædicatores populum ab eorum peccatis, atque etiam à malis cogitationibus conuersurum fuisse, si prædicatores in occultum Dei consilium introiissent, id est, si essent homines spirituales, solitudinis, & orationis studiosi; illic enim eos Spiritus sanctus erudiret, quomodo oporteret illos munere suo fungi, vt dura, & rebellia corda lacera-
rent: quia verò in hoc consilium non ingrediuntur, prædicatione sua hunc effectum in animabus non efficiunt. Etiam hoc significauit Ecclesiasticus, vbi dicit: Verba sapientium sicut stimuli, & quasi clauis in altum defixi. Sapientes dicuntur in sacris literis, nõ ij quidem, qui diuinæ legis theoreticam sciunt, sed qui simul practicã illius cognitionem habent. Vult igitur dicere: Verba sapientum qui sunt virtute præditi, quique lege Domini delectantur, esse quasi stimulos, qui corda feriunt, & compungunt. Sunt etiã (inquit) eorum verba sicut clauis magnoperè affixi in altum, vsq; ad capita: ita declarat B. Hieronymus illic, clauos in altum defixos idem significare, quod in profundo defixos, sicut puteus dicitur altus, id est, profundus. Vult igitur dicere horum verba tam acuta esse, vt hominum animos penetrèt, & in cordibus infixæ maneant, ita vt obliuioni nequeant tradi. Sicut clauis nimis affixi vix euelli, aut commoueri possunt: etsi alijs videtur hæc metaphora esse de clavis in altum affixis, à quibus cortinæ pendent: ita iustorum prædicatorum verba auditorum animos suspensos tenent, eosq; à terra eleuant, vt quasi cortinæ hanc Dei domum, quæ est sancta eius Ecclesia, exornent. Hunc igitur fructum amittit sanctum Evangelium, eo quod à talibus sapientibus non prædicetur. Idcirco S. Paulus nos admonet, dicens: Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa paciëntia, in tribulationibus, in necessitatibus, in vigilijs, in ieiunijs, in castitate,
in

Hierem. 23.

Eccle. 11.

Hierem.

2. Cor. 6.

- 7 charitate non ficta. Longum esset annumerare modò plurimas virtutes, quas illic B. Paulus cõmendat ministris Dei, ne minister in contemptum veniat, & non solum non proficiat, sed officiat, quæ quidem summa est miseria, & infœlicitas. Ad hoc propositum singularia quædam verba, & notatu dignissima dicit B. Paulus: Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam nõ secundum charitatem ambulas. Ante quàm vltius progrediamur, notate ex hoc loco colligi opera, quæ non sunt necessaria, licet ex se bona sint, propter pusillorum tamen scandalum, ad tempus prætermitti oportere. Dicit vltius S. Apostolus: Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. O diuinam exaggerationem! Ex eo (inquit B. Paulus:) Proximi tui pretium, & æstimationem potes perspicere, quod tanti Iesus Christus illum emit. Aduerte Iesum
8 Christum pro eo mortuum fuisse. Qui ex voluntate sua annulum pretiosam margaritam habentem in lacum conijcit, pretium, quod pro illo dedit, se contemnere apertè demonstrat. Sic qui proximum suum ad peccandum inducit, significat se Iesu Christi filij Dei mortem, qua proximus emptus fuit, negligere, & nihil æstimare. Quocirca vt illum doceas, nec eum scandalizes, sed in omni bono conserues: vide, quanto pretio illum Iesus Christus emerit. Eadẽ exaggeratione vsus est etiam ipse Apostolus, dicẽs: Et peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est. O quantum malum & incommodum erit hoc, & quam grauitè pro illo punieris! Hic autẽ circa illud, de quo loquebamur, ita cõcludens, dicit: Non ergo blasphemetur bonum nostrum, id est, videamus ergo quomodo viuimus, ne Deus, quod est bonum nostrum blasphemetur: quapropter, etsi tibi, salutique animæ tuæ non consulas, nec Christiani nominis dignitate ad virtutem commouearis, vt proximum tuum nõ scandalizes: saltem hoc te commoueat, ne tua causa Deus iniuria afficiatur. O quàm affectuosa exaggeratio est dicere: ne ergo blasphemetur bonum nostrum! Quod si talibus verbis, & tanta cū efficacia Christianis omnibus generaliter cõmendat, vt diligentissimè caueat, ne fratribus suis scãdalum afferant, nõ solum male operãdo, sed ne quidẽ aliquẽ cibum comedendo propter quod (etsi ex se illum comedere malum nõ esset) aliquis ignarus, & insipiẽs scãdalizaretur. Quibus verbis arbitramini hoc Ecclesiasticis viris commendari oportere: quorum malum exemplum longè perniciosius est, & in maiorem Dei optimi maximi iniuriam
Tom. ij. n riam

Rom. 14.

simile.

1. Cor. 8.

riam redundat? O utinam hoc satis dignè exaggerare possem. 10

Ut autem illud meliùs intelligatur, notandum est in hac vniuersali Ecclesia Deum diuississe officia. Magnis, & potentibus iudicium, & iustitiam commendauit. Et ita Sapi. eam illis commendat, dicens: Diligite iustitiam qui iudicatis terram. Vos ô iudices (ait) gubernatores, & reges, quorum munus est terram iudicare, aduertite hoc, quod vobis summo perè commendo, scilicet, vt iustitiam intimo cordis amore diligatis. Diuitibus verò misericordiam commendauit; idè namq; illos diuites effecit. Et sic B. Paulus dicit: Vestra abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, vt fiat æqualitas. His verbis significat Diuus Paulus, quòd sicut Deus diuitibus misericordiam, ita pauperibus patientiam, aliasq; plurimas virtutes commendauit. Et sicut diuites temporalibus abundant, ita spiritualibus bonis indigere solent. Pauperes verò è contra oportet, siquidem temporalibus indigent, spiritualibus abundant: & sicut diuites debent eorum corporalè inopiam supplere, ita oportet pauperes vt diuitum spiritualem inopiã suppleant. Inter omnes autem Christianorum status honorem suum viris Ecclesiasticis Dominus peculiariter commendauit: vt patet in Matthæo, vbi eis dicit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Qui verò sunt mali non solùm diuini honoris rationem non habent, sed occasionem præbent, vt Deus blasphemetur, & iniurijs afficiatur. Loquens Beatus Paulus de illis sanctis Patribus, dixit: Non confunditur Deus vocari Deus eorum. Imò non solùm Deo non fuit dedecori, verum etiam honori fuit maximo tales seruos habuisse, quos cum gentes tam probos viderent, dicebant: O quam bonum Deum habent hi, qui tales illos facit? Si ergo Deus non confunditur iustorum Deus vocari, sequitur, quòd confunditur peccatorum Deus appellari, & quòd ignominiosum est Deo (si ita dici potest) malos seruos habere. Hoc apertè patet ex Ezechiele, vbi cum Dñs referret Ezechiel quàm parum Hebræis deberet, dixit. Fili hominis, domus Israel habitauerunt in humo sua, & polluerunt eam in vijs suis, & in studijs suis. Et statim subdidit, dicēs: Et effudi indignationè meã super eos, pro sanguine, què fuderunt super terrã, & in idolis suis polluerunt eam, & dispersi eos in gentes, & ventilati sunt in terras. Et ingressi sunt ad gentes,

gentes, quas introierunt, & polluerunt nomen sanctum meum, cū diceretur de eis: Populus Dñi iste est? Hi (ait Dñs) erant mali in patria sua, & ideo effudi super eos iram meam, & inter gentes illos dispersi, sicut palea disperguntur quando agricola eas ventilabro in altum tollit. Qui autem malus est in patria sua, malus est vbiq; vnde illud: Qui hic est asinus non erit illis equus. Si mali erant in regione sua, peiores fuerunt inter gentes, non solùm enim inter eas corporaliter ingressi sunt, sed cum corde etiã, & affectione inclinantes se ad eorū ritus, & idololatrias, & sic cū illis contaminati sunt. (Hoc enim significat: Ingressi sunt ad gentes quas introierunt) qui cū tales essent, me maxima iniuria affecerunt, nomen sanctum meum, hoc est, honorè meum polluerunt, & contaminarunt, videntes enim eos gētes tã dissolutos, & perditos peccatores dicebant: 14 Populus Dñi iste est? Hic est populus, cuius causa Deus tot mirabilia operatus est? propter quos Ægyptios in mari rubro demersit? &c. His tã malis hominibus auxiliatur Deus? hos tã peruersos prægit? talis fortasè est ille, quales sunt isti. Hoc magnopere Deus sentiebat, & hanc iniuriam sibi illatã maximè dolebat. Quod autè de illis gentes dicebant, dicent nunc Mauri, & omnes infideles de improbis Christianis, cum eos tam peruersos esse animaduertant, illos præsertim, quibus cū loquuntur, & cōuersantur. Nō est dubiũ (dicēt) quin talis sit Iesus Christus, què isti adorant, & vt Deum venerantur, quales ipsi sunt. Ecce quem honorè altissimus Dei filius à nobis eliciat, pro innumeris beneficijs, quæ in nos cōtulit, & semper cōfert. Idcirco cōfunditur Deus vocari Deus peccatorum. Quòd si vniversi mali Christiani Deum dedecorant, lōgè maximam iniuriam illi inferunt mali viri Ecclesiastici, quibus Deus peculiariter honorem suum commendauit, nō solùm enim infidelibus, sed ipsismet Christianis scandalo sunt, dicunt enim: Populus Domini iste est? hi sunt, qui quotidie in pectore suo Deum recipiunt? hi sunt, qui in mensa Domini sedent? hi sunt, qui nobis prædicant? hi sunt quibus peccata nostra confitemur? Tales ministros habet Deus? quomodo tolerat Deus tales homines, & sacerdotes suos? quomodo non imperat aperire terrã, quæ eos deuoret? quid mirum si nos mali simus, cum Dei ministri tales sint, cuius manibus ipse quotidie obtrectatur? O maximam Deo illatam iniuriam. O patres Ecclesiastici, ego vos sanctissimæ Trinitatis nomine adiuro, vt attendatis altissimæ

Maieſtatis honorē vobis commēdatū eſſe, ne illū veſtris deprava-
 tis moribus cōteratis, neq; ſitis occaſioni vt animā, pro quibus Ie-
 ſus Chriſtus mortuus eſt, in eternum pereant: ne ſitis ſicut illi, de
 quibus ſic dicit Dñs: Dicūt, & nō faciunt, &c. Amant primos ac
 cubitus in coenis, & primas cathedras in ſynagogis. Sunt hypocri-
 tæ ambitioſi, qui omnia opera ſua faciunt, vt videātur ab homini-
 bus, & vt illis placeāt. Et inter alia plurima, quę Dñs de illis dicit,
 eſt hoc vnū, quod alligāt onera importabilia in humeros homi-
 nū: digito autē ſuo nolunt ea mouere. Vtinā in hunc defectū ali-
 qui prælati huius tempeſtatis maximē regulariū non incidāt, qui
 plurima, & grauiffima decreta conſtituunt, quę ipſi obſeruaturi
 nō ſunt, putātes dignitates, & munera ſua eos excuſare, quomin⁹
 decreta, quę ſtatuerūt, obſeruēt. Et ideō quaſi ſecuri faciunt, ſicu-
 ti, qui ligna ſcindit in monte, quę humeris ſuis non aſportaturus
 eſt: quod ſi aliquod portatur⁹ eſt, portat illud, vt animal quod in-
 tegrū pondus deſert, eo percutiat. Noli eſſe iuſtus multū dicit Ec-
 cleſiaſtic⁹: Hoc enī eſſet propter nimium mulgere, ſanguinē etiā
 effundere. Glorioſus Baptiſta nō bibebat vinū, nec carnibus ve-
 ſcebatur, nō autē hominibus, vt hoc facerēt, ſuaſebat, ſed prædica-
 bat vt homines ſecundū ſtatus ſui cōditionē poenitentia agerent.
 Et ſi illi tā improbi doctores erāt, dicit tamē Dñs populo: Omnia
 quęcūq; dixerint vobis, ſeruate, & facite: ſecundum verō opera
 illorum nolite facere. Nō vult Dñs ouem paſtoris iudicem fieri,
 ſed, vt illi in omnibus, quę ſecundū Dei legem ſibi præcepta fue-
 rint, obediat. Moſtroſum eſſet videre hominem, qui hominis os
 habens, gryphis manus haberet: moſtroſius eſt autem optima
 verba loqui, & opera mala facere. Non vult autem Dominus, vt
 tu eius manus aſpicias, ſed vt os intuearis, & ſecundum illa, quę
 paſtoris tui os tibi dixerit, dummodo Dei legi conſonent, gu-
 berneris. Et ſi nunc altiffimi Dei beneficio non habemus, quare
 de hoc queramur, ſed quare diuinam Maieſtatem glorificemus,
 cum pro maiori parte, nec in prædicatoribus, nec in prælatis ma-
 la exempla videamus. Quapropter maiori ratione ſanctam eo-
 rum doctrinam tenemur imitari. Nec etiam prælati ſubditis ſuis
 intolerabilia onera nunc imponunt. Quanquam vnū ex il-
 lis, quę diligentius curat Sathanas, eſt ſubditis perſuadere, ea,
 quę ſibi à ſuperioribus ſuis præcipiuntur, non eſſe propter ſpi-
 ritualem eorum vtilitatem, ſed propter odium, quo ſubditos
 proſe-

19 proſequuntur, aut vt illos nimium fatigent. Et ſic in Geneſi dixit
 ipſe mulieri: Cur præcepit vobis Dominus, vt non comederetis
 de omni ligno paradifi? Ideſt, cur præcepit modò vobis rem tam
 impertinentem? fortasſè hoc fecit, vt vobis moleſtiam afferret. *Gen. 3.*
 Hanc autem intentionem diabolus habuiſſe, apertius ex alia
 translatione apparet quę dicit: Ira, quia dixit Deus; non comede-
 tis ex omni ligno paradifi: quod voluit eis perſuadere Deum pro-
 pter iram, & odium illis prohibuiſſe, ne ex illa arbore comede-
 rent. Hoc malum ſummoperè ſubditis officit, arbitratur propter
 odium ſibi libertatem adimi, & res impertinentes, & intolerabi-
 les præcipi. Non intelligunt nullam eſſe peiorem ſeruitutem ma-
 la libertate, & non eſſe maiorem libertatem, quā bonam, & ſan-
 ctam ſeruitutem. Et ſiquidem nobis præcipitur improbis præla-
 tis, & prædicatoribus obedire, cum maiori ſuauiſſe, & delecta-
 tione deberemus illis obtēperare cum ſint boni, & iuſti. Cum iam
 20 ſubditos doceret obedientiam, quā eos præpoſitis ſuis habere
 oportet, Prælatos nūc admonet, vt curēt, ne ſint ſicuti illi ſuperbi,
 qui ab omnibus magiſtros, & patres ſe appellari cupiebant: &
 dicit illis: Omnes vos fratres eſtis. Patrem nolite vocare vobis ſu-
 per terram, &c. O Chriſte verorum humilium amator, veræque
 humilitatis doctor, quare nos admones ne vllum patrem voce-
 mus, ſiquidem videmus Sanctum Apoſtolum tuum Paulum di-
 cere: Nam ſi decem millia prædagogorum habeatis in Chriſto, ſed
 non multos patres. Nam in Chriſto Ieſu per Euangelium ego vos
 genui. Vbi ipſe ſe patrem vocat, & patrem haberi, & appellari
 vult. Et ad Galatas dicit: Filioli, quos ego iterum parturio, donec
 21 formetur Chriſtus in vobis. Hic eos vocat filiolos, & dicit ſe par- *Gala. 4.*
 turientis dolores paſſum fuiſſe, vt illic Ieſu Chriſto renaſceretur:
 In quo ſignificat glorioſus Apoſtulus, quot dolores, & anguſtias
 ob conuertendas animas pateretur. Ex quo cognoscetis optimam
 rationem, quare Dominus dixerit: Quicūque fecerit voluntatē
 Patris, mei, ipſe meus frater, ſoror, & mater eſt. Certum eſt matrem
 veſtram non vobis animam, ſed tantummodo corpus genuiſſe:
 animam autem Deus creat. Et quia ſolū corpus veſtrum genuit,
 dicitur mater veſtra. Iuſtus ergo, qui patris voluntatem facit, om-
 niū ſanctificationē curat. Et hæc eſt volūtas Dei, ſanctificatio ve-
 ſtra (ait ipſe Apoſtulus) Cūq; iuſtus in hoc Dei volūtatē impleat
 omniū peccatorū quoad poteſt ſanctificationē curat. Et cum ſint
 To. n. ij. n 3 antea

antea mēbra Sathanæ, curat vt iā conuersi Iesu Christi mēbra, & 22
 sui sancti corporis mystici partes efficiātur. Et quia Iesu Christi
 corpus gignit, ideo dicitur mater Iesu Christi, sicut mater vestra
 sic dicitur, quia corpus vestrū genuit. O admirabilē seruorū Dei
 excellentia! qui, quia cū doloribus quasi parturiētis peccatorum
 conuersionē curant, tā insigne cognomē consequūtur. Quis cū
 hęc audiat amodò de hoc tā sancto negotio agere nō incipiet, &
 omni cū diligentia, etiā cū doloribus parturiētis peccatorū salutē
 inuestigare, intelligēs, quantū hoc Deus æstimet? Si ergo Dñe tu
 iustū matrē appellas, & B. Paulus vult se patrē haberi, quare nos
 eos patres nō vocabimus, qui tā singulare nobis conferunt benefi-
 ciū? Cū Saul Dauidē persequeretur, cūq; Dauid illū posset in spe-
 lunca occidere, cōtētus est chlamydis fimbriā illi abscindere, & po-
 stea foras exiēs, dixit illi: Pater mi vide, & cognosce orā clamydis
 23
 tuz in manu mea. Si ergo Dauid tantū persecutorē suū patrem
 nuncupat, quare & ego patrē non nōminabo eū, qui me docet, &
 affligitur, vt me ad celū deducat? Atque etiā gentes consueuerant
 dominos, quibus cum habitabāt patres appellare. Quādo famuli
 Naamā leprosi, cū ille nollet ire ad abluēdum se in Iordane, illi
 dixerūt: Pater, si rē grandē dixisset tibi Propheta, certē facere de-
 bueras: quāto magis, &c. Quare igitur nos eos, quibus plura debe-
 mus, patres nō dicemus? Ad hoc respondeo Dñm in his verbis si-
 gnificare voluisse infinitā differentiā esse inter nostrū caelestē Pa-
 trem, & ceteros terrestres patres, qui in cōparatione Dei, patris no-
 mine quasi nō sunt nuncupādi, quod nobis maxime est consolati-
 24
 oni, Vnde oportet nobis admirabilem quandam in diuina Ma-
 iestate fiduciam proficisci: cum nobis præcipiat, vt se solū infi-
 nitæ pietatis, & clementiæ patrem habeamus. Etiam potest dici,
 quod præcipiens ne super terrā patrem, aut magistrum aliquem
 appellemus, non prohibet pietatem, & reuerentiam, quæ spiri-
 tibus patribus, & magistris debetur, sed illud vetat, quod dixit S.
 Paulus, his verbis: Cū sit inter vos zelus, & contentio: scilicet,
 super patribus, & magistris: nonne carnales estis, & secundum ho-
 minem ambulatis? Hunc igitur carnālem affectum, ex quo discor-
 dia, & simultates oriuntur, prohibet hic Dominus, & vult ne ni-
 mis patrem tuum confessorem diligas. Non prohibet illum à re-
 patrem vocari, & amari, veruntamen non tanta cum affectione,
 vt aliqui solent facere, qui propter terrestrem patrem caelestem
 deserunt,

3. Reg. 4.

4. Reg. 5.

1. Cor. 3.

25
 deserunt, & alios minoris æstimant, ipsis verò suis confessarijs, sa-
 perbiæ, & ruinae occasionem præbent.

Etiam hic docet Dominus, etiam si prælatos à subditis magni
 æstimari oportet; prælatos tamen quasi fratres subditos suos ha-
 bere debere. Et ita dicit: Omnes vos fratres estis. Et inferiùs ait:
 Qui maior est vestrū, erit minister vester. O admirabilem doctri-
 nam. Beatus erit, qui illam custodierit. Pensate fratres charissimi
 quā plena sapientiæ sit hęc doctrina: vltra enim quod homini
 superioritatem habenti magnoperè necessaria est, ne fortè super-
 biat, & præ elatione euaneat: est etiā necessaria, vt eius modera-
 tio sit suavis, & vt subditi ab eo libenter se gubernari patiantur.
 Naturaliter namque homini exosum est alij obtemperare, si ve-
 26
 rò in præposito suo superbiam animaduertat omninò hęc subie-
 ctio, & obedientia, quam illi exhibet, est intolerabilis: sed quan-
 do subditus in prælato suo humilitatem, & suauitatem quandam
 experitur, ac orille, & asperitas, quam dominatio secum affert,
 omnino remouetur, & libenter patitur ab eo sibi iugum imponi,
 qui cū sit maior, se habet sicut si esset minor. Videntes Aron,
 & filij Israel ornatum Moyfi faciem timuerunt propè accede-
 re. Sunt aliqui prælati, qui cornua in facie habere videntur. San-
 ctus ille habebat splendores quosdam, quæ cornua videbantur,
 habebat autem eos ex consortio sermonis Dei. Hi verò habent
 cornua præsumptionis, & arrogantia, quibus subditos deterrēt.
 Hanc igitur elationem, & cornua præcipit hic Dominus vt de-
 ponas, tamque familiarem, atque humanum in subditos tuos te
 ostendas, vt minima quaque necessitate oppressi ad te liberè con-
 27
 fugiant, eamque tibi securè audeant reuelare.

Et concludit dicens: Qui se exaltat, humiliabitur. O nimiū metuō-
 dā sententiā! Dñs cōcedat nobis spiritū, quò illā intelligere, atq;
 ex ea fructū percipere valeamus. Qui verā habet humilitatē, quæ
 est exacta quædam vilitatis suæ cognitio, & humillima atq; vilif-
 sima sui ipsius æstimatio, mirificam habet dispositionem ad alia
 plurima Dei dona suscipiendā. Et ita intelligitur illud, quod di-
 xit B. Iacobus: Omne datū optimū, & omne donum perfectū de-
 sursum est, descendēs à patre luminum. Cū sit verum Deū esse
 infinitā essentiā, cælumq; terram, & infernum, ac deniq; omnia
 adimplere quomodo ergo Dei dona possunt descendere, siquidē
 Deus inferiùs, & superiùs est? Dico quòd quia Dei dona optima,

Exod. 34.

Iacobi. 1.

& perfecta humilibus corde, qui in propria sui æstimatione sunt 28 infirmi, nō verò superbis, & elatis cōmunicātur. (De⁹ enim superbis resistit, humilibus autē dat gratiā; idcirco dona de sursum descendere dicūtur, id est, ab altissimo, & infinito Deo ad humilē & infimū in reputatione sui: & simul humilitas aliarū cōpluriū virtutū est mater: ex ea enim reuerētia, timor, obediētia, patientia, mānētudo, modestia, ac demū amicitia proficiscitur. Qui enim est humilis, facilē omnibus obtēperat, alios honorat & veretur, ne aliquem offendat. O clarissimam virtutem, tot virtutū genitricē, quod sine hoc fundamento construitur, ad maiorē ruinam, & euersionem erigitur. Vnde Augustinus, Si cogitas (inquit) magnā fabricam constituere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis: aliter enim noueris te magnam edificare ruinam. Tā excellens est hęc virtus, vt sæpenumerò Deus homines maxi- 29 mas ruinas facere patiatur, quò hanc humilitatis virtutē cōsequatur. Quemadmodū, si quis domū cōstruxisset, in cuius ædificatione maximam pecuniarum copiam consumpserat, quia autē super fortissima fundamēta nō fuerat edificata, improuiso cū maximo domini sui detrimento cecidit. Sed cū illam iterū ædificat, fundamenta optima, & fortissime iaci curat, & artifices iterū atq; iterū admonet, vt profundam fossam excauent, quousq; ad viuā rupem perueniant, licet multū temporis in iaciendis fundamētis cōsumant. Nam dicit: Si cum ego primò domum meā ædificauis optima fundamenta iecissem, nūquam illa corruisset, nec frustra meas pecunias cōsumpserissem. Sic permittit Deus, vt qui magnā virtutis ædificationem cōstruxerat, quæ tamen in superbia nitebatur, in magna peccata incidat, vt animaduertēs se eo quòd hu- 30 militatis fundamentis caruerit, à gratia Dei excidisse, postea veni, & ex animo humilitatem curet adipisci, vt noua virtutis constructio fortissima maneat. Grauisimus est morbus ad quem curandum, & sanandum, opus est brachium abscindi, aut aliam præcipuam corporis partem amputari: sic maximus & grauisimus est morbus superbiæ siquidem vt anima ab eo radicatus curetur, & sanetur sæpenumerò permittit Deus: vt alias plerimas virtutes, sicut castitatē, patientiam, &c. amittat. Permisit ergo Deus, vt superbus in honestatis peccatum committeret, aut iniuriam maximam proximo suo inferret, &c. Vt sic animaduertens se talia scelera perpetrare, humiliaretur. Etiā est maxima superbiæ exag-

Augusti.
sup. matth.
c. 11.

simile.

simile.

ge.

31 geratio, illud B. Iacobi quod supra diximus: nēpe, Deus superbis resistit. Dicit Boetius cætera omnia peccata esse animam à Deo recedere: peccatum autem superbiæ esse animam aduersus Deū insistere, & velle illi obstare. Et ideò nulli alij peccato dicitur Deus resistere, nisi superbiæ: quid autē est alicui resistere, præter quā te ab illo defendere & dicere ei: Auerte à me? Deniq; resistere superbis denotat, solū superbum inter omnes peccatores cōtra Deū erecto collo currere. Quapropter fratres mei hanc malam pestē diligentissimè fugite quæ quidē efficit, cæteras omnes virtutes nō virtutes, sed venenū esse animæ. Vera autē humilitas etiā peccata facit in bonum cōverti. Quid (dicite) habuit aliud publicanus ille præter humilitatē? propter illā autē misericordiā à Dño consequutus est. Agricolariū præsertim in veteri Castella omnes 32 diuitiæ sunt triticū: in hac regione nihil ferē aliud colligitur nisi triticum, neq; enim terra hęc oleū, linū, aut oryzā fert, sicut aliæ terræ ferre solent, sed tantūmodo magnā fert tritici abundantia. Ex tritico autē omnia depromit agricola, quæ sibi familiæq; suæ sunt necessaria. Sic etiam peccator licet nihil aliud, quam verā humilitatē, colligat, cū illa defectibus omnibus remedium adhibere potest. O quāta laus est hęc humilitatis & quā pretiosa est, cum ipsa vna plus valeat cū peccatis, quā reliquæ virtutes sine illa profint. Nā aliæ virtutes sine illa animam occidūt: illa verò cum peccatis etiā animā ad veniā, gratiamq; recipiendā disponit. Quod cū ita sit fratres charissimi omnibus vobis cōpertum est quā merito hęc virtutē exoptare, atq; omnibus nostris viribus inuestigare debeamus. Ad quā impetrandā maximè priorū peccatorum 33 consideratio conducit. Vnū peccatū, quod in vita nostra cōmississemus, sufficeret cunctis diebus vitæ nostræ (etiam si mille annis viueremus) nos pudore cōfundere, & humiliare. Quātò magis (ò quomodo hoc dicā?) quātò magis (inquā) frater mihi telā abominationū, quam in tota vita tua texuisti, consideraueris. O æterne Deus, quomodo potest cor hominis credētis se toties inferno cōdemnatū fuisse, quoties mortaliter peccauit, nec scit, vtrum hæ sententiæ fuerint reuocatae, superbiā cōcipere? Cōsiderate nūc attentissimè hoc fratres. Hoc enim vnū sufficeret, vt omnes sæculares vanitates despiceremus, & in foramē terræ nos includere cuperemus, vbi acerrimam agentes poenitentiam moreremur.

Magnoperè etiam prodest ad humilitatem impetrandā, super

n 5 bos

Iacobi. 4.
Boetius.

Luc. 18.

simile.

Gen. 32. bos fugere, & cū humilibus conuersari, & in vestibus, ac fastibus 34
modestiam obseruare, vanaq; cognomina euitare, quæ nimium
Gen. 35. cor faciunt superbiere. In Genesi legitur Dei nomine dictum fuisse
Iacob: Nequaquam Iacob appellabitur nomen tuum, sed
Israel, quoniã si contra Deū fortis fuisti, quantò magis contra ho-
mines præualebis? & postea dicitur: Apparuit iterū Deus Iacob,
benedixitq; ei dicēs: Non vocaberis vltra Iacob, sed Israel erit no-
men tuū. Cū iam semel per Angelum Israelis nomen illi impo-
suisset, iterū ipse Deus illū hoc nomine vocari præcepit. Vnde ap-
paret fortasse Iacob noluisse Israelis nomine vti, eo quod esset
maximæ excellentiæ, cuius se indignū esse iudicabat. Israel enim
princeps Dei interpretatur. Optimè in hoc arrogãtia nostra ob-
iurgatur, cū nullū titulū quantūcūq; maximū expellamus licet
illum non nobis quadrare videamus. Quot excellentes, quot il- 35
lustres, quot paternitates, quot reuerendissimos humana super-
bia inuenit, & nos hæc prænomina acceptamus, atque illis
euanesчимus. Fratres autem mei aduertite quod dicit Domi-
nus: qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.
Humiliamini igitur, & hic vobis gratiam suam Dominus dona-
bit, vosque in cælesti gloria exaltabit. Ad quam nos perducet
Iesus Mariæ filius. Amen:

¶ Feria. II I. post Dñicam. II. In Quadrage.

Eccè ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tra-
detur principibus sacerdotum. &c. Matth. 20.

CV M iam in medio pœnitentiæ immissi simus, ne deficia-
mus, sed cōstantissimè vterius progrediamur, nobis hodie
sancta Mater Ecclesia, hoc Euāgeliū proponit: In quo refertur vi-
rilis, & præstantissimus animus, quo noster diuinus dux Iesus
Christus Hierosolymam ascēdit, vt pro nobis mortem acerbissi-
mā pateretur, quò illum curemus imitari, & sequi quò usque pro-
pter eū, si oportuerit vitā morti offeramus. Post labores enim sub-
sequetur quod hic Dñs dicit, quod est gloriosè resurrectionis gau-
diū, & exultatio. Idcirco post quā secretò cū suis sanctis discipulis
de sacratissima morte sua egit, dicit statim: *Et tertia die resurget.*
San-

2. S. Propheta Hieremias notabilia quædam verba ad hoc propo-
itū dicit: state (inquit) super vias, & videte quæ sit via bona, & am-
bulate in ea, & inuenietis refrigeriū animabus vestris. State (ait) in
alto, vt melius possitis vias circūspicere quæ vos ad desideratam
felicitatem ducant. Obstupendū est videre quot, quāq; diuersas
vias inuenerūt in hoc sæculo filij Adæ, per quas (videri suo) ad coe-
lestem beatitudinem iter facerēt. Et est valde notandū quod nō di-
cit hic propheta: videte quæ sit via melior, & ambulate in ea. Nā
bona, certa, rectaq; via, quæ ad æternā vitā ducit, vna est, & nō plu-
res. Si enim diceret: videte quæ sit via melior, iam significaret alias
bonas vias esse ad huc finem consequendū. Idcirco dicit, videte,
quæ sit bona via inter omnes, & ambulate in ea. Et verè nullam
aliam bonam reperietis præter hanc, quæ est Iesum Christum fi-
lium Dei sequi: nā omnes aliæ viæ plene sunt erroribus, & in in-
fernum ducunt. Prosequimini igitur o fratres pœnitentiæ, quam
incepistis viam: qua licet nunc sit acerrimi, & laboriosissimi cliui
ascensus, in summitate tamen, & consummatione huius cliui
inuenietis refrigerium animabus vestris, sicut hic Dei nomine
Hieremias promittit. Quia autem ad hunc ascensum diuino
auxilio opuse est, adeo à diuina maiestate illud instantissimè de-
betis postulare, quo quidem auxilio tam facilis vobis idem ascen-
sus apparebit, vt alios etiam difficiliore perquiratis. Hoc aperte
significauit Dauid cum dixit: Beatus vir, cuius est auxilium abs-
te, ascensiones in corde suo, disposuit in valle lachrymarum, in lo-
co, quem posuit. O admirabilem doctrinā. Beatus est (inquit)
quem tu Dñe adiuuas, hic enim non contentus est illam tantum
pœnitentiā agere quæ necessaria est ad salutē animæ suæ sed sem-
per alias ascensiones in corde suo proponit, quæ sunt aliz sanctio-
res, & difficiliore exercitationes, vt per eas ab hac lachrymarum
valle ad locū quem tu ei demonstraisti, conscēdat. O fratres mei in
hac lachrymarum valle cōstituti ne cessetis plorare, & ab hoc diui-
no Dño instantissimè postulare, vt peculiare illud auxiliū vobis
cōmunicet, quo suis fauere solet. Et experiemini quā efficacia pro-
posita in cordib⁹ vestris habebitis, nouas exercitacionū rationes in-
uenietes, quib⁹ diuinę Maiestati placeatis. Hoc est enim quod sig-
nificat illud: ascensiones in corde suo disposuit. Et si omnes hæc ascē-
siones in hac regia via sequetæ nostri supremi ducis Iesu Christi
includuntur. Nā (vt supra diximus) nulla est alia via quæ nos ad
calu-

caelū ducat, præter hanc. Atq; vt ab hac via nō erretis optimū omniū remediū est, pedē in Iesu Christi vestigijs cōstituere. Ambulas post aliū per prata viridia, & post tres, aut quatuor passus iam nescis, qua præterierit, quia in herba & amēnitate illa parū eius vestigia imprimuntur. O pratum, & viriditas humane sensualitatis, quot in te homines pereūt! Habes tu optimā quandā cogitationē, quod est vestigiū à Deo relictū, & ante quā illā exequaris, iā eam perdidisti. Quæ est huius rei ratio? hæc est profecto: quia super sensualitatis viriditatē resedit, & minimū vestigiū reliquit, eo quod non fuerit illic benè impressa sicuti vestigia ambulantis per pratū nō bene imprimuntur. Idcirco maxima animaduersione opus est, vt huic diuino duci tenaciter adhareamus, nec minimo quidē temporis spatio ab illo oculos remoueamus, pedēq; in eius vestigijs cōstituamus. Hoc est quod ubi primū bona inspiratio nobis aduenerit, cōfestim illā opere cōpleamus. O quā maximè in celestis beatitudinis via progredēmur, si hoc faceremus. Verū tamē dicit S. Lucas hæc ipsam historiā referens, quod cū Dñs hæc discipulis suis dixisset: ipsi nihil horū intēlexerūt. Erat autē verbū istud absconditū ab eis. Hæc omnia illis obscura erant, illisq; Dñs peregrino sermone loqui videbatur. Sic autē ego suspicor vos hæc quæ huc vsque dixi penitus non intēligere, quia seculari, & sensuali amore excecati estis: & idcirco hunc celestis viæ sermonē omnino ignoratis. In Genesi dicitur quod cū Esau fratrem suū Iacob persequeretur, illumq; vellet interficere, cumq; Iacob pergeret Haran & venisset ad quendā locū, & vellet ibi requiescere tulit de lapidibus, qui iacebant, & supponēs illū capiti suo requieuit in eodem loco. Viditq; in somnijs scalā stantē super terrā, & cacumen illius tēgebat caelū, prospexitq; Dñm in illius summitate cōmorantē. Ex hoc cognoscetis quantū valeat iustus apud Deū, nā tā bona sunt eius opera vt etiā & illius insomnijs magnoperè profint. Quod si curas ac vigilantias Esau cum insomnijs Iacob cōferatis quātō plus iustorum insomnijs, quā peccatorū lucubrationes, ac sollicitudines valeant, cognoscetis. B. Hieronymus hunc locū Genesim exponens perpendit hæc mysteria non reuelata fuisse à Deo Iacob in domo patris sui, quousq; ab illa exiuit, & peregrinans ex itinere fatigatus supposito capiti lapide dormiuit. O fratres mei vtinam velle-tis à domo istius patris, qui vos sub sua potestate habet, exire, vobis namq; in peccato cōmorantibus meritò dici potest: vos ex pa-

Simile.

Luc. 18.

Gen. 28.

Hieron.

tre

8 tre diabolo estis: eiq; obeditis. Quandiu autē in eius domo cōmoramini nimis obscura vobis hæc scala videbitur. Ascēsusq; ad caelū difficillim⁹ apparebit. Exite, exite festināter à tā mala domo: recūbite, dormite, & requiescite parū per optimis cōsiderationib⁹ super lapidē illum, de quo Paulus: Petra autē erat Christus. Et in ista sancta requie dicite cū David: Bonitatē, & disciplinā, & sciētiam doce me & alia translatio dicit Bonū gustum, & sciētiam doce me: sic enim ex Hebræo transferri potest. Hoc est, quod vos à Deo oportet postulare dicētes, Dñe illumina animā meā, vt quæ amare debeo, & quæ gustare, quæq; teneor execrari cognoscam. Dñe per viscera misericordiæ tuæ te deprecor, vt perspicacissimos oculos in ih̄i cōcedas, & sciētiam ac cognitionē quandā celestis viæ me erudias, & fac, vt hoc vnū mihi suauissimū, cætera verò amarissima videātur. Bonū gustum, & sciētiam doce me. Quod si feceritis, non dubito quin quando quis de ascensu ad Hierosolymā vobiscum locutus fuerit satis vobis manifestus sermo videatur.

Cum Dominus de hisce rebus loqueretur: Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi. &c. Vsque ibi: Dic, vt sedeant hi duo filij mei. &c. Hæc verba varijs interpretationibus exponi solent; omnib⁹ autem illis optimè quadrat quod Dominus respondit dicens: Nescitis quid petatis. Aliqui dicunt hanc sanctam mulierē hinc petiisse vt filij sui scriberentur. Ita vt illud: sedeant, tantum valeat ac si dixerit: scribantur. Vt ita utenim loquendi modus est quum volumus dicere: scribatur hoc, dicere. Fiat sessio huius rei, aut huius fœderis: & sic in hoc sensu petere vt sedeant, est petere vt scribantur in libro vitæ, qui est (secundum glossam super illud Psalmi: deo leantur de libro viuentium) intellectus diuinus. Deus enim ab æterno suæ diuinæ voluntatis calamo scripsit, id est, destinauit in libro, & sapientia sui diuini intellectus omnes, qui saluandi sunt. Hic autē liber vocatur à Beato Paulo, adoptio quū dicit: qui predestinavit nos in adoptionem filiorum. Quod est clari⁹ loquendo diuinum quoddam propositum celestis beatitudinis homini largiendæ; quod propositū nulla vnquā temporum permutatione deficiet, sicut humana proposita solēt deficere. Et dicitur liber viuentium, quia qui in eo scripti sunt, consequuntur vitā in perpetuum duraturā. Soletis dicere de amico vestro charissimo: Nequeo illius obliuisci, scriptum enim in corde meo illū habeo. Sic electorum non potest Deus obliuisci, tanto amore illos diligit, vt

1. Cor. 10.
Psalm. 118.Glossa super
Psalm. 68.

Eph. 2.

eos

eos in corde suo scriptos deferat. Ratio autē, ob quā hic sensus his r̄i
 verbis applicatur est propter illud quod Dñs respondit dicens:
Sedere autem ad dexteram meā, & sinistram, non est meum dare vobis, sed
quibus paratum est à patre meo. Donatio enim sedium diuinæ præde-
 stinationis non competit quidem Christo Redēptori nostro qua-
 tenus homini, sed æterno patri suo, cuius nomine hīc tota sanctis-
 sima Trinitas designatur, quæ æternaliter expressit, & præde-
 stinauit eos, qui saluādi sunt, & qui semel in hoc libro scripti sunt
 nullo vnquam tempore delebuntur. Deus enim incommutabi-
 lis est, vt ipse per Malachiam dixit: ego Deus, & non mutor. Di-
 cet aliquis, si illi, qui eo modo quo dixisti, scripti sunt nequaquā
 deleri possunt, quomodo dixit Moyses Deo: Aut dimitte eis hāc
 noxam: aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti: vi-
 dentur ergo qui illic scripti sunt deleri posse. Dico hoc magis no-
 strum propositum confirmari, & Moysen illud Deo dixisse tan-
 quā rē impossibilē, quā nec ipse cupiebat, nec volebat, sed exag-
 gerationem quandā fuisse, ad significandū quantū populi sui ve-
 niam exoptaret. Sicut dicere soletis amico vestro: Dñe fac istud
 propter me, quin aliter occide me. Perspicuū est vos nolle ab ami-
 co vestro interfici, sed vt significetis quantum illud fieri cupiatis,
 hoc modo illud exaggeratis. Ita fecit hīc S. Moyses, etsi quū hoc
 diceret, se deleri non posse optimē cognouit. Sed poterit repli-
 care quis dicens: ergo malē dixit Dauid cūm rogauit de malis lo-
 co citato. Deleantur de libro viuientium. Beatus Augustinus su-
 per hunc locum respondet huic difficultati dicens: illud, quod de
 precabatur Dauid non intelligi de illis, qui realiter in libro vitæ
 scripti sunt: optimē enim nouerat illos deleri impossibile esse. 13
 Sed intelligi de his, qui seculi opinione in libro hoc scripti sunt:
 qui quidē sunt sancti falsi, & veri peccatores. Et sic delere aliquē
 de libro vitæ est manifestare illū in hoc libro scriptum non esse.
 Nobis enim complures in libro vitæ scripti esse videntur, qui ta-
 men in libro mortis scripti sunt, vt sunt multi hypocritæ pietatis
 fictores. Dicit igitur Dauid: Dñe hī, qui ab hominibus sancti iu-
 dicari volunt permittite vt in aliqua publica peccata incidant, &
 ita ostendes mundo illos in libro vitæ scriptos nō esse. Et hoc sig-
 nificat: deleantur de libro viuientium. Est autem hic maximē no-
 tandum eos, qui in hoc diuino libro scripti sunt, sola diuina volū-
 tate, & non alia ratione scriptos esse, non (inquam) alia ratione,
 quæ

Mal. 3.

Exod. 32.

Psalm. 68.

August. su.

Psalm. 8.

14 quæ sufficiat hoc diuinum beneficiū adipisci. Et ita dixit Deus
 Miserebor cui voluero, & clemens ero in quem mihi placuerit. Et
 Beatus Paulus, dicit: Dei enim donum est, non ex operibus, ne
 quis gloriatur. Et licet verum sit prædestinationem nulli bonis
 operibus comparari posse, effectus tamen prædestinationis, quæ
 est gloria, bonis operibus valet impetrari. Bona enim opera, quæ
 in hoc mūdo in gratia facim⁹, digna sunt gloriæ, & ita. B. Petrus di-
 cit: Quapropter fratres magis satagite, vt per bona opera certā ve-
 stram vocationem, & electionem faciatis. Quod si quis dicat: si
 hoc ita est, quomodo dicit Beatus Paulus: existimo enim quod
 non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurā gloriam,
 quæ reuelabitur in nobis? Ad istud respondeo ipsum Apосто-
 lum alibi dixisse: reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet
 mihi Dñs in illa die iustus iudex. Et licet in his verbis S. Aposto-
 15 lus sibi met cōtradicare videatur: nam in prioribus dicit opera no-
 stra de cōdigno gloriā nō mereri: in posterioribus verò dicit, ope-
 ra nostra gloria esse digna & iure Dñm sibi gloriam debere. Si ta-
 men rectē intelligātur, nulla in eis inest cōtradiētio. In prioribus
 enim dicit: bona opera in quātū opera ex se tantū cōsiderata qua-
 tenus ex nostro libero arbitrio procedunt, & gratia Dei denudata
 per se sola non esse digna gloriæ. Et hoc est verissimum. In poste-
 rioribus autem dicit: bona opera in gratia Dei fundata, & meri-
 tis Iesu Christi Saluatoris nostri stabilita cœlestem beatitudinem
 promereri. Nam Deus illa tanti pretij fecit vt huius præmij digna
 essent. Si nūmū aureū in statera appēdis, cui aliquid auri deest, in
 16 sublime ascēdit, pōdus verò, quod in altera lance est, deorsum de-
 scēdit: & examen, id est, lingua illa staterę super pōdus inclinatur.
 Remedium igitur, vt pondus sursum ascendat, est nūmo aureo tri-
 tici granum apponere. & sic ille deorsum descendit, pondus autē,
 quod inferius erat, sursum ascendit, examenq; quod antea ponde-
 ri propendebat, iā nūc super nūmū aureū inclinatur. Hoc modo
 Deus operibus nostris valorē contulit. Nūmus auri purissimi est
 immensa diuinitas, pondus verò sunt opera nostra grauissima, &
 terrena. Posita opera nostra in vna lance, Deus verò in altera cōsti-
 tutus: appēsa hæc duo in suæ diuinæ sapiētix statera, opera nostra,
 quasi onus grauissimū deorsum pendebant, non enim gratiæ, nec
 gloriæ digna erāt: examenq; diuinę iustitię in nos propēdebat pu-
 niēs nos ppter demerita nostra. Nūmus verò aureus, qui est De⁹,
 in

Exod. 33.

Ephes. 2.

2. Pet. 1.

Rom. 8.

2. Ti. 4.

simile.

in sublimi cum Angelis suis cōmorabatur, homines tanquam in dignos relinquens. Merito autē nūc Deo nostro dicere possumus idem, quod dixit Daniel ad aliud propositum loquens, exponēs nēpē in somniū Balthasaris his verbis: Appēsus es in statera, & in uentus es minus habens. Dñe appendisti te cum operibus nostris in statera tuæ diuinæ sapientiæ, & inuenisti tibi granum quoddā deesse secundūm quod ab æterno constitueras. Veniat ergo Dñe remediū, & apponatur nūmo aureo granū tritici: quod adimpletū est quando humanitas diuinitati vnita est. Tunc descendit nūmus aureus deorsum descendente Deo, idest, humanā naturā assumēs, vt cum hominibus conuersaretur. In terris visus est, & cū hominibus conuersatus est. Et descendente Deo ascendit in altū pondus operū nostrorū, vt ipsa gratiæ, & gloriæ digna essent. Ex amē etiā, quod antea in nos propensum erat inclinātū est super nummum aureum, & granum; qui est Iesus Christus verus Deus, & verus homo exercens in illo quatenus homo erat omnes pœnas, quibus scelera nostra digna erant. Et ita intercedētibus laboribus, & tormentis suis nobis gratiam promeruit, vt opera nostra valorem haberent apud diuinam Maiestatem, & propter illa iure gloriæ coronam, qui est diuinæ prædestinationis effectus, mereremur.

Si igitur hæc mulier precibus, & orationibus se diuinę prædestinationis sedes cōsecuturā arbitrabatur; merito illi respondet Dñs dicens: *Nescitis quid petaris.* Hoc enim nō orationibus impetratur, nec mihi quatenus homini illud dare competit. *Sed quibus paratū est à patre meo.* In his verbis soluit Dominus quæstionem à plurimis disceptatam. Nonnulli enim dixerunt, Deum electos suos prædestinasse, quia præsciuit eos gratia sua bene vsuros esse quæ opinio improbat à Diuo Thoma hac ratione. Bonus vsus gratiæ, & liberi arbitrij est ipsius gratiæ effectus. Nam quemquam benè vti gratia, quā Deus illi dat, & libero arbitrio, quod habet, ex ipsa gratia prouenit: gratia autem est prædestinationis effectus. Igitur bonus vsus gratiæ est effectus prædestinationis, igitur non potest esse illius causa. Nā vna, & eadem res non potest esse causa, & effectus alterius. Alia etiā ratione opinio illa refutatur: nempē, plurimi sunt prædestinati sine vlla causa ex parte sui. Ergo omnibus prædestinatis hoc accidit. Nulla enim est maior ratio de vnīs, quā de alijs, in hoc omnes sunt æquales, primum patet. Per spicuum est enim infantes, qui ante quā rationis vsū habeāt,

mo-

20 moriuntur, nullum habere proprium meritum, cū nullus in illis sit rationis vsus. Hi autē prædestinati sunt, siquidē saluātur. Ergo omnes prædestinati absq; vllō proprio merito prædestinantur. Hoc manifestè dicit B. Paulus his verbis: Elegit nos ante mundi constitutionē: vt essemus sancti, & immaculati in cōspectu eius in charitate. Vt essemus sancti, dicit hīc S. Paulus nos à Deo electos fuisse non autē dicit, eo quod futuri eramus sancti. Et sic statim subdit dicēs: qui prædestinauit nos in adoptionē filiorū, &c. Secundum propositum voluntatis suæ. Ecce quomodo sanctus Apostolus nullam aliam, præter Dei volūtatē, prædestinationis causam assignat. Ita hunc locum exponit B. Augustinus. Et hīc Dominus sigillo suo hoc confirmat dicens: *Quibus paratum est à Patre meo.* Res est hæc quæ ad solum Patrem spectat: ad quā nec

21 humana merita, nec orationes, nec ego quatenus homo intercedo: nisi sola eius voluntas, & misericordia. Hic adest nunc argumentū in spīētium, qui dicunt: Iam Deus scit vtrū ego saluādus, an condemnandus sim. Ergo illud absque dubio fiet, quod Deus scit. Ergo non sunt necessaria opera: quomodocunq; enim viuā, faciendum est quod Deus ab æterno decreuit. Ad quod sic respōdeo. Etiā Deus præsciuit, ac decreuit te triginta, aut quadraginta annos esse victurum, & illud quod Deus decreuit, absque dubio erit. Ergo quando ægrotaueris nō opus est tibi medicum accersiri, nec medicinam aliquam accipere: siquidem quomodocunq; sit, omne tempus, quod Deus constituit, victurus es. Quare ergo medicum iubes accersiri? quare potiones assumis? quare medicamētis vreris? nisi quia habes. licet sciētia Dei verā sit, & nequaquā possit deficere, necessaria etiam esse hæc media ad valetudinem consequendā? Cū igitur in rebus naturalibus, & ad corporis valetudinem pertinentibus remedia inuestiges, etsi de diuinę sciētia certitudine non dubitas: media, quæ sunt animæ salutis necessaria, negare vales? Vnde hoc prouenit, nisi ex eo quod ea, quæ sunt corporis diligentius, quā ea, quæ sunt animæ curas? Et ad tuam malam vitam degendam velles aliquem colorem: scito frater mi quod sicut Deus ab æterno animas prædestinauit, etiā media, quibus eas saluas fieri oporteret, decreuit. Et sicut in spīētie esset in infirmitate tua non māducare, aut tibi non mederi, sic est maxime stultitię arbitrari te absq; operibus saluādum esse. Quapropter fratres charissimi facite quod vobis B. Petrus præcipit di-

To. n. j.

o

cens

Dan. 5.

Baruch. 3.

D. Tho. 1. p. q. 23. art. 5.

Ephes. 1.

Aug. lib. de Prædestinat. sanct. c. 18.

Simile.

gens: Satagite per bona opera, &c. ¶ Idcirco his sanctis Apосто-
 23 lis dicit Dñs: *Potestis bibere calicem, &c.* Et dicentibus illis se pos-
 se illum bibere sicut singulare beneficium calicis potum conce-
 dit dicens: *Calicem quidem meum bibetis.* Sed iam donatio non mi-
 hi competit: sed mereri vobis gratiã & auxiliũ, quo calicẽ meũ
 patienter bibatis, ad me pertinet. O liberalissime reparator te de-
 precor, vt nobis faueas, quò ex omniũ gratiarũ fonte fortitudo,
 & auxiliũ nobis cõmunicetur, vt tuũ sanctũ calicẽ patiẽter bibe-
 mus, & calicẽ Babylonis magno odio habeamus. De quo dicit
 Hieremias: Calix aureus Babylõ in manu Domini inebriã om-
 nem terrã. De vino eius biberunt gentes, & ideò cõmotæ sunt.
 Omnes voluptates, & cõfusiones seculares dicũtur calix aureus
 propter bonam apparentiam, quam habent, & propter iucũdita-
 tẽ, quã sensibus afferũt. Et hic calix Babylonis dicitur esse in ma-
 24 nu Dñi: quia ex creaturis, quas ipse creauit, vt nos illis moderatẽ
 vteremur, inordinate humanæ voluptatis vinum elicimus, quo
 inebriamur & quasi extra nos incedimus, amẽtes, & sine iudicio
 redditi. Cauete fratres charissimi ne hunc calicẽ immoderatẽ bi-
 batis: hic est enim, qui homines in infernũ præcipitat. O quantũ
 oderat B. Paulus ex hoc calice bibere, cum dicebat: Mihi mũdus
 crucifixus est, & ego mũdo. Quãdo vni cruci bini affiguntur, al-
 ter est auersus ab altero. Et ita dicit: Mundus mihi terga vertit, &
 auersus est à me, & ego ab illo: ille me reijcit, & ego illũ. Mundus
 est crucifixus, ita vt, licet velit, ad me nõ valeat accedere: ego ve-
 rò sum timoris, amoris & obedientiæ clavis affixus quibus mihi
 metipsi vim infero, ne ad eũ accedã. O vtinam his tribus clavis af-
 25 fectiones nostrẽ affigerẽtur, vt (si possibile esset) ad nullã mundi
 rẽ accederemus: est enim excõmunicatus, quẽ supernus põtifex
 Iesus Christus excõmunicauit. Qui patrẽ suũ pro crucifixorib⁹
 suis exorãs pro illo noluit exorare. Vnde dicit: Nõ pro mũdo ro-
 go. ¶ Quod si hæc mulier cũ diceret: *Dic vt sedeant, &c.* De corpo-
 ralibus sedibus intelligebat, vt ipsa contextus litera resonat iure
 optimo etiã illi dicit Dñs: *Nescitis quid petatis.* Nõ enim cõuenit
 muneri, quo filij tui domi meę fungũtur, nec loco, nec tẽpori se-
 dere, imo nullum ex ijs, qui saluari cupiũt, sedere oportet in hoc
 seculo. Omnibus quippe dictum est: sint lumbi vestri præcincti,
 & lucernæ ardentes in manibus vestris. Omnibus nobis præci-
 pitur, vt simus Deo quasi famuli portantes faces accẽsas in ma-
 nibus

Hier. 51.

Gala. 6.

Ioan. 17.

26 nibus suis, qui semper corã dominis suis adstant & quũ nimis de-
 fessos se inueniunt elevato vno pede super alterũ requiescunt: &
 postquã vnus iam subleuatus est, elevato altero super alterũ stãt.
 Faciem quã vnusquisq; nostrũm habere debet coram diuina Ma-
 iestate, oportet esse bonũ opus charitatis igne inflammatũ, pedes
 autẽ quibus nos inniti oportet, sunt duæ vitæ, actiua nẽpẽ, & cõtẽ-
 platiua, & quando vno pede defessi fuerimus, alio subleuabimur:
 Hoc significauit Dauid cũ dixit: In die madauit Dñs misericor-
 27 diã suã: & nocte cãticũ eius. Idcirco Christus redẽptor noster die
 populis prædicabat, noctu verò in mõtib⁹ exorabat. Vt nos doce-
 ret, q̃ postquã nos in operib⁹ misericordiẽ erga pximos exercue-
 rimus nos ad cõtẽplationẽ recipere oportet, vt præterita peccata
 lamẽtemur, vt Dei beneficia in memoriã nostrã reuocem⁹: vt de-
 28 niq; nos altissimæ Maiestatis amore inflãmemus. Ideò Beatos Ia-
 cobũ & Ioãnẽ in hortũ Gethsemani Dñs deduxit, vbi eis passio-
 nẽ suã ostẽdit: postquã eos duxerat in mõtẽ Thabor, vbi illis suã
 gloriã reuelãrat: vt eos doceret in alterutro horũ pedũ illos inuicẽ
 inniti oportere. Idcirco nescitis (inquit) quid petatis. Etiã nobiles
 equites, vt certamina, cõflictionesq; suæ sint decoræ, & omnibus
 iucundæ nõ oportet eos in sella sedere, sed in stapedibus obnitẽ-
 tes à sella erecti debẽt cursare. In hac vita seruimus Deo equitan-
 tes. Eques est aia: equus verò est corpus: sella est sensualitas, stape-
 des sunt ratio, frænũ est timor Dñi, calcaria sunt labores. Vt ergò
 cõflictiones nřæ cũ Sathana sint validę, Deoq; iucundę, qui quidẽ
 vitę nřę certamẽ intuetur: quia oculi Dñi super iustos (ait Dauid)
 oportet nos nõ super sensualitatẽ sedere, sed super rationẽ obnitẽ-
 28 tes à sensualitatis sella nos eleuare. Videbitis equitẽ leuis armatu-
 rẽ tã peritũ, ac elegãtẽ curforẽ, vt currẽdo sup equũ paterã vini bi-
 bat, nec tamẽ minimã quãq; guttã effundat. O quãta equitis dex-
 teritas, & elegãtia. Christus redẽptor noster quasi optimus eques
 huius mũdi viã cucurrit, quia exultauit vt gigas ad currẽdã viam.
 Et passionis poculũ bibit, nec minimã quidẽ meriti guttam effu-
 dit. In omnib⁹ enim, quæ dixit, quęq; operatus est altissimos gra-
 tia, glorięq; grad⁹ suis famulis promeruit. Nos verò miseri etiã la-
 borũ, atq; amaritudinũ pocula potam⁹, vt significauit Ecclesiasti-
 cus dicẽs: Iugũ graue super filios Adã à die exitus de vẽtre matris
 eorũ, vsq; in diẽ sepulturæ in matrẽ omniũ, idest in terrã: totũ ta-
 mẽ meritũ plerũq; effundim⁹. Et ita patimur, nec tamẽ meremur

Luc. 12.

Psalm. 41.

Matth. 26.

Matth. 17.

Simile.

Psalm. 33.

Simile.

Psalm. 18.

Eccles. 40.

quia in sensualitatis sella sedentes currimus. Quocirca nos sedere non oportet. Et ideò nescitis (ait) quid petatis.

simile.

Etiã nos dedecet sedes ratione loci, in quo sumus. Vestibulum domus viri primarij nõ est locus, in quo filios eius charissimos deceat sedere: cū enim illic crebrò iumenta, & currus, qui domui necessaria asportat, onerentur, & exonerentur, totū est quasi sterquiliniū immunditia plenū. Serui, & alij homines viles, & infimę cõditionis in illo sedere solent: filij verò per illud celerrimè prætereunt, & vterius properates in aulas perpolitè exornatas ingrediuntur, in quibus suauissimè requiescunt. Hic mundus est vestibulū quoddã regij palatij glorię: & ideò non sedent in illo alij præter viles, & turpes peccatores. iusti enim tanquã charissimi filij Dei nolunt in tam obsceno, & immundo atrio sedere, sed dicunt cū B. Paulo: Omnia arbitror vt stercora, vt Christum lucrificiã. Et sic celerrimè absque eo quod ad huius mundi stercus se inclinēt, aut illud diligant, per illud prætereunt quousque ad regias aulas perueniant: de quibus dixit Dominus: In domo Patris mei mansiones multę sunt. Et in eis in æternū requiescunt. Et sic Dauid dixit in nomine iustorū, stantes erāt pedes nostri in atrijs tuis Hierusalē. Quia illic sederūt sedes. & c. In atrijs (inquit) celestis Hierusalē, qui est hic mūdus, stetimus, & illic sedebūt sedes, quę sunt iustorū animę. Quia anima iusti sedes est sapientię. Hęc autem sedes sedebūt in iudicio, vbi tāta tribulatio futura est. Quòd si in iudicio sedē habebūt, quomodo in cęlo nõ sedebant? Quocirca nescitis quid petatis, cum in tam immūdo loco sedem postuletis.

philip. 3.

ioan. 14.

psalm. 121.

sap. 7.

Quod autem vterius dicit: *Vt sedeant vnus ad dexteram, & alius ad sinistram*, Nobilis matrona parum nosse Theologię. Nam si de futura vita loqueris mea dextera est cęlestis gloria: sinistra verò est infernus. Et ideò nescitis quid petatis, cū illic sinistram manū exposcatis. Si autem de hoc seculo loqueris: dextera est prosperitas, sinistra vero aduersitas, & qui in hoc seculo prosperitatem petit, nescit quid petat, petit enim laqueum, quo se suspēdat, & interimat. In Exodo Dei nomine dictū est Moy si: Ascēde ad Dominū tu, & Aarō, Nadab, & Abiu, & septuaginta senes ex Israël, & adorabis procul. Est valdè notādum, quod inter electos Dei, qui hęc ex vniuerso populo assignantur: vt in montem ascendant quasi principes, & præstantiores post Moysen, & Aron nominati fuerunt Nadab, & Abiu: De quibus postea dicitur: quod arreptis Nadab,

Exod. 24.

Leui. 10.

32 Nadab, & Abiu filij Aarō turibulis imposuerūt ignē, & c. Egressi suntque ignis à Dño deuorauit eos, & mortui sunt corā Dño. O Deus immensę bonitatis quod illi, qui ab ipso Deo in altissimū illum dignitatis gradū elati fuerant talē ruinā postea fecerūt, tantoque supplicio puniti fuerūt! O filij A de quid solliciti estis, vt per hominū manus, & negotia in amplissimos dignitatis gradus efferamini! quid uē cū in ijs cõstituti estis, tantopere superbitis, siquidem illi, qui ab ipso Deo sublimati fuerāt, tā in foelici casu ceciderunt, ac tam miserū exitum habuerūt? Quare tā periculosam rē expetere nõ veremini? Attendite Pharaoni dixisse ipsum Deum: In hoc posui te, id est exaltaui te vt ostendā in te fortitudinem meā. Sic fortassè permittet Deus, vt vos ascendatis in dignitatesque exaltemini, vt sint vobis cõfusiõni, & in vobis potentiã, iustitiamque suã ostendat. Nescitis quid petatis, si dexteram prosperitatis exposcitis. Parua enim cymba si magna defert vela, tāto ventorū flatu solet impelli, vt in profundū maris demergatur. Ita illi, qui in hoc seculo nauigamus, cum tam parui simus virtute vbi primū magna vela quis habet, hoc est vbi primū grandē aliquā dignitatē, & autoritatē consequitur tanto superbię vëto solet inflari, vt in profundū pelagi æterni immergatur, & pereat. Hoc autem vobis maximè cõducibile est, Calicē quidem meū bibetis. Vt cum passionis meę participes sitis, meę etiam glorię compotes esse mereamini. Ad quā nos perducatur Iesus Marię filius, Amen.

Exod. 9.

simile.

¶ Feria. V. post Dñicam. II. In Quadragesima.

1 Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. LUC. 16.

REFERT B. Lucas, quod prædicans Christus redemptor noster maximo cuidã auditorio agebat de misericordia, quã oportet diuites in pauperes habere, vt Deus illorum misereatur. Et dicit sanctus Euangelista quod audiebant omnia hęc Pharisei, qui erāt auari, & deridebant illum. Et ob hanc causam illis hunc metuentium casum Dominus proposuit (qui realiter, & verè contigit) de diuite quodam crudeli, & de paupere, qui miserias, & necessitates suas patiētissimè tolerabat. Et dixit: *Homo quidã erat diues, & c.* Dicatur litera Euangelij.

Tom. ij.

o 3

Hunc

Huc obstupendum casum illis Dñs commemorauit, & illū eis ² cōmemorās de eo nos voluit certiores fieri, quo nos omnes detereret, vt siquidē charitate ducti boni esse, ac Deo seruire nolumus, saltē metu perculsi ad diuinā ipsius Maiestatem conuertamur: & verā agentes pœnitentiam peccatorum nostrorum veniā consequamur. De iusto dicit Dauid. Manus suas lauabit in sanguine peccatoris, id est peccatorū supplicijs admonitus, manus suas laubit, & meliora etiā, & synceriora opera faciet, quā antea facere cōsueuerat. Si ergo iusti malorū supplicio ad maiorem iustitiā, & bonitatem cōmouentur: quantō magis oportet peccatores, qui se ipsē supplicijs dignos animaduertūt, quibus alios sibi similes puniri cōspiciunt, timere, & ad Deum conuerti? In Apocalypsi dicit B. Ioannes: Vidi cælū apertū, & ecce equus albus, & qui sedebat super eum vocabatur fidelis, & verax. Et paucis intermissis dicit: Et vocabatur nomē eius verbū Dei, &c. Inter alia autem, quæ ³ de hoc verbo Dei sedente super equum albū, purissimæ humanitatis suæ, dicit, hoc est vnū, q̄ de ore eius procedit gladius ex vtraque parte acutus, vt in ipso percutiat gentes. Gladius temporalium regū non est acutus nisi ex altera parte, nō enim habet potestātē, vt aliquid vltra corpus puniat. Cauete autē ab eo, cuius gladius ex vtraque parte est acutus, qui & corpus occidit, & animam condemnat, & vtrunq; in infernū præcipitat. Sic dixit ipse Dominus. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animā autē non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest, & animā, & corpus perdere in gehennam. O quam singulare consiliū! quantūuis potēs sit rex terrestris nullū maius tibi damnū potest inferre, quā caput ⁴ tuū ab humeris euellere, euulso autem illo, omnē iurisdictionem quam in te habebat, amittit, siquē anima tua in gratia erat, in cælum ducetur, vt fruatur Deo. Illius autem tam præpotentis Domini iustitiam, qui punit corpus & animam in æternū cōburendam in infernum detrudit, quis non pertimescet? Considerate ergo fratres hanc diuinam historiam: & supplicium quod in illa narratur lauacrum quoddam esse animabus vestris.

Dicit sanctum Euāgelium: *Homo quidam erat diues.* Ex eo quod erat diues prouenit, vt prophanus, epulo, & carnalis esset, ex hoc autem dimanauit, vt crudelis & sine misericordia in pauperes fuerit effectus, nec stetit quousque in infernum perueniret. Attendite per quā miseram scalam infœlix hic diues paulatim in in-

fernum

⁵ fernum descenderit. Si homines non essent infani, quam maxime fieri posset, diuitiarum copiam fugere deberent. Sicut vir prudens orphanorum tutorem se esse, eorumque substantiam suscipere recusat. Nouit enim cito vniuersæ pupillorū substantiæ rationem à se ex postulanda, seque omnibus bonis, quæ sibi commissa sunt spoliandum esse intelligit. Adhuc profectō multō magis arctam, & rigorosam rationem à te Deus exposcet omnium bonorum, quæ tibi commisit: nescis autem vtrum hoc hodie, an cras faciendum sit. Et præter hanc arctissimam rationem quā laboriosum est diuiti nimium semper sollicitum esse, & timere, ne ante mortem à diuitijs deseratur! Hieremias dicit: Perdix fouit quæ non peperit, fecit diuitias, & non in iudicio: in dimidio dierum suorum derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiēs. ^{Hier. 17.}

⁶ De perdice dicitur, quod tantoperè desiderat filios habere, vt ^{simile.} aliena oua sibi assumens sub alis suis foueat, & in eis elaboret, suo quemet sudore pullos proferat. Postquam autem eos protulit, illam deserunt, & post matrem suam abeunt. Itaque nihil aliud remanet miseræ, nisi labores, sudoresque suos frustra consumpsisse, nec tamen vllum ex illis fructum percepisse. Hoc plerumque hominibus secularibus solet accidere: qui postquam magno cum labore, ac vultus sui sudore, plurimisque sceleribus perpetratis quatuor minuta compararunt, accidit infortunium, & omnia simul deperdunt, nec aliquid illis remanet, præter curas, ac solitudines, quibus corpora sua confregerunt: & scelera, quibus animas in illis acquirendis, infecerunt. Si autem ò infœlix diueste diuitiæ tuæ non destituerint, saltem tu non potes illas in ⁷ morte non deserere: & fortassè quod plures iniquitates cum illis commiseris, eò magis tibi Deus vitam breuiabit, vt illas relin- ^{Deut. 28.} quas, & alij etiam te inuito illis fruantur. Hæc est enim vna ex maledictionibus, quæ veteris legis transgressoribus immixtæ fuerunt: Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate, ac furore mentis. Et paulo post: Domum ædifices, & non habites in ea, plantes vineam, & non vindemies eam, &c. oues tuæ dentur inimicis tuis. Hoc crebrò contingit viro accumulanti diuitias absq; timore Dñi, & illas sine misericordia in prophanitatibus cōsumenti. Iumentū, quod ex puteo coopertis oculis aquam haurit, magno ^{simile.} cū labore iterum atq; iterum puteum circūdat, & demū aquam haurit ad olera irriganda, quæ non ipsum, sed alij manducaturi

sunt. O quoties hi cæci, ac miseri maria, emporia, tribunalia, & de
niq; vniuersum orbem circūeunt, vt summa cum anxietate ea ac
quirant, quæ non ipsis quidem, sed alijs profutura sunt. Sic Hie-
remias homines quosdam Dei nomine cōminatur dicens se extra
neos hæredes illis esse daturū. Dabo (inquit) mulieres eorum ex
teris: agros eorum hæredibus: & huius supplicij causam reddēs di-
cit: quia à minimo vsq; ad maximum omnes auaritiā sequuntur.
Hoc etiā misero Sauli contigit: qui in pœnā auaritię, quā habuit
seruans sibi meliora iumēta, & res pretiosiores Amalech cōtra vo-
luntatē Dei regni sui successorē habuit, non filios quidē, aut nepo-
tes suos, sed Dauid, quē ipse summo odio psequēbatur. Ideò Spi-
ritus sanctus dixit. Noli attendere ad possessiones iniquas & ne di-
xeris: Est mihi sufficiens vita. Nihil enim proderit in tēpore vindi-
ctæ, & obductionis, id est quādo in die obitus tui terra coopertus
fueris. Execramini amicū, qui cū sanguinis effusione, & mortis
periculo fuerit acquisitus, in maiori necessitate, & angustijs, quā-
do hostes in vos irruunt nō mouetur, nec vos adiuuat. Quādo pec-
cator viderit diabolos in se irruere, oculos conijciat in illas diui-
tias, quas cū tāto mortis periculo, & ferē sanguineis sudoribus cō-
parauit: vidēs autē se ab illis nō adiuuari, nec eas aliquid sibi pro-
desse, quid sentiet, quid uē dicet? Quapropter noli attendere ad pos-
siones iniquas, quæ ne dignæ quidē sunt, vt in illas oculos con-
ijcias. Alia translatio dicit hīc. Ne cōfidas tuis diuitijs, quia in die
aggressionis nihil proderūt. O homo cæce, quanto appetitu nūc
pecunias moues, & quā suauiter illas annumeras. Et quādo me-
dia nocte expergiseris, qua delectatione vniuersę substantię tue
stationes cogitatione reuoluēs ambulas, nūc de vinea, nūc de do-
mo, nūc vero de nūmis, ac tandē de ceteris bonis tuis cogitās? Tol-
le tolle o miser cogitationem tuam ab hisce tam inutilibus rebus,
quæ ne dignæ quidē sunt, in quas saltem oculos conijcias, quan-
to minus, vt cas nimio amore diligas? Attende in die illius terribi-
lis casus, quando te diaboli aggressi fuerint, vt ab illis in infernū
deducaris, vniuersas diuitias tuas nihil tibi esse profuturas.

Quod primū de hoc diuite dicitur, est, quod induebatur purpu-
ra, & bysso. Hæc autē vna ex condēnationis illius causis assigna-
tur, lautitia nempe, pompaq; ac vanitas perpolitaram vestium.
O quantū hæc mala serui Dei fugerūt! norunt enim quātū detri-
mētū inordinat⁹ harū rerū vsus anime afferat. In Exodo legitur

quod

quod et si arca Dñi interius, exteriusq; auro exactissimo cooper-
ta erat: in exteriori tamen sacco, & vilissimo quodā panno vela-
ta erat. In quo significabatur quomodo se habere debent iusti, li-
cet enim solido auro amoris exactissimi operi sint, tamē carnes
suas vilissimis vestimentis induerunt: vt exaggerat. B. Paulus, di-
cens. Circumierūt in melotis, in pellibus caprinis. Et sanctus Iob
de seipso loquens, dicit. Saccum consui cutem meam, & operui
cinere carnem meam. Attendite autem quibus vestibus vsus fue-
rit sanctus Rex Dauid, qui dicit. Posui vestimentum meum cili-
cium. O maximum horum infelicitum temporum confusionē!
cū homines maxima sollicitudine anguntur, atq; mille illicitas
conventiones, & contractus faciunt, vt perpolitē & pompaticē
exornentur, quod est maximum signum perditionis, & dissolu-
tionis animæ eorū, vt significauit Ecclesiasticus, dicēs. Amictus
corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enuntiant de illo.
Tria signa ponit hic Spiritus sanctus per quę homo potest cog-
nosci qualis sit, vestiū profanitatē, risus leuitatē, & ingressum
in loca periculosa, & vbi est occasio mali. Aduerte quò ingredia-
ris, inde enim paulo magis minusve cognosci poteris qualis sis.
Ingredieris in domum ludi, aut malæ foeminæ, melius esset tibi in-
gredi in speluncam leonum, aut draconum, qui non possent plus
quam in corpore tibi officere. Intelligens autem. B. Petrus quan-
tum in commodum inordinatus vestiū fastus afferat, dixit maxi-
ma exaggeratione. Considerantes in timore sanctam cōuersatio-
nem vestram: quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circun-
datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: sed qui abscondi-
tus est homo cordis in incorruptibilitate quieti, & modesti spiri-
tus qui est in cōspectu Dei locuples. O quā diuina verba. Dñs illu-
minet corda vestra, vt ad illorum executionem incitemini. Ne
curetis, (ait Beatus Apostolus) ista vilissima corpora vestra au-
reis, & pretiosis ornamentis exornare: sed mirum in modum cura-
te, vt spiritus interius diues, & exornatus sit in conspectu Dei. O
quā maxima confusio, & quā acuta sagitta est hæc mulieri,
& multò dirior viro, qui quotidie vnā horam, & plus etiā in ca-
pillis crispādis, & corpore suo exornando cōsumit: sicuti qui gla-
dium acuit, vt proximos suos interficiat, in toto autem anno ne
vnā quidem horam in spiritu suo adornādo cōsumit. Nūquid
sunt verba, quib⁹ satis dignē tāta abominatio, & puerilitas exag-
gerari

Hiere. 8.

1. Reg. 16.
Eccles. 5.

Iob. 19.
Hebr. 11.

Psal. 68.

Eccles. 19.

1. Petri. 3.

Exod. 26.

o 5 Geram

gerari possit? O Deus infinitæ maiestatis tu hos fratres meos illumina, vt cæcitatem suam cognoscant, & ab immoderata profanitate sua resipiscant: neque enim verba mihi suppetunt, quibus hoc illis penitus persuadere possim. Vnum autem vobis dicam fratres, ad nostram christianorum cõfusionem. Referunt humanę historię Romanos, etsi gentiles, locupletissimos, ac tam potētes, vt vniuerso orbi dominati fuerint, & tamē decreuisse, nequa mulier ad vestium suarum ornatum plusquam mediam vnciam auri gereret. Quid dicitis ad hoc Christiani sanctissimo Euangelij lacte educati: qui animæ immortalitatem creditis, quiq̃que sempiternæ gloriæ, ac inferni diurnitatem confitemini? Quomodo non erubescitis, & confundimini videntes quod nunc agitur? quod vxor artificis vult plus auri super se gerere, quàm vxor cõsulis, qui vniuerso orbi dominabatur, deferre consueuerat. 15

Dicit vterius sanctum Euangelium. *Et epulabatur quotidie splendide.* Quod semel in anno cum amicis, & consanguineis vestris in charitate epulemini non potest condemnari. Veruntamē quotidie splendide hoc est nimis perniciosum. Nam leoni beneficiendo, & indulgendo, illum domabitis: qui autem corpus suum delicatē tractat, ipsiq̃que indulget, satietate, & voluptate ferocius, ac crudelius illud efficit. Qui sanctorum patrum vitas legerit, quæ à Theodoro, Palladio, & Diuo Hieronymo referuntur, non poterit non admirari intelligens, quàm crudeliter corpora sua tractauerint: quibus autem propinquiora huius rei exempla suppetunt, sumus nos fratres minores, cum sint admirabilia, quæ de innumeris fratribus ordinis nostri legimus, qui nostra fere tempestate floruerunt. Qui cum hostibus colluctantur, & decer- 16 tant, non contenti sunt non pati se ab illis superari: sed omnibus viribus, & artibus suis illos curant euertere, ac solo æquare, vt à periculis securiores sint, & victoriæ certitudinem habeant. Idem igitur faciunt serui Dei cum corporibus suis, capitalibus hostibus, qui continua abstinentia illos deijciunt, ac prosternunt, vt magis certi sint de victoria. Non sic faciebat hic diues, qui nūc crudelissimis inferni ignibus cruciatur, quò deuenient etiam omnes illius sectatores, nisi opportunum sibi remedium adhibuerint, non enim est vnus Deus vnus, & alter alijs, sed omnibus est vnus, & idem. Aduertite fratres quantum malum sit hoc, quia enim tam misera est epulonū fors non potuit illā Beatus Paulus

sine

17 sine magna lachrymarum copia recēdere, dicens. Multi enim ambulabant, quos sæpè dicebam vobis, nunc autem, & flens dico inimicos crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est. Vult dicere quòd ex gula prouenit, vt quis sit inimicus crucis pœnitentiæ, & tot vicijs se tradat, vt ad infernū potius, quàm ad veram pœnitentiā agendam peruenire velit. O metuēdum verbum! quomodo illud audientes epulones non contremiscūt, siquidem hoc modo æterna condemnatione illos Deus comminatur, & hic à sancto Apostolo vilissimæ cuiusdam idololatriæ vocantur idololatræ. Gentes enim in suis idololatrijs aurum tanquam Deum venerantur, Solemque, ac Lunam adorant: hi verò miseri ventrem adorant, quod est totius immunditiæ, & iniquamenti receptaculum. Et eo vsque hoc malum peruenit, vt alii 18 qui, qui de virtute egerunt, velint splendide manducare, & sese delicatē tractare, hoc malum comprobantes cum Beato Paulo dicente. Corporalis exercitatio ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est. Profectò isti non intelligunt Sanctum Paulum, nā quod in illis verbis significat, est: Exercitationes pœnales & corporales ex se tantūmodo parui esse pretij, & utilitatis quia quo ad magis corpus debilitant. Si verò propter altiore finem fiāt, erūt valde vtilis, sicut si labores corporales tulerimus, vt Christo redēptori nostro conformemur, atq; vt anima magis sui ipsius dominetur ad Deum magis amandum. Opera autem animæ disparis sunt rationis: ipsa enim in se magnā utilitatem afferre possunt, sicut si quis intellectu occuparetur cogitando quā parui 19 pretij sint res seculares, & quantæ excellentiæ, atq; æstimationis sunt Dei præcepta, & eius gloria, si inferni cruciatus in memoriā reuocaret, si vitiorum turpitudinē, & deformitatem, siq; virtutum pulchritudinem, ac splendorem contempleretur. Harum enim rerum omnium sola profunda cõsideratio etsi ad Deū non referatur, magnā in anima operationem facit. Itaq; non dicit. S. Paulus corporalem exercitacionem ad modicū vtilem esse, si ad sublimes fines referatur. Pudeat ergò vos o fratres velle voluptates vestras, immoderataque conuiuia sacris literis comprobare. Præsertim cum tanta sit hæc dissolutio, vt vix inter Gētiles reperita fuerit, vt apparet ex illo Iuuenalis. Quis fercula septē Secretò 19 coenauit auus? id est, quis antiquorum Romanorum septē ciborū genera secretò coenauit? Secretò (inquit) nam palam nemo hoc facere

Phili. 3.

1. Timoth. 4.

Iuue. 2. saty.

simile.

facere auderet. O Iuuenalis si nunc ex inferno exires, & quid nunc o-
 ias? Christianos agatur, intelligeres, quomodo exclamares, vi-
 des non septem quidem, sed septendecim fercula in vno prandio
 manducari. & non secretò sed publicè, de quo etiam, qui hoc fa-
 ciunt, magnoperè gloriàtur. Quid igitur ex hac immoderatione
 præter turpitudinem maximam, sensualemque corruptionem
 poterit dimanare?

*Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, &c. vsque ibi. Et nemo illi
 dabat.* Non erant in domo diuitis cõuiuia, & cibi pauperi: sed alijs
 diuitibus similibus illi. Hoc est diuitum ingenium: quòd bene-
 faciunt illis, quibus non est opus. Mater Salomonis consuluit fi-
 lio suo, dicens, Noli regibus dare vinum. Et paucis intermissis di-
 cit. Date siceram mœrentibus, & vinum his, qui amaro sunt ani-
 mo. O quàm pium consilium! in quo illum hortatur, vt in paupe-
 res & afflictos esset misericors: non autem in Reges, qui nullã ha-
 bent inopiam. Hoc ipsum vobis ego Dei nomine consulo, ne cõ-
 uiuia, & epulæ vestræ potentibus, ac diuitibus præparentur. Vi-
 dete quid dicat Ecclesiasticus his verbis. Hospitabitur, & pascet,
 & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet. Satis digni sunt his
 gratijs, qui non Deo, sed diuitibus, & potentibus conuiuia sua fa-
 ciunt, qui pro mercede iniurias illi reddunt, & reuertuntur dicen-
 tes inuicem inter se. Vidisti vanum illum, quomodo se liberalem
 vult monstrare? Nunquid eum ignoramus, maioresque eius qua-
 les fuerint non optime nouimus? Vidisti, quàm commutato ordi-
 ne, & quàm malè cõditas escas nobis apposuit? &c. Hac mercede
 dignus est qui bona sua non propter Deum quidè largitur. Hos
 assumit Deus carnifices contra illos ad puniendam hanc paucam
 charitatem, quòd cum vicinum habeant claudum, & pauperem,
 ac vulneratum ad ostium, ne buccellam quidè panis illis largiun-
 tur: ad saturandos verò hos ingratos omnia superabundare volūt.
 Hac crudelitate utebatur hic diues: ad cuius ostium cum pauper
 vulneribus plenus staret, cupiens micas manducare, quæ ex illius
 mensa excidebant, quas fortasse canes præ nimia saturitate edere
 nolebant, & nemo illi dabat. O sancte Deus quanta inhumanitas
 est hæc? quid sentiet egenus, & famelicus accedens ad ostium diui-
 tis, & videns eius iumenta, & canes satiatos, qui desiderat canum
 escas manducare, nec tamen eas illi largiris? præcipuè cum fidè ha-
 beat, cumque sit idem vtriusque Deus, & vna, & eadem carne, &
 fan-

23 sanguine vterque vestrum constet, & tamen tam durum, & inhu-
 manum te in illum præbes? Ideò Beatus Ioannes dicit. Hic est pa-
 tientia, & fides sanctorum, id est; hic labor est materia patientiæ
 sanctorum. Multum patientiæ, & fidei requiritur ad tantam in-
 humanitatem tolerandam. Nonne est maximè miserandum,
 quòd cupiat pauper esse sub mensa diuitis, & potentis, atque ea,
 quæ conijciuntur canibus, manducare: nec tamen illi hoc permit-
 tatur? In libro Ionæ dicitur, Regem præcepisse sic præconio de-
 clarari. Homines, & iumenta, & boues, & pecora non gustent
 quicquam, neque pascantur, & aquam non bibant. Quare dic ro-
 go prohibes, ò Rex iumenta, & pecora manducare, & bibere? Nū-
 quid illa sicut homines peccauerant? non profectò. Sed ratio hoc
 postulare videbatur. Dissentaneum etenim est, quòd ieiunante
 24 homine iumenta manducant. Ieiunent (inquit Rex) iumenta, nec
 comedant, aut bibant, si quidem homines ieiunant. Visum est
 Regi illi Gentili ita conuenire: tu verò Christiane, qui credis
 Christum redemptorem nostrum hanc peremptoriam rationem
 condemnationis malorum redditurum esse, scilicet, quòd proxi-
 mos esurientes nõ cibauerint, & tu vis omnes canes, & catos tuos
 saturatos esse: proximum autem tuum ad ostium tuum fame pe-
 rire? Hic est patientia, & fides sanctorum. Ecce diuitem crude-
 lem, carnalem, & profanum, maxima tamen diuitiarum copia
 affluentem, & ecce Lazarum amicum Dei, virtutis, ac patientiæ
 plenum, non habentem buccellam panis, nec remedium vulne-
 ribus, infirmitati que suæ inuenientem. O iudiciorum Dei pro-
 25 funditatem maximam. Videtur equidem Deus commutato re-
 titudinis ordine facere, cum malo proficiat, bono autè officiat.
 Nõ sanè rerum ordinem commutat: magna enim, & secreta sunt
 iudicia Domini. Et sic Dauid dicebat. Ponens in thesauris abyf-
 sos. Deum in thesauris arcas custodire videtur peruersus ordo.
 Qui thesaurizant thesauros in arcis, & non quocunque modo
 custodiunt, sed aureos in capsam, capsam verò in arcam includunt.
 Quomodo ergo Deus vice versa facit, cum in thesauris arcas cu-
 stodiat? Hoc significat quòd multa, quæ à Deo fiunt vice ver-
 sa fieri videntur, cum tamen sint prudentissimè facta. Sicut est
 virum optimum, & virtute præditum vlcerè esse plenum, & esu-
 rirè, malum verò diuitem esse, & omnibus rebus abundare. At-
 que vt hoc intelligatis, notate quòd habet se Deus in hoc sicut
 locuples

Apo. 13.

Ion. 3.

Prover. 37.

Eccle. 29.

Psalm. 32.

locuples mercator, qui vadit in emporium, vt mercimonia emat, & aliqua, quæ sunt vilia, & pauci valoris mercatur, qualia sunt specula, ligulæ, acus, papyrus, & alia huius generis. Hæc verò statim persoluit. Sunt autem alia mercimonia tam pretiosa, quæ statim persolui nō possunt: atque hæc fideiussa emit, vt ea in futuro emporio persoluat. Ita se habet Deus: venit enim in emporiū huius seculi ad emenda bona opera quasi mercator. Et opera, quæ in peccato mortali facta inuenit, tanquam vilia; & parui pretij statim in hoc mundo persoluit, reddēs pro illis honores, diuitias, liberos. &c. Ea autem, quæ in gratia, & charitate facta inuenit tā pretiosa, & tanti valoris mercimonia sunt, vt ea in futuro seculo æterno præmio persoluenda relinquat. Et ita illa fidei iussa accipit: & si peccator aliquod bonum fecit hoc illi in hoc seculo persoluit. Atque etiam hoc facit, vt illum ad virtutem attrahat, quin aliter omnia Dei beneficia ad maiorem eius condemnationem erunt. Bonus autem vult Deus, vt esuriant, & vulneribus sit cooperatus ad maiorem eius gloriæ coronam. Et hoc est, ponēs in thesauris abyssos, quod videtur transuerso ordine fieri. Simile huic est quod dicit Beatus Ioannes loquens de iustis. Lauerunt stolas suas in sanguine agni. Tali industria vsus est Deus, vt ex sanguine saponem efficeret? Imò videtur quod maculaturus erat. Hoc fecit vt sancti neglecta voluntate, & sententia sua Dei iudicium, & voluntatem sequerentur: licet enim Dei iudicium nobis videtur contra rationem procedere, semper tamen sapientissimè disponitur: & quicquid Deus decernit, sapientissimè efficit. Quāuis iustum in afflictionibus immersum, atque ibi quasi pannum maculari videatis, & quasi vestem in sanguinem immisam inficiarbitremini: ibi Deus illum sapone polit, & abluuit ab humanis defectibus, vt in cælo pulchrior appareat. Quod videre est in Lazaro, de quo hic dicitur.

Factum est autem, vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis.
 O felix anima, quæ quandiu in hac vita comorabatur, a nemine, nisi a canibus visebatur, qui ad hominum confusionem veniebant, & lingebant viscera eius. Nunc autem in morte non ab vno tantum: sed a plurimis Angelis in sinum Sanctorum Patrum perducitur, vt illic finitis tandem secularibus ærumnis consolata quiesceret. Interijt etiam diues ille, qui delicatè tractabatur. *Et sepultus est in inferno.*

In

29 In Apocalypsi depingit Beatus Ioannes miserimum peccati statum, dicens. Ecce equus pallidus, & qui sedebat super eum nomen illi mors, & infernus sequebatur eum. Hic equus pallidus, & sine decore est peccator, qui non solum non habet venustatem, & colorem sancti, verum ne hominis quidem ferè habet effigiem: siquidem secundum rationem non viuit. Sedet autem super eum diabolus, qui dicitur hic mors. O maximā miseriam, & infelicitatem! quod sedeat super miseram peccatoris animam diabolus, & peccatum! Si per illam transfiret, tolerabile esse videretur, sedere autē super illam, quod est eam sub potestate sua constitutam habere, eamque in omnibus operibus suis gubernare sicut eques equum regit: hoc est, maximum malum, & infernus sequebatur eum. Quid aliud sperari poterat, quàm quod talem herum talis famulus sequeretur? O peccator adhibe tibi re-
 30 medium, quod si nō feceris, infernus te insectatur aperto ore vt te absorbeat. Scito hoc non esse meum insomnium: nam Spiritus sanctus hic illud apertè dicit: Quapropter antequam te consequatur, & occupet, tanto incommodo obuia. Etiam, & canes huic infelici homini misericordiam prædicabant, eumque hortabantur vt esset misericors, ne ab inferno deuoraretur. Cum autem ex hoc, aut ex pauperis Lazari patientia nullum fructū percipere voluerit demum occupauit eum infernus, atque in æternum deuorauit illum.

Et cum esset in tormentis, &c. Notate quod non dicit sanctum Euangelium: cum esset in tormento, sed cum esset in tormentis, quænam (inquam) lingua poterit explicare diuersitatem tormentorum, quibus damnati in inferno cruciantur? Illic est ardentissimus ignis, intolerabile frigus, nix, glacies, ventus, & tempestas, nimium horribilis. Hæc autem omnia sunt minima quædam pars pœnarum damnatorum, vt affirmat Dauid, dicens. Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum pars calicis eorum, quia inter has pœnas omnes maxima est Deo carere. *Elevans autem oculos, cum esset in tormentis, &c.* O miserrime, nunc aperis oculos: Serò est iam: antea oportuit te illos aperuisse, vt pauperem Lazarum, eiusque necessitatem intuereris, atque ad ea aspicienda, quæ ad animam tuam spectabant. Fratres mei nunc nunc oculos ad bona opera facienda aperite, nisi enim eos in hoc seculo aperueritis, in inferno aperietis quando nihil penitus vobis proderit.

Apoc.7.

Apoc.6.

Psalm.10.

Albertus Magnus. proderit. Albertus magnus arcanum quoddam naturæ scribit, 32 scilicet, quòd cum fulmen aliquem percutit, si illum apertis oculis occupavit, clausis oculis illum relinquit. Consule tibi frater mi, attende hoc arcanum fulminis de te verificari. Si enim fulmē mortis te clausis oculis ad pauperes aspiciendos eaque, quæ ad animæ tuæ salutem pertinent, facienda, occupauerit: faciet te apertis oculis ad inferni tormenta perferenda remanere. Si autē apertis oculis te inuenerit, clausis te relinquet ne æternam pœnā aspicias, nec illam in te experiaris. Ecce exemplum est in hoc diuite, qui in inferno oculos aperuit, cū tormentis torqueretur, & proclamabat, dicens. *Pater Abraham, &c.* Mē tuis miser. Neq; enim tu eius es filius, neque ille tuus est pater. Nam Dominus dixit: Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite: qui ad eòd miseris erat, ut in feruore diei peregrinos expectaret, illosq; hospitio exciperet, proprijsq; manibus eorum pedes ablueret. Cū 33 autem tu illum imitari nescieris, quare non te pudet, patrem nūc eum appellare? Hoc autem quod illum rogas, dicens, Miserere mei, iam non habet locum. Non enim hoc est tempus misericordix, quia scriptum est. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.

Et dixit illi Abraham. Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Videtur mihi hoc esse sicut ludus, qui Hispane dicitur, [Atrocior por fuerat.] Habet quis bonas chartas, alter verò habet malas: Dicitque prior, Domine non commutemus chartas: dicit verò alter: Non domine, quia hic est ludus, ut necessario commutemus. 34 Prior nollet commutare, quia bonas chartas habet, veruntamen licet inuitus, debet eas commutare, & sic charta vnius transit ad alterum, & e contra. Sic accidit in hoc mundo, Deus est qui chartas voluit: ipse enim bona, & mala secundum voluntatem suam distribuit. Alijsque tres chartas tribuit, quæ sunt diuitiæ, honor, & valetudo: alijs vero alias tres chartas diuidit, scilicet, paupertatem, dedecus, & infirmitatem. Accedit tempus necessario commutandi, qui est dies mortis: tunc qui habent diuitias, honores, & valetudinem, nolent commutare: hic vellent in æternum cōmorari his rebus perfruētes cum offensione Domini qui eas illis diuisit. Verum licet inuitum oportet te illas commutare. Vt tu, qui hanc abundantiam, prosperitatem, voluptatemque cum va-

letudine

35 letudine in hoc seculo habuisti, habeas in futuro omniavice versa. Pauper verò, qui tanta rerū inopia, ignominia, & infirmitate premebatur, atq; hæc omnia patiēter tolerauit, perpetuā nunc abundantiam salutem, ineffabilemque honorē, atque eternā amplitudinē consequatur. Nec verò arbitremini me hoc ex me dicere: Deus enim hoc dicit per Isaiā his verbis. Ecce serui mei comedēt, & vos esuriētis. Ecce serui mei bibēt, & vos sitietis. Ecce serui mei lætabūtur, & vos cōfundemini. Ecce serui mei laudabūt prę exultatione cordis: & vos clamabitis prę dolore cordis, & prę cōtritione spiritus ululabitis. Quid clariùs dici poterat? aut quid apertius, & magis ad literā vultis hoc adimpletū videre, quā in his duobus, quos cōmemorat sanctū Euangeliū: Euoluit Deus chartas, & diuiti illi epuloni tres bonæ chartę contigerunt, pauperi verò Lazaro paupertas, dedecus, & infirmitas maxima accidit. Nūc autē (ait Abrahamā diuiti) hic cōsolatur, tu verò cruciaris. O quā amari nuncij sunt hi diuitibus, prosperis, & saturatis huius seculi. O quā bonum esset, ut has buccellas ab ore eijcerēt, quas cum tā amaro salsamēto deuoraturi sunt. Nolite fratres charissimi his caducis, & trāsitorijs rebus cū peccatis & offensionibus Dei vestri perfrui: siquidem accessuri estis ad horā, in qua hæc necessariò debetis cōmutare. Viuite in timore cognoscētes vos periculosissimū statū habere: quòd si mihi nō vultis credere, videte quid scriptū sit. Iustum deduxit Dñs per vias rectas, &c. & honestauit illū in laboribus, & cōpleuit labores illius. Laboribus (inquit) Deus iustum, honestū, ac sanctum effecit. Verūm labores tandē finiti sunt. Cōpleuit labores illius. Dicitur qd deduxit eū per vias rectas. Via recta est, quando mediū conuenit cum extremis. Duo extrema humanæ vitæ sunt 37 ortus, & obitus: ortus est cū maxima paupertate, & miseria: sic ut videmus filiū Imperatoris, & pastoris lachrymantē, & horrida cute inuolutum oriri, obitus etiam est cum dolore, & amaritudine. Illa igitur vita est recta, quæ cum his duobus extremis conformatur. Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus reuertar illuc, dixit sanctus Iob. Inter hæc autem duo miserabilia extrema velle hominē cum maxima voluptate, lætitiā, & saturitate viuere, hoc est, à rectitudine viæ declinare. Non ita faciebat sanctus Iob, 38 cū Deo dicebat. Dimitte me, & ad quid Iob longā vitā postulas? nūquid ut voluptatib⁹ fruaris, an ut primo geniturā instituas? Nō (inquit) sed, ut plangā paululum dolorē meum. Ad hoc faciendū

Tom. ij. p. exoptan.

exoptāda est vita, nō vero ad seculares vanitates. Si ergo Deus iu-³⁸
stum deducit per vias rectas: viā autē rectæ sunt, quæ cum ortu, &
obitu conformantur: tu, qui es diues, & potens, ac cū fastu, & pro-
fanitate maxima vivis, merito potes timere te non esse iustū, nec
à Deo per istas tā reflexas & deuias vias duci, sed tibi merito per-
suadere potes te à diabolo istis voluptatibus implicatum, & dece-
ptum deduci: quousq; te illic reponat, vbi hūc infœlicissimū epu-
lonē constituit: hoc est, in tormētis inferni vbi ne minima quidē
refrigerationis gutta illi data est, et si illam ardentissime postula-
uit. Quod cū ita sit fratres charissimi, nunc si quidem opportu-
num tempus habetis, quæ in voluptatibus cōsumpturi eratis, ea
à modo incipite cum paupere Lazaro expendere, nam nō vnum
modo, sed plurimos passim reperietis, cū quibus opera misericor-
diæ exercere valeatis, quibus peccata vestra redimetis: postea ve-
ro corda vestra ad veram pœnitētiā redigetis, atque vobis gra-³⁹
tiam suam Dominus largiatur, qua sempiternam gloriam com-
paretis. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ Feria. VI. post Dñicam. II. In Quadragesi-

*Homo quidam erat pater familiās, qui plantauit vi-
neam, &c. Matth. 12.*

Dicatur tota parabola ad literā, vsq; ibi. Ideo dico vobis, quia
auferetur à vobis regnū Dei, & dabitur gēti facienti fructus
eius. Propter abominabilē illorū ingratiudinē cōsummatāq; ma-
litiā, qua in ipsummet Deū suū violentas manus intulerunt, illū-
q; acerbissima morte necauerunt: derelicti sunt à Dño sicut vide-
mus, sicut prædixerat sanctus Hieremias dicēs. Dormiemus in cō-
fusione nostra, & operiet nos ignominia nostra quoniā Dño Deo
nostro peccauimus nos, & patres nostri ab adolescētia nostra vsq;
ad diē hanc. In omnibus supplicijs, quibus Deus homines punit,
terminum in hac vita reperietis, quod plus durat, nō progreditur
vltra quartam generationem, sicut dixit Moyses Domino his ver-
bis, qui reddis iniquitatem patrum filijs, ac nepotibus in tertiā &
quartam progeniem. Hæc est paxis diuinæ curiæ. Cum hac mo-
deratione procedunt duriores, & seueriores commisiones, quæ in

ea

ea fieri solent. Solum autem supplicium, quo puniuntur illi, qui
in Deum manus intulerunt, non habet terminum, sed cū cōsum-
matione seculi in infidelibus Hebræorum finiendum est, qui ad
Deum non conuertuntur, nec culpas suas cognoscētes sub eius po-
testatem rediguntur. Hoc est supplicium, & confusio quædam so-
porata & ideo dicit. Dormiemus in confusione nostra, &c. De
confusione & captiuitate Babylonis, per quem hæc significaba-
tur, dixit Oseas. Israel nunc factus est in nationibus, quasi vas
immundum. Vas horridum, & obscœnum omnes execrantur,
omnes illud proijciunt, & omnia, quæ ab eo exeunt, horrorē affe-
runt. Ita sunt hodie infideles filiorū Israel in omnibus nationi-
bus facti quasi vas immundum, & obscœnum vniuersus orbis il-
los abominatur, nō solū Christianis, sed & hæreticis etiā Mauris,
ac Turcis, atq; omni hominū generi sunt abominabiles, & horri-
di. Quocūq; pergūt per vniuersas mūdi nationes illa macula Dei
sanguinis, quem ipsi effuderunt, olēt. Verum ò Domine siquidē
illos ita miseros, & afflictos trahis, nunquid hoc facis, vt eos pro-
pter odium condemnes? Non (inquit) sed vt illos lucrer, atque vt
præ nimia cōfusione, & afflictione fatigati peccatum suū cognos-
cant, & ad me conuertantur. Accidit aliquando cōcubinam ama-
tore suo derelicto ad alios accedere. Quapropter amator tāta mo-
lestia afficitur, vt ad illam vliscendam aliqua veneficia reperire
vellet, quibus eam ita deformaret, & inficeret: vt nemo illam al-
loqui, aut intueri vellet. O Deus optime maxime quantum pro
vna anima laboras, quoties deformitates, & turpitudines eius de-
regis, eiusq; defectus reuelari, ac cognosci ab omnibus permittis,
vt mundus illā non amplectatur, nec amet. Hoc autē interest Do-
mine inter tuū, & illius perditī amatoris zelū, quod zelus tuus nō
est vliscendi iniuriam tuam, sicut zelus illius cum amica sua, sed
est zelus amoris, & charitatis, vt peccator ad te conuertatur. Ipse
Dñs hoc dicit sub eadem similitudine, quā hīc diximus, loquens
de illa meretrice, quæ dicebat. Vadam post amatores meos, &c.
Quapropter subdit statim dicēs. Idcirco cōuertar, & assumā fru-
mētū meū in tēpore suo, & vinū meū in tēpore suo, & liberabo
lanā meā, & linum meū, quæ operiebant ignominia eius, & nunc
reuelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius, & vir non eruet
eam de manu mea. Hæc autē omnia faciebat, vt illa peccatū suū
cognosceret, & diceret. Vadam, & reuertar ad virum meū, priorē

p 2 quia

osea. 8.

simile.

osea. 2.

Hier. 7.

Exo. 34.

quia bene mihi erat tunc magis, quã nũc. Hęc est causa, ob quam
ab illis vineam abstulit: atq; in soporata cõfusione vsq; in hodie-
num diẽ cõmorantur, quia culpã suam nolunt cognoscere.

Eccle. 10.

Hęc vinea, quæ ab illis ablata est, quæ est hęc ecclesia tã au-
& renouata, mirabilibusq; sacramētis, ac suauissima lege, cęlesti-
que doctrina illustrata nobis tradita fuit, vt gratis mi essem⁹, &
Dño illius debitũ fructum redderemus, nos autẽ si sumus peiores
illis quid pro tanta ingratitude speramus, nisi nos acrius, quã il-
los esse puniendos? Videte quid dicat Ecclesiasticus. Regnũ a gen-
te in gentẽ transferetur propter iniustitias, & cõtumelias, & diuer-
sos dolos. Quẽ arbitramini (inquit Spiritus sanctus) inimicos in
domũ vestrã intromittere, atque etiã vos ab illa expellere, vosq; a
regno vestro eijcere, nisi iniustitias, & dolos, quos perpetratis, di-
uitias, quas illicitẽ cõparatis: iniuriasq; ac contumelias, quibus di-
uites, & potentes pauperes afficiunt? Hi sunt domestici hominis
inimici, qui extraneis hostibus ianuã aperiũt, atq; illis aditũ pate-
faciunt. Idcirco regna non habẽt firmitatẽ, sed de manu in manũ,
& de gente in gentẽ transferuntur, neque vero hoc est maius ma-
lũ. Verũ propter peccata etiã solent homines sępenumerò fidẽ a-
mittere, & in pœnã scelerũ eorũ solet Deus ab illis ecclesiã suã au-
ferre, & alijs locare: sicut videmus Palęstinos, Aęgyptios, Gręcos
Germanos, & ferẽ vniuersos Gallos ab eo derelictos esse. Quid igi-
tur nos miseri speramus præcipuẽ cũ tã turpiter, & flagitiosẽ viua-
mus: sicut spiritu prophético lamentabatur Isaias dicẽs. Et vineã
Sabama Dñi gentiũ exciderunt, flagella eius, vsque ad Iazer per-
uenerunt. Errauerunt in deserto, propagines eis relictæ sunt trã-
sierunt mare. Super hoc plorabo in fletu Iazer vineam Sabama.
Hoc nomen Sabama, significat altitudinem, aut cõuersionem, &
optimẽ conuenit hoc nomen sanctæ Ecclesiæ. Nam quemadmo-
dum ille, qui in sublimi loco cõmoratur plurima potest prospici-
cere, quæ procul sunt, quæ quidem non cernuntur ab illis, qui in
inferiori loco sunt: sic etiam in hac ecclesia cũ infidei sublimitate
cõmoremur, animæ nostrę oculis ea quę ab intellectib⁹ nostris lõ-
gẽ maximẽ distant per eã possumus conspiciere qualia sunt: Deũ
esse trinum & vnum: verbũ diuinum humanam carnem assump-
sisse: vnã foeminã matrem: & virginem simul esse, & cætera ora-
nia sanctissimorum sacramentorum mysteria. Hęc tam admira-
bilia non attingũtur ab illis, qui in hac sanctę ecclesię celsitudine
non

Esa. 16.

simile.

8 non sunt, quantumuis humanarum sciẽtiarum periti sint. Etiam
qui in excelsio loco est, omnia quæ inferius sunt minima esse iudi-
cat: homines arbitratur esse formicas, &c. Ex eo quod sancti in
hac almę ecclesię celsitudine cõstituti fuerint, proueniebat, vt vir-
gines imperia, quæ sibi offerebãtur, despicerent: martyrium que
summa animi contentione amplecterentur: hinc nobiles matro-
næ amplissimis statibus suis desertis, in arduissima monasteria in-
gressę sunt. Hinc plurimi sapientes & diuites, qui in seculo præ-
stantissimi, atque honorificētissimi esse possunt, his omnibus de-
relictis asperas religiones quærunt, vbi corpora sua mortificãtes
vium Dño sacrificium offerantur. Hinc denique prouenit, vt
omnes iusti cum B. Paulo dicant. Omnia arbitror, vt stercora, vt
Christum lucrifaciam. O fratres charissimi per reuerentiam Dei
9 vos rogo, vt quũ diabolus aliquid honoris, vtilitatis, aut deni-
que voluptatis vobis obtulerit, illud claris ac perspicacibus ocu-
lis intueamini, & altitudinem Christiani status in quo viuitis,
consideretis, & tunc omnia vobis lutum, & stercora videbuntur,
vel saltem considerate finem, quem omnia habitura sunt. Omnia
flumina intrant in mare. Cũ flumina sint aquarum dulcium, ac
suauium, habent tamen fines amarissimos: Siquidem omnes in
maris amaritudinem ingrediuntur. Mirabilis est visu prosperitas,
& pulchritudo, quam capitales fluuij secum deferunt, quam de-
coræ, aspectuique delectabiles sunt arbores, prata, & amœnita-
res quæ in eorum ripis vtròque aspiciuntur? vbi primũ au-
tem ad mare accedunt omnis eorum pompa, atque illæ aquæ dul-
cissimæ maris amaritudine submerguntur. Non est quid quæra-
10 tur in mari quis nam sit Tagus, aut Nilus, aut alius fluuius. Quid
igitur sunt diuites, & prosperi huius seculi nisi fluuij, qui ante-
quam ad mortem perueniant, videre est quam comitati, volupta-
tibusque pleni, ac quanta maiestate, & amplitudine illustrati de-
fluunt. Cũ autem ad mortis mare accedunt, omnia illa in amari-
tudinẽ, & confusionem cõuertuntur. Omnia flumina intrãt in
mare nec est quid illic Imperator, aut pastor perquiratur. Omnes
sine vlla differẽtia in corruptionem, & putredinem quantum ad
corpora conuertuntur: animæ verò Deus scit quod deueniant. O si
hoc attentẽ consideraremus, quã libenter seculares omnes vani-
tates abijceremus, cognoscẽtes illarum finem, & periculum maxi-
mum, quod secum afferunt, atque earum breuitatem attẽdentes.

Philip. 3.

Ecclesi. 1.

simile.

Bis (vt refert sanctum Euangelium) fugit Christus redēptor no-
 ster homines, & ab eis absconditus est. Primum quando cognosce-
 bat illos venturos esse, vt eum regem extollerent, secundo quādo
 illum lapidare voluerunt, quia nōdum venerat hora eius. O Chri-
 ste æterna patris sapiētia, quid est quod facis Dñe, aut quid in hoc
 nos vis docere? Volo (ait sanctus redēptor) vos docere, ita domi-
 nia & honores seculares, sicut lapides, & multo etiam diligentius
 vos fugere, & euitare oportere. Multo (inquam) magis, quia lapi-
 des quo ad plurimum corporalem mortem vobis inferre poterūt,
 dominium verò non vitam tantum, sed & animam etiam vobis
 perdet. Siquidem ergo fratres in vinea Sabama cōmoramini, hoc
 est, in Euangelica celsitudine: omnes res seculares tanquam viles,
 & paruas, atque animæ periculosas æstimate. Significat etiam Sa-
 bama conuersionem. Itaque qui in hac Ecclesia militanti, quæ est
 conuersionis vinea viuimus, de nulla alia re, nisi de conuersione
 agere deberemus, rationes inuestigantes quibus melius, & arden-
 tius ad Deum conuerteremur. Ex hoc autem miseriam nostram
 cognoscetis: cum non agamus nisi de cōuersione non eò actiones,
 cōuersionesq; nostræ diriguntur, quomodo scilicet ad Deum cō-
 uertemur, sed quomodo ab eo recedemus. Quibus rebus intendit
 vir primarius à mane vsque ad noctem? Ludit, deambulat, visitat,
 & aspicit. Quid autē sunt hæc omnia, nisi rationes inuestigare, quo
 modo à Deo recedat? Hæc filios suos docent, eosque suis dissolutio-
 nibus, perpolitibus, ac profanitatibus instruunt. Hoc etiam
 dominus suis malis exemplis filias erudiūt. Quibus rebus occupa-
 tur mercator, artifex, studiosus, clericus, monachus denique & mo-
 nialis? O maximam miseriam! ò rem sanguineis lachrymis lamen-
 tandam? Ac si ad cælum creati non essemus, vnusquisq; cum præ-
 tensione sua nihil aliud videtur intendere, quàm quomodo à Deo
 recedet. Nullum ferè est maius religionis christianæ in nobis vesti-
 gium, quàm in barbaris, & infidelibus nationibus, & hoc est quod
 deplorabat Isaias dicens: & vineam Sabama domini gentium exci-
 derunt. Domini gentium sunt idololatria, superbia, luxuria, cupidi-
 tas, & alia huius generis. Hæc Domini nostri Iesu Christi vineam
 dissipant. Huius vineæ euersionem lamētabatur etiam Hieremias
 dicens. De planctu Iazer plorabo tibi vinea Sabama: propagines
 tuæ transierūt mare. O vinea sancta quomodo excidionem tuam
 plorabo? Iazer erat pagus quidam vinearum grandis, & foecun-
 dus

Hierem. 48.

14 dus in terra Moab. Dicit igitur Propheta. Si miserabile esset exci-
 sum videre gradem illum, & foecundum vinearum pagum, si eius
 propagines absunderentur, atque in aliam regionem ultra mare
 deferretur, quantò miserabilius, & lachrymatu dignius est foecu-
 dissimam Dei vineam, id est, sanctissimam Ecclesiam dirutam, &
 dissipatam videre? & quòd eius fideles, quæ sunt illius propagines,
 ad Turcas & barbaros transierūt, hoc est, quòd viuunt sicut illi? Cū
 Beatus Paulus adhuc in hoc seculo viueret, dicebat se iam in cæ-
 lo habitare. Nostra autem conuersatio (inquit) in cælis est. Quem
 admodum igitur Beatus Paulus adhuc in hoc seculo viuens iam
 ad cælum per conuersationem transmigrauerat: ita plurimi Christia-
 ni, qui in hac Ecclesia militanti sunt corpore transierūt mare, plu-
 rimorum enim illorum conuersatio est quasi Maurorum, & Tur-
 15 carum, sic sunt omni scelerum genere delibuti. Quæ cum ita sint
 fratres charissimi, quare non veremur, ne nobis etiam Deus dicat,
 Auferetur à vobis, &c. Quare non timemus ne hæreditatem no-
 bis auferat, & illam aliò deducat? Siquidem, vt paulò ante dice-
 bamus, videmus plurima regna à Deo derelicta fuisse, quæ qui-
 dem nuper catholica erant. Atque vt vobis verum fatear, pluri-
 ma perditionis nostræ signa indices reuelantur, & nisi nobis re-
 medium adhibuerimus, iam propè peribimus. In regione quæ
 dicitur Estremadura, solent prata, & pabula in æstate comburi:
 & eo tempore tot, tantique sunt fumi, vt totum acrem perturbēt,
 obscurent, & inficiant: sunt quæ tam dæfæ, nociuæ, foetidæq; cani-
 culæ vt visu etiam sint horribiles, hoc accidit illic vbi incendium
 fit. Illinc autem vsque ad quadraginta, atq; etiam octoginta mil-
 16 lia passuum horridus ille foetor, & inquinamenta perueniunt. Et li-
 cet illic incendium non fiat, magnam tamen impressionem ibi face-
 re videtur, quod in alia regione factum est. Illic in Germania, Bohe-
 mia, & Vngaria cōcremata sunt prata & pabula Dñi: applicat⁹ est
 ignis sanctarum ouium pabulis: iā nō sunt Ecclesie, monasteria, præ-
 lati, sacramenta, nec cōfessiones, aut purgatorium: omnia hæc sunt in
 illis regnis cōbusta & cōsumpta. Hic autē per misericordiam Dei nō
 sunt cōbusta hæc pabula. Benedicta sit diuina maiestas p tātō be-
 neficio. Videtur tamē foetor incēdij, quod illic factum est, huc pue-
 nisse: & illa miserabilis corruptio nostra regna iā infecisse, & corru-
 pisse. Nō est hic cōcrematum purgatorium: vere nāq; credim⁹ purga-
 torium esse: aliquid tamē illius foetoris ad nos videtur peruenisse.

Phil. 3.

simile.

Iam enim nō vidimus esse diligentissimā illam curam, quæ olim 17
de animab' purgatorij habebatur, tot orationes, tot elemosynæ,
tot oblationes, tot deniq; missæ, quæ pro illis dicebantur, iam ho-
rū parum fieri perspicimus, cum cymbalis & vocibus prædicaba-
tur noctu, vt fideles pro illis exoraret, nunc autem plurimæ harū
rerū in terram procidere, ac dilabi videntur, cuius rei causam esse
arbitror foetorem, qui ex illis hereticorū regionibus aduenit. Hic
missa non est cōbusta, vere enim & firmiter credimus ineffabile
mysterium, quod in ea celebratur. Veruntamen infectio illa Ger-
manix, Flandrix, aliarumq; prouinciarum ad nos videtur acces-
sisse. Hoc autem perspicitur in pauca frequentia, qua hoc sanctif-
simo sacramento vtimur, in modicis missis, quæ iam commendā-
tur: vix enim est qui missam commendet, nisi cum quisquā mori-
tur, & iubet aliquot missas pro se dici. Perspicitur etiam in pauca 18
reuerentia, qua diuinis officijs assistimus, loquentes, aspicientes,
cogitantes, ac deniq; cupientes quæ non oportet, ac si in foro, aut
in aliquo profano loco interessemus. Dixit Sathanas Deo loquēs
de Iob. Extende paululum manum tuam, & tange cuncta, quæ
possidet, nisi benedixerit tibi. Tange (inquit) illum Domine, &
peream ego nisi in faciem tibi conspuerit. Verū tamen vt mēdax
mētutus est, sed non desunt modo plurimi, qui in faciem illius in-
finitæ maiestatis conspuunt. Homo etenim, qui credit Deū in al-
tari esse, & se ab illo perspicari, quique, si oporteret, pro huius veri-
tatis defensione moreretur? & cum hic in diuino eius conspectu
adfit, audeat illum offendere: hic in faciem benedicit ei. Cū hic si-
mus ita illum tractamus, sicut qui illic commorantur, qui in illū
non credunt. Nec verò hic incensæ sunt religiones, nec poeniten- 19
tia: sed video plurimos quondam optimos, doctissimos, nobilissi-
mosq; viros in acerrimas religiones ingredi nō cessasse: nūc autē
videtur foetor ille huc accessisse. Iam non est hoc desiderium despi-
ciēdi mundū, nec fugiēdi occasiones, nec est hæc fames agēdi poe-
nitentiam. Iam non veniunt ad religiones multi sapientium, diui-
tum, ac potentium, sed pauci. Malunt enim cum diuitijs, honori-
bus, ac voluptatibus suis in maximo periculo procidēdi in infer-
num viuere, quam cum paupertate, humilitate, & obedientia, cū
maiori celestis beatitudinis securitate vitā ducere. Nec vero apud
nos cōcremati sunt prælati: firmiter enim credim' illos diuinā au-
thoritātē habere. Verū vbi est pristina illa reuerētia, & obediētia,
quam

Iob. i.

20 quam veteres quondam imperatores prælati habebant? cū re-
uertebatur imperator domum suam, nec ad Ecclesiam accedere
audebat: verebatur enim Episcopum non permissurum esse pro-
pter sua demerita, vt in templum ingrederetur. Nunc autem iam
vix obediunt, nisi in illis rebus, quæ sibi videntur conuenire.
Nec est iam prætor, nec executor, qui viros Ecclesiasticos appre-
hendere, & vexare non audeat. Ecce fratres mei quantam in no-
bis illorum infelicitum regnorum calamitates, & infectiones im-
pressionem fecerunt. Caueamus ergo per reuerentiam Dei, & ti-
meamus ne propter peccata nostra nos Deus à sua manu dimit-
tat, & deserat, sicut & illos dereliquit.

Dicit ergo Dominus in hac parabola quòd hanc vineam, quam
Paterfamilias plantauit, & rebus necessarijs exornauit, ac muni-
21 uit, locauit illam agricolis. Nō sartoribus quidem, aut sutoribus
illam locauit, sed illis, quibus eius cultura ex officio competebat.
Vos autem aliquando Ecclesiastica beneficia illis confertis, qui
animarum culturam penitus ignorant. Dicitis tamen. Pater, est
vir bonus ille, & hoc beneficio satis dignus est. Quid prodest hoc?
nisi enim sciat diuina sacramenta administrare non sufficit quòd
sit vir bon'. Si tu maximo morbo laborares, velles ab illo curari,
qui non esset medicus, licet esset optimus vir? Non pater (diceres)
quia nescit medicinam, & interficeret me. Quare igitur animarū
curam committis viro imperito, & literarum ignaro? o quantus
est hic error, & quantum malum, omnia profectò damna, quæ
ipse animabus intulerit, super te cadent. In Prouerbijis dicitur: si-
cut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit insi-
22 pienti honorē Et in Hebræo habetur: sicut qui ligat in funda la-
pidem, sic est qui dat stulto gloriam. Lapis ex sua naturali propē-
sione deorsum descendit, quòd si illū in funda ponis per vim bra-
chij sursum ascendit per aerem violentè contra suam naturalem
inclinationem, ac si esset auis. Ita insipiens & malus sicut lapis nō
nati sunt ad ascendendum, aut imperandum: tanta tamen est vis
fauoris vt lapidem sursum faciat ascendere. Et efficiat vt ille qui-
natus fuerat, vt humiliaretur, & ab alijs regeretur, contra natu-
ralem rationem alijs imperet, sursumque ascendat. & illos guber-
net. Quid irrationabilius, quàm videre lapidem durum super-
bum, & insipientem, quem tamen fauor erexit? Habuit sortia
brachia in curia Regia, aut Romæ, & ideo ascendit. Sed vix illi,

simile.

Prove. 26.

simile.

Exod. 31.

& etiam brachio, quo elatus est, sicut enim qui funda lapidem 23 inijcit, tenetur omnia damna refarcire, quæ lapis alijs intrulerit, ita etiam tenetur ad persoluenda omnia damna, quæ ex illo prouenerint, qui indigno animarum curam committit. Quot animas lapis ille percusserit super animam conferentis illi beneficium cadent. Et sicut non sufficit quemquam esse bonum, nisi simul habeat sufficientem literarum eruditionem: ita non sufficit eruditio nisi coniunctam habeat probitatem. Hoc significauit Deus dicens: ecce vocaui ex nomine Beseleel filium Uri filij Hur de tribu Iuda, & impleui eum spiritu Dei sapientia, & intelligentia, & scientia in omni opere ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro, & argento, & ære, marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum. Deditque ei socium Oliab filium Achisamech de tribu Dan. Et in corde hominis eruditi posui sapientiam, ut facerent cuncta, quæ præcepi tibi, tabernaculum fœderis & arcam testimonij, &c. Res est mirabilis, quod cum hi duo homines in arte sua tam eruditi essent, eos Dominus spiritu, & sapientia impleuit. Si tam sapientes erant, quid illos amplius erudiebat? præcipue cum regulam illis dedisset, qua omnia facturi erant? Dico quod hoc sufficeret, ut tabernaculum ad hominum tantum ministerium fieret: quia autem tabernaculum ad ministerium & gloriam Dei construendum erat, omnis humana scientia non sufficiebat; & ideo ultra humanam sapientiam opus etiam erat diuino spiritu, & cœlesti scientia. Si ergo ad materialis templi constructionem voluit Deus artifices sapientes, & plenos diuino spiritu, quanto magis necessarium hoc erit ad animarum ædificationem? O quam efficacis argumentum est hoc ad hanc rem, & quanta confusio est illis, qui sine differentia, & harum rerum animaduersione spirituales, & temporales conferunt dignitates nihil aliud attendentes præter passionem, & affectionem suam.

Est etiã hic valde notandum quod quanto peiores erant hi, qui vineã locatã habebãt; tanto maiora beneficia illis Dñs faciebat; dicit enim quod cū priores nūcios interfecissent: iterū misit alios seruos plures prioribus, quod plures prophetas & Dei nūcios Iudei interfeciebãt eò plures, & maiores prophetas Deus illis mittebat: quod peiores efficiebãtur; eò magis Dei beneficia accrescebãt, quousq; illis vnigenitū filiū suū misit, quē illi crudelissima morte occiderūt. O infinitã Dei probitatē in tā iniquos homines: &

execra-

26 execrabilem hominum iniquitatem in tam pium Deum. Eia fratres si quis fortasse hic est tam durus, & ingratus, ut diuinis Dei beneficijs, & suauissimis vocatibus obduretur. A maduertite in illis temporibus vnū prophetã, & prædicatorem in vniuersum regnū, & tantū regnum à Deo commissum fuisse: nunc verò tot prædicatores, totq; eius serui in singulos vicos à diuina Maiestate mittuntur, qui vos admoneant, ut debitū illi fructū persoluatis, & vos ad immensam eius misericordiam inuitent. Nonne vobis singulare hoc beneficium videtur? est utique. Atque ut tale illud Deus promiserat per Hieremiam dicens: ecce ego mittam piscatores multos, & piscabuntur eos. Et post hæc mittam eis multos venatores, & venabuntur eos. Piscatores, & venatores promittit Deus se Ecclesiæ suæ missurum esse; hoc est homines, qui cupiant, & sitiãnt animas lucrari. O diuinam exaggerationem, maximæ est cupiditatis, venatio, & piscatio. Piscator si sentiat piscem escam attingere, tota die cum arundine sua illic commorabitur, ut eum piscetur. Et venator per montes, & valles leporem insectans curret, & illius capiendi cupiditate commotus non animaduertet se defatigari. O quam superna promissio diuinæ liberalitatis Dei promittentis se missurum Ecclesiæ suæ homines zelatores, & studiosos boni, atq; vtilitatis animarum, quiq; de illis maximè solliciti sint, illasq; ad Deum attrahere summa animi contentione obnitantur. Atque ideo illos piscatores venatoresq; appellat. Si igitur huic tam supremo beneficio grati non estis, quid speratis, nisi ut vos derelinquat? Sicut illos dereliquit, quos antea tantoperè dilexerat, ut dixerit per Hieremiã: factus sum Israeli pater, & Ephraim primogenitus meus est: & propter illorum ingratitude de illis dixit postea per Zachariam: Non pascam vos, quod moritur, moriatur, & quod succiditur, succidatur; & reliqui deuorent vnusquisq; carnem proximi sui. Quamobrem Apostolus Paulus dixit gentes in hoc sæculo sine Deo viuere ut exaggeraret, quod sicut illi Deum, ita Deus illos relinquebat. Et ita dixit: Memores estote quod aliquando vos, qui gentes eratis in carne, &c. qui eratis illo tempore sine Christo alienati à conuersatione Israel. Et paucis intermissis dicit: & sine Deo in hoc mundo. Quia (inquit) vos Deum deserebatis, ideo ille vos relinquebat. Et sic S. Propheta Azarias diuino spiritu commotus, egressus in occursum regi Afa reuertenti cum magna victoria ex Æthiopijs, dixit illi: Audi-

Hierem. 16.

Hierem. 31.

Zachari. 11.

Ephes. 2.

2. Para. 13.

Deut. 31.

te me Afa, & omnis Iuda, & Benjamin. Dominus vobiscum 29
quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, inuenietis, si autem dere-
liqueritis, derelinquet vos. Hæc est diuinæ æquitatis, & iustitiæ
regula. O metuendum, ac durum verbum! quis est lapis, qui te
audit, & præ nimio tremore non confringitur? O fratres, mei hæc
terribilem Dei comminationem maximè pertimescite. Videte
quid hic ipse Dominus Moy si dixerit: Ecce tu dormies cum pa-
tribus tuis, & populus iste confurgens fornicabitur post Deos
alienos in terra, ad quam ingredietur, vt habitet in ea: ibi dere-
linquet me, & irritum faciet foedus, quod pepigi cum eo. Et ira-
scetur furor meus contra eum in die illo: & abscondam faciem
meam ab eo, & erit in deuorationem: inuenient eum omnia ma-
la, & afflictiones, ita vt dicat: Verè quia non est Deus mecum
inuenerunt me hæc mala. O execrabilem ingratitude! In ter- 30
ra (inquit Dominus) fertili, quam illis daturus sum, postquam il-
lam possederint: gratiæ, quas mihi acturi sunt, hæ erunt: scilicet,
quod derelinquent me, & post Deos alienos abibunt, lapides, ac
ligna adorantes. Veruntamen ipsi mihi pœnas dabunt. Ego
enim derelinquam eos. Nunquid arbitramini fratres alium esse
Deum illorum, alium verò nostrum? aut illum permutatum fuis-
se existimatis? Quare igitur non veremini cum sitis magis ingrati
quàm illi, ne maiori supplicio quàm ipsi afficiamini? O per charita-
tem Dei vos semel, ac millies exoro, vt ad hæc attendatis, atq; su-
per vos conuertamini, debitumq; fructum huic præpotentissimo
Domino persoluatis. Quod si quærat quis nã sit hic fructus, qui
illi reddendus est, cum omnia sint eius, sicut dicit B. Paulus: Quo-
niam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, & ipse Deus di- 31
xit. Si esuriero non dicam tibi: meus est enim orbis terrarum. Di-
co fructum, quem hic optimus Dominus exposcit, esse prouen-
tium, & progressum nostrum. O immensam Dei probitatem! ò in-
effabilem Domini pietatem! nostram enim foelicitatem, & beati-
tudinem fructu suum esse ducit. A deo nos hic supernus pater di-
ligit. Atque adeo Moyses postquam maxima Dñi beneficia cõ-
memorauerat, declarauit quid nã esset, quod diuina Maiestas pro
illis exposceret, dicens: Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus
petit à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in vijs
eius, &c. vsq; ibi: & benè sit tibi? Non vt benè sit illi, nõ enim plus
boni habere potest: sed vt benè sit tibi. Hic est fructus, què Deus
exposcit

Roma II.

Psal. 49.

Deute. 10.

32 exposcit: salus, vita, sanctitas, ac deniq; foelicitas, & beatitudo tua.
O benedictus sit talis Deus. O glorificata sit talis clemètia. O foe-
licissimos illos, qui tali Domino seruiunt, qui nihil aliud nisi eorũ
vtilitatem expetit. De hoc fructu loquens B. Paulus dixit: Nunc *Roma. 6.*
verò liberati à peccato, serui autem facti Deo habetis fructum ve-
strum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. Hic est
fructus (ait sanctus Apostolus) què Deus à vobis sperat, videlicet
vt in hoc seculo sancti sitis, quo in futuro beatitudinem compare-
tis. O quanta est amentia nostra nisi tam bono Deo seruire veli-
mus. O Domine ineffabilis pietatis per tuam clementiam te de-
precor, vt mentes nostras illumines, cordaq; nostra tui amore in-
flammas quo secularibus vanitatibus posthabitis verè & ex ani-
mo tibi seruire incipiamus, vt cælesti gratia repleti, ad tuam tan-
33 dem gloriam perueniamus. Amen.

Sabbatho post Dominicam. II. Quadrages.

*Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior
ex illis patri: Pater da mihi portionem substantiæ,
quæ me contingit. Luc. 15.*

MVmurabant Pharisei quoniam Christus Redemptor noster
cum peccatoribus conuersabatur non attendentes piã inten-
tionem, qua hoc Dominus faciebat, scilicet, vt illos ad se conuer-
teret. Vt autè illis probaret quam immerito illum propter hoc ca-
lumniabatur, tres parabolas illis proposuit: quarum prima fuit pa-
storis inuestigantis perditam ouem: secunda mulieris euerterentis
domum suam, vt drachmam, quam amiserat inueniret: tertia ve-
rò, & vltima fuit hæc filij prodigi, & prophani, qui cum ad patrem
suum reuersus est, benignissimè, & suauissimè ab illo exceptus est.
Dicatur breuiter tota parabola.

In initio huius parabola proponitur fons, ex quo omnia ani-
mæ mala dimanant. Qui est, nos extra Deum omnibus bonis,
quæ ab eius diuina liberalitate accepimus, scilicet vita, valetudine
pulchritudine, & alijs huius generis velle perfrui. Nã secundum
B. Augustinum super hunc locum, hoc significat dicere filium *Augst.*
minorem, qui est peccator, Pater da mihi portionem substantiæ,
quæ mihi cõtingit. Ego (inquit) in libertate mea, & vt mihi libue-
rit.

Deute. 12.

rit, volo viuere. Hic est omnium malorum fons, & origo. Idcirco sanctus Moyses loquens de ijs, quæ Hebræos in terra promissionis facere oportebat, dixit. Non facietis ibi, quæ nos hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur. Neque enim vsque in præsens tempus venistis ad requiem, & possessionem, quam Dominus Deus vester daturus est vobis. Pensate diligenter verbum illud: requiem, & illud etiam, possessionem, quam Dominus, &c. Vbi apparet quomodo inter bona illius promissæ terræ, & inter leges tranquillitatis, & quietis eius annumerat, vnūquēque non facturum quod sibi libuerit, sed omnes secundū Dei cōstitutionem gubernandos esse. Licet enim hoc primo aspectu captiuitas esse videatur: animæ tamē est summa libertas. Et qui cōtrarium fecerit, perdet se sicut adolescens iste, qui cum substantiæ suæ portione in peregrinas nationes perrexit, vbi extra omnem subiectionem, & obedientiam vixit cum alijs sibi similibus conuersans, qui eum penitus euerterunt. Speculum quantumcunq̄e mundum, lucidumq̄e sit, respiratione, & flatu, qui ex circumstantiis ore prodit, obscuratur. Sic homo licet clarus, ac syncerus sit, malorum hominum persuasionibus inficitur. Et ita dixit Ecclesiasticus. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. Et qui communicauerit superbo, induet superbiam. Planeta quantumuis salutifer sit, si forte cum alio nociuo astro concurrat, etiam malam influentiam immittit, vel saltem eius bona influentia non prodest, sed corrumpitur. Hebræi ex idololatrarum conuersatione venerunt ad illorum idola adoranda: sicut dixit Dauid. Commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruiuerunt sculptilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Liberet nos Deus à tanto malo.

Eccle. 13.

simile.

Psal. 105.

Eccles. 7.

Ideò in his magnis ciuitatibus sunt tot dissolutiones, & peccata: quia cum ex diuersis regionibus male homines conueniant, alteri alteros inuicem contaminant, alijque aliorum Deos adorant. Idcirco Spiritus sanctus dicit. Discede ab iniquo, & deficient mala abste. O quā diuina sententia: in qua quātum malum peruersa conuersatio hominibus afferat, aperte declaratur: siquidem ad hoc, quod quis bonus sit remedium datur, à malis discedere. Ecce hunc à Deo segregatum, peruersis societatibus commistum, plurimisque vilitatibus, ac turpitudinibus occupatum. Hoc est, quod maxima exaggeratione, & affectu Dei nomine

Hieremias

5 Hieremias dicit. Obstupefcite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer, dicit Dominus. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas: cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Perpendite super hæc verba quomodo defert ad cælum sanctus propheta iniurias, quibus Deus affectus est, vbi optimè sentitur, & ponderatur quid nam sit quædam Dei iniuria, à terra illas aufert, quia non est hic, qui intellectu suo penitus possit cognoscere quantum malum sit tantæ maiestatis offensio. Et ideò dicit. Obstupefcite cæli. Et notate etiam præcipuum iniuriæ Dei punctum non esse in illo, quod dicit, Me dereliquerunt. Non est (inquam) in eo, quod tu Deum derelinquas, sed in eo, quod illum pro rebus vilissimis, & nullius entitatis deseratis. Si aliquis esset Deus sibi æqualis, non ipse magnopere miraretur, si propter alium ipse à vobis relinqueretur: quod autem illum pro tam vilibus rebus, & tam parui valoris, quæque tanto pretio persoluntur, relinquatis: hoc est, quod magis obstupescit. Foderunt sibi cisternas dissipatas. In omnibus rebus huius seculi posuit Deus secretas quasdam rimas, & foramina, per quæ omnes illarum voluptates colarentur. Dissipauit cisternas, vt illi, qui ad eas perrexerint inuenientes eas aridas ad viuum crucis fontem confugiant, & ad illos riuos qui ex diuino illo torculari defluunt, reuertantur, suasq̄ animas sitientes cælesti aqua reficiant.

Ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Quid non faceret adolescens in libertate constitutus, tamque potenti hoste sicut appetitui sensuali concussus, à quo paucissimi victoriam reportare consuecunt, Dicitur Dauid tres capitales hostes habuisse, quos etsi omnes vicit, vnos tamē difficilius, quam alios superauit. Quorum vnus fuit potentissimus ille gigas Goliath: quem tamē proprio illius gladio interfecit. Alius fuit Rex Saul, quem sua patientia vicit. Tertius autem hostis, qui fuit filius eius Absalom, quem ex suis met visceribus genuerat, hic regnum illi abstulit: hic eius canos dedecorauit, hic venerabilem eius senectutē persecutus est: hic denique eum per montes nudatis pedibus, plorantē, atq; afflictū aufugere coegit. In quo significatū est, quod quāuis honoris, diuitiarūq; appetitus fortissimi sint multò tamē fortior & periculosior esse solet carnaliū voluptatū cōcupiscētia, quæ ex ipsamet

ipsamet carne proficiscitur: Et sic multi reperiuntur, qui alios appetitus viriliter vincunt: ab hoc autem domestico hoste, & ipsius met carnis filio miserabiliter superantur. Ex quo colligitur quantum operè errat illi, qui corpora sua delicatè tractant: cum in hoc crudelissimo huic hosti denuò vires addat. Quapropter illos sanctus Iob reprehendit singulis peculiariter dicens. Pautit enim sterilem & quæ non parit: & viduæ benè non fecit. Hæc sterilis, quæ non parit, est caro nostra, quæ ex se nullã vnquam virtutem profert. Quid? non sufficeret dicere sterilem? Sed addidit etiã, & quæ nõ parit? Aduertite quia hoc dixit vt eius sterilitatem magis exaggeraret: si enim bonum aliquod opus facit, renuës, & inuita facit. Lapis ex natura sua deorsum descendit, & ita violenter illum facitis ascendere, vbi primum autem vis illa deficit, statim deorsum reuertitur. Talis est caro nostra, quam violèter, optimè quidem sursum ascendere, atq; bonum aliquod opus operari facietis: sed cū primum illam dimiseritis, & illa prior animi contentio defecerit, illicõ suã turpem propensionem sequitur. Vidua est peccatoris anima, quæ sponsum suum Deum secum non habet. Curam habent peccatores (ait Iob) sustentandi, & saturandi sterile corpus: miserè vero animè quasi desertæ viduæ obliuiscuntur. Quoad plurimum quotannis eam semel reficiunt, atque vtinam tunc quomodo oportet reficeretur. Quotannis semel tantummodo peccata sua confitentur, atque ad sanctissimum altaris sacramentum accedunt, & tunc Deus nouit quomodo, & propter quẽ finem hoc faciunt. Sed dicet aliquis. Pater sum fastidiosus nec me præparatum experior, vt crebrò peccata mea confitear, & sanctissimum Domini nostri Iesu Christi corpus assumam. Quid? quando caro tua fastidit, non quæris mille salsamenta, vt possis manducare? Quare igitur aliquod salsamentum ad animam non perquires? nescis animæ salsamentum esse cum viris probis cõuersari, deuotos sermones audire, sanctorum volumina lectitare, iudicij denique, & mortis recordari? considerare quomodo alius perditus tibi simili mortuus est: qui tecum peccauit, qui que fortasè nunc tormentis cruciatur propter peccatum, quod tua persuasione admonitus commisit? Hæc sunt animæ salsamenta. O si ex omnibus horis, quas vanè, & otiosè in toto die consumis vnã manè, & aliam vesperii in harum rerum consideratione consumeres: quam procul animè tuę fastidium expelleres: quomodo faceres, vt res cælestes arden-

Iob. 24.

simile.

ardentissimo desiderio, ac fame appeteret, & ex diuinis cibis gustum perciperet. Veruntamen hoc est malum: quòd pautit sterilem, & quæ non parit, & viduæ bene non fecit. O fratres mei attendite quod vobis dicit S. Paulus: carnis curam ne feceritis. Hoc enim est crudelissimo huic hosti vires addere, vt vos superet, atq; in infernum detrudat. In hoc profanus hic iuuenis occupabatur diuitias suas consumens in addendis viribus sensuali appetitui. *Viueno luxuriose.* O quot iuuenes huic similes fortasè in hac urbe sunt, qui postquam cibis, potuque satiati sunt totum diem in ambulando, & cursandis vijs consumunt hanc, & illã fœminã aspicientes: vnde turpitudines & abominationes oriuntur, quæ ne aer illorũ prolatione corrumpatur, silètio prætermitti oportet. O Deus infinitæ maiestatis per clemẽtiam tuã te rogo, vt tantæ dissolutioni, & corruptioni remedium adhibeas. Fratres charissimi aduertite quia vos perditis quærentes occasiones ad creatorem vestrum offendendum. Attendite quid Spiritus Sanctus singulis dicat: Ne respicias mulierẽ multiuolã, ne fortè incidas in laqueos illius. Cũ saltatrice ne asiduus sis: ne caudias illã; ne fortè percas in efficacia illius. Virginẽ ne conspicias: ne fortè scãdalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animam tuam in villo: ne perdas te & hereditatem tuã Noli cõspicere in vicis ciuitatis, nec oberraueris in plateis illius. Notate diligenter in hoc capite in omnibus fœminatũ statibus pericula maxima hominibus inuenta fuisse à sapiente. Et sic ne ad aspiciendam quidẽ fœminam aliquam facultatem homini cõcedit: nec ad nuptam, nec ad virginem solutam, quæ est multiuola, quia omnes desiderat, nec ad saltatricem, nec ad virginem honestam, & conclusam, nec ad comptam, & exornatã, nec ad incoptam, & indecorã. Et deniq; conclusit dicẽs: ne circũspicias speciem alienam. Solas viduas in hoc capitulo prætermittit, nec de illis meminit. Cuius rei causam esse arbitror, quia viduæ illius temporis fortasè in perpetua clausura, & recollectione morabatur. Nec de monialibus loquitur. Verum est tunc nõ fuisse moniales sicut nunc: virgines autem, quæ sese in clausuram recipiebant cū magna obseruantia, & animaduersione viuebant. Vt apparet in virginibus, quæ erant inter gentes. Sanctior enim, & magis consecrata religio, quæ erat Romæ erat virginum Vestalium, quæ virginitatem vouebant, & ideo ab infantia illas in custodia maxima claudebant. Tantus autẽ erat rigor, & seueritas, quæ cū illis in hoc serua-

Rom. 13.

Eccles. 9.

batur, ut quæ contra votum suum fecisse deprehenderetur, viua à 14
 populo Romano inhumaretur; ille autem dæes ater, & in foelix ha-
 beretur. O quantum erat hinc dicendum, & plorandum, quod cū
 Moniales sponsæ Iesu Christi post septem parietes, & ferreos cā-
 cellos custodiantur, illuc tamē vaditis, ut eas sollicitetis, & contur-
 betis. O maledicti profanatores diuini honoris; non contēti estis
 secularem honorem, pudicitiam quæ peruertere, sed religionum
 etiam castitatem decorumque vultis destruere? Heū, heū quam
 aeri supplicio pro tanto sacrilegio puniendi estis, nisi vos a tan-
 ta turpitudine, & abominatione cohibueritis, acerrimamque pœ-
 nitentiam egeritis, verum est autem quod cum hi profani ho-
 mines inueniant, quibuscum Deum offendant; deerit illis locus,
 vbi turpitudines suas exerceant. O nequitiam atrocissimo Dei
 supplicio dignissimam, etenim quid perniciosius, quodque maio- 15
 rem rei publicæ desolationem afferat, quam esse personas, quæ
 domicilia ad peccatrices recipiendas præparata habeant, in qui-
 bus turpitudines suas exequantur? Heū heū, ô Deus, quot fortè
 sunt huiusmodi in hac ciuitate, tot domus, in quibus animæ ven-
 duntur, & peccata grauissima celantur. Hic verò, vbi tot sunt pueri
 & iuuenes, qui non habent patres, à quibus gubernentur (sicut
 hic filius prodigus) talem occasionem ad suorum turpium appe-
 tituum executionem reperientes, quid non facient? aut à quo
 se flagitij genere cohibebunt. O quantum hoc lamentabatur San-
 ctus Propheta Esaias dicens: laquei iuuenum omnes, & in do- 16
 mibus carcerum absconditi sunt: facti sunt in rapinam: non est
 qui eruat in direptione nec est, qui dicat redde. Sicut Deus con-
 struit monasteria ad saluandas animas: ita etiam diabolus do-
 mos, & diuersoria erigit ad illas perdendas. Et notate quod vo-
 cat Sanctus Propheta has domos, carceres, in quibus sunt compe-
 das, & cathenæ ad alligandos adolescentes ut in diaboli seruitute
 deuincti maneat; & ferè publicè hoc iam fit, nec est, qui tantæ
 peruersitati remedium adhibeat. Nec est qui dicat redde, non est
 qui dicat diabolo: dimitte animam istam, quam præ dentibus
 defers. Si videtis lupum transire ouem que in ore asportare om-
 nes proclamatis dicentes: dimitte, dimitte illam: cum autem tot
 animas Sathanæ dentibus asportari videatis, ne minimam qui-
 dem vocem proferetis ad tantæ calamitatis remedium. Quarta vr-
 banitas, ac diligentia fuit olim inter Romanos, qua ministri iusti-
 tiæ

Esai. 42.

17tiæ vniscuiusque; in edificatione inquirebant. Quod autem inter
 Christianos non sit eadem cura, & solertia: miserabile est. Cum
 feminae Moabitides iuuenes Hebræos deciperent, eosque ad ido- 18
 la sua adoranda inducerent: iratus Dominus dixit ad Moysen:
 Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in
 patibulis. Origenes super hunc locum dicit quod detinente se
 Moysene principes punire audente, qui illius peccati maiorem
 habebant culpam, eò quod illud simularent, sacerdos Phinees
 opus illud magni zeli fecit, scilicet duos, qui publicè peccabant,
 interfecit: quod cum alij vidissent, in dissolutos illos adolescen-
 tes impetum fecerunt, & minimo temporis spacio viginti qua-
 tuor millia dissolutorum adolescentium occiderunt. Quo sup-
 plicio sumpto audita est vox de cælo dicens. Phinees filius Elea-
 18 zari filij Aaron sacerdotis auertit iram meam à filiis Israel: quia
 zelo meo commotus est contra eos, ut non ipse delerem filios
 Israel in zelo meo. O si Deus nobis iudices huius diuini zeli ple-
 nos largiretur, quot peccatis in rebus publicis obuiaretur. Quia
 enim hi iudices in republica non sunt, iuuenes substantias suas
 in peccatis consumunt, sicut hic, de quo meminit Sanctum Evan-
 gelium, qui substantiam suam luxuriosè viuendo dissipauit.
 Ad eò turpe, & infame vitium est hoc, ut licet Plutarchus vir 19
 gentilis esset, dixerit: si te ab hoc vitio cohibere cupis, honores
 expete. Visum est enim huic viro sapienti, quod ipso facto, quo
 quis honores expeteret, hoc vitium fugiturus præter, ne in tantam
 infamiam deueniret. Et sic Arist. in problematibus rationes red- 20
 dens, quare hoc vitium tantoperè hominem dedecorat, tandem
 hanc rationem assignat: quod hoc vitium est bestialius ceteris
 omnibus: & ita quando homini dicitur illum sensualem esse, be-
 stiam illum esse significatur. Quapropter David dicebat: Quo-
 21 niam lumbi mei impleti sunt illusionibus. Heū miserum me!
 non solum (inquit Sanctus Propheta) turpe hoc vitium Deum
 mihi abstulit, sed & honore me priuauit: nam quando per vias
 transeo, omnes mihi susurrant dicentes: ecce concubinarium. Ob
 hanc causam permittens Dominus Iesus, ut in sanctum discipu-
 lorum suorum collegium alia vitia sicut ambitiones, contentio-
 nes, infidelitates, ac denique inuidiæ ingrederentur; nequaquam
 illos a luxuria pertingi permisit. Alia peccata vnâ homi-
 nis partem, scilicet animam inficiunt, hoc autem vtrâque,
 q 2 corpus

Num. 25.

Orig.

Plutar.

Aristo. in
problems.

Psalm. 17.

1. Cor. 6.

corpus scilicet, & animā contaminat. Et ita admonēs nos B. Paulus, & dicens: fugite fornicationem; huius rei rationem reddens subdidit: quoniam enim peccatum quodcunq̄ fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, & non estis vestri? O quam efficax ratio est hæc. Ne corpora vestra (inquit) inficiatis; si quidem non vestri quidē, sed Spiritus Sancti estis: Ne tantum latrocinium committatis furantes quod est Spiritus Sancti, & dantes illud meretrici. Atque ad hoc (ait) fugite fornicationem: Ne cum hoc vitio colluctemini, sed quantum potueritis illud fugite. Insuper enim est cum aliquo obsceno, & fetido colluctari; quem etsi prostraueris, ab illo tamen inficeris. & lutaberis. Tam immundum est hoc vitium, vt amentia sit cum eo colluctari, quamuis enim illud superaueris vix tamen absque vlla macula remanebis. O fratres mei per charitatem Dei vos rogo, vt hæc Sancti Apostoli verba in cordibus vestris imprimatis, illaque accuratissime obseruetis. In hoc enim salus vestra ex magna parte consistit. Animadoertite quam corruptus sit vniversus orbis. Omne offendiculum, & occasionem quoad poteritis euitare curate.

Esai. 9.

Et postquam omnia consummasset. &c. Et ipse cepit egere. Vbi Deus nō est, totū est fames, & ærumna. Vnde de peccatore dicit Esaias declinabit ad dexteram, & esuriet: & comedet ad sinistrā, & nō saturabitur, id est, quocunq̄ pergat peccator sine Deo; licet de reb⁹ omnibus mūdi comedat, nō saturabitur sed semper esuriet. Quē admodū enim velle herbis leonē, aut carnib⁹ equū pascere stultū esset: hi enim cibi istis animalibus nō cōueniunt. Sic etiā & multo etiam minus secularia animæ conueniunt. Sicuti chirothecæ ad nihil aliud profunt, quàm ad operiendas manus, nec vagina ad aliud quàm ad regendum ensē: sic humanus animus cum ad nihil aliud creatus fuerit, quàm ad solum Deum, in nulla re nisi in Deo requiē, tranquillitatemq̄ reperit. Et comedet ad sinistrā & nō saturabitur. Idcirco dicebat De⁹: quid inuenerūt patres vestri in me iniquitatis, quia elōgauerūt se à me, & ambulauerūt post vanitatē, & vani facti sunt, id est, sine me vacui remanserūt. Videtur mihi hæc adimpleta esse parabola illa: Ioatham, de arboribus, quæ regem eligere volebant: dixeruntque omnia ligna ad rhamnū: veni, & impera super nos. Quæ respōdit eis: si vultis me regē vobis

Simile.

Hiere. 2.

Iudic. 9.

23 vobis constituitis venite, & sub vmbra mea requiescite. In his verbis acceptans rhamnū sceptrū ostendit quàm stultē, & insipientē à ceteris lignis fuerit electa dicens illis vt sub vmbra sua requiescerent. O quam iucunda vmbra est rhamni! O homo insipiens quicquid præter Deum quæris est rhamnū, quæ te compunget, & percutiet, nec illius vmbra tibi aliquid proderit.

In se autem reuersus, &c. O quam procul à se abest peccator, per Esaiam dicebat Deus: redite præuaricatores ad cor. Nihil longius à peccatore abest quàm peccator à semetipso. Extra se incedit. Fame, & inopia coactus reuersus est hic iuuenis in se. Sic S. Moyses, postquam populum varijs suppliciorum generibus comminatus est, addidit dicens: cum ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio, siue maledictio, quam proposui in conspectu tuo, & ductus pœnitundine cordis tui reuersus fueris ad eum in toto corde tuo, &c. id est, labores te redire cōpellēt. Sic pijsimus pater cū hoc prodigo fecit mittēs in regionem illā famem validam, vt labor, & necessitas illum in se facerent redire. O admirabile Dei artificium, quot inuentiones, & modos inuestigat, vt nobis succurrat? O quā meritō dicit Ecclesiasticus: Multiplicationē ingressus illius quis intellexit? Mille ingressus habet Deus ad animas cōuertēdas; multasq̄ secretas caueas quas præter ipsam intelligit nemo. Alios benè tractat diuitias illis largiēs: alios verò malè, paupertate & afflictionibus illos opprimēs. Nulla illi ianua clauditur, quin ipse aliā aperiat, multiplicat aditus ad ingrediendum, & peccatoris animū redigēdum. Signum est quòd maximū habet animarū appetitū: siquidem tot aditus ad illas inuestigat: In quo etiam adnotatur resistētia, quæ in nobis est, cū Deus, tot modos, & ingressus perquirat, vt voluntatem suam exequatur. Etiā per peccata, quæ sunt in peccatore, & per illorū confusionem ingreditur Deus in animam. Benedicāt tibi Hierarchiæ Angelorum Deus infinitæ gloriæ, qui vilem terræ vermiculum tanti æstimas, tot rationes exquirens, vt illum ad te conuertas. Verūm heū fratres quàm digna lachrymatu est durities, rebellioque nostra. Neq̄ enim labores, neque indulgentiæ, neq̄ pollicitationes, neq̄ comminationes sufficiūt, vt nos ad tam pium Deum, ac Dominum faciant reuerti.

Imitemur igitur fratres charissimi hunc peccatorē: qui necessitate oppressus in se reuersus dixit: *Quanti mercenarij. &c. Surgā, & ibo ad patrē meū, & dicā ei, &c.* Perpēdite diligēter quòd cognoscens

Eccle. 46.

Deut. 30.

Eccles. x.

miserias, ac scelera sua intra se cogitavit, quid, & quo modo patri suo dicturus esset petens ab eo misericordiam. Sic oportet vnumquēq; vestrū intra se peccata sua euoluere, & ordine illa disponere, quomodo in confessione ea dicturus sit. Si subitō in domiciliū introitis, cum ex solis splendore veniatis nihil prorsus intue mini; postquā autē paulum quiescitis, statim clarē omnia, quæ in eo sunt, videtis. Sic subito intra vos ingredientiē, nullum penitus peccatum vobis in mentem venire videtur: si autem paulisper vos collegeritis, & requieveritis, conscientiamque vestram scrutati fueritis; statim videbitis miserias, quæ in ea sunt. Ne contenti sitis semel quomodocunq; conscientiam scrutari, sed hoc semel, & sæpissimē vos facere oportet. Si suspicamini latrones domum vestram ingressos fuisse, non quiescitis quousq; illos omnes foras expellatis: si enim intus vnus remaneret, vos interficeret. Quid prodest, peccata vestra confiteri si per negligentiam vestram vnum mortale vobis remanet: cum hoc tantum vos in æternum perdere sufficiat? Non solum autem quando ad confessionem accessuri estis hanc præparationem vos facere oportet sed etiam ad patrem vestrum confugere debetis, vt in oratione ab illo misericordiam postuletis. Tunc prius vos præparari conuenit cogitantes quomodo vaditis, vt cum Deo infinitæ maiestatis loquamini, & res vestras agatis, cū vos vilissimi vermiculi sitis. Sic admonet Ecclesiasticus dicens: Ante orationem præpara animam tuam & noli esse quasi homo, qui tentat Deum.

Et surgens venit ad patrem suum. Cū primū bonum in corde suo proposuit, statim illud opere compleuit. O quantæ confusio nis est frater mi lasciuiam negligentiamque tuam inspicere. Quoties proponis te ad Deum conuertendum esse, & sicut antea in peccato remanes. Vide cui te comparat Spiritus Sanctus dicens. Sicut ostium vertitur in cardine suo, ita piger in lectulo suo. Sicut ostium (inquit) in cardine se reuoluens stridet: ita etiam conscientia tua varijs peccatorum moribus stridet, nec tamen consurgis ab hoc maledicto lecto, in quo iaces existimans quod hodie non factum fuerit, cras faciendum esse. O miser si scires quot peccatores cum iisdem propositis, quæ tu habes perierunt. Quod si mihi non vis credere vide quam apertē hoc dicit Ecclesiasticus his verbis: repromissio nequissima multos perdidit. Atque ita te perdet, qui nequissimē tibi vitæ longitudinem iterū, atq; iterū promittis.

Surre

29 Surrexit igitur porcarius sicut erat immūdus & obscœnus, & in domū patris sui perrexit. *Vidit illū pater ipse, & misericordia motus est.* Deus illius cor cōmouit præueniente gratia sua, vt cōsurgeret, de qua dicit David: Misericordia eius præueniet me. Et Iob: Deus molliuit cor meū, & omnipotens conturbauit me. Et quæ admodū pia mater videns filium suum infantē tenerum elaborantē, vt ad se accedat, ipsa ad illum currit, vt eum adiuuet, maximiq; amoris visceribus eum amplectitur. Ita Deus, qui per gratiam præuenientē peccatorē excitat, vt primū eū per libertatē liberūq; arbitriū cōmotum intuetur, & volentē ad se venire animaduertit; statim cum auxilio suo illi occurrit. Vt dicit Iob: operi manuum tuarum porriges dexteram. Atq; hoc significat quod dicit Sanctū Euangelium quod occurrens: *Cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Dixit q; ei filius: Pater peccauit. &c.* O quā diligenter adimpleuit hic peccator quod Deus per Hieremiam maxima cum affectione postulat ab anima peccatrice dicens: tu autem fornicata es cum amatoribus multis. Et paucis intermissis inquit: Frons mulieris meretricis facta est tibi, & noluisti erubescere. Ergo saltem amodō voca me: pater meus, dux virginitatis meæ tu es. Nūc saltem (inquit Dominus) suauia, & maximi amoris plena verba mihi dic quibus cor meū mollias, & viscera mea tenera reddas. O Deus maiestatis infinitæ quā opere delectaris Dñe quādo anima perdita sine pudore te patrē suiq; primi amoris ducē te appellat, Quare potius non dedignaris tā malorum filiorū pater esse? quare illis non dicis: ne me ore vestro assumatis, nec vos filios meos nuncupetis, siquidem tā iniqui estis? O nō recte dicis. Quis enim est pater tanto furore cōcitatus propter iniquitates filij sui, qui si cū illum gladio vult percutere audiat illius vocē humiliter dicens: me filiū tuum o pater tam crudeliter vis tractare? cor eius non mollescat, eiusq; animus mitigetur, gladiumq; à manibus absq; filij sui ictu dimittat? Hoc igitur est quod Deus hic petit. Saltē amodō, &c. saltē (inquit) nūc quū iā te volo percutere suauibus verbis me alloquere, quibus cor meum mitiges, & ad misericordiam prouoces. Hic prostrentur ardentissimi Seraphim, atque omnes cæli potestates & pro nobis huic clementissimo Dño pro tam singulari beneficio innumeras gratiarum referant actiones. O foelicissimum tempus quibus te verbis exaggerabo! aut quomodo foelicitatem tuam satis dignē potero recensere? conticescat lin-

q 4

gua.

gua, & loquatur consideratio, hæc enim suauissima mysteria me³² lius sentiri, quam dici possunt. Quondam soli summo sacerdoti ad sancta sanctorum ingredi licebat, ut suorum, populi que peccatorum veniam postularer: atq; hoc semel tantum in anno, quous que autem ipse exiret, nemini fas erat in tabernaculū ad petenda beneficia introire: præcipiebat Deus nequis in sancta sanctorū ad loquēdū cū ipso, præterquā summus sacerdos vestibus pōtificijs, ijsq; plurimis adamātibus, alijsq; pretiosissimis margaritis exornatis, indutus introiret. Postquā autem Deus pro nobis factus est homo, & inops, atque cum hominibus conuersatus est; consensit que ut secum homines loquerentur; non solum se ab hoc perdito, immundo, horrido, & obsceno peccatore nō abscondit: verūm etiam illi obuiā exijt, in brachijsq; suis illum recepit, suauissimē que eius faciem osculatus est. quando sponsus abiit, quia cū ad³³ sponsæ ostium pulsaret, illiq; diceret: aperi mihi soror mea: ipsa se excusauit dicens: expoliaui me tunica mea quomodo induar illa? quæ tamen postea surrexit, & per totam ciuitatem perrexit, vbi custodes illam inuenerunt & ut ipsa dicit: vulnerauerunt me, & tulerunt pallium meum. Et ita vulnerata, pallioque nudata accessit ad hortum, vbi cognouit se illum inuenturā esse: ipse autē nō illi clausit ianuas, et si ipsa noluerat illi aperire, quando ad eius ostium sponsus pulsauerat: nec illi aspectū suum denegauit, imō tanta cum affabilitate, & benignitate illam excepit, illam (inquā) ita vulneratam, pallioque denudatā venientem miserās, ut illi dicere coeperit: pulchra es amica mea, suavis, & decora sicut Hierusalem: terribilis ut castrorū acies ordinata: ac si diceret, fortissima es, & terribilis ut castrorum acies ordinata, siquidē me ita supera³⁴ sti. Ecce fortunatum tempus in quo viuimus, cū iam non dicit Dominus ut vnus tantum ad loquendum cū ipso ingrediatur atque ut hic sit sacerdos, & dum ille secū locutus fuerit, nemo in tabernaculum ingrediatur sed dicit: venite ad me omnes qui laboratis. &c. Antea præcipiebat dicens, nequis appareret in conspectu suo vacuus. Nunc autem nō solum expectat eū, qui ad se vacuis manibus accedit, sed illi etiam obuiam exit. Etenim quid deferebat hic pauper præter nuditatem, famem, ac defatigationē? ecce autē quomodo illū recipit. Eia eia peccator animū recupera. Porrige manū tuā; surge, & ad Deū cōfuge, qui si te solū deduxeris ipse cōtētus est. Vide quid dicat B. Paul⁹, obsecro vos fratres pet

Leuit. 16.
Exod. 28.

Cant. 5.

Cant. 6.

Matth. 11.
Exod. 23.

Roma. 12.

³⁵ misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, id est, ut vosmetipsos offeratis. Dicitis o peccator te non habere quid ad Deum deferas, quia pauper es, ne te cum hoc excuses: te enim solum Deus cupit: quapropter propera, nec sis piger; vide quā libenter, & humanē hunc pauperem recipit. Alter esset, qui diceret. O perditæ, quare te non puduit ita coram me apparuisse? vbi est portio tua? vbi habes diuitias, quas ego tanto cum labore comparauit? Attende frater infinitam Dei clementiam, nihil enim horum dicit, nec illum exasperat, sed amplectitur, & indui iubet, atque statim illi conuiuium præparat, & cum maximo gaudio eum ad mensam suam sedere facit. In quibus omnibus significatur, Deū nō solum peccatori peccata dimittere, sed ipsum virtutibus gratiaque sua exornare, & spiritualiter reficere. Idcirco³⁶ Beatus Paulus cum Deum patrem misericordiarum appellasset; addidit, dicens: Et Deus totius consolationis. In quibus verbis aliquid diuinæ misericordiæ addidit, quo abundantissimam Dei in homines pietatem explicauit. Misericordiæ namq; solū^{2. Cor. 1.} videtur peccatorum venia competere. Deus autem non hoc contentus est, sed ex iudice dimissor, veniæque largitor, consolator, plurimorumque donorum, ac gratiarum, & postea cælestis gloriæ, largitor efficitur: ad quam nos perducatur, Amen.

Dñica. III. In Quadragesima.

Erat Iesus eiciens demonium, & illud erat mutum, &c. Luc. 11.

DICITUR Hic diabolus mutus ab effectu, quia reddit homines mutos. Sicut etiam dicere solemus *Simile.* diem aliquem esse tristem, nō quod dies sit tristis, sed quia nos tristes reddit. Et sic intelligitur illud Pauli dicentis: Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quid? Spiritus sanctus postulat? Nunquid alium superiorem habet, a quo postulet, cū ipse sit Deus infinitus? & quomodo in summa, & perfectissima lætitia potest esse lætus, aut gemitus? Intelligitur ergo quod postulat, quia nos postu

Roma. 8.

*Matth. 9.
Chryso. ho
mi. 41. sup.
Matth.*

*Psal. 73.
Esa. 14.
Sap. 7.*

Luc. 10.

Gala. 2.

lare facit: gemit, quia nos gemere facit. Beatus Matthæus dicit, ² hunc hominem dæmonium habentem cæcum etiam esse. Et Diuus Chryso. hunc hominem dicit, illum etiam esse surdum. Ecce hunc miserum mutum, cæcum, surdum, & dæmonium habentem. Quis huiusmodi hominē non miseraretur? & tamen miserabilior est visu iuuenis pulcher, optimè vidēs, audiens, atq; eloquētissimus si in peccato mortali commoratur. Ille enim sic cæcus, & cū omnibus infirmitatibus suis poterat esse iustus, & Deo gratus. Tāta autem est hominum cæcitas, vt illi ita corporali morbo laboranti cōpatiantur: illius autem cuius anima mortua est, si corporalē habeat valetudinē, nō misereantur. Permittit Deus, diabolū in vni⁹ hominis corpore hanc stragē edere, vt ex hoc quāto perē animam destruat, cognoscatur. De diabolis dixit Dauid: Superbia eorum qui te oderūt ascendit semper. Et cū hac superbia, quæ semper in ³ illis viget, cū qua dixit Sathanas: In cælū ascendā, super astra Dei exaltabo solium meū, similis ero altissimo. Et cū sciat animā iusti sedem esse sapiētiae; pretiosiore mque cælo empyreo magnoperē curat, si quidē se vno cælo expulsum videt, in aliud præstātius cōscendere, quæ quidē est anima: vt inde Deū eiciens, in ea solium suū cōstituat, quod sit eleuatū super astra Dei; hoc autē facit, cū iustos in fraudem inducit, ac peruertit. Etenim astra Dei, quæ vitæ nostræ noctem illuminant, sunt naturalis ratio, fides infusa, & acquisita, & diuinæ legis lumen: & cū contempta ratione, fide: diuināq; lege homo diabolo obedit, tunc diabolus solium suū super astra Dei exaltat. Et sicut Deus cū in animā ingreditur, totam illam vult possidere, nec vna parte contentus est, sed cor, memoriā intellectum, voluntatem, oculos, manus, pedes, omnes deni ⁴ que hominis partes in sui seruitio vult occupari (hoc enim significat quod est apud Sanctū Lucam: Diliges Dominū Deū tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex tota mente tua. Cuius præcepti, sicut diligentissimus exequutor dixit B. Paulus: Viuo autē, iam nō ego, viuit verò in me Christus. Ita diabolus quando alicuius hominis dominatur, omnem eius virtutē, & substantiā desiderat sugere: atque idcirco, nō solum eum mutum, sed cæcum etiam, & surdū efficit, dominiū super animam, & corpus illius (si potest) accipiens. Quod cū ita sit fratres charissimi, vos ego Dei nomine exhortor, ne illi aditū patefaciatis, quia adducit secū alios septē nequiores se: non solū
 autem

⁵ autem septem, sed si ipse posset, totum infernum in domos vestras vellet inducere. Vt primum Dauid adulterium commisit, statim ^{2. Reg. 11. Gene. 4.} fideli seruo suo Vriæ infidelis fuit: ex infidelitate autem illa in homicidium deuenit. Sic Cain ex inuidia in perfidiam venit, dolose fratrem suum in agrum deducens, & postea illum interfecit, nec in hoc permanit, quousque desperauit. Atque idem fecit Iudas, qui ex nimia cupiditate in latrocinium deuenit: de illo enim dicit Beatus Ioannes: Fur erat, & loculos habens, ex latrocinio autem in diuini Magistri sui prodicionem venit, & tandem laqueo se suspendit. ^{1047. 12.}

Ecce quare Deus permittit, vt diabolus hominem mutum & surdum efficiat, vt ex hoc intelligamus, quot mala in illius anima operatur, quam quidem surdam, mutam, cæcamque efficit. Qui ⁶ cum tranquillitate in quodam domicilio vult quiescere, iubet omnes suos conticescere, & ianuas illius claudi, ne lux ingrediat. Hoc ipsum curat Sathanas, scilicet, ne prædicatorum voces audias, ne ad te lux ingrediat, nec cum hominibus conuerferis, qui tibi veritatem dicant, sed cum assentatoribus, & mendacibus, atque illis fidem habeas, vt dicebat Sanctus Hieremias Regi Sedechiæ: Vbi sunt Prophetæ vestri, qui prophetabant vobis, & dicebant: Non veniet Rex Babylonis super vos, & super terram hanc? O infelix peccator, qui Dei nuncijs non credis, qui tibi dicunt te cras moriturum, & à peccatis tuis in infernum præcipitandum esse: alijs verò tibi similibus fidem adhibes, qui tibi dicunt: longa est vita, satis temporis erit ad agendam poenitentiam, non veniet ira Dei super te. Hæc omnia curat diabolus faciens te ⁷ surdum ad omne bonum audiendum, vt in te quietissimè re- quiescat. Et sic Sanctus Propheta Dauid lamentabatur, dicens: Posuerunt Hierusalem in pomorum custodiam. Diuus Hieronymus hoc declarans dicit hoc significare, quòd quemadmodum dominorum hortis, in quibus pretiosi fructus sunt, verno tempore, cū iam sunt maturi, custodes apponuntur, ne quis illos furatur; ita diabolus cū videat peccatorem esse, quasi hortum maturorum fructuum, qui disco, mensæque suæ sunt apti, illum diligentissimè custodit, ne quis eum sibi surripiat: custodit autem plurima inconuenientia, & offendicula illi offerens, vt de malis in deteriora progrediatur. Quòd si ad prædicationem vult ire, aut cum aliquo seruo Dei conuersari, impedit illū quominus
 nus

Simile.

Hiere. 37.

Psal. 78.

Hierony.

Simile.

simile.

nus hoc faciat. Sicut qui arcem obsidione premit, curat vt nullū 8
 alimentorum genus ad obsessos ingrediatur, quò illos securiores
 habeat. Hoc est hominem à diabolo surdum, cæcum, & mutum
 reddi, vt nulla ianua salutis ad eum ingrediatur. Quemadmodum
 autem hic miser corporaliter afflictus in clementissimo Iesu re-
 medium inuenit, ita illud inueniet peccator quantumcunq̄
 ab ipso Sathana perditus, destructusq̄ sit; si sicut debet ad hunc
 diuinum medicum accesserit. Hæc significauit hic optimus Do-
 minus per Isaiam, dicens: Quiescite agere peruerse, discite be-
 nefacere, quærite iudicium, &c. Si fuerint peccata vestra, vt
 coccinum, quasi nix dealbabuntur; & si fuerint rubra sicut ver-
 miculus, velut lana alba erunt. Has duas similitudines harū dua-
 rum rerum ponit, quarum vtraq̄ue difficillimè colorem amittit,
 vt intelligatur quantumuis culpa inueterata sit, & quantumcun- 9
 que altas radices in anima egerit, si verè, & ex animo ad hunc
 diuinum medicum confugiatur, omnibus peccatoris malis esse
 remedium adhibendum. Quapropter ô frater peccator confiden-
 ter accede, & graui peccatorum tuorum dolore percussus, propo-
 nens te iam amplius tam bonum Deum non esse offensurum, at-
 tende te esse mutum, & tempus iam esse, vt de te dicatur quod de
 illo dictum est, scilicet: *Locutus est mutus*. Quot sunt dies, ex quo
 ad pedes auditoris poenitentiarij non locutus es? Humiliter ergo
 Dominum exora, vt tibi spiritum largiatur, quò nunc loquaris,
 sicut oportet, ad animæ tuæ salutem. Beatus Augustinus ait: Ar-
 bitrare quando coram sacerdote es, te coram Angelo esse, quem
 tibi Deus mittit, vt tibi medeatur, & sanet: quapropter arcana 10
 tua illi reuela purè, ac syncerè cum illo loquens; & addit, dicens:
 Non te pudeat coram vno dicere, quod non te puduit coram mul-
 tis forsitã, & cum multis facere, Nam hominum est peccare, Chri-
 stianum à peccato desistere, diabolicum verò perseuerare. Pecca-
 sti (inquit) tanquam homo, surge igitur sicut Christianus, ne qua-
 si diabolus in peccato perseueres: vt tibi cælum aperiatur, aperi-
 tu cor tuum. Dicit, nos à peccato surgere Christianum esse, quia
 sine gratia, & auxilio Iesu Christi hoc fieri non potest. Vnum ex
 illis, de quibus magnoperè gloriabatur Iob hoc erat: Si abscondi
 (inquit) quasi homo peccatum meum, & celauit in sinu meo ini-
 quitatem meam. Vbi ponit dictionem; si, pro non: vt Psalm. Si
 introibunt in requiem meam, id est, non introibunt. Diuus Gre-
 gorius

Isai. 1.

Augusti. li.
2. de visita-
tione infir-
morum.

Iob. 31.

Psalm. 94.

Gregorius perpendens verba illa Iob dicit: quasi homo, id est, quasi
 debilis. Magna enim est debilitas hominem vulneribus suis non
 mederi, eo quòd illa non vult reuelare. Si in illo tempore hoc fa-
 ciebat Sanctus Iob, reuelans peccata sua qui illis remedium adhi-
 beret: quanto maior ratio nunc est, vt nos idem nunc faciamus,
 cum huius rei diuinum præceptum habeamus, & hoc in sancta
 confessione facere debeamus, quod est diuinū salutique nostræ
 necessarium Sacramentum? Perpendit etiam illic Beatus Grego-
 rius Deum non maledixisse homini quum peccauit; sed quum se
 excusauit: si enim primi parentes statim se accusarent, statim illis
 peccatum dimitteretur. Quam obrem fratres mei diuinę Maiesta-
 tis nomine vos rogo, vt debilitatem hanc procul eijciatis, & aduer-
 tatis tempus iam loquendi esse præcipuè cum iam simus in me-
 12 dio Quadragesimæ, & ferè omnes estis muti, qui peccata vestra
 non estis confessi. Quando hoc facere speratis? confugite, confu-
 gite ad tam cæleste remedium, siquidè illo tanto perè indigetis.
 Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe demoniorum eijcit
 demonia. O terribilem malitiam! ecce ingenium diaboli, qui cū
 opera Iob non posset vituperare, quādo Dominus illa laudauit,
 intentionem, qua illa faciebat, vituperauit, dicens: Nunquid Iob 10b. 1.
 frustra timet Deum? Nōne tu vallaſti eum, ac domum eius? Hūc
 igitur maledictum patrem omnes eius filij sequuntur; sicut illi fi-
 lij Amon, de quibus dicitur: quòd cum nunciij Dauid venirēt, vt
 eos de obitu patris sui consolarentur, ipsi dixerunt illos speculato-
 res, & exploratores esse, qui ad explorandum regnum veniebāt.
 13 Opus pietatis, opus iudicant crudelitatis. Ita hi miseri Pharisei,
 quasi filij talis patris semper (videri suo) quid in sanctissimis Sal-
 uatoris nostri operibus calumniarentur, inueniebant. Vice versa
 faciunt iusti, qui quando opus est manifestè malum, quod nequa-
 quam excusari potest, intentionem saltem excusare curāt. Quid
 nequius, quā Christum Dominum morti tradere? & tamen cu-
 rat sanctissimus Dominus illorum intentionem excusare, dicēs:
 Quia nesciunt quid faciūt. Sic Sanctus Ioseph malū opus, quod
 2. Reg. 10.
 Luc. 23.
 Gene. 45.
 fratres eius fecerant, vendentes illum excusabat, dicens; illud esse
 artificium, quo Deus vsus fuerat, vt inde tantum illud bonum eli-
 ceret. Nolite (inquit) pauere, neque vobis durum esse videatur,
 quòd videritis me in his regionibus: pro salute enim vestra mi-
 sit me Deus ante vos. Non sic impij non sic, nata sanctissima etiā
 iustorum

Hiere. 8.

Eccl. 5.

Psalm. 51.

simile.

iustorum opera calumniare curant. Pro magna maledictione dixit Deus: Ecce, ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, & mordebunt vos. Multo tamē maior maledictio, & supplicium Dei est permittere vt sint homines serpentine, & venenosi, quasi basilisci, quibus nihil prædicator, nec prædicatio, nec ipse Deus cum tot, tantisque miraculis prodest: sicut apparet in his sceleratis Pharisæis. Liberet nos Deus fratres à tãto malo, ne in similem peruersitatem deueniamus. Ne autem in hoc præcipitium incidatis, linguas vestras summoperè cohibere curate. Nō appelleris susurro in vita tua, & lingua tua ne capiaris, & confundaris: super furem enim est confusio, ait Ecclesiasticus. Ne facias quare murmurator appelleris. Sunt quippè homines, qui videntur hoc murmuratoris nomen velle comparare; quãdo autē quis cognomen aliquod comparauit, plurima iam fecit. Et sic vocatur hic murmurator latro, quia rem tam pretiosam sicut famam furatur, & dicitur quòd in confusione capietur. Et alia translatio legitur hic: Insidiatorem enim sanguinis sequitur ignominia. Ponderate quàm crudeli nomine murmuratorem appellat. Iustificatus pusillū, & magnū similiter, id est, de omnibus, tã de minimo, quã de maximo oportet te benedicere. Eo quòd tantū atrociniū sit, quòd lingua committitur, vocatum est à Dauid per antonomasiam, in iustitia; & sic dixit: Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, sicut nouacula acuta fecisti dolum. Res est mirabilis quòd dicit Dauid; linguam iniustitiam cogitasse. Si vadis ad domū fabris ferrarij, & dicis illi, vt tibi calceos faciat, nescis illos facere, quod si facit, sunt pessimi. Si vadis ad domū sutoris, vt securim tibi faciat, idē erit: sutor enim calceos, faber verò securis nouit conficere. Sic voluntas nescit intelligere, sed velle: intellectus verò nouit imaginari, & intelligere; nō autem velle, & amare; sic lingua nescit cogitare, sed loqui: & idē quando lingua murmurat, & proximum suum infamat, dicit Spiritus Sanctus illam talia loqui, quæ apertè cognoscuntur, non ab intellectu quidem, sed ab ipsa lingua fuisse cogitata, cuius officium non est cogitare, sed loqui. Et dicit eius verba esse quasi calceos à fabris ferrarij manu confectos, & quasi securim à sutore fabricatam, id est, illam verba contra omnem rationem, & iniustitia plena loqui; siquidem cum illis tam pretiosam rem sicut famam proximo suo aufert. Cui quidem iniustitiæ

satis

17 satis difficile remedium adhibetur. Nam sicut morsus canis rabiosi, & ictus sagittæ venenosæ rarò bene curatur: ita murmuratio rabiosi hominis sicuti canis (de quo dicitur: Venenum aspidum sub labijs eorum) rarò, aut nunquam benè aufertur. Quamuis enim te retractes, semper tamen quoddam infamiæ vestigium in auditorum animis remanet. Atque vt huius talis mali grauitatem melius cognoscatis, notate metuenda quædam verba Ecclesiastici, dicentis: Multi ceciderunt in ore gladij; sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Et paulò post: Mors illius, mors nequissima, & utilis potius infernus, quàm illa. O sancte Deus! quàm pestifera res est mala lingua, cum sit nequissima mors, quæ in anima causatur, sicut hic dicit Spiritus sanctus; & est peior inferno, qui iustos nō torquet; mala autē lingua magnoperè illos cruciat. Quis animo linguam suam effrenatè audebit immittere, præcipuè cum hæc intelligat? Optimè ea considerate fratres mei intra vestra Christiana pectora: nulla enim sunt verba, quibus hæc satis dignè exaggerari possint.

Ipse autem; vt vidit cogitationes eorum, &c. O si hoc peccator consideraret, quòd non solum eius opera, verum & cogitationes etiã à Deo perspiciantur, quàm cautus viveret. Pro magna exaggeratione dixit B. Paulus: Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobam sensum, vt faciant ea, quæ non conueniunt. Effectus peccati est hominis intellectum à consideratione præsentis Dei segregare; huius enim rei obliuio plurimorum malorum causa est, sicut hic dicit Sanctus Apostolus: Sicut non probauerunt, id est, sicut nunquam in cognitione suam Deum portare curauerunt, nec res interiores à Deo perspicere crediderunt, nec ipsum illis adesse putauerunt, aut de Deo meminere, ac si non esset Deus: idcirco in poenam tantæ negligentis, & inconsiderationis tradidit illos Deus in reprobam sensum. Hoc etiã significat Dauid, dicens: Fortes quæ fierunt animam meam, & nō proposuerunt Deum ante conspectum suum. Illud: Et, significat, quia in quo declarat Propheta illos nequaquam tyrannos futuros fuisse, si aduertissent se à Deo aspici. Alibi etiã dicit: Deus iniqui surrexerunt super me, & Synagoga potentium quæ fuerunt animam meam; & non proposuerunt te in conspectu tuo: id est, quia nō proposuerunt te in conspectu suo. Et de illis maledictis semibus dicit Dauid ad tantū illud malum: committendum tria notabilia fecisse: videlicet,

simile.

Psalm. 13.

Eccl. 28.

Rom. 1.

Psalm. 53.

Psalm. 85.

Dan. 13.

Danic. 13. videlicet: Euerterunt (inquit) sensum, & declinauerunt oculos suos, ut non viderent cælum, neque recordarentur iudiciorum iustorum. Primum quod fecerunt, fuit à summo vsque deorsum sensum suum euertere. Rationem infra ut conculcarentur, sensum verò supra, ut dominaretur, constituerunt, quæ sanè est euersio, & abusio lachrymatu dignissima. Secundò, declinauerunt oculos suos, &c. Vrgentissimum enim remedium est ad nos à vitijs cohibendum animaduertere nos à Deo videri. Nec recordati sunt iustorum iudiciorum Dei, quibus punire solet eos, qui illū offendunt. In medio autem posuit oculos à Deo semouere, quasi significans hanc esse cæterorum omnium malorum causam. Etenim quis esset tam temerarius latro, qui videns iudicem iuxta se esse, eiusque manus intueri, furari auderet? Idcirco nos admonet Beatus Paulus, dicēs: Siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus, id est, cum Iesu Christo. Non solūm significat in hoc ne extra gratiam Iesu Christi cum peccato mortali recumbere audeamus, sed etiā ut semper simus viui cum eo in vigilijs, scilicet, cū illo, & in somnis cum illo, considerantes illum semper nostras etiam cogitationes intueri, ut dicebat Dauid: Et omnes viæ meæ in conspectu tuo. Sic in illo loco Iob vbi dicitur: Quare posuisti me cōtrarium tibi? Hebræus textus dicit: Quare posuisti me coram tibi? Ratio autem quare nos corā se ponit, hæc est: ut diligenter euigilemus, & pudeat nos vilissimam etiā aliquam cogitationem habere, qua tam sanctos oculos, sicut sunt oculi Dei, offendamus.

Cognoscens igitur Deus iniquas cogitationes, quibus peruersi illi arbitrabantur se in nomine Beelzebub. dæmonia eijcere; efficacissimis rationibus coepit comprobare eorum cogitationes falsas esse. Quarum prima hæc est: *Omne regnum in se ipsum diuisum, desolabitur.* O quàm diuina est hæc Domini sententia! Prius autem ex illa fructum percipiamus ad conseruationem regni, quod diuina Maiestas habet in terra. Omnes vnanimiter curemus conuenire, præsertim ij, qui hoc admodum necessarium negotium salutis animarum tractamus. Si enim in confessoribus, & prædicatoribus non fuerit amor, & concordia parum utilitatis populo poterant afferre. Et si ea, quæ vnus prædicator prædicat, & docet, alius dedocet, dicens illa non esse tam mala, & fieri posse. Et si peccatū, quod vnus confessor non absoluit, quia non cōuenit, alius ipsum absoluit: quomodo stabit regnum Dei? Atq; si cæteri Christiani

tanquam

23 tanquam canes se mordent, & deuorant: quid superest, nisi quod dicit Beatus Paulus, his verbis: Quod si ad inuicem mordetis, & comeditis vos, videte ne ab inuicem consumamini. Si quum animalia in arca Noe commorabatur, leo, tigris, lupo, & omnia ferè alia animalia crudelitate sua vterentur, mitia à crudelibus comederentur, & postea ipsa inter se consumerentur. Idcirco prouidit Deus, ut ad eorum conseruationem omnia illic essent mitia. Hoc ipsum igitur ad huius cælestis regni conseruationem requiritur. Idcirco vnicuique nostrum dicit Spiritus sanctus: Inquire pacem & persequere eam. Ne expectes ut ipsa domum tuam veniat, se seque tibi offerat: sed tu illam inquire, & donec consequaris, prosequere; tua mala propensione te exue, teque ipsum supera. Vide quomodo venator leporem insectatur, non solūm enim canis, sed & ipse etiam currit, & non solūm currit, sed vociferatur quousque tandem illum assequitur. Efficacius igitur oportet te pacem persequi, cum lepore sit pretiosior: & non solūm cum diligentia tua debes currere, sed etiam vociferari, instantissimè illam à Deo exposcēs. O fratres charissimi, si intelligeremus quanti nostra hoc intersit, quā libenter aliquid de iure nostro perdere mus, ne cum fratribus nostris pacem amitteremus. Siquidē ex eo tot peccata, rerumque publicarum dirutiones oriuntur; ut aperte significauit Dauid, dicens: Conturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna. Ex hominum discordijs, perturbationes regnorum & ruinæ dimanant. Et ita medium, quod Deus habuit ad euertendum Ægyptum; fuit, efficere, ut inter eos discordia versaretur. Vt in Isaia dicitur: Et concurrere faciam Ægyptios aduersus Ægyptios: & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicum suum, &c. Quis hanc sanctam Ecclesiam tantoperè fulciuit, aut quis effecit, ut à potentissimis tyrannis tot victorias reportaret, nisi charitas feruentissima? Qua (vt dicitur in Act.) Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. Et ideo de illa dicitur: Quid videbis in Sunamite, id est, captiua diuinæ obedientiæ, nisi choros castrorum? Duo dicuntur; chori, scilicet, & castrorum, exercituum militarium virorum. Chorus est quidam vocū concentus: in castris autem sunt arma ad præliandum, atque hæc omnia largitur charitas, scilicet, cordium conformitatem, & arma, id est, virtutes ad præliandum. Et ideo dicitur: Quid videbis in hac Ecclesia captiua obedientiæ Dei, nisi cordium consonantiam,

Tom. ij.

r

tiam,

tiam, ex qua ad resistendum fortitudo dimanat? Ut hanc pacem ²⁶ haberemus, dixit Christus Redemptor noster omnia, quæ in suo sancto Euangelio prædicauit; quod conuincitur ex eo, quod dixit: Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. Hoc autem, vt ait glossa, intelligendum est, non solum de ijs, quæ Dominus Iesus in vltima coena prædicauit: sed de omnibus etiã, quæ antea docuerat. Quamobrem per reuerentiam huius superni Principis pacis, & per amorem, quo illam tantoperè nobis commendauit, eius nomine vos adiuro, vt inuicem vos vnire, & conformare, cum magno amore, & charitate curetis, sufferentes vos inuicem, sicut Deus quotidie vos suffert: cum illum sapissimè offendatis.

Ex hoc vniuersali principio infert Dominus conclusionem illam, dicens: *Si autem Sathanas in seipsum diuisus est, &c.* Quod absq; ²⁷ dubio sequeretur si ipse vnum diabolū in alterius diaboli virtute eijceret; & alij cōtra alios facerēt. Secūda ratio hæc est: *si ego in Beelzebub eicio demonia, filij vestri, &c.* Qui perpendit aurū, ne fortè aliqua in pondere in sit fraus postquam in vna statera pensauit, in altera illud iterū perpendit: sic dicit hīc Dñs his, qui de sanctissimis miraculis suis detrahebant. Pensate (inquit) illa in alia statera, pensate illa in filijs vestris, & animaduertetis vos à passione vestra excæcari, & decipi. Et si quidem filij vestri, qui sunt discipuli mei in nomine meo dæmonia eijciunt: vos autem dicitis, quod eos nō eijciunt in nomine Beelzebub: quare de me dicitis, quod de illis nō dicitis? In hoc ergo videbitis, quod præ malitia deliri, & insani estis. Tertia ratio est: *Cū fortis armatus custodit atrium suū, &c.* Hic fortis est diabolus: & dicit B. Chrysostomus eū fortē appellari, quia ²⁸ ignauia, & pusillanimitas nostra illi vires addit. Etenim quis Mauros fortes reddit, nisi Christianorum pusillanimitas? sic etiã vires accipit Sathanas, quia videt nos minima quaq; tentatione, quā nobis offert statim superari, & de vinctis manibus eius ministerio submitti. Si enim illi resistere vellemus, facillimè eū vinceremus. Dicitur autē armatus, vt dicit Theophylactus, quia habet septem peccata mortalia tanquā arma, quibus nobis bellū infert. Etiam mali homines, & malæ mulieres, & famulus quem domi tuæ habes, qui est leno tuus, hi omnes sunt arma Sathanæ: quid enim est famulus ille, nisi ensis Sathanæ, quo alterius fœmine, & tuam simul animam occidit? Et maledicta vetula, quæ de domo in domum

Iodn. 16.

simile.

Chrysost.

Theophil.

agnum ambulat quasi cymbalum Sancti Antonij, quid aliud est ^{simile.} nisi armatura Sathanæ? Sunt ollæ veteres, quæ quia iam plurimas carnes coxerunt, confringuntur, postea verò aliarum sunt tegumenta. Ita hæc maledictæ vetulæ postquam plurimis turpitudinibus, quas in se exercuerunt, fractæ sunt, aliarum ollarum tegumenta sunt, & quasi testæ fractæ de domo in domum deferunt ignem, qui sunt nuncij, quibus animas comburunt. Vg miseris vobis, quā terribilibus tormentis peccata, quæ in diuinam Maiestatem committitis, soluturæ estis! Si pauper cicera manducaturus est, quia nō habet coclear, facit ex pane coclear, quo cicera sua manducat: quibus consumptis comedit etiam & coclear. Sic diabolus cum sit pauper vtitur ijs tertijs, quasi coclearibus; vt cum illis alias plurimas animas deuoret, quos etiam postea manducabit. O coclearia Sathanæ, quot damna rebus publicis infer- ³⁰ tis! quod enim dæmon per se solum non audet, nec potest facere, id vestro auxilio adiutus efficit. Dominus dixit: Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, &c. Expedi ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. In quibus verbis videtur designare remedium, quod his talibus adhibendum est, ille, in cuius collo mola suspenditur, & immittitur in profundum maris, ita submergitur, vt nullo vnquam tempore amplius appareat. Sic ille qui occasionem præstat se sequere offendiculum facit, quod fratres sui peccent, deberet à gubernatoribus illuc includi, vbi nunquam amplius videretur. His armis munitus Sathanas custodit atrium suum, quæ quidem est anima peccatrix, & custodit eam (sicut antea dicebamus) quasi qui im- ³¹ maturorum fructuum hortum ad mensam suam custodit.

Et in pace sunt omnia quæ possidet. O quam miserabile est videre quā pacificè diabolus plurimos peccatores possidet! Hoc est enim quod ipse magis curat, videlicet, vt tu o peccator cum tranquillitate maxima, & sine aliquo scrupulo in peccato commoraris, nec Deum timeas. Dicit David: *Quia illic interrogauerunt nos, qui captiuos duxerunt nos, verba cantionum.* Et dicit illos hæc sibi dixisse: *Hymnū cantate nobis de canticis Sion.* Quemadmodū igitur illi Babylonici volebant, vt Hebræi in captiuitate concinerent, & cū captiui essent, delectarentur: ita diabolus plurimis modis curat, vt peccator in miserima hac seruitute sicut est peccatū, delectetur, & quiescat, vt illū sub sua potestate securius teneat. O in ^{1 2} foelix

Matth. 18.

simile.

psalm. 136.

foelix captiue quare non dicis idem, quod illi dixerunt? Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Ne rideas, sed potius lamentare, & cum lachrymis, & planctu à fortiore, qui est Iesus Christus filius Dei, auxilium deprecare. Nam aliter nunquam hac misera seruitute liberaberis. Hac etiam supradicta ratione ostendit Dominus se diabolo fortiorem esse, siquidem illū ab ea possessione expellebat, quā ille cū trāquillitate possidebat.

Peractis his rationibus conuersus est Dominus ad hominē, quem sanauerat, & dixit illi: *Cum immundus spiritus exierit ab homine, &c.* In quibus verbis illum admonuit, tanquam diceret: Caue ne ad te reuertatur. Etenim hæc est vna ex maximis hominis miserijs: quod vbi primū Deum recipit, illum à se statim expellit, aditum patefaciēs, quo diabolus iterum ad se ingrediatur. Hoc si gnificauit Ecclesiasticus, dicēs: Quasi lapidis virtus probatio erit in illis; & non demorabūtur proijcere illā. Grauisissimus est Deus homini mundano, non potest Deum sustinere. Si vnum diem illum in anima sua habet, statim defeciscitur, & illum à se proijcit. Sicuti, qui torcularis pondus humeris asportat, statim vt opportunum locū reperit, illud à se eijcit. Ita peccator si aliquantisper Deum sustinet, tantum onus sibi videtur sustinere, vt locam & occasionem quærat, quod eum à se proijciat. Postquam autem illum proiecit, tam leuis, & hilaris manet, sicut qui grauisissimum quoddam onus deposuit. Idcirco dicit: quasi lapidis virtus probatio, id est, quasi probatio lapidis. Sicuti qui probat vt se grauisimo lapide oneret; virtus erit in illis, & non demorabuntur proijcere illam, scilicet, virtutem: non enim norunt illam. Quibus autē cognita, permanet vsq; ad conspectum Dei. Qui semel Deum sapit, & in diuinis rebus gustum reperit, vitam potius deperdet, quam Deum relinquat. Atq; ideò subdit, dicens: Audi fili, & accipe cōsiliū intellectus, & ne abijcias consiliū meum, inijce pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collū tuū: subijce humerum tuum, & porta illā, & ne acedieris vinculis eius. Si Deus (inquit) sua diuina lege pedibus tuis cōpedes immittit, collo quem inijcit, humerosq; cathenis alligat: omnia illi libentissimè humeros, pedes, & collum offer: hoc est enim amici consiliū, & hæc est diuina quædam libertas. Habet Deus compedes, & cathenas, quibus iustos vincit, ne ab eo recedat; quæ est sancti Euāgelij suauitas, qua illos in circuitu suo deuincto tenet. *O mirifica verba*
& ad:

Eccles. 6.

simile.

35 & admirabile consiliū! Beati illi, qui hoc sequuti fuerint fideliter in obedientia perseuerantes vsque ad conspectum Dei, quæ est gloria, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ Feria. II. post Dñicā. III. in Quadragesi.

Quanta audiuiimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua, &c. Luc. 4.

DE Domino Deo nostro, quod est summum bonum, & perinde diffusiuum sui, dicit Beatus Iacobus: Qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Atque ex hoc intelligunt iusti, quod etsi in hoc seculo homines urbani, & sapientes ab his, à quibus plurima acceperunt beneficia; alia denuò recusant postulare: apud Deum tamen non sic fieri oportet, sed plurima à diuina Maiestate beneficia percepta debet esse causa principalis, quod plura etiam denuò postulentur. Quem quia clementissimum, liberalissimumque experti sunt, illum semper eundem futurum, nec vlla temporum diuturnitate commutandum sperant. Quod quia nō fecit Aza Rex Iuda grauius à Domino reprehensus est per Prophetam Ananiā. Cū enim Deus illi cōcessisset insignem quandam victoriam ex Æthiopibus; cumque paucis post diebus à Rege Syriae auxilium poposcit. Quamobrem non solum asperrimè reprehensus, sed punitus etiā, & infirmitate percussus fuit. Nōne (dixit ei Propheta) Æthiopes, & Lybies multo plures erant quadrigis, & equitibus, & multitudine nimia; quos cum in Domino credidisses, tradidit in manu tua: oculi enim Domini contemplatur vniuersam terram, & præbent fortitudinem his, qui corde perfectò credunt in eum. Sultè igitur egisti, scilicet, quia habuisti fiduciam in Rege Syriae, & non in Domino Deo tuo; & propter hoc ex præsentis tempore aduersum te bella consurgent. Notate verbū illud propter hoc: in quo significatur Deum velle ne simus pusillanimes, sed ad eum confugiamus & beneficia maxima deprecamur. Melius fecit S. Iacob, qui cū Deum rogaret, vt se à fratre suo Esau liberaret, prius impetrata à Domino beneficia recenset, dicens: Domine minor sum cunctis miserationibus tuis, & veritate, quā expleuisti seruo tuo. In baculo meo trāsiui Iordanē

Dionysius de diuinis nominis. c. 4.

Iacob. 1.

2. Paral. 16.

Gen. 32.

istum; & nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratris mei: quia valde eum timeo. Cum igitur Deus infinitus sit liberalitatis, qui que nunquam defeciscitur beneficia conferre, & iniuria se affici dicit, quando homines ad eum non confugiunt quare petentibus Nazarenis ut ea miracula quæ alibi operabatur in patria sua faceret: noluit hoc concedere? Præcipue cum dicat Plato, hominem pro patria mori, non esse mori, sed soluere quod debet, non enim minus, quam vitam patriæ, in qua nati, & educati sumus nos debere affirmat. Cum que semel Tullius interrogaretur, quare tantoperè patriam suam diligeret? respondit, dicens: quia illi omnia, & vitam etiam debeo. Hæc (inquit) me aluit, hæc me honestè produxit ad hanc ætatem. Siquidem ergo filius Dei conceptus, conseruatus, educatusque fuit in Nazareth, quare illam saltem fidelitatem, & amorem patriæ suæ non præbuit, quæ illi suis patrijs præstiterunt? quare ciuium suorum petitionem non cõcessit? Ex hoc cognoscetis fratres quales illi erant, & quàm graue peccatum sit ingratitude, quando quidem infinitam Dei liberalitatem impedit. Quia autem hi acceptis Dei beneficijs se se ingratos præbuerunt, indigni redditi sunt alia denuò recipiendi. Maximum beneficium fuit verbum diuinum in eorum patria incarnatū fuisse. Et illic tã sanctas personas sicut Beatã Annam, Ioachim, & sanctissimam virginem Mariam Dominam nostrã, & super omnia sanctum sanctorum Iesum Christum filium Dei tandiu commoratum fuisse. Paruum beneficium esse arbitramini in loco in quo viuitis sanctos homines habitare? Ne illud parui faciatis: maximum est enim Dei beneficiū. Et sic verba illa, quæ dixit Dauid: Credo videre bona Domini in terra viuentium, à nonnullis declarantur (& meritò quidem) de Iudæa intelligi. Sic enim illam vocauit Isaias, dicens: Quia abscessus est de terra viuentium. Sic etiam illam nuncupauit Ezechiel cum dixit: Dederunt enim terrorem suum in terra viuentium. Hoc autem nomine terra illa à sanctis Prophetis vocabatur, quia homines illic in Dei obedientia vivebant, multi que Dei serui illic commorabantur, atque cæteris omnibus populis idola adorantibus in illa verus Dei cultus habebatur. Cum que Dauid inter gentes exularet, sperabat se aliquando in illam terram venturum esse, in qua Deo vero seruebatur: quod sanè sanctissimum erat desiderium, & quod inter omnia huius seculi bona desiderare deberemus.

Plato.

Tullius.

Psalm. 26.

Isai 53.
Ezech 32.

beremus. Singulare enim Dei beneficium est inter plurimos iustos habitare, quia optimum præbent pietatis exemplum, aliorumque bonorum causa sunt. Nazareni autem hoc tanto bono uti nesciuerunt, nec pro tam ineffabili beneficio se se Deo gratos præbuerunt, quod est maximum malum. Dicunt Medici pulmonem in humano corpore, & in cæteris animalibus esse quasi ventilabrum, quod maximum cordis calorem temperat, & refrigerat, ne nimio calore suffocetur: quod beneficium sapientissimus autor naturæ constituit, pulmonem que ita disposuit, ut cor illi hoc modo remuneraret, scilicet, ut pulmo communi venarum sanguine, quo cæteræ corporis partes aluntur, non sustentetur, sed purissimo quodam, & delicatissimo, qui est arterialis sanguis, qui in ipsius cordis sinu conficitur, & purificatur: ut qui propinquior Regis minister est, cibo regio sustentetur. In quo nos Dominus diuinitus admonet, & docet, ut grati simus; siquidem decreuit, ut irrationales etiam partes gratitudine vterentur, significans irrationaliorem esse illum, qui benefactori suo fuerit ingratus. Quod si pro corporalibus beneficijs Deus nos gratos esse vult, sicut perpendit Dauid, qui referens corporalia beneficia quæ Deus in Hebræos contulit, sicut fuit quod eduxit eos cum argento, & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus. Res mirabilis. Quando voluit Dominus Hebræos de Ægypto educere, ne quis propter infirmitatem in seruitute remaneret, omnium valetudini miraculosa quadam prouidẽtia (nam ut talem illam commemorat hic Propheta) consuluit, ita ut inter tantam hominum multitudinem, sicut duodecim tribus, nullus ægrotaret, quod beneficium postquam cum plurimis alijs retulit, dicit omnia illis facta fuisse, ut custodiant iustificationes eius, & legem eius requirant. Si ergo pro terrestribus, & temporalibus beneficijs, quæ in comparatione cælestium donorum vilia sunt, hanc gratitudinem Dñs exposcit: quid pro spiritualibus postulabit? & quanto rigorosius illorum ingratitude puniet? Super quod notate mysterium, quod est in libro Numerorū, ubi dicitur: Interea ortum est murmur populi quasi dolentiū pro labore contra Dñm. Quod cum audisset iratus est, & accensus in eos ignis Dñi deuorauit extremam castrorum partem. Super hunc locum (dicit quidã interpret) valde pensandum esse, quod antequam Dñs Hebræis legẽ præbuisset, eorum murmurationes non

Psalm. 104.

Numer. 11.

puniuit: postquam autem legem illis dedit, semper illos supplicij affecit, quotiescunq̄ue murmurabant. Ex quo apparet, quòd quanquam antea maxima in illos beneficia contulerat, non tamen eos tam deuinctos sibi esse iudicabat, sicut postquam illos diuinam legem erudiuit, clarioremque sui cognitionem illis præbuit. Et sicut magis deuinctos sibi eos tunc puniebat, quia grauius peccabant, sicut dixit Beatus Petrus de quibusdam peccatoribus: Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato. Et ita dicit hinc sanctus Textus: Sed, & Moy si intoleranda res visa est. Verè intolerabile est in populo Dei murmuraciones, blasphemias, & ingratiuitates audiri. Hoc autem non omnibus quidem intolerabile videtur: mali namque principes, & prælati Dei offensiones non sentiunt. Moy si, & illis, qui ipsius spiritum habent, peccata intolerabilia videntur. Sicut Phineæ, Mathatiæ. Et sicut Dauidi, qui ferre non poterat castra Domini à gigante Goliath contumelijs affici. Et Helix, qui Pseudopphetas non potuit tolerare. Et sicut gloriosus Baptista non potuit iniquum Herodem perferre. Moy si intoleranda res visa est. Nomen illud Moy si, magnam habet emphasin. O fratres mei, quare hæc audientes pudore non confundimur? & quare corda nostra timore non operiuntur cum ineffabilia beneficia, quæ à Deo accepimus, consideramus, præsertim hoc profundè animaduertentes, nos ab eo in hac sancta Ecclesia, tot rãq; diuinis sacramentis exornata, sanctissimiq; Euangelij suauitate dulcorata cõstitutos fuisse: quæ iure optimo potest terra viventium nuncupari? Vbi sunt tot iusti, quorum exemplo ad omnem pietatem possumus cõmoueri, nos verò omnib⁹ his beneficijs ingratos nos ostēdim⁹. Quæ supplicia nobis præparata esse arbitramini pro tot sceleribus, quot quotidie, cum Christiani simus, perpetramus nõ stuentes oculos in maxima beneficia, quibus altissimæ Maiestati deuincti sumus: sed horũ omnium immemores peiora opera, quã infideles fortè facimus? Quapropter seuerius, quã illi in inferno puniemur, nisi nos ad poenitentiam receperimus. Quod significauit B. Paulus in illis grauissimis verbis, quæ dixit ad Romanos: Reuelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem, & iniustitiam hominum, eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent. Reuelauit (inquit Sanctus Apostolus) mihi Deus iram, & suppli-

2. Petr. 2.

Nume. 25.

1. Mach. 2.

1. Reg. 17.

3. Reg. 18.

Marc. 6.

Roma. 1.

12 suppliciũ suum descensurũ esse super illos, qui veritatẽ eius in vinculis, & carcere detinent. Meritò profectò conqueritur veritas, & fides Dei de omnibus hominibus huius sæculi. Tã in de Mauris, quã de gentibus, & Iudæis: multo autem maiori ratione de prauis Christianis potest conqueri. Quod hac ratione cõprobatur. Si il-
 13 lustrissimus quidam, & maximæ autoritatis dominus domum tuam accederet & illi ostiũ nolles aperire, magnam ei inferres iniuriã. Si autem aperto ostio illum in domum tuã includeres, & ad stabulũ quoddã alligares dicēs ei: in hoc horrido, & obsceno loco vincus commoraberis, neq; hinc exhibis. O quã maximã iniuriã tanto viro inferres, multò quidem maiorem, quã si ei ostium nõ aperniffes. O vtinam ex hoc scelerum nostrorũ grauitatem intelligeremus. Cogitate fratres Mauros, Iudæos, & gentes cū fidei veritas nobilissima quædã res sit, illã ad se ingredi non sinere, sed ei ostium claudere: Christiani autem aditum illi patefaciunt, verũ tamen illam in intellectu vincũ retinent. Ibi eris (aiunt) compedibus alligata, neque vsque ad voluntatem saltem exhibis, vt tui amore capiatur: nec ad oculos, aut os, manus, aut pedes, in nulla quippe harum rerũ nos Christianos esse demonstramus: sed in visu, auditu, operibus, & deniq; gressibus multi ex nobis pagani apparemus. In nihilo horum splendet fides nostra, non enim ad hæc peruenit, quia est intus in intellectu alligata cathenis. O sancte Deus quanta iniustitia crudelitas, & iniuria est fidei veritatẽ, in horridi & immundi intellectus stabulo alligatam retineri. O quã seuerè descendet ira Dei super omnes talem iniustitiam facientes. Quapropter fratres exolvite hanc veritatem; finite illam
 14 ad voluntatem ptodire, vt voluntas rerum fidei amore capiatur, & ad omnes corporis partes illam extendi finite, vt in omnibus sensibus, actionibusque nostris Christiani esse videamur. Loqui mini, aspiciate, ambulate, & operamini sicut illi, qui animã immortalitatẽ, gloriãque ac tormentorũ inferni æternitatẽ credũt. Ne in hoc solummodo confidatis dicentes: Christiani sumus.

In hodierna enim Sancti Euangelij lectione nobis diuinus Magister ostēdit parũ apud diuinã Maiestatem titulos valere, de quibus homines gloriantur, quibusque cęlestẽ gloriã se consecuturos arbitrantur, cum tamen sceleribus, miserisq; suis alligati teneantur. Putabant Nazareni se ad sanctissimi Redemptoris nostri opera ius maximum habere, eo quòd filius esset ciuis illius

ciuitatis. Nec verò ani maduertebāt se propter ingratitude, quā is illi beneficio, cæterisq; quæ à liberalissima Dñi manu acceperāt, non solū effectos fuisse indignos alia denuò recipiēdi, verū etiā dignos, vt quæ acceperāt in maiorem ipsorum condemnationem verterentur. Sic existimant Christiani quia sub Iesu Christi Euāgelio viuunt, suum iam esse cælum, nec se in infernum mittendos esse arbitrātur. Fratres ne decipiāmini. Si enim nihil præter solā fidem habueritis, propter istam tam grandem ingratitude ipsa fides in maiorem condemnationem vestram conuertetur. Videte quid dixerit David interrogans Deum: Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in mōte sancto tuo? Quid habituri sunt (inquit) qui in tua sancta aula habitaturi sunt? debēt ne habere conditiones, quas habent commendatores Malta? aut quas habere oportet illos, qui Salmanticæ collegia expetunt? iusti 6
ficient ad habitandum in tabernaculo Domini, quòd quisquam sit vir primarius, & illustris: quòd sit dux, aut rex? an verò paupertas, & humilis ac abiectus status hoc impediēt? Non profectò: nec prius illud concedit, nec posterius tollit. Quis igitur erit? respondet dicens: Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, qui loquitur veritatem in corde suo; nec fecit proximo suo malum. Quatuor rebus cōstare debet interrogatorium, quo fit cōprobatio. Prima est, ne maculā peccati habeat: qui ingreditur sine macula. Secunda quòd sit vir illustris heroicis operibus assuefactus. Qui operatur iustitiam. Qui autem magnanimi, & virilis sunt pectus non contenti sunt hæc duo simpliciter habere, quæ hic dicit David, sed adimplent quòd dicit Beatus Paulus: odientes malum, adhærentes bono. In his verbis nos admonet, vt non solum 17
nos à malo abstineamus, sed vt capitali etiam odio illud execremur. Multi enim sunt, qui se à malo cohibent; aut propter timorē poenæ, aut ne honorem amittant, aut propter alios respectus, non autem quòd malum odio habeāt. Quòd si respectus illi cessarent, id opere cōplerent. Apostolus autē hortatur vt capitali odio illud habeamus, tantamq; inimicitiam, & odiū in illud cōcipiamus vt quemadmodū cum nostrum maximum inimicū audimus, aut videmus, in corpore nostro sanguis reuoluitur, & maximè conturbamur: sic etiā cum sese nobis peccatū ante oculos obtulerit, præ terrore & illius odio conturbemur. Et ita notat Beatus Chrysostomus verbo, quòd illic est in cōtextu græco, non quòdcunq; odiū
sed ve-

Psal. 14.

Roma. 12.

Chryso.

18 sed vehementissimum, & capitale significari. Vult enim spiritus sanctus nos atrocissimum, ac sanguinolentum bellum peccato inferre. Eadem ratione nobis persuadet Diuus Paulus, vt bono adhæreamus non solūm dicit vt beneficiamus, sed quòd virtutem maximè diligamus, bonumque ardentissimo animi affectu amplectamur. Nec contentus est admonens nos vt illud amemus, quòd in consequentia præcedentis sententiæ dicturus fuisse videbatur: cum enim dixisset, malum odio habete, videbatur consequenter dicturus: & bonum diligite, non verò dicit, nisi vt bono adhæreamus. Sumit metaphoram secundum Beatum Chrysostomum à conglutinando, qui dicit illud significare naturalem vim verbi græci, conglutinari, scilicet, bono. Nam glutinum fortissimè rei, ad quā accedit, adhæret. Exhortatur David 19
hominem dicens: Declina à malo, & fac bonum. Atque hic etiā in hoc Psalmo non dicit amplius, quàm qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Sed Beatus Paulus altiùs hoc attollit, illud, quòd dicit David à plurimis fit quia non est nimis difficile, quòd autem dicit Apostolus paucissimi faciunt, perfectissimorum enim virorum est opus vitia summoperè execrari, virtutes verò summa animi contèntione amplexari. Tertia conditio, quā habere oportet, qui in atria Domini ingressurus est, hanc esse dicit: Qui loquitur veritatem in corde suo, id est, vt talis interiùs esse curet, qualis exterioriùs desiderat apparere. O quam coelestis doctrina! O vtinam hoc vnum verbum attēderetis: in hoc enim vno plurima includuntur. Cura frater mi, siquidem exterioriùs nolles malus apparere (nullus est enim quantumuis flagitiosus homi- 20
cida, qui malus vellet iudicari) talis interiùs esse qualis exterioriùs reputari velles. Et sic plurima bona animæ comparabis. Quarta conditio est quòd proximo suo non offecerit. Nec fecit (inquit) proximo suo malū. Hoc modo paucissimi in cœlū ingredientur. Quis enim erit, qui aliquod incommodum proximo suo non intulerit? At tamen intelligendū est, quòd si dānum aliquod proximo intulit, quòd melius potuerit, illud refarciuerit. Cetera quòd scitote maximā esse plurimorū hominū cecitatem, qui se proximis suis malū non fecisse arbitrantur, nisi diuitias, honorem, aut vitā illis abstulerint, aut corporale aliquod dānum intulerint. Quòd si fratri tuo malum exemplum præbuisi, aut illū aliquo modo ad peccatū mortale prouocasti, tunc proximo tuo malum te non fecis-

Chryso.

Psal. 36.

fecisse arbitraris. Adhuc equidem leuius malum esset, si homines 21
 deprædarentis, eosq; in vijs, & montibus interficeres. Nā si illic de
 prædarentis, arripere pecuniā, & si interficeres hominū corpora
 interficeres: hīc autem animas deprædatis & quod natura sua im-
 mortale est occidis, & esse suū, gratiēq; vitā, (quæ quidē sunt in-
 estimabilia & maioris pretij) vt ait D. Thomas (quā Bonū natu-
 ræ totius vniuersi) facis amittere. Cura igitur frater charissime
 quoad poteris destructiones, & incōmoda quæ in animabus feci-
 sti, refarcire, vt meritō de te dicatur: Nec fecit proximo suo ma-
 lum. Vt sic cælestium bonorum particeps fieri merearis. Quin ali-
 ter diuino Dei conspectu nullo vnquam tempore perfruēris.

D. Tho. 1. 2.
 q. 113. art. 9
 ad. 2.

In veritate dico vobis: multæ viduæ erāt in diebus Heliae, &c. Hīc ostēdit
 Dñs se malle alienos humiles, & gratos, quā ciues suos superbos,
 & ingratos. In illa maxima fame, puidit viduæ Sareptanę: quia li 22
 cet alienigena erat tantā charitatē in illa S. Propheta Helias inue-
 nit, vt cū parū farinæ sibi filioq; suo haberet, non dubitauerit ex
 illa panē cōficere, ad Dei prophetā cibandū. Vt Dñs in eos libe-
 ralis cognoscatur, qui erga ipsū sese in pauperibus suis liberales
 ostēdūt. Eliseus etiā Naamā syrū lepra curauit, quia patriā suā re-
 linquēs humiliter cū magnis donis in terrā Israel ad inquirēdā sa-
 lutē venit. Et ita spiritualē salutē non inueniēt nisi illi, qui eā quæ
 fuerint sicut oportet. ¶ Notate maximē q̄ in his omnibus dicit
 Dñs Nazarenos illos, & viduas tēporis Helię, leprosoq; tēporis
 Elisei ab illis sanctis auxilia, & fauores nō accepisse propter parū
 honoris, & reuerētię, quā illis præstabāt. Hęc est valdē necessaria
 materia his tēporibus, in quibus tāta sanctorū honori est cōtradi-
 ctio. Quamobrē si sanctorū auxilia volumus, impetrare illos cu- 23
 rem⁹ maximē honorare: siquidē videmus quā manifestē nos hoc
 Dñs in hodierna S. Euāgelij lectione doceat. Tribus de causis in-
 ter alias plurimas maximū honorē sanctis viris arbitror deberi, si
 autē viuis debetur, multo maiorē mortuis oportet exhiberi: q̄ sunt
 iam in gratia cōsummata, quæ est gloria, cū securitate, q̄ illā nun-
 quā ampli⁹ amittēt. ¶ Prima est quia sunt sancti, & optimi: honor
 enim est tributū quoddā, quod virtuti debetur, & sic vnusquisq;
 est debitor, & tributarius viri sancti. Si honore afficis sanctū non
 ideo beneficio aliquo illū deuincis: soluisti enim quod illi iure de-
 bebas. Et ita præcipit B. Paulus Dei nomine, cū dicit: reddite ergō
 omnibus debita: cui tributū, tributū; cui vectigal, vectigal, cui ti-
 morem,

3. Reg. 17.

4. Reg. 5.

Rom. 13.

24 morē timorē; cui honorē, honorē: nemini quicquā debeatis. Hic
 est honor solid⁹, quonō diuitiē quidē, nec nobilitas, nec officū,
 sed ipsamet persona virtute prædita, condecoratur. ¶ Secundo Sā
 ctis honorē debem⁹ exhibere propter beneficia, quæ ab illis acce-
 pim⁹. Nā in Christo Iesu per Euāgeliū ipsi nos genuerūt, vt di-
 xit S. Paulus se Corinthios per Euāgeliū genuisse. Nō solū autē 1. Cor. 4.
 nos Christo genuerunt, sed dulcissimo doctrinę suæ lacte sustēta-
 rūt. Quis poterit sudores, & defatigationes recēdere, quas S. Mar-
 tyres & cōfessores pertulerunt, vt hęc sanctissimā fidē, quæ est in
 mūdo, seminarēt? Quādō illis satis dignos honores reddere poteri-
 mus, qui in initio regiones has ad catholicā fidē cōuerterūt, maio-
 resq; nostros Dei cognitionē erudierūt; a quibus paulatim ad nos
 peruenit? Quæ satis digna officia illis persoluemus, qui hęc fidē &
 25 cognitionē Dei præteritis his tēporibus integrā, incolumēq; susti-
 nuērūt, quo fœlicissima hęc fors nobis eueniret, ne in infidelitate
 nasceremur? Quid autē illis debemus pro continuis precibus, qui-
 bus apud Deū pro nobis intercedūt? Quot calamitates nobis eue-
 nirēt, nisi illorū patrocinijs muniremur? ¶ Vt autē vobis verū fa-
 tear his omnibus nō tantū ad eorū honorē cōmouēdi sumus, quā-
 tū, propter amicitā, & gratiā, qua Deo vniti sunt, illos debemus
 venerari. Hoc significāt verba illa Prophetę dicētis: Mihi autē ni
 26 Hęc est charitas perfecta, & Deo grata, vt per eū, & in eo res dili-
 gantur. Quod si velitis cognoscere quāto perē Deus amicos suos
 honorat, & diligit; ex hoc maximē cognoscetis, quod illos Deos
 mūdi cōstituit. Et ita dixit Moyse: ecce constitui te Deū Pharo
 nis. Nō contētus fuit illis, quæ dicit D. Ioannes quod dedit eis po-
 testatē filios Dei fieri: sed eos Deos etiā efficit per participationē
 vt ipse Dñs dicit his verbis: si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei
 factus est: & non potest solui scriptura. Sicut dicitis vulgo de quo-
 dam qui plurimum valet apud regem. Est quasi rex in Castella,
 ita sunt amici Dei. Ipsi vniuerso orbi dominantur, regnum Dei
 illis obtemperat, aqua, ignis, serpentes, omnia animantia, atque
 omnes insensibiles creaturæ. Animaduertite audaciam Sancti
 Iosue.

Psalms. 138.

Exod. 7.

Ioan. 1.

Ioan. 11.

Iosue præcipientis soli vt sisteret. O admirabilē autoritatē, quid non poterit ille, qui potuit facere vt totum cælum quindecim horas, & plus etiam sisteret? Hoc autem fecit quasi imperans sicut Dominus, & Deus dicens: sol contra Gabaon ne mouearis: & plurima miracula legimus à sanctis facta fuisse, illisq; creaturas ita obedisse, ac si ipsi essent illarum creatores. Quid autem dicam de familiari conuersatione illorum cum Deo, & de diuinorum arcanorum communicatione? sicut gloriabatur Dauid dicens: Incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi. Et ipse Dominus dicebat: Nū celare potero Abraham, quæ gesturus sum? O diuinam amoris teneritudinem, tam vincitū amici sui amore se Deus inueniebat, vt aliter facere vix posset. Adeo vt arcana, quæ Angelis non detexit, illa noui testamenti patribus reuelarit; ex quibus ea Angeli didicerunt, vt affirmat Sanctus Paulus dicens: vt innotescat principatibus, & potestatibus in cœlestibus per Ecclesiam multiformis sapientiæ Dei &c. quam fecit in Christo Iesu; Dño nostro. Tāta erat hæc familiaritas, vt sancti Deo quasi consulere, sicut amicus alteri amico cōsuescerent sicut dicebat Abraham: Nūquid perdes iustū cum impio? & paulo post: Absit à te Domine, vt hanc rem facias & postea: Non est hoc tuum, qui iudicas omnē terram. Moyses autem quam crebro Deo consilia dare consueuerat vt in Exodo: cur Dñe irascitur furor tuus contra populū tuū? Ne quæso dicant Ægyptij: callidē eduxit eos: quiescat ira tua, & esto placabilis. Dicent (inquit) Ægyptij te esse fallacē Deum. Et alibi: vt audiant Ægyptij, de quorum medio eduxisti populū istum &c. & paucis intermissis. Et dicant: non poterat introduce re populū in terram, pro qua iurauerat: idcirco occidit eos in solitudine. Hæc consilia, & alia huiusmodi dat homo Deo, non quasi intelligendo Deum suo consilio indigere, sed vt per huiusmodi rationes ipsum flectat atque furorē eius auertat. O cæli, & stellæ obstupefcite super hoc & portę eius admiramini vehementer quod vilis terræ vermiculus Deo consulit, & dicit quidnā fieri oporteat. Dñs autē infinitæ maiestatis non illi respondet dicēs: qui nā es tu o formica, vt mihi cōsulas? sed incredibili quadā clemētia illū audit, & sicut qui eius consiliū recipit, illiq; obtēperat, dicit: dimisi iuxta verbum tuum, viuo ego, & implebitur gloria mea super vniuersa terra ac si diceret: Faciam quod mihi consulis vt amicus, ego illis ignosco sicut tu iubes. O benedictus sit talis Deus

30 Deus. O glorificatus talis amor: quid hoc Dño benignius? quid tā diuino amatore amabilius? O quantū oblector Dñe, & quantoperē exultat spiritus meus, quū de te o potentissime rerū omnium Dñe hæc audio, & lego, quanto magis hæc tua benevolentia illos ad tui amorē inuitat, quam singularium beneficiorū, quibus eos alis innumera multitudo. Nec verò diuinus hiciustorum hominum amator contentus est illos dum in hoc sæculo viuunt maximi æstimare, ineffabilibusq; honoribus honorare, verū mirabile est visu quot miraculis eos post mortē condecorat. Non autem hoc solum, sed post plurimos annos eorum respectu plurima in alios homines confert beneficia postquam plurima sæcula transacta fuerāt, ex quo Dauid mortuus fuerat. Dixit Deus: protegam ciuitatem istam propter Dauid seruum meum. O perseuerantem Dei amorem, post mille annos, & multo plures transactos nunc respicit ad Dauid. Dauid in eiuere conuersus locū, & regionem illam protexit. Et magis profuit mūdo vnius hominis mortui recordatio, quā viuorum omnium iustitia. O maximam viri iusti commendationem. Quid autem admiramur quod Deus amicos suos tanto honore afficiat; cum corrigiam, calceum, tunicā, & denique baculum & quidcūque illorum fuit, tantoperē honestet? Quot, quāque innumerabilia miracula visa, & audita sunt fieri, cum quis sanctorum ornamenta pertingeret? Transibat Beatus Petrus per plateas Hierosolymæ, & in eis ægri collocabantur, vt saltem eius vmbra tangerentur, & sanarentur. Quid amplius huic honori addi potest? quod tantoperē Deus Sanctū Petrum honestaret, vt non solum eius verbo, sed vmbra etiā omnium humana infirmitas sanaretur. O immensam Dei probitatem, qui ea, quæ ne sibi quidem voluit assumere, puro homini concessit, quid minus ad hominem spectat, quā vana vmbra corporis: non solum autem hominem quasi omnipotentem effecit: sed ipsammet vmbra tribuit potestatem. Nunquid verba erunt, quibus tantus honor satis dignè valeat recenseri? Quod si tanto honore vmbra afficitur, quo arbitramini ipsam personam condecorandā: si ita tunica sublimatur, quanto magis anima efferetur? O maledicti, cæci, atq; amentes hæretici qui nos irridetis quia sanctorū ossa, vestes, calceos, & baculos honoramus! his inlrumētis sanat Dñs infirmos, demones expellit, mortuos deniq; resuscitat, quos cū tāto perē Deus honestet, nōne illos merito venerabimur.

Nun-

Malach. 3.

Nūquid cū eos Deus tanti faciat, nō ego illos maximi estimabo? 33
 Hęc omnia vōbis dixi fratres, vt vos ad sanctorū honorē & imita-
 tio nē concitarē. Ad hoc corū virtutes, & p̄tēlara facta exaggera-
 mus, illorūq; honorē recensemus, vt vos inuitemus ad ip̄sorū ve-
 stigia sectāda, si verum honorē cupitis adipisci. Verū Hęc dolor,
 quomodo hoc dicens p̄tē maximo animi dolore, me à lachrymis
 potero cohibere? q̄ cū Deus tā magnificus ac liberalis amicus sit,
 tā paucos tamen in toto terrarum orbe amicos reperiāt. O quāto
 cū affectu Deus de hoc querebatur per Malachiā prophetā dicēs:
 Inualuerūt super me verba vestra dicit Dñs: & dixistis: quid locu-
 ti sumus cōtra te? Dixistis: vanus est qui seruit Deo, & quod emo-
 lum ētum quia custodiimus p̄cepta eius, & quia ambulauimus
 tristes corā Dño exercituū? O quāto male locuti estis, ineffabilia
 enim sunt emolumēta serutorum Dei. Et statim post pauca addit 34
 propheta dicens: & erunt mihi, ait Dñs exercituū, in die qua ego
 facio, in peculium: & parcam eis sicut parcat vir filio suo seruiēti
 sibi: & conuertimini, & videbitis quid sit inter iustum, & impiū,
 inter seruiētem Deo, & non seruiētem ei. Etiam in hac vita ex-
 periuntur serui Dei, quid inter vnum, & alterum intersit, sicut ap-
 paret ex ijs, quæ supra diximus. Hęc autem omnia quid sunt,
 si cum illa futura gloria conferātur, quam Deus p̄parauit dili-
 gentibus se? quis autem illam poterit penitus explicare? Hoc ta-
 men vnum dicam, quod si tanta est in exilio sanctorum potestas,
 quanta erit cū in proprio regno cōmorentur? Quomodo fratres
 charissimi cum hęc audiatis p̄ nimio desiderio imitandi hos san-
 ctos corda vestra in istis Christianis pectoribus non pullulant, &
 quare non curatis tam grati, ac munifici Dei fidelissimi amici es- 35
 se? O per eius reuerentiam vos rogo vt his rebus, quæ hīc Dei no-
 mine vobis dicta sunt ad eum magnopere diligendum incitemi-
 ni, & sanctos homines, tam viuos, quā defunctos sum opere
 honoretis, si quidem Deus illos tanto honore veneratur. Et quan-
 do quidem videtis Dominum in hoc Euangelio nobis dicere, ra-
 tionem, quare viduē temporis Heliz, & leprosi temporis Helisēi
 auxilia ab his sanctis non receperunt, neque Nazareni isti à cle-
 mētissimo Iesu beneficijs, quæ postulabant, affecti sunt, hanc ef-
 se: scilicet, quod debitum illis honorē, & reuerentiam non p̄-
 stiterunt: minam diuina clementia virtutem nobis, & efficaciam
 largiatur ne in tantum malum deueniamus;

Solum-

36 Solummodo quia illis dixit Dominus Iesus: *Nemo propheta ac-
 ceptus est in patria sua, repleti sunt omnes in synagoga ira. Et surrexerunt
 & eiecerunt illum extra civitatem, & deduxerunt illum vsque ad superci-
 lium montis, vt inde precipitaret illū.* Cū autem Dñs ille esset, quicū
 ineffabili veritate dixit: potestatem habeo ponēdi animā meam:
 cū nondū tempus sanctissimæ mortis suæ aduenisset, liberē per
 mediū illorum trāsit. Ecce quā apertē ostenderunt verū esse quod
 illis Dñs dixerat: scilicet in illis non esse dispositionē ad Dei be-
 neficia recipiēda: cū tam immerito & absq; vlla ratione illū vellēt
 p̄cipitare. O Diabolicā peruersorum hominū ingratitude! li-
 beret nos Deus ne in tantā cæcitate, & malitiā incidamus. Si ve-
 rum est quod in bruto etiā animali hoc vitium pessimum apparet,
 quantō peius in homine videbitur? Si canis quem dñs eius aluit, &
 sustentauit, postea contra ipsum conuerteretur pessimū & infide- 37
 lissimum illum iudicaretis, & si possibile esset illum in ignem im-
 mitteretis: quanto igitur peius hoc vitium in homine iudicabitur?
 Caue frater mi ne sis ingratus, quia Deus à te recedet, sicut ab his
 recessit, si fueris ingratus. Et diligenter cura huius diuini Dñi pa-
 tientiam imitari: qui cum tanta mansuetudine per medium illorū
 p̄terijt, qui ei mortem inferre cupiebant: ne minimum quidem
 impatientiæ verbum illis dicens. O Christe reparator vitæ, sum-
 meq; mundi magister tu Domine nos doce contradictiones, & in-
 iurias, quas proximi nostri nobis fecerint, patiēti animo tolerare:
 vt sic per medium aduersitatum trāsentes gratia tua adiuti ad cæ-
 lestem gloriam secuti peruenire mereamur. Amen.

simile

1. Feria. III. post Dñicam. III. In Quadragesima.

*Si peccauerit in te frater tuus, Vade & corripe eum
 inter te, & ipsum solum. Matthæi. 18.*

Basilii Magni super Cantica canticorū maximam quandā
 cōsiderationem adnotauit: scilicet quod cū Spiritus sanctus
 in toto illo libro egisset, quomodo anima in Dei ministerio pro-
 greditur, & melior, ac melior in dies efficitur: tādē in vltimo ca-
 pite assignat diligentiam, quam ipsa anima sic in charitate radica-
 ta in proximorum suorum remedio adhibet, quod significatur in
 hoc quia quando sponsa in suauissima sponsi conuersatione com-

Basilii su-
per cant.

Tom. ij

f

mora-

Gal. 8.

Gal. 4.

morabatur, dixit illi, Soror nostra parua, & vbera non habet: quid a
faciemus sorori nostræ in die quando alloquenda est? In his om-
nibus significat Spiritus Sanctus desiderium seruorum Dei, atque
vnam ex præcipuis illorum curis esse de prouentu, & remedio
proximorum suorum, quos in spiritualibus defectibus commora-
ri sentiunt. Aut quia à Dei gratia exciderunt, aut quia in ea parum
proficiunt. Hic est agon, & afflictio, qua premebatur Diuus Pau-
lus, cum qua ad Galatas dicebat. Filioi mei, quos iterum parturio
donec formetur Christus in vobis. Sic anima quanto maiori Dei
amore capta est in intimiori conuersatione diuinæ maiestatis cum
Deo loquitur dicens: quid faciemus, vt proximo, & fratri meo re-
medium adhibeatur? & anima eius in tui diuini amoris connubio
maneat collocata? cui respondet illi sponsus dicens. Si murus
est, ædificemus super eum propugnacula argentea: si ostium est
compingamus illud tabulis cedrimis. Duo sunt initia: & fundamē-
ta, in quibus Christiana vita consistit: alterum est vt gratiæ Dei in
animas nostras introire volenti aditum patefaciamus: alterum ve-
rò vt postquam fuerit ingressa illam firmiter retineamus: licet plu-
rimæ voluptatum, aut laborum tentationes nos ad aliud inuitent.
Quapropter qui de proximorū suorum salute agit, curare debet,
vt sint ostium, & murus. Ostium, vt diuina gratia ad illos ingredia-
tur: murus verò vt se ab atrocissimo hoste tueantur, acceptamque
gratiam valeant conseruare. Et sic congruè secundum sponsū desi-
derium sponsus respondisse apparet: dicens ad spiritualem proxi-
morum ædificationem summo perè curandum esse, vt à se pecca-
ta expellant, quibus Dei gratia impeditur, & maximo animi ro-
bore fulciantur, vt vniuerso malo resistent, quò accepta dona con-
seruare, & augere possint. Hoc etiam apparet in sancto Moyse de
quo dicitur: Dixitque Moyse Hobab filio Raguel Madianitæ
cognato suo: Proficiscimur ad locum, quem Dominus daturus est
nobis: veni nobiscum, vt benefaciamus tibi: quia Dominus bona
promisit Israeli. Principalis effectus charitatis Dei, est amor proxi-
mi: principalis autem amor proximi est illum ad Dei ministeriū
adducere. Atq; ideò, vt diximus, vnum ex præcipuis desiderijs ser-
uorum Dei est, proximos suos ad eius seruitium adducere, vt vide-
mus hinc in sancto Moyse: qui selectissimis verbis illum inuitat di-
cens: proficiscimur, &c. Veni nobiscum, &c. Quasi dicat: Ne de-
terrearis eo quòd nos in hac solitudine peregrinos aspicias: Nam
iter

Num. 10.

5 iter facimus, sperantes non in vanum, sed in promissionibus Dei
ad abundantissimam quandam hæreditatem. Atque vt illum ab
infidelitate, & gentilitate abstrahat, statim temporalia ei bona
promittit. Carnales enim homines sæpenumerò his bonis sagina-
ti, & attracti ad bonum accedunt: contra verò qui conuertendi
sunt magnos labores aspicientes deterrètur. Idcirco dixit Diuus
Paulus Agrippæ: Opto apud Deum, & in modico, & in mag-
no: non tantum te, sed etiam omnes, qui audiunt hodie fieri ta-
les, qualis ego sum, exceptis vinculis his. Ne illos laboribus per-
terreret, dicit se etiam si illos Christianos videre cupiebat, sicut &
ipse erat, non tamen optare illos in vinculis cernere, sicut & ipse
commorabatur. Vnde maximum sancti Pauli desiderium cog-
nosceretis, siquidem dicit in modico, & in magno: id est, siue cum
6 paruo, siue cum magno labore suo omnes à maximo vsque ad mi-
nimum Christianos fieri cupiebat.

Acto. 26.

Ex hoc intelligetis fratres charissimi, quàm graue malum sit
ad fidē conuersos impropere, & iniurijs afficere, illosque male
tractare siquidem qui hoc faciunt, alios deterrent, & impediunt
quominus ad catholicam fidem conuertantur. Videte quot ratio-
nes quæ fuit Moyse, vt hominem illum ad Dei cognitionē at-
traheret, quod vt faceret nihil intentatum reliquit: prius illum
temporalibus bonis inuitat: cumque ille responderet dicens:
Non vadam tecum sed reuertar in terram meam, in qua natus
sum. (Hoc est enim peccatoris ingenium, & duritas. Nec enim
Dei promissionibus commouetur nec videns alios plurimos vir-
tute præditos maximo cum spiritus feruore ad cælum properan-
tes, cõcitur: sed vult in idololatrijs, & sceleribus suis remanere.)
7 Cumque iterum illum admonisset Moyse, respondit. Non va-
dam vobiscum. Ne tantoperè (inquit) contēdas: non enim vadā
per viam, per quam vos vaditis, nec ad terram, ad quam iter faci-
tis. Mane igitur maledicte, aliquando enim hoc persolues, & te
pœnitebit, atque præ dolore barbas dilaniabis, nec tamen quic-
quam tibi proderit. Nunc illi dicit: Noli nos relinquere, tu enim
nostri in quibus locis per desertum castra ponere debeamus. Et
eris ductor noster. Cumque nobiscum veneris quicquid optimū
fuerit ex opibus, quas nobis daturus est Dominus, dabimus tibi.
Dicit ei sibi societate eius opus esse, & plurima alia dona illi
promittit, considerans illum per temporis discursum fidei

Num. 10.

10f.22.
 veritatem cogniturum esse, atque vt vnum verumque Deum
 cognosceret, esse illuminandum. Hæc est charitas, & zelus ser-
 uorum Dei: videlicet aliam, atque aliam viam inuestigare, vt
 proximi sui animæ medeantur, illamque ad Dei seruitium alli-
 ciant. Ad hoc etiam propositum aliud admirabile exemplum re-
 perietis in libro Iosue. Vbi legitur quod cum Rubenitæ, & Ga-
 ditæ, & dimidia tribus Manasse reuerterentur in regiones, quas il-
 lis dederat Moyse ante Iordanem, cumque venissent ad tumu-
 los Iordanis in terram Chanaan, ædificauerunt iuxta Iordanem
 altare infinitæ magnitudinis, ad deprecandam Dei misericor-
 diam, vt illis in sui amore perseverantiam, pacisque conseruatio-
 nem cum alijs tribubus Israelis largiretur. Quod cum audissent
 cæteri filij Israel, qui in terra promissionis morabantur, conue-
 nerunt omnes in Silo in tabernaculo Domini diuini honoris, &
 9 proximatorum suorum salutis zelo inflammati, arbitantes illud,
 quod alij fecerant, superstitionem aliquam fuisse. Miseruntque
 ad illos nuncios suos, qui venerunt, dixeruntque illis: Hæc man-
 dat omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? Cur reli-
 quistis Dominum Deum Israel ædificantes altare sacrilegum,
 & a cultu illius recedentes? Videte (aiunt) qualem Deum relique-
 ritis: non quemcunque Deum ex mēdacibus reliquistis, sed Deū
 Israel, qui solus verus est Deus, deseruistis. Quod si putatis im-
 mundam esse terram possessionis vestræ, transite ad terram, in
 qua tabernaculum Domini est, & habitate inter nos, tantum vt à
 Domino, & à nostro confortio non recedatis ædificato altari præ-
 ter altare Domini Dei vestri. Ac si dicerent: Estote boni licet sit
 cum expensis nostris. O incommutabilis Deus! si tam feruentem ro-
 spiritū in his nostris tēporibus haberemus, quot homines à pec-
 cato abstraheremus: qui quidem se excusant dicentes, se neces-
 sitate coactos peccata committere, & eo quod non sit, qui huic cala-
 mitati remedium adhibeat, in peccato multo tempore commo-
 rantur. O quot foeminae pudicitiam, honoremque suum amit-
 tunt, & quot homines vilissimis, turpissimisque operibus inten-
 dunt, eo quod nullum aliud necessitatibus suis remedium se in-
 uenire posse arbitrantur. O quam pium opus faceretis ij, qui di-
 uitiarum copiam habetis, quique hoc facere potestis, si hu-
 iusmodi homines temporalibus bonis inuitaretis, quanuis
 sit cum sumptu vestro, vt eos à peccatis, in quibus iacent, ab-
 strahere-

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

*simile.**Exod. 25.*

vt diuinum honorem summo perē zelaremus, siquidem Deus tā 20
to studio honorem nostrum curat. Sed quemadmodum medicus
si infirmum diēta sanare potest: nō prācipit illi, vt sanguinis ef-
fusionem pariat: & si apostema eius lenibus, & suauibus vnguē-
tis potest resolvere, non vtitur cauterio: & si vna pocima dulci il-
li mederi potest, non prācipit, vt potiones amarasumat, videns
autem his facilibus medicamentis se illius necessitati occurrere,
eamq; subleuare non posse alia laboriosa adhibere curat. Ita prā-
cipit Dominus vt si frater tuus hac secreta correptione non fue-
rit emēdatus: quæ quidem suauissima quēdam medicina est: alia
asperiora, & duriora adhibere cures. *Adhibe* (inquit) *tecum vnu aut*
duo. Hos autem oportet esse homines maximi secreti, & charita-
tis. Prācipiebat Deus candelabrum in templo poni, in quo se-
ptem lucernæ in suo conspectu semper arderent: & quia lucernæ 21
semper ardentes fungos producturæ erant, emunctoria quoq; fie-
ri iussit, & vbi quæ emuncta fuerant extinguenda erant ex auro
purissimo confici prācepit, nec verò fungos illos qui emūcti fue-
rant in terram immitti iussit. Et ita dicit: emunctoria quoque &
vbi ea, quæ emūcti sunt, extinguātur, fiāt ex auro purissimo. No-
lebat Deus vt fungorum fumus in templo male oleret. Hæc om-
nia habent mysteria, & in legis gratiæ statu aliud spiritualiter re-
præsentāt. Lucernæ inflammatae debent esse omnes fideles, qui
charitate ardeāt, & bono exemplo omnibus illucescant. Quia au-
tem fumus miseri plerūq; fungos producimur, & peccatis splen-
dorem nostrū obscuramus: ideo cōstituit diuina Maiestas vt emū-
ctoria essent, atque hæc ex auro purissimo fabricata, & si fieri
possit, in eis foetor cōsumatur, vt alij peccata nostra nō oleāt. nec 22
intelligāt. Reprehētionē enim ab homine charitatis studioso fie-
ri oportet atq; secreto: quādo autē fungus in emunctorijs extin-
gui noluerit in aureum discum non autem in terram immittēdus
est. Hoc est quōd quando fratrem tuū coram alijs reprehenderis
illi sint tales, qui eius famam non conculcent, sed qui charitatē ha-
beant ad recipiendos, & tegēdos illius defectus. ¶ Dicens etiam,
quōd emunctoria sint aurea: significat, verba deberē esse mitissi-
ma, & ex charitate maxima profecta, quibus fraterna correctio fa-
cienda est. Ne perhorrescas frater mi aliena peccata, sed proxi-
mi tui imbecillitati compatere, caue ne Deus te à manu sua dimit-
tat, & maiorem ruinam facias. Absalom maximē sensit, & sua
propria

2. Reg. 13.
16. & 18.

23 propria manu peccatum fratris sui Amnō cū Thamar puniuit.
Hic autē fratris sui peccatum ita horrēs, vide in quot peccata po-
stea inciderit. Publice enim in omniū conspectu ingressus est in-
tento iū vbi erāt vxores patris sui Dauid, & dormiuit cū illis, nec
vero expectauit, vt ab aliquo interficeretur, sed ipsemet se suspē-
dit: crines enim eius quercui adhæserūt, à qua suspensus remāsit,
vbi crudeli morte occisus est. Ideò B. Paulus dicit, quādo aliquē *Galat. 6.*
reprenderis, sit in spiritu lenitatis considerans te ipsum ne & tu
tenteris. Quando vter est plenus aere, & illum vis euacuare nō est *simile.*
bonus modus si super illum ascēdas, & pedibus cōculces: sic enim
vter crepabit, & peribit, tu vero procides, & percutieris: sed solue
funiculum oris eius sapienter, & aer exibit. Sic à peccatore nō cō-
culcando illum, aer abstrahendus est, nam aliter impatientia cre-
24 pabit: & tu etiam propter hanc stultitiam peccabis. Sed solue fu-
niculum: hoc est modum inuestiga quo prudēter vitium à pecca-
tore abstrahas. Etiam charitas docet, vt fratrem tuum vnus vitij
reprehēdens salubres admonitiones illi prestes quō nec in ipsum
nec in alia iterum incidat. Super trigessimū primum caput Pro-
uerbiorum adnotat Lira de matre Salomonis (& hoc dicūt docto- *Lira supra.*
res Hebrēi) quōd vidit manē quodam filium suum Regē multū *Prouer. 31.*
dormisse, & vniuersum populum sperare, quando Rex: somno
surrecturus erat, vt possent in templum ingredi ad matutinum sa-
crificium offerendum: ipse enim Salomon templi clauēs secum
habebat, ne autē illum excitarēt nō ingrediebantur in templum.
Quam negligētiam filij sui animaduertēs Bethsabee introiuit ad
illum, vt eum excitaret, & verba illa quæ sunt apud trigessimū
25 primum caput Prouerbiorum, dixit ei. Quid dilecte mi? quid di-
lecte vteri mei? quid dilecte vtorum meorū. Quæ (inquit) fuit
hæc ignauia filij mi? Filium suum prudentissime reprehendit, ne
illum exasperet: nā etsi illa eius mater erat, filius tamē erat Rex,
& vt talem illū cum maxima animaduersione, & prudentia corri-
git mitissimis verbis illum alloquens, vocans eum filium visce-
rum suorum, & in quo omnia eius desideria completa sunt, nec
plus ei dicit circa delictū, quod commiserat quod forte fuerat las-
ciua: sed tantum ei dicit, quid? quomodo hoc fecisti? quomodo
tanto perē voluptati te tradis, vt sacrificium, & diuinum cultū im-
pedias? Et post hoc sumpsit occasionem docendi eū plurima, &
saluberrima documenta dicens. Ne dederis mulieribus substantiā
tuam:

tuam: & noli regibus dare vinum, & paulo post. Date siceram mce 26. rentibus, & vinum his, qui amaro sunt animo. Hoc igitur stylo oportet vos fratres mei cum proximis vestris vti, salubriter, & charitatiue eos corrigentes, simulque aliquas sanctas admonitiones illis præstantes, vt vehementer Domino seruiant.

Quod si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. In quo significatur, quod quum homo mortaliter peccat, perditus manet. Tantam autem oportet esse charitatem tuam, vt fratris tui salutem lucrū tuū esse arbitreris: licet enim nihil aliud vtilitatis esset, hoc vnum maximum esset lucrum, & vt tale debes illud habere, quāquam tibi nullum bonum redundet. Quanto magis quod etiam maximæ vtilitatis opus est hoc animæ tuæ, vt expressè affirmat Diuus Iacobus, dicens. Fratres mei, si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum: scire debet, quoniā qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ: saluabit animā eius à morte: & operiet multitudinē peccatorum. Notate veritatem illic nō pro sola propositionali veritate tantum assumi, sed, vt dicit Lira, pro veritate fidei, vel moris. Nam etiam in moribus est veritas, quæ est conformitas quædam vitæ cum regula, & lege diuina. Vnde vniuersa virtus est veritas, & omne vitium mendacium. Et sic intelligitur quod dicit Dauid. Mēdaces filij hominū in stateris, quid? nō sunt homines, qui stateram præ manibus nunquam acceperunt? Quare igitur homines in stateris mēdaces esse dicis? Stateram vocat rationē, quam tibi Dominus dedit, vt ea vniuersas res perpenderes. Malum, ac bonum coram te proposuit: tu verò in hac rationis statera debes perpendere quodnam sit grauius, & magis pendeat. Quod si in ratione tua malum magis appēdet, quā bonū, & creatura apud te magis valet, quā creator, Deumq; pro voluntate, honore, aut pro aliqua alia re commutas, mendax est statera tua, siquidem examen in eam partē, in quam non deberet, inclinatur. Et ita quotiescunq; peccamus, mendaciter perpendimus, quia in iudicio nostro magis appēdet illud, quod diligim⁹, quā Deus. Hinc cognoscetis fratres charissimi, quid sit peccatum, & quantam iniuriam Deo inferatis, siquidē pro tunc negas illas, voluptatē, aut honorem pluris, quā diuinam maiestatem æstimatis. Stateræ igitur, quæ tam mendaciter perpendunt, quid aliud merentur, nisi vt in inferni palo suspendantur? O quis tibi ad aurem loqueretur. O peccator, quando tam mendaciter

Iacobi. 5.

Lira.

Psalm. 61.

29 daciter perpendis. Deum pro creatura commutans: & tibi cum ardentissimo spiritus feruore diceret. Habes animam peccatoris? habes animam infœlix? vbi est ratio, & iudicium tuum? quis te tantopere excecavit? Quis te in tantam amentiam redegit, vt tantam creatori tuo iniuriam inferas? Ea propter dicit Dauid, omnes in stateris mendaces esse, quia omnes peccant, & hoc est à veritate errare. Et ideò dicimus verba illa: si quis errauerit à veritate, intelligi quod si quis errauerit à fidei vel moris veritate. Et notandum est: conuertere non in manu quidem iusti, sed in potestate Dei, & in eius voluntate peccatoris conuersionem sitam esse. Idcirco verba illa. Et conuerterit quis eum: intelligenda sunt hoc modo, idest, si quis ex se fecerit quod ad peccatoris conuersionem requiritur. Nam vt dixit Aristoteles. Non in manu oratoris est persuadere, neque medici sanare, sed non prætermittere ea: quæ sunt necessaria, sufficit ad bonitatem oratoris vel medici. Ita dicit hic Diuus Iacobus. Qui alium conuerterit, idest, qui ex se omnia quæ ad peccatorem conuertendum sunt necessaria fecerit, licet de facto illum non conuertat, coram Deo meritum non amittit, nec desinit esse misericordiæ opus. Defectus enim non in ipso quidem: sed in obstinato, & varijs sceleribus delibuto peccatore est: in quo reprehensio non magis imprimitur, quā in lapide.

Quod si non audierit, dic Ecclesia. Si autem Ecclesia non audierit: sit tibi sicut Sathanicus & Publicanus. Ecce quot rationes ad animam conuertendam Deus inuestigat. Primum vt sit correctio per amorem. Deinde per verecūdiam. Ideò dixit. Adhibe testes, vt coram illis erubescat & confundatur. Tertiò per supplicium, & idcirco dicit, 3° *Dic Ecclesia.* Vt autē huiusmodi homines intelligāt quantopere prælatorum, & Ecclesiæ supplicium sit timendum: addidit dicēs. *Amen dico vobis, quæcunq; alligaueritis super terram, &c.* Si illos excommunicaueritis apud Deum, etiam excommunicati erunt. O quā graue flagellum est excommunicatio! ex bono, quo hominem priuat, perspici potest. Nunquid nollis quid signifitet verbum illud: sanctorum cōmunionem, quod in articulo fidei in simbolo Apostolorū recitatis? Dicit aliquis. Nescio pater. Fieri ne potest, quod cum in hac ciuitate tanta sit eruditio, tu tamen hoc ignores? Hęc est vna ex miseris lachrymatu dignissimis, quæ sunt in Ecclesia Dei: videre, scilicet, quibus rebus prædicatores homines detinet.

Arist. 2. To
pi. cap. 2.

Et

Et quod peius est homines primarij inuenientur, qui hos articulos ³² non intelligant. Satis profectò digni sunt, qui hoc ignorent, siquidem eos prædicatores audiunt, qui de rebus his tam essentialibus nunquam agunt. Intellige igitur articulum illum hoc significare: scilicet, credo certam esse communionem inter sanctos quòd ij qui sunt in gratia ex vno capite, qui est Iesus Christus, communicant, & propter eius merita plurimas gratias, & dona à Deo accipiunt. Etiam hoc significat quòd alij alijs inuicem nos communicamus, & fauemus, sicut si quis orat, ieiunat, & eleemosynam erogat pro me. Circa quod notate aliqua opera pia esse, quæ alijs applicare possumus, alia vero, quæ non possumus. Bonum opus in gratia factum quatuor effectus habere potest. Sicuti si ego die Dominica missam audio, primum ego gratiam acquirō. Secundo adimpleo præceptum. Tertio gratifico me, & bonum virtutis habitum gigno. ³³ Quarto satisfactorium peccatorum meorum opus efficio. Tres illos effectus nequeo ego alijs applicare: quartum verò sic. Et quomodo intelligitur illud. B. Augustini dicentis, quòd Ecclesia non haberet nunc diuinum Paulum nisi sanctus Stephanus pro illo exorasset? Dico hoc esse sicut quando quis erogat eleemosynam, quam aliquis sibi dedit, & acquisiuit, & non ille. Itaque quando æternus pater propter sancti orationem gratiam in nos cõfert: huius beneficij gratificatio Iesu Christo reddenda est, qui multo antea quàm sanctus illud ab æterno patre postulauit. Petiuit etiam, vt orationem hanc audiret, quando illam sanctus faceret. Et sic illud, quod fecit sanctus Stephanus, quodque Beato Paulo promeruit, non fuit de iustitia, sed de congruo. Nam Iesus Christus redemptor noster illud Dei iustitia lucratus est. Et ita dicimus sanctum orantem pro ³⁴ peccatore conuersionem eius de congruo, non autem de iustitia promereri. Possumus tamen pro alijs satisfacere, & hoc significat illud: sanctorum communionem. De quo videndus est Alexander de Ales, de officio Missæ, & B. Augustinus super versum illum, Particeps ego sum omnium timentium te. Ex hoc cognoscetis fratres quam merito timende sunt poenæ, quibus sancta mater Ecclesia homines malos punit.

Ex hac sancti Euangelij doctrina sequitur quantum prælati, patres familias, & prædicatores inferiorum suorum corruptionem facere teneantur. Si enim vnicuique proximorum hoc à Deo præcipitur quantò magis illud præcipiet ijs, qui hoc ex officio facere tenen-

³⁵ tenentur? Hic Sol materialis, quo tantoperè si uimur, nunquam *simile.* quiescit. Quod si in sui itineris progressu aliquos planetas virtuosos inuenit, sicut Iouem, aut Venerem, magnum cum illis facit temperamentum, si autem inuenit cometas, qui pessimas afferunt influentias illorum malitiam temperat, atque etiam si potest omnino illam abstrahit. Talem oportet esse iustum, de quo dicitur. Homo sanctus in sapientia manet sicut Sol. Non oportet iustum quiescere: nam in via Dei stare, retrocedere est, vt dicit B. Bernardus. *Eccles. 27.* Et inueniens viros probos debet cum illis operari ex sancta eorum *Bernard. in ser. 2. de resurrectione. in fine.* conuersatione fructum percipiens, eosque ad virtutem excitans. Si autem malos planetas inueniat, qui sunt peccatores, debet curare, eorum malitias corrigere, conscientiasque reformare. Et quia peculiariter dixit Deus prædicatoribus, & prælatis, Vos estis lux *Matth. 5.* mundi, ij multò magis cælestem hanc doctrinam adimplere tenentur. Quia etiam Seneca licet Gentilis dixit. Amici vitia si feras facis *Seneca.* tua. Quantò magis Prælati si subditi vitium dissimulat. Obstupendum est quod dicit Deus Ezechieli. Fili hominis speculatore *Ezechi. 3.* dedi te domui Israel, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me, id est, homuncio vide quod te erexi, & feruorum meorum speculatore te feci. Et ibidem dicit quid iustum facere oporteat ne peccator fiat, quid ve peccatori facere conuenit, vt iustus efficiatur. Et statim prophetam comminatur ne taceat, quòd si taceat, omnia soluturus est. Si dicente me (inquit) ad impium, Morte morieris: non annunciaueris ei, &c. Sanguinem autem eius de manu tua requiram. O metuendum verbum, quod nam est marmor, quod te audit, & præ timore non confringitur? quis est Præ ³⁷ latus, qui hæc sciens tacet? Quiue est subditus, qui ei non obedit, cum vtriusque salus in illo agatur? O miseros vtriusque, miseros Prælatos: quia non animaduertunt, quid subditis suis conueniat, quòd si animaduertunt: miseros illos, quia tacet, & illos non admonet, idcirco enim vitia quasi atrocissimi lupi in oues suas irruunt & magnam earum stragem edunt. Omnes bestie agri venite ad deuorandum, vniuersæ bestie saltus, dixit Esaias. Et huius reiterationem *Esai. 56.* reddens dicit, Speculatores eius cæci omnes: nescierunt vniuersi, id est, Nam si speculatores sunt cæci, quomodo subditos admonent? Non cõtentus esse debet Prælati latrando, reprehendendo, & admonendo in cõmuni, et si hoc magnæ est utilitatis. Sed quãdo animaduertit necessitatẽ offerri: peculiariter, & secretò debet per-

Act. 20.

2. Tim. 4.

Esa. 56.

Hier. 43.

Galat. 4.

persuadere, & admonere subditos suos. B. Paulus animarū zela-³⁸
tor non contentus erat Iesu Christi fidē, peccatorumq; poenitē-
tiam in cōmuni persuadere, vt ipse testatur: sed peculiariter de do-
mo in domum ambulabat docēs, quæ fieri oportebat. Vos scitis
(inquit) à prima die, qua ingressus sum in Asiā, qualiter vobiscū
fuerim seruiēs Domino cum omni humilitate, & lachrymis, & c.
quomodo nihil subtraxerim vobis vtiliū, quominus annunciarē
vobis, & docerē vos publicē, & per domos. Et ad Timotheum di-
cit. Testificor coram Deo, & c. Opportunē, importunē, idest, in
omni tēpore. Ad rem enim tam necessariam tractandam non est
quare tēporis opportunitas perquiratur. Omne tēpus ad hanc
rē opportunum est. Et illic, vbi Esaias bestias inuitat, vt veniant
ad deuorandum, etiam rationem hanc reddit dicens. Canes muti
non valētes latrare, idest, non solum Prælati, sed & prædicatores³⁹
etiam, quia virili pectore, & cum seueritate peccatores non repre-
hēdunt, locum cedunt, vt vitia ingrediantur. Quapropter videāt
quanti illorum referat rē hanc verē, & ex animo tractare, quod si
animum non habēt ad ea patiēda, quæ illis superuenerint, munus
relinquant, quod nequeunt gerere. O quàm constantes prædica-
tores habuit olim mundus, Quàm virili pectore perrexit Hiere-
mias, vt Dei nomine diceret Hebræis in Ægypto commoranti-
bus, Nabuchodonosor mittēdū esse à Deo, qui homines partim
captiuos duceret: partim gladio interficeret, qui in delubris Deo-
rum Ægypti ignē succenderet, & vniuersam Ægyptum depræda-
retur, cuiusq; diuitias secum duceret, & hoc tam facillē sicut pastor
pallio suo amicitur, & de vno in aliud ouile trāsmigrat. Et amicie-
tur (inquit) terra Ægypti sicut amicitur pastor pallio suo. Et egre⁴⁰
diatur in pace. Propter hoc, quod illos sanctus Propheta admo-
nuit, dicit Epiphanius Hebræos consurrexisse, illumq; lapidibus
obruisse. Hoc debet seruus Dei à mūdo sperare, quod si ad hoc to-
lerandum robustum, ac constans pectus non habet, ne hoc mu-
nus suscipiat. Videte quam præstantē, inuictūque animū ha-
bebat. S. Paulus: qui ad eos, qui illū propter veritatis prædicatio-
nē, & quod eis vitia eorum annūciabat, odio habebant, tamē cu-
piebat reuerti, vt illos asperius reprehēderet. Quorum animos
tam beneuolos in se quodam tēpore habuit, vt de illis diceret. Te-
stimonium enim perhibeo vobis, quoniā si fieri potuisset, idest si
liceret, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi. Ergo inimi-
cus

41 *icus vobis factus sum, verum dicens vobis: quod vobis (inquit. B. Apostolus) veritatē prædicauerim, tale in me odium concepistis? Sed non idcirco à debito officio meo desistā. Vellem autem esse apud vos modo, & mutare vocē meam: quoniam cōfundor in vobis. Desidero (inquit) vobiscū esse, vt non ea māsuetudine vobis loquar, qua vsq; adhuc loqui consueuerā: sed vt ea acrimonia vos reprehendā, qua digna sunt scelera vestra. Nam paruo spirituali proventu vestro erubesco. Hoc est prædicatoris pectus. Hoc animi robore oportet hoc munus geri. Vtinā diuina maiestas spiritū suum nobis omnibus largiatur, quò sicut tenemur, hoc diuinū præceptū adimpleamus correctionemque fraternam mundo tam necessariā viriliter, & charitatiuē faciamus, vt sic alteri alteris nobis inuicem fauentes in virtute proficiamus, & gratiæ augmentū percipiamus, 42 qua ad cælestem gloriam peruenire valeamus, Amen.*

¶ Feria. III. post Dñicam. III. In Quadrages.

Accesserunt ad Iesum ab Hierosolymis scribae, & Pharisei. & c. Matthæi. 15.

IN hoc sancto Euangelio detegitur quàm ex instituto improbi homines, iustorum persecutionem, calumniamque suscipiunt. Et quā diligenter, quantaq; animi contentione viros sanctos Deus à malorum calūnijs defendit. Magnū malum est de quocunq; proximo murmuratio, adeò vt describens. B. Paulus maximum quendam grauissimi morum scelerum catalogum, in quæ deprauati homines, quique à Deo in desideria cordium suorum traditi sunt (in supplicium peccati quod commiserant Deum non glorificātes, sicut ipsum dignissimum esse intellexerunt) inciderant: illis omnibus peculiariter addiderit dicens: detractores Deo odibiles. Itaque vocās illos repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, plenos inuidia, homicidijs, contentione, & c. nulli horū vitiorū addidit verba illa: Deo odibiles, nisi cum dixit, detractores: quia et si omnia peccata sint Deo odibilia, illa tamē peculiariter diuinę maiestati dicūtur odibilia, quę ita sunt vnius peccata, vt ad plurimos extendātur: sicut peccatū hæresis de quo dicit. B. Paulus, sermo eorū,

Rom. 1.

2. Timoth. 2.

vt

vt cancer serpit. Atque huiusmodi est etiam peccatum murmurationis. Nam illud, quod hic dicit, tu alijs, & alijs, & plurimis dicis, & sic per primum infectum pluri in inficiuntur. Mirabile fuit quod cum primū Maria de fratre suo Moyse murmurauit, statim apparuit cadēs lepra sicut nix. Quæ nam potuit esse causa quare in supplicium huius peccati hæc infirmitas potius quam alia illi adueniret? Cuius rei mysterium fuit, quia inter morbos lepra est magis horrida & contagiosa, quæque citius alios inficit. Atque ad significandum nullum esse vitium, quod tam citò, & velociter alijs hominibus adhæreat quam murmuratio: idcirco decreuit diuina maiestas, vt illius murmuratiois poena esset lepra. Quam crebro fieri solet quòd ubi primum quis ad murmurationem linguam emittat omnes circumstantes eum sequantur, nec fere hoc sentiunt. Idcirco B. Paulus ad Hebræos admonebat dicens. Nequa radix amaritudinis sursum germinans impediatur, & per illam inquinetur multi. Amaritudinis radicem nuncupat proximo officere, ex qua pestis proficiscitur qua plurimi contaminantur. Et Ecclesiasticus dicit. A scintilla enim vna augetur ignis: & ab vno doloso augetur sanguis, id est peccatum. Dicunt plurimi. Domine hoc dico. Ego non illi hoc impono, sed si mentior, per os alterius, scilicet talis hominis mentior. O maledicte, fortasse in hoc tam graue peccatum, & grauius etiam, quam alter committis. Apponit quispiam ignem domui, & nihil facit amplius, sed qui in illum insufflat, efficit vt citius domus ardeat. Et forsitan si ille non insufflasset, domus non cremaretur, licet alius illi ignem applicuisset. Sic qui ignem proximo suo apponit, est qui prius infamiam dixit. Tu verò, qui illam iterum protulisti, atque repetijsti, es qui ignem istum insufflas. Et dicit hic Spiritus sanctus quòd sicut ex vna scintilla ignis maximus inflammatur: ita ex deprauatis vnius hominis visceribus vnū verbum prodit, quod ab alijs insufflatur, vt citius inflammetur, & complura peccata committantur. Atque ideò vna ex rationibus, quare hoc vitium tam execrabile Deo est: hæc est, quia omnibus statibus est cōmuni, vniuersum hominum genus inficit. Etiam & agricola aratro nimium defessus de alijs detrahare non satiatur. Et quanquam hoc vitium tam execrabile est Deo: quando tamē murmuratio est de seruis, discipulisque eius, & de Ecclesiasticis viris, tunc longè maxime diuinæ maiestati est odibilis. Adeò vt cum Hebræi murmurauerint de Moyse, & Aaron dicentes, cur induxistis

Num. 12.

Hebr. 12.

Eccles. 11.

Simile.

5 induxistis nos in desertum istud? &c. Responderit Moyse dicēs. Exod. 16. Audiui enim murmur vestrū contra Dñm, nos vero quid sumus quia mussitastis contra nos: & paulo post dicit. Nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dñm. Ex quo apparet murmurationem, quæ sit contra Prælatos, qui loco Dei constituti sunt, non esse contra homines, sed contra ipsum Deum. Vt videatis quid facitis, aut qui cum contenditis. Pater noster Sanctus Franciscus dixit se quatuor prærogationes ordini suo impetrasse, quas sibi Iesus Christus redemptor noster promisit, quādo in eo sanctissima vulnera sua impressit. Quarum vna erat quòd qui ex malitia ordinem suum persequeretur, dies eorum Dñs abbreviaturus erat. Satis vero credibile est sanctū virum hoc à Dño nō petijisse: sed persecutionem, qua scelerati homines seruos Dei insectatur Christus redemptor noster sibi fieri iudicat. Hi miseri, quos refert sanctum Euangelium contra sanctos Dñi Apostolos, & multo furiosius contra ipsum innocētissimum Dominum linguas suas dstringebāt, non conijciebant oculos in malitiam, cum qua accedebant, & in alia plurima vitiorū genera, quibus ad summum vsq; repleti erāt: rem verò tam leuē, tamq; parua entitatis animaduertebant, sicut erat, quòd discipuli Domini panē illotis manibus manducarēt. Si quis vineam haberet graminibus, rubisq; repletam, quam ex longo tempore non coluit: maxima tamen cum solitudine per alienas vineas incederet euellens herbas quæ vitibus nihil officiūt: infanus iure optimo crederetur. Adhuc etiam amētior, & peior est, qui cum sit varijs vitiorum generibus repletus de aliorum defectibus agit. Liberet vos Deus, o fratres à tanta miseria, quòd de conscientijs vestris non curantes alienarum rationem habeatis. Nihil aliud vult Sathanas, nisi vos extra vosmetipfos videre, sicut Agyptianus, & latro quod magis exoptat est videre hominem extra domum suam, vt ipse securus ingrediatur, & omnia, quæ inuenierit, deprædetur. Sic vnum ex ijs, quæ magis expetit Sathanas, est vos à vobis ipsis extrahere: sic enim securus introibit, & quæcunque in animabus vestris inuenierit, diripiet. Ne illi fidem habeatis, est enim astutus nimis. Sed intra vosmetipfos commoramini, & in conscientias vestras oculos conijcite, vt earum ruinas, & defectus reficiatis.

Accedentes hi cum hac insulsa quaestione, videte qualiter à Domino tractentur. Quare (inquit) vos trāscredimini mandatum Dei pro-

Tom. j.

t

pter

per traditionem vestram? Vbi non solum diuinæ legis transgressores & latrones, sed & hypocritas etiam, tinea plenos appellauit: quorum virtus omnis est in labijs, cor autē à diabolo possidetur. Hic nos docet diuinus magister qualiter cum illis, qui ad nos cum proximorū murmurationibus accedūt, gerere debeamus. A cerrimis verbis illos obiurgantes, & sic de iusto, qui ad cælestem beatitudinem ingressus est, dixit David. Et opprobrium non accepit aduersus proximos suos. Et B. Hieronymus vertit ex Hebræo. Non sustinuit opprobrium super vicino suo. Et Felix vertit clariùs opprobrium non tulit aduersus proximū suum. Opprobriū accipit cōtra proximum suū qui contemptum, aut iniuriā videt irrogari contra proximū presentem, vel absentē, quam acceptat, oblectatur, & sustinet cum debeat si possit impedire, silentium detrahētib; imponendo, aut si habeat auctoritatem, illos reprehendendo: sicut hīc fecit Dominus: aut saltem acerbum aspectum ostendendo, significans se illud audire nolle. Immanis etenim esset qui fratrem suum canibus lacerari perspiceret, & vocibus saltem illū non defenderet. Adhuc etiam immanior est, qui videns proximi sui famam à detractoribus confringi, & conculcari, nec eis silentium curat imponere: vel saltem si magis non possit, tristem vultum eis ostendit præcipuè cum in Prouerbijs dicatur. Ventus Aquillo dissipat pluuias: & facies tristis linguam detrahentem. Et ait, dicit Diuus Hieronymus, si deesset auditor, non esset murmurator, nemo enim libenter aliquid illi narrat, qui narrantem grauiter, & molestè audit. Tu verò qui murmurationem libenter audis, facis sicut qui præbet falsamentum comedenti carnem proximi sui, quæ quidem est eius fama, & honor. O diaboli-
 cam crudelitatem non solum canes non deterrere, sed illos etiam concitare, vt fratribus suis maiores morsus infigant. Discite fratres ex Iesu Christo sanctissimo magistro vestro, & atredite quā acriter hos reprehendit. O infœlix, qui fratrem tuū dedecorare, & infamare curas & propterea nimis fatigaris, sicut Pharisei, qui ad hoc solum ex Hierosolymis cum tanto dispendio, & labore tot millia passuū ambulātes venerunt, vt proximis suis honorem auferrent: & tandem inciderunt in foueam, quam fecerunt. Mirificè depingit Propheta, quantoperè sibi officiant, qui in proximos suos iniquo sunt animo, dicens. Ecce parturit iniustitiā concepit dolorē, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit
 in

Psal. 14.

Prouer. 25.

Hierony.

simile.

Psal. 7.

in foueam, quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius, & in verticem ipsius iniquitas eius descendet. Dicit quòd peperit iniustitiam, & concepit dolorem. Qui modus loquendi est hic sancte David: peregrino, & inusitato sermone vti videris. Quādo enim visum est quòd mulier prius pareret, quā conciperet: ita passio hominem excæcat illum que tam subuersum amentemq; reddit, vt omnia peruertat. Conceperunt (inquit) dolorem ex operibus fratrum suorum, & præ rabie inquieti insaniunt. Et postquam quasi parturientis rabies dolores perpessi sunt, quod in lucem prodijt, fuit maxima quædam malitia, & iniquitas. Ecquis fuit eorum finis? Lacum aperuit, & effodit eum, & c. ipsi calumniati, & ignominia affecti remanserunt, Dominus enim illis comprobauit eos esse latrones, hypocritas, & deprauatæ cōscientiæ. Caute fratres ne cuiquam malefaciatis: illa enim via, qua vicino vestro officere cogitatis, permittet Dominus, vt vos destruamini. Et qua ratione tu proximo tuo honorem adimere conaris eadem ratione permittet Deus, vt ipse altius efferatur: tu verò infamia quadam afficiaris sicut his miseris contigit.

Nunc probat illis Dominus eos latrones esse dicens. *Nam Deus dixit, honora patrem tuum, & matrem tuam.* Hunc autem honorem, & beneficium, quod Deus præcipit liberos parentibus præstare, vos illis aufertis, vt vobis præbeat. Tam perspicua est hæc obligatio, vt Aristoteles dixerit, non minus stultum, aut superuacaneum esse, de honore parentibus tribuendo, quā de candore niuis disputare: quorum neutrum aliquem latet. Tam excellens autem est hoc præceptum, vt illud quasi caput iustitiæ proximi Dominus collocarit. Posset aliquis merito dubitare quare præcepta decalogi in duabus tabulis scripta fuerint, cū in vna tantum scribi potuerint? Et quando quidem in duabus scripta fuerunt, quare cum sint decem, in singulis quinque scripta non fuerint, non autem in altera tria, in altera vero septem, quæ quidem disparitas maxima esse apparet.

Quis dubitat hoc non fortuito quidem, sed cum maxima sapientia, & mysterio factū fuisse? Et prætermisissis alijs rationibus, hæc habetur principalior, scilicet, cum duæ præcipuæ sint partes, in quibus vniuersa iustitia consistit: altera videlicet, qua Deo: altera vero qua proximo debitum reddimus: ne iustitiæ partes confunderentur, voluit Dominus, vt in duabus tabulis scriberentur.

Aristo. in
Topicis.

Noluit autem vt æqualiter diuideretur, vt præceptorum ordo & 14
 excellentia perspiceretur, atq; vt cognoscerent homines hoc esse
 maius, & principalius præceptum in iustitia proximi. Et idcirco
 voluit hoc præceptum de honorandis parētibus esse prius, quod
 in secunda tabula scriberetur; sicut præceptum diuini amoris est
 primum in prima. Et animaduertendum est vbi nostra translatio
 dicit. Honora patrem tuum, & matrem tuam. In Hebræo est,
 Chabad quod propriè significat onerare: quia præcipit Deus, pa-
 rentes donis, ac muneribus à liberis onerari. Licet re vera idem sit
 honorare, quod onerare, eos enim, quos honorare volumus do-
 nis & beneficijs oneramus. Mirabile autem est visu quam plenæ
 sint sacræ literæ benedictionibus illis, qui sic parentes suos hono-
 rauerint: repletæ autem comminationibus illis, qui eos nō colue-
 rint. In Ecclesiastico dicitur. Sicut qui thesaurizat, ita & qui ho- 15
 norificat matrem suam. Qui honorat patrem suum iucundabitur
 in filijs, & in die orationis suæ exaudietur, Magnos thesauros pro-
 mittit hīc Dñs honorantibus parentes suos. Prius hic loquitur de
 honore matris, quā patris. Pater enim necessario à filio videtur
 honorādus. Matri vero magis filius audet inobedire, quā patri, si-
 cut viduarum filijs accidit: qui superbe, & contumeliose matres
 suas tractāt. Idcirco sanctus Tobias dixit filio suo. Cū acceperit
 Deus animā meam, corpus meum sepeli, & honorē habebis ma-
 tri tuæ omnibus diebus vitæ eius: memor enim esse debes quæ, &
 quāta pericula passa sit propter te in utero suo. Atq; idē dicit hīc
 Dñs, qui honorat matrē thesaurizat. Et qui honorat patrē iucun-
 dabitur in filijs: & in die orationis suæ exaudietur. Iustū est equi-
 dē vt ille qui se in patres suos clemētē præbuit, liberos etiā suos in 16
 se pios, ac benignos experiatur. Et siquidē propter Deū parētibus
 obediuit: Deus eius precibus obtēperet. Itaq; qualē te in parētes
 tuos præbueris, tales sese liberi tui in te præbunt. Ideò Noe.
 Cū filius suus Cham in eum peccaret, dixit. Maledictus Cha-
 naan. Quid? Peccante filio maledicit nepoti? Sic. Et voluit in
 hoc significare. Hoc sit supplicium tuum Cham: quod sicut tu in
 patrem tuum te malum & impudicum ostendisti talis filius tuus
 Chanaan sit erga te. Etenim hoc supplicium est ex crebris, qui-
 bus Deus homines huiuscemodi punire consuevit. Et diligenter
 pensate primam seruitutem, quæ in vniuerso mundo audita est,
 fuisse hanc, quam Noe filio suo iniicit, addens inferius: seruus
 seruorum

Exod. 20.

Eccles. 3.

Tobi. 4.

Gen. 9.

17 seruorū erit fratribus suis. Itaq; propter peccatū, nec vero propter
 quodcunq; peccatum, sed propter peccatum cōtra honorem pa-
 tris introducta est seruitus in mundum. Nam qui patrem non ho-
 norat nō est dignus, qui vt filius, sed vt seruus tractetur. Nec veid
 contētus est dicere quod esset simpliciter seruus, sed dixit: seruus
 seruorum, quæ est miserrima seruitus. Bonus autem filius iucun-
 dabitur in filijs. Longum esset nunc benedictiones recensere, qui-
 bus Deus illos benedicit, qui parētes suos honorant, illisq; in eo-
 rum necessitatibus succurrunt, sicut debent. Quod si quis tertiu ca
 put Ecclesiastici legerit, in maximam admirationem rapietur, vi-
 dens quid diuina maiestas circa hāc materiam dicat. In quo signi-
 ficauit quantopere velit, vt hoc præceptum impleatur: cū illud
 obseruanti tot, tantaque beneficia promittat. Vnum autem ex ijs
 18 quæ à secularibus hominibus pluris æstimari solent, est quod di-
 xit cum primum hoc præceptum statuit, dicens: vt sis longæuus
 super terram. O quot annos vixit Sem filius ille optimus qui pa-
 tris sui pudenda pallio cooperuit: qui quidē sexcentos annos vi-
 xit: vt patet in Genesi. Et construxit Hierusalem, ibique fuit Rex
 vt ait Isidorus. Et erat trecentorum nonaginta annorū quādo pa-
 nem & vinum obtulit Abraham, qui illic dicitur Melchisedech Sa-
 cerdos Dei altissimi. Super quo notari potest siquidem Deus pol-
 licetur honoranti parentes suos vitam augendā esse: eum, qui pa-
 rentes non honorauerit, magnopere debere timere, ne Deus dies
 eius abbreviet, & coarctet.

Ex maledictionibus autem, quibus contra huius præcepti trās-
 gressores sacræ literæ fulminant: duas tantum modo volo recense-
 re: quarum altera habetur in Deuteronomio, vbi dicitur. Si genue
 19 rit homo filium contumacem & proteruum, qui non audierit pa-
 tris ac matris imperium, & coercitus obedire contempserit: appre-
 hendent eum, &c. & lapidibus obruet eum populus ciuitatis: &
 morietur: vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel
 audiens pertimescat. O maximum diuinæ iræ indicium! neque
 enim contētus est Deus vt vnus carnifex illi mortem inferret: sed
 voluit vt vniuersus populus in eum irrueret, ad maiorē huius sce-
 leris detestationem. O Deus si nunc hæc lex obseruāda esset quot
 filij in singulis oppidis lapidarentur! Audite igitur alteram, quæ
 fortasse vobis terribilior videbitur, & in maiorem stuporem vos
 inducet. In libro Prouerbiorū dicitur. Oculum, qui subsannat pa-
 trem,

Eccles. 3.

Exo. 20.

Gen. 11.

Isidor. lib. 5.

Etymolog.

Gen. 14.

Deute. 21.

Prouer. 30.

trem, & qui despicit partum matris suæ suffodiant eum corui de torzo
rentibus, & comedant eum filia aquile. O sancte Deus, quam tre-
menda res est hec! id est, quod mala morte moriatur, vbi nullus eum
mori videat, sed aues sint cadaueris illius sepultura. Quam graue pec-
catum hoc esse arbitramini fratres, cum illud ipse misericordiarum pa-
ter tanta maledictione puniat? Rem quandam vobis dicam, que Va-
lentie corripit. Impositum est falso crimen gravissimum cuidam
iuueni, & factum est patibulum nouum, in quo suspenderetur: cum-
que a carcere abstractus, in locum, vbi suspendendus erat, duceretur
vt se iuuenis illic vidit: obstupescens proclamauit, & dixit: vere
iuste morior: non pro falso crimine, quod mihi imponitur: sed
quia in hoc ipso loco in matrem meam violentas manus intuli, &
tunc illa tanto scelere, & impietate indignata hanc mihi maledi-
ctionem iniicit dicens: O vtinam in hoc ipso loco suspensus aspi-
ciaris. Hoc exemplo commouemini, o parentes ne filijs vestris ma-
ledicatis, licet illi maximam vobis occasionem præbeant. Plurimum
enim valent parentum maledictiones erga Deum. Vos autem, o
liberi patres vestros veneramini, diuinorumque suppliciorum seue-
ritatem pertimescite, quibus huius præcepti transgressores etiam
in hoc seculo, multo autem grauius in futuro puniri solent.

Addit amplius Dñs in istorum Phariseorum reprehensione, di-
cens. *Hypocrita bene prophetauit de vobis Esaias, &c.* Dicit aliquis.
Quare toties hos homines redemptor noster hypocrisis reprehendit?
nūquid non est minus malum esse quenquam hypocritam, quam profanum
populumque ac proximis scandalum dare: sicut in hac tempestate fe-
re omnes sunt: pauci enim hypocrisis præ se ferre curant, sicut ve-
teres olim facere consueuerant: sed malunt profani, quam hypo-
critæ apparere? Dico duplex esse hypocritarum genus, alij enim
sunt, qui in exterioribus operibus probitatem demonstrant, licet
interius ambitione vanitateque sint repleti: atque etsi in corde suo
sunt mali (prauitatis suæ Deo rationem reddenti) nobis saltem sunt
vtilis. Statua, que iuxta ficulneam posita est, prodest ad deterren-
dos passeris, ne ficus comedant. Sic hypocrita, qui exterius bo-
na opera facit, est statua, quia exterius sanctus apparet, interius ve-
ro plenus est paleis, & vanitatibus, & sicut dixit Deus Samueli:
Homo enim videt ea, que apparent: Dominus autem intuetur
cor. Cumque homines nihil aliud quam exteriora aspiciant, est
illis utilis huiusmodi hypocrita, eius enim exemplo se a malis co-
hibent:

23 hibernit itaque hic hypocrita si est malus, sibi soli officit. Alterum
est genus hypocritarum profanorum, qui in nulla alia re, nisi in
lingua, & verbis hypocrisis habent: opera autem peruersa fa-
ciunt. Iustitiam prædicant, & deprædantur: & male facientes vo-
lunt significare id quod faciunt sanctissimum esse, & cum pecca-
to honorem volunt acquirere: sicut illi Pharisei, qui dicebant ca-
co. Da gloriam Deo. Quasi diuini honoris zelatores essent, quod
quidem ipsi non intendebant, nec illud faciebant, vt inde altissi-
mæ maiestati honor dimanaret, sed vt gloriam Christo redempto-
ri nostro abstraherent. Ideo dicebant, Ne credas hominem istum
tale opus fecisse, sed Deus hoc fecit, & illi da gloriam, non autem
isti. Talis erat maledictus Rex Achaz, cui cum Esaias diceret. Pe-
te tibi signum à Domino Deo tuo, &c. Respondit. Non petam,
24 & non tentabo Dominum. Quæ responsio non ex humilitate
quidem, & religione processit, aut ne faceret contra Domini præ-
ceptum quod in Deuteronomio scriptum erat. Non tentabis Do-
minum Deum tuum: & tunc miraculum petere non erat Deum
tentare: siquidem ipse Deus præcipiebat tunc, vt illud postula-
ret. Noluit autem petere miraculum ne gloriam illam Deo da-
ret, nolebat enim Dei omnipotentiam in miraculo perspicere, erat
enim idololatra, & fingebat se propter Dei reuerentiam nolle
miraculum exposcere, liberet nos Deus à tali peruersitate. Hoc
hypocritarum genus multo peius est altero supradicto.

Tales erant hi miseri: qui utilitates suas expetentes ordinationes
in rapina fundatas decernebant, fingebant autem se propter sancti-
moniam, atque vt maius Deo ministerium fieret, illas constituere.
25 Ideo tam acriter illos Dñs reprehendit vocans eos hypocritas, ci-
tasque Esaiam. *Bene (inquit) prophetauit de vobis Esaias dicens. Populus hic*
labijs me honorat: cor autem eorum longe est à me. In nulla alia corporis
parte habent sanctimoniam, præterquam in lingua. Super hæc verba
notandum est quod sicut vt aliquis sit perfectus homo oportet corp⁹ &
animam habere: ita vt sit quisquam perfect⁹ fidelis debet habere inter-
nas & externas virtutes. Virtutes interne sunt fides, spes, charitas,
humilitas, &c. Externe sunt que corpore exercuntur, vt eleen, osy-
ne, abstinentia, mortificationes, &c. Et ideo de anima iusti dicitur.
Quæsiuit lanam, & linum, & operata est consilio manuum suarum. Per hæc
duo lanam videlicet, & linum duplices virtutes designantur. Vestis linea
est interior, vellus autem lanæ est exterior. Et anima sancta lineis,
lanæis-

simile.

i. Reg. 16.

laneisq; vestibus se curat exornare, id est virtutibus interiorib⁹, & exterioribus se conatur induere. Præterea animaduertendū est quē admodū in homine ab anima corpus viuificatur: ita in iusto virtutes exteriores à virtutibus interioribus vitā & esse accipere. Ex quo manifeste apparet præcipuū, quod seru⁹ Dei curare debet esse, vt animū perficiat: cuius perfectio in illis interioribus virtutibus cōsistit. Idcirco Dauid dixit. Cōfitebor tibi in directione cordis, in eo q̄ didici iudicia iustitię tuę, id est, cū ego à te Dñe fuerim edoctus, & intellexerim finē, & intētionem legis tuę esse, vt tibi seruiam⁹, teq; in cordis rectitudine diligamus: idcirco tibi cū hac rectitudine seruire, in eoq; omnes meas vires, & conatus adhibere decreui. Hinc cognoscetis quā lōge erēt, qui imitiātes in virtute instruūt, qui omnē diligentiam adhibēt docēdo eos, vt oculos exterius claudāt, & valde cōpositi modestiq; incedāt: cū tamē interiorē rectitudinē illos nō erudiāt. Nā licet exteriora merito debeant cōmendari, nihil tamē absq; interiori virtutū cōcentu prodest. Melior autē via vt quis exterius se cōponere, & mortificare norit, est pri⁹ interiora cōponere: corp⁹ quippe nihil aliud est quā animę vmbra, & sic faciet quidcūq; ipsa fecerit, illāq; sequetur sicut vmbra sequitur corpus. Et quē admodū ex optima humorum proportione (in qua corporis salus cōsistit) optim⁹, & viuus faciei color resultat: ita cōposito spiritu facile componitur & corpus. Ideo Ecclesiasticus dicit. Sapientia hominis lucet in vultu eius. Atque ipsa natura corporis cōstructionem à corde exorditur, vt ex illo in cætera omnia membra naturalis calor deriuetur. Nā si in illo calore quomodo cætera mēbra accrescerēt? Sic spirituale fabricationem ab animæ interiori initiū sumere oportet. Ad hoc autē permagni interest sanctorum librorū crebra lectio, seruida oratio, diuinorum mysteriorū assidua meditatio, celestiumq; donorum, quę à liberalissima Dei manu percipimus cōtinua recordatio: diuinorum demiq; sacramentorum deuota frequentatio. O fratres charissimi si vobis penit⁹ persuadere possem, vt his sanctis exercitationibus vos offerretis, earūq; amore ardētissimo capere mini. Hęc est enim præcipua causa, quare tā procul cor nostrū à Deo abest: scilicet quia ab his sanctis exercitationib⁹ nimis remoti sum⁹. O Deus infinite maiestatis per clemētiam tuā te deprecor, vt horū fratrum meorū volūtates inclines, ad hęc, quę illis tuo nomine cōmendauī, opere complenda: siquidem illorū tanti refert.

Vna

29 Vna ex sublimioribus, & præstantioribus sententijs, quas Plato protulit, propter quam hoc nomen diuinum adeptus fuit, hęc est. Scilicet: Nemo vobis persuadeat esse maius aliquid ea virtute, quę dicitur pietas, qua videlicet diuinum numen colimus, & veneramur. Quod quidem verum est, quapropter in hac maiorem ardorem & efficaciam adhibere deberemus. Et ita nobis commēdat sapiens dicens: Omni custodia serua cor tuū, quia ex ipso vita procedit. Notate quomodo dicit: omni custodia, quod sanctis illis exercitationibus cōficitur, quę cor in diuino amore faciūt viuere. Ex hoc sequitur quot, quantasq; diuinę maiestati gratias agere debeamus, quia tot dona, & præmia largiens hominibus in ijs rebus diuinum cultum constituit, quę magis in potestate nostra sita sunt. Si illum in eleemosyna erogāda collocaret, quid facerent pauperes? Si in sacrosanctis locis visitandis, quid facerent claudi? Si in ieiunijs, disciplinis, & cilicijs, quid facerent infirmi? Ideo illum in re, quam omnes possunt facere, constituit, qui est amor. Hoc voluit Dñs significare cū præcepit Moyse vt postquam populum annumerasset (quod factū est postea) vnusquisq; solueret dimidium sicli ad conficiendum tabernaculum. Et diues (inquit) nō addet ad dimidiū sicli, & pauper nihil minuet. Quid Dñe? Nonne bonū esset, vt diues plus daret, quā pauper? Dico in hoc Deum significare voluisse, cum illa fuisset quædam diuini cultus protestatio omnes pariter hanc cordis rectitudinem, sinceritatemq;, & charitatem habere debere. Omnes enim nos in amādi facultate fecit æquales. Pauper propter inopiā suā nō hac obligatione liberabitur. Si quidē igitur fratres mei Dñs tanta in omnibus liberalitate vsus est: diligentissimē curemus nos præcipuē cordium nostrorum reformationi tradere, vt illa interioribus, & exterioribus virtutibus reficiamus. Diligenter etiam laboremus vt illas secundum corporales vires exerceamus, cū (vt dictum est) vtrumq; sit necessariū. Hoc est, quod his pharisæis deerat: & ideo ipsis dicit Dominus: Hypocritæ benē prophetauit de vobis. &c.

Verū heū heū quo hominibus hodie dici potest idē quod Iesus Christus illis miseris Pharisæis dixit: *Populus hic labijs me honorat cor autem eorum longē est à me.* Vereor ne de plurimis cātoribus dici hoc possit, qui sæpenuerō magis curantes auditorum auri- bus, quā Deo placere, attentius vocum concētum, quā cordis affectum, deuotionemq; animaduertunt. Quamobrem valdētā

Amos. 5.

Cesarius.

August.

Psalm. 108.

Lege D. Tho.

2. 2. q. 83 ar.

sic. 13.

mendum est ne eis dicatur illud Amos: A uerā me tumultum carz² minum tuorum, & cātica lyræ tuæ non audiam: Dicit Dominus. Notate quomodo has musicas, quas nos cōsentaneas iudicamus, tumultum, confusionemq; appellat. Refert Cesarius cū in quadam ecclesia presbyteri maximi musici solenniter decantarent, cumq; suas dulces, & canoras voces suauissimè duplicarēt: vidisse seruum Dei, qui in eadem ecclesia erat, Diabolū in sublimi stāte, saccūq; sinistra manu habentem, dextera verò voces illas, & cōcentus colligentē, quousq; saccū repleuit. Peracto autē diuino officio illi inter se gloriabantur dicentes: O quā optimè decantauimus. Quibus dixit seruus Dei. Etiā. Optimè concinuisistis, quādoquidē saccū repleuistis. Admiratiq; illi quare seruus Dei hoc dixisset, ipse reuelauit illis visionē, quam viderat. Eia patres mei attēdite quando decantatis, ne diaboli saccū vocibus repleatis, & 33 cātus in luctū, & confusionem vobis conuertatur. Canite, canite vocibus, corda vestra quoad poteritis in Deo collocantes. Ne de vobis dicatur: Populus hic labijs me honorat: cor autē eorū lōgē est à me. Ad vos autē me verto viri nobiles, qui cū plurimas orationes recitetis non facitis quod dicit B. Augustinus. Scilicet: cū oratis Deum, hoc ver setur in corde quod profertur in ore. Sedita recitatis, vt nullam aliam attentionem, nec intentionem habeatis, nisi qualiter horas & laborem recitandi finiatis. Vereor ne supra vos illa Davidis maledictio cadat. Oratio eius fiat in peccatū. Nam, vt Theologi asserunt, licet homo non teneatur semper orare ad Dominum, cū tamen orat oportet illū meminisse, orare, esse cum Deo loqui, cum eo agere, sibiq; necessaria ab ipso postulare: ad quod requiruntur duo: attentio videlicet, & reuerētia Do 34 mino cum quo loquitur. Quæ si per negligentiam nostram quā oramus, nobis defunt, saltem à peccato veniali non excusamur. O terribilē infœlicium filiorū Adæ calamitatē! Ex hoc infœlicitas nostra maximè cognoscetur, quod plerunq; vnde vilitatem & spiriualem prouentū elicere deberemus: inde incommodum auferimus. Et peracta oratione fortasse potiùs habemus quare à Deo veniā, quā premiū ex illa postulemus. Et etiā est valdē miserandū, quod vniuersi ferè homines plebei in maximis festiuitatibus ad ecclesias veniunt ad cantus laudesq; Dei audiendas, nec verò ad illas plus attendunt, quam si essent statuz. Nec aliud sentiunt quam quod corporaliter musicis illis, & vocum concētibus de-

35 delectantur, ac si ad theatra pergerent ad comœdias audiēdas. Et ita alij alijs dicunt: eamus in illud templū, quia illic solenne cōpletorium cū musica celebratur, & nihil aliud volūt, quā sicut comœdijs delectari. Et sic ex ardentissimis Dñi laudibus quasi gelu frigidu exeunt. His contingit illud Iob dicentis: calcatis torcularibus 1ob. 24. sitiunt. De quibus timendum est ne dicatur quod dixit Deus per Malachiam, his verbis: Dispergam super vultū vestrū stercus solennitatū vestrarum. O summe Deus quā terribilia verba! Videte quā turpi, & deformi nomine nuncupat Deus solēnitates, 2. Malach. 2. quas ipse cōsecrauerat, vt exaggeraret quā graue malū est illorum, qui res tam sanctas sicut festiuitates ita contaminarunt, vt à Deo stercora nuncupentur. O fratres charissimi per clementissima saluatoris nostri Iesu Christi viscera vos rogo, vt res diuini eius 36 ministerij verè, & ex animo operemini, atq; in orationibus, sacro sanctisq; officijs sitis sicut oportet cum maxima attentione, deuotione, & reuerentia, vt ex omnibus spiriualem prouentum eliciatis: gratiāq; adipisci valeatis, qua cælestis gloria comparatur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ Feria. V. post Dñicam. III. In Quadrages.
Surgens Iesus de synagoga introiuit in domum Simonis. Luc. 4.

R Efert sanctum Euangelium quod prædicante Domino Capharnaum stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Peracta verò cōcione surrexit, & introiuit in domū Simonis. Socrus autē simonis tenebatur magnis febribus. Atq; ideo illuc introiuit, vt cū illa misericordiā faceret, eiq; salutē cōferret: vt nos in hoc doceret, omnes doctores, & prædicatores oportere doctrinā suā operibus misericordiæ cōprobare. Idcirco B. Paulus ad Romanos dicebat. Vobis autē dico gentibus: quādiu quidem ego sum gentium Apostolus: ministerium meū honorabo, si quo modo ad æmulandam prouocem carnem meam, & saluos faciā aliquos ex illis. Ille munus suum honorat, qui optimis vitæ sæ moribus illud comprobatur. Et sic in Leuitico præcipiebat Deus, dicens: 2. Rom. 11. 1. Leuit. 19. Agrum tuum non seres diuerso semine. In quo significabat in spiriualem agro, qui sunt fideles non oportere bonam doctrinam cum malo exemplo seminari. Quū enim prædicator aliter dicit, & aliter

& aliter facit diuersum semen ferit in agro Dei. Dabo operam ²
 (ut sanctus Apostolus) ut quandiu vixero ministerium meū bo-
 nis moribus, optimaq; viuendi ratione honorem. Vt si fortasse cū
 Hebræi meum bonum exemplum aspiciant, meque tot pro Iesu
 Christo labores patientem intueantur, ita ad fidem amplectendā
 concitentur. Quia prædicatoris munus est, alios ad bonum prouo-
 care, ideo dicit: prouocē, &c. Est valdè notādum B. Apostolum si
 bi tribuere illud quod proprium est Dei, scilicet, homines saluos
 facere. Vt saluos faciā, inquit, &c. Hoc autē intelligitur se velle
 homines saluare, vt coadiutorem, ministrumque Dei, non autem
 vt causam principaliter efficientem. Quid igitur emolumentum in-
 de haurietur? Ad hoc inferiūs respondet dicens: Si enim amissio
 eorum reconciliatio est mundi, quæ assumptio nisi vita ex mor-
 tuis? id est si per Hebræorum ruinam gentes à Deo reconciliatæ
 sunt, vt saltem ipsi Iudæi cum viderēt gentes idololatrias in tam
 sublimi virtutis perfectione constitutas: inuidia commoti ad Deū
 conuerterentur, si igitur ex illorum ruina tantā vtilitatem Deus
 abstraxit, quid ex ipsorum conuersione depromet, nisi mortuorū
 vitam? illis enim conuersis gentes in virtute magis inflammabun-
 tur. Probat autem cōuersionem hāc possibilem esse dicens: Quod
 si delibatio sancta est, & massa. Delibatio est minima quædam
 pars cuiuscunq; rei. Sicuti parum panis, aut vini in comparatione
 multi, &c. Eiusdemq; nature est pars, & totū. Quod si vna ignis
 scintilla sursum ascendit, eandem etiam qualitātē ignis totus ha-
 bet. Et si parum terræ deorsum descendit, tota etiam terra simili-
 ter descendet. Cumq; Iudæorum vniuersitas sit quasi massa ma-
 gna, Apostoli autem, alijq; discipuli cum reliquis, qui ex Iudaï-
 mo in initio ad catholicam Iesu Christi fidem conuersi sunt, om-
 nes quasi particula sint in comparatione remanentium Iudæorū:
 quemadmodū delibatio, (id est pauci illi, qui crediderunt) bona
 sunt: sic etiam potest esse vniuersa massa. Hoc est omnes Iudæi.
 Circa quod, hoc maximè considerari necesse est: Beatum Paulū
 sibi persuasisse sufficientissimum medium omnium, quæ sub cælo
 sunt ad tam admirabile opus conficiendum, sicut erat pertinaces
 illos Iudæorum animos ad Iesu Christi fidem conuertere: esse bo-
 nam exemplum. O admirabilem optimæ vitæ docentis effica-
 ciam! Atque etiam plurima bona opera & virtutes in prædicato-
 re requiruntur, quarum vna est patientia sicut dixit Dauid. Bene
 patient-

5 patientes erunt: vt annūcient. &c. Non dicit benè loquentes erūt:
 boni prædicatores: sed bene patientes alia virtus est, quod ab om-
 ni seculari puluere, & palea immunes sint. Et sic Esaias dixit. *Esai. 52.*
 Quā pulchri super mōtes pedes annūciantis, & prædicātis pacem,
 annūciantis bonum. Et quāquam illic in sensu historiali loqui-
 tur de illis, qui Hebræis redemptionis suæ nuntios tulerūt: in sen-
 su autem prophetico spirituali de prædicatoribus intelligitur. Et
 sic quod primum in prædicatoribus animaduertit, prius quā os,
 & verba, sunt pedes. Quam pulchri (inquit) sunt pedes. &c. Mira-
 bile est quod veniat nuncius Hierosolymis Babylonē, & mundis
 pedibus, accedat. Maximū est, & valdè mirabile, quod ita in præ-
 dicatione tua viuas, vt pedes tuos seculari vanitate, & vtilitate nū-
 quam inficias. Veruntamen super omnia requiritur, vt prædica-
 6 tor charitatem, clementiamq; maximam erga pauperes habeat.
 Admirabilis est consideratu charitas, & misericordia Beati Pauli,
 singularisque diligentia, quam in subueniendo pauperibus adhi-
 bebat, nō solum in spiritualibus, sed in corporalibus etiam neces-
 sitatibus. Et quā diligenter populis commendabat, vt eleemo-
 synarum collectas facerēt, vt eas ipse ad pauperes deferret. Dicit
 enim: Necessarium ergo existimaui rogare fratres vt præueniant *2. Cor. 9.*
 ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam
 esse. Vt autem esset plurima eleemosyna addidit dicens: sic quasi
 benedictionē, nō quasi avaritiā. Hoc autē dico: Qui parçē semi-
 nat parçē & metet. Et qui seminat in benedictionibus: de benedi-
 ctionib⁹ & metet. Aduertite quomodo illos ad magnas eleemo-
 synas erogandas prouocat dicens: quātō plus dederint, tātō illos
 7 plus collecturos esse. Tanta lætitia afficiebatur liberales illos, &
 misericordes in pauperes animaduertens, vt inferiūs dixerit: quo-
 niam ministerium huius officij non solū supplet ea, quæ defunt
 sanctis: sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Do-
 mino, per probationem ministerij huius, glorificantes Deum in
 obedientia confessionis vestræ in euangelio Christi & simplici-
 tate cōmunicationis vestræ in illos, & in omnes, & in ipsorum
 obsecratione pro vobis. O admirabilē tam sancti Apostoli pieta-
 tē! Videte quid dicat: Ex hoc (inquit) ministerio meo, quod facio
 eleemosynas quærens non solum sanctorum pauperum reme-
 dium, sed maxima etiam vtilitas dimanat, scilicet, quod non ces-
 so Deo gratias agere propter hoc quod hoc ministerio meo de-
 obedi-

obedientia fideque vestra in Euangelio Iesu Christi experior: videns simplicitatem, qua bona vestra sanctis illis, omnibusque alijs pauperibus communicatis: & simul pauperum illorum gratitudinem animaduertens, qui cum maximo spiritus seruore pro vobis Deum exorat. O quis linguam, & spiritum haberet: vt verba hæc, charitatemque, quam hic sanctus Apostolus manifestat: gaudiumque, quod ex vnorum largitate, & misericordia, atque aliorum gratitudine percipiebat: satis dignè posset exaggerare. Super omnia autem vellem, vt magnoperè pensetis, quod dicit hic sanctus Apostolus, scilicet singularem fidei, & obedientiæ sancti Euangelij probationem esse, bona, quæ à Deo accepistis cum omnibus egenis cum simplicitate communicare. Hoc igitur docet diuinus Magister, cum peracta concione ad visendam infirmam pergat. Hæc autem doctrina non prædicatoribus tantum, sed & patribus etiam familiâs, & longè maxime prælatis conuenit. Parum enim vtrorumque admonitiones proficient, si eorû subditi illos crudeles, & sine misericordia perspiciunt.

Et rogauerunt illum pro ea: & stans super illam imperauit febrim, & dimisit illam. Optimum pietatis exemplum nobis hic B. Petrus, eiusque locij præbuere cum intelligentes omnes quanto amore, & reuerentia sanctus Petrus socrum suam coleret, illi fauere voluerunt simul cum illo Dominum pro infirma exorantes, vt illi salutem conferret, sicut realiter contulit. Ex quo apparet quãti referat bonum generum habere, filiamque optimo viro locare: ideò enim hæc bona vetula socrus sancti Petri tantum bonum à Domino adeptæ est. Et si in hac re nõ temporalem vtilitatè præcipuè oportet intèdi, sed illud potiùs, quod ad Dei ministeriũ spectat, & ad filiz vestræ salutem pertinet. Idcirco summoperè tenemini, diligentissimè aduertere, cui viro eã locatis, illamque viro optimo debetis tradere: siquidẽ illã locare vobis incūbit. Quod adnotauit B. Paulus, his verbis: Qui iudicauit in corde suo seruare virginẽ suã bene facit. Igitur, & qui matrimonio cõiūgit virginẽ suã, bene facit, & qui nõ coniungit, meliùs facit. In quibus verbis docet bene facere locando, aut nõ locando filias, vtrūque esse in potestate paritū. Quia verò tã arduæ rei cura paritibus à Deo cõmissa est, oportet illos diligentissimè animaduertere quomodo hoc faciunt, vt ad filiarũ suarũ spiritualẽ salutẽ faciãt. Et sic vbi nos legim⁹ quid faciemus sorori nostræ in die quãdo alloquẽda est? in Hebræo habetur: quando

1. Cor. 7.

Cant. 8.

vt quando de eã multũ, & sæpe loquendũ est. Quando enim virgo viro tradenda est, oportet hoc sæpè numero loqui, & animaduerti vt in re tã necessaria, & ardua nõ erretur, & necesse est magis attendi quæ ad Dei gloriã, animãque illius salutẽ spectant, quàm diuitias, temporalesque vtilitates. Philosophus Themistocles, (vt refert Valerius Maximus, & Tullius) habebat filiam, quam duo viri in vxorem petebant, quorum alter erat diues, & stultus, alter verò sapiens, sed pauperrimus. Tunc dixit Philosophus: Malo filiam meam locare viro indigenti pecunia, quàm pecuniæ indigenti viro. Sententia est tanto Philosopho dignissima. Super quo notate mysterium, scilicet, quod spõsa dicitur habere defectũ, quod ipsa fatetur dicens: Nigra sum. Et inferiùs dicit: Nolite me considerare, quòd fusca sim, quia decolorauit me sol: de sponso autem non dicitur quòd habeat defectum. Imò de ipso dicitur: Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Et paulò post: totus desiderabilis. In quo docet Spiritus sanctus æquius esse virum in matrimonio foeminae, quàm foeminam viro excedere, id est, conuenientius esse, quod vir foeminam excellentia superet, quàm quod ab illa superetur. Cum enim mulier affectione potiùs, quàm ratione moueatur, nisi in viro suo bonas qualitates fuerit experta, in eius odiũ deueniet. Vir autè, qui magis ratione, quàm passione ducitur meliùs vxoris suæ disparitatem dissimulat. Itaque ad matrimonij concordiam requiritur quòd semper vir vxorem excedat, non autem vxor viro suo præstet: virũ enim oportet esse caput foeminae. Pro quo facit quòd Abraham prius vocabatur Abrã: & Sara: vocabatur Sarai: dixit autem Deus: Abrahæ, addamus vnã literam, Sarai autem cõminuamus, & sic auctum fuit nomen viri, cõminutum verò nomen vxoris remansit. Nunquã vxor debet viro suo iudicio, sapientia, aut alia re præstare. Nam ex hoc statim oritur contemptus, ex contemptu autem aliæ plurimæ calamitates dimanant. Idcirco oportet vos aduertere, vt talem tam bonum, tamque prudentem virum filiz vestræ eligatis, vt illa nunquam ad illum negligendum deueniat. O quantum est circa hoc lachrymandum! tam crudeles enim sunt patres in animas filiarum suarum, vt nunquam attendant, quomodo ipsæ meliùs Deo possint seruire, sed quomodo ditiores, potentioreque erũt. Et aliquando permittit Deus, vt quando quidẽ filiã tuam viro improbo matrimonio cõiūxisti, non ob aliam causam, nisi eo quòd diues

Valer. Max.
lib. 7. c. 2.
Tullius de Of
ficijs.

Cant. 10.

Cant. 5.

Genes. 17.

diues erat post paucos dies vniuersam substantiam suam, dotem-14
que, quam illi dedisti, ludendo consumat: & sic omnia dissipata
manent.

Imperauit febrī, & dimisit illam. Statim in illo instanti obediit fe-
bris Domino, & ab illa muliere recessit. O quam maxima confu-
sio est hominibus, videre quomodo creaturæ omnes absque vlla
repugnantia creatori suo obtemperant, solus autē homo non obe-
dit. Quod autem peius est, si huius rei causa quærat, nihil aliud
respondere possum, nisi hanc esse huius inobedienciæ causam, sci-
licet, quia maiora, & præstantiora beneficia, quàm aliæ creaturæ, à
Deo accepit, id est, quia illi Deus liberum arbitrium concessit;
quod inferioribus creaturis non tribuit. Cùmque se in voluntate
liberum experiatur, præ nimia arrogātia effertur, quasi Lucifer,
qui ex fauore, occasionem accepit, vt esset, qualis nunc est. Vide-15
ris tibi ò frater dignas gratias Deo referre? qui quia ab eo rationa-
lem spiritum accepisti, id propter illum non vis facere, quod bru-
ta animalia, lapidesque, ac cæteræ omnes insensibiles creaturæ fa-
ciunt? quare pudore non confunderis, cùm hoc de te dicatur? O
Christe superne mundi Magister quàm optimum nobis quate-
nus homo perfectissimæ obedienciæ exemplum præstitisti! Et sic
cum celebrem illam prophetiam Isaię, dicentis: Spiritus Domini
super me, diuinus hic Dominus legeret, ipse dixit illam de se in-
telligi, dicens se Spiritum sanctum quasi gubernatorem, & domi-
natorem, quatenus hominem habuisse: in quo maximam obe-
dientiam, qua Spiritui sancto, in quātum homo, obediuit, denota-
uit, docens nos qualem obedienciam Deo habere deberemus, si
essemus quales nos esse oporteret. Veruntamen ij sumus qui non 16
super nos quidem sed sub pedibus nostris Spiritum sanctum ge-
rimus, eius inspirationes, & præcepta negligentes. Quo suppli-
cio arbitramini tantam malitiam satis dignè puniri posse? Quare
Domini furorem non pertimescitis? Notate quoddā exemplum,
quo vos faciā obmutescere: ita vt non habeatis quid mihi possitis
respōdere. Quando quis tōdetur debet esse nimis quietus: si illi di-
cit tonfor: eleua caput, statim eleuat, si declinare iubet, cōtinuo il-
lud declinat, si iubet aperire os, aperit: denique si illi huc, aut illuc
verti iubet, omnia libentissimè adimplet. Quod si illū interroge-
tis quare illo homine gubernetur: respondebit: quia habet in ma-
nu nouaculā, & super caput meū illā vibrat, & iuxta fauces meas
ponit,

Isai. 61.

Luc. 4.

simile.

17 ponit, & in magno discrimine constitutus sum, ne aliquod vul-
nus mihi infligat. Attendite nunc. Nunquid omnia in ditione
Dei non sunt posita? sic dicitur: quia in ditione tua cuncta sunt *Esth. 13.*
posita. Nunquid Deus non habet in manu sua ancipitem nouacu-
lam? sic certè: sic enim dicitur, nisi conuersi fueritis gladium suum
vibrauit. Nunquid super vos manum suam non habet positam? *Psal. 7.*
talem autem manum, quā magnoperè pertimescens Iob dicebat; *Iob. 13.*
Manum tuam longè fac à me. Siquidē igitur hic Dominus vobis
dicit: caput extollite: hoc est cælestia contemplantini, &c. caput
reclinate per humilitatem vultū cōuertite, & proximis vestris lo-
quimini, inimicisq; vestris ignoscite. Aperite os, id est, laudate me
quare huic potentissimo Dño non obtemperatis? obeditis tonfori-
tantes ne vos percutiat: quare igitur nō timetis, ne à Deo percu-
18 tiamini? caute ne ancipiti illo gladio vos abscondat, qui quidem
corpus occidit, animam verò in infernum perpetuis ignibus con-
cremandam derrudit. O vtinam æterna Dei Maiestas oculos ve-
stros aperiat, vt hæc tam necessaria penitus cognoscatis.

Sequitur in textu: *Et continuo surgens ministrabat illis.* Eccè quare
Dominus vobis salutē cōfert, vt scilicet, cùm primū à morbo sur-
rexeritis, illi seruiatis sicut hæc bona mulier fecit, quæ statim va-
letudinem viresque suas in illius ministerio occupauit, qui sibi sa-
lutem concesserat. Non equidem vos ita facitis: sed ad nihil aliud
valetudinem accipere videmini, quam vt illa quasi armatura
contra Deum vestrum muniamini. Vide miser quid dixeris
quando in lecto ægrotus tenebaris: & vide quid feceris postquam
19 valetudinem recuperasti. In quot turpitudines, cupiditates, ambi-
tiones, postea immisus es. O cælum, ò terra super tanta iniquita-
te obstupescite. O quoties bonus David Sauli seruiuit, quā ingra-
tus autē huc, atq; illuc maledictus Saul tāta sollicitudine fatigatus
incedebat, illumq; persequebatur, vt occideret: cūq; tam male-
dicta sollicitudine premeretur, illum David in potestate sua ha-
buit, ei que mortem potuit inferre, quandò partem pallij eius *1. Reg. 24*
abscidit: quòd cū cognosceret Saul dixit illi: iustior tu es quàm
ego: tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi ma-
la. Et statim post parum temporis illum infectatus est ite-
rum, & conatus est eum occidere. Sic tu facis cum Deo: animadu-
uerte ò peccator te à Deo in lecto iuxta mortem teneri, tu ve-
rò dicis: O Domine iustior tu es quàm ego. Tu enim tribuisti,

Tom. ij.

v

&c.

Roma. 2.

Esaï. 38.

2. Par. 32.

&c. ego emendabor, ego tibi seruiam vt primum autē à lecto sur-
gis statim illū offendis. An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, &
longanimitatis contemnis, ignorans quoniā benignitas Dei ad
penitentiā te adducit? Aduertite etiam Ezechia, quā ingratus
ab infirmitate quadam exit, cū tantum illi Dominus benefi-
cium fecisset, vt propter vnā lachrymam, quā effudit, quando
Esaïas illum comminatus est, vt ad mortem præpararetur: quinde-
cim annos vitæ eius addiderit, dederitq; signum vt sol decem gra-
dus regrederetur, Angelumque miserit, qui complures ex hosti-
bus eius interimeret, cū ille in maximas angustias ab eis esset
reductus. Postquam autem valetudinem, tantumque bonum per-
ceperat, cum tanta ingratitude exit vt de illo dicatur: sed non
iuxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia elatum est cor eius,
& cum superbia thesauros suos Babylonicis ostendit, & facta est
contra eum ira Dei, & contra Iudam, & Israelem. Propter pecca-
tum enim Regis solet Deus vniuersum regnum punire. Ecce ad
quid ab infirmitate surrexit, vt scilicet valetudine sua illum offen-
deret, qui eā sibi concessit. Idcirco ego dico continuā quandā ora-
tionem fieri oportere. Et vnum quemque Deum sic debere exo-
rare: O Dñe concede mihi quæso gratitudinem cum bonis, quæ
mihi largiris. Nolo bona sine gratitudine, sine qua omnia sunt
aconitū, & venenum. Homini ingrato plus officit bonum, quā
vniuersa mundi mala; siquidem bonis superbus exurgit: malis au-
tem humiliatur. Rogate igitur Deū fratres charissimi, vt vos gra-
tos faciat. Et quando à morbis exurgitis incipite illi ex animo ser-
uire. Et caute ne sicut ira Dei contra Ezechiam, eiusque regnum
facta fuit, sic etiam cōtra vos exurgat. Nō enim vnum vobis, aliū
verò alijs Deum esse oportet.

Cum autem sol occidisset, omnes, qui habebant infirmos. &c. Post solis
occasum infirmos ad Dominū tulerunt, quia dies festus erat nec
verò antea illos deferre audebant, festū enim violare sibi videban-
tur si infirmos ante solis occasum deferrent, vt illis manus impone-
ret, salutemque conferret. Sic enim illos falsi prædicatores doce-
bant: cū tamen res sit, quæ festū summoperè sanctificatur, quod
peractis diuinis officijs infirmis subueniatur. Sani deferebant
ægros diuersis infirmitatibus ad Dominum, vt illis valetudinē im-
pertiret. Et sic modò fieri oportet: quod sani moribus debent om-
nibus possibilibus vijs, & rationib⁹ infirmos, (hoc est peccatores)

ad

23 ad verum medicum Iesum Christum spiritualiter sanandos de-
ducere. Maius, & præstantius factum, quod homo in toto hoc or-
be potest gerere, est vnā animam lucrari. Hæc est enim pretio-
sior, & melior res, quæ in vniuerso mundo est. Quibus modis, &
stratagematis vteretur homo si industria sua se imperium posse
comparare cognosceret. Has igitur, & multò plures rationes, &
diligentiā oportet nos ad animam lucrandam adhibere. Idcirco
Beatus Paulus dicebat, omnia sustineo propter electos, vt & ipsi
salutem consequantur. Nullo labore, aut difficultate nos ab hoc
charitatis opere reuocari deberemus. O foelicem, & beatum illū,
qui hæc intelligit, & omni possibilitate sua exercet.

*Exibant autem demonia à multis clamantia, & dicētia, quia tu es filius
Dei.* Quæritur inter sanctos doctores vtrum cum diaboli hæc dice-

24 rent, Christum Iesum filium esse Dei cognoscerent? Respōdent
autem quòd non. Quare igitur illum Dei filium nuncupabāt, ni-
si illum talem esse existimabant? Hoc faciebant suspicantes ex-
multis signis, quæ in illo animaduertebant, illum esse filium Dei,
& affirmabant quod nesciebant, sed quod tantūmodo suspicabā-
tur. Talis es tu ô peccator fili diaboli, & ei⁹ imitator, qui plurimis
dicis, non quod scis, sed quod opinaris. Atq; etiā in hoc es peior
diabolo: qui etsi quod nesciebat, affirmabat, illud tamen, quod di-
cebat, erat in honorem Iesu Christi filij Dei, siquidem illum filiū
eius appellabat. Quod autem tu dicis est plerunq; fratris tui vitu-
perium, & ignominia. Vide ergò quā graue sit malū istud cum
in hoc sis peior diabolo. Hoc autē peccatū malè de proximis iu-
dicādi peioribus hominibus est cōmunius. Vt dicitur in Ecclesia
25 stico: In via stultus ambulans cū ipse insipies sit, omnes stultos
æstimat. Quia duos dies à turpitudinibus tuis nō potes abstinere
arbitraris, ne religiosos quidem viros ab ipsis abstinere posse.
Ita ille Vagao Holophernis ostiarius, cū ipse esset carnalis &
turpis suspicabatur Holophernem cū Iudith dormire; & vice ver-
sa erat: quoniā sancta Fœmina crebrò se Deo cōmēdauerat. Etiā
Iob de impio dicit, cū pax sit, ille insidias suspicatur. Nō credit
quod reuerti possit de tenebris circūspiciās vndiq; gladiū. Quia
impius vidit hominem aliquando malum fuisse, arbitratur eum
semper esse malum. Impossibile esse iudicat quenquam de cul-
pæ tenebris ad sanctæ vitæ lucem conuerti. O quā mag-
num malum, & quā diabolica est hæc deceptio, vide in fœ-

D. Tho. 3. pa.
9. 41. art. 1.
ad. 1. et Caie.
ibi 9. 47.
ar. 5. in. Cor.

Eccles. 10.

Iudith. 14.

Iob. 15.

Eccles. 17.
Eccles. 18.

1. Cor. 13.

Exod. 8.

Exod. 32.

Gen. 26.

lix quod dicit Ecclesiasticus : facile est enim in oculis Dei subito 26 honestare pauperem, id est, peccatorem. Et alibi : Amanè vsq; ad vesperā mutabitur tēpus, & hæc omnia citata in oculis Dei. Quā breuiter solet Deus peccatorē conuertere. Hoc autem non intelligunt filij perditionis. Quā vice versa faciūt serui Dei, qui de nemine malū suspiciātur sicut dicit B. Paulus: charitas non cogitat malum, id est, vbi charitas commoratur, ipsa de omnibus benè cogitare docet. In Exodo legitur quod quando Pharao dixit Moyse, & Aarō: orate Dñm, vt auferat ranas à me, & à populo meo, & dimittā populū, vt sacrificet Dño; illi libentissimè hoc fecerunt, & dicit ibidem sanctus textus quòd egressi sunt Moyse, & Aaron à Pharaone: egressi sunt (inquam) cōtenti, & valdè latti, sicut pendit in hoc loco interpret quidam, arbitrans regem iam esse mitem, & sperantes populū statim dimittēdum esse. Cū ipsi 27 boni essent, nullum malum de rege suspicabantur. Non cogitabant humanum cor tantam malitiam posse concipere. Et postquā Moyse in cacumine montis Sinai certior factus est de idololatria, quā Hebræi cōmiserant, quia Deus illi dixit: vade, descēde: peccauit populus tuus &c. fecerūtq; sibi vitulū conflatilē, & adorauerunt. Descendit vir sanctus de monte cum Iosue, quibus descendentibus dixit Iosue Moyse. Viulatus pugne auditur in castris. Ex quo colligitur Iosue non fuisse in cacumine montis, nec audiuisse Deū cum Moyse de peccato illo agentem. Etiam aperte apparet Moysem nihil de illo scelere reuelasse Iosue: quia iusti non delectantur de proximorū peccatis loquēdo. Hic etiā sinceritas, & innocentia Iosue detegitur, qui quodcunq; aliud infortuniū de tumultu illo suspicaretur; potiùs quàm illos in Idololatriā 28 incidisse iudicaret. Cui Moyse respondit: Nō est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugā: sed vocem cantantium ego audio. Quasi diceret: vtinam clamor ille esset pugne, vt haberent occasionem proclamandi ad Deū, & ab illo auxilium postulandi. Hæc autem non est proclamatio, sed gaudiū, quia Deū offenderūt. Nō solū autē qui à Deo illuminati, charitateq; pleni sunt ab his suspicionibus cauēt: verū de ijs etiam, qui naturali tantum ratione ducebantur, vobis dicam exemplum, quod est in libro Genesis, vbi dicitur cum esset Sanctus Patriarcha Isaac in terra Abimelech regis Palæstinorum, cumque dixisset Rebeccam sororem suam esse, prospiciens rex per-

29 fenestram vidit eum iacētem cum Rebecca vxore sua. Et accersito eo ait: perspicuum est quòd vxor tua sit. Aduertite nūc per charitatem, gentilis regis probitatem, qui vidēs Isaac ludentem cum Rebecca noluit illum cum sorore sua incaustum iudicare; sed rem hanc in meliorem partem vertit dicens: absque dubio hæc est vxor eius, siquidem cum ea iocatur. Nos vero cum Christiani simus, cumque maiori ratione ab hoc malo nos abstinere debeamus statim nos temerè præcipitamus & quod peius est, illas, quæ temerè, & insipienter iudicamus, statim alijs reuelamus occasionem illis præbentes, vt etiam & ipsi ita iudicent. Et aliquando ea dicimus, sicut certa, & iam deliberata, non verò sub suspitione constituta, sicuti hi dæmones, qui id quod suspicabantur, absolutè affirmabant. O terribilem miseriam, & æternis tormentis dignissimam, caute fratres per reuerentiam Dei à tam pernitiōsa peste, sicut est hæc: ex qua tantum proximis vestris prouenit detrimentum, vobis autem tam graue remanet peccatum. Tu quis es (dicebat Beatus Paulus) qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat, aut cadit: stabit autem. Potens enim Deus est statuere illum. Rom. 14.

30 Sequitur in textu. *Et increpans non sinebat ea loqui.* Noluit Dominus à dæmonijs laudari docens nos, etiā in hoc nos debere erubescere cū à malis laudamur. Etiam Seneca dixit. Sit tibi tam triste laudari à turpibus, quàm si lauderis ob turpia. Homines prudentes debent verba æstimare secundum qualitatem eorum, qui ea loquuntur, & siquidem homines diabolici te laudant, signum est, te illis esse similem. Cū tales homines res bonas non soleant commendare. *Facta autem die, egressus ibat in desertum locum.* O diuinum, & admirabile exemplum, nunquam Dominus erat otiosus: nec mane, nec vesperi cessabat benefacere. Manè in Synagoga prædicabat, & statim illinc exibat, vt opera pietatis faceret, vesperi autem ægris manus imponebat, illisq; valetudinem conferebat: & vbi primum dies illucescit, in desertum pergat ad orādum, contemplandum, & pro nostris sceleribus lamentandum. Discite fratres mei ab hoc diuino Magistro, vt in virtutis via non deficiatis, sed semper vlteriùs progrediamini & in sanctis exercitationibus, quas cœpistis proficiatis. Et ad hoc vtimini consilio quod S. Propheta David nos admonet dicens: iacta super Dominū curam tuam, & ipse te enūtriet. Et nō dabit in æternū fluctuationē iusto. Psal. 54.

quod Beatus Hieronymus ex Hebreo vertit dicens: iacta super Domino tuum amorem & tuam charitatem, & ipse te enutriet. Ipse te enutriet, & faginabit ut anima tua sit fortis, & constans ne quolibet vectorum flatu sicut arundo moueatur. Non dabit (inquit) in aeternum fluctuationem iusto. Hanc autem perseverantiam ad huius caelestis Domini imitationem esse oportet, in operum pietatis exercitatione & in recollectione sanctae orationis, diuinarumque rerum contemplationis simul. Plurimi enim sunt, qui quia in diuinae orationis, & contemplationis studium diligenter incubunt, maxima a Domino beneficia consequuntur, feruoremque in operibus pietatis comparant. Postea vero adeo his exterioribus exercitationibus assuefiunt, ut interiorum, unde bonum, quod habent abstraxerunt, fere obliuiscantur. Hos reprehendit Dominus praefati Ephefi nomine dicens: scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos, &c. sed habeo aduersum te pauca: quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris, & age poenitentiam, & prima opera fac. Sin autem venio tibi: & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. Dico fratres mei eos, qui feruorem orationis, & deuotionis, quam in principio suae conuersionis habuerunt, propter negligentiam perdididerunt: oportere his verbis magnopere deterreri: & sic vos Dei nomine ad moneo, eos qui ab incepta orationis exercitatione destitistis, super vos reuertamini curates suauissimi Iesu Christi filii Dei vestigia sectari: qui post tot exteriores exercitationes misericordiae, egressus ibat in desertum locum, & cubiculi vestri angulo desertum tranquillum efficite, ubi diuino amore curetis inflammari: interiorumque atque exteriorum potentiarum defectus & ruinas, quae plerumque ex corporalibus exercitationibus solent puenire, diligentissime reficere laborate. Et sic in diuina gratia proficietis, quae caelestis beatitudo recipitur. Ad quam nos perducatur Iesus Marię filius, Amen.

¶ Feria. VI. post Dominicam. III. In Quadragesima.

Venit Iesus in ciuitatem Samaria, quae dicitur Sichar.

Ioannis. 4.

REFER T Gloriosus Euangelista Sanctus Ioannes Dominum propter Pharisaeorum malitiam Iudaeam reliquisse, & Galilaeam

Galilaeam perrexisse. Ut autem de vna in aliam prouinciam migraretur, necessario per mediam Samariam praeterendum erat, & dicit Sanctum Euangelium Dominum ex itinere fatigatum ad agrum qui iuxta ciuitatem Sichar erat, accessisse: quem Iacob filio suo Ioseph quondam reliquerat. Et in hoc agro erat puteus, ad quem accedens Dominus, *Fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem.* Iter faciebat optimus Iesus non equitans, sed nudis pedibus. O quanta confusio est haec Christianis huius temporis, praesertim Ecclesiasticis viris. Tantus est factus, & apparatus, quem superbia nostra nobis attulit, ut iam non Christiani quidem, sed gentiles esse videamur, atque illis etiam excedamus. In libro Iosue dicitur quod oppugnatis filiis Israel terram promissionis dixit Deus Iosue, se illi reges qui in eum consurrexerant, traditurum esse, praecipitque ei ut eorum spolia sibi suisque acciperet, & peculiariter illi iussit, ut equos eorum subneruaret, currusque triumphales igne combureret. Et dicitur ibidem fecitque: sicut praeeperat ei Dominus: equos eorum subneruauit, currusque combulsit igni. Mysterosum fuit profecto praecipit hoc ne Hebraei, qui erant populus Dei, & amici eius in equis & curribus incedere assueverent. Hi enim fasti maximam secum amentiam & arrogantiam afferunt. Sufficit homini ut rebus necessarijs moderatè utatur. Hinc est quod non iussit Deus Iosue, ut iumenta, & humilia animalia subneruaret. Quod gentes triumphalibus curribus utantur, tolerabile esse videtur: quod autem Christiani his etiam vanitatibus delectentur, satis magnum malum est. Hoc autem peius est, quod nunc gentiles, Turcae, & Mauri equos, & currus non habent, Christiani autem ijs abundant.

3 Quod autem longè pessimum est. Ecclesiastici viri, qui redditus habent Ecclesiae, vix iam domo sua in templum vadunt nisi in mulis magnae pompae, & autoritatis. Oculos igitur in summum sacerdotem Iesum Christum conijciant, & per eius reuerentiam, & imitationem de istis nimijs, & superfluis pompis circuncidant.

Veniebat dulcissimus hominum amator fatigatus post unam animam. O quam parum huius charitatis, & sollicitudinis est hodie in orbe terrarum. Hoc est quod Beatus Paulus dicebat: vix enim pro iusto quis moritur, id est, pro virtute, pro zelo, pro honore Dei, pro animarum denique conuersione. Hoc enim significat hic iustus, pro his rebus vix est qui moriatur, vel minimè quicquam laborè patiatur, pro malo satis multi sunt, qui moriantur: o quot pro honore

re, pro utilitate, pro voluptate, pro amici sui defensione, quando vadit, ut turpitudinem aliquam committat; moriuntur. Pro his iniustitijs non desunt qui vitam suam periculo obijciant, atque etiam moriantur. Pro iusto autem, idest, pro boni operis executione quis moritur? nemo quidem præter iustos imitatores Magistri totius iustitiæ, qui ut vnam animam conuertat tanto cum labore, & defatigatione iter facit. Et sic parabolam proposuit pastoris qui reliquit nonaginta nouem oues & venit ut vnam tantum quæret: significans in hoc: etsi nulla alia anima præter vnam in vniuerso mundo perdita esset: hanc tamen venturum fuisse Dominum, ut quæreret sicut & omnes simul quæruit. Et ita beneficia sanctissimæ incarnationis, vitæ, & passionis eius non sunt considerata quasi generalia omnibus (etsi realiter vniuerso mundo vniuersalia sunt & vtilia ijs omnibus, qui ex illis fructum percipere voluerint.) Sed ut singularia & propria vniuscuiusque. A more enim, quo diuinus Redemptor beneficia hæc in homines contulit, illa propria, & singularia efficit quantum est ex parte sui. Celeriter ibat ut hanc mulierem iuxta puteum inueniret, ne hanc occasionem prætermitteret, sed iam ipse iuxta puteum esset, cum illa ad hauriendam aquam accederet, ut ad bonum faciendum occasiones quærere discamus, sicut nos admonet Ecclesiasticus dicens: fili conserua tempus. Et alia translatio dicit: occasionem obserua. Obserua (inquit) occasionem bene faciendi, ut illam arripias. Dicit hoc, quia statim præterit, nisi illam manibus arripiamus. Vult Spiritus Sanctus, ut quasi in specula occasionem expectemus, ut cum primum obreperit, illam apprehendamus, & ea utamur. Occasionem mali, etsi illas non quæramus, ipse sese nobis offerunt, occasiones autem boni, non tam cito reperiuntur. De Maledicto Iuda dicit Beatus Lucas & quærebat opportunitatem, ut traderet eum sine turbis. Ad tantum insultum, tamque nefariam proditorem opportunitatem, & occasionem inquirebat. Quare ergo tu ô Christiane opportunitatem nõ inuestigabis ad ea facienda, que ad animæ tuæ salutem sunt conducibilia.

Cum Dominus esset delicatissimus, iterque longum confecisset, & hora esset quasi sexta, & in illa regione vbi in meridie tantus est calor, & æstus, ut ignis à cælo plueri videatur; atque etiã quia nihil illa die comederat: his omnibus de causis erat optimus Iesus nimium fatigatus. Et sic cum hac defatigatione ad ostium putei sedit.

Luc. 15.

Eccl. 4.

Luc. 22.

- 7 sedit, ut vapor ille, qui exibat à puteo aliquid caloris, quo æstuebat, refrigeraret. O dulcissime Redemptor animæ meæ, o potētissime cæli, & terræ imperator, quare ibi sub tanto solis ardore commemoraris? Nūquid non est aliqua arbor, quæ te vmbra sua recreet? *Ioan. 4.* hederam illam, quam Ionæ præparasti, ut eum à solis calore tueretur: quare etiam tibi præparare noluit? Aquilam illam, quam B. Seruatio tribuisti, ut altera ala quasi ventilabro illum refrigeraret: altera verò, quasi conopoeo eum à sole protegeret: quare tibi non assumis? vbi sunt Deus meus Angeli tui, quia tibi non ministrant? O admirabilem optimi Dei nostri charitatem! qua suorum necessitatibus occurrit, ipse autem quatenus homo omnes labores sine vlllo refrigerio, & consolatione perpeti voluit; quod suum erga nos amorem maximum clarius reuelaret.
- 8 *Sedebat sic super fontem.* Sic fatigatus ut nobis opus erat: sedente corpore anima non quiescebat, sed defatigationis suæ causam cogitabat. Et quomodo labores, ac defatigationes suæ tam paucis (eorum culpa) profuturæ erant: atque hoc eius pœnam, ac dolorē magis adaugebat. Hoc adnotauit Beatus Ioannes, dicens: *Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum. Et D. Marc. 6.* Marcus dicit: Et mirabatur propter incredulitatem illorum. O admirabilem exaggerationem! quod ipse Deus admiratur in quem non cadit admiratio. Magis defatigatur mercenarius, quando illi merces denegatur, quam defatigatus est labore, quem in illa promerenda tulit. Merces Iesu Christi Dei nostri est vtilitas, & prouentus noster spiritualis; quod autem ex laboribus suis fructum non percipiamus: hoc illi maiorem dolorē, & pœnam attulit, quam labores corporales.
- 9 *Venit mulier de samaria.* Et inopinatam, quamque nõ querebat vitam, inuenit. O ineffabilia iudicia Dei! Et quam meritò dixit Beatus Paulus: Igitur non volentis, neque currentis, sed misericordis est Dei. Hæc mulier, nec volebat, nec querebat, nec currebat, & tamen misericordiam impetrauit. Ecce illam idololatram, peccatricem, quæ quinque viros habuerat, nunc autem lenonem habebat: in quamcunque partem eius, oculos conijciatis vilissimam illam esse iudicabitis. Ex mala patria, ex mala generatione, infamem, diuitijs egentem, & multo magis virtutibus carentē. Quidcunque in illa reperiri potest Dei donis est indignum. Accedens autem ad fontem, quod minus cogitabat, cuiusque magis immem-

mor erat, animæ suæ salus erat: in quam tamen diuina probitas rō suos clementissimos oculos coniecit. Sicque illam nobilem, & honestam reddidit, vt ex infami peccatrice in minimo temporis spatio quodam modo Apostolam, & Euangelizantem illam effecerit. Magnopere gaudeamus fratres mei, eo quòd tam clementē Deum, ac Dominum habeamus; qui cum tam misericors & liberalis sit in eos, qui illum non quærunt; qualis erit in illos, qui eum diligentissimè quærerint, illumq; ex toto corde suo dilexerint? si hoc facit cum ijs, qui sui obliuiscuntur: quid faciet cum illis, qui ipsius sunt memores?

Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. Cui illa respondit, dicens: Quomodo tu Iudæus cum sis, &c. Non enim contuntur Iudæi Samaritanis. Tanta inter illos erat inimicitia, vt ne parum quidem aquæ Samaritana Iesu Christo dare auderet, eo quòd Iudæus esset. Illorum autem disensionem non miror: sed hoc sum mopere admiror, quòd cum Christiani simus, legemque amoris profiteamur maximæ sint inter nos similitates, & odia. Quòd si linguarum discordia admirabile illud opus Babylonicæ turris cōturbauit, & destruxit: quāto magis cordium disparitas: & discordia nos omnes poterit euertere? Quapropter cum tā parū pacis inter nos versetur, minimè debemus admirari, si tam abiectos, atque humi prostratos nos experiamur. Ad rerum omnium naturalium generationem omnia elementa oportet conuenire, & ablata vniuersa discordia, & repugnantia, quæ inter illa est in vna concordia, & necessitudine coniungantur. Ex hac autem elementorum concordia pretiosæ margaritæ generantur, aurum, argentum, cæteraque decora omnia metalla producantur: in quibus summopere Dei sapientia illucescit. Quid verò vniuersæ medicinæ regulæ docet, nisi ex humorum concordia valetudinē oriri, ipsorumq; discordia innumeros morbos, & mortem procedere? Suavis autem musica, in quo nisi in conformi vocum concentu consistit? Atque hoc voluit natura docere in lapide Thirreo, qui si integer in aquas immittitur, non submergitur: si autem contractus, & diuisus conijcitur, statim demergitur in profundum. Sic Respublica, Monasterium, & Senatus in amore, & concordia mirabiliter conseruantur; diuisione vero omnia consumuntur, & diluuntur. Quapropter fratres charissimi vos rogo, sanctissimæq; Trinitatis nomine adiuro, vt passionēs omnes, & odia deponatis. Attendite totum malū, quod proximis

Gene. I. I.

proximis vestris facere potestis minimū esse, si cum incōmodo, quòd vobis infertis, cōparetur. Ideò Dauid dixit. Circundederunt me sicut apes. Meritò equidē inimicos apibus comparauit, quæ parū damni afferunt illi, quæ compungunt: ipsæ verò moriuntur. Vt autem discordias istas euitetis, quæ sæpenumerò ex nequijs, punctis, & leuissimis verbis oriuntur, quæ nullam habent vim, nisi quam tu imaginatione tua illis tribuis, optima vtimini prudētia, & consilio, quod vos docet Spiritus sanctus, dicens: Bonus sensus vsque in tempus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius. Magna est hominum amentia, quod si ignominiosum illis verbum dicatur, aut quod illis molestiam attulit: maximè fatigantur illud ante oculos ferentes, & crebrò consideratione ruminantes. Est ne (aiunt) possibile hominem illum hoc mihi dixisse? hic profectò est defectus prudentiæ. Homo prudens abscondit verbum, quod illi molestiam allaturum est, nec illud in cogitationem suam patitur venire. Et idcirco dignus est, qui vt prudēs, sapiensque laudetur.

Hæc Samaritana habebat concubinarium, & fortassè non faciebat scrupulū de hoc, maximū verò scrupulū esse ducit proximo indigenti parū aquæ præbere. O quot homines huiuscemodi repetentur, qui res grauissimas parui faciunt; in rebus verò minimis se scrupulosos ostendūt; sicut dixit Dñs: Væ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, duces cæci excolantes culicem, camelū autē glutientes. Vt Dauid adulteriū cōmitteret, interrogabat, an mulier esset sanctificata ab immonditia sua. Vidisti is nūc scrupulū? nō habebat scrupulū, quòd mulier illa nupta esset, & quòd ipse adulteriū cōmitteret, & scrupulū habebat glutienti culicem. Ac si grauius peccatum esset ad illā accedere, quæ lege immūda erat, quàm ad illam, quæ viro tradita erat. Fratres bonū est vos de paruis peccatis scrupulum habere: nam idcirco dixit Dominus illis Phariseis: Hæc oportuit facere, & illa non omittere; sed oportet vos multo maiorem de magnis rebus scrupulum habere, siquidē in illis magis saluatio nostra periclitatur.

Respondit Iesus, & dixit ei: Si seires donum Dei, &c. Horum verborū optimus quidem sensus est hic. O mulier si intelligeres quantū beneficium Deus in te conferat, cum ego à te quicquā petā. Si cognosceres quā vtile est homini aliquid Deo dare: siquidem vnū petit, vt pro illo centū retribuat, & prius nobis donat quod à nobis exposcit:

Psal. 117.

Ecclo. 1.

Matt. 23.

2. Reg. 12.

Eccle. 10.

2. Tim. 2.

Isai. 26.

simile.

poscit: prius alterā manū ad largiendū, quā alterā ad recipien-¹⁶
dum porrigit. Et sicut dicit Ecclesiasticus: Ad locum vnde exeūt
flumina reuertuntur, vt iterum fluant. Quod mare secretis qui-
busdam venis, fontibus, ac fluminibus aquas suppeditat, quas ab
illis palam recipit: sic etiam Deus ea omnia, quæ illi damus, secre-
tò nobis restituit. O mulier, si scires quā liberalis est Deus: qui
est hic, qui modo à te petat: tu forsitan petisses ab eo, & dedisset ti-
bi aquam viuam. Notatè quòd quando dicit ipsam à se petituram
esse addidit hoc aduerbium, forsitan. In quo liberum arbitrium
designauit, quod quidem Dei cognitione non tollitur. Et sic mul-
ti eum cognoscunt, qui tamen ab eo nihil petunt. Quando verò
dixit, dedisset tibi, non addidit, forsitan. Nam vt dicit D. Paulus:
Ille, scilicet, Deus fidelis permanet, negare se ipsum nō potest. Nō
ponit sub dubio se aquam viuam tibi cōcessurum esse, si illam ab¹⁷
eo petieris, sicut, & quomodo oportet. O infinitam Dei probita-
tem, quot suæ immensæ misericordiæ nobis pignora largitur. Nos
verò ex illa fructum nolumus percipere. Aquam viuam appellat
gratiam, quæ animas viuificat, & sic qui illa carent, mortui nūcu-
pantur. Idcirco Deus alloquens, & consolans Isaiam, quod pecca-
tores populi sui ad gratiam redituri erant; dicit: *Viuent mortui*
tui: Et considerans Prophetā maximum hoc esse beneficium, cū
admiratione replicat, dicens: *Interfecti mei resurgent; ac si dice-*
ret: *O ineffabile Dei beneficium, quòd peccatores populi mei re-*
surrecturi, & vitam gratiæ recuperaturi sunt.

Cumq; illa diceret: *Puteus alius est: vnde ergo habes aquam viuam?*
Respondit Iesus: *Omnis qui biberit ex hac aqua sitiet it etiam, &c. Vsq;*
ibi: Non sitiet in æternum. Ad aquam ex secularibus puteis haurien-¹⁸
dam plurimis funibus opus est. Vt aliquid ex hoc mundo elicia-
tur tanto ingenio, & negotiatione opus est, vt illud procurātes ho-
mines faciat insanire. Acceditis ad regium tribunal ad efflagitan-
dam iustitiam. Vt autem illam hauriatis, tandiu cōmoraturi estis,
totque funes, & patrociniā quæsituri, & munera oblaturi estis, vt
defatigemini, & quando iam tandem pro vobis fertur sententia,
plura sunt dispendia, quæ fecistis, quā præcipuum, quod ex li-
te querebatur. Qui verò postulant beneficia, tam cara illa alliciūt
ac si ea emerent. Qui cathedram expetit, quot ambituum funes
prius iincit, quā illam hauriat: vt beneficium aliquod cōsequa-
mini, quot annos illis prius seruitis, à quibus illa speratis adipisci-
& quot

¹⁹ & quot illos largitionibus corrumpitis? quot pecunias consumi-
tis? nec aduertitis istā esse simoniā, Deumq; grauissimè offendi.
O Pater ego non largior munera, nec pecunias præbeo pro bene-
ficio, sed pro eius redditibus. Dic igitur mihi frater, si videns pre-^{simile.}
tiosam margaritam, & tibi splendor magnoperè placeret; diceres:
Domine accipe cētum aureos, & istius margaritæ splendorē mi-
hi vende: hic est enim qui mihi placet, oculisque meis est delecta-
bilis. Nunquid si tale diceres stultus non credereris? Nunquid ig-
noras accidens sine subiecto vendi non posse? & nescis margaritā
simul emendam esse, si eius splēdorem vis emere? sic profectò est
in beneficijs, de quibus loquimur. Dicis duo illa, aut tria millia au-
reorum, qui illius beneficij sunt redditus quotānis, coram oculis
tuis maximè rutilare, & hæc te velle emere affirmas. Hoc autem
²⁰ fieri non potest; aurei enim illi sunt accidens, quod subiecto adhe-
ret: & si redditus emis, beneficium simul emis, & maximam Deo
infernus iniuriam, nec tamen istud animaduertis propter nimiam
sitim ardentissimumque desiderium quo teneris bibendi aquam
putei huius mūdi. Hæc igitur aqua, quæ tanto cum labore hauri-
tur, bibenti illam non extinguit sitim, sed sitiet iterum. Nā verè
potius aquæ vmbra, quā ipsa aqua dici potest. Nec verò quisquis
vnquam aliquid quæ fuit, contentus est eius vmbra adipisci.
Quod omnes naturaliter desiderant, est voluptas. Vera autem vo-
luptas in solis diuinis rebus est, cætera enim temporalia huius se-
culi sunt quædam vmbra, sicut dicitur malos in inferno cōfiteri,
dicentes: *Transferunt omnia illa tanquam vmbra.* Vnde infertur ^{Sap. 1.}
quā insensati sint seculares homines, qui his rebus terrestribus
²¹ delectantur. Sicut cati, qui suamet vmbra lasciuiunt; & infans, ^{simile.}
qui vmbra suam amplecti curat, verum aliquod corpus esse ar-
bitrans. De quibus Ecclesiasticus: *Quasi qui apprehēdit vmbra,*
& persequitur ventum, sic & qui attendit ad visa mendacia. Ecce
quomodo Spiritus sanctus res huius seculi appellat mendacia.
Magi artibus suis efficiunt, vt appareat hic hortus amoenissimus ^{simile.}
cum arboribus fructibus oneratis: sed quando acceditis ad colli-
gēdos fructus, nihil inuenitis, & cognoscitis nihil esse præter
solam apparentiam. Tales sunt omnes res huius mundi; vnde er-
go prouenit, quòd cum res seculares sint vmbra, non verò aqua
vera, quæ sitim extinguat, illas tantopere diligamus, tantaque
solicitudine perquiramus? Ego vobis hoc dicam: quando homo ^{simile.}
habet

Psal. 15.

habet solem ante oculos, tunc umbra est post terga, quando autē 22
sol est à tergo, umbra hominem præcedit. Ita etiam quando Deū
ante oculos gerimus, attentēq; atq; affectuosē eius gloriam contē
plamur, à tergo gerimus præsentis vitæ umbram, & quicquid in
illa est pro nihilo ducimus. O fratres charissimi, si assuesceretis
quotidie aliquot horas coram diuina Maiestate vos offerre, & ve
rè, atque ex animo res vestras cum illo tractare, atq; etiam gloriā,
quam bonis præparatam habet, tormentaque quibus malos pu
niendos esse decreuit; assidua animi cogitatione volueretis: quā
à tergo omnes huius mūdi nēnias gereretis, & illas quasi umbras
nequaquam apprehendere curaretis. Quando Dauid dicebat:
Diuitiæ si affluent, nolite cor apponere: optimē credo eum ab
omnibus secularibus rebus longē cor suum euulsiſſe. Nec verò
istud admiror; ipse enim dixit: Providebam Dominum in cōspe²³
ctu meo semper, quoniā à dextris est mihi, ne cōmouear. Cum
que solem ante oculos suos ferret, apertē sequitur illum à tergo
gesturum esse umbram. Verum vā vā nobis, quantoperē in hoc
deficimus! O Deus infinitæ Maieſtatis quis nunc verba haberet,
quibus hoc satis dignē posset ampliari! Tu Deus meus mihi effi
caciā largire, quō his fratribus meis tam necessariam hanc rem
sciam persuadere. Ecce malorum vestrorum fontem. Solem à
tergo geritis: ita Dei obliti inceditis, tam à tergo illum defertis, ve
hinc proueniat quōd umbram corā oculis feratis. Hinc est quōd
secularia tantoperē diligatis, tantoque studio, ac solitudine per
quiratis. Sin minus dicite quæſo, ex quotquot horis sunt in die,
quot in Dei cogitatione, & in maximis eius erga vos beneficijs,
atque in arctissima ratione, quam illi de his omnibus reddituris²⁴
estis, consumitis? O cæci, quare non pudore confundimini, scien
tes plurimos dies præterire, in quibus non magis de Deo cogita
tis, ac si Deus non esset, nec aliam vitam esse crederetis? Cū igitur
tantoperē Dei obliuiscamini, illumque ita contemptum post
terga deferatis, potiùs admiror quæ non facitis mala; quàm ea,
quæ facitis. Pudeat vos fratres mei quasi gentes viuere, hæc secu
laria tanto studio inuestigantes; siquidem postquam illa conse
quuti fueritis, tam aridi ac sitientes remansuri estis, sicut antea.
Quapropter diuinam gratiam, quæ ex diuinæ probitatis puteo
hauritur, adipisci curate: ad quam hauriendam non opus est his
funibus, negotijs, & solitudinibus: & postquam hausta, & bi
bita

bita est, secularium sitim extinguit; sicut hîc summa Veritas affir
mat, dicens: Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non
siet in æternum: & quamuis temporalium rerum sitim extin
guit, quō tamen plus ex illa bibit eo maiorem Dei habet sitim, ar
dentiùsque illum videre desiderat.

Et dicit amplius: *sed aqua, quam ego dabo ei fiet in eo fons aquæ salientis
in vitam æternam.* Toties gratiā appellat aquā, vt significet admira
bilē efficaciam, quā habet ad animas, ab immunditijs suis abluen
das. Et ita intelligitur illud, quod dixit per Ezechielem: Effundā ^{Exec. 36.}
super vos aquā mundā, & mundabimini ab omnibus inquinamē
tis vestris, quæ quidem diuina est eius gratia. O si nobis hæc aqua
plueret, cū tā immundi, & obscœni simus, quā mūdi, & decori ma
neremus. Sic dicit Dauid, vbi pro eo quod nos legimus: Si dor
miatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ, & pos
teriora dorſi eius in pallore auri. Alij pro verbo: cleros, cacabos,
& ollas verterunt, id est, sitam immūdi, & obscœni peccatis ve
stris commoramini, sicut qui inter immūdas ollas cōmoratur, &
quasi carbones effecti estis: postquā abluti fueritis pulchri & deco
ri eritis sicut columba, in quā solis radij reuerberant, quæ deargēta
ta, & inaurata esse videtur. Sic abluit, & exornat gratia; & fit in eo,
qui biberit illā fons aquæ salientis in vitam æternā, id est, animas,
in quibus cōmoratur tanto cæli desiderio inflāmat, vt omnes eius
cogitationes, verba, actionesq; , & vniuersi motus illuc dirigātur,
& in hoc totus occupetur. Quod si hoc vobis incredibile videtur:
magnetis virtutē contēplamini, miraculosum enim quid videtur ^{simile.}
quod acus illum attingens talem virtutem recipit, vt vbi cunq; illa m
colloces, statim motu suo versus Septentrionalem plagā tendant:
& quousq; illuc perueniat, nō sistat. Et cū tot sydera, & planetę
in cælo sint, omnes tamē deserit, & ad sydus illud pergit, quod Hi
spanè dicitur [Vorte]. Si ergo magnes tā admirabilem illā virtutē
acui præbet, quid mirū quōd diuina gratia hunc motum versus cę
lum animæ tribuat, & quōd in eis corde profiliat præ desiderio
iam illic commorandi? Tactus erat hac gratia Diuus Paulus & il
li, de quibus loquebatur, cū dixit: Cōuersatio nostra in cælis est. ^{Philip. 3.}
Ex his Saluatoris nostri verbis tristitiam, & timorē maximū con
cipere deberemus: quia siquidem dicit gratiam suam vsq; ad vitā
æternam profilire ab affectu, quia enim am profilire facit: signum
est diuinam hanc gratiam in plurimis nostrum forsitan non esse;
quando-

quando quidem quietissimi sumus, & ad vitam æternam minimè: & proflimus.

Sequitur in textu. *Dixit ad eum mulier: Domine da mihi hanc aquam, &c. Voca virum tuum, ait ei Dominus. Quid? Domine Deus meus nō potes illi aquam dare absque facultate viri eius? Mulier hæc aqua talis est, quæ coram viro tuo dari possit. Non sunt bona dona, quæ foeminis dantur, nec tamen coram earum viris eis dari possunt: signum est enim, omnia esse ad malum, &c. Non habeo virum, respondit mulier: habebat enim concubinarium. O quantum est hoc malum, & quam vniuersale in Ecclesia Dei. Miserabilis est visu imbecillitas, quæ est circa hoc: quòd tam fortem & magnanimum te præbes, vt quaternos hostes aggrediaris, nec tela, nec Turcas immittentes illa pertimescis: oculus autem foemine te deijcit, humi que prostrat, nec animum habes ad tam debile iaculum superandum? O pusillanimitas, qui tam misere superatus es & decidisti, atque tandiu cū ista mala familiaritate humi prostratus iaces! Ideò dicit Beatus Augustinus: Inter omnia Christianorum certamina, duriora sunt prælia castitatis, vbi continua pugna, & rara victoria. Hoc autem est propter imbecillitatem, pusillanimitatemque nostram. Et ratio quare homines in huius vitij cœno tandiu commorantur; hæc est: quia alia vitia aliquam hominis partem liberam relinquere videntur; nec ratio remanet tam submersa, quò postea errorem suum possit cognoscere: hoc verò turpissimum vitium totum hominem penitus videtur occupare, atque illum amentem relinquere, sicut affirmat Sanctus Propheta Oseas cū dicit: Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum³⁰ suum: quia spiritus fornicationum in medio eorum, & Dominū non cognouerunt. Quod si ille qui ad nuptias inuitatus est, se excusauit, quia vxorem duxerat, quid faciet concubinaris? O quantum hæc duo vos deberent deterrere, vos (inquam) qui in isto misero, & maledictio statu commoramini. Maximè autem verbum illud Oseas, quòd dicit: Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Dominum, id est, quod hi peccatores ne quidem ad Dominum reuerti cogitabunt. O terribilem exaggerationem! quis est qui illam audiens non obstupescit? Ne autem in hoc tantum malum deueniatis, caute ab omni illius occasione. Videte quid dicat Spiritus sanctus: Commorari leoni, & draconi, placebit, quàm habitare cum muliere nequam.*

Augusti.

Oseas. 5.

Luc. 14.

Eccle. 25.

Not

³¹ *Non habeo virum. Dixit ei Iesus: Benedixisti. Vt hoc illa fateretur, dixerat illi Dominus: Voca virum tuum, vt ex eius responsione occasione acciperet, reuelandi se illi. Et ita factum est: nam animaduertens mulieres suas à Domino cognosci, dixit: Domine, vt video, Propheta es tu. Videte quid faciat animus malitiæ, & passionis immunis, Pharisei postquã Christum Redemptorem nostrum tot, tantaque miracula facere perspexerant: appellant illum dæmonium habentem: Samaritana autem mulier, cum vnū verbum fuerit locutus, illum Prophetam esse credit, & incipit statim eum orationis res interrogare, dicens: Patres nostri in monte hoc adorauerunt &c. Dominus autem mitissimè illam erudiuit quæ nã sit adoratio, & oratio diuinæ Maiestati acceptabilis, hæc verò est quæ fit in spiritu, id est, Deum intimo quodam affectu, & charitatis³² feruore diligendo, & in veritate credendo, & sine aliquo intellectus errore de diuina Maiestate sentiendo. Res est maxima consideratione digna: quòd in initio conuersionis huius mulieris tam prolixè Dominus cum illa de rebus huius tam spiritualibus, scilicet, de adoratione, cultu, amore, ac fidelitate Deo debita loquatur. In quo nos docet in virtutis exercitationibus semper à facilioribus & suauioribus esse incipiendum, ne fortè natura terreatur. Atque hoc manifestauit diuinus Magister mirabilibus quibusdam comparationibus. Dicunt Sancti Euangelistæ Matthæus, & Lucas, cū à Domino quæreretur, quare discipuli eius non ieiunarent, ipsum respondisse. Nunquid possunt filij sponsi lugere, quandiu cum illis est sponsus? Venient autè dies cū auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panis³³ ni rudis in vestimentum verus. Tollit enim plenitudinem eius à vestimento, & peior scissura fit. Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres, alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt; sed vinum nouum in vtres novos mittunt, & ambo conseruantur. O quàm diuinæ similitudines: optimè apparet cuius sunt, cū sint Dei. In his omnibus significat Dominus prudentis hominis esse, onus imponere secundum vtres illius, cui imponendum est: debilibus, scilicet, parum, fortibus autem multum. Quia autem carnem plurimis ieiunijs mortificare, difficillimum est: si hoc nunc in principio hominibus, qui nō assuefacti sunt ieiunare, quosque nuper ex nauibus, in quibus piscabantur, abstraxi, onus imposuero; graue & nimis molestum illis esse videbitur.*

Ioann. 10.

Matth. 9.
Luc. 5.

Tom. ij,

κ

Volo

Volo autē nunc alijs facilioribus rebus illos instruere, quibus ma-
gnoperē quasi charissimi filij sponsi. quem coram se habent eius
amore capiantur: quo amore ita fulcientur, ut postea quā spōsus
discesserit, ieiunēt, atq; alia difficiliora patiātur. Sicut dixit Ecce
Eccles. 3. *fiast. Omnia tēpus habent. Et paulō post: Tēpus amplexandi, &
tēpus lōgē fieri ab amplexib⁹. Nūc (inquit) volo, ut in his diuinis
amplexibus occupētur. Velle enim eos in initio nimīū onerare,
esset idem quod velle pannum veterē panni noui commissa re
sarcire: & vinum nouū in vtres veteres immittere, ut vtrunq; peri-
ret. Hoc est cōsiliū, quod oportet obseruari ab illis, qui cū pecca-
toribus denuō cōuersis cōuersantur: docere debent eos, ut in ini-
tuo cōuersionis suæ sanctorū librorū lectio, diuinarū rerū contē-
plationi, gloriæ atq; inferni meditationi orationi deniq; ac cre-
bre sacrosancti Dñi nostri Iesu Christi corporis cōmunioni se to-
to conatu tradant: hisque sanctis exercitationibus assuefiant; que
omnes sunt faciles, ac suaves, & animā ad ceteras poenales exerci-
tationes maximē adiuuāt, & inflāmant; vnde prouenit, ut postea
facillimē illas exequātur. De quo apertē patet voluisse dicere B.
Paulū in illis verbis: Quod si spiritu ducimini, nō estis sub lege.
Ex quibus malē intellectis, & reflexis occasionem sumpserūt he-
retici quidam, ut maximum quēndā errorem asseuerarent, affir-
mantēs iustos non teneri diuinam legem obseruare. Quid autem
voluerit dicere Apostolus hoc exemplo intelligetur. Mater, que
habet filium plurimis virtutibus exornatum, & elegantissimum,
hæc diligit filium suum propter legis obligationē? Dico et si nul-
la esset lex, que tale præciperet, attamen hanc matrem eodem
amoris ardore filium suum esse dilecturam, quo illum præcipien-
te lege diligit. Hoc profectō est in viris iustis, in quos Deus misit
spiritum filij sui clamantem, Abba Pater. Quosque adeō Dei
amor, diuinusque Spiritus Sancti commouet impulsus, ut licet
nulla lege diligere, & benē operari tenerentur: hoc tamen diligen-
tissimē exequerentur. Idcirco permagni interest in initijs illis ex-
ercitationibus occupari, que animum amore, & charitate inflam-
mant. Nam sicut ignis in densa nube inclusus nequit requiescere,
sed huc atque illuc cursitans tonitrua concitat, quousque foras
erumpat: sic amor in pectore inclusus, vbi primū vigorem per-
cipit, non sistit, quousque per opera reueletur. Ecce causam, ob
quam diuinus Magister de his rebus in principio cōuersionis
huius*

Eccles. 3.

Mat. 5.

Simile.

Simile.

37 huius mulieris loquitur, & tandem se se illi manifestē declarauit,
dicens: *Ego sum qui loquor tecum. Ego sum (inquit) iste Messias, que
tu expectas. O felicitissimas aures, que tale verbum audierunt!*
Dicens hæc verba eius intellectum Dominus illum inauit, eius-
que voluntatem diuino amore inflammauit. Et ita illuminata, &
caelesti charitate captiuata cantharum, funemque dimisit, & per-
git bonos nuncios civibus suis relatura, ut omnes ad Domino ser-
uendum properarent. Dominus tamen nobis efficaciam conce-
dat, ut inuicem nos ad Deum maximo animi affectu glorifican-
dum confortemus, & semper in ipsius gratia commorari diligen-
tissimē curemus; qua caelestis gloria comparatur: ad quam nos
perducāt Iesus Mariae filius, Amen.

2 **Sabbatho post Dñicā. III. In Quadragesi.**

*Perrexit Iesus in montem Oliueti, & diluculo iterum
venit in templum. Ioannis. 8.*

DE FATIGATVS Diuinus Redemptor prædican-
do in templo in montis asperitatem perrexit, ut inter duras
rupes noctem duceret; & diluculo iterum venit in templū. Maxi-
ma confusio est hæc illis, qui se Christianos esse iactant, & in vo-
luptatibus viuunt, atq; in mollibus lectis vsq; ad meridiē quie-
scunt. O carnales homines quid ibi speratis? quid ex tanta relaxa-
tione nisi sensualis turpitudine poterit dimanare? videtur hæc vo-
bis bona via, qua ad cælum ascēdatis? Nonne meministis diuinū
2 Magistram vestrum Iesum Christū dixisse: Si quis vult venire *Matt. 16.*
post me, abneget semetipsum, & tollat crucē suā, & sequatur me?
Videtur vobis ista bona crux, & bona caelestis ducis sectatio? O
cæci, & quam deceptos vos in morte reperietis! Quando Deus *Exod. 3.*
apparuit Moyse dixit illi se velle Hebræos liberare de manibus
Egyptiorum, & educere illos de terra illa in terram bonam, &
spaciosam, in terram, que fluit lacte, & melle. Non comperitur
terra promissionis lacte, & melle fluxisse, sed fuit hæc quædam
exaggeratio ad regionis illius vbertatem significandam. Sed est
dubium: siquidē Dñs volebat dicere terrā illam vbertatē esse,
quare hoc non specificauit panis, vini que ac carnis abundantia,
qua humano victui sunt magis necessaria; non verò lacte, & mel-

les quæ non sunt tam necessaria. Hoc est mysterium: quod cum terra illa promissionis cælestis gloriæ figura esset melle, & lacte voluit Dominus eius abundantiam, & feracitatem declarare, ut significaret quemadmodum lac priusquam sit candidum, & suave sub sanguinis forma est; & sicut mel antequam sit dulce, & sapidum sub spina, & apic aculeo generatur: ita etiam ante quam dulcissima fructiois Dei suavitatem percipiamus oportere nos per Martyrii sanguinem (si opus esset) & per spinas & aculeos tribulationum, ac laborum pertransire. Sicut B. Paulus docebat eum socio suo Barnabæ; de quibus dicitur: Confirmantes animas discipulorum exhortantesque, ut permanerent in fide; & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Quomodo ergo arbitramini vos fratres, cum per sanguinem, & aculeum non transieritis introire in regnum Dei? præcipue cum in tanta prophanitate & abundantia voluptatû viuatis? logè profectò opinione fallimini. Cōiicite fratres charissimi oculos in illū delicatissimum omnium filiorū Adæ, & attendite quàm fatigatus in montis asperitatem abiit, non solum autem semel, sed sepius: sicut affirmat Deus Ioannes loquens de Iudæ, & dicens: Sciebat autem & Iudæ qui tradebat eum, locum, quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Illuc proficiscebatur etiam noctu optimus magister, ut in solitudine, & tranquillitate oraret. Vbi que poterat Dominus orare, ipse enim nulla re conturbabatur, quia eius anima erat beata, hoc autem fecit, ut nos erudiret solitudinē querere ad orationes nostras, & hoc crebro facere debemus, quia dicit Dñs: Oportet semper orare, & nunquam deficere. Quid ad hoc dicemus illi, qui dies, noctesq; absq; vlla Dei recordatione prætermittim⁹, quiq; nec eius in nos beneficijs cōmoti illū laudamus pro illis ei gratias agentes, nec laboribus oppressi ab ipso auxiliū postulamus. O viri, in quorū pectoribus mysteria, & magnitudines Dei sepulta sunt, erubescite videntes homines, qui sicut & vos ex ossibus & carne consistunt in diuina conuersatione dies, ac noctes consumentes, vobis autem ad hoc faciendū, ne vna quidem hora est. Quod si aliquando, Pater noster recitatis, tanta cogitationum confusione conturbati estis, ut vosmetipsi quid faciatis, penitus ignoretis. Et vix incipitis, cum iam defatigamini. Quadrageinta diebus, & quadrageinta noctibus perseuerauit Moyses in cacumine mōtis, in magna solitudine oras ad legē conle-

Acto. 14.

Iud. 18.

Luc. 18.

consequendam: postea verò alijs quadrageinta, ut à Deo veniam populo impetraret. Sic dixit ipse his verbis, Et procidi ante Dominum sicut prius quadrageinta diebus, & noctibus panem non comedens, & aquam non bibens, propter omnia peccata vestra, quæ gessistis ante Dominum. Et paucis intermissis dicit: Et exaudiuit me Dominus etiam hac vice. Tu autem arbitraris, quia suum spiritum vnum protulisti, nihil amplius opus esse ad veniam consequendam, cum tamen Sactus Moyses quadrageinta dies, & quadrageinta noctes in oratione & suspirijs ad Dominum pro peccatoribus exorauerit. Et Sanctus Propheta Daniel de se dicit: Ego Daniel iugebam trium hebdomadarum diebus. A deo Sancti illi in solitudine, oratione, & lachrymis perseuerabant, ut à Deo quicquid peterent, impetrarent.

Deut. 9.

Dan. 10.

7 Et diluculo venit in templum. Nullo vnquam tempore tam diligens & cōmunis boni sollicitus prædicator visus est. Videte quomodo diluculo surrexit, non est piger ad ea conficienda, quæ ad salutem nostram spectant; etsi nos negligētissimi sumus ad ei seruiendū. Et omnis populus venit ad eū. Dignus est laude populi feruor, qui etiā diluculo surgebat ad prædicationem audiendam. Lucundissimum est Deo ministerium cum feruore, & diligentia exhibitum. Pluris æstimat Dominus vnā horam, qua illi cum spiritus feruore seruis, quàm plurimas tepidè, & remissè in eius ministerio consumptas. Beatus Ludouicus ordinis nostri obiit cū vigesimū tertium, & dimidium annum cōfecisset, & duodecim mortuos suscitauit. Non potuit ille tam breui tempore multa ministeria Deo exhibere: neque enim cētum annos, sicut sanctus Paulus primus Eremita ieiunauit. Veruntamen hos paucos annos quos vixit tanto spiritus feruore Deo seruiuit, ut breui tempore plurimum meruerit. Sic vellem ego fratres mei vos hoc spiritu, & feruore Deo seruire, & diluculo exurgere ad audiendum verbū Dei. Sic admonerat D. Paulus discipulum suum Timotheum, dicens: Sollicitè autem curate ipsum probabilem exhibere Deo operariū inconfusibilem. In quo significat dignum esse confusionē, & ignominiam illum, qui tā bono Domino remisse, & negligenter inseruit. Sequitur in textu, Et sedens docebat eos. Eo autem sic prædicante, populoque eius cælestem doctrinam attentissimè audiente: Adhuc scriba & pharisæi multierem. O maledicti, neq; enim parum respectus habuerunt, nequam tam necessarium sicut vnigeniti

2. Tim. 2.

filiij Dei prædicationem perturbarent. Aliter equidem fecit sanctissima virgo Maria Domina nostra, quæ accedens semel cū con sanguineis suis ad ostium templi Domino prædicante; foris stetit, neque intro ingressa fuit, sicut refert Beatus Matthæus, quod accessit ad Dominum quidam & dixit ei: Ecce mater tua, & fratres tui foris stant. Satis credibile est sanctissimam Virginem maxime velle sacratissimi filij sui concionē audire, ne autē sermonē perturbaret, maluit se illa spiritali cōsolatione priuare. Hi impudici nullū bonum respectū habuerūt, sed petulanter per mediā concionē ingrediuntur, & dicūt: *Magister, hæc mulier modo deprehēsa est in adulterio.* O terribilē miseriam quod cū vniuersus populus prædicationē & tāti prædicatoris prædicationē audiret: misera illa tantum contra Deum crimen, & contra virum suum perfidiam committebat. O quā crebro fortasē hoc in nostra misera tempestate agitur, quod cū alij Deum glorificant, alij plurimas turpitudines, & scelera exercent. De hac materia vix loqui, aut cogitare licet seruo Dei, ab vtroque se deberet cohibere: sic admonet Sanctus Paulus, dicens: Fornicatio autē, & omnis immūditia, aut auaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos: aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, &c. Refert Plato in suo conuiuio, cū Socrates de vano, & sensuali homine vellet agere, vt eius discipuli intelligerent, quam inuitus de illa materia loqueretur, atque vt significaret, se sola necessitate ad agendum de illa compelli, caput, & faciem operire consueuisse, ostendens quā moleste viros graues, & virtute præditos de illa materia oporteat loqui. Cū igitur de hoc peccato agere necessitas nos cogat, diligentissimē curabo, vt quanta potuero modestia id faciam. Est hoc vitium ignis quidam, quo debiles, & delicati, voluptatibusque assuefacti homines concremantur. Nam de iustis dicit Isaias: Cū ambulaueris, in igne non combureris, & flamma non ardebit in te. Notandum est Prophetam dicere: Cū ambulaueris. Mali enim non ambulant in igne: sed dæmon illos in eo victos tenet. Iusti autem in igne ambulant. Quia etsi à carnis concupiscentia tentantur, non tamen cessant orare, & ieiunare, disciplinisque ac cilicijs corpora sua mortificare, atque ad Dominum in maiori tempestate & tribulatione accedere cognoscentes: sicut dicit Diuus Bernardus, ignem luxuriæ prolixum quoddam esse martyrium. De his autem qui

ita

12 ita in igne ambulant dicit Isaias, quod licet fatigentur, non tamen comburentur. De hoc sensu alitatis vitio loquebatur Isaias, sicut illic declarat glossa, dicens: Væ qui confurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperam, vt vino æstuetis. Cithara, & Lyra, & Tympanum, & Tibia, & vinum in conuiujs vestris, & opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vlllo termino. Væ vobis (inquit) ô carnales, qui cibis, potibusque vos nimis traditis, vt ad peccandum plures vires habeatis, & pulsatis, musicalque inuestigatis, quibus ad turpem amorem corda vestra excitentur: sicut 13 declarat ibidem glossa interlinearis. Et opus Domini non respicitis, id est, vos ipsos quare creati estis, non respicitis, neque opera, &c. Tantoperè desideratis isti vestræ carni placere, vt terribilia supplicia, quibus Dñs homines propter peccatum istud in diluuiio, & in Sodoma, &c. puniuerit, non consideretis. Propterea captiuus, &c. Ad literam contigit tempore Sedechiæ Iudæos propter hoc vitium Babylonem captiuos ductos fuisse, illicque nobiles, & ignobiles fame, & siti perijisse; eo quod sapientiam non habuerint, vt à supplicijs, quæ Deus à peccatoribus propter hoc vitium sumpserat, sibi præcauerent. Itaque propter hoc peccatum dicit Propheta Deum tyrannos mittere qui nobis bellum inferant, fameque & sterilitate nos opprimat. Nec verò in hoc mundo solum nos punit, sed in alio etiam. Et idcirco addit Propheta, dicens: Propterea dilatauit infernus, &c. Propter hoc vitium ampliat infernus animam suam. Est quidam exaggerationis modus: nam infernus non habet animam: sed vult dicere, infernum hoc sensu alitatis vitio adimpleri, & videri aperto ore sensuales homines deuorandos expectare, & licet plurimos absorbeat, nunquam fatiari. Et ideo addit, dicens: Et aperuit os suum absque vlllo termino, id est, insatiabiliter. O quā metuendum est hoc, quod cum hoc vitium in vtroque seculo tam acriter puniatur: vix tamen vlllo freno ab eo valeant homines cohiberi? Et sic arbitror plures homines propter hoc vnum vitium, quā propter omnia alia simul condemnari; præcipuè inter illos, qui fidem, tantæque synceritatis legem habemus. Peccatum ve-

x 4 10

Matth. 12.

Ephes. 5.

Plato.

Isai. 48.

Bernardus.

Isai. 5.

Gene. 19.

4. Reg. 25.

rò adulterij, eo quòd simplici fornicatione sit grauius, vobis lon-
 gè maximè execrabilius esse oportet: à quo multò maiori diligen-
 tia cauere debetis. Et sic Iob de illo agens dicit: Oculi adulteri
 obseruat caliginē. Et paulò post: Maledicta sit pars eius in terra,
 &c. Ad nimium calorem trāsijt ab aquis niuium, & vsque ad infe-
 ros peccatum illius. Obluiscatur eius misericordia. O valdè ter-
 ribilia verbalin quibus significat Spiritus sanctus eos, qui huic tur-
 pitudini assuefiunt, serò emendari, cum dicat: Vsq; ad inferos pec-
 catum illius. A quas niuium appellat hīc sanctus Iob carnales vo-
 luptates, quia sicut nives facile liquefiūt: ita carnales voluptates
 sunt momentaneæ. Dicuntur etiā aquæ niuium, quia homo car-
 nalis in diuinis rebus est niue frigidior, molestum est illi prædica-
 tionem, aut missam audire, &c. Beatus Gregorius per has aquas
 niuium, intelligit adulterium. Dicit igitur Iob carnales homines
 ab his aquis niuium ad nimium calorem, gehennalesque flammis,
 quæ sunt in inferno, esse transuros, vbi diuina misericordia eo-
 rum obliuiscetur. Vt autem noueritis, quomodo ab hoc vitio ca-
 uere debeatis quosdam Spiritus sancti normas vos erudire volo:
 quarum prima illa sit, quam docet Ecclesiasticus, dicens: Mulier
 si est tibi secundum animā tuam, non projicias illā. Vna ex præci-
 puis foelicitatibus coniugalium est, quòd alterius ingenium alte-
 ri consonet, & quod sit vna vtriusque voluntas. Et sicut sunt duo
 in carne vna, ita sint duo in vno spiritu. Et ita commendabat Bea-
 tus Paulus discipulo suo Tito, dicens: Tu autem loquere quæ de-
 cent sanam doctrinam. Et paulò post: Adolescentulas vt viros
 suos ament. Execramini adolescentulā nuptam, quæ virum suū
 ardentissimo amore non diligit, quem si nō amat, ostium habet, vt
 per quod pereat. Topidus amor, quo virum suum diligit, est ostiū
 ad offendendum Deum. Ideò in lege veteri præcipiebatur, vt pri-
 mo anno coniugij vir nullo publico munere fungeretur, scilicet,
 nec esset gubernator, aut dux, &c. Derelinquite omnia (dicebat
 Deus) vt amor radices agat. Et hoc apparet in Deutero. vbi dici-
 tur: Cum acceperit homo nuper vxorem, non procedet ad bellū,
 neque ei quicquam necessitatis iniungetur publicè: sed vacabit
 absque culpa domui suæ, vt anno vno lætetur cū vxore sua. Opor-
 tet matrimonium fortissimis fundamentis inniti; & necesse est,
 vt vno anno se se ad amorem inuicem inuicent, & in eo confortentur,
 vt postea in debita vterque fidelitate conseruentur. Et id-
 circò

Iob. 24.

Gregor. in
moralibus

Eccles. 7.

Tit. 2.

Deut. 24.

18 circò volebat Deus, vt qui nuper vxorem duxisset domi suæ ma-
 neret, nec ad bellū proficisceretur. Dicit vltorius B. Paulus, vt nu-
 ptas admoneret: sobrias esse, id est, vt in cibis, & vestibus mode-
 ratè essent. Et sic dixit: Mulieres in habitu ornato cum verecun-
 dia, & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro, aut
 margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promitten-
 tes pietatem per bona opera. Et alibi præcipit mulieres coopertis
 capitibus incédere, & dicit: Nam si non velatur mulier, tōdeatur.
 O quam diuinū verbum! Mulierem coopertam, honestam, & re-
 collectā esse oportet. Pater non vult, tōde igitur illam: est igno-
 miniosum. Cooperi ergote, siquidē illud ignominiosum ducis.
 Si verò turpe est mulieri tōderi, aut decaluari: velet caput suum.
 O quot peccatis obuiaretur si hoc ita ageretur. Dicit vltorius Bea-
 19 tus Apostolus Tito: Admone etiā illas, vt sint domus curā habē-
 res. Vt abluendo, refarciendo, ea deniq; faciēdo, quæ ad familias
 suas spectāt, occupatissimæ sint. Et tantoperè debet gaudere mu-
 lier domi suæ inclusa cōmorari, vt necesse sit virum suum illi di-
 cere idem, quod dicebat sponsus sponsæ: Surge, propera amica
 mea. Et paulò post: Columba mea in foraminibus petrae. Et supe-
 rius dixerat: Iā enim hyems trāsijt, imber abiit, & recessit, flores
 apparuerunt in terra. Hoc significat virū debere vxorem suā ad-
 monere vt exeat: non verò vice versa vt non exeat. Tam recolle-
 ctā oportet esse mulierem, vt vir eius desideret iam illā foris vide-
 re, & dicat illi, Nunquā exitura es foras, vt paululū recreeris? exi-
 iam, & animū relaxa. Ipsa verò talis esse debet, vt dicat: Dilectus
 meus mihi, & ego illi: Nullum est aliud tantum solatium, & oble-
 20 ctatio, quæ animum meum lætificet, omnesque meas molestias
 releuet præter te o vir amantiissime. Huc spectat quod in Genesi
 dicitur, videlicet quòd cum Angeli ab Abraham fuerunt excepti,
 cum iam ad mensam assiderent, dixerunt: Vbi est Sara vxor tua?
 id est, domina huius domus vbi est: in quo ostenditur mulierem
 ne coram hospitibus quidem debere comparere. Et licet nimis de
 illa quæ fierint, nunquam tamen sancta Sara prodijt; sed vt ibidē
 apparet promittentibus illis, Saram concepturam esse: hoc audi-
 to, Sara risit post ostium tabernaculi. Quòd si cum tanta ætate iā
 esset prouectā, coram hospitibus noluit apparere, quid faceret, cū
 iuuenis esset? vt sanctimoniam, & collectionem fœminarū tem-
 porum illorum cognoscatis.

1. Tim. 2.

1. Cor. 11.

Cant. 2.

Gene. 18.

Eccle. 9. Secunda regula Spiritus sancti hæc est: Non zeles mulierem si-
nustui, ne ostendat super te malitiam doctrinæ nequam. Et alia
translatio dicit: uxorem, quam complectaris, ne prosequaris ze-
lotipia ne vere compleatur id, quod suspicaris. Attende foemina-
rū esse debilitatem, & prauū ingenium id, quod illis prohibea-
tur facere, solummodo quia illis hoc prohibetur. *Eccle. 4.* Tertia, & vlti-
ma regula sit quod dicit Ecclesiasticus his verbis: Noli esse sicut
leo in domo tua euertens domesticos tuos, & opprimēs subiectos
tibi. Nonnulli homines sunt, qui ingressi domum suam, sensum,
& humanitatem omnem in ostio reliquisse videntur. Et quasi
essent leones in leonaria inclusi ita rugiunt, atque iētibus, & rugi-
tibus omnia volunt efficere: qui ne bonam quidem responsionē,
aut humanum verbum sciunt loqui: ex quo provenit, ut ab vxo-
ribus, famulisque suis odio habeantur. Quapropter uxores cum
alijs extraneis amicitiam ineuntes ad omnia in familiaribus suis
auxilium reperiunt, ut heri sui furias vlciscantur. Quapropter fra-
tres mei, vos qui matrimonio alligati estis mites, & suaues domi
vestræ vos præbete, ut ab omnibus diligamini.

His sanctis admonitionibus huic grauisimo malo remedium
adhibebitur, ne in eandem miseriam & cōfusionem incidatis, in
quam hæc mulier de qua loquitur sanctum Euangeliū, lapsa est.
Quæ cum coram clemētissimo Domino delata esset, illi, qui eam
deferabant, instantissime Domino dicebant: tu ergo quid dicis?
pijsissimus autem Dominus inclinans se deorsum. *Digito scribebat
in terram.* Quid Domine Deus meus nimium te isti sollicitant, tu
verò lenter in terra scribendo commoraris? O iudices huius ciui-
tatis. N. attēdite quid vos hīc totius veritatis Magister doceat: quod
quantūcūq; à partibus sollicitemini, non tamē tranquillitatem,
grauitatemq; vestrā amittentes, perturbemini. Delinquentis cau-
sam diligentissime pensate, Deumque exorate, ut illi vires, ani-
mumque concedat, quo poenam sibi à vobis impositam patienter
valeat tolerare. Dominus versus terram se inclinat. Tu etiam
ad sententiam ferendam aspice in terram: & considera illam om-
niū esse matrem, teque & delinquentem ex eisdem terræ visce-
ribus prodijisse, in eandemque vtrumque domum, quæ est terra
esse deuenturum animaduerte. Et sic quid facias pensabis, &
cum compassione, mitem proferes sententiam. Mos est, cum
aliquis delinquens iudicem fugiens ad alicuius viri nobilis do-
mum

Simile.

24 num confugit, diligentissimè curare, illum in tuto loco recon-
dere. Tunc exit Dominus ille ad ostiū, & magnæ urbanitatis ser-
mone iudicem, & eius ministros detinet, & intereā delinquentē
per aliquod foramen dimittit. Nemo vnquam ita succurrit ho-
mini ad se confugienti, sicut Christus Redemptor noster huic
mulieri subuenit: quam ut à iudicum manibus eximeret, duos pa-
rietes dirupit. Cui facto nullum vnquam simile in mundo audi-
tum est. Huius autem rei vna causa fuit quia hæc mulier etsi vni-
uersa ducebatur summopere confidebat, siquidem coram perenni
pietatis fonte apparitura erat, guttam misericordiae ad sibi subue-
niendum non esse defuturam. Et tanto dolore ac poenitentia af-
ficiebatur, tamque firmiter emendam proposuerat, ut bona illius
dispositio aliqua causa fuerit, ut illi Dominus faueret, atq; ut vir
25 nobilissimus duos parietes dirupit, qui in mundo rūpi non solet:
quorum prius hic est: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam la-
pidem mittat.* Non enim in mundo à iudice hoc peti solet, & di-
ci: si sine peccato es delinquentem hanc condemna. Etsi iudi-
ces meliores, & sanctiores alijs popularibus hominibus esse
oportet. Secundus paries fuit: eorum peccata coram ipsis scri-
bere, suppliciumque ac iudicium Dei, quod propter illa merebā-
tur, demonstrare. Quod cum ipsi intellexissent, vnus post vnum
exibant incipientes à senioribus. O felix mulier, quæ in tam cle-
mentis Domini manus deuenisti, solent monachi quando ali-
quis delinquens ad monasterium confugit; ut illum à iudicum
potestate liberent: monastica veste illum induere, coronamque
in modum monachi illi efficere, eumque adeò permutare, ut licet
26 iudex illū intueatur, non eū cognoscat, & eū foras deducunt, & in
tutissimo loco constituunt. Sic fecit hic Dominus: hanc enim mu-
lierem ita immutauit, ut illi vetus culpæ indumentum ademerit,
nouaque gratiæ veste eam induerit, & sic permutata remansit: ut
iam Sathanas illā suā esse nō cognosceret. Illāq; deduxit, quous-
que collocaret in campo, qui est, *Noli amplius peccare:* In quo si
ipsa perseveraret, tam secunda esset, ut nullus Sathanæ minister
illam posset apprehendere. Si enim illa amplius non pecca-
ret, totus infernus simul illi nequireret officere. O admirabile
fiduciae exemplum miseris peccatoribus, siquidem cum hæc mu-
lier ante Domini pedes inuita duceretur, ex necessitate vir-
tutem nouit efficere, & sic animæ, corporique suo salutem
inue-

Simile.

inuenit: rationi consentaneum erit, vt quando quidem illam in²⁷
 peccato imitamur, in poenitentia etiam ipsam imitemur. Vna-
 quæque Christianarum animarum est sponsa Dei, eius pretio-
 sissimis donis exornata. Et cum peccat mortaliter adulterium
 committit. Quod anima eius sponsa sit, ipse Deus promisit per
 Oseam dicens: sponsabo te mihi in fide; & scies quia ego Domi-
 nus. Quæ sponsalia considerans Beatus Bernardus dicebat: non
 me capio præ lætitia, quod illa maiestas tam familiari, dolci-
 que consortio nostræ se inclinari infirmitatiminimè dedignatur.
 O anima mea quot beneficijs Deo tuo deuincta es, qui non solū
 te creauit, & redemit, verum adeo te dilexit; vt te in sponsam acci-
 pere decreuerit. Quod cum ita sit animaduerte qualem tam su-
 perno sponso fidelitate debeas. Ideo quamuis omnia mundi tor-
 mēta, cunctiq; inferni cruciatus cōtra te conuenirent, deberes mal²⁸
 le illos omnes perpeti, quàm suauissimum hunc sponsum tuū vel
 minima quaquam cogitatione offendere. Quas condiciones habe-
 re oporteat sponsam, assignat sponsum in canticis dicēs: statura tua
 similata est palmæ: comæ capitis tui sicut purpura regis, oculi tui
 sicut piscinæ in Efebon. O altissimam mysteriorum profundita-
 tem! ecquis illa intelligere, ac declarare poterit? Palma contra
 cæterarum omnium arborum naturam quo magis accrescit &
 in sublime ascendit, eò eius stirps crassior est. In alijs arboribus
 est vice-versa; incipit enim stirps nimis crassa, & quò altiùs ascen-
 dit arbor, eò magis attenuatur. Habere igitur statutum sicut pal-
 ma, est significare, animam, quæ cum maximo spiritus feruore
 Deo seruire incipit, & postea paulatim, in virtute frigescit ac de-²⁹
 ficit, & sic in peccatū incidit nō esse dignā, quæ Iesu Christi spō-
 sa sit: sed illam potius, quæ est quasi palma hoc est, quæ cū spiritus
 feruore, & affectu incipit, & postea magis ac magis in illo indies
 proficit. Secūda spōse cōditio hæc est: comæ capitis tui sicut purpu-
 ra regis. Comæ sunt cogitationes, quas oportet esse rubras quasi
 purpurā, tinctas scilicet in canalibus; quæ sunt sanctissimi Redēp-
 toris nostri vulnera. Quod eius cogitationes illa cōsideratione cre-
 bro perfundēde sunt. Atq; hinc illi prouenit quod magnos, & cō-
 scissos habeat oculos sicut piscinæ in Efebō. Quasi gemini lachry-
 marū lacus, qui ex assidua vulnerū Dñi cōtēplatione dimanant:
 dicit etiā spōsus: Nasus tuus sicut turris Libani. Nasus qui est odo-
 ratus instrumentū, significat spēs; quia sicut naso ea quæ sunt lōgè
 percipi-

30 percipimus, ita spe cælestē beatitudinē, quæ à nobis lōgissime di-
 stat, adoramus. Quæ quasi firmissimā turrim esse oportet; in opti-
 ma quæq; vita innitentem. Sicut vitta coccinea labia tua, id est, la-
 bia tua sunt nimiū rubicūda, quæ sanguinē videntur effundere:
 quæ significāt verba ardentissima charitate inflammata: quibus
 omniū animos diuino amore connectit; sicut vitta foemina capil-
 los alligat. Dentes tui sicut greges ton sarū, quæ ascendunt de Iaua
 cro, omnes gemellis foetibus, & sterilis nō est in eis. O quā mirifi-
 ca similitudo per dentes proposita designatur, dentes enim adeo
 fortes sunt vt dicat Plinius, et si in ignem immittantur non cōbu-
 ri, & esse quasi impasibiles. Talia oportet esse animæ sanctæ pro-
 posita tam firma, vt nullo labore impediatur; sed omnia opere
 compleantur, & nullum sit sterile. Collum tuū sicut turris ebur-
 31 nea, hoc est fides, quæ quidem est collum per quod spes & chari-
 tas ingreditur. Hæc autē debet esse sicut ebur, quod præ nimia ve-
 tustate rubicū dum efficitur. Sic fides charitate formata, martyrii
 cupida esse solet. Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemelli capræ.
 Hæc vbera sunt pietas, & misericordia. Venter tuus sicut aceruus
 tritici vallatus lilijs. Hæc est animæ capacitas, quæ esse debet si-
 cut aceruus tritici: qui plurima meritorum virtutumque, ac bo-
 norū operum, non siccorum quidem, sed florentium & pulchro-
 rū habet grana. Hæc sunt conditiones, quibus ornāda est anima,
 quæ tā superni Dñi, sicut Dei sponsa est. Ipse pro sua infinita cle-
 mētia nobis faueat quo omnes illas exactissimè possidere diligē-
 tissimè curemus. Si autē aliqua harū sponsarū mortaliter fortasse
 peccauerit, intelligat se tūc adulteriū perpetrare. Nam adulteriū
 32 est perfidia quædam, & proditio, quam vxor cōmittit cōtra fide-
 litatem suo viro debitam. Cūq; satis v sitatum sit in sacris literis.
 amicitiam quam Deus cum hominibus contraxit matrimonium
 nuncupari: sic peccatum quod facit animam contra hanc amici-
 tiam, operari legitimo elegantique loquendi modo fornicatio, &
 adulteriū appellatur. Veruntamen homo cū sit arctissimi cor-
 dis non habet patientiam, ad tantam iniuriam perferendam.
 Deus autem hominibus amator cum infinitam habeat pietatem,
 postquam iniuria affectus est, offensores suos ad pacem, & mise-
 ricordiam, veniamque inuitat, vt apparet in Hieremia: tu autem
 fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me di-
 cit Dominus. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Quæ
 est

Cant. 4.

Cant. 5.

Plinius li. 7.
natural. hist.

Hier. 3.

quod propter scelera nostra nos diuina Maiestas deserat, & a nobis recedat, sicut ab illis Phariseis, & Iudæis recessit relinquens illos sicut ipsi merebantur. Hoc supplicio comminatus est Deus peccatores per Ezechielem dicens: & requiescet indignatio mea in te, & auferetur zelus meus a te & quiescam, nec irascar amplius, eo quod non fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ: & prouocasti me in omnibus his. Hæc dixit postquam maxima, & grauissima scelera commemorauerat, quibus illi homines offendunt. Eo quod (ait Dominus) minimam animarum gratitudinem, & considerationem, quam habet acceptarum misericordiarum animaduerto; & quia ex omnibus beneficijs quæ a me acceperunt, contra me sagittas efficiunt. Ideo (inquit Dominus) ex instituto volo ut indignatio mea super illas requiescat, & contra eas summoperè irasci. Hoc autem supplicium erit: auferetur zelus meus a te, id est, relinquam te quasi rem perditam, ita ut si idola adoraueris, si in varios errores incideris: si denique alia grauissima scelera perpetraueris, omnibus his taceam, nec ullam de te rationem habeam. Et tunc manebit Christianus, (sicut dicit Esaias) de Synagoga, Et derelinquetur filia Sion sicut umbraculum in uinea, & sicut tugurium in cucumerario: in quæ ingrediuntur colubri, & lacerti, aliæque immunda animalia: nec est qui eis ingressum impediatur, aut qui postquam ingressa sunt illa deterreat, & foras expellat. Timete fratres charissimi magnoperè hoc supplicium Dei: est enim valde seuerum. Quod si quis dicat, filium Dei a Iudæa exire, & in Galilæam pergere, supplicium appellas? Nihil aliud Iudæi desiderabant, hoc ipsi summoperè expetebant, ne Iesus Christus cum illis commoraretur, nec illum vlllo vnquam tempore viderent. Hoc igitur est maximum Dei supplicium, & summoperè metuendum, quando Deus peccatorem punit permittendo, ut propria eius voluntas adimpleatur; pati Deum ut peccatoris voluntas adimpleatur, maximum est illius supplicium. Hoc dixit Dauid pro magna maledictione, tanquam prophetans quod peccatoribus accidit: fiant contra Dominum semper. Non dixisses potius o Sancte Propheta: fiat Dominus contra illos semper? non quia nunquam Dominus fieret contra illos, nisi ipsi prius fierent contra Dominum & esse contra Dominum est causa perditionis eorum. Et sic cum ipsi contra Deum sint, ipsi met sibi bellum inferunt, suos appetitus contra Dei voluntatem adimplentes. Ac si diceret. Nunquam

Ezech. 16.

Esai. 1.

Psal. 108.

Sap. 11.

quam a peccatis exeant. Quæ igitur grauior est poena, & maior infelicitas? Talem illam esse dicit B. Paulus cum dicit. Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum. O admirabile Dei iudicium, quod hominem puniat permittens, ut suis desiderijs satisfaciatur, nec illi in re aliqua resistat. Et ita dicit per Oseam. Particeps idolorum Ephraim dimitte cum. Desine (inquit) illum voluntati sue in re tam iniqua satisfaciatur. Et ibidem dicit ipse Dominus: Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae. Satis effrenate possunt voluptatibus perfrui, neque enim vereamini me illis esse restitutum. Hoc supplicio dignus est ille, qui ex suauissimis Dei admonitionibus, & reprehensionibus fructum non vult percipere: dignus est (inquam) ut relinquatur, neque sit, qui eius peccatis resistat ad maiorem ipsius confusionem, ac condemnationem.

Præterijt Dominus mare, & turba plurima sequebatur illum. Et subiit in montem: atque illic summa cum tranquillitate, cum sua humili, & deuota societate sedebat. Et postquam cum illis cælesti sermone, & conuersatione locutus est: sanctissimos oculos suos eleuauit: atque ut maximam illam hominum multitudinem aspexit, quæ ad eum venerat, de illorum remedio coepit agere. In hoc singularem nos doctrinam erudiuit: ut priusquam bonum aliquod opus faciamus, oculos subleuemus, eosque in Deo constituamus: atque eius amore concitati quicquid facimus, faciamus. Nec vero bona operantur tantummodo, sed illa etiam, quæ dicuntur indifferentia oportet nos ad diuinam maiestatem dirigere. Sic enim nos docet Beatus Paulus dicens: siue ergo manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Atque etiam si gloriam exoptatis non debet esse solummodo, ut vos quiescatis, sed ut cum magis Deo vniti sitis, illum melius laudate valeatis. Et Christus Redemptor noster suum æternum Patrem exorans dicebat: Clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te. Sic debes tu desiderare glorificari, ut Deum magis glorifices. Ad hoc etiam gloriam cupiebat Regius Psalter cum diceret: Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo, id est, ut te melius possim glorificare. Sanctus Thomas ait iustum in omnibus operibus bonis moraliter mereri: quia virtualiter sunt relata ad Deum opera moraliter bona. Sed securius, & utilius est ut crebro intentiones ve-

Roma. 1.

Osee. 4.

1. Cor. 10.

Ioan. 17.

Psal. 141.

DTho. 2.2

1. 4. 1. art.

4.

stras renouetis omnia opera vestra bona ad Dei gloriam referentes: illasque quo ad fieri poterit purificantes ita ut opera bona, absque vlla utilitatis propriae cupiditatis commistione faciatis. Et peculiariter Dominum imitantes, qui volens egenis illis in eorum necessitate subuenire, oculos subleuauit: idem vos oportet facere quando pauper a vobis postulat, ut sibi succurratis: ne ad eius repeciata vestimenta attendatis, sed solum suspicite: vbi Iesus Christus commoratur, cuius causa vos vitam dare oportet, quanto magis id quod a vobis mendicus efflagitat, quod quidem satis parum est.

Sequitur in textu: *Dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi?* O admirabilem Domini prouidentiam! quod quo tempore homines illi sui ipsorum magis obliuiscabantur: tunc curat diuina Maiestas eorum necessitatibus subuenire. Super hunc locum vellem fratres charissimi ut diligenter animaduertatis hanc temporalium bonorum sollicitudinem, & nimium curare, quid comedemus, & quibus vestimentis operiemur, &c. maximum quoddam esse malum. Quod ex eo comprobatur, quod quando Spiritus sanctus in sacris literis graua peccata vult exaggerare, fidei defectui illa attribuit: aut illa gentium peccata nuncupat. Et sic loquens Dominus Iesus de crudelitatibus, & iniurijs, quas Tyranni seruis suis facturi erant dixit: Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum, qui misit me. Et alibi. Haec facient vobis: quia non nouerunt patrem, neque me. Atque ut ipse Dominus Apostolorum suorum ambitionem magnopere exaggeraret, dixit: Scitis quia principes gentium dominantur eorum, &c. Non ita erit inter vos. Quasi dicat. Haec dominandi cupiditas est paganorum. Atque etiam quum in sanctissima coena, facta est inter eos contentio quis eorum videretur esse maior: Dixit eis: Reges gentium dominantur eorum. &c. Vos autem non sic.

Ex hoc igitur considerare poteritis quam graue malum sit temporalis sollicitudo, & diuinæ prouidentiae diffidentia. Cum illud etiam Dominus gentium peccatum appellarit ipse enim dixit: Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Haec enim omnia gentes inquirunt. Hoc autem malum aliorum multorum est causa: hinc enim latrocinia, atque damna, quae sibi homines inuicem faciunt

ciunt, dimanant. Videns igitur diuinus Magister sollicitudinem hanc ad sibi seruiendum impedimento esse conatus est hominibus tam verbo, quam opere persuadere, ut nos in suas manus conijceremus vniuersas sollicitudines nostras illi committentes. Plurimasque rationes attulit, quibus hoc hominibus suaderet, dicens: Nonne anima plus est quam esca: & corpus plus quam vestimentum. Respicite volatilia caeli, quae non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea. Et paulo post: Et de vestimentis quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Et post: Si enim foenum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicae fidei? Et concludit, dicens: Nolite ergo solliciti esse, &c. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. O quam efficaces rationes sicut a tali ore, & pectore prolatae. Habe tu (inquit) curam seruiendi mihi, & ego habebam curam suppeditandi tibi necessaria. Quando habes filium, qui quantum potest sibi acquirit, tu illius curam deponis. Si autem vides illum totum tempus consumere in ministrando tibi, & ferè sui ipsius obliuisci: tunc tu ipse sollicitudinem geris inquirendi illi omnia necessaria. Multo maiori fidelitate Deus hoc facit.

Postquam diuinus Magister hominibus sermone suaserat, ut in ipso sperarent: nunc idem opere persuadet. Illam enim maximam hominum multitudinem, quae diuini eius conspectus desiderio, absque alimentis illum sequebantur, ipse mirabiliter cibauit. Sed quid miramur Dominum eis prouidisse, qui illum sequebantur: cum illis, qui eum offendunt abundantissime prouideat, cum eum actualiter offendunt? Ineffabilis est Dei prouidentia, curaque, quam de creaturis suis habet. Et sic vbi nos legimus: Mensam quoque propositionis inuoluent hyacinthino pallio. Et paucis intermissis, panesque semper in ea erunt. Est in Hebraeo contextu: Panes facierum, id est, faciei. Hoc est vultus Dei. Et sic panes propositionis, id est, panes, qui semper apponi debent ante faciem Dei. Hoc autem non quia Deus manducaturus esset illos, sed ut suam erga nos prouidentiam declararet: significans sustentationem nostram semper esse coram Deo: ipsumque victus nostri sollicitam curam gerere: sicut mater, quae multos habet pueros, semper apud se panem habet.

O si hoc considerarem, quot mala euitarem, & quot bona, ¹⁴ quæ propter hanc nimiam, & maledictam solitudinem nō facimus, diligentissimè faceremus! Omnibus vobis compertū est fratres charissimi cuncta, quæ Deus creauit, officia sua in mundo habere, atq; in illis occupata esse, nihilque in vniuerso esse otiosum. Celi voluntur, & reuoluuntur: planetæ influunt, & illuminant: terra fructificat: plantæ accrescunt, suosque fructus ferunt. A qua etiā producit quicquid potest: animalia diuersis muneribus funguntur ad hominis seruitutem. Et ipse homo inter animalia, officia diuidit secundū dispositionem, & aptitudinem, quam illis natura præbuit. Et dicit: hic canis aptus est ad custodiendam domū, & hic ad seruandum pecus, hic verò ad venandum. Equus & mula apti sunt ad deambulandum in illis: mulus & asinus ad onera asportanda: bos deniq; ad colendos agros conducit, &c. Nō igitur erit ¹⁵ rationi consentaneum, vt sciat homo quodnam sit eius officium? Nūquid solus ille otiosus, & sine officio erit? Nunquid vanè constituisti omnes filios hominum? dixit David. Absit, q̄ solum hominem, cui nihil eorum, quæ in vniuerso existunt, vanū est, inaniter, & vanè creatū esse dicamus. Dicit aliquis: Nō vides quàm intenti sint omnes in diuitijs moliēdis, acquirendis, ac lucrandis? Omnes profectò istæ sunt curæ vanæ: sicut si plurimos homines videretis maximè laborantes, & insudantes in lapidibus ex vna in aliam partem in campo maximo traducēdis, & hoc ob nullam aliam causam facerēt, nisi vt in aliqua re occuparentur. Quis tam malè occupatos homines non miseraretur. An non de illis, quasi de insensatis murmuraret. Quid est fratres mei elaborare, vt diuitiæ, quas alij possident, in manus vestras deueniant? in quem ¹⁶ finem omnes hominum negotiationes, contractus, & actiones diriguntur: nisi vt illius, & illius, & alterius ac denique singulorū minuta ad me veniant? Ad hoc emo, vendo, & conuentiones facio. Quid igitur aliud est hoc, nisi laborare in terra, & lapidib⁹ ex vna in aliam partem transferendis? Non ergo ad rem tam vanam, tãque inutilem homines creati sunt. Nam acquirere, arare, plātare, ac domū construere omnia sunt propter hominē, nō verò homo propter illa. Nec verò homo ad edendū, bibendū, & se delectandum creatus est, quia etiam Seneca et si gentilis dixit: Maior sum, & ad maiora natus, quàm vt vile mancipiū sim sensuum meorū. Quisnam igitur erit proprius hominis finis? cū ipse omnibus ani-

psal. 88.

Seneca.

manti-

¹⁷ mantibus fines constituat: iustius est vt qui sit suus finis cognoscat, & quale eius officium, vt illud exerceat. Ad hoc respondet B. Augustinus dicens: Creauit Deus hominem, vt summum bonum intelligeret: intelligendo amaret: amando possideret: possidendo frueretur. O quāta confusio est nobis hæc verba audire q̄ proprium hominis munus est ineffabilem Dei pulchritudinem, infinitam potentiam, inaccessibilem probitatem, æternam denique ipsius sapientiam contemplari. Vt ex hac cælesti contemplatione intimus illi Dei amor in visceribus oriatur. Quid igitur miserabilius esse potest, quàm quòd in illo, ad quod creati sunt, minus homines occupentur? Itaque quòd homo minus facit, est proprium eius munus. Sin minus dicite: quot horas in die, aut in hebdomada, aut in mense, aut denique in anno in ¹⁸ excelsa Dei probitate contemplanda consumitis? O cæcos vos! quantoperè à diabolo fallimini: quomodo enim Deum diligere potestis, si rarò, aut nunquam illum contemplamini? Sine amore autem Dei quomodo salui fieri potestis? Præterea dicit Beatus Paulus, de prædestinatis: In quo etiam nos fortè vocati ¹⁹ sumus prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius. Idest vt cognoscentes eum noctes, diesque in eo laudando, & glorificando consumamus: & vt hic in terra id facere amodo incipiamus, quod in cælo in æternum sumus factururi: hoc est enim opus, in quo cælestes spiritus occupantur. Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini testimonium Israel ad confitendum nomini Domini. Tu igitur ò infelix. qui ne vnam ²⁰ quidem horam in Dei laudibus consumis meritò timere potes quòd non es ex prædestinatis. Ad propositum redeamus. Quorsum nobis hæc dicis modò ò Pater? Scilicet vt vos interrogem, quænam sit causa, quare cum hoc sit proprium munus vestrum cumque homines sitis rationis capaces, & consilij, illud tam parum exercetis? Et quare cum tot horæ sint ad secularia negotia tractanda, ne vna quidem sit ad hoc negotium agendum, ex quo salus vestra magna ex parte dependet? Quod si vera dicatis, omnes ferè respondebitis nimiam curam, & solitudinem rerum, quæ ad humanum victum attinent vos ita suspensos, & inquietos trahere: Et si pluribus horis dies constaret, omnes tamen vobis paucas videndas esse, ad hæc secularia ne-

August.

Ephes. i.

psal. 121.

Tom. ij.

y 3

gocia

gotia pertractanda. Atque si vnam horam manè, & aliam noctu²⁰ in his, quæ ad animarum vestrarum salutem spectant, consume retis: statim arbitrarios esse, vobis necessaria esse defutura. Huius autem rei causa est, quia omnem fiduciam in manibus, negotiationibusque vestris firam habetis. O homines diffidentes, homines cæci, atque totius boni indigni! Et non recordamini vos Patrem vestrum cælestem habere, qui terræ vermes alit, qui que herbas pulcherrimis coloribus induit: quare diuinæ eius providentiæ non confiditis, & quare non creditis propter tempus, quod in illius ministerio consumpseritis, diuitias vestras non esse minuendas? nec vobis res necessarias esse defuturas? Ecce fratres quare vobis quod sit munus vestrum ostenderim. Atque ut vnam ex præcipuis causis intelligatis, quare hoc non exercetis. Perrexit Esau ad venationem, & per montes & colles peragravit, ac fatigatus est, nec tamen patris sui benedictionem, primitiasque consecutus est: sed illas comparavit sanctus Iacob, et si illis laboribus defatigatus non fuit. O quot frustra fatigantur. Melius est enim illi, quem Deus adiuuat, quam qui nimis diluculo surgit. Nō quod nimis negotiatus fueris, plurimasque fraudes perpetraris, filios tuos ditiores relinques. Ne sis o frater sicut ille, de quo dicit Habacuc: Immolabit saganæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus electus eius. O miserū illū, qui solis suis viribus, & industria se locupletandum, & plurimos cibos præparaturū esse arbitrator. Et negotiorū verriculum tendit quo illud, quod expetit expiscetur. Vt homini illi. Hic enim reti suo sacrificat, atque negotiationibus, dolosisque conventionibus suis immolat: illis enim eorum, quæ habet gratias agit, tu vero o²² homo, in nullo alio ponas fiduciam tuam, nisi in patre misericordiarum eius ministerium ex animo suscipiens: ipse enim tibi succurret. O fratres charissimi vos & semel, & millies ante singulorū pedes prostratus exoro, ut deinceps diligentissimè officiū, ad quod à Deo creati estis, exerceatis, atque in eo parum temporis manè, & parum vesperi consumatis sperantes non idcirco vobis temporalia bona esse defutura. Imò verò hac ratione vos illa melius consecuturos esse confidentes. Oculos conijcite in optimum Iesum attendite quomodo in hac necessitate illos consulit, qui illam nō poterant subleuare.

Vnde emerunt panes ut manducent hi? Quare igitur vos illum non consulitis,

23 sultis, qui minimo quoque oculorum nutu omnibus necessitatibus vestris potest subuenire? Confugite, confugite ad Deum in oratione, atque illum laborū, miseriarumque vestrarum certiore facite: respicite hoc sidus aquilonis: ipsum est enim, quod in nocte tribulationis nauigantes gubernat. Nunquid ad præceptum tuū eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suū? In petris manet, & in præruptis silicibus cōmoratur, atque inaccessis rupibus. Inde ^{Iob. 39.} contemplatur escam, & de longe oculi eius prospiciūt: ait Iob. O rem admirabilem, quod irrationales aues doctrices nostras Deus esse voluit. Attendite aquilam, quæ à Deo edocta per naturalē instinctum, qui ab eo illi datus est, in rupes sublimes conscendit, atque inde prospicit escas, quas māducatura est. Fac tu ita o frater, & in sublimes diuinarum rerum contemplationis rupes conscen-
24 de: illic enim te Deus illuminabit non solum quomodo saluandus sis, sed etiā tibi licitas vias, & rationes aperiet, quibus tibi necessariū victum acquiras. Vade, &c. Et ingredi, & claude ostium tuū, (dixit sanctus Eliseus viduæ) atque ibi vasa tua omnia oleo replebuntur, quo necessitati tuæ succurras. O frater si scires in angulo domus tuæ includi, atque ibi verè, & ex animo cum Deo ageres, quam libenter verbum suū ipse adimpleret, quod dixit: Et hæc omnia adijciētur vobis: hoc est quod diuina Maiestas dixit, quod non aduertimus, et si illud ferè quotidie legimus. Tu autem cum ^{Matth. 6.} oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuū in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Domi tuæ habes salutis fontem, illic ab eo, tanquam à patre exopte, & licet illum nō videas, ipse tamen tibi subueniet. Idcirco dicit ^{Chrysostom.} Beatus Chrysostomus: quando aliqua necessitate premimur oportere nos fiduciæ anchoram non in mare quidem, sed in cælum immittere. Sic faciebat Dauid cū dicebat: Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis. Sicut pueri, quibus cum primū aliquid lætum; aut triste offertur, statim in genitricis suæ sinu absconduntur: sic iusti in vniuersis euentibus ad Deum confugiunt. Et sic vbi nos legimus: Sicut ablactatus est super matrem suam, alia translatio dicit: Qualis ablactatus super matrem suam talis in me anima mea, id est, quemadmodum infans in matris suæ sinu protectus cessat plorare, neque alicuius rei curam habet, quia ætas eius non patitur illum de aliqua re sollicitudinem gerere: sic iustus omnes curas suas in Deo constituit.

Sequitur in textu. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum, 26
 e. Quem subsequitur Andræas, dicens: Est puer unus hic, &c. quid
 inter tantos? Vnus dicit magnam pecuniarum copiam non suffice-
 re, ad emendos tot panes, vt modicum quisque accipiat: alter ve-
 rò dicit non esse panes ad incipiendum manducare. Ab omnibus
 pauperes, qui fame fatigati veniebant, expediuntur. Pronosticum
 fuit hoc modicę charitatis qua hodie diuites in pauperes vtuntur.
 Vadit pauper à viro nobili eleemosynam petiturus; at ille dicit:
 ne minutum quidem dare possum: Deus te adiuuet. Satis ma-
 gnā familiam alendam habeo. Accedit ad magnates, & singuli
 dicunt: Deus tibi faueat frater, quia debeo plusquam habeo. Di-
 cit pauper: Domine si tu mihi eleemosynam non porrigis, quis
 largietur? Ito (ait) ad mercatores, qui sunt locupletissimi. Pergit
 ad mercatorem, & dicit ei: Domine propter Deum, da mihi elec- 27
 mosynam: qui statim respondet. Ne minurum quidem habeo: nā
 viri nobiles non soluunt quę mihi debent. Vadit ad canonicum,
 & ad beneficiarium, dicitq; illi. O Domine succurre mihi in hac
 necessitate. At ille respondet, dicens: profecto frater oculos me-
 cum afferre non assuesco, sed illos domi relinquo: Deus tibi au-
 xilietur. Quid vobis videtur de hac Ecclesiastici viri respōsione,
 in quo omnem pietatem oporteret habitare? qui Ecclesiasticos
 redditus nulli alij nisi sibi, & cui ipse scit, habere vult. Propheta
 Baruch prædixit Hebræis maximam quādam abominationem,
 quam Babylone aspecturi erant. Coronas certē (inquit) aureas ha-
 bent super capita sua dij illorum. Vnde subtrahunt sacerdotes ab
 eis aurum, & argentum: & erogant illud in semetipsis, dant autē
 ex ipso prostitutis, & meretrices ornant. Non mirum erat quod 28
 idolorum auro maledicti illi sacerdotes meretrices suas exorna-
 rent, aliaq; mille turpitudinū genera perpetrarent, siquidem ido-
 lolatræ erant. Quod autem Christiani sacerdotes aurum Domi-
 ni in prophanitatibus, ludis, conuiujsq; consumant, & illo pro-
 pinquos suos locupletare velint, & quod peius est si quis eorū in
 tantum malum deueniret, vt aurum Dei in concubina sua exor-
 nanda consumeret: hoc profecto est sanguineis lachrymis lachry-
 mandum. O terribilem abominationem! quā terribiliter à di-
 uina iustitia punietur! Ecce quomodo omnes pauperem expel-
 lunt, dicentes: Dominus te adiuuet. Idcirco optime dicit David:
 Tibi derelictus est pauper. Tibi Domine pauperis cura incūbit.
 Omnes

Baruch. 6.

Psal. 9.

29 Omnes illum deserunt, & tibi remittunt. O pater clementissime
 tu pauperibus auxiliare, illisque patientiam largire, quò has cru-
 delis diuitum responsiones patienter valeant tolerare.

Diligēter etiam modicam illorum sanctorum Apostolorum
 fiduciam animaduertite. Cū Dominum tot tantaque miracula
 facientem vidissent, nondum de illius potentia fiduciam conce-
 perant, quòd posset hominibus illis occurrere. Nunquam hec ca-
 ro se totam penitus Deo committit, illique omnino confidit: li-
 cet diuinę maiestatis promissionibus fulta sit, semper tamē trepi-
 dans incedit. Quando Hebræi Iordanem transierunt, et si securū
 transitum illis Dominus promiserat: dicit tamen sacratu textus.
 Festinauitque populus, & transijt, properabant Hebræi timētes
 ne illos aqua absorberet, ac si Deus non haberet potentiam ad il-
 lam multo tempore retinēdam. Quod autem in hac re magis ad-
 miror, est quod dixit Moyses. Cū ei Angelus Dei nomine di-
 xisset, sanctificamini, cras comedetis carnes, atque illas per inte-
 grū mensem ei abundantissime promisit, asserit Moyses. Sex cen-
 ta millia pedum huius populi sunt, & tu dicis, dabo ei esum car-
 nis mense integro? Nunquid ouium, & bouum multitudo cæde-
 tur, vt possit sufficere ad cibum? Attendite diffidentiam: cuius au-
 tem diffidentiam nisi Moyses, qui tot Dei mirabilia perspexerat,
 & per cuius manus illa Deus fuerat operatus? Et tamē tot illis car-
 nes à Deo concedi sibi impossibile videbatur. Cui respondit Do-
 minus. Nunquid manus Domini inualida est? iam nunc videbis,
 vtrum meus sermo opere compleatur. O quam rara est virtus fi-
 ducial! Has iustorum diffidentias vobis hęc retuli, non vt illis diffi-
 dentias vestras excusetis, sed vt à Domino singulare hoc fiduciae
 donum instantissimē postuletis: siquidem omne datum optimū,
 & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre lu-
 minum, vt dicit Beatus Iacobus.

Iosue. 4.

Num. 11.

Iacobi. 1.

Videns illos Dominus ita diffidentes dixit eis: Facite homines di-
 scumbere. Quod ipsi confestim diligentissimē fecerunt, in quo ap-
 paret, quòd licet in initio illam habuerint diffidentiam: si tamen
 quādo illis Dominus præcepit, vt facerent homines discumbere,
 replicarēt, aut pertinaces essent, dicētes: quorsum sedebunt cum
 non sit quid manducent? Illos seuerē (credo) reprehenderet: pri-
 mos enim defectus, & fragilitates nō debemus admirari tantum,
 quantū illas, quę continuantur. Quapropter o homo si peccasti,

y s celeriter

celeriter ad Deum tuum cōuertere, ne expectes, vt in peccato ve-
 teras. O quot sunt hodie in hac miseria submersi, quibus qui-
 dem merito dicere possemus verba illa, quæ dixit Propheta Ba-
 ruch, (et si ad aliud propositum.) Quid est (inquit) Israel, quòd in
 terrainimicorum es? Inueterasti in terra aliena, coinquinatus es
 cum mortuis: deputatus es cum descendentibus in infernum. De
 reliquisti fontem sapientiæ: Quid est hoc, ô homo habens fidem,
 quòd adeò in morte, & in culpa inueteratus es, ac si esses vnus ex
 damnatis, qui iam in impiorum sedibus commorantur. Reuerte-
 re, reuere ad te siquidem habes opportunitatem, & tempus, vt
 tibi remediũ adhibeas. Vide quàm celeriter restaurant serui Dei,
 & reficiunt ruinas, quas fecerunt.

Facite homines discumbere, &c. Et mulieres stabunt, nec debent
 etiam discubere? quid præcipis Dñe, vt soli homines discumbat? 33
 Si nũc istud præciperet, diceremus: Attẽde Dñe mulieres magis
 defatigatas accedere, quàm homines, cum enim [*Enchapinadas*] ve-
 niant laboriosius est illis iter facere. Inuentionem istam fortasse
 Sathanas inuenit, illamque in Hispaniam introduxit [*De vno cha-
 pines de vna vara.*] Et quia in periculo versatur prociãdi, & cõfrin-
 gendi caput mulier illa, quæ hæc calciamentã defert opus est illi fa-
 mulò, qui eã manu ducat quod non est nimis honestum, nec occa-
 sio alicuius bonisimò verò mali, atq; vt vestis cũ illis adæquet ne-
 cesse est alium cubitum panni illi addere, quo quidem melius ef-
 set pauperẽ operiri. Quã arbitramini esse causam, cur nec in Gal-
 lia, nec in Germania, nec alibi, nisi in sola Hispania hoc calciame-
 ti genere mulieres vtuntur? Hæc est profectò huiusce rei causa:
 quia tantummodo Hispanæ fœminæ sunt magis superbæ, & in-34
 uidæ. Et quia sunt aliquæ quæ vident alias altiores esse quam ip-
 sas, inuidia discerpuntur. Quod igitur erit remedium ad hoc eui-
 tandum? quòd sint omnes æquales, & quæ est nana afferat calcia-
 menta vnus cubiti, & alteri altiori se par efficiatur. In illis tem-
 poribus fortassè non erant vanitates hæ: sed ipsæ mulieres pedi-
 tes, & cum planis calciamentis iter faciebant, & sic non propter
 hoc magis defatigatæ, quàm homines accesserunt.

Atque et si sanctus Euangelista dicit Dominum iussisse homi-
 nes discubere, sub hominis nomine mulieres etiam intelliguntur.
 Omnes per ordinem recubuerunt. Nam in diuinis conuiujs non
 sunt digni, qui comedat nisi homines bene ordinati. Quæ autem
 sunt

35 sunt à Deo ordinata sunt: ait. B. Paulus. Iam orbis propter pecca-
 ta nostræ effectus est effigies quædã inferni, de quo dicit Iob. Vbi
 nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Quando Deus He-
 bræis dedit Manna, totus campus illo plenus erat, & positæ erant
 illic mensuræ quædam, vt qui multos liberos habebat, multas
 mensuras deferebat, qui vero paucos, paucas etiam colligebat.
 Omnes per mensuram deferebant Manna, non quòd deesset: si-
 quidem (vt dixi) vniuersus campus erat repletus, & ad omnes sa-
 tiandos supererat: sed quia vult Deus in omnibus mensuram, or-
 dinem, ac moderationem esse. Quæ si fuerint, erit abundantia, sin-
 minus fames ac miseria non deerit.

Accepit ergo Iesus panes, & cum gratias egisset, &c. Antiqua nimis
 consuetudo semper fuit, mensam, & ea quæ comedenda sunt
 36 benedicendi, Dominoque gratias agendi, qui illa sua diuina pro-
 uidentia administrat. Et sic interrogauit Saul puellas Hebræas, I. Reg. 9.
 quæ egrediebantur ad hauriendam aquam, & dixit eis. Nunc hic
 est videns? Quæ respondentes dixerunt illi, illum expectari in
 ciuitate. Neque enim (inquiunt) comesturus est populus, do-
 nec ille veniat: quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps come-
 dent qui vocati sunt. Prius venturus erat videns, & omnia bene-
 dicturus, & postea vniuersus populus comesturus. Modo ve-
 rò quasi immanes belluæ plurimi vestrum ad mēsam sedetis, nec
 dicitis. Benedictus Dominus Deus noster, qui hæc largitus est
 nobis. Coepit Dominus suis sacratissimis manibus panem fran-
 gere. Considerandum nunc est qua lætitia, & gustu conuiuæ man-
 ducarent, per quas manus præteribat, vt maximam cibus ille non
 37 afferret voluptatem. Videbitis vetulam fragmentum panis man-
 ducare, & cum tanta suauitate illud comedit, ac si gallinas, aut
 pretiosos cibos manducaret: quia cibus ille per manus Domini
 libi venit. Contra vero diues quidam splendide comedit, nihil ta-
 men illi sapit, nec proficit, quia pauperum sanguinem māducat,
 sicut Balthasar, qui comedēs cũ concubinis suis prospexit digitos
 destructionis suam in pariete describentes. Tũc facies regis cõmu-
 tata est. Ec sic cibus illi non profecit. O diues cũ ad mēsam sedes,
 quàm amaræ tibi bucellæ istæ viderentur, si iram Dei contēpla-
 reris. Beati qui de manu Dei comedunt: hi enim cum alacritate
 manducant, & repleti manēt: atque etiã plurimum illis superest,
 sicut superfuit his hodie. In sola namque mensa Dei est saturitas,
 & abun-

Isai. 29.

Ezechi. 5.

& abundantia, in mundi autem mensa, vniuersa sunt fames, & in-
 opia, quasi cibus in somnij, ex quo expergiscens homo deceptus
 manet. Sic dicit Isaias. Sicut somniat esuriens, & comedit: cum au-
 tem fuerit expergifactus, vacua est anima eius. Et sicut somniat si-
 tiens, & bibit, & postquam fuerit expergifactus lassus adhuc si-
 tit, & anima eius vacua est: sic erit multitudo omnium gentium.
 Nunc vobis hæc videntur magnæ esse existentia, quia soporati in-
 ceditis: cito expergiscimini, quod erit in hora mortis, & deceptos
 vos experiemini. Præcepit Deus Ezecheli, & dixit. Sume tibi la-
 terem, & pones eum coram te, & describes in eo ciuitatem Hieru-
 salem. Quid Domine? tam diuitem, atque populosam ciuitatem
 in re tam vili, & fragili sicut latere iubes describi? Etiam (ait Do-
 minus) ut videatis quam parum permanentia pictura, & pulchri-
 tudo illa secum habeat, quam si duæ guttæ aquæ super laterem in-
 cidant, vniuersam inficient, & delebunt. Hæc est igitur stabilitas
 Hierosolymæ, atque omnium mundi ciuitatum, cæterarumque
 rerum, quæ in eo sunt, quas minima quæque gutta aquæ, & tenuis-
 simus quisque flatus omnes oblitit, & cõsumit: possessoresque ea-
 rum famelici, vacuique remanent. Quæ cum ita sint fratres charissimi
 omnes Dei conuiuæ esse diligentissime curemus, ut cum eius ho-
 spites hic per gratiam fuerimus, postea per gloriam in cælesti aula
 conuiuemur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

Feria. II. post Dñicam. III. in Quadrag.

*Prope erat pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Hieroso-
 lymam, & inuenit in templo vendentes. & c. Ioan. 2.*

Psal. 63.

IN hoc Euangelio: dilectissimi fratres, admirabile quoddam &
 valde notandum factum refertur quod Dominus Iesus ingrediens
 in templum fecit. Videlicet quod pecus quod in eo erat, foras eie-
 cit, flagellisque venditores à templo expulit: mensamque cum nu-
 mis in terram subuertit: atque illos reprehendit quod domum pa-
 tris sui domum negotiationis efficerent. Et tunc dicit sanctum Eu-
 angelium adimpletum fuisse quod de illo prophetauerat Dauid, di-
 cens. Zelus domus tuæ comedit me. Hoc zelo diuini honoris oportet

2 tet prælatum prædicatorem Euangelicum, & omnes, qui Ecclesia-
 sticam gubernationem habent, aut seculari dominatione fungun-
 tur, comedi: & diligenter notate verbum hoc: Zelus domus tuæ co-
 medit me. Nam quemadmodum ille, qui aliquid comedit, illius do-
 minatur consumens, atque illud in se cõuertit. Sic hoc zelo oportet
 seruū Dei deuorari, & consumi, atque in illum conuerti. Ita ut
 honor, diuitiæ, & vita, omnia à Dei zelo consumantur: & zelus de-
 bet viuus, & potens remanere. Verum hæc non est hæc intestina
 charitas, ut homines se à diuino zelo comedi patiātur. Nam ut mi-
 nimam quanquam voluptatem non amittant, aut leuissimam quanquam
 difficultatem non patiantur: nullus est qui diuinum honorem (ut
 debet) zelare velit. Aspiciate patres ac Domini mei cælestem ma-
 gistrum vestrum Iesum Christum, in quo non solum adimpleta
3 sunt verba illa: Zelus domus tuæ comedit me, sed etiam quod ibi
 sequitur. Et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.
 Zelus (inquit) domus tuæ pater mi vitam meam consumpsit, &
 comedit, & opprobria ac contumelia dedecorantium te ceciderunt
 super terga mea, quia ipsa sum m opere dolui, & pro illis mortuus
 fui. Quot iniurias perpessi fuistis illi, qui in Iesu Christi filij Dei lo-
 co constituti estis, aut quot opprobria pro honore æterni eius pa-
 tris pertulistis? Miserabile est profecto. Quomodo erit zelus ad
 offerendum honorem, ac vitam etiam pro hac re: cum in Prælato, aut
 prædicatore vix reperiat zelus ad verbum cum spiritu & effica-
 cia loquendum, ut proximi in diuino amore inflammentur? Hos
 admonet B. Paulus, dicens: Finis præcepti est charitas de corde pu-
 ro, & consciëntia bona, & fide non ficta, id est finis, quem expetit
4 lex, est, ut charitas Dei, & amor proximi dominetur in nobis at-
 que huc dicit oportere esse finem prædicationis, gubernationis, om-
 niumque sollicitudinum nostrarum, qui est finis legis Domini: &
 dicit ibidem quod hodie agitur ad literam, scilicet, à quibus quidem
 aberrantes conuersi sunt in vaniloquiū. Dicit plurimos ab scopo
 diuinæ legis aberrare factos loquaces vanarum rerum, nec ex animo
 loqui, atque cum efficacia sciunt reprehendere: quorum quidem
 vita, & doctrina vana est. Dicit B. Chrysostomus super hunc lo-
 cum Apostolum hic metaphoram sumere ab illis qui cum in sco-
 pum sagittas directuri essent, huc atque illuc aberrant. Per Prophe-
 tam Hieremiam dicit Deus: Propheta, qui habet somniū, narret
 somniū: & qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum
 verè,

1. Tim. 1.

Chrysost.

Hierem. 23.

verè. Quid paleis ad triticum dicit Dominus? Nunquid nō verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus: Et quasi malleus conterens petram? Prophetā (inquit Deus) qui habet doctrinam, quam somniauit, loquatur illam, quasi somnium suum. Siquidem autē doctrina mea non est eius in somnium, quare illam vere, & cum maxima animi constantia non loquitur? Quare tam excellenti tritico vanæ rhetoricæ paleas commiscet? Verba quidem mea ignis, & malleus sunt, si prædicatores illa sicut oportet, & cum debito vitæ exemplo loquerentur. Ideò sanctus Paulus dicebat: Opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto. Fac (inquit) opera Euangelistæ, viue sicut prædicas: ita vt siquidem doctrina est Euangelica, vita etiā sit Euangelica. Atque totam rem comprehendit, dicens: Sobrius esto. Denotans sobrietatem maximam esse ad Euangelicā vitam dispositionem. Eo quòd hic zelus deficit: est hodie domus Dei, quæ est vniuersalis Ecclesia sicut est.

Dicit igitur sanctum Euangelium, quòd, *Inuenit in templo vendentes, &c. Et cum fecisset quasi flagellum.* Res est obstupenda videre hinc Dominum, qui dicit: *Discite à me quia mitis sum.* De quo dixit gloriosus Baptista: *Ecce agnus Dei, nunc homines illos tāta cum seueritate flagellate.* Quis vnquam vidit agnum lupos insectantem? ne hoc admiremini fratres. Hunc enim mitissimum agnum vocauit Beatus Ioannes leonem, dicens: *Vicit Leo de tribu Iuda.* Nam erga peccatores poenitentiam agentes est agnus: in peccatores verò duos, & proteruos est leo fortissimus. Depone duritiē tuam, & mitissimum, suauissimumque illum inuenies. Hoc est autem maximè pensandum, quòd ipsi flagellati capita submiserunt, nec legitur de illis quòd dixerint Dominum male facere puniendo illos, etsi ipsum interrogauerunt, quā cum potestate hoc faceret. Vt cognoscatis quot peccata, & publicæ abusiones poterant impediri, atque illis remedium posset adhiberi, si rectores, & gubernatores urbium (cum iam satis notam omnibusque perspetam habeant potestatem) ad hoc faciendum disponi vellent. Prætor autem vt viro nobili cōplaceat, eius peccata dissimulat, vt quando aliquid ab eo petierit, libenter faciat. Si semel ei cum vrbanitate loqueretur, & quanto opere Deus publicis ludis, quæ in illius domo exercentur, offendatur, illi optimis verbis significaret: illumque ne tale permitteret, rogaret: atque si secundo rogatus nollet hoc facere, mentis illi cōcremaret. Et contra lusores per

per terminos iuris cum rigore procederet, non ex ludis tot mala, totque diuortia coniugalium sequerentur: quæ quidem fiunt eo quòd viri vxorum suarum patrimonia ludendo cōsumunt. Et scitote nullum esse malum adeò malum, cui malum bonum esse videatur. Sed si quis propter demerita sua se puniri aduertit, tacet, & supplicium suffert, quia intelligit se propter honorem Dei, bonūque publicum supplicio affici. Verum tāta est gubernatorū ignauia, & pusillanimitas, vt ne ad hoc faciendū virile pectus habeāt. Idcirco dictum fuit Moyse. Prouide autē de omni plebe viros potētes: & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiā, & cōstitue ex eis tribunos, &c. Mirabile profectò, non annumerauit Iethro inter condiciones iudicum, quòd essent sapientes: sed dixit illos oportere esse fortes: Deum timentes, non diuitiarum cupidos. Ad denotandum non tam necessariam esse iudicis scientiam, quā inuictū animi robur, & vt sit mundus auaritiæ, et si vtrumque iudicibus maxime necessarium est. Vnum autem ex illis, quæ longè maximè necessaria sunt, est præstans animi magnitudo: quam quidem cōstantissimus ille zelator domus Domini David habebat, qui dicebat. In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt disperderem de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem. Ad hoc propositum notabilis quædam res reperitur in libro Numerorum, vbi legitur quòd cum Chanani cum populo Israel præliati fuissent, & ab eo victoriā reportassent: Israel voto se Domino obligans ait: si tradideris populum istum in manu mea, delebo vrbes eius. Exaudiuitque Dominus preces Israel, & tradidit Chananzum, quem ille interfecit subuersis vrbus eius. Plurimi sunt, qui iniqua quadam pietate commoti malos punire nolunt, cum supplicium, quòd de illis sumitur nimis gratum sit Deo. Sicut apparet ex præmio, quo hic Hebræi affecti sunt, quibus propter solum votum, quòd vouerāt destruendi malos, gloriosam Dominus concessit victoriā, & voluit, vt diuitias Chananzorum possiderent. Sic igitur oportet facere ministros iustitiæ, qui debent proponere malos punire, atque hoc propositū diligentissimè executuri sunt, & gratissimum Deo ministerium exhibebunt. Hoc autem æquè fieri debet, omnes à maximo vsque ad minimum æquali virga puniendo, sicut fecit Dominus, de quo refert sanctum Euangelium: & cum fecisset, &c.

Exod. 18.

Psal. 106.

Num. 21.

Omnes

Danie. 2. Omnes eiecit de templo, nemini pepercit. Non sic agitur modo propter peccata nostra: sed si est seueritas, & supplicium, in pauperibus tantummodo exercetur. Statua illa, quã vidit Nabuchodonosor habebat caput ex auro optimo: pectus autem & brachia de argento erant: porro venter, & foemora ex ære: tibiæ autem ferreæ: pedum pars erat ferrea, quædam autem fictilis. Et cum cecidisset lapis, non aurum quidem, argentum, aut metallum vel ferrum, sed fictiles pedes percussit: hoc nunc ad literam agitur. Non est enim ictus, ad aureum caput, qui sunt Prælati, nec ad argentea pectora, qui sunt principes, nec ad æreum ventrem, qui sunt iurisperiti, qui lites deuorant, sicut venter cibos: Nec denique ad ferrea foemora confringenda, qui sunt viri primarij tyranni, qui omnia lacerant. In solos fictiles pedes ictus immittitur, qui sunt homines plebei, pauperes, & abiecti. Hos audent iudices punire. Adhuc etiam: & auditor poenitentiarius, quando confessiones audit hos tantummodo reprehendit, viris enim magnatibus, & potētibus, ne minimum quidem verbum audēt loqui. O maximam debiliam, atque foemineorum hominum miseriam! O quam melius vobis esset rieris remigio esse alligatos, quam cum tanta animi fragilitate, & inconstantia rei publicæ dominari.

Ait illis Dominus, Auferre ista hinc: & nolite facere, &c. In quo ostendit quod seuerum illud supplicium, quod de eis sumebat, erat, quia sub specie sanctitatis templum profanabant dicentes, quia erant res necessariae ad sacrificia. Ideo illic vendi posse: atque affirmantes se illud facere ne deesset quid Deo offerretur. Ipsi autem nihil aliud, quam suam in eorum utilitatem expetebant: & idcirco hac cupiditate concitati domum Dei domum negotiationis faciebant. Hæc est vna ex maximis mundi peruersitatibus, velle quenquam sub sanctitatis, & religionis specie malum esse, & peccatum committentem se virtutem facere simulare. Hoc est quod Deus exaggerat, & de quo summoperè conqueritur, dicens: & non suffecerat errasse eos circa Dei scientiam: sed & in magno viuente in scitæ bello tot, & tam magna mala pacem appellant. Agit illic Spiritus sanctus quomodo inuenta est idololatria, & quomodo homines non contenti sunt tantis illis erroribus, sicut erant alios homines tanquam Deos adorare: sed quod tot tantaque mala, ac spiritualia bella, pacem, ac tranquillitatem maximam nuncupabant. Atque ex hoc sequutum est quod vltimus dicit. Omnia commissa sunt, sanguis, homicidium, furtum,

14 furtum, & fictio. Tot tantisque malis non erant illi contenti, sed fictionem insuper illis admiscebant, liberet nos Deus à tanto malo, quod in talem fictionem homo deueniat, vt Deum offendens velit simulare se virtutem operari. In libro Iudicum legitur, quod postquam Gedeon gloriosam illam victoriam de Madianitis reportauit in signum gratitudinis Deo voluit offerre sacrificium, noluit autem illud in Silo offerre, qui quidem erat locus offerendis sacrificijs consecratus (vt patet in Iosue.) Deprecatus est autem milites suos, dicens. Date mihi in aures ex præda vestra, quas ab Ismaelitis, & Madianitis acceperant, (quod idem est,) & responderunt: libentissime dabimus. Et fuit postularum in aurum mille septingenti auri sicli, absque ornamentis, monilibus, &c. Fecitque ex eo locupletissimum oratorium, & posuit illud in ciuitate sua Ephra. Et quanquam magno affectu, & deuotione *15* motus est: adeo hac nouitate Deum offendit, vt dicat sanctus textus: & factum est Gedeoni, & omni domui eius in ruinam. Et propter hoc peccatum permisit Deus vt ex septuaginta & vno filijs, quos post mortem suam reliquit, vnus septuaginta interfecerit, & postea ille desperans mortuus fuerit. Vt videatis quantum damni sibi vniuersæque familiæ suæ deuotione sua insipienti attulerit. Si igitur eo quod contra Domini præceptum fecerit, & magnam domui Domini, quæ erat in Silo iniuriam intulerit, etsi hoc cum bona intentione fecit, maximam sibi illatam iniuriam Dominus iudicauit, atque illum acerrimè puniuit: quid erit pro irreuerentijs, quæ non cum bona quidem, sed cum pessima intentione sacris locis fiunt? Tantam contumeliam hanc *16* Deus esse iudicat, vt statim illam punire velit: sicut apparet, in illo, cum bis vendentes, & ementes e templo magna cum seueritate eiecit: atque in alio terribili supplicio, quod refertur in secundo Machabæorum, vbi dicitur venisse Hierosolymam Ducem Seleuci Regis Asiæ, nomine Heliodorum, thesaurosque, qui in templo Domini erant deferre voluisse. Et (dicit sanctus textus) tunc summus Sacerdos ostendit deposita esse hæc victualia viduarum, & pupillorum. Quapropter (inquit Sacerdos) rogo te ne has pecunias transportes, erit enim huius templi contumelia, præcipue, quod per totum terrarum orbem tanto honore habetur: quod res, quæ in eo deposita est sic ab illo per violentiam abstrahatur. Cui Dux Regium mandatum ostendit, dixit

que se illi contradicere non posse. Porrò summus Sacerdos, alij-¹⁷
 que simul Sacerdotes ad Dominum pro illa iniuria templo illa-
 ta deprecabantur, simulque vniuersus populus, & mulieres ci-
 licijs succinctæ pectoribus, inclusæque virgines publice depre-
 cantes, ad templum concurrebant à Domino remedium postu-
 lantes. Dux autem nihil illorum æstimans cum satellitibus ad
 ærarium ingressus est. Sed spiritus omnipotentis Dei magnam
 fecit suæ ostensionis euentiam, ita vt omnes, qui ausi fuerant
 parere ei, ruentes Dei virtute in dissolutionem, & formidinem
 conuerterentur. Apparuerunt enim illis duo iuuenes qui circum-
 steterunt eum, & ex vtraque parte flagellabant sine intermis-
 sione multis plagis verberantes. Subitò autem Heliodorus conci-
 dit in terram, eumque multa caligine circumfusum rapuerunt, at-¹⁸
 que in sella gestatoria positum eiecerunt, iam quidem ferè mor-
 tuum. Vt videatis quod supplicium sumit Deus de profanatori-
 bus domus suæ. Et super hunc euentum magnoperè consideran-
 da est æstimatio, & reuerentia, qua homines, atque mulieres il-
 le templum venerabantur, cum omnes vnanimiter concurrerint
 exoraturi Deum ne illud tanta iniuria affici pateretur. O quam
 maxima est hæc nobis confusio, qui tam parui æstimamus irreue-
 rentias, & iniurias, quæ nunc passim diuinæ maiestati in nostris
 Ecclesijs fiunt, vbi sacrosanctum missæ mysterium celebratur,
 in quibus plerunque ineffabile altaris sacramentum custoditur:
 in quo realiter, & vere Christus redemptor noster continetur.
 Quid arbitramini facturum fuisse Dauid, aliosque Sanctos Pa-
 triarchas, & Prophetas veteris testamenti, si Dei maiestatem in
 suis sacrificijs, & templo haberent, sicuti nos modo habemus?¹⁹
 Quanta cum religione, & reuerentia illum colerent? Si tanto pe-
 re vmbra honorabant, quanto magis illud, quod per vmbra
 significabatur, honorarent?

Exod. 3.

In tabernaculum Moyfi tantummodo Sacerdotes ingredie-
 bantur: ingrediebantur autem nudatis pedibus, & nimis ablutis,
 ac cum maximo silentio, & veneratione: & hebdomada qua
 ingressuri erant, non bibebant vinum nec ficeram, atque ipsi-
 met Moyfi ante tabernaculi constructionem dictum est. Solue
 calciamentum de pedibus tuis, locus enim in quo stas, terra san-
 cta est. Eia Moyfes artende quomodo ingrediaris, nam hæc ter-
 ra sancta est.

O Do-

²⁰ O Domine non ita Christiani modo in Ecclesiam tuam ingre-
 diuntur, sed cum rãta pompa, & maiestate, ac si in foro, aut in pla-
 teis deambulant. O Christiani, nunquid hïc Deum esse non
 creditis? Profectò si tales essemus, quales nos esse oporteret, hu-
 mum, lateres, lapidesque istos venerari, & deosculari deberem?
 eo quod sint in domo Domini. Illic enim vbi præcipiebatur
 Moyfi, vt calciamenta de pedibus solueret, nemo præter Ange-
 lum erat, qui Dei authoritatem ministerialiter repræsentabat.
 Hïc autem ipse Deus, & homo verus commoratur. Prætermitto
 modicam puritatem, & munditiam altarium, corporaliumque
 quæ in plurimis Christianorum Ecclesijs est. Quæ fides, qui affe-
 ctus, qui sensus, aut quæ deuotio est in viris Ecclesiasticis? quòd
 Deum illum, in cuius conspectu Angeli, & Archangeli, Cheru-
²¹ bim quoque, & Seraphim, vniuersæque celi potestates admirati
 prosternuntur: tanta cum immunditia tractent? Mappas, in qui-
 bus ipsi comedunt, volunt esse nimis mundas, sin minus famulos
 suos acerrimè reprehendunt: altarium autem liateamina munda
 esse minimè curant: & licet immunda sint quasi tabernæ man-
 tilia, nihil sibi interesse arbitrantur, nec illis horrorem afferunt.
 O ingrati homines, pro tam supremo beneficio has gratias Deo
 agitis, quia in manibus vestris collocatur, atque hïc focus ve-
 ster commoratur? O fratres charissimi, per amorem illum, quo
 nobis tam singularia beneficia facere voluit, vos deprecor, ne
 deinceps ita sit. Verum siquidem illi debitum honorem non
 possumus exhibere, saltem secundum vires nostras, illum ho-
 noremus.

²² Diligèter animaduertamus Deum voluisse vt in templum bo-
 ues, ouesque, ac columbæ immolandæ, nõ autem vendendæ affer-
 rentur. Sic faciebat Dauid, siquidem dixit: Introibo in domum
 tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt la-
 bia mea. Si adducis frater sensuales, bestialesque appetitus tuos
 in templum, vt eos in holocaustum Deo offeras, mortificatio-
 nis cultro illos truncans, diuini que amoris igne inflammans, li-
 benter sacrificium hoc Deus accipiet. Sin autem illos emendos,
 & vendendos affers aspiciens, & cupiens aspici, cupiens, & desi-
 derans cupi, peccans, & alios ad peccandum inducens, et si Deus
 nunc pro sua pietate dissimulat: non tamen hoc impune feret, si-
 quidem domi suæ, quæ est domus orationis, tam abominabiles

Psal. 68.

Z z emptiones,

I. Cor. 3.

emptions, & venditiones exerces: quibus bina templa coinqui- 23
nas, quorum alterum est hoc materiale, alterum verò est spiritua
le, qui est tu. Et idcirco Apostolus postquam dixerat. Nescitis,
quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis? Subdi-
dit convenientissime, dicens: Si quis autem templum Dei viola-
uerit, disperdet illum Deus. O asperum verbum! ò terribilè com-
minationem, quare non contremiscitis filij Adæ: siquidem pas-
sim: & pro qualibet nãnia, quæ se se vobis offert, mortaliter pec-
catis, animamque vestram inficitis? Cauete ne vos Deus in æter-
num destruat. Sic enim vos hîc comminatur. Dicite, si quis tam
impudens, & temerarius esset, vt in hoc materiale templum por-
cos, asinos, bouesque adduceret, domumque Dei iumentorum
stabulum, & porcorum haram efficeret, quàm sacrilegus habere-
tur? Et si sacrosanctis imaginibus abrosis prophana violenti
Bacchi, aut turpissimæ Veneris, aliorumque idolorum delubra 24
constitueret: quo igne, aut quo tormentorum genere puniretur?
Quid igitur minus facis tu, ò peccator, qui à te Dei effigiem obli-
vis nolens cum illo conformari, & in tabula cordis tui turpia vi-
tia, cupiditates, atque alia pleraque scelera in sculpis: quo igitur
supplicio dignus est, qui talia sacrilegia committit? Quod si ita
est, quare animaduertens te tot, tantisque criminibus coram Deo
alligatum, non trepidas? O cæce, & demens, siquidem cum in tan-
to periculo constitutus sis toto corpore non contremiscis? Deus
tibi sensum, ac prudentiam concedat, ò frater: vt à via tua mala
resipiscas.

Ex his verbis Beati Pauli elicitur alia consideratio tanti, &
pluris etiam doloris, sicut est præterita, quæ quidem talis est. 25
Siquidem Christianus est templum Dei, vbi ipse habitat: to-
to tempore, quo virum aliquem, aut foeminam persequeris, ni-
hil aliud facis, nisi templum obsidione premere, vt videas si fo-
ramen aliquod inuenias, per quod Deum ab illius anima ex-
pellas, curans vt illum offendat. Attende igitur, ò infelix
prætorum etiam delinquentes in Ecclesia tutos pati commorari.
Quare vis tu, & diligenter laboras vt Deum à loco sacro eicias
omnibus possibilibus rationibus pauperulam foeminam, aut
alium proximum tuum ad peccandum sollicitans? Quod si ini-
quitas tua iam ad effectum peruenit, Deumque à templo eic-
cit, restitue, restitue illum templo, quia est Summus Pontifex,
(sicut

26 (sicut dicit Diuus Paulus: Christus assistens Pontifex futurorū
bonorum) quem Angeli reuerentur, & timent. Dicet aliquis. Quo-
modo igitur illum restitutus sum? Faciens poenitentiam, & ex
animo culpam tuam cum maximo animi dolore confitens, & om-
nibus rationibus, quibus poteris, curans vt idem faciat ille, quem
tu ad peccandum induxisti. Eo quod omnia hæc mala in Ecclesia
Dei sunt, ideò nos tam crebro Deus flagellat, atque alijs duriori-
bus quidem flagellis, quam hos puniuit, de quibus loquitur san-
ctum Euangelium.

Quod si attentè consideremus, quid sanctus Euāgelista dicat,
inueniemus Dominum flagella non detulisse, sed ex funibus, qui
bus illi animalia sua alligata deduxerant, illa confecisse. Dicit
enim, *Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, &c.* Atque idem no-
27 biscum nunc agit: nam ex nostris in negotijs, & ex rebus, qui-
bus intendimus, elicit Deus flagella, quibus nos verberet. Flagel-
lis trium brachiorum nos flagellat, quorum vnum brachium est
sterilitas fructuum, quam abstrahit Deus à nostris agriculturis,
& laboribus, qua nos tam crebro punit. Sic affirmat Dauid, di-
cens, *Qui conuertit terram fructiferam in saluginem à malitia* *psal. 106.*
*inhabitantium in ea. Efficit Deus, vt ager, & vinea fertilis effi-
ciatur sterilis, & sicca sine humore. Hoc autem non quia sic illi
libuit, sed propter malitiam commorantium in ea. Idem exagge-
rat Propheta Ioel denotans, quomodo Deus propter hominum* *Ioel. 2.*
*peccata fructus adimit. Luxit (inquit) humus quoniam deuasta-
tum est triticum, confusum est vinum, confusi sunt agricolæ su-
per frumento, & oleo, quia perijt messis agri. In his verbis signi-
28 ficat sanctus Propheta, fructus terræ pudore cōfusus esse, & qua-
si præ pudore, & confusione, quia tam malis hominibus seruiūt,
tamque ingratis, atque etiam tam inimicis creatoris sui apparere nō
audere. O quam magna est hæc exaggeratio, dicere scilicet vinū
confandi, & non audere apparere in mundo: tu verò non cōfunde-
ris, quòd tam turpiter viuere ab omnibus videaris! Secundum
brachium flagelli, quo nos crebro Deus punit, sunt bella, quibus
quotidie opprimimur, & affligimur. Mos enim Dei est quosdam
peccatores per alios punire, sicut dicit Zacharias. Hoc dicit Domi-
nus, *Paſce pecora occisionis: qui possederant, occidebant, & non* *Zacha. 11.*
dolebant, & vendebant ea dicentes. Benedictus Dominus: diuites
*facti sumus: & pastores eorū non parcebant eis, & ego nō parcam**

ultra super habitantes terram, dicit Dominus. Ecce ego tradam²⁹ homines unumquēque in manu proximi sui, & in manu regis sui: & concident terram, & non eruam de manu eorum. Sumit elegantem metaphoram à domino pecoris, qui ad occidendū illa cultodit, & pascit: & statim explicat metaphoram dicens Deum esse Dominum pecoris, oves autem potentes, pingues, & malos civitatis, qui sicut diuitijs pinguescunt, ita etiam sceleribus incrassantur, & hoc ad maiorem illorum condemnationem, quia ad inferni carnificinam impinguantur. Atque etiam in hac vita illos Deus incipit punire, eosque definit, ut immaniter sibi inuicem officiant: atque ut reges etiam eorum male partas diuitias illis adimant. Et ita dicit Deus exponens metaphoram: Ecce ego tradam homines, &c. Et alij alios inuicē insectantes terram schismis diuident: confurgens Rex contra subditos, & subditi contra Regem, & alij³⁰ contra alios præliabuntur, illosq; deferam, ut se percutiant, neque vnos de aliorum potestate liberabo. Nec verò vnos vnus civitatis per alios ipsius civitatis ciues tantum punit: sed vnos etiam Reges per alios punire consuecit: sicut dicit per Hieremiam. Pro eo quòd non audistis verba mea. Ecce ego mittam, & assumam vniuersas cogitationes aquilonis: ait Dominus, & Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum: & adducam eos super terram istam, idest, ut sit executor iustitiæ meæ. Tali ratione, & ordine disponit Deus hominum negotia, illorumque furores permittit, ut efficiat alios aliorum esse carnifices, ut constat ex prophetis. Nam Assyrios Hebræorum fecit carnifices, Chaldæos, Assyriorum: Persas autem & Medos Chaldæorum fecit esse punitores. At verò per Macedones, Persas, & Medos flagellauit.³¹ Macedonum autem Romanos fecit carnifices, & per eos etiam Iudæos puniuit. Nunc verò permittit, ut Turcæ, & Mauri propter scelera nostra Christianorum sint carnifices, ut vitas nostras corrigamus. Et sic permittit inter Reges ambitiones esse, & desideria ampliandi regna, & dominationes suas, & ob hanc causam inter illos bella esse. Et licet eorum finis sit ea quæ expetunt, comparare: veruntamen Deus hoc ita disponit, ut alij per alios puniantur, ad iustitiam suam exercendam, suamque diuinam providentiam magnificandam. Et quæ homines propter malos fines faciunt, ipse ad suæ iustitiæ, & diuinæ voluntatis executionem, absque eo quòd hoc homines intelligant, disponit. Sic affirmat propheta

Hier. 25.

³² Propheta Michæas, dicens: Ipsi autem non cognouerunt cogitationes Domini, & non intellexerunt consilium eius, quia congregauit eos quasi foenū areæ. Quòd gentes, quas Deus ad Hebræorum supplicium adduxerat, Domini cogitationes non intellexerunt, qui illos quasi manipulos in aream deduxit, ut postquam Israelis area punita, & purgata esset, illos Israel contereret, & eorum spolijs vteretur. Quod si Deus Nabuchodonosor Regem seruum suum appellat, non est quòd in persecutione Hebræorū nō peccaret: sed ut significaret se bonam voluntatem suam adimplere per iniquam tyranni illius intentionem, suamque diuinam iustitiam per iniustam illius ambitionem exercere. Deus enim tam sapiens, potensque est, ut per reflexam regulam rectum nouerit scribere. Atque etiam aliquando ipsum peccatorem sui metipsum³³ carnificem facit: sicut apparet in Iuda, qui ipsemet fuit carnifex, & diuinæ iustitiæ executor, ut in temporale supplicium peccati-que sui exemplarem poenā præter atrocissima futuri seculi tormenta, se ipse suspenderet.

¶ Tertium & vltimum brachium flagelli, quo Deus nos percutit propter scelera nostra, sunt morbi sicuti dixit Moyses Hebræis: Nisi custodieris, & feceris omnia verba legis huius, &c. Augebit Dominus plagas tuas, & plagas seminis tui, plagas magnas, & per seuerates, infirmitates pessimas, & perpetuas, &c. donec te conterat. Et remanebitis pauci numero, qui prius eratis sicut astra cæli præ multitudine: quoniam non audisti vocem Domini Dei tui. Et siquidē nunc tot pestes, totq; infirmitates in nos immittit, merito credere possumus propter peccata nostra esse. Ecce tria brachia flagelli Dei, ut sic puniti, à nostris vicijs malis resipiscamus, ne æternis verberibus flagellandi in infernum detrudamur. Quamobrem fratres charissimi hæc Dei templa mundare diligentissimè curemus, omniaque ab illo peccato eijciamus, præcipue verò auaritiam expellamus, quam peculiariter illo flagello Dominus è templo expulit. Est autem hoc malum, quòd quasi in omnibus vniuersaliter dominatur, sicut dicit Deus per Prophetam Amos, his verbis: Auaritia enim in capite omnium. In oculis tuis affers auaritiam, semper enim pecunias velles videre, in auribus defers cupiditatem, quia semper audire desideras res lucri. In naribus & olfactu illam portas, quia à longe oles emporia, & negotia: in manibus etiam illam geris, semper enim illas plenas nummis³⁴

Mich. 4.

Deut. 28.

Amos. 9.

habere velles. In ore deniq; illam vsurpas, semper enim de illa lo 35
qui, & agere desideras. Quid ergo remedij est? Adverte quid fa-
ciat Episcopus cum materiale templum purificat. Vadit per totū
templum cum hyssopo, & vniuersos angulos inuestigare videtur
hic atque illic aquam benedictam effundit, & vbiq; illam di-
spergit, nisi hoc modo animæ tuæ templum purificaues absque
dubio peribis. Inquire, inquire per istos animæ tuę angulos, scru-
tare quæ peccata sint illa. O quàm diligenter scrutabatur angu-
los ille, qui dicebat: Recogitabo tibi omnes annos meos in amari-
tudine animæ meæ. Veniat aqua benedicta, veniat lachrymæ. O
quã benedicta aqua sunt lachrymæ cordis, effunde, ô frater hanc
aquã benedictã hic atque illic, & vbiq; lachrymare ad alteriũ,
quod cõmisisti, lamētare ieiuniũ, quod fregisti, lamentare tēpus
quod frustra consumpsisti, deplora damnũ, quod proximo intu- 36
listi, conscientia tuam accuratissime percurrere, & immūditia eius
per ostiũ quod est os per purã confessionē prodeat. Et firmissime
propone diuinã maiestatem à te non amplius esse offendendam, &
sic gratiam suam tibi Deus largietur, qua sempiterna gloria com-
paratur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Isa. 2.

Feria.III. post Dñicam. III. in Quadrage.

*Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum, & do-
cebat, & admirabantur Iudai. Ioan. 7.*

Refert sanctum Euangeliũ quod celebrabatur Hierosolymis
festũ Scœnopegia, quod erat in memoriã, quod patres anti-
qui tot annos in deserto peragrarunt, antequam promissionis ter-
ram ingrederentur. Hoc autem festum celebrabatur septem dies,
& in medio eius, hoc est, die quarto ingressus est Dominus in tē-
plum vt doceret, populumq; suam celestem doctrinam erudi-
ret. Noluit illuc primis tribus diebus ascendere, quia vniuersi in
legis ceremonijs magnopere occupati erant: & sic minor erat op-
portunitas, vt eos erudire posset. Diligenter considerandum est
hic fratres charissimi, quomodo quærebat Christus Redemptor
noster opportunius tempus, in quo posset de animarum salute,
& conuersione agere, cuius quidem insatiabili quadam siti æstua-
bat.

2 bat. Nullus vnquam fuit mercator quantumuis diuitiarum cupi-
tus, qui cum tanto lucrandi studio in emporia properaret: quan-
to ardore pergebat optimus Iesus quocunq; esset opportuni-
tas vnius animæ lucranda, hoc autem nõ propter vtilitatem suã,
sed propter maximum suum erga nos amorem. Quis igitur hunc
ardentissimum amatorem non diligit? Et quis omnem bonam
opportunitatem feruendi illi non inquireret: siquidem ipse tam di-
ligenter eam inuestigat ad benefaciendum nobis? O quàm ac-
curatam diligentiam circa hoc veteres illi Patres habuere, quam-
quæ diligenter opportunitatem quærebant ad benefaciendum
sicut apparet in Abraham qui sedebat in ostio tabernaculi sui, in
ipso feruore diei. In meridie peregrinos expectabat, vt eos refi-
ceret: illud enim erat opportunum tempus, quando viatores ab
3 itinere suo requiescere consuecunt. Et sanctus Loth inuentus
est à duobus illis Angelis, qui in forma peregrinorum veniebant,
vesperè sedens in foribus ciuitatis. Vesperè expectabat hospites,
quia illa hora solent peregrini ad domos, & diuersoria concurre-
re. Et sic Ecclesiasticus dicit: Omni enim negotio tempus est, &
opportunitas. Et amicus Dei hanc temporis opportunitatem ad
benefaciendum semper inquit: sicuti vice versa faciunt mali ad
malefaciendum. Sicut patet de maledicto Cain, de quo dicitur:
Dixitq; Cain ad Abel fratrem suum: Egrediamur foras. Cũ-
que essent in agro, consurrexit Cain aduersus fratrem suum
Abel, & interfecit eum. Videte quam opportunitatem quæ-
sierit ad tantum illum insultum perpetrandum. Exiuit enim ad
agrum, vt illic à parentibus suis non aspiceretur, ne eius mor-
tem possent impedire. O sancte Deus, quàm obstupenda est vi-
4 su vigilantia, qua iniqui homines opportunitatem perquirunt
ad suas malas intentiones exequendas. Sic exaggerat Deus
conquerens per Hieremiam his verbis: In vijs sedebas expe-
ctans eos, (scilicet amatores tuos) quasi latro in solitudine. Si-
cut latro (inquit) ad vias exit, & illic insidiatur viatores, & in
promptu est, ne fortè occasio deprædandi prætereat: sic tu ô pec-
cator (ait Dominus) ad vias exis & es auscultans in promptu ne
occasionem prætermittas committendi omnia peccata, quæ po-
tes. Es latro peccatorum, deprædatorque offensionum Dei, qui
illis in ijs occurris, vt eas depræderis, præ nimio peccandi desi-
derio, quo flagras. Deprecor ergo vos fratres mei per clementif-
z 5 lima

Gene. 18.

Gene. 19.

Eccl. 3.

Gene. 4.

Hier. 3.

suma Dei nostri viscera, ut efficacissimè curetis in hoc diuinæ maiestati respondere, & siquidem tam diligenter occasiones quarit ad nobis beneficia facienda, illas nos etiam verè, & ex animo inuestigemus ad illi accuratissimè seruiendum, & quando illas præ manibus habuerimus, ne frustra eas prætermittamus.

Docente Domino in tēplotalia, & tam sublimia mysteria dicit sanctus Euangelista: *Mirabantur Iudæi dicentes: quomodo hic literas scit cum non didicerit?* Cum deberent conuerti, magis peruertebantur. Et dicebāt fortassè Christum Redemptorem nostrum literas illas à diabolo didicisse, cum illas humanitus non didicisset. O terribilem peruersitatem! quod ex tali concione, & ex tam diuino concionatore, & ex tam ardenti spiritu tantā malitiam homines eliciant. Ne miremur si nūc populos prædicationibus nostris meliores effectos non viderimus. Nam hoc malū satis antiquum est in orbe terrarū. Sicut significauit B. Paulus, qui postquā dixerat quam speciosi pedes euangelizantiū pacem, euangelizantium bona: statim subdidit dicens: Sed nō omnes obediunt Euāgelio. Et citat Isaiam, dicens: Isaias enim dicit: Domine quis credidit auitui nostro? pauci profectō, saltem qui viam habeant fidem, & secundum ardentissimam charitatem operentur. Hæc est maxima exaggeratio B. Pauli quod cum prædicatores sancti sint, eorūq; pedes valdè pulchri, qui quidem sunt eorū passus, viæ, feruores, zelus, & sancta intentio omnia hæc pulcherrima, quales prædicatores nunquā in Ecclesia Dei defuerunt, præcipueq; in illis tēporibus maximè abundarunt: & tamē tam pauci sint, qui ex sancta illorū doctrina fructum percipiant, quid magis obstupendū esse potest? D. Ioannes hoc magis exaggerauit, dicens: Cum autē tanta signa fecisset (scilicet Iesus) coram eis, non credebant in eum. Et hunc ipsum Isaiæ locum refert. Domine quis credidit, &c. Atq; aliam difficiliorem rem addidit, dicens: Propterea non poterant credere: scilicet, propter deprauatū affectum ad propriam gloriā, & ad alia vitia. David verba illa valde notabilia dicit: Si dormitis inter medios cleros pennæ colūbæ deargentatæ & posteriora dorsi eius in pallore auri. Sortes appellant Hebræi hæreditates, quia illis sortibus datæ sunt. Dicit igitur Propheta secundū quod interpres quidā exponit. Si Prælatus sederit, & requieverit sicut qui dormit inter hæreditates suas, hoc est, in medio subditorū suorum vnusquisque illorū erit quasi colūba sine felle, doctrinæ eius sapientia.

8 sapientia deargentatus, & ardentissima charitate inauratus. Si igitur hoc ita est: quomodo cum summus mūdi prælatus Iesus Christus filius Dei tanta cum tranquillitate inter homines requieverit, illisq; maxima cum efficacia prædicauerit plures illorum duriores, ac proteriores redditi sunt, sicut apparet in hodierna sancti Euangelij lectione? Ad hoc respōdeo, illud quod dicit David intelligendum esse: ex parte sua illam diligentiam sufficientem esse ad istum admirabilem effectum producendum. Quantō autē potentior, & efficacior erat Domini prædicatio? Quod si effectū non faciebat, erat propter audiētium peruersitatem, & obstinationem, quæ quidem impedit quominus prædicationes, nec miracula etiam proficiant. Pauci sunt anni, ex quō frater Andreas de Espoleto ordinis fratrum minorum in medio ignis commoratus est, in quē ter à Mauris immissus est, & toties in deminis euasit, Quod miraculum cō pluribus Lusitanis viris spectantibus factū est, quorū fortassè nonnulli adhuc viuunt. Videntes autē Mauri tantū miraculum non modō non conuersi sunt, verū & sanctum etiam lapidibus obruerunt, illumq; atrocissima morte necauerunt. Tāta est illius peruertē gentis obstinatio. Sex mille, & plures anni sunt, ex quō dulcia flumina in mare ingredi non cessant: mare tamen semper salsum remanet, & amarū. Sic postquam Deus optimus Maximus hunc orbem creauit, magni flumina in illum mittere non cessauit: qui quidem sunt plurimi sancti, qui sanctam doctrinam, optimæque vitæ exempla mirifica præferunt. Et super omnia venit capitalis ille fluius Iesus Christus filius Dei, maxima cum dulcedine, ac suauitate. Non solum autem sicut fluius sed de illo dixit Isaias: Repleta est terra scientia Domini sicut aqua maris operientis. Hic autem infelix mundus cum infinitæ dulcedinis mare in se receperit, amarus tamen, peccatisque plenus remansit.

Respondit eis Iesus, & dixit: mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me. Considerate fratres charissimi quā plena humilitatis sint hæc verba, quia cum verū sit omnia quæcunq; Pater æternus habet filij esse, verū tamē omnia ad Patrē refert, quia illa ab eo acceperat. O quā mirifica doctrina. Beati qui ex illa sciunt fructū percipere, & omnia, quæ habent ad Dñm, qui ea sibi cōcessit, referunt. Sic faciebat B. Paulus, qui passim affirmabat se gratiā, quā habebat à Domino accepisse. Præcipue autē verba quedā vobis referre volo

quæ

Rom. 15. quæ circa hoc dicit Beatus Apostolus: quia maximam omnibus
 habent doctrinam. Quæ talia sunt: Audaciùs autem scripsi vobis
 fratres ex parte: tanquam in memoriã vos reducens propter gra-
 tiam, quæ data est mihi à Deo: vt sim minister Christi Iesu in gē-
 tibus sanctificans Euangeliũ Dei, vt fiat oblatio gentiũ accepta,
 & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in Christo
 Iesu ad Deum. Circa quod primum notandum est, quomodo re-
 cognoscit gratiam, quam habet à Deo sibi datam esse: officiumq;
 ac sufficientiam etiam se à Deo accepisse: & gloriam, atq; hono-
 rem, quem coram Deo habet, per Christum Iesum, id est per meri-
 ta Christi sibi venisse. Et dicit se hac gratia, & ministerio Apo-
 stolatus sui vtentem ad Romanos aliqua scripsisse, quæ ipsi iam intel-
 ligebant: dicit tamē se hoc fecisse vt illa in eorum memorias reuo-
 caret atq; ex hoc cognoscerent, quanto operē desiderabat sanctus
 Apostolus, vt illa opere completerent, cum toties eadem illis refer-
 ret. Vnde apparet valdē vtile esse prædicatorem non vereri vnã
 & eandem doctrinam sæpenumero referre, quando illa est valdē
 vtilis, & necessaria, licet intelligat iam auditores illam scire. Et
 idcirco dicit: Audaciùs. &c. Id est, audacter ad vos scribo ea, quæ
 à vobis intelligi non dubito. Quod verò dicit: Ex parte. Vult di-
 cere se ad illos non scribere omnia, quæ posset, sed illa tantum-
 modo, quæ eis magis necessaria esse cognoscebat. Sic oportet præ-
 dicatorem facere, ne auditorum animis tædium afferat. Dicitq; fi-
 nem, ob quem illos docebat, esse, vt illi propter suum ministeriũ
 Deo offererentur tales, vt diuinæ Maiestati grati, & acceptabiles es-
 sent. Hoc autem est super hæc verba maximè pensandum. Dicit
 enim: sanctificans Euangelium Dei. O admirabile verbũ. Quid 13
 vobis videtur fratres de B. Pauli audacia? dicit enim Euangeliũ
 Dei à se suo ministerio sanctificari. Et verum equidem dicebat.
 Nam sanctificans, hoc est demonstrans sanctum Euangeliũ, pro-
 pter illius prædicationē, atq; expositionem, & propter vitæ suæ
 puritatem & integritatem, qua sanctum esse Euangelium aperte
 demonstrabatur siquidem eius obseruatores tales efficit. Per hanc
 viã oportet iter facere illos, qui in officijs suis Deo placere volũt,
 præsertimq; euangelicos prædicatores, qui super omnes debent
 recognoscere doctrinam, gratiamq; atq; omnia, quæ habet à Deo
 sibi dimanasse. Cauete autem patres mei ne sitis sicut illi, de qui-
 bus dicitur: Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus la-
 bia.

14 bia nostra à nobis sunt. O infelices illos, qui tale cogitãt. Et quã-
 uis sic non cogitetis, non tamen hoc sufficit, nisi gratia ista, quam
 habetis ad illum finem, ad quem Deus illam cõcedit, vt amini. Si
 cuti faciebat hîc B. Paulus. In libro Numerorũ dicitur, quod eun-
 ti Prophetæ Balaam cum augurijs, & incantationibus suis male-
 dicturo populum Israel occurrit illi Deus, & posuit verbũ in ore
 eius, vt inijceret benedictiones, quas postea illi populo suo inie-
 cit. In quo est valdē notãdum sacram Scripturam non dicere, Do-
 minum posuisse verbũ in corde eius, sed solũ in ore eius. Et ita
 non aliter prophetauit Balaam, quã eus asina, quorum neuter
 in corde verba habuit, (licet Balaã cum esset rationalis, intelligen-
 ret quid diceret) sed tantũ in ore. O quot sunt hodie, qui et si do-
 15 etrinam à Deo acceperunt, in lingua tantum illam habent, sicuti
 Balaam & eius asina habuerunt. Et quia illam in corde non ha-
 bent, ideò eam ex corde non proferũt, sed lingua tantum, ac ver-
 bis, vanisq; rhetoricis illam pronunciant. Verè autem serui
 Dei cæli doctrinam percipiunt, illamq; in lingua, & corde ha-
 bent, & ita illã ex corde, & spiritus feruore loquuntur. Et hoc si-
 gnificauit quod Deus dixit Ezechiel: Aperi os tuum, & comede
 quæcunq; ego do tibi. Et vidi: Et ecce manus missa ad me, in qua
 erat inuolutus liber. Et sequenti capite: Dixit ad me, &c. Comede
 volumen istud. Et vadens loquere ad filios Israel. Ecce quomodo
 doctrinam in ore, & in corde eius Deus collocat. O Deus infini-
 tæ maiestatis, per clementiam tuam te rogo, vt tales nobis prædi-
 catores largiaris. Hoc oportet vos fratres charissimi Deũ frequen-
 ter exorare, sicut vnigenitus filius eius nos docuit, dicens: Rogate
 16 Dominũ messis, vt mittat operarios in messem suã. Et si sanctus
 Paulus tam insignis prædicator, & tam sanctus erat, Ephesios ta-
 men rogabat, dicēs: Orantes omni tẽpore in spiritu, & in ipso vi-
 gilantes in omni instãtia, & obsecratione pro omnibus sanctis, &
 pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia no-
 tum facere mysterium Euangelij. Et paucis intermissis: Ita vt in
 ipso audeã pro vt oportet me loqui. O quã obstupẽda sunt hæc
 verba vndiq;e. Nam ex vna parte nos docent tantam nobis fidu-
 ciam ab oratione prouenire, vt nõ pudeat nos pro tãto sancto si-
 cut Paulo, si nũc viuus in mũdo prædicaret, & pro alio quocun-
 que illius equali deprecari. Quis esset miles, qui pro suo generali
 duce Regem auderet exorare? Veruntamē licet nullus vnquam
 fuerit

fuerit dux tam dilectus à Rege suo, sicut Beatus Paulus Deo gra-
tus fuit, adeò tamen oratio animum extollit, vt pro sancto Paulo
in eius tempore posset exorari. Ex alia parte nobis admiratione
maximam affert profunda sancti Apostoli humilitas, qui fatetur
se omnium orationibus ad verbum Dei audacter prædicandum
indigere. O quanta est hæc confusio illis; qui nunc rem hanc tra-
ctamus! quantoperè obliuiscimur nos crebrò populorum oratio-
nibus commendare. Atque forsitan hæc est causa, quare cum tan-
ta animi frigiditate, & relaxatione prædicamus. Dicite igitur om-
nes, ô patres mei, dicite (inquam) cum Domino: Doctrina mea
non est mea. Et cum Beato Paulo instanter omnes rogate, vt pro
vobis diuinam Maiestatem exorent, vt vobis efficacia verba ar-
dentemque ac feruidum spiritum concedat, quò ministerium hoc
dignè & sicut oportet, exerceatis. 18

Dicit vltorius Dominus: *sed eius, qui misit me.* O quam potens
est verbum hoc ad arripiendum corda nostra, illaque extollendū,
vt summa cum attentione, affectione, ac reuerentia cœlestem do-
ctrinam percipiant. Si magna hominum multitudine in quodam
campo commorante cœli coram illis repente aperirentur, & ab il-
lis vsque ad terram epistolam descendere conspicerent, quanta cū
cupiditate homines exoptarent legere, & intelligere quid in ea
scriptum esset, aut qui de cœlo hominibus nuncij mitterentur.
Quid igitur aliud est Euangelium, nisi epistola quædam à cœlo
missa, atque illinc ab ipso filio Dei ad homines erudiendos alla-
ta? Sic dicit Beatus Ioannes gloriosum Baptistam his verbis di-
xisse: Vnigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarrauit. Quã-
ta ergo cum affectione, attentione, & reuerentia oportet nos desi-
derare hanc epistolam audire, & expositionem literaturæ eius
intelligere? Et qui illam hoc modo audit, & ab Spiritu sancto cle-
menter præuentus est, qui dicit: ad quem respiciat? siue vt alij ver-
tunt: Super quem quiescet spiritus meus? nisi super humilem,
& mansuetum, & trementem sermones meos? Nō solum etenim
necesse est verbum Dei attentè, sed reuerenter etiam, & cum tre-
more, ac trepidatione audire, ac si Deus audiretur.

Sequitur in textu: *si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de
doctrina mea, vtrum ex Deo sit.* Id est, separate à vobis malitiã vestrã,
intestinumque odium, quo me prosequimini, & tunc doctrinam
meam à Deo esse cognoscetis. O quoties nos à malitia, & passio-
ne

20 ñe excæcamur, & sic cæci ea condemnamus, quæ summoperè lau-
dare deberemus! Et id quod iustum sanctumque est, crebrò vitio
vertimus. Liberet nos Deus ab omni passione, vniuersæ enim pas-
siones hunc effectum in anima operantur, illamque excæcant, vt
ea quæ intellectu est, non intelligat. Quando autem hæc cordi af-
figuntur quis illas euellere sufficiet? Diuina potentia opus est ad
illas euellendas. Videre quid fecerit Deus ad euellendam passio-
nem effrænatae cupiditatis à Pharaonis corde, vt Hebræis liberta-
tem pristinam restitueret, quos tãquam seruos contravniuersam
iustitiam sub suo imperio comprimebat: & nimium sibi perdere
videbatur, si tot seruos amitteret. Atque vt ab eo cupiditatem illã
auferret, videte quot strages fecerit in Ægypto: auferens illis aquas,
lucemque & animalia eorum interficiebat, filiosque occidebat,
21 agros eorum destruebat, vniuersamque Ægyptum cõminuebat:
ipse vero Pharaon semper in sua duritie, ac proteruitate pertinax re-
manebat. O alienæ diuitiæ, & illarum cupiditas quantam duritiẽ,
& cæcitatem humano cordi affers! Vnde infertur ô patres audito-
res poenitentiarij necessaria quædam doctrina, quæ talis est: si quis
poenitens ad vos accesserit, dixeritque se duos, aut tres aureos alicui
debere & pollicetur se cum primum illinc exierit, & domũ acces-
serit illos restitutum esse, pro prima vice si fuerit modica quanti-
tas absolute illum, si autem est magnæ quantitatis debitum, etsi
promittat se soluturum esse, & licet sit prima vice, non debetis il-
lum absoluere. Non tibi credo frater te restitutum esse, & quan-
quam tibi credo, non tamen tantę quantitati credo. Attēdite Pha-
raonem, qui cum multum restitutus esset, nimis dura illi restitu-
tio videbatur, & tantam seruorum multitudinem dimittere recu-
22 sabat: quanquã cū se in angustias redactum animaduertit, sta-
tim se illos esse dimissurum affirmabat, veruntamen ab illa neces-
sitate liberatus, auarus, ac proteruus sicut antea reddebatur. Tales
sunt multorum confessions, ideò nullam illis fidẽ habeatis, quan-
tumcunque iurent, & plorent. Potuit autem maior esse cæcitas,
quam hæc Ægyptiorum, qui cum mare per admirabilem Dei po-
tentiam apertum intuerentur, & Hebræos indemnes, ac liberos
à fluctibus per illud transire, aquasque consistere, nec deorsum
defluere conspicerent, quanuis nullum aliud miraculum perspe-
xissent illud magnopere timere debuissent, & iniustitiam qua il-
los persequebantur cognoscere. Et tamen dicit sacratus textus quod

Exod. 5.

Exod. 14.

cū

simile.

Ioan. 1.

Isai. 66.

cum Hebræi per medium mare ingrederentur erat aqua quasi murus à dextera eorum, & læua. Persequentēsq; Ægyptij ingressi sunt post eos omnis equitatus Pharaonis, curr⁹ eius, & equites per mediū maris. Quid huic cæcitati, & pertinaciæ superaddi potest tam cæci enim erant vt de industria in perditionē suam se immittere viderentur. Mirabile etiam fuit in ter tot Ægyptios ne vnū quidem extitisse, qui diceret, ne ingrediamur in mare, nā hoc est cum Deo debellare, & aquæ iste, quæ Hebræos muniunt, nos absorbeant. Terribile iudicium Dei, grauissimumq; peccatorū illorum supplicium hoc fuit. Et ita dicit Deus per Isaiam de alijs peccatoribus: Auferet Dominus ab Hierusalem consiliarium, & sapientē, &c. O peccator, qui tam audacter, & temerariē inter montes aquæ incedis, nec quid pertimescis, considera Dei potentiam. Animaduerte qualem finē habuerint illi, propter cupiditatis succitatem. Et notandum est vbi nos hīc legimus: interfecit exercitum eorum, in Hebræo esse: turbauit castra eorum. Aut quia ex nubibus fulgura, & tonitrua, & grandines ceciderunt, sicut contigit in tempore Iosue: aut quia illos ita cōturbauit, vt nequaquam sibi remedium potuerint adhibere. Eundem effectum efficit passio iræ, vt apparet in Saule, qui furore concitatus contra Dauid montes & vales obsidebat, vt illum interficeret. Cumq; vidisset se illum interficere conantem bis sub ipsius potestate fuisse, cum que Dauid illum posset occidere, liberum dimisisset, dicebat: iustior tu es quàm ego. Proponebatq; ac promittebat dicēs. Peccauit. Reuertere fili mi Dauid: nequaquam enim vltra tibi malefaciam, eò q̄ preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie (id est vita mea.) Apparet enim q̄ stultē egerim. Statim autem eadē passione excecatus contra illum iterum arma preparat, illumq; nouo furore persequitur. Quid? tu non promisisti te non amplius illi malefactorum? Quare ergo nunc illum tanta animi concitatione persequeris? Est hæc profectō passio iræ, quæ eius animo infixæ est, & sic vniuersorum, quæ promittit, obliuiscitur. Quid verò de inuidiæ passione dicam? Qualis erat illa, quam infelices hi Pharisæi aduersus Christum redemptorem nostrum habebant. O quot miracula operatus est bonus Iesus in vita, & in morte sua, vt inuidiam illam ab eorum animis euelleret? Terra contremiscit: sol obscuratur: lapides sese inuicem concutiunt, velum templi à summo vsque deorsum scinditur: omnes denique insensibiles creaturæ:

Isai. 3.

Iosue. 10.

1. Reg. 24.

1. Reg. 26.

²⁶ turæ Deum cognoscunt, atque omnes sese in frustra diuidere videtur: eorum autem corda lapides ipsos duritate superabant. Ita vt postquam hæc omnia perspexerant ad Pilatū perrexerint: eique dixerint: recordati sumus, quod seductor ille &c. Videte quomodo conuersi fuerint, cum illum seductorē appellent. O incommutabilis Deus quàm mala res est passio, postquā cuiusdam animi dominatur: totus mundus commutabitur, & conteretur ipsa verò in illo affixa remanebit. Ideò illis dicit Dominus, auferite passiones ab animis vestris, & si à passionibus vestris liberi Dei voluntatem feceritis, statim doctrinam meam cœlestem, non verò diabolicā esse cognoscetis. Hæc est causa fratres mei, quare diuina doctrina nobis obscura videtur: & quare ea, quæ nobis dicuntur penitus non intelligimus: quia vsque ad oculos (vt aiunt) passionibus nostris sumus repleti, in omnibus appetitibus nostris obedientes.

²⁷ Quo circa Dei nomine vos rogo, vt diligentissimè curetis passiones vestrasque malas affectiones ab animis euellere: in omnibus facientes tanquam fideles serui diuinæ voluntatis, vt animarum vestrarum oculi clarificentur. Hæc est enim certa, & securā saluationis vestræ via. Beatus Augustinus exponens illa verba Psalmi, rectos decet collaudatio, dicit illos esse rectos corde, qui voluntatem suam ad diuini beneplaciti conformitatem eleuant. Ex his erat Iob, qui dicebat. Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodiui, & non declinaui ex ea. A mandatis labiorum eius non recessi; & in sinu meo abscondi verba oris eius. Omirifica verba, & valde digna, vt maximè ponderentur, diligentissimaq; animi cōsideratione ruminentur. Vestigia, quæ Deus anime impressa relinquit, sunt sancta proposita. Est metaphora sumpta ab illis, qui alij post alios iter faciunt. Sancta igitur proposita, diuinæq; legis viam omnia dicebat S. Iob se opere cōplere, & ad hoc faciendum diuina verba abscondita, & inclusa in corde suo deferrebat. Et sic sapiēs maximè, & cum exaggerationis verbis nobis diuinæ voluntatis executionem commendat dicens: conserua fili mi præcepta patris tui, id est, Dei. Et ne dimittas legem matris tuæ: hoc est Ecclesiæ. Liga ea in corde tuo iugiter, & circumdaturi tuo. Hoc dicit, vt nec per cogitationem, nec per verbum in peccatum incidat. Dicit vlteriùs: cum ambulaueris gradiatur tecum: cū dormieris, custodiant te (id est, ne pecces) & vigilas, loquere cum eis. Videte quàm magnas exaggerationes afferat:

August. sup. Psal. 32.

Iob. 23.

Prou. 6.

Spiritus Sanctus, vt nos exhortetur, ne die, aut noctu, & nullibi à diuina voluntate recedamus. Et Sanctus Samuel summopere exaggerauit Sauli quàm graue malum esset diuinam Dei voluntatem non adimplere, dicens: quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus Idololatriæ nolle acquiescere. O quàm terribile est hoc quòd inobedientia hinc, necromantiæ peccato cõparatur, atque etiã peccato Idololatriæ confertur. Similitudo autẽ in hoc est: quòd quemadmodũ necromanticus, & augur à diabolo gubernatur in futuris rebus prædicendis: & sicut Idololatra diabolico spiritu Idolis immolat sacrificia: sic inobediens à diabolo commouetur, & exagitur vt diuinæ voluntati non obtemperet.

Simile. Quamquam (sicut hinc notat Abulensis) illa peccata grauiora sunt, quam inobedientia. Quòd si in illo tempore tam graue malum erat Deo resistere, diuinamque eius voluntatem nolle adimplere grauius peccatũ erit nunc, quando maioribus Dei beneficijs deuincti sumus. Sic affirmat D. Paulus ad Hebræos dicens: propterea abundantius oportet obseruare nos ea, quæ audiuius ne forte perfluamus. Aduerbiũ illud: abundantius idẽ significat, quod cũ maiori promptitudine, & amore, & sicut magis deuincti, & adiuuati. Et ita exponens interpres quidam verba illa Psalmi pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, dicit verba illa: cæli destillauerunt, intelligi de lege veteri quando Deus hominibus gratiã quasi per sublimatorium destillatam guttatim conferebat. Pluuiam autem voluntariã significare pluuiam ingentium gratiarum, ac beneficiorum huic hæreditati, hoc est huic Ecclesiæ Christianæ, & tẽpori legis gratiæ à Domino obseruari. Et dicit B. Paulus: ne forte perfluamus, tanquã fluius, qui præ nimio aque impetu non sistit vsque ad mare, quasi dicat: caue ne te dimittat Deus, vt passionum tuarum impetu defluas, vsque ad inferni amaritudinem in poenam sceleris, quod committis, quia legem non custodis diligentius, quàm Hebræi suam custodierunt. Probat autem Dominus illos legem Moyse, quam illis Dominus Deus dedit, non obseruare, dicens. Quid me quæritis interficere? ac si dicat tam immeritò, & sine vlla iustitia. Peccatum homicidij est grauisimum: & vnus ex locis, in quibus eius grauitas probatur, est apud Iosue vbi dicit Deus: separate vrbes fugitiuorum. &c. vt cõfugiat ad eas quicunq; animam percusserit nescius, vt possit eadere iram proximi sui, qui vltor est sanguinis. Et paucis intermissis:

32 sis: cùm que vltor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus eius: quia ignorãs percussit proximum eius, &c. & habitabit in ciuitate illa donec, &c. moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in tempore illo. O quàm pium innocentium protectore Deus se ostendit, culpato verò non sic protegit, nam alibi illos acerrimè puniri præcipit. Ex his verbis apparet quàm graue peccatum sit homicidium. Nam si homicidium fortuitum, quod ignorãter factum fuit tam longo exilio punitur: quid erit pro voluntario. Et si innocens in fugitiuorum vrbe, vsq; ad summi sacerdotis obitum exulaturus erat, quid esset si culpam aliquã haberet? Huius etiam grauitas peccati apparet ex illis verbis, quæ Deus dixit ad Cain: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me. Et secundum Hebræos dixit: vox sanguinũ clamat ad me; quia homicida non vnũ tantum, sed virtualiter etiam omnes, quos mortuos ille generare posset, interficit. Quapropter non solum sanguis Abel, sed sanguis etiam filiorum, ac nepotum, quos gigneret, nisi à Cain fratre suo interficeretur, vindictam à Domino postulabat. Quod si priuatum quemquam occidere tantum malum est: quàm graue peccatum fuit velle tantum, tamque sanctum virum sicut Iesum Christum interimere, qui homo cùm esset, verus erat Deus.

Respondent illi: demonium habes, quis te quærit interficere? Et tanta iniuria affectus patientissimus agnus, & verus totius mäsuetudinis Magister non idè destitit prædicare, ac si nunquã sibi tale dictũ fuisset, docens eos immeritò illũ velle interficere tanquã Sabbathi transgressore, cùm verè illud non violauerit. Nam si non violatur festum per circuncionẽ, & per consequẽs curando vulnus, quod in ea fit, quare non licebit solo verbo totũ hominẽ curare in Sabbatho, sicuti cũ Paralytico Dñs fecit? quò circa illũ interficere cupiebãt. O benedicta sit paciẽtia tua, & benedictus amor tuus, Redemptor pijsime animæ meæ, qui pro tãta iniuria tibi illata tã cõlestem doctrinã illos erudis, docẽs eos diem festum amando Deũ, proximosq; diligendo, atq; illis benefaciẽdo obseruandũ esse. O fratres charissimi conijcite oculos in hunc diuinũ Magistrũ, atq; ex illo discite in persecutionibus, & aduersitatibus paciẽtiam habere. Paciẽtia est sicut pretiosissima margarita, quæ dicitur carbunculus, qui die splendorem suum abscondit, noctu verò tanta est eius claritas vt à leuæ distantia prospiciatur. Tantus est eius splendor. Noctu videtur ignis, die verò colorem habet pal-

lidum, quasi aurum. Sic est cordis patientia, quæ in die prosperi-²⁵ tatis non apparet, sicut optimi militis constantia, & animi magnitudo non in pacis quidem tempore, sed in bello perspicitur: sic etiam patientia qualis sit in tribulationis nocte reuelatur. Tunc ostendit ignis colorem, splendentem in diuino amore: in die verò prosperitatis, est pallida sicut aurum, nam timorem quendam in corde gignit. Etenim iusti in aduersitate incedunt effecti luminaria diuino amore inflammata: in prosperitate autem summo-²⁶ perè timent, ne cum illa diuinam maiestatem offendant. Talis erat Dauid, qui dicebat: Ab altitudine diei timebo quod est à trà quillitate, & prosperitate. Idcirco dicebat Diuus Iacobus: Omne gaudium existimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis, scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet, vt sitis perfecti, & inte-²⁶ gri in nullo deficientes. Quemadmodum miles bello delectatur ad ostendendam animi sui magnitudinem, atque ad locupletandum se hostium spolijs, sic quacunq; aduersitate & contraditione vos oportet gaudere. Et est valdè notandum Sanctū A postolum dicere, vt simus perfecti, & nihil nobis de sit, necessariam esse patientiã. Inter aues sunt aliquæ, quas aucupes maximi æstiment, ad alias illarum cantibus aucupandas. Et ita duobus respectibus sunt pretiosæ: cum quia ipsæ in se optime sunt ad manducandum sicuti perdices, tum etiam quia ipsæ alias acquirunt, & aucupantur. Sic etiam inter virtutes aliæ sunt alijs pretiosiores, ob duas causas: & quia ipsæ in se multum profunt, & magni sunt pretij, & etiam quia per eas aliæ acquiruntur: qualis est charitas, de qua dicit Diuus Paulus: Charitas benigna est, charitas non²⁷ æmulatur, &c. non cogitat malum, &c. Huiusmodi est etiam patientia. Nam ad castitatem, humilitatem, temperantiam, ceterasque alias virtutes conseruandas opus est patientia. Et illa plurimæ virtutes comparantur, sicuti experientia quotidie comperitur, & affirmat hic gloriosus Apostolus Iacobus. Quod cum ita sit fratres charissimi, assiduis orationibus, lachrymis, & plurimis actibus patientiæ tam sanctam virtutem impetrare obnitamur: siquidem per illam in hoc sæculo gratia, & in futuro cœlestis gloria comparatur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amē.

Feria

Feria.III. post Dñicā. III. In Quadrag^a.*Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à Natiuitate.*

Eccl. Ioan. 9.

ASPEXIT Clementissimus Dominus cæcum illum cum attentione, & oculis misericordiæ, vt illi remedium præstaret. Vnum ex saluberrimis consilijs, quæ Spiritus Sanctus nos *Eccl. es. 4.* admonet est hoc: Fili; oculos tuos ne trāsuertas à paupere. Nouit enim Dominus quàm celeriter, & per transennam pauperum necessitates intuemur, & quàm parum in illis aspiciendis commoramur. Vt primum egenum oculis aspiciamus statim ab eo faciem auertimus, ac si ne pallij quidem nostri filij eius necessitas attingeret. Idcirco fratrum nostrorū necessitates, & miserix per vias publicas remedium efflagitant, nec tamen illud inueniunt.

² Quia cum primum sese oculis nostris obijciunt; statim aliò aspiciamus, & vlteriùs progredimur, ac si nihil vidissemus. Hinc oritur vt tanta siccitate, & parcitate cum illis vtamur. Vix enim esset possibile quin si proximi tui necessitatem lenter aspiceres, eam que proluxa animi consideratione cogitares: illius miseriam pro viribus tuis subleuares. Et quia hæc est res, quæ permagni interest, illam sæpè Spiritus Sanctus illic repetit dicens: rogationem cōtribulati ne abijcias: ne auertas faciē tuam ab egeno. Ab inopere auertas oculos tuos propter irā: & non relinquant quærentibus tibi, retrò maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius, exaudiet autē eum, qui fecit illū.

² O quàm metuenda verba sunt hæc illis, qui sunt in pauperes duri, & absq; misericordia. Quando pauper sine oculis, aut sine manibus, aut pedibus se videt, & cognoscit te illius miserijs non cōmoueri, sed per illum celeriter præterire, fortassè manebit dicens: O maledicta sint viscera tam crudelia, indignus est vitæ, qui tot tantisque grumnis non cōmouetur. Videte autem quid dicat Dominus: neque enim ego ex me ipso hoc dico: exaudiet autem eū, qui fecit illum. Quid ergo erit tibi o dure si Deus maledictionibus, quas tibi pauper iniicit responderit, & secundum illas te punierit? O quàm bonum est, vt quacunq; homo prætereat Christianam religionem redoleat, non verò leoninam crudelita

Tom. ij.

aa 3;

tem

re sapiat. Qui videret domū suā excidere, teq; vno lapide illi subuenire posse cognosceret: si tamē nolles, meritō de te cōqueri posset. Aspicit Deus illas suas edificationes (qui sunt pauperes) quæ pro nimia rerū inopia dilabuntur, teq; qui facillē illis possessu succurre, & tamen non vis, sed celeriter præteris simulans te cæcum, ac surdum esse: considera quāto iure Deus poterit de te conqueri.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum. Exiens à templo relinquēsq; maledictos illos religiosos, legitque scribas, ad pauperulum accedit, vt in illum maxima conferat beneficia, & hoc ad illorum confusione, qui sese illa recipiendi indignos reddiderunt. Dixit **1. Reg. 2.** Deus per quendam seruum suum sacerdoti Eli. Videbis emulam tuam in templo in vniuersis prosperis Israel, & hic fuit puer Samuel. Relinquit Deus maximum sacerdotem, & beneficia puero confert, O quā optima cōsideratio est hæc: quod relinquat Deus virū eruditissimū, & maximum prælatum, & accedat ad pauperulum quendam. Maximū supplicium est diuinæ Maiestatis, quod gustus, & delectationes spirituales simplex & paruulus habeat: prælatus verò, & vir eruditus quasi lapis durus, & aridus remaneat, & absq; Christianæ religionis sensu, & affectu: hoc autē propter illorum ingratitude. Et quod sit monachus quidam multos annos in domo Dñi, & veniat quidā nouitius denuò, & cælestes saporis, & delectationes abundantius habeat, quàm ille qui plurimos annos fuerat in ea commoratus: quia ex religionis exercitationibus noluit fructum percipere. Quapropter domini mei viri Ecclesiastici, & scientiarum periti, vosque o religiosi animaduertite quomodo Iesum Christum filium Dei tractetis: ne illi occasionem præbeat, vt vos deserat, atque ad vestram confusione ad paruulos, & simplices decedat.

Cum discipuli Dominum sistentem, & in pauperem illum oculos conijcientem cōspicerent: interrogauerunt eum: *Rabbi quis peccauit. &c.* Hæc est vna ex miserijs filiorum Adæ: quod nullum laborē, aut morbū in fratribus nostris conspiciamus, quin illū eorū sceleribus tribuamus. Amici Iob cū illū à Deo ita flagellatum animaduertent, dicebāt illū propter peccata sua illos labores percepti: vnus ex illis dicebat: propter malitiā tuā plurimam, & infinitas iniquitates tuas. &c. propterea circumdatus es laqueis. & perturbat te formido sobita. Videte qualiter iudicarent illi, de homine, de quo dixit Deus diabolo: Nunquid cōsiderasti seruum meum Iob, quod

7 quod nō sit ei similis in terra; homo simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedēs à malo? Attendite quomodo alterum cū altero congruit. Vnusquisq; secundū quod ipse est, alios iudicat. Est trūcus in via, & præteriens quisquā dicit: O quam bonum lignū est hoc ad cōbarendū. Præteriensque architectus dicit: O quā optima mensam ex hoc ligno conficerē. Præteriens autē exculptor ait: O quam pulchram statuam ego ex illo trunco excuderem. Vnusquisque de trunco loquitur secundum quod in cogitatione habet, sic qualis tu es taliter de proximo tuo iudicas. Verum est aliquādo Deum propter peccata labores hominibus immittere. In secundo Regum legitur: cum Absalom patri suo propter necē **2. Reg. 14** Amnon infestus esset summoperè desiderasse amicū suū Iob videre, illumq; accersiri iussisse. Cūq; sponte sua venire nollet cōstituisse, illū etiam inuitum ad se attrahere. Ad hoc autē efficiendum dixit seruis suis: scitis agrum Iob iuxta agrum meum habet: tem messem hordeis: ite igitur, & succendite eum igni. Quo audito surrexit Iob & licet antea venire nolisset, tūc tamen illo incommodo concitatus in domum Absalom venit: vt conquereretur siquidem cū prius sæpenuerò accersitus fuisset, vltro venire noluerat, tunc licet inuitus ad eū venit. Ita se habet Deus nobiscū, vocat enim nos plurimis inspirationibus, ac concionibus: quando autem horum nihil prodest, bonā valetudinem, honorem, vniuersaque nostra igni succendit. Et his laboribus oppressi, afflictionibusq; compulsi ad eum oculos eleuamus. Latomus, qui solenne aliquod ædificium construit, priusquam lapides in pariete collocet, illos polit, malleisq; perficit, & postquam perfecti, perpoliti, quadratiq; sunt, illos in ædificatione constituit. Sic facit Deus supernus artifex, qui ingentē, ac perpetuò permansurā illam gloriæ ciuitatē construit, de qua dixit Dauid: Hierusalē, quæ ædificatur vt ciuitas: lapides autē huius ædificationis sunt lapides viui, sicut canit Ecclesia: Vrbs beata Hierusalē dicta pacis visio, quæ cōstruitur in cælis viuis ex lapidibus. Et lapidina est hic orbis. Hinc oportet proficisci lapides quadros & perpolitos sicut ducebantur in templū Salomonis. Illic enim nullus audietur laboris, aut tribulationis ictus, aut strepitus. Hic oportet lapides istos morborū, iniuriarū, calamitatūque malleis perpoliri, vt his ictibus iniquitates eorum, ac imperfectiones auferatur, & virtutibus quadrati maneant. Sic dicit Beatus Ioānes his verbis: Absterget **Apoc. 2.** Deus

Deus omnē lachrymā ab oculis eorū & mors ultra non erit, neq; re-
 luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quę prima abierūt. O dul-
 cissima verba, & dignissima, quę maximi amoris visceribus reci-
 piantur. Attendite quid dicat: absterget, &c. sicut mater videns
 infantem suum lachrymantem venire, & cum maximo amore il-
 li obviam exit, manibusque suis eius lachrymas abstergit. Verum
 tamen notate illum dicere, quę prima abierunt: quia iam omnia
 hęc in hoc sæculo perpessi sunt. Quapropter fratres mei cum vos
 sceleribus oneratos videtis, & Deum vobis labores non immitte-
 re animadvertitis, magnoperè timete ne sit istud condemnationis
 vestrę pronosticum. Videtur enim Deus vos non excudere,
 vt vos in sua ædificatione cōstituat. Et sicut curiosus, & perfectus
 artifex incomptos, & rudes lapides inter quadros non collocat,
 minùs Deus quenquam inter sanctos collocabit in cælo, qui non sit
 excussus, & perpolitus, omniq; imperfectione purgatus. Hi
 labores, quibus hęc Deus peccatores affligit ex duabus rebus alte-
 ram efficiunt, aut enim peccatorē purificant, aut saltem si à scele-
 ribus suis non vult respicere, initium sunt a modò inferni. Quā-
 do piratę per mare navigantes, navem aliquam à se remotam à
 longè prospiciunt, vt illam possint capere, & depredari, incipiunt
 tela sua ignea immittere, & iaculum in illā conijciunt quod pro-
 cul illam excidat, vt eam perterreat, & iaculum conijciantes pro-
 clamant, & dicunt: sistite, sistite. Quod si non vult sistere, aliud ia-
 culum immittunt quod propius illam procidat, & iterum procla-
 mant, & dicunt: expectare, expectate: si tamen non acquiescit,
 aliud immittunt, quod illam proximè attingat. Et tertio clamāt.
 Quando tamen advertunt illā nec clamoribus, nec ictibus acquie-
 scere, quasi in rem perditam iaculum quoddam ultimò in eā con-
 ijiunt, quod illam mediam dirumpit, atque in profundum maris
 demergit. O quam insignis, & præclarus pirata est Deus, & quā
 studiose curat corda nostra deprædari. Et quum videt hominem
 quasi navem immisissam in medio mari, & huius sæculi fluctibus
 navigare, vt illū ad se conuerti faciat (quia per vitia aufugit) con-
 ijit in illum iaculum, quod procul ab illo cadat, permittit diuitia-
 rum eius incommodum illi accidere, & prædicatoribus, inspira-
 tionibusque ad eum proclamat. Comprime, comprime (inquit)
 vela o homo peccator, expecta; nam per viam perditionis pergis:
 reuertere ad me. Hoc significauit Dauid, dicens: Intonuit de cælo
 Dominus

simile.

simile.

simile.

psal. 17.

13 Dominus, & altissimus dedit vocem suam grando, & carbones
 ignis. Ac si dicat: quandoquidem amore nolunt conuerti lapidi-
 bus, atque igni tribulentur. Quod si hoc non prodest, aliud iacu-
 lum in peccatorem immittit, quod illum propius attingat; filiū,
 videlicet, aut vxorem eius occidit, & tamen proclamat inspira-
 tionibus, vt peccator expectet, & ad Dominū conuertatur. Et quan-
 do hoc non sufficit, aliud iaculum in eum conijcit, quod iam pro-
 ximè illum percutit, terribili eum morbo opprimēs. Quod si ni-
 hil horum prodest, mortis iaculo illum destruit, atque in profun-
 dum inferni pelagus detrudit. Et ita præteriti labores, siquidē ex
 illis fructum noluit percipere, fuerunt illi, quasi principium tor-
 mentorum, ac condemnationis eius. O infortunatissimum hominē,
 qui per temporales cruciatus ad æterna tormenta vult iter facere.

14 Noli o peccator ad eò contra Deum pertinax esse: nam omnia in
 commoda super te cadent: scito, ex his diuinis vocationibus fru-
 ctum percipere, siquidem omnes illas ad vtilitatem, salutemque
 tuam Deus facit. Quando publicos peccatores tribulari videri-
 mus, tunc non male iudicamus, dicentes illos propter peccata pu-
 niri: hoc enim est diuinam misericordiā confiteri. Hieremię præ-
 cepit Deus, vt diceret Sedechię Regi Iuda, nisi ipse, sui que emen-
 dari vellēt, a Deo esse grauissimè puniendos. Et sanctificabo (in-
 quit) super te interficientem virum, & arma eius: & succidēt ele-
 ctas cedros tuas, & præcipitabunt in ignē, & pertransibunt gen-
 tes multę per ciuitatem hęc, & dicit vnusquisque proximo suo:
 Quare fecit Dominus sic ciuitati huic grandi? & respondebunt:
 Eo quod dereliquerint pactum Domini Dei sui, & adorauerint

15 Deos alienos. Notate quomodo dicit: Sanctificabo, &c. Ad signi-
 ficandum supplicium, quod de malis sumitur etiam in hoc mun-
 do sanctissimum diuinę Dei iustitię esse effectum. Et cedri altę
 erant magnates viri, & qui apud Regem plurimum valebant: si-
 gnificans in hoc magnates non posse excusari malorū, quę fiunt,
 dicentes sic a Rege factum fuisse. Nam idcirco erant illi viri pri-
 marij, & qui apud eum plurimum valebant, vt illius sceleribus,
 impijsque ac iniustis statutis obuiarēt, bonis, ac iustis rationibus
 illum ab omni iniustitia cohibentes. Dicitque ad eò iustum in ma-
 lis fore supplicium, vt etiam & gentes infideles, ac sine Dei cog-
 nitione eius iustitiam cognoscant. Alios autem punit Deus, non
 propter illorum peccata; sed vt manifestentur opera Dei in illis.

Hier. 22.

Vt patientia, & mansuetudo, quam Deus in illis collocavit, percipiat, atque ut ipsi afflicti maiores in diuino eius conspectu coronas mereantur. Huic autem cæco dedit cæcitatem, quemadmodum Lazaro mortem intulit, ut admirabilem potētiam suam visam, & vitam illis concedens, hominibus reuelaret.

Ioan. 4.

Et ita dicit statim: *Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est.* Hominibus benefacere appellat hic per antonomasiam opera Patris sui: sicut etiam animarum salutem opus Dei, cibumque suum nuncupat, dicens: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius.* O ineffabilem Dei clementiam! Ecquis erit tam marmoreus, qui tanta pietate non mollescat? Si tu o homo precipientis tibi maiestate non commoueris, si maximis illius pollicitationibus non incitaris, si terribilibus eius comminationibus non perturbaris, si atrocissimæ poenæ, quæ in inferno impijs præparatæ sunt, te non deterrent, æternaque præmia, quæ in cælo iustos expectant, non inflāmant: saltem hæc tanta Dei in nos charitas te accendat, cum mihi, tibi que atque omnibus nobis benefacere peculiariter opera sua nuncupet, ut si amare pigeat, redamare non pigeat. *Donec dies est.* Quando eius vita duravit, dicit optimus Iesus sibi conuenire in ijs occupari, quæ ad animarum nostrarum salutem spectant. O quæ operè his verbis incitari deberemus, ut totum vitæ nostræ tempus in ipsius ministerio cōsumeremus, cum Deus tam bonus sit, ei que tot, ac tantis beneficijs deuincti simus. Verum, pro dolor! quàm vice versa omnes facimus, ad nihil aliud enim videmur dies desiderare, nisi ad ipsum offendendum. Et ideo S. Hieremias dixit, loquens cum Deo: *Diem hominis non desideravi, tu scis.* Videtur homines nullos iam habere dies, nisi illos, quos in sceleribus consumunt: illos iudicant dies bene cōsumptos, & felices, quos Dei offensionibus applicant: dies verò quibus, in his rebus non occupantur, illos se vixisse non iudicant. Et sic infelices sibi alij alijs inuicem de his turpibus diebus, male que cōsumptis gratulantur, dicentes: *Domine hodie bonum diem duxisti, hodie bene tecum actum est.* De his igitur diebus dicebat Sanctus Hieremias: *Diem hominis non desideravi, tu scis.* Quando Saul diuino præcepto inobediuit circa euerfionem Amalec, Deus statim dixit Prophetæ Samueli: *Poenitet me, quod constituerim Saul Regem, quia dereliquit me, & verba mea opere non impleuit.* Et ut ibidem dicitur, eadem die venit Saul in Carmelum,

29 melum, & erexit ibi fornicem triumphalem Eodem die, quo Saul Deo inobedierat, & quo Deus in cōdēnationē illū præscripserat, triumphales ipse arcus erigit. Hæc est mundanorum hominum cæcitas. Diē, quo homo libidinosus alienam foeminam impetrat, hunc triumphalē, fortunatūque diē esse ducit. Diē o peccator, in quo iniuriam vlcisceris, & in quo liberè, & sine impedimēto peccatū perpetrasti, hunc diē tuū esse iudicas. De his dicit B. Petrus: voluptatē existimantes dici delicias coinquinationis, & maculæ. Nullum alium diem mali homines magni æstimant nisi illum, quē in turpibus, & sensualibus voluptatibus consumunt. Huiusmodi autem dies à virò iusto non desideratur. O miseri sic persoluitis labores, quos optimus Iesus toto tēpore vitæ suæ pro vobis perpeffus est? Hoc præmio digna erat sedulitas illa, atque admirabilis diligentia, qua re-
20 medium animarum vestrarum, donec vitæ eius dies duravit, operatus est? Pudeat igitur nūc vos fratres charissimi tam ingratos esse. Et super vos reuertimini, atque opera ministerij Dei diligentissimè incipite operari donec dies est.

2. Petr. 2.

Videte quid ulterius addidit ne fortè arbitraremur sibi soli conuenire operari donec dies est: dicens: *Venit nox quando nemo potest operari.* Nox in qua nemo potest operari, est mors. Et hoc significat illa nimis metuenda sententia: *Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* *Eccl. 11.* Omnes sumus arbores in huius orbis nemore plantatæ: vnaquæque harum arborum in mortis tempore abscinditur, aliæ cadunt versus Austrum, aliæ verò versus Aquilonem. Auster calidus, & humidus gratiam Dei significat, & qui ad hunc locum cadunt foeliciter cadunt. Aquilone autē qui oia exsiccatur, peccatū designatur, ad hanc malam partē excidit peccator. Et ex hac similitudine, quæ hinc Spiritus sanctus adducit conijcere probabiliter possumus quinam in bono, qui verò in malo statu moriantur, si quidem arboribus comparatur. Certum est illum, qui arbores abscindit probabiliter cognoscere, versus quam partem erit casus earum, an tequam illas abscindat. Nam si arbor versus dexteram propensa est, versus illam partem procidet. Et similiter si versus sinistram propensa est, versus illam cadet. Sic etiā est in hominibus: nā si quis in vita ad dexteram, quæ est virtus propensus est, credibile est illū in morte versus illam partem cadere debere, quod si in vita sua in sinistram, quod est vitium ita propensus est, & in malitiā ita pronus, & illi

simile.

& illi applicatus, vt ab ea nesciat recedere timendū est, fore, vt, in 22
 morte versus illam partē procidat: nā vt in plurimū qualis est vi-
 ta, talis est etiā & mors. Ex tela tenui, & delicata fimbria etiam te-
 nuis solet exire, & ex rudi & crassa tela etiā rudis, & inepta fim-
 bria depromitur. Dicit ergo Spiritus sanctus: Vbicunq̄ue cecide-
 rit lignum, ibi erit; id est, in quocūq̄ue statu commorantem homi-
 nem mors occupauerit, in eodē in sempiterna secula remanebit:
 quia venit nox, quādo nemo potest operari. In hoc seculo animæ
 salus inquirenda est, in futuro enim iam non erit tempus. Pater il-
 le familiās, qui operarios conduxit, de sole ad solē cōduxit eos: nā
 dies ad laborandū, nox verò ad quiescendū instituta est. Causam,
 ob quā dānati licet iudiciū, & voluntatē habeant post mortē me-
 reri nō possunt, dicūt nōnulli esse, quia carēt gratia: hoc autē non
 habet locū, quia beatorū animæ, quæ in cælis cōmorātur, et si ma-
 xima gratiæ copia affluunt, etiam mereri non possunt. Verior ta 23;
 men opinio est, illos non posse mereri ratione status. Fuit Dei vo-
 luntas, vt in hac vita solum modo mereremur, aut demereremur,
 & nulla alia est ratio, nisi Dei voluntas. Concedit Rex priuilegiū
 sterili cuidam, & egeno oppido, in quo centum incolæ habitant,
 vt in eo quatuor menses nundinæ celebrētur, in quibus nullū ve-
 stigalis, aut Regij tributū genus persoluatur: tunc videbitis quāta
 venalium rerum abundātia oppidum illud affluit, quod antea ne-
 venalem, quidem panē habebat. Nunc vniuersum oppidū, cibis,
 venalibusq̄ue rebus repletum est, & mirabile est quā diligēter
 omnes in his quatuor mensibus vendere, & emere festināt: trans-
 actis autem nūdinis redditur locus sterilis, vt antea, venit quis ad
 emendum, & nihil venale inuenit, diciturq̄ue ei: sero venis Domi-
 ne, quia nundinæ quatuor tantū menses durauerūt. Terra sterilis 24
 est vita nostra. Nā ex natura nostra nihil bonum proferre possu-
 mus. Dicit igitur Deus: Ego hanc indulgentiam concedo, quod
 quādiu in hoc seculo cōmorabimini opera, mea gratia adiuti face-
 re possitis, quibus gloriā mereamini. Venit autē mors, & finiūtur
 nūdinæ, iā nō est operari opera meritoria. Ideò dicit Isaias: Quæ-
 rite Dñm dū inueniri potest. Nunc est tēpus vt bona opera face-
 re festinemus, cū vitæ tēpus ad eò sit incertū, vt quando finiendū
 sit penitus ignoremus. Nullus est in hoc tēplo qui nouerit, vtrū
 ad noctem peruenturus sit, ne quidē, vtrū ex hoc tēplo viuus sit
 exiturus. O terribilem amentia! quod cū tāta sit humanæ vitæ
 breuitas,

simile.

Isai. 55.

25 breuitas, tamē tā pigros in spirituali salute acquirēda nos præbea-
 mus! O quāto perē hoc B. Paulus sentiebat, cū dicebat: Charis-
 simi mei, &c. Cum metu & tremore vestrā salutem operamini. *Philip. 2.*
 Deus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere pro bo-
 na voluntate. Maxima (inquit) cum diligentia, & solitudine de
 salute vestra spirituali agite, & nequaquā à bonis operibus desi-
 statis: hoc est enim Dei beneficium, quod vos adiuuat, vt illa fa-
 ciatis, ipse est qui vos ad ea perficienda excitat, & in illis conficiē-
 dis vsq; ad finē adiuuat. Quis est homo sensatus, qui tam necessa-
 riā rem sicut hanc in crastinū diem differat: præsertim cū ipse per
 se solus illud efficere nō possit, & hodie, qui illū adiuuet, reperiat,
 nesciatq; vtrū cras adiutorē habere possit? Sanctus Ezechiel di-
 cit sibi in terra prostrato Dñm dixisse: Fili hominis sta super pe-
 des tuos, & loquar tecū. Cūq; ipse per se non posset solus exur-
 gere, dicit: Et ingressus est in me spiritus, & statuit me supra pe-
 des meos. In quo significatū est nos nō posse absq̄ue diuini spiri-
 tus fauore, cælestiq; gratiæ auxilio meritorium quicquā facere.
 Et ita intelligitur quod dixit Isaias: Omnia enim opera nostra *Isai. 26.*
 operatus es nobis: opera bona quæ facimus Dei potius, quā no-
 stra possunt appellari; siquidem nos absque eius auxilio nequa-
 quam illa facere possemus. Currit eques in equo, & dicitis vos, o
 quam bene currit eques ille, non quod ille carrat, sed quod equū
 currere fecerit: & sic laudamus equitem, qui super equum currit,
 eo quod tam dexter fuerit in equo regendo, & calcaribus feriēdo,
 & quia si equus perstitit, hoc fecit, quia eques ei frænum coercuit.
 Sic etiā Deus ducit, & vos curritis: Deus percutit, & aliquādo san-
 guinem effundit, & frænū coercet, & vos sua gratia, & fauore con-
 fortat, vt bona opera faciatis, & ideò dicitur Deus in nobis opera-
 ri, & quandoquidē absq; hoc Dei auxilio saluationem vestrā nō
 potestis operari: & ipse illud vobis hodie pollicetur, nescitis, vtrū
 mane vobis daturus sit, vitamq̄ue fortassē vobis adimet: quare ex
 tam bona opportunitate fructum nō percipitis? Hoc est quod si-
 gnificat Beatus Paulus in his verbis, cum metu, & tremore.

27

In libro Iosue dicitur: Misit igitur Iosue duos viros explorato-
 res in abscondito. Vbi Hebræi habent pro abscondito dictionem
 hæres, quæ significat: Magister surdus, vel absconditus. Ac si dice-
 ret eos admonuisse, vt cū prudentia sicut magistri pleni sapiētiæ
 surdos, mutosq; se efficerēt, vt nulla esset occasio detinendi se: sed

*Philip. 2.**Ezech. 2.**Isai. 26.**simile.**Iosue. 2.*

summa

summa cū diligentia rem illā, quæ permagni intererat, exequere²⁸
tur. Sic profectò inter nos fieri oporteret: deberem⁹ enim in hoc
mūdo obsurdescere, & obmutescere, vt nihil nobis impedimēto
esset, quominus rē hanc saluationis nostræ, quā præ manibus ge-
rimus, diligentissimè exequeremur; vnusquisq; sui ipsius magi-
ster existens. Viuere autē homines cum hac diligētia maximum
quoddam est signū, quòd Deum in anima habēt. Nam cū sit veri-
tas infallibilis Deum esse ignem, sicuti dixit Moyses: Dñs Deus
tuus ignis consumēs est. Ita diuinus hic ignis eos comburit, in qui-
bus habitat, vt flāmæ ignis appellētur, sicuti affirmat Dauid, di-
cens: Qui facit ministros suos flammā ignis, propter actiuitatem,
& velocitatem cum qua operatur, & quia hoc diuini amoris igne
alios inflammāt. An nō flāma ignis Paulus? Tam diligēs erat, vt
nō solū vniuersum orbē peragraret, verū illum etiā inflammaret.
Quod idē alij etiā Apostoli fecerunt. Et sic postquā Moyses se-²⁹
ptuaginta illos viros elegit, quos Deus sibi eligere præcepit, vt es-
sent eius socij, dicit sanctus Textus: Cumque requieuisset in eis
spiritus, prophetauerūt, neque vltra cessauerunt. Hanc diligentia
operatur Spiritus sanctus, non est otiosus, non defeciscitur, qui ha-
bet huius diuini Spiritus gratiam, non cessat. Hic prophetare acci-
pitur pro declarare diuina Dei mysteria, docere, prædicare, atq;
alios admonere, sicuti hīc. *Scetamini charitatem, æmulamini spi-
ritu alia, magis autē vt prophetetis. Et paulò post: Nam qui pro-
phetat hominibus, loquitur ad edificationem, & exhortationē, &
consolationem. Qui quidem est inflāmata charitatis effectus. O
si aliquid hui⁹ diuini Spiritus haberemus, quā ne minimū qui-
dem tēporis spatium frustra consumeremus. Vnde infertur, quod³⁰
non sine sanguineis lachrymis dici oporteret; scilicet, hanc tantā
ignauiam, & frigiditatem in diuinis rebus, quæ ferè semper in no-
bis dominatur, signū esse nos ab hoc infinitæ actiuitatis igne, qui
est Deus, esse separatos. Pertimescite fratres hoc malū, diuināq;
Maiestatem suppliciter exorate, vt vos flammæ ignis efficiat.
Hanc otiositatem à vobis expellite, hæc est enim ianua, per quā
diabolus vitijs onustus in animam violenter ingreditur. Et ita
cū Beatus Paulus dixisset: Nolite dare locum diabolo: reme-
dium præbuit, quo homines hunc aditum diabolo concluderent,
dicens: Magis autem laboret, operando manibus suis quod bonū
est. Ecce quomodo vos admonet, vt manibus vestris laboretis,*

Dent. 4.

Psal. 103.

Num. 11.

1. Cor. 4.

Ephes. 4.

vt nō sitis otiosi, nec locū, aut aditū diabolo patefaciatis. Attēdite
q̄ venit nox, & tūc poenitebit vos tēporis, quod nūc frustra præ-
termittitis. ¶ Addidit vterius Dñs, dicēs: *Quandiu in mūdo sum, lux
sum mundi.* O reparator vitæ, dulcissime animarū nostrarū Magi-
ster, quomodo extuo diuino ore tā asperū quoddā verbū potuit
exire? In illo enim nobis significas, vbi primū mundū reliqueris,
& ad Patrē abieris: mundū in tenebris esse remāsurū. Nō vos (ait
Dñs) tā paruo amore prosequor. Nā ecce ego vobiscū sum omni-
bus diebus vsq; ad consummationē seculi. Atq; etiā alia plurima
luminaria nobis reliquit, qui sunt prælati, ac prædicatores: quibus
dixit: Vos estis lux mundi. O benedictus sit talis Deus, glorifica-
tus talis Dñs, qui tā affluētia beneficia nobis confert, tot lucēs no-
bis concedēs, quibus illuminati saluationis nostræ viā percurrere
valeamus. Verū quid erit, si hæ lucēs, quas nobis Deus reliquit,
nobis nō illuxerint? O patres Ecclesiastici, per charitatē Dei vos
rogo, vt caueatis ne de vobis grauissima illa verba dicātur, quibus
Hieremias de sacerdotibus illius tēporis cōquestus est, dicens: Sa-
cerdotes nō dixerūt: vbi est Dñs? & tenētes legē nescierūt me, &
pastores præuaricati sunt in me. Et Prophetæ prophetauerunt in
Baal, & idola sequuti sunt. Propterea adhuc iudicio contendā vo-
biscū, ait Dñs, & cū filijs vestris disceptabo. Munus sacerdotū est
semper Dei æstimationē zelari. Deūq; semper in hominū me-
moriā reuocare, illisq; dicere: vbi est Dñs? quādo legem Domini
viderint violari eorū est dicere: Et Deus vbi est? Non meministis
Deū esse qui vos aspiciat? Et tenētes legē, &c. Illi (inquit Deus) in-
quorū manibus legē meā cōstitui, qui sunt viri eruditi, isti contra
me operati sunt, & prædicatores, atq; etiā (quod peius est) prælati
omnes idola adorauerunt; quamobrem populus peruersus est, &
supplicijs meis dignus effectus fuit. O vtinā eterna Dei Maieestas
vos excitet, vt nō sitis sicut illi erāt, quòd si nunc similes illis estis,
vos cōmoueat, vt à peccatis vestris resipiscatis. ¶ Sequitur in tex-
tu: *Hæc cum dixisset, expuit in terram, &c.* Quis adeò stultus erit, vt
hæc omnia mysterijs carere arbitretur? qui solo verbo illum curare
poterat, lutum conficit, & super eius oculos illud ponit. Siqui-
dem autem qui hoc fecit, Deus est, magna in hoc voluit signifi-
care. Vnum verò ex illis est, quòd nos remedium docuit, quo cæ-
cum à natiuitate (qui est superbus, & vanus qui gloriatur se à nobi-
lissimis parentibus originem ducere, & propterea alios vult
improperare, & opprimere) curari oportet. Atque vnum

Matth. 28

Matth. 5

Hier. 2

ex præcipuis medicamentis, quo hæc infirmitas curari potest, est
 lutum super oculos collocare. In Genesi ubi nos legimus verba il-
 la, quæ dixit Abraham; scilicet: Loquar ad Dominum meum cū
 sum pulvis, & cinis. In Hebræo est nomen quoddam, quod idem
 significat quod terra madida, quasi dicat: Nūc cū cognosco me
 paulatim esse consumendum, quia sum lutum, quod facillimè pe-
 dibus inhæret, cuius vnusquisque in calceis, & vestium fimbrijs
 partem defert: loquar ad Dominum meum. O quamvtilè & sub-
 stantiale verbum! Est homo lutum & pulvis madidus, qui cuiuscū-
 que rei adhæret, & sic paulatim consumitur. Adhæres ò homo ho-
 nori, voluptati & vtilitati, sic consumeris, & cum esse gratuitum
 amiseris annihilatus remanes. Nā B. Paulus dixit: Si habuero pro-
 phetiam, & nouerim mysteria omnia, & c. charitatem autem non
 habuero, nihil sum. Pone igitur hoc lutum super oculos cordis
 tui, hæc enim est salubris quædam medicina. Veruntamen notan-
 dum est, Dominum saluam suam pulueri commiscuisse, & ex
 vitro que luteum illud vnguentum confecisse. Per saliuā, quæ ex
 capite prodit, dicit B. Augustinus gratiam, quæ ex nostro diuino
 capite Iesu Christo vero Deo, & vero homine dimanat, signifi-
 cari. Et de hac saliuā intelligi potest quod Iob dixit: Vsq̄quo
 non parcis mihi, nec dimittis me, vt glutiam saliuā meam? id est,
 quare Domine iam à vita me non tollis, atq̄; ab hoc mūdo aufers,
 vt iam possim saliuam meam absorbere. Quandiu in hoc mundo
 sumus, si in gratia Dei commemoramur, deserimus illam quasi sali-
 uam inter dentes, cum periculo conspuēdi, & emittendi illā: post
 mortem verò iam remanet gratia quasi saliuā deglutita, & in sto-
 macho recepta, iam securè conseruata, & absque periculo quod
 nullo vnquam tempore deuometur, nec amittetur. Et ad hanc se-
 curitatem exoptabat peruenire Sanctus Iob, atque hocerat, quod
 hic à Domino postulabat. Nec verò sufficit super oculos nostros
 puluerem collocari, nisi huic saliuæ cōmixtus sit: omnes enim cō-
 siderationes nostræ absq̄; diuina gratia nihil omnino profunt.

Vt Pharisei viderunt cæcum visum accepisse, atque à Domi-
 no in Sabbatho sanatum fuisse, videretis eos quasi viperas vene-
 num conspuentes: cæcumque acceptum beneficium confitētem,
 publiceque proferentem illum à quo visum acceperat maximū
 esse Prophetam. Atque maximè admirans illos non cognoscere
 tanquam Prophetam hominem, qui cæco à natiuitate visum con-
 ferebat,

37 ferebat admirabilem quandam sententiam proferens, conclu-
 sit, ac dixit: *Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.* Profectò nihil
 est clarius hac cōclusionē, quam cæcus hic ex supra dictis intulit.
 Si quis ex Flandria veniret, pulcherrimæque ac perpolitè depi-
 ctam afferret imaginem, quæ tamen partē aliquam nondum con-
 fectā haberet: scilicet, si oculi, manus, aut pedes illi deessent: præ-
 conioq̄; declararet, si quis pictor secundum reliquas partes imagi-
 nem conficeret, se illi optimè quicquid vellet, soluturum esse, vbi
 primūm pictores perfectissima imaginis viderint principia, om-
 nes dicent: conficiat quisquis coepit illam, hinc enim non sunt tam
 perfecti, delicatq̄; pictores, qui tam præstantia opera norint effi-
 cere, sicut est hoc. O admirabilem Dei magnitudinem! qui ima-
 ginē, qui est homo, depingit, ac fabricatur: si verò sine oculis pro-
 dit, quis illi oculos cōficiet? & si illi deerunt manus, quis poterit il-
 las efficere? & si pedes nō habuerit, quis norit illi eos fabricari, ni-
 si forte sint lignei. Conficiet igitur hanc imaginem ille, qui eā fa-
 bricari coepit. Solus Deus oculos cæcis, auditum surdis, pedesque
 claudis potest præstare. Cum autem hoc Iesus Christus Redem-
 ptor noster effecit; clarè patet illum esse Deum.

Tam parum fructus, & claritatis perceperunt Pharisei illi, at-
 que Iudæi ex pauperis illius cæci luce, vt magis cæci, perfidique
 propter eorum malitiam fuerint effecti. Oportet autem nos dili-
 genter animaduertere hunc bonum cæcum adeò accepti benefi-
 cij luce in fide profecisse, vt vniuerso Phariseorum senatui excel-
 lere suffecerit: atque omnibus illis contradicentibus, ita constan-
 ter in accepta fide perseuerasse, vt non solum corde crediderit, ve-
 rum, & ore etiam illam fuerit confessus; atque propter illius con-
 fessionem omnibus periculis, ac detrimētis, quæ illi poterant eue-
 nire, se se libenter obtulerit. Sic debent esse homines grati & con-
 stantes. Et siquidem tot à Deo luces, ac beneficia quotidie accipi-
 mus, atque ab illo tot erroribus, ac peccatis liberamur, gratissi-
 mos, fortissimosque sicut hic cæcus nos præbeamus, quousque
 pro optimi Iesu honore vitam in discrimē afferamus; quē suppli-
 citer exoro, vt nobis gratiā suam, quò sic faciamus, & in ipsa per-
 seuerantiam concedat, quousque ad cælestem gloriam per-
 uenire mereamur, Amen.

Feria. V. post Dñicā. III. in Quadrag. ¹

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, &c.

LUC. 7.

RE F E R T sanctum Euangelium, quod accedente Christo Redemptore nostro cum magna hominum multitudine, quæ illum comitabatur, ad ostium ciuitatis Naim. *Ecce defunctus efferebatur, &c. Vsq̄e ibi, Et turba ciuitatis multa cum illa.* Prima consideratio, quā nunc ex hoc Euangelio possumus elicere, hæc est, quòd mater defuncti, cæterique omnes, qui illum comitabatur, ad summū vsque ad sepulchrum, & nō vltiūs illum poterant sociare, atque hoc facere poterant corpori, & idē continget omnibus nobis, quos licet plurimi nos in morte comitentur, non vltra procedent, quā, quousque nos terra cōspertos relinquunt; nullō enim modo animas nostras poterunt sociare: quæ solē ibunt tantummodo bonis operibus, quæ egerūt sociatæ, vt ab vniuersali omnī iudice iudicentur. Hæc enim sunt veri comites, & fideles amici. Et ita cū B. Ioannes in Insula Patmos exularet, dixit: Audiui vocē de cælo dicentem mihi; scribe: Beati mortui qui in Domino moriūtur, &c. Opera enim illorum sequuntur illos. Scribe (ait Dominus) hoc vt vniuerso mundo innotescat, quia est maximè necessarium, & ne tibi à memoria excidat; permagni enim interest, vt hoc ab omnibus cognoscatur. Non quidem vxores, liberi, aut eorum amici, sed illorum opera mortuos sociabunt. Ideò B. Paulus hæc notabilia verba dixit: Fidelis sermo est. Et de his volo vos confirmare, vt curent bonis operibus præesse, qui credunt Deo. Hæc autem sunt bona, & vtilia hominibus. Videte quam vtilia sint bona opera cū vox de cælo dixerit: non solam fidem, sed operibus sociam comitem esse eorum, qui in Christo moriuntur. Atque ideò etiam dixit Ecclesiasticus: Timor Dei initium dilectionis; fidei autem initium agglutinandum est ei. Fides enim per se sola non sufficit nos ad cælū securos perducere. Summoperè desiderat Spiritus sanctus in nobis fidei, & charitatis vnitatem commorari. Et vellet, vt ne minimo quidem temporis spacio, altera, sine altera esset. Atque idcirco dicit: Initium agglutinandum est ei, vt ab initio

Apoc. 14

1. 3.

Eccle. 25.

4 initio charitas fidei conglutinetur. Hoc significat has duas virtutes ita coniunctas à principio esse oportere, vt cum duæ distincte essent, vna tamē esse diceretur. Et hac metaphora conglutinationis vsus est, quæ ex duobus substantia differentibus vnione vnū efficit, atque ex hac vnione bona opera proficiuntur. Hoc etiā nos admonet Beatus Petrus, dicens: Vos autem curam omnē sub inferentes ministrare in fide vestra virtutem: in virtute autē scientiam: in scientia autem, abstinentiam: in abstinentia autem, patientiam: in patientia autem, pietatem: in pietate autem, amorem fraternitatis: in amore autem fraternitatis, charitatem. Hæc enim si vobiscum adsint, & superent; non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione. Cui enim non præsto sunt hæc, cæcus est, & manu tentans, obliuionem accipiens veterum suorum delictorum. Tāquam rem maximè necessariam nobis commendat S. Apostolus, vt fidei nostræ ministremus, ne nobis moriatur, virtutem quæ amittat. Hic virtus est nomen vniuersale, quod vitio opponitur. Et dicit amplius: Prudentiā virtuti administrate: quia virtus sine prudentia, & scientia nō est virtus. Admonet etiā nos, vt prudentia temperantiā administremus, ne fortè immoderatione, & intemperantiā caro efferatur, ac superbiat, & spiritui rebellis fiat. His autē virtutibus opitulamini, administrantes illis pietatē, quæ est religio apud Deum, huic verò fraternalem amorē administrate. Hoc dicit, quia nō sufficit Deo dare quod Dei est, nisi etiam proximis nostris Christianum quendam amorem, quem illis iure debemus, persoluamus: hoc autē tā inimicis, quā amicis facere debemus. Et vt adnotant hic Doctores Græci: omnia illa prima nomina sunt in datiuo casu. Et admovent, vt fidei totā hanc virtutū cōnexionem administremus: quia si sit sola & nulli in hæres, minimo quoque tētationū flatu decidet, atque etiā quia ipsa per se sola nō sufficit, sed ei⁹ merita & reliquæ omnes virtutes sunt fidelissimæ animæ comites, vsq; ad diuinū Dei cōspectū. Et notate vocē illā dicere: Opera enim illorum sequuntur illos: ad ignauos & pigros confundendos, qui bona habent proposita, nunquā tamē illa opere exequūtur, nunquā illorū proposita maturescunt. Nō erat sic sancta illa anima, de qua dicitur: Flores mei fructus honoris, & honestatis. Dicit flores suos, quæ sunt bona desideria, nondum perfectos flores esse, cum iam in maturos fructus conuertebantur. O beata anima, que cum

2. Petr. 1.

Eccle. 24.

bb 2 hac

Eccle. 1.

hac diligentia bona desideria sua exequitur. Et sic consulit Ecclesiasticus viro cupido saluationis suæ, dicens: Fili concupiscens sapientiã, conserua iustitiã, & Deus præbebit illam tibi. Maximæ perditionis est hominẽ solo bono desiderio contentũ esse. Ideo ò fili mi, vbi primũ Dei desiderium habueris ne isto contentus sis, sed cõserua iustitiã, & ad huius boni desiderij executionem fac bona opera, verum est Deum adeo gratum esse, vt nõ solum bona opera, sed bona etiam desideria persoluat, quando bona opera fieri nõ possunt. Optimè hoc cognoscebat Dauid, cũ in deserto cõmorans propter inimicorum suorum timorem Deo dicebat. Dirigatur Dñe oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo. Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Siquidẽ (inquit S. Prophetas) ò Deus meus in sanctuario tuo thuri, & sacrificijs, quæ tibi offerri consueverunt, adesse nõ possum: pro fit Dñe oratio mea pro incenso quod illic tibi offert. Et eleuatio manuum mearum sit pro sacrificio, quod tibi vesperi offertur. Quia seruus Dei hoc opere cõplere nõ poterat, deprecatur, vt sua desideria, & hoc parum, quod poterat, pro operibus numeretur. Et S. Daniel cũ in Babylone esset, loquens cũ Deo, dixit: Et nõ est in tẽpore hoc holocaustum, neq; sacrificium, neq; oblatio, neq; incensum, neq; locus primitiarum coram te, vt possimus inuenire misericordiam tuam: sed in animo contrito, & spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi: quoniam non est confusio confidentibus in te. O admirabilia verba. Domine (ait) hoc parum, quod facere possumus, suppleat multum, quod facere desideramus: siquidẽ plus nõ possumus. Ad hoc propositum videtur dicere Christus: Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet, id est, qui Dei Prophetam hospitio excipit, vt illum alat, eo quod sit Prophetas, & sub hoc nomine, vt tanquam Prophetas Dei alios illuminet, doceat, atque ad Deum deducat, præmium Prophetæ recipiet, ac si ipse prophetaret, & doceret, hoc præmium illum Deus afficiet. Itaque quia desiderat, vt Prophetas alios erudiat, & ideo illum excipit, & cibatur (hoc est enim sicut Prophetam illum excipere) quasi Prophetas præmio afficietur. O benedicta, & glorificata sit tanta liberalitas, ac magnificentia! Laudent te Hierarchi cæli, vniuersæq; terræ creaturæ, Deus animæ meæ, quia tam gratum te præbes minimis quibusq; ministris,

Psal. 140

Dan. 3.

Matth. 10

10 ministris, quæ tibi miseri homines faciunt, cum etiã & desideria nobis tam liberaliter persoluas. Quare fratres charissimi non commouemur, vt tam bono Deo, ac Domino diligentissime seruiamus, qui opera nostra sic nouit remunerare? Ex his omnibus quæ dicta sunt, oportet vos intellexisse, quanti nostra intersit, vt plurima, atq; optima opera diligentissime facere festinemus: & cum plus non potuerimus, sanctissima desideria habere curemus, siquidẽ hi futuri sunt, fideles comites, qui nos in illa nouissima hora comitaturi sunt quando à ceteris omnibus temporalibus amicis deserendi sumus, in illa magnopere metuenda via tantæ solitudinis.

Sequitur in textu. *Et turba ciuitatis multa cum illa.* Etiã in hoc maximo comitatu, quem defunctus hic secum deferrebat, representatur vna ex magnis miserijs quæ versatur inter filios Adæ. Quæ 11 quidem est: peccatorem semper socios reperire, qui illum ad peccati sepulchrum properantem comitentur. Non solum autem inuenit alios qui eum comitentur, sed etiam qui adiuuent, eiusq; scelera magnopere laudent, cum tamen ne vnus quidem reperiatur qui illum reprehendat, & dicat ei: male facis; atq; hinc provenit, vt miser magis peruertatur: vt exaggerauit Dauid, dicens: Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur. Exacerbauit Dominum peccator secundum multitudinem iræ suæ non quæret: hoc est, quia peccator scelera sua ab alijs laudari videt, peccata sua magnopere multiplicat, & efficit, vt ira Dei ita multiplicetur, vt illum tanquam rem perditam derelinquat. O quam metuendum verbum, & quam terribile Dei iudicium! Videte ò infelices quid facitis peccatorem comitantes, vt in vitijs suis 12 sepeliatur. Per reuerentiam Dei vos rogo, vt à tanto malo caueatis. Etiam vitio reputatum fuit illud, quod inter gētes actum est, quia cum Nabuchodonosor Rex Assyriorum diceret se exoptare vniuersam terrarum orbem sub imperium suum redigere, misissetq; Holophernem generalem principem militiæ suæ, quod dictum cũ placuisset omnibus, vocauit Nabuchodonosor Rex Holophernem: egredere aduersum omnem regionem occidentis, cũ (inquam) ducem suum ad exequendum malectum illud desiderium mitteret, omnes illum laudabant: nec vnus tantum erat, qui ei diceret, male facis. Rex Babylonis dixit: Volo statuam meam adorandam in campo Dura collocare. Tunc congregati sunt Sarapæ, magistratus, & iudices, & optimates, vt conuenirent ad dedi-

Psal. 9.

Iudith. 2.

Dan. 3.

catio nem statuat, quã crexerat Rex. Nec verò fuit aliquis, qui tan-
 to illi sceleri cõtradiceret. In Exodo dixerũt sapiẽtes Pharaoni,
Exod. 18. digitus Dei est hic: quia intellexerũt negotiũ esse Dei, quod age-
 bat Moyses, verũtamẽ nullus eorũ regi contradixit. Quod si hæc
 inter idololatrias illos Dei ignaros reprehẽsibilia sunt: quãto dig-
 niora erũt reprehẽsiõe inter Christianos fidei, sanctoq; Euãgelij
 lumine illustratos? O æterne Deus quã obstupẽda res est hæc! q̃
 credas tu ò Christiane Deũ cũ omni potestate sua maius malũ ani-
 mę facere nõ posse, quã ab ea recedere: vnde sequitur etiã, hominẽ
 nullũ grauius dãnũ sibi inferre posse, quã à Deo segregari per pec-
 catũ: quia est infinitũ dãnũ siquidẽ bonũ quod amittit est infini-
 tũ, & tñ fratris tui peccato faueas, illudq; magnoperẽ corã illo cõ-
 mēdes: & ipso facto, tu etiã sinevlla ratiõe & emolumẽto pecces.
 Dicit quis: Nescis Dñe me esse summa voluptate, ac lætitia affe-
 ctũ, quia post multos dies, ex quo foeminã quandã adipisci inni-
 tor, hodie ad me scripsit, vt ad eã vadã, & hac nocte ire cogito. Tu
 verò ò infœlix, cũ illũ acerrimẽ reprehẽdere deberes; dicis ei:
 Dñe, vide vtrũ tibi meo auxilio opus sit: si necesse est, ego liben-
 tissimẽ te comitabor: & si sese obtulerit occasio, vitã meã in discri-
 mẽ adducam, vt tu quod expetis, securẽ consequaris: & te à tergo
 protegã, vt ad libitũ voluptate ista perfruaris. O maledicte quãtũ
 tibi, atq; illi dãnũ inferis. Tantũ malũ est peccatũ, vt cũ de illo Scri-
 ptura loquitur, illud absolutẽ malũ appellet, quasi per antonoma-
 siã, vt David: Prohibe linguã tuã à malo. Et Matth. Sed libera nos
 à malo. Et in Psalmo. Diuertere à malo, & fac bonum. Et Paulus:
Psalm. 36. Odientes malũ, adhærentes bono. Quemadmodũ cũ absolutẽ di-
 citur bonum, de spiritali intelligitur, vt David, Benedic anima
Rom. 12. mea Dño, &c. Qui replet in bonis desiderũ tuũ. Sicut etiã cæle-
Psalm. 102. stia bona in sacris literis absolutẽ bona nũcupãtur: terrestria autẽ
 bona semper cũ aliquo additamẽto nominãtur; vt in Matthæo di-
 citur. Hæc oĩa gentes inquirũt. Et postea: Scit enim Pater vester,
 quia his omnibus indigetis. Et paulò post: Hæc oĩa adijciẽtur vo-
 bis. Vbi illa appellat hæc bona; quia sunt bona finita, & quæ bre-
 uissimis terminis septa tenentur. Vitã autẽ æternã nunquã sacra
 Scriptura appellat hæc: hoc est nũquã illi additamẽtũ apponit: nõ
 enim potest ostẽdi, aut amplecti, quia nullis terminis septa tene-
 tur. Ita Dñs Si vis ad vitã ingredi: nõ dicit ad illã vitã. Et David:
Psalm. 33. Quis est homo, qui vult vitã? & sacratissima Domina nostra dixit
Luc. 1.

16 in suo Cantico: Esurientes impleuit bonis. Sic etiã cũ dicitur ab-
 solutẽ malũ, intelligitur de malo peccati. In peccato autem (vt in-
 quit D. Tho.) duo sunt: alterũ quod homo à creatore recedit; alte-
 rũ verò quòd ad creaturã conuertitur. Et ita illi duplex pœna re-
 spondet: altera quòd Deo careat peccator; altera verò quòd æter-
 nis cruciatibus torqueatur. Et sicut prius illud malum peccati est
 maius, & grauius dãnũ quod tibi inferre potes: sic etiã prior pœ-
 na est maior, & grauior, qua Deus te punire potest. Nullũ enim
 malũ potest Deus creare, quod tã malũ sit, quam bona est diuina
 eius probitas. Et hæc est, quã tibi Deus denegat, quãdo per pecca-
 tũ à te recedit. Animaduerte igitur ò miser, quomodo cũ hæc cre-
 das tibi persuadere potes, tãtũ tibi proximoq; tuo dãnũ inferre?
 Sic enim vos alteri alteros inuicẽ perditis. Idcirco dixit Prophe-
 ta Nahũ: Sicut spinæ se inuicẽ complectũtur; sic conuiuũ eorum
 pariter potantium: consumuntur quasi stipula ariditate plena. Si-
 cut spinæ (inquit sanctus Propheta) se se inuicẽ comprehendũt,
 sic peccatores alij sunt aliorum laquei, atq; inuicẽ ad scelera con-
 citãtur. Et quẽadmodũ cũ ignis venit, aliæ efficiũt, vt aliæ meli-
 ardeãt: sic etiã vni peccatores efficiẽt, vt alij in inferno dirius cru-
 ciẽtur. Ideò etiã sunt peccatores publici, quia sunt alij, qui eos co-
 mitẽtur: si enim homines cũ primũ scirẽt quenquã esse malũ, illũ
 diligentissimẽ fugerẽt: siq; vicinæ, vt primũ vicinã suã male viue-
 re cognoscunt, eius consortiũ euitarẽt: et si non Dei quidẽ timore
 impulsæ, saltẽ isto pudore cõfusæ mores immutarẽt. Non autem
 est in nobis hic zelus, nisi ad peccatorẽ in sepulturã euntẽ comitã-
 dum. Sicut dicit David: Si videbas furẽ, currebas cum eo, & cum
 18 adulteris portionẽ tuam ponebas. Istorum conuersationẽ deside-
 ras, & scelerum eorum particeps vis fieri. O maximam miserã,
 q̃ talia auxilia ad peccata cõmittẽda mali homines inueniãt: viri
 autem probi ad virtutes exercendas vix minimum quenq; fauo-
 rẽ in toto terrarum orbe reperiant; cũ tam necessarius sit ad ea
 efficienda, quæ maximẽ sensualitati repugnant. Quod quidẽ di-
 uinitus admonuit David, dicens: Expecta Dominum, & viri-
 liter age: confortetur cor tuum, & sustine Dominum. Attendi-
 te quot verbis vnã, eandemq; sententiam repetierit, vt nos
 ad bonum efficacius hortaretur. Ex quo apparet, quã difficile
 sit bonis constantes, fortes, perseverantesque in virtutum exer-
 citationibus permanere. Vbi non solum propria ipsorum caro,
 bb 4 passio-

passionesq; illis resistunt, verum & demones etiam potentissimi atque
 inuisibiles hostes atrocissimum eis bellum inferunt. Quod si ira non
 esset, nunquam tam efficaci exhortatione hic nos sanctus Propheta
 comone faceret. Quando quis in rapido ac furioso flumine maxi-
 mo cum labore & periculo demergendi se contra fluctuum impetum
 innatat: cumq; ij, qui in ripa commorantur illum ab undarum furoribus
 retrorsum repelli conspiciunt: videbitis eos maximis vociferatio-
 nibus proclamare, siquidem aliud auxilij genus illi afferre nequeunt
 & dicunt: Confortare, confortare, accipe, accipe animum, ne deficias,
 neq; defeciscaris o frater, iam iam citò in securum portum peruenies.
 Sic etiam David in hoc loco ad omnes iustos vociferatur, qui in
 contradictionibus immisi sunt, ut falsiantur, & non amittant pa-
 tientiam, sed constanti animo ulterius progrediantur singulis, dicens:
 Expecta Domine, &c. Hic est vnus ex maioribus defectibus, qui sunt
 in mundo, videlicet, non esse vicinum, amicum, aut fratrem, qui dicat
 iusto: Viriliter age, confortetur cor tuum, & sustine Domine: sed ubi
 primum vident illum se aliquantulum virtuti tradere, statim eum omnes
 derelinquunt. O serue Dei non eo quod ista tibi desint auxilia hu-
 mana, debes a virtute deficere, aut retrorsum regredi: quo enim
 minoribus hominum auxilijs Deo seruiers: eo maiore glorie co-
 ronam comparabis. Et sic illa verba admirationis, quae de sponsa di-
 cta sunt, scilicet: Quae est ista, quae ascendit per desertum sicut virgu-
 la fumi ex aromatibus myrrhae, & thuris, & vniuersi pulueris pig-
 metarij? Licet verbum illud, desertum significet rus: Hebraei enim
 saepenumero rus appellabant desertum, & illinc de rure venit tam
 odorifera. Nam animam in deserto secularibus negotijs expedita
 commorans spiritualibus diuitijs locupletatur, & efficitur sicut vir-
 gula fumi: vel sicut alij verterunt ex Hebraeo, sicut columna fumi.
 Ad significandum optimum odorem, & famam animae a secula-
 ri conuersatione segregatae, quae est quasi columna fumi odorife-
 ri. Veruntamen dictio illa desertum, etiam significat solitudinem
 & desertionem humanam, cum qua homo in hoc seculo virtutem
 operatur, & paucissima auxilia, quae ad illius exercitacionem in
 proximis suis reperit: quapropter eius virtus in conspectu Dei
 flagrantior est, & pretiosior. Atque hinc intelligetis obscurissima
 quaedam verba Diui Pauli, qui de Hebraeis loquens, sic dicit. Num-
 quid sic offenderunt, ut caderent? hoc est: nunquid ad nihil aliud
 peccarunt, nisi ut peccarent? Absit (inquit) maior est sapientia, &

pro-

22 probitas Dei, qui permisit, ut peccarent ad alium altiore finem spe-
 ctas, & assignas rationem addit. Sed illorum delictum salus est gentibus,
 ut illos amulentur. Quod si delictum illorum diuitie sunt mundi & di-
 minutio eorum diuitie gentium: quanto magis plenitudo eorum, id est,
 Deus recepit ad catholicam fidem gentes, ut saltem inuidia concita-
 ti Iudaei a peccato suo conuerterentur? Et si Iudaeorum peccatum tan-
 ta diuitie gentibus fuerunt: quanto maius lacrum, & emolumentum
 ex illorum conuersione dimanabit? Dubium autem est hoc, scilicet, quo-
 modo Hebraeorum delictum gentibus salutem attulit? Malum enim ex
 natura sua producit malum. Non potest arbor mala bonos fructus fa-
 cere. Peccatum ex natura sua faciendi, aspiciendi, audiendiq; illud nocet.
 Iudaei in illis temporibus in diuinis rebus omnibus nationibus sapien-
 tiores erant, cui credita erat eloquia Dei. Cum igitur gentes animad-
 23 uerterent Christum Redemptorem nostrum a Iudaeis non receptum
 quidem, imò potius crudelissima morte interfectum fuisse, illi magis
 increduli, & pertinaces contra Saluatoris nostri Iesu Christi fidem
 remansuri erant: ergo non salus quidem ex eorum delicto: sed condema-
 tio potius gentibus dimanauit? dico maius emolumentum fuisse gen-
 tibus Iudaeorum incredulitate: eo quod maius meritum fuerit cum tanta
 illorum contradictione catholicae fidei credere, praesertim cum Iudaei
 sapientissimi essent: & sic diuinae virtutis magnitudo manifeste re-
 uelata est, quae eos conuertit. Postea verò illi conuersi Iudaeis exem-
 plo fuerunt, ut saltem praefusione conuerterentur. Quod si ex illo-
 rum peccato Deus bonum elicuit, quantum commodum gentibus ex illorum
 conuersione oriretur, si statim conuerterentur? Procul dubio maximum
 esset medium, quod vniuersus terrarum orbis conuerteretur. Ecce
 24 quomodo hic dicit B. Paulus. Quomodo minorum fauorem in hominibus
 ad virtutem exercendam quis inuenit, eò maiorem glorie coronam
 esse meriturum. Hoc igitur negocium concludens vos fratres cha-
 rissimi iterum atq; iterum humiliter deprecor, & per clementissima
 Saluatoris nostri Iesu Christi viscera vos rogo, ne comitemini, ne-
 que faueatis defunctum peccatorem, ut magis in vitijs sepeliatur:
 sed cum amore, & pietate omnes posibles rationes perquiratis,
 ut illum ab eius malis abstrahatis, atque ad Deum conuertatis.

Dicit ulterius sanctum Euangelium. Et haec vidua erat. Quam cum
 vidisset Dominus misericordia motus super eam, &c. Ex his verbis infer-
 tur quod signum est tam bonam esse hanc mulierem, ut propter illam Deus fi-
 lium eius suscitaret. In illis enim temporibus optima erat viduae. Si-

bb 5 cut

simile.

Cant. 3.

Roma. II.

Luc. 2.

cut refert B. Lucas de illa benedicta Anna, quæ vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor. Quæ non discedebat de templo ieiunij, & orationibus seruiens nocte, ac die. Non attenditis quot excellentias huius sanctæ mulieris refert hic B. Euangelista: atque vt diceret illam esse bonã viduam, prius dicit eam bonã virginem fuisse, & cū viro suo bene vixisse, bonam virginẽ in illis verbis, à virginitate sua. Bonam autem fuisse cum viro subiecta fuit, in illis verbis S. Euangelista declarat: vixerat cum viro suo annis septem. Hoc est, nunquã in septennio à viro suo recessit. Tot enim annos illius cõnubio coniuncta fuit. Talẽ oportet esse bonã mulierẽ, quæ matrimonio alligata est: non verò sicut vxorẽ Iob, de qua dicebat S. Iob: Halitũ meũ exhorruit vxor mea. In tantam (inquit) miseriam & laborẽ deueni, vt vxor mea me exhorreat. Ne exhorreas o fœmina virum tuũ, nec ab eius latere recedas, & vterq; plurima peccata euitabis. Etiã hæc sancta mulier fuit bona vidua, & toto vitæ suæ tempore castitatem obseruauit. Et adhibet hic S. Euangelista remedia, quibus castitas conseruatur. Primum est: Nõ discedat à templo. Ridiculum est enim vos occasionibus offerri, & à Deo puritatem, & castimoniam postulare. Illã à Domino petere optimum est: veruntamen recludere domitiam, & ab occasionibus recede. Secundum remedium est ieiunium. Anus erat illa, & octogesimum quartum annum confecerat, & iam senio confecta erat: quare igitur ieiunabat? ad conseruandam continentiam. Et si vetula sis necessaria tibi est abstinentia, carnis enim voluptates, & illecebræ nullam carnem veterem esse iudicant. Salomon iuuenis fuit castus, senex verò libidinosus, & nimis carnalis fuit. Etiam referunt sacræ literæ de Sancta Judith. Erat autem Judith vidua, &c. & in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur: & habens super lumbos suos cilicium ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter Sabbatha, & neomenias, & festa domus Israel. Quid vobis de viduis illius temporis videtur? Multò igitur meliores oportet esse viduas nostræ tempestatis: præcipuẽ cum illæ in lege scripturæ viuerent: nunc verò in lege gratiæ viuamus, quæ nos ad tantam perfectionem obligat. Diuus Paulus normam assignat, qua viduas gubernari oportet, si volunt viuere sicut decet. Et dicit: quæ verè vidua est, & desolata speret in Deum,

& in

Iob. 19.

Judith. 8.

28 & instet obsecrationibus, & orationibus nocte ac die. Nam quæ in delicijs est viuens mortua est: & hæc præcipe vt ardeat tibi les sint. Hoc (inquit B. Apostolus discipulo suo) illas admonere debes vt sint valde perseverantes in oratione, & clausura, & ne de licatè, imò verò austerè, & acriter corpora sua tractent.

Misericordia motus super eam. Non dicit super eum: magis enim miserari debemus eos, qui in maximis huius sæculi periculis remanent, quàm eos, qui ab hac vita recedunt; præcipuẽ si diuinis sacramentis perceptis, & sicut Christianum virum decet ad cœlestem beatitudinem proficiscuntur. Qui enim in hoc sæculo remanent, quanuis res omnes ad libitum habeant, illisque libere perfruantur: non tamen Deo fruuntur, in quo vno omnis nostra fœlicitas sita est. Et in periculo remanent illum in perpetuum amittendi. Nullum arbitror esse sapientem virum, qui si omnia 29 diligenter, & singula quæque considerauerit, & quæ situs fuerit, vtrum bonum esset quòd homines tot annos nunc viuerent, quot in initio mundi viuere consueuerant, an quòd non plures annos viuerent, quàm nunc viuunt non diceret, melius esse homines non longiorem vitam ducere, quàm hoc tempore ducitur. Conijcite oculos in rationẽ, qua hodie viuatur, in mēdacia, latrocinia ambitiones, & alia peccatorũ genera; cõsiderateque rationẽ, quæ de his omnibus, atque etiã de minimo quoque verbo otioso, quod ore profertur supremo iudici reddenda est. Oculos pervniuersum mūdum extendite, & videte delicta omnia, quæ in illo committuntur: & quæ homines committere desiderant (nam apud Deum voluntas pro facto reputatur, & tam de desiderijs, quàm de factis homo mercedem, aut supplicium accepturus est) & videbitis quòd vltius vita progreditur, eò etiã scelera adaugeri. Si igitur homo, qui quadragesimum, aut quinquagesimum annum agens moritur, ad octingentesimum, aut nongentesimum annum faciẽs eadem mala opera, quæ huc vsque fecit, peruenturus esset, quid esset de illo? quibus vè satis dignè supplicijs puniretur? si cum sceleribus, quæ quinquaginta annis perpetrata sunt, non est qui audeat Dei iudicium sustinere: dicite, cum ijs peccatis quæ nongentis annis commissa essent, quis in iudicio auderet apparere? O Dñe benè decretum est sicuti decreuisti, vt breues dies hominis essent: neque enim plures annos viuere volumus: siquidẽ cū tã breui tẽpore viuamus adhuc maxima cū difficultate in huius 30 sæculi

saeculi mori nauigamus, & aeternae vitae comparandae tam parum securitatis habemus. Misereamur igitur nostrimetipsum fratres charissimi, siquidem in tanto discrimine remanemus, & quomodo morituri simus, penitus ignoramus, Deumque laudamus propter illos, quos cum peccatorum suorum cognitione mori videmus, deuote diuina sacramenta recipientes, & tanquam fideles Domini seruos omnes res suas per ordinem disponentes.

Sequitur in textu. *Dixit illi: nolite flere.* Misera etenim vidua lachrymis perfundebatur ob mortem filij sui. Haec est etiam alia filiorum Adae miseria, quod propter corporalem liberorum, amicorum, & fratrum nostrorum mortem maxime contristamur, & ingentem lachrymarum copiam effundimus: & licet illos in plurimis, grauis simisque sceleribus mortuos, ac sepultos animaduertamus, nullum ex illorum spirituali interitu dolorem percipimus: imò cum illis ridemus, quod profecto longe aliter esse oportet, sicut nobis commendat Ecclesiasticus dicens: modicum plora super mortuum; quonia requiescit. Nequissimi enim nequissima vita super mortem fatui. Luctus mortui septem dies, fatui autem, & impij omnes dies vitae illorum. Non vobis prohibeo, ne mortuos vestros lametemini, cor enim carneum, & tenerum cum sit, non potest amicorum, filiorumque, ac parentum obitum non sentire: veruntamen vobis commendo, ut hoc cum taxi, & moderatione faciatis. Peccatoris autem mors tota eius vita plorari debet. Et de hoc conuerteritur B. Augustinus, quia videlicet peccatores non miseramur, dicens: sunt ne in te Christiane viscera compassionis, qui plangis corpus, a quo recessit anima, & non plangis animam, a qua recessit Deus? quid autem mirum videtur Diuo Augustino te liberorum, fratrumque; tuorum spirituali mortem non lugere, cum tuummet interitum nescias lachrymari? Postquam enim mortaliter peccasti tam securè & alacriter rides, comedis, & dormis, ac si contra lapidem aliquem aut ligneum Deum peccauisses, qui nec sentit, nec quicquam intelligit: cum tamen peccatum istud (vt paulò antea dicebamus) infinitum sit incommodum. Nunquid maior insensibilitas esse potest? O celi, & terra super tanta cecitate obstupescite. In lachrymas vertebatur vir quidam nomine Michas quia latrones quidam eius idola arripuerant, illosque vociferans infestabatur: qui cum respexisset dixerunt ad Micham: cur clamas? qui respondit: deos meos tulistis, & dicitis, quid tibi est? ac si diceret: quod aliud maius malum mihi poterat accidere, quam me Deos meos amisisse?

34 se? Tu verò cum per peccatum infinitae maiestatis Deum perderis: nescis tamen pro tanto incommodo suspirium proferre?

Dicit Dominus: Adolescens tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus.

Vno verbo Domini statim iuuenis resurrexit. O admirabile Dei potentia, quae tam manifestè hominibus declarata est. Hoc est quod multis ante diebus propheta praedixerat his verbis: Thabor, & Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia. Hoc dixit, quia in monte Thabor transfiguratus est optimus Iesus ubi paterna vox audita est dicens: Hic est filius meus dilectus. Et in monte Hermon, in quo haec ciuitas Nain sita erat hoc tam insigne miraculum operatus est, in quo etiam se filium esse Dei, patrique; aequalè apertè demonstrauit. Cum primum dixit: Adolescens tibi dico: surge, statim resurrexit. Hoc etiam nunc plurimis senibus in peccatis suis mortuis dicit: 35 qui tamè nolunt exurgere. O maledicte senex, qui iam iam prope sepulturam pedes habes, quod tempus ad exurgendum expectas? quare diuinae voci caput non submittis? Quam obstupenda res esset, si videremus arcem veterrimam, sine speculatoribus, sine munimine, sine mœnibus, & denique; sine molis, quae tamè sauisissimis hostium telis oppugnata, eorum imperio nollet submitti? senex, qui iam non habet speculas, qui iam visum amisit, quae sunt hominis speculae, destructis vallibus, ac munimine, quae est fortitudo, species, & pulchritudo iuuentutis, & iam rugoso vultu: quique; iam non habet molas, nec dentes, quibus ea quae manducat possit permolere, & est quasi turris vndique; foraminibus penetrata, hoc est vndique; doloribus circumseptus: quae inspirationibus, praedicatorumque; vocibus Deus oppugnat, ipse tamè ei resistit, & amator, lusor, auarus, murmurator, sicut peior adolescens oppidi esse perseverat. Adolescētulus minima quaque; reprehensione redargutus toto corpore contremiscit: vnde videre est quot adolecentes relictis secularibus vanitatibus asperissima monasteria poenitentiam aeternam ingrediuntur: senes autem in dies peiores efficiuntur: quod est satis magnum malum. Veruntamen illi Deo satis superque hoc persoluent. *Et dedit illum matri suae.* Ecce misericordiae complementum. Prius Dominus viduae illius misertus est: postea mitibus verbis eam consolatus est: postea verò singulare hoc beneficium in illam confert, quod filium eius viuum illi restituit. O si nunc pia, ac tenera viscera haberetis, proximisque vestris compateremini: quam diligenter illos verbis, operibusque; consolaremini. Commorabatur S. Daniel in faeu inter plurimos leones, dixitque; Angelus Domini *Dan. 14.* ad

ad Abacuch: Fer prandium, quod habes in Babylonem Danieli, 37
 qui est in lacu leonum, & paulò post: & portauit eum capillo ca-
 pitis sui, posuitque eum in Babylonem super lacum impetu spi-
 ritus sui. Contemplamini fratres charissimi pauperem inter leo-
 nes commorari. Qui enim sunt immaniores leones, quam fames,
 sitis, nuditas, ac morbus? hos quidem non quilibet vir quantūuis
 fortis sufficit lacerare. Idcirco tibi mittit Angelū Dñs, qui te ca-
 pillis apprehendat, atque illuc deducat. Audis quenquam dicen-
 tē. O quanta necessitas in tali domo versatur, est enim in illa vir,
 vxor, ac liberi, vniuersa denique familia infirma, & hæc audiens
 statim tener redderis, & illorum misereris, desiderasque statim il-
 lis occurrere. Hic est Angelus, qui te capillis apprehendit, prædi-
 cator, qui proximi tui egeni inopiam manifestat, Angelus est,
 quem Deus ad te mittit. O vtinam fratres charissimi his verbis 38
 meis cogitationes, desideriaque vestra rapiantur, cordaque vestra
 mollificentur, vt ardentissimi spiritus impetu per pauperum do-
 mos amodò incedatis, eorum necessitatibus occurrentes, vt vobis
 Deus faueat, gratiamque suam conferat, qua cælestis gloria impe-
 tratur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Feria. VI. post Dñicam. III. in Quadrage.

*Erat quidam languens Lazarus à Bethania, de castel-
 lo Maria, & Martha sororum eius. Ioan. II.*

ST. A. T. I. M. in principio Sancti Euangelij res quædam nota
 tu dignissima se se nobis offert: quæ est quod vt Sanctus Euā-
 gelista morbum, mortem, resurrectionemque Lazari narret, refert
 etiā illi duas sorores fuisse, de quarum altera dicit: *Maria autem erat
 quæ unxit Dominum unguento.* In quo maxima Dei gratitudo decla-
 ratur, & quantoperè ministeria, quæ ei fiunt, meminerit; manife-
 stè ostēditur. Et nullam esse rem (humano videri) tam minutam,
 quam ipse magnoperè non æstimet, atque in catalogum suum in-
 scribat, vt postea persoluat. Quando hæc sancta mulier conuersa
 est, & Dño ministeria illa fecit: scilicet, illius pedes lachrymis la-
 uit, capillisque capitis sui terfit, atque eos sæpissimè osculata est.
 in domo Pharisei, statim gratissimus Dominus, vt Phariseū con-
 funderet, illa sigillatim annumerauit, obijciens illi, eū simile non
 fecisse. Et voluit vt in Euangelio suo scripta remanerēt, atque ea sæ-
 pissi-

2 pissimè. S. Euangelistæ referrent. Atque etiā in suo Euāgelio di-
 xit: in die iudicij sigillatim opera bona à se esse referenda. Esuriui
 (inquit) &c. sitiui, & dedistis mihi bibere. Et quando Abraham
 notabile illud sacrificium voluit offerre immolans filium suum
 Domino: missus est Angelus à Deo, qui maximum illud mini-
 sterium, quod Deo exhibuerat, illi exaggeravit, & plurima ei be-
 neficia promisit. Dixitque ei per memetipsum iurauit, dicit Dñs,
 quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, bene-
 dicam tibi. &c. Attēdite quantoperè hoc exaggerat: hanc rem (in-
 quit) ac si non essent verba, quibus satis explicari posset. Et po-
 stea illud sigillatim nominat dicens: quia non pepercisti filio tuo:
 & tali filio vnigenito. Et quia illud voluit facere, dicit: quia feci-
 sti, quia iam factum Deus reputauit. Et de pijs operibus, quæ
 3 vnusquisque iustorum facit, dicit Spiritus Sanctus: disperfit, de-
 dit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi. O bene-
 dicta sit talis maiestas, & talis pietas. Nimis minutæ rationes
 sunt hæc Domine Deus meus, ad tam parua ministeria, tibi præ-
 fertim exhibita, cui tantum deberur. Sic opus est, vt intelli-
 gat vilis terræ vermiculus nihil tam paruum à suis manibus exi-
 re, dummodo cum charitate, & cordis puritate illud faciat, quod
 à Dei oculis non inspiciatur, & in futuro persoluum in diuina
 eius memoria non custodiat. Cum charitate (inquam) & cor-
 dis puritate, quia secundum Scotum & communem omnium
 Theologorū sententiam, non est amplius vita nostra, quam qua
 4 tenus est accepta Deo: Deo autem sine hisce rebus nequaquā est
 accepta. Veruntamen siquidē gaudemus Deū tātā ministeriorū
 nostrorū rationē habere, etiā oportet nos maximi æstimare bene-
 ficia, quæ diuina ipsius maiestas in nos confert. Vnū quod sanctis-
 simis eius oculis odibile magnoperè est, hoc est, scilicet hominē
 aliam ad recipiendū, aliam verò ad largiendū habere mensuram,
 vnaque statim proprias res suas, altera verò alienas perpendere. Et
 sic dicitur: pōdus & pondus, mensura, & mensura, vtrumque; abo-
 minabile est apud Deū, plerumque; homo res suas magni, res verò
 Dei minimi æstimat. Arbitramini Deū à vobis ministerio mag-
 no deuinctum esse, eo quod rem sacrā audieritis, aut elemosynā
 pauperi erogaueritis: & istud apud diuinū eius cōspectū plurimū
 valere, & pendere vultis: crebra autem beneficia, quæ à libera-
 lissima eius manu quotidie accipitis, nihil apud vos valere
 vul-

Matth. 25

Gene. 22

psal. 112

scotus in

3. d. 29.

Prov. 20.

vultis: Hoc est igitur diuersa pondera, & mensuras habere, quod
 quidē abominabile est apud Deū. Quod cū ita sit fratres charis-
 simi diligentissimē curate, vt celestia eius dona in corde vestro
 magnū pondus habeant. Attendite quantū in sponsæ corde pēde-
 bant, cū sponso diceret: Meliora sunt vbera tua vino, flagrātia vn-
 guētis optimis. Vbi interpretes per vbera, mirifica beneficia, cœ-
 lestiaq; dona quę Saluator noster Iesus Christus in mūdū attulit,
 & operatus est, quibus nos eterno patri reconciliauit, nec nō & re-
 liqua omnia, quę in nos quotidie conferūtur, volūt intelligi. Et
 hæc sunt dulciora, & suauiora animæ Dei amatrici, quā omnes se-
 culares voluptates, quę in sacris literis vini nomine nūcupantur
 vt Esaias dicit: vā qui potentes estis ad bibendū vinū. Atque his
 beneficijs magis, quam cunctis delicijs vniuersi mūdi delectatur: &
 pro illis omnia terrena despicit: sicut prædixit Esaias dicens: & cō-
 taminabis laminas sculptilium argenti tui &c. egredere, dices eis.
 Hoc est, cū primum ex cœlestibus dōnis gustum cœperis perci-
 pere, omnia quę tanquam Deū venerabis, maximoq; amore di-
 ligebas, quibusq; delectabaris, ita tibi erūt horribilia vt ne oculos
 quidē in illa velis conijcere. Hoc significat: cōtaminabis laminas,
 hoc est execraberis, & conculcabis. Quis enim Deū nō sequetur,
 terrenūq; lutū, atq; immūditiam cōtēnet, si talia Dei beneficia re-
 ste norit perpēdere? Hoc est quod Dñs dixit per Oseā his verbis:
 In funiculis Adā trahā eos in vinculis charitatis. In quo loco vbi
 nos legimus Adā, Hebręi legūt, hominū, & sic est horū verborū
 sensus. Illos ad me attrahā non sicut attrahi solent tauri, & feræ fu-
 nibus deuinctæ, sed sicut solent homines allici beneficijs inducti,
 vt benefactores suos diligant. Quam grata autem sit hæc gratitu-
 do Deo ex illis memorabilibus verbis aperte apparet, quę Dauid
 dixit: vbi postquam maxima beneficia numeravit, quę à diuina
 manu Dñi acceperat, dicit: repleatur os meum laude, vt cantem
 gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Et paucis intermissis
 dicit: Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die salutare tuū.
 Quoniā nō cognoui literaturam, introibo in potentias Dñi: Dñe
 memorabor iustitiæ tuæ solius. Vbi pro dictione: literaturam, alij
 verterūt: numerum. Vbi est notandum numerum, & literam idē
 esse. Hebręi enim literas pro numeris annumerabant. Et sic Se-
 pher idem est quod liber, & numerus. Et ita, non cognoui litera-
 turā: hoc est: non cognoui numerum. Tot sunt (inquit propheta)

be-

7 beneficia, quę à tua diuina manu accepi, vt mihi penitus innume-
 rabilia esse videantur, Tu me à patris mei gregibus abstulisti, sæ-
 penumerò à Saulis manibus eripuisti, super Israel me regem con-
 stituisti: & denique tuam mihi gratiam cōtulisti. &c. tot sunt Do-
 mine tuæ in me beneficia, vt illorum numerum profus ignorem.
 Et propter hanc gratiarum actionem spero me absque dubio do-
 mum tuam ingressurum, atque inter Angelos tuos (quę sunt po-
 tentiæ tuæ: illi enim sunt instrumenta, quibus potentias tuas
 exerces) esse collocandum. In quibus verbis duo nos oportet
 magnopere animaduertere: alterum, nō satiari sanctum Prophe-
 tam Deo gratias agere, ipsumque laudare pro acceptis benefi-
 cijs: alterum, verò illum videri prætermisis omnibus bonis ope-
 ribus, quę fecerat, cunctisque ministerijs, quę Deo exhibue-
 rat, & quasi eorum immemorem in hac vna gratitudine, gratia-
 rumque actione omnem suam spem cœlestis beatitudinis conse-
 quendæ constituere. Quę quidem admirabilis est exaggeratio,
 quæ detegitur quā iucunda sit Deo gratitudo. Hinc etiam quā
 graue peccatum sit ingratiudo declaratur. Sanctus Moyses cum
 iam prope obitum esset: magnam quandam habuit populo con-
 cionem, in qua de beneficijs, quę à Deo perceperant, & de maxi-
 ma ingratiudine, qua in Deum ipsi fuesant, copiose egit. Et in-
 ter alia quę eis locutus est, dixit illis: Vos vidistis vniuersa, quę
 fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti. &c. Tentationes ma-
 gnas, quas viderunt oculi tui. Signa illa, portentaque ingentia. Et
 non dedit vobis Dominus cor intelligens, & oculos videntes, &
 aures, quę possent audire vsque in præsentem diem. Hęc autem
 cæcitas satis manifestè declaratur ex vitulo aureo quē postquam
 tot à Deo beneficia acceperant, conflarunt. Attendite quā cæci
 essent, cū dixerint: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerūt de ter-
 ra Ægypti. Quid vobis videtur fratres de tali amentia? O sancte
 Deus, quanta est hæc cæcorum hominum insania! Nullus est no-
 strum, qui tantam cæcitatē, ingratiudinēq; non admiretur.
 Quid autem erit, si nos illos ingratiudine superamus? quantò ma-
 ius beneficium est Deum pro nobis hominem factum fuisse, cru-
 delissimamque mortem subijisse, totq; sacramenta gratiæ, ac san-
 ctificationis plena nobis reliquisse? Vtrum autē his omnibus be-
 neficijs affecti idola adoremus, an non, efficacissimi testes sunt am-
 bitiones, expetitiones, voluptates, mensæ, lecti, verba, ac denique

Tom. ij.

cc.

opera.

opera vestra. Omnia quæcunq̄ cogitatis, loquimini, & ope-¹⁰
ramini vos idololatrias Deo vestro ingratos esse prædicat. Quo igitur
supplicio dignus est, qui ita infinitæ Dei liberalitati respon-
det? Timete fratres charissimi ne hæc beneficia in atrocissimos car-
nifices vobis conuertantur. Quod re vera continget, nisi vos emē
daueritis. In illis autem verbis, quæ dicit: Non dedit vobis Domi-
nus cor intelligens: ostēditur singulare etiam esse donum, ac be-
neficium Dei gratitudinem. Quapropter diligentissimè curate il-
lam à Domino die, noctuque instantissimè postulare dicentes sin-
guli: Domine perspicaces oculos mihi concede, vt quàm multa ti-
bi debeo conspiciam, da mihi intellectū, vt tua maxima in me be-
neficiare rectè perpēdere nouerim, da mihi cor suauē, ac lenē, vt pro
eis gratias innumeras tibi agā. Hoc saltē fratres charissimi vobis¹¹
hodie penitus persuadeam, vt hoc crebrò Dominum exoretis.

Hæ duæ sorores videntes fratrem suū infirmari, statim nunciū ad
Dominū miserunt, qui illi earū nomine fratris sui morbum nuncia-
ret, & diceret: *Ecce quē amas infirmatur.* O quā salubre consilium est
hoc, & quam bonū exemplū christiano. Infirmaris frater: primū
igitur medicū Iesum Christū accersi, ne corporale medicū prius
quam Deū iubeas accersiri. Aspice has venerabiles fœminas quo-
modo prius Dei, quàm hominū auxilia deprecantur. Compertū
est Deū sæpenuero propter peccata morbis ac tribulationibus
homines affligere. Hoc significat quod dixit Dauid. Tribulatio,
& angustia inuenerūt me. Videtur Deus labores, ac morbos homi-
nibus immittere, quasi canes venationibus edocti. Qui illos inue-
stigent, quousq; eos inueniant, & quantūuis in abscondito lateant,¹²
ab eis reperiātur. Samson sensualis passionē excæcatus ad diuersas
meretrices ingressus fuisse dicitur. Et sic cū corporaliter sanus ef-
set aīæ oculos amisit: postquā autē corporales oculos perdidit, spi-
rituales recuperauit, animaduertens enim se cæcū tribulatūq; esse
ad Dñm conuersus est, & dixit. Dñe Deus meus memēto mei, &
redde mihi nūc fortitudinē meā pristinā. Talisq; fuit oratio illa, &
tantū apud Deū eius cōtritio valuit, vt Dñs pro sua infinita mise-
ricordia, illi pepercerit, & quod petebat, cōcesserit. Vt videatis q̄
vt ilior illi afflictio illa, & cæcitas fuerit, quā sanitas, & visus, quo
antea fruebatur. Si igitur verū est, Deū infirmitatē, & laborē quasi
canes, qui peccatorē inuestigēt, mittere, si te morbus, & tribulatio
inuenerūt, & te morbo laborantē experiris consentaneū est vt ad
ipsum

Psal. 118.

Jud. 16.

13 ipsum Deum confugas, sicuti fecit Samson, cū se cæcū, & debile
vidit. Ne sis quasi Samuel qui quū à Dño vocaretur ad Heli con-^{1. Reg. 3.}
fugit. Vocaris à Deo p̄ morbum & tribulationē, tu verò ad medicū
cōfugis: rationi consentaneū est, vt prius ad ipsum Deū cōfugas
peccatū tuū cognoscēs, illudq; lamentās, & cū maxima lachryma-
rū copia à Dño misericordiā exposcēs: sicut fecit Dauid, quando
Dñs illum laboribus inuestigauit, qui dicebat: Exaudi Deus ora-
tionem meā, auribus percipe lachrymas meas. Videris sancte Da-
uid bono loquēdi modo nō vti. Lachrymæ enim perspicere quidē,
audiri verò nō possunt. Si essent voces, bene rogares, vt exaudirē-
tur. O non hoc intelligitis. Lachrymæ enim peccatoris cōtriti sua-
uissimus quidā est cōcensus & musica in auribus Dei. Et si quidē
quādo tibi Deus morbum mittit, hoc præcipuè expetit, prius cum
14 illo age, & postea bene poteris corporalem medicum accersire.

Respondit Dominus ad sorores, dicens: *Infirmas hæc non est ad
mortem.* O Christe infinita æterni Patris veritas, quid est hoc,
quod dicis iam iam animam exhalat: & tamē tu dicis illum hoc
morbo nō esse moriturum? Videris secundū secularium hominū
consuetudinē loqui, qui ægrum alloquentes, licet iam prope obi-
tum sit, illi dicunt, nihil erit infirmitas hæc, nō morieris hoc mor-
bo, statim tibi bene erit. Hæc dicens, fefellit Sathanas primā mu-
lierem, dixit enim illi: Nequaquam moriemini. Et qui tunc hoc^{Gene. 3.}
verbum locutus est, idem nunc in amicorum, liberorum, medico-
rumq; oribus ponit: omnes enim infirmo dicūt: bene tibi est Do-
mine, nō hac infirmitate morieris. Nec est qui dicat: attende Do-
mine, quia iā prope morieris, sed omnes dicunt: Nequaquā morie-
mini. Et medici præcipuè in maxima culpa sunt circa hoc. Et
15 summus Pontifex Pius V. fœlicis recordationis eos motu quodā
proprio excōmunicat, si infirmū certis vicibus viderint, nec illum
admonuerint, vt peccata sua confiteatur, sacrosanctumque Eu-
charistiæ sacramentum suscipiat. Quod si dicatis: O pater, Gale-
nus & Hipocrates prohibent, ne quid infirmis dicamus, quod eis
molestiam possit afferre. Dico Galenum, & Hipocratē gentiles
fuisse, & idcō sempiternis inferni ignibus cruciari, nec mirū esse si
hoc dixerint. Vos autem cum Christiani sitis eisdem tormentis
puniemini, nisi mun⁹ vestrū sicut Christiani exequuti fueritis, &
nisi vos in omnibus Deum timentes præbueritis. Quid igitur
Domine tu loqueris sicut hi, & dicis illum non esse moriturum?

Non dicit Dominus absolutè illum nō esse moriturum, sed dicit: 16
 La firmitas hæc non est ad mortē: scilicet, vt hac morte vniuersa-
 le generis humani debitū soluturus sit. Sed pro gloria Dei, vt glo-
 rificetur filius Dei per eā. Illum enim à mortuis suscitans, se verū
 Deum, hominisque conditorem esse comprobauit. Est hic perfe-
 ctissima quædam imago, & dicit quis: Ego illam confeci, ego sum
 pictor, qui hanc imaginem depinxi, cui vos non vultis credere: si
 pictor ille imaginem oblitit, & delet, aliamq; illi simillimā effi-
 cit, satis euidens probatio est primam etiā ab eo depictam fuisse.
 Dicebat Christus Redemptor noster hominibus: Ego & Pater
 vnum sumus, vnū rerum omnium principiū. Homines verò illū
 esse, qui hominem creauerat, credere volebāt. Dicit igitur Domi-
 nus: Deleatur imago ista: hoc esse hominis oblinatur, Lazar⁹ mo-
 riatur, desinat esse persona. Quam imaginem oblitā iterū depin- 17
 git, Lazarūq; mortuum resuscitat, personāq; illam, quæ desierat
 esse, reficit. Peremptoria ratio, & euidētissima comprobatio est
 hæc, quod Christus Dñs noster vniuersalis cunctorum hominum
 creator existit. Et tideo dicit: vt glorificetur filius Dei per eā. Etiā
 nunc sunt plurimi, qui ad gloriam, & honorem Dei sunt homi-
 nes: alij verò sunt, qui ad nihil aliud, quàm ad dedecus, & contu-
 meliam Dei viuere videntur. Apud vos cum videtis iuuenem ele-
 gantem, & perpolitus vestibus exornatum: statim queritis. Cuius
 famulus est hic? Satis apparet illū bono Domino seruire. Quod
 si nudum, aut tritis vestibus, & veteribus calceis indutum illū vi-
 detis, dicitis: signum est quod alicui misero, & rustico hero seruit.
 Sic vir præditus virtute, & qui in sanctitate maximè proficit:
 quantum est ex se omnibus illum aspicientibus occasionem Dei 18
 laudandi, & glorificandi præbet: quia talem donorum vestem, &
 ornamentum seruis suis largitur. Et sic dicitur de amico Dei: Di-
 lectus Deo, & hominibus, cuius memoria in benedictione est.
 Dicit Spiritus sanctus eius recordationem, occasionem præbere,
 quò homines Deum glorificent, illique benedicant, qui talem
 illum fecit. Et ita dicit purissima virgo Maria Domina nostra
 in suo Cantico: Magnificat anima mea Dominum. Deum Ma-
 gnificare, & exaltare, est quemquam adeò in virtute proficere, vt
 quicumque illum intueatur, ex eo Dei magnitudinē probitatem-
 que pōssit inuestigare, clarioremque eius cognitionem valeat im-
 petrare, qui seruos, & amicos suos tales norit, & pōssit efficere.
 Contra

simile.

1047. 10.

simile.

Eccles. 45

Luc. 1.

21 Contra verò peccator, qui tritis ijsq; horridis, & immundis vesti-
 bus indutus est, infidelibus occasionem præbet, vt dicat illum ma-
 lo Domino seruire. Et hoc est quod B. Paulus dicit: Nomen enim Rom. 2.
 Dei per vos blasphematur inter gentes. Videntes enim gentes vi-
 tam, moresque malorum hominum dicunt: qui sunt dii qualem
 Deum habent, qui eorum peccata sufferunt: quæ hominum ratio,
 aut modus est hic, qui ne legem quidem naturalem obseruant: Si-
 gnum est eorum Deum talem esse, quales illi sunt. Hoc est Deum
 dedecorare, & iniuria afficere. O fratres charissimi saltem prop-
 ter Dei honorem ac reuerentiam erubescite cū Christiani appel-
 lemini, tam turpiter, ac flagitiose viuere, vt sacrosanctū Iesu Chri-
 sti nomen inhonestetis. Considerate quantum illi debeatis, & quan-
 ta propter vos fecerit, ne illi pro solatione vituperia, & contume-
 22 lias referatis. Curate etiam diuinum Magistrum vestrum imitari
 in hoc verbo, quod hic dicit: Pro gloria Dei. Hoc est quod ipse in
 omnibus operibus suis summo opere intendit: videlicet, vt Deus
 glorificaretur. Et ita hoc est principalis, in quo illū debemus imi-
 tari, vt omnia opera nostra adhuc finē dirigantur. Hoc allegabat
 Moyses cum Deus illi diceret se velle populum Israelis euertere: Exod. 32.
 Ne quæso (ait) dicant Aegyptij: callidè eduxit eos vt interficeret
 in montibus. Domine (inquit) delere populum istum dedecet ho-
 norem & gloriam tuam: dicent enim gētes te esse Deum seducto-
 rem, & qui homines decipis. Sic etiam Iosue quando milites sui su-
 perati sunt, ad Dominum proclamabat dicens: Et quid facies ma-
 gno nomini tuo, vt non tam populi euerfionem, quàm gloriam,
 & honorem Domini intendebat, ne forte Deus blasphemaretur,
 23 Idem intendebat David, cum affectuose à Dño postulabat, vt se
 à Saulis potestate liberaret. Non erubescant (inquit) in me, qui ex-
 pectant te Domine, Domine virtutū. Domine propter pietatem
 tuam te deprecor, ne patiaris, vt ego qui sub misericordie tue um-
 bram confugi, quique protectionem tuam efficacissimè postulauī,
 ab hoc atrocissimo hoste deuinca, nisi qui in te vnò omnem spem
 suam sitam habent, animæ uerentes, quam parum auxiliij mihi
 præbes, & videntes me à te destitui, de misericordia tua desperer.
 O admirabilem glorie & honoris Dei amorem! Et enim non tam
 expetebant iusti Dei beneficia, eo quod sibi essent utilia: quàm vt
 propter illa Deus ab omnibus magis gloriaretur. Cui hoc ipso
 affectu dicebat Deus Paulus: Magnificabitur Christus in vobis
 Tom. ij. cc 3 pore

Rom. 2.

Exod. 32.

Iosue. 7.

Psalms. 68

Philip. 1

pore meo: siue per mortem, siue per vitā. Mihi enim viuere Christus est: & mori lucrū. Hoc est, huic finem vitam mortemque meam destinaui, videlicet vt Deus glorificetur. Per nomen vitæ, & mortis vniuersos euentus, tā prosperos, quā aduersos intelligit. Nō sic faciunt pluri mi, qui cum salute, & prosperitate Deum vellent potius quā cum infirmitatibus, & aduersitatibus glorificare: atq; hoc a Domino instantissimè deprecantur. In quo malunt Deum potius eorum voluntati, quā ipsos eius beneplacito conformari. Ac si dicerent: Domine si me vis diuitem, sanum, & honoratū, sic tibi seruiam: sin minus quære quis tibi seruiat. Ego profectō arbitror istud non esse Deo, sed sibi ipsis seruire. Videtur mihi Deū merito posse talibus hominibus idē dicere, quod Alexāder dixit incolis cuiusdam ciuitatis, qui illi dimidiā diuitiarum suarū partē offerrebāt, vt illos in pace dimitteret, nec eis bellum inferret. Non ego (inquit) cū hoc proposito in Asia descendi, videlicet, vt ea que mihi daretis possiderē, sed vt ea, que ipse vobis darē, haberetis. Sic potest Deus dicere: Non cū hac intentione descendi ego in anima tua habiturus, videlicet, vt reciperem quæ tu mihi dares, atq; vt in ijs solū modo, quæ magis tibi placerent, & appetitui tuo cōformiora essent, mihi seruires: sed vt quācunq; viuendi rationē mea diuina prouidentia decernerem, tibiq; designarem: illam tu felicissimā, prestantissimāq; esse iudicares. Qui ita facit, hic ad gloriā Dei viuat, illamq; in omnibus actionibus suis intēdit. Ideo B. Augustinus dicit: Deus est nobis summum bonū, nec infra remanendū nobis est: neq; vltra quærendū. Alterū enim periculosum, alterū nullū. Minus quærere, quā Deū, periculosum: maius autē impossibile. O gloriose Apostole Paule benedicta sit diuina maiestas quia tā sublimi amore sui te arripuit, vt diceres. Siue per mortē, siue per vitā. &c. Sic sic fratres charissimi nos Deo in vtraque fortuna seruire oportet: non verò in ijs tantum, quæ nobis placēt.

Postquam nuncius discessit, cōmoratus est ibidē sapiētissimus Magister duos dies: quibus peractis dixit discipulis suis: *Lazarus amicus noster dormit: sed vado, vt à somno excitem eum.* Mortuus erat, & dixit illū dormire, quia eius amicus erat, ideo illius mors erat somnus, & requies. Iusti enim ex hoc mundo verè exeunt, vt requiescant. Et ita dicit Deus: qui vicerit, non lædetur a morte secūda. Et siquidē hic loquitur de morte secūda, sequitur mortē etiam primam esse: Et sic est verū. Nā duplex est mors, altera animæ, quod

est

27 est peccatum mortale, vt dicit Iacobus: Peccatum cū consummatum fuerit, generat mortē. Altera verò est mors secūda, quæ corpus interimit. Et merito quidem peccatū mors prima appellatur, quia prius fuit peccatū, & mors animæ, quā corporis: sicut causa prior est effectū. Quāmodū dixit B. Paulus: Per vnū hominē peccatū in hunc mūdum intrauit, & per peccatum mors. Et in Genesi dicitur: In quocūq; enim die comederis ex eo morte morieris. Ait ergo B. Ioānes: Qui vicerit, &c. qui vicerit priorē mortem, quod est peccatū, & vitia, nō lædetur, nec percutietur a posteriori morte, quæ est corporis. Non dicit, istum nō esse morturū: omnes enim tam boni, quā mali morimur: sed nō lædetur a morte. Iustis enim, qui penitus purificati sunt, nullum detrimētum affert mors. A deos nāq; venit mors victa, debilis, & inermis 28 nec illis potest officere. Quāobrē B. Paulus quasi mortem irridens, dicit: Vbi est mors victoria tua? quia aduersus iustum mors non habet victoriā. Si peccatum non habes, nihil est quare mortē pertimescas. Idcirco iustorum mors somnus appellatur. Et sic dicit B. Paulus: Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: vt nō contristemini sicut & ceteri, qui spem non habent. Si enim credimus q̄ Iesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. Quid hoc est sancte Apostole? Christū Redemptorem nostrū, qui est vera vita, mortuū appellas: hominem autē, qui nihil aliud est, nisi imago quædā mortis dormientē nūcupas? Ne arbitremini hoc absq; mysterio dictum fuisse. Christum Iesum mortuū vocat, hominē verò dormire dicit: quia idē nos dormimus, quia Iesus Christus mortuus est, & effecit, vt mors nostra in somnū verteretur. Et eius resurrectio fuit exēplar quoddā resurrectionis nostræ. Et sic tā dulcem reddidit mortē, vt effecerit illam somnum posse nūcupari.

Quia autem discipuli tanquam rudes, & imperiti Dominum de corporali somno loqui arbitrabantur: idē dixit eis manifestē. *Lazarus mortuus est.* O sancte Deus! Quid? Fieri ne potuit, mortem aduersus adolescentem elegantem, illustrem, diuitem, atque potentem præualuisse? Etiam mortuus est, inquit filius Dei. Itaque etiam est mors regibus, & principibus. Nulla sunt arma, pulchritudo, nec iuuentus, nec nobilitas, nec deniq; humana potentia, quibus mors valeat superari. Idcirco postquam Dauid dixit: Ego dixi: Dij estis, & filij excelsi omnes: addidit, dicens: Vos

cc 4. autem

Iacobi. I.

Roma. 5.

Gene. 2.

I. Cor. 15.

I. Thes. 4.

I. Cor. 15.

I. Cor. 15.

Psal. 81.

Aug. li. 1.
de morib.
Ecclesiast.

Apost. 2.

antem sicut homines moriemini. Licet potentiam maximam in terram
 habeatis, & quasi Dei sitis in ea, atque maxime ab omnibus aestime-
 mini, & honoremini: attamen estis homines, & sicut tales mori de-
 betis. O si attente, ac profunde hoc consideraretis quod peccata eui-
 taretis. Dicitur mihi, nunquid non est verbum Spiritus sancti dicentis:
 Fili memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis: quod si
 Spiritus sancti verbum est, infallibile est. Si igitur est infallibile,
 quomodo licet aliquando de morte cogitatis, attamen peccatis? quia
 de illa non cogitatis sicut Spiritus sanctus vult vos cogitare: idcirco
 illius consideratio non efficit in vobis hunc effectum. Naturaliter
 ea, quae a longinquo loco aspiciuntur, apparet minora, quam sunt
 sicut apparet in sole, luna, & stellis, qui cum maxime planetae sint,
 nobis tamen minimi apparet. Sic etiam mortis pericula parva vobis
 videtur, quia illa quasi nimis remota essent, contemplantini: & dicitis
 cum illo diuine, de quo meminit B. Lucas. Anima mea habes multa
 bona reposita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, & epu-
 lare. Qui quidem quae credebat se esse moriturum, post plurimos
 tamen annos id futurum esse arbitratur. Si ergo optime mortis
 pericula cognoscere vultis, & ut eius contemplatio in vobis efficiat
 effectus, quos dicit Spiritus sanctus, oportet vos illam considerare,
 ac si iam prope obitum essetis, & iam mortis agone premeremini,
 atque post unam horam inferni tormenta, aut gloriae beatitudinem
 expectaretis. Quis peccatum vllum committere auderet, si haec assidua
 animi contemplatione cogitaret? sic faciebat sanctus Iob quan-
 do dicebat: Solum mihi superest sepulchrum. Omnia huius seculi
 arbitrator me relinquere, & nihil amplius mihi remanere puto, quam
 ut in sepulchrum deferar. Hoc unum erit cubiculum meum. De
 domibus, ac diuitijs meis dicetur: Vniuersa haec fuerunt talis homi-
 nis: de sepulchro autem meo dicetur: hoc est sepulchrum Iob. So-
 lum mihi superest sepulchrum. Et alibi dicebat: Cumctis diebus, qui-
 bus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Quotidie
 (inquit) mortem expecto, quia singulis diebus, atque etiam sin-
 gulis horis mori possum. O filij Adae, quare sic non viuitis? Qua-
 re haec in cogitationibus vestris verum, & ex animo non euoluistis:
 cum tam salubria animabus sint medicamenta? Quia diabolus ab
 his sanctis considerationibus vos durat diuertere. O fratres cha-
 rissimi per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitauit
 nos oriens ex alto, Iobis rogans quanta animi contentione possum,
 deprecor,

33 deprecor, ut ex hac caelesti doctrina fructum percipiatis.
 Peruenit Dominus Bethaniam quatuor dies post obitum Laza-
 ri, cui benedicta Martha obuia exit, & postea sororem suam Ma-
 riam accersuit, quae cum multis Iudaeis, qui venerant Hierosoly-
 mis, ut illam, eiusque sororem ex fratris sui obitu consolarentur:
 cum illis (inquam) domi morabatur. Illa autem, ut audiuit, surre-
 xit citò, & venit ad eum. Qui autem cum illa erant, cum eam ita
 celeriter surgentem viderent: sequuti sunt eam, dicentes: Quia ve-
 nit ad monumentum, ut ploret ibi. Arbitrabatur illam praenimio mor-
 rore afflictam ad monumentum pergere, ut illic tota lachrymis
 perfunderetur: illa verò ibat, ut se se cum Christo Redemptore
 nostro consolaretur. Ecce vna ex maximis huius seculi deceptio-
 nibus: quod quando quisquam caelestibus vocationibus, & inspi-
 34 rationibus respondet, mundoque atque cunctis eius vanitatibus re-
 nunciat, & ad sepulchrum pergit, quae est religio, (hic enim est
 mortificationis locus) statim mundani homines dicunt. Vadit ad
 plorandum, atque ad amarissimam, tristissimamque vitam degen-
 dam. Longe opinione fallimini profecto. Nam qui in religionem
 ingreditur, ad nihil aliud venit, nisi ut cum Iesu Christo se se con-
 soletur, atque ut inenarrabili quadam exultatione laetetur. Pretio-
 sius est spirituale quoddam religionis gaudium, & oblectatio, quam
 omnes ollae Aegypti, quibus vos fruimini. Et sic ubi nos legimus.
 Non est Idololum in Iacob, hoc est, non sunt idololatrae Hebraei, Deus
 eius cum eo, id est, unum Deum glorificat, Hebraei legunt in hoc
 loco: Non est labor in Iacob, neque afflictio in Israel. Quod verbum
 inter bonos & malos discrimen constituit. Nam in malis nihil est
 35 nisi labor, & afflictio spiritus: sicut dicit Ecclesiastes. O quanta cum
 afflictione, & labore omnia temporalia perquirunt, sicut ipsi po-
 stea in inferno confitentur. Ambulaui mus (aiunt) vias difficiles,
 &c. In seruis autem Dei non sunt istae afflictiones, & amaritudines,
 cum id quod praesertim expetunt sit regnum caelorum: bona tem-
 poralia absque defatigatione, & amaritudine illis subiunguntur: in
 illis enim adimpletur quod dixit Dominus: Primum quaerite re-
 gnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia adicientur vobis. Om-
 nia quibuscunque egent, quae sunt satis pauca Dominus absque
 cordium illorum amaritudine illis suppeditat. Attendite quam faci-
 le acquirerint Hebraei terram Chanaan. Apertus est illis Iordanis:
 ceciderunt vltro muri Hierico, de caelo pro illis pugnabatur, quia
 erant

Isa. 48.

arāt amici Dei. O quam manifestè dixit Deus hoc per Isaiam his 36
 verbis. Vtinam attendisses mandata mea : facta fuisset sicut flu-
 men pax tua. Vtinam (inquit) præcepta mea cum attentione ani-
 maduertisses: nam pax tua tam crebra, & abundans esset sicut flu-
 men, quod semper defluit. O benedictus, & glorificatus sit talis
 Deus! quid ampli⁹ in hac re dici potest? Si igitur Deus mētiri nō
 potest quia est infinita veritas: manifestè sequitur fideles eius ser-
 uos qui propter eum, & vt illum nō offendāt secularibus vanitati-
 bus derelictis in asperasteligionibus ingrediūtur pacis flumē inue-
 nire, & de illis dici posse. Non est labor, neq; afflictio in Israel. O
 vtinā diuina maiestas vos illuminet, eos præcipuè, q̄ in dispositio-
 ne estis, vt hoc faciatis. O quā perspicuè hæc omnia experiremini
Interrogauit Dominus, dicens: Vbi posuistis eū? O Deus bonitatis in-
 finita, vbi possunt esse illi, quos tu vbi sunt, ignoras? quales sunt, 37
 quos ipse improbas? Hoc est enim nescire Dei, non approbare.
 Optimè sciebat Dominus vbi Lazarus positus fuerat: sed dixit
 hoc vt omnes ad monumentum pergerent, miraculumque illud
 resurrectionis Lazari aspicerent. Atque etiam vt miserum infœ-
 licis peccatoris statum significaret. Peccatores enim in illum lo-
 cum peccatum deducit, vt nesciant vbi nam ipsimet sint: nec in-
 quibus rebus occupentur: quia cum tormentum propriæ consciē-
 tiæ maximum sit, non audet peccator in seipso cōmorari: volenti-
 enim in se ingredi statim propria conscientia immensitatē quan-
 dam malorum quæ ipse fecit, illi repræsentat, aliamque æternarū
 pœnarum, quæ illi præparatæ sunt, in memoriam reuocat. Et ita
 compellitur protinus à se exire, & aliquas res quærere, in quibus
 occupetur, ne sui ipsius recordetur. Videte igitur qualis erit ille, 38
 cui opus est suimet obliuionem quærere, vt peccatorum suorum
 non recordetur, vt aliquo modo possit cum aliqua lætitia viuere,
 & considerate in quo nam loco hic erit, cum extra se commore-
 tur. Hic est miser, & infœlix, qui sub malæ consuetudinis lapide
 sepultus est: quia illic cum peccata eius sepelierant.

Iesus ergo rursus frēmens in semet ipso venit ad monumentum. Iam Do-
 minus plorauerat videns Magdalenam lamentantem, & secūdo
 fleuerat pergens ad monumentū: nunc verò tertio ad illud acce-
 dens lachrymatuse est. Quæ lingua poterit explicare, quid clemē-
 tissima amatorum hominum viscera sentirent, cum videret omnia
 miracula, quæ operabatur nō sufficere, vt illa marmorea corda cō-

uerteret

39 uerteret? Homines stultè pro nihilo solent lachrymas effundere:
 vt inquit David, Frustra cōturbatur omnis homo, id est, pro rebus
 nullius momenti, quis autem credet Dominum pro nihilo fuisse
 lachrymatū. Non legitur Dominum plorasse quando flagellatus,
 spinisque coronatus, ac crucifixus est. Fleuit autem in cruce pen-
 dens pro peccatis nostris æternum patrem exorans. Cum clamore
 valido, & lachrymis, &c. sicut dicit Diuus Paulus. Et fleuit su-
 per Hierusalem, atque hic etiam pertinacem illorum infœlicium
 Iudæorum duritiem considerans, qui ne tanto quidem miraculo
 sicuti hoc erat mollificandi erant. O Christe suauissime animarū
 nostrarum magister, quantopere in hoc tua immēsa misericordia,
 & amor in homines illucescit! in tuis enim doloribus, ac afflictio-
 nibus non fleuisti, pro nostris verò criminibus lamentatus es.

Psalm. 38

Hebra. 5.

Luca. 19.

40 Dicit Dominus ijs qui aderant. *Tollite lapidem.* Super quod dicit
 B. Augustinus. Non poterat lapidem amouere, qui mortuum po-
 terat suscitare? Poterat sane, sed quæ in potestate nostra erant, no-
 bis reliquit, quæ autem maiora erant viribus nostris, sibi sumpsit.
 Factu quod potes, & Deus faciet, quod tu non potes. Ablato lapi-
 de voce magna clamauit. *Lazare veni foras.* Significans in hoc pecca-
 tores nimis obduratos vocibus, & terroribus reprehendi oportere,
 vt à peccatis suis resurgant. Non sufficit quicumque terror ad hos
 à peccatis abstrahendos. Si animaduertentis, videbitis ficedulas
 quæ in turri cymbalaria cōmorantur, & illæ quæ sunt noue vbi pri-
 mū cymbalarius cymbalū mouere incipit, statim omnes aufugiūt
 arbitantes turrim in terram corruere, illasq; precipitare: illæ verò
 quæ sunt veteres, etsi cymbalū pulsetur, & magnum sonitū edat,
 nihil timent, nec commouentur: sic etiā peccator, qui est nouus in
 peccato statim, vt reprehensionē audit, aut cum terrore corrigitur
 arbitratur se à terra absorbendum esse: quia cum nō sit tam depra-
 uatus, nec tam cæcus peccati grauitatem melius cognoscit: cumq;
 voluntas in malo penitus nondū resideat statim fugit, quia tot cō-
 scientiæ morsus, totq; labores, & inuersiones, quas peccatū secum
 affert, nō potest perpeti. Peccator autē vetus, & qui ex lōga cōsue-
 tudine in peccatis obduratus est, etsi vicinū suum mori videat, etsi
 Deus eius filiū occidat, etsi cymbalū pulsetur, & plurima mortis
 signa perspiciat: nō fugit, nec malū pertimescit: quousq; illū repē-
 tina mors occupat atq; illū in peccatis cōmoratē in infernū precipi-
 tat. Quod cū ita sit peccatores ij, qui ita obdurati estis ex terribilib⁹

August. 8.

simile.

repre

reprehensionibus, & fortissimis rationibus, quas quotidie auditis⁴ fructum percipite, & à peccatis vestris resipiscite, antequam vos in teritus comprehendat, & absque remedio vos experiamini. Ecce autem Lazarus linteis alligatus, sindoneque prodijt innolutus: quod fuit alterum miraculum, videlicet, quod omnibus membris alligatus ambularet. Dixit eis Iesus, *solvite*: hoc dixit sanctis Apostolis. Accedite peccatores cum contritione ad apostolicos confessarios ut potestate quam habent vos absolventes, vosque à peccatorum vinculis liberi, gratiaque repleti remanentes, postea celesti gloria perfrui valeatis. Ad quam nos perducatur Iesus. Mariæ filius, Amen.

¶ Sabbatho post Dñicam. III. in Quadrag.

Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioannis. 8.

CVM Christus redemptor noster sit lux vera, ex hoc inferitur sicut ipse hic dicit quod ille, qui eum sequitur, cum lucem sequatur non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Christum Iesum sequi, aperte loquendo, est illum imitari. B. Ioannes dicit: scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. Qui igitur in gloria Iesu Christo filio Dei similis esse voluerit, prius debet in hac vita illi similis fieri. Et sic vna ex admirabilibus revelationibus, quæ huic glorioso Apostolo factæ sunt: fuit, quam in Apocalypsi refert, quæ ad imitationem nostram spectat. Vidi (inquit) similem filio hominis, id est, similitudinem filij hominis vestitum podere, hoc est, veste linea alba indutum à capite vsque ad pedes; in signum puritatis, & innocentia, quam nos oportet imitari. Itaque hic reuelata est Beato Ioani similitudo filij hominis, quæ omnes iusti præferre debent. Dicit ulterius se vidisse illum præcinctum ad mammillas zona aurea. Et notate maximum mysterium scilicet, quod eandem similitudinem vidit Daniel. Veruntamen sic dicit de illa: & renes eius accincti auto obryzo. Nam hoc cingulum aureum, quo hæc podens alba accincta erat charitatem, amoremque diuinum significat, quia quemadmodum cingulum efficit, ut vestis corpori coniungatur, & sit secuta, ne cadat, sic charitas, & amor

³ & amor diuinus effecturus est, ut puritate indati simus, atque illi magnoperè adhæreamus, & non nobis decidat: sed ut semper in ea perseueremus. Esse autem similitudinem illam, quæ vidit Daniel succinctam zona aurea circa renes: hanc verò, quam vidit Beatus Ioannes iuxta mammillas cingulum habere: significat maiorem obligationem, quam habemus in lege gratiæ præstatiorem puritatem diligentius obseruare, quam obseruatores legis scripturæ tenebatur. Et ideo habet cingulum iuxta pectora, quia in pectore sunt cogitationum receptacula: & oportet omnia diuino amore esse nimis alligata, & succincta. Dicit ulterius D. Ioannes: Capitis autem eius capilli erant candidi, velut lana alba, & tanquam nix, & oculi eius tanquam flamma ignis. Capillis albis morum maturitas, grauitasque, & modestia quasi tenebræ significatur. Oculi verò lucidi, & splendidi prudentiam, sapientiam, intellectusque acumen, & perspicaciam designant. Hæc est Christi Redemptoris nostri similitudo. Hanc debemus curare, in nobis imprimere. Hoc exoptabat Sanctus Paulus in omnibus Christianis videre, & ob id terribiles labores patiebatur, sicut ipse exaggerat, dicens: Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. Aduerte, quanta amoris teneritudine sanctus Apostolus homines tractabat, siquidem dicebat: Filioli mei. Atque etiam est valde notandum verbum illud: iterum parturio. Iam enim acerrimos dolores tanquam parturientis patiens, illos ad Dei obedientiam, & amorem adduxerat: & cum illi peruersi fuissent, non cessabat denuò labores maximos tolerare: donec formetur Christus in vobis, hoc est, donec in vnoquoque vestrum Iesu Christi similitudo impressa remaneat. Et sicut pictor incipit imaginem depingere, prius obsecras quasdam lineas efficiens, & paulatim colores apponit, clarioraque atramenta adhibet, quousque perfectam prorsus imaginem format. Sic etiam Spiritus sanctus tanquam diuinus pictor, sanctos, sicuti B. Paulum, ceterosque, quasi instrumenta assumens in hominum cordibus Iesu Christi imaginem depingit, illosque paulatim viuificat, atque in charitate, ceterisque virtutibus, & Dei cognitione perficit, donec formetur Christus in illis: hoc est, donec vnusquisque Christus appareat, cum Iesus Christus in eis maneat insculptus. Et hoc est Christum sequi, qui est vera lux, vitæque lumen accipere. Vnusquisque enim effectus recipit secundum qualitatem rei ad quam accedit, & quam sequitur, sicut dicit Propheta Abdias. Et erit domus

Galat. 4.

simile.

Abdias. 1

domus Iacob ignis, & domus Ioseph flamma, & domus Esau stipula, hoc est, qui Iacob & Ioseph imitantur, feruidum spiritum habebunt, sicut Iacob, & Ioseph: omnes erunt flammæ ignis, & sicut tales sursum ascendent usque ad cælum, qui autem imitatur Esau reprobum, erunt tanquam paleæ in perpetuum comburendæ. Et sic qui Iesum Christum, qui est vera lux imitantur, habent lumen vitæ. Et cum verum sit dæmones principes esse tenebrarum sicut eos vocat

Ephes. 6.

B. Paulus, dicens: Principes tenebrarum harum, qui Sathanam imitantur, & sequuntur, non habent lumen vitæ: quod si lumen habent, est lumen mortis. Volo dicere quod si habent sapientiam, est ad faciendum malum ad peccandum, atque ad proximos decipiendos.

Hier. 4.
simile.

De quibus dicit Hieremias: Sapientes sunt, ut faciant mala: bene autem facere nescierunt. Videre est quomodo pisces dum in stagno aquæ pleno commorantur, huc atque illuc cursitantes iterum atque iterum magna cum iucunditate volunt: sed ubi primum ab aqua auferuntur, statim quasi mortui remanent palpitantes, nec moueri possunt. Sic etiam mundani homines secularium vanitatum sectatores in negotia huius seculi immixsi. O quam velociter in illis volunt, & quam diligenter & feruide ea negotiantur: si autem illinc abstrahantur, sunt quasi iumentum. Mercator quidam, negociator, & usurarius, qui vniuersum mundum norunt decipere, in spiritualibus rebus collocati quasi mortui remanent, tanquam pisces à stagno aquæ abstracti. Vespertilio nescit die volare, nisi nocte. O infelix peccator tu nescis volare, nisi in rebus peccati, in rebus infernalibus: in his quasi vespertilio celerrime volas. Die autem, & in rebus, quæ ad animæ salutem, Dei quoque ministerium spectant, nescis magis volare, nec operari, quam si esses brutum quoddam animal, & rationis expertus. Cum ad pedes confessoris es, ne verbum quidem scis loqui, illinc verò ablatum plusquam viginti loqueris. Non vitæ quidem, sed mortis lumen habes. Quando Aristoteles dixit: Omnis homo naturaliter

Aristo. 1.

Metaph. 1.

som. 3.

scire desiderat: intelligitur vniuersos homines naturaliter desiderare veritates cognoscere: scire verò mendacia, errores, & fallacias, non est scire, sed ignorare. Vnde infertur solum verum esse scibile.

Aristo. 6.

Ethic. 1. c. 2.

tomo. 5.

Nam veritas habet se cum intellectu, sicuti lux se habet cum visu: sicuti igitur solum lucidum est visibile, ita etiam solum verum est scibile. Et tu, qui Sathanam sequeris, qui vniuersi mendacii, & erroris est magister, tanquam eius discipulus in mendacijs, erroribus, ac fraudibus sapiens remanes, & sic in magno periculo.

9 lo versatis fidem amittendi, atque in infidelitatem incidendi. Quod cum ita sit frater in te reuertere, & emendare: quando quidem nunc tempus, & opportunitatem habes, ut tibi remedium adhibere possis. Atque ad hoc notate fratres rem quandam adnotatu dignissimam, scilicet, quod quamuis homo quandiu vivit in vniuersis malis diabolus potest imitari: in hoc tamen vno illum imitari, non potest, quod est esse in culpa confirmatum, sicuti est diabolus. Ut maximam Dei in homines misericordiam cognoscatis. Multos quidem in hac vita Deus confirmavit ne possent mortaliter peccare, sicut de se, deque socijs suis dicebat beatus Paulus. Certus sum, quia neque mors, neque vita, &c. poterit nos separare à charitate Dei. Nunquam verò hominem vllum quandiu in hac vita commoratur in peccato confirmavit. Potest quidem homo excitari, perverti, & obdurari, non autem in culpa confirmabitur. Et ratio est, quia Deus non inducit aliquem ad desperationem, sed ad confidentiam in diuina misericordia. Quod si Deus aliquem in hac vita in peccato confirmaret: hoc esset illum ad desperationem inducere, quod est gravissimum peccatum. Ergo nunquam Deus hoc fecit, nec vniquam faciet, quæ cum ita sint attende infelix homo, licet in peccato nunc sis te ad hanc diuinam lucem posse conuerti, & ex illa participare.

Rom. 8.

Et habet lumen vitæ. Lumen vitæ in vno sensu est sapientia diuinarum rerum, ut quis Deo seruire norit: & quædam priorum defectuum cognitio, ut se confandat propter eos, sibi quoque remedium curet adhiberi. Nam sicut corporali luce maculæ videntur, quæ in tenebris latebant: sic accedens homo ad lucem, qui est Iesus Christus, defectus imperfectionesque suas incipit agnoscere, quæ antea non animaduertebat, & illarum remedium inuestigat. Et quod magis per imitationem ad hanc diuinam lucem accedit eo magis semetipsum contemnit. Si tibi nimis places, accede ad hanc diuinam lucem, & humilitas tua cum illius submissione comparata tibi superbia videbitur: paupertas tua superfluitas tibi apparebit, patientiam impatientiam, obedientiam denique inobedientiam esse iudicabis. Et tamen lumen vitæ significat letitiam quædam, & gaudium spirituale, quo afficiuntur illi, qui per veram obedientiam supernam lucem, quæ est Iesus Christus, sequuntur, & sic dicit Ecclesiasticus. Audi fili, & accipe consilium intellectus

Eccles. 6.

& ne

& ne abijcias consilium meum: inijce pedem tuum in compedes¹² illius, & in torques illius collum tuum: subijce humerum tuum, & porta illam, & ne accidieris vinculis eius, in omni animo tuo accede ab illam. Et paucis intermissis. In nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem. Attendite quomodo Spiritus sanctus honorem voluptatem, atque utilitatem designat, quæ ex diuinæ legis obediētia eius obseruatori proficiscitur: quanuis in principijs omnia aspera videantur, Et quatuor res commemorat, quibus diuersæ corporis nostri partes solēt affligi: collum scilicet torque, pedes compedibus, humeri onere, manus denique manicis ferreis defatigari consueſcunt. Et metaphoram exponendo: tunc diuinæ legi humerum subijcimus, cum omnia, quæ nobis præcipit, suscipimus. Et quantumcunque graua sint, facere non recusamus: & tunc pedes in eius compedes immittimus, cum nostros sensuales appetitus refrænamus. Et tunc¹³ collum nostrum in illius torques inijcimus, quando ceruicem, superbiamque eius imperio submittimus. Et tunc manus nostras eius vinculis patimur alligari: cum mediante sancto Dei timore nos à malis operibus cohibemus. Et sic omnia hæc passionum nostrarum vincula in salubres colligationes conuertuntur. Et tandem (sicut hinc dicit Deus, qui mentiri non potest) homo cordis tranquillitatem, spiritusque suauitatem inenarrabilem reperit: & hoc est etiam lumen vitæ quod recipiunt illi, qui hanc veram lucem sequuntur.

Etiam ex imitatione, & sequela huius diuinæ lucis aliud singulare commodum sequitur, quod est sicut hic Dominus ipse dicit, *Non ambulat in tenebris*. Et quanuis hoc sit prius, quam quod dicit, habebit lumen vitæ, in hunc tamen locum distuli, vt de hoc¹⁴ admirabili beneficio, radicatus agam. Ad quod primum duo notanda sunt: alterum est, licet de omnibus peccatoribus, qui in peccato mortali commorantur dici potest illos in tenebris ambulare: proprius tamen hoc de illis dici, qui fidei lucem perdiderunt. Alterum est, hæreticos huius miseræ tempestatis maius damnum animabus attulisse, quam cæteros alios. Nam alij hæretici vt in plurimum speculatiuas hæreses, quæ ad intellectum spectant homines erudiebant: hi verò noui hæretici inuasunt prædicantes, quasi alter Mahoma carnis libertatem, atque omnia quæcunque mali, deprauati que homines faciebant comprobantes.

¹⁵ res: considerantes hac noua doctrina facile deprauatos peccatores post illos esse abituros: quia quod antea cum aliquo scrupulo, conscientiaque suæ stimulo faciebant, nunc iam magis libere, & sine scrupulo faciunt: cum iam ab hæreticis edocti sint se illud sine peccato facere posse. Et si hi maledicti ieiunia, & corporales afflictiones, quibus corpora mortificantur, eorumque passionibus subiguntur, sustulerunt, virginum castitatem relegarunt, sanctissimæ confessioni silentium impoluerunt: prælatorum obedientiam sustulerunt, obligationem denique persoluendi decimas abstulerunt in aliosque plurimos errores homines induxerunt, quam securitatem possumus nos habere magis, quam aliarum nationes, in quas hæc tam gulosa tamque amica carni secta inuasit? Siquidem vbicumque est caro reperiuntur homines cupidi placendi carni suæ, & inimici illarum rerum, quæ sibi molestæ, & amaræ sunt. Efficacius remedium, quo ab his tenebris, & erroribus possumus liberari, est quod nos hic summa veritas docet, dicens: qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Sequamur vere, & ex animo per singularem imitationem hunc diuinum magistrum, qui est vera lux: & quò diligentius, & efficacius illum secuti fuerimus: eò securiores erimus, ne in has tenebras incidamus. Et ita Ecclesiasticus dicebat. Si volueris mandata conseruare, conseruabunt te, & in perpetuum fidem placitam conseruare, scilicet, facient. *Eccle. 15.*

Tam fidelia sunt (inquit) Dei mandata, & eorum obseruantia: per veram obedientiam, vt si tu illa circum conseruare volueris, nec foramen aliquod, aut rimam in eis feceris, illa etiam sic te obseruatura sint: hoc enim significat conseruare, & conseruabunt te, & efficient, vt in æternum conserues fidem Deo iucundam, quæ est fides vna. Impossibile est enim, eum, qui Dei præcepta diligenter custodit, fidem amittere: hic est enim fidei iussor, qui illam securam conseruat. Idcirco dicit Beatus Augustinus hæreticum in Christiano nunquam esse primum peccatum: sed semper esse peccatum, & poenam aliorum peccatorum. Et Sanctus Propheta *Isai. 2.*

raelis plena est superbia, vanitate, equis, phaleris, quadrigis, perpolitibus vestibus, ac profanitatibus. Et repleta est terra eius Idolis, id est, hinc dimanavit, ut eius Idolis terra repleretur. Ecce quibus vijs in hominum mentes infidelitas inuadit, atque vnde provenit, ut Deus amittatur, & arbitremur lapides esse Deos, & vnde dimanat, ut veritas ab hominibus recedat, & nobis mendacia veritates esse videantur: & vnde proficiscitur, ut catholicum sensum perdamus, & hæreticum catholicum esse iudicemus. Dicit sanctus Propheta, ex eo quod terra diuitijs affluit, provenire, ut plurimis peccatis abundet, & ex vitiorum abundantia, ut hæresibus, & erroribus varijs repleatur, & ut verum Deum ignoret. Quapropter iratus sanctus Propheta contra eos dicit Domino: ne ergo dimittas eis. Siquidem (inquit) eo quod tu sis bonus ideo illi mali sunt: & quod maiora in eos confers beneficia, eò illi te magis offendunt: ne illis ignoscas: sed peccatum suum damno suo persolvant. Eia ergo (inquit Propheta) Ecce super te iudicium Dei. Ingredere (ait) in petram, & abscondere in fossa humo à facie timoris Domini. Abscondere illic præ timore flagelli Dei in alicuius rupis caverna, aut in aliqua spelunca, ne te Domini verber inueniat. Utitur hic propheta eleganti quadam ironia, ac si diceret, sic sic, nūquid à Deo abscondi, aut ab eius manibus potestis euadere? Heu nulla est potentia, quæ Deo valeat resistere vbicunq; sitis vos reperiet, ac puniet.

Quid igitur remedij est, ut ab his omnibus liberemur? Ecce remedium clarissimum apertissimisque verbis explanatum, quod ex ipsius Dei ore prodijt, scilicet. *Ego sum lux mundi, qui sequitur me. non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite.* Nec habebit (inquit) peccata mortalia, aut errores, sed nimis viam fidem, & splendidissimam: hic est, qui per veram imitationem me sequitur. O Christe reparator vitæ, & fili Dei æterni, & cuius mundi es lux huiusmodi an alterius? te esse alterius mundi lucem affirmat Beatus Ioannes dicens. Lucerna eius est agnus, & loquebatur de illa cælesti Hierusalem. Quod autem Domine huius mundi sis lux: hoc ego sum opere admiror: quomodo enim fieri potest, quod cum tu sis lux mundi tot homines in tenebris commorentur? Si hic materialis Sol, et si in comparatione tui tam parvus est, & tamen uniuersum mundum illuminat, & in eius conspectu nihil est obscurum: quomodo cum tu infinita lux sis, tot in tenebris relinquis?

Ad

21 Ad hoc respondet Beatus Ioannes, dicens: Quia dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. O cæcos filios Adæ, o ingratos homines! Quis vnquam tale perspexit? Quis tale audiuit? Quod homines tenebris potius, quam luce delectentur: & ipse Dominus eisdem verbis causam innuit, ob quam omnes non illuminat, cum dicat: qui sequitur me. Ergo qui eum sequi, atque imitari noluerit, in tenebris remanebit, & in dispositione, ut in hæretum tenebras incidat. Etiam Diuus Paulus ad Hebræos hoc explicauit, dicens: Factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Quamobrem fratres charissimi ne tam singulare bonum despiciamus: sed hanc veram lucem sequamur, siquidem propter eius sequelam tot, tamque præstantia bona nobis promittuntur.

22 Dixerunt ergo ei Pharisei: tu dete ipso testimonium perhibes. Testimonium tuum non est verum. Considerate quomodo et si hoc in Christo Redemptore nostro locum non habebat: quia ipse est summa veritas, in hominibus tamen quandiu in hac misera vita degunt, semper est periculosum, & suspiciosum de seipsis in bono testimonium perhibere: quia plerumque proprio amore excæcamur. Atque ideò ne in aliquam vanitatem, ac iactantiam incidamus, singuli diligentissimè curemus sequi consilium sapientis. Laudet te alienus, & non os tuum: extraneus, & non labia tua. Idcirco iusti non modo se non laudant, verum quoad possunt, se, suaque omnia curant paruifacere, & pro nihilo reputare. Ea verò, quæ ita bona sunt, ut nequaquam celari possint, Deo attribuent. Quando Ioseph coram Rege præsentatus est, Rexque illi dixit se illum accersiri iussisse, ut in somnium, quod viderat, illi reuelaret, respondit Ioseph: Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. Humillimi cordis verbum est hoc, in quo Deo quidem gloriam, sibi verò nihil attribuit, hoc est: non est cur huius rei mihi gratias agere, aut quare me propter hoc laudare debeatis. Non equidem virtute, aut sapientia humana huius somnij interpretatio exponitur: sed per diuinam Dei gratiam reuelatur, & illi gratias oportet agere qui hoc somnium, eiusque expositionem in horum regnorum remedium dare voluit. Et paulò inferius statim ipsemet Sanctus Ioseph dicit, quæ facturus est Deus ostendit Pharaoni.

Aduertite quomodo omnia Deo tribuit, & quomodo altissimæ
d d 2 maiesta-

maiestatis probitatem, prouidentiamque detegit: qui ijs etiã, qui²⁴
 in illum nõ credũt qualis erat Pharao, & eius populus vniuersus
 beneficia confert. Ignorabat Moyfes, quòd cornuta esset facies
 eius, id est, quòd in facie sua lucidos quosdam haberet splẽdores.
 Hoc est veri humilis ingeniũ: quòd cæteri omnes virtutes, ac ra-
 dios eius aspiciunt, solus verò ille qui eos habet, illos nõ tales esse
 iudicat, sicuti hic apparet in Moyse. Imò postquam faciem suam
 tantoperè illucescere cognouit, quando cum hominibus loque-
 batur illam operiebat. Etiam in libro Iob dicitur de iustis. Nun-
 quid mittes fulgura, & ibunt, & reuertentia dicent tibi, adsumus?
 Serui Dei sunt veloces, & splendidi quasi fulgura suoque bono
 exemplo omnibus illucescunt, ac hominũ corda deterrent, & cõ-
 cidunt, animasq; conuertunt, atque ad Deum cum humilitate, &
 submissa cognitione, humilique gratiarum actione redeunt, dicẽ²⁵
 tes: Adsumus, id est, tibi Domine gloriam reddimus, siquidẽ om-
 nia auxilio, gratiaque tua, adiuti facimus, & tu quod plus es po-
 nis, sicut dixit Isaias. Omnia enim opera nostra operatus es no-
 bis. In hoc oportet nos laborare, vt sanctos imitemur, scilicet, vt
 tam verbis, quam operibus humilitatem maximam ostẽdamus
 & multo diligentius curantes humiles corde esse.

Huic tam ignominioso verbo respondit eis Iesus. *Si ego testimo-
 nium perhibeo de me ipso. &c.* O ineffabilem optimi Redẽptoris no-
 stri paciẽtiam, ac mansuetudinem! Videte quam responsonem
 illis reddit, & quo tempore, quando illi dixerant eum esse men-
 dacem, & omnia quæcunq; dicebat falsa esse. Quare Domine
 tam acerbis, & amaris verbis tam dulcem responsonem reddis?
 Salomon ait: Responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sa-²⁶
 piens esse videatur. Si enim non responderis ostendes te victum,
 illum autem victorẽ remanere. Quare igitur Domine tu his stul-
 tis non respondes sicut illi merentur? Quum tibi dixerunt: Magi-
 ster volumus à te signum videre. Et cum tibi dixerunt: Magister
 scimus quia verax es: asperrime respõdisti, dicens: Generatio ma-
 la, & adultera, &c. Et quid me tẽtatis hypocritæ? Hic autem cum
 ab illis mendax appelleris, tanta cum mansuetudine illis respon-
 des? Ita oportebat, vt cælestis Magister faceret, ad Prælatos, eos-
 que qui publicis muneribus funguntur erudiendos, vt cum man-
 suetudine, & patientia se excusent. Hoc faciebat Sanctus Iob,
 etiam antequam Dominus suo exemplo in mũdo illud doceret.

Et

²⁷ Et sic dicebat. Si contempsi subire iudicium cum seruo meo, & an-
 cilla mea, cum disceptarent aduersum me. Dicitio illa, si, hoc signi-
 ficat. Non me adiuuet Deus si contempsi cum famulis meis ratio-
 nem ponere. Imò vbi primum cognoscebam vllum ex illis de
 me conqueri, ego illum vocabam, & postulabam, vt mihi di-
 ceret quare conquerebatur, & me apud singulos seruos meos, qui
 de me querebantur, quo meliori modo poteram, excusabam, il-
 lisque rationem reddebam, quare hoc, & hoc facerem. Non illis
 dicebam, Serue nequam abi in malã rem, discede domo mea, sed
 maxima cum mansuetudine cum illis iudicium subibam. Maior
 profectò ratio est, vt idem nunc faciat is i, qui patres familias estis
 aut qui sub potestate vestra subditos habetis: siquidem ante oculos
 vestros habetis exemplum potentissimi Dei, qui tam patienter,
 & mansuetè iniustissimis maledictorum Phariseorum ver-
 bis responderet. Sicut etiam rationem reddidit illis, qui murmura-
 bant, quia tantam mercedem persoluerat operarijs, qui sero in vi-
 neam ad laborandum iuerant, quantam illis, qui in labore totum
 pondus diei sustinuerant. Non illis dixit. Ite in malam rem, quæ
 vobis cura est horũ quæ ego facio? sed illis rationem reddit dicens.
 Amice non facio tibi iniuriam, nonne ex denario conuenisti me-
 cum? tolle quod tuum est, & vade. Hæc est infinita Dei clemẽtia,
 quod tanta cum mansuetudine hominibus rationẽ reddit sui. Tan-
 ta autem cum acrimonia illis respondit, qui cum verbis illis adula-
 tionis ad eum accedebant: vt te admoneat frater diligentius oportere
 te ab eis cauere, qui te assentatorijs verbis alloquuntur, quã à
 quodã capitali hoste. O quantũ malum est adulatio, siquidẽ ille,
²⁹ qui contumeliosis verbis tam suauiter, ac patienter respondebat,
 rã aspere adultores reprehendebat. In Deuteronomio præcipie-
 bat Deus dicẽs, Qui percusserit proximum suum nesciẽs qui heri, &
 nudius tertius nullũ cõtra eũ odiũ habuisse cõprobatur: sed ab ijs-
 se cum eo simpliciter in syluã ad ligna cædẽda, & in succisione li-
 gnorũ securis fugerit manũ ferrumq; lapsum de manubrio amicũ
 eius percusserit, & occiderit: hic ad vnã supradictarũ urbium, vide-
 licet fugitiuorũ confugiet, & viuet. Et ibidem illũ Deus excusat
 dicens, quia nõ ex industria hominem occidit: sic igitur in huma-
 na conuersatione, si securis ferrum de manubrio labitur: hoc est si
 verbum ab ore tuo labitur, cum illud nolles proferre, quo proximum
 tuum offendis, ratio postulat vt sit tibi vrbs refugij. Quum

Tom. ij.

dd 3.

verò

vero ex proposito, & nimis præmeditatè proximo tuo assentatio nis verbum loqueris, quem cognoscis esse hominem debilem, & forte illo verbo in superbiam, & peccatum deventurum esse, & tamen illum assentatorijs verbis alloqueris, & quæris, quibus illi potissimum rationibus assentari, & placere possis, atque illum facias evanescere, ad hoc spirituale homicidium, tantamq; crudelitatem defendendam, quæ ciuitas refugij erit? Tanta autem est Dei misericordia, ut isti, alijque maiores peccatores si sicut oportet accedat, in illa refugium inueniant.

Respondet igitur Dominus. *Et si ego testimonium perhibeo, verum est testimonium meum.* Lux efficit, ut cætera videantur, & ipsa per se videtur. Est Iesus Christus redemptor noster lux, & veritas, & ab eo veritatem habent omnia, & eius veritas à nullo dependet, & omnia quæcunque dicit, est infallibilis veritas. *Et pater meus* (inquit) *testimonium perhibet de me.* Quotquot mirabilia, & præstantissima miracula Christus saluator noster in hoc mundo operatus est: omnia fuerunt clarissima testimonia, quæ æternus pater de illo perhibuit. Nam hic pater significat totam sanctissimam trinitatè, qui est vnus Deus, cuius virtute humanitas saluatoris nostri tot miracula operata est. Ideò dicit, Scio eum qui misit me, & ad quid me misit, & scio quo vadam: scio vnde veni (inquit) & quò vado. Scio me quatenus hominem per virtutè Spiritus sancti conceptum fuisse, & mendaciam me loqui non posse, finemq; meum fuisse in mundum venire, ut illum à peccato redimerem. Quo negotio peracto ad patrem meum reuertar, qui misit me.

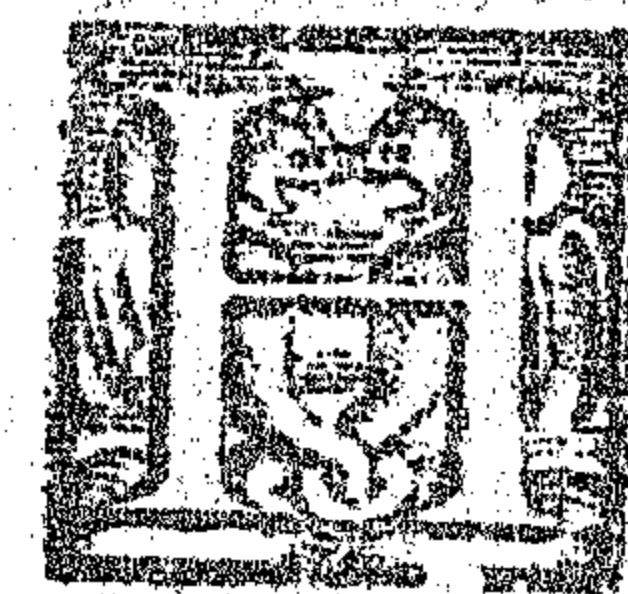
Vos autem nescitis vnde venio, &c. Vos secundum carnem iudicatis, cum ad nihil aliud (inquit) præterquam ad hoc corpus filium mulieris, & ut vos arbitramini filium Ioseph, aduertatis, ideò verbis, quæ vobis dico fidem adhibere non vultis, quia carnali iudicio, quod est cæcum & delirum, non autem spiritali iudicatis. Ego non secundum carnale hoc iudicium iudico: sed iudicium meum verum est, quia quemadmodum iudicium patris mei verum est, sic iudicium meum est verum. Ego enim sum vnus Deus cum patre: & ipse perhibet testimonium de me in quantum homo sum, omnibus his miraculis, quæ me facere perspicitis mortuos, scilicet suscitando, & gros sanando, cæcos illuminando, &c. Siquidem igitur per diuinam misericordiam in hunc diuinum magistrum tot testimonijs ab æterno patre comprobatum, tantaque

auto-

33 autoritate plenum iam credimus: superest nunc, ut illi libentissime obediamus, & plene ea quæ in suo sancto Euangelio nobis præcipit, exequamur: & ita hac diuina luce, quam nobis hinc communicabit, quæ est gratia, repleti cælesti gloria in posterum perfruemur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Dominica in Passione.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Ioannis. 8.

MÆC dies dicitur Dominica in Passione, quia ex hac die vsq; ad resurrectionem Domini occupatur alma mater Ecclesia in mysterio passionis Domini celebrando: sicut hucusq; occupata est persuadendo nobis, omnibus possibilibus rationibus, ut peccatorum nostrorum poenitentiam agamus. Quod si quæritis quare sancta Ecclesia Spiritu sancto illuminata hæc duo coniunxerit, scilicet, quare eodem tempore, quo de poenitentia nostra agit, de sanctissima etiam Dñi passione loquatur? Huius ratio est, quia vera poenitentia non consistit solùm in præteritis peccatis lamentandis, illis confitendis, atq; pro eis satisfaciendo: verùm summopere necessarium est etiam illa omnino destruere, intestinoque odio habere. Nam ad illorum confessionem obligati sumus, quando alia necessitas non offertur, semel in anno. Et hoc scilicet peccata odio habere, semper est necessarium saltem in voto, atq; ad hoc Christiana vita dirigitur. Sic Isaias testatur, dicēs: Ille omnis fructus, ut auferatur peccatum eius, id est, ut sine crimine pietas & iustitia retineatur. Et licet verum sit nos ab omnibus creaturis, scilicet à cælo, terra, & inferno ad peccati detestationem inuitari: nihil tamen ad illud exequendum tantopere nos inuitat, quam passio Iesu Christi filij Dei. Nam quando homo attentè considerat tale pro peccato sacrificium oblatum fuisse, quam malum atque execrabile sit, cognoscit. Maximè hominè commouet scire, & considerare, cum Christus Redemptor noster nimium vitam suam diligeret, (ipsa enim dignissima erat dilectu) tamen ad cõ peccatum execratum fuisse,

dd 4 tanto

tantoque odio illud habuisse, ut hanc pretiosissimam vitam voluerit amittere, ut peccatum moreretur. Ex quo apparet Dominum quodammodo magis peccatum odisse, quam vitam suam dilexisse: siquidem ut peccatum occideret illam voluit amittere. Postquam Samson fuit apprehensus, excæcatus, & illusus à Philistæis, adeo se ab illis vlcisci desideravit, ut cum intelligeret se non posse illis vitam adimere, nisi se simul interficeret, se voluit occidere, ut illis mortem inferret. Et sic dixit: *Moriatur anima mea cum Philistiim.* Et ita moriente illo Philistæi etiam mortui sunt. Quæ res divino spiritu operata, est perspicua quædam imago huius mysterij: quia ut Christus Redemptor noster iniurias, quas peccata diuinæ maiestati inferunt, vlcisceretur, tanto odio inflammatus est in illa, ut ad ea occidenda mori & ipse simul fuerit dignatus. Quod si tantum malum est peccatum, illudque Deus tantoperè execratur, nescio profecto quo vultu, & quo animo tam facile peccare audemus. O si hæc profunde considerarem, quæ maximum nobis frænū essent quo à peccatis, quæ passim committimus nos cohiberemus. Cum Bethleem à Philisthæis obsidione premeretur, desideravit David aquam de lacu, & ait: O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethleem iuxta portam. Irruperunt ergo tres fortes castra Philisthinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethleem, & attulerunt ad David: at ille noluit bibere, dicens: Propius sit mihi Dominus, ne faciam hoc. Num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, & animarum periculum bibam? Liberet me (inquit) Deus ne aquam bibam, quæ tanto pretio sterit. O si quando diabolus, mundus, aut caro nobis res illicitas offerunt, considerarem, quanto pretio maximus, ac præstantissimus eques Iesus Christus has aquas persoluit, quantamcumque sitim illarum haberemus, & licet appetitus noster illas nimis desideraret, nobismet ipsis resisteremus, nec illas bibere vellemus. Nam etsi infernum, celumque apertum videremus, non esset tam mirandum, quam Deum in ligno pendente propter peccatum aspicere. Dicit aliquis, ego semper credidi Salvatorem nostrum Iesum Christum mortuum fuisse, ut pro commissis peccatis moriens satisfaceret: non verò arbitrabar eum mortuum fuisse, ut nos à peccatis cohiberet. Longe opinione falleris frater. Nam non minus mortuus est, ut nos à futuris peccatis coerceret, quàm ut pro præteritis satisfaceret. Nisi ad præterita peccata persoluenta ma-

6 ta maiestate, quæ offensa erat. Et ad hoc sufficiebat (ut ait Clemens sextus) vna gutta sui sacratissimi sanguinis, aut quicumque minimus actus. Ad refranandos autem nos, ne in posterum peccaremus, efficiendumque ut peccata odio haberemus, nosque ad virtutis exercitationem adducendos, & erudiendos, ut rebelles voluntates nostras subigeremus, ad hæc omnia efficienda magis necessarium medium esse iudicavit, crudelissimam illam mortem tolerare. Ita dicit Beatus Paulus: *Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.*

Et in hac Dominica passionis hoc sanctum Euangelium nobis proponitur. In quo refertur quomodo innocentissimus Agnus Iesus Christus dixit peruersis illis Phariseis, scribis legis, ac principibus: *Quis ex vobis arguet me de peccato? O ineffabilem humilitatem! Neque enim caeleste aurum dedignatum est in sententiarum illorum fornace collocari, neque in invidiarum suarum igne examinari, ut aperte perspicerent nullam in illo imperfectionis esse faciem. Quis ex vobis, &c. Solent maximi pictores imagines, quæ de pinxerunt ad ostium collocare, ut vnusquisque prætereuntium secundum artem, quam scit sententiam suam de imagine illa dicat. Sic hodie diuinus Redemptor noster vitæ suæ puritatem diuinis virtutum coloribus depictam ad ostium protulit, ut ab omnibus perspiceretur quæ perfecta & sine defectu esset. Solus Christus filius Dei hoc iure optimo & cum veritate potest dicere: de cæteris enim dicit Iob: *Stellæ non sunt mundæ in conspectu eius: quanto magis homo putredo, & filius hominis vermis? Et Beatus Ioannes licet in gratia confirmatus, ut mortaliter peccare non posset, dixit: Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Quanto magis nos miseri, qui hac virtute & diuina confirmatione caremus? Deferebant filij Iacob vas Ioseph in scij. Et ipse misit ministrum suum, qui eos persequeretur, & apprehenderet, & postquam ad eos peruenit, dixit illis: Numquid bonum vobis videtur, cum tantum beneficiū acceperitis, hoc tamen vas aureū furatū deduxeritis? Pessimam (inquit) rem fecistis; qui responderunt: Apud quemcumque fuerit inuentum seruum tuorum quod quaeris, moriatur. Et seruantes saccos à maiore usque ad minimum, in vno sacco scyphum inuenerunt. Arbitrantur homines nihil aliud esse, quam dicere, aut credere: sancti sumus: scite**

te quoniā iustitia Dei vos infectabitur, quādo minus arbitrati fueritis, & dicet, ubi est scyphus aureus? Quid scis o peccator, vtrum requisitam diligentiam in confessione adhibueris, & cum arbitratus fueris te iam sine peccato esse dicat iustitia. Ecce scyphum aureū, quem furatum deferebas. Ideo B. Paulus dicit: Qui autem iudicat me, Dominus est. Qui faciem scrutaturus est, & conscientiam, Deus est, quē nihil potest latere. Quapropter opus est, ut cū maxima animaduersione, & timore vivamus. Ab omnibus his satis securus erat Christus Redēptor noster, siquidē nequaquā peccare potuit. Quādiu ferrū est in fornace candēs, nō potest rubigine operiri: sic humanitas in diuinitatis fornace introducta peccati rubigine non potuit contaminari. Dum virga in manu Moy si erat, virga quidem erat, vbi primum autē ab eius manibus deponebatur, in serpentē conuertebatur. Humanitas nostra in nobis est venosus coluber, in verbo autē, quod est Patris dextera est virga rectissima, in qua nulla est disparitas, aut iniquitas, quāq; flecti nō potest. Idcirco audacissimē, & maxima ratione potuit dicere: Quis ex vobis arguet me de peccato? Hic docuit Dñs: quales eos esse oportet, qui alijs prædicaturi, eosq; docturi sunt, videlicet, ut sanctitatis ei⁹ quoad poterint sectatores diligentissimi sint. Sic diuina Maiestas omnia disposuit, ut prius in se, & postea in alias res agāt. Hoc apparet in plantis, atque in cæteris animantibus, prius enim plantæ accrescunt, postea verò fructum ferunt. Et prius animalia ad debitam proportionē perueniunt, & postea gignūt. Sic in virtutis operibus esse oportet, prius homines debēt sibi virtutes acquirere, & in illis proficere, postea verò curare debent, ut cæteris omnib⁹ profint. Cum venisset Elias ad Eliseū, misit palliū suū super eum. Qui statim relictis omnibus cucurrit post Eliā. Itaque tangens Elias Eliseū pallio suo, illius cor conuertit. Ita profectō esse debet, quod vitæ innocētia, vestitus modestia, ac denique austeritas prædicatoris tāta sit, ut animas conuertat: & qui hoc non faciunt, munus suū de decorant: & per consequens ipsū Deum inhonestant: siquidem in eitis loco constitui sunt. Ideo sanctus Paulus dicebat: Nemini dātes vllam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. Laceri ambulantes, vestigia, & picturas quasdam manibus impressas in puluere relinquunt, quas tamen postea cauda oblinunt. Ita faciunt plurimi prædicatores, qui lingua plurima sancta consilia prædicāt: postea verò

2. Cor. 4.

si mile.

Exod. 4.

3. Reg. 19

2. Cor. 6.

si mile.

verò illa omnia suo malo exemplo delent. O Patres mei ego vos humiliter exoro, ut saltem pro eo quod ad Dei honorem, populo sumq; veilitatem spectat, ita innocentes viuere curetis, ut aliquo modo dicere possitis: Quis ex vobis arguet me, &c.

Diligenter animaduertite Dominum innocentia suæ offensionem in hoc tempus, cum iam prope erat eius transitus ad patrem, distulisse. Et in fine cursus sui immaculatæ vitæ suæ rationem reddere voluisse: docens nos in hoc quomodo mori debeamus, sicut in toto vitæ suæ discursu nos quomodo viuere deberemus, erudiuit. Et quandoquidem tu, quæ nam futura sit hora discessus tui penitus ignoras, cura quotidie cum conscientia tua arētissimam rationem ponere. Et scrutare vtrum in ea quicquam sit, quod te de peccato arguat, & illi remedium adhibe. Ne in vltimam horam expectes quando præ doloribus, & mortis instantia quasi attonitus, & obtupefactus eris, & nihil perfectum ticies efficere. Hoc enim habent magni labores, quod non solum quando eueniunt, sed etiam quando a longe apparent hominem maximè conturbant: sicut apparet in Hieremia, vbi cum Deus Hebræos comminatus fuisset, illisque dixisset: Ecce populus veniet de terra Aquilonis, & gens magna consurget à finibus terræ. Sagittam, & scutum arripiet: & non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit: & super equos ascendent, præparati quasi vir ad prælium, aduersum te filia Sion. At illi responderunt: Audiuius famam eius, dissolutæ sunt manus nostræ: tribulatio apprehendit nos, dolores ut parturientem. Hoc dicebant maximo Chaldæorum timore perculsi. Sic profectō iam quando arētissimi iudicij Dei tribulationes, & angustia aduenerint, homines deiectos, ac præ nimio timore languidos reperient, solus illius timor, eos ita concutiet, ac conturbabit, ut quasi attoniti sint. Vnde potest dicere vnusquisque illorum, qui terribilem mortis icam expectant: Dissolutæ sunt manus nostræ: &c. Quæ cum ita sint frater ne ea, quæ ad animæ tuæ salutem spectant, in illam horam facienda differas. Mirabile est quanta cum solertia est ille, qui latrunculis Iuditæ Hispanicè [El Axe-dre] priusquam instrumentum, quo ludit quod Hispanicè dicitur [Lapieca], in quadrangulo collocet, aspicit, & respicit, vbi nam illa tuto possit collocare ne ab aduersario capiatur. O quàm suspensus animi est dubiusque vtrum huc aut illic melius collocet: postquam enim

Hier. 6.

enim in vno loco posuerit, si est periculosus, iam nullum est re-
medium, nec aliquid prodest, quod illum pœniteat illic posuisse,
velit nol. t. à contrario capietur. Si ergò in ludicris rebus, quæq; ni-
hil profunt tam sollicitos nos præbemus: quare non animaduerti-
mus vbi animam collocamus, cum sit restantæ entitatis, cum que
tam necessarium sit hoc animaduertere? Si enim in peccato se det,
& in eo te mors occupauerit siue velis, siue nolis à diabolo capie-
tur, atq; in infernum detrudetur, nec post mortem vllum pœnitē-
tiæ genus tibi proderit. O æterne Deus! quanta amentia est hæc,
homines in rebus nullius entitatis sollicitudinem maximam adhi-
bere, earum verò quæ maximi sunt ponderis, ac momenti nul-
lam habere rationem! Suscipe igitur hoc negotium, quod perma-
gni interest ò frater, & verè atque ex animo illud age, ne postea te
deceptum experiaris.

Quis ex vobis arguet me de peccato? (ait Dominus.) Et si qui-
dem nemo est, qui de illo merito me possit arguere: & ego bonus
sum. Ergo mea doctrina etiam est bona, & vera. Igitur. *si veritatem
dico vobis, quare non creditis mihi.* Hæc est causa Domine, cur tibi nō
credunt, videlicet, quia illis veritatem loqueris: quod si eis menda-
cia diceres, magnam tibi fidem adhiberent. Tu ipse Domine dixi:

Ioan. 14. *sti:* Ego rogabo Patrem, & alium paraclatum dabit vobis, vt ma-
neat vobiscum in æternum: spiritum veritatis, quem mundus nō
potest accipere. Adeo homines sui ipsorum amatores sunt, vt mē-
dacia, & adulationes audire velint, licet illas realiter assentationes
esse cognoscant: si verò illis veritas dicatur, quantumcunq; illis cō-
ducibilis sit, illam nequeunt tolerare: licet enim veritas (vt ait D,

D. Th. 1.2
q. 29. ar. 5
Augu. 10
conf. c. 23.
3. Reg. 22.
Thomas) non possit in vniuersali odiri à quoquam, potest tamē
in particulari. Et sic inquit Augustinus, quod homines amāt veri-
tatem. Incentem, oderunt eam redarguentem. Sicut apparet in ma-
ledicto rege Achab, qui de sancto Propheta Michea dicebat: Ego
odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum. Bonum id
est delectabile. Sanctum Prophetam sibi secundum voluntatem
suam non loqui, etsi veritatem quæ ei permagni intererat, reue-
lauit, illud tamen malum appellabat. Iam ferè nihil aliud est in ho-
minum vsu præter mendacium, alij enim alios inuicem decipiūt:

Exod. 10. sicuti Aegyptij, qui in tanta tenebrarum confusione commoraban-
tur, vt se se inuicem inueneri non possent. Et tanquam Babylonici,
Genes. 11. in quibus tāta erat linguarum disparitas, ac perturbatio, vt sese ne-

quaquā

quaquā possent inuicem intelligere. Hoc equidem inter nos ho-
die agitur, etsi Christiani sumus. Quapropter possumus dicere cū
regio Psalte: Saluum me fac Dñe quoniam defecit sanctus: quo-
niam diminutæ sunt veritates à filiis hominū. Vana locuti sunt
vnusquisq; ad proximum suū: labia dolosa in corde, & corde lo-
cuti sunt. Notate illum dicere, in corde, id est, quòd sicut mēdaci
amatores sunt: sic etiam illud loqui, & audire gaudent. Et de his
addit, dicens: tot illos esse, vt in circuitu impij ambulēt. Hoc est,
quoquo te veritas inuenies impios: si post tergū respexeris, inue-
nies qui te decipiat. Abi in senatum, in consistorium, in tribuna-
lia, in forū, in viam, quocunq; perrexeris, inuenies qui te fallant:
vniuersus orbis in circuitu plenus est impijs. Hos vocat Dominus
mundum, qui spiritum veritatis nō potest accipere. Ex eo autem

quòd filij huius seculi tam corrupti sint, tantoq; odio veritatem
habeant, prouenit, vt illi, qui eam ex officio dicere tenētur, pusil-
lanimes sint, nec eam proferre audeāt: quod sine magno peccato
non faciunt. Postquam B. Paulus ad Romanos maximum cata-
logum peccatorum, quæ gentes commiserant, descripsit, conclu-
sit, dicens: Qui talia agunt, digni sunt morte: non solum, qui ea fa-
ciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Pro quo nota, etsi
gentium vulgus his turpitudinibus, & idololatrijs infectum erat:
inter gentes tamen plurimos esse Philosophos, qui, se se ab his vi-
tijs cohibebāt, moralemq; ac rectam vitam debebant. De quibus
loquens Beatus Paulus, dicit eos dignos esse morte, nō quòd illa
facerēt: sed quia cū illi sapientes essent, magnæque autoritatis
viri populares homines etiam cū in probabili vitæ suæ periculo

non reprehendebant. Et siue metu perculsi, siue ne illis displice-
rent, tacebant, & hæc peccata grauissima simulabāt: & Deum si-
cat debebant, non glorificabant, eius honorem defendentes: &
ideò morte digni erāt. Et sic in Leuitico præcipiebat Deus, dicēs,
Si quis dederit de semine suo idolo Moloch, morte moriatur, id
est, si sacrificauerit ei filiū, vel filiā. Et ponam (inquit) faciē meam
contra illū, succidamq; eum de medio populi sui. Quòd si negli-
gens populus terræ, & quasi parui pendens imperiū meum dimi-
serit hominem, &c. Succidāq; illū, & omnes, qui consenserūt ei.
Si ergo Philosophi gētiles digni erant morte, eo quod hoc nō fa-
cerēt, quid erit de Christianis? quid de magistris, de patribus, præ-
latis, ac ministris iustitiæ? O quantū erat hic dicendū, atq; etiā la-

chry-

psal. 11.

Roma. 10.

Leuit. 20.

chrymandum, q̄ cōtentus sit homo nō peccare, & arbitretur ni-
 hil esse amplius! Beatus Chrysoſto. & Theophylactus, aſſerūt in
 libris Græcis hunc locū sic ſcriptū eſſe: qui talia agunt, digni ſunt
 morte, & nō ſolūm qui faciūt: ſed multō grauius peccat, qui alio-
 rum malefacta cōprobat. Et ita hi duo doctores hāc habent ſentē-
 tiam: grauius, ſcilicet, peccatū eſſe, &c. Et ipſi ſe declarant dicen-
 tes: Semper approbare malefacta nō ſolū intelligere ſuo conſen-
 ſu approbare, ſed ea approbando laudare, & cōmendare: quoniā
 cum laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ, nouas vires aſſu-
 mit, ad perſeuerandum in peccatis. Qui peccatorē laudat, facit ſi-
 cut ille, qui tribulos, & ſpinas irrigat: vt bona olera ſuffocent.
 Quod ſi hoc (vt diximus) in priuatis hominibus tantum peccatū
 eſſe reputatur, quid erit in publicis? qui non contenti eſſe debent
 admonēdo, & reprehendēdo, ſed ſi ſunt prælati, iudices, patres fa-
 milias, & deniq; à quorū gubernatione aliorū ſalus dependet, cu-
 rent quādo hoc neceſſitas poſtulare videbitur delinquentes pu-
 nire. Et ad Dei iram placandam vnum ex efficacioribus remedijs
 hoc eſſe nouerint. Sic dicitur de Iuda Machabæo, q̄ perambula-
 bat ciuitates Iuda, & perdidit impios ex eis, & auertit iram ab Iſ-
 rael. Quid clarius dici poteſt? Sic ſe gerāt, qui publicis munerib;
 fungūtur, vt à malis magnoperè timeantur, & à bonis ſummope-
 rè diligantur. Hoc etenim ſignificat quod Deus Noe eiſq; libe-
 ris dixit: Terror veſter, ac timor ſit ſuper cuncta animalia terræ.
 Non dicit ſuper homines: quia homines, qui ratione, & prudētia
 ducuntur, non habent quid timeant: ſed illi, qui homines cū ſint,
 tanquam immanes belluæ viuunt: in hos tales oportet eſſe ſupe-
 riores, vt illos maximè pertimeſcant.

Reddit nunc Dominus his peruerſis rationem, quare eius veri-
 tatem nō credunt, ſequuntur, & obediūt, dicens: Qui ex Deo eſt, ver-
 ba Dei audit. O quam ſuaue verbū eſt hoc plurimis, & quam acre
 & amarū alijs? Siquidē per illud deſignatur qui nam ſint Dei, &
 qui ſunt Sathanæ. Gallinā optimè conditam, ſi in aſini ore poſue-
 ritis nō illam comedet, et ſi eſt optimus cibus: ſi autē illi hordeū,
 aut ſarraginem dederitis, libentiſſimè māducabit. Si cum aliquo
 filio huius ſeculi de celeftibus reb; egeritis, eumq; admonueritis
 vt paululū quotidie in angulū cubiculi ſui ſe ſe ad peccata ſua la-
 mentāda recipiat: atq; vt illorum veniam à Domino poſtulet, ac-
 ceptaq; beneficia cōſideret, vt ex illorū cōſideratione in ardētif-
 ſimum

ſimum Domini, qui ea ſibi contulit atq; quotidie confert, amor
 deueniat: Dicite ei, vt carnem ſuam mortificet abſtinentia, atq;
 alia virtutis opera exequatur: nihil horum magis proderit, quā
 ſi cum ſurdo loqueremini, omnia hæc illi diſpicient: vt enim vul-
 go dicitur, Mel ad os aſini nihil conducet. Date illi paleam, & hor-
 deum. Inuitate eum ad ludēdum, ad alios decipiendos. &c. Hoc
 libentiſſimè faciet. Contra verò accidit iuſto, quia omnes admo-
 nitiones, ſalubriaq; conſilia, quibus illum alij exhortātur in eius
 corde ſummoperè aſidēt. Comminans Deus Hebræos per Oſeā
 dixit eis: Ego ero eis quaſi leena, occurrā eis quaſi viſa raptis ca-
 tulis, & dirumpā interiora iecoris eorum. Ex quibus verbis infer-
 tur, q̄ et ſi Deus proteruos peccatores tractat quaſi leena, & viſa
 ſequiſſima, quæ viatores, quos in via reperit, præ nimia rabie ob amiſ-
 ſos, & arreptos catulos, in fruſta diſſecat, & dilaniat: veruntamē
 ſicut rugitus, quos extollunt, propter ſubtractos & perditos filios
 extollunt, ſic Dei rugitus, & diuinę eius voces ſunt ad prædeſtina-
 tos inueniendos, quando in peccato cōmorantur. Qualis incedit
 leena, aut viſa rugiens, quando illius catuli ſurrepti ſunt: ſic ince-
 dit Deus vociferans, quouſq; perditā animā inueniat. O Chriſte
 vere hominū amator, quis rugitus illos audiſſet, quos in mundo
 pro tuis perditis filijs proferebas! Nunc etiā quot rugitus in eccle-
 ſia tua extolluntur? qui quidem omnes in tuo nomine ſunt: ſicuti
 dicebat S. Paulus his verbis. Pro Chriſto legatione fungimur tā-
 quā Deo exhortante per nos. Obſecramus pro Chriſto recōcilia-
 mini Deo. Sed his rugitib; & clamoribus illi ſolū, qui Dei ſunt, re-
 ſpōdēt. Et tu homo perditus, atq; in ſcleribus obdurate hos clamo-
 res nihili æſtimas, quia ex Deo nō es. O quā miſerabile eſt videre
 prædicatores in pulpitis proclamātes diſſecari, & quaſi leenas ru-
 gire: & ex alia parte videre quā parū hæc omnia mali homines
 æſtiment, & quā ſine fruſtu ex concionibus exeant, & fortasē
 de prædicatoribus murmurantes, illoſq; irridentes. Accidit q̄ illu-
 ſores homines ad cuiuſdam mercatoris officinam accedunt, tan-
 quam qui aliquid panni volunt emere: tunc videbitis mercato-
 rem per ſcalas conſcendere, vnumq; ſaccum aſſerre, & pannum
 euoluere, iterumq; atq; iterum aſcēdere, & idem facere, quibus
 omnibus euolutis illuſores dicunt nullum ex illis pannis ſibi pla-
 cere, & fatigato mercatore, ſine vlla emptione diſcedunt. O
 quā ad literā hoc quotidie in officinis Dei agitur! Videbitis quot
 rationes

Chryſoſto.
Theophyl.

ſimile.

2. Mach. 3.

Gene. 9.

ſimile.

Oſeā. 13.

ſimile.

2. Cor. 5.

ſimile.

rationes, & considerationes prædicator in pulpito euoluit, quotq; 27
 sacrarum literarum locos explicat, nunc peccatores comminatur,
 nuncia suis præmia pollicetur, nunc ignaros erudit: illis foribus au-
 tē nihil horū placet, & fatigato prædicatore illi ex officina exeūt
 cum nihil emerint, nec ex diuinis admonitionibus fructū aliquē
 perceperint. O Deus infinite Maiestatis quomodo pateris, hos ini-
 quos homines legatos tuos illudere, qui ad tantum bonū illos tuo
 nomine inuitant? Alij verò tam procul à se ipsis, cælestiumq; re-
 rum tam immemores incedunt, vt non solum diuinis verbis obe-
 dire, verum ne illa quidem velint audire. Et à prædicationibus fu-
 giunt tanquam diabolus à cruce. Gallinæ tam sollicitæ sunt in pa-
 riendis ouis, illisque alis suis fouendis, atque insudando super ea,
 & pullis proferendis, vt sui ipsarum immemores comedere non
 meminerint: quòd si manducaturæ sunt, in cistam illis cibis defe-
 rendus est: sin minus non exhibunt illinc ad comedendum Sic sunt
 nonnulli ad cō solliciti in pariendis ouis: in terrestribus bonis cu-
 mulandis, in domibus construendis, vineisque plantandis ad filios
 suos educandos, vt spiritualis cibi penitus non meminerint. Et sic
 necesse esset, vt prædicatores illis quasi gallinis ad eorum domos
 cibos deferrent. Et illic vbi in lectis suis recumbunt, eis prædica-
 rent. Atque hoc malum multò etiam crebrius in viris nobilibus
 reperitur. Ideò dixit Deus Hieremiæ, Vade, & sta in porta filio-
 rum populi mei, per quam ingrediuntur reges Iuda, & egrediun-
 tur, & in cunctis portis Hierusalem, & dices ad eos: Audite ver-
 bum Domini reges Iuda, & omnis Iuda, cūctiq; habitatores Hie-
 rusalem. Ad portas ciuitatis, per quas in equis, & curribus suis ad
 vanitates suas vidēdas exhibant, mittit Dominus sanctū Prophetā 29
 suū, vt Dominis, & magnatibus Hierosolymæ prædicaret: si qui-
 dem (inquit) ad audiendā prædicationē non vadūt, prædicatoresq;
 meos fugiūt, Vade & expecta illos in ostiū, per quod exeūt adrefri-
 gerandū te & fruendū voluptatibus. Atq; illic in medio vanitātū il-
 lorū, licet sit breuiter, & pertransennā eos legē meā edoce. Videte
 quòd defert Deus pulpitū, vt nobiles auditores habeat, ad portas,
 scilicet voluptatum, & delectationū, ad transitū equitū vade, illic
 enim eos inuenies. Et quid ei præcipit, vt illis prædicet? Hec dicit
 Dñs, custodite animas vestras, & nolite portare pōdera in die sab-
 bathi &c. Sanctificate diem sabbathi sicut præcepi patribus ve-
 stris. Et siquidem cū regibus, non verò cū mercenarijs, & operarijs
 loqueba-

simile.

Hierem. 17.

30 loquebatur dicendum est illum non tantū de materialibus oneribus,
 sed etiam de peccatorū pondere intellexisse. Et notare vehe-
 menter Deū Sācto Prophetæ præcipere vt illis dicat: & erit, si au-
 dieritis me, dicit Dominus. &c. ingredientur per portas ciuitatis
 huius reges & principes sedentes super solium David, & ascen-
 dentes in curribus, & equis. &c. in quibus verbis illis pollicetur se
 eis viam illam non esse ablaturum. Animaduertite artificium
 Dei: cum illos festiuitatibus illis tantopere delectari cognosceret
 eisdemmet festiuitatibus, & gaudijs eos inuitabat, vt sic eos ad
 legis obseruantiam attraheret. Vt vir primarius vanitatis suæ fi-
 lum nō conscindat, non erit Christianus. Nunc primum (ait Do-
 minus) illos ad diuinæ legis obseruantiam per has voluptates at-
 trahamus, & postquam illos sub legis meæ custodia habuerō, ad
 perfectionem eos paulatim adducam. Veruntamen omnes hæc in-
 uentiones nihil profuerūt. Nam dicit illic sanctus textus: & nō au-
 dierūt, neq; inclinauerūt aurē suam: sed indurauerūt ceruicē suā,
 ne audirent me, & ne acciperent disciplinam. O sancte Deus:
 quot verbis vnā, & eandem rem hic Dominus repetit. Quæ est:
 illos reges, & magnates Israel eius verba nihili æstimasse. Tota
 hæc verborum repetitio est ad illorum duritiam, cordisque ob-
 stinationem exaggerandam.

Tanta fuit semper illorum infelicissimorum hominum rebel-
 lio, ac proteruitas, vt nec prophetæ, nec ipsemet prophetarū Do-
 minus in eorū cordibus salubrem, cœlestemq; doctrinam impri-
 mere potuerint: cuius malitiæ rationem reddit hic diuinus Dñs di-
 cens: Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. O rigorosum ver-
 bum, o durum verbum, o metuendum verbum, quod est mar-
 mor audiens te, quod præ nimio tremore non confringitur?
 O filij Adæ quis corda vestra immutauit? quis illa adamantina
 reddidit? nā Deus carnea illa fecit. In quem fornacem vos immisi-
 stis, quia sic obdurati estis? quare hæc tam amara verba audientes
 in lachrymas vos totos non resoluitis? Attendite quomodo ipse
 Deus ore suo vobis veritatē hanc annunciat; scilicet vos nō ex Deo
 quidē, sed ex patre diabolo esse, siquidē tam parui fecistis omnia
 quæ hucusq; vos docui, atq; exhortatus sum. O fratres charissimi
 ita vultis remanere? Tā mali heri vultis esse serui? quid responde-
 tis? Nūquid ad eò vos odistis, vt sic vosmetipsos perdere velitis?
 Non ita sit per charitatem Dei. Porrigite mihi dexteram, inter
 Tom. ij. ee Deum,

Deum, & vos foedera componamus: reuertemini ad vestrum bonum patrem coelestem, qui vos apertis brachijs, ac visceribus expectat, vt ad misericordiam recipiat. O infelicissimum illum, qui ex tanto bono fructum percipere nescierit.

Ita amarum illis fuit hoc verbum Domini, vt responderint: Nō ne benedicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmoniū habes? quibus respondit Dominus: ego dæmonium non habeo. O infabilem patientiam mansuetissimi Iesu, quemadmodum furiosi maris fluctus concitatissimi, maximo cum impetu firmissimam rupem percutientes nihil damni rupi inferunt, sed se ipsos in illa infringunt, & rupe integra, atque indemni remanente in vanam spumam conuertuntur: sic etiam, qui iustum persequitur, nihil aliud faciet, quàm seipsum infringere, furorisque sui spumas patefacere, remanente seruo Dei integro, & cordis sui indemni, tanquam vero huius patientissimi agni imitatore; qui dixit: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Quauis iustus vniuersas diuitias, ac bona sua temporalia deperdat, non tamen se ipsum perdit. Et notate quod quando dixit Dominus in patientia vestra possidebitis animas vestras, non dixit in patientia vestra possidebitis os, aut manus vestras, sed animas vestras. Cōtinget enim aliquando quenquam non malum verbum alicui dicere nec illi manibus officere, intestinum tamen in anima contra eum odium habere, & desiderium vltionis. Si autem patientia in anima fuerit, quæ est præcipua hominis pars, cæteræ omnes partes facile possideri possunt: os enim, & manus, & omnia, animæ tranquillitati conformabuntur. Et quia Beatus Paulus Spiritus Sancti dona commemorans, hoc etiam inter illa commemorauit dicens: In tribulatione patientes. Siquidem Spiritus Sancti donum est, ad illud consequendum instantissimè à diuina maiestate illud postulare debetis omnem simul possibilem diligentiam ex vobis adhibentes, ad rem tam pretiosam possidendam. De qua dicitur. *Pro. 16.* Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Nec verò dicatis vos sicut alij dicunt: si ego essem in culpa, libenter hunc laborem paterer. Multi in laboribus, qui sibi offeruntur, non habent patientiam eo quòd dicunt, se culpa carere, & affirmant, se siquid illius sceleris perpetrassent æquo animo poenam toleraturos esse. Hi bono latroni malunt similes esse, quàm Iesu Christo filio Dei. Ille enim pro suis met culpis

CUM

36 cum Domino passus est. Saluator verò absq; culpa mortem acerbissimam tolerauit. His consulit Beatus Petrus, dicēs: Nemo autem vestrum patiatut quasi homicida, aut fur, aut maledicūs, aut alienorum appetitor. Si autē vt Christianus: non erubescat. Glorificet autem Deum in isto nomine: quoniam tempus est vt incipiat iudicium à domo Dei. O diuina verba, & quæ seruis Dei maximæ sunt consolationi. Ille tanquam Christianus patitur, qui innocens pro veritate, ac iustitia patitur. Et ita dixit Dominus discipulis suis: Beati estis cum maledixerint vobis homines, & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me. Si enim vos accusantes verum dicunt, non tot vobis gratiæ debentur, quauis hoc libenter patiamini. Oculos conijcite in Regem gloriæ in cuius diuino conspectu vniuersæ cæli potestates prosternuntur, & considerate quanta cum mansuetudine, ac patientia ad tantam iniuriam, & sui nominis blasphemiam respondet, illumque diligentissimè imitari curate, gratiamque suam hinc vobis concedet, & in futuro cælestem gloriam largietur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

1. Petr. 4.

Math. 5.

¶ Feria. II. post Dominicam in Passione.

Miserunt Principes & Pharisei ministros, vt apprehēderent Iesum. Ioannis. 7.

VENIENTIBVS his ministris iniquitatis ad apprehendendū Dñm, dixit eis: *Adhuc modicū tempus vobiscū sum. Quasi si diceret: vos acceleratis me interficere, ego verò non defatigor vobis vitam inquirere, & ideò mortem meā longius differo, quò pluribus rationibus, ac medijs salutem vestrā perquiram. O summam Dei clementiā, qui tot, ac tantas inuentiones inuestigat ad cōuertendos homines qui misericordiz indignissimi erant. Mercator auidus, vt plus lucretur, pecunia sua vitur, vt de emporio in emporium indies augeatur: & quò magis redditus differuntur, eò magis lucrum augetur: licet sæpenumerò hoc illicitè fieri consuescit. Sed filius Dei auidissimus mercator humanæ salutis solutionē illam, & redditū pro peccatis, quē morte sua soluturus erat in crucis telonio differerebat, nō ad maius lucrum suum, sed vt plures rationes quæreret, quibus ad se animas attraheret: illisque*

simile.

ec 2 maioris

maioris lucris spiritualis occasionem præberet. Quod si cum ego
 tempus mortis meæ (inquit Dominus) ad remediū vestrum dif-
 feram nolueritis ex eo fructum percipere, postea: *Quæretis me, &*
non inuenietis. Si homines hunc hodierni S. Evangelij sermonem
 intelligerēt in quo affirmatur eos, qui in peccatis suis quieti com-
 morantur, quamvis Deum quærant, illum tamen non esse inuen-
 turos: aliter profectò salutis suæ spiritualis negotiū agerent. Nun-
 quid fieri potest quòd homines aliquo tempore Deum quærant,
 nec tamen inueniant? videte quid dicat David postquam dixit:
 Non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem (quæ non
 est oratio, sed prophetia illius, quod eueniet illis, qui in tempore
 opportuno, quod Deus illis cōcessit à peccatis suis noluerint con-
 uerti.) Addidit, dicens: Conuertentur ad vesperam, & famem pa-
 tientur vt canes, & circuibunt ciuitatem. Noluerunt opportunè
 conuerti: quando igitur ferò, & importunè eos peccatorum suo-
 rum poenituerit: nihil illis proderit. Tanquam rabidi canes reme-
 dium inuestigabunt, & omnes veniæ ianuas clausas inuenient.
 Incedent quasi catuli furentes dentibus mordentes, & vnguibus
 terram fodientes, quid quæritis miseri peccatores? Ne mica qui-
 dem vobis dabitur illius, ad quod toties inuitati, & rogati estis,
 qui est veniæ, ac misericordiæ panis. Et circuibunt (inquit) ciuita-
 tem, scilicet inferni, de vno in aliud tormentum transeuntes. Qui
 ambulat in circuitu nunquam progreditur vlteriùs: sicuti cardo
 qui in vno loco commorans huc, atque illuc vertitur, nec samen
 vlteriùs progreditur, sic etiam damnati nunquam vlteriùs pro-
 grediuntur. Tam longum iter faciendū restat misero Cain, post
 sex mille, & plures annos, quos in inferno crudelissimis tormētis
 contortus est: sicut prima die, qua in illū ingressus est. Et vlteriùs
 addit S. Propheta: Et gladius in labijs eorū. Non dicit damnatos
 gladiū in balteis gestare, aut præ manib⁹ ferre, sed in ore: vt signi-
 ficet eos nequaquā à tormentis defendi posse: imo verò peccatis
 suis, quæ in labijs gerunt, quæ sunt eorum affectiones, semetiplos
 ferunt, eorum enim peccata illos cruciant. Omnia hæc mala illis
 aduenient eo quòd importunè conuertuntur, quod est ad vespe-
 ram, quando id, quod quærent, non inuenient: sed id quod nol-
 lent, hoc est tormentum à quo nequibunt liberari, nec vires qui-
 dem habebunt ad illud perferendū. Ideò admohebat S. Moyses
 Hebræos, dicēs: Cauete ne forte sit inter vos radix germinās, fel
 & ama-

& amaritudinē. Cumq; audierit verba iuramēti huius benedicat
 sibi in corde suo dicēs: pax erit mihi, & ambulabo in prauitate cor-
 dis mei, & assumat ebria sitiētē, & Dñs nō ignoscat ei. Liberet vos
 Deus fratres charissimi, ne sit inter vos tā mala radix, quæ est pas-
 sio quædā nimis radicata, quæ adeò deprauet animam, vt quū san-
 ctos sermones, diuinasque admonitiones audierit, dicat in corde
 suo: Bene est mihi cum hoc, quo fruor. Ego hoc modo viuere vo-
 lo: quid mali mihi poterit euenire? & illā cum illa vana fiducia in-
 tolerabile, æternūq; inferni tormentum occupet. O terribilē &
 nimis metuendam comminationem? O quā acerrimum suppli-
 cium hīc promittitur illi, qui diuinam iustitiam non pertimescit.
 Dicit enim sanctus textus sitiētē ab ebria assumi. Hic est lo-
 quendi modus, quo vtitur Spiritus Sanctus ad significandū incō-
 parabile supplicium, quodq; nequaquā potest humanis viribus
 sustineri, quasi dicat, Attende suppliciū sitiens esse vt te puniat:
 tu verò debilis es & infirmus ac tanquam ebrius, qui de se nescit,
 & quò pergat penitus ignorat: neq; robur habes ad illud patiendū.
 Idcirco Christus Redēptor noster absq; vllō cœlesti, aut terresti
 auxilio passus est: sicut ipsemet significauit, quādo ad patrē p̄cla-
 mās dixit: Deus Deus meus vt quid dereliquisti me? quia patieba-
 tur, nō vt nos à presentibus quidē laboribus, qui sunt eius miseri-
 cordia, in quibus nobis vires, auxiliū, patiētiaq; suppeditat, sed vt
 nos ab illis calamitatibus liberaret, in quib⁹ diuina iustitia manu
 sua nos premit viresq; nobis aufert, vt crudelius cruciemur. Sicut
 B. Paulus gloriā p̄odus appellauit dicēs: Id enim quod in præsen-
 ti est momentaneū, & leue tribulationis nostrę supra modū in su-
 blimitate æternū gloriæ pondus operatur in nobis: sic etiā per-
 petuū illud inferni tormentū incōportabile quoddā pondus erit.
 Hoc etiā significauit David dicens: Deus meus pone illos vt rotā
 & sicut stipulā antefaciem venti: respondeant (inquit) poenæ cul-
 pis: sicut in hac vita nunquā cessarunt peccare, & semper per eadē
 peccata in circuitu ambulauerunt, neq; sceleribus suis finē imposue-
 rūt, sic in inferno in circuitu tormentorū, & de vno in aliud ambu-
 lēt, nec vlteri⁹ vnquā progrediātur. Et quēadmodū in hoc sæculo
 ad superanda vitia, quasi stipulæ absq; resistētia debiles fuerūt; sic
 in futuro ad tolerandas poenas imbecilles sint. O quā metuēda res
 sunt hęc si homines iudiciū, & sensum nō amisisset quomodo fieri
 posset quòd cū fidē habeant, quā habent, tā tarpiter, ac flagitiosē
 Tom. ij. ce 3. viue.

Psal. 58.

Matt. 27.

2. Cor. 4.

Psal. 82.

Esa. 30.

Matt. 17.

Hier. 7.

viuerent sicut viuūt? sed nenīa, ac seculares voluptates in quibus occupātur illos ita faciunt insanire, & extra se incedere, vt has res quæ animæ maximè necessariæ sunt, non animaduertant. At quæ hæc est vna ex causis quare in sacris literis infernus dicitur Tophet, sicut illum appellauit Esaias dicens: præparata est enim ab heri Tophet: à rege præparata, profunda, & dilatata. Tophet idē est quod gehēna. Quando sacra scriptura nō potest sese nobis explicare inuisibilia nobis declarat per ea, quæ illis similia sunt, nobisq; notiora: sicuti in trāsfiguratione, cum Domini splendorem nobis vellet ostendere, dicit faciem eius sicut solem resplenduisse et si reuera multò clariùs illuxit. Sic in hoc loco vt Esaias explicaret quale esset inferni tormentum, illud appellauit Tophet. Et Christus redemptor noster in suo Euangelio illud gehennā nūcupauit. Quod idē est. Pro quo nota quòd Ammonitē habebant in Deum Idolū æneum: hoc adorabāt, illiq; liberos suos immolabant: ritus autem sacrificij hic erat: quia idolum æneum erat vacuū, ignē illi supponebant, & postquam candens erat pueros in illud includebant, ostiumq; idoli clauderant: ne verò pueros miserarētur, neue eorū parentes illis compaterentur musica instrumenta pulsabant, vt puerorum clamores nō audirent: nec ex illis dolorem perciperent. Et vallis, in qua hæc atrocitas patrabatur, dicebatur Tophet, siue gehēna. Hinc Christus Redemptor noster in fernū gehennam appellauit, & Esaias illū Tophet nūcupauit. Et quemadmodum tormenta, quæ pueri immolati in hoc loco patiebantur propter musicas, & lyras, quibus diuertebantur nullum alijs dolorem afferebant, nec ab illis sentiebantur: sic nunc inter nos idem ad literam agitur: non enim pertimescimus, cum damnatorum tormenta credamus, quia ludis, musicis, humanisque voluptatibus diuertimur, & sic sine timore tormentorum, quæ tam digna sunt, vt timeantur, læti, ac securi in peccato mortali commorantes vitam ducimus, cum iam secundum presentem iustitiam æternis ignibus damnati simus. Quid est hac insensibilitate lachrymabilius? expergiscite fratres à tam alto sopore, & quandoquidem nunc tempus habetis, Deum quæ potestis inuenire illum nūc diligētissime querite: si in hac vrbe quicquid perdidistis, & illud Romæ queritis, quomodo illic reperire poteritis? si illud vultis inuenire, querite vbi perdidistis. Amittitur Deus in hoc mundo per peccatū: hic igitur, vbi amissus fuit, quer-

simile.

11 queri oportet, in futuro enim seculo à peccatorib⁹ nō reperietur. Ideò dicit Dominus: *Queritis me, & non inuenietis.* Aliter interpretatus est interpres quidā hæc verba, scilicet, certū est, bonos & malos Deum inuestigare. Quomodo? nunquid superbus, auarus, & carnalis Deū querunt: sic responde mihi ad hoc, quod te interrogabo, & statim cognosces, quomodo hi aliquo modo Deū querant: quid Deo est cū auro, voluptate, aut diuitijs? dic mihi quid habet passer, qui in aere volat cū laqueo, qui humi extēsus est, & tādē in eum incidit? Videamus nūc, nonne latius esset illi in aere volare, & delectari, quàm in laqueum incidere, atq; in aucupis manus deuenire? & quid habet ceruus cum arcu tuo, & sagitta? nōne melius esset illi per aliam viam abire, quàm ambulare vbi tu illū occideres? quid laqueum passer, aut quid arcum ceruus perquirat? pater longè opinione falleris. Nā neq; laqueus à passere, neq; arcus à ceruo queritur: imò si tale cognoscerent, hæc omnia diligentissimè fugerent. Nihil aliud querunt nisi voluptatem. Sed vt auceps acclamat, passerulus arbitratur, illic esse passerulam: & perdix credit illic esse aliam perdicē, & ideò illuc vadunt: sic etiā ceruus, qui ad ceruas incensus est, vt venator tanquā cerna gloriatur, ille voluptatē suā querens, sic deceptus in venatoris manus incidit. Sic igitur, sensualis, auarus, & ambitiosus aliquo modo Deū querūt: hi enim voluptatē querūt, quæ in nullo alio nisi in vno Deo reperitur. Et idcirco dico hos querere Deū, quia gaudia & voluptates, quæ sunt in creaturis, nihil aliud sunt, nisi illices, & apparētia veræ voluptatis, quæ in Deo est, & quæadmodū passerulus propter illicē, & ceruus quia venator ceruæ vocē repræsentat, in laqueū incidit: sic etiā homo in has res huius seculi, scilicet, in aurū, expetitionē, carnalēq; amorē incidit, quia in illis apparētia, & voluptatis est representatio. Pro quo nota ab vniuersis creaturis Deū representari, ab alijs magis, & ab alijs min⁹. Quæ habet plus perfectionis, magis Deū representat, quā quæ minus habet, similius quidē arbor, quā petra, & brutū animal similius quàm arbor, homo verò simili⁹, quā brutū animal, & Angelus adhuc similius, quā homo Deū repræsentat. Et hoc est quod D. Paul⁹ dixit: Inuisibilia enim ipsi⁹ à creatura mūdi per ea, quæ facta sunt intellecta cōspiciūt: sempiterna quoq; virt⁹ eius, & diuinitas: cūq; singulæ creaturæ Dei pulchritudinē repræsentēt, ad eas homo cōfugit in eis voluptatē querēs, & non eā verā, sed apparentē reperit,

simile.

Roma. 1.

vera enim voluptas in solo Deo consistit. Sicuti perdix venatoris¹⁴ illice, quo perdix vocē repræsentat, cum non sit illa vera perdix vox, decepta in laqueos incidit: sic etiam homo deceptus his caducis, fictisque voluptatibus in creaturarum laqueos incidit, & in peccato moritur. Et hoc est quod dicit: *Quæretis me, & non inuenietis.* Repræsentatur in hac vrbe comœdia, cui pueri, atq; homines intersunt, & in theatrum plurimi repræsentatores prodeunt, quorū vnus regijs vestibus indutus, maximaque famulorum ceterua sociatus incedit. Quod si hominem aliquem ex circumstantibus interrogas. Domine nunquid ille rex est? respondebit, non Domine: sed est quidā homo qui regiam personam repræsentat. Exit alius cum suo baculo, & pera quasi pastor, & dicitis: Domine ille est pastor; respondet alter: non Domine, sed est quidam vicinus meus. Hoc quærit vir prudens: puer autē non vterius progreditur, sed illic cum consideratione sistit: nullumq; alium esse regem, aut pastore arbitratur: quia est puer, nec habet iudiciū, & sic nō mirum est illum ita putare. O infœlices peccatores hæc est perditio nostra vniuersa, quæ sunt in toto terrarum orbe quasi repræsentato rege, in comœdia Deum repræsentant. Cœlum nobis Deum sublimem, atq; excelsum repræsentat, terra firmum, atque constantē, leo fortem, atq; terribilem, sol deniq; illum nobis tanquam lucē esse demonstrat. Qui iudicium, ac prudentiam habet, optimē scit nihil horum Deum esse, sed Deum ab omnibus repræsentari cognoscunt, atq; vterius progrediuntur ad Dei diuitias, pulchritudinem, ceterasq; excellentias contemplandas, qualesq; illas esse oporteat animi meditatione considerant, cum solo verbo Deus tantam in creaturis pulchritudinem collocarit. Peccatores verò quasi pueri nesciunt vterius procedere, omnia hæc terrestria sibi summoperè conuenire, in eisq; veram esse voluptatem & gaudiū arbitrantur. Et ideò tanta cum solitudine, & agone hæc peritura perquirunt. Quibus dicit Sanctus Augustinus, *Quærite quod quæritis, sed vbi quæritis, nō inuenietis. Quærite* (inquit) voluptatē, & delectationē, non enim malū est illam quæ rere: veruntamē non quærenda est voluptas in auro, nec in honore, gula, aut luxuria. Transite, transite vterius, nam cum nihil horum Deus sit, non habent veram voluptatē, nec in illis Deum reperietis. Sin minus interrogate hoc sponsam, quæ dicit: In lectulo meo per noctes quæ sui quem diligit anima mea: quæ sui illū, & non

simile.

Augusti.

Cant. 3.

& non inueni. Certum est sponsam non in illius lecto à sponsa esse reperendum. Quisnam est lectustuus in quo recumbis? vbi recumbit sensualis? in turpitudine. Et lectus avari est lucrum, & pecuniarum multitudo. Lectusque seditiosi hominis est vltio. In hoc igitur lecto non Deum inuenies; quære potius illum in lecto eius, & statim eum reperies. Et quis est lectus Dei? fames, sitis, paupertas, & lachrymæ: in his enim Iesus Christus verus Deus, & homo requieuit. Hic illum inuenies: sic enim illū Moyses in rubo inuenit. Etiam illum quæ sui (ait sponsa) per vicos & plateas, & non inueni. Per vicos, & plateas illum quæris: Ibi garulatores, atque otiosos homines reperies, negotiatoresq; ac fraudulentis in plateis & vicis inuenietur: Deum autem in plateis inter mendacia, & periuria: inter detractiones, & murmurationes reperiri, nihil vnquam tale perspexi, nec vidi. In plateis (inquit Dauid) vsura & dolus non deficiet: vbi ergo illum requiremus? nunquid in regum curia, si fortasē Deus redditus est vir curialis? longè falleris frater, nam Rex Herodes illum allocutus est, plurimaque interrogauit, & non respondit ei verbum: ne igitur illum in curia quæras. Hoc enim erit nihil efficere, illic quære otiosos, ambitiosos, vanos, carnales, lusores, atque adultores, & eos reperies. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus Regū sunt. Dixit summa Veritas: Non multum reclinat tibi Deus caput suū, accipitres, canes venatorij, equi iam numerabiles, aucupes denique hic inuenientur: si est fortē in consistorio? si in Doctorem senatu? si in tribunalibus? &c. Discurre per diuersa, & dic singulorum defectus secundum loca & tempora. Vbi ergo requiremus eū? Sacratissima virgo Maria domina nostra eum in templo inuenit, quando eum quæsiuit tribus diebus. Perge tu in templum, & illic etiam illum inuenies. O Pater (dices tu) hoc erat in illo tempore: sed postea dixit Beatus Ioannes, vt in lectione sancti Euangelij heri recitatum fuit: Iesus autem exiit de templo, & credo quod etiā hodie exit à multis Ecclesiasticis, & huius rei hæc est causa, nempe quia plurimi ex illis sunt cupidi, & nonnulli lusores, ac prophani, alij verò inhonesti atque sensuales: idcirco Deus ab eis recedit, & hoc est Deum exire de templo. Propheta Michæas dicit de Ecclesiasticis illius tempestatis: Sacerdotes eius in mercede docebant, & Prophetæ eius in pecunia diuinabant, & super Dominū quiescebant, dicentes: Nunquid non Dominus in medio nocte 5 strum?

Exod. 3.

Psal. 54.

Luc. 23.

Matt. 11.

Luc. 2.

Ioan. 8.

Mich. 3.

strum? Attendite, quàm falso arbitrabantur se, cum ita viuerent 23
secum Deum habere. Si ergo plurimi sacerdotes nostræ tempe-
statis peiores sunt illis, quomodo Deus inter illos per gratiã com-
moreratur? Verum est, sed non propter hoc exit de templo.
Plurimi enim sunt viri Ecclesiastici virtute præditi, in quibus
Deus per gratiam existit: & alij licet propter peccata sua illam
amittant, non tamen potestatem à Deo sibi traditã perdunt. Sed
frater mi, prius quære illum, intrate ipsum, ibi eum inuenies. Id-
circo Isaias dixit: Redite prauaricatores ad cor. Intra in cor tuũ,
& considera quoties cum eo creatorem tuum offenderis, imple il-
lud amaritudine, dolore, & contritione, & ibi eum reperies. Ibi il-
lum reperit Beatus Augustinus, & sic dicebat: Intus eras Domi-
ne, & ego quærebam te foris. Et cum ista præparatione perge in
templum, vbi inuenies ministros Dei, quibus peccata confitea- 23
ris, & à quibus sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum assumas.
Hoc autem fac opportunè, antequam hæc temporis occasio præ-
tereat, & postea te deceptum inuenias.

Isai. 46.
Augusti.
Remo. 11.
Dixerunt ergo Iudæi: Quo hic iturus est? Non intelligentes verba Do-
mini, dixerunt: Nunquid iturus est ad docendas gentes? Videre quomo-
do cum nescirent quid dicerent, verum dicebant. Nã propter eor-
um peccata illos Dñs relicturus erat, atq; ad gētes abiturus, sicut
postea fecit, mittēs Apostolos suos, vt illis prædicatũ irent, & eas
ad Euangelij gratiam adduxit, quam Iudæi contēperunt. Dili-
genter considerate fratres charissimi, quàm singulare beneficium
hoc fuit, quòd cum gentiles tam remoti à Deo essent, totq; erro-
ribus, atq; idololatrijs excæcati, illos Deus vocauit, dilectissimũq;
populum suum effecit, plurimisq; privilegijs ac indulgentijs il- 22
lum locupletauit. Hoc vos fratres mei diligentissimè exhortor, vt
hoc beneficium præstantissimum, quod Deus in vos contulit,
cum vos illo digni non efferis, cognoscatis, atque pro eo magnas
illi gratiarũ actiones referatis. Nec superbia efferamini, quia Chri-
stiani estis cum hæc fuerit gratia gratis data, quam vos non serui-
stis, arastis, aut excauastis. Videte quid dicat Beatus Paulus: No-
li altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pe-
percit, ne fortè, nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & seuerita-
tem Dei: in eos quidem qui ceciderunt seueritatem, id est, in Iu-
dæos. In te autem bonitatem Dei si permanseris in bonitate: alio-
quin & tu excideris. Si quidẽ tu cum esses idololatra, oliuæ, quæ
est

est Ecclesia absque meritis tuis insitus es, gratissimum te præbe,
neque cum videas te neglectis Iudæis ad Ecclesiam vocatum fuis-
se. Ramos naturales hic Iudæos Dominus appellauit, eo quòd
Euangelica fides illis hæreditatis iure competere videretur, pro-
pter promissionem illis factam. Time (inquit) ne simile quid tibi
accidat, sicut illis contigit, sicuti nunc in plurimis hæreticis vide-
mus quos Deus repudiavit.

Sequitur in textu: *In nouissima autem die magna festiuitatis stabat
Iesus, &c.* Septimus dies, qui erat vltimus festiuitatis tabernaculo-
rum erat magnæ solennitatis, & in illa die clamabat Iesus, dicens:
Si quis sitit, &c. O diuine Redēptor animæ meæ, quis suauissimos
illos clamores tuos audiret? O quam efficaces & potētes essent ad
corda corripienda, & quantumuis dura essent, mollificanda! Con-
siderate fratres charissimi, quàm largiter liberalissimus Dñs gra-
tiam suã offert, neminẽ expellit, omnes cõuocat, nõ enim est per-
sonarũ acceptator: nullum pretium, nec aurum, aut argentum po-
stulat, sed hoc vnum vult, vt homines sitiant, & ad se per viã poeni-
tentię, quam ipse docuit, accedant. Nec taxim aliquam, aut mēsu-
rã decernit, sed dicit: Vnusquisq; bibat quantumcunq; voluerit. O
benedictus & glorificatus sit tam bonus Deus! ò quàm boni sunt
hi nuntij, quorum præconem sese ipse Deus efficit. Fluius per
quem Deus misericordias suas hominibus mittere consueuerat,
exicatus iam esse videbatur. Et sic veteres quondã patres in ora-
tionibus suis dicebant illud Psalmi: Vbi sunt misericordiæ tuæ
antiquæ Domine sicut iurasti David in veritate tua? Vbi sunt
fluenta illa, quæ per alueum huius fluminis defluere consueue-
rant, iam enim illa non videmus. Ecce nunc iam omnia hæc in
commoda refarcita. Flumen Dei repletum est aquis, fluius mi-
sericordiæ, qui antea hominibus aridus erat, nunc abundantissimè
repletus defluit. Aperi ergo ò frater vas istud cordis tui, & illud
hac aqua imple, quæ pretiosior est aqua Angelorum, siquidem
est aqua Dei. Eia peccator quicquid intus habes exhauri, vt vas
tuum plus huius aquæ possit capere. O quã diuina est hæc aqua,
quam etsi media nocte aut meridie, ieiunus, aut calore fatigatus
bibas, non tibi nocebit, nec malũ tibi reddet stomachũ. Hæc est,
quæ efficit, vt animæ mala digerantur. Hæc est, quæ culparũ ma-
culas abluit. De hac aqua multò antea dixerat Deus per Ezech.
Effundã super vos aquã mūdã, & mūdabimini ab omnibus inqui-
namentis

*Psal. 88.**Ezech. 36.*

nammentis vestris. Hæc etiam aqua vultui est saluberrima, illum-
 que pulcherrimum efficit Nam si conscientia quæ animæ est fa-
 cies, hæc aqua abluatur, quantūvis denigrata sit, alba sicut nix effi-
 citur. Lauabis me, & super niuem dealabor: dicebat Dauid. Si-
 cuti qui huius aquæ proprietatem optimè norat. O si Deus no-
 bis concederet, vt animas videremus, fortassè hic sacerdotè, præ-
 latū, aut virum aliquem primarium nigrum, cerneremus: & forsi-
 tā aliqua nigra Æthiopissa aureo torque, pretiosisq; vestibus ex-
 ornata appareret. Proh dolor! de quot hominibus dici poterit,
 quod dixit Hieremias: Denigrata est super carbones facies eorū.
 Eia ergo ò Æthiopes nigri properate, properate ad bonam aquā,
 quæ nigras facies, quasi niuem candidas reddit. O Domine da mi-
 hi aquam istam, etsi illam cunctis diuitijs, honore, ac vita mea per-
 soluam. Videte igitur Dei proprietatem, qui hæc pretiosissimam
 aquam sitientibus concedit, atque hos vocat, vt veniant ad illam²⁷
 bibendam, vt significet se bona sua nullis alijs, nisi desiderantibus
 illa communicare. Cura igitur ò frater, vt in te sitim hanc tantæ,
 tamque excellentis aquæ consideratione excites, animaduertēs
 quāto perè anima tua illa indigeat. Nam quāta fuerit sitis, quam
 illius habuerit (dummodo sit vera & perfecta sitis sicut oportet)
 tanta erit mensura, quæ tibi dabitur. Et quemadmodum aqua gra-
 tiæ sitientibus conceditur, sic etiam aqua gloriæ illam desideran-
 tibus erogatur. Sicut illam desiderabat Beatus Paulus, & illi, de
 quibus ipse dicebat: Nos ipsi primitias spiritus habentes intra nos
 gemimus adoptionem filiorum Dei, expectantes redemptionem
 corporis nostri. Vno modo significat hic illas primitias habentes
 passiuè. Et sic loquitur de Apostolis, qui Spiritus sancti primi-
 tias habebant: hoc est, ineffabilia dona à Spiritu sancto posside-
 bant. Alio modo possumus funere illud, habentes actiuè, id est,
 offerentes Deo quod principale est spiritus proprii gratia muni-
 ti, & ornati, secundum quod norat Beatus Augustinus super hūc
 locum. Quorum iam spiritus, quasi sacrificium oblatis sunt Deo.
 & diuino charitatis igne succensi. Et Beatus Ambrosius de Cain:
 Inuentus est (inquit) in crimine, eo quod sibi seruauit primitias
 de fructibus, id est, meliora, sequentia autem, id est, deteriora ob-
 tulit Deo. Et illud, quod de sensibilibus obtulit Deo, vt inno-
 sceret quod in sensibilibus anima per peccatum non offert Deo
 primitias spiritus. Itaq; vult hic dicere B. Paulus: Nos qui Deo
 spiritus,

psal. 50.

Thren. 4.

Rom. 8.

Angusti.

Ambro.
in mille-
loq. folio
1957.

29 spiritus primitias obtulimus, & offerimus, hoc est, illi reddimus
 meliorem rem, quam habemus, qui est spiritus quidam animarū
 amore, & zelo inflammatus, diuini que honoris studiosissimus.
 Et dicit: Intra nos gemimus. Aliqui sunt, qui interius pro exte-
 rioribus rebus, & pro terrestribus gemunt, quales fuerunt gemi-
 tus Esau. Qui quando audiuit fratrem suum Iacob benedictionē
 sibi surripuisse cum eiulatu magno fleuit. Vbi glossa interlinea-
 ris dicit: Non propter æterna consternatus est animo. Alij verò
 habēt gemitus interiores pro rebus interioribus, & spiritualibus.
 Malum signum est, homines sæpenumerò pro terrestribus suspi-
 rare, & pro temporalibus incommodis ingemiscere: cum que cæ-
 lestia bona passim amittant, ne vnum quidem suspirium profe-
 runt: liberet nos Deus à tãto malo. Illi sancti Apostoli pro rebus
 30 cælestibus suspirabant, & gemebant. Verum quare gemebāt pro
 eo, quod se habere certo sciebant? Dicit enim: Gemimus adoptio-
 nem filiorū Dei. Nemo sperat, quod iā possidet: & illi iā adoptio-
 nem filiorū Dei habebant: quare ergo illā gemebāt? Dico illos in-
 gemuisse expectantes manifestationē filiorū Dei, vt illi qui nūc
 sunt filij Dei prædestinati iā in cælū ascenderēt tãto bono fruitu-
 ri, quod est realiter gloriam desiderare, suspirare, & ingemiscere.
 Erubescite ergo fratres, ij, qui modicā in vobis horū cælestium bo-
 norū suū sentitis, q̄ cum tot clamoribus vocemini ad corda ve-
 stra refrigerāda, quæ nimio sæcularium rerū amore æstuant, atq;
 ad vos cælestibus donis locupletandos tam paruo pretio tantum
 bonum nolitis accipere. Hoc est, quod maximo affectu dicit Da-
 uid: Filij hominum vsque quo graui corde? vt quid diligitis vani-
 31 tatem, & queritis mendacium? Quanta insania esset si cum mili-
 tes post maximam ab hostibus victoriam reportatam locupletis-
 simam ciuitatem spoliarent, alijque plurima, atq; pretiosissima
 spolia colligerent: alij maximos thesauros ex capsis auferrēt, alij
 verò hue, atq; illuc auro, pretiosisque margaritis onusti discurre-
 rent: tunc temporis vnus ex illis cum pueris in foro luderet, tan-
 tamque occasionem prætermitteret, vbi posset in cunctos dies vi-
 tæ suæ maximas diuitias comparare, & propter ignauiam suam,
 reniasque illas, quibus intendebat, vniuersa illa prætermitteret?
 Tales profectò sumus nos, qui cum plurimos seruos Dei aspicia-
 mus, qui secularibus omnibus vanitatibus neglectis, omni cura,
 ac diligentia sua hoc vnum bonum inquirunt: & nihil ferè aliud
 cogitant,

Gene. 27.
Glossa in-
terlinea.psal. 4.
Simile.

cogitant, nisi quomodo æternos illos thesauros, immarcescibile-³²
 que coronam consequatur: nostanquam pueri hanc opportunam
 occasionem prætermittimus, & quando illi spiritualia dona colli-
 gunt, plurimisq; ac maximis donis, & gratijs locupletantur, inu-
 tiles rebus, & puerilibus nenijs occupamur. Mittat vnusquisq;
 vestrum fratres charissimi manum in sinum suum, & cogitet qui-
 bus rebus occupatur, & propter quas exercitationes cælestia bona
 amittit, & cognoscat omnes esse nãnias. O quàm meritò vobis
 possum dicere illud Prouerbiorũ: Vsq; quo paruuli diligitis inã-
 fantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupiunt? Clamat Iesus
 Christus, & nemo ad eum vult venire. Clamat autem Sathanas,
 dicens: Venite ad me omnes, qui sititis, & ego vobis firmam istã ad-
 augebo, & postea ad aliam æternam sitim deferam, vbi gehenna
 libus flammis ardeatis, nec vnã quidem aquæ guttam habeatis,³³
 qua linguas vestras refrigerare possitis. Et tamẽ plures inuenit Sa-
 thanas, qui eum sequatur, quam Iesus Christus fons vitæ, & æter-
 næ salutis. O terribilem insaniam! ò infernalem incantationem!
 Hoc autem ita esse, satis apertè patet, siquidem diabolus te ad pec-
 candum accersit, & inuitat. Peccare autem (vt dicit S. Thomas)
 est deficere à bono, quod secũdum humanam naturã nobis com-
 petit. Et sic naturaliter consequẽda est ex eo tristitia. Et ita dixit
 Angelus Tobix: Qui autem faciunt peccatum, & iniquitatẽ, ho-
 stes sunt animæ suæ. Peccatũ est contra Deum, & contra ipsum-
 met peccatorem: iniquitas verò contra proximos. Et hi sibi ipsis
 grauius damnũ inferunt, quàm cũcti hostes illis inferre possunt.
 Et peccatoribus dixit Moyses: Dabit tibi Dñs ibi cor pavidum,
 & deficientes oculos, & animam consumptã mœrore. Et erit vita³⁴
 tua quasi pendens ante te. Timebis nocte, & die, & non credes vi-
 tæ tuæ. Manẽ dices: Quis mihi det vesperum? & vespere: quis mi-
 hi det mane? O stupenda verba, ponderate illa quæso, fratres, quia
 digna sunt ponderatione. Hanc proprietatem peccati intimauit
 Deus maledicto Cain, dicens illi vbi primũ peccauit: Quare
 iratus es? & cur concidit facies tua? Cumq; ille nihil responderet:
 respondit Deus illam esse peccati conditionem, dicens: Nonne si
 bene egeris, recipies? sin autem malè, statim in foribus peccatum
 aderit? Nonne (inquit Deus) credis te si bene egeris, statim gau-
 dium, & voluptatem esse percepturũ? Et sic legunt illic, nonnul-
 li hãc: Eriges vultum tuum, & lætus incedes, sin autẽ malè egeris:
 statim

Prou. I.

D. Tho 1.
2. q. 109.
art. 2. col.
2.
Tob. 12.

Deut. 28.

Gene. 4.

³⁵ statim peccatum tuum ad ostium pulsabit, & conabitur ad te in-
 gredi, vt te contorqueat. Cum igitur Sathanas ad hũc potum vos
 inuitet: omnes ad eum properatis. Quando autem vos Iesus Chri-
 stus vocat, vt animas vestras recreet, atq; vt ex vobis flumina
 aquæ proficientis ad vitam æternam dimanent, omnes eius voca-
 tibus surdescitis, nec ad eũ vultis confugere? Nunquid fratres cha-
 rissimi Dei liberalitatem non perspicitis, qui non solum suis gra-
 tiam largitur, qua ipsi spiritualiter reficiantur, sed etiam vt alios
 exẽplo, doctrinaq; sua, &c. refrigerare possint? Qui hæc flumina
 ex se immitteret, quom per vias exiret, illas mundas, optimoque
 exemplo repletas relinqueret. Si tales Christiani essemus, quales
 nos esse oportet, qualis esset peccator, qui ad Deum non conuerte-
 retur? & à peccatis suis, atq; à deprauata viuẽdi ratione nõ exiret?
³⁶ Confortamini ergo fratres mei, & tales esse curate, vt hæc flumi-
 na à vobis exeant, quibus ciuitatem hanc ab omnibus sceleribus
 purgetis. Verũ: proh dolor! fluuij virtutis arefcunt, iniquitatis
 autem flumina in dies accrescunt. Sicut Oseas dicit: Non est veri-
 tas, &c. Maledictum, & mendacium, &c. inundauerunt. Diluuiã,
 dicit Sanctus Propheta, peccatorum defluere. Tu igitur Domine
 nobis medere, totq; ac tantis malis remedium adhibe, gratiamq;
 tuam nobis concede. qua cælestem gloriã consequamur, Amen.

osea. 4.

¶ Feria. II. post Dñicam in Passione.

*Ambulabat Iesus in Galilæam, non enim volebat in
 Iudæam ambulare, &c. Ioannis. 7.*

VOLEBANT Iudæi in occulto Christum Redempto-
 rem nostrũ interficere, & ante tẽpus, quod ipse tanquã verus
 Deus, & verus homo decreuerat. Quapropter ab illis recessit: &
 ambulabat in Galilæã. Nã cum constitutũ tẽpus aduentaret, ipse
 cõstituerat se se eorũ manibus offerre, vt publicè, & in omniũ cõ-
 spectu illi mortẽ inferrent: amorq; patientia, ac mansuetudo, qua
 pro humani generis salute patiebatur, cõspiceretur. Quod si quis
 quarat: quidnam mali fecit mitissimus hic agnus Iudæis, quia il-
 lum tam atrociter volebant occidere? Nunquid illis diuitias ab-
 stulit: liberos interfecit? aut per se, siue per amicos suos aliquod
 damnũ intulit? Non profectò, sed maximo illũ odio prosequẽba-
 tur,

Isai. 63.

tur solummodo, quia eorum vitia reprehendebat, & quia illos ad
 cælū deducere volebat. Hoc multò antea prædixerat spiritu pro-
 phetico Sanctus Isaias in Saluatoris nomine dicens: Ego, qui lo-
 quor iustitiā, & pugnor sum ad saluandum. Omnes (inquit) di-
 ligentiā, sollicitudinesque meæ sunt, vt homines saluos faciam. Si
 igitur hoc ita est (quærit Isaias) quare ergo rubrum est indumen-
 tum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Cui re-
 spondit Dominus, dicens: Torcular calcaui solus. Res est notabi-
 lis, quòd noluit filius Dei vestimentum, hoc est, sanctissimū cor-
 pus suum sanguine perfusum purpuræ comparare: sed illud con-
 tulit cum colore vestis illius, qui in torculari vuas pedibus concul-
 cat: quæ vestis non inficitur, nec tingitur alio musto, nisi eo, quod
 ex calcatis vuis exilit: vuæ enim calcatæ crepāt, & calcatorem in-
 tingunt, & inficiunt. Delicatissimo quodam stylo voluit hic Spi-
 ritus sanctus causam nobis assignare: quare Dominus Iesus mori
 voluerit, & quæ nam fuerit occasio quare Hebræi illum intende-
 rint interimere; quæ fuit: quia illos asperrimis, sicut ipsi mereban-
 tur, reprehensionibus conculcauit. Et quasi vna, quæ calce crepat,
 & calcatorem tingit: sic illi Domini reprehensionibus conculcati
 impatientia crepuerunt: illumque iniurijs affecerūt, sanguine in-
 fecerunt, crudelissimaque morte occiderunt. Itaq; si Christus Re-
 demptor noster dissimulare vellet, nec contra eorum vitia prædi-
 caret: nunquam illi contra eum sutrexissent. Tingitur homo quā-
 do vuas conterit, vt vinum à cortice separet: sic quia conatus est
 filius Dei à sceleratis vitia segregare, eius inimici mortem ei infer-
 re cupierunt, quòd tandem opere compleuerunt. Heu quot horū
 sceleratissimorum hominum imitatores in orbe terrarum cōmo-
 rantur: qui iustos infesto animo persequuntur, eo quòd eis verita-
 tes annunciant, illorumque vitia reprehendunt. Hieremiæ con-
 querebatur Deus, quòd omnes Hebræi in vniuersis statibus cor-
 rupti erāt. Dicebatque si vnum in aliquo statu bonum reperiret,
 se illos nō esse puniturum, & sic loquebatur. Circuite vias Hieru-
 salem, & aspiciate, & considerate, & querite in plateis eius, an inue-
 niatis virum facientem iudicium, & querentem fidem, & propi-
 tius ero ei. Quasi dicat: quantumcunque voluatis, & reuoluatis
 vicosque omnes, ac plateas singulas scrutemini, nequaquam illū
 inuenietis. Et dicit Hieremias: Domine oculi tui respiciunt fidē.
 Hoc est, optimè scistu Domine neminem esse, qui veritatem ob-
 seruet.

Hierem. 5.

5 seruet. Ex his autē, qui sunt per vias & plateas homines plebeij, &
 pauperes, forsità pauperes sunt, & stulti ignorantes viā Dñi. Hoc
 est forsità ignoratio, & paupertas eis occasio fuit, quo tā mali es-
 sent. Ibo ergo ad optimates, & loquar eis. Videamus nūc (inquit)
 viros primarios, qui sunt sapientes, & diuites, quales sint, cū hāc ex-
 cusationē non habeāt. Et ecce (inquit) magis hi simul confregerūt
 iugum, & ruperunt vincula. O quā miserabile est: quòd cū va-
 dā ad magnates, & eos magis distractos, & peccatores animaduer-
 to, quā populares homines. Nō est illis lex, aut iustitia: Magna
 ti nō est ieiunium, nec quadragesima: ad confessionē propter ex-
 teriorē hominum apparentiam accedunt, iniurias verò nō magis
 quā Turcæ dimittunt: siquidem igitur parentes tales sunt, ad eo-
 rum liberos accedamus. Liberet nos Deus à tali peste. Filij (in-
 6 quit) tui dereliquerunt me: & iurant in ijs, qui non sunt dii. Satu-
 rari eos, & moechati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur.
 Equi amatores, & emissarij facti sunt vnusquisque ad vxorem
 proximi sui hinniebat. Sensuales sunt, & malum alijs præbent
 exēplū: non enim contenti sunt esse turpes, & carnales, sed volunt
 etiā vt eorū turpitudines omnibus innotescant. Emissarij sunt hi
 iuvenes quasi equi, qui ad equas immittuntur, concubinas zelan-
 tes, & tanquā dæmonium habentes: qui si vident aliquem in via
 concubinae suæ ambulare statim cum illo digladiātur, quapropter
 auferte propagines eius, quia non sunt Domini. Destruantur, si-
 quidē illos ad Deum non educauistis. Nūquid sunt plures peruersi
 in republica? sic (ait Dominus inferius) quia inuenti sunt in popu-
 lo meo impij insidiantes quasi aucupes laqueos ponentes & pedi-
 7 cas ad capiēdos viros. Hi sunt iurisperiti, & iudices, qui sunt vena-
 tores, qui nihil aliud faciunt in republica, nisi laqueos extendere,
 vt pauperis substantiā venētur. Et tamen cū à maximo vsq; ad
 minimum, à seculari, vsq; ad Ecclesiasticum iniquitatem face-
 rēt, nec esset qui faceret bonum, siquis vir sanctus, aut aliquis præ-
 dicator diuini honoris zelo concitatus eorum scelera reprehē-
 debat, nec Ecclesiasticus, nec secularis vir eum ferre volebant. Et
 idcirco postquā commemorauerat maxima mala, quæ in sin-
 gulis illius ciuitatis statibus versabantur, de quo magis queritur,
 quòd quæ tanquam maximè obstupendam rem narrat, hoc est,
 quòd cū tam mali essent, admonitionem, neque reprehensionem
 nollent audire: & ita dicit statim: stupor, & mirabilia facta

Tom. ij. ff sunt.

sunt in terra. Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis. Et populus meus dilexit talia: quid igitur fiet in nouissimo eius, hoc est: quo supplicio digna est hæc vltima peruersitas: res mirabilis. Plurima in hoc ipso capite supplicia cōmemorauerat, quibus eos puniturus erat: propter hanc autem vltimam malitiam videtur nullum supplicium inuenire, quo illos satis dignè puniat. Diligenter pensate verba illa: stupor, & mirabilia &c. Quid tam obstupendū, tantaq; admiratione dignū, quàm prophetas à sacerdotibus quæri, qui nullū malū de illis, sed bona plurima prophetarent: dicite propter nos mundū à Deo esse saluandum, & has Hieremię comminationes mendaces esse. Nullā in toto terrarū orbe Deus habet domū præter hanc, & hæc euertet: Impossibile est hoc. Et quādò hoc falsi prophete prædicabant, sacerdotes applaudebant manibus. O quàm benè dixit propheta (dicebant illi) & populus etiam his mēdacijs gaudebat, & dicebant: O quàm maximus vir, o quàm præstantissimus prædicator, ecce quàm connexi sunt omnes, mali Ecclesiastici, mali seculares. Itaque scrutatis cunctis statibus ciuitatis ne vnus quidem vir bonus inuentus est. Et Dei prædicatorem nolebant audire, quia illis veritatem dicebat, illosque acerrimè reprehendebat, Et ob hanc causam semper in illo rebeli populo cum seruis Dei inhumaniter actum est. Sicut ipse Dominus illis dixit. Hierusalem Hierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt. O quam plenus est hodiè vniuersus terrarum orbis hoc malo. Non solum enim scelerati homines prædicatores, & viros sanctos odio habent, si paululum eos reprehendunt, sed patrē etiam, amicum, & fratrem, si de spiritali eorum salute tractare cōnantur, statim eos summoperè execrantur. Et vnū ex illis, quæ circa hoc maiore afferūt admirationem, hoc est: quod non solum ij, qui reprehenduntur, sed etiam si taceant, & nè minimum quidem verbum loquantur: ipso facto, quo virtutis studiosi sunt, statim à malis odio, habentur. Cuius rei causa est, quia, sicut dixit Dominus: Qui male agit, odit lucem. Quādò fures noctu in domū aliquam furaturi ingrediuntur, ante omnia lucernam extinguunt, nè illorum latrocinia perspiciantur. Lucerna est iustus, (vt ait Matthæus.) Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, &c. & huius lucernæ luce peccatorum mala perspicuntur. Et idcirco lucernam hanc curant extinguere iustorum homi-

Matth. 23

Rom. 7.
simile.

Matth. 5.

NUM

num famam obscurantes, illosque persequentes, quia eorum virtus, & virtus eximia est tacita quædam sceleratorum reprehensio. Cūque Christus Redemptor noster non solum esset lux qui sanctitate sua iniquissimorum illorum malitiam confundeat: sed asperimis verbis illos asiduo reprehendebat, his rebus concitati Iudæi, furoreque accensi volebant eum occidere. Quapropter ab eis recessit conueniens tempus expectans, atque in Galileæa commorabatur, vbi maxima miracula faciebat.

Cūq; tabernaculorū festū appropinquaret: *Dixerūt ad eū fratres eius, transi hinc, & vade in Iudæā.* Hoc est, ne hæc miracula in hoc angulo, & in occulto facias, sed poti⁹ fac ea in Iudæa, vbi, ppter illa honorificeris. Hi erāt superbi, & inanis gloriæ cupidi, omniaq; opera sua faciebāt, in vanitate fundati, vt ab hominib⁹ viderētur.

12 Hoc est enim superbiorū diaboliq; imitatorum ingeniū: cui dixit *Gene. 3.* Deus loquēs cū serpēte: Super pect⁹ tuū gradieris. Scilicet, in manifestationē cōfirmationis, in malitia. Cū enim serpēs nō habeat pedēs ad ambulandū, necesse est illi terre pectore suo inniti, & super pectus suū vniuersas vias suas facit. Per pectus in quo est cor, quod volūtatis vires significat, superbia representatur, per quam *Esai. 14.* cor, & voluntas cōtra Deū eleuatur, vt *Esaias* dicit: qui dicebas in corde tuo: In cælū cōscendā, super astra Dei exaltabo solium meū. Et ita: Super pect⁹ tuū gradieris hoc significat, videlicet: Omnes cogitationes, desideria, & opera tua superbiæ tuæ innitētur, ex illa nāq; omnia hæc procedūt, & per illā cūcta concitātur. Quid igitur in superbis crebrius quidve magis vfitatū est, quàm hoc? verba tua o superbe cogitationes tuæ, desideria, opera, expetitiones, 13 negotiaq; tua omnia superbię innitūtur. Idcirco David cū maxima animi cōtentione postulabat, dicēs: Nō veniat mihi pes superbiæ. Superbiā appellat pedē, quia quæadmodū pes totū corporis pōdus sustinet: sic etiā superbia vniuersum peccati pōdus sustentat, & sicut mos est Sathanæ homines peruenire, suiq; similes efficere, & superbos corde illos reddere, sic etiā eius mēbra alios homines peruenire, eisq; persuadere cōsuecūt, vt quod ipsi faciūt, illi etiā faciāt. Vnde apparet quàm parum emolumēti, ex talium hominum cōuersatione potest elici, quàmq; periculosa est eorū necessitudo, & familiaritas. Quod obscurissimis quibusdam verbis significauit *Esaias*, dicēs: Conceperunt laborem, & pepererūt iniquitatem. Quæ aspillum ruperunt, & telas araneæ texuerunt,

Psal. 35.

Esai. 59.

ff 2 qui

qui comederit de ouis eorum, morietur: & quod confotum est, 14
erumpet in regulum. His elegantissimis metaphoris nobis signi-
ficat Spiritus sanctus quantum mali non solum sibi, sed alijs etiã
officere consuecant, ijs præsertim, qui ad eos accedunt. Et malum
in corde suo proponere, peccatum committere, appellat hic san-
ctus Propheta laborem, & dolorem concipere, illud verò exte-
rius operari vocat, iniquitatem parere. Et compertum est idem
quod concipitur, pari, neque enim homo concipitur, & leo pari-
tur. Et siquidem Propheta dicit illos iniquitatem parere, manife-
stè sequitur iniquitatem concepisse. Vocat autem iniquitatem
istam, quam conceperunt, laborem, quia nimis annexus est labor,
dolor, & amaritudo peccato. Eò quòd contra dictamen conscien-
tiæ concipiatur: & quia peccatum necessario peccatori laborem,
& dolorem est allaturum, aut in hoc mundo per poenitentiam, aut 15
in altero per infernales cruciatus. Et hanc maledictam eius conce-
ptionem, & partum aspidum, aut viperarum partui comparat.
Et licet plurima sint aspidum genera, sicut naturales philosophi
referunt, illæ tamen, de quibus hic Propheta loquitur intra se oua
concipiunt, eaque pariunt, & eorum partus est ipsarum met aspi-
dum interitus. Ad hoc alludit quod Beatus Iacobus dicit: Vnus-
quisque verò tentatur à concupiscètia sua abstractus, & illectus.
Deinde concupiscètia cum conceperit, parit peccatum, peccatū
verò cum consummatum fuerit, generat mortem. Concupiscen-
tia (inquit) hominem à bono opere distrahit illum ad malum inui-
tans. Et hæc concupiscètia, quæ est mala fœmina inueniens oc-
casionem concipit à consensu, & statim secreto intra animam pa-
rit peccatum. Illud verò peccatum cum fuerit opere exteriori 16
completum, & consummatum generat mortem. Vbi verbum
hoc: generat mortem significat moerorem quendam, & defatiga-
tionem, quæ peccatorem magnoperè affligit, illumque in maxi-
mas angustias redigit. Nam antequam opere compleretur, iam
erat peccatum mortale in voluntatis consensu, animamque occi-
derat. His verbis, quæ hucusque dicta sunt, declarat Sanctus Pro-
pheta damnum, quod peccator sibi ipsi infert cum his conceptio-
nibus, & partibus, quia viscera sua quasi aranæ ad texendas telas
dirumpunt. In his autem verbis, quæ postea subdit, dicens: Qui
comederit de ouis eorum morietur, declarat grauissimum detri-
mentum, quod ijs prouenit, qui cum peccatoribus conuersantur:

illi

17 illi enim curant sua venenosa oua illis comedenda communicare,
quæ ubi primum comederint, ex illis basilisci prodibunt: nam ex
vni peccatis proueniunt homines in alia grauiora. Quantoperè
autem audeant mali suis venenosis ouis proximos suos inficere,
ex hac Sancti Euangelij lectione comperitur. In quo dicitur hos
carnales cõfanguineos Iesu Christi Saluatoris nostri illi suasse,
vt iret ad facièda miracula illa, vbi maiorè honorem ex illis elice-
ret. Quãdò homines ausi sunt hoc veræ humilitatis Magistro sua-
dere videntes illū tā sanctam vitam degere, atq; omnia secularia
tam ex animo contemnere, quid facerent alij sibi simili, debili, &
malè morato, & cuius debilitas, & modica virtus, illos ad eū per-
uertendū inuitaret? Atque ex hoc cognoscetis fratres charissimi
quã necessarium nobis sit à malis conuersationibus recedere cū sit
18 certissimū diabolos post quã quosdã homines vincunt, illis quasi
instrumentis vt ad alios superandos. Quæ cū ita sint, vos summo
pere exoro, vt ad hæc diligentissimè aduertatis, quæ sunt anima-
bus vestris maximè necessaria. Referens Sanctus Euangelista sua-
sionē hanc, quam superbi isti homines Domino dicebãt, statim
huius rei rationem reddit dicens: Neque enim fratres eius crede-
bant in eum. Non erat mirum, quòd illi, qui in Christū Redem-
ptorē nostrū non credebant, superbi, inanitq; gloriæ cupidi essent
secularesque honores diligenter, ac talia verba loquerentur. Ve-
runtamen quam excusationem habebis tu ò Christiane, qui cum
in Iesum Christum crucifixum credas, atq; in eius cruce veram
gloriam, atque honorem suum esse fatearis, seculares tamen dig-
nitates, inanemque mundi gloriam tanta animi contentione co-
19 naris adipisci? quomodò tali fidei talis vanitas, ac superbia con-
sonat? Apertè significas ò frater fidem, quam habes mortuam esse.
Nam quãuis fides mortua, fides est, & donum infusum ab Spi-
ritu Sancto in animam: quæ quidem non perditur nisi per hære-
sim. Dicitur tamen mortua quia nihil vitale in homine opera-
tur, id est, quia cum in intellectu sita sit, nullos diuinorum, sancto-
rumque motuum radios in voluntatem immittit. Est quasi lu-
cerna posita sub arcto modio, quæ etsi accensa est, nullam tamē
claritatem immittit, quia modij corpore impeditur, quo minus
lucem proferat. Quòd ergò modius lucernæ impedimentum est
quominus illucescat, idem impedimentū est peccatum fidei, &
multò maius, quia charitatem adimit, quæ fidei splendorem do-
nat,

simile.

nat, eamque viuificat. Quid igitur hæc fides in intellectu sita tibi¹²⁰ prodest, si iuxta regulas, quas Dominus ille, in quem credis te docuit, non viuas, cumque te tot tantisque beneficijs illi deuinctum esse cognoscas, eum non diligis? ò demens, qui tanto bono nescis uti? Ignea illa columna, quæ Hebræos ducebat, directè illos in terram promissionis dirigebat ducens illos noctu tanquam ignis, die verò tanquam alba columna. Non tamen eos in terram promissionis introduxit. Nam armorum vi oppugnata fuit, sudantes enim, & laborantes, superantesque barbaras nationes, & gigantes in illam introierunt. Fides, quam in intellectu habes, optimè te dirigit. Saluationisque viam erudit, quæ est Deū tuum toto corde diligere, proximumque tuum sicut te ipsum amare, passionēque tuas superare & vitijs tuis sanguinolentum bellum inferre. Et sic verba illa Beati Pauli: iustus ex fide viuitt²¹ Beatus Chrysostomus, Beatus Ambrosius B. Hieronymus, B. Cyprianus, Tertullianus, & Sanctus Augustinus exponentes dicunt, intelligenda esse de vita æterna, affirmantque fidem esse initiū in hoc sæculo viuendi in futuro. Et notanter dicit Spiritus Sanctus, Iustus ex fide viuitt, & non dicit: homo ex fide viuitt. Ne quis fortè putaret habere fidem, sufficere ad vitam æternā viuendam. Ideò dixit: iustus ex fide viuitt, id est, ex fide inchoat vitam futuram, quia fides illum docet vitam suam secundum legem gubernare. Siquidem igitur frater tu hoc initium iam habes, quod quidem maximum est donum Dei: diligentissimè cura confortati, vt hunc optimum Deum, creatorem, saluatoremque tuum semper in omnibus sequaris. Siquidem vna ex ratio-²²nibus quare homo factus est, fuit vt te humilem, castum, pauperemque spiritu &c. esse doceret. Idcirco dicebat Diuus Paulus peccatum enim vobis non dominabitur: non enim estis sub lege: sed sub gratia. In lege veteri peccatum quodammodo fortius erat hominibus: in lege autem gratiæ nos sumus peccato fortiores. Nam lex gratiæ nobis vires impertitur per sacramenta Iesu Christi Redemptoris nostri, ad vincendum peccatum. Voluit æternus pater, vt vnigeniti filij sui socij essemus, vt ipse merita sua nobis communicaret. Et sic Beatus Paulus dicit se vniuersum mundum contempisse, vt Christum Iesum cognosceret. Ad cognoscendum (inquit) illū, scilicet Christū, & virtutē resurrectionis eius, & societate passionis illius, videlicet,

23 cer, vt hæc consequeretur. Dixerat superius: propter quæ omnia detrimentum feci, & arbitror, vt stercora. Hæc res est, ac si Christus Redemptor noster nobis diceret: Animaduertite nunc, ego habeo ius cōtra peccatum, quia cū peccator non essem, me tanquā peccatorem tractauit: & peccatum cōtra vos ius habet, quia verè peccatores estis. Efficite igitur vos vnū meū per fidē, & amorem & ipso facto ego trāsfero in vos omne ius quod habeo aduersus peccatum, vt sic ab eo liberemini. Ergo iure optimo dicit Beatus Paulus: Peccatū vobis, &c. quia non estis sub lege, sed sub gratia. Cū tanto auxilio, & obligatione teneamini, non est contentaneum vt in vobis peccatū dominari patiamini: sicut illi, qui non credebāt in Iesum Christū. Multo tēpore, antequā Dñs in mundum veniret, dicebat David: In veritate tua humiliasti me, id est, 24 in Christo, qui dixit: Ego sum veritas. Videns ego (ait David) in spiritu prophético, quod filius tuus humanatus propter me passus^{1041. 14.} est, non possū me cōtinere, quin ad eius imitationē humilier. A deo autē hac consideratione humiliatus est, vt dixerit: Dñe nō est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei. Neq; ambulauim magnis, neq; in mirabilibus super me. Si nō humiliter sentiebā: sed exaltaui animā meā. Sicut ab lactatus est super matrē suā, ita retributio in anima mea. Propter misericordiam tuam Domine (inquit S. Propheta) quæ me semper custodiuit, cor meū semper humile permansit, nec oculi mei præ vanitate erecti sunt, semper de me vilissimè sensi. Et per oculos humilitatis meæ manifestatio exhibat. Hoc etenim significat: Neque elati sunt oculi mei. Nā vt dixit Plinius, oculi sunt indices animi. Et qui animo, & cor^{Plinius li. 11. c. 37.} de est humilis, oculorū aspectu humilitatē significat. Neq; ambulauim magnis, neq; in mirabilibus super me. Nunquā cogitationes meæ sublimius ascendūt, quā vsq; ad cognoscendū me esse pastore: semper recordor me cū ouibus patris mei ad frigus & gelu incessisse, durumq; panis fragmentū comedisse, atque parū aque frigidæ bibisse, absq; eo quòd homines mei recordarētur. Et vltra hanc cōsiderationē nunquā prætereo. Valde vtile est homini de se cogitare secundū conditionem suam. Nam quando ego cōsidero quot corporalibus, spiritualibusq; miserijs premor, & quàm citò iuuenilis ætas præterit, & optima corporis valetudo, quomodo hominem desituit, & quando animo euoluo, quàm facilis sum ad amittendum bonum, quàmq; pertinax ad retinendum malū;

quomodo quicquam de me possum præsumere, cū me tanquam 26
 araneam experiar? si non humiliter sentiebam, &c. id est, ego af-
 firmo me nunquam elatam cogitationem habuisse, nec in subli-
 mē superbiæ thronum erectū fuisse, aut æstimatione mei supra
 tegulas conscendisse. Sed semper mihi amplissimum esse iudica-
 ui quicquid mihi à tua liberalissima manu proueniret. Quod si
 ita non est, sicut ab lactatus est super matrē suā, &c. Ex manu tua
 Domine mihi idem veniat, quod venit puero, quando à matris
 suæ vberibus ab lactatur, & cū solita lactis delectatione priua-
 tur, qua antea in matris suæ sinu recumbens fruebatur. O quā
 terribilis pœna est hæc! cōsiderate qualis maneret infans teneræ
 ætatis subtrahendus ab vberibus genitricis suæ, quibus alitur: & abs-
 que vilo, qui eum protegat, ac foueat. Hac igitur pœna afficien-
 tur superbi, scilicet, vt omni spiritali consolatione, omnibusque 27
 auxilijs, & indulgētijs, quas Deus humilibus suis seruis solet ero-
 gare. Ecce ad quem humilitatis, ac perfectionis gradum peruene-
 rat sanctus Dauid, præ assidua humilitatis Iesu Christi filij Dei
 consideratione. Quare igitur nos non humiliamur si quidem hūc
 diuinum Magistrum vniuersam hanc humilitatem profundissi-
 mamque animi submissionem iam exercuisse credimus? qua tan-
 toperè Dauid commouebatur, ante quā opere completeretur.
 Quod si tanto supplicio se se dignum esse arbitrabatur Dauid:
 nisi hanc humilitatem haberet, cum tanta obligatione non tene-
 retur, sicut nos tenemur: qua pœna nos dignos fore iudicatis, nisi
 corde humiles fuerimus? per reuerentiam huius humillimi Iesu
 vos rogo fratres charissimi, vt ad eius imitationem corda vestra
 humiliare curetis, atque in omnib⁹ operibus vestris vni diuinæ Ma 28
 iestati placere velitis ab omni humana gloria & commendatione
 oculos amouētes. In hoc enim gratissimum quoddam ei ministe-
 rium exhibetur, quod declaratum fuit in illo cantico quod tres il-
 li pueri cecinerunt quando perspexerunt se à Babylonicis forna-
 cis igne non concremari. Nam postquā omnes cælestes, terre-
 stresque creaturas ad Dei laudes inuitarunt, in fine tandem dixe-
 runt: Benedicite sancti, & humiles corde Domino, laudate, & su-
 per exaltate eum in sæcula. Vbi dictio illa, & dicit declarationē,
 & idem significat quod: id est, Et sic sensus hic est. Benedicite san-
 cti: id est, humiles corde Dño. Et est valdè notandum quod inter
 omnes creaturas, quas ad Dei laudes inuitarunt: quia vna quæq;

Dan. 3.

ia

29 in suo genere ostendit Deum laude esse dignissimum: atque etiā
 inter sanctos, quorum alij vna virtute, alij alia designantur: spe-
 cialiter humiles corde inuitarunt, non castos quidem, non paupe-
 res spiritu, non denique patientes conuocarunt. In quo significa-
 runt omnem virtutem, & sanctitatem in cordis humilitate inclu-
 sam esse: ostendentes, aut esse impossibile quenquam humilem
 esse corde, qui alias virtutes non haberet, aut saltem eum, qui hac
 virtute præditus sit, maximè dispositum esse ad cæteras impetrā-
 das. Quis igitur se ipsum tanto odio habebit, vt tam heroicam hæc
 virtutem non curet adipisci.

Dixit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum venit. Festum illud septē
 dies durauit, quorū tribus primis in pompis, cōuiujs, alijsq; secu-
 larijs vanitatibus occupabantur. Et sic tres illi dies non erant di-
 30 spositi, vt Dominus in eis illuc iret ad prædicandum. Istud erat ta-
 le tempus, quale illi ad suorum appetituum executionem opta-
 bant. Quandocunq; irent, nullam contradictionem inuenirēt,
 quia similes erant alijs prophanitate. Atque idcirco illis dicit Do-
 minus: Non potest mundus odisse vos. Imò filij huius seculi in sceleri-
 bus suis exercendis sibi inuicem auxiliātur. Homines qui niam
 potare consuecunt, postquam ebrij sunt, manibus se se inuicem
 apprehendunt, & sic alteri alteros sustinent, ne cadant. Sic homi-
 nes mundani, de quibus dixit Isaias: Væ qui potentes estis ad bi-
 bendam vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Væ vo-
 bis (inquit) qui omnes vires, conatusque vestros in secularibus, ac
 terestribus voluptatibus perquirendis adhibetis, quæ quidem
 sunt, quasi vinum fortissimum, quo inebriamini, & extra vos in-
 31 ceditis. Atque vt hi ebrij in turpitudinibus, voluptatibus, ac sce-
 leribus suis sustineantur, alij ab alijs inuicem sustinentur, & adiu-
 vantur, ne excidant; sed vterius progrediantur in vitijs, volupta-
 tibusque suis. Et sic dicit Dominus: Non potest mundus odisse vos. Id
 est, mundani: sumitur hic continens, pro contento. Vos illis, & il-
 li vobis inuicem fauent.

simile.

Isai. 5.

Me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo. Et idcirco nolo il-
 lu reuertit tempore, quo non est dispositio ad proficiendum illis.
 Et sic non ascendit Dominus ad festiuitatem illam primis illis
 tribus diebus: sed vt Sanctus Euangelista vterius dicit: Iam die
 festo mediante ascendit Iesus in templum. Et sic cū in initio festiui-
 tatis non iuerit: erat murmur de eo in turba. Quidam enim dicebant,

ff 5 quia

quid bonus est: alij autem dicebant, non, sed seducit turbas. O potētissime 32
 fili Dei, ô bonitas infinita! quomodo homines ad eò insanire po-
 tuerunt, vt de probitate tua dubitarent? Ad hoc te ô Redemptor
 animæ meæ, peccata mea deduxerunt, vt non solum pro illis pœ-
 nas lueres, sed vt peccator etiam vocareris! Quem defectum ani-
 ma aduerterunt infœlices homines, ô bone Iesù in puritate tua, vt
 illâ calumniarentur? Considerate dilectissimi fratres, quâ operè
 in hoc se humiliavit filius Dei, siquidē consensit, vt homines hoc
 modo de eius fama disceptarēt: & cum ipse esset summa bonitas,
 non deesset qui eum seductorem, & malū esse affirmaret. O quā
 tam consolationem hinc possunt elicere serui Dei, quando vide-
 rint sceleratos homines de illorum fama detrahere, considerātes
 siquidem aduersus Iesum Christum filium Dei linguas suas exa-
 cuerunt, nō mirum esse si de eius seruis detrahant, & de illis mur- 33
 murent, qui sunt quasi formicæ. Si circa innocentissimum Domi-
 num contrariæ erant sententiæ: quare vultis vos, vt vno ore ve-
 stra opera omnes commendent, & inter Sanctorum opera refe-
 rant? Serui, & homines infimæ conditionis expectantes domi-
 nos suos, cum nō habent quibus rebus occupentur, accipiunt car-
 bonem, & albos parietes inficiunt. Sic sunt nōnulli tam scelerati
 homines, qui cū non habent, quibus rebus intellectus suos occu-
 pent, & de quibus rebus cogitent nigro carbone suæ maledictæ
 linguæ albos parietes inficiūt, quæ sunt famæ atq; honores pro-
 ximorum suorū, qui sunt virtute præditi. Et quemadmodū ple-
 runq; albos parietes inficiēdo manus proprias homines illi coin-
 quinant: sic non potes tu proximi tui famam inficere, absq; eo
 quod animam tuam contamines. De camelo dicit Plinius, quod 34
 cum ad clarum fontem bibiturus accedit, videns suam deformita-
 tem in aqua perterritus, aquam prius vngulis inficit, & cōturbat.
 Tales sunt homines mali, qui linguis suis optimorū virorum fa-
 mam, ac virtutes conantur obscurare, quia in eis pessimi eorū mo-
 res, turpissimaq; viuēdi ratio reprehenditur. Tantum malum est
 hoc, quod cum iusti digni sint, qui propter eorum virtutes, proba-
 tissimosq; mores laudibus efferātur, iniqui homines de illis detra-
 hant, eorumq; famam discrucient, vt eo quod tam graue, tamque
 molestum sit, quodq; maiorem afflictionem, quàm mors potest
 afferre, Christus Saluator noster maximis pollicitationibus disci-
 pulos suos ad illud perferendum præparauerit. Vt patet ex Mat-
 thæo,

simile.

Plin. lib. 8
c. 13.

35 thæo, vbi dixit, Beati estis, cū maledixerint vobis homines, &c. *Matth. 5.*
 Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.
 Et alibi: Non est discipulus super magistrum: nec seruus super do-
 minum suum. Si patrem familiars Beelzebub vocauerunt: quâto *Matth. 10.*
 magis domesticose eius: Hoc est præmium mundi. Hac corona iu-
 stos afficit. Idcirco quodammodo crudelior est mala lingua infer-
 no; nam infernus solos malos cruciat: murmurator verò bonos, &
 malos contorquet. Vnde non erit mirum elicere, linguā grauius
 officere, & peiorem esse, quàm manus. Nam manibus quidē cor-
 pustantum modò, lingua verò famam poteris percutere. Manus
 absentibus non possunt nocere: lingua verò contra absentes atro-
 cius superbit, & irascitur. Non ad hoc illâ Deus fecit: idcirco enim
 ferream illam non fecit, sed carneam, mitem, ac suauem, vt verba,
 quæ ab illa proferrentur, lenia, ac suauia essent, non verò aspera,
 aut amara. Curate igitur fratres charissimi linguas vestras refor-
 mare, cū vobis ad eò necessaria res sit. Et sic Dauid querit, dicens: *Psal. 33.*
 Quis est homo qui vult vitam? &c. Primum quod dixit, hoc fuit:
 videlicet; prohibe linguam tuam à malo, tanquam rem maximè
 necessariam ad incipiēdum seruire Deo. Et vos fratres, qui crude-
 lissimis pessimorum hominum linguis vos percussos sentitis, in
 hunc innocentissimū agnum oculos conijcite, & omnia, quæ pro-
 pter vos pertulit, attentissimè considerate, patientiamq; in perse-
 cutionibus habete, & hic Dominus gratiam suam vobis cōcedet,
 & in futuro seculo gloriam largietur: ad quam nos perducatur Iesus
 Mariæ filius Amen.

I ¶ Feria.III. post Dominicam in Passione:

Facta sunt encenia in Hierosolymis, & hyems erat,
&c. Ioannis. 10.

FESTVM illud celebrabatur in memoriam pij illius ope-
 ris, quod fecit Iudas Machabæus, quando templum purifica-
 uit. Et sic festum illud erat quasi quædam gratiarum actio pro vi-
 ctoria, quam eis contra hostes suos Dominus concesserat. Valdè
 consuetum fuit apud Hebræos in memoriam acceptorum bene-
 ficiorum festiuitates celebrare; quia etsi Deus in beneficijs confe-
 rendis nimirum liberalis est: est tamē tam arctus (si ita dici potest)
 in

in gratijs pro concessis beneficijs exposcendis, vt vix priscis olim patribus beneficium aliquod concesserit, pro quo eternas gratias nō postulare: & illis obliuiscens in memoriā ipse reuocabat, sicuti fecit Sāto Iacob; cui reuertēti ex peregrinatione sua, dixit: Surge, & fac altare Deo, qui apparuit tibi in via, quādo fugiebas Esau fratrem tuum. Viginti iam anni praterierant postquā Dñs hoc illi beneficium fecerat: & quasi heri illi factū fuisset, sic ab eo ipse Dñs gratias exigit. Quo admonitus vir sanctus allocutus est uxores, liberosq; suos, dicens: Surgite, ascendamus in Bethel, & faciamus tibi altare Dño, qui exaudivit me in die tribulationis meę, & locus fuit itineris mei. Et quid fuit quare vbi primum hic idē Dominus Abrahę terram Chanaan pollicitus est posteris eius se esse daturum, statim pręcepit ei, vt vniuersam terram illam circuiret. Statim postquam ei dixit: Omnē terram quam cōspicis, tibi dabo; & semini tuo vsq; in sempiternum: & statim inferius subdit, dicēs: Surge ergo, & perambula terram in longitudine, & latitudine sua, quia tibi daturus sum eam.

Dignissima est equidem consideratu huius mādati causa, mirabile est enim quod Deus pręcipiat homini quieto, quiq; domi suę cum tranquillitate commoratur, rem tantę inquietis, ac laboris, & (humano videri) absq; vlla necessitate. Quorsum ò æterne Deus homini iam senio confecto pręcipis tam lōgam terrā peragere, tamq; laboriosum iter ac periculosum conficere? Quare ei iubes inter tam diuersas gentes praterire? & in medio barbararū nationum ambulare? quare ei non concedis, vt tot annos domum propriam habeat, in qua cum tranquillitate, & gaudio commoretur? Profectò præcipua huius præcepti ratio (meo videri) fuit: quia voluit Deus, vt hic Sanctus Patriarcha vniuersam illam terram aspiceret, quod tot ciuitates, totq; amplissima, ac locupletissima regna, tot, tāq; amoenos, ac pingues agros cōspiciens, quę omnia eius causa posteris suis concedenda erant, huius beneficij magnitudinem intelleret, & ad summum omnium benefactorem ardentius diligendum, maioresq; illi gratias agendum concitaretur. Et si quidem beneficia, quę in lege gratię accepimus, multo præstantiora sunt, quam hęc; quibus Abraham affectus est: maiori ratione deuineti sumus semper maiores gratiarum actiones ardentissimo amore plenas liberalissimo huic benefactori agere. Et sic vnū ex ijs, quę B. Paulus in credētibus maximē cupiebat, quęq;

à diuina

à diuina Maiestate instantissimē postulabat, hoc idē erat, dicens: Non cessamus pro vobis orantes, & postulantes, vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spiritali, vt ambuletis dignē Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes, &c. Cum gaudio gratias agentes Deo, & Patri: qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suę, in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum. O admirabilia, & dulcissima verba! Notate primū verba illa: Impleamini agnitione, qui est vnus ex fontibus gratitudinis. Secundò notate verbum illud: cum gaudio, videntes nos non viuere in infidelitate, in qua plurimę, varięque nationes viuunt. Tertiò, diligentissimē pensate verbum: Transtulit nos, &c. Quòd ius, quòd dilectissimus filius Dei ratione meriti sanctissimę passionis suę, ad regnum cęlorum habebat, nobis translatum est, qui nullum ad illud ius habebamus, vt morte intercedente re promissionem accipiant, qui vocati sunt æternę hereditatis. Atque hęc etiam nobis maximam gratitudinis præbet occasionem, dicēs: Repromissionem. Nam quod libentissimē dare volumus, sæpenumerò promittimus.

Dicit vltimò textus: *Hyems erat.* Vigebat frigus, tempus arctū, & laboriosum erat præ nimijs frigoribus, quando festum hoc celebrabatur. Beatus Augustinus, sic dicit: *Hyems erant, frigidi erant, ad illum enim diuinum ignem accedere pigri erant: qui credit, accedit: qui negat, recedit.* Et Euthicius dicit tempus frigidū fuisse, non solum ob aeris intemperiem, sed ob infidelitatem. Vnde celebrem quandam regulam ad diuinas literas intelligendas eliciunt: scilicet, quòd quando tempus, aut alię huiuscemodi circumstantię adnotantur, tacitè significatur, quòd in spiritu præteditur. Quę regula etiam à Beato Gregorio confirmatur.

Et hyems erat. Quousq; tandē fratres charissimi hyems erit? in sacris literis feruor in bonam; frigus autē in malā partem accipitur. Frigida illa cisterna, de qua dicitur: *Profundā, obscurā, frigidāq; malitiam significat.* Verba illa Prouerb. *Amittit palliū in die frigoris,* declarat Beda de die iudicij. Et sicut vnus ignis aliū expellit, ita etiam vnus frigus aliud eijcit. *Estis frigidi, & assumitis partem niuis, & statim manus remanet ardens: inferni frigus in memoria reuocate, & de illo assiduo cogitate, & in calorem statim ingre-*

Coloss. 1.

Hebr. 9.

Augusti. tract. 48. in Iohā. Euthicius.

Gregor. 2. moral. c. 2.

Thren. 2. Prou. 25. Beda. simile.

Luc. 13.

Iob. 24.

Sant. 2.

3. Reg. 17.
2. Sal. 38.

Rom. 11.

ingrediemini. Ibi erit fletus, & stridor dentium. O quanto dem-
tium stridore torquebimini, si in illa die charitatis, & bono-
rum operum pallio cooperti non fueritis. Iob de quibusdam
sic dixit: Quibus non est operimentum in frigore, Satis ma-
gna miseria est ista. Calefcite fratres, calefcite: nam sic frigi-
di non potestis arma recipere. Et ubi primum disciplinas, &
flagella suscipitis, statim vobis è manibus excidunt, quia non
habetis feruorem, statim vt sanctam exercitationem incipitis,
defatigamini: cum primum calamum prae manibus accipitis
ad ponendam rationem cum Deo, & cum proximis vestris, si
quid eis debetis, ilico eum dimittitis, & manus insufflatis. *Hyems
erat.* Illi erant frigidi, vos etiam frigidi estis. Quid? nunquam di-
citur sumus: Iam hyem transit, imber abiit, & recessit: flores ap-
paruerunt in terra nostra, vox turturis audita est: gemitus pecca-
toris nunquam audiendus est? semper futura est hyems domi-
tuz? semper futurus es gelidus, & negligens? Non sit ita per cha-
ritatem Dei, sed ad hunc diuinum ignem accedite, quò calorem
ex eo recipiatis.

Et ambulabat Iesus, &c. Nunc etiam in ostio templi, quæ est ani-
ma tua, deambulat; nec verò ingreditur, quia penitus à te pec-
catorum non expellis. Tota hac Quadragesima ambulauit Deus
in ostio animæ tuæ per inspirationes, conciones, optimaque
proximorum tuorum exempla, & ad cor tuum non accessit,
quia illi ostium non aperis, prae nimio enim frigore ei nescis
aperire. Helias sacrificijs & orationibus efficiebat, vt ignis ex
caelo descenderet. Et Dauid dicebat: In meditatione ignem ex-
ardescere. In meditatione (inquit) mea exardescit ignis. Dicunt
nonnulli: sum frigidus, non sum aptus ad orandum, nec ad confi-
tendum peccata mea. O demens, es frigidus, & ignem fugis? tra-
de te orationi, peccataque tua confitere, & in te diuinus ignis in-
troibit, caloremque recipies, quò animæ tuæ ianuas Deo possis
aperire.

*Circumdedertunt ergo eum Iudei; & dicebant ei: Quousque animam no-
stram tollis?* Quæ verba ex inuidis cordibus prolata. Homo inui-
dus rabie consumitur, cum non inuenit occasionem calumniandi
illum, cui inuidet. Liberet nos Deus à tali veneno, quod totam
animam replet amaritudine. Hæc est poena, quam Beatus Paulus
miseris.

Et miseris illis Deum imposuisse affirmat, dicens: Sicut scriptum est.
Dedit illis Deus spiritum compunctionis. O quam graue suppli-
cium in poenam duritatis eorum, vt compunctionis spiritum
haberent! id est, vt terribili quadam inuidia transfigerentur.
Tantum est hoc peccatum, vt de eo dicatur. Inuidia autem dia-
boli mors introiit in orbem terrarum. Hoc non hominum
quidem, sed demonum est peccatum. Quod est principium
sensualitatis vestræ? Caro vestra, principium autem iræ vestræ
est cholera vestra, & principium cupiditatum vestrarum? mun-
dus. Quod verò est initium, vt te poeniteat bonorum meo-
rum, & malis meis gaudeas? Huius tanti mali Sathanas est
initium, vt cognoscatis quanto odio illum habere debeatis.
Aliud maximum malum habet inuidia, in quo à cæteris om-
nibus vitijs quodammodo differt; scilicet, quòd cum singu-
la vitia, singulis virtutibus opponantur, veluti luxuria casti-
tati, gula temperantiæ, superbia humilitati: inuidia verò ali-
quomodo videtur omnibus virtutibus esse contraria. Et ita
inuidus contra omnes virtutes videtur insurgere, omnibusque
illis bellum inferre. Vnde non potest castum, humilem, tem-
peratum, nec clementem virum tolerare; quia tristatur in
quantum aliquis his virtutibus ipsum excedit. Hoc autem sem-
per est prauum, vt Philosophus dicit: quia dolet de eo, de
quo est gaudendum, scilicet, de bono proximi. Veruntamen
etsi omnibus virtutibus, modo supradicto, aduersari videatur,
directè tamen opponitur charitati; nam charitas gaudet de bo-
no proximi, inuidus autem tristatur. Opponitur etiam (secun-
dum Aristotelem) misericordiæ, quæ charitatis est proprius
effectus, inuidus enim tristatur de bono proximi, misericors
autem tristatur de malo proximi. Quid commouebat Beatum
Paulum, vt diceret; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis
scandalizatur, & ego non vror? egrotas tu, etiam igitur ego ægro-
to, quia tu infirmaris. Quis eum mouet, vt infirmitatem ve-
stram, quasi suam propriam æstimet, ac sentiat; eiusque re-
medium, quasi infirmitatis suæ curet, nisi charitas & misericor-
dia? quod autem vice versa tu dicas, quis infirmatur, quis tribu-
latur, quis deniq; in angustias redactus est, & ego non delector pro-
pter hoc? O maledicta viscera! o maledictus animus, qui tale si-
bi per-

Isai. 6.

Sap. 2.

Aristot.
2. rhetor.
ca. 11. pa-
ræ à prin-
cipio. 6.
Aristot.
lib. 2. rhe-
tor. c. 9.
2. Cor. 11.

bipersuadere potest: hoc perficit in eo maledictum hoc, atque¹⁴
 abominabile vitium inuidiæ. Insuper hæc omnia inuidia est
 quædam peccatorum omnium vena, vt aperte affirmat Bea-
 tus Iacobus, dicens: Vbi enim zelus, & contentio, ibi inconstan-
 tia, & omne opus prauum. Vbi est (inquit) inuidia, omnia ma-
 la huius seculi infusa sunt. Murmurationes, scilicet, falsa testimo-
 nia, iræ, homicidia, &c. Et præter omnia hæc mala inuidia est
 morbus (humano videri) incurabilis. Ad curandum enim in-
 uidum hominem necesse esset, vt Deus non beneficeret illi, cui
 inuidet. Imò verò vice versa fiet: nam vbi primum te hono-
 rum proximi tui poenituerit, statim Deus illi maiora conferet be-
 neficia. Idcirco dicitur: Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas,
 & in ruina eius ne exultet cor tuum, ne fortè videat Domi-
 nus, & displiceat ei, & auferat ab eo iram suam. Ne delecte-
 ris ò frater alieno malo: ipso enim facto Deus illud à proximo
 tuo auferet, si verò eius bona doles, Deus ea adaugebit illi, & tu
 præ rabie dissecaberis. Quò magis Saul Davidis prosperitates
 dolebat, eò magis Deus Davidi fauebat. Hæc omnia vobis dixi
 fratres charissimi, vt hoc pestilentissimū vitium inuidiæ summo pe-
 re execremini; Deumq; vt illud à pectoribus vestris euellat, sum-
 ma animi contentione deprecemini. Et adhuc rem notabilem vo-
 bis de inuidia dicam, quam dicit Sanctus Iob: Quòd paruulum
 occidit inuidia. Nunquam inuidia præstantissima virorum pecto-
 ra aggreditur, sed viles, & abiectos, atque male indolis, stultosque
 homines inuadit, Quæ maior stultitia, quàm hominem rationis,
 ac consilij participem papilionem esse velle: Hic enim lu-
 cernæ flammam conatur extinguere: atque in illam inuadens rema-
 nente lucerna accensa se ipsum concremat. Idem lucratur homo
 inuidus, dum iusti famam obscurare, eiusque honorem extingue-
 re conatur. Vt inuidorum hominum exitum cognoscatis, & qui
 sit finis agonum, ac tormentorum, quæ patiuntur, videatis. Sin-
 minus horum infortunium Iudæorum, de quibus loquitur San-
 ctum Euangelium, finem considerate. Vitam in tormentis dege-
 runt, & nihil illis profuit: quia omnibus persecutionibus suis in-
 estabilem gloriam, & honorem, quo Iesus Christus in orbe terra-
 rum & in cælis colitur adimere nequierunt.
 Dicunt illi: *Quoniam animam nostram tollis?* In quibus verbis dete-
 gitur amaritudo, & infernus, quo anima inter duo extrema
 versa-

¹⁷ Versans cruciatur: sicut his miseris contigit. Quorum alterū hoc
 erat, dicebant enim: si te in regem, ac Messiam recipimus multū
 de iure, & dominio nostro amittemus: & oportebit nos restituere,
 quæ iniuste à pauperibus sustulimus: alterum erat: si te non re-
 cipimus, te interfecturi sumus, & interficientes scimus virum ius-
 tissimum, innocentissimum, quemque aperte opera facientem
 intuemur, quibus eum verum esse Deum manifestè comproba-
 tur, à nobis occidi. Maximum erat intestinum bellum, quo hi
 miseri vexabantur. O infelix peccator quàm crebro bello intra
 te ipsum oppugnaris! Si à muliere, cum quatuor annos conuersor,
 recedo, voluptates meas relinquo. Et hoc nimis mihi laboriosum
 videtur: nisi eam relinquo, toties Iesum Christum iterum cruci-
 figo, quoties cum ea pecco, & tandem voluptates istas aliquan-
¹⁸ do æternis tormentis soluturus sum. O quanta est hæc suspensio,
 & quam crudele bellum! Proximum tuum falsò infamasti, &
 accedis ad confessionem: tunc dicit tibi auditor poenitentiaris:
 Frater nullum aliud remedium habes præter hoc: ascende in pul-
 pitum, & publicè te retracta. O pater amittam honorem meum.
 Frater si hoc non vis facere, ito in infernum. Attendite, in qui-
 bus duobus extremis hic infelix versetur. Tu, qui aliena diripi-
 sti, restitue illa dominis suis: O pater (inquit) si ea restituo pau-
 per, & perditus manebo, sin minus detrudar in infernum. Ecce
 in quas angustias hominem propria ipsius peccata redigunt. Ca-
 uete autem quandò inter duo extrema positi fueritis, ne ad illud
 declinetis, quod appetitus vester expetit: aliòquin perdemini.
 Sancta illa Susanna inter duo extrema se afflictam animaduertit,
¹⁹ quando duò illi maledicti senes eius castitatem deprædari volue-
 runt. Et dicebat. Si horum appetitui consentio contra Deum pec-
 co: sin minus infamanda sum coram vniuerso populo, dicitque
 sanctus textus illam ingemuisse, & dixisse: Angustia sunt mihi
 vndique: si enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero,
 non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere
 incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.
 Deus autem illi auxiliatus est. Neutrum enim, scilicet nec hono-
 rem apud homines, nec gratiam apud Deum amisit. O benedi-
 ctus & glorificatus sit talis Deus, qui tam diligenter suos defen-
 dit. Diligite fratres charissimi hunc optimum Deum illique serui-
 te, & in peccati suspensionem non incidetis. Atque hoc vnum
 Tom. ij. gg. vobis.

20
 2. Cor. 8. vobis persuadete, vos semper in dolore, & amaritudine esse victu-
 ros nec vero vnquã gaudio esse fruituros, quousq; illi seruiatis. Vi-
 dete quid dicebat S. Paulus de Macedonibus: Notã autẽ facimus
 vobis fratres gratiã Dei, quæ data est in Ecclesijs Macedoniæ, &
 quoniã in multo experimẽto tribulationis abũdãtia gaudij ipso-
 rum fuit. Nouum quidem & in orbe terrarũ inusitatum, humanæ
 quæ rationi incredibile est, illos in maximis laboribus non solum
 nõ contristatos, sed summoperẽ etiam fuisse lætatos. Quod si Dei
 gratia, diuinaq; eius virtus sanctorũ martyria suauiã effecit: quo-
 modò suammet legẽ, quæ morte multò minus grauis est, suauem
 non reddet? Vndè igitur tãtus hominũ timor, & ignauia proficisci-
 tur, vt virtutẽ sanctãq; & innocentem vitam grauissimam esse ar-
 bitrentur. Huius profecto pusillanimitatis ratio est, quia hæc non
 cõsiderant cũ viribus, quas tũc habituri sunt, cũ verè & ex animo
 ad Deum fuerint conuersi, sed cum his, quas nunc ante conuersio-
 nem habent, quò eorũ natura diuina gratia non dũ sanata, nec diui-
 nis viribus est corroborata. Sicut egri, qui cum ardentissima febre
 laborãt, & idcirco maxima siti æstuant: cumq; tunc bibere non
 audeãt quia medicinæ regulis cautum est: statuunt se vbi primũ
 sanati fuerint, pristinaq; vires recuperarint, ad amoenissimos fon-
 tes, quos aliquandò viderunt, esse ituros, & sese aqua esse saturatu-
 ros. Qui postquã sani facti sunt, cum extincta febre sitis etiam ex-
 tinctã est, proposita sua, quæ à febre illusi statuerant, iam nũc deri-
 dent. Similis est amentia, & cecitas illorũ, qui cum peccati morbo
 corrupti sint ad ea nõ attendũt, quæ natura diuina iam gratia sana-
 ta, deprauationeq; sua liberata poterit, & exoptabit: sed ad ea po-
 tius, quæ cũ per culpam sit infirma cõcupiscit. Qui si ex animo ad
 Deũ cõuerterẽtur, & per verã poenitentiã animarũ suarũ sanitatẽ
 consequerentur: statim falsum hoc iudiciũ esse cognoscerẽt. Quæ
 cum ita sint dilectissimi fratres hanc animæ sanitatẽ procurare in-
 cipite, & experiemini quomodò ab ista suspensione, qua nũc tor-
 quemini exhibitis, & quanta cum spiritu tranquillitate viuetis.

Dicunt amplius. *si tu es Christus dic nobis palam.* Quibus cũ Dñs
 sese Christũ esse reuelat, contra eum lapides accipiunt. O terribilẽ
 insaniã! Hos nequissimos homines imitãtur plurimi mercatores
 & plurimi dñi huius seculi, qui interrogãt Iesum Christũ interro-
 gando eos, qui in eius loco constituti sunt nec verò interrogant ad
 sciendum, sed vt illius, quem interrogant sese sententia tueantur.

Quòd

23 Quòd si vir ille eruditus, à quo sententiã quærunt, iuxta volun-
 tatem eorum nõ responderet, statim illum ignarum, literarumq; im-
 peritum esse affirmãt. Scitote fratres primam animæ miseriam
 esse ignorantiam. Est autẽ prima cum quia sita est in prima animæ
 potetia, qui est intellectus: tum etiam quia est primũ supplicium
 quo Deus hominẽ puniuit. Nã primum peccatũ fuit effrenatus
 appetitus nimium sciendi. Et iustè Deus hominẽ puniuit, permit-
 tens, vt ea, quæ illi necesse erant scire, ignoraret quia vt sapiens, di-
 cit: Per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Et sic vbi primum
 infans ab vtero genitricis suæ prodir, statim prodir ignorans ina-
 gis quàm bruta animalia. Nam agnus statim vt nascitur, matrem
 suã sequitur, & vbera inuenit. Beatus Augustinus quærit, vtrum
 in statu innocentia omnes nascerẽtur perfectæ ætatis, & cũ scien-
 tia? Quam quæstionem illic nõ soluit: verum tamen capite trigesi-
 monono dicit: quòd vt primum è vtre exiret, sciret omnia quæ-
 cunq; illum scire oporteret, & quæ ad statum suum pertinerent:
 quòd quidem per peccatum impeditum est. Idcirco si qui de igno-
 rantes sumus, vnusquisque summopere tenetur illa scire, quæ ad
 statum suũ spectant, ne Deũ mortaliter offendat, & licet vir eru-
 ditus sis, oportet tamen te humiliari, & ea quæ ad tuam spiritualẽ
 salutem attinent, quando opus fuerit cũ alio viro docto cõmuni-
 care. Quòd videre est in Diuo Paulo, qui sic de se dicit: Post an-
 nos quatuordecim (scilicet apostolatus sui, Enageliceq; prædica-
 tionis) ascendi Hierosolymam, & cõtuli cum illis euageliũ quòd
 prædico in gẽtibus. Ne fortè in vacuũ currerẽ, aut cucurrissẽ. Di-
 cit se ascendisse, vt ea quæ prædicauerat, & prædicabat cũ B. Pe-
 tro, Ioãne, & Iacobo cõmunicaret. Dic ergo: B. Paulus post quã tot
 annos prædicauerat hoc nunc facere decreuit? Ex hoc profecto ap-
 paret illum de rebus, quæ prædicabat, dubitare: qui autẽ de fide
 dubitat, hereticus est. Nil tale dicit B. Paulus, sed dicit se ascendi-
 se, vt disceret, vtrum quicquam sibi ad discendum deesset, vtrum
 quicquam ignoraret ex illis, quæ oportebat prædicari: iuit vt alij
 Apostoli illum erudirent, si quid fortè ignoraret. Non quòd de
 aliqua re illarum, quæ prædicauerat, dubitaret, cum ea per Iesu
 Christireuelationem percepisset. Sed iuit, vt sciret, vtrum reli-
 qui Apostoli plurium rerum reuelationem haberent: Quòd qui-
 dem apertius infra declarauit, dicens: Nihil mihi contulerunt, id
 est, nihil me erudierunt, ego enim omnia sciebam. Cũ igitur

gg 2 Beatus

simile.

Gene. 4.

Sap. ix.

Augusti.
lib. contra

Pelag. c.

21. q. 29.

Galat. 1.

c. 2.

Beat⁹ Paulus diuino Dei ore edoctus humilietur, & alios interro- 26
get, tu, qui es vilissimus terræ vermiculus, ea quæ spiritali saluti
tuæ necessaria sunt, ab alijs quærere dedignaberis? Nimis nociua
est hæc superbia. Quod si quis quærat, quemnam debeat interro-
gare? dico illū debere eundē interrogare, quē hi Iudæi interroga-
runt, sed non qua intentione illi quæsierunt, non enim perconta-
bantur, desiderātes verū cognoscere. Volo dicere vos debere eū
interrogare virum melioris conscientiæ, & magis eruditum: q̄ si
duo fuerint, quorum alter alterū virtute excedat, licet ab eo lite-
rarum eruditione superetur, dummodo tamen sit vterq̄; peritus:
ad meliorem virum, quanuis nō adeò peritum, recurrere debetis.
Nam vt dicit Ecclesiasticus: Anima viri sancti enunciat aliquan-
do vera, quam septem circumspectores, sedētes in excelso ad spe-
culandum. In hoc autem plerunq̄; peccant hi domini, qui iurispe 27
ritos habēt, quibus stipendia soluant, quos semper consulunt. Et
quando illi eis affirmāt id, quod interrogant sibi licere, nullus est
qui eos ab hac sententia sufficiat remouere. Statim dicunt: Hoc li-
citū esse mihi affirmavit doctissimus quidā vir. Et dicunt illū es-
se doctissimū, quia secundum voluntatē suam iudicauit: q̄ si non
faceret, statim illū stipendio priuarēt. Alij sunt qui ex malitia &
cum mala intentione imperitos homines cōsulunt. Quibus dicit
Deus per Ezechielē. Homo, homo de domo Israel qui posuerit
immūditias suas in corde suo: & scandalū iniquitatis suę statuerit
cōtra faciē suā, & venerit ad prophetā, vt interroget per eum me.
Ego Dñs respondebo ei in multitudine immunditiarū suarū. Se-
cundum Hieronymū duplicatio dictionis signat vniuersalitatē.
Est phrasis Hebraica, id est, quicumque homo. Itaq; vult Deus vt 28
cū bona intētionē interrogetis, tātūmodo ad cognoscendā verita-
tem: atq; ad gubernandum vos secundum illam: non verò sicut
quidā, qui triginta eruditos viros interrogant, & si vnus cum eo-
rum voluntate consonat derelictis viginti nouē, illius vnus sen-
tentiam sequuntur, nimis contenti, dicentes se illud quod faciūt,
secundum viri docti sententiam facere, & cum illa securos esse.

*Respondit eis Iesus: Loquor vobis, &c. Opera, quæ ego facio in nomine Pa-
tris mei, hæc testimoniū perhibent de me. Per opera vobis locutus sum,
meq; reuelavi, opera enim, &c. Testimonium perhibent de me.
Irrefragabile omnipotentiae eius testimonium erant miracula,
quæ faciebat, & modus, quo illa faciebat imperando, scilicet tan-*

quam

29 quam absolutus Dominus. Ingredieris in domū, vbi plurimi ha- *simile.*
bitant, nec nosti quisnā sit dominus illius domus. Et vides ingre-
dientem vnum cum magna auctoritate, omnibus imperantem,
& dicentem: Tu fac hoc, & tu hoc, tu tolle istud hinc, tu verò po-
ne istud hinc, tu vade illuc, tu verò reuertere huc. Et cernis omnes
illi obtemperare: statim dicis: Procul dubio hic est dominus hu-
ius domus. Sic ingressus est Christus redemptor noster in orbem
terrarum, quæ est domus diuersarum creaturarum imperans ven-
tis, morbis, mortique & omnia illi obediunt manifestè ostendit
se creaturarum omnium esse Dominum. Et maximè notandum
est hinc consuetudo, quam habebat diuinus Magister, videlicet,
quod quotiescunque de doctrina, operibusque suis loquebatur,
semper suum æternum Patrem eorum autorem nominabat: vt pa-
30 tet in Ioanne vbi dicit: Mea doctrina non est mea, sed eius, qui mi *Ioan. 7.*
sit me. Et alibi verba, quæ dedisti mihi, dedi eis. Et alio in loco: ope *Ioan. 17.*
ra, quæ dedit mihi pater, vt faciā, illa sunt quæ testimonium per *Ioan. 5.*
hibent de me. Et hinc dicit: Opera, quæ ego facio in nomine Patris
mei. Et inferius dicit: Multa opera bona ostendi vobis ex patre
meo. Ex hoc loquendi modo, quo diuinus Dominus vsus est, do-
cemur omnia bona opera, quæcunq̄ fecerimus, dixerimus, aut
cogitauerimus, ad Deum referamus: Et recordemur omnia illa ef-
se quasdam scintillas, quæ ex illo infinitæ bonitatis igne procedunt.
Et sic pro eo, quod nos legimus: A diutor meus tibi psallam *psal. 59.*
Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Virtutem meam tibi can-
tabo, quia Deus susceptor meus es: quod idem est. Et sic Beatus
Paulus dicit. Abundātius illis omnibus laboraui. Non ego autem *1. Cor. 15.*
31 sed gratia Dei mecū. Ne euanescat, fatetur sanctus Apostolus ve-
ritatem. Et sancta Iudith postquam occidit Holophernem dixit:
In manu foeminae percussit illum Dominus. Non dixit: Ego illū *Iudith. 13*
interfeci, sed, Deus occidit.

Sequitur in textu. *Sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis.*
Ergo sequitur illos esse hircos Sathanæ, qui cum sit princeps tene-
brarum, ita suorum mentes obscurat, vt ne maximam quidem lū-
cem aspiciant. Et quod plura peccata committunt, eo obscurior, &
densior efficitur caligo, qua excæcantur. Et ita quāuis plurima co-
ram eis miracula fiant, non illa animaduertunt. Hoc apparet in
terribili Ægyptiorū cæcitate, qui cum tot miracula coram oculis
perspexissent, ideò cæci remāserūt ac si nihil vnquā tale vidisset.

Tom. ij.

gg 3

De

De quibus dicitur: Adhuc enim inter manus habentes luctū, & deplorantes ad monumenta mortuorū, aliā sibi assumpserunt cogitationē inscientiæ. Et quos rogantes proiecerāt hos tanquā fugitivos persequēbātur. Ducebat enim illos ad hunc finē digna necessitas, & horū, quæ acciderant, cōmemorationē amittebant, ut quæ decerant tormentis, repletet punitio. O nimirū metuenda verba! o quis spiritum haberet, quo illa satis dignē posset explicare, & ampliare. O Deus infinitæ maiestatis, & pater luminū per clemētiā tuā illumina nunc oculos nostros, quō pertinaciam nestrā cognoscamus, nec quō infœlices hi peruenierunt, nos deueniamus. Attēdite quāta est hęc pertinacia, & obstinatio, quā nō dom penitus unū supplicium lamentati fuerant, cū iam peccata intentabant, propter quæ aliud maius reciperent. Pensare diligenter verba illa: digna necessitas: in quibus dicitur: illos dignē à Deo derelictos fuisse atq; supplicii istud dignē promeruisse, ut tāquā deprauationis suæ necessitate cōpulsi, in malis suis vltius progredierentur oblitum omnium, quæ gesta fuerant, ut tandē in mari rubro demergerentur. Sicut & ipsi Hebræos pueros crudelissimē demerferāt. O stupendum Dei iudicium! Attēde peccator qui alios demergis, inde deuenturum esse, ut tu etiam demergaris. Ex his verbis cognoscetis quæ nam sint peccata, propter quæ permittit Deus homines in hanc cæcitatem, & duritiem incidere. Hinc enim detegitur illos hoc supplicio puniri, qui non contenti sunt suis sceleribus, nec solum ipsi mali sunt, sed curant etiam ut alij mali sint. Et hoc videtur lex diuinæ iustitiæ postulare, quōd sicut de illis, qui alios docent, & inuitant, ut boni sint, dicit Daniel qui ad iustitiā erudiūt multos, fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates. Ita cōtra qui alios peruertunt, excēcabūtur, ut in illas æternas pœnas deueniant, in quas proximos suos incidere fecerunt. Hoc oportet animaduertere eos, qui negotijs, ac muneribus virginum honestatem conantur eripere, quibus rebus pretiosissimam illam animā quam perdididerunt, persoluent. In hoc etiam oculos conijciāt adulatores, qui alios ad superbiam incitant. Hoc etiam considerēt patres, qui passim pro leuissimis rebus iurant, atq; hanc pessimā hæreditatem liberis suis relinquunt. Item ad hęc attendant domini, qui noctes, diesq; ludendo, atq; in alijs profanitatibus exercendis consumunt, aliosq; ad idem faciendum commouent. Item hoc aduertant illi, qui secreta verba, quæ proximi sui aliquo furore con-

cita-

35 citati protulerunt, reuelant, insciumque hominem ad iram excitant, & sunt dissensionum causa. Etenim hoc est vltimum malū illorum septem, de quibus dicitur: Sex sunt quæ odit Dñs, & septimum detestatur anima eius. Scilicet eum, qui seminat inter fratres discordias. Atq; hoc est pessimum malū, quia est causa plurimum peccatorum, & perditionis plurimū animarum. O fratres charissimi per charitatē Dei vos rogo, ut ad hęc tam necessaria attendatis, nec vos post passiones vestras abire patiamini. Cauete ne vos Deus propter hoc destituat, ut in has maximas misérias incidatis. Videte quod dicitur de quibusdam, qui alios impediabant, quominus Deo seruirent. Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Dño, quia detrahebant homines sacrificio Domini. O quāta exaggeratio! grāde nimis (inquit) te non esse bonū, nec 36 finire, alios bonos esse, grande nimis malum est.

Sequitur in textu: *Oues meæ vocem meā audiunt.* Aduertite fratres quōd dicit hic Dominus se esse ouium pastorem: nō verò vrsorū, aut luporum, aut canū, aut leonum, si vultis Christum Iesum in pastore habere, curate vos illius oues efficere mites, temperatos, pacificos, nō epulones quasi lupos voraces, non crudeles, tanquā leones, non deniq; sensuales, ac turpes, quasi vrsos, sed diuinis eius vocibus obedientes. Ouis si fortē in vetitum ingressa est, cum primū ei pastor sibilat, statim egreditur, & illud derelinquit. Sic etiā ouis Dei si in vetitū ingressa est, aliquodq; malū perpetravit: statim ad diuinā Dei vocationē recurrit: prædicatoris voci obtemperat. & consilio amici, admonentis ut malā negotiationē, aut familiaritatem relinquat, &c. Hoc est signū, quod est ouis Dei. Eia frater 37 charissime nūc exi de vetito, ne fortē veniat infernalis mensis custos, & te in perpetuā inferni custodiā includat. Nō solū autē ex vetito debes exire, sed pastore etiā tuū, sicut hic dicit, sequi debes. Atq; idcirco alma mater ecclesia nūc crucis vexillū pfert cantās, ac dicēs: Vexilla regis pdeūt fulget crucis mysteriū. O crux pretiosissima, o vexillū illustrissimū quod Christi Iesu oues sequuntur. Aspiciate illud fratres charissimi: multo enim digni⁹ est visu, quā vexilla Cæsarū, Romanorūq; Imperatorū. Non sunt in eo aquilæ carnifices sanguineis crudelitatis vnguibus depictæ. Aspiciate illud, soli⁹ enim in eo est pelican⁹ solitari⁹ ex pectore suo sanguinē effundēs ad vulnera v̄ra curāda. Eia oues Iesu Ch̄ri vestrū diuinū pastore sequimini vltius cū ieiunijs, vlti⁹ cū elemosynis, vltius

gg 4 cum

cum oratione, vltimus deniq; cum sanctissimorum sacramento-38
rum frequentatione progredimini: & in omni bonorum operum
vestrorum executione procedite. O Christe dulcissime animarū
nostrarū amor, ouiumq; tuarū diligentissime pastor, tuam queso
nobis opem, & virtutē impertire, quò in incepto bono perseuere
mus: nobisq; declara quidnam ouibus tuis daturus sis postquam
arctissimum huius vitæ poenitentis actum præterierimus.

Et ego vitam æternam do eis. Nonne auditis hæc ô homines? Non
auditis Deum vitam æternam promittentem? Vt igitur tantū bo-
num consequatur quis erit, qui breuissimos huius seculi labores
nolit tolerare? Domine Iesu Christe siquidem nobis dixisti præ-
mium, quo oues tuas in cælo affecturus es: quod remedium habes
ad custodiendum hoc pecus tuum, quādiu in hoc seculo inter tot
lupos, ac immanes belluas commoratur, quæ illud cupiunt deuor- 39
rare? Et si plures (inquit) lupi sint: non rapiet eas quisquam de ma-
na mea. Dum modo illæ à me nolint recedere, totus infernus non
sufficiet vnam à potestate mea eripere. O dulcissimum verbum,
summaq; suauitate plenū iuxta illud, quod antea dixerat: Iustorū
animæ in manu Dei sunt, & nō tanger illos tormentū mor-
tis, id est malitiæ: ô foelices oues, quæ in talem custodiam deueni-
stis! O quā meritò dicebat sponsa: Læua eius sub capite meo, &
dextera illius amplexabitur me. Læuam, quæ est sub capite non
aspicit sponsa: dexterā autem qua illam amplectitur, optimè in-
tuetur. Læua sponsi sunt omnia bona huius seculi, honores, scili-
cet, diuitiæ, consolationes, & cætera huiusmodi. Ad nihil horū
attendit sponsa, nec in aliquid illorum oculos conijcit: sed tantū-
modo futuri seculi æternitatē prospicit, & spirituales gratias hu- 40
ius vitæ animaduertit. O quis puro corde diceret Saluatori nostro
Iesu Christo idē quod dixit Iacob fratri suo Esau: Hoc vnum tā-
tum indigeo, vt inueniam gratiam in conspectu tuo Domine mi.
O quam diuinum verbum hoc! O quis sciret dicere, quid sentiat
anima quando se in hoc foelicissimo statu considerat inter huius
diuini pastoris brachia commorantem: tunc maximo cordis dolo-
re cōpungitur, ita vt vix corpus eius, cor valeat cōtinere eo quod
talem, ac tantum Deum offenderit, qui tot illi confert beneficia,
& indulgentias. Tunc eius oculi in lachrymarū fontes conuertun-
tur, quia considerat tempus, quod absq; huius dulcissimi Domi-
ni ministerio prætermisit, & quā sero in veritatis cognitionem
deuenit.

deuenit. Tunc eius cor in intestinum quendam amorē ei lique-
fit. Tunc proponit se potius milites esse moriturum, quā femi-
Deum mortaliter offensurum. Tunc denique remanet illic ouis
illa cælesti quodam somno soporata, patris, qui eā genuit, ac ma-
tris, quæ eam peperit, immemor, obliuisciturque patriam, in qua
nata est, & diuitias, quas homines summa cum anxietate perqui-
runt. Cælestis Domine quandoquidem huius pecoris es pastor,
omnesq; has oues sub tua protectione habes, quotquot hīc com-
moramur, ne nos è manu tua dimittas, corda nostra his clavis, qui
bus sacratissimæ manus tuæ transfixæ fuerunt, confige, vt sem-
per à te pendeamus, nec vllò vnquam tempore à tua societate re-
cedamus, quousque ad cælestem gloriam perueniamus, Amen.

Feria.V.post Dominicam Passionis.

*Rogabat Iesum quidam Phariseus, vt manducaret cum
illo: & ingressus domū Pharisei discubuit. Luc. 7.*

VNum ex illis, quæ maximam afferūt admirationem ijs, qui
attēte hoc volūt animaduertere, est videre quomodo Deus
iniquos homines bene tractat: & quā male (si ita dici potest)
cum viris iustis agit. Beatum Petrum, qui singulari quodam amo-
re Iesum Christum diligebat, propter naturalem quamdam pieta-
tem, qua eum rogauit ne moreretur, statim Sathanam appellauit
illumque asperrime tractauit. Iudæ autem, qui tam nefariam, at-
que sacrilegam prodicionem commiserat, in flagranti delicto dic- 2
cit: Amice ad quid venisti? In Canticis dicitur, quā rigorosum
se ostendit Deus in illam sponsam, quæ illum tanta amoris tene-
ritudine diligebat: quia cum ad eius ostiū ipse accederet, pulsans
que illi diceret: Aperi mihi soror mea, ipsa paululum morata est,
iam quū surrexit, illum non inuenit. Fecitque eam ire per vias
ad illum quærendum, vbi in manus vigilum incidit, qui eius pal-
lium abstulerunt, eamque multis plagis vulnerauerūt. Sicut ipsa
dicit: Percusserunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium
meum mihi custodes murorum. O quot sollicitudines, ac labores
perpeffa est sponsam quæres, quousque inuenit. Illam verò me-
rettricem quæ tot adulteria cum amatoribus multis cōmiserat, de

Sap. 3.

Cant. 2.

Gene. 93.

Cant. 5.

Hier. 3. qua dicit ipse Dominus. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis. In vijs sedebas expectans eos, &c. Hanc (inquam) tanto cum amore, ac benignitate alloquitur, vt res sit mirabilis, dicit enim. Reuertere ad me, &c. & paulò post. Saltè amodo voca me, pater meus, dux virginitatis meæ tu es. Et per Ezechielè: Quàm aspere de iustis loquitur, dicens. Cùm auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatē morietur in eis: in iniustitia, quā operat⁹ est, morietur: & superius dixerat. Omnes iustitiæ eius, quas fecerat, nō recordabuntur. Loquens autē de peccatore videamus, quā ta cū lenitate, ac mansuetudine loquatur, dicens: Si autem impius egerit pœnitentiā ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est: & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet, & nō morietur. Quia Maria soror Moyfi semel aduersus fratrem suū murmurauit (quod quidē vitium fœminis maxime propriū est,) à Deo lepra coopertā, eiusq; imperio à castris septē diebus exclusam fuisse dicitur. Hāc autē Mariam Magdalenam, plurimis peccatis oneratā, quia secūdum B. Vincentiū duodecim annos in immūditijs vixit, videte quomodo dicit sanctū Euangelium à Deo benignissime tractatā, suavissime consolatam, diligentissime defensam, ac deniq; copiosissimo sermone fuisse cōmēdatā: illiq; Dñm dixisse: Fides tua te saluā fecit, vade in pace. Quale est Domine ingeniū tuum? quia peccatores suavissime, seruos autem tuos asperrime tractas? Moyfes deferebat virgam, quæ Hebræis mirabilia operabatur, Pharaoni verò, & regno eius serpens erat venenosus. Tu autem Domine vice versa facis: habes enim virgam mitissimam erga peccatores, serpētē verò terribilem in iustos. O incomprehensibilia Dei iudicia! Et quomodo singulos homines secundū quod illis necesse est, tractat? Iustū timor sustinet, ne in superbiā efferat: peccatorē verò spes erigit, ne desperet & beneficia, atq; indulgētiæ Dei illū ad diuinæ maiestatis amorem alliciunt. Eia peccatores quis hac consideratione animū non recuperabit? Ex omnibus his exēplis infinitæ Dei misericordiæ, quæ hic vobis proposui dilectissimi fratres, vnū vellē, vt pro nūc prolixè ruminemini, diligentissimeq; pensetis. Est enim maxima suauitate plenū, efficacissimūq; ad durissima quæq; corda mollicādā, ad Deiq; amorē redigēda, quod est illud Hieremiz. Quod quidem huic Euangelio melius cōsonat, & sic incipit. Vulgo dicitur: Si dimiserit vir vxorē suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum.

6 alterum: nunquid reuertetur ad eam ultra? Nūquid non polluta, & contaminata erit mulier illa? Nullus est (ait Dominus) si est vir, qui honorem æstimet, sique vt Hispanè dicimus, [*Tiene sangre en el ojo.*] cū primum vxor eius ab eo recesserit, atque ad aliū amatorem confugerit, illam iterum in domum suam recipiat, nec ultra oculis suis aspiciat, sin minus, ita dedecoratus erit, vt coram honoratis viris non audeat apparere. Tu autem fornicata es. Diligenter pēsate illud: tu autē. Tu ò anima sponsa mea, cui ego amorem meum tradidi, & in quam tot contuli beneficia: quæ me non semel quidem, sed sæpissimè, & non pro vno tantum, sed pro plurimis amatoribus reliquisti: quousq; in publico loco posita es, & omnium prætereuntium manibus te tradidisti, atque ab omnibus coinquinata, & deturpata es: nūc ergò etiam qualis es te amo, & tecum iterū habitare cupio. Reuertere ad me, &c. Si alicuius viri vxor ad lupanar se contulisset, atque ibi publicè, & in vniuersi populi conspectu conmorata fuisset, ita vt in omnium ore versaretur: & tamen vir eius ad domum suam, atque ad pristinum conubium illam iterum reuocaret, nonne omnes vno ore diceretis, hunc hominem amentem, eiusq; amore cæcum, atque veneficijs esse dementatum? Deus meus ignoscat mihi tua altissima maiestas: vellem dicere quod quotiescunq; coram te habes animam perditam, & adulterā, quæq; tibi præstitam fidē millies violauit: quasi eius amore (si dici posset) excæcaris, & ita quasi cæcus nullā honoris tui, aut iniuriæ, quā (si ita dici potest) tibi metipsi inferis, rationem habes, teque ad illam conuertere non dedignaris. O mirificas exaggerationes infinite misericordiæ Dei! quis tanto amori sese gratisimum non præbet? Quis ex tanta pietate ac clementia fructum non percipiet? Hæc omnia ingenuè testatur, hoc sanctum Euangelium, quod nobis pietatem refert, qua clementissimus Dñs peccatricem hanc tot, tantisque sceleribus delibutam benignissimè ad misericordiam recepit, quod sic incipit.

Rogabat Iesum quidam Phariseus. Rogabat, denotat instantiā, id est, illum instanter rogabat. Res mirabilis quòd cum Deus sese conuijs offerre cōsuescat, vt dicitur in Apocalypsi. Ego sto ad ostiū & pulso, si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, introibo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. In quibus verbis significat se quando ab animabus nostris expellitur, non omnino recedere, sed ipsius ostij vestibibus adherentem remanere ad

ad peccatoris cor pulsantem, qui eum à se expulit, vt illum iterum in animam suam recipiat: quia eius hospes, & conuiua esse desiderat. In quibus verbis etiam declarat, quam sine vilo odij vestigio ignoscit: siquidem vbi primum ei anima ianuam aperit statim cum illa, quæ prius ei inimicaerat, familiarissime ad mensam sedet. Non profecto vos ita facitis fratres: sed cum iam sapissimè rogitati, & ab auditoribus pœnitentiarijs multoties exhortati inimico vestro ignoscitis, statim subditis dicentes: non illi locuturus sum, ne per ostiũ meum prætereat. Semper aliquid odij, & vltionis vobis remanet vestigium. Non sic Deus facit: sed contumeliose à domibus nostris reiectus mitissime à nobis pacem requirit: ac si ope nostra indigeret, ille verò nobis non opus esset. Et tam hilari vultu Deus peccatorem recipit, tam sine vilo iracundia vestigio, ac si iniuriarum, quæ sibi illatæ sunt non recordaretur: & ita dicit. Cœnabo cū illo. Cumque Deus seipsum crebro ad aliorum conuiua soleat inuitare: dicitur in hac sancti Euangelij lectione illum ab hoc Phariseo inuitatum vix ad eum ire voluisse. Quando hic ipse Dominus Zachæum super arborem sycomorũ aspexit, dixit illi. Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Ipse se inuitat ad Zachæi hospitium: hic vero opus fuit, vt rogitaretur. Quare hoc? quia Zachæus vir quidem humilis, Simon vero superbus erat. Atque hic verorum humilium amator cum illis conuersatur, nō autem cum superbis, quia illos odio habet.

Luca. 19.

Simile.

Et ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix. Pictores prius nigris coloribus imagines depigere consuecunt: postea verò alios decoros venustosque colores illis imponunt. Sic etiam Beatus Lucas tanquam optimus pictor, prius huius mulieris imaginem nigris coloribus depingit dicens, qualis fuerit eius vita dum fuit peccatrix: postea vero viuus quibusdam, ac venustissimis coloribus illam exornat, referens qualis fuerit eius viuendi ratio post conuersionem. Nunc animaduertite quàm nigram illam depingit. Mulier (inquit) in ciuitate peccatrix, hoc est, quàm omnes peccatricem esse cognoscebant. Liberet nos Deus ne simus peccatores ciuitatis, hoc est, peccatores publici, qui iam famam apud omnes amiserunt. Quando quis iam famam amisit, cætera omnia facillime deperdit: est honor in hominibus, quasi cortex in pomis, qui cum sit adeo tenuis, pomum tamen incolume conseruat, quandiu illo tegitur, & cum pri-

um.

12 mum pomum cortice nudatur, breuissime putrefit. Pomum, quod cortice opertum integrum annum cōseruatum est, ablato cortice duabus horis corrumpitur. Sic bona fama licet in cōparatione bonorum animæ parum bonum est, quia est bonum temporale, efficaciam tamen habet ad hominem in virtute conseruandum: & illa perdita facile cætera amittuntur, & homo disperditur, & peruertitur. Hæc autem plerumque per peccati cōtinationem amittitur, & cum illa pudor, & timor Dei deperditur. Quando taurus agitur, & prima in illum tela immittuntur magnopere illa sentit, calcesque attollens ingentes edit mugitus: postquam autem iaculis onustus incedit, iam tandem alia, quæ illi infiguntur minime sentit. Sic peccatores priora peccata sentiunt, cū scrupulo incedunt, nollēt eorum scelera reuelari, cum animaduersione, & in occulto peccat. 13 Quando verò iam sceleribus nimis onusti sunt: nihil illis molestiam affert, etiam si eorum peccata cognoscantur. De vno quoque horum dicit Iob: Bibit quasi aquas iniquitatem. Alij sunt qui peccata comedunt, alij verò, qui ea bibunt, qui aliquid comedit prius illud mandit, dentibus cōterit, atque in ore reuoluit, antequam illud deuoret. Qui verò bibit, nō ita facit: sed vbi primum liquor ad os peruenit, statim illum absque vlla reuolutione, & morfu absorbet. Sic etiam sunt nonnulli, qui antequam peccatum deuorent, illud dentibus cōterunt, & scrupulum habent, & dubitant dicentes intra se, faciam hoc, an non faciam? reuelabitur, an non? Atque hoc nō est tantum malum, alij sunt, quibus nondum peccati cogitatio aduenit, cum iam illud ad consensum detulerunt, & de his loquitur Iob. Atque talis erat iam hæc peccatrix, & in hunc 14 miserum statum deuenerat.

Simile.

Iob. 15.

Simile.

Veruntamen: vt cognouit quod Iesus, &c. Prius culpam suam cognouit, & animaduertit quàm procul à veritatis via aberrasset: remediumque sibi curauit adhibere, siquidem opportunam occasionem inuenerat. Si sapientissimus author naturæ talem instinctum in animalibus irrationalibus esse voluit, quod ceruus videns se à canibus vulneratum, & in angustias reductum glocitas, & quasi in necessitate sua remedium postulans ad hominem cōfugit, illo enim instinctu edoctus hominem canibus clementiorem esse cognoscit: quanto magis rationale creaturam oportet hoc facere, cum se ab infernalibus canibus agitatam sauisimisque eorum dentibus remorsam animaduertit, suisque culpis oppressa fuerit, ad infinitam

infinite misericordie Dominum se se couertendo? Sic fecit hæc 15
sancta peccatrix cum se à diabolis afflictã, atq; agitatã videret: se
que peccatis suis vulneratã animaduerneret, ad hoc diuinum sub-
sidium cõfugit. Nunquid est hic aliqua anima fratres charissimi,
que se ita afflictam experiatur? Quid expectas, ô infœlix anima,
cũ Dñs quotidie te adiuturus expectet? Accessit hæc mulier, &
nõ (credo) cum ornatu, & cõpositione, qua antea vti cõsueuerat.
Quod si eã interrogares, quomodo te nõ cõposuisti & exornasti,
sicuti facere consueueras? Absque dubio responderet, dicens: Te-
tigit me Deus. [*Ya quien Diostoca, no se toca.*] Profectõ dominæ isti
crispati crines, & compositiones, quas affertis, quando ad confes-
sionem acceditis, nõ sunt signa, quòd à Deo efficaciter tactæ ac-
ceditis. O terribilem profanitatem, quod ad confitendum pecca-
ta sua veniant, tanquam si ad nuptias irent! De illa sancta Hester 16
dicitur: Hester regina cõfugit ad Dominum, pauens periculum,
quod eminebat, cumque deposuisset vestes regias fletibus, & lu-
ctui apta indumenta suscepit: & pro vnguentis varijs, cinere, &
stercore impleuit caput & corpus suũ humiliavit ieiunijs. Quid
vobis videtur fratres de regina illa, quomodo se nouit humiliare,
& disponere ad misericordiã à Domino impetrandã? Vos autem
eum tot scelerũ, quot commisistis veniam petitori accedatis, tan-
to cũ apparatu, ac tam perpolitibus vestibus exornati venitis. vt pa-
rũ doloris, quem interius affertis, satis manifestè declaretis. Cũ
Hebræi audirẽt à Moysse quanto furore concitatus erat Deus con-
tra illos propter eorum peccata dicit sanctus textus. Luxit popu-
lus, & nullus ex more indutus est cultu suo. Præcepitque Deus
Moysi, vt illis diceret: Iam nunc depone ornatum tuum. Et Nini 17
uitæ vbi primum eos sanctus Ionas Dei nomine cõminatus est,
prædicarunt ieiunium, & vestiti sunt saccis à maiore vsque ad mi-
norem. Et ipse rex surrexit de solio, & abiicit vestimentum suũ
à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. O sancte Deus, quan-
ta cõfusio est hæc nobis! ô quam crudele malapã nobis hi Ethnici
infligunt: qui cũ à prædicatoribus non docerentur, solo natura-
li rationis lumine gubernati cognouerunt ad agendam pœnitentiam
pretiosas vestes dedecere, saccisque ac cilicijs se se induere
opus esse. Quomodo hæc audientes fratres mei nõ confundimini?
Quoties vos cilicio induistis, aut minimam quãque diligentiam
ad vestrum rebelle corpus mortificandum adhibuistis? O per
chari-

Hester. 14

Exod. 33.

Iona. 3.

18 charitatẽ Dei vos deprecor ne vos ethnicos excedere patiamini.

Accessit ergõ afflictã mulier, vbi Dominus cõuiuia recubebat,
Et attulit alabastrum, & stans retro. &c. Prostrata est ad pedes Do-
mini, tanquam mediatricem inter se, & diuinitatem sanctissi-
mam saluatoris humanitatẽ adhibẽs. Possset profecto dicere idẽ
quod Regius Psaltes dixit. Protector noster aspice Deus, & respi-
ce in faciem Christi tui. O pater infinite misericordie respice in
hãc sacratissimã humanitatẽ: si enim oculorum tuorum radij per
hãc pretiosam filij tui faciẽ præterierint, leniẽtur, & ad me mites,
ac lenes peruenient. Et lachrymis cœpit rigare pedes eius. O Magdale-
na, quare cũ sis vrbana fœmina tot lachrymas in hoc conuiuio ef-
fundis, vt omnibus conuiuis tristitiã afferas? Si sublimatorium su-
per ignẽ apponatur, quod viridibus herbis plenũ sit, impossibile
erit, quin à se aquam emittat. Cũ igitur huius mulieris cor quasi
sublimatorium tot sensualibus viriditatibus repletum esset, cum
que ad diuinum illum ignem accederet, quomodo se cõtinerẽ pos-
set, quin maximam lachrymarum copiã ab oculis destillaret? Ex
quo intelligetis quã malum signum sit, quòd cũ cõsciẽtias ve-
stras plurimis peccatis refertas, maximisq; sensualitatum viridita-
tibus plenas habeatis, nec tamẽ vnã lachrymã saltem cordis effun-
ditis, cuius rei ratio est, quia sublimatoriũ igni nõ applicatis, quod
si apponeretis, aliter profecto fieret: & licet in cõuiujs essetis: ma-
re tamẽ lachrymarũ ab oculis, saltẽ à corde effunderetis. Præcipie
bat Deus dicẽs. Decima dies mēsis septimi erit vobis sancta, atq;
venerabilis: offeretisq; hircũ pro peccato. Hoc præcepit, vt signifi-
caret nullã esse festiuitatẽ, aut gaudiũ, in quo sibi tristitia pro pec-
cato non sit nimis accepta. In tẽpore maioris gaudij, quum vide-
ris alios in cõuiujs, humanisq; voluptatibus occupari, tunc memẽ
to peccatorũ, quibus Deũ offendisti, & quando alij riserint, tu plo-
rabis: quis non lamẽtabitur in memoriã reuocans illa, que propter
peccatũ amisit? Translatio septuaginta interpretum dicit. Adam
post peccatum in quodam loco à Domino collocatum fuisse, ex
quo paradysum voluptatis prospiciebat, vt ea quæ amisit animadu-
ueret, & sic ad peccatum suum lamentandum moueretur.
Quanto igitur magis commoueberis ad peccatum tuum lamentã-
dum si consideraueris te non terrestrẽ quidẽ paradysum, sed Dei
amicitiam, iusque quod ad sempiternã eius gloriã hæreditatẽ ha-
bebas, amisisse. O frater peccator si quotidie paululum tẽporis in
profunda

Psal. 83.

Simile.

Num. 29.

Gene. 3.

profunda harum rerum consideratione cōsumeres, teque ad huius 21
diuini saluatoris pedes prosterneret, quā aliter viveres, ac viuis.

Et capillis capitis sui tergebat. Quare o benedicta mulier sicut pro
uidisti tibi vnguentum ad diuinos Domini pedes vngendos, non
etiam ad eos tergendos linteum attulisti? quia qui docet homi-
nem scientiam illam, inusitatum illud sibi ministerium docuit ex
hibere. Ab salom fuluos, ac nimis decoros capillos habuit, quos
2. Reg. 14. quidem quotannis tonderi iubebat, quia grauissimi erant capiti
eius, atque hos emebant filia Israel ad sese illis comendas, & exor-
nādas. Et permisit Deus vt crinibus, illis qui tot diuinæ maiestatis
suae offensionum causa fuerant, quot fortasse mulieres illæ crini-
bus illis adornatæ committebant, ipsis (inquam) crinibus Ab salō
à quercu penderet. Hanc vero Magdalenam clementissimus Dñs 22
illuminauit, vt melius suis capillis vteretur, & si quidem illis Deū
sapissime offenderat, nūc illis ad Dei ministeriū vteretur: ne eis
aut propter eos in inferno suspenderetur. Et hæc est causa quare nō
attulit linteum, sicut attulit vnguentum. *Et osculabatur pedes eius.*
simile. Miser nauta, qui post maximum naufragium iam tandem ad por-
tum peruenit, nō cessat terram millies, ac millies osculari. Sic etiā
hæc sancta mulier postquā in maximo peccatorum naufragio pe-
riclitata fuerat, cumque iam in tranquillitatis suæ portum se per-
uenisse animaduerneret, sanctissimam illam terram, hoc est, sacra-
tissimos clementissimi Domini pedes non cessabat osculari. Non
23
dum equidem ipsa verba illa Isaia legerat. Quam pulchri su-
per montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem, annun-
ciatis bonum, prædicantis salutem: veruntamen iam corde sen-
tiebat quam speciosius essent pedes illi, qui toties defatigati fue-
rant quærentes peccatores. Diceret credo mulier illa: quomodo
non osculabor sacratissimos, & innocentissimos hos pedes, qui
me perditam ouem, quæ prope in infernalium luporū in perpe-
tuum deuoranda ora deuenissem: ad securitatis locum, atq; ad mi-
sericordiæ ouile attulerunt? Et quo magis ore suo illos tangebatur,
magis inflābatur, & ardentiori Domini amore capiebatur, ma-
ioresque vires spirituales capiebat. Et sicut dicitur de Anteo, qui
cum Hercule luctabatur, quod quotiescunque in terram procide-
bat, nouas semper vires ab ea capiebat: sic possumus de hac sancta
dicere, & non fabulose quidem, sicut de altero dicitur, sed cū veri-
tate magna. Nam quotiescunque deuotione, & affectu commota
inclina-

24 inclinabatur ad deosculandam sanctissimam illam terram sacra-
tissimorum diuini Domini pedum, semper cum maiori animo
ac spiritualibus viribus aduersus dæmones, passionisque suas in-
surgebat.

Et vnguento vngēbat. O admirabilem mulieris sapientiam! sicuti
qui faciunt theriacam, vt omnibus compertum est, saluberrimū
vnguentum aduersus omne venenum ex viperis illam cōficiunt.
Sic etiā hæc sancta mulier ex veneno theriacam effecit. Ex vnguē-
to, quo se vngere, atque delectare consueuerat, & ex ore, quo in-
honestā verba loquebatur: & ex oculis, quibus virorum corda fe-
riebat: & ex crinibus, quibus homines vinciebat: ex his omnibus
theriacam effecit, occupans illa in Domini ministerio, Sic fratres
mei nos facere oportet. Sic enim nobis commendat Diuus Pau-
25 lus, dicens. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae
sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, & ini-
quitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire
iustitiæ in sanctificationem. Si lingua tua murmurasti, proximo-
que tuo famam abstulisti, ipsa nunc ei honorem restitue, &c.
Attendite agonem, & affectionem, qua membra vestra in Deo of-
fendendo occupatis, quia non mirum erit, quod eodem studio
illi eisdem membris seruiatis: siquidem ipse vobis ea concessit.
Et quauis rationi consentaneum sit quod hoc maiori studio, ac
diligentia fiat, quam alterum, veruntamen propter fragilitatem
nostram, dicit Beatus Paulus se contentum esse, quod pari saltem
diligentia Deo seruiamus, qua peccato quondam seruiuimus. Et
idcirco dicit, humanum dico, &c. Præcepit Deus Gedeoni, vt al-
26 tare Baal euerteret, & nemus quod illius Idoli ministerio fuerat
dicatum, abscinderet atque in eo diuinæ maiestati suæ sacrificium
offerret super aceruum lignorum, quod de nemore illo excide-
ret. Itaque quod Idoli, ac diaboli ministerio fuerat præparatum,
idem in Dei seruitio consumptum, combustumque fuit. Sic vos
facere oportet fratres charissimi, vt vires, honorem, ingenium, ac
diuitias, quas in Sathanæ ministerio consumere solebatis, eas nūc
in Dei seruitute consumatis: ei cum omnibus bonis vestris gratif-
icium offerentes. Sicuti hæc sancta peccatrix tora ad pedes Domi-
ni subiecta, atque animo consternata faciebat. O quam ad lire-
ram impletum est hîc quod Dauid prophetauit, dicens. Reges

Psal. 2.

Isai. 11.

eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Virga²⁷ ferrea fuit doctrina, & reprehensiones Iesu Christi filij Dei. Et ita de eo prophetauit Isaias dicens. Percutiet terram virga oris sui, id est prædicatione sua. Hac etenim virga vasa ferrea, & durissima, atque obstinata corda contracta fuerunt, & contrita per poenitentiam. Ecce quam contractum est cor huius sanctæ mulieris. O uti nam efficeret diuina maiestas, ut hæc suæ cælestis doctrinæ virga qua corda vestra passim tangimus, illa hodie confringeret, & contereret, ut sic cōfracti, & contriti à Domino reciperentur. Quid ad hæc respōdetis dilectissimi fratres? Quam excusationem Deo reddetis cum hæc, quæ auditis, audiatis, si tamen hinc integri, & non contracti existis? O Deus æterne, o Deus infinitæ maiestatis, quid possum ego amplius facere? Quid his hominibus dicam? Quod medium assumam, ut ad te illos faciam conuertere? Vi-²⁸deor enim mihi eos duos sicut lapides aspicere, fortissimosque cælestium verborum tuorum ictus nullam in eis impressionem facere.

Videns autem Pharisæus. &c. Maiores morsus Pharisæus ille in Iesu Christi innocētia, quam Iesus Christus in eius pane affigebat. Atque de Domino intra se murmurabat, quia peccatricē ad se accedere patiebatur. O homines quā parum de diuina misericordia cognoscitis? Vbi primum enim peccatorem videtis, statim illum velletis absorbere, non autē Deus sic facit. Hac similitudine hoc intelligetis: est hic puer, qui nimis lachrymatur, & præciulatu omnes vos conturbat, vosque in puerum concitati, eiusque planctu molesti illum de manu in manum è templo eijcitis: qui ita lacrymas²⁹ exiens inuenit matrem suam, quæ aspiciens illum sic ab omnibus reiectum in brachijs suis illum accipit, & sapissime osculatur, & dicit: satis ostendunt illi te non esse filium suum, & laborē tuū minime dolere, teque modice ab eis diligi, atque parui illis stetisse. Profecto si illi pro te labores, quos ego pertuli, pertulissent, si que vitam suam pro te periculo, sicut ego feci, obiecissent, nunquā te tam inhumaniter tractauissent. Sic igitur peccator ab omnibus odio habetur, omnes illum euersum atque ab hominum cōsortio eiectū videre vellent, & præsertim illi, qui sanctitatis speciē præseferūt, sequi virtute præditos esse iactant, nec tamē veram habēt charitatē. Venit autē Iesus Christus totius clementiæ princeps, quia peccatorem propria vita sua redemit: eū in brachijs suis suscipit, illumque

simile.

illumque osculatur, atque humanissime pertractat. Rem quandā vobis referam, quam dicit magnus Dionysius. Erat sanctus quidā Carthaginensis, qui sciens hæreticum quendam effecisse, ut Christianus ab orthodoxa fide recederet, Deum deprecatus est, ut illum puniret, atque in inferno gehēnalibus ignibus cruciaret, ut eū iustitiæ executorē esse cognosceret, & in visione infernum apertū perspexit, diabolosque exeuntes ad hæreticū arripendū, Christūque Redemptorē nostrū in sublimi loco cōmorantem suspexit. Et ipse dicebat: citò citò Dñe arripiant eū diaboli: Christus autē Iesus dixit ei. Manifestè apparet animas nihili tibi stetisse. O incōprehensibilē Dei clementiā! quis, quantumuis grauibus peccatis deuinctus teneatur, de te diffidet? Hoc facit Deus, quia ad suā potius misericordiam, quam ad peccatoris scelera respicit. Et sic per³¹ Isaiam dicit: Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas, propter me. Dum modo peccator efficaciter ad me cōverti velit, ego propter me ipsum, non autē propter eum illi ignoscā. Et ita dixit sacratissima virgo Maria mater Dei in suo cantico: Suscepit Israel puerū suum, recordatus misericordiæ suæ, quod ut ineffabile illud beneficium in mundum conferret: videlicet, ut humanitatem in hypostatica, & personali vnione acciperet, non in peccata quidem nostra, nec in hominum ingratitude oculos coniecit: sed recordatus est misericordiæ suæ. In Deum non cadit recordatio, cum nullo vnquam tēpore obliuiscatur: sed habet se ad modum recordantis; id est, in misericordia sua oculos constitutos habet, ut propter illam miserijs nostris remedium adhibeat.

Isai. 43.

Luc. 1.

Et respondens Iesus, &c. O benedictus, & glorificatus sit tantus, ac tam bonus Dñs: qui cum apud iniquum iudicem accusaretur, non respondit ei verbū: ita ut miraretur præses: nunc autē, qui honorem suum propugnare nō curauit, calumnias huic mulieri impositas nō vult tolerare. Nec verò ad hoc responderet, quod de ipso Pharisæus dicit, videlicet illum non esse prophetam, sed ad illud, quod illā peccatricē esse asseuerat. Immēsa Dei pbitatē animaduertite, nō enim cōtentus est huic mulieri peccata dimittere, sed eius etiā se se patronū efficit. Si in murmuratione patiens es maius emolumentū quā detrimētū elicies. Magis profuit Pharisæus Magdalene de illa detrahens, quā si eam cōmendaret. Dñs pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, dicebat Moyses. Vultis ut Deus vos defendat, causaque vestra sicut suā suscipiat? taceat, ne vos defendatis.

Ioan. 19.

Exod. 14.

hh. 2 Qui

simile.

Qui Deo caelestibusq; rebus delectatur, non debet tristitia affici: 33
& nō debet irasci, etiam si de se detrahatur sicut vrsus, qui vas exa-
minis apum in brachijs asportat, atque vt mellis dulcedinem gu-
stat apum morsus parui aestimat. Hoc apertē patet in illa sancta
peccatrice, qui Phariseum illum de lachrymis suis murmurātem
patientissime ferebat, eiusq; verba pro nihilo ducebat, vt à Do-
mino misericordiam impetraret.

Narra omnia ad literā vsq; ibi. *Propter quod remittuntur ei peccata
multa, quoniam dilexit multum.* Videtur hæc cōclusio conuerso ordi-
ne collocari. Nam potius ex comparatione videbatur Dñs illatur-
rus, dicens: Quoniam ei remissa sunt peccata multa: ideo dilexit
multum, vt intelligatur quā bene vnū cum altero cōgruit, ne-
cesse est explicemus illa, quæ peccatoris iustificationem præce-
dunt. Illorum enim cognitio cum iam conuersis, tum etiam volē-
tibus cōverti, & valdē utilis, & nimis etiam est necessaria. Homi-
ni iustificando quod prius ad eius iustificationē occurrit, est actus
fidei, qui hominē corā Deo tanquā coram iusto iudice proponit,
qui vnicuiq; redditurus est secundū opera sua, atq; hæc fides pec-
catori Deū furore contra illū concitatū, sed per merita Iesu Chri-
sti vere pœnitētibus propitiū, ac clemētē repræsentat. Ex hac fi-
de cōmouente illum Spiritu sancto suo diuino impulsu, & ex cō-
missi peccati memoria statim illi aduenit quidā diuini iudicij ti-
mor, qui quidem timor mitigatur à spe, qua pœnitens in diuina
misericordia, & in meritis Iesu Christi filij eius confidit, quibus
intercedentibus peccata sibi dimittenda sperat: seque ad Dei grā-
tiam restituendum esse cōfidit. Nō solum autem ad istam spem
erigitur, sed etiam ad Dominum illum diligendum, qui absque 35
vllis meritis nostris nos tantoperè dilexit, vt maximis doloribus
suis primam nobis gratiā promeruerit. Ex quo amore dolor qui-
dam protinus proficiscitur, quando consideramus quot iniquita-
tibus illum offendimus, qui nos creauit, redemit, atq; à crudelissi-
ma diaboli tyrannide liberauit. Et cum dolore, ac peccati detesta-
tione oritur propositum quoddā euitandi peccatū, quod deteste-
mur, quodq; tantā nobis perniciē attulit, tātq; doloris causa fuit,
super omnia. Quādo igitur ad hunc statum accedimus, atque hoc
propositū cōcipimus, quo peccata detestātes proponimus nos ex
toto corde nostro Deo esse seruituros: tūc ilico diuina gratia in
cordib⁹ nostris infunditur, quæ nos ex inimicis Dei amicos reddit.

Hic

35 Hic est iustificationis discursus, qui habetur in sacrosancto con-
cilio Tridētino. Ad spem nunc redeamus, de qua iam superius di-
ximus. Hęc quantum ex natura sua producit amorem erga illum
à quo salutem, peccatorumque veniam speramus adipisci. Hic au-
tem est Iesus Christus redemptor noster, totiusque salutis nostre
author: quæ spes quò magis adiuta, atque falsa est à Spiritu sancto
eo maiorem amorem erga Iesum Christum producit. Hęc spes
tanta fuit in hac sancta peccatrice, vt maximam in eius pectore
amoris flammam accenderit: erga illum, per quē maximum sibi
beneficium esse faciendū firmiter confidebat. Et sic dilexit mul-
tum, quia dimissa sunt ei peccata multa in spe. Nam firma spes ali-
cuius boni impetrādi sæpenumero cor ita afficit, ac si iā illius pos-
sessione frueretur: ita vt non minus delectetur ille, qui firmiter se
37 beneficium aliquod esse percepturum sperat, quā si illud præ-
manibus haberet. Et sic mulier hæc non solum dilexit multum,
quum dulcissimum illud verbum audiuit, *Remittuntur tibi peccata
tua*, sed etiā iam antea diligebat, quod declarauit Dñs dicēs. Fides
tua te saluam fecit. Cum hac fide peccatorum remissionē credidit
& quia credidit, sperauit: & quia sperauit, tantę salutis autorē ama-
uit. Hoc quod dixi manifestatur in vno verbo psalmi, vbi dicitur,
Dilexi quoniam exaudiet Dominus vocem orationis mee, id est, 38
quia hanc firmissimam spem in corde meo concepi. Et Psalmo
quatto dicitur. Scitote quoniam mirificauit Dñs sanctum suum.
Et in quo mirificauit eū? Dominus exaudiet me, cum clamauero
ad eum. Quid sublimius quā Deum tam propitium habere? &
propter hanc spem homines inuitabat, vt sibi congauderēt: & cla-
38 rius hoc dicit, his verbis. Ab insurgentibus in me exaltabis me: &
à viro iniquo eripies me. Propterea confitebor tibi in nationibus
Domine & nomini tuo psalmam dicā. Siquidem igitur dilectis-
simi fratres iustificationis discursum intellexistis: ego vos eos, qui
in peccato mortali vos esse tentitis beatissimæ Trinitatis nomi-
ne adiuro, vt diligentissime curetis quantum in vobis fuerit, ex his
rebus fructum percipere omnemque possibilem diligentiam ad-
hibere: nam ex parte altissimæ maiestatis nō deerit auxilium, &
gratia, qua cælestis gloria comparatur. Ad quam nos perducatur Ie-
sus Mariæ filius, Amen.

Cōci. Trid.
ses. 6. de-
iust. cap. 6

psal. 114.

psalm. 4.

psal. 17.

Tom. ij.

hh 3

Feria

¶ Feria. V. post Dominicam in Passione.

Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium, & dicebant, quid facimus quia hic homo multa signa facit?
Ioannis. 11.

Dolore dirumpuntur viscera, quando quis considerat nullum concilium inisse principes Synagogæ, Pōtificesque ac Pharisæos ad credendum Christo redemptori nostro, aut ad examinandum vtrum eius miracula vera essent, aut vtrum eius opera, viuendi que ratio cum ijs conuenirent, quæ de Messia prædicta erāt, sed ad non credendum ei, efficiendumque; vt illi populus non crederet, atque ad inuestigādos modos, quibus eum calumniarētur, atque interficerent. Valde etiam miserabile est, quod fere omnes nunc hos maledictos homines imitamur. Considera incoelix peccator, quot horas consumis in imaginando, & moliendo quomodo peccabis, quomodo delectaberis, quomodo locupletaberis, ac denique quomodo Deo mortē inferes, & animaduerte te nunquā recordari, quomodo tā bono Deo melius seruiēs, cuique tot tantisque beneficijs deuinctus es maiores gratiarū referas actiones. Nō sic faciebat David, qui dicebat. Præuenerūt oculi mei ad te diluculo, vt meditarer eloquia tua. Verba profecto sunt hæc, quæ magnā nobis afferunt admirationem. Etenim quis non admirabitur Regem tam diligenter diluculo exurgere, mollēque lectum relinquere, maritalēque voluptates despiciere, diuinaque verba, ac præceptiones incipere ruminare, modosque inuestigare, quibus illas posset obseruare: & hoc antequam aliquid temporale agere inciperet, ne terrestribus negotijs implicatus rem hanc maxime necessariam relinqueret, quasi esset eremita ex ijs, qui in solitudine commorantur, qui nullis alijs negotijs impediuntur. Væ nobis quā procul absumus ab his sanctis exercitationibus, quibus sanctus hic Rex occupabatur. Non solum autem quādo in gratia Dei ambulabat, hoc faciebat: sed etiam quando in peccato mortali se commorari animaduertit, intra se rationes cogitabat. Quomodo ab illa culpa exiret, & suspirijs, ac clamoribus Deum exorabat, vt eum ab illo malo statu eriperet. Hoc significauit in illis verbis supradicti Psalmi. Erraui sicut ovis, quæ perijt, quære seruum tuum. Hoc interest

4 est inter perditionē ouis, & margaritæ. Quod ovis etsi perditur, & inter rubos immissa est, attamē balat, & clamores extollit, atque ad eius balatū occurrit pastor, & illā à periculo, & angustijs eripit. Margarita autē, quæ perditur, non dicit: hic sum, nec balat sicut ovis, & cum sit res quædā magni pretij, sic perditaremanet quousque veniat ancilla, abstersa domum, illamque abstergens margaritā cum cæteris immunditijs in sterquiliniū asportat. Hoc est discriminē inter vnos peccatores, & alios: quod aliqui peccatores sunt tanquā oues perditæ, qui balāt, suspirant, ac gemunt, modosque inquirūt, vt à passionum suarum spinis liberentur: ad quorum balatū, & suspiria venit diuinus pastor, & eos à peccato extrahit, & hi sunt, qui tanquam oues errant. Alij amittuntur quasi margaritæ, quia quāuis sint Christiani, & ex bona materia à Dei collo, & pectore excidunt, & in peccatum lapsi commorantur, nec bonum aliquod operantur, nec suspirium proferunt, nec modum quærunt quo à peccato exeant, & sic vna & altera die, & toto vitæ suæ tempore commorantur, quousque veniat ancilla Dei mors mundum peruerrens illos cum immunditijs in inferni sterquiliniū defert. Et immunditiās in sterquiliniū detrudi non est mirū: margaritam autem mirabilibus artificijs exornatam inter immunditiās ad obscœnum locum deferri, hoc est magnopere miserandum. Immunditiæ & stercus sunt infideles, sic cū Christianis conferantur, & quod hæc immunditiæ in inferni sterquiliniū detrudantur, nō est mirum. Quod Maurus, Turca, Iudæus, reliquique infideles condemnentur non est mirandum: quod autem pretiosa margarita, qui est Christianus, cuius anima tot tamque singularibus artificijs sicut fide, & spe exculpta, atque exornata est in infernum deferatur, hoc est nimis obstupendum, atque sanguineis lachrymis lachrymandum. Non sic David errauit, sed sicut ovis, quæ balabat. Si forsitan est hic aliquis, o fratres, qui animam suam perdidit, atque in creatoris sui offensione commoretur, curet esse tanquam ovis. O anima perdita ad pastorem tuū bala, cogita intrate quomodo ad illum conuerteris, nō verò quomodo illum magis offendes, sicut faciebant incoelices illi Pharisæi, qui concilium collegerunt aduersus Iesum.

Et dicebāt, quid facimus? &c. In materialibus ædificationibus expectimur, quod si sint directæ, & parietes in rectitudine eleuati sint quo maior illis onera imponuntur, eò magis fulciuntur: si verò

indirecti & incuruati sunt, quanto grauius pōdus illis apponitur, tanto magis incuruantur, & infirmātur. Et sic ipsum onus rebus ædificationibus impositum illas fortiores reddit, impositum autē recuruis, & indirectis illas magis efficit incuruari. Idem accidit in spiritali ædificatione, qui est homo, qui est templum Dei, & columna huius ædificationis est cor. Quando hæc columna malitia, & peccato incuruata est, quāto plus ponderis illi imponitur, tanto magis diuinis beneficijs, quasi onere reflectitur, & peius efficitur. Si autem hæc cordis colūna recta est, ipsa beneficia illam magis fulciūt, & cōfirmant. Lex Domini, quæ iustis suaue est onus, iustiores illos efficit: mali autem illa peiores redduntur. Vnus, & idem Sol si in aurū reuerberat, illud splendere facit, si verò in sterquilinum immunditiæ plenū radios immittit, illud peius olere facit. Ecce hæc omnia ad literam in hodierna sancti Euangelij lectione perspecta, quòd illustrissima miracula Christi Iesu bonos ad virtutem ardentius concitabant, & in bono fortius fulciebant: malis autē maioris murmurationis, & indignationis, propter eorum malitiam, occasione erant. Si sanctam Magdalenam, aliosq; discipulos interrogemus, quare secularibus vanitatibus posthabitis, tanto studio, ac feruore bonum Iesum fuerint secuti: absq; dubio respōdebunt, dicētes: Quia hic homo multa signa facit. Si verò Phariseos & Pontifices percōtemur, quare innocentissimum agnum tanto odio cōsectarentur, vt illi infanti mortem curarent inferre? Respondebunt etiam, quia hic homo multa signa facit. Cauete fratres ne passionem in cordibus vestris radices agere patiamini, quæ quidem adeò hominū animas excæcat, vt propter eam immeritò dicant maledicti hi Pharisei verba quædam, quæ rationi maximè dissentanea sunt, scilicet, quia hic homo multa signa facit. Quid facimus? quasi dicerēt, quia nobis bene facit, occidamus eum. O infernalem peruersitatem! ò quot hodie in hanc miseriam incidimus, quòd ex acceptis beneficijs occasionem sumimus, vt mali simus, & ipsis beneficijs creatorē nostrum offendimus. Est hīc Dominus, qui habet famulum, qui ei satis parum temporis seruiuit, & dicit ei: famule accipe hunc equum, & ascende in eum, & accipe hunc clypeum, & cassidem, & indue te omnibus armis meis, & accipe hanc hastā hæc omnia tibi do: & à planta pedis vsque ad verticem illum suis pretiosis armis induit. Diceret famulus, Domine osculor pedes tuos, ne que enim mea parua

simile.

simile.

10 ministeria, quæ tibi tā modico tēpore exhibui tot tantisq; muneribus digna sunt. Verūtamen amodo ego diligētissimè in ministerio tui incumbā: cui dicit Dñs, accipe nūc ista, quorū si memor fueris, debitamq; mihi gratiā retuleris, multo maiora in te conferam beneficia. Videamus nunc: si hic famulus in equū conscendēs contra dominū suum hastā intenderet, quid de illo diceretis? O perfide & ingrate, his gratijs dignū est tantū beneficiū? Ad hoc te Dñs tuus armis circumdedit? O filij Adæ aperte nunc oculos: nam ferè omnes in hac ingratitude miseria immerfi estis. Quis tibi dedit ò peccator hastā istam, qua niteris? Quis te fortitudine ista, & valitudine confortauit? Quis hūc elegantem equum, quod est corpus tuū, tibi concessit? Quis te his tēporalium bonorū armis muniuit? Nūquid hæc omnia nō dedit tibi Dñs Deus tuus? Tu verò his omni-

11 nibus illū offendis, atq; istis armis illi bellū infers, aliosq; ad peccādum prouocas, & quia locuples es, aliam fœminā, quā pecunia tua emis, destruis, atq; eius pudicitiam diripis. Quid ergo pro tāta ingratitude speras? Magnoperè (& meritò quidē) admiraris Phariseos illos, & iniquos prælatos ex acceptis beneficijs occasionē asumere mortem Domino inferendi: tu verò non animaduertis ipsum omnibus bonis, quæ tibi dedit, à te iterum sæpenumerò crucifigi. Loquens Spiritus sanctus de peccatore, dicit: A quæ furtiuè dulciores sunt. Quibus verbis significat turpitudines, & abominations, quas homines cōmittūt, ab irrationalibus animātibus furatas esse: & sunt aliqua, quæ super sua propria subiecta bene asidēt, non verò in alijs locis. Considerate smaragdū viridis coloris, & videte quā decorus sit, & quā bene illi viriditas asideat: & quoviridioris coloris est, eo pulchrior est. Date nūc mihi fœminā viridem sicut smaragdum, ò quam malè apparet, & quā deformis esset? Nam viridis color, qui smaragdo quadrat, quia naturalis est eius color non quadrat fœminæ: naturale enim fœminæ, vt sit pulchra est esse cādidam & rubicundam. Ferocitas optimè conuenit leoni, quia illi est naturalis, in homine verò male apparet. Eū qui ferus esset quasi leo diabolū esse diceretis: hominē enim clementem, mitemq; esse oportet. Lupō voracitas quadrat, & proprium est eius ouē duobus morsibus deuorare, & illū aspiciens homo delectatur: homini autem non bene asidet voracitas, quia est contra naturalem eius propensionem. Cani propriū est es rodere ad saturandam famē, homini autem male asidet proximi sui famam rodere.

Preu. 9.

dere. Simia optimè conuenit inuidia, & dentium stridor, cum ra-
 bie laceratur: in homine autem inuidia pestimè apparet. Vulpem
 callidam, & astutia esse plenam benè illi conuenit. In homine ve-
 rò calliditas, & malitia hæc nimis perniciofa est. Et licet hæc bellua-
 rum sint proprietates, ab eis tamè illas homines furantur, & eis de-
 lectantur. Ecce fratres quomodo mala, quæ homines faciunt, à bel-
 luis accipiunt, & furantur. Hoc autem ingratitude peccatum, &
 peruersitatem non possumus dicere nos à belluis furari, si quidem
 quantūuis feræ sint beneficijs domari consueuerunt. Et ita dicit B. Ia-
 cobi: Omnis enim natura bestiarū, & volucrum, & serpentium, & ce-
 terorum domantur, & domita sunt à natura humana. Fatendum nobis
 igitur est homines hoc vitium à Lucifero furari: qui quia se se à Deo
 ita locupletatum, magnifq; beneficijs affectū perspexit, contra ipsum
 eleuatus est. Verū tamen attēdite fratres de illo superbissimo Sera-
 phim dicere Isaiā: Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui mane
 oriebaris? Qui dicebas in corde tuo: In cælū conscendā, super astra
 Dei exaltabo solium meū. Verū tamē ad infernū detraheris in pro-
 fundum laci. Quid igitur speratis vos, quum maledictū istū ducē
 sequamini, nisi vos in infernū esse descēsurus in infinita seculorum
 seculacū illo cōburēdos? O quāto dolore cōquerebatur Deus de
 Hebræis per Prophetā Amos, quia acceptis ab ipso beneficijs nō
 respondebant, dicens: Tantum modo vos cognoui ex omnibus co-
 gnationibus terræ: idcirco visitabo super vos omnes iniquitates
 vestras, id est, quia maiori vos beneuolentia, quàm cæteras natio-
 nes prosequutus sum, idēo grauiori supplicio puniemini, quia ac-
 ceptis à me beneficijs, opere nō respōdetis. Et apertius hoc decla-
 rat alibi, ubi postquā plurima beneficia, quæ in eos contulit, san-
 ctus Prophetā retulerat, cōmemorat supplicium, quo illos puni-
 turus erat, dicēs: Ego exterminauī Amorrhæum à facie eorū. Ego
 sum, qui ascēdere vos feci de terra Ægypti. Et suscitauī de filijs ve-
 stris in prophetas, & de iuuenib; vestris Nazaræos. Nūquid nō ita
 est filijs Israel? & propinabitis Nazaræis vinum. Et prophetis mā-
 dabit, dicentes: Ne prophetetis. Propterea in poenam horum ini-
 quitatum. Ecce ego stridebo super vos, sicut stridet plaustrum
 onustum foeno. Notate quōd quia labores huius seculi non sunt
 omnino graues sicut labores inferni, qui penitus remedio carent:
 idcirco non dicit, se homines oppressurum quasi plaustrum plum-
 bo onustum, sed foeno. Quid igitur exit nobis infelicibus, si
 cum

Iacobi. 3.

Isai. 14.

Amos. 3.

Amos. 2.

16 cum maiora, quàm illi beneficia acceperimus, illos tamen ingra-
 tudine superauerimus? Per charitatem Dei vos rogo fratres charis-
 simi, vt hæc diligenter omnia, & singula quæque sigillatim intra
 vestra Christiana pectora perpendatis. Ego enim verba penitus
 ignoro, quibus illa satis dignè valeam commēdare.

Dicunt vltèrius Pharisei: *si dimittimus eum sic, venient Romani.*
& tollent locū nostrum. In his verbis ostenderūt Pharisei, illud, quod ex-
 petebant, esse tēporalem eorum vtilitatē. Liberet nos Deus ab ho-
 minibus, qui in tēporalis vtilitatis cupiditate innituntur: hæc enim
 illos excæcat, vt in alia grauiora mala dilabantur. Malū, quod per
 hanc pestem in mundum ingreditur, significauit Deus Prophetæ
 Amos dicens: Percute cardinē, & cōmouebuntur superliminaria
 in quo templi euersionem declarauit: & huius causam reddens di-

Amos. 9.

17 cit: auaritia enim in capite omnium. Quis animaduertens mala, quæ
 per auaritiam hominibus adueniunt, lachrymas poterit cōtinere?
 Et hoc peius est, quod ferè non reputatur esse peccatū. Et notandum
 est, quod quauis idololatria, sodomia, hæresis, & odium Dei grauiora
 sint peccata, nullius tamen horum peccatorum sunt tot in sacris li-
 teris admonitiones, ac reprehensiones, quot sunt aduersus auaritiā:
 in sacra enim scriptura passim auaritia reprehenditur: nam vt
 dixit Beatus Paulus ipsa est omnium malorum radix. Et licet in
 omnibus reprehensibilis sit, longè tamen maximè in Ecclesiasti-
 cis viris debet obiurgari. Et sic nimis miserabile est, homines, qui
 de rebus tam arduis agunt quales sunt, quæ ad spiritualem salutē
 spectant, in vtilitatis temporalis cupiditate inniti. Si vultis vt
 capo sicut gallina pullos proferat, depilate illi vētrē: & super oua

I. Tim. 6.

simile.

18 se ponet quasi esset gallina: veruntamen ad illos producēdos nō
 proficiendi quidē illis causa cōcitatur, sed vt oua illi profint, vt ab
 eis calorem accipiat, quia est de plumis. Sic multi viri ecclesiastici
 quia temporalium bonorum plumas non habent, spirituales filios
 procreant, & conseruant, non quidem vt illis profint, sed, vt ab eis
 vtilitatem hauriant, quasi capones. Non sic faciebat Beatus Paulus,
 nec eius comites, sicut ipse affirmat dicens: Neque enim aliquā
 do fuimus in sermone adulationis, sicut scitis, neque in occasione
 auaritiæ: Deus testis est: neque quærentes ab hominibus gloriam
 neque à vobis, neque ab alijs cū possē vobis oneri esse vt Christi Apo-
 stoli: sed facti sum; paruuli in medio vestrū: tāquā si nutrix foueat
 filios suos. Ita desiderātes vos cupidè, volebam; tradere vobis nō
 solum

I. Thess. 2.

solum Euangelium Dei, sed etiam animas nostras quoniã charif- 19
 firmi nobis facti estis. O benedicta sit altissimi Dei maiestas, qui ta-
 les ad Euangelium suum prædicandum ministros elegit, talẽq;
 charitatem & talia viscera illis largitus est. Hinc igitur clementis-
 simum Dominum dilectissimi fratres maximam lachrymarum
 copiam effundentes die, noctuq; exorate, vt Ecclesię suę sanctę
 tales ministros sicut illi erãt, largiatur. Vos autem patres Ecclesia-
 stici in hæc exemplaria oculos conijcite, illaq; quoad poteritis
 imitami. Beatus Ambrosius mirificam hanc sententiam ad hoc
 propositum dicit, scilicet: Id quod turpe est nõ potest esse vtile,
 neque quod honestum est, inutile. Et refert cum semel medicus
 quidam ad Romanorum ducem se conferret, eiq; diceret se vene-
 num daturum esse regi cuiusdam eius aduersario, quo cum dux ille
 bellum gerebat, ab ipso duce apprehensum, & tanquam prodito-
 rē ad regē illum aduersariũ suum cathenis victũ missum fuisse. 20
 Noluit dux ille tam turpem cum prodicione victoriam. Aperte
 verificatur hæc sentētia in his pelsimis Hebræis, si quidem ex hoc
 turpissimo peccato, quod commiserunt nullum commodum, sed
 potius temporale, æternumq; incommodũ acceperunt. Quo sup-
 plicio perterritos oportet nos omnes à tanto scelere cauere. Caue-
 te fratres ne corporali necessitate cõpuli Deũ relinquatis, illũq;
 mortaliter offendatis. Nam vnde vos remedium haurire putaueri-
 tis, inde vobis maior perditio dimanabit. Sicut his infelicibus ac

Origenes 21
hebr. 16. *Origenes* magnoperẽ perpendit in sacris literis nõ vno, & eo
in Gene. 4. dem modo de iustorum, iniustorumq; necessitatibus agi. Cum
Genes. 41. enim de Ægyptiorum fame spiritus sanctus ageret, dicit. Nam &
 illos oppresserat fames: quod quidem de Hebræis non dicit, est
 etiam in illorum terra maxima erat fames. Et solum dicit famem
 inualuisse super terram. Non dicit Iacob, aut filios eius fame op-
 pressos fuisse, sicut dicit de Ægyptijs: quia licet iusti necessitate co-
 gantur, non tamen ea prosternuntur, nec vt creatorẽ suum offen-
 dant superantur. Imo potius in ea gloriantur sicut dicebat Beatus
1. Cor. 12. Paulus. In fame, & siti, & nuditate, in his gloriamur. Quod iustis
 virtutis exercitatio est, idem peccatoribus est pœna peccatorum.
 Ex eoq; occasionem capiunt plura scelera committendi. Etiam
 perpendit ibidem *Origenes* in temporibus Abraham maximam
Genes. 12. fuisse famem. Et posset quidem dicere sacra scriptura: Descendit
 Abraham in Ægyptum, quia inualuerat fames super eum. Et nõ
 dicit

22 dicit hoc, sed, inualuerat fames super terram. Hoc diligentissimẽ
 curare debetis, ne ita necessitate opprimamini, vt propter illam
 Deum offendere compellamini: sed virili, constantiq; peiore
 estote, vt ex illa spirituale emolumentum, meritumq; maxi-
 mum hauriatis.

Dicunt hi: *Venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.*
 Cum primum miraculum homo iste faciat, vniuersus populus
 eum sequetur, & arbitrabuntur Romani nos sibi subiectos esse
 nolle, nouumq; regem sequentes exurgere, suosque exercitus
 ad nos mittent, qui florentissimam hanc, atque sanctissimam vni-
 uersi orbis Rempublicam euertant: quæ si corruiat magnum pro-
 ueniet diuino ministerio detrimentũ: idcirco oportet huic incom-
 modo remedium adhiberi, ne pereat honor, qui hic Deo exhibe-
 23 ri consuecit. Attendite quomodo si hæc ita fieri permetterẽt con-
 scientiæ scrupulum se habere simulant, & cõtrarium decreto suo
 fieri ingens scelus esse sibi persuadent, diuiniq; honoris pallio
 sacrilegam cupiditatem suam, ambitionem, atque inuidiam ope-
 riunt. Hoc est sagacissimorum peccatorum ingenium, scilicet cu-
 rare peccata sua sanctitatis specie celare. *Valerius Maximus de*
cultu deorum refert quendam *Dionysium Syracusanum* vidisse
 statuam Iouis pulcherrimã pallio ex serico, & auro confecto coo-
 pertam, quod Rex *Herus* obtulerat, *Dionysium*q; cupiditate
 commotum pallium illud aureum à Deo abstulisse, aliudq; pan-
 ni illi apposuisse dicentem, se hoc facere, quia aureum pallium
 ad verum tempus nimis graue erat, ad hybernũ verò nimis
 frigidum. Idemque fecit statuæ Dei *Esculapij*, à quo auream bar-
 24 bam arripuit, dicens: Dedeceus esse *Esculapium* barb. tum esse,
 cum *Apollinis* imberbis filius esset. Affirmabat enim dedecere
 imberbem patrem filium barb. tum habere.

Sequitur in textu: *Vnus autem ex illis cum esset p̄t̄ifex anni illius pro-*
phetavit. Hucusq; horum sceleratissimorum hominum cupiditas
 demõstrata est: nunc verò eorum superbia, & ambitio reuelatur:
 quæ quidẽ tanta erat, vt propter eã simoniaci redderentur. Deus
 enim præceperat vt firmus sacerdos esset perpetuus: illi autem
 adeo superbi, & ambitiosi erãt, vt quo omnes dominarentur, sta-
 tuerint, ne quis summus esset P̄t̄ifex amplius, quàm vno anno,
 eo autem anno ille hoc munere fungebatur, qui plures pro eo pe-
 cunias persoluebat. Et ideo dicit hic sanctus Euãgelista: Pontifex
 anni

Valerius
Maximus

Psal. 118. anni illius. Ecce quid ex superbia & ambitione oriatur. Idcirco il-
 lam summoperè sacræ literæ detestatur. Vnde Dauid dicit: Incre-
 pasti superbos: maledicti qui declinant à mandatis tuis. Quasi di-
 cat, omnes peccatores sunt maledicti, superbi autè inter omnes à
 te summa cum seueritate reprehenduntur, quia superbia malorū
 omnium est origo, ex illa ingratitude, inobedientia, cupiditas, si-
 monia, ac plurima denique alia scelera dimanant. Omnia hæc vi-
 tia, quæ sanctum Euangelium refert, quibus hi maledicti homi-
 nes repleti erant, à maioribus suis hæreditate acquisierant, quæ
 quidè in eis quasi semper dominata sunt, quæ propter in alia grauissi-
 ma scelera inciderunt. Idcirco refert sacra Scriptura peculiari quo-
 dam affectu inobediētiam magnam, in quam Hebræi inciderūt,
Iudicū. 1. dicens: Iebusæum autem habitatorē Hierusalem non deleuerūt:
 quod fuit contra præceptum Domini. Quo facto eius in se furorē
 concitarunt, digniq; effecti sunt, vt illius indignatio in se descēde-
 ret, sicut & descendit. Hoc autem fecerunt cupiditate capti, vt ab
 eis tributa reciperēt, illosq; subditos sibi haberent, illisq; tanquā
 Domini imperarēt. Et quia gentes illas inter se reliquerunt, pro-
 pterea facile in idololatriam prolapsi sunt, sicuti eis dixerat Moy-
Deut. 7. ses Dei nomine his verbis: Nō inibis eum eis foedus, nec miserebe-
 ris earum, &c. Filiam tuam nō dabis filio eius, nec filiam illius ac-
 cipies filio tuo: quia seducet filium tuum, ne sequatur me, & vt
 magis seruiat dijs alienis. Et diuina eum providentia refertur illic
 mors Iosue, aliorumq; venerabilū senum, vt cognoscamus quan-
 tum malum nobis sit, cum Deus à nobis senes auferat: & præcipue
 illos, qui verbum Domini prædicat, & erudiunt: cum illi Hebræi
 post eorū obitū, qui eos docebant, tot insultationes perpetrarint. 27

Hic pessimus Pontifex simoniacus dixit illis: *Vos nescitis quic-
 quam, &c.* Per magni interest si res tali, aut tali modo proponatur.
 Ille qui regio cōsilio præest, prætor, qui senatui, Decanus, qui ca-
 nonicorum capitulo præsidet, summoperè curare debent, vt quo-
 modo res, ex quibus regnorū euerfiones, vitæ pericula, substātia-
 rum deniq; desolationes, siue horum omnium conseruatio depen-
 det: debeat proponere, optimè norint. Quis est hodie qui res absq;
 affectione proponat? quis aliorū suffragia, & sententias audit, qui
 in procedendi stylo sententiā suā prius non declarat? quis has res
 cū tanta sinceritate, Christianaq; æquitate tractat, qui singulis li-
 bertatē relinquit, vt quicquid Dñs eis inspirauerit, dicat, quod si
 quis

28 quis extra præfidis intētionē loquatur, statim eūm dedecorat di-
 cens: Nescitis quicquā. Ita vt videantur eadem die, qua alijs præ-
 feruntur, libertatē per cōsequēs accipere ad inferiores dedecorādos.
 Et plerūq; accidit eos, qui de proposita re melius sentiūt stultos iu-
 dicari: illorū autē sentētias qui callidiores audacioresq; sunt, quiq;
 iniquius de re iudicant, præualere. ¶ Ex his verbis: Nescitis quic-
 quam, infertur illic diuersas hominum esse sentētias. Et idcirco di-
 xit: Nescitis quicquam quia expedit vobis, vt vnus moriatur ho-
 mo, &c. Super quo dicit Beatus Augustinus Caipham malè cogi-
 tasse, & benè dixisse. In corde eius a sidebat Lucifer, qui eum tā
 sacrilegum facinus fecit cogitare, quale erat, vt in Deū manus in-
 ferret: lingua autem ipsius à Spiritu sancto mouebatur, vt verissi-
 mam illam rem loqueretur. Ita dicit Beatus Paulus ad Hebræos: 29
 Decebat enim eum propter quem omnia, & per quem omnia (id
 est, qui omnium principium est & finis) qui multos filios in glo-
 riam adduxerat, (id est prædestinauerat in gloriam) autorem salu-
 tis eorum per passionem cōsummāre. Videlicet, vt mereretur eis
 gloriam per passionem, ad quam gloriam prædestinati erant. Et
 ad Romanos aliam efficacissimam mortis eius rationē reddit ipse
 sanctus Apostolus dicens: Quem proposuit Deus propitiatorem
 per fidem in sanguine ipsius: ad ostensionem iustitiæ suæ: propter
 remissionem præcedentium delictorum, in sustentatione Dei ad
 ostensionem iustitiæ eius, in hoc tempore, vt sit ipse iustus, & iusti-
 ficans eum, qui ex fide est Iesu Christi. Hoc est, Deus pater Iesum
 Christum ante omnium mortalium oculos proposuit, vt in eum
 fide viuā aspicientes à quibusuis criminibus sanarentur. Hoc au-
 30 tem in virtute sanguinis ipsius, vt sic ostendat iustitiam suam. Nā
 si pro peccatis, quæ dimittere decreuit tot tantosq; labores pertu-
 lit: quas pœnas perferent peccatores pro peccatis quæ dimitte da-
 non sunt? quod proposuit propitiatorem. Super quo Beatus Hie-
 ronymus dicit, ante omnium oculos posuit, vt qui voluerit, acce-
 dat, vt curetur. Cum vniuersi Ægyptij ad Pharaonem proclama-
 rent, alimenta petentes: illis respondit Pharaon dicens: Ite ad Io-
 seph, & quicquid ipse vobis dixerit, facite. Hoc nobis etiam
 præcipit æternus Pater, vt ad sacratissimum filium suum con-
 fugiamus, quem proposuit propitiatorem, in eo enim, salu-
 tem, vitamque reperiemus. Et dicit in sanguine ipsius, hoc
 est in merito sanguinis ipsius. Vnde de beatis dicitur: hi
 sunt

*August.**Hebræ. 2.**Roma. 3.**Hierony.**Genes. 41*

sunt qui lauerunt stolas suas. & dealbauerunt eas in sanguine agni ³¹
 Super quo duo illa verba diligenter notanda sunt: lauerunt, & de
 albauerunt. Verbum, lauerunt, significat culpæ remissionem: Et
 verbum dealbauerunt, significat gratiæ infusionem: qua illustrati,
 ac splendidi remanserunt. Quæ omnia per merita sanguinis Iesu
 Christi comparantur. Et notandum est tria esse huius veritatis te
 stimonia, quæ diuersa tempora significant. Primum est in Apoca
 lypsi, vbi dicitur: Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in
 sanguine suo: Aliud est in epistola ad Hebræos, vbi dicitur: Quã
 to magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum
 obtulit, immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostrã ab
 operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti. Tertium verò, &
 vltimũ est in prima Ioannis vbi dicitur: sanguis Iesu Christi filij
 eius emundat nos ob omni peccato. Ecce quomodo hic sacratissi
 mus Iesu Christi sanguis in effectum ad tria tempora ordinem ha
 bet, ad præteritum, scilicet, præsens, & futurum. Nam Christus re
 demptor noster illum effudit pro præteritis, præsentibus, ac futu
 ris peccatis: quia omnia in diuina essentia beatissima eius anima
 perspexit. Et sic illum pater æternus ante præsentium, præteritorũ
 futurorũq; hominum oculos proposuit, ad cunctorum temporũ
 salutem. Valdè tamen mirandum est Beatum Apostolum hic di
 cere Iesum Christum ab æterno patre ad ostensionem iustitiæ suæ
 fuisse propositum. Cùm enim certũ sit in omnibus diuinæ maie
 statis operibus misericordiam, iustitiãq; pariter cõcurrere (vt in
 quit D. Thomas:) in hoc opere sola Dei misericordia videtur illu
 xisse, totumq; opus vnã misericordiam, absq; iustitiæ cõmissio
 ne esse apparet. Hic autè dicitur Iesus Christus præpositus fuisse ³³
 ad ostensionem diuinæ iustitiæ: Dico si profunde hæc conside
 rentur hic misericordiam, atq; iustitiã in summo gradu reperiri.
 Misericordia maxima reperitur, quia hoc in nos beneficiũ colla
 tum est. Cùm nobis nullo iure deberetur. Iustitiã etiã in summo
 gradu inuenitur, quia æternus Pater grauissimam, ac nimis rigo
 rosam in Iesu Christo filio suo de cunctis peccatis vniuersam, sum
 pti Deus, namq; est pater misericordiarum, & reuerentissimus iudex,
 prout quod excogitauit supremum artificium misericordiæ, &
 iustitiæ, vt summam misericordiam cum summa iustitiã concilia
 ret, & inuenit difficillimi pretij solutionem, vt inquit Damascenus.
 Vnde peccati qualitas apparet, cũ tam rigorosa medicina ad illud
 curan

³⁴ curandum opus fuerit: Et tanta pro eo satisfactio facta sit. Etiã hic
 magnopere Dei patientia reuelatur in eo quod dicit: Propter re
 missionem præcedentium delictorum in sustentatione Dei ad
 ostensionem iustitiæ eius in hoc tempore, id est, Dicit Beatus Pau
 lus: Peccata digna si sunt, vt statim puniantur in suis actoribus, &
 peccãtes non solum damnari, sed annihilari etiam merentur. Quia
 esse, quod eis Deus concessit, in creatoris sui offensionibus occu
 pant cum illi omnibus viribus suis seruire deberet, Deus autem
 tali supplicio peccatores punire nõ solet vt in Threnis dicitur: Mi
 sericordiæ Domini quia non sumus consumpti: quia non defece
 runt miserationes eius. Nõ solum autem non annihilat, sed pecca
 torem etiam diu expectat, neminem enim vellet cõdemnari, sed
 omnes conuerti, ac viuere desiderat. Ideo dicit: Deum mira patiẽ
³⁵ tia sustinuisse peccata præcedentium per aduentum filij sui sine
 punitione, vt ea puniret in Christo, & punita remitteret remissio
 ne integra vsque ad introitum cæli: quia iusti antè aduentũ Chri
 sti gratiam obtinebant: sed non illum effectum, qui erat gloriæ cõ
 sequutio, ad ostensionem iustitiæ in hoc tempore cum Christus
 passus est, vt sit ipse iustus, & iustificans. Hic magnificat Apo
 stolus Iesum Christum, significans illum verum esse Deum, quando
 quidem animas iustificat, quod est opus Dei. Vel aliter, vt sit ipse
 iustus, & iustificans: quia ille, qui promittit, & promissis stat iu
 stus est: quia iustitiam operatur. Duo præsertim Deus inter alia
 promiserat: alterum erat mors Christi saluatoris nostri, alterũ ve
 rò erat eius fructus, quæ est iustificatio & glorificatio. Et in his ver
 bis hæc duo adimpleta esse ostendit: quia ipse per sanguinem suũ
³⁶ iustificans in promissionibus suis se iustum esse demõstrat. Opti
 me vos intellexisse oportet, quanti nostra omnium intererat, vt fi
 lius Dei, qui infinita singularitate, est vnus, & perfectissimus, qua
 tenus homo moreretur. Et hæc sententia, quam maledictus ille põ
 rifex protulit occasionem hæc querens, ac dicens: opus esse Iesum
 Christum mori: alioquin enim rem publicam illam euertendã es
 se affirmans: non solum principes, sed & vniuersum etiam vulgus
 contra Christum redemptorem nostrũ incitatum est. Nihilq; po
 pulũ illũ magis ad eũ ab amore, quæ pijsimo Domino debebat,
 quam hæc pontificis maximi sententia segregauit. Vt cognosca
 tis quantum malum sit malus princeps, & prælatus, quantumq; de
 trimentũ rei publicæ afferat. Maius etenim incõmodũ hic male

dictus Caiphas populo attulit, quam vniuersi illius hostes affer-
re poterunt.

Dicit vltterius sanctum Euangeliū. *Hoc autem à semetipso nō dixit.*
Quia Iesus moriturus erat, vt filios Dei, qui erant dispersi, cōgre-
garet in vnum, id est in vnius fidei, & amoris vnitatem. Nimis au-
tem miserabile est, quod cum vnigenitus filius Dei mortuus fue-
rit, vt nos in vno amore, ac charitate coniungeret, nos moriamur,
vt à fratribus nostris diuidamur, & alij alijs inuicē cōtradiciamus.
Quod satis apertum signum est, nos ab ipso Deo longissimè dista-
re. *D. Dionysius* dicit q̄ sicut lineæ, quæ à centro prodeunt, quò
propius centrū sunt, vnde procedunt, eò coniunctiores alię alijs
sunt. Et quò longius à centro segregantur, eò etiam lōgius alię ab
alijs recedunt: quod quidem experientia comperiri poterit, si pū-
ctum in papyro assignetur, & ab eo plurimæ lineæ circūferatur:
sic etiam centrum nostrum est Deus, & nos ab eo quasi lineæ pro-
cedimus: & quando in eo per charitatem commorantur, etiam no-
stris proximis per charitatem & amorem vniti sumus: & quāto
longius à Deo recedimus, tantomagis à proximis segregamur. Et
2. Ioan. 4. sic B. Ioannes dicit: si quis dixerit: quoniam diligo Deum, & fra-
trem suum odit: mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum,
quem videt: Deum, quem non videt, quomodo potest diligere?
Simile. [Los que juegan al teje] Scopum terra cooperiunt, & super illum sti-
pulam, aut quoddā lignum imponunt in signum, quia scopus nō
apparet, vt illuc iactus dirigant. Qui autē non tangit signū, quod
exterius est, quomodo tanget scopum, qui latet interius? Hoc est
quod dicit B. Ioānes, scito frater proximum tuum esse signū sco-
pi qui est Deus, & quāuis amoris tui iactus præcipuè ad Deum
dirigi oportet: quomodo Deum, qui sub fide latet, amare scies, si
amoris tui iactus ad proximum tuum, qui est signū visibile, quod
Deus constituit, vt in illud iactus amoris tui dirigas, nescis immi-
tere? Curemus igitur fratres charissimi vt discamus proximos no-
stros diligere, & cōcordes eis fieri quia hæc est vna ex rationibus,
quate sanctissimus Redemptor noster in cruce mortuus est. Nam
si proximis nostris per amorem vniti fuerimus propter ipsius reue-
rentiam & charitatem, certissimam habebimus gratiam, qua futu-
ra gloria comparatur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius,
Amen.

Sabbatho

Sabbatho post Dominicam in Passione.

*Cogitauerunt Principes sacerdotum, vt & Lazarum
interficerent, &c. Ioan. 12.*

AGITVR in hoc sancto Euāgelio quòd hodie Christus re-
demptor noster ingressus est Hierosolymam cum illo cele-
berrimo triumpho, quādo ab vniuerso populo cum ramis, & can-
ticis receptus est: cum Pharisei hæc aspicientes, quibus Domin⁹
honorabatur, dissecabantur cordibus, & dicebāt: Videtis, quia ni-
hil proficimus. ecce mūdus, &c. Tunc erant illic nonnulli genti-
les summopere desiderantes videre clementissimum Iesum atq;
cum eo conuersari. Cumq; id Andreas & Philippus illi nuncia-
rent: respōdit eis, dicēs: *Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Amen,
amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c.*
Hoc dixit vt significaret gentium cōuersionem se prius mortuo
faciendā esse, quia eis sua sacratissima morte conuersionem, iusti-
ficationemq; promeriturus erat. O cælestis metaphora quanto-
perè miseros peccatores ad spem cohortaris! Hæc enim diuina fe-
minatio ab alijs corporalibus satis longè dispar est. Nam cum se-
mel in sanctissima illius passione diuinum illud granum satū fue-
rit, sufficientissimū fuit, vt semper vsq; ad seculi consummatio-
nem fructū ferret. Et hoc est quod Diuus Paulus dicit: Vna enim
oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. Atque
hinc obscurissima quædam verba, & maximè necessaria intelli-
getis, quæ ipse Apostolus dixit, videlicet: Nolo vos ignorare fra-
tres inysterium hoc, vt non sitis vobis metipsis sapientes, quia cæ-
citas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intra-
ret, & sic omnis Israel saluus fieret, sicut scriptum est: Veniet ex
Sion, qui eripiat, & auertat impietatem à Iacob. Et hoc illis à me
testamentum, cum abstulero peccata eorum. Dicit beatus Apo-
stolus nobis valdè necessarium esse hoc mysteriū cognoscere: sci-
licet, si Deus magnam Hebræorum partē propter ipsorum perfidi-
am cadere permisit, inde maximū bonum, scilicet gentiū fidē
abstraxit: quò hæc scientes crebroq; considerantes cum maiori
cautione, & timore viueremus, ne fortè à Deo sicut, & Hebræi
derelinquamur. Atque etiam nobis summopere necessariū erat

ii 2 myste-

mysterium hoc nosse ut singulari huic beneficio gratissimi esse-
 mus: nec per sapientiam nostram ad fidei lucem nos peruenisse
 crederemus. Et dicit quando numerus gentium electarum com-
 pletus fuerit, (hoc enim significat: plenitudo gentium) tunc con-
 uertendos esse Hebræos: & adimplendum esse quod prædixit
 Isaias: Veniet ex Sion, &c. Sed quæritur quis nam sit hic, qui
 venturus est quando Iudæi conuertendi sunt, cum iam Christus
 Redemptor noster venerit, eiusque Apostoli sanctum Euange-
 lium iam promulgauerint? quis tam illustre opus facturum veniet:
 siquidem dicit hic Isaias: Veniet ex Sion, &c. Dico, in his verbis
 prædictum fuisse ab Isaiâ Iesu Christi Redemptoris nostri ad-
 ventum, & fructum quem effecturus erat. Et sic vult dicere: Ve-
 niet, scilicet, Christus ex Sion, quæ est ciuitas David, id est, ex ge-
 nere Iudæorum ex genere David. Et quamquam Iesus Christus
 filius Dei iam regnat in cælo triumphans: eius tamen mors sem-
 per est præsens, quia semper denuò diuinam legem sicut oportet
 recipientibus prodest: & ita semper in eis fructificat, sicut di-
 cit idem Apostolus: Credenti in eum, qui iustificat impium, re-
 putatur fides eius ad iustitiam, secundum propositum gratiæ Dei.
 Dicere fidem reputari ad iustitiam, non est dicere, fidem mereri
 primam gratiam de condigno. Nam fides est quædam dispositio
 ad formam, quæ est gratia, & dispositio præcedens nunquam
 adæquat formam, sed dicere hoc, est dicere fidem à Deo tanquã
 dispositionem quandam (pro sua misericordia) ad iustificatio-
 nem acceptari, ac si peccator realiter peccato suo æquale donum
 offerret. Et quod peccator realiter non offert, nec soluit, pro solu-
 tione reputatur. Quod si quis huius diuinæ liberalitatis rationem
 quærat, respondet Apostolus quod fides reputatur ad iustitiam,
 secundum propositum gratiæ Dei. Hoc est, quia sic diuina be-
 nignitas disposuit miseriarum nostrarum condolens, ut ne quis
 de se, sed de diuina liberalitate gloriatur. Hæc vera fides in Sion
 fundata est, ibi prædicata, ibi diuulgata, ut dicit David in perso-
 na Christi: Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion
 montem sanctum eius, prædicans præceptum eius. Et ita cum
 dicit: Veniet ex Sion Saluator, & Redemptor cum venerit in
 persona, & nondum venerit in toto populo Israelitico secun-
 dum effectum iustificationis, restat ut tandem veniat in effe-
 ctu, ut recipiatur per fidem viuam. Et sic omnis Israel saluus
 erit

Isai. 59.

Roma. 4.

Psalm. 2.

7 erit. Et hic est legitimus sensus horum verborum: itaque dicit: Ve-
 niet ad illos, qui illum nondum acceperunt. Et tunc eum denuò
 recipiunt, quia tunc venit ad eos eius effectus.

Dicit vltterius: Et hoc illis à me testamentum, &c. Testamentum
 autore Paulus est vltima voluntas testatoris, ut ad Hebræos dicit:
 Testamentum in mortuis confirmatum est. Et sic in morte Chri-
 sti redemptoris nostri vniuersæ promissiones Dei stabilitate ac-
 ciipiunt: quia omnes per huius mortis merita fiebant: quarum vna
 erat promissio cōuersionis Iudæorum, sicut ipsa veritas dixit: Et
 fiet vnum ouile & vnus pastor, & regius psaltes dicit: *Sedificans*
Hierusalē Dominus, dispersiones Israelis congregauit. Ecce quo
modò manifestè dicit Deus Paulus vsque ad seculi consumma-
tionē cælesti hoc sarū fructificaturum esse. Et idcirco initio dixi
 8 Dominum his verbis nos ad opem maximam cohortari. Certum
 est enim quod si peccator, qui nimiam in se fragilitatem sentit sci-
 ret statim cum ipse peccat pro illo peccato suo filium Dei denuò
 esse moriturum maximam consequendæ veniæ haberet spem cū
 talis oblatio pro singulis peccatis suis denuò eterno Patri offerre-
 tur. Eandem igitur spem nunc habere possumus: quia tantū pro-
 fuit illa vna mors, quam saluator noster Iesus Christus pro nobis
 passus est, si nos ex illa fructū volumus percipere, quàm si pro sin-
 gulis peccatis nostris sigillatim modò moreretur. O admirabilem
 Dei largitatē, qui tā abundans remediū peccatoribus voluit adhi-
 bere! Quæ cum ita sint dilectissimi fratres per reuerentiã huius di-
 uini Domini, qui nos tanto amore cōplectitur, vos rogo, nè huius
 cælestis segetis fructus disperdi patiamini. Siquidē illos nūc abū-
 9 dantissimè colligere potestis, quibus in sempiternū locupletemini.
 Totam hæc admirabilem doctrinã docuit magister veritatis occa-
 sione illorū gentiliū, qui cum videre, & cum illò conuersari cu-
 piebant. O quanta est hæc nobis confusio! vix enim est, qui diuinã
 hanc conuersationē desideret! ò quot mysteria, & veritates cogno-
 sceremus, si per meditationē cælestiumq; rerum contemplationē
 cum hac humanata sapiētia cōuersaremur! Iubebat Deus in vete-
 ri lege ut pisces, qui nō haberent alas, immundi haberentur, qua-
 les sunt anguile, & murenæ, quia ij pisces semper in aquis submer-
 si innatant: qui verò alati sunt, aliquandò natant, aliquandò verò
 in altum profiliunt, quasi extra aquã volent: Sic sunt inter homi-
 nes nonnulli, qui tēporalibus rebus semper submersi sunt, nec ma-

Heb. 9.

Ioan. 10.

Psalm. 145.

Lent. II.

gis Dei, celestiumque rerum recordatur, quam si essent lapides: alij sunt ro-
quasi pisces alati, qui ita temporalibus necessitatibus occurrunt, ut
quavis certis temporibus in his aquis innatent: tamen quo ad magis
possunt ad celestem Dei contemplationem, conuersationemque eri-
gantur. Vnde sanctus Theodoretus iustos aptissime animalia ala-

*Theodore-
tus.*

2. Cor. 5.

ta vocat: quia licet quasi terrestria animalia cum hominibus con-
uerfentur, non solum, ut pisces: sed etiam ut aquilæ ad diuinarum
rerum contemplationem euolat. Ex his erat B. Paulus, qui dicit:
siue mente excedimus Deo, siue sobrij sumus vobis, id est aliquan-
do nosmetipsos superantes in admirabilem contemplationem eno-
lamus: ubi altissima mysteria erudimur: & postea non omnia, quæ
sentimus, vos docemus, sed illud solum, quod humilitas, & abiectio
mentis vestræ exposcit. Et non solum in hac diuina conuersatione
iusti illuminantur: sed recreatur etiam, & spiritualiter consolatur.

Isai. 46.

Hoc significauit Deus per Isaiam, dicens: Ad vbera portabimini,
& super genua blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandia-
tur: ita ego consolabor vos. O suauissima, atque dulcissima verbal-
Quod est adeo durum marmor, quod talibus indulgentijs, nisi que
suauissimis verbis non mollescat, illorumque particeps esse non desi-
deret? Et magnopere notandum est antea dixisse ipsum Deum:
Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? Si ego, qui
generationem ceteris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus tuus?
Si, id est non ero sterilis. O ineffabile Dei probitatem! Quid Do-
mine, non sufficit, quod me ad vbera tua lactes, sed vis etiam me in
ventre tuo portare? Attendite quibus delicijs afficitur iafans cum
est ad vbera genitricis suæ, & super eius genua sedet: quam dolci-
bus verbis illum alloquitur, ita ut eum in viscera sua includere vel-
le videatur: dicitque ei: Dux mi, mi rex, mi & imperator, quid fa-
ciam tibi? Non hoc profecto contentus est Deus sed plus hinc dicit:
& clarius etiam dicit: audite me domus Iacob, qui portamini à meo
vtero: qui gestamini à mea vulua. Quos (inquit) in ventre meo
baiulo, ut mihi benefaciens non possim non vobis benefacere, &
indulgere. Nam sicut mulier prægnata, licet nolit, non potest non
educare, & alere foetum, quem in ventre portat: sic etiam ego (ait
Dominus) vos aliturus, vobisque benefactorus sum: quia in visce-
ribus meis vos fero. O quam admirabilis exaggeratio est hæc quid
vobis videtur fratres mei, quam optimum Deum habemus, &
quam stulti sumus, qui negligentia nostra tanto bono non frui-
mur,

mur, etiam in hoc seculo? O miseri, ac cæci filij Adæ, & quam re-
pente adueniet tempus, cum vos tantæ ignauitæ poenitebit, & for-
tasse erit, cum vobis nihil iam proffit. Aliter quidem faciant illi,
de quibus paulò antea loquebamur: qui tam ardenti Dei amore
capti sunt, ut tempus, quo cum Deo, aut de rebus diuinis non
agunt, perditum esse ducant. Et quamuis cum eo diu conuersen-
tur adhuc diutius conuersari desiderant. Et hoc est ardentissimum
illud desiderium, quod inflammatis quibusdam verbis spõ-
fare uelauit, dicens: Quis mihi det te fratrem meum sugentem

Cant. 8.

vbera matris meæ, ut inueniam te foris, & deosculer te, & iam
nemo me despiciat? Apprehendam te, & ducam in domum ma-
tris meæ. In his omnibus mirabilibus verbis detegitur ardentis-
simum desiderium animæ, quæ in virtutis, & perfectionis stu-
dio nimium profecit: quæ quidem ne minimo temporis spacio
in re aliqua, nisi in diuina conuersatione vellet occupari. Sicuti

simile.

virgines liberè possunt ad fratres suos accedere cum sunt infan-
tes, & ad vbera matris suæ commorantur, & passim illos am-
plectuntur, millicumque deosculantur, & nunc extra, nunc in-
tra domum semper quocumque vadant, eos absque villo pudore
osculantur, quia illud à nemine vitio vertitur, nec ipsæ hoc fa-
cere erubescunt. Hæc igitur omnia significat quod facere deside-
rant, atque etiam quod faciunt animæ, quæ maximo Dei amo-
re captæ sunt semper & ubique clam, & palam de Deo, & cum
Deo loqui, & in omnibus se Dei amicos profiteri, atque hoc tam
verbo, quam opere demonstrare. O quis in tantum perfectionis
gradum perueniret, atque cum Deo conuersationem illam habe-
ret, quam habet virgo cum fratre suo infante, & tenero, qui in ge-
nitricis suæ brachijs commoratur. Ecce fratres charissimi hos
duos sacræ Scripturæ locos: in quorum altero iustus quasi infans
in brachijs ac visceribus matris suæ positus: in altero verò idē iu-
stus tanquam virgo, quæ fratrem suum tenerum deosculari, at-
que amplexari non cessat, repræsentatur significando per hunc
infantem potentissimum Deum. Et hi ita super faciem terræ
viuant, ut de eis dicat Isaias. Et erit Sabbathum ex Sabbatho

Isai. 66.

quia de requie mentis homo peruenit ad requiem æternitatis:
per vnum paradisum ad alium pergit. O infelices peccato-
res, qui per vnum infernum in alium vultis ire? Vita enim an-
xia, & laboriosa quæ propter passiones vestras ducitis infernus

est, per quem ad alium sempiternum infernum iter facitis. 16

Vnum autem ex illis, quæ in hac re summoperè lachrymāda sunt, hoc est, quòd sicuti tunc Iudæi, etsi populus erat electus à Deo, illisque Messias sæpenumerò promissus fuerat, atque in scripturis, quas ipsi quotidie perlegebant, prædictus erat: tamen eum interficere intendebant. Et quo tempore hoc sacrilegum facinus in corde suo proposuerant, gentes quærebant modos, ac rationes ut ad Dominum videndum, atque alloquendum accederent, atque ad hoc sacros Apostolos intercessores proponebant. Sic modo propter peccata nostra, qui maioribus Deo beneficijs deuincti sunt, sicut viri eruditi, & ecclesiastici, qui que Deum maiori honore colere tenentur, atque cum eo frequentius debent conuersari, fortasè plurimi illorū sunt, qui ei negligentius seruiunt, multi verò pauperuli, qui tantam dispositionem non habent, 17 nec etiam tanto beneficiorum numero deuincti sunt: hi rationes quærent, quibus hac diuina Domini conuersatione perfruantur. Accedentibus sanctis Apostolis, ut hoc gentilium desiderium Domino nunciaret, respondit Iesus, dicens: *Venit hora ut clarificetur filius hominis.* Textus Græc⁹ in hoc loco dicit: *Ut glorificetur.* Vbi sacratissimam mortem suam, glorificationem suam appellauit, quia eius gaudium, & gloria erat pro hominum salute, atque pro æterni Patris obediētia mori. O benedictus, & glorificatus sit talis Redemptor, ac Magister! quid pro nobis non faciet, aut quid nobis denegabit, qui tam atrocem mortem gloriam vocat? Tu verò ô miser homo pro hoc optimo Domino, ne minimum quidem laborem patienter nosti perferre. Notandum autem est maxime cum nondum eius mortis hora aduenerit Dominum dicere, 18 illam iam præterisse. Venit (inquit) hora. Iam trāfacta est hora. Mysterium verò hoc est: quia in sacris literis quod certò faciendum citò esse cognoscitur, profacto reputatur. Omnes res huius seculi tam prosperas, quàm aduersas, quia certo scimus celerrimè esse transiuras oportet nos quasi iam præteritas æstimare. Et sic

1. Cor. 7.

Beatus Paulus, cum dixisset: Hoc itaque dico fratres, tempus breue est: subdidit statim, dicens: Reliquum est, id est, sequitur ex hoc, ut & qui habent uxores tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes. Et qui vtuntur hoc mundo tanquam non vtantur: præterit enim figura mundi huius. Admonet sanctus Apostolus, ut om-

nes

19 nes res huius sæculi, siue sint dulces, siue amaræ quasi præteritas illas iudicemus: cum tam cito transiuræ sint. O quam cælestis doctrina, & quàm utilis illi, qui ex ea vult fructum percipere. Quis propter famem, aut necessitatem Deum offendet, cum cras necessitas hæc, & vita finienda sit, illique Deus propter huius laboris tolerantiam æternam gloriam largiturus sit? Aut quis sæculares voluptates, & honores æstimabit, quibus cras finis imponendus est, siquidem hæc omnia æternis tormentis persoluenda sunt? Hanc ipsam rationem reddidit Beatus Ioannes. Ne propter res terrestres homines condemnarentur, dicens: Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt: & mundus transit, & concupiscentia eius. 1. Ioan. 2.

Dicit Diuus Ioannes: Mundum in transitu esse, quia si hoc paruum temporis, quod duraturus est stabile, ac firmum esset, non esset mundus tam dignus execratu. Verum hæc parua firmitas, quam vnaquæque res huius sæculi quantumcunque decora, ac pompatica sit, habet, nos ad eius odium summopere incitat. Ideò merito hic mundus anthleæ comparatur, quæ Hispanè dicitur 20 [*Noria.*] in qua est rota, quam versat iumentum cæcum: & in illa rota sunt quædam vasa fune alligata, quæ cum ascendunt, plena sunt aqua, ex qua magna pars effunditur, & vna post alia apertis oribus ordinata procedunt, & vas quod inferius est, aquam superioris absorbet, & sic cuncta ascendunt quousque ad summitatem rotæ perueniunt, cuncta aquam effundunt, & deorsum vacua reuertuntur, & quæ antea superiora ascendebant, nunc inferiora descendunt, 21 & sic absque vlla cessatione volutantur. Ecce imaginem quandā mutabilitatis huius mundi, in quo versamur quasi in rota, nunc sublimes, nunc infimi, nunc diuites, nunc pauperes, nunc nobiles, nunc ignobiles. Simile.

In hac anthlea videbitis homines quasi vasa omnes cupiditatis honoris, atque diuitiarum fune alligatos, qui omnes huc, atque illuc cæco passionis suæ iumento deducuntur. Videbitis eos ascendentes aqua temporalium honorum plenos: etsi licet nolint magna huius aquæ pars eis effunditur, quia non omnia secundum voluntatem eorum fiunt, & qui inferiores sunt apertis oribus ascendunt, ut superiorum aquam deuorent: desiderantes ac dicentes, ô vtinam Canonicus ille moreretur, ut ego eius Canonicatū

ii 5 obtine-

obtinerem. O si Episcopus ille moreretur: vt ego eius Episcopa-²²
 tui præficerer: & sic ascendunt, vsque ad fastigium, & quando
 se securiores esse arbitrantur supplantationem eis mundus demo-
 litur, infortuniumque aliquod eis accidit, & sic tota illis aqua
 effunditur, cum à summitate illa in qua constituti erant, excidat.
 Sicut ad literam dixit Dauid his verbis: Inimici Domini mox
 vt honorificati fuerint, & exaltati: deficientes quemadmodum
 fumus deficient. O quam elegans similitudo! Proprium etenim
 est fumi sicut quotidie experimur: quod quando in aere maior
 & extensior est, tunc fini suo propinquior est: & tunc citius de-
 ficit & euanescit, & vasa illa anthlex, quæ antea aquæ plena in
 sublimiori loco ascendere videbamus: nunc in humiliori, atque
 inferiori descendere conspicimus, id est, ab eis quos antea oppri-
 mebant, quibusque dominabantur: & tyrannide conterebant, ab²³
 ipsis nunc opprimi, ac conteri experimur. Quæ siquidem tam ve-
 lociter transitura sunt, & hoc modico tempore, quod durant, tam
 parum stabilitatis habent, maximæ prudentiæ erit, illa tanquam
 præterita iudicare. Labores etiam, quando eis oppressi fueritis:
 siquidem quod in præfenti est, momentaneum est, & leue etiam
 iam præterisse arbitramini quando quidem citò finis eis impo-
 nendus est. Atque vt nos hoc Dominus doceret, dixit: *Venit hora*
cum nondum accessisset.

Et postquam hic se moriturum esse dixerat: ad redemptionis
 fructum donandum dicit. *si quis mihi ministrat, me sequatur.* Ne
 illum solum omnia, quæ ad salutem nostram spectant, facturum
 esse arbitremur. Atque etiam dicit: *Qui odit animam suam, perdit*
eam, &c. Res est ponderatu dignissima, quod desinat Deus²⁴
 bruta animantia appetitibus suis absque vlla moderatione per-
 frui, ceruo scilicet, concedat Deus, vt virides herbas carpat fri-
 gidasque aquas potet, cæteraque animalia ad libitum absq; con-
 traditione viuere permittat: soli autem tam perfecto animali
 præcipiat, vt semetipsum odio habeat, ieiuniisque atque cilicijs
 se se inhumaniter tractet: sui que ipsius sit carnitex, & in mæro-
 re, atque amaritudine vitam ducat. Profectò istud non intelligo.
 Dico omnia à Deo non brutis quidem, sed hominibus creari:
 Omnia subiecit sub pedibus eius, oues, & boues vniuersas in-
 super, & pecora campi, volucres cæli, & pisces maris, qui per-
 ambulant semitas maris. Et in statu innocentie vniuersis re-
 bus

²⁵ bus frueretur homo absque vlla taxi quandiu sanus erat, præ-
 ter arborem vnam, & hoc solum modò, vt Deum homo Domi-
 num esse cognosceret. Veruntamen, quia per peccatum infir-
 mati sumus videns Deus homines adeò infirmos appetitumque
 nimis effrænatum, eo quod originalis iustitiæ frænum eis de-
 erat opus fuit, vt diuinus medicus nos à cibis cohiberet, atque par-
 citate & inedia nos saleret: & ita nobis præcipit, ne quancun-
 que libet comedamus, ne aspiciamus, ne loquamur, ne denique
 ad libitum delectemur: sed cum dieta vitam ducamus, siquidem
 infirmi sumus. Idcirco vult vt pœnitentiæ affligamur, quin ali-
 ter in infirmitate moriemur: sicuti ægro, qui non obseruat die-
 tam, febris accrescit, & in maximo mortis periculo versatur.
 O quam maxime vellem, vt hoc profunda animi cogitatione
 volueretis, vt videntes quam pleni proprio amore estis, & quan-
 to opere voluptates vestras diligitis, pudere confunderemini: at-
 que perditionem, qua vos hic Dominus comminatur, timere-
 tis. Si enim granum tritici absque eo quod moriatur nullum
 fructum ferre potest: quem fructum feret palea, quam propter
 leuitatem huc, atque illuc ventus deducit? Desinite igitur fratres
 mei vanitates istas, & curate effici sicut granum tritici, quod ere-
 ctum non remanet in aère, sicut palea, sed statim in terram pro-
 cidit. Sic vos quò mundus pluris fecerit, & altius crexerit, curate
 magis abijci, & humiliari.

Dictis his rebus addidit Dominus dicens. *Nunc anima mea tur-
 bata est.* Et incipit æternum Patrem exorare, sicut qui norat quan-
 tam perturbationem fragilibus cordibus hæc doctrina esset alla-
 tura, scilicet, quòd qui eum sequi voluerint oportet eos per cru-
 cis viam iter facere, per quam ipse Dominus ambulauit, & pro
 omnibus nobis orauit, vt patris auxilium impetraret: atq; vt nos
 doceret ad quem in necessitatibus nostris cõfugere debeamus, nè
 in eis deficiamus.

Et vterius addit Dominus dicens. *Nunc iudicium est mundi,
 nunc Princeps mundi huius eijcietur foras, & ego si exaltatus fuero à
 terra, omnia traham ad me ipsum.* Vt ij, qui eum sequuturi sunt,
 vndique confortentur: siquidem cum iam deuictis hostibus
 certamen habituri, & ab hoc diuino Domino, qui eos ante-
 cedit, attracti iter facturi sunt. O maximam ignauiam no-
 stram, si nunc à prostrato, atque deiecto hoste nos permittimus
 superari!

166. 41. superari. Nam etsi diabolus magnas habet vires sicuti dicit Iob, 28 Non est super terram potestas, quæ comparatur ei, veruntamen nihil amplius facere poterit, quam quod illi Deus permiserit.

3. Reg. 13. Exiit Leo, qui interfecit prophetam venientem Bethel, quia præceptum Domini violauit: nec vero corpus eius, aut iumentum in quo veniebat, tetigit sicuti ibidem dicitur, quod venit alter propheta, & inuenit cadaver eius proiectum in via, & A sinum, & Leonem stantes iuxta cadaver. Non comedit Leo de cadavere, neque læsit A sinum. O rem mirabilem quod Leo famelicus iuxta cadaver, & A sinum stans neutrum attingat quia non habebat Dei facultatem, nisi ad prophetam occidendum. Licet insatiabilem famem diabolus habeat deuorandi homines, & eos si posset in instanti deuorare vellet, non tamen capitis sui capillum absque Dei facultate attinget. Et postquam Dominus mortuus est, dæmonemque superauit, etiam securior res est. Verum 29 quærit Beatus Augustinus. Si ligatus est, quare adhuc tantum præualet? Verum est (inquit) fratres charissimi, quia multum præualet: sed tepidis, & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur. Alligatus est enim tanquam in nexus canis cathenis: & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate coniunxerit.

Videte iam fratres quam stultus est homo ille, quem canis in cathena positus mordet. Tu te illi per voluptates, & cupiditates sæculi noli coniungere: & ille ad te non præsumer accedere. Latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet, neque extorquet, sed petit. Magnæ etiam est fragilitatis, & stultitiæ hominem se superari permittere: non solum quia hostis alligatus est: sed etiam, quia maximum in cruce, ac vulneribus Domini habemus subsidium, quod nos inuitat dicens. Columba mea veni in foraminibus petrae. Videte quomodo columba in foraminibus petrae sese à nisis defendit. Multò equidem tutius sese potest anima à cunctis diabolis in sacratissimis Domini, vulneribus defendere. Idcirco Beatus Petrus dicit. Christo igitur passò in carne: & vos eadem cogitatione armamini. O quam fortia sunt arma, animam considerare se in Domini latere inclusam commemorari, & considerare illam acerbissimam illam mortem pro peccati euerfione tolerasse. Quomodo cum hac consideratione peccatum.

31 peccatū intra se audebit admittere? Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor, quomodo cum verum sit te iam in cruce exaltatum fuisse nos omnes post te non trahis? Quia (inquit) vos o peccatores, ita peccatorum funibus vos deuincitis, secularibusque affectionibus alligatis, vt post me venire nolitis. Attende o peccator quod potes dicere cum David: Funes peccatorum circumplexi sunt me. Quemadmodum capistrarij accipiunt linū, & illud nent retrorsum recedentes: & quo magis retro regrediuntur, eò maiorem funem confectum relinquunt: sic etiam tu o peccator retrorsum semper incedis, de malo in peius regrediens. Alienati sunt retrorsum, dixit Isaias: Et quò magis sic nes, eò maiorem funem effici, quo te illigas, atque ita implicas vt post Deum tuum non sis abire. O Domine animæ meæ hos mihi funes dirumpe, quibus alligatus sum, atque in me diuinum hoc verbum compleatur, me ad te quasi magnes attrahe. Quod si ego impedimento sum quominus hoc fiat, deuinci tu manus meas: amodò enim illas, corque meum tibi trado, vt omnia in tuo sancto ministerio occupentur, quò sic gratiam tuam mihi concedas, meque ad cælestem gloriã perducas, Amen.

*Psal. 118.
simile.*

Isai. 1.

Dñica in ramis Palmarum.

Cum appropinquasset Iesus Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, &c. Matth. 21.

REFERTUR in hac sancti Euangelij lectione, illustrissimus quidam triumphus, quo æternus Pater dilectissimum filium suum ad huc in mortali carne existentem honorauit: siquidem in ea passurus erat. Fuit autem hic triumphus perfectissimus, atque honorificentissimus omnium, quibus vniversi mundi Principes, & monarchæ honestati sunt. Quod si quis quærat, quare totius humilitatis Magister cum tantâ maiestate, ac tam celebri laudum

laudum præconio Hierosolymam introire voluerit? Ad huius
 2 quæstionis responsionem oportet notari originem, & fundamen-
 tum totius boni nostri in Dei, eiusque probitatis, charitatis, ac mi-
 sericordiæ cognitione consistere. Quam cognitionem adeo homi-
 nibus necessariam iudicabat Diuus Paulus, vt illâ nobis ab æter-
 no patre flexis genibus instatissimè flagitaret. Et sic dicebat. Hu-
 ius rei gratia flecto genua mea ad patrè Domini nostri Iesu Chri-
 sti: ex quo omnis paternitas in cælis, & in terra nominatur, vt det
 vobis Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in chari-
 tate radicati, & fundati: vt possitis comprehendere cum omnibus
 sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundû.
 Scire autem super eminentem scientiæ charitatem Christi, vt im-
 pleamini in omnem plenitudinem Dei.

Eph. 3.

Exoptabat sanctus Apostolus, vt longitudinè probitatis Dei,
 3 amplitudinem charitatis, celsitudinem maiestatis, profundita-
 temque sapiëntiæ eius cognosceremus. Hac enim cognitione cha-
 ritatis ardore formata fieri solet, vt omnium donorum Dei parti-
 cipes efficiamus, & omnibus pijs eius affectibus repleamur. Et id
 circò dicit. Vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Nec verò
 solum desiderabat, vt hoc sciremus, sed addit etiam, dicens: Scire
 autem super eminentè, &c. id est, precor etiam Dominum, vt ma-
 gnitudinem dilectionis Christi vobis aperire dignetur, quæ om-
 nem humanâ & Angelicam superat sapiëntiam. Tantus fuit amor
 quo nos dilexit: & adeo pro nobis mori desideravit, tamq; solen-
 nem festiuitatem suam propter nos pati iudicavit, vt ad mortem
 cum canticis, & triumpho ire voluerit. O ineffabilem filij Dei er-
 ga homines amorem! O quam necessaria res est huius amoris ma-
 gnitudinem cognoscere, vt talem, ac tantum amorem tanta obli-
 uione persolvere confundamur: præcipue cum tanto studio terre-
 nas immunditias diligamus. O quam affectuose de hoc queritur
 Deus per Oseam dicēs. Vade, & dilige mulierè dilectam ab ami-
 co, & adulterâ, sicut diligit Dominus filios Israel, & ipsi diligunt
 vinacia vuarum. Qui propter pecuniam falsum iuramentû dicit:
 qui pro carnali voluptate Deû relinquit: hic vinacia magis quàm
 Deû diligit. Quomodo igitur non erubescimus tam fidelem ama-
 torem nò diligere, qui vt amorè, quo eius diuinû pectus ardebat,
 melius reuelaret cum tam celebri, ac glorioso triumpho ad mortè
 voluit properare? Atque vt patientiam, & mansuetudinem, qua
 pro

Osea. 3.

3 pro nobis moriturus erat, significaret, voluit hunc triumphum
 sedens in asina accipere. Quando Deus magnum aliquod cir-
 ca homines operari vult: solet in instrumentum accipere rem
 aliquam, quæ illud, quod vult facere significet. Quando ve-
 nit daturus legem timoris Moy si, descendit in montem, qui fu-
 migabat, ardebat, fulguribusque ac tonitruis homines deterre-
 bat. Omnia illa designabant, legem illam esse legem timoris.
 Quando ipse apparuit Moy si in rubo ardenti, & tamen incom-
 busto, & qui nò cõsumebatur: significauit Hebræos ob Ægyptijs
 persecutionibus affligendos, atque concremandos, non tamen
 esse conlumendos. Quando Spiritus sanctus in sacros Apосто-
 los in forma ignearum linguarum descendit: significauit illos in
 vniuerso mundo prædicantes, ac docentes hominum corda diui-
 no amore inflammaturus esse. Sic etiam nunc, cum ad summos
 dolores, summa cum patientia perferendos veniret, voluit su-
 per asinam venire, quod est patientissimum animal, quodque lig-
 nis cæsum, fame fatigatum pondereque oppressum, nec queri-
 tur, nec hincit, nec calces tollit. Vnde vt David obedientiam, pa-
 tientiamque suam significaret dixit, vt iumentum factus sum
 apud te.

Exod. 19.

Exod. 3.

Act. 1.

Psal. 72.

Vt in hoc tam humili equitatu introiret. *Misit duos ex disci-
 pulis suis, & dixit eis. Ire in Castellum.* Ipsique præceptum eius ad-
 implentes adduxerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super
 eos vestimenta sua. Tantummodo præcepit eis Magister humilitatis,
 vt animalia illa adducerent: ipsi vero plus faciunt, quàm Do-
 minus præcepit eis: nam pallijs suis illa cooperiunt, ac exornant:
 7 quia in ijs, quæ ad Dei ministerium spectant, non solum ea quæ
 nobis præcipiuntur nos facere oportet, sed multo etiam plura.
 Dicit Deus, ne aliena bona diripias: non diripiam Domine,
 imo verò de bonis meis pauperibus aliquid impertiar. Dicit
 Deus: ne plures, quàm vnâ vxorem habeas. Dictu: etiam
 Domine propter te castitatem obseruabo, nec ducam vxorem.
 Præcipitur nobis Dei nomine, Quadragesimam ieiunare: faciam
 vtique Domine, atque aliquot etiam dies pane tantum, & aqua
 ieiunabo, & Sabbatis, etiam, atque ferijs sextis totius anni absti-
 nebo, vt miseram hanc carnem mortificem, spirituiq; subijciam.
 Præcipitur nobis, vt quotannis in Paschate Resurrectionis fa-
 cta prius peccatorum expiatione ac confessione ad sacrosanctum

Iesu

Iesu Christi corpus sumendum semel accedamus: tunc vero singulis diebus examinata conscientia quindenis diebus ad confessionem accede, & singulis mensibus sanctissimum Eucharistiae sacramentum assume, & si fieri posset perfectius est quindenis diebus sacratissimum altaris sacramentum sumere, & octonis diebus peccata expiare: & crebrius ex hoc ineffabili beneficio fructum percipere. Iubetur nobis diebus festis rem sacram audire: non hoc solum quidem faciam, verum & quotidie curabo illam audire, meque & familiam meam illic Domino offeram. O beatos illos, qui euigilant in quaerendis modis, ac rationibus, quibus Deo magis placeant, nec contenti sunt ea solummodo, quae eis praecipuntur, facere, sed multo etiam maiora faciunt. Verum, o quantum est hic lachrymandum! O miseros nos, quam parci, atque ignavi sumus in hoc, quamque diuinæ voluntati rebelles! O quanto cum dolore querebatur Deus de hoc per Hieremiam, dicens, *Hæc est gens, quæ non audiuit vocem Domini Dei sui, neque recepit disciplinam.* Singulæ nationes habent peculiaria ingenia: aliarum enim nationum homines sunt fideles, aliarum perfidi, aliarum quasi pueri inconstantes, aliarum pertinaces, alij cholericæ, alij slegmatici: homines verò nationis meæ, ait Dominus, ijque qui sub Euangelio meo viuunt, peculiare quoddam inter cæteras alias nationes ingenium habent. Ecquod est hoc ingenium Domine? Quod habent (inquit) Deum, & illi tanquam Deo non obtemperant. Notandum est hanc fuisse maiorem repugnantiam, & contradictionem, quam sacrosanctum Iesu Christi Euangelium in toto terrarum orbe habuit, scilicet maximam fidelitatem gentium erga Deos suos: & propter hanc unam in mareas, ligneasque illas statuas, quas ut deos venerabantur, relinquere nesciebant. Vnde dicit Zacharias: Videbit A scalon & timebit, & Gaza, & dolebit nimis, & A charon, quoniam confusa est spes eius. Amplectentur (inquit) Deos suos, & dicent. Nunquid fieri potest hunc iam amplius Deum meum non esse futurum? O quantæ confusionis est videre fidelitatem maximam atque obedientiam gentium erga lapides illos, quantoque dolore afficiebantur eos deferentes, & animaduertere, quam modicam fidelitatem, atque obedientiam erga nostrum verum ac æternum Deum obseruamus: & quam sine dolore, atque etiam gaudentes ab eius consortio separamur. Et super omnia nimis miserabilis est visu

Hierem. 7.

Zach. 9.

9

10

prom-

ii Promptitudo, qua malè operantes diabolo obedimus. O per charitatem huius optimi Domini vos rogo fratres charissimi ne deinceps ita fiat. Attendite quid singulis vobis dicit Spiritus Sanctus *Eccl. 5.* his verbis: Non ventiles te in omnem ventum: & non eas in omnem viam. Esto firmus in via Domini, & prosequatur te nomen pacis, & iustitiæ. Diligenter pensate verbum illud ventiles. Sunt quippe nonnulli homines, quos mundus, aut diabolus ad omnes ventos conduxisse videtur: sunt quasi homines cõducti quos Hispanè dicimus [*Estafetas*] Sathanæ, qui nullum est iter, quod non faciant. Si eos vis ad murmurandum, murmurabunt, si vis ut te in Dei offensione defendant, etiam per istam viam pergant: si ut te in iniuria vlciscenda adiuuent; optimè sciunt istud iter: nullus est ventus, quo non ducantur; semper in promptu sunt, nulla est via peccatorum, quam optimè non cognouerint. O miserimos homines quam perditæ atque dissoluti estis! Hi sunt nuncij infernales, & duces præparati filiis perditionis. Ne igitur ventiles te in omnem ventum. Desere frater charissime viam istam, in qua ambulas, & ad Dei tui obedientiam conuertere.

Et eum de super sedere fecerunt. Equitando, & celerrimè voluit humillimus Dominus cæli, & terræ honorem hunc accipere. O quam topere nos in hoc etiam illum oportet imitari: cum sæculares honores tam periculosi sint. De canibus Ægypti dicitur, quod cum iter faciunt iuxta ripam Nili si fortè ex fluuij illius aqua bibunt, velocissimè hoc faciunt, hinc vnum, & illic alium haustum accipiunt & semper currentes præ timore, quia si sisterent, ut lenter biberent fortasse aliquis crocodilus à fluuiio exiret, qui eos deuoraret. Multi enim in illo fluuiio sunt. Vnde inter eos exijt proverbum: esto sicut canis per Nilum hoc est, nimis accelera. O immèstam Dei probitatem, qui talem brutis animantibus donauit instinctum. Nè patiamini fratres mei ut canes vobis excedant, si quidem intelligitis in honoribus, ac pompis, fauoribusque huius seculi tot esse pericula ad perdendas animas: quicquid ex aquis istis biberitis sit cum magno timore, hinc vnum, illic alium haustum accipientes, & celerrimè prætereuntes, nè vobis occasio sint celestem illam, atque sempiternam gloriam amittendi.

Plurima autem turba, &c. Vsq; ibi. *Hosanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini.* Id est, in loco, & maiestate patris. Quia Christus Redemptor noster fecit, dixit, & docuit omnia, quæ

Tom. ij.

kk

æternus pater faceret, diceret, ac doceret si in humana carne ¹⁴
 veniret. Vnde ipse Dominus dixit Philippo: qui videt me vi-
 det & patrem meum, id est, cogita quod videns me vides &
 patrem meum, quia omnia, quæ ego facio, & ipse faceret, si hu-
 manam carnem assumeret. O sanna declaravit interpret quid-
 dam significare: dato ei Domine victoriam. Atque optimè con-
 gruunt hæc verba negotio, quod Dominus suscepit. Nunc etiam
 tota hac quadragesima diuinus hic Dominus cum peccatore in
 palestram descendit omnes deprecemur, vt victoriam consequa-
 tur. Victoriam quidem ex morte mundo, & inferno reportauit:
 quia contriuit portas ferreas, & vectes ferreos confregit. Pec-
 cator verò ei non subigeretur? Angelus cum Iacob collocutus est,
 & tandem se ab illo superari passus est: quia lachrymis, & precibus
 iustabatur: lachrymæ verò, & preces Iesu Christi filij Dei non pro-
 ficient te prosternere, & superare? ô durissimum marmor quo-
 usque tandem in ista pertinacia remanebis? oremus ergo dicen-
 tes, O sanna, vt peccator Christo Iesu confilienti cedat. Vna
 ex rebus in hoc celeberrimo Domini triumpho, & receptione
 notatu dignissimis fuit, quod et si omnes in eius ministerio oc-
 cupabantur: non tamen omnes vni, eidemque exercitationi inten-
 debant: quia *plurimam partem strauerunt vestimenta sua: alij autem cede-
 bant ramos de arboribus*. Non vnum ab omnibus Deus ministe-
 rium petit, sed ab vnoquoque secundum status sui conditionem.
 Non exposcit ab equitibus, & viris primarijs ministerium Ec-
 clesiasticorum, nec à viris habentibus uxorem seruitutem mo-
 nachorum petit. Et hoc est quod Beatus Paulus dicit. Diui-
 siones ministracionum sunt; idem autem Dominus. Et diui-
 siones operationum sunt: idem verò Deus, qui operatur omnia
 in omnibus: sicut enim corpus vnum est, & membra habet mul-
 ta, ita & Christus. Et clarius hoc dicit his verbis: sicut enim
 in vno corpore multa membra habemus: omnia autem mem-
 bra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in
 Christo. Quapropter ego vobis commendo fratres charissi-
 mi, vt vnusquisque vestrum attendat in quo statu à Deo con-
 stitutus fuerit, & ea consideret, quæ in illo facere tenetur illaque
 feruentissimè, atque efficacissimè exequi curet. Nam vna ex ma-
 ximis miserijs, quæ nunc in orbe terrarum sunt, est singulos ho-
 mines secundum status sui conditionem non viuere. Quondam
 lamen-

Ioan. 14.

Psal. 116.

Gen. 32.

1. Cor. 12.

Rom. 12.

¹⁷ lamentabatur Sanctus Hieremias magno cum dolore reipubli-
 cæ suæ dissolutionem, & credo nunc non minorem nobis oc-
 cationem esse plorandi. Attendite quid lachrymans dicebat, *Thren. 4.*
 & cognoscetis quomodo nos etiam attingat. Quomodo (in-
 quit) obscuratum est aurum, mutatus est color optimus: dis-
 persi sunt lapides sanctuarij in capite platearum. Filij Sion in-
 ty, & amici auro primo: quomodo reputati sunt in vasa testea
 opus manuum figuli: sed & lamia nudauerunt mammam, la-
 tauerunt catulos suos: filia populi mei crudelis quasi stru-
 thio in deserto. Paruuli petierunt panem; & non erat, qui fran-
 geret eis. Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt sterco-
 ra. Et maior effecta est iniquitas filia populi mei peccato Sodo-
 morum, quæ subuersa est in momento. O incommutabilis Deus
¹⁸ quanti doloris plenas res hic dicit Sanctus Propheta. Prius præ-
 latus lamentatur, ô quomodo antiquæ charitatis aurum obscura-
 tum est! Animaduertite vtrum hoc etiam in nobis possimus
 deplorare? Date nunc mihi prælatum sicuti Beatum Ambro-
 sium, Augustinum, Gregorium, ac Martinum: omnia iam
 permutata sunt. Plorat deinde lapides sanctuarij, qui sunt re-
 ligiosi viri Deo dicati. Videte vtrum hoc nunc possimus la-
 mentari? vbi est feruor, affectus, deuotio, & recollectio anti-
 quorum patrum? omnia etiam commutata sunt. Deplorat ter-
 tiò filios Sion, qui erant cæteri Ecclesiastici viri. Filij Sion: quæ est
 specula significat in Hebræa phrasiviros maximè sollicitos in pro-
 ximorum suorum custodia. Attendite quàm meritò nunc paro-
 chos, rectores, prioresque atque cæteros Ecclesiasticos viros possi-
¹⁹ mus deplorare, qui quondam quasi speculatores summa cum vi-
 gilantia, charitatis etiã auro cooperti proximos suos custodire con-
 sueuerant. Nunc autem effecti sunt quasi vasa fragilia, quia ni-
 mjs negotijs, & sæcularibus sollicitudinibus tanquàm vasa quæ
 plurimis volutationibus, ac gyris conficiuntur, redditi sunt. Quar-
 tò tandem lamentatur reges, & potentes huius sæculi dominos,
 & omnes, qui habent subditos dicēs: sed & lamia &c. Lamias dicit
 Beatus Hieronymus esse animalia, quæ hominis habent fa-
 ctiem, cætera verò membra bruti animalis. O viri nobiles huius
 sæculi vos estis quasi lamia, apparentiam hominum habentes,
 nomina illustria, sublimia, & magnæ maiestatis: mores autem
 bestiales, & obscuros. Hi detegunt mammam magna tributa subdi-
 tis

Hier.

eis imponētes vt canes, & equos alant, fastusq; suos sustineāt. Hoc 20
 flebat sanctus Propheta in illo tempore: considerate vtrū satis dig-
 nē nūc idē plorari possit? Quis hospitalia cōstruxit? quis locuple-
 tissima monasteria dote donauit? quis sumptuosa tēpla maximis
 vectigalibus munita erexit, nisi antiqui principes, ac dñi. Princi-
 pes autē huius temporis iam apertē perspicitis quales sint. Lamē-
 tatur quintò patres familiās, qui habent liberos, & magistros ha-
 bentes discipulos, dicens: filia populi mei crudelis. Si rithij sunt
 atrocissimæ omnium auium. Dicit doctissimus pater Nicolaus
 de Lira, illos oua derelinquere postquā ea pariunt, & quousq; in-
 durantur, illorū obliuisci. Sic etiam patres & magistri deserunt in-
 fantes absq; doctrina, quandò sunt paruuli, cū eos quocunq; vel-
 lēt, possent ducere, desinūtq; illos in malis moribus obdurari. Et
 quādo eis remedium conātur adhibere, nequeūt, quia iā vitia in-
 caluerunt. Deplorat septimò plebeios, qui sancti, & sine macula,
 ac calliditate esse consueuerant, qui nutriebantur in croceis. Ho-
 mines, qui in sericis vestimentis educati fuerant, plurimis virtuti-
 bus exornati esse solebant. Nunc vero amplexati sunt stercora.
 Perpendite verbum illud: amplexati sunt, quod affectionē maxi-
 mam denotat, qua huius mundi stercus diligūt. Omnes auari, cu-
 pidi, mendaces, emptores, & venditores effecti sunt. Iam nullus
 contētus est esse artifex, sed omnes volūt esse mercatores, & nego-
 tiatores: atque ideò concludit dicens: Maior effecta est. &c. O.
 Deus in finitæ maiestatis quid dicere possumus? nisi Christianos
 aliquomodo peiores esse Sodomitis? nam si illi erant immundi,
 otiosi, & crudeles erant ethnici, nec Deum cognoscebant, nec
 æternos inferni cruciatus, perpetueq; gloriæ beatitudinem esse 22
 credebant, neq; quis eis prædicaret, habebant. Nos verò Christia-
 ni cū simus tanta luce illuminati, tanta Dei cognitione illustra-
 ti, tot prædicatoribus edocti, tot minis perterriti, totque pollici-
 tationibus inuitati: & tamen turpes, crudeles, atq; otiosi sumus.
 Quid igitur speramus nisi ignē è cælo descensurū qui nos sicut il-
 los deuoret, & consumat? quod si Deus dissimulat, nosq; ad pœni-
 tentiā expectat, nos verò ex eius patientia nolimus fructū perci-
 pere, erit ad maiorem confusionem, atq; supplicium nostrum.

Etiā est maximè cōsiderādū licet hi diuersis ministerijs intēde-
 bāt, in vno tamē omnes cōuenisse. Quia Turba, quæ præcedebat
 qua sequebātur clamabāt dicētes Hosanna. Idē oportet nos facere, vt tā
 Eccle-

Liranus.

23 Ecclesiastici viri, quā seculares homines in hoc conueniamus, sci-
 licet, vt crebrò Deū glorificem? Vnde propheta omnes hominū *Psalm. 54.*
 status ad hāc diuinam exercitationē inuitat dicens: reges terre, &
 omnes populi, principes, & omnes iudices terre, iuuenes, & virgi-
 nes, senes cū iunioribus laudent nomen Domini. Atq; vt nos ad *Psalm. 146.*
 has laudes Deo reddendas attrahat dicit, Laudate Dominū, quo-
 niā bonus est Psalmus. Vbi B. Hieronymus transtulit: laudate
 Dñm, quoniam pulchra est laudatio. Et Felix transtulit: laudate *Felix.*
 Dñm quoniā bonū est psallere Deo nostro. Nā vna ex meliorib⁹
 reb⁹, quas facere possum⁹, est Deū cū cordis sinceritate, atq; chari-
 tate laudare & idcirco addidit dicēs: Deo nostro sit iucūda, deco-
 raq; laudatio. Tunc autē laudatio iucūda, decoraq; est, quādò cū
 puritate, & charitate fit. Et alibi dixit: Iucundum fit ei eloquiū *Psalm. 103.*
 24 meum: ego verò delectabor in Domino. Quia eius elationes, atq;
 magnificentias decantans multò magis gauisurus sum, quàm si
 omnes hæ excellentiæ in me essent: & isti sunt actus exactissimi
 amoris. Hoc est mun⁹, quod omnes in sempiternū in cælo execu-
 turi sum⁹. Et ideò oportet nos in terra illud discere, atq; in eo exer-
 ceri. Dicit D. Ioānes se vidisse in cælo quatuor mysteriosa anima *Apo. 4.*
 lia, & viginti quatuor seniores, magnamq; Angelorū multitudi-
 nem, & erat (inquit) numerus eorum millia milliū. Dicit etiam se *5.*
 vidisse omnem creaturā, quæ in cælo est. Dic ergò nobis A posto-
 le benedicte, quid faciebant animalia illa? respondet: & requiem
 non habebant die, ac nocte dicentia: Sāctus, Sanctus, Sāctus, Dñs
 De⁹ omnipotēs. Sēper Deū laudabāt; & quibus rebus intēdebāt
 venerabiles illi senes? ceciderūt corā agno habētes singuli, eitha-
 25 ras, & cātabant canticū nouū dicētes: dignus es Dñe &c. Omnes
 Dei gloriā decātabant. Et quibus exercitationibus occupabātur
 hi innumeri angeli, quos vidiſti? erat numerus eorū millia milliū
 dicētiū voce magna: dignus est agnus, qui occisus est, accipere vir-
 tutē, honorē, & gloriā, & benedictionē. Omnes Deū cantibus ex-
 tollebat. Quid faciebāt ceteræ omnes cælestes creature? Omnes au-
 diui dicētes sedēti in throno, & agno: benedictio, & honor, & glo-
 ria & potestas in secula seculorū. Ecce quas res exercēt omnes, qui
 in cælestibus mansionib⁹ cōmorātur. O beatos illos, qui in terra ha-
 bitātes fragili, ac misera carne circūsepti in spiritu se curāt extol-
 lere, atq; hic sancto hoc munere fungi conātur, quod oēs beatorū
 spiritus in cælestibus aulis exequentur. Atque vt perfectius cele-

*Psal. 64.
Hieron.*

Psal. 75.

3. Reg. 10.

Esther. 5.

Psal. 148.

*Augusti.
super Psal.
148.
simile.*

stes illos ciues imitemur: animaduertendū est, vbi nos legimus te 26
deceat Hymnus Deus in Sion. B. Hieronymum transtulisse: Te
deceat silentiū laudis Deus in Sion, in quo significatur, etsi beati spi-
ritus maximo cū feruore, atq; animi affectu absq; cessatione Deū
ladant: multò tamen magis illū magnificare silētio quodam, quæ
est cognitio, qua omnes laudes suas quasi nihil esse intelligunt, si
cū infinito excellentiarū numero quæ in Deo laudari debent, cō-
ferantur. Hæc autē cognitio silentij, atq; admirationis pretiosior
est apud Deū, quā cæteræ omnes laudes, quibus extollitur. Sic igi-
tur nos cum laudare etiā debemus, quæ laus diuinæ maiestati cæte-
ris omnibus iucundior erit. Quod etiā significauit David dicēs: co-
gitatio hominis confitebitur tibi & reliquæ cogitationis diē festū
agent tibi. Præcipuā festiuitatē Deo celebramus, cum illū cogita-
tionū, affectuum, laudumq; nostrarum reliquijs laudamus. Hoc
est quando post quā in eo laudando defatigati sumus, & iam de 27
fecimus, admirabilē Dei magnitudinem atq; perfectionē non pe-
nitūs nos laudare posse cognoscimus, dicimusq; nos in eius laudi-
bus deficere, nec minimam quidē illarum partē satis dignē posse
commendare. His reliquijs præcipuam diuinæ maiestati festiuita-
tem agimus. Gloriosum esse duxit Salomon reginā Sabba maie-
statem, magnitudinemq; suam admiratā fuisse, atq; obstupuisse.
Atq; etiam rex Assuerus maximi æstimauit Sanctā Esther defe-
cisse cū tanta illū maiestate intuentē. Et adeò hoc æstimauit vt de
solio suo surrexit, illāq; maximo cū amore amplexatus fuerit.
Verū quæret quis: si tā crebro beati spiritus Deū laudāt, quorsum
eos inuitat David ad Deum glorificandum dicēs: laudate Dñm
omnes Angeli eius? Ad hoc respondet D. Augustinus super hunc 28
ipsum Psalmū dicens: Quòd licet verū sit Angelos Deum laudan-
do nec defatigari, nec defecisci posse quod optimē norat David, il-
los tamē inuitat vt significet se magnopere gaudere Deū ab Ange-
lis laudari. Atq; hoc idē Augustinus hac similitudine declarat. Si
agricola vadit visurus operarios suos in vinea sua laborantes, eos-
q; summo cū feruore laborantes, atq; in labore inuicē cōpetentes
cernit, quos videns dñs vineæ tantā lætitiā ex sedula illorum dili-
gentia percipit, vt hilari aspectu eis dicat: sic sic laborate, laborate
benè enim facitis, perspicuū est hoc dicere vt lætitiā, qua propter
illorū diligentiam afficitur, manifestet. Sic etiam dicimus laudate
Dñm omnes Angeli eius. Non vt eos quidē confortemus, vt stu-
dio-

29 diosius, & efficacius, Deum glorificent: sed vt ostendamus nobis
gratissimum esse Deum ab illis tanto feruore, ac studio collauda-
ri: quasi eis diceremus: Ita, ita facite benedicti, laudate laudate
Deum: quia optimè facitis. O si cum hoc gaudio incedere con-
suesceremus exultantes in laudibus, quibus vniuersa cœlestis cu-
ria Deum benedicit: magni meriti esset exercitatio: quia siquidē
nos non possumus illum laudare, sicut in cælo laudatur; sanctissi-
mum, & pretiosissimum est vnumquemque nostrum exoptare
Deum laudando cunctas cœli Hierarchias excellere. O vtinam
altissima Dei maiestas his verbis meis efficaciam concedere digne-
tur, quò in cordibus vestris imprimantur, & ex animo cœlestem
hanc doctrinam amplectamini, & summo cum feruore sanctis
exercitationibus incipiatis intendere. Tertullianus dicit: Plinium
30 iuniorem cum prouinciarum cuiusdam prætor esset, cumq; innume-
ram hominum multitudinem in Iesum Christum credere con-
spiceret, ad imperatorem Traianum scripsisse, quærentem quid
nam de illis esset facturum, de quibus ei sic scripsit. Præter obstina-
tionem non sacrificandi nihil aliud se de sacramentis eorum com-
perisse, quàm coctus antelucanos ad canendum Christo, & Deo.
Vt cognoscatis quàm, vsitatum à priscis quondam temporibus
hoc semper in Ecclesia Dei fuerit, & quàm diluculo surgerent no-
ui illi Christiani ad Deum glorificandum: vos autem nunc vete-
res Christiani, qui à mille auis, & proavis Christianis originem
ducitis, in meridie surgitis, quanuis sit dies festus, & pergitis in
templum ad vnā missam celerrimè audiendam, & Deo vos sa-
tisfecisse iudicatis.

31 In his qui hodiè Dñm laudauerunt, illūq; summo applausu ac-
ceperunt, duo valdè notabilia nos oportet cōsiderare: alterū est: li-
cèt tanto cū honore acceptus fuerit finita tamē cōcione, diuinis of-
ficijs, miraculorumq; operatione nullū extitisse, qui eū ad buccel-
lam panis, aut vas aquæ frigidæ innitaret. O infernalem crudelita-
tem. Per charitatem Dei vos rogo fratres ne vos ita sitis. Aliqui
sunt, qui magna rosaria recitant, nec tamen ad pauperem exci-
piendum, ei que in necessitate subueniendum charitatem habent.
Quid arbitramini Dominum in illis verbis Osee, misericor-
diam volui, & non sacrificium, significare voluisse? Non vult
dicere se nolle sacrificium, sed significat se nolle sacrificium
sine misericordia. Vt autem proximis vestris compati curetis

*Tertullia. in
Apologeti-
co aduersus
gentes.*

Osee. 6.

re ob stupendā vobis referā: iā vobis cōperti sunt labores, quibus 32
 Ægyptij à Deo afflicti sunt: cōuertit enim aquas eorū in sangui-
 nē agros illorū destruxit: iumenta, & pecora, atq; etiā ipso-
 rum primogenitos interemit. Hęc igitur omnia suppliciorum genera re-
 fert Sacra scriptura illis imposita fuisse propter grauissimā quan-
 dā illorū culpā: quod si quis querat quēnā fuerit hęc culpa, pro-
 pter quā tot tāta sc̄q; pœnas meruerunt? Ad hoc respondēt diuinæ
 literæ: iuste enim patiebantur secundū suas nequitias. Etenim de
 testabiliorem hospitalitatem instituerunt. Alij quidem ignotos
 non recipiebāt aduenas: alij autem bonos hospites in seruitutem
 redigebant. Et non solum hęc, sed & alius quidem respectus illo-
 rū erat, quoniam inuiti recipiebant extraneos. Qui autem cum le-
 titia receperūt hos, qui eisdem vsi erant institutis, seuisimis affli-
 xerunt doloribus. Percussi sunt autē cecitate: sicut illi in foribus 33
 iusti cū subitanis cooperti sunt tenebris. O terribile Dei iudiciū!
 Quia enim peregrinos nolebant recipere, sed eos, qui peregrinos
 recipiebant, magnoperē affligebant: terribili supplicio illos Deus
 puniuit, & tanquā Sodomitas ad ostiū iusti Loth, illos excæcauit
 quia etiā erāt crudeles, & inhumani. Hoc est maximū suppliciū,
 quo anima in hoc sæculo afficitur: scilicet, cæcitas: nē saluationis
 tuæ ianuam scias inuenire, nec scias à peccato exire: quia cum pro-
 ximis tuis in eorum necessitatibus charitatem non habes.

Alterū, quod in his, qui hodiē Dñm laudant, possumus cōfide-
 rare est, plurimos ex his illum postea ad crucifigēdū clamoribus
 postulasse dicentes: crucifige, crucifige eū. O humanū cor ecquis
 tibi credit? idcirco dixit S. Ioānes, Iesus autē nō credebatur eis: ip-
 se enim sciebat quid esset in homine. Attēde Dñe te ab illis hono- 34
 rari, quare te eis nō credis? Nescitis (inquit) quale sit cor hominis:
 ego verò, qui illud penetro, eiusq; inuersiones penitus cognosco
 nō me ei credo. Est hic mūdus tāquā comœdia recordationis pas-
 sionis Dñi nostri Iesu Christi, quę agitur feria quinta in cœna Do-
 minis: in qua vnus & idem homo plures personas representat, qui
 enim nūc Iudę formā gerit postea B. Ioannis personā agit, & qui
 nūc figurā B. Petri gerit, postea personā latronis representat. O
 mūde quā tuū est hoc, homines enim, qui nūc sunt sicut Iudas, p-
 ditores, ac sceleratissimi, postea iudē per pœnitentiā reddūtur qua-
 si Beatus Petrus, iusti, & sancti, & qui antea erat sicut S. Ioannes,
 nunc iam est latro. Est res comœdiæ recordationis, nunquam
 de

Sap. 19.

Marc. 15.

Ioan. 12.

Simile.

35 de aliquo diffidatis, nec alicui penitus credatis: sed omnes cum ti-
 more viuamus curantes obseruare, quod dicit Ecclesiasticus: Esto
 firmus in via Domini. Firma pedem fortissimē in lege Domini, *Ecl. 5.*
 & in virtute perseuera: hęc enim res non debet leuiter, & quasi
 per ridiculum suscipi. Et alia translatio legit illic: Constans esto.
 Qui aliquam videndi rationem suscipit, quę ei ad vitam degen-
 dam cōducibilis est, in illa firmiter perseuerat. Quare igitur in spi-
 rituali vita sic, & multò etiam melius nō fiet? reliqua omnia cōsi-
 lia potes commutare, parui enim refert dummodo in via Dei cō-
 stantissimū te præbeas: hęc est enim, quę tua permagni interest.
 Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium: *Hoc autem factum est: ut adim-
 pletur quod dictum est.* Dicit hoc celebri triumpho Dominum in-
 gredientem in asina exceptum fuisse: in quo impletum est quod
 36 prædixerat Zacharias his verbis: *Ecce Rex tuus venit, &c.* Hebræi
 dixerunt Samueli: Constitue nobis Regem, vt iudicet nos, sicut *Zachar. 9.*
 & vniuersæ habent nationes. Displicuit quę sermo in oculis Sa- *1. Reg. 8.*
 muelis. Quid (inquit) non habetis Deum Regem? consiliarium in
 quæstionibus, adiutorem quę in necessitatibus vestris? Nolumus
 nisi vnum, quem aspiciamus, qui sit homo Rex. Ccepit ergo San-
 ctus Samuel magno dolore lamentari, quem Dominus consolatus
 est, dicens: Non enim te abiecerunt, sed me ne regnem super
 eos. Nunc ergo vocem eorum audi: veruntamen contestare eos,
 & prædic eis ius Regis, qui regnaturus est super eos. Nunciauit quę
 Samuel omnia verba Domini Hebræis admonens eos, vt animad-
 uerterent quid facerent, si enim Regem hominem vellent pluri-
 mis eos tributis oppressurū esse affirmavit, illi verò: Nequaquam
 37 (aiunt) Rex enim erit super nos, &c. O diabolicam pertinaciam,
 asseuerabant enim se hominem Regem esse habituros. Dedit igitur
 eis Dominus Saulem in Regem, qui qualis fuerit, planè com-
 pertum est. Etenim videbatur illis Dominus dicere. Ecce Regē
 hominem: veruntamen vos experiemini qualis sit erga vos: for-
 tassis cū vos auxilijs priuatos animaduertentis ad me conuerte-
 mini. O ineffabilem Dei probitatem, quā manifestè ostendit
 desiderium quo flagrat bene faciendi nobis & nobiscum commo-
 randi! sciens enim quantoperē homines desiderarent Regem ho-
 minem habere dicit: Ego me hominem faciam, & ero Rex ve-
 ster, & vos Regem hominem, ac Deum habebitis. Siquidē ad eò
 exoptatis Regem hominem habere adimplebuntur vestra desi-
 deria,

deria. Et (si ita dici potest) mea etiam cōplebūtur. Hic igitur potē-
 tentissimus Deus factus homo, & Rex hominum venit nunc ho-
 minum salutem perfecturus. Et in hoc ingressu completa est ce-
 lebris illa prophetia, quæ de ipso scripta erat: scilicet ipsum in-
 gressurum esse mansuetum, & humilem, sedentem super asinā.
 Mirabile est Dominum in hoc aduētu, qui erat aduersus vniuer-
 sas potestates tenebrarum, tam mitem, humilem, pauperemq; se
 præbuisse, atque in asina sedentem humilis atque infimæ condi-
 tionis hominibus comitatum venisse. Quando autem aduersus
 debilem hominum potentiam in nouissimum iudicium vene-
 rit: cum maiestate, ira, & indignatione descensurum. Quid hoc
 est? Ex hoc cognoscetis quæ pœna dignus sit homo, qui tot à
 Deo beneficia accepit; cum propter illum Deus humilis, & man-
 suetus venerit, ipse verò nullum ex hac mansuetudine fructum
 perceperit. Dignus est profectò maximæ iræ supplicio, siquidē
 ex tam ineffabili misericordia fructum noluit percipere. Quæ
 cum ita sint fratres charissimi, quando quidem nunc opportunū
 tempus, dispositionemque habemus, vt illum humilem, atque
 mansuetum excipiamus: ne tātā misericordiam despiciamus,
 cum charitate ardentissima, & gratitudine maxima illum reci-
 piamus, & pro tam singulari beneficio illi gratias agamus, vt il-
 lum in hoc seculo per gratiam recipientes illo in perpetuum in
 cælesti gloria perfrui valeamus, Amen.

¶ Feria V. in Cœna Domini:

*Ante diem festum Pascha, sciens Iesus qui venit hora
 eius, &c. Ioannis. 13.*

Gene. 18.

CV M Abraham ad ostium tabernaculi sui commoraretur
 vidit tres viatores, illesque ad pedum lauacrum, buccellam-
 que panis inuitauit. In hoc enim sibi persuasit includi totum mi-
 nisterium, quod eis poterat exhiberi. O quàm simile fuit factum
 illud huic insigni operi, quod verus fidei nostræ Pater Iesus Chri-
 stus cum iam in ostio vitæ, quæ est mors, & in charitatis suæ fer-
 uore

uore esset viatoribus, & peregrinis operatus est: illis enim pedes
 lauit, cælestique buccella eos cibauit, dicens: Accipite, & mandu-
 cate. Hoc est corpus meum. Hæc mysteria operatus est vnigeni-
 tus filius Dei in hoc vesperi, siue nocte. Atque hæc nunc alma ma-
 ter Ecclesia celebrat: in quorum celebratione nobis hoc Euange-
 lium proponit, quod sic incipit: *Ante diem festum Pascha. Vsq̄
 ibi: Venit hora eius.* Videamus nunc Domine, hora, in qua nos tan-
 tum beneficium consequuti sumus: siquidem in illa mediante tua
 sacratissima morte ius ad æternam vitam impetrauimus: nonne
 melius nostra, quàm tua hora nuncupabitur? In illa enim lucra
 tua erunt verbera, tormenta, blasphemiarum, &c. O diuinum atque
 ineffabilem amorem! quia cum hic sit thesaurus noster, vult tamē
 vnigenitus filius Dei hanc horam suam appellari: lucrū enim, atque
 emolumentum nostrum suum ipse esse ducit. Et quanquam ipse
 patiebatur: mortem tamen voluptatem esse iudicabat, quia illam
 propter homines perferebat. O dilectissimi fratres, quàm singula-
 ris est hic amor, & quanta nobis confusio, nullam enim aliam ho-
 ram nostram esse ducimus, nisi illam in qua voluptatibus fruimur,
 licet sit cum offensione huius cælestis Domini. Præterea si Iesus
 Christus filius Dei hodie maximis honoribus afficeretur, pluri-
 misque voluptatibus frueretur, non mirum esset si duo de viginti
 horarum, quas sanctissima eius passio durauit, vna tantum illi hora vi-
 deretur. Quod autem tempus, in quo nihil aliud fuit præter vitu-
 peria, flagella, tormenta, ac denique crucem: vnam tantum bonus
 Iesus horam esse iudicaret; maximus est ardentissimi amoris effe-
 ctus. O fratres, quàm euidentis signum est amorem nostrum erga
 Deum nimis tepidum esse, quod cum diuina Maiestas tot passio-
 nis horas vnam tantum propter nos esse duxerit: nos verò si vni-
 cam horam in oratione, in audienda concione, aut in alia virtutis
 exercitatione consumimus, viginti horas esse arbitramur. Signū
 (inquam) est hoc nullius, aut saltem parui amoris. Quid autem ef-
 fet si in ista hora vapularemus, aut spinea corona capiti nostro im-
 poneretur; aut demum crucifigeremur? quare non confundimur
 fratres hæc animaduertentes?

In finem dilexit eos. Beatus Augustinus super hæc verba dicit;
 Dominū dilexisse suos in finem, id est, in se; id est, vt semetipsum
 illi traderet. Etenim hic est finis, in quem operū nostrorū sagit-
 tas dirigi oportet. *In finem dilexit eos.* Vt ipsi illum peculiariter

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

Augustin.

suam

simile.
Chryso.

Galat. 3.

simile.

firmum haberent. Beatus Cyrillus dicit: *In finem dilexit eos.* Hoc est, tunc ardentioris amoris signa illis ostendit. Beatus Chrysostomus dicit: Omnia terminis, ac finibus suis septa teneri. Et dicere: Dominum dilexisse eos in finem, esse dicere: eius amorem illuc peruenisse, quod ultimò potuerat peruenire, scilicet peruenisse, ad terminos amoris, neque ultra progredi potuisse. Etiam in finem dilexit eos: significat Dominum illos usque ad vitæ terminum dilexisse. Hic quippè est perseverans amor, scilicet, qui durat usque ad mortem. Non sumus nos ita in amore perseverantes, duos enim dies diligimus; postea verò statim in charitate deficimus, & regredimur, quæcunque enim sæcularis nequicia nos regredi facit. O quãto dolore conquerebatur Beatus Paulus de inconstantia illorum Christianorum, & de parva illorum perseverantia, dicens: O insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati? sic stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc carne consumamini. Incepistis (inquit) magnæ perfectionis, & spiritualia opera facientes: nunc autem vos carnales factos esse video. Ad literam illos reprehendit, eo quod cum tanto spiritu Evangelium suscepissent, nunc ad Iudaicam legem, & carnales ceremonias revertebantur, quod quidem erat regredi. Tantum autem malum est in incepto bono firmitatem non habere, & retro cedere: ut idcirco eos tam asperè reprehendat, stultos atque insanos illos appellans, eo quod tam facile decepti fuerint. Fascinare significat malefico aspectu, atque venenoso intuitu infantibus nocere; quod Hispanè dicimus [*aojar*:] & dicens eis: quis vos fascinavit; illos quasi teneros infantes leuissima quaq; occasione deceptos fuisse significavit. O quãmeritò vos huius etiam mali possumus reprehendere, qui tanquã pueri vnius foeminae oculo dei cimini: te etiam ò foemina, quam vnius viri oculus deperdit, quis vos fascinavit ò insensati? quia cū Deum diligere coeperitis, tam parua occasione regressi estis, & ab incepta charitate defecistis. Optimum vinum, optimum fundum efficit; & quod in fine erit, est melius: fundus vini de Ribadauia melior est, quàm quod in initio cuppæ abstractum est. In malis autem vinis peius erit in fine, quæ sunt fæces. Sic etiam perfectus amor semper melior, atq; perfectior efficitur usque in finem. Inconstantium autem hominum amor in dies magis, ac magis deficit, quousque consumitur, & in fæces conuertitur. Et quod in hac re magis miserandū est, hoc est, quod cum in bonis operibus in-

firmi,

8 firmi, atque inconstantes simus; in malo tamen nimis perseverantes, seu potiùs pertinaces sumus: sicut lamentabatur Hieremias, dicens: Indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuer-
ti. Navis licet vêtus aspiret, si anchoræ in profundum iactæ sunt, non poterit nauigare, nec ulterius progredi, quanquam in illo loco, in quo est, non quiescit; sed semper huc, atque illuc declinat: sic etiam peccatoribus voluptatum, honorum, odij, cupiditatumque anchoris alligatis; licet sæpenuerò Spiritus sancti flatus aspirat, prædicationibus, ac sanctis sermonibus excitat: nò ideò à suis pessimis statibus commouentur: quanuis in ipsis statibus, in quibus commorantur, crebris timoribus, scrupulis, ac moribus conscientia deflectuntur. Et tamen quæ male parata habent, quæque illicitè possident, nolunt derelinquere: adeò vincetos eos retinet Sathanas. O perditæ, ac miser concubinarie, quàm fortiter ad concubinam istam deuinctus es, tu verò ò auare, ac cupide quàm tenaciter illicito isti lucro alligatus es. Abscindite, abscindite funes istos, & anchoras ab isto periculoso loco extollite, ut ad salutis portū nauigare valeatis. In cælestem nauem Iesum Christum oculos conijcite: considerate quomodo per sui ineffabilis amoris pelagus usque ad littus, hoc est, usque ad mortem nauigat.

In finem dilexit eos. Beatus Augustinus super hunc locum dicit: Tunc in Salvatore nostro Iesu Christo duplicem fuisse amorem, quorum alter eum admoebat, ut in hac vita remaneret ad amicos suos consolandos, qui eius discessum grauitè, ac molestè patiebantur: alter verò illum abire compellebat. Si enim (inquit Dominus) ego non abiero, paracletus nò veniet ad vos. Hoc duplici
10 amore clementissima Domini viscera oppugnabantur. O Christe Iesu maxime animarum nostrarum Redemptor. Dic quæso, utri horum amorum mauius satisfacere? vis abire, ut nobis Spiritum sanctum mittas: an vis remanere, ut moerorè nostrum tollas?
Cum dilexit suos, in finem dilexit eos. Ut meum erga vos (ait Dominus) amorem ardentissimum cognoscatis, utrique horum satisfaciam: alter me abire, alter verò remanere compellit. Volo igitur & abire, & simul vobiscum remanere. Volo discedere, in cruce moriens: & volo manere in admirabili altaris sacramento. O benedictus sit talis Deus! ò glorificatus sit tam suavis amator ac Dominus. Aduertite quàm meritò dixerit Sanctus Euangelista: *In finem dilexit eos.*

Hieremias.
simile.

Joan. 16.

ES

*De Cœna facta cum iam diabolus misisset in cor. &c. Ut hæc verba per se
spicue intelligantur, oportet nos declarare quomodo Sathanas in
anima operatur. De hoc enim nequissimo spiritu dicit Beatus
Paulus: Qui nunc operatur in filios diffidenciarum. Et quid operatur?
hoc ex philosophia constat: Omne quippe agens, sibi simile pro-
ducit. Hoc igitur conatur diabolus quoad potest hominem sibi
similem efficere, superbum, scilicet, crudelem, mendacem, conuul-
tuosum, &c. Denique alium diabolum illum reddere intendit.
Ideo dicitur: Vnus ex vobis diabolus est. Sed queret quispiam:
quomodo hoc efficit? quia est res scitu dignissima, illam nunc de-
clarabo. Circa quod primò animaduertendum est, diabolum nec
posse liberum arbitrium cogere, nec per se spiritualem animæ no-
stræ partem attingere valere: potest tamen inferioribus eius viri-
bus officere, præcipueque phantasiam alterare, & in ea quicquid
vult, vt anima cogitet, collocare. Et sic vt appetitus, affectiones-
que nostras ad malum excitet, maximi cuiusdam pictoris vtitur
artificio, qui id quod pingit, sæpè depingit, non quidem sicut il-
lud est, sed sicut ei libet. Vnde nos ad alicuius rei amorem vo-
lens commouere illam pulcherrimam, & nimis amabilem depin-
git, licet res ipsa talis non sit: si verò ad alterius rei odium nos in-
citare conatur, illam deformem, atque execrabilem nobis repræ-
sentat. O quam pulchram depingit vindictam homini furio-
so! & quam decorum avaro, & quam elegantem hono-
rem superbo! quamque difficilem atque acerbam virtutis viam
pœnitentibus depingit. Atque vt terribile huius maledicti: at-
que nefarii opificis artificium intelligatis: vnâ, & eandem rem
nobis nunc pulchram, nunc verò deformem pingit, & sic cor
nostrum ad amorem, aut odium accendit. Hoc artificio vsus
est cum hoc infœlici discipulo, cui lucrum, & pretium, quod
ex venditione sperabat adeò decorum, atque vtile depinxit, vt
pro illo autorem vitæ Pharisæis tradere non dubitaret, illi hoc
representante diabolo. Si hanc pecuniam acquiseris neces-
sitatibus tuis poteris occurrere, & sic tot labores cum hoc
homine non tolerabis: postquam autem sacrilegam illam at-
que simoniacam prodicionem commisit, tam vile, atque perai-
ciosum lucrum illud ei depinxit, vt id secum habere noluerit,
sacerdotibusque illud reddiderit. Nec verò hoc contentus est:
sed tam pulchrum atque conducibile ei pinxit suspendium, vt
absque*

14 absque vlla mora se laqueo suspenderit. Sicut etiam idem Satha- 2. Reg. 13.
nas tam decoram pinxit Amnon filio David, sororem eius Tha-
mar, vt ad eam turpiter accesserit: postea verò ipsam nimis odibi-
lem, & deformem repræsentauit. O fratres mei, quam crebrò vos
hoc modo decipiet, nisi centum oculos habeatis, & diligentissimè
ab eius fraudibus caueatis. Quòd si Iudam tam nefariam proditio-
nem commisisse admiramini, quare super vobismetipsis nõ ob-
stupescitis: cum toties pro minori pretio, quam triginta argenteis,
& aliquando pro nihilo hunc ipsum Dominum vendideritis, eo
quòd passi fueritis, vos ab his diaboli repræsentationibus decipi?
Hoc artificium, quo Sathanas tentat, ingenuè declaratum est in
admirabili quadam visione B. Ioannis: etenim dicit se puteum abyssi
si apertum vidisse. Et ascendit (inquit) fumes putei sicut fumus
fornacis magnæ, & de fumo putei exierunt locustæ in terram. Et
15 paulò post: Et facies earum tanquam facies hominum, & habebant
capillos, sicut capillos mulierum, & dentes earum sicut dentes leo-
num erant. Hæc locustæ, quæ ab inferis exierunt, sunt diaboli. Vbi
Ricardus de sancto Victore notat hostem cum tentat, prius quasi
hominem nos rationibus aggredi. Et hoc est, locustas habere facies,
quasi hominum: postea accedit promittens voluptates, & illecebris
hominem blandiens, quod per mulierum crines significatur: ter-
tiò tandem terroribus comminatur, dicens, Si hoc non feceris, in
morbum incidēs, in paupertatem deuenies, & honorem amittēs,
qui quidē sunt dentes leonum. Immisit hinc Sanctus Euangelista hæc
parenthesin prodicionis Iudæ, vt Saluatoris nostri Iesu Christi
amor in homines clarius appareret: quia quo tempore homines
indigniores erant, ipse tunc mundo maiora contulit beneficia.
16 Vt autem humillimum opus lauari pedum referat, illius ma-
gnitudinem, qui ita se se humiliavit, prius commemorat, dicens:
Sciens, quia omnia tradidit ei Pater, &c. Domini huius seculi semper
querunt villicos parcos; vt quouis ipsi tanquam domini se se ma-
gnificos ostendant, plurimaque polliceantur; villici tamen largiendo
se parcos præbeant. Vice versa fecit æternus Pater, elegit enim vil-
licum liberalissimum, qui est Christus Redemptor noster, in cu-
ius manibus omnia bona sua constituit, sciens illum esse liberalis-
simum, atque omnia hominibus largiri, siquidem & sui ipsius
prodigum se præbet. O miserum illum, qui nescit ex eius liberali-
tate fructum percipere.

Et quia à Deo exiit. Non solum sapientiam, diuitiasque eius recensuit, verum in hoc etiam generis eius nobilitatem detegit, dicens eum filium esse Dei. Et eius sanctitatem etiam manifestat, cum dicit: *Et ad Deum vadit.* Sancti enim tantummodo ad Deum vadunt; mali autem ad infernum æternis ignibus cumburendi properant. Hic igitur sapientissimus, locupletissimus, nobilissimus, atque sanctissimus: *surgit à Cœna, & cum accepisset linteam præcinxit se.* Admonens in hoc ita nos oportere curare, vt alios mundemus, vt puritatem nostram periculo nõ offeramus. Ita submergentibus se in mari occurramus, vt simul cum eis non submergamur. Chirurgus, qui quando vulnere medetur, sibi non præcauet, totus sanguine maculabitur. Qui sibi nequam est, cui bonus erit? Idcirco Dominus linteo se præcinxit volens discipulorum pedes abluere, ne se inficeret. Et postquam eos lauit, dixit: *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Id est, nõ solum nos humiles esse, atque bene operari docuit, sed etiam bene operandi rationem erudiuit. Potest enim aliquod opus de se moraliter esse bonum; ratione verò modi, quo factum est, nõ erit meritorium. Ideò dicitur: *Iuste, quod iustum est persequeris, vt viuas.* Cibus quidam potest esse bonus, & tamen incomestibilis, quia est malè conditus. Perdix optimus cibus est: veruntamen, si eum assatur, comburitur, nihil prodest: nec verò defectus est ex parte cibi, sed ex parte coqui, qui illum male condiuit. Maximè perpendunt sancti patientiam, & obedientiam, quam Abraham præstitit in illo holocausto filij sui: prudentiamque qua in omnibus disponendis vsus est. Cui cum Deus diceret: *Tolle filium tuum vnigenitum, &c.* Dicit Sanctus Textus: Igitur Abraham de nocte confurgens strauit asinum ducens secum duos iuvenes, & Isaac filium suum. Animaduertite prudentiam sancti viri, quòd de nocte surrexit ne vxor eius hoc cognosceret: quòd si Sara intelligeret, ralia faceret, tantumque dolorem se percipere ostenderet, vt fortassè Abraham virum suum in periculo poneret, ne Deo obtemperaret: atque vt hæc inconuenientia tolleretur, quasi vir prudentissimus de nocte surrexit. Cumque iam ad vallem montis accederet, dixit ad pueros suos: *Expectate hic cum asino.* Ego autè, & puer illuc vsque properantes postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Noluit famulos secum deferre, quia cum Isaac virtute præditus esset, summoperè à famulis amabatur. Et fieri posset,

Eccle. 14.

Deut. 16.

Gene. 22.

20 set quòd illum à patris etiam inuiti manibus auferrent, & sic nunquam Dei præceptum compleretur. Abraham autem omnia circumspectus, & ita hic cibus sale prudentiæ optimè conditus fuit, ideoque Deo gratissimus extitit: sicuti ei Angelus declarauit, dicens: *Nunc cognoui quòd timeas Deum.* Non vult Deus seruos suos stultos esse, nec imprudentes, sed sapientes, atque circumspectos. Et qui imprudenter Deo seruit, est sicuti qui in tenebris currit, qui quò maiori impetu properat, eo in maiori periculo versatur confringendi caput: sic ille, qui cum ardenti spiritus seruore Deo inseruit, nisi prudentiæ luce gubernetur, in maiori periculo versatur. Vnum autem ex ijs, in quibus præsertim hæc prudentia requiritur, est quòd sic de aliorum lauacro curemus, vt nosmetipsos non inficiamus. Et ideo dixit: *Vt quemadmodum ego feci, &c.*

21 *Deinde misit aquam, &c. Vsq̄ue ibi. Et tergere linteo, quo erat præcinxit.* Ita se Dominus linteo præcinxit, vt duæ extremitates superessent, quibus illorum ablutos pedes abstergeret. In quo docuit ita vos rebus vestris moderatè vti oportere, illisque vos cingere debere, vt semper aliquid pedibus, qui sunt pauperes super sit. Beatus Paulus nos admonet, dicens: *Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.* Si ergo ij, qui non habent, laborare, atque insudare debent, vt habeant quid pauperibus largiantur, quid eos oportet facere, qui absque suo labore locupletissima patrimonia hæreditate comparant, quibus facile pauperem necessitatibus subuenire queunt? Dicetis vobis nihil superesse, imò pluribus quàm habetis, vos indigere. Hoc ego profectò credo, quia bonis vestris Iesu Christi exemplo vos non succingitis: quòd si vos cingeretis, & in his pompis, ac fastibus viuere nolletis, absq̄; dubio vobis superesset aliquid, & multum etiam, quo pauperibus faueretis: si cupiditati atque ambitioni locum ceditis, nihil vobis supererit. Ideò Seneca de hac materia loquens similitudinem quandam canis magni, & famelici adhibuit: qui quando ad mensam sederis, si ei fragmentum panis iniicitis, illud in aëre colligit, & postea incipit sublatare. Et quamuis aliud, & aliud, & plurima illi iniiciatis, omnia in instanti deuorat, & semper remanet sublatarens. Hic est cupidus, & ambitiosus, qui canonicatum, episcopatum, præsidentiam, & vniuersi mundi dominium deuorat, & nulla re satiatur, nec ei aliquid

Tom. ij. II superest:

simile.

Ephes. 4.

Seneca.

simile.

superest: sed semper plura appetens, grūnit. Et omnia quæ acce-²³
 pit, vult sibi, fastibusque suis non recordans pauperes esse in mū-
 do. Confusio nostra est antiquarum gr̄tium libros legere, & tem-
 perantiam, qua plurimi eorum vsi sunt, cognoscere. Qui quidem
 Deum pro illis pauperem factum fuisse nunquā crediderunt: nec
 diuitē epulonem propter crudelitatem, qua in pauperē Lazarum
 vsus est, condēnatum fuisse audierunt. Nobis autē, qui Deum no-
 strum pro nobis nudū in cruce pendentem mortuū credimus, vix
 totus mundus sufficit, nec maribus, ac terris satiamur. O Deus in-
 finitæ Maiestatis, quā parum impressa sunt tua diuina, atq; effi-
 cacissima exempla in eorum cordibus, qui tuus populus nuncu-
 pantur! Scitote fratres ita virtutem, ac sanctitatem cum liberali-
 tate, ac misericordia esse coniunctam, vt apud Isaiam Prophetam
 viri iusti, viri misericordiæ nuncupentur. Vnde super illud Psal-²⁴
 mi. Scitote quoniam mirificauit Dominus sanctum suum, dicit
 quædam glossa interpretem Latinum vocabulum Græcum se-
 quurum translulisse, Sanctum: vocabulum autem quod illic in
 Hebræo est, dicit illis propriè conuenire, qui magnifico sunt ani-
 mo, ac liberali pectore. Adeo coniuncta est liberalitas sanctitati,
 vt sanctus vir magnificus, ac liberalis appelletur. Ideo de sancto
 viro dicitur: Tota die miseretur, & commodat. In quibus verbis
 significatur hoc esse præcipuum, ac crebrum munus viri iusti, vi-
 delicet omnibus benefacere, & in hoc Deum imitatur, qui sem-
 per in nos beneficia confert. Quid dicitis ad hoc fratres? satis aper-
 tē hīc probatum est vos non esse iustos, cum tam parci, ac illibera-
 les sitis. Per reuerentiam Domini Iesu Christi non ita sitis fratres:
 sed ita vos temporalium bonorum linteo præcingite, vt aliquid²⁵
 vobis maneat, quo in proximos vestros liberales vos, & misericor-
 des præbere valeatis. Attendite quod dicit sapiens: Benefacit ani-
 mæ suæ vir misericors. Et paulo post: Alij diuidunt propria, & di-
 tiores fiunt; alij rapiunt, non sua; & semper in egestate sunt. Quot
 homines negotiatores, fraudulentos, ac dolosos intuemini, qui
 plurimos dolos excogitant, plurimosque fraudulentos cōtractus
 faciunt, quibus fratres suos decipiunt, nec tamen ab ærumna vllō
 vnquam tempore exeunt. Si autem pauperibus aliquam partem
 bonorum tuorum erogaueris, cum animæ tuæ benefacies: tum
 etiam tibi Deus multo plura largietur. Cum Romæ sepulchrum
 quoddam aperiretur inuentus est in eo lapis, in quo verba hæc
 insculpta

Luc. 16.

Isai. 57.

Psal. 4.

Psal. 36.

Prov. 11.

²⁶ in sculpta erant: Expendi, donauī, seruauī, habuī, habeo, perdidi.
 Et conuenientes plurimi Philosophi, & viri eruditi, cognouerūt
 hunc esse horum verborum sensum: Quod expendi, habuī, quod
 donauī habeo, quod seruauī, perdidi. Quasi mortuus loquere-
 tur, dicens solum bonum, quod fecerat, illud se nunc habere, & eo
 perfrui.

Venit ergo ad Simonem Petrum. Ex his verbis infert Diuus Ioan-
 nes Chrysostomus Iudam primum fuisse, quem Dominus laua-
 re cœpit. Videtur enim Sæctus Euangelista significare Dominū
 iam alium antè quàm ad Beatum Petrum accederet, abluisse, &
 quicumque alius esset, eadem Diui Petri vrbānitate vteretur, nisi
 ille, quem adeo diabolus excæcarat. O quis adeo dignus esset, vt
 illum, quem vniuersi Angelorum chori adorant, coram eo pro-
²⁷stratum videret, qui eius sanguinem nefaria proditione tradebat.
 O nimis profundam humilitatem! quod vnigenitus filius Dei
 pedes Iudæ manibus suis acciperet, lauaret, atq; suo sacratissimo
 ore deoscularetur! Dicit quidam vir contemplatiuus tantam fuisse
 se lachrymarum multitudinem, quam clementissimus Iesus præ
 illius compassione effundebat, vt illæ ad eum abluendum suffice-
 rent, Iudam verò ne sanctissimum Dominum videret, caput alio
 diuertisse. O perspicue cordium scrutator optimè cognita, atque
 perspecta habes Domine eius viscera; sæpenuerò in illū oculos
 conijcito, plurimas ab oculis tuis lachrymas effunde, millies illū
 osculare, optimè etenim nosti nihil horum esse profuturum.
 Quare igitur Domine cum illo tempus consumis? O ineffabi-
 lem Dei clementiam! in hoc quippe eius misericordia satis ma-
²⁸nifestè declaratur: cum etiam & præscitos ad se curet allicere.

Quando infirmus est iam desperatus à medicis, eū derelinquūt,
 nec amplius volunt visere, nec de illo curam habent. Pater tamē
 & mater eius, qui eum tenero amore complectuntur: diuitias
 suas nihilominus in eo curando consumunt, noctes insomnes du-
 cunt, nec vllō vnquam tempore ab eo recedunt, vt eum om-
 nibus rationibus curent. O bone Deus quantus est amor, quo
 hominem prosequeris! nam etiam reprobo, & præscito reme-
 dia non cessas adhibere, vt eum ad te conuertas. Vt cognosca-
 mus fratres neminem, nisi sua culpa condemnari. Quam di-
 ligenter curauit impiū Pharaonem ad monitionibus, miracu-
 lis, ac denique verberibus ad se conuertere, & quamuis hæc om-
 nia

Chrysesto.

simile.

Exod. 8.

nia nihil ei profutura esse cognoscebat, non ideo desistit tãquam elementissimus Pater illum curare, quousque ipsemet se in mare demersit. Contemplamini autem Iudam, qui iam Dominum tradere proposuerat. Et tamen quã crebrò illum admonet, dicens: Melius esset ei, si natus non fuisset homo ille. Singulare corporis sui beneficium in eum confert, pedes eius abluit, amicum illum appellat, &c. Quousque ipsemet laqueo se suspendit. Hæc est vna ex rationibus, quare Dominus Iudam lauit. Hanc ineffabilem misericordiam, qua cum peccatoribus vtitur, significauit Dominus illa parabola ficulneæ. Arborem (inquit) fici habebat quidam plantatam in vinea sua, &c. Dixit autem ad cultorem vineæ, &c. Et eam volebat succidere: quorsum hoc dicebat? vt cultor vineæ pro illa eum rogaret. Sicuti Moysi peccatum populi reuelant, vt pro eo apud se intercederet. Et verba illa, quæ dixit cultor vineæ: Dimitte illam vsque dum fodiam circa illã, & mittam stercora: significant remedia, quæ Deus ad peccatorem curandum inuestigat. Si Dominus nunc omnes arbores, quæ fructum non ferunt, euelleret; quã pauci homines in seculo remanerent! Quid autem erit de illo, qui non modo ipse non fert fructum, verum alios impedit, & pervertit, quominus illum ferant? Et quãdo iam Deus iustitia sua compulsus hominem à terra euellit, tollens eum ab hoc mundo, dicit diuina Scriptura illum hoc facere lachrymantem. Tanta est eius in homines misericordia; vt dicatur: Deducant oculi mei lachrymam per noctem, & diem, & non taceant, quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei. Hæc sunt verba Domini plorantis propter supplicium, quo peccatores punit.

Tu Domine mihi lauas pedes? quod ego facio, tu nescis modo. Arbitremur hæc verba non D. Petro solum, sed nobis etiã omnibus dici. Quando aliquod vobis accidit infortunium existimate aliquando vos illius causam esse intellecturos, quod si in hoc seculo non fuerit, abtq; dubio in futuro erit. Quãdo auceps immittit accipitrem ad capiendã ardẽã, nõ statim directè ad illã tendit: sed ad dexterã, siue ad sinistram pergit longè ab ea remotus: & qui de ventione nihil intelligit, arbitrabitur accipitrem potius fugere, quã ardẽã capere conari; veruntamen illam in altum volans accipiter soperat: & decidens super illam vnguibus apprehendit. Plurimis rebus vtitur Deus cum hominibus, quæ magis ad eorum

Luc. 13.

Exod. 52.

Gene. 6.

Hiere. 14.

simile.

rum incommodum, & perditionem, quã ad commodum videntur artinere, quibus singulis dici potest: *Nescis modo scies autem postea.* Hoc intellexit Sanctus Iob, cùm videns se vndique doloribus circumseptum, & humano videri quodammodo derelictum à Deo, adeò vt dixerit: Quasi arbori euulsæ abstulit spem meam. Et sic me habuit quasi hostem: adeò tamen confidens cor habebat, vt dixerit: Etiam si occiderit me, in eo sperabo. Poteri (inquit) Sathanas cum facultate Dei mihi vitam adimere, non autem spem meam valebit extinguere. Sic etiã David vndique infortunij circumseptus dicebat: Ego autem semper sperabo, & adiciam super omnem laudem tuam. Quo magis tribulabatur eo magis os eius laudibus replebatur. Quid vobis videtur fratres de his sanctis viris, qui altissimas radices in Deo egerant? Sic oportet vos facere in omnibus tribulationibus vestris, considerantes eas à Deo prouenire, qui quidem facit, quod vobis potius expedit. Hoc significauit per Hieremiam, dicens: Putas ne Deus è vicino ego sum, & non Deus de longè? gloriatur Deus se Deum expertum esse. Non sum (inquit) Deus nouitius, non sum Deus ab heri, vt quid vnicuique conuenit, ignorem. Ijs qui in aduersitatibus conquerimini, dici hæc Dominus. Sicut medicus vetus, & expertus, cui cùm infirmus dicit illum in medicamentis errare, respondet: Non sum medicus ab heri, plures, & grauiores morbos curavi, quã hunc. Sed quare Deus animæ meæ: siquidem eorũ pedes volebas abluere, nonne conuenientius esset; hoc post Cœnam, quã in medio Cœnæ facere, vt illis Cœna non proli? O profunda mysteria! Comedens bonus Magister paschalem agnũ cum discipulis suis legi veteri finem imponit, & sacratissimum corpus suum in cibum illis donans, introducit legem gratiæ. Inter duo igitur tã disparia extrema aliquod interuallum esse oportebat: quod autem conuenientius interuallum esse posset, quã pedum ablutio? Ad significandam puritatem, quã hæc lex gratiæ requirebat, sinceritatemque non solum manuum, per quas opera designantur: sed pedum etiam, qui significant affectus, quibus ad hoc sacramentum accedere oportet. O patres mei sacerdotes attendite, qualem puritatem à vobis hic Dominus petit, quia enim hæc deest cum tam modico affectu, & deuotione hodie viuimus. Nam quamuis peccata venialia non impediunt gratiam: impediunt tamen spiritualem affectum, & deuotionem. Atque

Iob. 19.

Iob. 13.

Psal. 70.

Hiere. 23.

simile.

32.

hæc est causa, quare cum quotidie sacratissimum Domini corpus³⁵ assumamus, non sumus mortificati, nec præ devotione erumpimus. Nam siquid est hoc sanctissimum Sacramentum ex opere operato confert gratiam, quomodo in compositione, actionibusque nostris: in affectu, & devotione tot gradus gratiæ non apparent? quare tam remissi, ac tepidi post multos annos, quibus celebramus, incedimus; sicuti prima die? quia peccata venialia impediunt devotionem.

Bernar. li. 2. de confide. ad Eugenium. Beatus Bernardus quaerit, quid nam sint peccata venialia in viris Ecclesiasticis? Et dicit. Nugæ in ore secularis nugæ sunt. Non progrediuntur ulterius, ibi manent. Verum nugæ in ore sacerdotis blasphemie sunt. Ulterius procedunt, licet sint peccata venialia: quia grauiora peccata sunt. Hoc dicit per exaggerationem. Quid autem erit, si sint alia grauiora res? Malachias Propheta dicit. Et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes, si nolueritis audire, & si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus exercituum: maledicam benedictionibus vestris. Ecce ego mittam super vos brachium, & dispergam super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum. O quam terribilia verba! o infelicem sacerdotem, qui ea non senserit. Ut hoc melius intelligatur, notandum est, quod in lege veteri ex sacrificijs dabatur sacerdoti armus animalis, quod offerebatur, & brachium cum armis, & venter etiam. Dicit igitur Dominus: Efficiam, ut hic armus & brachium tibi non proficiat, & venter sit stercus vultui tuo. Hoc est, efficiam ut omnia tibi in malum, confusionem, & condemnationem conuertantur. Super quo dicit Dominus Hieronymus: Quales sunt sacerdotes, talia sunt sacrificia. Quid vir sancte? nunquid sacrificium mali sacerdotis non est tam sanctum, sicut sacrificium boni? Nunquid ambo pariter non conferant? Etiam; sed vult dicere: quales sunt sacerdotes, talem esse fructum, quem ex sacrificio recipiunt. Attendite per charitatem patres mei, verba quae dicit sancta Ecclesia in offertorio huius festiuitatis. Sacerdotes (inquit) Domini panes, & incensum offerunt Deo: ideo sancti erunt, & non polluent nomen eius, id est non ponent obicem virtuti Dei peccatis suis, ne illis diuinum mysterium non proficiat. Lapidem altaris, quod gentes prophanarant, quia sacrilegium erat in illo sacrificium offerri, eo quod idolorum sacrificijs fuerat pollutum: imperauit Iudas Machabæus, ut in loco nimis mundo reponerentur. Et reposuerunt (inquit) lapides in monte in loco apto, quoad usque veniret Propheta, & responderet de eis,

Bernar. li. 2. de confide. ad Eugenium.

Malach.

Hierony.

1. Mach. 4.

38 eis. Ergo si Dominus Deus noster ad eam puritatem, ac munditiam delatatur, ut lapides altaris sui iam idolorum sacrificijs pollutos in mundo, ac syncero loco voluerit collocari: qualem puritatem a nobis exspectet, ut sacratissimum corpus suum in nostris visceribus assumamus? Non dubito, quin quantum interest inter illos altaris lapides, & hoc sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum tantum oporteret interesse inter illam, & nostram puritatem, si fieri posset. Hoc diuinitus exaggerat Diuus Paulus, dicens: Non enim accessibilis ad tractabilem, & accessibilem ignem, & turbidem, & caliginem, &c. Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei viuentis Hierusalem caelestem, & multorum millium Angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in caelis: & iudicem omnium Deum, & spiritum iustorum perfectionum, & Testamenti noui mediatorum Iesum, & sanguinis asper-

39 sionem melius loquentem, quam Abel. Nam sanguis ille vindictam, hic vero misericordiam efflagitat. Et de illo monte dicit hic B. Paulus: Si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Si igitur multum interest inter hoc mysterium, quod in monte Sion, & illud, quod in monte Sinai celebratum est: quia hic est verus Deus, & verus homo Iesus Christus millibus Angelorum, beatorumque spirituum circumspectus, ubi etiam pretiosi eius sanguinis effusio, & mors sanctissima representatur. Si igitur bestia, quae montem illum tangebatur, lapidabatur. Homo bestialis, qui diuinum hoc mysterium tetigerit multo dignior est lapidatu, ut certe in perpetuum in inferno lapidabitur, nisi tanti sacrilegij in hoc seculo poenitentiam egerit. Nec verò illic solum punietur: verum etiam dicit B. Paulus loquens de hoc

4. sanctissimo Sacramento. Etiam in hoc seculo plurimos grauissimis morborum, mortisque poenis puniri. Et sic postquam dixit: Qui cumque manducauerit panem hunc, & biberit Calicem Domini indignè, reus erit corporis, & sanguinis Domini, statim inferius subdidit, dicens: Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Quid scimus de multis, quos infelici interitu perire conspiciamus, de quibus alijs, quos longissimis, grauissimisque infirmitatibus affligimus, utrum fortasse hoc sit supplicium culpe, quam commiserunt accedentes aliquando indignè ad sanctissimum Eucharistiæ sacramentum? D. Cyprianus aliquot terribilia supplicia, quibus Deus homines puniuit, eo quod indignè ad sacrosanctum hoc Sacramentum accessissent commemorat, & postea dicit: Vnusquisque confide-

Hebr. 12.

Gene. 4.

Exod. 31.

1. Cor. 11.

Cypria. in

serm. de lap.

sis.

Dan. 5.

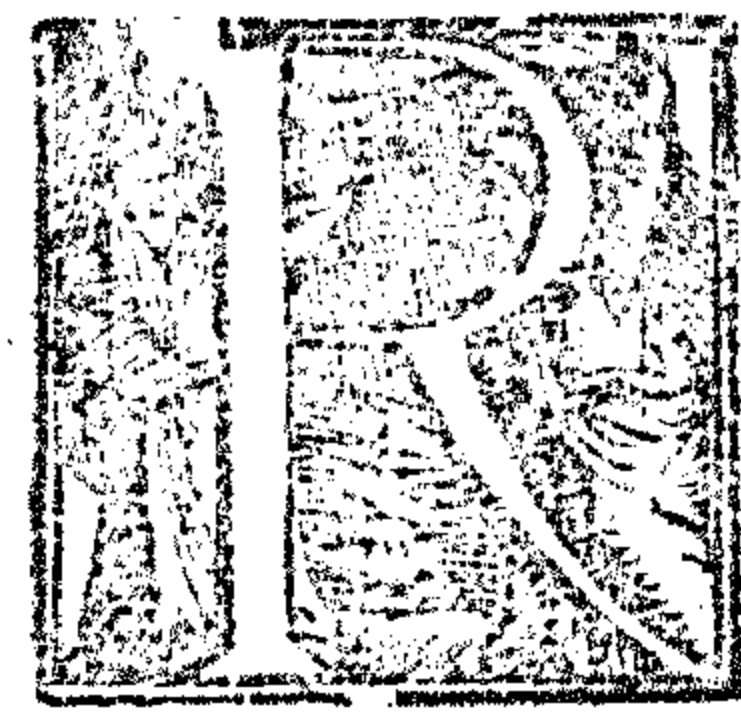
simile.

ret non quid alius passus sit, sed quid pati, & ipse mereatur: neque
 euasisse se credat, si cum interim poena distulerit, cum timere pius
 debeat, quæ sibi Dei iudicis censura seruabit. Quia Balthasar
 Rex Babylonis prophanè consecrata templi Hierosolymitani te-
 tigit vasa, metuendo illo supplicio punitus est. Quid igitur spe-
 ras tu, o peccator incoelix, immunda anima, & turpi corpore ad
 Deum totius puritatis ac sinceritatis accedens? O quanto cum ti-
 more, ac reuerentia oportet accedere illos etiam, qui maximam
 præparationem fecerunt? Quasi si famulus in mensa magni ali-
 cuius domini vas poneret, quod in hospitali fuerat, & in eo pau-
 peres vomere consueuerant: licet iterum, atque iterum illud ablu-
 ret, semper tamen vereretur, ne aliquid in eo dominus suus inue-
 niret, quod illi displiceret, & sic illud in ipsius oculos conijceret.
 Sola enim recordatio, quod tam obsceno ministerio seruierat, 42
 sufficiens esset, ei intestina reuoluere. Talè oportet aditare Chri-
 stianum mensæ huius diuini Domini, licet sibi mundus, & absq;
 peccato esse videatur: cum antea vas fuerit, in quo Sathanas tur-
 pia desideria, & opera vomuit. O infinitam Dei pietatem, quod
 talibus vasis, quæ diaboli ministerio seruierunt, ipse vult uti: sed
 quamuis diuina Maiestas conuersos peccatores non horrescit; pec-
 cator tamen semper timidus debet accedere. Fratres charissimi
 per reuerentiam huius Domini, qui ad eum vos diligit, ut ad anima-
 rum uestrarum salutem semetipsum in cibum vobis reliquerit,
 vos rogo, ut hæc, quæ vobis hic dixi, semper memoria teneatis:
 & recordemini Dominum, ut sacros Apostolos suos diuino cor-
 pore, ac sanguine suo cibaret, prius eorum pedes abluisset, eisq;
 dixisset: *Qui lotus est, non indiget nisi, ut pedes lauet.* Ut, scilicet, puluerem, 43
 si quis fortè pedibus adhæsit, excutiat. Significando in hoc mag-
 nam puritatem, qua vult nos ad diuinum eius corpus accedere:
 ut cibis hic non solum vita gratiæ nos viuificet, sed affectu etiã,
 feruore, spiritualibus viribus, donoque perseuerantiæ, aliarumq;
 complurium gratiarum beneficijs nos ditet, & in posterum cæle-
 stis gloriæ faciat esse participes, Amen.

Sermo

Sermo in Passione Domini.

*Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus ad-
 uersus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini
 animis vestris deficientes.* Paul. ad Hebræos. 12.

2

RES EST mirabilis visu quomodo sacra scriptu- *Gene. 21.*
 ra in cerorem Agar sigillatim, atq; diuisim com-
 memorat, doloremque quo affecta est discedens
 de domo Abrahæ cum filio suo Ismael: refertq; il-
 lam abiectissem puerum subter vnam arborẽ, quæ
 ibi erat. Dixit enim: non videbo morientem puerum,

3

& sedens contra leuauit vocem suam, & fleuit. Dolorem autem,
 quem sacratissima virgo Maria Domina nostra ex obitu dile-
 ctissimi filij sui percepit, lachrymasque innumeras, quas in eius
 sanctissima passione perfudit, silentio maximo prætermittit.
 Copiose etiam refert lachrymas Sancti Patriarchæ Iacob arbitra- *Gene. 37.*
 ris filium suum esse defunctum, de quo dicitur: scisisque vesti-
 bus indutus est cilicio lugens filium suum multo tempore. Extẽ
 se etiam narrat dolorẽ Iob audientis omnes liberos suos mortuos *Iob.*
 esse domumque super illos corruisse. Et de illo dicit quod tunc
 surrexit, & scidit vestimenta sua tonso capite corruens in terram.
 Virginem autem sanctissimam vniuersam domum Israel, at-
 que totum terrarum orbem super vnigeniti filij sui dorsum ca-
 dere vidisse, quasi silentio prætermittitur. Magnoperè etiam *Tobi. 10.*
 exaggeratur apud Tobiam tristitia Annæ propter absentiam
 filij sui Tobix, vbi dicitur: Flebat mater eius irremediabilibus
 lachrymis atque dicebat: Heu heu me fili mi! ut quid te misimus
 peregrinari lumen oculorum nostrorum: baculum senectutis no-
 stræ, solatium vite nostræ: spem posteritatis nostræ? O Anna ma-
 ter Tobix quid filium tuum deploras, quem Angelus Raphael
 deduxit, comitatusque est, saluumque atque incolumem domum
 tuam reduxit? desine lachrymas Mariæ sacratissimæ matri crucifi-
 xi Iesu, cuius filius non ab Angelo quidem sed ab atrocissimo Iu-
 dæorum populo, non incolumis reducendus, sed durissime cruci
 affigendus deducitur. Quod autem has lachrymas fileat diuina

ll 5 scriptu-

2. Reg. 18.

scriptural Memorat etiā fletum David ob mortē filij sui Absalō, & quomodo contristatus rex fleuit, & quōd sic loquebatur: fili mi Absalon Absalō fili mi. Quis mihi tribuat, vt ego meriar pro te? Absalon fili mi, fili mi Absalō. Nec verō David proprijs oculis filium suum à quercu pendentem, tribusq; lanceis transossam aspexit, sed tantū audiuit. Hæc autem mœstissima mater suis met oculis intuita est elegantissimum Iesum filium suum sanguine suo perfusum, à cruce pendentem, fortissimisq; clavis affixum. Hæc verō omnia tanto silentio diuinæ literæ prætermittant? Hoc autem maiorem nobis affert admirationem: quōd cum Sancti Euangelistæ tam diuisim labores omnes ac contumelias diuini Redemptoris nostri descripserint, cumq; tam sollicitos se præberent in sanctissimi filij afflictionibus enarrandis, mœrores, & angustias tristissimæ matris silentio inuoluerint. Ad hoc respondeo, dolores Iesu Christi filij Dei dolores fuisse redemptionis, atq; idcirco Sanctos Euangelistas illos tanta cum diligentia scripsisse, quia oportet eos ab omnibus sciri, vt debitæ illis gratiæ referantur. Dico etiam non opus fuisse labores sanctissimæ virginis explicari: quia ex ijs quos sacrosanctus filius passus est, facile conijci potest, quot, quātosq; amatissima mater fuerit perpeffa. Nam anima magis est vbi amat, quā vbi animat. Et quia hæc sancta virgo magis in Iesu Christo filio suo quā in semetipsa morabatur, quia plus eum, quā se diligebat: idcirco maximè filij sui afflictiones sensit, atque etiam consensit, quia diuinæ voluntati summopere conformata erat: nimis enim mundi remedium exoptabat. Eclipsato igitur & obscurato sole, qualis remaneret luna, quæ totum lumen suum à sole recipit? Et sic commemorans Diuus Ioannes hoc dolorosum mysterium dicit: stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius & soror matris eius Maria Cleophe, & Maria Magdalene. Et referens Sanctus Euangelista beatissimam virginem immediatè post crucem ante omnes alias, quæ aderant, significauit hanc afflictissimā matrem magis sensisse crucem, & ea, quæ in illa tolerata sunt, quā cæteras omnes. In mensa regis nemo alius præter reginam comedit. Principes, & reliqui magnates comedunt in mensa status: sic etiam quādo supernus rex Iesus Christus manducabat in mensa crucis tormentorum cibos: quis alius nisi regina mater eius in hac mensa manducaturus erat? reliqui omnes

Ioan. 19.

7 omnes principes & magnates hoc est Apostoli cæteriq; sancti in status mensa manducant: id est aliud tormentorum, ac crucis genus patientur. Itaque clementissimi Iesu labores ac tormenta nullus sanctorum sensit sicut sanctissima eius mater. Et hoc est illam solā in eius mensa manducare. O quam merito potuit dicere hæc afflictissima mater verba illa Hieremiæ, quæ ad aliud propositū ipse dixit: Tēdit arcū suum, & posuit me quasi signum ad sagittam. Factus est Christus Iesus arcus quādo corda misericordiæ suæ infinitè fecit arcū ex virga iustitiæ. Id est, quādo misericordia iustitiæ rigorem fecit reflecti. Hunc arcū Deus permisit tēpore passionis tendi. Et ideò diceret beata virgo. Pater æternus tēdit arcū suum, quādo permisit tendi, & posuit me quasi signum, vt reciperem omnes sagittas dolorum, & angustiarum, quæ ex illo immittebantur. Et hæc est ratio, quare stabat iuxta crucē, & nō sedebat: quare nō sedes o benedicta virgo fatigata & dolore, & itinere? quia posuit me quasi signū ad sagittam: & si sederem per altū transirent sagittæ, nec cor meum attingerent. Præ nimia hominū multitudine, si sederem, non possem profectò videre omnes labores, ignominias, ac tormenta, quæ sanctissimus filius meus pertulit, & ideò vt cuncta prospicerem & sentirem, stabam iuxta crucē erecta. Stabat etiā, quia graue est corpori sedere, quādo cor erectum est: quomodo sessura erat in solo, quæ cor affixum habebat in ligno? In diluuiō vniuersali, non inuenit columba vbi requiesceret pes eius: sic etiam in hoc diluuiō passionis non inuenit mitissima columba vbi sedere posset. Si sanctissimum caput aspiciat, spinis illud circumseptum videbat. Si in pedes, ac manus oculos conijciebat, clavis transossos eos intuebatur, si in oculos, cruore coopertos eos videbat, si in sacrosanctum corpus aspiciat, totum sanguinis plagis confutum videbat: non habebat vbi spiritu quiesceret, & ideò corpore stabat. Etiam stabat, vt nos doceret si sanctæ crucis mysteria sentire volumus non oportere nos in terrestribus rebus sedere: affectuosè enim in eis collocati ferè nihil bonum sentiemus, nec sapiemus. Sed vellem ego scire o maxime Redemptor animæ meæ. Quare ad transfigurationem tuā discipulos tuos deduxeris, qui te gloriosum cernerent, benedictamq; matrem tuam reliqueris: hodie verò eam assumis vt te morientem videat, illos verò derelinquis nē te tot tormenta perpeti cōspiciant? Nūquid nō præcipiebat lex, Nō coques hocdū in lacte matris?

Thren. 3.

Gen. 8.

Deut. 22.

matris? quomodò igitur quoquitur hodiè filius in lachrymis matris, & mater in sanguine filij sui? etiã præceptũ erat: qui inuenerit nidum auis & matrem pullis vel ouis desuper incubantẽ; nõ tenebit eã cũ filijs, sed abire patietur captos tenẽs filios? Siquidẽ ergò tu ò coelestis passer in crucis nido à crudelissimis carnificibus laceraris quare mitissima etiam passercula, quæ est mater tua, etiam lacerabitur? Nam remanente tuo pretioso sanguine in terra, cute in cruce, carne in sepulchro, anima in sinu Abrahe, in omnes has partes erat ipsa sanctissima virgo diuisa, & in tot frustra purissimum eius cor discerptum. Vnũ fragmentũ erat in terra cum sanguine, aliud in cruce cum cutis partibus, aliud in sepulchro cũ corpore, aliud in sinu Abrahæ cum anima, atq; etiam aliud in monte Caluariæ cum ijs, qui ex sua familia illic lamentabantur. O fili æterni patris siquidẽ legis sancitor es, quare illam violas? Nõnẽ præcipit lex, non immolabitur vna die ouis cum foetibus suis? quæ nam mitior fuit ouis hac sancta virgine, & quis mitior agnus, quã tu, qui tollis peccata mundi? quare igitur vis ò Domine, vt eadem die & in eadem cruce offerens tu temetipsum æterno patri sacrificium, etiam tua mater sanctissima ibidem immoletur? Ad hoc respondet Beatus Anselmus filium Dei voluisse, vt mater sua sanctissima illi vltimæ mortis suæ horæ interesset, vt eam vnicam hæredem suam institueret tanquam proximiorẽ consanguineam. Quando Patriarcha Iacob mori voluit, dilectum filium suum Ioseph accersuit dixitque ei. Dò tibi partem vnã extra fratres tuos, quã tuli de manu Amorrhæi in gladio, & arcu meo. O dulcissime Iesu, qui ad pedem crucis defers sacratissimam genitricẽ tuam in hora mortis tuæ, illamque hæredem constituis super arcum crucis & super sagittas, ac dolores, vniuersorũque, quæ illis comparasti. Et ita meritorũ tuorum illam hæredem esse voluisti, quo eius intercessione æternus pater gratias, quas cum illis laboribus meruisti, eis diuideret, pro quibus ipsa illum exoraret. Quod cùm ita sit dilectissimi fratres nunc, cùm gratia coelesti indigemus ad hanc pretiosissimam virginem Mariam confugiamus, illamque suppliciter exoremus, vt eam nobis consequi velit, dicentes singuli deuotissimè. Aue Maria.

Recogitate eũ, &c. Si homines gustũ non amissemus, nihil in toto terrarũ orbe affectuosius ageretur, quã pretiosissima Saluatoris nostri passio. Plerunq; admirabilia, ad noua, atq; ad vtilia cõcurrere so-

re solemus. Nec verò quicquam tã admirabile, nouum, atq; vtile in vniuerso extitit, quã Deũ mortẽ tam crudelẽ, atque ignominiosam fuisse perpassum. Ortus, & vita immaculata Christi Redemptoris nostri aliquo modo nomen mirabilis videntur amittere, si eius morti, & tali morti conferantur. Et non solum fuit admirabilis, sed etiam vtilissima, cum omnia bona, quæ in Sancta Ecclesia sant, inde orientur. Idcirco non contentus est Diuus Paulus dicere: cogitate: sed dicit: *recogitate*. Quantum fuerit hoc beneficium non potest in hac vita penitus cognosci. Sed in alia cognoscetur. Nam ad hoc beneficium plenè cognoscendũ oportet intelligere quid nobis propter id datum fuerit, quæ est coelestis beatitudo, & liberatio ab inferno. Per illud gloriam concedi patet ex eo, quod Dominus dixit, ego veni, vt vitã habeant, & abundantius habeant. Et ex eo quod dixit Zachæo, venit filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat. Et propter hoc etiam beneficium iustos ab inferno esse liberandos ex eo patet, quod dicitur, sicut Moyse exaltauit serpentem in deserto: ita ex altari oportet filium hominis, vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quantum autem bonum sit gloria perfrui, & ab inferno liberari non potest in hac vita plenè intelligi, quousque homines sese in illa suprema beatitudine videant, & inde damnatorum tormenta conspiciant. Nam vt Esaias dicit: erunt ad visionem omni carni. Quando igitur illos clamores miseras, & ignem conspexerint, & se ab illis liberatos fuisse, & ea, quæ possident, impetrasse omnia hæc ex Iesu Christi filij Dei morte dimanasse cognouerint: quibus, quæ so-

15 oculis sacratissima illa, atque pulcherrima Domini vulnera conspicient, per quæ tanti boni ianua illis aperta fuit, & à tanto malo liberati sunt? & quot gratiarum actiones Redemptori Iesu Christo referent, qui eos redemit non corruptilibus auro, & argento, sed pretioso sanguine suo? Vsq; illud tempus non poterit omnino huius beneficij magnitudo cognosci: nec quidem tunc illud penitus poterunt complecti. Nam ad illud completẽdum opus esset passio personam, quæ est infinita, & incomprehensibilis, complecti. Ideo dictio illa: *Eum*. Quam ponit Beatus Paulus, magnam habet emphasim. *Recogitate* (inquit) *Eum*. Qui est perfectus lagus perfectionum. De quo antea dixerat: portans omnia verbo virtutis suæ. Atq; hinc fuit cõmotio, quam vniuersus mũdus ostendit.

Leui. 22.

Anselm.

Gen. 48.

Ioh. 10.

Luc. 19.

Ioh. 3.

Esai. 66.

1. Pet. 1.

Hebr. 1.

ostendit, quod tempore passionis eius obscuratus est sol, contremuit terra, conscissæ sunt rupes, monumenta aperta sunt, cardines orbis terrarum corruere videbantur. Contremuit hæc domus, quam Deus hominibus construxit: quia percutiebatur columna, & fundamentum, in quo vniuersa nitentur. Hic est ille: *Luc. 23. 44.* Ita quamuis tota vita omnium, & mille aliorum sæculorum tempus consumeretur loquendo de illo, qui patiebatur, nunquam eius perfectiones possent penitus explicari. Hic igitur tantus Dominus voluit pati, quæ passus est, ut nobis mederetur.

Exod. 10.

Vna ex magnis plagis quibus Deus tetigit Ægyptum, fuit locusta quæ vniuersam regionem destruxit, quæ cum auferre vellet flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, & arreptam locustam proiecit in mare rubrum, vbi penitus consumpta fuit. Cum quæ Dominus plagæ illi aliter mederi posset, hæc potissimam rationem ele- *17* git, in qua redemptio nostræ modum figuraret. Peccatorum enim locustæ, quæ non solum Ægyptum, verum vniuersum etiam terrarum orbem destruebat; voluit Deus sua immensa charitate in mari rubro sacratissimi sanguinis, passionis, mortisque suæ consumere. Ita prædixerat S. Micheas dicens: deponet omnes iniquitates nostras, & projiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Vnde quotiescumque; æternum patrem placare volumus, ut peccata nostra dimittat: pretiosissimum hunc sanguinem atque sanctissimam mortem ei ob oculos proponere debemus, quo illum ad ea dimittenda moueamus. Aliquæ fuerunt foeminae, quæ virorum suorum, qui ab hostibus suis fuerant interfecti, sanguine cruentatas tunicas conseruarunt, ut illas filiis suis adultis ostenderent, quod eos ad patris sui mortem vlciscendam concitarent. Nos vero vice versa facere oportet: debemus enim æterno patri corpus dilectissimi filij sui Iesu Christi offerre, non ut eum ad iracundiam quidem, sed ut ad misericordiam, peccatorumque veniam prouocemus. Hoc significauit Deus præcipiens Hebræis, ut sumerent de sanguine agni, & ponerent super vtrumque; postquam, & in superliminaribus domorum, in quibus comederent illum. Ut aspiciens Dominus liminaria illa sanguine intincta pertransiret ulterius percutiens gladio suo Ægyptiorum domos, illas vero in quorum liminibus esset sanguis agni, indemnes relinqueret. Sic enim dixit: erit autem sanguis vobis in signum in ædibus, in quibus eritis, & videbo sanguinem, & transibo vos, nec erit in vobis plaga disperdens quando percussero terram Ægypti. O admirabile mysterium, quid opus *erat*

Exod. 12.

gerat tibi Domine sanguine, qui esset tibi in signum, ad domos civium tuorum cognoscendas? Quid? nonne omnia nuda, & aperta sunt oculis tuis? Nequaquam profecto necesse erat Deo ad domos suorum cognoscendas, ut sanguine conspersæ essent: hoc autem præcepit, ut nos erudiret, quid ad suam diuinam maiestatem placandam facere deberemus. Scilicet, ut sanguinem immaculati agni, qui in cruce effusus est, in diuino eius conspectu proponamus: per eum enim, & cum eo illum sedabimus. Quid autem hic omnipotens Dominus pro hoc tanto beneficio à nobis petat, ipse explicauit, loquens cum sponsa, beneficii magnitudinem prius declarauit dicens: sub arbore malo, suscitavi te: tibi corrupta est mater tua: tibi violata est genitrix tua: in his verbis mundi ruinationem, ipsiusque remedium comprehendit. Omnium mater iuxta arborem vetitam violata, corruptaque fuit, integritatem, id est, diuinam gratiam, originalemque iustitiam amittens. Dicere igitur Dominum, vbi mater nostra corrupta fuit, ibi nos ab illo resuscitados fuisse, significat per arborem vetitam mundum perditum, per arborem vero crucis redemptum, atque reparatum fuisse. Cumque huius singularis beneficii magnitudinem declarasset, subdidit statim quid pro illo petat dicens: pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Verba sunt hæc sponsi in cruce pendentis, dicentisque anime Christianæ, ut imaginem illam sponsi sui crucifixi semper in corde suo gerat impressam, ne vnquam tanti beneficii sit inmemor. Etiam vult sponsus, ut eius signaculum in brachijs nostris sit positum, id est, in operationibus. Ideo enim præcipue tot tormenta pertulit, ut nos moueret ad patientiam *21* cum tolerantia pro eo, atque ut in eius ministerio mirabilia operaficeremus. Ad vniuersum enim mundum, atque etiam mille mundos redimendos vna gutta pretiosi eius sanguinis sufficiebat. Quapropter o anima Christiana posita in imaginatione tua ante hunc coelestem sponsum considera illum tibi dicentem: Pone me, ut signaculum super cor tuum. Beatus Chrysostomus *Chrysost.* sic dicit: Nunquid si per singulos dies mortem subiremus pro eo, qui nos ita dilexit; meritum hoc, vel minimam eius partem exoluere possumus? & quandoquidem nequaquam debitum hoc exoluere possumus, saltem adimpleamus, quod hic nobis præcipitur. Et Beatus Bernardus, Beatus Bonaventura, alijque sancti patres nobis diligentissime commendant, nequa dies prætereat, *Bernard. Bonavent.* quin

Cant. 8.

Mich. 7.

Chrysost.

Bernard.

Bonavent.

quin

Aug. lib. de
vigin.

quin aliquantulum tēporis in huius beneficij cōsideratione con-
sumamus, atq; in hoc cælesti sponso pro nobis in cruce pendente
contēplando occupemus. Ad hoc nos etiā inuitat D. Augustinus
dicens: inspicite vulnera pendētis, sanguinē morientis, pretiū re-
dimentis: caput habet inclinatum ad osculandū, cor apertū ad dili-
gendū, brachia extensa ad amplectendū, totū corpus expositū ad
redimendū: hæc quanta sint cogitate, hæc in statera vestri cordis
appēdite, vt totus vobis figatur in corde qui totus pro vobis fuit
affixus in cruce. Idcirco dicit Beatus Paulus: *Recogitate eū, &c.* Hac
consideratione fulciebatur sanctus Apostolus ad omnia huius scē-
culi infortunia toleranda. Et sic cū dixisset: Christo confixus
sum cruci, viuo autē iā nō ego, viuit verò in me Christus: statim ra-
tionē addidit dicēs: qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.
Quid etenim iustius, quā pro eo pati, qui propter me passus est?

Gal. 2.

Vt autem sciatis fratres charissimi quid vobis cogitandū sit, ra-
tioni consentaneum erit, aliquot hic passionis loca recenseri, quæ
quidē maximi sunt doloris, atq; afflictionis plena. Verū quis ho-
diē linguam habebit ad loquendum? Cū amici Iob illum in ster-
quilinio sedentē, lepramq; ac vermes testa radentē aspicerēt, quē
anteā tam prosperum, atq; honestatū viderāt, adeo obstupuerūt,
vt exclamantes plorauerint, scissisq; vestibus sparserint puluerē
super caput suū in calum, & sederint cum eo in terra septem die-
bus, & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum, videbāt
enim dolorem esse vehementē. Res mirabilis! Tā obstupescēti fue-
runt, vt nullus eorū omnibus his diebus præ stupore, verbum ei
fuerit locutus. Sic enim obmutuerunt. Quod si illi tanto repleti
sunt stupore videntes hominem vulneribus illis percussum: quā-
topere nos deberemus obstupescere contēplantes Deū, & homi-
nē in cruce pendentem, leprosum, vulneribus confitum laceratū,
manibus trāsossū, nec habentē linteum, nec saltem restam, qua
se mūdaret, sicut Iob: Si illi obmutuerunt, & septem dies ne verbū
quidē locuti sunt, quomodo loquemur nos cū ante oculos tale spe-
ctaculum habeamus? Quapropter hodiernus dies lachrymis po-
tius, quā verbis est aptus: immēsi enim dolores Iesu Christi cru-
cifixi melius deplorari, quā recēseri possunt. Hodie fieri oportet,
quod dicit Hieremias. Deduc quasi torrentem lachrymas, neque
taceat pupilla oculi tui, hodie enim moritur flos Israel. De quodā
die dicebat Deus: omnis anima, quæ afflictā non fuerit die hac pe-
ribit

Ihren. 2.

Leui. 23.

25 ribit de populis suis. Etiam dicere possumus satis malum signum
esse animæ, quæ hodiē non fuerit afflictā, cum hoc maximē ratio
postulet. Veruntamen, quauis hæc res passionis sentiēdo aptio-
res sunt, quā dicendo: oportet nos de illis quo meliori modo po-
terimus aliquid agere.

Primum recogitate quomodo hic clementissimus Dñs in hor-
to *Cæpit parere, & tedere.* O anima mea tenera nunc obsecro efficia-
ris contēplans illum potentissimum Dominum (de quo dixit *Psal. 103.*
David qui respicit terram, & facit eam tremere:) nunc pauore ple-
num esse, vt te securitate repleat. Recogitate quomodo in cœrore
plenus à discipulis suis recessit ad patrem oraturus. Quod vt Bea-
tus Lucas narraret, dixit: auulsus est ab eis. Quia se ab eis segrega-
ri durū illi erat quasi anima ab eius corpore auelleretur. O ineffa-
bile Dei erga homines charitatē! O anima Christiana quomodo
25 recedis tu ab hoc Deo, à quo tantopere amaris? & tandiu, & absq;
vlla sensatione & dolore? non equidem negare potes, hoc ex amo-
ris defectu prouenire.

Luc. 22.

Iob. 2.

*Et factus est in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttae
sanguinis decurrentis in terram.* In oratione, quam ad patrē habebat,
diceret, credo, illud Esaiæ, sine causa, & vanē fortitudinē meā con-
sumpsi. O ingratos homines! o corda marmorea iā enim Deus do-
let, quod pretiosissimus eius sanguis nō est omnibus profuturus.
Hic erat dolor, qui sanctissimum Redemptorem maximē crucia-
bat. Videbat enim se cum tantopere laborasset racemationem esse
se percepturum, diabolum verò cum nihil in vinea fecisset, fere to-
tam vindemiam esse laturum. Cōsiderate dilectissimi fratres quo
27 maiori affectu atq; attentione poteritis nullum martyrū, quan-
tuncunq; acerbissima tormenta pateretur, sanguineis guttis infu-
dasse: & hæc fuit res in omnibus sæculis inaudita. Tantaq; fuit san-
guinis, quo sudauit, abundantia, vt postquā vestes illo madefactæ
sunt, magna illius copia in terram exciderit. O terra, quæ talem à
Deo liquorem recipis, ne illum absorbeas, vt animæ nostræ in eo
perfundantur. Fons paradisi voluptatis, de quo dicit sacra scriptu-
ra in quatuor partes diuidebatur. Et fluuius (inquit) egrediebatur *Gen. 2.*
de loco voluptatis ad irrigandum paradysum, qui inde diuiditur
in quatuor capita. Hic autē diuinus fons nō in quatuor quidē, sed
in innumerabiles partes diuidebatur, ex omnibus enim poris san-
guis abundantissimē defluebat. O sanguis cælo multo pretiosior
Tom. ij. mm quo-

Hirenus.
lib 3. ca. 32.
aduer. here.

Jud. 11.

quomodo tam paruo precio venderis? O felicissimam animam, 28
quæ ex tanto bono fructum non erit percipere. Beatus Hirenus
probans Christum Redemptorem nostrum veram carnem assum-
psisse, dicit. Alioquin enim non sudasset globos sanguinis. In quo
verbo adnotatur maxima sanguinis multitudo, quam illic Bonus
Iesus effudit. Prouenitque hic sudor ex maximo quodam conflictu,
qui in sanctissimo eius corde tanquam in campo gerebatur inter
amorem, & timorem. Naturalis etenim timor vehementissimus erat;
nostræ etiam salutis amor ardentissimus in eo vigeat. Et adeo com-
fortatus est amor, ut timorem à corde expulerit, qui quidem absque
magna violentia non potuit exire: & sic quando exiturus fuit tan-
tus fuit agor, & seruator, ut factus fuerit *sudor eius sicut gutta sanguinis,*
Eccl. Dux Iephte procedens ad bellum contra filios Ammon vo-
tum vouit Domino dicens: si tradideris filios Ammon in manus, 29
meas: quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ,
mihique occurrerit reuertenti cum pace à filiis Ammon; eum ho-
locautum offeram Domino. Reuertenti autem Iephte in domum
suam occurrit ei vnigenita filia sua; neque enim habebat alios libe-
ros. Qua visa lachrymis persusus scidit vestimenta sua, & ait: Heu
me filia mi decepisti me, & ipsa decepta es. Aperui enim os meum
ad Dominum & aliud facere non potero. Cui illa respondit: pa-
ter mi si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque
pollicitus es concessa tibi vltione, atque victoria de hostibus tuis.
Dixitque ad patrem: hoc solum mihi præsta quod deprecor: di-
mitte me, ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam
virginitatem meam cum sodalibus meis. Qua mortua constitutum
fuit inter virgines Israel ut semel in anno mortem eius lamentare 30
conuenirent. O admirabilis dux Iesu Christe, qui promissisti æter-
no patri te sacratissimam humanitatem tuam virginem elegantissi-
mam in holocaustum pro victoria de peccatis, & diabolis reportata
esse oblaturum. Lamentabatur filia ducis illius eo quod nupta non
fuerat, ut sobolem in mundo relinqueret, quæ diuitias suas pos-
sideret. Sic etiam plorabat tua sacratissima humanitas, tuaque vir-
ginitas, eo quod cum tu in mundum veneris ut animas fecun-
dares, easque bonorum operum foetus faceres producere: mo-
reris virgo, absque tanta generatione, quantam desiderabas. Non
deploras Domine corruptibilem, sed incorruptibilem virginitatem.
Magis enim anima Deo, quam virgo marito indiget. Plorat Chri-
stus

31 Iesu: Iesus virginitatem suam, quia sine spiritali generatione moritur:
quid ploras o dulcissime redemptor animæ meæ? plango virginitatem
meam: quia vix in mundo reperi, quis mecum matrimonium vellet contra-
here, nec quis meis diuinis inspirationibus vellet pregnari. Plango
virginitatem meam: quia cum triginta tres annos in hoc mundo cum
tot miraculis, prædicationibus, bonisque exemplis vixerim: videor
mihî parum fructus percepisse: in comparatione plurimorum labo-
rum, quos pertuli. Plango virginitatem meam, quia cum ego pro
hominibus moriar, vix reperio quis ex morte mea velit fructum
percipere, nec quis pro maximis meis beneficiis gratias mihi ve-
lit agere. Quod si virgines Israel conueniebant virginis illius obi-
tum ploraturæ: quanto magis nos Saluatoris nostri mortem lamē-
tari oportet, siquidem mortuus est, ut nos à perpetua morte libe-
32 raret? Animaduerte o anima Christiana Christum omnibus me-
bris suis sanguineas lachrymas effundere, quia ex diuinis eius me-
ritis non vis fructum percipere. Attende illum tibi dicere. *Aperi* *Cant. 5.*
mihî soror mea, sponsa: quia caput meum plenum est rore & cin-
cinni mei pleni sunt guttis noctium. Aspice illum totum suo pre-
tioso sanguine conspersum in obscura, & frigida nocte: aperi ei
cor tuum siquidem tot labores patitur, ut in illud ingrediatur.

Illi sic in hoc agone commoranti *Apparuit Angelus confortans*
eum. Quid est hoc Domine? tu, qui alios à periculis, & calamita-
tibus liberas; tu, qui Ionam à ventre ceti liberaisti, quique David *1. Reg. 22.*
à Saulis manibus eripuisti, Danieleque à lacu leonum abstra- *Dan. 6.*
xisti: Angelum accersis, qui te adiuet, & consoletur? O vere
prælate, & qui gaudet facere illa, quæ alij faciunt! ut enim
33 *sanctissimus Dominus fratribus suis conformaretur, voluit ab*
Angelo confortari. Vnde dixit quidam: sicut verè infirmatus est,
& verè tristatus; noluit spernere confortationem per Angelum à
patre missam ut nos doceret in afflictionibus nostris Angelos ex-
poscere oportere, qui nos confortentur, & in illis deficiamus. Quæ
verba dixerit ei Angelus consolans illum, non refert Sanctus Euân-
gelista, ut deuoto, atque affectuoso contemplanti locum meren-
di cedat. Veruntamen, ut aliquorum seruatorum Dei voluntati fa-
tisfaciam aliquot nunc recensebo, quæ potuit dicere prophie-
tis innitens, quæ hoc ita prædixerunt. Accedens Angelus ad
moestissimum, nimisque fatigatum Dominum, sic illum æter-
ni patris nomine alloquitur. Dilectissime fili satis superque ti-
m m 2 bi com

bi compertum est meum erga te amorem nullis terminis septimum 34
 teneri, omniaq; mea tibi à me tradita fuisse, vt ab æterno illa possi-
 deas: ego in te semper, tuq; in me in perpetuū cōmoraris, vbiq; q;
 sis. Quia autē peccatorum causam volens propugnare illā vt tuam
 suscepisti: iustitia mea exposcit vt te absq; vlla misericordia cru-
 ciatibus tradā & de te vno suppliciū sumā, quod, de singulis pecca-
 toribus sumpturus eram. Optimè nosti fili mi lege vfitatū, atque
 obseruatum esse: quod in cuius potestate furtū inuenitur, ipse fur
 ti poenas luat. Quis tua sacratissima mēbra sufficeret cruciare, nisi
 iustitia mea in te omnia peccata inclusa reperiret? scriptū habes in
 ostio tuo: Hic peccatores recipit: & non es puniendus tanquā pec-
 cator? Omnes quasi oues errauerunt tenētes vnusquisq; viā suam:
 & quia tu vnice fili mi de cælo in terrā pro illis soluturus descendi-
 sti, in te vno omniū iniquitatē constituam & pro peccato populi 35
 mei te puniam: & in humanitate ista quam assumpsisti te affligā
 vt illos à te vno saluos esse apertè omnibus innotescat. Vniuersus
 orbis contra te arma suscipiet: Sol & Stellæ in morte tua obscura-
 būrur: terra motu suo tua sacrata mēbra faciens cōtremiscere, san-
 ctissimū corpus tuū affliget: aqua in sel amarissimum vinum que
 in acetum acerrimum conuertetur. Inimicorū tuorū voluntati te
 tradam, quibus ego permisi, vt in te omnem furorem, omnem do-
 lorem, omnem denique immanitatē exerceant, & illi quos in pe-
 culiare populū elegisti, blasphemabunt, atrocissima que mor-
 te afficient te. Veruntamen confortare fili mi: nam denique perdi-
 tam ouem recuperabis, illam que à peccati luto abstrahes, atque in
 amoenissimum beatitudinis pratum deduces.

Surrexit tunc Dñs nimis ad patiendū cōfortatus: & inueniens 36
 tertio discipulos suos dormientes dixit eis: *Dormite iam & requiesci-
 te.* Et sic vigilauit, eosque dormiētes, ac quiescentes custodiuit. O
 ineffabilem huius diuini pastoris clementiam! cōsiderate quomo-
 dō vigilat, vt oues eius requiescant contēplamini pijsima eius vis-
 cera: nam paulò antea cum illos reprehendit, quia dormiebant:
 statim eos excusauit dicens: spiritus quidem promptus est: ca-
 ro autem infirma. Nunc, autem illos vigilans custodit. Perpendi-
 te quomodo quanto propinquior erat morti, tantò magis suum
 ardentissimum amorem erga discipulos suos ostendebat: & eo
 tempore quasi sui ipsius immemor aliorum tranquillitatem cu-
 rabat. Cum ita vigilaret cohortē ad se apprehēdendum sensit pro-
 pera-

Luc. 15.

37 perare. In horto erat Susanna balneās se quādò ab illis maledictis
 senibus cōprehensa: falsoq; accusata fuit. Sic etiā dulcissimus Re-
 dēptor quo tēpore suomet sanguine fuerat balneatus à ministris
 iniquitatis comprehensus fuit. Sciens autē Dñs illos propinquare
 discipulos suos excitauit, vt dicit Diuus Marcus, dixitq; eis: *suffi-
 cit, venit hora ecce filius hominis tradetur in manus peccatorū, surgite eamus.*
 Eamus (inquit) ad illos recipiendos, qui mihi mortem inferre vo-
 lunt. O benedictus sit talis Deus, benedicta talis charitas. Si exis
 Dñe ad recipiendos eos, qui te volunt apprehendere, quomodò
 nō exhibis obuiam eis, qui veniunt, vt tibi seruiant? & *Adhuc eo lo-
 quente venit Iudas, & cū eo turba multa cū gladijs, &c.* O peruerse, & ne-
 quā homo nō sufficeret te illū quasi rem aliquā vilissimā triginta
 argēteis vēdidisse, (secundū quippè doctores, qui de hac materia
 loquantur, totū pretiū erat trecenti dipondij, argenteus enim vale-
 bat decē dipondios) & tā vili pretio illum vendidisti, quod nullo
 precio poterat æstimari. Maiori equidem pretio vendi solet aries
 in emporio. Nec verò hac tāta simonia cōtentus es sed quasi canis
 assuetus venationi, qui Hispanè dicitur [*De muestra,*] sacrilegam tur-
 bam p̄cedis, vt eis māsuētissimum agnū quasi immanissimis bel-
 luis ostendas, qui eū moribus conficiant? *Recogitate cū quitatē, &c.*

Hic considerare poteritis mysteria, quæ illic acta sunt, crudeli-
 tatemq; qua illic vinctus, & ab horto inter illā atrocissimā bellua-
 rū turbā deductus est. O sancta sanctorū, ô arca deifera interiūs,
 & exteriūs diuinitate deaurata quā transfersam te video, animad-
 uerto māna tibi effundi, ex quo vniuersa hominū salus dimanat.
 O quā atrociter legales tabulæ, atq; etiam ipse legislator percuti-
 39 tur, atq; per terram trahitur. O virga Aaron potentissima quā
 reflexam te ictibus crudelissimis aspicio? ô virga iuuentute viridis,
 virtutibusq; florētissima, virga ex radice Iesse quā excoriatam
 cortice, cunctaq; pulchritudine priuatā te video! O panis propo-
 sitionis quā immanes morsus in te crudelissimi isti canes affigunt?
 O rex David quā dispari cultu arcam Dei venerabaris, etsi nihil
 aliud erat nisi vmbra huius veritatis, non illam ita tractabas cū p̄
 gaudio ante illam saltabas regis autoritatis im memor. Non didi-
 cit profectò à te populus tuus siquidē hā non humeris quidē illam
 asportabant, sed humi deiciebant. Confracta trahitur & pedibus
 conculcata per terram, & mundi pretium effundens. O pretiose
 raceme de vinea Engaddi, quā strictè premeris, & contereris

D. mi. 13.

Marc. 15.

& omnibus cōticefcis. O animæ deuotæ pio affectu Deū veſtrū⁴⁰
propter vos ita cruciatum comitamini. *Recogitate eum, qui talē, &c.*

Contemplamini quod in hac nocte in domibus illorum pōtifi
cū iniquiſſimorū paſſus eſt, vbi alapis ceſus, cōſputus, ac plurimis
cōtumelijs dedecoratus fuit. Poſtea verò mane quòd in domo He
rodīs, & in domo Pilati pertulit: in quarū altera vt ſtultus, & inſa
nus reputatus; in altera verò quaſi malefactor plurimis, ac ſæuiſ
ſimis verberibus flagellatus eſt. Cōſiderate quomodo diuina Dei
ſapientia à ſtultitia mundi irridetur: & quomodò Herodes, & Pila
tus Deo veſtro quaſi pila ludunt: alter enim ad alterū eum mittit,
& inuicem alter ad alterū remittit. Et poſtquā illum dirutiſſimè
verberarunt: induūt eū purpura, & imponūt ei plectētes ſpineam
coronā. O terra Iudæorū, quæ lac, & mel ferre conſueueras, nunc
autem ſpinas producis, quæ creatorem tuum feriunt! & cœperunt⁴¹
ſalutare eum dicētes: *Aue rex Iudæorum.* O quā ad literā impleta
eſt hīc veritas illius viſionis, quæ facta eſt Zachariæ vbi dicitur:
Oſtendit mihi (ſcilicet Dñs) Ieſum ſacerdotem magnū ſtantē cor
rā Angelo Dñi. Nunquid non iſte torris erutus de igne? & Ieſus
erat indutus veſtibus ſordidis. Dicens hunc ſummū ſacerdotē ſte
tiſſe, denotat ſolicitudinem, & illum ſemper ſtare in adiutorium
noſtrū. Sicut illum vidit B. Stephanus. Ipſe quidem ſtetit vt nos
federemus, & quieſceremus. Et dicit: Iſte torris: id eſt: hic vnus ti
tio qui euasit ab igne. Non dicit illum eſſe prunam, aut ignē, aut
lignum, ſed torrem accenſum. In quo ſignificat Chriſtum Redē
ptorem mundi nec totum fuiſſe prunam, nec totū lignum id eſt,
nec ſolum Deum nec ſolum hominē, ſed verum Deum, & verum
hominem. Et ante quā eſſet torris, erat purus ignis, qui non pa
riebatur ſe tangi. Sed introductus ignis in torrem patitur ſe per eā⁴²
partem, quæ non ardet quæ fuit humanitas, quaſi torrem attingi:
& hic vnus torris à generali peccati igne euasit. Et hunc diuinum
ſacerdotem induerunt illi milites ſordidis veſtibus purpuræ tri
tis, & ruptis per contemptum, & illuſionē. Et ſic veſtitū, & ſpinis
coronatum in publicum protulerunt: hoc eſt, in infamiam publi
cam. Exibat filius Dei cælorum pulchritudo adeò deformis, vul
tuq; cruore, & ſputis ita infecto, vt horrorē maximum aſpicienti
bus afferret: & ſic maledicti illi homines facies ſuas aliò conuerte
bant, vt illum non viderent. Sicut ſcriptum erat qui videbant me
ſotis fugiebant à me. E metu percuffus inſœlix Pilatus propter
verba

Zach. 3.

Act. 7.

Pſal. 30.

⁴³ verba Iudæorum dicētiū: *ſi hunc demittis: non eris amicus Cæſaris:* In
nocentiſſimum agnum morte damnauit. Et conſiderandum vo
bis eſt: vix iniquiſſimi iudicis ore ſententiam fuiſſe prolata, vt
crucifigeretur bonus Ieſus: cū omnes, qui atrij oſtio adſtabant
maximum præ lætitia, & victoria clamorem extollunt. Tantum
quippe erat eorum odium in illum, vt vix quiſquam illorum tan
topere vitam ſibi, quā mortem ſancto Redemptori exoptaret.
Plauſerunt ſuper te manibus, ſibilauerunt, & mouerunt capita
ſua, dicebat Sanctus Propheta Hieremias de miſera Hieruſalem
quandò per Aſyrios direpta fuit. A cſi diceret: Non ſunt conten
ti hoſtes tui templum tuum incendio concremare, murosque
tuos ſolo adæquare, theſauros diripere, filios denique tuos
captiuos ducere, ſed vt magis te illuderent præ nimia lætitia pro
⁴⁴ clamabant, & manibus complodebant. O ſancte Hieremia ceſſa
iam plorare populi tui euerſionem: & ego, actu crudeliſſimam
Redemptoris mei ſentētiā lamentemur. Nam ſi populum tuū
extranei euertunt, illius terram arripiunt eumq; captiuant: meū
Redemptorem ſuæmet creaturæ vita priuant. Nec illum ita affli
ctum aſpicientes contenti ſunt, ſed manibus etiam plaudunt, &
præ lætitia linguis ſacrilegis conclamant.

Thren. 2.

Recogitate etiam quomodò prolata ſententia deductus eſt ag
nus manſuetiſſimus ad immolandum, & occidendum in montē
Caluariæ cum voce præconis proclamantis, & dicentis: Hoc eſt
ſupplicium, quod imperat ſumi præſes Pilatus de hoc homine:
quia eſt incantator, veneficus, & necromanticus. &c. Et quia diui
⁴⁵ nū honorem uſurpat, filium Dei ſe faciēs, & quia ſua falſa doctri
na populum decipiebat. Imperat vt ligno tribus clauis affigatur.
Qui tale facit, tale perſoluat: Tunc autem præconiū ederent An
geli in cælis dicentes: Hoc eſt ſupplicium quod æternus pater ſu
mi permittit, & conſentit de filio ſuo naturali primogenito ab
æterno, & intemeratæ, atque immaculatæ virginis filio ab illa in
tempore genito, & nato: quia eſt fons ſapientiæ, & in ſe ſperanti
bus vitā tribuit: quia potens eſt pro peccatis hominum ſatiſface
re, gratiamq; ac gloriam prædeſtinatis promereri: permittit vt
moriatur, quo omnibus medeatur. Qui tale facit, tale perſoluat.

Recogitate etiā quomodò vbi primū ad mōtis Caluarię ſaſti
giū peruenit, eū ſacris veſtibus exuerunt, quæ quidē ſanctiſſimis
pretioſæ carnis vulneribus in hærebāt, eumq; quaſi excoriatum,

psalm. 43.

Gene. 37.

& in omnium conspectu nudatum reliquerunt. Nullus est adeo sceleratus malefactor, cui desit vestis, qua patibulum patiatur, & sindon, qua inuolutus sepeliatur: hæc autem omnia bono Iesu defuerunt. O quam merito de illo prædixerat David dicens: tota die verecundia mea contra me est, & confusio faciei meæ cooperuit me. Optimè dicit: contra me est: quia vnum ex ijs, quæ illi bellum maximum inferebant, erat propria eius verecundia. O viscera mea quomodo fieri potest, quod hic non deficiatis aut in lachrymas conuertamini? Maiori enim tormento est vestro suavissimo sponso Iesu vos peccatis vestita videre, quam se ipsum accipere pelle vestibus nudatum animaduertere. Nudauerunt Ioseph tunicam talari, & miserunt in cisternam veterem, quæ non habebat aquam. Sic nudatus est cælorum imperator, & in illa aridissima cisterna collocatus, in illa cruce suspensus est, in qua ne guttâ quidem aquæ inuenit, etiam si magnis vociferationibus dicebat: sitio. Dignum est equidem consideratu quare voluerit hic diuinus Dominus nudatus mori sanctissimæque carnes suas in loco Caluarie nudatas ostendere cum ipse fuerit propheta sanctioris, atque honestioris vitæ, omnium, qui fuerunt, aut in futuris sæculis erunt? Quod quidem fecit vt nos doceret diabolum à nobis nudatis esse superandum. Denudate ergo fratres vos passionibus, cupiditatibus, odijs, omnium denique temporalium rerum affectione, vt omnino malo exuti cum Christo Iesu nudi mundo moriamini, & cum ipso per gratiam resurgatis, vt in posterum cum eo cælesti gloria perfrui valeatis. Amen.

Dñica Resurrectionis Dñi. I

Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Salome, emerunt aromata, vt venientes ungerent Iesum. Marc. 16.

V E M A D M O D V M Regias scripturas, vt autoritatem habeant, fidesque eis adhibeatur, regio sigillo muniri oportet; sic negotia maximè necessaria, quæ Christus Redemptor noster in hoc mundo egit, admirabilisque ac cælestis doctrina, quam in hoc seculo erudiuit, omnia sacratissimæ Resurrectionis eius

- 2 eius sigillo confirmata, munitaque fuerunt. Ita vt dicat Beatus Paulus: Si Christus non resurrexit: inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides nostra: omnia absque autoritate, quasi scriptura sine sigillo, remanebunt. Vnde quando à Christo Salvatore nostro personæ, & diuinitatis illius testimoniū petebatur: suam admirabilem resurrectionem in testimoniū & signū reddebat. Quando è templo oues, & boues eiecit ei; dixerunt pharisæi: quod signū ostendis nobis quia hæc facis? respondit Iesus, & dixit eis: soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Et quanquam illi arbitrati sunt eum de materiali illo templo loqui; dicit tamen Beatus Ioannes: Ille autem dicebat de templo corporis sui. Et Beatus Matthæus dicit, quando illi dixerunt Pharisei: Volumus à te signum videre, Dominum respondisse: Nō dabitur ei nisi signū
- 3 Ionæ Prophetæ: sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ. Signum omnipotentis suæ illis sacratam resurrectionem suam reddit. Qui enim seipsum resuscitat nemo alius esse potest nisi verus Deus, & verus homo. Et quamuis plurimis rationibus, & miraculis se verum esse Deum, & hominem comprobauit: vna tamen ex efficacioribus probationibus, quibus hoc confirmauit, fuit admirabilis eius resurrectio. Vnde vna ex maioribus rationibus, quibus Diuus Paulus Iesu Christi filij Dei diuinitatem probat, hæc est: dicit enim: Qui prædestinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi. His tribus rebus declaratum est illum esse filium Dei, & in fine tanquam præcipuam ponit resurrectionem. Prædestinatus non significat illic eum fuisse præuisum, sicut aliquem iustorum, vt communiter dicitur de prædestinatis: sed idem est quod declaratus, & manifestatus. Et sic dicit B. Chrysostomus, esse in contextu Græco. Itaque declaratus, & comprobatus est esse filius Dei. Primum in virtute: hoc est, in potestate faciendi miracula, & in modo faciendi ea. Secundò, propter spiritum sanctificationis, solus namque Deus alios sanctificat, gratiam, charitatem que largiri qua Deum amemus, nosque inuicem in Christo diligamus solus Dei est officium: siquidem autem Christus Saluator noster tot hominibus gratiam dedit, totque sanctos effecit, ergo Deus est. Tertio manifestatum est ex resurrectione mortuorum: ibi resurrectio sumitur actiue secundum Chrysostomum: id est, per resurrectionem

1. Cor. 15.

Ioan. 2.

Matth. 12.

Roma. 1.

Chrysof.

Chrysof.

rectionem à mortuis, quia ipsemet se suscitauit. Maximum est alios suscitare; sed plus denotat se ipsum suscitare. Hoc enim nullus alius facere potest, præter eum, qui est Deus & homo; quia quatenus homo mortuus est, & quatenus Deus se suscitauit. Si solus Deus esset, non posset mori; & si purus esset homo, non posset se suscitare: & quandoquidem semetipsum suscitauit: infallibiliter ostenditur verus esse Deus, & verus homo. Et quia hoc diuinum mysterium fidei, legisque nostræ erat sigillum, curauit Christus Redemptor noster illud in Apostolorum suorum cordibus imprimere, sæpenumerò eis apparens, plurimisque rationibus, & argumentis suæ sanctissimæ resurrectionis comprobans veritatem. Sicut affirmat Beatus Lucas, dicens: Quibus & præbuit seipsum uiuum in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis. Quemadmodum quadraginta horis probauit se vere mortuum fuisse: sic etiam quadraginta diebus suam resurrectionem sanctissimam comprobauit. Et sancti etiã Apostoli in hoc articulo persuadendo, & in hominum animos inducèdo præcipuam miraculorum suorum, ac doctrinæ vim adhibebant. Et sic dixit Beatus Petrus in electione Sancti Mathiæ: Oportet ex his uiris, qui nobiscum sunt, &c. Testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis: & infra dicitur: Virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini nostri. Et B. Paulus dicit ad hoc propositum valde notabilia quædam uerba. Hoc est (inquit) uerbum fidei, quod prædicamus: quia si cõfitearis in ore tuo Dominum Iesum Christum, & in corde tuo credideris, quod Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris. O quam decora, & consolatoria sententia Beati Apostoli, in qua magnopere credentium salus abbreviatur! Sed dicet aliquis: si istud ita est, nullus Christianorum credentium condemnatur: omnes enim hoc credunt. Verum tamen in contrarium obstat illud Matthæi: Multi dicunt mihi in illa die, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus? & in nomine tuo demonia eiecimus? & in nomine tuo uirtutes multas fecimus? & tunc cõfitebor illis, quia nunquam noui uos; Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem. O nimis metuenda uerba! quod marmor hæc audiens præ tremore non cõfringitur, cum dicat summa Veritas: Plurimos, qui miracula fecerunt, in perpetuum esse cõburèdos: quomodo ergo dicit B. Paul. Si cõfitearis, &c. saluus eris? Pro huius dubij responsione aduertendum est illum cõfiteri Christum

Act. 1.

Act. 1.

Act. 4.

Roma. 10.

1. 1.

Christum Redemptorem nostrum esse uniuersalè rerum omnium Dominum; sicut oportet illum cõfiteri: qui uerus est, & obediens eius seruus. Quid enim prodest quod tu credas, & cõfitearis illum rerum omnium esse Dominum; si tamen ab eius dominio cor tuum subtrahis, nec ei obedire uis? uis omnium aliorum eum esse Dominum, & non uis, ut tui dominetur? uis omnes illi obedire, tu uero non uis ei esse subiectus? Præterea nos admonet Sanctus Paulus, ut accedamus ad eum uero corde in plenitudine fidei. Fides plena, est in Iesum Christum credere, eumque triumphatorem, ac gloriosum cõfiteri; sicut ipse dixit: Data est mihi omnis potestas in cælo, & terra: teque puro, ac uero corde illi submittere, eiusque uoluntatem exequi: quod cum feceris, saluus eris. Et idcirco postquam S. Apostolus dixit hæc uerba: Si cõfitearis, &c. saluus eris. Statim immediatè subdidit, dicens: Corde enim creditur ad iustitiam, scilicet habendam: Nam, sicut ipse dixit: Arbitramur hominem iustificari per fidem, id est quod fides datur, ut sit prima uia ad iustificationem. Et sic innuit, quod qui credit, & non iustificatur, frustra credit, dicens quibusdam; nisi frustra credidistis.

Quia hoc mysterium tam sublime, tamque necessarium est, ideo tam alacriter ab Ecclesia celebratur, nec cessat sæpenumerò uerba illa Psalmi repetere; ubi dicitur. Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Quomodo autem in hac festiuitate oportet nos lætari, declarat B. Paulus, dicens: Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete; & ad maiorem declarationem statim addit: Modestia uestra nota sit omnibus hominibus. Non hoc modo gaudent, qui lætatur eo quod ieiunia, & tempus pœnitentiæ infinitum est, quia iam carnibus uesci poterunt, & minori cum pudore ludent, appetitibusque suis satisficient: & quia iam à confessionis uerecundia sunt liberi. Qui ita gaudent, non in Domino quidem, nec in Iesu Christi filij eius resurrectione gaudent. Quam similitudinem habet spiritale gaudium cum illo, quod ex illis rebus oritur, quas ut filius Dei ab hominum animis euelleret, mortem atrocissimam tolerauit? Mortuus est largitor uitæ, ut carnales uoluptates à mundo expelleret, pœnasque eius, ac prophanitates eijceret. Tu uero Pascha celebrare uis, te per hæc omnia penitus effundens? longè à recta uia aberras. Sæpenumerò accidit infirmum medico nimis obediisse, atque ideo celeriter ab infirmitate cõualuisse. Cùm uero in maxima dicta fuerit, medicamentaque illum magnopere debilitarint: postea

Hebr. 10.

Matt. 28.

Rom. 14.

1. Cor. 14.

Psal. 117.

Philip. 4.

Simile.

postea præ canina fame, qua premitur, tantâ ciborum copiâ mā-
 ducat, vt cum magno vitę suę periculo in grauissimū morbū rein-
 cidat. Sicaliqui vestrū hac Quadragesima spiritualiū medicorū,
 qui sunt prædicatores, & auditores pœnitentiarij, salubribus præ-
 ceptis obedistis, longamq; vitiorum dietā habuistis: & nunc pe-
 stifera quadā fame ad ea reuertimini, atq; in alia grauiora scelera
 reinciditis. O quam maxima miseria est tam parū in bono perse-
 uerare! Quod si dicatis: Pater adhuc per diuinā misericordiam in
 bonis propositis perseueramus, & hodie deuotē ad sacratissimum
 altaris sacramentū assumendum accessimus, glorificata sit pro eo
 diuina Maiestas. Cauete ne sitis tanquam sacrificæ, qui in magnis
 festiuitatibus consuecunt ponere in altari omnia pretiosa, vasaq;
 aurea, & argentea, quæ sunt in sacrario: transacta autē festiuitate,
 statim illa tollūt, & in pristina custodia reponūt. Siquidē animas
 vestras quasi altaria Dei bonis operibus, quę hucusq; fecistis, san-
 ctissimisq; sacramētis, quę recepistis, exornastis ne vos transacto
 Paschate (atq; vtinā nō sit in ipsa festiuitate) deformetis, & virtu-
 tes istas ab animis tollatis. Per amorē, & reuerentiā huius sanctis-
 simi Domini, qui hodie gloriosus resurrexit, vos deprecor fratres
 charissimi, ne in die resurrectionis illū denuō crucifigere velitis,
 sed ita vos recolligite, vt singuli cum Dauid dicere possitis: Cor
 meū, & caro mea exultauerūt in Deū viuū; & finis gaudij nostri
 sit illius gloria, qui nostrū caput est: & quia eo resurgente ad im-
 mortalē vitam spes salutis nostræ cū ipso etiam resurrexit. Resur-
 gente enim capite glorioso certū est membra, quę illi verē confor-
 mata sunt, suo etiā tempore surrectura esse. Et sic dicit D. Paulus
 ad hanc diuinā conformitatē illū confortans: Labora sicut bonus
 miles Christi Iesu. Nam, & qui certat in agone, non coronabitur.
 nisi legitimē certauerit, atq; vt ad istud illū melius excitet: addit,
 dicens: Memor esto Dñm Iesum Christū resurrexisse à mortuis:
 Fidelis sermo. O quam foelicissimum nuntium, quod Dñs noster
 Iesus Christus, qui pro nobis mortuus est, gloriosus resurrexit. At
 q; huius foelicissimi nuntij rationem reddit, dicēs: Nā si commor-
 tui sumus & conuiuemus; si sustinebimus, & cōregnabimus. Hoc
 nos in laboribus nostris debet non solum ad virtutem ardentissi-
 mē inflammare, sed etiam maximē consolari.

Hoc enim Sanctum Iob in sterquilinio sedentem, magnope-
 re consolabatur; cum hoc mysteriū mirabiliter exaggerat, dicens:
 Quis

simile.

Psalm. 83.

2. Tim. 2.

14 Quis mihi hoc tribuat, vt scribantur sermones mei; quis mihi det, *Iob. 19.*
 vt exarentur in libro stylo ferreo, & plūbi lamina, vel celte sculpā-
 tur in silice. O quam sublime principiū, in quo manifestatur quā
 magnū erat quod dicere volebat: siquidē exoptabat, vt tam singu-
 lari modo, indelebilibusq; characteribus in futurorū temporum
 memoriā scriberetur! Et quātoperē hoc desideriū in eius corde ar-
 deret, ex eo vel maximē detegitur, qd vnā & eandem rem pluribus
 verbis repetijt, dicēs: Quis mihi hoc tribuat, quis mihi det. Vide-
 mus nunc quid nā esset hoc, quod tam fixum hominū memorijs
 inhærere cupiebat! ipsemet hoc declarat, dicens: Scio enim quod
 Redēptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturū sum,
 & rursus circūdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum
 Saluatorē meū: quem visurus sum ego ipse, & oculi mei cōspectu-
 15 ri sunt, & nō alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo. O singu-
 larē fidē, & firmissimam spē hominis viuentis in lege naturali. Et
 quia res est grauissima, atq; vt nemo de horū verborū sensu dubita-
 ret: aduertite quot modis vnā sententiam repetit, in ijs omnibus
 vnā, & eadē rē significās. Nā hæc verba: De terra surrecturus sum:
 & hæc: Rursus circūdabor pelle mea: & hæc: In carne mea vide-
 bo Deū Saluatorē meum: & hæc: Quem visurus sum ego ipse: &
 hæc: Et oculi mei cōspecturi sunt, & non alius: scilicet pro me oīa
 vnā, & eandē rē significāt: O vir Dei quid te cōsolatur mortuis li-
 beris, amissis diuitijs, ab amicis tuis persecutū, & ab vxore tua af-
 flictū, toto deniq; corpore vlcere percussū? Nihil (inquit) me cō-
 solatur, nisi hæc duo: alterū, quia credo quod Redēptor meus vi-
 16 uit: alterū verò, quod in nouissimo die de terra surrecturus sum, &
 in carne mea videbo Deū. Hanc autem spē nō custodiam, vbi the-
 sauros meos custodire cōsueuerā, ne quis illam mihi arripiat, sicut
 thesauri direpti sunt: sed reposita est hæc spes mea in sinu meo. Si-
 quidem in sinu, & in corde meo est moeror, & amaritudo mea: vbi
 est vulnus, medicinā applicare volo. O quam cæleste medicamen-
 tū ad cordis vulnera curanda: scilicet spes, quod Deo in æternum
 fruiturus sum. Etiā hanc spē in sinu repositā esse significat, esse spē
 in charitate, & diuino amore innitentē. Sinus enim animæ est cha-
 ritas, & spes vt qualificata, & firma sit in charitatis sinu inclusa de-
 bet cōmorari, vt sit calida, & viuua: nimis enim frigida, & mortua
 est spes, quæ in charitate inclusa, & cōseruata non est. Nullus est
 latro, & homicida quantūcūq; sceleratissimus, qui non speret se
 esse

esse saluandum. Veruntamen, vt hæc spes extra finem commora-
tur, nimis frigida, & mortua est. Non erat talis spes S. Iob, sed repo-
sita in sinu suo. Talis erat etiam spes S. Petri, & illorum, de quibus
ipse dicebat: Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Chri-
sti, qui secundum misericordiam suam magnam regenerauit nos
in spem viuam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis in
hæreditatem incorruptibilem, & immarcescibilem, conserua-
tam in cælis in vobis, qui in virtute Dei custodiimini. Pensate
diligenter verbum illud: spem viuam, & non mortuam. Et hanc
spem viuam cælestis beatitudinis consequendæ, in eis dicit esse,
qui in virtute Dei custodiuntur, dicitq; Patrem æternum nos
ad hanc spem eleuasse per resurrectionem Iesu Christi ex mor-
tuis. Hanc igitur oportet esse gaudij nostri, atque exultationis
causam, quia cum nostro sanctissimo capite conformamur, qui
quidem est Iesus Christus, qui hodie cum ineffabili gloria re-
surrexit. Nunquam vidistis magnum quendam Dominum lu-
gubribus vestibus indutum, qui dicit se velles illas non esse depo-
siturum, quousque filius, aut amicus, aut frater suus à captiuitate
exeat; aut quousque aliquam sibi illatam iniuriam vlciscatur?
Christus Iesus frater, & amicus noster lugubri veste indutus est,
quousque de Sathana, qui totius generis humani ruinæ causa
fuit, vindictam sumpsit. Et sic dicebat: Tristis est anima mea
vsque ad mortem. Ex quo in sacratissimo purissimæ Virginis
vtero conceptus est, lugubribus vestibus se se cooperuit. Optimè
nostis fratres, corpus animæ esse indumentum, sicut dixit Iob:
Pelle, & carnibus vestisti me. Et loquens ipse Iob de afflictioni-
bus, ac doloribus suis dicit: In multitudine eorum consumitur ve-
stimentum meum. Vbi apparet illū non de his quidem laneis, aut
lineis vestibus loqui: hæc namq; doloribus non consumuntur; sed
hoc de corpore dixit: Quod quidē locutus est in figura Christi Re-
demptoris nostri, qui naturaliter posset viuere octoginta, aut centū
annos, quia erat mirificæ complexionis: sed plurimi labores, quos
in vita perpeffus est, immēsiq; dolores, quos in passione tolerauit
effecerūt, vt tā citō moreretur. Et induit benedicta eius anima san-
ctam illam carnem, quasi lugubrem vestem, quæ intonsa est,
quia illam pœnalitatibus plenam accepit, & sicut funebris ve-
stis, deferenti grauissima est: sic etiam sacratissimum eius cor-
pus Christo Saluatori nostro pœnosum erat. Sicut enim dixit
subti-

2. Petr. 1.

Simile.

Matth. 26.

Iob. 10.

Iob. 30.

20 subtilis doctor Scotus: Vnum ex ijs, quæ Christo Redemptori
nostro in vita sua graua fuerunt, fuit coniunctio animæ cum cor-
pore mortali, & compassio quam anima habuit propter labores,
quos corpus patiebatur. Postquam autem nos à captiuitate libe-
rauit, & pro nobis Redemptionis pretium soluit, diabolūque
superauit; statim lugubres vestes exuit: quia nudans se per mortē
corpore passibili, illud omnibus doloribus, ac pœnalitatibus per-
tulit, quatuorq; mirabilibus dotibus, scilicet claritate, impasibi-
litate, agilitate, atq; immortalitate exornatum induit, vt iā non lu-
gubris quidē, sed festiualis esset vestis. Vnde meritō dicere possu-
mus verba illa Psalmi: Sicut tenebræ eius, ita & lumē eius. Quales
fuerūt tenebræ passionis, & nox laborū: talis fuit lux, & splendor
resurrectionis. Qualia fuerūt opprobria talis fuit sacrati corporis
eius glorificatio, & triūphus in resurrectione ipsius. Et sic quanto
21 obscuriorē, & humiliorē se quis propter Deū apud homines fece-
rit: tāto splendidiorē illū Deus in cælesti gloria efficiet. Cauete au-
tē fratres mei, ne de vobis hoc viceuersa dicatur; sicut lumē eius: ita
& tenebræ eius. Quod quāto magis in hoc seculo diuitijs polletis,
sciētiaq; ac generis nobilitate æstimari vultis, tāto magis obscura-
bimini, & humiliabimini in futuro seculo. O in quantā obscurita-
tem, & tenebras deueniēt plurimi illustres huius seculi, qui hic ni-
mis gloriosi fuerūt: & in quantā claritatem peruenient multi, qui
in hac vita opprobrijs affecti, vilesq; apud homines habiti sunt!
Dixit Dominus Pharisaïs; Facto vespere, dicitis serenum erit: ru-
bicundū est enim cælum. Vult dicere, quod quando sol cū rubori-
bus occidit, aurora clara, ac serena illucescet. Occidit nobis sol iu-
22 stitiæ Christus Iesus. Feria sexta vesperi cum multis ruboribus,
totus rubicundus, & sanguine suo perfusus: quod fuit signū quod
hodie splendidissimus nobis deberet illucescere. Verum anima d-
uertite lunam solere easdem solis immutationes efficere, quod si
sol lucidus est: etiam luna splendorem habet: si verò sol est obscu-
rus, nec radios immittit, etiam luna luce caret, & tenebrosa appa-
ret. Vnde quando verus sol Iesus Christus factus est tanquam lac-
cus silicinus, etiam luna, quæ est sacratissima virgo Maria Domi-
na nostra mater eius non dedit lumen suum, quia eius lux ab illo
diuino sole proficiscebatur. Atque vt hoc mane sol tam lucidus,
& maioribusq; radijs illucescit etiam pretiosissima luna est letior,
& maiori gaudio repleta, quàm mulier vllō vnquam tempore vi-
sa est.

Scotus in. 3.
sent. d. 15. q.
vnicæ.

Psalm. 128.

Matth. 16.

sa est. O quam merito potuit hodie dicere sacratissima hæc virgo 23
 illud Lucæ: Congratulamini mihi, quia inueni dragmam, quam
 perdideram. Sanctus Patriarcha Abraham filium suum bis viuū
 suscepit: primum quando natus est: secundo, quando illum in sa-
 crificio recepit, quem iam mortuum reputabat; siquidem illum
 volebat interficere: & sic bis eo fruitus est. Etiam sanctus Patriar-
 cha Iacob filium suum bis viuū accepit: semel quando ortus est;
 iterum quando illi foelices nuncij relati sunt, quod viuus erat in
 Ægypto. Vterque horum Sanctorum Patrum, quando secundo
 Deus illis dedit filios viuos merito posset dicere: Congratulamini
 mihi, &c. Siquidem illos iam perditos reputabant. Veruntamen;
 o quam maiori ratione hoc poterit hodie dicere hæc mater pijsi-
 ma: Congratulamini mihi, quia pretiosissimam margaritam, quā
 perdideram, iam inueni. Nec verò arbitremini me illum inuenisse,²⁴
 se, sicuti res perditæ inueniri solent: quæ quidem nunquam tam
 bonæ, tamque pretiosæ inueniuntur, sicut amittuntur: ego verò
 illum talē inueni, vt nullis hominum, aut Angelorum linguis ex-
 plicari possit, quam pulchrior esset hodie cum eum inueni, quam
 Feria sexta quando illum in cruce perdidit. Quando in cruce ani-
 mam exhalavit illum abiectissimum, atque vilissimum omnium
 hominum perdidit: hodie verò illum cum inæstimabili pulchritu-
 dine, & gloria recuperavi.

Gaudeamus ergo etiam cum hac sanctissima Virgine: siquidē
 ipsa nos inuitat. Atq; etiā cū his sanctis mulieribus, de quibus di-
 cit Sanctū Euangeliū: quōd, *Emerunt aromata, vt venientes ungerent*
Iesum: & vnde in me vna Sabbathorū veniunt ad monumentū. Vna Sab-
 bathorū: id est prima die hebdomadæ. Hebræi solēt dicere vna die²⁵
 pro prima die: vt in Genesi: Factus est vespere, & mane dies vnus:
 id est dies primus. Et in hodierna die, quæ tunc erat prima hebdo-
 madæ, post Sabbathū diluculo surrexerunt, vt irent ad monimen-
 tum: & quanquā timebant se in monumentū non posse introire,
 quia lapis, qui ad ostium erat, nimis grauis erat, & sic dicebant:
Qui, reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Veruntamen non ideo
 ab incepta via desistebant: Nam qui verè amat, nō respicit ad in-
 convenientiam, sed solum vult facere quod debet, & amoris satisfacere
 conatur. Vnde dicit Beatus Augustinus illum diuino amoris iniuriam
 inferre, qui se Deum diligere profiteretur, si amor ille
 in eo minores effectus efficit, quam turpis, & inhonestus amor in
 eis

Luc. 15.

Gen. 21. &
22.

Gen. 30. &
45.

Gen. 1.

Augusti.

26 eis facit, in quibus commoratur. O quam metuenda sententia? in
 qua ostēditur quā periculosē decipimur arbitrātes Deū à nobis
 diligere, cum tam facile, ac tam leuibus occasionibus ab eius amore,
 ac seruitute reuocemur. Has sanctas mulieres, nec lapidis grauitas,
 nec scire illic esse custodes, qui sanctum sepulchrum custodiebāt,
 nec mortis periculū potuit impedire, quo minus vltius propera-
 rent. Considerate amorē, qui in illorum triū sanctorum iuuenū
 pectoribus æstuabat: de quibus dicit Daniel, quod cum eis diceret *Danie. 3.*
 Nabuchodonosor. Prostermite vos, & adorate statuam, quam feci:
 quod si non adoraueritis, eadē hora mittemini in fornacē ignis ar-
 dētis: illi responderunt dicētes. Non oportet nos de hac re respon-
 dere tibi. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potens est eripe
 re nos de camino ignis ardētis, quod si noluerit notū sit tibi Rex,
 27 quia Deos tuos nō colimus, & statuam aureā, quā erexisti, nō ado-
 ramus: tales enim oportet esse seruos Dei. Nec oportet eos ad incō-
 uenientiam respicere, sed facere quod debēt, sicut hi, qui respōdent,
 faciamus nos quod debemus, siue nos liberet Deus, siue nō: fiat
 in omnibus sanctissima voluntas eius. Sic etiam hæ sanctæ mulie-
 res dicebant, faciamus ex nobis quod debemus: siue introire possi-
 mus, siue non, siue interficiamur, siue liberemur: nihil aliud præ-
 ter vnū Dei amorē ante oculos proponunt. Hoc significauit spon-
 sa sponsum suū querens, & dicens. Inuenerunt me custodes, percuf-
 ferunt me, & tulerunt palliū meum, & immediate postquā depre-
 data, & percussa fuit, inuenit quasdam filias Hierusalē, & absque eo,
 quod eis aliquid laborum, quos pertulerat, narraret, eas adiurare,
 coepit dicens. A diuro vos filia Hierusalē, si inueneritis dilectū
 28 meum, vt nūcietis ei: quia amore lægueo. Duo notabilia sunt hic,
 alterum quod cū tantoperè cōqueri posset de plurimis laboribus
 quos inquerendo sponso pertulerat, de nullo illorū conqueritur:
 sed dicit, quia amore lægueo. Amor dilecti sui, desideriiq; vidē-
 di illum eā crudelius sauciabant, quam omnia vulnera, & infortu-
 nia, quæ potuit tolerare. Alterum est vis ingens amoris illius, quia
 cum loquatur eis, quæ nec ipsam, nec eius sponsum norant, ita cū
 illis loquitur, ac si illæ vtrūque cognoscerent: quia vis ardētissimi
 amoris, quæ in ea vigeat, efficiebat, vt arbitraretur omnes alias co-
 gitare quod ipsa cogitabat, sicut hodie accidit benedictæ Magdale-
 næ quādo cōmorans iuxta sepulchrū dixit illi, quē hortulanū esse
 credebat. Dñe si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, vt *Iean. 20.*

Tom. ij.

nn

ego

Psalm. 26.

ego eum tollam. O beatū illum, qui cum hac amoris efficacia Deū 29
perquirat, sic eū quærebat David cū dicebat. Tibi dixit cor meū,
exquisiuit te facies mea: faciē tuam Dñe requiram. O ardētissima
verba producta ex pectore feruētissimo amore inflāmato! Post-
quā dixit: tibi dixit cor meū, ibi stetit cū sententia, neq; vltius
progressus est: quia desiderū, & diuinus amor non eū patiebatur
rationes cōnectere, & adaptare. Et statim ab alio initio exorditur,
illudq; insolūtū reliquit, dicens. Exquisiuit te facies mea. Aliudq;
principium assumpsit dicēs, Faciem tuam Dñe requiram. Amor
moderatus, & terminis breuibus septus viget in eo, qui omnia quæ
sentit valet dicere. Ille autē maximis ardētissimi amoris flammis
æstuat, qui in medio sententiarū perstringitur, nec scit vltius cū
sermone progredi, sicut fecit hīc David dicēs: tibi dixit cor meū.
O sancte Deus quot res in his verbis inclusit! hoc est, ad te vnum 30
suspirat cor meū, te vnum semper alloqui, ac conuersari vellēt tibi
soli clamat spiritus meus, alijs autē obmutescit, tibi dixit cor meū,
omnibus obmutescit, nisi tibi: De te vno cogitat, te vnū exoptat,
tu es pater meus, lux mea, bonum, & refugiū meum, &c. Nec ve-
ro cor meum solū, sed oculi etiā mei in omnibus te quærent: in om-
nibus, quæ aspiciunt, mirabilia tua intuentur. Exquisiuit te facies
mea. Quod si in omnibus te facies mea exquirat, est quia voluntas
mea nihil aliud præter te desiderat: nec requiescam donec vultum
tuū aspiciam. In quo significat nullū obstaculum esse sufficiens ad
hāc viā illi impediendam. Quare non cōfundimur fratres hęc au-
diētes, & cognoscentes quā aliter nos facimus? Amor rei inuesti-
gatę efficit, vt magna diligentia in illa exquirēda adhibeatur. Qui
pretiosam margaritā, quā perdidit, exquirat non defatigatur quæ- 31
rendo illā, quousque inueniat. Qui iter facit nullam etiā solitudi-
nem habet nisi illius conficiendi, & in optatum locū peruenien-
di. Qui à vena aurea aurū fodit, tāta cupiditate exardescit, vt qui
libet globulus terræ ei aurū esse videatur, & singulis ictibus aurū
se abstracturū arbitretur. Qui expiscatur semper intēdit in corticē
super aquam innatantem, & omnis eius cogitatio est de piscibus,
quos piscaturus est. Hęc omnia ex illarū rerū amore proficiscū-
tur. Multo profectō maiorē curā habere oporteret semper Chri-
stianum quærentem Deum: in eo deberet omnem cogitationem
desideriumque suum collocare: ita vt quiescere non posset quo-
usque illo in cælestibus mansionibus frueretur. Idcirco enim
dixit

simile.

32 dixit David: satiabor cum apparuerit gloria tua. Et fames huius sa-
turitatis deberet nō sinere nos in rebus terrestribus quiescere. Ro-
gate fratres charissimi diuinā maiestatem, vt hanc vobis cælestiū do-
norū famē cōcedat, vosq; ad ea diligētissime perquirenda cōmo-
ueat. De quibusdā peccatorib⁹ dixit De⁹. Ego ero eis quasi leena, *Psalm. 26.*
Occurrā eis quasi vrsa raptis catulis, & dirūpā interiora iecoris eo-
rū: significās in hoc nihil posse Deo esse impedimēto, quādo sup-
pliciu de aliquo sumere decernit. Cūq; hic diuin⁹ Dñs sit pronior
ad misericordiā, quam ad suppliciu, cōsiderandū vobis est quibus
rugitibus quātōq; amore animā perditā exquirat, omnia inconue-
niētia dirūpens, quæ eam impedire possunt quominus ad Deū re-
uertatur: sicut leena, & vrsa raptis catulis. Et siquidē Deus nos tāto
cū amore inquirat cū vtilitas sit nostra, cū nihil ei opus simus: qua-
33 re eum nos summo cū studio nō quæremus omnia obstacula deu-
tantes: atq; fortissime dirūpentes, quæ sese nobis obtulerint: cū
res hæc tanti nostra intersit? O Deus infinitæ maiestatis per clemē-
tiam tuam te deprecor vt rem tam grauem nos facias cognoscere.

Vt venientes vngerent Iesum. Non contentus est Deus amore desi-
deriorum, sed operum. Ingentes in aulam viri primarij videbi *simile.*
tis tapetem, in quo depicta est quædam imago Herculis habēs cla-
uam in manu, quæ omnes videtur comminari, nec tamen aliquē
vnquam percutit. Et iterum atque iterum illuc ingredientiēs vnā,
& altera die illam aspiciēt, & semper eodem modo persistit, nec
commouetur, quousque puluis desuper cadens illā operit, & pan-
nus vetustate dirumpitur, & in varias partes disseccatur. Amor pla-
riū in Deum est quædam imago Herculis, totum est faciā
34 faciam: & sic sistit, quousq; venit mors, & diuisa anima à corpore
homo laceratur. Non erat talis amor harum sanctarum mulierū:
sed vnguentis, & aromatibus onustæ diluculo surrexerunt, vt pijs-
simū illud opus exercēdo suo ardētissimo in Iesum Christū amo-
ri satisfacerēt. Quæ cū accessissent ad monumentum, *Viderunt ve-*
lolum lapidem. Ecce difficultates, quæ volenti Deo seruire repræ-
sentantur: ecce quomodo per diuinā potentiā illas omnes opportu-
niori tēpore sublatas experitur. Et sic. B. Hieronymus loquēs de il-
lo versu psalmi nonagesimi vbi dicitur. Cum ipso sum in tribu-
latione, transtulit ex Hebræo, Portauit nos Deus nostra salute:
sicut mater (inquit) filium suum, & sicut pastor ouem, & sicut
aquila pullum alis deportat: sic nos etiam Deus subleuat, ne in

Psal. 18.

eius ministerio tantum laboris sentiamus: siue quæadmodum quã do vitulus debilis, ac tener arat cum boue fortissimo, totum vitulũ viribus suis aratriq; pondus sustinet. Huius rei non possunt esse testes qui in virtute nunquã se exercuerunt, illãq; infamant dicẽtes esse asperrimã, cum tamen neminiuis quidẽ labijs eius rudimenta tetigerint. Si verò ex seruo Dei circa hoc quæatur: ipse vobis hãc veritatẽ ingenue confitebitur. Interrogate Dauidẽ, & dicet vobis. Iudicia Dñi vera & iustificata in semetipsa: desiderabilia super aurum, & lapidẽ pretiosum multum. Quomodo hoc scis vir sancte? Respondet. Etenim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa. Ego illa expertus sum, & ea dulciora super mel, & fauam esse comperio. O fratres charissimi si hanc veritatem velle tis experiri, quã reuolutum reperitis lapidẽ sicuti hæ sanctæ mulieres inuenerunt. Et simul pulcherrimũ Angelum stola candida indutum repererunt: qui eis foelicissimum nuncium de Dñi resurrectione portauit. Sic ego vobis dico quòd si vere & ex animo Deũ queſieritis nõ solũ impedimẽta, quẽ arbitramini, nõ reperietis: sed gustũ etiã, cõsolationẽq; spirituale inuenietis, quẽ in hoc seculo cũ diuina gratia cõceditur, quò postea in integrũ æterna gloria perfruamur. Ad quã nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ Feria. II. in Resurrectione Domini.

Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus. Luc. 24.

Iona. 2.

Postquam Ionas immissus fuit in mare, præparauit Dñs (ait textus) piscem grandẽ, vt deglutiret Ionam: & erat Ionas in ventre piscis tribus diebus, & tribus noctibus, & ibi dicitur. Et dixit Dñs pisci: & euomit Ionam in aridã. Et quãquã hoc sacratissimã Domini nostri Iesu Christi mortẽ gloriosissimãq; eius resurrectionẽ præfigurauit: fuit tamẽ dispar ratio. Nã Ionas surrexit à terra, vbi à ceto vomitus fuit, luto & arena conspersus: sed noster supernus redemptor surrexit hodie à corde terre fulgentissimus, ac gloriosissimus: quia etsi hodie redijt esse homo sicut antea erat nõ tamen redijt in forma serui, sicut antea: sed cũ magnifico domini apparatu, & cũ claritatis gloria, cũ immortalitatis dono, cum clarissimo

trium-

2 triũpho victor, triumphũ à morte reportã, quẽ hominibus dominabatur: infernũ expolians, qui hominem catenis victũ tenebat. Diabolũq; prosternens, qui hominẽ in terrã proiecerat. Eia Dñe fac sicut homo. Sic dixit Dauid in eius nomine. Æstimatus sum cũ descendẽtib; in lacũ, factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. O admirabilẽ fortitudinẽ, arbitrati sunt Hebræi me in morte sicut alios homines in infernũ descendere (ait Dñs) Verũ ego inter mortuos absq; vllius adiutorio libertatẽ habui, quia sum Deus omnipotens ad eos liberãdos. Hoc expetebat Dauid, totius humani generis nomine dicẽs. Effunde frameã, & cõclude aduersus eos, qui persequũtur me: & dic animã meã salus tua ego sum. Dux fortis quãdo gladiũ euaginat, dextra ensem, sinistra vero vaginã tenet, & neutrũ deponit. Et post quã vltus est, victoriãq; cõparauit, recludit gladiũ in vagina. Sic etiã verbum diuinũ, ad vindictã sumendã à diabolo euaginauit gladiũ, quẽ est anima ex vagina, quod est corpus in morte. Et quãuis anima à corpore, sicut gladius à vagina, esset segregata: nõ idcirco deposuit verbũ diuinũ sicut Dux fortissimus animã, aut corpus: & post vindictã sumptã, victoriãq; ab hostibus reportatã, ensem in vagina reclusit, animã iterum in corpus infundens in sacratissima resurrectione. Hoc est, quod Habacuc propheta prædixerat his verbis: suscitans suscitabis arcũ tuum: iuramẽta tribubus, quæ locutus es. Vt Dñe iuramẽta, & pollicitationes, quas hominibus promisisti, adimpleas, arcũ tuum suscitabis. Hæc iuramẽta sunt, quorũ alterum fecit Abraham sicut dixit Zacharias. Iurandum quod iurauit ad Abraham patrẽ nostrũ daturũ se nobis. Alterum Dauidi, dicens. Iurauit Dñs Dauid veritatẽ, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponã super sedẽ tuam. Ecquis est hic arcus, quẽ suscitaturus erat? Est vnigenitus eius filius. In arcu est virga reflexa, & chorda, sic etiã in Christo redẽptore nostro est chorda & virga, chorda est diuinitas: virga autẽ est humanitas, quẽ laboribus, atq; angustijs nostris reflexa, & incuruata est. Hoc arcu percussit Deus Sathanã: sagitte quẽ ab hoc arcu immissæ fuerũt, sunt plurima, & maxima miracula, præstãtissimaque saluatoris nostri Iesu Christi opera, quæ acutissima erãt tela ad diabolũ euertendũ: hic arcus adeò extensus est, [Conlas gas de la Cruz] vt per mortẽ fuerit cõfractus. Et quẽadmodum quãdo arcus infringitur quanquã duẽ partes ligni separatẽ remanent. vtraque tamen chorda remanet alligata. Sic etiã cum hic arcus per

Psal. 37.

Psal. 34.

Simile.

Habac. 3.

Luc. 1.

Psal. 131.

Simile.

Tom. ij.

na 3

mortem

mortē frangeretur, duæ partes ligni, id est, humanitatis, quæ sunt, corpus & anima segregatæ sunt, & quannis altera ab altera separata erat: vtraque tamen chorda, id est, diuinitate mansit alligata: hodie autem suscitatus est, atque redintegratus hic arcus. Et illa verborum geminatio: scilicet, suscitans suscitabis arcum tuum, gloriosissimam Domini resurrectionē fuisse significat. Sic prædixerat sanctus Isaias his verbis: & lux solis erit septēpliciter in die, qua alligauerit Dominus vulnus populi sui, & percussuram plagæ eius sanauerit. Dies in qua Dominus populi sui vulnus curauit, fuit dies suæ sanctissimæ passionis: in die verò resurrectionis suæ vulnus sanum esse demonstrauit. Habuit se Deus in hoc sicut chirurgus, qui ut putrefacti vulneris corruptam carnē auferat, parti sanæ & incorruptæ vulnus infligit. Vniuersum quippe genus humanū erat corruptum: quia corrupti sunt: abominabiles facti sunt, nō est qui faciat bonum, nō est vsque ad vnū. Nulla erat pars sana præter vnā, qui est Christus redēptor noster. Et in hac parte sana oportuit vulnus fieri, ut corruptio, & culpa humani generis tolleretur. Et hoc factū est in pretiosissima passione eius: ut ait Isaias. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, & liuore eius sanati sumus. O clementissimū animarum nostrarū medicum, qui cū nos essemus vulnerati, ipse pro nobis cauteria tolerauit. Et hæc vulnera, & cauteria, in gloriosa eius resurrectione sanata sunt, in signū, quod iam erat sufficientissimum remedium ad vulnera nostra sananda. Et in hac die dicit Isaias solis lucem septēplicem esse, quia hic diuinus Sol iustitiæ hodie cum septē donis mirabilibus, resurrexit tribus videlicet in anima, quæ sunt visio, retētio, & fruitio, & quatuor in corpore, quæ sunt agilitas, impassibilitas, subtilitas, & claritas: licet enim antea in sua beatissima anima tres dotes habuerit, ita tamen eas habebat, ut cum illis summam tristitiam in eadem anima pro peccatis nostris habuerit. Hoc est quod hodie celebramus. Huius gloriæ resurrectionis clarissima sunt in sanctis Euangelij testimonia quorum vnum est quod in hodierna sancti Euangelij lectione agitur, quod sic dicit.

Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die, &c. vsque ibi. Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Valde notandum est quod postquam Dominus surrexit, modo Magdalenę apparet, modo cum sancto Petro conuersatur, modo cum his duobus discipulis iter facit: nūc in Galilæam pergit, nunc reuertitur Hierosolymam, nunc deniq;

ten-

8 tendit in Emaus. O quot itinera facit: & tanquam peregrinus celeriter properat: ad eum, ut cum apparet Magdalenæ, & ipsa sacratissimos eius pedes vellet amplecti, & osculari maxima cum reuerentia præ nimia lætitia, quam ex eius resurrectione perceperat, ei dixerit Dominus. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum, quasi diceret. Ne me retineas o Magdalene, quia me oportet hæc, nunc cum sollicitudine operari. In quo significare voluit vnum ex euidētib; signis, quod homo ad diuinam gratiā surrexerit, est: omnibus occurrere, omnes consolari, omnibusq; diligentissimē, ac feruentissime fauere, atque etiam idem sanctissimę Dñi resurrectionis mysterium nos ad hanc sedulitatem inuitat. Et sic Beatus Paulus, postquam maximis, & euidētissimis rationibus hunc articulum cōprobarat, statim fideles omnes ad diligentissimam virtutum exercitationem inuitat dicens. Ita que fratres stabiles estote abundantes in omni opere Domini: scientes quod labor vester non est inanis in Domino, id est, ne vos breuissimæ vitæ labor deterreat, qui æternis præmijs postea remunerandus est.

Oculi eorum tenebantur, &c. Non est necesse miracula multiplicare in hoc opere, quod eis apparebat, nec eum agnoscebant, sed ut acutissime dicit gloriosus doctor Bonauentura super hunc locum, Notitiam abstractiuam, quam de eo habebat, sustulit ab eis. Et sola notitia intuitiua non poterant eum cognoscere. Etenim si quæ cognoscimus, est quia de eo notitiam abstractiuam habemus. Et nimis mirandum est quod Magdalenæ hortulanus, his autem discipulis peregrinus visus est Dominus. Chamæleō est animal quod tot colores repræsentat, quot ei obijciuntur. Et Aristoteles dicit, 10 quod omne quod recipitur, ad modum recipientis recipitur sicuti solis radius vitri per quod præterit colorem recipit. Et quia hi fide peregrini erant, idcirco se se Dominus eis peregrinum repræsentauit, talem se eis ostendit, quale ipsi cor habebant. Videbitis quosdam viros sanctos, qui vix peccant venialiter, nunquā cessāt se confiteri, & peccata sua lamentari, nouissimæ rationis diē in memoriā reuocantes obstupescunt, inferniq; tormenta cogitantes toto corpore contremiscunt. Vt enim ipsi iustum habēt cor, etiam sese illis Deus iustissimū repræsentat, alij autē sunt qui grauissima passim peccata cōmittunt, nec mortis, iudicij, aut inferni recordantur, nec tamē possibile esse se condēnandos credunt, cuius rei causa est quia remisso, & immensurato cordi remis^o etiā De^o repræsentatur.

nn 4 O bone

Isai. 30.

Simile.

Psal. 13.

Isai. 53.

1. Cor. 15.

D. Bonau. su
per Lucam.
cap. 24.

Arist. 2. de
anima.

O bone Deus quantopere te cordibus conformas. O maxime Ca
maleon qui ex cordium colore colorem recipis. Et idcirco his pe-
regrinis peregrinus appares.

Et ait ad illos, *Qui sunt hi sermones, quos cōfertis adinuicē inter vos?* O
Christe Iesu eterna patris sapiētia quare illos hoc interrogas? Nun-
quid quę illi loquātur, ignoras? Etiā scio (ait Dñs) sed gratissimum
mihi est quod sepe numero quę illorū causa passus sum repetāt. Et
sic totū hoc respōsum quod illi reddiderūt: quia loquebātur, de Ie-
su Nazareno, &c. & quomodo tradiderūt eū summi sacerdotes in damnatio-
nē mortis, & crucifixerunt eū, fuit clemētissimo Iesu suauissimū. Hoc
etenim est quod à nobis exposcit, scilicet, vt eius beneficia sepe nu-
mero repetam⁹: & hoc nō propter suā quidē, sed propter nostram
utilitatē, vt ei gratissimi simus, illūq; ardētissimo amore diligam⁹.
Maximā minimorū beneficiorū quę Hebręis fecit, recordationē
ab illis postulabat. Pręcipiebat enim vt quotānis offerretur primi-
tię fructuū terrę atq; vt Hebręi illas offerētes accepta beneficia re-
cēserēt. Cūq; intraueris (inquit) in terrā quam Dñs daturus est tibi
posidēdā, tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in car-
talo, pergesq; ad locū quē Dñs Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur
nomē ei⁹: accedesq; ad Sacerdotē, qui fuerit in diebus illis, & dices
ad eum. Profiteor hodie coram Dño Deo tuo quòd ingressus sum
in terrā, pro qua iurauit Dñs patribus nostris, vt daret eā nobis: &
loqueris in cōspectu Dñi Dei tui. Syrus persequēbatur patrē meū:
(Syrus, idest Laban, quia erat ex Mesopotamia Syrię, ideoq; dici-
tur hic Syrus:) qui descēdit in Ægyptum, & ibi peregrinatus est in
paucissimo numero: creuitq; in gentē magnā, ac robustā, ac infini-
tę multitudinis. Affligeruntq; nos Ægyptij, & clamauimus ad Do-
minū, qui exaudiait nos, & eduxit nos de Ægypto in manu forti,
& brachio extēto in signis atq; portētis, & introduxit nos ad locū
istum, & tradidit nobis terrā lacte & melle manantem. Et idcirco
nunc offero primitias frugum terrę, quam Dñs Deus dedit mihi.
Non animaduertitis fratres mei quam diligentē recordationē ex-
posceret Deus illorū beneficiorū, quę si cum hoc cōferantur, mini-
ma pfecto sunt? Notate igitur, q̄ quę ad modū omnia beneficia no-
uę legis prius in veteri lege pręfigurata sunt: sic etiā voluit, vt illo-
rū gratitudo esset quasi vmbra quędā gratitudinis istorum. Quan-
do Dñs pręcipiebat, vt oēs primogeniti sibi offerrentur, pro nece-
primogenitorū Ægypti, quid aliud significabat, nisi vt intelligere
mus

Deut. 26.

Exod. 11.

14 mus nos quantum à nobis pro morte vnigeniti filij sui esset petitu-
rus: cum pro illorū morte tantū postularēt? Reges terrę pro benefi-
cijs, quę alijs cōferunt, solū intendunt ministeria cōparare: Deus
aut suis beneficijs te gratū efficere conatur, vt sic ad alia maiora re-
cipiēda disponaris. O glorificatus sit talis Deus! Laudent te Dñe
vniuersę cęli Hierarchie, quia tantoperē delectaris in vilissimos
terrę vermiculos cōferendo beneficia: & alia beneficia vis, vt gra-
titudinis ianuam aperiant, quò alia valeant introire. Idcirco sancti
viri quādo noua dona postulāt, vetera beneficia recēsent. Ita E
ias ait: Dñe dabis pacem nobis, & statim redditrationē: quia om-
nia (inquit) opera nostra operatus es in nobis. Idcirco ad te (ait vir
sanctus) confidenter accedimus: quia iam te liberalissimū experti
sumus. Sic etiā sanctus Rex Ezechias postulans vitā à Dño acce-
15 pta bñficia refert dicens: Obsecro Dñe vide quomodo ambulaue-
rim corā te in veritate, & in corde perfecto, & quod rectū est in ocu-
lis tuis fecerim. Quare ò rex sancte ministeria quę Deo exhibui-
sti, nunc ei allegas? Melius videretur esse si miseras, paupertatēq;
tuā illi reuelares: sicut faciunt pauperes, qui vt eos à quibus eleemo-
synam petunt ad misericordiā cōmoueant, vulnera sua, atq; mise-
rias eis patefaciunt. Ad hoc respondet B. Gregorius sanctū regē
nō hic has virtutes, quasi merita sua allegasse, sed vt Dei beneficia:
cuncta quippe bona, quę facimus beneficia sunt Dei. Et ita B. Au-
gustinus explicans illud psalmi: qui coronat te in misericordia, &
miserationibus, ait: nunquid nō corona bonis operibus datur? Sed
quia ipsa bona opera ille in nobis operatur: idē dixit: qui coronat
te in misericordia, & miserationibus: quia nostra bona opera mise-
16 ricordię sunt Dei: ipse est enim (vt ait Apostolus) qui operatur in
nobis, & velle, & perficere pro bona sua voluntate. Idcirco hic bo-
nus rex cum iam plurima beneficia accepisset, longā vitam expos-
cit ad misericordiā eius prędicandam, & sic dicit: Dñe saluum me
fac. Idest prębe mihi longiorem vitā, & psalmos nostros cantabi-
mus cunctis diebus vitę nostrę in domo Dñi. Perpendite nūc ad
quid vellet hic bonus rex longā vitā. O vtinam ad hoc nūc eā nos
desideraremus, non verò ad Deū offendendū, atq; turpissimē viuē-
dū. Ex tota hac cęlesti doctrina sequitur quā necessariū sit quod
crebro de diuinis Dei beneficijs loquamur, eaque sapissimē in me-
moriā reducamus, quò in diuino eius amore inflāmemur, & gra-
tissimi ei simus, vt sic ad alia plura & maiora recipienda dispona-
mur.

Esa. 26.

Gregorius.

Augustinus
super psal.
102.

Philippens. 2.

mur. Verum Proh dolor! quantus, defectus est in mundo circa hoc! Si ego nunc vos interrogarem: qui sunt hi sermones, quos die, noctuque confertis inter vos? Nunquid verè possetis respondere: de Iesu Nazareno? O miseros vos atque infelices homines, qui in tantam ingratitude deuenistis, ut vniuersi sermones, cogitationes, desideria, ac denique actiones vestrae de terre tribus, ac caducis rebus sint! nec magis Dei, quam si essetis bruta animalia, recordamini. O Deus infinitae maiestatis tu per immensam clementiam tuam obuia tanto malo.

Dicunt amplius hi discipuli: *Nos autem sperabamus.* &c. His verbis infidelitatem suam ostenderunt, significantes se iam non sperare. O homines increduli nò dum dies tertius transactus est, in quo Dñs se resurrecturum esse promisit, quare verbo eius diffiditis? Notate super hoc verbum. *Tertia dies.* Quae nã fuerit causa quare Dñs 18 tertia potius quam quarta die voluerit resurgere. Ad hoc respòdeo adeò celebrè esse hunc numerum ternarium, ut nihil in vniuerso possit esse perfectum nisi trinitate numeri perficiatur. Principiũ quippe, medium & finem debet res habere, ut omnino perfecta dicatur. Vnde vniuersam mudi perfectionem in tribus operibus consistere reperimus quae tribus personis sanctissimae Trinitatis attributae sunt: quorũ primum est creatio, quae patris omnipotentiae secundum, redemptio, quae filij sapientiae: tertium deniq; & vltimũ, est iustificatio, quae Spiritus Sãcti amoris, gratiae, ac pietati attribuitur. Et quia hic numerus tantae est excellentiae voluit Dominus tertia die resurgere: atque etiam ut eius mors vitae ipsius conformaretur. Cũ Deus hominum cõsummatam nequitiam, corruptionemque prospexisset, dixit: Pœnitent me fecisse eos. Et vnus 19 ex sensibus, quibus hæc verba declaratur à nonnullis est, pœnitent me, id est, pœnitentiam me oportet facere propter homines. Domine ergò si pœnitentiam facere debes: in tres partes diuiditur pœnitentia, quam homines agunt: contritionem, scilicet, confessionem, & satisfactionem, & faciens se Deus hominem totam vitam suam in his tribus rebus faciendis consumpsit, et si dispari ratione atque homines facere consuecunt: ceteri nanque homines suorum met peccatorum habent dolorem, ac contritionem: sed Christus redemptor noster ab instanti suae conceptionis, quousq; in cruce expirauit propter aliorũ hominũ peccata immensam habuit tristitiam. Et sic dixit: Tristis est anima mea vsque ad mortẽ. Alij ho
mi nes

Genes. 6.

20 mines peccata sua confitentur: sed Christus Iesus Saluator noster totum vitae suae tempus in laudum confessione æterno patri faciẽda, & in sanctissimæ, atq; ineffabilis Trinitatis mysterio reuelãdo, consumpsit: quod quidem antea nimis absconditum fuerat hominibus. Etiam vitam suam in satisfaciendo æternæ maiestati pro sceleribus nostris cõsumpsit. Et quia ut satisfactio sit integra, debet esse rei æqualis illi, quæ amissa est (est enim satisfactio redditio equiualentis pro æquiualentia). Idcirco hic diuinus Redemptor satisfecit pro omnibus quæ æternus Pater per peccatum perdiderat. Pater per peccatum vniuersos homines amisit, ut igitur in integrum ei fieret satisfactio, omnes ei homines restitui oportebat. Et quia plurimi iam in inferno condemnati erant, plurimi etiam sua malitia ac culpa erant condemnandi: quocirca ei omnes homines restitui non poterant, quid ergo remedij est? quòd ei pretiosior cunctis 21 hominibus vnus homo restituatur. Hic vnus est Iesus Christus, qui in quantũ homo plus valet quam ceteri omnes homines: eo quod eius humanitas sanctissima sacratissimæ diuinitati coniuncta erat. Et offerens se ipsum æterno patri in cruce æqualẽ fecit satisfactionẽ omnium, quæ perdita fuerant. Et quia tota eius vita has tres partes habuerat, voluit, ut mors vite respòderet cum tres dies mortuus esset, nec vsque ad tertium diem resurgeret. Cumq; iam Dñs surrexisset, Angelusq; mulieres misisset, quæ foelicissimos resurrectionis nuncios discipulis referrent, isti non solũ nò crediderunt eis, sed illis nuncijs maiori timore perculsi sunt, sicut hic ipsi fatentur dicentes: *Sed & mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos,* &c. Ac si dicerent: fecerunt, ut metu perterriti fugeremus, timẽtes ne fortè ali 22 quoddamnum nobis Pharisei inferrent, arbitrantes sacratissimũ Domini corpus à nobis fuisse sublatũ. Ecce quàm parum profuerit prædicatio Magdalenæ. Duas mulieres reperimus in sanctis Euangelij, quæ Christum redemptorẽ nostrũ prædicarunt: quarum altera fuit Samaritana: altera verò Magdalena, quæ vniuerso Apostolorum senatui cõgregato sacratissimã resurrectionẽ Domini prædicauit. Et Samaritana communi & populari genti prædicans eos conuertit: Magdalena autem, quæ excelsi status viris, & principibus Ecclesiae, quiq; tot annos sub Iesu Christi disciplina didicerant, prædicabat, non eos conuertit, nec commouit: imò eius verba, & concionem irridebant, & sicut dicit Diuus Lucas in hoc ipso capite: Et visa sunt ante illos sicut deliramentum

mentū verba illa. Hoc est equidem, quod maximam affert admira-
 tionem, quod cōciones sapenūmō popularibus, paruulis, ac sim-
 plicibus hominibus proficiunt, & à suis deprauatis viuēdi rationi-
 bus respiscūt: raro tamē viros primarios, literatos, ecclesiasticos-
 ve prædicationibus cōmotos scelera sua reliquisse videmus quod
 si aliquid in cōcione audiunt, quod eorum vitia perstringat, statim
 quasi mula cuius vulnera strigili ferrea feriuntur, calces tollunt, &
 irascuntur, prædicatorēq; irideat dicentes eū nescire quid dicat,
 sed delirare: quē admodū Apostoli sanctā Magdalēnā iridebant.
 Cuius rei ratio satis manifesta est. Ut enim dicit D. Paulus: Nos
 prædicamus Christum crucifixū, & ut ad eius imitationē poenitē-
 tiā agamus, eiusq; crucē nostris humeris deferamus. Dic ergō que-
 so viro primario, aut archidiacono, aut alij ecclesiastico viro, cui
 plurimi sunt redditus ecclesiastici, ut in processione deferat crucē:
 statim vobis respōdebit vir primarius, istud nō esse officiū magna-
 tū: & archidiaconus, & alius dicet, hoc munus ad sacristanos nō au-
 tē ad eos attinere, qui primas cathedras primasq; voces habēt in ca-
 pitulo. Sic igitur viri primarij, & ecclesiastici isti dedecorantur, si
 eis poenitentia crucem iubeas asportare: dicuntq; has asperitates
 infimæ cōditionis hominibus cōuenire. Et si eos prædicator repre-
 hēdit, dicunt has reprehensiones, & spirituales prædicationes ad
 communes popularesq; homines pertinere. O miseros vos, qui-
 bus siquidem nec Domini Iesu Christi crux, nec etiam eius do-
 ctrina quadrat: ergō nec eius gloria vobis est.

Audiens hæc Dñs ab his duobus discipulis acrē reprehēdit eos
 dicēs: *O stulti, & tardi corde ad credendum.* Illi verō hanc reprehē-
 sionē tanquā viri bene morati, ac patientes, æquo animo pertulerūt.
 Hoc est ad confusionē eorū, de quibus modō dicebamus. Hi pec-
 carunt: & reprehensionē patientissimē receperunt: vos autē pecca-
 tis, nec verō asperum verbū vultis audire. De vobis, & alijs simili-
 bus dicit Propheta Amos: odio habuerūt corripientē in porta: &
 loquentē perfectē abominati sunt. Diligenter pēsate verbū illud:
 in porta: in quo significatur quod statim in principio reprehensionis
 antequā corripiens in eam ingrediatur, eū peccatores abominātur
 dicentes: Ecce iam incipit delirare. Et vnū ex maioribus argumen-
 tis ex quibus cōiici potest eos ea peccata cōmisisse, quæ à prædica-
 tore vituperantur, est illa murmuratio, & impatientia, qua de præ-
 dicatore detrahunt. Quādo factor forfices amisit, ut eas perquirat,
 pugno

I. Cor. I.

Amos. 5.

26 pugno mēsam percutit, & statim sonant & sic apparet vbi sunt: sic
 prædicator reprehensionis ictū facit, & statim apparet vbi est culpa
 quia statim culpatus stridet & conqueritur. Conquereris? in te est
 ergō peccatum. Ego quippe nesciebam, in quo esset, quando illud
 reprehendebam, & siquidem in te strident forfices, in te sunt. O
 fratres charissimi per clementissimi Domini viscera vos rogo, ut
 consideretis charitatem, qua vobis prædicatur, & reprehensio per-
 hibetur: eamque tanquam à Iesu Christi ore suscipite: quod si in
 culpa estis, emendamini, sin minus, Deum laudate, qui per miseri-
 cordiam suam vos manu tenuit.

Et incipiens à Moysē, & omnibus prophetis, interpretabatur illis. &c.

Vnum locū tantūmodo eō quod sit singularis, & excellens, hīc de-
 clarabo, quem vnum, ex præcipuis, quos eis Dñs declarauit, fuisse
 27 existimo: qui est ille Osee dicentis: Ero mors tua ó mors: morsus
 tuus ero inferne. Et sic dicit B. Paulus: Hūc ipsum locū citans: Tūc
 fiet sermo, qui scriptus est: absorpta est mors in victōria, in victō-
 ria. Idest in sacratissima resurrectione Dñi. Ibi enim mors mortua
 remansit. Sed queret aliquis: quomodo mortua fuit mors, siquidē
 etiā nūc sicut olim homines occidit? Ad hoc respōdeo aliquas res
 esse, quarum vita quia manifesta est nimis, ideō etiā earundē mors
 est euidentissima: qualia sunt vniuersa animantia, quæ quia cūm
 viuūt, apertē in motibus & actionibus videntur viuere, etiā cum
 sunt mortua satis clarē mortua esse apparent. Aliæ autem res sunt
 quarū quia vita est occulta, mors etiam est occulta. Vita mellis est
 dulcedo: & quādo nō est dulce, dicitis: hoc non est mel: nec aliter
 cognosci potest nisi gustādo illud. Vita aceti est acor: quod si non
 28 est acro dicitis: hoc nō est acetum. Vita aloes, idest del *Azibar*, est
 amaritudo, quod si nō sit amarū dicitis: hoc nō est aloē. Vita qui-
 dē mortis erat amaritudo, & insulstas: quia erat ianua inferni: quā
 tūcunq; enim iusti eisēt homines, vbi primū moriebātur, in infer-
 nū descendebāt, etsi ad diuersa loca, sicut exaggerat David dicēs:
 quis est homo qui viuūt, & non videbit mortem, eruet animā suam
 de manu inferi: quasi dicat: nullus. Et hanc vitā, quæ erat hæc ama-
 ritudo ei ademit Christus redemptor noster: efficiens ut mors, quæ
 antea erat ianua inferni, iam nunc iustis esset porta cæli. Et quæ an-
 tea erat amarissima, iam nunc dulcissima videatur. Et hoc fuit mor-
 tē occidere. De illo illustrissimo viro Eleazaro dicitur quod adeo
 populum Israel diligebat, ut cūm ingentē Elephantē videret acce-

simile.

Osee. 13.

I. Cor. 15.

Psalm. 88.

I. Mach. 6.

dere

dere arbitrans in eo venire regem maximo se periculo obtulerit, ut liberaret populum suū. Et dedit se (ait sacra scriptura) ut liberaret populum suū, & cucurrit ad eam, scilicet bestiam, audacter. Et iuit sub elephantum, & supposuit se ei, & occidit eum, & cecidit in terrā super ipsum, & mortuus est illic. Et sic vincens occubuit. Sic nobilissimus dux Iesus Christus prospiciens maximam illam bestiam, quæ est mors aduentare, quæ omnes deuorabat, & per eam omnes in infernum descendebant, mori maluit, quam sine re hanc bestiam populo suo dominari: atque ut eam interficeret eā cōplexus est, & quando ab ea interfectus est ipsam ille diuinitatis suæ gladio interemit. Dicit vlteriùs: morsus tuus ero inferne. Hęc dictio: morsus, actiue & passiue sumi potest. Actiue, significat infernum à filio Dei morsum fuisse. O inferne (ait Dominus) ego te morsibus conficiā. Qui morsum affigit partē sumit, & partem de finit. Habes pomum putre, quod tamen partem aliquam habet sanam, affigis ei morsum, & capis bonum, ac putre relinquis. Infernus erat sicut pomū putre propter ingentem peccatorum multitudinē, quæ in eo erat: habebat tamen partem sanam, quæ erat congregatio fidelium, qui in eo erant. Descendit igitur anima sanctissima saluatoris nostri Iesu Christi diuinitate plena, & in infernū morsum affixit, assumens totū sanum, quod in eo erat: qui erant omnes iusti, & totum corruptū, qui sunt peccatores, reliquit. Ut meliùs hoc intelligatur, notandū est, quæadmodū in carcere diuersa sunt domicilia, alia, scilicet viris nobilibus, & honestis, alia verò vilibus, & abiectis hominibus: sic etiam in inferno, qui est delinquentiū carcer diuersa esse domicilia, & segregationes: non enim omnes pœnæ sunt æquales. Quemadmodū dixit Dominus in domino patris mei mansiones multæ sunt, sic etiā in inferno mansiones multæ sunt. Vnde infertur quod quauis quisquā se condemnandum esse certò sciret non deberet malū operari. Itaq; in illa parte inferni, in quam detruduntur illi, qui in peccato mortali actuali moriuntur, diuersitates sunt pœnarū, & idcirco dicimus in illa esse diuersas separationes, & domicilia. Præter hanc partem inferni alia est, in quam descendunt infantes, qui absq; baptismo, cū peccato originali, moriuntur. Qui illic descendunt, hac vna pœna torquentur, quod Deū non videbunt in eternū nec aliam pœnā habēt. Ad neutrā harū partiū accessit anima Iesu Christi redēptoris nostri, nec eas momordit, tanto enim bono indignę fuerunt. Nam illic ut dicit

*simile.**simile.**IOAN. 14.*

32 dicit Iob vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Si autem illa sacratissima anima illic ingrederetur, iam nō esset sempiternus horror. Aliud est domicilium eorum qui in statu gratiæ moriuntur, nec tamen integram peccatorum suorum satisfactionem fecerunt, quod dicitur purgatorium. Alia mansio erat ante sacratissimam Domini passionem, in quam descendebant omnes, qui nunc in cælum ascendunt, & hæc dicebatur sinus Abraham. In hæc duo loca ingressa est illa anima sanctissima, cuius introeuntis diuinitatem aspexerunt, qui in ijs morabantur, & promissa sibi gloria perfrui cœperunt. Itaque quauis statim locum non mutarint, statum tamen illico commutarūt: statim enim beati manserunt, sed non illinc vsque ad diem tertium exierunt. O æterne Deus, & quid sentirent illi patres cum in tantā obscuritate commorantes subito tantum bonum sibi aduenire conspexerūt? 33 Hic igitur est morsus, quem hodie Dominus ab inferno abstraxit, & sic hodie quatuor præstantissimis legionibus comitatus exiuit. Prima animarum, quæ in sinu Abraham morabantur: Secunda, Angelorum, qui illas sanctas animas custodiebant, ac consolabantur. Abraham enim dixit auaro: Tu cruciaris: Lazarus verò consolatur. Quod si ille, atque alij consolabantur, à quibus alijs, nisi ab Angelis poterant consolari? Si ergo Angelorum munus erat consolari eos, qui illic morabantur, & hic sinus Abraham iam non est necesse, nec existit: ergo etiam Angeli, sicut sancti patres exierunt. Tertia legio erat animarum, quæ in purgatorio commorabantur, quæ hodie omnes per dominicæ passionis virtutem exierunt. Nam si ad principis coronationem: aut ortum 34 victi, qui in carcere tenentur, dimittuntur, maior ratio erat, quod in victoria, ac triumpho principis regum omnium terræ, atque cælorum imperatoris iij, qui in purgatorij carcere tenebantur, liberi dimitterentur. Sic tenet Doctor Seraphicus Beatus Bonauentura. Et sanctus Gregorius super Euangelium, vna sabbathi, sic dicit: quod ante passionem dixit, in resurrectione Dominus impleuit. Si exaltatus (inquit) fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Omnia etenim traxit, qui de electis suis apud inferos nihil reliquit, iij autem, qui in purgatorio morabantur, electi eius erant. Hoc etiam comprobatur: quia beatus Petrus loquens de Christo Domino nostro inquit: quem Deus suscitauit, solutis doloribus inferni. Quos dolores soluit: nūquid suos? Absit: nun-

*Luc. 16.**simile.**D. Bonauentura
in. 3. d. 22.**7. 5.**Grego. hom.
22.**IOAN. 12.**Act. 2.**nun-*

nunquam enim in inferno dolorem habuit: nec eorum, qui erant in ³⁵
 sinu Abrahæ, quia nec hi dolores habuerunt: nec damnatorum, qui
 erant in inferno: nam hi non exierunt. Verissimè igitur dicemus
 dolores, qui soluti sunt, fuisse eorum, qui in purgatorio moraban-
 tur. Et illic erant cum eis alia legio Angelorum, qui eos consola-
 bantur etenim in purgatorio non sunt demones, sed Angeli: nam
 ij, qui in purgatorio cruciantur filij sunt Dei. Nec verò filios suos
 Deus Dæmonijs tradit, sed Angelis, qui eos consolentur in poenis
 quas patiuntur. Hi etiam hodie sanctissimam illam animam co-
 mitantes exierunt, Ecce quatuor legiones, quæ diuinum huc Do-
 minum comitabantur. Disparæ sunt hæ profectò, & diuersæ ab
 eis, quæ illum triduo antea comitabantur. Tunc eum videretis illis
 infernalibus nominibus comitatum, qui eum per vias Hierosoly-
 mæ blasphemabant: nunc autem innumera sanctorum, atq; ange-
 lorum multitudine circumseptus venit, cum ingenti maiestatis ³⁶
 gloria. Hæc mutatio dexteræ excelsi. Ecce quàm meritò dicere po-
 tuit, morsus tuus ero inferne: cum talem ab eo morsum abstraxe-
 rit. Si autem morsus passiuè accipiatur significat Iesum Christum
 filium Dei fuisse morsum, quem infernus, ad suum tamè malum,
 deuorauit. Quando quis stomachum nimis repletum habet, acci-
 pit pillulam, quæ facit eum omnia purgare et si nolit. Stomachus
 diaboli est infernus, qui iustos illos retinebat: veruntamen ingres-
 sus est saluator in hunc stomachum tanquam pillula, & fecit eum
 omnia, quæ intus habebat, expellere, omnia (inquam) scilicet ius-
 tos: reliqui enim in sacris literis dicuntur nihil, et si potentiores
 sint mundi. Vnde dicit Apostolus: Si charitatem non habuero, ni-
 hil sum, quanto igitur minus erunt damnati, qui sunt in inferno? ³⁷
 Hunc locum, & alios plurimos eis Dominus exposuit vt credo.
 Et sic tandem cum illis comedens sese eis reuelauit, & nimis cõso-
 latus illos reliquit. Vtinam diuina ipsius maiestas mentes nostras
 hoc modo clarificet, vt eum optimè cognoscamus, cogno-
 scentesque diligamus, diligentesque in cæle-
 sti gloria illo perfruamur.
 Amen.

FINIS.

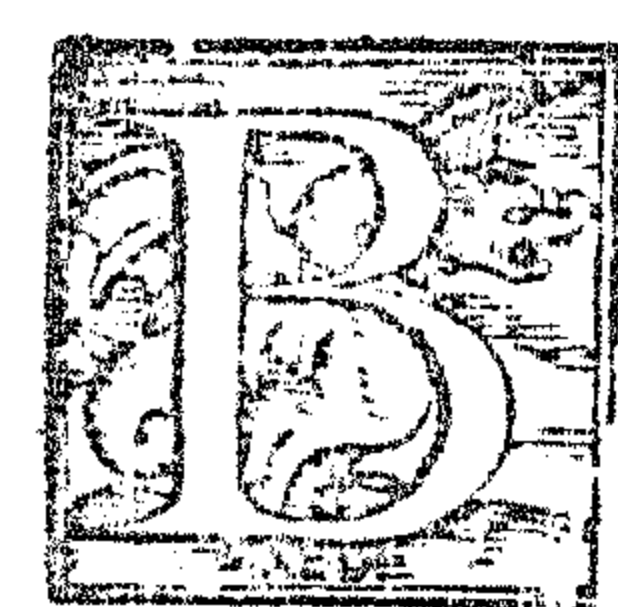

QVARTA PARS
QVADRAGESIMALIS
IN QVA CONTINENTVR OM-

nes Dominice, quæ in sacrosancta Ecclesia solent decantari
à Dominica in Septuagesima vsq; ad Feriam secundam
in Resurrectione Domini inclusiue: & quartæ, &
sextæ Feriæ Quadragesimæ.

Dominica in Septuagesima.

Simile est regnum cælorum homini Patri familias.
Matth. 20.

BEATVS Bernardus sermone quodam de hebdo ^{Bernar.}
 inada sancta dicit. Cum diuina verba sint spiritus
 alimenta, quemadmodum materiales cibi sunt cor-
 poris sustentatio: sicut ea, quæ comedimus, sunt in
 duplici differentia: alia enim vbi primum lingua
 tanguntur, saporem emittunt: alia verò confraeto cortice, quo
 operitur medula, in qua inest sapor, suauitatem afferunt: quous-
 que autem cortex iste auferatur, quantumcunq; ore voluten-
 tur, semper tamen insipida videbuntur. Quod videre est in
 pomo, & nuce: etenim pomum, vt ore contingitur, saporem
 edit: nucem autem prius oportet conteri, nucleumque cortice
 denudari: & postea eius suauitas innotescit: sic etiam diuino-
 rum verborum alia esse, quæ statim, vt audiuntur, dulcorem, ^{Luce. 6.}
 ac suauitatem animæ afferunt: cuiusmodi sunt: Beati paupe-
 res spiritu, quoniã ipsorum est regnũ cælorum. Beati mites, quo-
 niam ipsi possidebunt terram. Alia verò, quæ suauitatem hæc nõ
 Tom. ij. oo gignunt.

simile.

2. Cor. 13.

exercitationem, maioremq; diligentiam requirit, quam vinea. *Psal. 102.* Dies autem, in quo dicit sanctum Euangelium laborem hunc esse adhibendum, est hominis vita: sic eam vocauit David. Dies eius tãquã flos agri, sic effloret, nõ eam vocat plurimos dies, sed vnũ diẽ: & idcirco nõ dixit: efflorebũt, sed effloret. Plurimæ extant rationes, quare hominis vita diei cõparatur: ex illis tamẽ vnica assignabo, scilicet quia dies ad laboradũ, nox aut ad quiescendum fuit instituta: et si nũc vice versa fit. Aduerte igitur diẽ, qui est vita ad laboradũ, atq; meredũ fuisse factũ, nõ aut vt in vanitatibus cõsumatur. Nox verò instituta fuit, vt in ea ijs perfruamini, quæ in die promeriti fuistis. Ideò Dominus futuram vitam noctẽ vocauit, dicens: veniet nox, quando nemo poterit operari. Et sic dicit Diuus Paulus: Omnes vos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit, siue bonum, siue malum. Diligenter pensate quomodo dicit: Propria corporis, vt significet hominem mereri, aut demereri posse quamdiũ anima in corpore perseverat, non autem postea. O si hæc verba in mentibus nostris semper impressa deferremus, quã maliter, ac viuimus, viueremus! Hic dies incipit ab hora prima, hoc est, ex quo homo ratione incipit vti: & sic hora prima est pueritia, vsque ad quindecim annos paulò magis, minus vè. Hora tertia cum sol iam calidior apparet, est adolescentia, à decimo quinto vsque ad vicesimum quintum annum. Hora sexta est meridies, cum sol in toto vigore persistit. Hæc est à vicesimo quinto vsque ad quadragesimum annum, quæ est ætas virilis, & tunc est clarior, ac perspicacior hominis intellectus, tũc maiores, atque robustiores sunt vires: tunc ardentioribus tentationibus conterquetur: tunc denique vrgentioribus concupiscentiæ flammis adurit. Hoc est periculosius tempus. Ideò David dicebat: Ab altitudine diei timebo: ego verò in te sperabo. Altitudinem diei virilem appellat ætatem. Et de hac potest intelligi, quod paulò antea dixerat: Miserere mei Deus, quoniam concealcauit me homo, id est hæc virilis ætas. Hora nona est cum iam sol ad occasum appropinquat, hoc est, à quadragesimo quinto vsque ad septuagesimum annum. Hora autem vndecima est à septuagesimo, vsque ad finem, cum iam vix vna vitæ hora superest. In omnibus his horis vocat Deus homines ad seruiciũ, quia si quis querat, cur Dominus illos omnes manẽ simul nõ cõdurerit.

Ad hoc

Ad hoc respondeo Deum omnes singulis horis accersire. Quia autem quidam in infantia, alij in iuuentute, alij in virili etate, alij verò in senectute Dei vocibus respondent: idcirco hæc temporũ diuersitas hic assignatur. Videbitis quosdam pueros, qui vbi primum ad rationis vsum perueniũt, statim affectuosissimè, atq; feruentissimè Deo seruire incipiunt. Hi sunt, qui præstantissimi Dei serui esse, illiusq; honorem totis viribus, totoque conatu defendere, præclarasque à spiritualibus hostibus victorias reportare consuecunt. Cum David in conspectu Saulis appareret, adolescentulus ad huc existens, dixit ei. Ego seruus tuus vadam; & pugnabo aduersus Philisthæum. Dicenti que illi regi: non vales resistere Philisthæo isti: quia puer es, dixit David: Pascebat seruus tuus gregem, & veniebat leo, vel vrsus, & tollebat arietem de medio gregis, & persequebar eos, & percutiebam, &c. Nam & leonem, & vrsum interfeci ego seruus tuus. Erit igitur Philisthæus iste incircuncisus quasi vnus ex eis? Sic est verum fratres, quòd qui à tenera ætate tentationibus resistere vitiaque à se expellere consuevit, facile postea gigantum capita amputare, alijsque grauioribus peccatis poterit repugnare, atque ab eis victoriam reportare. Ad hoc bonorum parentum sapiens diligentia multum conducit, qui tales status curant vt filij sui eligant, in quibus Deo seruiant, nec inordinate, & sine viuendi ratione procedant. Referens sacra Scriptura Cain, & Abelis ortum, & exercitationes, quibus intendebant, incepit ab Abel, etsi minor erat ætate, dicens: fuit autem Abel pastor ouium, & Cain Agricola significans in hoc bonos, licet ætate sint posterioriores, in ordinanda tamen vita, certa que viuendi ratione suscipienda esse priores, vt aliquibus exercitationibus intendentes occasionem non habeant effundendi se per vitia. Prophetans Isaias de tempore legis gratiæ dixit: Erit ibi semita, & via sancta vocabitur. Via ampla est secularium vitæ: semita verò arcta est religiosorum viuendi ratio: quia ad plura faciendã tenentur. Maximum verò malum est, in tempore legis gratiæ, vbi hæc duplex viuendi ratio soppeit, nonnullos esse Christianos, qui neutram velint apprehendere. Nullique statui velint acquiescere: hi profectò in maximo condemnationis periculo versantur. Quapropter fratres charissimi diligenter curate, filios vestros ab infantia diuinum amorem, &

Tom. ij.

003

mi.

ministerium erudire: vt in vtro horum duorum statuitur, quos Ec. 16
 elefiacomprobauit, Deo deseruiant. Alij in iuuentute diuinis vo-
 cationibus respōdent: etsi, quę nostra est miseria, satis pauci sunt.
 Cum Deus pręcepit Moyfi, vt montē ascēderet, quō cū eo mag-
 ni pōderis, ac momenti negotia tractaret, quando Moyfes descē-
 dit à Monte, aram ex duodecim lapidibus, siue (vt alij legūt) ex
 duodecim colūnis erexit, vt significaret, Deum vniuersas duode-
 cim tribus sub sua p̄dicatione recepisse, nullamq; repulisse: dicitur
 q; ibidē. Misit iuuenes de filijs Israël, & obtulerūt holocausta, im-
 molauerūtq; victimas pacificas Dño vitulos duodecim. Notate
 per charitatē quomodo Moyfes ad incundū illud Deo sacrificiū
 offerēdū de singulis tribubus singulos adolefcētes elegit. Etenim
 nondū viri ex tribu Leui ad Sacerdotium fuerant electi: sed ad-
 huc primogeniti sacerdotij munere fungebantur. Elegit autē iu- 17
 uenes tāquā puriores, atq; innocētiores, vt per eorū manus obla-
 tum sacrificium gratius esset Domino. In hac autem calamitosa
 tēpestate quā puri, ac mundi sint iuuenes aperte videtis. Obstu-
 penda est vtiq; iuuenū dissolutio, atq; deprauatio in omnibus sta-
 tibus. Alij sunt qui in extrema ætate Dei vocationibus respōdēt
 quod quidē satis miserabile est, videlicet homines ad se cōuer-
 dos illud tēpusexpectare, cum iam in virtutis, ac perfectionis fasti-
 gio esse deberent. Postquā nonaginta, & nouem annorum cœ-
 perat esse Abraham, apparuit ei Dominus, dixitq; ad eum: Ego
 Dominus omnipotens: ambula corā me, & esto perfectus, ambu-
 la corā me: id est secundum voluntatem meam viue, vel viue qua-
 si si me pręsentē videres, & esto perfectus, id est, esto fidelis, sim-
 plex, & rectus. Miserabile est, cum antea Dñs toties Abraham ap-
 paruisset, & ei locutus fuisset, plurimaq; ac maximā promississet,
 nec nō, & multa beneficia cōtulisset, nūquā tamen illi tale prę-
 cepit, nec ei dixit: Esto perfectus: postquā autem seruit Abra-
 hā pręcipit ei Dñs, vt sit perfectus: vt cognoscatis perfectionē in-
 senibus esse oportere. Quando ætate prouectus erat, & sæpenu-
 merō cū Deo fuerat locutus, tunc ei dicit: Esto perfectus. Ex ijs
 enim speranda est perfectio, nec verō velle debemus, vt iuuenes
 sanctitate scaturiant: nec mirandum vobis est si in seruo Dei im-
 perfectiones aliquas animaduertatis: siquidē Abraham postquā
 senex erat, dixit Deus: Esto perfectus. Ex quo apparet, et si antea
 bonus erat, non tamē fuisse perfectū. Quāquā igitur expecta-
 re hanc

Exod. 24

Genes. 17.

Genes. 17.

re hanc ætatem, vt ea conuertatur, in qua Abraham iubetur esse
 perfectum, miserabile, magnæque temeritatis est: mirumq; erit
 eum scire conuerti, cum iam natura corruptissimis moribus de-
 prauata sit. Notandum est etiam denarium diurnum, quod pri-
 mis operarijs promisit, coelestem esse beatitudinem, quæ in Dei
 visione, ac fruitione consistit: quæ sic appellatur, quia est merces
 obseruationis decem pręceptorum. Et sic dixit Deus Abraham.
 Ego merces tua magna nimis. Nunquam Deus satis dignam
 mercedem iustis reddit, nisi quando semetipsum eis prębet prę
 supposita ipsius promissione vnum bonum opus ex ijs, quæ ius-
 tus facit, non potest mundus persolvere. Pretiosius est vnum
 iusti suspirium propter Deum editum, quā vniuersus terrarum
 orbis. O infinitam Dei probitatem! Beati, qui tam bono Domi-
 no seruiunt, qui ministeria sibi exhibita tam abundanter nouit
 persolvere. O miseri peccatores, qui in mundi seruitute plurimis
 laboribus insudatis: postea verō totius pręmij expertes, inanef-
 que bonorum vos experiemini. Quæ cum ita sint fratres charissi-
 mi in huius clementissimi patris familiās vinea laborate, siquidē
 ministeria tam liberaliter persoluit.

Hoc autē magis admirādū est, quod exiēs hora tertia alijs di-
 xit: *Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis:* Et certū
 est illum eundē denariū diurnum eis promississe, siquidem illum
 (vt apparuit in tēpore persoluendæ mercedis) eis persoluit. Quo-
 modo igitur fieri potest quod respectu meritorum terrestris cu-
 iusdam vermiculi hoc pręmium iustum appellatur? Iustum dici-
 tur, quod nec deest, nec superest. Sicuti calceus dicitur iustus, cum
 pedi vndiq; coaptatur. Quod si ita se habet, quomodo cum gloria
 nobis maximē excellat, meritis nostris iusta vocatur? Exaggerās
 sanctus Propheta Isaias quā parum homo per se valeat efficere
 dicit. Nunquid gloriabitur securis contra eū, qui secat in ea: aut
 exaltabitur ferra cōtra eū, à quo trahitur? O admirabilē metapho-
 ram, in qua o homo securi, & ferræ compararis: quæ sunt instru-
 mēta, quibus artifex opera sua perficit. Nā quāuis opera tua prę-
 stātissima fiat, Dei potius quā tua sunt opera. Tu enim es in-
 strumentū, quo Deus operatur. Arbitriū tuū cū Deo cōcurrit, &
 sic operatur, quia Deus voluntatem tuam excitat, atque trahit,
 illamque adiuvat, sicuti artifex ferram, aut securim commouet.
 Ideo Diuus Augustinus dicit: Deus sua dona coronat in nobis.

Genes. 15.

Isai. 103.

Aug. sup.

Psal. 102. Vnde sponsa ostendit opera sua bona. Deipotiùs esse quàm sua 22
Gen. 4. dicens: Veniat dilectus meus in hortum suum: vt comedat fructum pomorum suorum. Hortus Christi est anima iusti: fructus autem sunt bona opera, quæ dicit sponsa esse sponsi: & sicut talia ei offert, eumque ad illa comedenda inuitat. Vt videatis quàm parum, de quo gloriemur, habemus. Cùm igitur cœlestis beatitudo tam ineffabile bonum sit, in quo Deus ad eò animæ communicatur, vt secundum nonnullorum Theologorum sententiam, quodammodò fiat forma nostri intellectus (quod dicunt per exaggerationem) quomodo fieri potest hoc meritis nostris iustum esse? nec illa ab eo immenta magnitudine superari? Dico hoc iustum appellari, quia Deus illud iustum efficit. Habes chirotechas quæ manibus tuis non sunt iustæ: sed odorifera quadam, ac suavi vnctione illas perungis, & sic extenduntur, & iustæ efficiuntur. Sic etiam Deus efficit vt opera nostra cum gloria sua iusta sint, gratiæ suæ vnctione illa perungens. Pro quo est notandum duplicem esse iustitiam, alteram æquitatis, cùm ex vtraq; parte res sunt æquales, verbi gratia: Offers regi pretiosam margaritam, pro qua viginti millia aureorum tibi reddi iubet, quia tanti æstimata fuit. Tunc donum vtrinque par est. Hæc est iustitia æquitatis: & hoc modo considerata qualitate personæ Christi Redemptoris nostri, quæ est diuina, & infiniti valoris, dicere possumus illum nobis omnibus ex æquitatis iustitia gloriam meruisse. Quocirca ei dicere possumus cū David. *Psal. 70.* Domine memorabor iustitiæ tuæ solius, quia ista iustitia in solo Christo inuenta est, in quo merita mercedis magnitudinem superarunt. Altera est iustitia per conueniētiam: & quod statuitur, & cōuenitur, dum modo rationi dissentaneū nō sit, oportet obseruari. Iubet rex edicto publico declarari se illi, qui in publico hastarum certamine tres hastas confregerit, præstantissimum cōmendatum esse daturū. Confregit illas eques quidā: iustum est, quod cōmendato donetur propter pactum, quod fuerat percussum. Et hoc modo iustitiæ meretur seruus, & amicus Dei gloriam propter pactum, & promissionem, quam Deus in Euangelio suo fecit dicens: si vis ad vitam ingredi, serua mandata. *Matth. 19.*

Matth. 19. Cū sero factū esset, dicit Dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios, &c. Procurator est Christus Iesus quatenus homo. Quatenus Deus vocat, & dat gloriam: sed eius distributionem æternus Pater,

25 Pater, ei quatenus homini commisit. Notandum autem illū dicere: voca operarios, non dicit, vt vocet & otiosos, etenim hi potiùs eijcientur, & ipsis cæli ianua claudentur: sicut accidit virginibus fatuis; quæ otiosæ dormierūt: eisq; dicitur: Ite maledicti. Operarios autem accersiet, dicens: Venite benedicti Patris mei. Quid ad hæc respondebunt otiosi, quiq; totam vitam vanè consumunt, rem tam pretiosam sicut tempus, amittentes? nec verò solum rem aliquam vtilem non facientes, sed ea, quæ Dominus in eis fecit, comminuentes, atque destruentes: ingenium enim, valedudinem, & vires, quas eis Dominus concessit, culpis, quæ passim committunt, destruant, atq; deperdunt. Dicite fratres si illi, quos Dominus hora vndecima in foro reperit otiosos, ijdem essent, quos primo mane inuenit, siq; eisdem hora tertia, sexta, & nona 26 repererit otiosos: quid diceret? quā aspera reprehensione illos corriperet? Quid igitur de te dicit, quem primò mane vocauit, posteaq; tot inspirationibus, & concionibus toties accersuit: & tamen otiosum te esse perspicit, totum vitæ tempus in turpitudinibus, sensualitatibusq; consumentem, & nihilominus premiū sperantem? O quanto perere falleris! Aliqui verò sunt otiosi, qui in tam malis rebus non occupantur, quos si reprehendis, statim dicunt: Pater non sumus oblectandi? non sumus loquuturi, & deambulatori? peius quidem esset, si alijs peioribus exercitationibus intenderemus: ac si eos ad malum faciendum Dominus creasset. Non dico ego, quod vtrum faciatis: nō enim sequitur quod si parum malum non feceritis, idcirco magnum facturi estis: imò potiùs parū fieri, est via ad faciendū magnum & otium istud vniuersas animæ virtutes euertit, atque omnia vitiorum genera causantur. Hæc fuit vna ex causis euerfionis illarum maledictarum vrbium Sodomæ & Gomorræ, aliarumq; vicinarum ciuitatū. Hoc est quod recumbentium in sinu eius crines abscindit, sicuti *Gene. 19.* Dalila capillos Samson abscidit. Et eò quòd tam malum sit otium, *Indic. 16.* in nullo statu voluit Dominus hominem esse otiosum. De Adā dicitur: Et posuit eum in paradiso voluptatis vt operaretur, & custodiret illum: et si opus facile, ac sine labore futurū erat. Perpendite quomodo priùs dicitur, vt operaretur: postea verò custodiret illum. In quo significatum est, si paradisu noluit amittere, maximè necessarium nobis esse operari. Ex priori posterius sequitur: hoc est, ex operando sequitur paradisu custodiri, nec

amitti. Hinc oportet diuites singulare consilium sumere, siquidē 28
Deus præcepit diuiti A dæ, vt operaretur, nec verò illum laborare
iussit. Etenim etsi illis, quia diuites sunt, non est necesse labo-
rare, saltem maximi eorum interest probis exercitationibus in-
tendere, quamuis sint faciles, vt otium fugiant. Postquam autem
Adam in paupertatem deuenit, illum Dominus laborare iussit,
dicens: In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Ecce Deus decla-
rat quid inter pauperes & diuites debeat interesse. Etenim diui-
tes operari, pauperes verò oportet laborare: nō enim idē te De-
pauperem facit, vt negligentem te præbeas, sed vt te ad laboran-
dum commoueat, atq; vt labores istos diuinæ ipsius maiestati of-
ferens magnā pro eis coronam merearis. O quā meritō posset hic
reprehendi maximum otium, atque ignauia plurimorum pau-
perū, qui sani, atq; ad laborandū dispositi sunt, & ab infirmis, qui 29
nequeūt laborare, elemosynas auferūt. Hic etiam plurimorū di-
uitū error detegitur, qui postquā plurima bona cōpararūt, nihil
aliud sibi faciendū superesse credūt, nisi requiescere, & voluptati-
bus perfrui: sicut arbitrabatur diues ille, de quo fit mentio, qui di-
cebat: Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos,
requiesce, comede, bibe, & epulare. Arbitrabatur utiq; nihil sibi
in reliquo vitæ tempore faciendū superesse: & sic volebat vt om-
nia bona sua otio deseruirēt. Sic dixit Alexander Magnus, post-
quā vniuersum mundum sub ditione sua subiecit: Nescio quid in
reliquo vitæ meæ tēpore mihi faciendum sit, quando nulla iā su-
perest vrbs, quā nō oppugnaverim, potestatiq; meę sub miserim.
Cumq; semel hæc verba coram Octauiano Imperatore referren-
tur, dixit militibus suis: Alexander non nouit, quā nā esset potissi-
ma Imperij gloria: nō enim est illud acquiri, sed gubernari. O mi-
rificā sententiā! Hæc debetis oēs diuites animaduertere, vt omne
à vobis otium expellatis, intelligentes, si plurimum laboris in diui-
tijs cōparādis adhibuistis, plura vobis faciēda remanere, scilicet,
illas moderari, eisq; ad Dei beneplacitū, & proximi vtilitatē uti.

Voca operarios, & redde illis mercedem. O suauissimū verbū: Beati
operarij, qui tale merebuntur audire. Etiam diabolus operarios
cōducit: sed vice versa se cum illis habet. Etenim in vinea Domi-
ni prius operarij laborant, & postea merces eis persoluitur. In vi-
nea autem Sathanæ prius merces redditur, & postea laborant.
Merces illis in hoc sæculo in deauratis monetis persoluitur, quæ
aurum

31 aurum apparent, cum tamen non sint. Omnes voluptates, hono-
resque humani aurum apparent, & tamen non aurū quidem, sed
res vilissimum sunt. Ita Beatus Augustinus ait: Surgat venerabi-
lis Pater Adā cum omnibus filijs suis, & vno ore loquantur, vtrū
in hac vita gaudium habuerint sine dolore. O Sathana, qui homi-
nes deceptos & veneficijs incantatos trahis. Sunt peccatores ficu-
ti qui pecunias vsuris mutuas suscipiūt, qui vt parvam quandā
pecuniæ quantitatem statim recipiant, in duplum illam postea
persoluant. Quando illam in vestura receperunt, illa fructi sunt,
& sine solutionis cura eam consumpserunt. Cum autem persol-
uendi tempus obrepit, tunc in carcerem detruduntur, vbi pluri-
mos perferunt labores, & miserè atque infortunatè moriuntur. In
auro comederunt, in ferro interierunt, o Sathana, qui vesturam
32 statuisti, monetāque in principio, hoc est, voluptates, honores-
que sæculares largiris, quæ filij huius seculi recipiunt, non recor-
dantes se aliquādo illa soluturos esse: cum autem mortis tempus
adueniat, tunc amaritudo, & labor incipit nullo vnquam tempo-
re finiendus. Idē Beatus Hieronymus ait: Difficile, iudicium impossi-
bile est, vt presentibus, & futuris quis fruatur bonis: vt de delicijs
ad delicias transeat. Et quid indigemus alio testimonio? loqua-
tur ipsa veritas: Væ vobis diuitibus, qui nunc habetis consolatio-
nem vestram. Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis, &c. Et
væ damnationem æternam significat, vt dicit Diuus Hierony-
mus. O quam metuendum est hoc dictū, atque etiam auditū;
quomodo homines hoc intelligentes toto corpore non contremi-
scunt? Idcirco dixi ego, Sathanam operarios suos deceptos, vene-
33 ficijque incantatos trahere. In vinea Dñi operarij in hoc sæculo
laborant, postea verò illos iubet accerseri, eisq; mercedem impe-
rat solui: talem autem mercedem, quam cum Beatus Paulus vellet
explicare, cum magna exaggeratione dixit: Nec oculus vidit,
nec auris audiuit, neque in cor hominis ascendit quæ præparauit
Deus diligētibus se. Hæc omnia satis aperte figurata sunt in ijs,
quæ fecit Iacob, qui cum Ephraim ad sinistram eius, Manasses au-
tem ad dexteram, commutauit manus, vt dextra super
Ephraim, & sinistra super Manassen caderet. Manasses, id est
obliuiosus, peccatorē repræsentat. Hic nec sui ipsius, nec Dei, nec
mortis, nec inferni recordatur, & cū hac obliuione ex hoc sæculo
ad aliud emigrat, vbi assiduis cruciatibus ei peccata sua in me-
moriā

*Aug. ser-
mone que-
dam.
Simile.*

Hieron.

Luc. 6.

*D. Hiero.
in Prover.
c. 23.*

I. Cor. 2.

Gen. 48.

moriā reuocantur, hic in hoc sæculo tēporalibus bonis perfruens³⁴
ad dexteram stat. Ephraim autem, id est accrescens, significat iu-
stum, quia semper in virtutibus accrescit. Et hic in hoc mundo ad
sinistram in laboribus constitutus est: atque apud mundum par-
uus æstimatur. In morte autem Deus manus commutabit, for-
tesque transuertet, vt ij, qui hic non laborarunt, illic perpetuis la-
boribus affligantur: qui autem hic bonis operibus intenderunt: il-
lic sine fine requiescant. Quod cum ita sit dilectissimi fratres in
hoc sæculo omni virtutum generi, pijsque operibus diligentissi-
mè operam date. Animaduertite quomodo operarij in vinea se-
dula quadam æmulatione insudant, alios semper præcedere cu-
rantes, & vnusquisque instanter elaborat, ne à tergo remaneat.
Hæc autem omnia faciunt propter dragmam, quam in fine diei
percepturi sunt. O maximam hominum rationis participū con-³⁵
fusionem, & ignominiam! quod operarij materialis vineæ pro-
tam vili pretio tantoperè fatigentur, nos autem vt gloriæ æterni-
tatem adipiscamur, simili saltem labore non vigilemus! Ego vos
deprecor fratres charissimi per Iesum Christum crucifixum, &
per sacrosanctum baptisma, quod accepistis, vt in plurimos ser-
uos Dei oculos conijciatis, qui tanquam fideles serui, & operarij
in eius ministerio maximè proficiunt: & sancta quadam æmula-
tione illos cõtetis a sequare, atque etiam excellere, quò ex nume-
ro illorum sitis, qui ad mercedem recipiendam conuocantur.

Maximè autem notandum est, patrem familiās procuratori suo
dixisse: *Redde illis mercedem incipiens à nouissimis vsque ad primos.* Et
hinc postea Dominus concludit, dicens: *sic erunt nouissimi primi,*
& primi nouissimi. O Christe totius iustitiæ, & æquitatis magi-³⁶
ster, quomodo tale dicis Domine? videris iuxta mundi consuetu-
dinem facere, etenim mūdus magis laborantibus minorem mer-
cedem persoluit. Magis laborat agricola (qui à manè vsque ad no-
ctem nē vna quidem hora quiescit, & tamen vix se pane potest
alere, quam nobiles & mercatores, qui minimo labore maximam
habent rerum omnium abundantiam. Sic etiam in statu Ecclesia-
stico videbitis aliquos, qui de redditibus Ecclesiasticis tria vel
quatuor millia aureorum quotannis accipiunt, nec tamen in tem-
plum bis aut ter in toto anno ingrediuntur. Miser autem & pau-
perculus capellanus, qui vix vnā habet dragmam nulli horæ
diurnæ, neque nocturnæ deest. Tu Domine eundem stylum vi-
deris

37 dicit obseruare, siquidem dicis: primos nouissimos esse futuros,
& c. intra. Nihil horum voluit hic Dominus dicere: Voluit autē
nos docere, se quando ijs mercedem persoluit, qui in sui ministe-
rio laborant, non tam tempus, quàm animum, quo laboratur, con-
siderare. Quemadmodum in homine est corpus, & anima: melior
autem est anima interior: sic etiam in bene operando est interius
& exterius: interius autem intentionis, affectionis, & feruoris re-
spicit Deus potius quàm exterius temporis, aut laboris. Itaque
apud Deum non præcedit qui prius incipit, sed qui studiosius, at-
que feruentius laborat: & sic cum maxima diligentia, atque de-
uotione parum temporis recompensat. Vt autem vera loquar, so-
lus Deus potest aquam in proprio fonte colligere; defluit riuulus
aquæ: tu verò qui es nimis exhorrens, nō vis aquam in riuulo col-
38 ligere, sed ad fontem vsque progredieris, & ex illo aquam hauris.
Sic Deus opera colligit in proprio fonte, vnde dimanant, quod
est cor: & sic illa æstimat, atque remunerat, quale est cor, vnde
procedunt. Ideo eum appellat David dicens: Deus cordis mei, si-
gnificans in hoc terrestres dominos non cordis quidem, sed cor-
poralium eorum, & ministeriorum dominari velle: & secundum
tempus, quod in eorum seruitute consumitis, ac iuxta exteriorē
apparentiam, qua eis ministratis, ita ministeria recompensant. Hi
aquam ex riuulo hauriunt: Deus autem cum sit cordium Deus,
ac Dominus, in eis potius quàm in exteriori apparentia aquam
colligit. Vnde plus valet apud Deum vna hora ministerij diuinæ
ipsius Maiestati exhibitæ cum spiritus feruore, feruentissimoque
amore præstiti, quàm plurimæ horæ seruitutis cum frigiditate, ac
39 relaxatione amoris exhibitæ. Hanc ipsam liberalitatem nobis
ostendit, cum adolescenti desideranti se esse perfectum pretium
perfectionis explicuit: non enim eum interrogauit, vtrum pluri-
mas haberet diuitias, quas pro perfectione persolueret: sed præ-
cepit ei, vt quidquid haberet, pauperibus erogaret. Ostendens in
hoc cælum, nec paruo nec magno pretio emi, perfectionemque so-
lo amore, ac voluntate, qua temporale bonum datur, aut relinqui-
tur, bonumque opus efficitur comparari. Non modicæ quidem
consolationis est hæc cælestis doctrina illis, qui ad laborem, atque
Dei ministerium serò accedunt: siquidem ex ipsius veritatis ore
certò sciunt, si diligenter, atque studiose voluerint operari, possi-
bile esse illos tantum promereri, quantum alij, qui minori feruo-

locum permittatur. Olim enim in Palestina, postea in Aegypto, deinde in Graecia, postea denique in Germania constructa fuit. Utinam diuina Maiestas eam pro peccatis nostris à nobis non auferat, sicuti ab aliquibus regnis ademit, & in alias regiones transtulit. Cumque dixisset tabernaculum hoc à se suscitandum, gentesque ad fidem suam à se esse conuertendas, statim declarat, quomodo hoc faciendum sit, dicens: Eo quod inuocatum sit nomen meum super vos, dicit Dominus faciens haec. Vatablus exponit eò quòd nomen meum praedicatum est illis, iuxta illud quòd dixit Christus Redemptor noster. Et notum feci eis nomen tuum: & notum faciam, ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis. Et de Enoc dicitur: Ille coepit inuocare nomen Domini. Non significatur illic Enoc fuisse primus, qui orare coepit, alij enim ante eum orauere: sed dicitur ille primus fuisse, qui non en Domini praedicare coepit. Et ex hac illustrissima praedicatione subsequuta est copiosa messis abundantia, quam illic eleganter Propheta significat, dicens: Et comprehendet arator messorem, & calcator vuz mittentem semen, & stillabunt montes dulcedinem, & omnes colles culti erunt, id est, vna messis alteram consequetur, & nullus erit ager, qui non aretur, & in quo non feratur. Et hoc est quòd dicit Beatus Paulus. Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum: & in fines orbis terrae verba eorum. Hec fuit gloria sanctae Ecclesiae in eius initijs, quòd brevi tempore per vniuersum mundum dispersa est, immensumque martyrum, virginum, eremitarum, atque aliorum sanctorum fructum tulit. Hanc diuinam praedicationem Dominus in hodierna sancti Euangelij lectione semen appellat. Atque ut parabolam proposuit, clamabat, dicens: *Qui habet aures audiendi, audiat.* Hic auditus pro intellectu sumitur, sicuti venerabilis Beda super hunc locum adnotat, & hoc ex Beato Hieronymo in Louinianum assumpsit, qui dicit, vbi cumque verbum hoc repertum fuerit (vt Apoc. 2. c. vbi dicitur: *Qui habet aurem, audiat quid spiritus dicat Ecclesijs*) denotari, non oportere nos in illius quòd nobis dicitur cortice remanere: sed medullam interiorem sub cortice latentem inquirere. Et tiam habere aures est, verbum Dei affectuose diligere, quòd est maxime necessarium ad sanctam doctrinam, quae praedicatur intelligendam, maximumque ex illa fructum percipiendum. Et sic vbi nos legimus, pauperes euangelizantur: Hebraeus contextus habet

Vatabl.
expositio.
Ioan. 17.

Gene. 4.

Rom. 10.

Beda.

Apoc. 2.

Mat. 11.

bet: pauperes glorificantur. Itaque quòd vna translatio appellat audire verbum Dei, altera dicit beatificare, significans in hoc animam diuini verbi amore captam magna beatitudinis pignora possidere. Idcirco Beatus Paulus verbum Dei vocat Euangelium gratiae Dei, & iterum illud appellat Euangelium gloriae, vt significet verbum Dei medium quoddam esse ad gratiam, & gloriam, quòd sic nos moneat, vt illud magnopere diligere curemus. Nam (credite mihi) maximum malum est Christianum tantum bonum non diligere. Author quidam fide dignus refert hominem fuisse, qui conciones audire maxime recusabat, qui cum alij in Ecclesia diuinum verbum audirent, in coemeterio loquens, & ridens morabatur. Hoc autem infelici mortuo cum eius exequiae in templo celebrarentur, visus est crucifixus manibus à cruce solutis aures occludens: mirantibusque omnibus tam stupendum euentum, dixit Parochus: Scitote fratres hunc iam esse in manibus daemonis. Et quemadmodum ipse aures obtusit, ne Dei verbum audiret, sic Deus aures suas claudit, ne preces, quas pro illo fundimus, exaudiat: & sic pro illo amplius non orarunt, nec eum in aliorum defunctorum coemeterio sepelire voluerunt. Maxime timeete fratres, ne vobis simile accidat, sed attendite nisi Deo aures habueritis, nec Deum illas erga vos esse habiturum. Miserabile est quòd cum ad leuissimas quasque parumque necessarias res sciendas adeo prompti simus, ad ea tamen intelligenda, quae ad spiritalem salutem spectant, tepidos nos, atque negligentes praebemus. Sin minus, hoc experimini, vix etenim horologium sonare incipit, cum iam interrogatis, quora hora sonat? neque enim patientiam habetis ad expectandum quoadusque horologium cesserit, & tunc istud cognoscere possitis: sed statim quora sonet hora scire concupiscitis. Quare igitur tantam diligentiam, & multo quidem maiorem non adhiberetis in sciendis, quae ad animae vestrae salutem tantopere spectant?

Interrogantibus discipulis Dominum, quae esset haec parabola, respondit: *Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: ceteris autem in parabolis: vt videntes non videant, & audientes non intelligant.* Haec est maior poena, qua Deus in hoc saeculo maximos peccatores propter ipsorum peccata punit: videlicet, vt apud eos ratio tam tenebrosa, atque offuscata remaneat, vt vix ratio esse videatur. Sicut si vitrum, per quod radij solis ingrediuntur, propter domini sui

Tom. ij.

pp

negli-

Act. 20.

negligentiam paulatim puluere operiretur, si hodie parum lucis ingreditur, cras minus ingrederetur: & sic adeò obtunditur, ut et si in illud sol reuerberet, non possit illud penetrare: sic est anima rationalis, quasi vitrum, per quod diuinarum rerum quasi radius illam clarificans lux & cognitio ingreditur. Plurima autem peccata, quæ homo quotidie committit, sunt quasi densissimus quidam puluis, quo ratio eius adeò obscuratur, & excæcatur, ut ita dissolutus, atque effrænatus viuat, ac si esset irrationalis. Hoc supplicio dicit sanctus Isaias quosdam grauissimos peccatores à Deo fuisse punitos, his verbis: Stulti facti sunt principes Thaneos, & declarat quomodo, dicens: Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis, ut quasi insensati incederent. Etenim quamuis rationales permanserunt, propter eorum peccata adeò stulti, atque amentes facti sunt, ut vix rationis participes esse viderentur. Diligenter notate verbum illud: spiritum vertiginis, quod significat, spiritum sæpius volutandi: & hæc quidem est singularis metaphora ad significandum, quemadmodum, qui sæpenumerò circumuoluitur, adeò insensatus remanet, ut ubi sit, prorsus ignoret, sic etiam quodam modo peccatores remanere. Etiam vellem notetis, literam Hebræam hinc dicere: spiritum peccati, quod terribilem quandam deprauationem, maximamque ad peccandum propensionem denotat. Hæc omnia grauissimorum peccatorum poenam esse dico. Et sic affirmat Sophonias Propheta, dicens: Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccauerunt. Et hoc est vñ ex clarioribus reprobationis signis. Plurima præcedunt signa, cum delinquens ad iugulandum proferendus est: theatrum construi, gladium exacui, signa sunt necis ipsius: propinquius autem signum est, eius oculos velari: sic in homine plurima sunt condemnationis eius signa, scilicet, mortaliter peccare, crudelem se præbere, correptionem odisse, nolle audire verbum Dei: propinquius autem ijs omnibus est eius oculos velari, atque excæcari, ut videns non videat, & audiens non intelligat. Liberet nos Deus à tanto malo. Magnoperè timete fratres Deum offendere: cauete ne terribilis hæc poena super vos incidat.

His autem dictis parabolam eis explicuit, dicens: *Semen est verbum Dei.* Huius autem seminis ex quatuor partibus dicit, tres perditas fuisse: cuius miseræ lechrymandæ nunquam finem facere deberemus. Sanctus Isaias Euangelij prædicatores beatos appellabat,

Isa. 19.

Sopho. 1.

simile.

Isa. 32.

14 labat, quia eorum prædicatio per gratiam Iesu Christi Saluatoris nostri multò vberiore fructum, quam antiquorum Prophetarum sermocinatio, latura erat. Cumque horum temporum feclicitatem prædixisset his verbis: Ecce in iustitia regnabit rex, & erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium, & securitas vsq; in sempiternum. Ex quibus intulit dicens in fine capituli: Beati qui seminatis super omnes aquas immittentes pedem bouis, & asini. Id est, beati, & felices agricolæ, prædicatores noui testamenti: quia semen vestrum iam non in sterilitate, & ariditate, sicut nos, sed iuxta Euangelicæ gratiæ fluentia seminatis. Cum enim tanta cum amœnitate, atque abundantia gratiæ seratis, talis sati locupletissima, atque vberissima erit messis. Immittentes pedem bouis, & asini: Est exaggeratio. Nam quemadmodum agricolæ cum 15 messes vberissimæ prodeunt, in eas asinos, & boues, ut pascantur, immittunt: nec tamen messibus officiant; sic etiam adeò fertilis, atque fructifera erit sanctæ, Euangelicæque prædicationis messis, ut quamuis plurimas habeat contradictiones, atque obstacula, nihil ei officiant, imò verò perficiant. O sancte Propheta quid dicis? quare nobis de prædicatione nostra gratularis? Siquidem ad pristinam ariditatem reuersi sumus, frustra serimus, frustra quotidie tot vocibus proclamamus. Ecquis voces nostras audiens à vitis resipiscit, seque in meliorem frugem recipit? Maximè vereor, ne ex concionibus nostris tantum hunc eliciamus fructum, ut apud Deum inexcusabiles maneatis, Dei que causa magis iustificata clariùs illucescat. Sic dixit Christus Redemptor noster mittens discipulos suos ad prædicandum. Continget autem vobis in 16 testimonium illis, id est, inexcusabiles penitus remanebunt, nec dicent: non fuit nobis hoc annunciatum. Vnde, & ipsæ conciones ad maiorem illorum condemnationem erunt. Deferebat Vrias literas Davidis ad Ioab principem militiæ David, & posset intra se cogitare, & dicere. In his literis fortasè dicit rex principi militiæ suæ, ut me alijs præferat, aut aliqua honorabilia munera mihi committat: nec verò monebatur Ioab, nisi ut illius necem machinaretur. Contemplare o peccator conciones, quas audis, nisi ex illis fructum percipias, literas esse, quas contra te defert. Idcirco vanum est dicere: conciones, & missas audiui: hoc mihi in Dei iudicio patrociniabitur. O infelix quam longè opinione falleris, attende te literas Vriæ deferre. Aperiet Deus illi epistolas

simile.

Luc. 21.

2. Reg. 11.

Iacob 2.

istas videamus (dicit) nunc, quid hæc literæ dicunt? qui misericors fuerit, in diuino conspectu misericordiam inueniet. Et nõ facienti misericordiam, iudicium sine misericordia fiet. Quid ultra? qui fuerit castus, mitis, qui iniurias dimiserit: Deus ei sempiterna præmia persoluet: qui verò non, æternis pœnis cõdemnabitur. Istud dicunt conciones, quas audis. Tecum igitur condemnationis tuæ testimonium defers: Ecce fructum, qui ex concionibus crebrius percipi solet. Quod si ita est quomodo dicit, Isaias Propheta sati huius messem abundantissimam esse futuram? Dico sanctũ Prophetam fructus prædicere, quos ex Euangelij semine, atque ex abundantissima gratia sacramentorum nouæ legis percipi oportet. Miserabile autem est quòd si eius tempore parum fructus ex prædicatione percipiebatur, hac nostra misera tempestate tam parum, aut minus elicitur. In illo tempore dicebat Deus per Hieremiam

Hier. 5.

Prophetam: Circuite vias Hierusalem, & aspiciate, & considerate, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudiciũ, & quærentem fidem, & propitius ero ei. Id est ciuitati Hierusalem. Diligenter pensate quot verba Dominus repetit, vnum quasi & idem significantia: circuite (inquit) aspiciate, considerate, quærite, vt exaggeraret quamuis plurima diligentia adhiberetur, neminem tamen esse reperiendum, qui bonus esset. Quando Deus maledixit illas ciuitates Sodomam, & Gommorrhã voluit euertere: venit, vt diceret se ab eis supplicium

Gen. 18.

non esse sumpturum, si in cunctis quinque ciuitatibus decem viros iustos reperiret: Et hinc dicit, pro vno iusto, quem Hierosolymæ reperiret, se illam non esse puniturum, quare igitur ab illis, credentibus, diuinamque legem habentibus vnum tantum, ab ijs verò infidelibus, & idololatriæ decem exposcit? In his minus virtutis, veritatis, iustitiæ elemosinæ inter Iudæos, quàm inter Ethnicos esse demonstrat. Vtrum autem hæc miseria inter Christianos etiam hodie commoretur, vos videre potestis: testes sunt lites, contentiones, conuiuia, ac denique prophanitates vestræ vos corruptioribus moribus, quàm Mauros, atque Turcas esse delibutos. Attendite, vtrum quum quadragesimas suas aggrediuntur, idem faciant: quod vos, cum vestram incipitis. Nunquid in Mauritania dissolutiones, gulæ, ac turpitudines, quæ à vobis committuntur, fieri consueverunt? Non vtiq; hoc suspicor.

Dicitè

20 Dicitè fratres, nunquid non stultus crederetur musicus, qui coram rege cantaturus, aut instrumentum musicum pulsaturus, à quo (se ei placuerit) magna se beneficia percepturum sperat, antea pila luderet, ita vt manus concitaretur, nec sicut oportebat, pulsare posset? Stultus profectò talis esse diceretur: nam ad bonam musicam edendam nimis quietam oportet esse manum. Equites periti, cum publicum aliquod certamen vulgò instituitur, iuxta parietem equos agitare consueverunt, illosque prope illum directè faciunt decurrere. Ne postea in certamine terminos prætereant: si enim equum in plano, spaciofoque campo agitare consueuisti, non poteris eum postea dirigere, vt directè iuxta telam decurrat. Sic etiam si nunc corpora vestra effrænata defertis, illaque ad libitum per vitia decurrere finitis, quomodo postea virtutis viam non refugient, sanctasque exercitationes suscipere non recusabunt, diuinæque confirmabuntur? Pudeat nunc vos per reuerentiam Dei, nec infideles in suis quadragesimis, & in illarum introitibus, & in quàm plurimis virtutibus moralibus vobis excellere patiamini. Denique adeò corruptus est populus Christianus, vt quemadmodum tempore pestis non eos equidem, qui moriuntur, sed eos potius, qui viuunt atque supersunt, admiramur, quocirca cum peracta iam, & finita peste nobis dicitur: talis vir, & talis in tali oppido superstites remanserunt, neque peste perierunt, valde miramur. Sic tanta nunc est morum corruptio, & pestis, vt iam non eos quidem, qui peccant, sed eos, quos honestos, pudicos, misericordes, qui que peccata sua crebro confitentur, atque ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum accedunt, 22 perspicimus, quasi miraculam aliquod, illos tantæ corruptionis immunes perstitisse miremur.

Dicit Dominus, semen, quod perijt, idè perijt, quia pars illius cecidit secus viam. Per hanc viam certum quoddam hominum generis mutabilium cordium, quod mille cogitationibus repleti sũt, intelligitur. Etenim hæc cogitationes sunt viatores, qui verbum Dei conterunt, atque conculcant. Nonnulli sunt homines, qui nulli cogitationi quantumcunq; malæ sciunt resistere: sed tot prætereire patiuntur, vt diuinum verbum in ipsorum cordibus radices agere non sinant. Et ex his cogitationibus mala desideria, mala opera, morumque deprauatio, atque animæ destructio proficiscitur. Et sic per Isaiam, Horum peruersitatè magno-

Tom. ij.

PP 3 perè

Isa. 51.

Iacob. 2.

istas: videamus (dicit) nunc, quid hæ literę dicunt? qui misericors fuerit, in diuino conspectu misericordiam inueniet. Et nõ facienti misericordiam, iudicium sine misericordia fiet. Quid ultra? qui fuerit castus, mitis, qui iniurias dimiserit: Deus ei sempiterna præmia persoluet: qui verò non, æternis pœnis cõdemnabitur. Istud dicunt conciones, quas audis. Tecum igitur condemnationis tuę testimonium defers: Ecce fructum, qui ex concionibus crebrius percipi solet. Quod si ita est quomodo dicit, Isaias Propheta sati huius messem abundantissimam esse futuram? Dico sanctũ Prophetam fructus prædicere, quos ex Euangelij sermine, atque ex abundantissima gratia sacramentorum nouę legis percipi oportet. Miserabile autem est quòd si eius tempore parum fructus ex prædicatione percipiebatur, hac nostra misera tempestate tam parum, aut minus elicitur. In illo tempore dicebat Deus per Hieremiam Prophetam: Circuite vias Hierusalem, & aspiciate, & considerate, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudiciũ, & quærentem fidem, & propitius ero ei. Id est ciuitati Hierusalem. Diligenter pensate quot verba Dominus repetit, vnum quasi & idem significantia: circuite (inquit) aspiciate, considerate, quærite, vt exaggeraret quanuis plurima diligentia adhiberetur, neminem tamen esse reperiendum, qui bonus esset. Quando Deus maledictas illas ciuitates Sodomam, & Gommorrham voluit euertere: venit, vt diceret se ab eis supplicium non esse sumpturum, si in cunctis quinque ciuitatibus decem viros iustos reperiret: Et hinc dicit, pro vno iusto, quem Hierosolymę reperiret, se illam non esse puniturum, quare igitur ab illis, credentibus, diuinamque legem habentibus vnum tantum, ab ijs verò infidelibus, & idololatriis decem exposcit? In his minus virtutis, veritatis, iustitię elemosynę inter Iudæos, quàm inter Ethnicos esse demonstrauit. Vtrum autem hæc miseria inter Christianos etiam hodie commoretur, vos videre potestis: testes sunt lites, contentiones, conuiuia, ac denique prophanitates vestrę vos corruptioribus moribus, quàm Mauros, atque Turcas esse delibutos. Attendite, vtrum quum quadragesimas suas aggrediuntur, idem faciant: quod vos, cum vestram incipitis. Nunquid in Mauritania dissolutiones, gulę, ac turpitudines, quę à vobis committuntur, fieri consuecunt? Non vtiq̃ hoc suspicor.

Dicitē

20 Dicitē fratres, nunquid non stultus crederetur musicus, qui coram rege cantaturus, aut instrumentum musicum pulsaturus, à quo (si ei placuerit) magna se beneficia percepturum sperat, antea pila luderet, ita vt manus concitaretur, nec sicut oportebat, pulsare posset? Stultus profectò talis esse diceretur: nam ad bonã musicam edendam nimis quietam oportet esse manum. Equites periti, cum publicum aliquod certamen vulgò instituitur, iuxta parietem equos agitare consuecunt, illosque prope illum directè faciunt decurrere. Ne postea in certamine terminos prætereant: si enim equum in plano, spaciofoque campo agitare consueuisti, non poteris eum postea dirigere, vt directè iuxta telam decurrat. Sic etiam si nunc corpora vestra effrænata defertis, illaque ad libitum per vitia decurrere sinitis, quomodo postea virtutis viam non refugient, sanctasque exercitationes suscipere non recusabunt, diuinęque confirmabuntur? Pudeat nunc vos per reuerentiam Dei, nec infideles in suis quadragesimis, & in illarum introitibus, & in quã plurimis virtutibus moralibus vobis excellere patiamini. Denique adeò corruptus est populus Christianus, vt quemadmodum tempore pestis non eos equidem, qui moriuntur, sed eos potius, qui viuunt atque supersunt, admiramur, quocirca cum peracta iam, & finita peste nobis dicitur: talis vir, & talis in tali oppido superstites remanserunt, neque peste perierunt, valde miramur. Sic tanta nunc est morum corruptio, & pestis, vt iam non eos quidem, qui peccant, sed eos, quos honestos, pudicos, misericordes, qui que peccata sua crebro confitentur, atque ad sacrosanctum Eucharistię sacramentum accedunt, 22 perspicimus, quasi miraculum aliquod, illos tantę corruptionis immunes perstitisse miremur.

Dicit Dominus, semen, quod perijt, idem perijisse, quia pars illius cecidit fecus viam. Per hanc viam certum quoddam hominum genus mutabilium cordium, quod mille cogitationibus repleti sũt, intelligitur. Etenim hæ cogitationes sunt viatores, qui verbum Dei conterunt, atque conculcant. Nonnulli sunt homines, qui nulli cogitationi quantumcunq̃ malę sciunt resistere: sed tot prætereire patiuntur, vt diuinum verbum in ipsorum cordibus radices agere non sinant. Et ex his cogitationibus mala desideria, mala opera, morumque deprauatio, atque animę destructio proficiscitur. Et sic per Isaiam, Horum peruersitatē magno-

Tom. ij.

pp 3 perē

Isa. 51.

perè Deus exaggerat, dicens illos à se esse relinquendos, quasi ho-
 mines perditos, quod est vnū ex maximis supplicijs, quibus De⁹
 in hoc sæculo peccatores punire consuecit. Ecce (inquit) tui de
 manu tua calicem soperis, fundum calicis indignationis meæ, nō
 adijciam, vt bibas illum vltra. (Id est, volo te à manu mea dimit-
 tere, vt viuas sicut tibi libuerit.) Et ponam illum in manu eorum,
 qui te humiliauerunt, & dixerunt animæ tuæ: incuruare, vt tran-
 seamus: & posuisti vt terram corpus tuum, & quasi viam transeū-
 tibus. In his verbis significat Deus duo magna mala, quæ versan-
 tur in mundo. Alterum est eorum, qui suo malo exemplo proxi-
 mos suos peruertunt. Alterum verò est horum corruptissimorū,
 qui adeò dissoluūtur, & contaminantur, vt vsque vllarefistencia
 ad malum remaneant. Et efficiuntur via, & quasi pons, per quem
 vniuersa peccata prætereant. Dicensque se illis prioribus calicem
 esse daturum, his autem posterioribus non: significat nonnullos
 homines adeò faciles esse ad malum, qui que tantum in illud in-
 grediuntur, vt quodammodo remedij indigniores maneāt, quàm
 illi à quibus peruersi sunt.

*Quod supra petram hi sunt, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt ver-
 bum. Et hi radices non habent.* Hi sunt homines sine perseuerantia, qui
 bene incipiunt, & statim deficiunt, quia in virtute radices non
 agunt. De singulis his dicebat Iob conferēs illos scirpo: Nunquid
 virere potest scirpus absque humore? Humectus videtur, ante-
 quàm veniat sol, & in ortu suo germē eius egredietur: super acer-
 uum petrarum radices eius densabuntur, & inter lapides commo-
 rabitur. Hic scirpus est iuuenis, vir nobilis aut clericus, qui Deo
 seruire incipit cum feruenti spiritu quasi scirpus diuino amore,
 ac timore virefcens. Et hic antequam sol oriatur, hoc est antequā
 à sæcularibus prosperitatibus, ac favoribus attingatur. Tunc est
 deuotus, & honestus, & sic in primo flore fert fructum, in ortu
 suo germen eius egredietur. Postquàm autem solis radij in illum
 reuerberant, se seque prosperum, atque honoribus elatū experi-
 tur, & postquàm sensualitas feruescit, atque oculos aperiens vi-
 det mala sociorum suorū exempla, vnus ex illis efficitur. Et cum
 his lapidibus radices virtutis arefcunt, & inter lapides commora-
 bitur. Et sic quasi lapis obduratus in peccato mortali viuit, & mo-
 ritur. Itaque hi cum essent pauperes, virtutis studiosi erant, ve au-
 tem diuites sunt, peccatores efficiuntur. Sicuti corallum in mari
 est

26 est radix viridis, & tenera, & extra mare lapis efficitur: sic etiam
 hi in vita poenitenti, & aspera sunt quasi tenera radix, ex qua ma-
 gna virtus oriebatur. Vbi primum autem ab hac paupertate aufer-
 runtur, & in sæcularibus voluptatibus, atque honoribus consti-
 tuuntur, in lapides durissimos conuertuntur. O diuinis beneficijs
 ingrati, vniuersum quippè bonum in malum conuertitis. De his
 etiam dicit ipse Iob, nō ditabitur, neque perseuerabit substantia
 eius: nec mittet in terram radicem suam, non recedet de tenebris.
 Ramos eius arefaciet flamma, & auferetur spiritu oris sui. Ante-
 quàm dies eius impleatur, peribit, & manus eius arefcet. Lædetur
 quasi vinea in primo flore botrus eius, & quasi oliua projiciēs flo-
 rem suum. O metuenda verba! Dominus ea in cordibus vestris
 imprimat, vt ea magnoperè timeatis, ne in tantum malum deue-
 niatis. Vnusquisque (inquit) horum bona proposita habentium,
 qui tamen sunt inconstantes, nunquam locupletabitur, neque di-
 uitiarum eius durabunt: radices in virtute non ager, nunquam de te-
 nebris exibat: flamma ramos eius confringat, & proprium ip-
 sius cor in corpore fel eius confringet, priusquàm mortem sibi
 aduenturam esse cogitet, ei adueniet, antequam manum sibi
 arefaciendam esse arbitretur, arefcet. Accidet illi tanquam vineæ
 primos flores ex pampinis proferente. Et sicut oliuæ flores emit-
 tenti, quæ in magno periculo versantur, quod aquilonis flatibus
 arefciant. Sic accidet animæ (inquit Iob) nescienti profundas in ter-
 ra virtutis radices immittere. O infelix peccator, qui pro tempo-
 rali negotio desiniste Deo tradere! Non ditabitur, &c. Accelera,
 accelera non multum diuitiarū, neque honoris acquires. Etenim
 28 in ipsismet vijs ac medijs, per quæ te sublimare conabar, infor-
 tunium quoddam tibi succedet, quod honorem tibi auferat.

Ramos eius, &c. Ramos istos, quos o iuuenis studiose extendis
 dicens: Volo in literarum studijs diligenter incumbere, & hono-
 rificentissimo muneri præficiar. Et tu o mercator ramos, quos in
 Indias, atque in emporia diffundis, vt domum tuam diuitias ac-
 quirendo magnifices: (proh dolor!) adueniet flamma, quæ omnes
 comburat, & cogitationum cordis tui, atque istarum telarū, quas
 absque Deo, & animæ tuæ recordatione orsus es, filum infringat.
 Ante quā veniat dies eius, &c. Ne arbitreris eò quod sis iuuenis,
 te esse euasurum: attende quādo minus arbitratu fueris, mortem
 esse aduenturam, teq; in florentiori vitæ ætate esse occupaturam.

O cæci filij Adæ quare cum tanto saluationis vestræ periculo uere uultis? Lapidem, ac durities istas à cordibus uestris auferte: ut in eadiuinum uerbum radices immittat, & saluationis fructum percipiatis.

simile.

Quod autem in spinis cecidit, &c. Comparauit hic Dominus diuitias spinis, quia si manus extensæ sunt, & apertæ, supra se spinas habere possunt, absque eò quòd eis officiãt. Si autem manus coarctantur, statim spinæ compungunt. Sic etiã optimè potest Christianus habere diuitias, absque eo quòd ipse animam compungant? si manus in pauperes apertas, & extensas habuerit. Si autem auaritia illas coarctatas habet illæ eum compungent, æternæque ipsius condemnationis causa erunt. Fœnix auis ligna cumulat, quibus se comburit. Sic ij temporales diuitias congregant, ut cum illis in inferno concrementur. Non utique nocuerunt diuitiæ mulieri illi, de qua dicitur: Manum suam misit ad fortia. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Tu autem auare, qui nec eas in alios diuidis, nec tui ipse uti scis eis: tu (inquam) in hoc sæculo ab eis compungeris, atque in futuro in perpetuum cruciaberis. Hoc maximè exaggerat sapiens, dicens: Est & aliud malum, quod uidi sub sole, & quidem frequens apud homines, uir cui dedit Deus diuitias, & substantiam, nec tribuit ei potestatem Deus, ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud, Hoc uanitas, & miseria magna est. In pœnam cupiditatis tuæ, hoc Deus de te supplicium sumit, quòd eis te frui nõ patitur, quæ tanto labore comparasti. Dedit Deus, id est, permisit habere diuitias, cupiditatibus eorum adquisitas. Et nõ tribuit, id est, permittit, ut adeò bonorum suorum amore captus teneatur, ut ea pertingere non audeat.

Prov. 31.

Eccles. 6.

Etiã ex hac similitudine sequitur quod siquidem diuitiæ sunt spinæ, diuites sunt rubi. Et sic quod aues, & oues ex rubi conuersione eliciunt, uidelicet illic hærentes plumas, ac vellera relinquere, hoc pauperes ex auarorum diuitum conuersione subtrahunt, scilicet depiles, atq; destructos remanere. A deo efficax est cupiditatis passio, ut in aliquibus superbix passionem excedat. Sicuti doctor quidam super operariorum parabolam adnotauit: qui cum paterfamilias procuratori suo præcepisset, ut in reddenda mercede posteriores prioribus anteponeret, non murmurarunt, eò quòd postremis prius quam primis mercedem solui

præce-

32 præcepisset: sed murmurarunt; cum sibi plusquam alijs non solui perspexerunt: arbitantes sibi multò maiorem mercedem esse persoluedam. Ecce quomodo pecunia magis quam honore se carere doluerunt. Ethnici quondam vitam pro modico quodam honore periculis proponebant. Nunc autem homines reperiuntur, qui vitam, atque honorem pro aosis utilitate obijcient. Hos comminatur Deus per Ezechielem Prophetam dicens: Ecce cõplossi manus meas super auaritiam, quam fecisti. Contracto pugno dicit Deus auarum à se esse percutiendum, & meritò quidem siquidem auarus erga pauperes contractum habet pugnum. Inter has spinas dicit Dominus diuinum uerbum perire, nec fructu ferre. Quod etiã voluptatibus suffocari affirmat: & hoc prius affirmauerat Ecclesiasticus dicens: Audiuit luxuriosus uerbum sapiens, & displicebit illi: & proijciet illud post dorsum suum. 33 Quid igitur erit, cum diuitiæ, sensualesque voluptates in unum concurrunt, quid in tali fructus, atque utilitatis diuini uerbi prædicatio operabitur? Væ homini isti, in quanto condemnationis periculo versatur. Veruntamen videamus, siquidem diuinum uerbum tam pretiosa res est (ut omne aurum in comparatione illius arena sit exigua, & tanquam lutum æstimetur argentum in conspectu illius.) Quare uult Deus, ut in aridam, ac sterilem terram incidat, ubi nullus ex eo fructus percipiatur? Nunquid Beatus Paulus non dicit: Debet in spe qui arat, arare: & qui triturat in spe fructus percipiendi? Sic uult Dominus fieri, ad maledicti illius serui uerba condemnanda, qui ab eo talentum acceperat, cumque nihil e molumentum cum eo fuisset lucratus, in tempore rationis reddendæ se se excusauit dicens Domino: scio quia homo durus es: metis, ubi non seminasti, & timens abij, & abscondi talentum tuum in terra. Ut igitur inulsam hanc excusationem cõdemnaret, atque ut apertè perspiciatur quam falsò loquitur peccator, Deumque cupiditatis arguit, & crudelitatis: uult diuina Maiestas, ut suæ celestis doctrinæ semen in sterili terra seminetur, ubi illud perituum esse certò scit, & sic manifestè apparet illum nolle merere ubi non seruit: siquidem etiã ubi serit, nõ merit. Atque etiã in hoc significatur, si malus condemnatur, non condemnari eò quòd ei auxilium ad salutem sufficiens Dominus denegarit, aut quòd eum bonorum suorum participem non fecerit. Sed quia ipse eis uti noluit, O ineffabilis Dei charitas quam

Ezech. 22.

Eccles. 27.

1. Cor. 9.

Math. 25

pp 5 aperte

apertè in hoc manifestaris. Fratres charissimi hæc vos infinita 35
clementia commoueat, nec tantam opportunitatem præter-
mittatis: siquidem Deum in cordibus vestris ferere est, vos
adueniam, ac misericordiam inuitare.

*Quod autem in bonâ terram, hi sunt qui in corde bono, & optimo
audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.* Notandum
est Dominum dicere: in corde bono, & optimo. Neque enim cor
bonum sufficit, sed optimum est necessarium. In hoc significat
non oportere nos esse contentos si quomodocunq; boni simus:
sed semper in virtute maximos progressus facere debere. Cùm
iam sponsus sponsam de oculorum, crinium capitis, atque vberum
pulchritudine laudasset: iterum noua quadam exaggeratio-
ne ipsius oculos, & comas recommendat dicens. Vulnerasti cor
meum foror mea sponsa: vulnerasti cor meum in vno oculorum 36
tuorum, & in vno crine colli tui: id est, si vno tantum oculorum
tuorum, atque vno crine me ita vulnerasti, quid facies cum omni-
bus gratijs tuis? eadem, quæ antea laudauerat, denuò recomen-
dat, illa q; sibi maxime complacere affirmat: vt significet iustum
non solum nouas indies virtutes acquirere, sed illas etiam, quas
antea possidebat, semper perficere: & idcirco illas denuò quasi
iam perfectiores laudat, humilitatem perfectiorem, castitatē pu-
riorem, &c. & hoc est esse corde bono & optimo.

Dicit etiam, *Fructum afferunt in patientia.* In patientia (inquit)
quia huius fati messis in gloria percipienda est: ad quam perci-
piendam opus est spe, quæ secum affert pœnam: ad quam per-
ferendam necessaria est patientia. Ideò Beatus Paulus, Patien-
tia (inquit) vobis necessaria est. Adhuc enim modicum aliquã- 37
tulum qui venturus est veniet, & non tardabit, Iustus autem ex
fide viuit, id est, Iustus non viuit ex mercede, quam in hoc sæcu-
lo à Deo recipit, sed per spem viuit, & verbo, quod ei Deus præ-
stitit, confidit: & propter illud patienter suffert quousq; in fu-
turo sæculo merces adueniat. Vel etiam fructum afferunt in pa-
tientia, scilicet Dei. Etenim ad hoc, vt boni cœlestem fructum
consequantur, necesse est, Deum plurima illis perferre. Et sic di-
cit Beatus Augustinus. Væ etiam laudabili vitæ hominum, si re-
mota misericordia tua discutias eam Domine, hoc est vnum ex
nominibus, & officijs Dei: & ita eum laudabat Sanctus Moyses
dicens: Dominator Domine Deus misericors, & clemens, patiens
& multæ

Cont. A.

Nebr. 10.

August.
lib. 9. con-
fess.
Exod. 3.

38 & multæ miserationis, qui aufers iniquitatem, & scelera, atque
peccata: nullusq; apud te per se innocēs est: quantūcumq; bonus
quisquam sit, indiget tamen, vt ei plurima Dominus supportet.
Vnde etiam David dixit, quia non iustificabitur in conspectu
tuo omnis viuens. Siquidem autem Deus nunc tanta patientia *Psalm. 142.*
nos expectat, & suffert, rationi consentaneum est, vt ex tanto bo-
no fructum percipiamus, diuinumq; hoc semen recipientes ve-
ram pœnitentiam agamus, vt hîc gratiam habentes postea ad glo-
riæ fructum percipiendum perducamur, Amen.

Dominica in Quinquagesima.

*Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secreto.
&c. Lucæ. 18.*

MO C primum nobis in hodierna sancti Euan-
gelij lectione notandū occurrit: videlicet quo-
modo Dñs suos sanctos Apostolos secreto as-
sumpsit, vt cum eis peculiariter de suæ sacratis-
simæ mortis, ac passionis mysterio ageret. In
quo nos docuit, nos nō cum omnibus negotia
magnæ entitatis agere oportere. Paucissimi
enim capaces sunt ad tegendū secretū. Dicit Plinius paludē quã-
dā esse, in quã licet grauissimū quidq; immittatur, nō tamē illud *Plinius.*
in profundū demerget. Sic sunt plurimi, quibus etsi res grauissi-
mas, & maximi momēti reuelatis, nihil in corde possunt accipe- *simile.*
re, nec in pectore conseruare, vt silcāt, sed omnia statim euomūt.
Quicquid in vitreas captas includas, exterius apparebit. Tales *simile.*
sunt hi homines dirupti, qui quanuis se aliquid nemini prorsus
dicturos polliceantur, quando minus arbitramini, iam in omniū
ora versatur, & aliquando cum vestro, aut alterius detrimento. Le-
gitur Thamar fratri suo Absalom malum, quod Amnon ei se-
creto fecerat, detexisse. Ex quo multa mala successerunt: idē *2. Reg. 13.*
enim Amnon ab Absalom fuit interfectus: & postea ob hanc
causam eum pater eius David persecutus est: atque etiam for-
tasse

rasse inde dimanauit perturbatio, quam in toto regno concitauit. ³
 Hæc omnia obuiarentur, si Thamar inhonestum casum uellet
 honestare, præsertim cum nullum iam remedium haberet. Et
 quanuis homines, ea, quæ eis reuelatis, secreto custodiât, nihil sint
 Apostolici, & virtute præditi viri, quibus cum res ad animæ ve-
 stræ salutem attinentes tractatis, sicut ipsi sunt mali, ita male etiã
 vobis consulent. Si ceram mollem sigillo applicetiseasdem, quas
 habet imagines in sculptas in se sigillum, ceræ imprimuntur. Bea-
 tus Ioannes dicit. Omne, quod est in mundo, concupiscētia car-
 nis est, & concupiscētia oculorum, & superbia vitæ. Hæ sunt
 tres imagines, quæ in filijs huius sæculi sculptæ sunt, & has in vo-
 bis imprimunt, si ad eos accesseritis, & eorum consilia sumpseri-
 tis: vobis quippe consulent, ne Hierosolymam ascendatis, vt cru-
 cifigamini, nec vt patienter feratis iniurias, & opprobria, quæ vo- ⁴
 bis facta fuerint. Noli consiliari cum focero tuo, dicit Ecclesiasti-
 cus. Cum enim focer tuus pater sit vxoris tuæ, semper in eius fa-
 uorem inclinabitur. Idcirco cum Sanctus Iacob uellet à terra La-
 ban foceri sui discedere, quia Laban erat idololatra, Iacob autem
 volebat in patriam suam proficisci, vt Deo uero sacrificaret, nihil
 focero suo dixit, sed secreto profectus est. Sic etiam te facere oportet, ⁴
 o frater. Vxor tua est sensualitas tua, quæ tanquam vxor ti-
 bi blanditur, ac permulcet, vt te perdat, cuius pater est mundus.
 Ne ergo mundi sumas consilium, nec cum filijs eius: sunt enim
 pessimi, qui te à bono proposito reuocabunt.

Ea, quæ plurimum ad nos pertinent, quæque maxime deside-
 ramus recensere, de que illis loqui nunquam nos tædet. Cum igitur
 sacratissima saluatoris nostri Iesu Christi passio maxime ne- ⁵
 cessaria esset hominibus, ipseque propter nimiam charitatem, qua
 nos prosequatur, illã magnopere desideraret: illam in memo-
 riam reuocare, & de ea cum discipulis suis agere nunquam cessa-
 re videbatur. Cœleste quoddam consilium nobis præbet Spiritus
 sanctus circa hoc dicens, causam tuam tracta cum amico tuo.
 Ex quo apparet quã parui mortis, & saluationis nostræ nego-
 tium æstimamus, quando quidem tam raro, aut nunquam in con-
 uersationibus cum amicis nostris de illo loquimur, cum tamen
 multum temporis in loquendo de alienis negotijs, viuendi que
 ratione consumamus: quæ quidem satis magna miseria est. Nõ-
 ne miraremini si euntes in academiam, ingrederemini in gymna-
 sium,

6 sium, in quo sacra Theologia perlegitur, illicque Medicos Theolo-
 giam audientes, deque illa disceptantes cerneretis? sique in Medico-
 rum classe Theologos Medicinã audiētes uideretis? Sic utique fit in
 mūdo. Etenim unusquisque lectione sua relicta ad alterius lectio-
 nẽ disceptandã transmigrat. Hæc autẽ est vna ex maioribus tribu-
 lationibus, quæ sunt in Ecclesia Dei, vnumquenque de aliorum ne-
 gotijs agere, nec de proprio saluationis suæ negotio rationẽ habe-
 re. De Regia vita, de Regnorum gubernationibus, de bellorum pertur-
 bationibus, de Monachorum, Clericorumque viuendi ratione agi-
 mus. Omnium recordantes nostrimetipsum obliuiscimur.
 Maximum quendam peccatorem comminatus est sanctus pro-
 pheta Isaias Dei nomine dicens: Quasi pilam mittet te in terram ^{Isai. 22.}
 latam, & spatiosam: ibi morieris. Nota quod pila in latum cam-
 7 pum dimissa adeo decurrit, vt deperdatur: in cubiculo autem pro-
 iecta, statim, ad manum reflectitur. Hoc est supplicium, quo pu-
 niri consuescunt, qui sui ipsorum obliuiscuntur. Etenim permit-
 tit Deus illos à diabolo in latissimos quosdam negotiorum, alie-
 narumque vitarum campos quasi pilas immitti, atque illic spiritali-
 ter mori, mortalia murmurationum, aut infamiarum peccata com-
 mittentes. O infelix homo, qui tanquam pilæ Sathanæ de vno
 in alterum negotium iactitaris: neque uerò de saluatione tua agere
 recordaris.

De hoc etiam mysterio Dominus toties loquebatur, quia sibi
 ab æterno Patre fuerat commendatum: sicut ipse dixit. Sicut ^{1 Ioan. 14.}
 mandatum dedit mihi pater, sic facio. In quo nos docuit crebri-
 ora colloquia nostra de ijs rebus esse oportere, quæ nobis Domi-
 nus in hoc sæculo præcepit operari. Sic nos admonet Spiritus san-
 ctus, dicens. In sensu sit tibi omnis cogitatus Dei, & omnis enar- ^{Eccles. 9.}
 ratio tua in præceptis altissimi. Diligenter perpendite quomo-
 do prius admonemur, vt sancta cogitemus: postea uerò de illis lo-
 quamur, nam ex vno alterum sequitur. Profecto fratres si uere,
 & ex animo Dei mysteria, atque præcepta cogitaremus sæpenu-
 mero de illis loqueremur, & aliter illa adimpleremus, quam ad-
 implemus. Vt autem de illis non cogitamus, neque etiam loqui-
 mur, neque adimpleremus.

Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scrip-
 ta sunt per Prophetas de filio hominis. Valde notandum est, cum Do-
 minus de sanctissima passione sua loqueretur, filium hominis se
 appe-

Simile.

1. Ioan. 2.

Eccles. 37.

Genes. 31.

Proue. 25.

Simile.

appellare conuenisse. Vt, si exaltaueritis filium hominis, oportet filium hominis exaltari: & in hoc loco. Hoc autem fecit, ut auferret errorem, qui postea in sua sancta Ecclesia consurrecturus erat, scilicet errorem Arrianorum dicentium Christum redemptorem nostrum, etiam quantum ad diuinitatem mortuum fuisse. Quos Beatus Hieronymus tanquam hæreticos nullo fundamento, aut ratione innitentes confudit. Hic non negamus Deum mortuum fuisse: hæc enim propositio vera est: Deus mortuus est per communicationem idiomatum. Ducit Rex in uxorem rusticam mulierem, & omnes regis magnitudines rusticæ mulieris esse dicuntur, omnesque res eius, Regis sunt. Quid secum afferre poterit pauper rustica, nisi veterem sartagine, & confractum lebetem? & hæc omnia Regis esse dicuntur. Sic etiam humanitas filia rustici, & tributarij. Adæ diuinitati nupta est: & ideo miseræ, atque abiectiones, quas secum attulit omnes Dei esse dicuntur. Et sic dicimus, Deus mortuus est, Deus esuriit, Deus plorauit, &c. Diuinitas autem neque mortua est, neque mori potuit. Reuerberat solis radius in ramum, illumque clarificat: accedisti tu, & scindis ramum, impossibile est te solis radium abscindere. Solis radius est verbum diuinum: ramusque viridis est sancta humanitas, cui coniunctus est. Abscissus, laceratusque est hic ramus in tormentis, & morte. Radium autem solis, hoc est verbum diuinum impossibile fuit abscindi, neque mori. Experiētia comperitur, quod si annulus aureus pretiosam in se habens margaritam inclusam, in acetum immittatur, margarita dissoluitur, & annihilatur, aurum verò clarificatur. Est Christus redemptor noster annulus aureus, in quo humanitas erat pretiosissima margarita in auro diuinitatis inclusa. Immissoque Christo redemptore nostro in tormentorum acetum, pretiosa margarita, quæ erat humanitas morte dissoluta est, nam moriens, desinit esse homo, quousque resurrexit. Diuinitatis autem aurum, nullum detrimentum pertulit, imo potius clarius remansit, non in se quidem, sed respectu hominum. Nam mortis, ac passionis suæ tempore tot, tantaque mirabilia operatus est, ut per ea manifeste Deus esse cognitus fuerit, & ideo dicimus Dominum clariorem remansisse, quia clarius, & apertius à nobis cognitus est. Et sic dixit ipse Dominus. Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum. Vt igitur Dominus significaret

Hierony.
cōtra Ar-
rianos.
simile.

simile.

simile.

se qua-

se quatenus hominem esse moriturum, quando de morte sua loquebatur, se filium hominis appellabat.

Consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas. O vitæ reparator, dulcissime animarum nostrarum amator, quid dicis Domine? Attende plurima terribilia maximi vituperij, laboris, atque doloris per Prophetas fuisse prædicta. Nunquid tibi non erit aliqua dispensatio, sicut fuit Niniuitis? Omnia complenda sunt? Omnia utique consummabuntur. O ineffabilem Dei probitatem, quanto cum labore suo, suisque expensis omnia, quæ nobis per Prophetas promisit, adimplet! Quam male autem quod nos illi promissimus, obseruamus! Si religiosus quidam in forum exiret, ad tauros agitandos, atque ad arundineos ludos exercendos, quid de illo diceretis? O quam bonus religiosus! Hæc sunt omnia, quæ in professione tua promissisti? Tu autem, o Christiane quid in baptismo promissisti? Nunquid non illicito nomine dictum est: Abrenuntio Sathanæ, & omnibus pompis eius? Quomodo ergo nunc isthæc tanto labore, ac solitudine perquiris? O maximam hominum confusione: quod adimpleat bonus Iesus ea, quæ vobis promisit, tanto præsertim labore: tamque atroci morte: vos autem ea, quæ illi promissistis tam male compleatis, præcipue cum facillimè, atque sua uisissime, & cum maxima spiritus alacritate isthæc omnia facere possitis, si illa vere, & ex animo susciperitis. Sic affirmat Ecclesiasticus, dicens: Qui timet Deum faciet bona, & qui continens est iustitiæ apprehendet illam. Et de hoc dicit ulterius. Iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illum. O admirabilia verba, ineffabilem Dei erga iustos suos magnificentiam demonstrantia. In quibus hoc primū magnopere velim perpēditis, quod sicut qui pretiosam margaritam nō cognoscunt, neque eius valorē sciūt, nō illā exoptāt, sed illi tantū, qui eius pretiū nouerūt, sic dicit hic Spiritus sanctus eos tantū modo qui virtutem experti sunt, quique eam cognouerunt, atque exercuerunt, illam apprehendere, atque diligere. Hoc etenim significat, qui cōtinēs est iustitiæ apprehendet illā. Secundò animaduertēda sunt vobis verba illa. Et exultationem thesaurizabit super eum, in quibus Spiritus Sanctus assiduam iusti alacritatem satis apertè manifestat. Nam sicut qui thesaurizat, aurum semper accumulāt, nummosque

simile.

Eccles. 17.

simile.

nummis

nummis semper adiungit (hoc enim est thesaurizare, semper in pretiosis nummis aggregandis occupari.) Sic Deus iustis vnum gaudium super aliud immittit, vnamque super aliam exultationem in eis accumulatur. Hæc negari non possunt, verba enim Dei infinite veritatis sunt. Quod si aliqui vestrum veritatem hanc non estis experti, in vosmetipsos culpa conferte, qui Deum non timuistis, nec bonum aliquod, sicut oportet, fecistis. Qui autem aliquandiu Deo seruiistis, huius veritatis testimonium perhibere poteritis.

Quocirca vnum ex saluberrimis consilijs, quæ spiritualis vitæ Magistri præbent peccatoribus, hoc est, vt gaudij, pacis, atq; tranquillitatis cum sunt in peccato recordentur, qua fruebantur cum Deo seruiebant: & quod ei promiserant, adimplebant. Ea propter eiciens Dominus Adam ex paradiso voluptatis, illum in loco quodam collocavit, ex quo videre poterat paradysum illum, quem propter peccatum suum amiserat. Et hoc etsi in translationis nostræ contextu non est, translatio tamen septuaginta interpretum dicit. Posuit autem Deus eum in illo loco, vt recordaretur gaudij, & tranquillitatis, qua illic fruebatur, seque illam propter peccatum suum perdidisse, ab eo converteretur, atque ad Deum per poenitentiam rediret. Dicitur de Hebræis captiuis, *Psal. 136.* *Psal. centesimo trigesimo sexto, Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. Cauete ne super Babylonis flumina sedeatis: pessima enim est sedes, transite, currite ulterius, ne in re tam mala demoremur. Flumina Babylonis, & confusionis sunt honores, voluptates, & cupiditates huius sæculi. Quæ vt homines acquirant, manifestè cernitis quot confusiones, contentiones, & tumultus excitentur. O flumina Babylonis, vbi tot quotidie homines demerguntur? Quod si (quæ vestra est miseria) in eis absidetis, ne obliuiscamini Sion, id est pacis, ac voluptatis, qua fruebamini, quando in Dei ministerio, & gratia morabamini, & statim lachrymarum flumina ex oculis emittetis, cum vos in tam misero statu sedere videatis. O quem sensum, atque afflictionem habet anima, quæ in peccato commorans illius temporis recordatur, quo in diuina gratia existerat.*

Et consummabuntur omnia. O quam plurima hic continentur! Deus pro me mortuus, Deus pro me illusus, atque dedecoratus est.

est. O lapidibus duriores, qui cum talia audiant, amore non liquefiunt. Quia pueri quidam Eliseum Prophetam illuserunt, vrsi exierunt de montibus, & quadraginta duos pueros occiderunt. Quod si de pueris Hierico tantum supplicium sumptum est: quomodo Domine non fuerunt vrsi, neque leones, qui ministros illos iniquitatis, qui te illuserunt, interficerent? Quia Michol ludentem atque humiliatum coram arca Domini virum suum David derisit dicit diuina scriptura, quod in poenam huius culpæ sterilis facta est, & non est natus ei filius vsque in diem mortis suæ. Eos Domine, qui seruos tuos irrident, tam acriter punis, ij verò, qui te illudunt, sine repentino supplicio remanebunt? O quam admirabilis doctrina hæc, siquidem Dominus nobis significat quantam de seruis suis curam gerat, vt nos in nostrismet causis patientiam habeamus quando aduersarij nostri nos fuerint persecuti. Deus non honorem quidem suum, sed amicorum suorum repente propugnare consuecit. Lætamini, o iusti, non enim vos Deus obliuiscitur: sed dicit illum, qui vos tangit, pupillam oculi sui tangere. Qui tetigerit vos, pupillam oculi mei tetigit. *4. Reg. 2.* *2. Reg. 6.* *Zacha. 2.*

Veruntamen quæret aliquis, quare sancta mater Ecclesia hoc nobis hodie Euangelium proponit? Dico illam hoc facere, vt nos confortet ad poenitentiam viriliter suscipiendam. Dicuntur Madianitæ ad terram Israel venisse, quorum numerus erat quasi multitudo locustarum: cameli autem innumerabiles sicut arena, quæ iacet in littore maris, quos vt filij Israel superarent, dixit Gedeon eis: quod me facere videritis, hoc facite. Non vtique dixit: facite quod præcipio, sed quod me facere videritis: vbi primum urnam meam confregero, confringite & vos vestras: & sic victoriam adepti sunt. Sancta mater Ecclesia oppugnatura Madianitas, id est diabolos supernum ducem Gedeon, id est Iesum Christum contractam habentem urnam, id est, sacratissimum corpus suum multis plagis, atque verberibus laceratum habet, qui quidem nobis dicit: quod me videritis facere facite, & sic victoriam comparabitis. Quamobrem comedentes, & bibentes surcite Principes, & arripite clypeum: ait Isaias. Eiam milites Iesu Christi, ex voluptatum vestrarum mensis exurgite, & patientiæ scutum constanter accipite. *Iudis. 7.* *Isai. 21.*

Etenim Dux vester Iesus Christus ascendit Hierosolymam, Tom. ij. 99 & trade

1. Mach. 6 & tradetur gentibus, &c. Elephantesturpes, & remissi effu-
sum eruorem aspicientes magnò furore concitantur. Et sic dici-
tur. Elephantis ostenderunt sanguinem vuç, & moræ ad acuen-
dos eos in prælio. Hoc artificio vtitur hodie sancta Ecclesia con-
siderans quantumuis remissi, & debiles sint homines, ad viriliter
decertandum vires, atque animum accepturos esse, si eis pretio-
sissimus sanguis, ac mors Domini nostri Iesu Christi ante o-
culos proponatur. De Ioseph ab Arimathia dicit Diuus Ioan-
nes, Quod erat discipulus Iesu occultus propter metum Iu-
dæorum. Postquam autem sacratissimum sanguinem suum il-
lum effundere perspexit, tam constanti pectore remansit, vt
de illo dicat Beatus Marcus. Audacter introiuit ad Pilatum, &
petijt corpus Iesu, vt quantum animum Iesu Christi sanguis
effusus suis fidelibus addat cognoscatis. Maximum est cum 21
Dominicæ passionis consideratione pœnitentiam aggredi. Vn-
de quando Dauid pœnitentiam egit, & Psalmum quinquage-
simum composuit in eo misericordiam à Domino implo-
rans in titulum ei posuit. Psalmus, Lamnasseach, quod signi-
ficat, vbique vincenti, vel danti æternitatem, vel effundenti
sanguinem, idest, Psalmus in laudem eius: sicut dixit. Dico
ego opera mea regi, hoc est, ad laudem, & gloriam æterni re-
gis Christi consecro opera mea. Quando Dauid dicebat: sit
hic psalmus meus in laudem illius effusoris sanguinis, Iesum
Christum crucifixum contemplabatur, quemadmodum cum
dixit. Foderunt manus meas, & pedes meos, & dinumeraue-
runt omnia ossa mea. Sanctissimos illos pedes, ac manus animo
contemplans spiritualibus oculis præuidebat. Sic oportet te, o 23
frater pœnitentiam tuam exordiri, vt oculos, cor, ac fiduciam in
illo cœlesti Domino crucifixo constituas, qui æternum Patrem
placauit, & cuius passio tam pretiosa nunc est, sicuti quando mor-
tuus est in cruce. Idcirco dicit Propheta. Tu es Sacerdos in æter-
num, idest, tam efficacis est hodie oblatio illa in conspectu Patris,
quàm illa die, qua mortuus es, & sic erit in æternum: & si mun-
dus duraret in æternum, & quotidie peccarent homines sicut ho-
die peccant, in æternum passio illa valeret. Et sic quando Na-
than ei dixit, Dominum illi peccatum dimisisse, elegantissimam
quadam phrasi dixit. Transtulit Dominus peccatum tuum à te,
idest, transtulit ab humero tuo onus, & posuit supra dorsum
suum,

24 suum, vt illud pro te in cruce persoluat. Et attendite mysterium,
etenim postquam Dominus hæc illi dixerat, eum in infantis, qui
ex adulterio natus fuerat, morte puniuit. Et in pœnam etiam il-
lius peccati, filium eius contra eum consurgere permisit: vt cog-
noscat remissa culpa Deum pœnas atque labores pro purgato-
rio immittere consuescere. Ideò Hieremias dicit. Castigasti me
Domine, & eruditus sum, quasi iuenculus indomitus, conuerte
me, & conuertar, quia tu Domine Deus meus, postquam conuer-
tisti me, egi pœnitentiam, & postquam ostendisti mihi, percussi
fœmur meum. Perpendite quomodo postquam conuersus est,
eum Dominus docuit, vt carnem suam flagellaret, atque afflige-
ret. Percutere fœmur, est corpus ieiunijs, & flagellis castigare,
præoccupando manum Domini, vt placabilis fiat. Dicebatque
25 Dauid. Misere mei Deus, secundum magnam misericordiam
tuam. Olim Deus, per merita Abraham, Isaac, & Iacob, consue-
uerat exorari: vt patet, quod faciebat Moyses pro populo miseri-
cordiam ab illo efflagitans, & dicens. Recordare Abraham, Isaac,
& Iacob, &c. Sic orabat Hester dicens: Deus Abraham, Isaac, &
Iacob. Sic etiam Daniel. Captiui populi libertatem implorans
precabatur, dicens. Propter Abraham dilectum tuum, & Isaac
seruum tuum, & Israel sanctum tuum. Dauid autem non hoc
quidem dicit: sed, Miserere mei, secundum magnam misericor-
diam tuam, idest, passionem Christi, quæ fuit magna misericor-
dia Dei. Hanc igitur allegatu, o frater in initio pœnitentiæ
tuæ.

26 Considerate cadauer ex longo tempore occisum, vermibus
plenum. Equid in illo est, quod resuscitari mereatur? Minus
vtique est in anima in lethali culpa existenti: quæ adeò cor-
rupta, atque immunda est, vt nulla hominum lingua satis dignè
valeat explicari. Quibus igitur meritis poterit impetrari, vt
hæc anima cum omnibus præteritis meritis reuiuifcat, nisi hoc
per Iesu Christi merita, & passionem efficiatur? Ideirco sa-
pientissime agit sancta Ecclesia, de hoc pijsimo mysterio in
principio pœnitentiæ. Etiam nobis hoc hodie proponit Euan-
gelium, vt mundus, qui hoc tempore cum suis tympanis, tripu-
dijs, atque tumultibus erumpit, quibus nos ad malum prouo-
cat, in cordibus nostris non tanto opere inualefcat. Legitur in pri-
mo libro Regum, Saul adiutasse populum, dicens: Maledi-

Hier. 31.

Psalm. 59.

Exod. 32.

Hester. 13.

Daniel. 13.

1. Reg. 14.

Etus vir, qui comederit panem, usque ad vesperam, donec viciscar²⁷ de inimicis meis. Et non manducabit vniuersus populum panē. Omnisque terræ vulgus venit in saltum, in quo erat mel super faciem agri. Ingressus est itaque populus saltū, & apparuit fluēs mel: nullusque applicuit manus ad os suum: timebat enim populus iuramentum. Si ergo Saulis imperium apud integrum exercitum tantum valuit, ut cum maximè esurirent, ne manibus quidem existentes in agro fauos mellis attingerent: maior ratio erit, ut vos vestrarum inanium voluptatum dulces fauos relinquatis animaduertentes hoc nō solum à Duce vestro, Rege vestro, Deo vestro vobis præcipi: sed etiam vos efficacissimo exemplo doceri.

Genes. 9. Notandum est etiam, quando boni filij Noe dormientis patris verenda texerunt, dicere illic sanctum textum. Pallium impo-²⁸ suerunt humeris suis, & incedentes retrorsum operuerunt verenda patris sui. Itaque retrorsum ambulantes eius nuditatem operuerunt. O Iesu Christe fidelis fili patris tui Adæ per culpam nudati, charitatem, qua homines dilexisti ad illum operiendum pallium effecisti. Charitas quippe operit multitudinem peccatorū. Si quis cœlestem hunc Dominum grauissimam crucem humeris baiulantem interrogaret dicens: Quo tendis, & dulcissime Redemptor? Diceret ille. Vado ad Patris Adæ nuditatem operiendam. Quod autem medium ad hoc faciendum assumis? Retrorsum (diceret) incedo, crucem, mortemque suscipio. Quid dicis humana ratio? Deus retrorsum, atque vice versa incedit. Etenim creator non debebat pro creatura soluere, nec se exuere, ut illam indueret: præsertim cum scriptum sit. Filius²⁹ non portabit iniquitatem patris. Quomodo igitur tu Domine pro patre debitum exoluis, & contra humanam prudentiam facis? Etenim manus pro capitis defensione periculum subire debet, nunc autem caput pro totius corporis defensione laboribus, ac morti obijcitur. O admirabilem Dei charitatem, qui omnia vincit, & retrorsum incedit, adeo se humilians, atque abijciens, ut nuditatem nostram operiat! O infœlix peccator, quomodo pudore non confunderis videns quando agimus de ijs, quæ filius Dei passus est, ut nuditatem tuam operiret, tunc te poenitentiam, atque pudorem exui, turpitudinesque, & prophanitates tuas manifestare? O Deus infinitæ maiestatis,

per

³⁰ per ineffabilem clementiam tuam te deprecor, ut horum infœlicium oculos adaperias: ut tantum malum aperte cognoscant. *Isai. 22.* O quanto opere calamitatem hanc multo antea lamentabatur Isaias Propheta, dicens: Et vocauit Dominus Deus exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum, ad caluitium, & ad cingulū faci, & ecce gaudium, & lætitia occidere vitulos, & iugulare arietes comedere carnes, & bibere vinum. Comedamus, & bibamus, cras enim moriemur. O quam opportunè hæc verba huc adducuntur. In tantam cæcitatem, atque Dei obliuionem populus deueniet (ait Dominus,) ut cum ad poenitentiam agendam, culpasque suas lamentandas conuocentur, eorum cura omnis sit edendi, & bibendi. Hoc autem, quia cras moriemur, quia cras adueniet Quadragesima, nec sicut nunc, comedere poterimus. Animaduertite quam ad literam sanctus Propheta ea, quæ hoc tempore facimus, refert: et si non omnia, nam ille de cibis, & potibus, tantummodo loquitur, nunc autem ad alias plurimas dissolutiones, atque flagitia vltius progredimur? Aduertite igitur, quod illic addit Sanctus Propheta, dicens: Et reuelata est in auribus meis vox Domini exercituum: si dimittetur iniquitas hæc vobis donec moriamini: dicit Dominus, O terribilia verba! quomodo cum tam metuendam sententiam audiamus, toto corpore non trepidamus? Ecquis hæc audiens non se in terræ cavernas immittit, vbi nec videat, nec audiat? Ut igitur ijs omnibus remedium adhibeatur, hoc hodie nobis proponitur Euāgelium. Cum vir sanctus Tobias grande in Dominicæ festiuitatis die conuiuū præparasset, iamque ad mensam confedisset, illi nunciatum fuit *Tob. 2.* ³¹ in foro Hebræum mortuum iacere: qui conuiuio derelicto ad eū sepeliendum perrexit: postea vero panem suum cum lachrymis comedit. Nouit sancta Ecclesia vos nō in Domini quidem, sed in Sathanæ festiuitate conuiuia præparasse, & mortuum vobis hodie proponit, mortuum autem non quemcunque: sed filiū Dei, ut conuiuia, & vana gaudia relinquatis, atque hunc diuinum de functum cum maximo cordis dolore deploretis. Verum pro dolor! filius quippe Dei, nec efficacissima eius passio prophanitates istas sufficit euertere. Valde miserandum est Deum apud nos tam parum valere. Iacob vestem Ioseph filij sui, sanguine cruentatam perspexit: & statim suam abscidit. Nobis autem hodie caro sacratissima Iesu Christi, vestis æterni verbi cruore perfusa an-

Tom. ij.

993

te ocu-

te oculos offertur, nec verò viscera dissecamus; sed potius gaudijs, ac voluptatibus indulgemus. Et peius est, quòd se excusant dicentes omnia hæc esse leuia, & nēnias, quæ parum obsunt. Ad quod respondeo ex nēnijs, & iocis ad peccata grauissima deueniri. Legitur mortuo Saule, ducem Saulis nomine Abner cum copijs suis, & Ioab ducem Dauid cum exercitu suo, qui erant aduersarij, iuxta piscinam Gabaon in vnum conuenisse, cumque e regione sedissent ij in vna parte piscinæ, & illi ex altera, dixit Abner ad Ioab: surgant pueri: & ludant coram nobis, & respondit Ioab: surgant, surrexerunt ergo, & transierunt numero duodecim de exercitu Abner, & duodecim de pueris Dauid. Apprehensoque vnusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus contrarij, & ceciderunt simul. Ecce ludorum finem. Etenim omnes viginti quatuor illic occubuerunt. Ex quo subsequutum est, quod ibidem dicitur: & ortum est bellum durum satis in die illa: ecce quomodo ex ludis, & iocis ad seria, & inde ad alia grauissima damna deuenitur. O quot in his diebus iocari incipiunt, & ad totam Quadragesimam, atque ad rotum annum, & aliquādo etiam ad totam vitam inimicitijs remanent intricati. Per charitatem Dei vos rogo fratres, vt ad hæc aduertatis, nec vos tā dissolutè perdatis.

Et die tertia resurget. O benedictus sit talis Deus, qui post tristes, hilares statim, atque iucundos nuncios refert. Hic est huius optimi Domini stylus vna manu punit, & altera permulcet: vna percutit, & altera lachrymas abstergit. Dicit sponsa. *Laeva eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me: brachium amplexans oportet esse dextrum: quod est ad custodiendum, permulcendum, atque adiuuandum dexterius.* In quo significat maiores dulcores, atque indulgentias, quibus Deus suos consolatur, quàm labores, quibus illos affligit. O quot consolationes in medio vnus angustia Deus seruis suis immittit, vt anima omnia infortunia despiciat, & victoriam reportet. Vidit Beatus Ioannes, foeminam sole coopertam stellarum diadema in capite habentem, lunamque ipsius pedibus subiacentem: & draconem eius partem expectantem, vt illum deuoraret. Hoc accidit animæ iusti: habet quippe draconem expectantem boni operis partem, vt illum deuoret. Veruntamen quando est virtutibus circumdata, soleque operta quod est

Dei

36 Dei auxilium, atque protectio, lunam sub pedibus collocat, hoc est, mundi vanitatem, ac varietatem despicit. Et quanuis ante se persecutionis, & laboris draconem perspiciat, nihili eum æstimat.

Et ipsi nihil horum intellexerunt. O obscurata hominum ratio dolorum, & crucis materiam non intelligitis! Nonnullos homines videbitis, qui adeò prudens iudicium, perspicacemque mentem habent, vt non regnum tantum, sed orbem etiam vniuersum valeant gubernare. Adeò vero diuinarum rerum ignari, atque inepti sunt, vt obstupendi sint visu. Sunt quasi bubones, qui noctu optime vident, die verò nihil cernunt: & alij passeris ad eorum oculos comedendos accedunt. Sic ij sapientes sunt, vt faciant malum: bonum autem facere nescierunt. O bubones, bubones, nihil nisi nocte videtis, nihil intelligitis, nisi quomodo adquirendæ sunt diuitiæ, quomodo proximus decipiendus est: quomodo secularis honor impetrandus est, &c. Quomodo autem carnem vestram crucifigi, passionemque vestras oportet mortificari, de his nihil intellexistis.

Erat enim verbum istud absconditum ab eis. Factum est autem. Cùm appropinquaret Hierico, &c. Cæcus quidam clamabat dicens, Iesu fili Dauid miserere mei. Clementissimus autem Dominus, siliens eius oculos adaperuit. Admirabile mysterium fuit, quòd eo tempore, quo Christus Redemptor noster de sacratissima passione sua loquebatur, hic cæcus visum reciperet. Vt ex hoc intelligeremus veram medicinam, quæ cæcitibus nostris medetur, passionem esse Dominicam.

38 Peccator in diuinis literis cæcus appellatur: atque etiam Philosophus dixit. Omnis peccans est ignorans, non peccans, quia ignorans. Sic enim nullum esset ex pura malitia peccatum, sed ignorans, quia peccans. Aquila vt ceruum superet, dicitur in arenam se conferre, & ibi se euoluere, alasque puluere onerare, & super cerui caput imposita illud tenacissimis unguibus apprehendens, astutissime puluerem illum super cerui oculos incipit excutere, quousque illum excæcat: postquam autem excæcatur, cum non videat, vbi incedit facile precipitatur, & in frustra conteritur, & ita illum aquila comedit. Hæc est ars Sathanæ, etenim tot vanas, ac turpes cogitationes in hominis intellectum immittit, vt, nisi malas istas cogitationes

494

homo

homo diligenter expulerit, antequam eas voluntas amplectatur, 39 illum excecet. Et sic cæcus peccator in mille peccata prolabitur, atq; in plurimas insanias incedens ad vniuersam Sathanæ voluntatem adimplendam libèter attrahitur. Cæcus arbitratur, se à nemine videri, cum tamen ab omnibus perspiciatur: sic etiam peccator cum Deum non videat, nec se ab eo videri suspicatur. Et ita dicebant illi, quos Deus Ezechieli Prophetæ, ostendit, cum plurimas abominationes admitterent. Non videt Dñs nos, dereliquit Dñs terram, & sic dixit B. Paulus, ad Romanos, de peccatoribus quibusdam, sicut non probauerunt Deum habere in notitia. Hic est verus sensus. Nesciebant, neque cogitabant malitiam suã à Deo intelligi, sicut stulta Perdix cum caput habet absconditum, nec aliquem videt, arbitratur se à nullo videri: & accedit canis, eã que præ dentibus defert. O cæci peccatores nunquid Deum omnia videre dubitatis? Et sicuti dicit Iob. Oculi eius super vias hominum, & omnes gressus eius considerat. Et quidem nisi vobis opportunum remedium adhibueritis, cum minus arbitrati fueritis, vos præ iustitiæ suæ dentibus deferret. Vnum autem ex singularibus remedijs est pretiosa Domini nostri Iesu Christi passio. Etenim hæc animæ cæcitates illuminat. Sanctus Tobias senex hirundinis stercore excæcatus est, vt dicitur Tob. 2. Nec visum recuperavit, quousque ei impositum fuit fel contritum piscis. Sic plurimi sunt huius seculi stercore, & immunditijs excæcati. Talia enim esse reputabat Beatus Paulus quãdo dicebat. Omnia arbitror, vt stercora, vt Christum lucrificiã, quibus igitur medicamentis hi cæci visum recipient? Piscis utique felle. O piscis sacratissime in amarissimis miseriarum aquis educate Iesu Christe fili Dei, fel tuum, (quæ est sanctissimæ passionis tuæ amaritudo) contritum, & consideratum, ac sæpius ruminatum mentis oculis impositum illos clarificat, & illuminat, vt peccator mala sua cognoscat, atque illorum veram penitentiam agat. Quod cum ita sit fratres charissimi hæc singulari medicina fructum percipite, quæque filius Dei pro vobis passus est, profunde considerate: etenim hoc est contritum fel oculis imponere: & sic visum recuperabitis, hoc est quanta sit vestra iniquitas, cognoscetis, siquidẽ tantò medicamine indiguit, veramque transactæ vitæ penitentiam facietis, gratiamque in hoc sæculo, & in futuro gloriam consequemini, Amen.

C FERIA

¶ FERIA quarta Cinerum:

Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocrita tristes, &c.
Matthæi. 6.

IUSTITIAM esse bipartitam Propheta testatur, cuius altera pars est: Recedere à malo: altera verò: Facere bonum. Atq; idem hodie nos sancta mater Ecclesia tam dictis, quàm factis erudit: cinerem, videlicet, frontibus nostris imponens, nosque his saluberrimis verbis exhortans: Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Nos à peccato reuocare conatur: atque ad hoc nos admonet, vt mortis meminerimus. Vt autem quàm efficax sit remedium hoc ad vos à peccatis auertendos cognoscatis: rem quandam admirabilem notate, scilicet, hominẽ ex omnibus pornis, in quas per peccatum incurrit, ad plura peccata perpetranda occasionem sumpsisse: nisi ex morte, quæ est etiã poena peccatum illata. Poena peccati est sensualitatis libertas, quæ aduersus spiritum, atque rationem semper colluctatur. Ex hac autem poena satis compertum vobis est quantam occasionem homines alia innumerabilia peccata admittendi perceperint. Atque etiã ipsa sensualitas ab eis sollicitatur, & commouetur, quò acrius spiritui inferat bellum. Fames etiam est poena peccati. Ex hac item poena homines occasionem acceperunt, alia plurima scelera committendi, atque in gulam, & ebrietatem, & alias inordinationes sæpius incidendi: qua sæpenuerò etiam gaudent, vt cum gustu, atque sapore manducant. Sitis item est poena peccati: multi autem illam inquirunt condimento aliquo comedentes, vt possint cū maiori sapore potare. Et ex hac poena occasione sumpserunt homines tot vinorum modos exquirendi, quibus inebrientur. Ne ditas etiam, & vestium necessitas originalis culpæ supplicium est. Ex hac autem poena quot vestium inuentiones emanant, satis innotescit; præsertim verò in Hispania: quam vt aliæ nationes amentem appellent, cum panni volumine, & forficibus depingunt, quasi dicerent: Abscinde quacūque liber: etenim voluntas tua nõ potest certò cognosci: siquidem nouas quotidie vestium rationes depromis. Propter hos autem vestium sumptus, & elegantias quot peccata committantur, quæ lingua poterit ex-

99 5 plicare?

plicare? Domibus, in quibus habitetur, indigeri; poena etiam est peccati. Ex qua maximæ recreationes præ ædificationum sumptuositate prodierunt. Atque ob hanc causam plurima peccata commissa fuerunt. Inter has autem vniuersas poenas vna ex præcipuis, & grauioribus est mors: veruntamen hæc est utilior. Nemo etenim reperietur, qui ex morte, sicut ex fame, siti, & denique nuditate peccandi occasionem assumat. Nullum quippè inter credentes adeò amentem suspicor extitisse, qui diceret: siquidè forte cras mihi moriendum erit, nunc peccare, Deumque offendere volo. Nam verba illa, quæ sunt in libro sapientiæ dicta à pessimis quibusdam, qui se ad malum faciendum inuicem inuitabāt: Exiguam, & cum tædio est tempus vitæ nostræ, venite ergo, & fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatura, tanquam in iuuentute celeriter, coronemus nos rosis antequam marcescant: nullū praetium sit, quod non pertranseat luxuria nostra, omnia hæc verba in errore quodam nitebantur, sicut ibidem dicitur: quòd dixerunt impij cogitantes apud se, non rectè, quia ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquam si non fuerimus: quia extinctus cinis erit corpus nostrum, & spiritus diffundetur tanquam mollis aer. Ex eo quòd errantes nihil aliud, quàm nasci, & mori esse iudicabant, spiritumque simul cum carne consumi existimabant, secularibus rebus celeriter frui desiderabant: atque ad hoc se se inuicem inuitabant. Et hoc est argumētum, quod Beatus Paulus conflat, dicens: Si mortui non resurgunt, manducemus, & bibamus, cras enim moriemur: quasi dicat. Si nihil aliud futurum est, nisi tanquam bruta animantia nasci, & mori, mundo, eiusque rebus, antequam mors adueniat, vtamur. Verùm siquidem post mortem seuerum manet iudicium, arctissimamque factorum rationem reddi oportet, peccatoresque æterna tormenta manent: Ecquis adeò insanus erit, qui ex hac cognitione ad peccandum occasionem accipiat? Impossibile utique videtur. Imò verò harum rerum recordatio, atque assidua contemplatio seculares voluptates execrandi, occasione sunt.

Quapropter nobis dicit sancta Ecclesia. Memento homo, &c. Etenim et si hæc recordatio laboriosa, & molesta est, nimis tamen utilis existit. Solet quis dicere: hic ensis est mihi nimis utilis, & si aliquando grauis. Quare nunquid bonum est quemquam viginti ferri podo onustum incedere? Dico illū bonum esse, quia me

7 ab hostibus meis defendit, & ex illis victorem deponit. Dixit Dominus: Inimici hominis domestici eius. Magis autem domestici sunt sensus. Et hi quidem sunt maiores inimici: eò quòd domus ad malum nimis propèsi sunt. Nares suauibus, atque prophanis odoribus inclinantur, & ideò domos infirmorum, atque hospitalia fugiunt, quia magnus in eis est foetor. Lingua est super exactissimas quasque nouaculas acuta, ad proximi famam disseccandam: Si autem quatuor verba sancta loquatur, statim arefcit, nec ultra commoueri potest. Manus ad malum expeditissimæ, ad bonum autem grauissimæ. Humeri crucis onus aufugiūt: alia verò pessima pondera in Dei offensione supportant. Pedes ad malum velocissimè decurrunt: ad bonum autem maximè torpescunt. Oculi propensi pulcherrimis quibusque rebus, & quæ cor ad se attrahere possunt, aspiciendis: ad proximorum autem necessitates videndas difficillimè aperiūtur. Idcirco Beatus Paulus, membra nostra arma iniquitatis appellat, dicens: Ne exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Sinere enim illa propensiones atque inclinationes suas prauas sequi, est sinere, vt arma sint iniquitatis.

Ad hos igitur inimicos superandos, atque ex illis victoriam reportandam mirificus est gladius, mortis recordatio. Dicit enim regius Psaltes: Delicta quis intelligit, ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo, &c. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor à delicto maximo. Et erūt vt complacent eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu meo semper. Id est, si sensus mei nō fuerint dominati, sed ego illorum dominabor, tunc immaculatus ero, opera verbaque mea munda erunt, corque meum præparatum existet, vt semper coram diuino conspectu commoretur. O mirifica emolumenta, quæ ex eo, quòd homo sensus suos deuicerit, subsequuntur. Si quidem autem mortis recordatio est gladius acutissimus, quo hos inimicos superamus, semper nos illa præcinctos oportet incedere. Et ideò meritò nobis hodie dicitur. Memento homo, &c. Etiam mortis recordatio est mensura quædam, qua omnes res seculares demetimur, & quàm vanæ sunt, planè cognoscimus: vt sic eas contemnamus, ne nos deperdant. Esdræ Angelus apparuit, atque dixit ei: Vade mensura mihi flatum venti. Venti, quem Angelus huic viro sancto metiri iubabat, est hic aer

Matt. 7.

Roma. 6.

Psal. 18.

4. Esdræ

4.

atque

Sap. 2.

1. Cor. 15.

simile.

atque idcirco respondit, dicens: Quis natorum poterit facere, ut me interrogas de his? quasi diceret, quis tale poterit efficere? Nobis autem præcipitur alterum aerem magis aerem, & inutiliorẽ, quàm hunc metiri: quorum impetu plurimi in infernum deferuntur. Hæc est caduci mundi gloria, & pompa, qui optimè mortis mensura, mensurari potest. Vt autem mihi dicenti illum esse aerẽ fidem adhibeatis, vnum ex sapientioribus, & ditioribus hominibus orbis terrarum huc vobis adducam (etenim his fides solet adhiberi) qui sic illum appellat. Hic est Salomon, qui librum nomine Ecclesiasten scripsit, in quo de hoc aere mensurando agit, dicens: Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. O miseri filij hominum, ut quid tam effrenati istas bonorum vmbas exquiritis? credite (inquit) mihi sapienti, qui isthæc omnia expertus ab eis deceptus fui, ex alieno periculo 11 vobis præcaute. Omnia delibavi atque gustavi, & nihil in eis, præter afflictionem, laborem, amaritudinem, atque vanitatẽ inueni. Quis diuitijs, atque honore similis mihi, quis adeò dilectus, quis adeò per vniuersum terrarum orbem celebratus, sicut ego? Delicijs abundaui, opera mea magnificaui: magnas, & nimis sumptuosas ædes erexi, vineas plantaui: hortosque confeci, iucundissima vireta peregi, in quibus diuersorum fructuum arbores insecui: in eis aquarum stagna perfodi, plurima mancipia possedi, plura quàm omnes prædecessores mei Hierosoly mis armata habui: maximam auri, atque argenti copiam cõgregaui: plurima regna & prouincias sub ditione mea continui: plurimos cantores, & cantatrices habui, vniuersis voluptatibus plusquam omnes filij hominum frui sum, vasa, & abaces locupletissimos possedi, in 12 quibus pretiosissima queque vina bibebam: omnes, qui ante me fuerunt, diuitijs, ac maiestate superaui. Nihil denique, quod cor meum desiderauit, ei denegaui: laxi habenis illud omnibus delicijs perfrui passus sum, omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, nõ negaui eis: nec prohibui cor meum, quin omni voluptate fruere- tur, & oblectaret se in his, quæ parauerã. In præsepibus suis quin- 2. Para. 9. quaginta duo millia equorum sibi, curribusque suis habebat. Mi- 3. Re- rabile utique: quorum præsepe licet tota hæc ciuitas esset, vix ta- 4. gunt. 4. men illos capere posset. Trecentas habuit vxores. Fuit rex po- tens, pacificus, sapiens, & gloriosus. Adeò vt ex longinquis regio- nibus venerint reges, & reginæ, vt eius maiestatem aspicerent: que

13 qua perspecta in regiones suas attoniti reuertebantur. Post hæc omnia, quid vobis dicere possum o filij hominum, nisi cum mors accessit, mensuraque sua hunc aerem dimensa est, hostioque suo ventum istum hostiuit, inuenisse omnia vanitatem esse vanitatum. Etenim hodie auro cooperti, cras luto fumus inuoluti. Hodie delicatissimis cibus vescimur: cras verò à vermibus miserimè comedimur. Hæc frater mi Christiane oportet esse tuam assiduam exercitationem: hunc aerem mortis mensura demetiri. Contemplare te in sublimi arce esse collocatum, & exinde omnia, quæ in mundo aguntur, aspicerè: hominum curas, cogitationes, actiones, verba, longos discursus, laboresque considera, & filiorum Adæ errorem, cæcitatem, tenebrasque perspicies vix contineri poteris, quin maximam lachrymarum copiam effun- 14 das. Etenim ijs rebus intendunt, vt ab illo Domino, qui nihil sine causa facit, sine causa creati fuisse videantur. Ecquis in lachrymarum fluenta non conuertetur perspicies tam nobilem, miraculosamque creaturam intellectu rationeque præditam, atque ad Dei similitudinem factam, cuius ministerio conditæ sunt stellæ cæli, & elemẽta, & omnia, quæ in eis sunt, tam cæcam, tam inordinatam, & perditam incedere, vt via suæ prorsus ignara iter facere videatur? O quàm meritò de filijs Adæ dicere possumus quod dixit Isaias Propheta. Telas aranæ texuerunt. Tu quippè 15 frater vt telã texas, & rete conficias ad aucupandas muscas, viscera effundis: modicum autem flat aeris, & omnia dissipat. Sic vnus flatus ea subuertit, quæ maximo cum dolore, atque afflictione ad- quisita sunt: etenim telis quidem suis non operientur, sed ad per- 15 petuam ipsorum confusionem, nuditatemque fient. O infelix peccator quomodo telã tuã, negotia tua, & quicquid in orbe tanto cum labore comparasti in instanti abscindetur, & in frustra diuidetur? Congregationi cuidam peccatorum dixit Zacharias Propheta, Dei nomine: Ecce dies Domini veniunt, dicit Dominus, & diuidentur spolia tua in medio tui. Idem tibi dico ego o peccator, qui hæc secularia tanto cum labore, atque anxietate perquiris. Ecce diuidentur spolia tua in medio tui. O qualis diuisio fiet in die obitus tui: non est aries tam diuisus, sicut tu eris. Su- spendit lanus arietem in medio turbæ: vnus pellem, alius armũ, alius aliam partem, alius exta, alius caput, canes denique cruorẽ expectant. Sic in malorum interitu hæredes diuitias, vermes ca- dauer.

Isai. 59.

Zacha. 14.

simile.

dauer: Dæmones autem animam expectant. Diuidentur spolia tua in medio tui. O metuendam rem! Ecquis hæc attentè considerans toto corpore nõ contremiscit? Meritò igitur nobis sancta Ecclesia hodie dicit. ¶ Memento homo, &c. intelligens hoc efficacissimum esse remedium, vt à malo recedamus, atq; omnia sæcularia negligamus.

simile.

Quando quis extra patriam suam in grauem incidit morbum, ad valetudinem recuperandam, ad patriam aerem redire consuecit, sic homini per culpam languenti singulare remedium est ad spiritualem valetudinem consequendam in terræ aerem reuerti, hoc est sæpenumerò cineris, & terræ, ex qua conditus fuit, consideratione fulciri. Et sancti Euangelij dictis nos sancta mater Ecclesia erudit, quomodo bonum facere debeamus: & hæc est altera pars iustitiæ, in qua nobis dicit Dominus: *Cum 17 ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, &c.*

Præsupponit hic Dominus, eò quòd ieiunium tam vtile, atque necessarium sit, nobis esse ieiunandum. Quod ipsa mater Ecclesia ostendit, cum in præfatione. Quadragesimali dicat. Qui corporali ieiunio vitia comprimens, mentem eleuas, virtutem largiris & præmia: itaque ieiunium, non solum corpori medetur, sed etiam vires animæ aduersus eundem inimicum potentissimum adauget. Caro enim semper spiritum supplantare conatur, cui ieiunium vires adimit, & sic spiritus ea fortior remanet.

Basil. ser. 1. de ieiun. Galat. 5.

Diuus Basilus dicit: Quando duo præliantur, ille superabit, cui prius subsidium venerit: cumque inter carnem, & spiritum atrox semper bellum geratur, (dicit enim Beatus Apostolus: *Caro 18 concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, si tu sensualitati faueris, certum est illam victricem esse euasuram si verò abstinendo ei vires ademeris, spiritumque adiuueris, victoriam reportabit.*)

Iob. 5. Hiero. in episto. ad fratres. simile.

Ideò dixit Sanctus Iob: In fame bestia terræ pacifica erunt tibi. Nimis conueniens fuit, vt quod per gulam amisimus, per abstinentiam recuperaremus. Sicut Beatus Hieronymus dicebat: Gula nos de paradiso eiecit: oportet quòd esuries nos reducat. Nam sicut sæpè contingit patrimonium, quod parentes propter gulam distrahunt, siue pignerantur: liberos arcè viuendo, & nimium abstinendo redimere, atque recuperare: ita etiam patri-

19 patrimonium, quod nostri primi parentes per gulam nobis perdididerunt, nos per abstinentiam, & ieiunium recuperare possumus.

Ideò nos admonet Sanctus Paulus, dicens: Non ergo blasphemetur bonum nostrum: non est enim regnum Dei esca, & potus: sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto, id est, Non est via ad regnum Dei esca, & potus, lusus, & lascinia. Quæ ergo est vera via? Respondet: iustitia, & pax.

Hæc iustitia, & pax fit corpus ieiunij, atque afflictionibus, (sicut antea diximus) mortificando, quia illa carnem rationi subiiciunt, quod est opus iustitiæ, & sic homo intra se pacificè viuit. Diligenter perpendite verbum illud: Bonum nostrum, quid est bonum nostrum? Bonum utique nostrum est Christus Redemptor noster. Est noster, quia ab æterno Patre hominibus datus est: quia sic Deus dilexit mundam, vt filium suum vnigenitum daret: O benedictum tale donum, & benedictus sit tale donans. Hoc autem bonum nostrum tunc quodammodo blasphematur, cum minoris, quàm viles res huius sæculi æstimatur. Et propter illas negligitur, quasi meliores illo esse crederentur: Et sic illum voluntate tua appetias, quando eum propter illas offendis: et si hoc ore non dicis, nec mente credis. Et sic est blasphemia voluntatis. O infœlicem hominem, qui tam vilia Deo anteposit. Dicit Dominus: *Væ vobis, qui saturati estis: quia esuriatis. Quia vt saturentur, & diuersis ciborum generibus vescantur, plurimas iniustitias committunt, postea 20 verò saturitas alia complura mala causatur. Filij Eli coctas carnes à fidelibus sibi oblatas noluerunt: sed illas crudas petierunt, vt noua quadam ratione illas condiri facerent, quo iucundiores essent. Et hoc faciebant præ nimia gula. Videte autem quomodo hoc perfoluerint: etenim miserè in prælio procubuerunt. Ex his omnibus fratres charissimi oportet vos intellexisse quam necessaria sit abstinentia: nunc autem in hoc sancto tempore multò magis necessaria est. Præceptum est enim ieiunij sub mortali peccato obligans eos, qui iusto aliquo impedimento non fuerint excusati. De infœlici autem, qui hanc obligationem intelligens pro vili quadam cœna lethalem culpam vult admittere, quid poterit sperari? Quid miramur.*

Rom. 14.

Ioh. 3.

Luc. 6.

1. Reg. 2.

miramur.

Gene. 25. miramur Esau pro paucis lentibus primogenituram vendidisse: 22
siquidem virum Christianum æternam gloriæ hæreditatem pro
vili cœna commutare perspiciamus? quid maioribus tentationi-
bus oppugnatus faciet, qui parua quadam occasione commotus
in iram, atque indignationem Dei incurrere non timuit?

Præsupposito igitur nos tanquam bonos Christianos ieiuna-
re debere, admonet nos Dominus ne in ieiunijs nostris simus si-
cut hypocritæ. *Exterminant enim facies suas.* Ut appareant homini-
bus ieiunantes: obstupendum est visu, quot medijs sæcularē glo-
riam homines quærunt. Sunt fœminæ, quæ vt decora facie videã-
tur supercilia depilant, tormenta tanquam martyres patiuntur,
solummodo propter inanem sæculi gloriã. Alij autem hanc ip-
sam gloriã vice versa perquirunt facies non fucantes, sed potius
ieiunijs alijsque afflictionibus illas extenuantes. Ecce quã di- 23
uersis itineribus superbia nauigat, vt ad inanis gloriæ portũ per-
ueniat. Hoc vitiũ hypocrisis nimis execrabile est Deo: nã vnũ
vitium alteri vitio, sicuti gulam luxuriæ, homicidium furto deser-
uire magnum malum est. Veruntamen relationem aliquam in-
ter se habere videntur: etenim vt vnus ab altero diuitias auferat, il-
lum occidit. Virtutem autem vitio inservire, hoc est intolerabile
malum. Et vt ait Beatus Chrysostomus, summa virtuti infertur
iniuria: cum mali eam in peccatorum suorum instrumenta susci-
piunt, sicuti cum bene operantur, vt honorem, aut alia sæcularia
bona consequantur. Hoc namque est virtutem cupiditati, ac su-
perbiæ ministrare. Depingit pictor imaginem crucifixi, illamque
plurimis, atque exactissimis coloribus illustrans perfectissimam
depromere intendit: qui interrogatus, vtrum hæc crucifixi deuo- 24
tione perficiat? Et vera respondere volens, ingenuè fatebitur se
non meminisse Iesu Christi, sed illa omnia efficere, vt imaginem
carius vendat. Talis est hypocrita, qui varijs se virtutum colori-
bus illustrat, & quasi Christi crucifixi imago efficitur; nõ quidẽ
ob eius amorem, ac reuerentiam, sed vt pluri ab hominibus æsti-
metur. O diabolicam peruersitatem, quã se uero supplicio di-
gna est! Sicheu dixit seruis suis: Si circuncidamus masculos no-
Gene. 34. stras, ritum gentis, scilicet, Hebrææ imitantes, substantia eorum,
& pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt. Et ibidem dicũ-
tur hi miseri infœlici morte fuisse necati: quod vtique Deus per-
misit, siquidem sola temporali vtilitate commoti circuncidi vo-
luerunt.

25 luerunt. Quid igitur sperant ij, qui virtutibus exterius exornan-
tur, solummodo vt temporales diuitias atque honores adipiscan-
tur? Cauete igitur fratres à tanto malo: nec vestris bonis operibus
humanam gloriã consequi conemini. Ne Deo quidem propter
ipsos gloriã, sed propter infinitam eius probitatem seruire de-
beremus. Singulare præmiũ ducentes, quòd diuina ipsius Maie-
stas ministeria nostra velit acceptare cognoscentes opera nostra
ex se tanto bono esse indigna. Vt autem quanti hoc nostra inter-
est, cognoscatis: animaduertite Beatum Paulum quæsiisse, cur
Dominus repudiatis Hebræis gētes suscepit. Et ita dicit: Quid *Rom. 9.*
est quòd Israel sectando iustitiam, in legem iustitiæ non perue-
nit? gentes autem quæ non sectabantur iustitiam, in legem iusti-
tiæ peruenerunt? Ardua profecto quæstio, & admiratione digna,
26 cur reliquerit Deus populum, qui tot bonis operibus intēdebat,
diuinamque legem custodiebat, idololatrias autem ad legem gra-
tiæ receperit? Cui quæstioni breuiter ipse Apostolus ibidem re-
spondet, dicens: Illos à Domino fuisse repullos, quia non ex fi-
de, sed quasi ex operibus, id est, quia Iudæi veram iustitiam, & iu-
stitiæ fructum, id est, æternam salutem, non tam ex diuinæ gra-
tiæ dono, quàm ex operum suorum valore, hoc est sacrificiorum,
& circumcisione, atque in aliarum cæremoniarum obseruantia to-
tam fiduciam suam constituebant, & propter isthæc solum om-
nia sibi debere iudicabant. Et propter hanc elationem, inanemque
fiduciam ex omni bono repulsi sunt. Quamobrẽ fratres mei caue-
te, ne vestrismet operibus bonis vos destruatis: alterũ enim cona-
tur Sathanas, aut ne illa faciatis: aut cũ feceritis, vobis nõ profint,
27 sed potius obsint. Attendite Deũ in omnibus illis maiorẽ partẽ
adhibere, quocirca ei omnium laudem oportet exhiberi. Dicit *Apoc. 4.*
Beatus Ioannes se vidisse illos viginti quatuor seniores, qui pro-
cidebant ante sedentem in throno, & adorabant viuentem in sæ-
cula sæculorum, & mittebant coronas suas ante thronum, dicen-
tes: Dignus es Domine Deus noster accipere gloriã, & hono-
rem, & virtutem: confitentes in hoc, si coronas habent; hoc esse
propter infinitam Dei misericordiam. Atque idẽ ei omniũ bo-
norum operum laus reddenda est.

Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum. In hoc docemur, vt omnem
hypocrisis fictionem auferamus, nec hominibus placere cure-
mus, sed vnus Dei voluntatem facere conemur. *Et pater tuus qui*
Tom. ij. rr est

Isai. 58.

est in abscondito reddet tibi. Cùm Deus in bonis, quæ nobis præcipit operari, nihil aliud intendat, nisi se ad maiora in nos beneficia conferenda deuincire, nihil nos amittere, nec ipse nobis benefaciendi occasionem vult prætermittere. Vnum autem ex ijs, quibus arctius Deum deuincimus, est nos ardentissimè desiderare diuinæ ipsius maiestati placere. Hoc mirabiliter declarat Sanctus Isaias, dicens: Si auerteris à Sabbatho pedem tuum, facere voluntatem tuam in die sancto meo, & vocaberis Sabbathum delicatum, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum, dum non facis vias tuas, & non inuenietur voluntas tua, vt loquaris sermonem: tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super altitudines terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui. O admirabilem Dei promissionem; æquis dignus esset, qui particeps eius fieret. Per Sabbathum diem quietis Dei, & orationis omnia opera, quibus Deo placemus, ei que seruimus, intelliguntur. Dicit igitur: Si coram te omnia fuerint, quæ ego ministerio meo dedicauim nimirum æstimata, si que tam delicatum, tam que ardentem charitate inflammatum habueris desiderium complacendi mihi, vt illud contaminare, aut attingere non audeas, adeo vt rem ministerij mei à nemine tibi impediri, aut attingi patiaris, & quando quidquid eorum tactum fuerit, illud perentias, ac si pupillam oculi tui quis tangeret, in quam ne aristas quidem incidere pateris. In tota hac periphrasi vult dicere: si adeo studiosè, ac tenere res meas tractaueris, voluntatem que meam adeo delicatam esse iudicaueris, vt nequiquam ei audeas contradicere: tunc scies Dei gustum habere, atque in eo gaudia tua reperire. Experieris enim eum tantam de te curam gerere, vt te super altitudinem terræ attollat. Adeo te à terretribus desiderijs liberum perspicias, vt tam diuinam operationem in te sentiens obstupescas. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui fidelibus seruis suis talia promittit. Hoc fratres charissimi nunc superest, vt quantum in nobis est diligentissimè curemus ea, quæ huic optimo Domino grata sunt, super oculos habere, solummodo quia ei placent, non verò propter alium respectum.

Et pater tuus qui est in abscondito reddet tibi. Est autem hæc quedam difficultas, videlicet, quòd in hodierna Ioelis Prophetæ lectione sunt

32 sunt verba, quæ huic dominicæ sententiæ repugnare videntur. Postquam etenim Sanctus Propheta dulcissima illa verba dixerat: *Conuertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est, qui non vult imperare terræ, vt aperiatur, & vos deglutiat: sed ipse viscera sua aperit, vos que peccatorum vestrorum pœnitentiam agentes in eis includere desiderat, vt intelligatis animam in peccatum prolapsam reparari, coronamque capiti iterum posse imponere. O ineffabilem Dei clementiam.* Dicit Sacra Scriptura: Postquam Esau primogenituram suam distrahit, et si plurimum lachrymatum est, illam tamen recuperare nequiuisset. Hic autem dicit Dominus: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu: amissamque primogenituram recuperare valebitis.* Et post hæc omnia dicit: *Sanctificate ieiunium, vocate coetum, congregate populum. Ieiunium sanctificare, est curare, vt cum bonæ conscientia ieiunemus, extra peccatum mortale persistentes. Quare dicitur: Ad locum, vnde exeunt flumina, reuertuntur; vt iterum fluant. Quæro siquidem omnia flumina ex mari prodeunt, & omnes aquæ inde erumpunt, quænam est causa, ob quam aliæ aquæ dulces, aliæ verò insulse profiliunt: huius rei causa est, quia per diuersas terras transeunt, & saporem terræ, per quam prætereunt, accipiunt. Sic vniuersa opera nostra per cor transeunt. Et si cor bonum, diuinæque gratia plenum, bonæque intentione commissum est, opus dulce, atque iucundum Deo prodit; & sic dixit Ezechias: Domine memento quomodo ambulauerim coram te in veritate, & corde perfecto, & quod placitum fuit ante te fecerim. Si verò cor malum est, opus insulsum, atque amarum erit, nec Deus illo delectatur. Et sic dicit Ecclesiasticus: Dona iniquorum non probat altissimus. Tam altum quid, atque sublime est diuina gratia, vt, sicut dicit Beatus Petrus, sit quædam diuinæ naturæ participatio. Et sicut dicit Diuus Thomas, sit donum supernaturale, quo nostra bona opera in cælum conscendant, sicut plumbei globi, qui ex natura sua deorsum descendunt, & tamen impetu ignis ex fistula prorumpentis sursum ascendere compelluntur. Sic opera nostra, et si quatenus ex libero arbitrio nostro, naturaque per peccatum & malis moribus corrupta procedunt, in terram excidunt: gratia tamen & charitatis virtute in cælum conscendant, quòd illa bonus Chri-*

Stianus ex cordis sui fistula mittit, & illic Dei viscera feriunt. Nā 34
 si quem admodum ipse animæ sanctæ dicit: Vulnerasti cor meū
 in vno crine colli tui. Si (inquam) vna sancta cogitatione significa
 ta per crinem diuinum eius cor vulneratur, quanto magis vno bo
 no opere, & quanto magis totius quadragesimæ ieiunio diuina
 ipsius gratia adiuto vulnerabitur? Idcirco dicit: Sanctificate ieiunium, vt sit ieiunium factum in gratia, & charitate Dei. In eo au
 tem, quod vlteriùs sequitur, inest difficultas, quam superiùs dice
 bamus. Præcipit enim nobis Dominus, dicens: Vocate cœtum,
 congregate populum, &c. vt ieiunium vestrum sit quasi tuba,
 quæ omnes domesticos, vicinos, atque etiam ciues vestros iuue
 nes, & senes viros ac fœminas ad ieiunandum prouocet. Quomo
 do igitur in hodierna Sancti Euangelij lectione nos admonet, ne
 exterioribus apparētij nos ieiunare significemus, sed solummo 35
 do contenti simus, quod Pater noster, qui est in abscondito, nos
 videat ieiunare? In verbis autem Prophetæ præcipit nos ita ieiunare, vt ieiunium nostrum omnibus innotescat: vt omnes ad ieiunandum nostro pio exemplo moueantur? Eodem vtique spiritu quo sanctum Euangelium scriptum fuit, quoque Dominus hæc verba loquutus est sanctus Propheta Ioel isthæc dixit: Et sic nulla in vtrisque inest contradictio. Etenim Dominus non prohibet nos bonum exemplum proximis perhibere. Hoc autem præcipit, ne ieiunemus vt hominibus placeamus, & ita publicè ieiunemus, vt intentio maneat in occulto. Et sic valdè notandum est Dominum de ieiunio loquentem dicere: *Cùm ieiunatis*. Et loquentem etiam de oratione dixisse: *Cùm oratis*, cum autem de eleemosyna loqueretur non dixisse: *cùm facitis eleemosynam*, sed 36
cùm facis eleemosynam. In quo significauit patrem familiars ita ieiunare, & orare debere, vt curet omnes domesticos suos ieiunare, & orare: eleemosynam autem, cum diuitiæ sint sue, ipsum met largiri debere. Et idè non dicit: *cùm facitis eleemosynam*.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terram, &c. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo. Aduertite quomodo hic Dominus ieiunio eleemosynam coniungit, quia in pauperes thesauros nostros diuidentes in cælo nobis thesaurizamus; non enim ieiunandum nobis est, vt minores sumptus facientes diuitias augeamus, sed vt ea, quæ à nostri corporis victu subtrahimus, pauperibus impendamus: quod corporalis ieiunij exercitatio pietati

ac

37 ac misericordiæ coniuncta procedat. Quid sentient, dicite, infelices, qui totum vitæ tempus in thesauris aggregandis consumpserunt, nec futuram aliã vitam esse meminerunt, cum se in illa æterna inferni paupertate, ac nuditate perspiciant? O quàm meritò, & quanto cum affectu hoc Beatus Iacobus diuites admonet, dicens: Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miserijs vestris, quæ aduenient vobis. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta sunt. Aurum & argentum vestrum æruginauit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. O terribilia verba! quem non oblopfacitis? O diuites crudeles attendite quid hîc vobis dicit Spiritus sanctus, scilicet, abundantiam, qua nunc affluitis, qua cælorum regnum possetis impetrare, & non vultis, manducaturam esse carnes vestras sicut ignem. Etenim rabie conficiemini considerantes 38 quàm facilè vos à malis illis possetis eximere, atque æternam beatitudinem comparare. Dilectissimi fratres hoc nimis necessariũ negotium animaduertite, attendentes ducentem prudentem omnia quæ in prælio acquisiuit diligentissimè curare, vt domum suam deferantur, vbi sperat se aliquando tandem cum tranquillitate moraturum. Diligenter curate per pauperum manus ea quæ in hoc sæculo acquisistis in æternas illas mansiones transmittere, vbi vos in æternum victuros speratis. Quod si thesauros vestros illic miseritis, eos cor vestrum sequetur. Nam vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Cùmque cor vestrum in Deo habeatis, ipse illud gratia replebit, quousque in futuro cælesti gloria repleatur, Amen.

Iacob. 5.

simile.

¶ Feria sexta post Cineres.

Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Matth. 5.

MIRABILE est consideratu, vnde potuerunt Hebræi dicendi hoc occasionem assumere. Nam David magnum peccatum hoc esse iudicabat, & ita dicebat: Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manib⁹ meis; ecquid est istud, quod te fecisse negas? quod per exaggerationem sic absolutè iniquita-

Psal. 7.

Tom. ij.

11 3 tem

rem vocas? Ipsemet se statim declarat subdens: Si reddidi retri-
buentibus mihi mala. Vt autem se hoc non fecisse confirmet: ad-
uertite, quales sibi maledictiones immittat. Decidā (inquit) me-
ritò ab inimicis meis inanis, persequatur inimicus animam meā:
comprehendat & cōculcet in terra vitam meam: gloriam meam
in puluerem deducat. O immensa Trinitas! quā graues sibi pœ-
nas imponit, si ipse talem iniquitatē admisit, vt exaggeret, quā
immunis, & expers illius existit. Et filius eius Salomon, clemen-
tia illa verba dixit, quæ postea Beatus Paulus ad Romanos scri-
psit: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, da ei aquam bi-
bere. Prunas enim congregabis super caput eius, & Dominus red-
det tibi. Et cū Hebræi tēpore Nabuchodonosor captiui in Ba-
bylone morarentur, maximam pecuniz quantitatem sacerdoti-
bus Hierosolymæ existentibus transmiserunt, dicentes: Orate
pro vita Nabuchodonosor Regis Babylonis, & pro vita Baltha-
zar filij eius: vt sint dies eorum sicut dies cæli super terrā, & vt det
Dominus virtutē nobis, & illuminet oculos nostros, vt viuamus
sub vmbra Nabuchodonosor, & filij eius, & seruiamus eis. Ecce
quomodo pro illo exorabant, qui eos captiuos duxerat. Deum
etiam precabantur, vt eis patientiam concederet, quò seruitutem
illam æquo animo tolerarent, tyrannoque illi libenter inserui-
rent. Non solum autem hoc tanquam malum iudicatum fuit in-
ter eos, qui Moyfi legem obseruabant, sed sicut malum etiam in
naturæ lege damnabatur. Et sic dixit Sanctus Iob: Si gauisus
sum ad ruinam eius, qui me oderat: & exultauit quòd inuenisset
eum malum: non enim dedi ad peccandum guttur meum, vt ex-
pererem maledicens animam eius. Perpendite sanctum hunc vi-
rum, nec verbo, nec desiderio inimicum suum offendisse. Nō so-
lum autem hac virtute amici Dei utebantur: verū & Ethnici
etiam, atque idololatræ illam exercebant: quod in plurimis Iulij
Cæsaris, & Alexādi Magni factis apertè perspicitur. Quæ cū
ita sint, vnde occasionem Iudæi illi acceperunt tam abominabi-
lem errorem asserendi? Dico, eò quod maximi peccatores essent,
Deum permisisse, vt in poenam scelerum suorum in tantam cæ-
citatem deuenissent. Beatus Paulus ad huius veritatis confirma-
tionem dicit: Reuelatur enim ira Dei de cælo super omnem im-
pietatem, & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in
iniustitia detinent. Non dixit, super impios, ne fortè arbitrare-
mur,

mur, quando Deus aliquem punit, illum punire, quia odio habet:
sed quia eius iniquitatem odit: & subdit, & iniustitiam, vt signifi-
caret singula peccata sigillatim esse punienda. Peccata impieta-
tis sunt, quæ cōtra Deum fiunt: peccata verò iniustitiz sunt, quæ
aduersus proximos committuntur. Et postea subdidit dicēs: Ho-
minum illorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent. Con-
templamini quemadmodum cū granum quodpiam in agro se-
ritur, ad producendum fructum naturalem habet propensionem:
& quando illum non producit, violentiam patitur, vinculisque
inclusum esse videtur: ita etiam veritatem nobis à Deo reuelatam
naturalem illā propensionem producendi, fructumque ferendi,
habere: quem cū non fert, quasi vincula teneri videtur. Et ideò
dicit: Qui veritatem Dei in iniustitia detinent: quia maximam
iniuriam diuinæ veritati illam vincientes, nec operari
patientes. Videamus autem quodnam sit hoc supplicium, quod
super tales de cælo dicitur descensurum? Respondet Sanctus Apo-
stolus in gentibus collocans exemplum, qui cū naturali lumi-
ne illustrati vnum Deum esse cognoscerent, illum tamen tanquā
Deum glorificare noluerunt. Propter quod peccatum tradidit il-
los Deus in reprobum sensum. Quod si eos, qui naturali lumine
non sunt vsi tam severo supplicio puniuit, quid faceret eis, qui
supernaturale lumen fidei etiam splendore fuerant irradiati, in sa-
sque veritates à Domino didicerunt? si quidem ex omnibus his
lucibus fructum percipere noluerunt? Maiori quidem ratione
hac pœna puniti sunt, scilicet, quia obscuratum est insipiens cor
eorum, & tradidit illos Deus in reprobum sensum. Et ita etsi (vt
apertè probauimus) manifestum erat, maximum esse malum, ini-
micos odisse: cū excæcati essent, in hunc errorem deuenerunt,
vt dicerent: *odio habebis inimicum tuum*. Quocirca fratres mei hoc
terribile Dei supplicium pertimescite: & à sceleribus diligentissi-
mè caute, quandoquidem illa sunt potissima via, per quam ho-
mines in errores prolabuntur.

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros. Vniuersi legistato-
res tam Ethnici, quā Catholici leges suas deitate aliqua com-
probare curauerunt. Et hoc, quia cognouerunt quā difficilè
homines ad obediendum alijs hominibus inclinantur. Licurgus
leges quas Lacedæmonijs tulit se ab Apolline Delphico accepisse
affirmavit. Minos dixit se Iouis imperio Cretenfibus leges san-

xisse. Zaleneus dixit se Mineræ nomine leges tulisse. Numa & Pompilius dixit se Deæ, siue Nymphæ Egeriæ nomine Romanis legem sanxisse. Moy ses dixit se omnipotentis Dei nomine legē Hebræis adduxisse: sicut infallibilis erat veritas: ab eo enim illam acceperat, atq; idē dicebat: Hæc dicit Dominus. Etenim reliqui omnes mentiebantur falsos citantes Deos. Solus supernus legillator, atque Redemptor noster Iesus Christus, quia cum verus esset homo, verus etiam erat Deus, dicit: *Ego autem dico vobis.* O quantam vim, & maiestatem habet hoc verbum. Hoc nos vel maximè ad inimicos nostros diligendos concitare debet, scilicet, videre nobis à Deo illo immenso, in cuius conspectu vniuersæ cæli potestates consternuntur, & ex cuius dextera cunctę creaturæ dependent, ne in nihilum, vnde absoluto eius verbo abstractæ sunt, redigantur, nobis fuisse præceptum, ne inimicos nostros oderimus. Tanti autem ponderis est ratio, ob quam creatura creatori suo tenetur obedire, vbi primum minimam quamque vocē eius audierit, vt omnes rationes, quæ ex aduerso fuerint congregatæ ad inclinandos nos, vt pro malo malum reddamus, nec rationabiles esse, neque existentiam habere possint. Et sic nequaquam eis debemus obedire. A plurimis quondam dubitatū fuit, in quo præcipuè opere Christiana perfectio consisteret. Hæc autem quæstio non est inutilis, vt cognito opere illo in eo adimplendo maximam diligentiam adhibeamus. Nonnulli dixerunt Christianam perfectionem in Evangelicorum consiliorum executione consistere. Et hi illa Saluatoris sententia mouebantur, dicentis: Si vis perfectus esse, vade, & vnde omnia quæ habes, &c. Attamen Evangelica consilia via sunt ad perfectionem, quia impedimenta perfectionis adimunt, non autem sunt ipsa perfectio. Paupertas auaritiam, obedientia superbiam, castitas luxuriā tollit, & sic homo ad perfectionem impetrandā disponitur. Alij innitentes verbis illis Beati Iacobi dicentis: Patientia opus perfectum habet: in patientia perfectionē Evangelicam esse voluerunt. Veruntamen, et si patientia perfectissima est, perfectionis tamē est effectus: nō autem ipsa perfectio essentialis est. Alij in fidei exercitatione illā esse dixerūt, & hi mouebantur verbis illis Beati Pauli Apostoli dicentis: Accipite armaturā Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecte stare sumentes scutū fidei. Sed hæc virtus docet, in quo opere perfectio consistit, & quauis ipsa sit

Matt. 19.

Iacobi. 1.

Ephes. 6.

ianua

ianua, per quam ad perfectionem peruenitur, non tamen est ipsa perfectio. Beatus Paulus apertè ostendit perfectionem in charitate consistere. Et sic post quàm fidelibus commendauit, vt plurimis se curent virtutibus exornare, cōcludit dicens: Super omnia autem hæc charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. Perpendite verbum illud: vinculum perfectionis, id est, vinculum perfectum. Huius charitatis binæ sunt alæ, quarum vna ad Deum, altera verò ad proximos aduolat, proximos (inquam) licet inimici sint. Et hanc ipsam sententiam Dominus hodiè ore suo profert, nos enim ad amandum excitans dicit: *Estote ergo perfecti, sicut & pater vester cælestis perfectus est.* Ineffabilem Dei sapientiam oportebat ita disponere, vt Christiana perfectio in eo consisteret, quod omnes operari possent. Si enim in eleemosynis erogandis consisteret, pauperes illam adipisci nequirent: si in ieiunijs, ægroti non possent eam possidere. Diligere autem etiam & inimicos, omnes quantumuis pauperes, atque infirmi sint, possunt. Nihil enim tam in potestate voluntatis (vt ait Beatus Augustinus) quàm ipsa voluntas existit: & si hoc difficile est factu. Nec verò cuiquam mirum videri debet: nam si quælibet virtus circa difficile versari dicitur, quāto magis illam circa difficile versari oportet, quæ virtutum omnium perfectio est? Difficile utiq; est me diligere illum, qui me actualiter odit. Præcipuè verò si inimicus me odio habens, & persequens, Dei esset amicus, amoris dignior esse videretur. Verum vbi primum inimicus meus me odit, Dei etiam inimicus efficitur: Deus autem suosmet inimicos à nobis diligere præcipit. O rem mirabilem! præterea ij, quæ à nobis amari iubet, sui ipsorum sunt inimici. Nam qui diligit iniquitatem, odit animam suam: ait David. Cumque ipsi suasmets animas oderint, præcipit mihi Deus, vt illos diligam. Meritò quidem dicebat Diuus Augustinus: Reuela oculos meos, & confiderabo mirabilia de lege tua: Quia mirabile est quòd diligam eum, qui malus est erga Deum, erga se, & erga me. Quia autem opus illud, si modò perfectum, & sicut Deus exposcit, futurum est, humanas superat vires: Christus Redemptor noster illud ab æterno Patre flagitauit dicens: Oro pater, vt ipsi sint vnum sicut nos vnum sumus: vt cognoscat mundus, quia tu me misisti. Quid est, vt cognoscat mundus quia tu me misisti? Nimirum sicut Magi Pharaonis defecerunt in tertio signo edito ab Aaron. Illicque

Coloss. 3.

August.

Psalm. 9.

August.
Psal. 118.

Iuan. 17.

Exod. 8.

Dei digitum esse cognouerunt, quia illuc tota Dæmonū poten-
 tia non poterat peruenire: nec illud humana potestas, aut natura
 poterat operari. Sic etiam talem charitatem, pietatem, atque cō-
 cordiam inter Christianos esse oportet: ita proximorum labores
 perferre, ipsorumq; bonis delectari: ita iniurias perferre, inimi-
 cosq; suos diligere debent: ut homines hoc argumento conuicti
 talem gentem non terrenam quidem, sed cœlestem esse: non hu-
 mano quidem, sed diuino spiritu gubernari cognoscant: cum vni-
 uersi homines vnius sint speciei, nec tamen in cæteris orbis natio-
 nibus talis amor, atque concordia reperiatur.

Itaque nostra viuenditatio, & charitas ardentissima testimo-
 nium deberet perlubere, Iesum Christum caput nostrum, filium
 esse Dei. Quod si ita est, satis manifestè perspicere potestis, quàm
 longè à via perfectionis aberramus. Ecquis hodiè hanc cordis vir-
 tutem habet, ut sollicitus sit, quomodo adimplebit illud quod Bea-
 tus Paulus dixit: vnanimè vno ore glorificetis Deum, & Patrem
 Domini nostri Iesu Christi? Imò potius inhumanitas nostra effi-
 cit, ut sanctissima Iesu Christi lex apud gentes contemnatur. Et
 hoc nomē: Christianus, quod primum in Antiochia inuentum,
 atque ex Christo deductum fuit: nunc plurimis in locis quasi no-
 men crudelitatis habeatur propter immanitates, quibus Christia-
 ni cum gentibus præsertim in Indijs. vsi sunt. Pudeat ergò nos fra-
 tres hanc virtutem nō habere, per quam Christianos ab alijs gen-
 tibus Christus Redēptor noster nos voluit dignosci: sicut ipse di-
 xit. In hoc cognoscēt omnes, quòd discipuli mei estis: si dilectio-
 nem habeatis ad inuicem. B. Hieronymus super illud Apostoli
 ibi, dum tempus habemus, &c. sic dicit: Beatus Ioannes Euange-
 lista cum Ephesi moraretur vsque ad vltimam senectutē, & vix
 inter discipulorum manus ad Ecclesiam deferretur, nec posset
 in plura vocem verba contexere, nihil aliud per singulas solebat
 proferre collectas, nisi hoc: Filioli diligite alterutrum. Tandem
 discipuli, & fratres, qui aderant, rædio affecti, quòd eadem
 semper audirent, dixerunt: Magister quare hoc semper lo-
 queris? qui respondit dignam Ioanne sententiam: Quia præ-
 ceptum Domini est: & si solum fiat, sufficit. O mirificam sen-
 tentiam! Etenim hoc Deus à nobis expetit, ut se, & proximos no-
 stros simul diligamus. Hoc voluit Deus nos docere, in modo, quo
 nos creauit, sicut perpendit Beatus Augustinus. Creans quippè
 Ange-

Roman. 15

Ioan. 13

Hiero. sup.
per epi. ad
Galat. c. 6.

17 Angelos non vnum tantum creauit, ut ille alios gigneret, sed om-
 nes vna creauit. Creans Leonem & cætera bruta nō creauit Leo-
 nem, ut ex eo Leona prodiret, & sic de singulis: sed statim Leonē
 & Leonā, Lupum, & Lupam simul creauit. In hominibus autem
 creandis non ita processit, sed hominem creauit, & ex illius costa
 mulierem formauit. Ut sic omnes ex vno eodemque principio
 prodeuntes occasionem haberemus nos arctius diligendi. Nunc
 autem nullum est animal tam atrox in alterum, quàm homo
 in alterum hominem. Et magis sunt iam metuendi homines,
 quàm immanes belluæ. Quando Rex Darius Daniele Pro-
 phetam propter æmulorum eius postulationem in lacum Leo-
 num permisit immitti: ostium lapide regio sigillo munito clau-
 di iussit, ibi enim dicitur: Allatus est lapis, & positus super os la-
 cus, quem obsignauit rex annulo suo, & optimatum suorum: nē
 quid fieret contra Danielem. Quid facis Rex? curas, ut nemo
 Danieli officiat? & tamen in lacum Leonum illum iniicis? Quid
 prodest ei ostium claudi, regioq; sigillo obsignari, siquidē vir san-
 ctus cum Leonibus manet inclusus? super quo dicit Lira: Magis
 timebat rex de crudelitate hominum contra Danielem, quàm de
 ferocitate Leonum. Et sic dicitur ibidem Regem dixisse Danieli
 consolantem eum: Deus tuus, quem colis, ipse liberabit te: crede-
 bat Leones Prophetæ non esse nocituros, timebat autem ne ini-
 mici eius in lacum illum interfecturi introirent. Et ideo ostium
 iussit occludi, atque obsignari. Illos autem ethnicos iniustum sic
 esse crudeles, non est mirandum: at verò nos Christianos pretio-
 so Iesu Christi sanguine redemptos inuicem odio habere, aliosq;
 ab alijs quasi à canibus morderi, hoc est maximè lachryman-
 dum.

Insignis Historiographus Sallustius refert, omnes qui cum
 Lucio Catilina aduersus Romam coniurati sunt, ex vno eodem-
 que humani sanguinis poculo bibisse, ut quando quidem generis
 affinitate coniuncti non erant, ex vno sanguine bibentes, vnani-
 mes, atque vnius essent cordis. Quod quidem (licet non ex vi san-
 guinis) cōstantissimè præstiterūt: siquidē ex tanta hominū mul-
 titudine nullus vnquam prodicionem, iniquitatemque illam re-
 uelauit. Si igitur humana hoc malitia inuenit, scilicet vnū sangui-
 nem à plurimis bibi, ut inter eos vnanimitas esset, atque ex pluri-
 bus cordibus vnum fieret: quanto maiori ratione diuina sapien-
 tia cibum

Aug. l. 12
de ciuitate
Dei. ca. 21.

Dari. 6.

Lira super
Daru.

Sallustius

1. Cor. 10.

Matth. 18
Genes. 4
simile.

Abdi. 1.

tia cibum, & potum hunc reperit, in quo nobis pretiosissimū corpus, & sanguinem suum bibendum in Sacrosancto altaris sacramento communicat: quò vnum & idem corpus, & sanguinē omnes manducantes, atque bibentes, ipse in omnibus existendo vnum inter se, & secum efficeret. Ita Dominus Paulus. Vnus (inquit) panis, & vnum corpus, multi sumus omnes, qui de vno pane, & de vno calice participamus. Inuento autem tam superbo artificio, tamque ineffabili amore præstito beneficio nos tam diuisis, atque contrarijs esse animis, maximum est malum, atque miseria. Quantum hoc Deus execretur, in supplicijs, quæ de illis sumit, qui proximos suos affligunt, aperte manifestat. In quibus videtur magis ea peccata sentire (si ita dici potest) quæ in proximorum detrimentum fiunt, quàm quæ aduersus diuinam ipsius maiestatem committuntur. Quòd apparet in parabola debentis decem millia talentorum, cum Dominus non tantum sensit debitum illud maximum, quod sibi debebatur, quantum afflictionē, qua debitor ille alterum proximum suum oppressit, ut habetur. Quòd præsertim ostendit, quando puniuit Adamum, dicens ei: Maledicta terra in opere tuo. Quemadmodum quando pater iniicit candelabrum in filium suum, ut illum deterreat, statim non in eum quidem, sed in terram ictum dirigit: sic illic voluit Dominus ut maledictionis ictus in terram dirigeretur, & non in Adamum. Peccatum autem, quod commisit Cain aduersus proximum, & fratrem suum Abel, dissimili rigore puniuit, dicens illi: Maledictus eris super terram: non utique dicit: Maledicta terra: sed maledictus tu; maledictionis ictus in ipsum Cain directus fuit ut cognoscatis quantum opere sentit Deus peccatum aduersus proximum perpetratum. Per Abdiam Prophetam acriter comminatur Deus filios Esau: rationemque præparati supplicij assignans dicit: Propter interfectionem, & propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob operiet te confusio, & peribis in æternum. Notate quæso Deum non dicere: peribis in æternum propter Idololatriam, etsi Idololatræ erant: nec propter blasphemias tuas, quæ sunt peccata contra solum Deum. Sed propter ea, quæ fecisti aduersus fratrem tuum, non quia propter Idololatriam, atque blasphemias inferno satis digni, & propter ea condemnandi non essent: sed ut exaggeraret quantum opere Deus incommoda proximo illata execratur. Atque idcirco etiam per exaggerationem dixit

xix

23 xit in die iudicij malos à se in infernum esse detrudēdos: quia esurui, & non dedistis mihi manducare, &c. Nec verò meminit peccatorum, quæ in diuinam ipsius Maiestatem promissa fuerunt. Loquens Beatus Lucas. 23. ca. de sacratissima Domini passione dicit: Erat autem ferè hora sexta & factæ sunt tenebræ in vniuersam terram vsque in horam nonam, & obscuratus est Sol. Et alibi dicitur: Extendit Moyses manum suam in cælum, & factæ sunt tenebræ super terram Ægypti tribus diebus. Mirabile quidem. In morte Domini tres horas, in Ægypto autem tres dies tenebræ durauerunt. Grauior utique culpa fuit Iudæos Iesum Christum filium Dei occidere, quàm Pharaonem Hebræos ex regno suo non dimittere. Et longioribus illos tenebris obscurat, quàm hos, à quibus tam crudeliter fuit interemptus. O Christe vere hominum amator seueriorē te præbuiti in Ægyptios, qui seruos tuos offenderunt, quàm in Hebræos qui contra te solum Deum peccauerunt. In quo nobis significasti quātò facilius eis ignoscis, qui contra te solum quàm eis, qui aduersus proximos suos peccauerunt. Ægyptijs immisit Deus tenebras, ut illos puniret: Hebræis autem in monte Caluarix, ut eos deterreret. Non enim credibile est illum, qui ut illos redimeret, in crucem ascendebat, eos tunc punire velle. Ex omnibus his illustrissimis exemplis apparet, quàm graue peccatum sit in conspectu diuinæ maiestatis proximorum afflictio, atque persecutio, et si nos (quæ nostra est iniquitas) hoc parui æstimamus. O fratres charissimi per viscera misericordix Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto: vos semel, & milies deprecor, ut odijs, atque inimicitijs relictis cum inimicis vestris pacem componatis: si quidem ex ijs, quæ supra diximus, Evangelicam perfectionem in vero amore, ac charitate firmam esse cognoscitis. Et quatenus hæc charitas ad proximum respicit, maioris est meriti in inimici, quàm in amici amore: quia signum est illam esse maiorem, & quia illic maior adest contradictio, atque etiam quia actus est purior, & ab humanis respectibus longius segregatus. Quòd si quis dicat, Christus Redemptor noster dixit: Maiorem hac dilectione nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergò non est maioris charitatis opus animam pro inimicis ponere. Ad hoc respondeo. Pro amico nihil maius fieri posse, quàm vitam in discrimen adduci: si autem hæc vita pro inimico obijciatur, signum est hoc, atque effectus ardentioris

Matth. 25

Lucæ. 23.

Exod. 10.

Luce. 1.

Ioan. 15.

de minoris charitatis. ¶ Quod si quis se excuset dicens: hæc enim est laboriosa, atque difficilia esse: respondeo, in finitæ potestatis Dominum nobis dicere: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* Ego qui vobis præcipio, ad hoc exequendum vobis vires præstabo. Nec verò vires solum Deus præbere, verum & alias etiam indulgentias, atque auxilia in magnis persecutionibus communicare consuevit: ut hoc præceptum cum gaudio, ac suavitate compleatur. Cum David filium suum Absalon effugeret Psalmum tertium composuit. Titulus autem, quo illi Spiritus sanctus hunc Psalmum inscribendum esse revelavit, hic est. Psalmus David cum fugeret à facie Absalon filij sui. Et nota illud, David non in genituo quidem, sed in dativo casu esse: nam in Græco, & Hebræo sermone articuli dativi casus ei præponitur. Nec verò mysterio caret, nomen auctoris Psalmi non in genituo, ut dicere consuescimus, hoc opus est Petri, aut Ioannis, sed in dativo casu positum fuisse; ut significetur non David quidem, sed Spiritum sanctum Psalmorum esse autorem, qui eos Davidi revelavit. Et sic vult dicere titulus: Psalmus Spiritus sancti revelatus Davidi. Reuelatio autem huius Psalmi facta fuit David filium suum fugienti. O quam merito dixit Divinus Paulus: Sicut abundant passiones in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra, & ipse David dixit: Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Quanto magis exterius affligebatur, tantò maiori luce interius consolabatur. Quia verò vna ex maioribus tribulationibus, quibus afflictus fuit, extitit filij eius persecutio: tunc enim maiori Dominus cōsolatione sublevavit, tuncq; ei Iesu Christi saluatoris mundi labores, mortem, ac deniq; ipsius resurrectionem revelavit. Et horum mysteriorum contemplatione fulciebatur, ut filij sui persecutionem, Semeiq; maledictiones, atque opprobria æquo animo pateretur: dicebatq; intra se: quid mirum quòd hanc à filio meo persecutionem, & à seruo maledicta perpetiar, si quidem talibus, ac maioribus quidem opprobrijs Deus à creaturis suis afficiendus est? Quòd si David ea considerans, quæ Iesus Christus Redemptor noster passurus erat, ad cōtumelias perferendas tantoperè cōfortabatur: quãtò magis nos considerantes Deum iam hæc omnia fuisse perpessura ad labores tolerandos corroborari debemus? Idcirco dicit B. Paulus: Recogitate eum,

29te etiam qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes: nõ dum enim vsq; ad sanguinẽ restitistis adversus peccatũ repugnantes, supple: quod facere deberetis. Ut autem hoc faciatis: Recogitate eum, &c.

Ad hoc etiam multum conducit pro certo habere, nullum nobis ab inimicis nostris incommodum provenire posse, quod ex Dei manibus non procedat. Vnde Amos Propheta dixit: Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit? quasi dicat, non. Etenim quanvis Deus non sit causa malitiæ, qua inimicus meus me insectatur: est tamen immediata causa exteriorum actuum quibus me persequitur. Sciendum est autem malitiam in inimici mei corde delitentem non mihi officere, neque dolere: sed exteriores tantũ actus, quibus mihi nocet. Hos verò exteriores actus nõ pōt ipse efficere, nisi Deus cū illo concurrat. Nũquam proximus meus mihi à lapã manu inflixisset, nec lingua iniuriam protulisset, nisi Deus ei membra illa movisset, suisq; operationibus adjuvasset. Quamobrem statuamus in cordibus nostris inimicos nostros Dei esse instrumẽta quibus nos perficere conatur. Quid damni advenit lapidi eò qd malleis à latomo excolatur, atque insculpatur? nullũ veique: imò ex rudi atque incõpto lapide sancti cuiusdam simulacrum perficitur. Hoc profecto intendit supernus artifex Deus, ut assumens inimicos tuos in instrumenta, quibus te affligat, atque percutiat, non sancti quidem simulacrum, sed verus sanctus efficiaris. Cum sancta Rebeca filios suos geminos Esau, & Iacob in utero deferret, contentionemque sentiret, quam ibi commovebant: super hoc negotio Deum cōsuluit: & inter alia ei Dominus respondit dicens: Maior serviet minori. Nullum aliud ministerium in divinis literis maior, id est, Esau minori Iacob exhibuisse reperitur, nisi eũ fuisse persecutũ: quod quidem satis magnũ fuit. Ita B. Aug. locũ hunc exponit dicens: Maior serviet minori non obediendo, sed vexando, quemadmodũ ignis, & carbones auto deseruiunt purificantes illud. Ideo tam amara nobis est persecutio, quia de animarũ nostrarũ purificatione, atq; pulchritudine nõ agim⁹, neq; illã expetimus quã pfecto fratre: si efficaciter cuperemus, equiori animo inimicorũ nostrorũ persecutiones, atq; iniurias pateremur: intelligeremusque quãto nobis cōducibilius sit inimicos, qui nos persequant, habere, quã

Amos. 3.

Simile.

Genes. 25.

Aug. sup. e. 25. Genes.

Genes. 3.

quàm amicos, qui nobis adulentur, atq; ad malū nos prouocent: 32
 Quando Diabolus Euam decipere voluit in instrumentum pul-
 cherrimam arborem dicitur accepisse. Et sic illic legitur: Vide
 mulier, quod bonum esset lignum ad vescendam, & pulchrum
 oculis, aspectuq; delectabile: atq; ex hac pulchra arbore Diabo-
 lus mulierem accersuit, quæ nihil aliud præter arboris venustatē
 considerans, statim abiit, & fecit omnia, quæcunq; illi Diabolus
 consuluit. Deus Moyse pecora pascenti in rubo spinis cooperto,
 igniq; succēso apparuit, & illinc eum vocauit, atq; allocutus fuit,
 populoque suo præfecit. Itaque Dæmon Euæ in pulchra arbore
 apparuit, & pulchritudine illa eam spiritualiter occidit, atq; destru-
 xit. Deus autem Moyse in rubo spinis cooperto, atq; succēso ap-
 paruit, & ex inde in ducem suum illum elegit. Ecquid est amicus
 nisi amici sui aspectu arbor decora? Amici tui familiaritas, & ne-
 cessitudo te accersit, vt quò ipse tibi cōsulit, vadas. Si amicus tuus
 accedit. dicens tibi: Accipe gladium, & sequere me: statim hoc fa-
 cis siue ad alterum occidendam, siue ad virginem deslorandam, si-
 ue ad nuptam opprimendam se conferat: nihil aliud, nisi arboris
 pulchritudinem, id est amici tui necessitudinem consideras: pro-
 nus ad omnia quæ tibi dicit, facienda properas. Aniam aduertens
 Deus Dæmonem ex hac decora arbore plurimos homines sæpe
 numero accersire, illosq; pulchritudine ista decipere, in altero li-
 gno (humano videri) horrido, aspero, spinis onusto, atq; igne suc-
 cēso se collocat; hic est inimicus tuus: & iniuriæ, quas tibi intulit,
 sunt spinæ: furorq; quo concitatus est in te, est ignis qui te cō-
 busturus esse videtur. Ex hac igitur horrida, & aspera arbore te
 Deus accersit, & quod Moyse dixit, hoc idem tibi dicit: solue cal-
 ciamenta de pedibus tuis. Tolle (inquit) iniquas illas cogitatio-
 nes, quibus aduersario tuo mala machinaris, ad eumq; cum chari-
 tate accedito, & cum illo reconciliare: nam æterni Patris mei filiū
 te volo constituere.

Luc. 1.

Hæc est salus, quam dixit Zacharias: Salutem ex inimicis no-
 stris, & de manu omnium, qui oderunt nos. O benedictus, & glo-
 rificatus talis Deus qui hos modos, atque inuentiones exquirat,
 vt nobis beneficia conferat. Quod cum ita sit fratres charissimi.
Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos. Diligenter per-
 pendite verbum hoc diligite: in quo Dominus à vobis affectum
 cordis exposcit. Quid namque prodest te dicere: Ego ei ignosco,
 nisi

35 nisi odium cordis radicitus euellas? Parum profuit Philisteis ocu-
 los Samson euellere, crinesque succindere: cum enim eorum ra-
 dices in capite remansissent, iterum accreuerunt, pristinaque vi-
 res recuperavit, quibus templi columnas vbi eius hostes com-
 morabantur, apprehendit, atque in terram proiecit: ipseque si-
 mul cum omnibus in templo existentibus occubuit: sic etiam fra-
 ter mi parum prodest, quò dicas te illi parcere nisi isthæc odia
 funditus eradices; nam cum minus arbitratus fueris reuirescent
 quasi crines, & ad iracundiæ vires redibis, inimicosque tuos cor-
 poraliter, te verò spiritualiter interficies. Valdè notandum est,
 in eadem concione, in qua summus mundi concionator de ini-
 micorum dilectione locutus est, statim immediatè de eleemofy-
 na, atque oratione sermonem fecisse. Vtraque enim harum hanc
 dilectionem maximè adiuvat. Dixit Dauid Sauli persequent i
 se: quam ob causam Dominus meus persequitur seruum suum?
 quid feci? aut quod est malum in manu mea? id est, siquid mali ad-
 uersus te feci, dic mihi, & ego illud corrigam. Sin minus, si Do-
 minus excitat te aduersum me, odoretur sacrificium, id est, vter-
 que nostram sacrificemus, vt Deus cor tuum mitiget, odiumq;
 quo me persequeris ab eo euellat. Sic ergò vos facite ò fratres:
 eleemofynarum offerte sacrificia, missasque iubete celebrari, vt
 Dominus corda vestra mitiget. Si enim vmbatica illa sacrificia
 virtute hac pollebant, vt ex inimicis redderet amicos, & contra-
 ria corda componeret: quantò maiorem virtutem diuinum hoc
 mysterium habebit, in quo ipse Deus est hostia pro salute pecca-
 torum oblata? Necessaria est etiam oratio, huius enim amoris
 37 difficultatem intelligentes humiliter vos in diuino conspectu
 oportet prosterni, & dicere: O Deus infiniti amoris, atque potē-
 tiæ siquidē Domine inimicos meos à me diligere præcipis, ad hoc
 faciendum virtutem mihi præsta. Credite mihi, si quando vobis
 aliqua infertur iniuria, coram sanctissimo altaris sacramento aut
 in cubiculi vestri angulo prosterneremini, atque à potentissimo
 rerum omnium Domino suppliciter peteretis, vt vobis in hoc
 negotio subueniret, alios vtique in corde vestro effectus sentire-
 tis. O quanto cum feruore inde prodiretis, non solum ad diuinū
 hoc præceptum obseruandum, sed ad moriendum etiam coele-
 stis Spiritus auxilium inueniretis. Etiam de oratione loquens
 prius de amore meminit, vt significaret neminem dignè orare
 posse,

Tom. ij.

ff

posse,

Iudi. 16.

I. Reg. 26

Luc. 11.

posse, nisi odium, quo proximum suum prosequitur, prius à cor-
de suo euellat. Qui enim diciturus est: dimitte nobis debita no-
stra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, necesse est pro-
ximis suis ex intrinseco corde dimittat. Quod si iam pepercistis,
confidenter dicere potestis: dimitte nobis debita nostra, tuam-
que nobis diuinam gratiam concede, qua in futuro infinita Ma-
iestate tua fruituri ad cœlestem beatitudinem conscendere me-
reamur: Amen.

Dñica. I. in Quadragesima.

*Ductus est Iesus in desertum à spiritu: ut tentaretur à
diabolo. Matthæi. 4.*

MIVS Sancti Euangelij lectio, quæ vobis recita-
ta est fratres charissimi est initium capitis quarti,
quod exorditur ab hac dictione: tunc. Quæ sacrum
Domini, ac Redemptoris nostri Iesu Christi refert
baptisma. Prius sanctissimus Magister baptizari vo-
luit, quàm Sacrosanctum illud ieiunium in solitudine aggrede-
retur. Itaque à lauacro cœlesti illud opus exorsus est. Siquidem
igitur ieiunium nostrum ad ipsius ieiunij reuerentiam, atq; imita-
tionem fit, rationi consentaneum est, ut etiam à lauacro confessio-
nis incipiat. Feria quarta cinerum vos admonui, ut conscientiarum
purificatione ieiunium sanctificaretis, quod & hodiè iterum vos
exhortor. (Vt enim ait Seneca,) Nunquam nimis dicitur quod
semel admonuit, ante multos dies non audendum esse illi in au-
ditorum memoriam idem reuocare. Non autem sic erit: sed ero
quasi gutta sæpius casu suo lapidem feriens; nec persistam,
quousque in cordium vestrorum marmoribus impressionem fa-
ciam. Gregorius Nazianzenus dicit, bonum non esse bonum,
nisi bene fiat. Conscientiarum autem lauacrum, ac puritas est vnum
ex præcipuis medijs, quæ ad quicquam benefaciendum requi-
runtur. Quemadmodum optimus cibus in perpolitio, ac mundo
positus

Seneca.

Gregorius
Nazianze-
nus libr. 1.
sue Theolo-
gie.
simile.

3 positus catino iucundissimus est: in obsceno autem, atque im-
mundo oblatu disco magnum affert horrorem, & propter cati-
ni immunditiam repudiatur cibus, præcipiebat Deus ut in an-
no iubilæi, qui erat annus septimus seruitutis, omnes captiui He-
bræi liberi dimitterentur, omnia debita relaxarentur, atque om-
nia prædia Dominis suis redderentur. Et seruus dimittendus cū
quali veste intrauit, cum tali exiret. Quod si diceret seruus: dili-
go Dominum meum, & uxorem, ac liberos, non egrediar liber
ad ciuitatis ostium proferretur, & ante illius iudices locaretur,
eiusque aure subula perforata seruus in seculum remaneret. In-
telligamus isthæc fratres mei: Deumque qui non tam de seruis
Israël, aut de prædijs, ac corporalibus vestibus, quàm de anima-
bus, quas ad imaginem, & similitudinem suam condidit, &
4 pro quibus pretiosum eius corpus fuit in cruce laceratum, ratio-
nem habet. Et hæc omnia erant delineamenta quædam eorum,
quæ volebat, ut animæ peccati seruitute deuinctæ facerent. Qua-
rum redemptionis iubilæum est poenitentia, per quam animæ à
diaboli laqueis, ac seruitute liberatur, per quam ei culparum de-
bita remittuntur; per quam ei vestes bonorum operum, ac me-
ritorum, quæ amisit, quando in illam miseram seruitutem deu-
nit, restituuntur. Infelix autem peccator, qui ne sensualem vo-
luptatem, ne vè conuentionem, quam cum concupiscentia sua
inijt, rescindat: ab hac seruitute exire noluerit: audiat, & audite
vniuersi filij hominum graui corde, qui diligitis vanitatem, &
quæritis mendacium: audite Dei vestri sententiam. Defera-
tur (inquit) ad ostium ciuitatis, & perpetuæ captiuitatis fig-
5 no obsignentur. Ostium ciuitatis est per quem ab illa exitur,
& si ostium huius sæculi est mors, in qua his miseris in di-
uini iudicis conspectu collocatis sententiam proferet, ut per-
petua in inferno seruitute teneantur. O metuendum verbum!
ecquis audiens te non trepidat, atque eius cor in lachrymas
conuertitur? Per viscera igitur Iesu Christi crucifixi vos de-
precor fratres, ut omnes hanc poenitentiarum indulgentiarum dig-
nissimè celebremus, nuncque quâdoquidem opportunum tem-
pus habemus, ex ea fructum percipiamus: si enim semel ad
ciuitatis ostium captiui deducimur, hoc est si in peccato mor-
tali morimur, captiui, & irremediabiles in perpetuum rema-
nebitis. Vbi primum pijsimus Dominus baptizatus fuit,

Exod. 21.

Psal. 4.

ff 2 statim

statim solitudinem petit. O quam celestis doctrina, nostræ 6
que imbecillitati conducibilis. Fratres mei postquam in lauacro
simile. penitentiae vos ablueritis, ne ad occasiones ciuitatum, in quibus
antea eratis, reuertamini. Ad fulciendam domum, quæ ruinâ mi-
nitatur, opus est plurimis lignis, ac postibus: cui si vel vnam colu-
nam abstraxeritis, in terram corruet. Volo dicere nos adeo de-
biles esse, vt mille custodijs, ac postibus vix possimus in gratia
subsistere: & minima quaq; occasione oblata, statim corruamus.
O quot mali fuerunt, non quia mali esse voluerunt, sed quia tali-
bus sese occasionibus obtulerunt, vt vix aliter facere potuerint.
similia. In manu mea est certamen aggredi, non autem est meum victo-
riam reportare. In potestate mea est in mare ingredi, non autem
ab eius periculis euadere. Sic in manu meâ est me in occasionibus
constituere: postquam autem in ijs positus sum non est in manu 7
mea culpam effugere, si quidem solummodo me illi offerri est iâ
Ecclesi. 3. culpa sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: qui amat periculum,
in illo peribit. In solitudinem se contulit celestis Magister, vt
tentationem expectaret, quò diabolus solum inuenit, plurimos
enim in sæculo habebat adiutores, atq; etiam adeo pusillanimis
est, vt nunquam solus audeat incedere: sed semper nos mundo,
ac carne comitatus aggreditur. Credite mihi, si solus diabolus ac-
cederet, non tantam in nobis stragem ederet: sed his scelestissi-
mis comitibus semper sociatus accedit. Sicut illi Chaldæi, qui
Iob. 1. dicuntur fecisse tres turmas, & pueros gladio percussisse. Non vt
que damnum hoc Sancto Iob inferre ausi essent, nisi tres cohortes
in simul conuenirent: sic dæmon non audeat per se damnum
inferre, quod mundo, & carne comitatus infert. Si autem nos à 8
mundo recesserimus, carnemque verberibus, ac ieiunijs compref-
serimus, soli cum diabolo solo colluctabimur, & sic illum facile
superabimus.

simile. *Ductus est Iesus à spiritu.* In hoc docemur, ne à quouis nisi à Spi-
ritu Sancto nos duci, neque gubernari patiamur. Prudens nau-
ta, qui nauim suam saluam, & incolumem in portum perduce-
re conatur, non ad quemcunque ventorum flatum vela tendit,
sed eum tantummodo illis curat colligere, qui nauem impellat quò
ipse desiderat. Vnus quisque Christianorum est naua, qui ani-
Sapient. 5. mæ suæ nauim in portum salutis conatur appellere. Mali dicunt
in inferno de rebus, quas in hoc sæculo possederunt. Trâsierunt om-
nia

nia tanquã nauis, quæ pertransit fluctuantem aquam: cuius cum
præterierit, non est vestigium inuenire. Idemque de animabus
suis dicere possent, quæ quidem cum præterierunt, nullum virtu-
tis vestigium reliquerunt. Sanctus autem Iob de se dixit: dies mei
pertrâsierunt quasi naues poma portâtes quæ quidẽ magnum ex
se propter odoriferum fructum, quem deferunt, odorem, ac sua-
uitatem emittunt. Tales sunt iustorum dies, qui quacunq; præ-
tereunt, magnum relinquunt sanctitatis odorem. Ad has ergo na-
ues gubernandas dedit Deus gubernaculum rationis, & vela vo-
luntatis. Etenim voluntas cæteras omnes potentias ad bene ope-
randum commouet. His velis plures ventorum flatus aduersari
possunt: vnus autem illi prosper esse, eamq; in securum portum
potest perducere. Contrarij venti sunt instigationes, inspiratio-
nesque Sathanæ. Idcirco dicebat D. Ioânes, charissimi nolite cre-
dere omni spiritui, sed probate spiritus an ex Deo sint. Nec eos
voluntatis velis colligatis: ducent enim vos, quo nolitis. Solam
Spiritus sancti inspirationem à vobis colligi, atque huic volunta-
tis vela oportet extendi. Priusquam homo voluntatem suam re-
dat, atq; ad aliquid amplectendum propendat, consideret vtrum
illud rationi, diuinæ que legi consonet, & tunc illud voluntate
percipiat. Hic est prosper ventus, quo nauis in foelicem portum
ducetur: dicit Propheta: spiritus tuus bonus deducet me in terrâ
rectam. Coelestis beatitudo est hæc terra omni rectitudine reple-
ta. In nostra etenim terra (quæ nostra est miseria) parum rectitu-
dinis inuenitur.

Vt tentetur à diabolo. Tentatio secundum Isidorum est semina-
rium quoddam culpæ, ita vt nisi tentatio à diuina gratia, & libe-
ro arbitrio impediatur, ex natura sua delectationem gignat, de-
lectatio autem consensum, consensus verò opus, opus consuetu-
dinem, consuetudo duritiem, & obstinationem producat: & sic
misera quædam inferni scala conficitur. Et cum Dominus se tẽ-
tari pateretur suam nobis ineffabilem misericordiam demonstra-
uit: permisit enim se quantum fuit ex parte diaboli ad culpam
instigari, videlicet vt aliam occasionem vtẽdi misericordia cum
tentatis, atque prolapsis haberet, propter tentationem, quam in
se fuit expertus. Quod misericordiae genus Apostolus confide-
rans ait: In eo, quod passus est ipse: & tentatus potens est his, qui
tentantur, auxiliari. Nam calamitatum experientia compassio-
nis, ac

Iosue . 14.

nis, ac misericordiae mater existit. Qui verò ærumnas non per-
tulerunt, vix miserorum compati sciunt. Verùm, vt dixit Dñs,
venit enim princeps mundi huius, & in me nō habet quicquam.

simile.

Quemadmodum semē super purissimi auri laminam satum pro-
pter eius indispositionem radices agere non potest: ita nec semi-
narium tentationis in Christo. Et hæc fuit ratio, quare bis vna &
eadem tentatione diabolus Dñm non fuit aggressus, sed semel
vnā, & iterū alterā illi attulit tentationē. Ex quo fratres mei sci-
tote euidēs esse signū diabolū aliquid à vobis cōsecurū fuisse quā-
do vos ab eo vna & eadē tentatione sæpenumero tentari perspi-
citis. Sicuti eū fodientes venas aureas iterū atq; iterū ad eas redi-
re videmus, semper illos aliquid reperire conijcimus. In Christo
autem Salvatore nostro non habet quicquam. O quātopere nos

Galat. 5.

oportet corpore, & anima pœnitentijs, sanctis exercitationibus,
diuinitq; colloquijs spirituales effici ne in nobis ad spiritualia re-
ductis tētatio, quod est culpæ seminariū, radices imittat. Ideo
B. Paulus ait: dico autem in Christo spiritu ambulate, & deside-
ria carnis non perficietis. Et sic tētatio in vobis aptitudinē non
reperiet, nec radices ager. Misericordia etiā Domini fuit permit-
tere se tentari, vt nos erudiret, quomodò tentationes vincere de-
beamus. Considerate quomodò supernus hic dux ex tentatione

Psalm. 34

victoriā reportauit, & sic vos etiam victores euadere curate. Pro-
pheta affectuosē Deū precabatur dicens: Apprehende arma, &
scutū, & exurge in adiutoriū mihi. Super quod B. Hieronymus,
Magnum (inquit) spectaculū est Deū pro te armatū videre. At tē-
dite autē quomodò non vna quidem, sed plurimis se armaturis,
ieiunio videlicet, silētio, sollicitudine, atq; oratione, muniuit: in
media hyeme pluijs, frigoriq; expositus sine domo, sine lecto
in nuda humo recumbens noctes diesq; peccata nostra lamentan-
do consumens. O quanta confusio filijs huius sæculi, qui tā effre-
nate voluptatibus indulgent.

Hierony.

Confidera miser quid bonus Iesus victus amore tui patiatu-
tu verò cū tot tormenta pro terrestribus, caducisque rebus pa-
tiare, ne minimum quidem laborem huius p̄issimi Domini cau-
sa tolerare nosti. Erubescere igitur, o frater, & amodò te diuinis ar-
mis munire incipito, quibus contra aduersarium tuum valeas de-
bellare. Et nota quod quemadmodum, qui fidens toraci, quo pe-
ctore munitus incedit certamen aggreditur magno periculo ex-
ponitur:

15 ponitur: nam simul opus est brachiorum armaturis, manicis, &
casside: sic etiam, & in maiori periculo versatur, qui corporaliū
tantum ciborum abstinentia, absq; reliquis virtutibus contentus
est. Ostulte nunquid honestatem oculis, silentium linguæ, largi-
tatem manibus, claustrum pedibus, omnibusque sensibus arma
dubitas esse necessaria? Anne quātum malum per has ianuas ani-
mæ ingrediatur ignoras? ecquis quantum malū soli oculi afferat,
satis dignè poterit explicare? Ideo Ecclesiasticus, nequius (in-
quit) oculo quid creatum est? Mirantur homines, quod Basiliscus
vno oculorum intuitu hominem occidat: multo autem magis mi-
randum est, quod homo oculis suis non corpus quidem, sed ani-
mam aspiciendo interimat, nec verò temporali, sed æterno inte-
ritu, illam occidat. De lingua verò quid dicam? de qua dicitur si-

Ecclesi. 31.

Prou. 25.

16 cur vrbs patens, & absque murorum ambitu, ita vir, qui non
potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quapropter fra-
ter plurimis vndique armis te muni, sicuti tuus coclestis Magi-
ster propter tuum exemplum munitus est. Verum prohi dolor
quantum est circa hoc deplorandum: & quātus horum armorum
in Christianis defectus existit. Dicitur quod faber ferrarius non
inueniebatur in omni terra Israel, cauerant enim Philistij ne
fortè facerent Hebræi gladium, aut lanceam. Cumque venisset
dies prælij non est inuentus ensis, & lancea in manu totius popu-
li. Hoc est vnum ex præcipuis, quæ diaboli expetunt, scilicet,
ne sint in populo Dei arma, nec faber ferrarius, qui ea perficiat.
Arma militiæ nostræ sunt, sicut antea diximus, ieiunia, preces,
vigilia, disciplina, silentium, &c. Hæc curat diabolus ne inter
Christianos, nec qui ea perficiant, commorentur: nec sint, qui

I. Reg. 13.

17 ea suo bono exemplo alios erudiant. O Deus infinitæ maiestatis
aperi nunc oculos nostros, vt in quanto periculo inermes inter
hostes terribissimos generis humani hostes versemur, apertè cognosca-
mus. O quis elocatione polleret, qua hæc tam necessaria vobis
satis dignè posset ampliare, atque in animum inducere, vt amo-
dò nouo quodam spiritus feruore ad hoc spirituale certamen his
diuinis armis muniri inciperetis. Etiam Dominus se à diabolo
tentari permisit, vt armorum eius aciem obtunderet. Hoc
est quod dicit Propheta. Inimici defecerunt frameæ in fi-
nem, & ciuitates eorum destruxisti. Sic construs versum
illum: frameæ inimici defecerunt in finem. Id est in Chri-
stum.

Psalm. 9.

stum. Arma diaboli inimici nostri in te Deus meus, finis; ac vi- 18
 storia mea contracta sunt, ciuitatesq; & arces, ex quibus dæmon
 infideles tuos tela sua immittere consueuerat, iam solo adæqua-
 sti. Vrbes, & arces, in quibus dæmon arma sua exercet, sunt do-
 mus ludorum, atq; turpitudinum, & ciuitates, in quibus vitia pu-
 blicè grassari permittuntur, in quibus Deus in hoc sæculo pluri-
 ma nimiumque terribilia supplicia exercuit. In hoc igitur nobis
 auxiliatus est. Etenim non solum nos docuit arma, quibus decer-
 tare debeamus, sed vires etiam, & acumen tentationibus Satha-
 næ sustulit, ne tantum nobis damnum posset inferre. Deque ci-
 uitatibus eius maxima sumpsit supplicia, ne & nos in similia sce-
 lera laboreremur. Hoc significat: inimici defecerunt frax in fi-
 nem. Sicut enses exactissimi æris clypeum ferientes acumen de-
 perdunt, nec sicut antea abscindere possunt. Nihilominus tamē 19
 nimis assiduam oportet esse orationem nostram, non enim arma
 nostra sufficiunt. Atque etiam secundum Beatum Augustinum
 præter gratiam iustificantiem nouo indigemus auxilio Dei ad
 vincendum. Dicit enim: sicut oculus perfectissimè sanus nisi cæ-
 dore lucis adiutus videre non potest: ita anima perfectissimè iu-
 stificata, vincere tentationes non potest, nisi Dei protectione mu-
 nita: quia Apostoli erant in gratia, & modo sacrosanctum Domi-
 ni corpus assumpserant & tamen dixit eis: orate, scilicet pro au-
 xilio nouo. Et ait Dauid: Dominus in circuitu populi sui. Et ali-
 bi: Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omni-
 bus vijs tuis, & ibi loquitur de homine iusto, qui habitat in adiu-
 torio altissimi. Ex hoc cognoscetis quantopere vos ad hoc singu-
 lare refugium passim confugere oporteat. Et sic vbi nos legimus. 20
 Adiutor, & susceptor meus es tu: alij verterunt latibulum meum
 & scutum meum es tu: quo verbo docemur, quemadmodum le-
 pus aliaque imbecilla animantia à venatoribus oppressa, atque in-
 lectata in speluncas, & latibula sua confugiunt, ita etiam in tribu-
 lationibus nostris nos ad Deum confugere oportere. Ideo spon-
 sus sponsam accersit dicens: veni columba in foraminibus petrae
 id est in vulneribus meis. Magnopere etiam animaduertendum
 est, cum Sanctus Euangelista de præparatione ad hoc prælium à
 Spiritu Sancto in anima iusti facta loqueretur, nihil de diaboli
 præparatione dicere: nam hic ad malum paratissimus in arena
 semper insultat, atque omnes impudenter aggreditur. Querenti
 Iob

21 Iob de diabolo ob damna, quæ illi intulerat respondit Dominus: Iob. 40.
 Ne mirens, illum te lædere ausum fuisse: nam ecce absorbebit flu-
 uium, & non mirabitur, & habet fiduciam, quod influat Iordanis
 in os eius. Ijs verbis eius superbiam Dominus significauit, quæ
 tanta est, vt arbitretur nullam esse posse virtutem, quam ipse non
 prosterneret. Hoc manifestè patet, siquidem Christum Redem-
 ptorem nostrum oppugnare ausus est: in cuius puritate nullam
 vnquam rimam perspexit, ex qua illius superandi spes ei posset
 exoriri. Hæc fiducia superandi omnes ex eo illi proficiscitur, quod
 se ex sublimi illo statu cecidisse considerat. Etenim secum ipse re-
 cogitans, dicit: Si cum ego in tam sublimi perfectionis gradu per-
 sisterem, tantam ruinam feci, ecquis non corruet? O efficacè con-
 iecturam! Hoc manifestè demonstrauit Christus Redemptor no-
 22 ster. Exultantibus aliquibus discipulorum, atque dicentibus:
 Etiam dæmonia subiiciuntur nobis, vt eorum elationem compri- Iob. 10.
 meret, respondit Dominus: Videbam Sathanam sicut fulgur de
 celo cadentem. Quasi diceret: Nunc contemplantur Sathanam in
 profundum auerni ex cælorum sede corruentem: id est, ne inani
 gloria efferamini: nam ex sublimiori statu prolapsus est Satha-
 nas: siquidem autem tam perfectam creaturam elatio præcipita-
 uit, quis se securum esse iudicabit, præcipue cum nos hac misera,
 & imbecilla carne circunseptos esse videamus? qua cum se S. Iob
 circumdatum experiretur, dicebat: Quæ est enim fortitudo mea, Iob. 6.
 vt subsistam? Nec fortitudo lapidū, fortitudo mea: nec caro mea,
 ænea est. Ecce, non est auxilium mihi in me. O quantoperè hic
 sanctus vir humanam fragilitatem exaggerat. Nam ex eo, quod
 23 spiritus noster tam debili carni coniunctus sit, magna illi pars fra-
 gilitatis eius adhæret. Quemadmodum si præstatis animi ducem simile.
 cum aliquibus militibus in arce commorantem, magna hostium
 manus oppugnaret, quo se propugnare volente illi ignauia, & ti-
 more percussit se se hostium potestati tradere conarentur: hic dux
 profectò viriliter se gereret, partesque suas constantissimè tuere-
 tur. At tamen cum tantam (inquit) aduersum me hostium multi-
 tudinem perspiciam, quo modo ab ijs omnibus victoriam repor-
 tabo, præsertim cum focij, atque domestici mei se se illis dedere
 velint? Quid igitur mihi faciendum est: eis utique cedam: sic ani-
 ma Sathanæ tentationibus oppugnata domesticos suos, hoc est,
 sensus hosti terribimo parere perspiciebat, ipsa etiam illius volun-
 tati

Job. 10.

tati subiicitur. Et hoc est fragilitatis peccatum. Hanc rationē ad-24
duxit Iob ad se excusandum, dicens: Memento, quæso, quod si-
cut latum feceris me. Recordare Domine me non sicut Angelos
quidem factum fuisse, qui à quo perturbentur, atque grauentur,
non habent. Hinc intelligetis vnam ex rationibus, ob quas vult
Deus vt carnem nostram affligamus, atq; puniamus. Videlicet,
quia siquidem hæc peccata à carne procedunt, rationi consenta-
neum est, vt illa potiore perferat poenitentia partem: & sic ab
anima hoc vnum Dominus expetit, videlicet, vt verè illam pec-
catorum poeniteat, peifestamq; habeat illorum cōtritionem. Cu-
ius rei admirabilis extat figura. Loquens Deus de carne sacrificij
præcipiebat, dicēs: Vas autem fictile, in quo cocta est, confinge-
tur: quòd si vas æneum fuerit, defricabitur, & lauabitur aqua. O
rem mirabilem, vas fictile confringi, æneum autem cōfricari, atq; 25
ablui Dominus præcipit. Ecquid Domine testa fictilis plus ha-
bet culpæ, quàm ænea, quia illam iubet infringi? Hoc vtique mo-
do volebat nobis Dominus significare rationem, qua eum in diui-
no poenitentia sacrificio placare debeamus: in quo vas æneum,
(per quod spiritalis anima significatur) præcipit contritione fri-
cari, & cordis saltem lachrymis ob commissam culpã ablui. Vas
autem fictile, quæ est caro, ieiunijs, disciplinis, alijsque corporali-
bus afflictionibus præcipit lacerari. Et ita dicit Diuus Paulus: Li-
cēt is, qui foris est noster homo corrumpitur: tamen is, qui intus
est, renouatur de die in diem. Cùm igitur diabolus hanc hominum
imbecillitatem norit, iam potestis considerare, quàm audacter ad
nos tentados accedet, quòd apertè manifestatur in eo, quòd Chri-
stum Redemptorem nostrum tentare non dubitauit. 26

At quæret quispiam, cum septem sint peccata mortalia, quare
tribus solùm diabolus Dominum tentauit, videlicet, gula, super-
bia, & cupiditate? Dico illū hoc fecisse quasi militē, qui quibus-
dam armis pugnare consuevit, quibus cū assiduam victoriam
consequatur, eis semper in prælijs utitur. Hæc tria peccata sunt
arma, quibus diabolus plurimas animas oppugnauit, quibusque
complures victorias reportauit. Quo circa fratres charissimi, dili-
gentissimè curare debetis præcipuè aduersus hæc tria vitia vos mu-
niri. His enim totus terrarum orbis euersus est. Quòd si quis que-
rat: quare Sathanas gula prius, quàm alijs duobus peccatis Domi-
num tentarit? Respondeo, ducem qui urbem aliquam obsidione
premit,

simile.

Leuit. 6.

2. Cor. 4.

27 premit, hoc primum curare, videlicet, vt præcipuum eius ostium *simile.*
occupet, quo obtento cætera omnia facillè superantur. Præcipuum
hominis ostium est os: cuius si dæmon fuerit dominatus perdita
temperantia, cætera omnia facillè corruent. Epulo, & ebrius quid
non admittent? Vnde Beatus Gregorius: Nisi (inquit) gula refræ-
netur, frustra contra alia vitia laborabitur. *Gregor.*

Et accedens tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic, vt lapides isti panes
fiant. Aliquibus (credo) adulatorijs, ac fallacibus verbis eum al-
loqui inciperet. Sancti autem Euangelistæ cū grauissimi, &
nimis succincti fuerint scriptores, ea tantum, quæ ad rem faciunt,
retulerunt. Quia autem Dei facere est præcipiēdo, idcirco ad hoc
operandi genus dæmon attendit, ex quo vtrum Deus ille esset, fa-
cillè dignosceret, dicens: Dic vt lapides, &c. Attendite quomodo
28 eius dicendi modum surripiat. Etenim Dei phrasis est dicere. Di-
xit Deus: Fiat lux, & facta est lux, &c. Et sic dicere ei: dic, est di-
cere: Loquere vt Deus, nam Dei est dicendo, facere: ipse dixit, &
facta sunt. Arbitratus est vtique Sathanas à se Dominum hoc mo-
do esse comprehendendum, & statim dicturum esse: dico; aut nō
possum hoc facere. Hoc enim intra se cogitauit: hic homo non
est rusticus, sed omni vrbauitatis genere politissimus, ergo con-
gruè mihi respondebit: est sanctus, ergo verum dicet. Sapientissi-
mus autem Dominus ita responsionem suam temperauit, vt ve-
rum congruè dicens ignarū sicut antea illū reliquerit. Anteaquā
vltius progrediamur, oportet, vt hæc minutim verba p̄semus.
Primum autem notandum vobis est nomen, quo diabolus hic à
Sancto Euangelista fuit nuncupatus. Accedens (inquit) tentator.

29 Sicuti vulgo quenquam aurificem, sutorem, aut sartorem, quia il-
lis officijs utendunt, appellare solemus. Sic etiam dæmon dicitur
tentator, & meritò quidem, atque etiam maiori ratione: nam hi
plurimis diebus festis præsertim ab officijs suis cessant, nec cum
edunt, aut dormiunt illa exercent: diabolus autem in festis die-
bus huic officio diligentius incumbit: quia otiosiores tunc homi-
nes reperit, nec edit, nec dormit, nec defeciscitur tentans nos. Et
sic ex Diuo Marco colligitur omnibus quadraginta diebus Do-
minum tentasse. Dicit enim Sanctus Euangelista: Et erat in de-
serto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & tentabatur
à Sathanas: quæ sententia non displicet Remigio, nec Diuo Tho-
mæ, & ibi Caietano; cui etiam fauet quòd dicit Diuus Lucas: Et
consumma.

Gene. 1.

Isal. 148

Marc. 2.

D. 3. hom.

3. p. 9. 41.

art. 3.

Et ibi em.

Caiet.

Lnc. 4.
Heb. 4.

consummata omni tentatione diabolus recessit ab eò, vsque ad 36
tempus. Nec verò erat omnis tentatio, illatrina tentatio. Huic
etiam auxiliatur, quod dicit Beatus Paulus: Tētatum autem per
omnia pro similitudine absque peccato. O infinitam Dei probi-
tatem, qui pro nostra doctrina atque admonitione se tentari per-
misit. Nam si dæmon tot tentationibus, ac vitijs tentare filium
Dei ausus est, quid tibi non faciet o peccator? Etiam vos notare
oportet, quomodo Sanctus Euangelista dicit, diabolum ad tem-
pus recessisse. Et siquidem à tam præpotenti iusto non in æternū
recessit, præcipuè cum ab eo tam acriter tractatus, atque percuf-
sus recesserit, non mirari debes, si, licet eum semel superaueris, ad
te iterum, atque iterū reuertatur. Quapropter cum maxima cau-
tione, atque animaduersione nos viuere oportet. Venerabilis Be-
da dicit, postquam Sathanas à Domino deuictus discessit, illum 31
iterum per se tentare nō ausum fuisse: at ei per suos ministros bel-
lum intulisse.

Tertiò notandum est, dæmonem lapides Domino obtulisse,
vt eos in panes conuerteret, cum eum intelligeret esurire. Vt co-
gnoscatis diabolum ex leuissima quaque re ad nos tentandos oc-
casionem sumere. Si te saturatum cernit, luxuria tentat; si fameli-
cum, gula; si laboribus oppressum, impatientia; si virtute prædi-
tum, inani gloria; si denique te diuitem esse perspicit, superbia op-
pugnat. Itaque nullam occasionem prætermittit, qua non vtatur
aduersum nos. O quot imitatores habet in hac tentatione Satha-
nas: quotidie Pater misericordiarum animarum nostrarum sala-
tem esurit: nos autem quasi dæmones lapides, hoc est, duros, atq;
obstinatos animos ei offerimus. Verum vrinam eos saltem ita du 34
ros offerremus, vt lapides istos in panem lenitudinis, ac suauitatis
conuerteret. Prosterne te frater peccator in conspectu huius opti-
mi Dei saluationis tuæ esurientis, & cum peccatorū tuorum con-
tritione illi dicito: O Deus infinitæ Maiestatis, tu, qui per Eze-
chielem Prophetam dixisti: Auferam cor lapideum de carne eo-
rum, & dabo eis cor carneum: per tuam infinitam clementiam te
deprecor, vt me conuertas, istudque cor meum mollescias, quod
tanquam lapis existit, obduratum, tu Domine illud in panē con-
uerte, atque morsibus comede, & per gratiā in te incorpora. Om-
nes sic eum fratres charissimi deprecamini.

Notate etiam diabolum non dixisse, vt in delicatissimos cibos
lapides

Beda.

Heb. 11.

33 lapides conuerteret, ne tentationem esse aperte demonstraret. Nā *simile.*
quemadmodum auceps quando retia tendit, nihil aliud præter ci-
bum apparere curat: sic diabolus cum nos tentat, quantū potest,
elaborat; ne eius tentatio, tentatio, sed ratio esse videatur. Idcirco
maxima animaduersione opus est ad diabolicas tētationes digno-
scendas. Postquam enim tentationes esse cognoscuntur, facilius
deuincuntur. Respondens Iesus, dixit ei: Non in solo pane uiuit
homo, &c. Id est, non tenetur Deus homines solo pane sustenta-
re, quouis enim alio cibo illos alere potest. Siquidem tantā Rem-
publicam, quanta erat Hebræorum quadraginta annis in deserto
sine pane sustinuit: & hoc idem, quod Dominus huc adducit, di-
ctum fuit in Deutero. ad hoc ipsum propositum. Quo verbo dæ-
mon superatus assumpsit eum in sanctam ciuitatem statim cum
34 alia tentatione occurrit. Hoc sperandum est nobis quādiu in hoc
sæculo vixerimus, quod semotis vnistentationibus statim aliæ
succurrunt sunt. Loquens Moyses de terra Gigantum, dicit: In *Deut. 2.*
ipsa olim habitauerunt Gigantes, quos Ammonitæ vocant, Zom-
zomim populus magnus, & multus, & proceræ longitudinis, si-
cut Enacim, quos deleuit Dominus à facie eorum: & fecit illis ha-
bitare pro eis. Itaque non deerunt Gigantes: etenim alij alijs suc-
cedent, sicut hi filij Enacim alijs Gigantibus successerunt: ita nūc
aliæ alijs tentationibus succedunt: nec verò idcirco nos contrista-
ri oportet. Nam quemadmodum nauæ periculiosiore ducunt *simile.*
malaciam [vulgo calma] quā tempestatem; quia aduersus tempe-
states, tumentesque maris fluctus plurima norunt remedia adhi-
bere: aduersus autem malaciam, quæ fit cum maris fluctus omni-
35 no quiescunt, neque vlla aura commouentur, nullum habent re-
medium: sic etiam spiritalis vitæ magistri maiorem tentationem
iudicant, se non tentari, quā tentationibus oppugnari. Etenim *simile.*
quemadmodum aduersus cibum in stomachum ingrediētem na-
turalis calor, cum illo tandiu præliatur, quousque in suam substā-
tiam conuertit: quod si plus cibi ei non iniiciatur, secum ipse de-
certat, quoad usque consumitur, & homo extinguitur: sic nisi ex-
teriore habueris tentationem, tecum ipse bellum geres, quoad
vsque te penitus destruas. Quapropter ne contristeris, quādo fue-
ris tentationibus oppugnatus, siquidem cum Dei facultate, qui
salutem, vtilitatemque tuam maximè desiderat, oppugnaris. Ideò
dicitur: Spiritus Domini malus torquebat Saul. Dicitur diabolus *1. Reg. 18*
malus,

malus, quia mala est voluntate ad efficiendum nobis. Vocatur 36
autem spiritus Domini, quia sine Dei voluntate nec tentare,
nec quid aliud facere potest. Vnde apparet tentationem non
solùm vtilem, sed sæpenuerò etiam esse necessariam. Ecclesia-

Eccle. 34. Sicut dicit: Qui non est tentatus, quid scit? Licet utique alia plu-
Psalm. 25 rima noverit, seipsum tamen, viresque suas ignorat, nisi tentatione
probetur. Vnde pro eo, quod nos legimus. Proba me Domine, &
tenta me, alij verterunt: Confla me. Ex quo verbo commoda ten-
tationis apparent. Nam sicut aurum in fornace probatur, verum
ne, an alchimicum sit, & à fæce simul purificatur, illustriusque ac
pretiosius remanet: sic etiam virtus non solum probatur, sed ut
2. Cor. 12. dicitur: Virtus in infirmitate perficitur, animaque maioribus di-
uitijs locupletata manet.

Tunc assumpsit eum in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnacu 37
lunæ templi. O quot facit diabolus ascendere, ut ex sublimiori loco
maiorē faciant ruinam: quando quæquam sine virtute, ac Deo,
in altissimum quemque dignitatis gradum videtis efferri, meritò
timeri potest, ne illum diabolus elevarit, ut graviore tandem casu
prolabatur. Videbitis geminos colluctatores, & qui est exper-
Simile. tior, comparem suum brachijs extollit, quod si in aerem illum ele-
uat, non hoc facit, ut sic eum sustineat, sed ut aptius in terram deij-
ciat. Sic Sathanas non eleuat quidem malum, ut semper eum ita
sustineat, sed ut aliquo tandem tempore maiori confusione, at-
que in graviora mala prosternat: atque hoc etiam statagemate cum
bonis uti consuevit. Auceps perdicem in terra perspicuens, cum
sic eam nequeat aucupari, curat illam egolare, atque in aerem ex-
tollit, ut sic in laqueos, quos ipse præparavit, deveniat. Ita dæmon 38
quos novit humilioros se non posse superare, in sublime curat ef-
ferre, ut sic in eius laqueos prolabantur.

si filius (inquit) Dei es mitte te deorsum, nec mori pertimescas: Angeli
enim te à morte servabunt. V. num ex ijs, quæ diabolus magnopere
intendit, est timorem à nobis auferre: sicut nunc Christo Redem-
Gene. 3. ptori nostro conatur adimere. Etenim Eva dixit: Nequaquam mo-
Dan. 13. riemini. Per maledictorum senum ora dixit Sanctæ Susannæ: Ia-
nuæ clausæ sunt, nemo nos videt, tutò hoc facere potes. Quid mea
refert (inquit sancta femina) etsi domestici mei me non videant,
cum tamen à Deo perspiciar? Respondit Dominus: scriptum est,
Non tentabis Dominum Deum tuum. Me deorsum precipitari est Deum
tentare;

39 tentare; & cognoscere velle, vtrum promissis staturus sit, quod
cum quispiam fecerit, desinet esse servus eius, de numero illo-
rum, de quibus intelligitur testimonium, quod tu adducis, Ange-
lis suis, &c.

Iterum assumpsit eum, &c. Et ostendit ei omnia regna mundi, & gloria
eorum. Non utique labores, quos secum regnorum gubernationes
afferunt, nec pericula, in quibus eorum rectores versantur, ei ob-
tulit: quæ quidem si rectè intelligerentur, nemo illa concupisceret.
O si in hac misera tempestate diabolus regna promitteret, quot
illum adorarent. Siquidem homines pro pili utilitate tot mala com-
mittunt, quid pro integro regno perpetrarent? Sathanas quando
hominem tentat, parcissimus est, qui si absque voluptate, ac utili-
tate hominem in peccatum posset inducere, hoc utique faceret,
40 ut peccatum nostrum gravius esset. De Christo autem totius mun-
di Domino, cum maximam concepisset opinionem, ei magna
proponens, dixit: *Hæc omnia tibi dabo, &c.* Ex hoc apparet diabo-
lum maximi Dominum aestimasse, quando quidem eius peccatum
tanto pretio emebat. Huic autem tam impudicæ tentationi respõ-
dit Dominus: *Vade Sathana, &c.* In aliquibus Latinis exemplari-
bus, & in nostra translatione vulgata, in libris bene correctis, &
emendatis nõ est in cõtextu hoc adverbium, retrò. Origenes perpõ-
dit Dñm hinc dixisse: *Vade Sathana;* non autem dixisse: *vade retrò.*
Quando autem Divum Petrum naturali quodam amore passio-
nem eius impediens reprehendit, dixisse: *Vade post me Sa-*
thana. Id est, aduersariè vade retrò, id est, discipulum agas, nõ ma-
41 gistrum: id est, satius erit tibi, me in morte, quam mihi impedis,
damnatus erat, nec eius discipulus esse, aut illum sequi poterat:
Divus autem Petrus sic. Ex hac respõsione fratres charissimi Dei
iniurias maximè sentire discamus, illiusque honorem instantissi-
mè propugnemus, solamque diuinam Maiestatem latro animo
adoremus, infinitam eius magnitudinem, atque excellentiam
mente cognoscentes: & intrinseca illum voluntate, ac puro cor-
de diligentes: cumque hoc modo ei tanquam optimo Domino
seruierimus suam in hoc seculo gratiam, & in futuro cælesti eu-
gloriam communicabit, Amen.

Accesserunt ad Iesum Scribae, & Pharisei, dicentes: Magister, volumus à te signum videre. Matthæi. 12.

QUANDO quis nihil omnino facere vult, ex quacunq; re ansam assumit. Viderant utiq; Pharisei Dominū plurima, ac maxima facientem miracula, & tamē adhuc plura petebant, quæ licet perspicerent, non idē in Dominum Iesum crederent, nec à sceleribus resipiscerent. Diuus Lucas clariùs hanc istorum malignantium Pharisæorum petitionem explanat, dicens: Alij tentantes signum de cælo, quærebant ab eo; significantes, ea quæ Dominus faciebat prodigia terrestria, humilia, neque tam illustria esse, quàm miraculum Eliæ, qui de cælo ignem descendere fecit: ut autem ea, quæ hîc aguntur, meliùs intelligatis, animadvertēdum vobis est, omnia miracula, quæ Christus Redēptor noster in hoc sæculo operatus est, non solum miracula fuisse, verum & beneficia etiam hominibus facta, in corporum animarumq; ipsorum salutem extitisse: quò ex his operibus, quatenus miraculosa erant, illum verū Messiam mūdo promissum esse cognosceremus: & quatenus erāt beneficia, verum Deum illum esse sciremus, cuius munus est semper in homines conferre beneficia. Et hoc voluit significare Sanctus Propheta Isaias, referens illos beatissimos spiritus à se visos fuisse, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, plena est omnis terra gloria eius, id est, diuinis eius donis, atque beneficijs. Hæc est Dei gloria, in qua ipse se ab alijs dijs falsis per Isaiam Prophetam differre testatur. Deus (inquit) iustus, & saluans non est præter me; conuertimini ad me, & salui eritis omnes in terra. Vnde cum à populo suo se cognosci voluit, per probitatem hanc, & magnificentiam erga homines cognosci voluit. Cum ab eo quæreret Moyses missus in Ægyptum, à quo se mitti dicturus esset; respondit: Hæc dicet filijs Israel; Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob misit me ad vos, hoc nomen mihi in æternum; & hoc memoriale meum in generatione, & generationem.

Luc. II.

Isai. 6.

Isai. 45.

Exod. 3.

tionem. Ecquid significat cognomen istud, de quo tantopere gloriatur Deus: gloriosus ei esse videretur, si Deus cælorum, atq; sæculorum esse diceretur. Non tam de his Deus gloriatur, quam de ijs, quæ hîc dicit. In quo significat: relictis vniuersis cognominibus, quæ probitatē, magnitudinemq; meam manifestant, de hoc vno magis gloriatur, quòd tantos, tamq; illustres sanctos effecerim Abraham, Isaac, & Iacob, quos maximè disposui, adiuui, atq; à plurimis infortunijs, & calamitatib⁹ liberaui. Cum igitur Iesus Christus verus sit Deus miraculosa opera faciebat, quæ simul hominibus essent beneficia. Nec eorum corporibus tantummodo medebatur, sed mirabilia etiã in ipsorū animis operabatur. Quod per Esaiam Prophetam manifestè probatur, qui mirabilia, à Domino facienda prophetans dixit: Deus ipse veniet, & saluabit vos: Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt: tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorū. Quorum omnium rationem assignans dicit: quia scissæ sunt in deserto aquæ, & torrentes in solitudine, & quæ erat arida, erit in stagnum, & sitiens in fontes aquarum. Ecquid hoc similitudinis habet cum curatione morborum? nunquid aquarum riuulus oculorum adimit cæcitatem? aut claudorum ægritudinem tollit? dico hanc rerum commutationem esse, ut ad spiritalia excitemur, hoc enim in diuinis literis nimis vtitatum est. Illic aquarum abundantia non materialium aquarum, sed gratiarum Spiritus sancti affluentiam significat, sicut quādo dixit: Omnes sitiētes, venite ad aquas, & alibi: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris. Est igitur sensus: In tempore Messie diuinæ gratiæ in solitudine affluent, id est, in gentibus barbaris, atq; à diuino cultu alienis. Et sic erit, quòd cæci, leprosi, claudiq; spiritu, à suis spiritalibus ægritudinibus sanentur. O benedictus talis Deus, & glorificata talis pietas. Nullum passum clementissimus Dñs immittebat, qui ad salutem nostram non dirigeretur. Et idē cœlestia miracula non faciebat, quia tam vtilia non forent. Quid utilitatis eliceret cæcus, ex eo quòd Christus Iesus ignem de cælo descendere iuberet? O quanta est hæc nobis confusio, qui in eius ministerio nihil ferè volumus operari. Omnes, quæ sua sunt, quærun; nō quæ Iesu Christi, dicebat Diuus Paulus, Iesus Christus totus in ministerio, vtilitateq; nostra occupatur: nos autem cupiditatibus nostris, Sathanæq; seruituti intendimus. Nullum ex ijs vtilissimis

Isai. 35.

Isai. 12.

Philip. 2.

miracula animaduverterent hi cæci præ passionibus, sceleribusq; 7
 suis, quales fuerunt maiores eorum mirabilibus, quæ Deus pro il-
 lis in Ægypto fuit operatus. Vnde illis dixit Moyses: Vos vidi-
 stis vniuersa, quæ fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti,
 & non dedit vobis Dominus cor intelligens, & oculos videntes.
 Ex quo apparet nulla exteriora signa sufficere, nisi sit lumē inte-
 rius, ad fidei mysteria cognoscenda. Mirabatur D. Ioannes Euan-
 gelista Iudæorum incredulitatem magna cum exaggeratione di-
 cens: Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in
 eum. Verum prohi dolor, quàm merito etiam nos mirari potest,
 qui postquam fidei mysteria credēda suscepimus, quasi infideles
 viuimus, diuinaq; promissiones, ac minas despiciamus. Hos Pha-
 risæos abominamur: nos autē peiores illis forsitā sumus. O quàm
 aptè nobis verba illa quadrāt, quæ Dominus Phariseis dixit: Vt 8
 vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, qui ædificatis sepulchra
 Prophetarum, & dicitis: Si fuissetis in diebus patrum nostrorū,
 non essemus socij eorum in sanguine Prophetarū. Itaq; testimo-
 nio estis vobismetipsis: quia filij estis eorum, qui Prophetas occi-
 derūt: & vos implete mensuram patrū vestrorum. Filij diaboli di-
 cūtur eius sectatores: & si quidē nos horū Phariseorū ingrati-
 nem sectamur, merito eorum filij dici possumus. Qui nisi in me-
 liorem frugem nos receperimus hoc vix, & comminatio nos sicut
 & illos comprehendet. Per Oseam Prophetam dixit Dominus:
 in funiculis Adam traham eos. Quod triplex beneficiorum ge-
 nus fuit, videlicet, gratiæ, naturæ, ac fortunæ. Vt enim dicitur fu-
 niculus triplex difficilè rūpitur. Tu autem cum tot à Deo bene-
 ficij deus fueris nimis dissolutus existis. O ferocissime leo, 9
 qui talia vincula potes infringere, dicit David: Multi dicunt: quis
 ostendet nobis bona? quod quidem dicit nomine malorum dicē-
 tium: quomodo poterimus bonum, quod sequi, & malum, quod
 fugere debemus, dignoscere. Quibus respōdet, dicens: Signatum
 est super nos lumē vultus tui Domine. Et alij vertūt ex Hebræo:
 Erige super nos vexillum luminis tui. Notus est milites vexilli
 exaltatione, seu deprecatione gubernari: & ex vexillo quādo ag-
 gredi, & quādo regredi oporteat, cognoscere. Sic Deus nobis na-
 turale lumē quasi vexillū præbuit, ex quo quid suscipere, quid ve-
 fugere debeamus, agnoscimus. Ideo addidit Propheta, dicens:
 Dediti lætitiā in corde meo, id est, quia hoc nos naturali lumi-
 ne il-

Dno. 29.

Ioan. 12.

Mat. 23.

Ose. 1.

Eccle. 4.

Psalm. 4.

10 ne illustrasti, maxima lætitia afficitur cor meū, innumeraq; tibi
 gratiarū refert actiones: quia me non tanquā brutū animal effeci-
 sti, quod hac rationis luce caret. Et insuper hęc lucē, in nos fidē in-
 fudit, quā tā ineffabilis, quæ Deus pro nobis fecit, quæ omnia sin-
 gularia sunt beneficia credimus. Equis igitur poterit explicare
 quantū hunc optimū Deum, qui tot in nos cōtulit beneficia, cal-
 laudare debeamus? & valdē notādum est verba illa: A fructu fru-
 meti, vini, & olei sui multiplicati sunt, quæ illic subsequūtur, à B.
 Augustino quæstioni illi, quis ostēdet nobis bona? coniūgi. Qua-
 si dicat: sunt nonnulli, qui terrestria diligentissimē norūt exquire-
 re, industriaq; sua pane, vino, & oleo locupletati sūt, ad spiritualia
 autem bona perquirēda quasi iumēta se præbent, & querūt: quis
 ostendet nobis bona? Quid igitur meretur ille, qui talibus nō uti-
 11 tur beneficijs, nisi quod sibi à Dño auferantur, & non solū fidem
 amittat, verū & ratio etiam ipsius adeo tenebrosa remaneat, vt
 ferē non ratio esse videatur? Maximū quoddā mysterium dicitur
 de Māna, scilicet, quod ab igne nō poterat exterminari, statimq; 16
 ab exiguo radio solis calefactū tabescebat. Māna ex se parū sapie-
 bat: igni autē appositū, quomodo libebat, illud Hebræi cō diebāt,
 nec liquefiebat: minimo autem quoq; radio solis tabescebat, cū
 ignis calor fortior sit solis calore. Quid igitur hoc esse dicemus?
 cui dubio ipse sapiens respōdet, dicens: Vt notum omnibus esset,
 quoniam oportet præuenire solem ad benedictionē tuā, & ad or-
 tum lucis te adorare. Videlicet, vt nos gratitudinē doceret, atq; vt
 hoc esset ingrati hominis supplicij: quod si quispiā adeo esset in-
 gratus, vt cū tam pretiosus cibus, sicut māna ei daretur, ad eū reci-
 12 piendū prius nollet exurgere, quā sol oriretur, eius ingrati-
 tudo ab ipso sole puniretur, cū ab eo cibus illius liquefieret, & sic ne-
 gligētia sua Dei benedictionem & alimoniam sibi dormienti di-
 missam perderet. Qui autem diluculo surrexit, Deumque lauda-
 uit, manna colligeret, domum perduceret, igni applicaret, & sicut
 vellet illud condiret, eiq; proficeret, ingrato autē tabesceret: neq;
 eo frueretur. Atque ideo subdidit sapiens: Ingrati enim spes tan-
 quam hybernalis glacies tabesceat, & disperiet. Tāquam aqua su-
 peruacua. O quàm maximē hic ingratorum hominū peena dete-
 gitur. Attendite fratres quomodo hereticis omnia beneficia Dei
 consumpta sunt, iam eis non est res sacra, iam non sacramenta, nō
 summus Pontifex, non religiones: denique omnia illis bona tra-

Augusti.

Sapi. 16.

benefacta sunt in supplicium, quod ex diuinis beneficijs fructum percipi
 pere noluerunt. Quid igitur & nos speramus cum eisdem eorum
 vitijs gradiamur, nisi quod omnia nobis bona in malum conuertan-
 tur? respondit eis Dominus, dicens: *Generatio mala, & adultera*: O
 Agne mansuetissime Iesu Christe fili Dei quare illorum maiores
 dedecoras? nonne sufficeret si illos corriperes? eorum vique ma-
 iores obiurgat, quia illos tam malis moribus instruxerunt. Eia pa-
 rentes, atque Magistri adhuc attendite: videte quid vobis dicat
 Apostolus. Educate filios vestros in disciplina & correctione Do-
 mini. Hoc primum cogitate, maximaque diligentia curate, quomo-
 do liberi vestri Deo seruiant. Quando vxor Manue retulit viro
 suo nuncium Angeli, scilicet, se filium, qui fuit Samson, esse con-
 cepturam, dicitur Manue ad Dominum orasse, dicens: Obsecro
 Domine, vt vir Dei, quem misisti, veniat iterum, & doceat nos
 quid debeamus facere de puero, qui nasciturus est. Videlicet, vt
 eum iuxta Dei voluntate educaret. Et vbi primum Angelus ve-
 nit, eum interrogauit, dicens: Quando sermo tuus fuerit completus,
 quid vis, vt faciat puer? aut a quo se obseruare debebit? Non fue-
 runt primæ eorum curæ quomodo eum tractaturi, atque illi indul-
 turi, siue quos honores ac diuitias ei essent acquisituri filio præser-
 tim, quæ tantopere desiderabant. Sed, quomodo gratior Deo fu-
 turus esset. Sic vos facere oportet fratres mei. Animaduertite, quid
 singulis vobis dicat Spiritus sanctus: Non des filio tuo potestate
 in iuuentute, curua ceruicem eius in iuuentute, & tunde latera eius,
 dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi do-
 lor animæ. O quam cælestis doctrina! illam Deus in cordibus ve-
 stris imprimat, vt opere compleatis. Quando infantes ægrotant,
 præcipiunt medici nutrices potiones sumere, vt bonum eis lac præ-
 beant, & sic eorum morbo medeantur. Idcirco nos prædicatores
 vos exhortamur, eos qui carnales estis patres, vt purificemini, at-
 que a peccatis vos cohibeatis, plurimasque virtutes operemini:
 istud etenim erit bonum lac. Bonum quippe exemplum, quod liberis
 vestris præbueritis, multum conducet ad hoc. Quod illi boni sint, Id-
 circo ille Gabellus dixit ad Tobiam Iuuenem: Benedicat te Deus Is-
 rael, quia filius es optimi viri, & iusti, & timetis Deum, & elemosy-
 nas faciētis; significans illum ex patre virtute didicisse. O felices li-
 beri, quibus optimi sunt patres: etenim non solum ab eis iuste pieque
 viuere addiscunt, sed sæpenumero eorum causa plurima Deus in

16 eos confert beneficia: sicut affirmat David, dicens: Quis est homo, *Psal. 24.*
 qui timet Dominum? Anima eius in bonis demorabitur, & semen eius
 hereditabit terram. Atque malis etiam liberis Deus propter bonos
 parentes benefacere consuecit: sicut fecit Ismaeli propter Abra-
 ham patrem eius. Et Dominus dixit se de terra: quam dederat filiis Esau
 ne vestigium quidem pedis filiis Israel esse daturum: quia in posses-
 sionem (inquit) Esau dedi montem Scir. Itaque et si illi mali erant, *Dent. 2.*
 tamen propter Isaac auum eorum noluit eis terram illam auferre. Et
 sic dicit Ecclesiasticus, illi viri misericordiae sunt, quorum pieta-
 tes non defuerunt, cum semine eorum permanent bona. *Eccle. 44.*

Generatio (ait Dominus) mala, & adultera signum querit. Multum
 admiror Domine, quod licet hi sint mali, atque a prauis parenti-
 bus originem ducant, cum tamen tu perennis sis misericordiae fons,
 17 cuique sancta Ecclesia dicit: Deus, cui proprium est misereri sem-
 per, & parcere, illos tam acri sermone reprehendas. Certum vti-
 que est sanctam Ecclesiam dicere: Deus, cui proprium est mise-
 reri, non autem, cui proprium est, ultionem repetere: cuius rei cau-
 sam assignans Alexander de Ales, dicit; quia ad hoc quod Deus
 nostri misereatur non sunt necessaria merita nostra, ad nos autem
 puniendos requiruntur ex parte nostra demerita. Tam proprium
 autem est Deo misericordia vti, vt hæc etiam acria verba, & alia, *Alex. de Ales. 1. parte.*
 quæ in Sanctis Euangelijs sunt, si profundè considerauerimus mi-
 sericordiam a se distillare cognoscamus. Circa quod notandum vobis
 est maximum discrimen, quod est inter Deum, & diabolum.
 Diabolus est tanquam auceps, qui dulcibus illicibus aues, quæ sunt
 animæ, ad se allicit, & sperat, quousque securæ sint, cum in aliqua
 18 debili vilius vitij virga confederint: vt sic eas aucupari, atque in in-
 fernum detrudere possit. Christus autem filius Dei non vult nos
 in vitijs esse securos, & ideo nos plurimis comminationibus ab
 eis deterret. Itaque eius reprehensiones non venenosa quidem sunt
 tela, quæ occidunt, sed clementissimi terrores, vt tantum periculum
 fugiamus. Hæc doctrina est D. Hieronymi, & sic David non di-
 cit Deum gladio, arcu, ac sagittis percussisse: sed gladium (inquit)
 suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum, & in eo pa-
 rauit vasa mortis. Aliud quippe est gladium euaginare, atque il-
 lo aerem verberare, & aliquem comminari: aliud autem percutere,
 atque abscindere. Omnes labores, ac reprehensiones huius sæ-
 culi sunt comminationes, quas Deus facit, quibus nos deterreat,

quas si perferre nō possumus, quis terribilem illum gladij ictum tō poterit tolerare, quo Deus peccatores percutiet, dicens: Ire male dicti in ignem æternum? Quando pannus est plurimis maculis infectus, nimio artificio opus est ad eas auferendas, nisi lixiuū sufficiat, saponem additis, illo mō; iterum, atq; iterum perfricatis: & cum saponem applicatis, pannū magis inficere videmini, verum tamen non sic est, sed quō magis cum saponem fricatis, eō candidiorem illum redditis. Sic se habuit Christus Redemptor noster cum his pharisæis qui nimis immundi erant, atque vt eos ablueret, saponem, ac lixiuū reprehensionis eos fricabat: & quāuis illos dedecorās magis inficere videretur: hoc tamē faciebat, vt eos ablueret si modō illi hoc lauacro vti voluissent. O infelices, qui laborū, ac reprehensionum saponem fricati immundiores, quā antea remanent. De quibus dicit Naum propheta: Facies eorum sicut nigredo ollæ. Eorum nigrorem ollæ confert, quæ cum alba fuisset, igni tamen sæpius applicata, redditur nigra, & postea quā sæpe in ea carnes coctæ sunt, quāuis iterum, atque iterum abluatur, nunquā tamen alba sicut antea efficitur. Sic animæ ex natura sua non sunt nigre, sed postquam in eis cibus Sathanæ conditur, atque ad ignem sæpius applicantur, id est, postquam plurimā peccata commiserunt, adeo nigre efficiuntur, vt nihil eis diuinæ reprehensiones, atque artificia profint, imo quia ex tanto bono fructum percipere noluerunt, maioribus inferni supplicijs dignæ efficiuntur. Signum (inquit) non dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ. Mors sacratissima Iesu Christi filij Dei, & sacrosancta eius crux, est certū quoddam signū condemnationis malorū: nā post tantum beneficiū, tamq; copiosam passionem, nulla peccatori remanet excusatio, si tamē in suis sceleribus perseuerat: interest inter eos, qui sunt Christi Iesu veri Saluatoris mōdi, & eos, qui sunt diaboli. Etenim qui huius diuini Redemptoris veri sunt, ac fideles milites hoc vexillum sequuntur: & ita dicit D. Paulus ad Galat. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cū vitijs, & concupiscentijs: qui autem sunt diaboli (ait ipse Apostolus) sunt inimici crucis Christi, quorum Deus venter est, quorum finis interitus, id est, omnis eorum cogitatio, & finis est, quomodo peccabunt. Quocirca fratres mei oculos aperite, nam ex vestra viuenti ratione conijcere potestis, vtrum ex Iesu Christo, an ex diabolo sitis. Cavete ne signum Ionæ vestræ sit condemnationi.

Signum

22 Signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ. O admirabilem Dei liberalitatem! Etenim cum peccatores illa indigniores essent, dixissentq; sibi ab eo signa reddi non posse: tunc eis sacratissimæ passionis suæ signum deprompsit. Quodquidē, quantumuis grauissima sint hominum peccata, negare non vult, si ex illo ipsi fructū percipere volunt, postquam dixit: Signum nō dabitur ei. Statim subdidit, nisi. Negatio enim Dei non est sicut hominum, quod est, non, quoddam durum, atque inhumanum, quo homines semetipsos, ac viscera sua percludant, ne misericordia in fratres suos vtantur. Negatio autem Dei quoddā, sic, in fine habere consuecit erga eos, qui ad illud disponuntur. Deus enim liberalissimus est. Quod notauit sponsa, dicens: Manus eius tornatiles, id est, rotundæ quasi globi, aureæ plenæ hyacinthis. O quam mirificam similitudinem. Res rotunda sicut globus nihil in se retinere potest. Tales sunt huius diuini sponsi manus, nihil vtiq; retinent, omnia largiuntur. O benedicta talis largitas! accedite fratres, & ex his hyacinthis colligite. Diuus Chryostomus eleganter hanc Ionæ historiam refert, vbi mirificam de tempestate maris contra Ionam scruientis similitudinem adhibet. Quemadmodum (inquit) cum mancipium aliquod dominū suum effugit, si conseruus eius illum reperit, quoad potest elaborat, vt eum in domini sui domū reducat, quod si non prodest, iustitiæ denunciat: sic mare Dei seruus tempestate conturbari cœpit, quoad vsq; ei traditus est Ionas, vt eum Domino, quem fugiebat, restitueret. O quāta est hæc nobis confusio, qui omnibus possibilibus orationibus non curamus, vt mali conuertantur ad Deum. Per charitatem Dei vos rogo fratres dilectissimi, vt in hoc summam diligentiam adhibeatis, ij præfertim, quibus animarum cura incumbit, qui ex eplo, verbo, atq; doctrina, multum in hac re potestis efficere. Cū quidā Hebræi ab hostibus deui si fuissent, dicitur Iosue pronus in terram cecidisse corā arca Domini vsq; ad vesperam tam ipse, quā omnes senes Israel. Cui ita iacenti dixit Dominus: Surge, cur iaces pronus in terra? quare Domine idem non dicis venerabilibus senibus simul cum Iosue in terra iacentibus? quia sufficit hoc S. Iosue prælato, principi, & capiti eorum dici, vt & alij consurgant. Sic, si ij, qui principes & capita estis hilari animo Deo obediētes à terra surrexeritis, vestro exemplo alios plurimos subleuabitis, & tenā, atque omnia eius bona relinquēt.

Cant. 5.

Chryso. tom. 9. homil. 1. de penit. Simila

Iosue 7.

Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, &c. Hoc per synec²⁵ dochen intelligendum est partem pro toto assumēdo. Nec enim noctes, nec dies integri fuerūt, quos Dominus mortuus fuit, sicut fuerūt integri dies, quos Ionas in ventre ceti fuit inclusus, sed antequā triduū penitūs completeretur, Dominus resurrexit. Ex quo non oportet argui falsitatem inter figuram, & figuratū: quin potius (vt D. Augustin⁹ ait) plurimā diuinā Maiestati propter hoc gratiā agi debent. Nam si rex polliceretur se post triduum magnum aliquod beneficium vobis esse collaturum, & ante triduū hoc faceret, nō mendacij quidem regē argueretis, quia quod dixit, non adimplerit: imō eius liberalitatem commendaretis, quia in beneficio vobis faciendo dilationem passus non est. Ita hīc.

Viri Niniuita surgent in iudicio, &c. Attendite quo nomine appellat Dominus Niniuitas: etenim quia poenitentiam egerunt, eos viros nuncupat, gentem validam, ac præstantis animi esse dicit. O quanto iure nomen viri fortis, atque magnanimi illi debetur, qui à peccatorum suorum vinculis se nouit eximere, veramq; illorum facere poenitentiam. Nonne vobis videretur heroici hominis factum si quis in hostium finibus ignarus aduentus eorum, & ludens ab eis occuparetur, cumq; catenis, & cōpedibus vinctus teneretur, isthac omnia vincula dirumperet, multosq; ex hostibus trucidans ab eorum manibus euaderet? Maximæ fortitudinis hoc esset factū. Hoc utiq; facit verè poenitens: cum etenim tot compedibus, atque catenis existat alligatus, quot peccata lethalia perpetravit, cōtritionis gladio se ab eis omnibus soluit; demonesq; atque seipsum, & passiones suas deuincit: quod maxi-

Prou. 16. mum quidē est: sicut exaggerat Sapiens, dicēs: Melior est qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Non solum autem ad hanc victoriam consequendam opus est, hoc animo, sed etiam ad eam prosequendam alias maiores difficultates, ac discrimina superanda, quæ in conuersionis initijs euenire consuecunt. Filij

Num. 12. Israel venerunt ad Hebron, vbi erant filij Enac. Vbi quid Dñe hæc monstra eis in ingressu terre promissionis ostendis? vt significet, talia mōstra nobis esse repræsentāda cum in terram sanctam, vitāq; virtutis ingredi cæperimus. Quæ sunt quedā difficultates, atque terrores; sicut Beatus Augustinus de se ipso fatetur, quādo se ad Deum conuertēdum esse statuebat, diuitias, voluptates, honores, & cætera huiuscemodi se se ei offerre consueuisse dicentia:

Quidē

Aug^{u.}
Simile.

Simile.

August.
lib. confes.

²⁸ Quid? sic nos derelinquere conaris? Quæ cum ita sint fideles Dei serui, animum, animum percipite, nec istorum Gigantum magnitudine terreamini, Deus enim vos ad illos vincēdos adiuuabit. Vna ex maximis excellentijs, quam inter alias complures Isaias de verè ad Deum conuersis recenset, hæc est: Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem. Omnes vires, quibus ad malum operandum pollebant, in bonum conuertunt. Ante cōuersionem fortes erant ad fratres suos vincēdos, atq; iniurias vlciscēdas: nunc autem fortes ad se ipsos superandos. Antea liberales ad satisfaciendum vanitatibus: nunc autem largi ad eleemosynas erogandas. Accedit quisquā, & dicit tibi: Domine, ille vir habet optimum accipitrem, qui Regi potest offerri. Tu verò statim dicis: Nonne illum vendet? qui respondet: Domine non eum minoris vendet, quā centum aureis. At tu, nihil refert (inquis) si est bonus, vendat mihi, ne quid de pretio curet. Accedit alter, dicens: Domine, ille vir in maxima necessitate constitutus est, qui & filiam in maximo periculo castitatis amittendæ habet, nisi citò nubat, aut ei remedium adhibeatur: quocirca à te auxilium efflagitat. Cui tu respondes: Gauderem utiq; si ei subuenire possem; verum tanta nunc est caritas annonæ, vt omnia pari ferè auri pōdere æstimentur: & ad vescendum, & nos induendos vix sufficiant, quæ habemus. Immittit igitur vir primarius manū in crumenam, & quo ad plurimum duas, aut tres dragmas ei tribuit: & hoc quidem Deus nouit quomodo, & quo animo faciat. O quāta est hæc ærumna! tam liberalis utiq; est ad appetitui suo satisfaciendum, quā parcus ad Dei ministerium adimplendum.

³⁰ Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem. Si animū prius habebas ad mille aureos in vanitatibus consumendos, eundem nunc habebis ad opera charitatis adimplenda: si ad decem hostes deuincendos viribus pollebas; ad passiones autem tuas pusillanimis eras: nunc mutabis fortitudinem. Quā fortis fuit Dauid, qui potuit lacerare leones, atque vrsos qui saxo Gigantem prostravit, qui perita à Saule Philistæorum præputia detulit. Hæc autem omnia in vna lance constituta: in altera verò lance appensa humilitas atque animi submissio, qua coram arca Domini, quasi alicuius municipij ædituus, podere indutus saltauit, vtrum horum maius, atque præstantius iudicatur? Posterius utiq;. Nam in priori, extra se, in posteriori autem se ipsum vicit: quæ quidem

Isai. 43.

+

dem est victoria de omnium illorum strenuivictore comparata. ³¹
 Animaduertite etiam quomodo D. Paulus fortitudinem perma-
 tarit: de quo dicitur: Saulus adhuc spirans minarum, & cędis, &c.
 Ita verò illum Deus conuertit, vt qui alios necaturus properabat,
 iam morti ipse pro Christo libenter offerretur, atque eius gloria
 preriosa crux esset. Igitur iure optimo dicuntur vni ij, qui ad Deū
 verè, & ex animo conuertuntur.

Hi ergo viri, qui talem poenitentiam agere norunt: *surgent in iu-
 dicio cum generatione ista.* Atque etiam nobiscum: quando quidem
 illi breuissimo aduentu; atque ignoti hominis sermone conuersi
 sunt: nos autem ex tot concionibus vix vilitatem aliquam per-
 cipimus. Autor quidam grauisimus refert, virum locupletissi-
 mum, & pessimum extitisse, qui piissimam habebat vxorem.
 Cūque contingeret, vt religiosus ordinis Prædicatorum iter ³²
 faciens in domum illius ingrederetur, studiosa, atque deuota ma-
 trona illum exorabat, vt coram viro suo spiritalem sermonem
 haberet. Placet mihi (inquit seruus Dei) si vir tuus me audire
 voluerit. Cui ille, audiam (ait) dummodo per breui sermone
 vritis. Cui Sanctus: ero (inquit) breuis, ideo attendite animis.
 Scitote scriptum esse: Bonum, quod tibi velles fieri, proximo
 tuo facito. Et subdidit: Si hæc semper memoria tenebitis, &
 custodietis, eritis in via, quæ ducit ad salutem. Quo breuissi-
 mo sermone audito, vir ille intra se isthæc euoluere cœpit,
 & statuit se illa semper obseruaturum: quod & opere comple-
 nit. Post paucos dies iter faciens, vidit molam aquariam hu-
 mi deiectam, meminitleque imperio suo illam fuisse euerfam:
 statimque procuratori suo iussit, vt illius domum adiret, ³³
 factumque damnum persolueret. Et ita omnibus, quibus læ-
 terat, satisfecit; considerans intra se, se idem sibi fieri deside-
 ratum, si aliquid ab alijs sibi damnum fuisset illatum. Con-
 tigit etiam quod cum domum suam perueniret, & pauperem
 in via reperisset, eum in domum suam excepit, & ad men-
 sam suam iuxta se assidere fecit, vt proprijs eius manibus ciba-
 ret, considerans se idem secum fieri velle, si simili necessitate
 premeretur: peracta coenafecit ei lectum sterni iuxta cubicu-
 lum, in quo ipse dormiebat: pauper autem cum insolita cibo-
 rum genera piperi, croco, cinamomo, alijsque aromatibus con-
 dita coenauerat, postquam paulisper dormiuit, maxima siti fuit
 oppres-

³⁴ oppressus, & vociferari compulsus est, dicens se siti perire. Quia
 verò vniuersa familia longè separata dormiebat, nec eius clamor-
 es poterat audire: nemo eius voces audiebat, nisi Dominus ille:
 qui considerans, si eandem sitim pateretur, se idem velle sibi fie-
 ri, exurrexit, & ad cisternam aquam haustus accessit: cumque
 aquam vellet haurire, in cisternam incidit, & demersus obiuit: in
 cuius postea cadaveris collo repertus est aureus torquis caracte-
 ribus inscriptus, in quibus dicebatur: Antequam penitus eius
 cadaver algèret, ipsius animam ab Angelis in cœlum fuisse de-
 latam. O benedicta, & glorificata sit diuina Maiestas, quæ per
 tales vias peccatores ad se nouit conuertere. Quid vobis videtur
 fratres, quàm breui concione homo ille in virtute tantoperè pro-
 fecit? Ex illo vnico verbo doctrinam eliciebat ad omnia, ³⁵
 Dei ministerio illum facere oportebat. Pauca nobis conciones
 sufficerent, si ex illis fructum percipere vellemus. Hic autem
 casus, quem vobis hic recensui, non multum vobis afferet admi-
 rationis, si verba Sancti Euangelij attentè pensaueritis: dicitur
 enim hic Ionas non vnum quidem hominem, sed vniuersam ma-
 ximam ciuitatem conuertisse; Et hoc paucissimis verbis, dicens: ^{Ion. 3.}
 Adhuc quadraginta diebus, & Niniue subuertetur: O admira-
 bilem diuini verbi efficaciam! Quam optimè adnotauit Diuus
 Paulus, dicens: Non erubesco Euangelium: virtus enim Dei est;
 siue vt alij vertunt, potentia Dei est, in salutem omni credenti: ^{Roman. 1.}
 in hoc enim verbo Dei virtus, atque potentia inclusa moratur:
 quàm significauit Propheta dicens: Accingere gladio tuo super
 femur tuum potentissime. Quænam potentia, aut quis gladius ^{Psal. 144}
³⁵ est hic, nisi de quo Apostolus loquitur? quod si quæ virtus, atque
 potentia fuerit hæc: vultis cognoscere, in hos Niniuitas oculos cō-
 icite, qui cū essent idololatæ corrupti, pessimisque moribus de-
 prauati, vt primum verbum Dei audierunt, crediderunt in Do-
 mino, & prædicauerunt ieiunium, & vestiti sunt sacco, à maio-
 ri vique ad minorem. Et ipse etiam Rex surrexit de solio suo,
 & abiicit vestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit
 in cinere.

Postquam Hebræi Maximum illud idololatæ facinus ad-
 miserunt, vt eos Deus comminatus est, adeò timore percussi sunt,
 vt nullas cultu suo ex more fuerit indutus. Et Sanctus Moyses
 Dei nomine illis dixit: iam nunc deponere ornatum tuum. ^{Exod. 32.}

Et dicitur ibidem: Deposuerunt ergo filij Israël ornatum suum³⁷ à monte Horeb. Vos autem peccatis onusti cum tot vijs inferno digni sitis, adeò exornati ad peccatorum vestrorum veniam petendam acceditis, ac si ad nuptias vos conferretis. Per reuerentiam Dei, vos rogo, vt erubescatis tam parum doloris scelerum vestrorum ostendere, & cilicio operiamini, poenalesq; exercitationes exequimini, sicuti fecerunt Ethnici illi, qui non tot concionibus, ac cælestibus doctrinis, sicut vos fuerant edocti. Nec verò excusationes adducatis, dicentes vos esse delicatos: nam Ninives Rex, & eius magnates teneri, ac delicati erant, & se tam asperè tractauerunt. Quare vos non pudet fratres mei dicere: sum imbecillus, & timeo ne in morbum incidam: Hoc vellem ego, vt timeretis ne ex ludis, alijsq; vestris inordinatis viuendi rationibus vobis, pcederet: & cum ad ludendum inuitamini, diceretis; ludum iuramentum, iuramentum dolus, dolum eius cognitio, cognitionem vulnera, ac deniq; isthæc omnia corporalis, sicut & spiritalis sublequitur interitus. O Deus infinitæ Maiestatis per ineffabilem clementiam tuam te deprecor, vt his verbis meis efficaciam conferas, quò in horum fratrum meorum cordibus imprimantur, atque ad te per veram poenitentiam toto corde conuertantur, tuq; illos ad amorem, & gratiam in hoc seculo, in futuro autem ad cælestem beatitudinem recipias, Amen.

¶ Feria. VI. post Dñicam. I. in Quadragesi.

Erat dies festus Iudaorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, &c. Ioan. 5.

IN hac Sancti Euangelij lectione, quam modò audistis, fratres charissimi, refertur Dominus Paralytico triginta octo annos infirmitatis suæ habenti salutem contulisse. Postquam autem illum, & corpore, & spiritu sanauit, dixit ei: Ecce, sanus factus es, iam noli peccare: in quibus verbis ei perseverantiam maximè commendauit. Etenim hic est vnus ex præcipuis iustificationis, effectibus. Et sic eum inter alios annumerat Diuus Paulus, dicēs: Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum, per Domi-
num

Roma 5.

num nostrum Iesum Christum, per quē habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & glorificamur in spe gloriæ filiorum Dei scientes, quòd tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem; probatio verò spem. Spes autem non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Quatuor hinc Sanctus Apostolus iustificationis assignat effectus. Primus est, pax quædam interior, & reconciliatio cum Deo. Secundus, in bono perseverantia. Tertius, spes gloriæ filiorum Dei. Quartus denique & ultimus, intestina quædam in laboribus exultatio. Dicit autem: Iustificati ex fide, quia, etsi alia plurima ad iustificationem requiruntur. Fides est omnium illorum ianua, atque principium: per illam enim ad spem peruenimus; per illam peccatorum nostrorū poenitentiam gerimus, per illam denique Dei charitate inflam-
mamur, & ipsius timore à sceleribus coercemur. Et valde notandum est, cum secundum iustificationis referret effectum, dicens: In gratiam istam, in qua stamus, quod stabilitatem denotat: non absolutè dixisse, eam à iustificatis statim possideri: sed docuisse, præter iustificationis donū peculiari etiam Dei auxilio opus esse, quod animā protegit, atq; cōseruat, vt in accepta gratia perseueret. Ideò vigilatissimè dixit: Per Christū accessum habemus ad gratiā istā, in qua stamus. Sic etiā significauit Dauid, dicens: Fiat
manus tua super virū dexteræ tuæ, & nō discedimus à te. Diuus
Augusti. post Beatū Cyprianū. Hi duo sancti, dicūt in Domini-
ca oratione singulis quibusque petitionibus perseverantiæ do-
num postulari. Itaque cum poscimus, dicentes: Sanctificetur no-
men tuum; petimus, vt semper illum sanctificemus: & sic de om-
nibus alijs, vt facile est deducere. Tertius effectus, qui est, gloria-
mur in spe gloriæ filiorū Dei, id est; quam filij Dei, qui sunt om-
nes beatorum spiritus, possident. Hoc bonum & gaudium non
possidetur ab omnibus iustificatis, sed ab ijs tantum, qui iustifica-
ti; firmi, ac stabiles in bono perseverant: sicut hinc Apostolus ma-
nifestè declarat: postquam enim dixerat; in qua stamus: subdidit,
& gloriamur in spe gloriæ. Ea est Dei optimi maximi liberali-
tas, vt in gratia perseverantibus, quædam beatitudinis pignora
largiatur, quæ quidem est mirabilis quædam securitas æternæ vi-
tæ possidendæ: sicuti creditor sufficientiæ habens pignora, secu-
rus est debiti. Vnde ipse Apostolus dixit: Signati estis spiritu pro-
missionis

psal. 79.
Augusti.
lib. de bo-
no perse-
uerantia.

Cyprianus.

Ephes. 1.

Et dicitur ibidem: Deposuerunt ergo filij Israël ornatum suum³⁷ à monte Horeb. Vos autem peccatis onusti cum tot vijs inferno digni sitis, adeò exornati ad peccatorum vestrorum veniam petendam acceditis, ac si ad nuptias vos conferretis. Per reuerentiam Dei, vos rogo, vt erubescatis tam parum doloris scelerum vestrorum ostendere, & cilicio operiamini, poenalesq; exercitationes exequamini, sicuti fecerunt Ethnici illi, qui non tot concionibus, ac caelestibus doctrinis, sicut vos fuerant edocti. Nec verò excusationes adducatis, dicentes vos esse delicatos: nam Ninives Rex, & eius magnates teneri, ac delicati erant, & se tam asperè tractauerunt. Quare vos non pudet fratres mei dicere: sum imbecillus, & timeo ne in morbum incidam? Hoc vellem ego, vt timeretis ne excludis, alijq; vestris inordinatis viuendi rationibus vobis, pcederet: & cum ad ludendum inuitamini, diceretis; ludum iuramentum, iuramentum dolus, dolum eius cognitio, cognitionem vulnera, ac deniq; isthæc omnia corporalis, sicut & spiritalis subsequitur interitus. O Deus infinitæ Maiestatis per ineffabilem clementiam tuam te deprecor, vt his verbis meis efficaciam conferas, quò in horum fratrum meorum cordibus imprimantur, atque ad te per veram poenitentiam toto corde conuertantur, tuq; illos ad amorem, & gratiam in hoc seculo, in futuro autem ad caelestem beatitudinem recipias, Amen.

¶ Feria. VI. post Dñicam. I. in Quadragesi.

Erat dies festus Iudaorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, &c. Ioan. 5.

In hac Sancti Euangelij lectione, quam modò audistis, fratres charissimi, refertur Dominus Paralytico triginta octo annos infirmitatis suæ habenti salutem contulisse. Postquam autem illum, & corpore, & spiritu sanauit, dixit ei: Ecce, sanus factus es, iam noli peccare: in quibus verbis ei perseverantiam maximè commendauit. Etenim hic est vnus ex præcipuis iustificationis, effectibus. Et sic eum inter alios annumerat Diuus Paulus, dicēs: Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum, per Domi-

num

num nostrum Iesum Christum, per quē habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & glorificamur in spe gloriæ filiorum Dei scientes, quòd tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem; probatio verò spem. Spes autem non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Quatuor hinc Sanctus Apostolus iustificationis assignat effectus. Primus est, pax quædam interior, & reconciliatio cum Deo. Secundus, in bono perseverantia. Tertius, spes gloriæ filiorum Dei. Quartus denique & vltimus, inestina quædam in laboribus exultatio. Dicit autem: Iustificari ex fide, quia, etsi alia plurima ad iustificationem requiruntur. Fides est omnium illorum ianua, atque principium: per illam enim ad spem peruenimus; per illam peccatorum nostrorum poenitentiam gerimus, per illam denique Dei charitate inflam-
 3 mamur, & ipsius timore à sceleribus coercemur. Et valdè notandum est, cum secundum iustificationis referret effectum, dicens: In gratiam istam, in qua stamus, quod stabilitatem denotat: non absolutè dixisse, eam à iustificatis statim possideri: sed docuisse, præter iustificationis donū peculiari etiam Dei auxilio opus esse, quod animā protegit, atq; cōseruat, vt in accepta gratia perseueret. Ideò vigilatissimè dixit: Per Christū accessum habemus ad gratiā istā, in qua stamus. Sic etiā significauit Dauid, dicens: Fiat
 4 manus tua super virū dexteræ tuæ, & nō discedimus à te. Diuus Augusti. post Beatū Cyprianū. Hi duo sancti, dicūt in Domini-
 ca oratione singulis quibusq; petitionibus perseverantiæ do-
 num postulari. Itaque cum poscimus, dicentes: Sanctificetur no-
 4 men tuum; petimus, vt semper illum sanctificemus: & sic de om-
 nibus alijs, vt facile est deducere. Tertius effectus, qui est, gloria-
 mur in spe gloriæ filiorū Dei, id est; quam filij Dei, qui sunt om-
 nes beatorum spiritus, possident. Hoc bonum & gaudium non possidetur ab omnibus iustificatis, sed ab ijs tantum, qui iustifica-
 ti; firmi, ac stabiles in bono perseverant: sicut hinc Apostolus ma-
 nifestè declarat: postquam enim dixerat; in qua stamus: subdidit,
 & gloriamur in spe gloriæ. Ea est Dei optimi maximi liberali-
 tas, vt in gratia perseverantibus, quædam beatitudinis pignora largiatur, quæ quidem est mirabilis quædam securitas æternæ vi-
 tæ possidendæ: sicuti creditor sufficientiæ habens pignora, secu-
 rus est debiti. Vnde ipse Apostolus dixit: Signati estis spiritu pro-
 missionis

*Psal. 79.
Augusti.
lib. de bo-
no perseue-
rantia.
Cyprianus.*

Ephes. I.

missionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ. Et sic feret a
 secuta (si ita dici potest) cū his pignoribus anima remanet, quasi
 iam cælestem beatitudinem possideret. Vnde idem Apostolus
 dixit: Gratia enim saluati estis. Ac si iam salui fuissent, quod per
 exaggerationem dixit. Ex ijs omnibus quartus effectus subse-
 quitur, qui est; iustum in tribulationibus delectari. Atque idē
 subdidit, dicens: Sed & gloriamur in tribulationibus, in quo gra-
 tiæ virtute natura superatur. Propriū enim est naturæ rebus pro-
 speris oblectari, & aduersis contristari. Et huius rei causam red-
 dens, dicit: Scientes quod tribulatio patiētiā operatur. Si enim
 labor abesset, patientia utique actualis deesset. Et patientia pro-
 bationem. Ex patientia mea provenit ista probatio, videlicet,
 quod video à me plures Deum, quàm me ipsum, honoremque
 meum estimari. Cum enim mihi dictum fuisset: Tu es homo ini-
 quus, tu mentiris, &c. Hoc æquo animo tolerans, respondi: Sit
 propter Deum, neque eum, qui me contumelia affecit, exprobra-
 ui. Cūque sic Deum estimem quodammodo me Dei filium,
 eiusque regni probò esse heredem: ex quo mirifica quædam mi-
 hi spes oritur, me illo esse futurum. Quia verò isthæc omnia ex
 charitate dimanant, concludit Apostolus, dicens: Quia charitas
 Dei diffusa est in cordibus nostris. Illud verbum, diffusæ, ineffa-
 bilem Dei significat largitatem, qui tam pretiosum donum tam
 liberaliter elargitur, quasi rem aliquam vilem, paruique valoris
 effunderet. Et quia quemadmodum medici infirmanti parti me-
 dicamen applicare consueverunt, & nos omnium spiritaliū mor-
 borum radicem in corde habemus: nam ex corde exeunt forni-
 cationes, cogitationes malæ, &c. Idcirco Deus tãquam optimus
 medicus, infirmo membro medicinam applicat. Quia autem cha-
 ritas peccatorum omnium medicina est, illam in cordibus infun-
 dit, & sic dicit: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris. Ex
 his omnibus oportet vos intellexisse fratres mei, quàm pretiosa
 sit in bono perseverantia, & idcirco illam Dominus huic homini
 tantoperè commendat.

Erant dies festus iudaorum, & ascendit Iesus Hierosolymam. Et post-
 quam in templo æternum Patrem adoravit, contulit se ad visen-
 dos infirmos, qui porticibus in circuitu piscinæ subiacebant. In
 quo nos docuit, licet semper misericordiæ opera exercere debeat
 in diebus autem festis, postquam divina expleverimus offi-
 cia,

cia, multo diligentius hoc fieri oportere, hospitaliaq; & carceres
 visi debere. O quanta cum exaggeratione, atque commendatio-
 ne nos admonet D. Paulus, dicens: Mementote vincitorum tan-
 quam simul victi; & laborantiū tanquam & ipsi in corpore mo-
 rantes. Adhortatur te o frater, ut consideres te esse victum, egro-
 tum, laboribusq; oppressum, & ea cum illis misericordia utaris,
 quam tibi exhiberi desiderares, si eisdem laboribus vexareris.

Est autem Hierosolymis probatica piscina. Diuina Dei iustitia, & ip-
 sius ineffabilis misericordia secum ipsæ competere videntur. Ad
 vniuersam terram puniendam, quando omnis caro corruerat
 viam suam, iustitia Dei aquam in instrumentum assumpsit, qua
 illum demersit. Hic etiam ipsius misericordia huius piscinæ aqua
 in instrumentum accepit, quo hominum infirmitatibus medere-
 tur. Nūc autem diuini baptismatis nos aqua viuificat. Sicuti per
 Ezechielem Prophetam multo antea promiserat, dicens: Effun-
 dam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus in-
 quinamentis vestris. Angelus autem Domini secundum tempus
 descendebat in piscinam, & mouebatur aqua. Hoc oportet esse
 prædicatoris officium: sicut Angelum ex recollectionis, lectio-
 nis, contemplationisque suæ zelo ad peccatores admonendos, &
 corripiendos descendere: ut eorum conscientia diuino Dei ti-
 more reuoluantur, & sic à suis sceleribus resipiscant. Hæc enim
 est vna ex rationibus, & vijs, per quas Deus ad se animas con-
 uertere solet: sicut significauit David, dicens: Commouisti ter-
 ram, & conturbasti eam, sana contritiones eius: quia commo-
 ta est. Siquidem autem hoc est prædicatoris munus, rationi
 consentaneum est, ut nimias curiositates, vanæque Rhetoricæ
 flores prætermittat, resque substantiales adducat; quibus au-
 ditorum animos commoueat. Sic consulit Spiritus sanctus per
 Isaiam Prophetam, dicens: Loquimini ad cor Hierusalem. Stultum
 esset corde vulnerato emplastrum auribus applicari, spiritales
 morbi (ut supra diximus) ex corde procedunt, & in eo vniuersa
 animæ sunt vulnera. Insanum est igitur omnes rationes adduci,
 verborumque eloquia componi, ut auribus placeatur, nec verò
 medicamen cordi applicari: quod est sano membro emplastrum
 apponi. Non consulo, ne prædicator res intellectui iucundas
 concionetur: Nam ut Diuus Paulus ait: Sapientibus, & insipientibus
 debitor sum: sed

hoc admones, ne ibi persistat, sed ad voluntatem concitandam ¹¹ progrediarur. Bis Moyse petram virga percussit, & secundo ictu aqua prorupit. Sic oportet aliquid, quod circa intellectum versetur, tractari; & hic prior ictus erit, statimque omnia ad voluntatē dirigi. Hoc enim posteriori ictu cordis petra percussa, aqua profiliet, peccatorum dolor erumpet, propriæ vilitatis cognitio dimanabit. Dei charitas profluat, atque alij quam plurimi fructus ex hoc ictu prouenient: singula quæque pro naturæ suæ ratione mundantur. Nunquid vas argenteum ad battuarium mundandum deferatur? non utique: hæc est enim eius natura, ut ad ignem mundandum deferatur. Pannum ut lauetur, fertis ad ignem? non, sed ad battuarium, linteum candificandū lima collimatis? non, sic enim perderetur. Nam limari conuenit ferro; ubi igitur mundatur? in linteorum candificatione. Hæc est enim eius natura. Hominis autem ¹² quæ est natura? est animal capax rationis, & cōsilij, siquidem sensibilibus efficacibusque rationibus, exemplis, atque similitudinibus ad bonū attrahitur, & à malo cohibetur. Attendite quomodo, ut Dominus Iudæis persuaderet die Sabbathi infirmos curare licere; dixit enim: Cuius vestrum asinus, aut bos in puteū cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbathi? & ut hominibus humanarum rerum sollicitudinem relinquendam esse persuaderet, dixit: Considerate lilia agri quomodo crescunt, & nō laborant, neque nent. Atque ad hoc propositum etiā dixit: Respici- ¹³ te volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, &c. Ecce quomodo rationibus, & exemplis ea, quæ diuinus Magister volebat, hominibus suadere conabatur. Sic igitur prædicatores facere oportet, & ita hominum animos, ac corda reuoluent. Stomachi conturbatio vomitum causat, atque ad hoc hi Dñi Angeli conscientiam conturbare, & commouere debēt: scilicet, ut mala consciententes ore prouomat, atque etiā ut male partas diuitias vomentes illas restituatis. Quidā sanctus Eremita tres diabolos semel inuenit, illiq; eorum nomina sciscitanti vnus respondit: Ego vocor cordium clausor: illa verò tunc claudo, cum homines conciones audiunt, ut nihil eorum, quæ audiunt, in eorum animos ingrediantur, quasi de illis prædicator non loqueretur. Vnde quanquā plurimæ fiunt conciones, ne suspirium quidem proferunt. Secundus dixit: Ego nuncupor claudens ora: hoc autem facio, cum quis peccata sua confiteri, subiectionemque nostram conatur effugere: ¹⁴ tunc

Exod. 17.

Luc. 14.

Matt. 6.

ratunc mille oblati in conuenientibus eius os occludo, ne quid bene dictum pronunciet. Tertius dixit: Ego appellor crumenarū clausor: etenim ita eas percludo, ut quod semel arreptum est, amplius non restituatur, nec ex bene partis diuitijs eleemosyna pauperibus erogetur: & omnes tres nobis inuicem fauemus, quantum fieri potest. Contrarium igitur curare debet concionator peccatorum conscientias, & corda conturbans: quo peccata, diuitiasque illicite acquisite euomant, & ex bene acquisitis pauperibus aliquid impendant.

Angelus autem Domini descendebat, &c. Valde notanda sunt verba illa, secundum tempus: Descendebat quippe Angelus quando Deus volebat: eius autem aduentus quando futurus esset, homines ignorabant. Non vult enim Deus vestræ voluntatis horro- ¹⁵ logium appetitui vestro, sed diuino ipsius beneplacito conformari. Nam si homo ab appetitu suo duceretur, ubi primum labor, aut morbus à longe appareret, statim vellet horam accedere, in qua illum Deus ab eo liberaret. Quis dubitat quin interrogatus Ioseph, cū à cisterna fuit abstractus; utrum labores eius illic finire vellet, diceret, se illud maxime exoptare? Non vult autem Deus illos finire, sed ulterius produci: illa enim futura erant media, per quæ totius Ægypti gubernationi præficiendus esset. Idem est de ¹⁶ populo Israel, cum Deus prima Pharaonem plaga percussit, vellet ipsi liberi dimitti: quod si iuxta eorum appetitum eueniret, nec Deus potentia suæ gloriæ tantoperè manifestaret, nec illi spolia, quæ postea ex Ægypto detulerunt, asportarent. Si namus Deum iuxta diuinum ipsius beneplacitum vitam nostram moderari, voluntatem nostram voluntati ipsius conformantes: ipse enim curam gerit opportuniori tempore nobis subueniendi. Si- ¹⁷ nat Abraham se à Deo deduci, quousque filium suum super ligna constituat: filiusque Isaac à patre suo se deuinciri patiat, quousque culter eius gutturi promineat: hoc est enim, quod Deus vult. Si tunc ei diceretur: Utrum eligis, mortem, an vitam? responderet (credo) istud non mecum quidem, sed cum Deo agendum est: ille enim de me curam gerit, sicuti re vera gessit. Et sic accessit Angelus, & gladium apprehendit, ne caderet in ceruicem Isaac. O quam in promptu est Deus, ut suis in maiori necessitate succurrat! Sic Iob Dei manu percussus, ulcere coopertus, in sterquilinio constitutus voluntatem suam cum appetitu non metitur, ¹⁸ tunc

Gene. 37.

Gene. 41.

Gene. 22.

fræno coerce; mediocritate quadam contentus esto: disce Deum 23
perquirere; vide quàm facile illum reperire potes; attende quàm
carò singula quæque terrena venduntur. Etenim opus est tibi tri-
ginta octo annos in eis quærendis conterere: & tandem sine illis
remanebis: Deum autem absque anxietate, sed summa cordis
tranquillitate reperies. O cæce quomodo isthæc tam perspicua
non intelligis? O superne Pater luminum per tuam infinitam cla-
mentiam nos illumina, ne tam ex animo hæc æmisis fraudulenta
perquiramus. O Christiane vir attende quid tibi dicitur: Bibe
aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui. Aquam, quæ animæ
tuæ poterit sitim extinguere, non in terrestribus quæ extrate
sunt, reperies; sed in eis, quæ intrate sunt. Dicit enim summa Ve-
ritas: Regnum Dei intra vos est. Ideò Isaias dicit. Omnes sitien-
tes, venite ad aquas; & qui non habetis argentum, properate, 24
emite, & comedite. Venite, emite absque argento, & absque vlla
commutatione vinum, & lac. Notate quomodo ad edendum,
atque bibendum omnes inuitat. Quod significat integram in so-
lo Deo refectionem reperiri, hanc autem sine argento, & absque
vlla commutatione: id est, sine labore, & sine pretio. Nam etsi ali-
quis perferatur labor, si tamen cum præmio conferatur, quasi ni-
hil esse videbitur: & tamen miserabile est visu quàm pauci hoc
bonum perquirunt. O quàm meritò hoc lamentabatur Diuus
Augustinus, dicens: Mundus clamat, ego deficio; Deus clamat,
ego reficio: & tamen superba mens mea magis sequitur deficientem,
quàm reficientem. Quæ maior hæc insania poterit in orbe
reperiri? O Deus vobis det sensum, atque sapientiam fratres mei,
Deus vobis det sensum, Deus vobis det sensum, ne tantum bo- 25
num negligatis.

*Erat autem quidam homo ibi triginta, & octo annos habens in infirmi-
tate sua.* Considerate hominem tandiu graui hoc morbo laboran-
tem absque parentibus, fratribus, aut amicis alios plurimos sana-
ri perspicentem, atque hominum misericordiæ confidentem. Li-
beret nos Deus à tanta immanitate, quòd ex tot hominibus,
quot illuc ingrediebantur, nullus extiterit, qui tam afflicto ho-
mini compateretur. O quot sunt hodie non minus crudeles,
quàm homines illius tempestatis: qui quantumcunque grauibus
necessitatibus pauperes affligi cognoscant, ad misericordiam
minimè commouentur. Humanæ historiz referunt hominem
atrocissi-

26 atrocissimum, qui dicebatur Phalaris taurum æneum eo fabrefa-
ctum artificio habuisse, vt cum in eū homo includeretur, ignisq;
tauro supponeretur, quamuis homo proclamaret, non hominis
quidem vox, sed tauri mugitus esse videretur. Quod crudelissi-
mus tyrannus faciebat, vt quamuis homo vociferaretur, eius voci-
bus ad misericordiã minimè moueretur. Et notate hunc, etsi cru-
delissimum humanis clamoribus se commouendum esse credi-
disse: & idèd, ne eius viscera compassione, ac teneritudine mol-
lescerent, hoc artificio quæsiisse. Vos autem cum tot quotidie
pauperum clamores audiatis ad compatiendum eis non excita-
mini, sed per illos, quasi lapides durissimi præteritis, & sic eos mi-
nori quodammodo pietate occiditis: nam si non pauisti, occidi-
sti. Tyrannus ille infeliciter tandem in eodem tauro inclusus in-
terijt, vt quamuis proclamaret, ne quis tamen ei compateretur.
Et tu etiam o crudelis in perpetuum in infernum includeris, vbi,
licet clames, nequaquam tamen audieris. Sic affirmant diuinæ li-
teræ, dicentes: Qui obturat aures suas ad clamorem pauperis, ipse
clamabit, & non exaudietur. Quid clariùs dici poterat? O fratres
mei, si hæc tam terribilis sententia vos ad pietatem commoue-
ret! Etsi homines huic pauperi defuerunt, non tamen eum Deus
deseruit; nam illic vbi iacebat illum visit, & interrogauit: Vis sa-
nus fieri? O Christe liberalissime miserorum adiutor, vt quid eū
interrogas, vtrum sanari velit? velit, nolit, eum ab ista miseria ex-
trahe. Hoc ego non faciam (ait Dominus:) Beneficia enim, quæ
hominibus facturus sum ab illis maximè desiderari oportet; su-
per quo dicit Diuus Chrysostomus: Si Rex maximum thesaurū
in forum proferret, præconisq; voce iuberet, vt omnes ex illo
colligerent, thesauro utique inferret iniuriam cogens aliquos, vt
quamuis inuiti ad illum percipiendum accederent.

Respondit ei languidus: Domine hominem non habeo. Siquidem homi-
nem non habes (ait Dominus) Ego ero homo tuus. surge, tolle gra-
batum tuum & ambula. Et statim sanus factus est, &c. Præcepit ei gra-
batum asportare, vt miraculū ampliùs diulgaretur: Dei que Ma-
iestas clariùs ostenderetur: quia verò Sabbathum erat, dixerunt
Iudæi Dominum festi esse transgressorem. Si virgam quantum-
uis rectam in aquam immiseritis, recurua videbitur: sic hi iniqui
rectum opus, quod Dominus effecerat recuruum, atque indire-
ctum esse iudicabant, quia in aqua inuidiæ ipsorū inclusum illud

considerabant. Huic homini sic sano Dominus perseverantiam, 29
de qua in initio concionis sermonem habuimus, commendavit
dicens: Ecce sanus factus es, iam noli peccare. O quam mirifica,
& singularis ratio ad gratiam à Deo acceptam conseruandam est
ad illius honorem præcipuè respicere, qui te sanauit. Deo enim
infertur iniuria cum delicatissimum iustificationis opus, quod
Deus cum magna perfectione operatur, irreuerenter, & impudè
ter oblitur. Hanc rationem perpendit, & ampliat Diuus Paulus,
dicēs: Quāto magis putatis de reiora mereri supplicia, qui fi-
lium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum du-
xerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fe-
cerit? Atque ideo Dominus dicit: *tam noli peccare*: quasi dicat: etsi
nunquam peccandum est, minus quidem nunc peccari oportet,
postquam tantum iustificationis accepisti beneficium. Cuius rei 30
alteram assignat rationem, dicens: *Ne deterius aliquid tibi contingat*.
in quo eum cum obstinatione, atque aterna condemnatione
comminatur: quæ ex reincidentia peccatorum dimanare consue-
scunt. Vnde Beatus Chrysostomus: Homo (inquit) qui peccato
semel dimisso in illud iterum prolabitur, peior quodāmodo dia-
bolo est: quod plurimis comprobatur rationibus. Illis autem di-
missis vnam potissimam adducam; videlicet: etsi dæmones in
plurimis deliquerunt: in hoc tantummodo non peccarunt, quod
post veniam non reincident: nam si semel ei venia concessa
fuiisset; nunquam (credo) ad peccatum iterū redirent. A cies enim
intellectuū eorum super peccatum dimissum reflexionem face-
ret, propter beneficium veniæ acceptam, & ex priori peccato sa-
tis sibi præcauissent: quod quidem nos non facimus, cum toties 31
nobis peccata dimissa fuerint. Per reuerentiam Dei vos semel, &
millies deprecor fratres charissimi, vt hæc diligentissimè aduer-
tatis, spiritalemque animarum vestrarum salutem efficacissimè
perquiratis, si quidem ij, qui iuxta hanc piscinam morabantur, tot
labores, corporalem valetudinem expetentes patiebantur:

& ad hoc diuina Sacramenta percipientes in ince-
pto bono perseveretis, quò sic diuina adiu-
ti gratia cælestem gloriam impe-
tretis, Amen.

Dominica

Dñica. II. in Quadragesima.

*Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Iohannem
fratrem eius, &c. Matth. 17.*

XOPTANS Propheta, qualis, quantumque
sit hominis finis, intelligere, dicit: Concaluit cor *psal. 38.*
meum intra me, & in meditatione mea exardescet
ignis. Locutus sum in lingua mea: notum fac mihi
Domine finem meum, & numerum dierū meorū
quis est, vt sciam quid desit mihi. Vt quid dicit in lingua mea?
nunquid aliena lingua, aut pede, siue manu quis loquitur? Hoc
2 vtique dicit, vt significet linguam suam cordis desiderium pro-
ferre, sermonemque atque orationem suam ex suomet corde
proficisci, neque vilo vnquam tempore fuisse auditam, qui ali-
quid ab altero compositū, aut ex diuinis literis depromptum re-
fert, hic alterius lingua loqui dicitur: qui verò iuxta cordis sui de-
siderium orationem conflat, hic lingua sua loqui perhibetur. At-
que huiusmodi orationes multo feruentiores alijs esse consue-
scunt. Magnum est hoc principium, & longa periphrasi dictum:
videamus ergo quid Propheta desideret, ipse protinus explicat,
dicens: Notum fac mihi Domine finem meum. Finem dico per-
ficiendum, ob quem formatus sum; ostende mihi Domine quo
pergo, & ad quid me condidisti. Nunquid vanè constituisti om-
nes filios hominum? Homo, quem omnium horum visibilium fi-
nem esse voluisti, sine carebit? Cæli moventur, terra fructus pro-
3 ducit, mare pisces procreat, vegetant animantia, aues, & reptilia
gignunt: horum autem omnium homo finis existit. Ad quem er-
go finem homo creatus est? Nonne rationi consentaneum est, vt
nobis eius finis innotescat? Quomodo sagittarius in scopum sa-
gittas dirigit, nisi eum perspicit? quomodo actiones, ac deside-
ria sua homo dirigit in finem, quem ignorat? Quapropter Domi-
ne notum fac mihi finem meum, & numerum sine numero an-
norum stantium fixorum. Ostende mihi permanentem illam
existentiam, qua in illa æternitate victurus sum: vitam illā im-
mortalem, & nullo vnquā tempore finiendam mihi demonstra.
Hoc autem quorsum? vt sciam quid desit mihi. Vt intelligam
quā

*Psal. 41.
Psal. 72.*

quàm longè à perfectione ac pulchritudine, ad quam fui creatus; disto, ut qualem me oportet esse, perspicuus; & qualis modo sum animaduertens pudore confundar: atque ut finis mei gloria, & splendor cognitus, me quasi calcar ad virtutem stimulet, & semper illum exoptans, suspirem. Hoc ego scire desidero; sciant alij quascunq; volent scientias: mea autem hoc maximi refert. Verum vehementer admiror ô sancte Propheta te isthac dicere. Nonne finem tuum cognoscebas, quando Prophetico spiritu dicebas: Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum: quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Et cum dixisti: Quid mihi est in celo, & à te quid volui super terram? defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Si fors, & parstua: ergo finis tuus. Quomodo ergo nunc dicis: Notum fac mihi Domine finem meum. Dico Prophetar: in hac petitione generis humani nomine fuisse locutum, quod quidem in tenebris ambulabat. Et ad docendum hunc finem, venit Christus Redemptor noster in mundum. Ecquid aliud est sanctum Euangelium, nisi notitia quædam finis, ob quem conditi sumus?

Cumque Christus Redemptor noster quoddam illius finis, quem prædicabat, totque miraculis confirmabat, exemplar siue imaginem hominibus vellent ostendere, assumens tres ex discipulis suis. *Dixit eos in montem, & transfiguratus est ante eos.* Ve eos, & in eis nos ad omnes sæculi aduersitates æquo, & constanti animo tolerandas erudiret: atque, ut patienter crucis pondus perferamus, quò tam supernum finem pertingamus. Diuus Mattheus tempus indicat, in quo Dominus hanc gloriam ostendit, quod fuit postquam discipulis suis dixerat: quia oportet eum ire Hierosolymam, & multa pati, & occidi. Quod audiens Diuus Petrus, dixit ei: Absit à te Domine, non erit tibi hoc. Quem Dominus reprehendit, dicens: Vade post me Sathana: quia non sapias ea, quæ Dei sunt: sed ea, quæ hominum. Notanter dixit: ea, quæ hominum; nam homines ad ea tantum respiciunt, in quibus honor, voluptas, atque utilitas inest. Deus autem non sic. Vnde Iob dicebat: Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu vides? Homines non ad Dei gloriam, nec ad proximi utilitatem attendunt. Deus autem ad hæc respicit, hancque gloriam suam esse dicit. Cumque Beatus Petrus non ad gloriam quidem Dei, nec ad proximorum aspiceret utilitatem: sed temporalem tantum volu-

ptatem

7 ptatem tanquam humanus homo sibi ante oculos proponeret, idè tam acriter cum Dominus reprehendit, dicens: Non sapias quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum. Vnde colligimus non esse sperandam protinus totam perfectionem in homine denuò ad Deum conuerso, sed sic esse solere, ut paulatim in virtute proficiat. Hæc utique est sæcularium hominum cõsuetudo, quòd ubi primùm eum qui crebro Ecclesiam visitare sacrosanctum Domini corpus assumere, Deo se tradere, atque orare consuecit, ridere, aut aliquantulum irasci, vociferari, aut perinacem esse perspiciunt, illico scandalizantur, & dicunt: Ecce qui diuina sacramenta frequenter, ecce qui orat, &c. quid ex oratione, ac communione depromit? Arbitratur hi eum statim in nouum hominem fuisse immutandum, neque carnem iam, aut passiones habere. O quàm longè falluntur. Ecce Diuum Petrum, qui à Diuino Magistro tandiu didicerat, atque ab æterno Patre reuelationem acceperat, quæ dixit: Tu es Christus filius Dei viui: & tamen in tantum defectum incidit, qualis est mundi redemptionem impedire velle. Et tã humanus & carnaliter sentit, ut ei Dominus dixerit: nõ sapias quæ Dei sunt, sed quæ hominum: vos autem vultis, ut alter repente sit Angelus absque vlla imperfectione? Aduersus hos qui tam dure de seruis Dei iudicant, dicitur: Ne queras impietatem in domo iusti, neque vales requiem eius: septies enim in die cadet iustus, & resurget: impij autem corruent in malum. Ex quo patet non esse iusti non cadere, sed non corruere in malum, hoc est in malo non perdurare. Vnde Propheta beatum dixit, non solum nunquam corruentem: ecquis enim de hoc gloriari poterit? sed illum etiam, qui in via peccatorum nõ stetit: & sic dicit: Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit. hoc enim proprium est impiorum. Postquam Dominus Beatum Petrum reprehendit, declarat sanctis discipulis se non solum esse passorum, sed, & illos etiam eum cum cruce, ac tormentis esse secururos: ut autem hoc illis facilius redderetur.

Post dies sex assumpsit Petrum, &c. Et transfiguratus est ante eos. Et sic eis ostendit imaginem præmij, quod veris sui sequacibus retribuitur: ostendit eis quomodo beati in corpore, & anima gloriosi futuri sunt. Vnde postquam Esaias de sanctorum lachrymis, ac penitentia sermonem fecerat, subdidit dicens: Propter hoc in terra sua supplicia possidebunt: lætitia sempiterna erit eis. Nam quem-

Prov. 24.

Psal. 1.

*Esai. 61.
Simile.*

admodum sol in nubereuerberas illam adeo clarificat, vt sol esse
videatur: sic anima gloriosa multo splendidior sole terreno cor-
pori coniuncta, illud ita clarificabit, atque illustrabit, vt alter sol
esse appareat. Hoc ostendit Dominus: *Quando resplenduit facies eius
sicut sol.* Carbunculus dicitur pyropum in monte cute coopertum
gerere, qui postquam se in montem noctu recipit, pelle reuoluta
nitidissimum pyropum detegit. Sic Christus filius Dei diuinita-
tis pyropum exteriori specie coopertum gerebat: ascendens au-
tem ad montem Thabor benedictæ animæ suæ splendorem, qui
ex diuinitatis visione procedebat, illum sacro corpori communi-
cando renelauit. Et sic tanquam sol resplenduit, discipulorumq;
suorum viscera penetrauit, plurimas diuinorum sensuum, atque
affectuum diuitias in eorum cordibus produciens, quemadmodum
materialis hic sol in terræ visceribus aurum procreare consuecit. **11**
Et sciendum est Dominum hanc gloriæ suæ ostentionem fecisse,
tum vt nos ad labores perferendos confortaret, tum etiam vt
nos ad eam ardentius expetendam concitaret. Quantum enim
gloriæ spes mortales fulciat Propheta significauit, dicens: Si con-
sistant aduersum me castra, non timebit cor meum. Et huius rei
rationem reddens, subdidit: Vnam petij à Domino, & hanc re-
quiram, vt inhabitem in domo Domini, vt videam voluntatem
Domini, & in correctis, emendatisque contextibus legitur: volu-
ptatem. Cui lectioni Hebræa, & Græca lectio fauet. Quod pro-
priè referendum est gloriæ. Ideo non timeo (inquit) quauis mû-
dus, atque diabolus aduersum me consurgant: non enim mihi cæ-
lum, quod spero, auferre possunt. Cætera quippè omnia caduca
sunt, & momentanea. Quomodo libet fortuna volutetur non po-
terit me cælestibus priuare. Sic dicebat Diuus Paulus: Scimus
quoniam si terrestriū domus nostra huius habitationis dissolu-
tur, quod ædificationem ex Deo habemus domum non manu fa-
ctam, sed æternam in cælis. Ideoque ipse Dauid inferius dixit:
Credo videre bona Domini in terra viuentium, per quam cæle-
stem gloriam intelligit, quod manifestè apparet, si dictio He-
braica consideretur, quæ in hoc loco: quæ bene considerata inter-
pretanda est terra vitarum. A deo singulare est hoc nomen, vt nul-
li harum inferiorum regionum, iure competat: nam hæc mortuum
potius, quàm vitarum terræ appellari debent. Illa vna est terra
vitarum, dignissima vtique quæ hoc nomine appelletur, in qua
duplici

Simile.

Psal. 26

2. Cor. 5.

13 duplici vita nobis viuendum est: nam illic anima, & corpus fæli-
cissimis vitis viuere debent. Quam beatitudinem sperantes nos
omnes calamitates, atque infortunia huius sæculi constanti ani-
mo superare oportet. Et ita dicit Diuus Cyprianus in libro con-
tra Demetriadem: viget apud nos spei robur, & firmitas fidei in-
ter ipsas sæculi labentis ruinas. Et ad hoc propositum exponit il-
lud Habacuc dicentis: Ficus enim non florebit, & non erit germē
in vincis: mentietur opus oliuæ, & arua non afferent cibum: ab-
scindetur de ouili pecus, & non erit armētum in præsepibus: ego
autē in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Et sta-
tim subdit, dicens: quid hoc ad Christianos? quid hoc ad seruos
Dei? quos paradisi inuitat: quos gratia omnis, & copia regni cæ-
lestis expectat? etsi iusto panis, vinum, caro, oleum, atq; alia tem-
14poralia desint, non tamen illi deest Christus Iesus, qui est totum
eius refugium, atque solatium in hac vita: quo etiam per infinita
sæculorum sæcula in futura se sperat esse fruiturum. Hoc fuit my-
sterium, quare Dominus in monte excelso seorsum transfigura-
ri voluit. Nam si mons erat sublimis, & longè segregatus, ascen-
sus ad eum necessario difficilis, ac laboriosus esse deberet. Et ante
quàm discipuli eius cælesti hac consolatione afficerentur, labo-
rem illum perpessi sunt: etsi non (credo) eis difficilis esse videre-
tur cum in tanti Domini, ac Magistri societate conscenderent.
Magna vtique & miserabilis cæcitas super infelices filios Adæ
cecidit: etenim cælesti beatitudine omnes perfrui desiderant: in
via autem, quæ ad eam ducit, nemo vellet ambulare. Præpara te
igitur o frater ad laboriosum cæli cliuum ascendendum. Et con-
15solare, quia tam bonum habes Deum, qui te ducat, atq; adiuuet,
sicuti hos sanctos viros in montem excelsum seorsum deduxit,
& sic cliuum, qui tibi difficilis, atque asper videtur ascensu faci-
lem experire. Hoc enim est quod dicit summa veritas, iugum
meum suauē est, & onus meum leue. O quam bene hoc expli-
cuit Propheta, dicens: Venite exultemus Domino, iubilemus
Deo salutaris nostro. Vt quid vir sancte nos ad tantam iubilatio-
nem inuitas? Quoniam (inquit) ipsius est mare, & ipse fecit illud,
& aridam fundauerunt manus eius. Iesu bone, ideò gaudendum,
atque iubilandum est nobis? Nō potius diceres: iubilemus Deo,
quia cælos tantos tamque decoros condidit, quàm, quoniam ip-
sius est mare, & aridam fundauerunt manus eius? ob hoc nobis
magnopere

Cyprianus.

Habac. 3.

Matth. 11

Psal. 94.

magnoperè letandum est, quia hîc Dominus infinitū misericordiæ suæ pelagus reuelauit: efficiens vt cum mare tumidissimum, atque ferocissimum sit, tamque sublimes efferat fluctus, vt vniuersum mundum absorbere velle videatur, cumque terra ei coniuncta sit, mareque multò maius illa, & super eam sit, nec tamen illam obruat, sed terminis suis septum teneatur, quos transire illi non licet. Sicut dicit Dominus: Circumdedi illud terminis meis: & dixi: vsque huc venies, & non procedes amplius: & hîc confringes tumentes fluctus tuos. Beatus Augustinus super hunc locum dicit, per mare labores designari. O quot in hoc mari laborum fluctus, morborum, calamitatum, incommodorum, ignominiarum, atque persecutionum efferuntur, tanti, tamque atroces sunt hi fluctus, vt hominem obruturi videantur, cum verò minus arbitramini, vos non absorbent, sed inopinati confringuntur, atque in tranquillitate, animæque suauitate finiuntur. Leo rugiens obuiam exijt Samsoni iter facienti: vir autem Dei constanter illum aggressus manibus lacerauit, mortuumque reliquit. Post paucos autem dies illac præteriens in ore leonis fauum mellis inuenit. Sic solet accidere, quòd os à quo antea vos deuorandos esse putabatis, nunc à se mellis dulcedinem destillet. O homo, qui per hanc Christianam viam iter facis, præpara te: nam leo tibi obuiabit, vt te deuoret. Aliqua etenim sese tibi offeret cõtradiçtio: verum ne deficias, sed istum viriliter leonem aggredere, ex eo enim mellis dulcedo, atque suauitas exibat. Diuus Hieronymus loquens de patientia Iob, hanc excitat quæstionem: Vtrum maioris sit misericordiæ in hac vita labores propter Deum perferre, an statim ante labores glorificari? cui respondet maius beneficium nobis Deum conferre, cum nos perpeti finit, quam si ante merita in celum perduceret (si tamen postea nos perducturus est) certum est Deum maius in me conferre beneficium, si me cœlesti gloria donaturus est, hoc faciens post decem annos, & sinens propter ipsum labores pati, quam si me illa statim donaret. Hac vna cõsolatione maxime consolari deberemus. Magna etiam ex parte dolorem allevat cognoscere, labores breuiter esse finiedos: præsertim cum felicem exitum habituri sint. Sic dicebat Dominus: Etenim ea, quæ sunt de me, scilicet scripta, finem habent. Ex eo, quòd Dominus hos tres discipulos, cæteris relictis secum perduxerit, vt eum gloriosum aspicerent, in Sancta Ecclesia diuersos virtutum, cœlestiumque

19 Riumque donorum, & auxiliorum gradus esse colliguntur, Deusque aliquibus tamquam familiarioribus peculiariter, quam alijs gustus, ac consolationes cœlitus immittere perspicitur. Quod significant verba illa sponsi, dicentis: Bibite amici, inebriamini charissimi: in quibus amicos ad communia dona percipienda, charissimos verò ad inebriandum se, hoc est, ad alia peculiariter beneficia, & auxilia suscipienda, quibus in Deum insinuentur, inuitat. Et sic quam diuinus spõsus Iesus Christus omnes discipulos suos quasi amicos diligebat, tamquam magis familiares, atque charissimos hos tres in fastigium montis, vt inebriarentur, assumpsit.

Valdè etiam norandum hîc est, humillimum Iesum transfigurationis suæ gloriam tribus tantum discipulis, suam autem ignominiosam, & atrocem mortem innumeræ diuersarum nationum multitudini ostendisse: cum Hierosolymæ paschali tempore exaltatus in ligno publicè moreretur: quod magnæ multorum confusione volentium gratias, ac virtutes suas omnibus innotescere, defectus autem, ac vitia, à nemine cognosci. Beatus Gregorius dicit eum, qui sine humilitate virtutes accumulat esse sicut qui magno ventorum aspirante flatu puluerem aromaticum in palmis defert, & arbitrans se aliquid deferre citius excæcatur. Virtutes sunt odor puluis & ipsæmet excæcant, & lædunt eum, qui illas operatur, nisi cum cautela faciat, se seque à superbiæ, atque inanis gloriæ flatu custodiat. Ideò glorificat Sancta mater Ecclesia beatam animam verbis illis: Quasi oliua speciosa in campis, & quasi cypressus in monte Sion. Hæ duæ arbores dispares sunt inter se: nam altera, scilicet, oliua minima est, & nimium fructifera: altera verò sublimis & sterilis. Significat eos, qui quòd altiori perfectionis gradu eleuati sunt, eo steriliores, & magis infructiferi in sui reputatione habentur: & post sublimes mentis eleuationes ad opera misericordiæ humilia facienda submituntur. Quanto profundior est puteus, tanto eius est aqua suauior. Ita etiam quanto humilior, atque animo submissior fueris, tanto Deo gratior existes: ne humanas elationes expetas, quæ ingentium ruinarum occasione sunt: sed suscipe sapientis consilium dicentis: Quanto magis humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. O diuina verba imprimat ea Deus in cordibus nostris, ne bonum nobis in malum conuertatur.

Et resplenduit facies eius sicut sol. Non solum autem splendebat, sed etiam adeo pulchra, atque decora apparuit, ut licet vniuersa totus orbis pulchritudo in simul conueniret, non posset ei adaequari, nec aspicientium oculos tantoperè delectaret. In quo summam huius caelestis reparatoris probitatem, atque charitatem contemplari potestis: qui cum semper gloria illa, atque pulchritudine frui posset, se ab illa voluit abstinere, ut pro nobis mortem acerbissimam perferens aeternae Maiestati satisfaceret. O bone Iesu, o Angelorum gloria spiritum nobis Domine concede, quo tibi pro tanto beneficio gratias agere nouerimus. O frater peccator, si quidem Iesus Christus propter te corpus suum sanctissimum debita gloria priuare dignatus est: quanto magis corpus tuum non debitis voluptatibus à te priuari oportet, quando quidem propter illas te destruit? Piscis ille fluuij aquis immersus os aperuit, ut Tobiam iuniorē deuteret. Sanctus autem iuuenis Angeli comitis iussu illum foras abstraxit, & statim omnibus penè viribus absumptis palpitare coepit. Sic caro nostra voluptatum aquis immersa spiritum conatur absorbere: quod si eam ex aquis istis extraxeritis, atque in arido poenitentiae statueritis, imbecilla, & semimortua remanebit. O quam miserabilia sunt considerata mala, quae ex corporali voluptate proueniunt. Vnum autem ex vitijs, quae tumidiorem in homine procellam excitant, est gula: nam cum ciborum vapores in cerebrum conscendant, viasque, atque organa occupent, quibus anima virtutem suam exercet in corpore, ut anima sine organis ad intelligendum, & speculandum disposita manet, homo postquam saturatus est epulis, quasi brutum animal redditur. In hoc inferiori orbe exhalationum abundantia, quae ex mari, terraque ascendunt, in aerea regione nitem, grandinem, tonitrua, & fulgura causatur: sic nimia epularum, potuumque copia plurimorum hominum mentes, & ingenia obrundit, animos conturbat, ac mille insanias facit admittere. Veditus Polius dicitur piscium stagna perfodi iussisse, atque ut pisces ei dulciores essent famulos interfecisse, illosque in stagna immisisse, ut pisces humano cruore, ac carnibus aliti maiori ei essent gustui. Ecquid epulo non faciet, si quidem tyrannus hic propter tam breuem delectationem homines interemit? Sapientissimus erat Salomon, & tamen dicit: Cogitavi abstrahere à vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam. Et de illis quatuor adolescentibus,

Tob. 6.

officina
Textoris
& parte.

Eccle. 2.

25 tibus, Daniele, Anania, Azaria, Misacle legumina comedentibus, frigidamque bibentibus aquam dicunt diuinæ literæ. Dedit eis Deus scientiam, & disciplinam, in omni libro & sapientia. Quæ cum ita sint fratres dilectissimi, abstinentiam, poenalesque exercitationes, quæ hominis passiones mortificant, illumque ad mirificam quandam transfigurationem disponunt, diligenter amate. Comptum est utique inter omnia visibilia, quæ Deus creauit duabus præcipue perfectionibus hominem exornasse, videlicet illorum sui ipsorum, operationumque suarum dominos effecisse: liberosque atque immunes, nullique naturali propensione, sicut alias creaturas, eos subijci voluisse: sed libero illos arbitrio donasse, atque in via constituisse, ut propter ipsorum merita in magnæ dignitatis statum peruenirent: neque perfectionem, quam in æternum habituri sunt, eis statim præstitisse, sed illos in via posuisse, atque in ipsorum potestate dimisisse, ut quidcumque eis liberet, sequeretur: aut ad caelos usque conscenderent, & in conditorem suum transfigurarentur, aut ad inferos usque descenderent totam perfectionem suam inficientes, minorisque valoris, quam bruta animantia redditi per imitationem in demones transformarentur. Sic affirmat Ecclesiasticus, dicens: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. O dignitatem magnam, & admirabilem prærogatiuam, quod sit in manu mea me talem esse, qualem voluero: & ex me quodammodo, excellentia mea procedat, & si quidem me ipsum condere non potui, ditari saltem, utcumque à me ipso queam. Et idcirco Ecclesiasticus paulò inferius subdidit, dicens: Apposui tibi aquam, & ignem: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita, & mors, bonum, & malum, quod placuerit ei, dabitur illi. Si virtutem volet apprehendere, in promptu est Deus, ut ei gratiam suam præstet. Posset utique diuina Maiestas nos omnes beatos creare: voluit autem, ut nos proprijs meritis beatitudinem comparemus. Neque enim modicæ nobis est gloriæ, atque honori beatitudinem nostram quodammodo, scilicet meritorie à nobis gratiam habentibus procedere. Quamobrem peccatores per viscera misericordiae Dei nostri vos rogo, ut disponi curetis: & si quidem nunc adeo defigurati inceditis, veram amodo poenitentiam agere, atque in omnem virtutem, ac probitatem transfigurari incipiatis. Petite charissimi efficaciter à Deo quod precabatur David, dicens: Lauabis

David. 10

Eccle. 15

Isa. 52

uabis

uabis me, & super niuem dealbabor. Quando solis radij in niue 28 reuerberant, multo splendidior efficitur, quam natura sua est. Sic in iustificatione non solum cum candore, ac pulchritudine naturali anima remanet: verum diuinæ etiam gratiæ splendoribus illustratur, & decora quasi sol efficitur.

Et apparuerunt illis Moyses, & Elias cum eo loquentes. Moyses iam vita defunctus erat, qui venit ex sinu Abraham: Elias autem adhuc lucis vsura fruebatur, qui ex paradiso voluptatis venit. Vna autem ex rationibus, ob quas Dñs hos duos sanctos illic apparere, illaq; gloria frui voluit, fuit, vt significaret duos status, Ecclesiasticorum scilicet, & sæcularium virorum per hos geminos sanctos designatos: si eorum virtutem, morumque integritatem fuerint imitati, sempiterna gloria esse fruituros. Per Moysen mortuum Ecclesiastici viri significantur: quos mundo mortuos esse oportet. Et sicut 29 sanctus ille vir fideliter populum Israel sua virtute ducebat: sic illi doctrina sua pioque virtutis exemplo illum etiam ducere debent. Filij Israel ad littus Iordanis astiterunt; ad terram promissionis transire cupientes: cum autem flumen maximum esset, neque illi pontes, aut cymbas haberent, quibus transire possent: Iosue præcepit sacerdotibus arcam Domini humeris asportare, & fluium aggredi. Cùmque sacerdotes in flumine graderentur, aquæ diuidebantur, quod perspicuens vniuersus populus animis fulti sacerdotes subsequuti flumen præterierunt. Sic vtique fieret, quòd si Ecclesiastici viri virtute, ac sanctitate alios præcederent, sæculares homines ipsorum exemplo facile præterirent, absque eo quòd terrestrium turpitudinum, ac sensualitatum aquis intingerentur. Et sic vbi nos legimus: Et custodiam legem tuam semper: pro semper in Hebræo contextu ponitur Ereb. Et secundum 30 Beatum Hieronymum transferendum est: per vestigium, id est, diligenter ambulabo in mandatis tuis per vestigium, hoc est proborum hominum, qui me præcedunt, vestigia sequens. O quam maddidi, & luto infecti huius sæculi fluium præterimus, eò quòd exempla, quæ oportet, non habemus, in quæ oculos conijciamus.

Elias autem ex paradiso voluptatis accessit, & hic adhuc vivebat: per quem coniugalium designatur status: à quibus non tanta mortificatio requiritur: quibusque licet humanis voluptatibus moderate vti. Attendite autem fratres quid vobis dicat Apostolus: Viri diligite uxores vestras sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum.

Gene. 16.

Iosue 3.

Psal. 118.

Hieron.

Ephes. 5.

31 & seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret. Non accepit lignum, vt eam percuteret, nec eius monilia distraxit. Idem vos cū vxoribus vestris facite, & vt illæ sanctæ sint, viram in discrimen adducite. Ecquid autem hi duo viri sancti cum Domino in tam hilari festiuitate loquebantur? tale namque festum maximi gaudij, atque dulcedinis sermonem exigebat. In conuiujs principum vniuersi sermones, & quæ in tympanis, citharisque concinuntur, sunt modulationes exultatione repletæ. In hoc igitur tanto festo quid loquebantur? Diuus Lucas dicit: Dicebant excessum 32 eius, quem completurus erat in Hierusalem, id est, loquebantur de passione, morte, cruce, vinculis, deque omnibus, quæ passurus erat Dominus in Hierusalem. Hi sunt dulces, atque hilares sermones, qui tali festiuitati competeant? Hi vtique: hoc autem non sancti Petri iudicio, qui terrena sapiebat: sed secundum sententiam Iesu Christi filij Dei: qui gloriam, triumphumque suum esse ducit impropria, ac tormenta pro patris honore, atque hominum salute perferre. Et hoc est gaudium illud, de quo dicitur: Proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. O fratres quomodo Domini (qui nos tantopere dilexit, atque diligit, vt in maiori gaudio, ac gloria, voluptatem suam esse ducat, de laboribus, quos propter hominum salutem passurus erat, cum suis familiaribus loqui) ardentissimo amore non capimur? O si hæc attente consideraremus, quãtam nobis gloriam propter hunc optimum Dominum labores perpeti, esse duceremus. Si in ardentissimis Seraphim inuidia posset existere, hoc (credo) nobis inuideret, quòd in eo statu sumus, in quo pro Dei amore, & gloria labores 33 possumus tolerare. Hæc etiam fermocinatio iucundissima fuit sanctis illis Prophetis: nam quid iucundius captiuo, quam de ipsius redemptione audire, & loqui? Siquidem autem hi captiui erant, quod colloquiū eis dulcius esse poterat? Hinc etiam elicere possumus, quòd cum vos in maiori lætitia, & prosperitate constitutos esse videritis, tunc vos de morte agere oportet. O quãm celestem doctrinam nos hic diuinus Magister erudit? Ideò dicitur: In die 34 bonorum ne immemor sis malorum. Tu, qui nunc prosper, & gloriosus existis, ne isthæc prosperitas te destruat, considera aliquem tandem diem esse aduenturum, in quo graui morbo oppressus in lecto iaceas, cum medici de tua salute desperabunt, terribilem illum mortis ictum expectans: in qua aut sempiternis inferni tor-

Luc. 9.

Hebr. 12.

Eccle. 11.

Herodo. mentis condemnaberis, aut perpetua gloriæ beatitudine donaberis. Herodotus autor Græcus, & antiquus dicit, Ægyptios in initio conuiuiorum mortis figuram adducere consueuisse: & qui eam afferebat, singulis conuiujs dicebat: Cum ederis, biberis, atque oblectatus fueris in hanc figuram respice: similis enim tu eris illius. Ille prior erat cibus, qui offerri solebat, illudque salsamentum, quo epulæ comedebantur. O maximam Christianorum hominum confusionem, quod nos ab Ethnicis superari patiamur: & in conuiujs, gaudijsque nostris non magis mortis meminerimus, quam si essemus animantia rationis expertia.

2. Cor. 5. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine bonum est nobis hic esse. Ex illius gloriæ visione in eius desiderium deuenit. Siquidem autem noseius ostensionem non cernimus, saltem crebro illam consideremus: sic enim efficax illius desiderium nobis aduenit. Sicut illam exoptat Diuus Paulus, cum dixit: Nam & in hoc ingemiscimus habitationem nostram, quæ de cælo est, super inducupientes. *Bonum est nos hic esse.* Ait Diuus Petrus. O vir sancte quid in monte, vbi nullum necessitatibus est subsidium, vis commorari? Iudicabat utique, cum in Domini societate esset, hoc sibi sufficere. Qui ex inferno Paradisum effecit, quando post mortem in sinum Abrahamæ descendit, facilius posset montem in Paradisum conuertere.

Iaca. 9. Et addidit, dicens: *si vis, faciamus hic tria tabernacula.* Et dicit Diuus Lucas: Nesciebat quid diceret: O quanto minus sciunt quid dicant ij, qui dicunt: Extruamus hic sumptuosas ædes: plurimas hic vineas plantemus: omnia hic corpori, animæ verò nihil faciamus. Quid autem erit cum alieno sudore facta fuerint? Væ temporalibus dominis, qui plurima in hoc plerumque peccata committunt, plurimas vineas plantando, amplissimaque ædificia subditorum suorum sumptibus, atque sudore construendo.

Ioan. 8. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: *Hic est filius meus dilectus, &c.* De sursum veritas descendit, in terra verò Dominus Dæmoniacus, ac Samaritanus appellatur. Hic te dedecorabit mundus, in futurum sæculum Deus isthæc obseruat, quod & idem tu facito frater cum te calumniatum perspexeris. Animaduerte vocem de sursum fuisse delapsam dicentem: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. O re obstupen-

37 obstupendam! si paterna vox tam suauiter prolata hos sanctos discipulos adeò conturbauit: ecquid faciet vox illa maledictis dicenda, præsertim cum tanta seueritate proferenda sit: Ire (inquit) maledicti in ignem æternum? O fratres charissimi per ineffabilem Dei charitatem vos deprecor, vt hæc attentis animis perpendatis: atque ita viuere curetis, vt ex illis sitis, qui vocem illam audientes conturbandi non sunt: sed gratia, meritisque pleni dulcissimum illud verbum audire mereamini: Venite benedicti Patris mei percipite regnum gloriæ, Amen.

Feria. III. post Dñicā. II. in Quadragesima.

Ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit duodecim discipulos suos secreto, &c. Matt. 20.

Amirans sanctus Propheta Dauid ea, quæ in spiritu præuidit Deum propter homines esse facturum, dixit: Domine quid est homo, quia innotuisti ei: aut filius hominis, quia reputas eum? Homo vanitati similis factus est. Quomodo hominem o Domine tanti æstimas, cum vanitati sit similis? Et non solum vanitati eum confert, verum vniuersam in eo vanitatem dicit esse inclusam: Veruntamen (inquit) vniuersa vanitas omnis homo viuens. Neque verò his contentus est. Sed illum vanitate ipsa vaniorem esse dicit. Et sic vbi nos legimus: Veruntamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in statèris. Alij verterunt: Certè vani filij hominum: mendaces filij viri in statèris, si ascendant ipsi pariter, leuiore sunt vanitate. Elegantissima est hæc Hyperbole, qua hominū vanitas, & amentia exaggeratur. Quasi diceret: si vanitatem in vna, genusq; humanum in altera lance constituas, plus ponderis, & essentia in vanitate, quam in hominibus esse videbis. Quod cum ita sit Domine, quare tam vile, ac vanum quid sicut hominē adeò diligis, vt eius causa homo fias, & pro eius salute mortem acerbissimam patiare? Dico hæc omnia ex infinita ipsius probitate, ac charitate processisse, qua ad hominum vilitatem, & vanitatē non attendit. Ad hanc charitatē Christus Saluator noster, quatenus homo respexit. Circa quod notandum vobis est, quando sacratissima diuini huius Domini anima denuò se creatam perspexit, diuino verbo vnitam, tanta gra-

tia, & gloria repletam, Angelorum atque hominum caput, ac
 principem constitutam, hæc autē omnia sine proprijs ipsius me-
 ritis sibi donata fuisse cognouit: quā ardentī amore ad Deum
 diligendum moueretur, cum tam ineffabilibus beneficijs se Deo
 deuinctam esse perspiceret? Vnde infertur, maximum amorem,
 quo homines diligit, atque dilexit, desideriumque quo pro eis
 patiendi flagrauit, non ex hominum quidem valore, sed ex im-
 mensa, qua æternum Patrem dilexit, charitate, dimanasse. Sicut
 ipse manifestè dixit: Venit princeps mundi huius, & in me non
 habet quicquam: sed vt cognoscat mundus, quia diligo Patrem,
 & sicut mandatū dedit mihi Pater, sic facio; id est: Adueniet Dæ-
 mon, qui tyrannicè mundi huius princeps appellatur, & per sua
 instrumenta, atque ministros mihi mortem inferet, quod nequa-
 quam facere posset: nullum enim ius in me habet. Veruntamen
 moriar, quia Patrem ardentissimè diligo, atque vt meus erga Pa-
 trem amor mundo innotescat: atque etiam quia Pater mihi mori
 præcepit. Itaq; ex perfectissima obedientia, & ardentissima cha-
 ritate eius in Patrem prouenit, illum homines adeò dilexisse, vt
 eorum causa moreretur. Et de hac morte quasi de re maximè desi-
 derata cum discipulis suis sæpenuerò loquebatur. Quod etiam
 faciebat, vt eos rem illam nimis arduam satis superque præmone-
 ret. Nam vt Diuus Gregorius ait: Minus iacula feriunt, quæ præ-
 uidentur, & nos tolerabilius mundi mala suscipimus, si contra hæc
 per præscientiæ clypeum muniamur. Cantores quando quic-
 quam publicè concenturi sunt, prius idem in cubiculis suis sub-
 missa voce canunt, vt cum in omnium conspectum postea pro-
 dierint, non errent. Sic diuinus ille cantor discipulos suos in illa
 modulatione, quam æterno Patri in monte Caluariæ editurus
 erat, sæpenuerò instruebat: vt tūc sicut iam satis superque præ-
 moniti bene concinerent. Verū quæret aliquis: siquidem Chri-
 stus Redemptor noster optimè norat hanc præuentionem ni-
 hil discipulis esse profuturam, sed eos nihilominus scandalum
 ex ipsius morte esse percepturos, quare illos præmonebat? vo-
 luit utique in hoc docere, si homo in peccata prolabitur, hoc non
 ex Dei culpa, nec ex auxiliij defectu prouenire: sed suamot cul-
 pa incidere. Antiqua nimis Deo consuetudo fuit homines ad-
 monitionibus præuenire antequam eis labores immitteret, vt
 ad eos patiendos præpararētur. Et sic dixit per Amos: Nō faciet
 Dominus

1047. 4.

Greg. Ho-
 mil. 33.
 Super Lu-
 cam.
 simile.

Amos. 3.

6 Dñs verbū, nisi reuelauerit secretū suū ad seruos suos Prophetas,
 etsi nō ignorabat Hieremiæ, Ezechielisq; prophetias rebeili, du-
 roq; populo non esse profuturā. Et sic dixit: Non enim ad popu-
 los profundi sermonis, & ignotæ linguæ tu mitteris: & si ad illos
 mittereris, ipsi audirēt te. Domus autē Israel nolūt audire te, quia
 nolunt audire me. Omnis quippè domus Israel attrita fronte est,
 & duro corde Prophetæ autem Hieremiæ præcepit Dominus,
 dicens: Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ lo-
 cutus sum tibi aduersum Israel, si fortè audient te domus Iuda vni-
 uersa mala, quæ ego cogito facere. Reuertatur vnusquisque à via
 sua pessima, & propitius ero iniquitati eorum. Non solum autem
 nullum ex hac comminatione fructum perceperunt, sed Rex
 etiam Ioachim librum illum accepit, & in prunario, ad quod se
 calefaciebat, illum comburendum proiecit. Etiam ipse Prophetæ
 Hieremias cum captiuus teneretur Babylonis deuastationem de-
 scripsit, & ad eos librum misit, vt illum perlegerent: veruntamē
 à sceleribus non destiterunt. Et sic præcepit Saraïæ, qui legerat li-
 brum, vt postquam illum legere compleuisset, ligaret ad eum la-
 pidem, & proijceret illum in medium Eufratem, dicens: Sic sub-
 mergetur Babylon. Non solum autem verbis, & comminationi-
 bus, verum & supplicijs etiam de quibusdam peccatoribus sum-
 ptis alios Deus admonere consuecit: quò illi aliorum supplicio
 deterriti ad meliorem frugem se recipiant. Sic nos adhortatur Di-
 uus Paulus, dicens: Non simus concupiscentes malorum, sicut illi
 concupierunt: neque idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ip-
 sis: nec fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & cecide-
 runt vna die viginti tria millia. Nec tentemus Christum, sicut
 quidam ex ipsis tentauerunt, & à serpentibus perierunt. Nec
 murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perie-
 runt ab exterminatore. Hæc omnia scripta sunt ad correptionem
 nostram, in quos fines sæculorum deuenerunt. Itaque qui se exi-
 stimat stare, videat ne cadat. Ecce fratres quomodo sanctus Apo-
 stolus illorum supplicia ad correptionem, admonitionemque no-
 stram fuisse testatur. Et sic vnum ex sceleribus, quæ Balthasari
 Regi Babylonis obiecit, fuit, quòd sibi non præcauit in supplicio,
 quòd Deus sumpsit de Nabuchodonosor patre eius, dicens illi:
 O Rex optime, nosti quot, quantaque Deus in patrem tuum con-
 tulerit beneficia: nec te latet, propter ipsius superbiam eum à Do-
 Tom. ij. xx 3 mino

Ezech. 9.

Hier. 36.

Hier. 51.

1. Cor. 10.

Num. 25.

Num. 12.

Dan. 5.

mino regno, atque rationis vsu fuisse priuatum & septenniū qua- 9
 si iumentum herbis fuisse depastum. Quoad usque coram Deo
 scelus suum cognoscēs humiliatus est. Tu quoque filius eius Bal-
 thasar non humiliasti cor tuum, cum scires hæc omnia: sed aduer-
 sum dominatorem cæli eleuatus es. Idcirco ab eo missus est arti-
 culus manus, qui scripsit quod exaratum est. Suppliciumque se-
 quenti die ab eo sumendum illi exponit. Quod si ex labori-
 bus, ac supplicijs, quæ iam diu sumpta sunt nos cautionem su-
 mere oportet: quanto magis ex ijs, quæ nunc de proximis nostris
 sumi perspicimus, nos præcauere oportebit? Fulgur de cælo de-
 missum vnum percutit: plurimos autem deterret: sic in laboribus
 esse oportet, nisi simus animantia rationis expertia. Per Isaiam
 Prophetam comminatus est Deus Hebræos, dicens: Ego vos pu-
 niam donec relinquamini quasi malus nauis in vertice montis. 10
 Quando nauis in mari confringitur, si qui supersunt nauæ malū
 ei euellunt, & in sublimi montis fastigio erigūt iuxta locum, vbi
 naufragium fecerunt: vt quicumque illac præterierint, rupem il-
 lic, periculosumque transitum esse cognoscant, & illum euitent.
 Sic Deus Hebræis, captiui (inquit) Babylonem ducemini: illicq;
 Chaldæi vos affligent, atque necabunt. Sed aliqui supererunt in
 aliarum gentium admonitionem, quasi nauis malus in montis ca-
 cumine constitutus. Quando viduam moestam, ac derelictam cer-
 nitis, timete, ne & vos sic à Deo puniamini. Illam quippè Deus
 fortè puniuit, quia vana erat, quod vir eius permittebat. Illum igi-
 tur Deus mori voluit, coniugem autem laboribus oppressam re-
 liquit, vt tu in illa tibi caueas. Et idem in alijs tribulatis inferri po-
 test. Singulare est etiam remedium, quo aduersus labores munia- 11
 mur, si hæc caduca, & transitoria non nimio cordis affectu diliga-
 mus. In rebus enim temporalibus amittendis (ait Beatus Augu-
 stinus) tantus oportet quod sit dolor, quantus in eis possidendis
 fuit amor. Quapropter quemadmodum vir debilis, & ægrotus
 cum baculo innititur, non adeò super illum incumbit, vt confrin-
 gatur, & ipse in terram corruat, ac percutiatur: sic etiam cum bo-
 na temporalia sint baculus debilis, & arūdineus, ne adeò illis per
 affectū innitaris, vt cum perdita fuerint, per impatientiam, atque
 peccatū tu etiam pereas. Maximè etiam hic animaduertendū est
 cur sancta mater Ecclesia toties hoc sacratissimæ Domini passio-
 nis mysterium nobis ab oculos proponat. Quod quidem ideò fa-
 cit, vt

*simile.**Isai. 30.**simile.**Augusti.**simile.*

12 cit, vt nos illud sæpenuerò animis contemplemur. **C**omperitū
 est enim, vtilius nobis esse in hoc sæculo de laboribus, ac morte
 Iesu Christi Domini nostri, quàm de gloria, qua in cælo perfrui-
 tur, loqui, quanuis vtrumque dignum sit æterna memoria. Ratio
 huius propositionis perspicua est: nam cognitio, & gratiarū actio
 pro maiori beneficio amplioris est commodi, quàm recognitio
 minoris. Considerans Christum filium Dei morientem, atque
 regnantem, maiori beneficio illi astrictus sum, quia mortuus est
 propter me, quàm quia regnat propter se. Non vtiq; perceptu-
 rus sum regnum eius propter illius gloriam, sed propter ipsius
 passionem. Eius enim pœna, passio, ac mors est causa meritoria
 gratiæ, ac gloriæ meæ, sicut affirmat Diuus Paulus, dicens: Cum *Hebr. 5.*
 esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam, id est,
 13 discere nos fecit obedientiam. Et consummatus factus est omni-
 bus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Obedientia sua
 nos obedire docuit, vt sic disponeremur ad cōsummatæ ipsi⁹ obe-
 dientiæ, mortisq; ac meritorum eius præmium percipiendum.
 At, licet eius gloria sit beatitudinis nostræ exemplar, atq; imago,
 non tamen est causa meritoria illius. Et ideò quanuis vtriusq; co-
 gitatio & contemplatio vtilissima sit, multò tamē vtilior est cre-
 bra tormentorum, mortisq; eius ruminatio, atq; colloquiū. Præci-
 pua enim Christiani res est Deum diligere. Ita dixit Moyses, & *Deut. 10.*
 nunc Israel quid Dominus petit à te, nisi vt diligas Dñm Deum
 tuum ex toto corde tuo? Vnde præcipuam Christiani viri exerci-
 tationem eam esse oportet, qua ad hunc amorem vehementiùs
 incitetur. Et licet vniuersæ creature nos ad hūc amorē cōmoueāt,
 14 vt ait Beatus Augustinus, inter isthæc autem omnia pretiosissi-
 ma Domini nostri Iesu Christi Passio nos ardentius in hunc diui-
 num amorē poterit inflammari. Etenim nullo totius sæculi ope-
 re probitas, misericordia, charitas, cæteræque Dei excellentiæ *Ioc. 11. 12.*
 clariùs, quàm vnigeniti filij eius passione declarantur. Et sic ipse
 dixit: Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ip-
 sum. Tot, tantaque hominibus in cruce conferam beneficia, vt
 charitate mea quodam modo compulsi ad me veniant. O admi-
 rabilem exaggerationem! profectò nisi saxa durissima, aut Dæ-
 mones ingratitude obdurati simus, vix nos continere poterim-
 us, quin hunc summū, largissimumq; benefactorem nostrum
 feruentissimè sectemur. Idcirco Prophetæ, & Euangelistæ plura
 nobis

Iod. 13.

remanerunt, maximeq; scire cupiebant, quis eorū tā sacrilegā illā 21
 prodicionem esset admissurus. Diuus autē Petrus Beatū Ioannem
 rogauit, vt à Dño sciscitaretur quisnā facinus illud perpetratus
 esset. Dicit enim D. August. : Si Sāctus Petrus quis Dñm prodi-
 turus esset, agnosceret, morsibus illū fuisse confecturū. Et cū hoc
 desiderio quo vniuersi Apostoli proditorē cognoscēdi flagrabāt:
 facta est contentio inter eos, quis eorū videretur esse maior. Glo-
 mū (vt aiunt) ex filo elicere voluerūt, vt quisnam proditor esset,
 agnoscerēt, curant scire quis eorū honoris esset auidior, quiq; illis
 prāferri desideraret: cōperto enim magis ambizioso intelligerēt
 illū futurū esse proditorē, qui diuinū magistrū suū vēderet, vt ip-
 setotius mundi dominaretur. Equid non faciet, aut quid intenta-
 tum relinquet ambitiosus? Deus nos à tā pernicioſa peste custo-
 diat. Maledictus ille Abimelech septuaginta fratres habuisse: om 22
 nes autem illi Gedeonis legitimi erant liberi. Ille solus Abime-
 lech erat spurius, filius ancillæ Gedconis. Hic verò vilior omnīū
 regni gubernaculum sibi voluit vsurpare: quod vt cōficeret, vni-
 uersos fratres suos interemit, matrisque suæ consanguineos pes-
 simæ quidem indolis, atque infimæ conditionis homines conue-
 nit: quibus vt ad sibi fauendum persuaderet, dicebat: Considera-
 te quia os vestrum & caro vestra sum. Consanguinei autem ma-
 tris eius negotium hoc humeris susceperunt, largitionibusque ac
 muneribus inclinauerunt cor omnium post Abimelech dicen-
 tes: Frater noster est. Hic (aiunt) ex nostris est, communionique
 nostræ infimæ adhuc atque neglectæ fauebit. Quid similius ad-
 duci poterat ijs, quæ inter cathedraticos, & in alijs electionibus
 fiunt: statim quippe nonnulli allegant: Est frater ordinis nostri, 23
 est ciuis, aut amicus noster: quamuis iniuriam alteri inferri perspi-
 ciant, ad nihil aliud, quā ad affectionem, aut vtilitatem suam re-
 spiciant. Et hic Abimelech infelix tres annos magna cum con-
 tradictione regnavit, & tandem desperatus interiit, cū à mulie-
 re ex sublimi turri rupis demissa, eius caput infringeret. O fratres
 in Christo Iesu, per reuerentiam Dei vos rogo, vt ad hęc diligen-
 tissimè animaduertatis, ambitionesque vestras humilitatis freno
 coerceatis, siquidem eas tot malorum causam esse cognoscitis.
 Respondens Iesus, dixit: Nescitis quid petatis. Petijt mater: Do-
 minus autem filijs respōdet, quia illi in eius animum induxerūt,
 vt illud à Domino flagitaret. Illi dignitatem poscunt: Dominus
 autem

Iudi. 9.

24 autem eis respondet: Non est meum dare vobis: quasi diceret:
 In mundo qui diligentius honores expetit, hic eos adipiscitur: do-
 mi autem meæ desiderantibus non conceduntur. Sic ego hęc ver-
 ba intelligo: sicuti cū quicquam ab aliquo, quod ipse facere nō
 solet, exposcitur; respondet: non est meum hoc facere. O vtinam
 hanc veritatem homines intelligerent. Honores quippè, ac digni-
 tates non petentibus quidem, sed earum dignis dari oportet. Qui
 autem dignitatis se dignum existimat, ille eius est indignus. O
 Prælati, ac Domini, à quibus munerum Reipublicæ commissio,
 ac distributio dependet: ab hoc diuino Magistro discite, attendi-
 te non esse vestrum indifferenter, sed dignioribus munera com-
 mittere: quod vt melius faciatis, idem vos facere oportet quod
 ærarij regij in pecunia formanda efficiunt. Prius etenim fructū
 25 auri, siue argenti, ex quo nimumus conficiendus est, in statera per-
 pendunt: & deinde illud iuxta ponderis quantitatem in statuto
 canali infundunt. Domini ac patres mei vultis talem monetam
 efficere, quam nemo repudiet? prudentiæ & considerationis sta-
 teram aílumite, & virum cui munus committere vultis, ipsumq;
 munus appendite: quod si grauius fuerit munus viro: illum tolli-
 te, & alterum ponite, quoadusque statera æqua lance consistat,
 hoc est, quoadusq; munus, & vir quem ei præficere vultis æqua-
 les sint: cumq; omni passione atque affectione semota pares esse
 iudicabitis, gubernationis marculum, Hispanè [cuño] & sanctam
 obedientiam eius humeris imponite, & siue libens, siue inuitus
 demisso capite obtemperet. Cumque sic monetam pondere, ac
 26 tore nostro Iesu Christo prædictum erat: Ipse enim quasi ignis
 conflans, & sedebit conflans, & emundans argentum, & purga-
 bit filios Leui, & colabite eos quasi aurum, & quasi argentum, &
 erunt Domino offerentes sacrificium in iustitia, & placebit Do-
 mino sacrificium Iuda, & Hierusalem, sicut dies sæculi, & sicut
 anni antiqui. Talem oportet esse propositum: debet enim filios
 Leui; hoc est, sacerdotes conflare, quos muneribus præficere co-
 nantur. Attepdite autem illum non æs aut stannum, sed aurū aut
 argentum conflare debere. Etenim ex ære atque stanno viles mo-
 netæ effici consueſcunt, quæ nihil amplius valent, nisi quatenus
 regium habent marculum. Quando autem Rex illas valore pri-
 uat, inutiles remanent. Prælatiuræ marculus non nisi super aurū,
 aut

simile.

Mal. 3.

aut argentum imponi debet, non super hominem, qui à solo munere, quasi moneta à marculo pretium, atque valorem assumat, sed super eum, à quo munus potius, quam ipse à munere honestetur. Et ita placebit Domino sacrificium Iuda, id est, subditorum, qui per veræ obedientiæ confessionem prælatis suis subiiciuntur; & Hierusalem, id est, prælatorum, qui per visionem pacis in culmine prælaturæ sunt positi: sicut dies sæculi. Velut habet septuaginta interpretes, sicut dies pristini, id est, hoc modo status ad initiorum suorum puritatem reducuntur. Eò quòd res hoc modo nō fiunt, dignitatesque indignis hominibus conferuntur: tanta in Christianis rebus publicis dissolutio, ac strages existit. Ait enim Salomon: Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: ita qui tribuit insipienti honorem. Ethnici quondam Mercurio, numerorum Deo festum celebrare consueverant: scilicet vniuersus populus statuto die conueniebat, & singuli quique lapidem afferbant, eumque in aceruum Mercurij congregabant. Dicit igitur Salomon: sicut maximum sacrilegium erat lapides in aceruum illum immitti, vt Mercurius falsus Deus honore afficeretur: sic maximum esse sacrilegium digno relicto indignum prælaturæ, aut alteri muneri præfici. Et animaduertite hunc bina simul peccata patrare: alterum, quia Reipublicæ gubernationi male consulit, nec communis vtilitatis curam gerit. Et sic vniuersi mali, quod electus indignè electoris causa fecerit, elector apud Deum rationem reddet: alterum verò quòd viris probis iniuriam infert, cum eis iniquos homines anteponat: & ea, quæ illis iure competebat, iniquè auferat. O infelices homines, qui passione, siue affectione tantopere excæcamini, vt grauissimum humeris vestris onus imponatis: vestri saltem miseremini, & respondete sicut Dominus respondit, dicens: Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo. Diuus Augustinus rem quandam singularem adnotat, videlicet duas ad Dominum mulieres accessisse, quarum altera fuit Cananæa, Ethnica & peccatrix: altera verò hæc sancta soror Beatissimæ virginis Mariæ Dominæ nostræ, quarum vtræque filijs suis beneficia postulauit: sanctæque huic petitione Dominus denegat: Cananæa autem peccatrici plus etiam quam petit concedit. Cuius ratio est, quia Cananæa humiliter à Domino filia suæ salutem deprecata est, & ideo quod petierat, impetrauit. Hæc autem sancta infirmitatem liberis suis postulauit. Et ideo

Preu. 26.

Augusti.
super hoc
Euange.

ideo Dominus ei petitionem abnegat: maiori namque misericordia, & pietate cum illa, liberisque eius vtitur, illam negans, quam concedens. Quæ cum ita sint dilectissimi fratres, cum hæc secularia quæ fieritis, & tandem consecuti fueritis, maxime time te, ne fortè Deus in pœnam aliorum peccatorum à vobis illa ad condemnationem vestram impetrari permittat, id est, cum Saul de David vlcisci vellet, dicitur ei filiam suam Michol in vxorem dedisse. Dabo (inquit) eam illi, vt fiat ei in scandalū, & sit super eum manus Philistinorum, hoc est, vt de illo vindicer, videns eum Philistijm inimicorum eius manibus traditum. Sic volēs Deus de te o peccator vlcisci, quia plurimis sceleribus tuis offensus est, filiam suam Michol, sicut Saul Davidi, tibi tradit, ecclesiæ suæ custodiā tibi committi permittit: tu verò illam negligenter obseruas. Caue igitur, ne super te ira Dei de cælo descendat, nisi opportunum tibi remedium adhibueris. Quamobrem frater licet adiutores tibi sint, quibus ad volandum per huius sæculi aera iuuari possis, quantum tibi possibile fuerit, hæc time, & diligenter aufugito, sunt enim periculosa nimis, quæ semper serui Dei maxime timuerunt.

I. Reg. 18.

Ex libro Genesis apparet, quòd quamuis sanctus Patriarcha Iacob filium suum Ioseph videre magnoperè desiderabat, cū magno tamen timore in Agyptum se conferebat. Dicit enim illic sacratus textus Deum illi iam iter facienti dixisse: Ego sum fortissimus Deus patris tui noli timere, descende in Agyptum. Ex quibus aperte colligitur sanctū senem timidum processisse: alioquin enim non ei diceret Dominus: noli timere. O bone Deus siquidem filium tam potentem, totiusque regni gubernatorem in Agypto habebat, quid illuc ire timebat? Hoc forsitan vir sanctus verebatur, ne filij sui Ioseph potentia occasione esset superbiæ cæteris fratribus, ne uel illos proteruos efficeret, aut ad dignitates illic expetendas commoueret. Beati qui hoc timet, siquidem tanta inde superbia, atque expetito solet exoriri. Idcirco clementissimus Iesus dilectis discipulis suis petitionē illā non concessit; sed dixit eis: Calicem quidem meum bibetis. O quāta est indulgentia, Deum te inuitare, cibisque suis te cibare, & vase suo potare. Quasi maxima sibi facta fuisset indulgentia, & beneficium, dixit Aman: Regina Hester nullum alium vocauit ad conuiuium cum Rege præter me apud quem & cras cum Rege pransurus sum. Quid igitur

Gene. 46.

Hester. 4.

igitur erit ad Dei conuiuium inuitari? Vnde quò magis homines, 33
 à Deo diliguntur, eò abundantius ab eo hoc diuino calice potan-
 tur. Et sic dicitur de Angelis illis, quos vidit Beatus Ioannes, habē-
 tes phialas plenas ira, & verberibus Dei: & quartus Angelus effu-
 dit phialam suam in solem, quam dicit Beatus Gregorius labo-
 res significare, quibus iusti quasi sol clari, atque illustres affligun-
 tur, super quos non guttam quidem, sed totam phialam dicit ef-
 fundi. Et de ipsismet amicis Dei nomine filiarum Sion dicit Za-
 charias: Et bibentes inebriabuntur quasi vino, & replebuntur vt
 phialæ. Super quo dicit D. Greg. hoc dici, quia amici Dei pluri-
 mis sese offerent laboribus, atque etiam corpora sua in sacrificia
 Deo gratissima immolabunt. Hoc beneficium contulit Domi-
 nus suis sacris Apostolis, quòd tam alacriter hunc mortis calicē
 biberent, vt dixerit Beatus Paulus: Sed & immoler supra sacrifi- 34
 cium, & obsequium fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omni-
 bus vobis. Id ipsum autem & vos gaudete, & congratulamini mi-
 hi. Dicit hīc Sanctus Apostolus, se propter fidei, atque Euange-
 lij ministerium immolari, atque occidi: seque propterea maximè
 gloriari, Philippen sibusque de laboribus ob Iesu Christi fidē to-
 leratis gratulatur, eosque rogat, vt de tanto bono sibi etiam gratu-
 lentur. O Beate Paule, quis te quæso hanc Philosophiam docuit?
 quod mortem omnibus huius sæculi laboribus terribiliorem tam
 hilari animo suscipias, vt amicos tuos ad gaudendum, tibi que gra-
 tulandum inuites? Profectò quando vsque ad tertium cælum ra-
 ptus fuisti, tunc istam Philosophiam didicisti: illic vtique tibi re-
 uelatum fuit, non esse condignas passiones huius sæculi ad futu-
 ram gloriam: vbi hæc perspexit, illic etiam quam desiderabile es- 35
 set propter Deum tormenta perferre cognouit. Huius sapientiæ
 ipsum Deum habuit doctorem, sic ipse Dominus testatur: Ego
 (inquit) ostendam ei quanta oporteat eum pro nomine meo pati.
 Quomodo hæc illum docebis Domine? Quomodo? Ego illi to-
 tum bonum ostendam, cuius amore, atque desiderio tantopere in-
 flammabitur, vt ad illud impetrandum nullum huius sæculi labo-
 rem suscipere recuset. Ecquis enim cum gloriam viderit, ad eam
 comparandam vniuersa tormenta non patietur? Et quamuis nos
 eam non viderimus, in enarrabilia tamen & æterna bona esse cre-
 dimus, quæ Deus illis præparauit, qui in hoc sæculo propter eum
 æquo animo tormenta patiuntur. Quæ cum ita sint fratres charis-
 simi

36 simi ad bibendum calicem, quo nos Dominus potare voluerit, ful-
 ciamur: vt calicis eius participes effecti cælestis ipsius Domini
 gloriæ consortes effici mereamur. Amen.

Feria VI. post. Dñicā. I I. in Quadragesima:

*Homo quidam erat Pater familias, qui plantauit vineā,
 &c. Matth. 21.*

EXPONATUR ad literam tota parabola. Vnū ex ijs quæ
 Deus vehementius execratur, est superbia. Non solus autem
 Deus, verum & homines, qui ratione, non autem passione ducun-
 tur, eam odio prosequuntur. Vnde Salomon: Odibilis (inquit)
 corā Deo, & hominibus superbia. Nonnulli sunt homines, qui et
 si Deo sunt odibiles, hominibus tamen odiosi non sunt: superbus
 autē ab omnibus odio habetur: etenim & infernus etiam superbā
 in se animam recipiens conturbatur. Quando Balthasar in infer-
 num ingressus est, exaggerat sanctus Propheta Isaias infernū fuissē
 se conturbatum dicens: Infernus subter conturbatus est, in occur-
 sum aduentus tui. Eo quòd tam execrabilis sit superbia, maximè
 desiderabat David illa omnino carere: & sic affectuosè orabat di-
 cens: Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non
 moueat me. Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem, expulsi
 sunt, nec potuerunt stare. Valde notandum est, curnam dixerit
 Sanctus Propheta se desiderare, ne sibi pes superbiæ adueniret,
 non autem absolute Deum rogauerit, vt se à superbia liberaret.
 Dico illum hoc deprecatum fuisse, quia iusti non solum totum
 superbiæ corpus, ac molem, sed & primum etiam eius ingres-
 sum, & primum passum, ne uē ipsorum animas pede pertingat,
 maximè pertimescunt. Qui domum ingressurus est, prius pe-
 dem in limine ponit, quam toto corpore introeat. Itaque depre-
 catur vir sanctus, ne primus quidem superbiæ motus in animam
 suam ingrediatur: ne uē diabolica tētatio licet ad eum perueniat,
 operationem aliquam in anima ipsius efficiat. Etenim hoc signi-
 ficant verba illa: Nec manus peccatoris moueat me. O admirabi-
 lem exaggerationem, qua maximum periculum, quod in super-
 bia inest, aperte detegitur. Et rationē reddens Sanctus Propheta,
 ob

ob quam tantoperè superbiam execratur, dicit: Quia ibi ceciderunt peccatores. Propter illam mali Angeli ab statu suo prolapsi sunt. Itaque cælum illos sustinere nequiuit. Ut igitur hoc tātum malum fugiatur, humilitasq; à nostro diuino Magistro Iesu Christo nobis maximè commendata comparetur, vnum ex necessarioribus medijs est propriæ vilitatis agnitio. Cuius cognitionis defectus coram Deo nimis est odibilis: sicut apparet per Hieremiam, vbi referens Dominus plurimas idololatrias, atrocina, aliaque complura peccatorum mala recensens, non assignat profundamento supplicij, quòd de sceleribus illis se sumpturum esse dicit, mala, quæ illi fecerunt: sed ipsorum obstinationem, & quòd illa non cognouerunt, neque scelerum eorum cognitionem habuerunt. Et sic his verbis de illis conqueritur; & dixisti: Absque peccato, & innocens ego sum: & propterea auertatur furor tuus à me. Ecce ego iudicio contendam tecum, id est, ego te condemnabo: eò quòd dixeris: Non peccaui. Etenim nulla sunt adeò graua peccata, quæ propria cognitione dimissa facilia non reddantur: neque vlla sunt adeò leuia, quæ obduratione cognitionisq; defectu difficillima non efficiantur. Ideò quasi dispositionem ad remedium suum Propheta allegat, dicēs: Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper, (ait sanctus Propheta) peccatum meum præ oculis fero, ne vquam me superbire patiatur. Oculos enim in tam absurdo, atque horribili spectaculo, quale est peccatum, constituens, quomodo non confundar, atque à me ipso contemnar? Quod si homo virtutem in se aliquam senserit, in Deum oculos iniiciat: nam in solis conspectu sidera non lucent. Vir prudens, qui Deum ante se habet, nec se, nec virtutes suas animaduertit, omnia nihil esse videtur. Sic faciebat Propheta ipse cum diceret: Et substantia mea tãquam nihilum ante te. Singularis est etiam via, quæ ad hanc cognitionem ducit, considerare peccata, quæ alij admittunt, à me etiam posse committi: vt sic in mei ipsius contemptum deueniã. Plutarchus refert Platonem in virtute, suiq; cognitione magno perè profecisse, aliorum delicta videntem: cum enim illa perspexisset, intra se ipse dicebat: quomodo superbire, aut apud se aliquid æstimari potest homo, qui talia peccata perpetrare potest? si quidem autem ego vniuersa aliorum peccata perpetrare possum, quare me non negligam? O admirabilem viri prudentiã! Et enim

Hierem. 2.

Psalm. 50.

Psalm. 38.

Plutarch.

cx

6 ex aliorum peccatis, vnde nonnulli indignationis, ac murationis occasionem assumunt, ad sui cognitionem, atque contemptum excitatorem ipse faciebat. Quamuis verum sit ad hanc peccatorum, propriæque vilitatis cognitionem, & exinde humilitatem impetrandam hæc, & alia plurima remedia adhiberi consuescere: vnum tamen ex efficacioribus est diuinæ potentia, magnitudinis, beneficiorumque cognitio. Nihil euidentius maximam nostram miseriam comprobare potest, quàm Deum potentiam, probitatem, sapientiamq; suam in nos ab his terrestribus rebus, quas diligimus, compescendo adhibuisse, nec tamen id nobis (libero arbitrio remanente) in animũ inducere potuisse. Quid amplius de hominibus dici potest, quàm cum Deus vt illos ad se attraheret, omnia, quæ potuit, atque etiam (si ita dici potest) plus quàm potuit, effecerit. (Etenim Deus mori non poterat, tale autẽ artificium exquisiuit, vt verè nunc dici possit: Deus pro hominibus mortuus est) nec tamen isthæc omnia ad illos bonos reddendos, atq; à sceleribus cohibendos suffecisse? Hæc est maxima perueritatis nostræ comprobatio, quæ nos vndique circuit, atq; conuincit. Quando morbi medicinis non obtemperant, aut illi sunt grauisissimi, aut homo ille pessimæ est complexionis. Cum igitur videamus quàm malè, atque negligenter infinitæ Dei potentia, atque probitati obtemperemus, quid aliud dici potest, nisi aut morbos scelerum nostrorum esse grauisimos, aut nos adeò malos esse, vt tanta hæc, tamque efficacia remedia leuibus morbis non medeantur? Hæc omnia significat quòd Christus Redemptor noster in hodierna sancti Euangelij lectione dicit, se vineæ suæ fecisse, ostendens se ad eius culturam nihil intentatum reliquisse: omnia tamen modicum profuisse. Postquàm ipse Dominus per Isaiam Prophetam dixerat: Vineam suam in cornu silio olei, id est, in loco excelso, atque vberissimo à se fuisse plantatam, atque in ea totam curam, ac diligentiam necessariam à se fuisse adhibitam, addidit dicens: Nunc ergo habitatores Hierusalem, & viri Iuda iudicate inter me, & vineam meam quid est quòd debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? An quòd expectaui, vt faceret vvas, & fecit labruscas? O Deus infinite maiestatis, atque ineffabilis potestatis, nunquid Domine istud dicens vires, atque potentiam tuam non comminuis? An non est hoc potestati tuæ derogare? cum dicas humana corda ad obedientiam tui à te redigi

simile.

Isai. 5.

non posse? Respondeo hoc non esse potentia eius derogare, sed duritiam, pertinaciamq; nostram exaggerare. Nam si Deus nos capillis apprehenderet, atq; in cælum perduceret (sicuti nos sperare videmur) potentiam suam potius nos cogendo, quam prohibitatem flectendo, voluntatesq; nostras ad ipsius amorem inclinando demonstraret. Hoc autem esset, ut ait Thaulerus ex cælo brutorum animantium carcerem efficere, non autem domicilium præmij quo afficiendi sunt homines, qui amore commouentur, spe inuitantur, ac ratione ducuntur. Et ita Doctor ipse verba illa interpretatur, quæ Dominus in Cruce dixit: Consummatum est. Id est iam nihil est quod non tentauerim, quodque non fecerim, quod homines ad me querendum, atque diligendum commouere possit. Quocunq; se vertant, res inuenient quæ illis occasionem sint pudoris, atque confusionis, nisi mihi seruerint: quibusque ad me diligendum stimulentur. Beatus Ioannes dicit se vocem de cælo audisse dicentem: Proiectus est accusator fratrum nostrorum, dzmon ab illa voce hominum accusator appellatur. Veruntamen alium urgentiorem maiorisque fidei accusatorem, nos in die iudicij habituros esse arbitror: quod erit totum artificium quod Deus ad nos sanctificandos quæruit, ex quo tam parum fructus percepimus. Hoc fratres mei si attente perpendere-mus, nos magnopere deterret.

Vinea est hic credentium status, quem Deus habet in terrarum quem vineæ nomine nūcupauit propter fructum amoris, & charitatis, quem se ex illa percepturum sperat, qui quidem in diuinis literis vinum dicitur. Et sic dicitur sponsæ: Guttur tuum sicut vinum optimū dignum dilecto meo ad potandum labijs, & dentibus illius ad ruminandum. O mirificam exaggerationem, in qua quantum Deus hominum amore delectetur, aperte detegitur: cum dicat hic sancta Scriptura postquam ipse eum bibit, labia relingere: hoc etenim facere solemus, cum quid edimus, quo maxime delectamur; aviditas enim delectationem parit, delectatio verò rem gustui efficit dulciorem.

Est autē valde notādū hīc amorē guttur appellari. Et ratio est: quia quæadmodū in gutture vox conflat, atq; illic vires suas ut audiatur, assumit: sic opera nostra nō plus apud diuinās resonant aures, quā quatenus in gutture, hoc est in charitate formātur: illic enim tātas accipiūt vires, ut dicat D. Paulus: Si tradidero corpus meum,

meū, ita ut ardeā: charitatē autē non habuero, nihil mihi prodest.

Ideò non absque mysterio dixit sponsus: Vulnerasti cor meū in vno crine colli tui. Non dixit, capitistui, sed colli tui. O rem admirabilem! quod tantus Deus rei tam parue amore capiatur. In hoc voluit Dominus significare quantumuis minimum sit opus, dummodo ex charitate procedat, fieri non posse quin Deo placeat statimque ad eius cor vulnerandum perueniat, quantumuis nihil aliud sit, nisi vas aquæ frigidæ. Ideò dicit: in vno crine colli tui, id est, in vno minimo opere ex charitate procedente. Hoc autem talis charitatis est guttur, ut in sulca, atque insipida quæque iucunda perficiat: atque omnia in dulcorem conuertat. Ecquid pretij pro gutture illius qualitatis daretis, ut quicquid, licet fel amarissimum, per illud præteriret, in mellis dulcedinem vertetur? Hæc igitur est charitatis efficacia, quod omnia in suauitatem conuertit: ieiunia, disciplinas, cilicia, atque etiam, & martyriū dulcorat: si minus ardentissimos Martyres interrogate: qui cum super candentes carbones iacerent, super odoriferos flores se sedere iudicabant. Etenim hæc charitas est tanquā vinum, quod (si ita dici potest) Deum inebriat, atque extra se fecit exire.

Ita Beatus Dionysius, Audendum est (inquit) & hoc pro veritate dicere, quod ipse omnium causa per abundantiam amantissimæ bonitatis extra se ipsum fuit ad omnia existentia. Hanc vineam innumerabilem Angelorū sepe Dominus circūiit. Cum Rex Syriæ milites suos misisset ad Eliseum Prophetam apprehendendum, puer Elisei videns cohortem maxime timuit, sanctus autem Propheta Dominum exorauit, dicens: Domine aperi oculos pueri huius, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit; quia ecce mons plenus equorum, & curuum igneorum in circuitu Elisei. Si hoc Dominus nunquam vnum iustum obseruat, quanto maiori vniuersam Ecclesiam suam protectione custodiet? Nec verò illam Angelis circuire contentus est, sed ipse met se illius vallum constituit. Et hoc significant verba illa Prophetae dicentis: Domine ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos. Et alia translatio dicit: Sicut scuto, dilectione coronasti nos, id est, circumvallasti nos. Et Chaldaica paraphrasis sic habet: veluti clypeo, voluntate bona coronabis nos. Hæc omnia significant clementissimum Deum nostrum bona voluntate sua, charitate, ac misericordia quasi scuto nos vndique circuire, atque

Cant. 4

Dionysius lib. 4. de cales. His rarch. 4. Reg. 6.

Psal. 5.

Thaulerus

Apost. 12

Cant. 7.

simile.

1. Cor. 13.

1. Reg. 23. custodire. Etenim hinc coronare, idem est quod circumdare, seu circuncingere nos ad modum coronæ. Sic legitur quod Saul, & eius exercitus circuncingebat David ad modum coronæ.

Hæc vinea quondam in Hebræorum potestate fuit: quia eam illis Dominus locavit: *Et peregrè profectus est.* Hic incipit assignari occasio, ex qua eorum ingratitude processit, quæ fuit absentia patris familiæ. Arbitrati quippè sunt Dominum fructus vineæ nullo vnquam tempore ab eis esse petiturum, & hoc stultè opinantes fecerunt quod in hodierna sancti Euangelij lectione fecisse dicuntur. Ideò dicitur: Non est Deus in conspectu eius: inclinatae sunt viæ illius in omni tempore. Et seruus ille malus dixit: Moram facit Dominus meus venire. Et sic multa mala perpetrare ausus est. Talis dicitur esse Deus, qualem mali eum contemplantur: cum Deus ubique per essentiam, præsentiam, atque potentiam existat, quia vt Propheta Hieremias nobis scriptum reliquit: Cælum, & terram ego impleo. Quia malis Deus longè videtur abesse, idcirco peregrè discessisse dicitur.

Hæc fraudulenta opinio vniuersum ferè mundum destruit, scilicet, quia Deum à nobis longissimè distare putamus, nec nobis persuademus, illum tam cito ad rationem à nobis exigendam venturum esse opinamur: sed nobis ad gaudendum, atque peccandum, & postea ad poenitentiam agendam tempus non defuturum esse iudicamus. Diabolus enim breuissimam quidem hominis vitam in cordibus nostris longissimam esse depingit. Pictores in rebus depingendis tali vtuntur artificio, vt cum omnes æquæ in eadem depictæ sint tabula, aliæ propius, & aliæ procul esse videantur. Sic facit Diabolus: qui diem obitus nostri, qui quidem omnibus est proximus, eo artificio depingit, vt quàm longissimè à nobis distare videatur: vt sic nos ad omnia mala, quæ vult, possit attrahere. Hoc artificio miserum adolescentem meretrix illa fefellit, & ad suasturpitudines allexit, de qua in prouerbij sermo habetur. Dixit enim: Veni, inebriemur vberibus, & fruamur cupitis complexibus donec illucescat dies: non est enim vir in domo sua, abiit via longissima: sacculum pecuniæ secum tulit: in die plenæ lunæ reuersurus est in domum suam. His verbis illum decepit, dicens virum suum longè abijisse, plurimasque secum pecunias, ad complura negotia conficienda detulisse, & ita non tam citò esse reuersurum. Et ibidem dicitur: statim eam sequitur quasi

18 quasi bos ductus ad victimam. In his verbis primum detegitur, quomodo caro nostra per diabolum sollicitata miserum spiritum falsa spe longissimæ vitæ fallit, quò voluptatibus, alijsque compluribus vitijs indulgeat. Secundò meretricis domus, vbi Deus offenditur, quanuis plurimis cortinis, atque tapetibus exornata sit, carnificium quoddam esse demonstratur. Hic namque sacra Scriptura dicit, meretricem hanc adolescenti dixisse: Intexui funibus lectum meum stravi tapetibus pictis ex Ægypto. Et tamè subdit inferius: sequitur eam quasi bos ductus ad victimam. Ecce quomodo eadem illam locum victimæ, atque occisionis appellat. O maledicta domus vbi tot occiduntur animæ. Hoc est carnificium Sathanæ. Hinc infelices luxuriosos adducit. Neque verò ei capistrum defuit, quibus infelicem hunc gregem in hanc domum 19 includat. Etenim nonnulli sunt homines, qui in hoc officio Sathanæ deseruiunt, & alios ad peccandum inducunt. O scelestissime nūquid tibi non sufficit animam tuam perdere, vt quid & alias conaris euertere? Non sufficit quò Deum tu persequaris, quare & alios, qui eum insectentur, exquiris. An ne tanto illum odio prosequeris, vt illum à te offendi nō sis contentus, sed exercitum etiā confles, quo huic optimo Domino bellum inferas? quæ nam tibi damna contulit, propter quæ aduersus illum similitatem geras? O Deus infinitæ maiestatis, verba mihi Domine, atque efficaciam concede, vt quanta animi contentione oportet de hoc negotio sermone habeam. Dicite fratres, scitis ne vtrum aliquod sit carnificium huiusmodi in hoc populo. Proh dolor! quomodo hoc dicam? Quomodo hoc dicam? nonne sanguineis lachrymis lamentandum est, quòd cum vniuersæ civitati quantumuis magnæ vnū carnificium occidendis pecoribus sufficiat, vnde toti Reipublicæ carnes deferuntur, in singulis tamen vicis sit vnū animarum carnificium, vbi quotidiana illarum cædes exercetur? Cumque animalium carnificium ferijs sextis, vigilijs, atque quadragesimis sit oclusum: his tamen turpissimis carnificina spiritalis semper pateat? O clementissime Domine, tu per ineffabilem clementiam tuam his malis remedium adhibe. Hæc omnia ex diurnæ vitæ falsa spe proficiscuntur, & ex eo quòd mali virum via longissima abijisse, id est, peregrè patrem familiam profectum fuisse sibi persuadent. Ne autem fallamini infelices peccatores: nam vt Diuus Paulus ait. Cum dixerint: pax, & securitas, tunc

repentinus eis superueniet interitus.

Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos, ad agricolas ut acciperent fructus eius, & agricola apprehensis seruis eius, alium vero lapidauerunt. O terribilem atrocitatem, sic Dei nuncios, sanctos Patriarchas, atque Prophetas tractari, qui etiã ab irrationalibus, & insensibilibus creaturis ingenti honori haberi consuecunt. Qui vnquam agni coram pastore suo adeo mites extiterunt, sicut leones coram Daniele Propheta cum in eorum lacu fuit immissus? Qui serui, aut œconomi tam diligenter vnquam domino suo seruerunt, quàm corui Eliæ Prophetæ alimoniam ministrarunt? Quæ vllò vnquam tempore nauis tutiores deduxit nautas, quàm venter ceti Ionam asportauit? Quæ moenia fortius ciues alicuius vrbis protexerunt, quàm ignis tres illos pueros in fornace Babylonis inclusos muniuit? Quid igitur? cum bruta animantia insensibilesque creaturæ Prophetas, ac seruos Dei, tanto respectu venerentur, vos Isaiam medium ferra conscidistis: Hieremiam alapis percussistis: Moſen, nisi ad tabernaculum confugeret, lapidare voluistis: quibus verbis tanta iniquitas satis dignè poterit explicari?

*Iterum misit alios seruos plures prioribus, & fecerunt illis similiter. Nominissime autem misit ad eos filium suum, dicens: Verebuntur filium meum, agricole autem videntes filium dixerunt intra se. Malitia vtiq̃e hominum cum Dei probitate certabat, ait Beatus Chrysostomus. Eo autem probitas hæc Dei peruenit, ut vnigenitum filium suum eis miserit: Hic profecto Deus miserationum suarum cumulum, atque fastigium collocavit, & maiori iure dicere nunc potest: quid debui facere vineæ meæ, quod non fecerim? Cum enim per Isaiam Prophetam hæc verba dixerat, nondum actualiter in homines hoc contulerat beneficium. Hoc autem ineffabili beneficio ita abusi sunt, ut dixerint: *Hic est hæres, venite occidamus eum, & habebimus hereditatem eius. O obstependam ingratitudinem! O terribilem abominationem! O cælum, O terra, O insensibiles creaturæ super tantum scelus admiramini: ut sanctus Moyses horum scelestissimorum hominum iniquitatem exaggeraret, dixit: Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui. Hic verò ulterius Iudæorum malitia procedit, quando quidam eò peruenerunt, ut in creatorem suum violētas manus inferrent, eumq̃; tam atroci morte interimerent. O fratres in Christo Iesu nunc ego vos**

interrogo,

24 *interrogo, vtrum hoc etiam de nobis dici potest, cum huius diuini Patris tantopere obliuiscamur, Historiographus quidam refert, adeo crudelem pestem, humanæque reminiscentiæ corruptionem in Æthiopia fuisse grassatam, ut homines parentum liberorumque suorum nomina obliuiscerentur, neque etiam suorummet vocabulorum ipsi meminissent, quod ex magna cadauerum multitudine, quæ in quodam prælio procubuerant, prouenisse dicit. Sic vtiq̃e tanta inter nos spiritualis pestis grassatur, atque adeo immemores effecti sumus, ut ne diuini quidem Patris, ac Domini nostri Iesu Christi nominis, nisi ad illud blasphemandum recordemur: nec liberorum, minus autem proximorum nostrorum ad eis subueniendum meminerimus. Nostri etiam ipsorum immemores sumus, quales nisi essemus, aliter vtiq̃e, me-*

25 *lius, scilicet, ac sanctius ac viuimus, viueremus.*
In his autem, quæ mortaliter delinquimus, contemplamini nos iterum Iesum Christum crucifigere, sicut affirmavit Diuus Paulus, dicens: Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei. Ad hoc tantum malum scelestissimi illi homines propter cupiditatem peruenerunt, sicut ipsi detexerunt, dicens: *Et habebimus hereditatem eius.* Ex quo apparet quàm merito dixerit Diuus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas. Et ideò subdidit, dicens: Tu autem ô homo Dei hæc fuge. Ex his Sancti Apostoli verbis apparet quàm difficilis sit sanatio humana cupiditas. Vnus, & alter arboris ingens ramus abscindi sine labore non potest. Arboris autem radicem euelli, multo quidem difficilius, ac laboriosius est. Plurimæ etiam manus, & vires ad eam euellendam requiruntur. Diabolus tanquam arborem in hocerbe malitiam inferuit, cuius vnus ramus est gula, alius luxuria, alius superbia: huius autem arboris radicem sanctus Apostolus cupiditatem esse testatur. Magno labore opus est ad efficiendū, ut vorax gulam a se expellat, atq̃; ut carnalis, ac libidinofus continentiæ terminis sepe teneatur: ad auarū autem conuertendū, eiusq̃; cor a rebus terrestribus abstrahendum longè maximus labor exigitur. Si filius tuus ab hostibus captiuis ductus est, difficilis est redemptio: si verò in inhumanorum, barbarorumque hominum manus deuenit, qui humanis carnibus vescuntur, quid remedij est, nisi Deus miraculū faciat? Vniuersi peccatores sunt serui diaboli, ut summa veritas affirmavit, dicens: Omnis, qui facit peccatū, seruus est peccati. In

Gene. 3.

auaro autem ulterius proceditur: non enim captius tantum dia- 27
boli est, verum & eius etiam esca. Hoc verò à me primùm dictum
esse putatis? Audite ipsum Deum, cum serpenti malediceret, di-
centem, Terram comedes cunctis diebus vite tue, id est, vt Diuus
Augustinus exponit: Cibus tuus erunt peccatores terreni, quorū
corda cupiditate plena sunt: qui quē oculos suos statuerunt decli-
nare in terram. Hi sunt eius esca: nam in illo hominum genere
maximam operationem, diabolus efficit. Illos quē in se ad eò in-
corporat, vt mirum sit animam ab hoc vitio exire, vt autem mihi
fidem adhibeatis, animaduerte quales, quantas quē in corde Iu-
dæ radices egerit auaritia, & quæ diuinus eius Magister efficit,
vt peccatum illud ab eius visceribus euelleret. A postolum suum
illum creauit, faciendi miracula potestate donauit: suomet corpo-
re in cœna cibauit, seuerissimè illum comminatus est, nihil tamē 28
horū profuit. Liberet nos Deus à tali pertinacia, & à malo, quod
tam profundè in humano corde radicatur. O quot sunt hodie in
mundo similes his qui dicunt: *Venite occidamus eum, & habebimus
hæreditatem.* Etenim se locupletari, hæreditates quē habere nō posse
arbitrantur, nisi Iesum Christum verum Deum occidant. Hoc
est, existimant se viuere, atque familiam suam alere non posse,
nisi peccent, contractus quē illicitos, atque vsurarios faciant. Et
sicut diuitias in peccato lucrantur, ita eas etiam in peccato deper-
dunt, sicut significauit Dominus per Michæam Prophetam, di-
cens de quibusdam temporalibus diuitijs: Omnes mercedes eius
igne comburentur, rationem quē assignans dicit, quia de mercede-
dibus meretricis congregatæ sunt, & vsque ad mercedem meretri-
cis reuertentur. Quali diceret, qua via comparatæ sunt, eadem di- 29
spersibunt: Male parta, male conseruantur, atque etiam occasione
sunt, vt etiam & bene parta simul cum eis male dilabantur. Qui
nimium comedit, & stomachi cruditatem, atque inuersionem ha-
bet, crudos, atque digestos in simul cibos euomit. Sic qui aliena
bonis suis commiscet, vtraquē plerumquē perdit.

simile.

Est etiam valdè notandum quod venientem hunc hæredem ad
vinee suæ fructus exigendos ingrati illi agricolæ tam immaniter
occiderunt. Super quo satis hodie, quod deploretur, exiit, cum
plurimos, quia quod sibi debetur, exposcunt, afflictos videamus:
neque enim debitores debitū negare contenti sunt, ad quod etiã
transuersos adducunt textus: verum etiã quando hæc non suffi-
ciunt,

30 ciunt, eos comminationibus deterrent, gladijs cædunt, ac morte af-
ficiunt. Hoc autem à potentibus huius sæculi crebrius fit: poten-
tiæ quippe suæ innituntur. Vna ex præcipuis rationibus, quas
diuinæ literæ assignant, quare Deus diluuiò mundum destruxit,
fuit quia Gigantes erant super terram, ac si dicerent: vires, atque
potentia, qua Deus illius temporis homines corroborauit, eos su-
perbos, tyrannos quē effecit: cum Deus vires illis concesserit, qui-
bus deberent paruulis, atque imbecillis fauere. O diuites, atque
potentes sæculi quantopere Dei beneficijs abutimini. Audite
quid dixerit Deus filijs Israel. Transibitis per terminos fratrum
vestrorum filiorum Esau, & timebunt vos. Videte ergo diligen-
ter, ne commoueamini contra eos: & paulò post, cibos emetis ab
eis pecunia, & comedetis, aquam emptam haurietis, & bibetis.
31 Prius eos admonet, vt cibos emant, & postea comedant: non au-
tem è conuerso, aquam quē emant, & ex puteis ipsi exhauriant,
non autem vt alienis brachijs illam hauriri faciant. Etenim paupe-
res illi, quia eos vehementer timerent, loqui non audent. Ideò
dicit. Timebunt vos. At nè ad potentiam vestram, eorum quē ti-
morem, sed ad æquitatem, quam facere debetis, attendite. O si ad
hoc respiceretis ij, qui vos in terra potentes experimini, quot pec-
catis obuiaretis, quot quē debita solueretis, quæ creditores vestri
à vobis exigere non audent, ne fortè illos occidatis, aut potentia
vestra opprimatis.

Gen. 6.

Dent. 25

Hic est hæres, venite, occidamus eum. Ecquid cupidus homo non fa-
cit, ne aliena bona restituat? Nunquam audijstis de illo maximo
32 Labyrintho Cretensi, ad quem facilis erat ingressus, omnibus au-
tem exire volentibus difficillimus egressus. Tot enim, tam quē
perplexos parietes habebat, vt illinc exire impossibile videretur.
In quo Minotaurus inclusus morabatur, qui omnes illuc intran-
tes edebat. Talis est avari crumena, est quasi labyrinthus tot pa-
rietibus, ac loculis intricata, vt pecunia, quæ semel in eam in-
troierit, sero, aut nunquam exeat. Mallet avarus vitam amittere,
quàm male parta restituere. Habet in corde Minotaurum, quæ
est cupiditas vniuersa deuorare desiderans. Quapropter caueant
patres confessarij ne talium hominum verbis fidem adhibeant,
præsertim quando debitum est magnæ quantitatis: considerent
illos esse, sicut canistra in aqua inclusa, quæ quādiu illic sunt,
aqua sunt plena: at vbi primū illinc auferuntur, tota illis aqua diffun-
ditur.

Gene. 3.

auaro autem ulterius proceditur: non enim captius tantum dia- 27
boli est, verum & eius etiam esca. Hoc verò à me primùm dictum
esse putatis? Audite ipsum Deum, cum serpenti malediceret, di-
centem, Terram comedes cunctis diebus vitę tuę, id est, vt Diuus
Augustinus exponit: Cibus tuus erunt peccatores terreni, quorũ
corda cupiditate plena sunt: qui quę oculos suos statuerunt decli-
nare in terram. Hi sunt eius esca: nam in illo hominum genere
maximam operationem, diabolus efficit. Illos quę in se adeò in-
corporat, vt mirum sit animam ab hoc vitio exire, vt autem mihi
fidem adhibeatis, animaduertite quales, quantas quę in corde Iu-
dę radices egerit auaritia, & quę diuinus eius Magister efficit,
vt peccatum illud ab eius visceribus euelleret. A postolum suum
illum creauit, faciendi miracula potestate donauit: suomet corpo-
re in coena cibauit, seuerissimè illum comminatus est, nihil tamè 28
horũ profuit. Liberet nos Deus à tali pertinacia, & à malo, quod
tam profundè in humano corde radicatur. O quot sunt hodie in
mundo similes his qui dicunt: *Venite occidamus eum, & habebimus
hereditatem.* Etenim se locupletari, hæreditates quę; habere nõ posse
arbitrantur, nisi Iesum Christum verum Deum occidant. Hoc
est, existimant se viuere, atque familiam suam alere non posse,
nisi peccent, contractus quę illicitos, atque vsurarios faciant. Et
sicut diuitias in peccato lucrantur, ita eas etiam in peccato deper-
dunt, sicut significauit Dominus per Michęam Prophetam, di-
cens de quibusdam temporalibus diuitijs: Omnes mercedes eius
igne comburentur, rationem quę assignans dicit, quia de merce-
dibus meretricis congregatę sunt, & vsque ad mercedem meretri-
cis reuertentur. Quasi diceret, qua via comparatę sunt, eadem di- 29
spersibunt: Male parta, male conseruantur, atque etiam occasione
sunt, vt etiam & bene parta simul cum eis male dilabantur. Qui
nimium comedit, & stomachi cruditatem, atque inuersionem ha-
bet, crudos, atque digestos in simul cibos euomit. Sic qui aliena
bonis suis commiscet, vtraquę plerumquę perdit.

simile.

Est etiam valdè notandum quod venientem hunc hæredem ad
vineę suę fructus exigendos ingrati illi agricolę tam immaniter
occiderunt. Super quo satis hodie, quod deploretur, existit, cum
plurimos, quia quod sibi debetur, exposcunt, afflictos videamus:
neque enim debitores debitũ negare contenti sunt, ad quod etiã
transuersos adducunt textus: verum etiã quando hæc non suffi-
ciunt,

30 ciunt, eos comminationibus deterrent, gladijs cędunt, ac morte af-
ficiunt. Hoc autem à potentibus huius sæculi crebrius fit: poten-
tię quippe suę innituntur. Vna ex præcipuis rationibus, quas
diuinę literę assignant, quare Deus diluuiò mundum destruxit,
fuit quia Gigantes erant super terram, ac si dicerent: vires, atque
potentia, qua Deus illius temporis homines corroborauit, eos su-
perbos, tyrannos quę effecit: cum Deus vires illis concesserit, qui-
bus deberent paruulis, atque imbecillis fauere. O diuites, atque
potentes sæculi quantopere Dei beneficijs abutimini. Audite
quid dixerit Deus filijs Israel, Transibitis per terminos fratrum
vestrorum filiorum Esau, & timebunt vos. Videte ergo diligen-
ter, ne commoueamini contra eos: & paulò post, cibos emetis ab
eis pecunia, & comedetis, aquam emptam haurietis, & bibetis. 31
Prius eos admonet, vt cibos emant, & postea comedant: non au-
tem è conuerso, aquam quę emant, & ex puteis ipsi exhauriant,
non autem vt alienis brachijs illam hauriri faciant. Etenim paupe-
res illi, quia eos vehementer timerent, loqui non audent. Ideò
dicit. Timebunt vos. At nè ad potentiam vestram, eorum quę ti-
morem, sed ad æquitatem, quam facere debetis, attendite. O si ad
hoc respiceretis ij, qui vos in terra potentes experimini, quot pec-
catis obuiaretis, quot quę debita solueretis, quę creditores vestri
à vobis exigere non audent, ne fortè illos occidatis, aut potentia
vestra opprimatis.

Gen. 6.

Deut. 25

Hic est hares, venite, occidamus eum. Ecquid cupidus homo non fa-
cit, ne aliena bona restituat? Nunquam audistis de illo maximo
32 Labyrintho Cretensi, ad quem facilis erat ingressus, omnibus au-
tem exire volentibus difficillimus egressus. Tot enim, tam quę
perplexos parietes habebat, vt illinc exire impossibile videretur.
In quo Minotaurus inclusus morabatur, qui omnes illuc intran-
tes edebat. Talis est auari crumena, est quasi labyrinthus tot pa-
rietibus, ac loculis intricata, vt pecunia, quę semel in eam in-
troierit, sero, aut nunquam exeat. Mallet auarus vitam amittere,
quã male parta restituere. Habet in corde Minotaurum, quę
est cupiditas vniuersa deuorare desiderans. Quapropter caueant
patres confessarij ne talium hominum verbis fidem adhibeant,
præsertim quando debitum est magnę quantitatis: considerent
illos esse, sicut canistra in aqua inclusa, quę quãdiu illic sunt,
aqua sunt plena: at vbi primũ illinc auferuntur, tota illis aqua diffun-
ditur.

dirur. Sic etiam hi ad confessarij pedes constituti bonis propositis ³³ pleni sunt, seque omnia, quæ illis iubentur, facturos esse promittunt, postquam autem illinc recedunt, omnia illis proposita effunduntur, ita, ut nè illorum quidem gutta remaneat.

Qua parabola proposita, Iudæos Dominus interrogavit dicēs: *Cum venerit Dominus vinea, quid faciet agricolis illis? Qui cum eam de se dici non intelligerent, contra semetipsos sententiam protulerunt dicentes. Malos male perdet, & vineam suam locabit alijs agricolis.* Tunc eis Dñs explicuit, illos hoc esse supplicio dignos: quod & ipsi percepturi erant, dicens. *Idè dico vobis, quia auferetur a vobis regnum Dei.* Non solum autem propter ipsorum scelera vineam amiserunt, quod est Dei populum esse, sanctamq; eius legem obseruare, & ipsius obedientiæ esse subiectos: verum & terram etiã perdidit, & sic per vniuersum orbem dispersi, atque afflicti in ³⁴ cedunt. Et eos hoc supplicio Dominus comminatus est, vbi postquam eis quædam scelera fugere præcepit, eis dixit. Ne polluamini in omnibus, quibus contaminatæ sunt vniuersæ gentes, quas ego eijciam ante conspectum vestrum: & quibus polluta est terra: cuius ego scelera, visitabo, ut euomat habitatores suos. Caute ergo ne & vos similiter euomat, cum paria feceritis: sicut euomit gentem, quæ fuit ante vos. Quod & opere Deus adimpleuit. Nam propter ipsorum peccata, atque idololatrias, sæpenumero ad exterarum regionum captiui ducti sunt. Veruntamen captiuitates illæ citò finitæ sunt: hæc autem captiuitas infidelium Israel hucusque durat, atque durabit, eò quòd alterum peccatum idololatria grauius commiserunt, videlicet, quia Deum suum occiderunt. ³⁵

Aperte vidistis fratres quomodo hi in foelices cum quid facerent, non intelligerent, aduersus semetipsos sententiam protulerunt. O miseros nos! Si Deus nobis nunc parabolas proponeret, cum tot sint scelera nostra. Profecto nosmetipsos condemnaremus. Nunquid non meministis sententiæ, quam David contra seipsum tulit, quando Nathan ei parabolam ouis adduxit. Qui nesciens se aduersus semetipsum loqui, dixit. *Viuit Dominus, quoniam filius mortis est vir, qui fecit hoc.* Quid igitur nos dicemus, si turpitudines, cupiditates, ambitiones, similitatesque nostras in parabolis nobis Deus depingeret? Præcipue vero cum hæc mala postquam tot à Deo beneficijs affecti sumus, operemur?

³⁶ mur? cumque singulare hoc, atque ineffabile redemptionis donum acceperimus: atque vineam suam Deus Hebræis abstulerit, nobisque tradiderit? Postquam Diuus Paulus dixit. *Christo confixus sum cruci.* Vno autem iam non ego, viuit vero in me Christus: huius rei causam subdidit dicens. *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Tot pro vniuersali illo beneficio Beatus Paulus Deo gratias agebat, ac si pro se vno Dominus mortem subiisset: nam tantum singulis quibusque profuit, quantum si pro vno quoque sigillatim offerretur. Sicut Sol vnicuique tam peculiariter illucescit, ac si illi soli ortus esset, Quid igitur nos respondebimus, qui post hæc omnia, tam tepidi, atque inimici crucis Christi sumus? Idcirco quando gloriosus Baptista prædicare coepit, cum iam Christus redemptor noster in mundum venisset, dicebat. *Iam securis ad radicem arboris posita est.* ³⁷ Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Pro quo alij præsentis temporis verba posuerunt: scilicet exciditur, & in ignem mittitur, quod maiorem vim habet, quasi rem iam præsentem, vel saltem prominentem nunciaret ijs, qui ex tam diuino beneficio fructum non percipiunt. O quantopere nos oportet illa verba semper memoria tenere, quæ Dominus dixit per Hieremiam Prophetam. *Eru dite (inquit) Hierusalem ne forte recedat anima mea à te: & ponam te terram desertam, inuiam: & inhabitabilem: siquidem hoc Dominus propter ipsorum scelera dereliquit, quare & nos, cum peiores illis simus, idem supplicium non timemus? Scitis quare Deus nunc aliam nouam orbis partem à nobis longissime distantem mari detexit? quia iam illum nostri forsitan tædet, & illuc vineam suam transferre conatur.* Verum dicet quispiam, Nonne facilius erit ex malis Christianis bonos efficere, quàm ex Ethnicis illis, qui Deum nunquam cognouerunt? Dico quodam modo ex parte operis facilius esse, bonum Christianum ex Ethnico, qui nunquam Christianus fuit, quàm ex malo Christiano probum effici. Si quis ægrotat eò quòd cæpas, porros, rudesque cibos comederit, potest ei medicus mederi gallinis, perdibusque eum cibans, alijsque preciosis medicinis adhibitis: quando autem quis preciosis vescens epulis, saluberrimamque sumens medicamina infirmatur: ecquod ei remedium potest adhiberi? Christianus, qui diuina sacramenta suscipiens, rem sacram ³⁸ concio-

Galat. 2.

Matth. 6.

Simile.

concioneseque audiens infirmatur, quibus medicinis curari potest? ipsis utique sacramentis: veruntamen difficilius, siquidem per ingritudinem reincident. Ethnici autem, qui eò quòd rudibus vascuntur epulis errorum, mentisque oculos obscuratos, atque caliginolos habent, ægrotant: si animis illuminarentur, quandoquidem post lapides abeunt, eosque tanquam Deos venerantur, melius, atque ardentius Deum verum sequerentur. Quæ cum ita sint dilectissimi fratres, à sceleribus nostris resipiscamus, antequam à Deo deseramur: oportuna occasione utamur: peccata nostra lamentemur, veramque illorum poenitentiam agamus, suamque nobis Dominus gratiam conferet, qua cælestis gloria comparatur, Amen.

Dñica. III. in Quadragesima. 1

Erat Iesus eijciens demonium, & illud erat mutum, &c. Lucæ. 11.

Gene. 2.

Joan. 5.

Isai. 28.

T S I Deus septima die requieuit ab vniuerso opere, quod patrarat, nihilominus tamen verum est quod Christus redemptor noster dixit, Pater meus vsque modo operatur: & ego operor. Nam perfecta vniuersi orbis fabricatione semper animarum salutem operatur: neque vllò vnquam tempore rem hanc facere cessat maxima in homines beneficia conferendo, illosque ad ea recipienda inuitando, vt sic eos ipsius amore inflammet, aliquando etiam de proteruis supplicia sumens, vt eos ad se alliciat. Et si secundus hic attractionis modus, vt Isaias testatur alienus est à Deo, qui cum decem tribuum Israel euerfionem prædiceret, statim subdidit dicens. Alienum opus ab eo: peregrinum est opus eius ab eo. Et ideo quasi inuitus illo Deus vtitur. Prior modus est infinitæ ipsius probitati conformior: atque idcirco illo crebrius vtitur. Vnde beneficia, quæ in homines confert, consultò facit, quasi opera, quibus maxime delectatur. Et hoc significant verba illa. Erat Iesus eijciens demonium, quasi opus hoc beneficij, in illum miserum hominem conferendi ex proposito, summaque animi

3 animi contentione susceperit. Et sicut rem, qua magnopere delectabatur, effecerit. Ad huius diuini Domini imitationem qui fideles sunt eius serui ea, quæ ad ipsius ministerium spectant studiosissime facienda suscipiunt: & tanquam sibi iucundissima libentissime conficiunt. Ob hoc Diuus Paulus, maxime commendabat dicens. Gratias autem Deo, quòd fuistis serui peccati: obediistis autem ex corde in eam formam doctrinæ, in quam traditi estis, liberati autem à peccato, serui facti estis iustitiæ. Non agit gratias sanctus Apostolus, eò quòd peccatores fuerant Romani: sed quia etsi peccatores fuerant, maxima efficacia, & ardentissimo cordis affectu diuinæ legis fidei obedierant. Atque idcirco dicit: obediistis ex corde: & serui facti estis iustitiæ, quasi fidelissimi serui, qui à Domini sui præceptis adimplendis non recedunt: neque caput, aut manus ab eis remouent. Et illud erat mutum.

4 Præterita hebdomada nobis ostendit sancta Ecclesia quot, quantaque incommoda diabolus in hominis spiritu operetur, per ea videlicet, quæ in filia Chananæ corpore faciebat. Quæ hodie apertius in hoc dæmoniaco declarat, qui quidem tam immaniter à diabolo vexabatur, vt ab eo mutus, surdus atque cæcus fuerit effectus. In quo suam maximum erga nos amorem sancta mater Ecclesia manifestat. Nam qui vere amat, quum dilectum de re aliqua periculosa admonet, semper veretur ne forte non adhuc fuerit intellectus, & sic iterum de eadem re illum admonet. Idcirco sancta Ecclesia sæpenumero dæmoniacos homines nobis ob oculos proponit: quia permagni nostra interest, quot, quantasque strages dæmon in anima edit, intelligere. Et hæc est vna ex rationibus, quare Deus dæmones in humana corpora introire permittit, quia magis cruciatum, cæcum, & mutum peccatorem efficiunt per peccatum. Et quanuis diabolus in animam nequit introire, exterioribus tamen ad illam evertendam sensibus vtitur. Habet se tanquam perditus, ac libidinosus adolescens, cuius omnis cura est virgines deflorandi, qui vt inæolicem virginem peruertat, dicit. Quid faciam, quia famulo meo non aperietur virginis ostium? Scio quid faciam. Virgo illa secum habet aliam adolescentulam ancillam suam, quæ cum ea simul educata fuit, quam sororis loco habet, & cum ea recumbit: veruntamen vt est infimis, atque ignobilibus exorta parentibus, ipsaque malæ indolis, facile

cile dominæ suæ honorem paruo pretio commutabit. Cum illa ergo loquitur, veste, vittisque illam exornat, quibus ipsa corrupta, atque peruersa dominam suam corrumpit, atque ad alteri cõsentiendum inducit. Quamobrem matronæ caute ne famulæ vestræ cum filiabus vestris, neque vobiscum nimium conuersentur, nam famula infimæ conditionis, atque malæ indolis paruo pretio dominam suam vendit. Ecce dæmonis artificium, quippe cum dominam, quæ est anima fallere non possit, cum famula malæ indolis, ignobilisque conditionis agit, & modico eam peruertit. Inclinata autem caro facile spiritum flectit: qui eam magno amore prosequitur, & quasi sororem habet, quacum diu in vna domo, id est, in vno supposito vixit. Sic mediante carne diabolus spiritum euertit. Et quanquam maximam habet superbiam, atque elationem, cum propter eam è cælo exciderit: tamen in tam vili loco, qualis est caro se collocare non dedignatur. Ut enim te Deo reddat odibilem, vilissimum quemque totius orbis eliget locum. Quando dæmones facultatem à Domino petierunt, in porcos ingrediendi, ut quid tam obsequium locum illos petijisse suspicamini? Ut dominis eorum patientiam deperdere facerent. Vir primarius si venationi deditus est, quau tumuis perpolitus incedat, in profundissimum quenque limum se vsque ad humeros immittet, ut illinc aptius in ceruum, aut aprum sagittam dirigat. Sic diabolus, ut animam venetur, nihil facere dedignabitur, in absurdiorum, fetidiorumque porcis locum se immitti eliget. Et si (ut vera fatear) iam suspicor nunc non tot inuentionibus ad animas aucupandas opus esse: adeo enim mitia sunt animalia, ut ex quocunque loco tela sua dæmõ ad libitum possit immittere, illaque occidere, Adeo corrupti sunt hodie homines, ut, si diabolus dormire posset, tuto dormire posset. Nam homines iam sibi ipsis aliisque peruertendis sunt diaboli. Et sicut Diuus Paulus non cõtentus est dæmones malos appellare, sed quia primi iniquitatis inuectores extiterunt, ideo eos spiritualia nequitie in abstracto nũcupat: dicẽs illos esse ipsam nequitiam: sic etiam nonnulli sunt homines, qui propter ipsorũ malitiam nouos peccandi modos exquirunt: de quibus dicit Regius Propheta. Da illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam ad inuentionum ipsorum, secundum opera manuum eorum tribue illis: redde retributionem eorum ipsis: & in opera ma

Simile.

Ephes. 6.

Psal. 127.

num eius destrues illos, & non ædificabis eos. Hæc verba nõ dicuntur per modum orationis, sed prophetiæ supplicij, quod Deus sumpturus est de ijs, qui tanta cum malitia peccant. In quibus verbis Deus tremendum reuelauit arcanum, scilicet, quod ij, qui ex pura malitia peccant, & cum illa vitiorum inuectores sunt, aliosque ad peccandum inducunt: subita, atque improvisa digni sunt morte: ut æternaliter condemnentur: & quod hos sæpenumero mors in medio scelerum ipsorum, & actualiter peccantes occupat: dicit enim: & in opera manuum eius destrues illos, & non ædificabis eos, scilicet, ut poenitentiam agant. Onimis obstupenda verba! quæ prudentia, aut quæ ratio est in hominibus, nisi hæc audientes toto corpore contremiscant? Hæc utique cælum, ac terram stupore sufficiunt operire. O incommutabilis Deus per clementiam tuam te deprecor, ut nos tantũ malum doceas euitare.

Et cum eiecisset dæmoniu, locutus mutus, & admirata sunt verba. Quidam autem ex ijs dixerunt. In Beelzebub principe demoniorum eicit dæmonia. O bone Iesu, o Angelorum gloria, benedictum sit nomen tuum per infinita seculorum sæcula, Amen. Quia cum inter homines viueres, totq; taq; præstãtia in eos beneficia conferres, has tibi gratias retulerunt, ut magnificentissima tuæ diuinitatis opera diaboli virtuti tribuerent. Ecquid aliud ex malitia nostra poterat sperari? quid autem aliud, nisi bonum nostrum ex tua immensa probitate poterat dimanare? Vnusquisque qualis est, taliter operatur. Quis amodo contristabitur, quia sua bona opera detrahuntur, & vitio vertuntur: cum non defuerint infernales linguæ, quæ in sanctissimis Iesu Christi filij Dei operibus defectum esse iudicant? Siquidem in operibus vestris semper aliquid reperietur, cui iniqui hominis lingua valeat adhærere. Sagitta immissa fuit Regi Achab in vltimo prælio, quod cum Rege Syriæ gessit, quæ, etli ille armis munitus incedebat, qualis Rex in prælium se coasferre solet, in inermem tamẽ corporis partem deuenit, & sic illum occidit. Quantumcunque homo virtutibus munitus existat, cum tamen homo sit, nõ deerit pars vlla inermis, cui mala lingua possit adhærere ac vulnus infligere. Atque ideo non tanto iure potest homo conqueri, quia de se murmuratur. Filius autem Dei, qui sic vndique puritate munitus extitit, ut nequaquam in eum malæ linguæ sagitta posset introire, & tamen hæc iniuriam patiensissime

2. Reg. 20.

riissime tolerauit, in quo maximo nobis patientiæ fuit exemplo. ¹²
 Fratres in Christo Iesu, in hunc mitissimum agnum oculos con-
 ijcite, qui cum posset imperare, ut terra aperiretur, holque mali-
 gnantes viuos deuoraret, noluit hoc facere: sed efficacissimis ra-
 tionibus eis comprobauit, quàm falsæ illorum cogitationes es-
 sent. At, est hic dubium scitu dignissimum: quod ex illo verbo,
 In Beelzebub principe demoniorum, exoritur. Videlicet vtrum
 inter Diabolos principatus existat? Ad quod respondeo quod
 sic. Nam tantopere hominum bonis dæmones inuident, ut ad
 hanc inimicitiam, atque inuidiam conseruandam vnum princi-
 pem constituent: atque ut homini efficiant, qui Deo obtempe-
 rare, atque submitti noluerunt: nunc tam peruersæ, atque ini-
 quæ creaturæ, qualis est Beelzebub humiliantur, eiusque impe-
 rio subiiciuntur. ¹³ O quot sunt hodie in mundo, qui in hoc diabo-
 los imitantur, qui ut proximis suis noceant, atque ut vtilitates,
 honoresque quos experunt, consequantur: honori, grauitati que
 suæ derogantes cum hominibus infimæ conditionis amicitias
 incunt, & cum illis conuersantur, quibus ab illa necessitate ab-
 strahere vel minimum quodque verbum loqui dedignarentur. Etiam
 in illo verbo, quod Dominus inferius dixit, scilicet, quod diabo-
 lus ad animam quam amiserat, recuperandam, assumit alios se-
 ptem spiritus nequiores se, maximum desiderium, quo nos de-
 struendi flagrant, aperte detegitur. Ex quo etiam inferatur quod
 sicut in dæmonijs sunt superiores, atque inferiores, & quâto sunt
 natura sublimiores, tanto sunt malitia nequiores. Siquidem assu-
 mit nequiores se, assumit superiores se: quippe tam inuidi, atque
 crudeles sunt contra nos. Quemadmodum vnus dux ad alterum ¹⁴
 præstantiorem se, fortioresque habentem milites auxilium peti-
 turus confugit: præ nimio consequendæ victoriæ desiderio, sic
 vnus diabolus non ab alijs inferioribus se deposcit auxilium, sed
 superiores atque potentiores in adiutores assumit tantopere vi-
 ctoriam à nobis reportare desiderat. O miseros nos, inter tot, tam
 que potentes hostes tam alto sopore dormientes. Per ineffabi-
 lem Dei charitatem vos deprecor dilectissimi fratres, ut hæc attē-
 ta animi consideratione perpendatis, quod quanta vos cautione, at
 que vigilantia viuere oporteat, cognoscatis. Notate autem
 qua mansuetudine mitissimus Dominus probat, illos longè opi-
 nione falli.

Dicit

¹⁵ Dicit etenim sanctum Euangeliū: *Ipsæ autem ut vidit cogitationes*
eorum, dixit eis: Omne regnum in se diuisum, &c. O quanta experiētia
 cōperitur hæc sentētia: cur corruit domus? quia parietes alij ab alijs
 segregantur, & tabulæ clauis inuicē connexæ dissoluntur, & sic
 in terrâ vtraque prolabantur. Maceræ ex disparatis lapidibus cōpo-
 sitæ nō innititur edificiū, quod firmū, ac stabile perseueret. Quod
 si calce adunati sunt lapides, quâuis rotundi sint firmū persistit
 edificiū: & quo grauius eis pondos imponitur, eō firmior efficitur
 paries: ex coniūctis pilis fortissimus funis efficitur: quod si segre-
 gata sint, nullā habent vim, sed statim abscinduntur. Idcirco meri-
 to dixit Diuus Hieronymus: *Cōcordia res parue crescunt: discor-*
dia verò maxime dilabuntur. Quando is fuit status: regni celestis in
 quo dissensio, atque diuisio esse potuit, sicut reuera fuit magna il-
 lius pars desolata est. Nunc autē quia in concordia constitutū est
¹⁶ (sicut ait Iob, quis facit concordiam in sublimibus suis) ne vnū qui
 de ex incolis eius deperdi potest. Aliquādō habitatores cæli viato-
 res fuerunt, & ad visionē Dei iter fecerunt: neque verò tunc defuit
 seditiosus quisquā, qui inter eos diuisionē inseruit: & sic regnū il-
 lud magna ex parte periuir. Alterū regnū huic cōtrariū est regnū
 inferni: in quo quia Diaboli in maledicta quadā concordia viuūt,
 cū nunquā se conuersuros esse decreuerint: ideò nullū vnquā ex
 eius habitatoribus perdet. In eos enim dissensio nequit introire,
 ita ut vnus dicat, illos malefecisse, quomodo peccauerunt: sed cun-
 cti in vna maledicta obstinatione perseuerant: ex qua nunquā re-
 cedere poterant: sicut ait Dauid: *Superbia eorū, qui teoderūt, ascē-*
dit semper. Aliud regnū est mediū inter hæc duo regna, videlicet
¹⁷ mundus in quo bona cōcordia est, qualis est adunatio bonorū: est
 etiā & altera mala concordia, qualis est congregatio malorū, qui
 ad malū faciendū adunantur, atque conueniunt. Quia verò (quæ
 est malitia, ac miseria nostra) pauci hanc concordiam, quæ ex chari-
 tate, procedit, obseruant: totusque mundus simultatibus, atque discor-
 dijs est plenus: hoc est magnū indicium, ex quo conijci potest, illū
 citò esse finiendū. Hæc mala prædicēs nos comminabatur Isaias
 propheta cū diceret: *Væ multitudini populorū multorū, ut multi-*
tudo maris sonatis, & tumultus turbarū sicut sonitus aquarū mul-
tarū rapietur, sicut sonitus montiū à facie venti. *Væ* (inquit San-
 ctus Propheta) *seditiosis hominibus, qui nolūt in pace viuere.* Hi
 enim tanquā puluis in sublimi loco constitutus, vbi ventus ma-

Tom. ij.

zz.

gno

Simile.

Similia.

Iob. 25.

Ipsal. 73.

Ipsal. 17.

quo imperu aspirat, dispergetur, atq; deficient. Hac efficacissima ratione probat Dominus se non in nomine Beelzebub demonia eijcere. Nam cum infernale regnum eternum futurum sit: nulla in eo est discordia, nec alij diaboli alios ab humanis corporibus expellunt.

Neque verò contentus est bonus Iesus hanc rationem adducere: sed statim aliam subdidit dicens: *Si ego in Beelzebub eijcio demonia, filij vestri in quo eijciunt?* Plerumque verba hæc: Filij vestri, declarari mihi videtur. Postea enim addit Dominus: Ipsi iudices vestri erunt: quasi dicat: Vos videtis Discipulos meos potestate, quam à me receperunt, demonia eijcere: quod æqui bonique consulitis, si quidem de illis nihil dicitis. Cum idem opus in eis atq; in me perspicatis, si ad opus, non autem ad personam respiceretis, idem de illis, atque de me diceretis. Cum verò non operis quidem defectu sed vestramet ipsorum malitia moueamini, qua me execrabili odio prosequimini: hinc est quod de me, non autem de illis murreratis. Vultis dignoscere, utrum iudex passione, an verò ratione, atque æquitate ducatur? attendite an idem vitium æquè in omnibus puniatur: si personarum acceptator non est, idem de vno vitio in omnibus supplicium sumet: cum verò iudicem propter vnum peccatum de aliquo supplicium sumere, cum alio autem idem vitium dissimulare perspicitis, merito suspicari potestis, illic non iustitiam quidem, neq; culpæ puniendæ desiderium, sed malitiam, atq; passionem aduersus alterum delinquentem dominari. Nam si ille iustitiæ zelo, culpæque odio duceretur, vbicunq; illam reperiret, non imponem relinquere deberet. Vultis cognoscere, quando alicuius opus condemnatis, utrum iudicium illud, atque opinio ex passione ne proficiatur, an verò ex ipsius operis defectu proveniat? opus illud in alterum transferte, à quo nunquam fuistis offensi. Cumque in utroque æquè malum opus esse iudicabitis, sequitur operis defectum vos ad illud condemnandum commouisse: sin autem opus illud in amico vestro constitutum vobis non malum esse videtur, aperte colligitur, defectus, non in opere quidem, sed in malitia vestra, qua ad personam respicitis consistere. Hoc argumento utitur hodie Christus Redemptor noster. Opus quippe suum in alieno capite constituit, illud à se in discipulos suos transferens. Siquidem autem in eis bonum erat: etiam in se bonum, atque irreprehensibile esse comprobatur.

Dicit

21 Dicit ulterius: *Porro si, id est, si quidem in digito Dei eijcio demonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.* Et nisi malitia vestra impediremini, huius loci plenissimi regni Reges efficeremini. Plato in *Cratilo* dicit: Ex bono bonum, ex pulchro pulchrum, ex Rege Rex. *Plato in Cratilo.* Ecquis bonus, sicut Deus? seu potius: quis bonus, nisi Deus? Nemo utique bonus nisi solus Deus. Ecquis pulcher ut Deus? verum ecquis pulcher, nisi Deus? Ecquis Rex similis Deo? At quis supernus Rex, nisi Deus? quia ipse est Rex Regum. Ex Dei probitate probitas nostra, ex Dei pulchritudine pulchritudo nostra: denique ex Dei regno nos Reges Spiritus Sancti gratia, atq; oleo unctos esse dimanat. Et sic dicit Beatus Petrus: Vos autem genus electum, regale sacerdotium quasi Reges (inquit) liberos vos esse oportet: caute ne tributarij sitis, gulæ, luxuriæ, superbiæ, siue cui

1. Pet. 3.

22 cunque alteri peccato.

Aliam efficacissimam rationem Dominus addit dicens: *Cum fortis armatus custodit atrium suum, &c.* Siquidem autem ergo diabolum homini dominantem supero, atq; inde repello, evidenter sequitur, me illo esse fortiorē. Ex his verbis, ex quibus Divinus Magister rationem hanc commouit, maxima animæ in peccato existētis miseria demonstratur, cum à diabolo tam pacificè custodiatur. Exaggerans Isaias propheta Babylonis calamitatem, quasi maximum infortunium retulit illam ab hominibus relinquendam, & à feris esse colendam, dicens: *Nec ponet ibi tentoria Arabes, nec pastores requiescent ibi, sed requiescent ibi bestię, & replebuntur domus eorum draconibus, & habitabunt ibi struthiones.* O quam terribilis esset visu civitas huiusmodi. Quanto autem 23 terribilior esset visu anima à Deo derelicta? in qua demones requiescunt? quæ mala non afferēt miseræ animæ bestię tam horribiles, atq; crudeles? præsertim cum in ea pacificè commorentur? dicitur anima pacificè à diabolo possideri propter modicas vires, quibus liberum arbitrium post peccatum mortale pollet: etsi magno quidem robore ac fortitudine viget, quandiu in gratia perseverat. Quia autem vires hæc illi ex gratia dimanabāt: neque enim illi naturales erant: amissa gratia, ipsæ etiam amittuntur. Et sic explicās Divinus Hieronymus verba illa Osee Prophete dicentis: *Comederunt alieni robur eius, dicit per hos alienos peccata designari, quæ liberi arbitrij robur, hoc est gratiam adimunt: qua perdita non potest, ita ut antea tentationibus repugnare.* Animadvertite: non utique dico, liberum arbitrium sine gratia nihil profus efficere

Isai. 13.

Hier. sup. Osee. 7.

posse (Etenim hoc esset error) sed dico, illud vbi primū gratiā amittit, imbecillū, & sine viribus remanere: quamobrē ex vno in alterū peccatū corrui. Scotus hanc similitudinē adhibet: Accipe (inquit) vas vndiq; perforatū, in illud aquam iniiciens, si vna manu aquā, ne per eius foramina diffundatur, cōtinere velis, totū vas nō poteris operire, quia manū tuam magnitudine superat. Et sic altera parte operita per alteram aqua diffunditur: quā si eadem manu operire velis, altera, quā antea tegebat, disco operita remanebit. Ita que impossibile est illud vna manu totū operiri. Cor fatui quasi vas cōtractū: ait Sapiens: Nullus est amētiore peccatore. Tot autē in libero arbitrio habet foramina, quot peccatis animā habet infectā. Et sic quando per vnā partē ab ira se tutari conatur, per alterā ei superbia ingreditur. Si à luxuria se vult defendere, per aliud foramen inanis illi gloria obrepit, & cetera. Nequit enim se vndiq; pro pugnare. Postquā Deus Hebræis legē dedit, plurima eis propter eius obseruantia beneficia promisit, illosq; hostiū suorū dominaturos esse pollicitus est. Sin minus omnia se illis ablaturū, eosque ab hostibus offendi permittarū esse, dixit. Corruetis (inquit) corā hostibus vestris, & fugieris nemine persequēte. Quod autē corporaliter illis promisit, idē nobis spiritualiter pollicetur, videlicet, quod nisi diuinam ipsius legē obseruauerimus, inimicos nostros, hoc est peccata superare nequibimus: quin potius nos ab eis deuincemur. Itaque peccato nō posse resistere, poena est peccati: & sic peccatoribus meritō dici potest: Corruetis corā hostibus vestris. Quid autē: nūquid peccatores nō sunt humi prostrati? nonne iam corruerūt: sic vtique. Quare igitur dicitis: corruetis? dico corruetis, quia malus adhuc prior esse potest: neq; enim vires habet, quibus omnibus malis sibi adueniētibus valet resistere: multo autē minus exire potest ab eis, in quibus iam antea morabatur. Et ita dicit Diuus Isidorus, hominē post lethalem culpā esse tanquā nauim contracto malo in medio mari constitutam, quam nec nauta vltorius ducere, nec retrorsum retrahere potest: sed quocunque venti aspirent, illuc impellitur. Sic anima perditā gratia, malum, quo ducebatur, amisit. Tunc nauta quod est liberum arbitrium, non potest eam ducere quod vult. Sed quocunque tentatione, peccati que vento hoc atque illuc impellitur. Cū igitur anima sit ita corrupta, diabolusque tanta cum malitia atque potentia illam occupet, atque eius dominetur, ex his oportet

27 tet vos intelligere quā merito dicitur eā in pace possidere. Hec itē Deus significauit, qui de diabolo loquēs dicit: Sub vmbra dormit in secreto calami in locis humētibus: dicēs illū dormire, significat quāta cū tranquillitate peccatores possideat. Sigillatim verò hīc tria illorū genera designat: in quibus magnas agit radices, videlicet, sub vmbra, hoc est in remisso, atq; negligenti: & in secreto calami, hoc est, in hominibus vacuis, ac vanis. De iustis dicitur tāquā scintillæ in arundinetis discurrēt. Etenim iusti quasi igneæ scintillæ, inter peccatores viuunt. In his igitur inanibus arundinibus, inter quas cū plurimi iusti, qui tanquā igniculi peruolāt, cōmorētur, neque verò eas inflāmare sufficiunt, Diabolus lenter ac pacificè cōmoratur. Et in locis humētibus, hoc est, in turpibus, ac libidinosi hominibus. In hoc triplici peccatorū genere peculiari 28 ter asidet Sathanas. Cū igitur diabolus tāta in hominibus dispositionē reperiatur: cumq; peritissimus, atq; expertissimus sit, ecquid non faciet? Miles, qui decem annos in prælijs versatus est, tam longa bellicarum rerum experientia pollet, vt facillè ceteros milites antecellat. Cū ergo dæmon miles veteranus sit, atque ab initio mundi homines tentare, atque oppugnare consueuerit, quid faciet? Valde etiam notandum est, quod quemadmodum latro facilius in lutea domo, quā in fortissima arce comprehenditur. Sic diabolus facilius à paupere, quā à viro nobili & diuite potest expelli, in quo quidem tāquā in arce munitissima cōmoratur. Maximo quippè Dei auxilio opus est ad vnum istorū conuertendum. In his etiam verbis: In pace sunt omnia, que possidet alia inueteratorum peccatorum, terribilis miseria declaratur, videlicet, quod cū peccatum ex se terribile quoddam peccatoris tormentū sit, in tantā insensibilitatem homo deueniat, vt in eo pacificè, atq; tranquillè velit existere: rideatq; & delectetur, credens se propter illud æternis inferni cruciatibus fuisse cōdēnatum. Ecqua maior miseria in hac vita poterit esse hac? Exaggerat Spiritus Sāctus cor peccatoris inferni exēplar esse, dicēs: Frequēter enim præoccupant pessima redarguēte conscientia, cū sit enim timida nequitia, data est in omniū condemnationē. Sēper enim præsumit perturbata conscientia. Dimittit vtique Deus conscientia, vt ipsa peccatorē persequatur. Vult eā esse tanquā vmbra, quæ quocunque se homo cōtulerit, eū comitetur. Sic dixit Deus Cain: Si malè egeris, statim in foribus aderit peccatū tuum. Pecca-

posse (Etenim hoc esset error) sed dico, illud ubi primū gratiā amittit, imbecillū, & sine viribus remanere: quam obrē ex vno in alterū peccatū corrui. Scotus hanc similitudinē adhibet: Accipe (inquit) vas vndiq; perforatū, in illud aquam iniiciens, si vna manu aquā, ne per eius foramina diffundatur, cōtinere velis, totū vas nō poteris operire, quia manū tuam magnitudine superat. Et sic altera parte operata per alteram aqua diffunditur: quā si eadem manu operire velis, altera, quā antea tegebat, disco operata remanebit. Ita que impossibile est illud vna manu totū operiri. Cor fatui quasi vas cōfractū: ait Sapiens: Nullus est amētiore peccatore. Tot autē in libero arbitrio habet foramina, quot peccatis animā habet infectā. Et sic quando per vnā partē ab ira se tutari conatur, per alterā ei superbia ingreditur. Si à luxuria se vult defendere, per aliud foramen inanis illi gloria obrepit, & cæt. Nequit enim se vndiq; pro pugnare. Postquā Deus Hebræis legē dedit, plurima eis propter eius obseruantia beneficia promisit, illosq; hostiū suorū dominaturos esse pollicitus est. Sin minus omnia se illis ablaturū, eosque ab hostibus offendi permittarū esse, dixit. Corruetis (inquit) corā hostibus vestris, & fugietis nemine persequēte. Quod autē corporaliter illis promisit, idē nobis spiritualiter pollicetur, videlicet, quò d nisi diuinam ipsius legē obseruauerimus, inimicos nostros, hoc est peccata superare nequibimus: quin potius nos ab eis deuicemur. Itaque peccato nō posse resistere, poena est peccati: & sic peccatoribus meritò dici potest: Corruetis corā hostibus vestris. Quid autē nūquid peccatores nō sunt humi prostrati? nonne iam corruerūt? sic utique. Quare igitur dicis: corruetis? dico corruetis, quia malus adhuc prior esse potest: neq; enim vires habet, quibus omnibus malis sibi adueniētibus valet resistere: multò autē minus exire potest ab eis, in quibus iam antea morabatur. Et ita dicit Diuus Isidorus, hominē post lethalem culpā esse tanquā nauim cōfracta malo in medio mari constitutam, quam nec nauta ulterius ducere, nec retrorsum retrahere potest: sed quocunque venti aspirent, illuc impellitur. Sic anima perditā gratia, malum, quo ducebatur, amisit. Tunc nauta quod est liberum arbitrium, non potest eam ducere quò vult. Sed quocunque tentatione, peccati que vento huc atque illuc impellitur. Cū igitur anima sit ita corrupta, diabolusque tanta cum malitia atque potentia illam occupet, atque eius dominetur, ex his oportet

27 tet vos intelligere quā merito dicitur eā in pace possidere. Hec itē Deus significauit, qui de diabolo loquēs dicit: Sub vmbra dormit in secreto calami in locis humētibus: dicēs illū dormire, significat quāta cū tranquillitate peccatores possideat. Sigillatim verò hinc tria illorū genera designat: in quibus magnas agit radices, videlicet, sub vmbra, hoc est in remisso, atq; negligenti: & in secreto calami, hoc est, in hominibus vacuis, ac vanis. De iustis dicitur tāquā scintillæ in arundinetis discurrēt. Etenim iusti quasi igneæ scintillæ, inter peccatores viuunt. In his igitur inanibus arundinibus, inter quas cū plurimi iusti, qui tanquā igniculi peruolāt, cōmorētur, neque verò eas inflāmare sufficiunt, Diabolus lenter ac pacificè cōmoratur. Et in locis humētibus, hoc est, in turpibus, ac libidinosi hominibus. In hoc triplici peccatorū genere peculiari 28 ter absidet Sathanas. Cū igitur diabolus tāta in hominibus dispositionē reperiat: cumq; peritissimus, atq; expertissimus sit, ecquid non faciet? Miles, qui decem annos in præliis versatus est, tam longa bellicarum rerum experientia pollet, vt facilè cæteros milites antecellat. Cū ergo dzmon miles veteranus sit, atque ab initio mundi homines tentare, atque oppugnare consueuerit, quid faciet? Valde etiam notandum est, quod quemadmodum latro facilius in lutea domo, quā in fortissima arce comprehenditur. Sic diabolus facilius à paupere, quā à viro nobili & diuite potest expelli, in quo quidem tāquā in arce munitissima cōmoratur. Maximo quippè Dei auxilio opus est ad vnum istorū conuertendum. In his etiam verbis: In pace sunt omnia, que possidet alia inueteratorum peccatorum, terribilis miseria declaratur, videlicet, quòd cū peccatum ex se terribile quoddam peccatoris tormentū sit, in tantā insensibilitatem homo deueniat, vt in eo pacificè, atq; tranquillè velit existere: rideatq; & delectetur, credens se propter illud æternis inferni cruciatibus fuisse cōdēnatum. Ecqua maior miseria in hac vita poterit esse hac? Exaggerat Spiritus Sāctus cor peccatoris inferni exēplar esse, dicēs: Frequēter enim præoccupant pessima redarguēte conscientia, cū sit enim timida nequitia, data est in omniū condemnationē. Sēper enim præsumit perturbata conscientia. Dimittit utique Deus conscientia, vt ipsa peccatorē persequatur. Vult eā esse tanquā vmbra, quæ quocunque se homo cōtulerit, eū comitetur. Sic dixit Deus Gen. 4. Cain: Si malè egeris, statim in foribus aderit peccatū tuum. Pecca-

Mt. 8.

tum te aperto ore persequitur, ut siue in fluuio, siue in via, siue in 30
periculoso aliquo loco supplantationem tibi moliatur, qua te in
infernum precipitet. Dixit Beatus Petrus Simoni Mago: In felle
amaritudinis, & in obligatione iniquitatis video te esse. Aduerti-
te quo vocabulo peccatum appellauerit: felle (inquit) amaritudi-
nis, quia peccatum ex natura sua humanum cor amaritudine, atq;
angustia replet. Quod cum ita sit, obstupendum tamen est, quan-
ta cum pace, ac voluptate nonnulli in peccato mortalium viuunt. Nō
nulli sunt mercatores locupletissimi, qui tam assuefacti sunt per-
cipiendis incommodis, ut vix illa iam sentiant. Ideo quippe di-
ctum est prouerbiū: Mercatoris aures habere: quibus postquam
nuntiatum est nauim eius mercibus onustam naufragium fecisse,
aut tale mercimonium perditum fuisse: tam hilares, sicut antea re-
manent, atque in forum læto vultu cum alijs locuturi prodeunt. Et 31
plurimi magnates Hispani debitis onusti tam alacres incedunt, ac
si ne obolum quidem deberent: alij verò cum drachmam debeant,
vix possunt requiescere. Si admirabile est magna detrimenta nul-
lam mercatoribus afferre tristitiam, neque magnates grauibus de-
bitis nō contristari: quanto magis obstupendi sunt visu homines
sceleribus onusti, tot tantisque incommodis affecti, plurimisque
pœnarū debitis astricti, & tamen tam læti, atque cōtenti, ac si om-
nia, quæ fides prædicat, mendacium ac fabulæ essent. O terribile
calamitatem! Ecce fratres mei maledictum peccatorum statum.
Quocirca vos clementissimorum viscerum Iesu Christi nomine
adiuro, ut vestri metipsorum misereamini, nūc cum à Deo ad pœ-
nitentiā conuocamini: cum quæ ipse vobis gratiam offert, manum
quæ cælestis auxiliij porrigit, quò ex huius teterrimi tyranni pote-
state prodeatis. Quid igitur dicitis? vultis ne? an nō? quid statuitis?
O quantum vobis bonum adueniret, si iam ex huius miseræ serui-
tutis vinculis dissolui velletis.

Concludit tandem dominus aliam rationem adducens. *Qui (in-
quit) non est mecum, aduersum me est: & qui non colligit mecum, disper-
git, id est, non inuocat vnum contrarium alterum contrarium ad
effectus suos producendos. Non accersit nix ignem ad frige faciē-
dū, neq; ignis nix ad comburendū. Sunt enim effectus eorū con-
trarij, ego (ait bonus Iesus) & diabolus sumus, cōtrariorū effectiū
nā ego fide, atq; amore coniungo: ille autē odio, ac similitate di-
spergit. O quot viros optimos coaceruat Deus in sanctis religioni-
bus,*

33 bus, & in rebus publicis Christianis, quot in iusto virtutes accu-
mulat, quantamque diuinæ voluntati suæ conformitatem in eo
constituit. Postquam Dominus dixerat per Ezechielem: Effun- *Ezec. 26.*
dam super vos aquā mundā, & mundabimini ab omnibus iniqui-
tamentis vestris, & dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum
ponā in medio vestri, dicit inferius: Multiplicabo eos sicut gregē
hominū, ut gregem sanctū, ut gregem Hierusalem in solennitati-
bus eius. O quàm diuinæ pollicitationes. Dicebat quippe Deus à
se coniungendum esse gregē, non bestiarum quidē, qui sunt pec-
catores. Hi enim appetitibus suis, non verò ratione ducuntur: sed
hominū rationalium, qui non passione quidē, sed ratione ducerē-
tur. Neq; verò contentus est dicere: Gregem hominū, sed addidit
etiā dicens: Gregē sanctum. O quot sancti greges sunt in sacris re-
ligionibus, Nā etsi inter laicos plurimi sunt virtute præditi: maior
34 tamen huius status pars est perditorū hominū: in religionibus, au-
tē sunt greges sancti: sicut gregē Hierusalē in solennitatibus eius:
quando scilicet ad solennitates properabant, & sacrificia offere-
bant, pinguesq; sanos atq; immaculatos agnos immolabāt. O bea-
rum gregem, qui sanctum & immaculatum Deo sacrificium no-
uit offerre! hoc est, Iesu Christi Redemptoris nostri munus, san-
ctorum virorum greges accumulare. Et sic vbi nos legimus: Nos *Psal. 78.*
autem populus eius, & oves pascuæ eius. Beatus Augustinus le-
git: Et oves manus eius. Quis te condidit o Christiane? quis te in
lucem edidit? quis te sacco indui fecit? quis te in istos angulos in-
clusit? nisi præpotens manus Domini, eiusque infinita virtus, at-
que potentia? Nunquid nisi Deus te sua potenti dextera tange-
ret, tu tibi persuadere posses, ut tam arctam, atque pœnitentem
35 viuēdi rationē eligeres? Dominū igitur fratrem charissime, assiduis
gratiarū actionibus, laudibusq; extolle, atq; glorifica, qui tot in te
cōtulit beneficia, teq; seruatorū suorū gregi cōiūxit. Cōtra verò dia-
boli officiū est, in humano corde odia seminare, animāque à diui-
na charitate, proximorumque amore segregare. Siquidem igitur
Christi filij Dei, & diaboli tui contrarij sunt fines, atq; operatio-
nes, euidenter sequitur diuinum Saluatorem nequaquam dæmo-
nis potentia ad effectus suos faciendos esse vsurum.

His omnibus finitis, conuersus est Dominus ad hominē à quo
diabolum expulerat, dixitque ei: *Cū immundus spiritus exierit ab ho-
mine, &c.* quasi dicat, cane tu o frater, qui iā sanus factus es, ne ite-
rum

rūm in peccatum mortale prolaboris, ne diabolus tui iterū domi- 36
netur. Nam licet ex vno repulsus alios plurimos, in quibus more
tur, inueniat, est tamē sicut auarus, qui quantō plures diuitias ac-
quirat, tantō plures adhuc desiderat: nec quousq; illas cōparet, re-
quiescit. Sic Sathanas est nimis auarus, cupidusq; animarum, quō
plures destruit, eō plures euertere concupiscit: & hoc desiderio, ac
siti æstuans dicit: *Reuertar in domum meam vnde exiui.* Hoc verbum
maximē Christianorū hominū cōfusiōni esse deberet, videlicet,
quod adeo securē diabolus se animæ dominari iudicet, vt habita-
tionē suam illā esse dicat: O quāta est hęc nobis ignominia. Dicit
quippe Sathanas, se nihil æstimare, quod ab anima expellatur, cū
paulō pōst ad eā rediturus sit. Et hoc est quōd hīc Dñs demōstra-
re voluit, videlicet quā facilē homines vitijs aditum patefaciunt, à
quibus iam liberati sunt. Nōnulli quippe sunt homines, qui Deū
non habent, nisi tempore Quadragesimæ, nec toto quidē isto tē- 37
pore, sed illius parte: quōd cū diabolus intelligat, cōfidenter ad
hanc animā, quam domū suam esse ducit, reuertitur. Et cū vene-
rit, inuenit eam scopis mundatam. Scopa immunditiam tantūm
abstergit, quæ humo non adhæret: ad lutū autem, & cespites euel-
lendos, qui solo inhærent, opus est batylo: Idcirco in his verbis o-
stendit Dominus, vnam ex causis, quare tam cito in peccata rein-
cidimus, esse, quia passiones & affectiones, malosque mores, à cor-
de non femouemus, atque radicitus euellimus. Beatus Matthæus
hanc ipsam historiam recensens, dicit: Inuenit eam vacantem, &
scopis mundatam. In quo denotat diabolus ex otio nostro ad re-
deundum occasionem assumere. Ideo D. Paulus, cū dixisset:
Nolite locū dare diabolo, remediū adhibet, vt laboret vnusquisq; 38
operādo manibus suis q̄ bonū est. Ille enim diabolo aditū patefa-
cit, qui sanctis exercitationibus nō intēdit. Ideo noluit Dominus
in integrū annū, aut mensem, nec hebdomadā quidē coniunctim
filij Israel manna concedere: sed voluit, vt illud quotidie, exce-
pto die Sabbato colligerent. Vt significaret, nos quotidie opera-
ri ac indies promereri debere, excepto Sabbato, per quod cælestis
beatitudinis requies significatur: vbi comedemus, & perfruemur
ijs, quæ in hoc sæculo promeriti fuerimus. Dicit etiam, quōd in-
uenit eam ornatam. Lectus optimē constructus, atque exorna-
tus videtur hominem ad recubandum in ipso inuitare. Hęc or-
namenta sunt peccati occasiones. Quemadmodum, qui exorna-
tam,

39 tam, pulcherrimisq; tapetibus perpolitam habet domum, hospi-
tem ad morandum in ea inuitat: sic qui domi suæ occasiones ha-
bet, diabolus incitat, vt ad ipsum redeat. Idcirco loquens Domi-
nus quomodo Hebræi destructuri essent gentes, dixit: *Aras eo- Deuter. 7.*
rum subuertite, & confringite statuas, lucosque succidite, & scul-
ptilia comburite. Omnia vtique Deus funditus præcipit euerti.
Memoriam etenim peccati penitus oportet oblini. Moyses vitu Exod. 33.
lum, quem filij Israel adorarunt, contriuit, in pulueremque con-
uertit, atque illum populo bibendum tradidit: vt significaret, ne
puluerem quidem peccati in homine remanere debere, sed om-
nia consumi oportere. Quod quando homo non facit, sed aliquas
occasiones relinquit, arbitrans illas parum nocere posse, quia mi-
nimæ sunt, ex illis occasionem, & audaciam accipit diabolus, vt
40 redeat. Cumque non solus, sed septem alijs spiritibus nequiori-
bus, atque (vt supra diximus) potētioribus se comitatus accedat,
omnes tutō ingrediuntur, & ibi pacificē commorantur: *Et sunt no-
uissima hominis illius peiora prioribus, &c.* Sic peccator ex malis, ad de-
teriora progreditur. Samson prius duobus funibus lineis, deinde Iudic. 16.
neruiceis, postea verō septem nouis funibus, fuit alligatus: quan-
to magis in Dalilæ necessitudine perseuerabat, tanto fortioribus
eum vinculis alligabat. Postea ipsa eius crines abscidit, deinde
Philistæi ei oculos eruerunt, vinctumque illudentes per vias, pla-
teas, ac tabernas deduxerunt, & exinde ad molam eum traxe-
runt: sic peccator ex malis in peiora procedit, quo vsque diaboli
eius crines, quibus caput operitur, abscindunt: per quos verecun-
dia significatur: qua deperdita eum quocunq; libet, deducunt.
41 Oculos euellunt, hoc est cæli, atque inferni considerationem ei
adimunt, nec se cælestes delicias amisisse dolet, nec inferni crucia-
tibus deterretur. Tam laxis habenis per vitia decurrit, vt eius tur-
pis, ac flagitiosa viuendi ratio per vicos, atque plateas omnibus
innotescat, & de illa vbiq; murmuretur. Illum igitur hominē hu-
ius secundæ ruinæ Dñs voluit timore deterrere, quō in accepto
bono perseueraret. Ego verō vos deprecor fratres charissimi, ip-
siusque Domini nomine adiuro, vt ex hac admonitione fructum
percipiatis, & ingentia mala, quibus hīc inconstantes homines
comminatur, maximē timeatis: atque in incepto bono effica-
cissimē perseueretis, vt diuina locupletati gratia, æterna beatitu-
dine fructi ad cælestia regna conscendere valeatis, Amen.

Feria. III. post Dñicā. III. in Quadragesi. 1

Accesserunt ad Iesum ab Hierosolymis Scribae, & Pharisaei, &c. Matth. 15.

IN hodierna sancti Evangelij lectione fratres charissimi nobis ostenditur, quàm ex animo ministri iniquitatis viris probis iniurias, calumniasque inferre suscipiunt: quantaque animi contentione Deus cum notabili etiam persecutorum ignominia ipsorum honorem propugnat. Refert sanctus Evangelista viros ex nobilioribus Synagogæ ab Hierosolymis ad Galilæam profectos fuisse, ineptam atque inutilem querelam de sacris Domini discipulis deferentes: videlicet, quia cum panem edebant, manus non abluebant. Quenquam in saxosa via pedibus offendi, non est mirandum: in latissima verò aula æquissimo laterum strata pavimento offendi, cæcorum hominum est. Et sic hos, qui absque villo offendiculo offendebantur, videns Dominus cum hac insulsa quæstione venire, cæcos appellavit, dicens: *simite illos, cæci sunt.* Sæpè etenim ad eum querelas de sanctis Apostolis deferbant. Iterum quippè conquesti sunt, qui in agro sterili spicas ad edendam die Sabbatho colligebant. Iterum, quia non ieiunabant, sicut discipuli Beati Ioannis Baptistæ. Quam de aliena vivendi ratione curam gerunt. Signum utique hoc est malæ conscientia. Profectò nusquã reperieris sanctos Apostolos de Pharisæorum vita disceptasse: erant enim virtute præditi, neque alienorum morum rationem habebant: sed totam de se curam gerabant, moresque suos solummodo perscrutabantur. Imò cum semel eos Dominus interrogaret: *Quem dicunt homines esse filiũ hominis: Sciennes Pharisæos de illo murmurare, eò quòd cum malis hominibus conersaretur, ipsosque dixisse: quare cum publicanis manducat Magister vester? noluerunt illi hoc dicere, nec de illis quicquam loqui.* Et quanquam de alienis moribus disceptare, atque murmurare nimis nocivum sit (unde mordax lingua comparata est à Propheta David sagittæ acutæ, magnoque impetu dimissæ & ardentissimis carbonibus, cum respondens interrogationi illi: *Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguã dolosam? dixit: Sagittæ potētis acutæ cum carbonibus desolatorijs.* Vbi

simile.

Matth. 12.

Matth. 9.

Matth. 16

Marc. 8.

Luc. 9.

Marc. 2.

4 Vbi Hebræi legunt: Cum carbonibus iuniperi. Carbones iuniperi diutius ignem conseruant, quàm carbones quercus, aut ilicis: & hic est ignis intentissimus. Si murmurator de terrorem in populo excitat, duobus flatibus ignem inflamat, qui toto vitæ tuæ tempore durat, honoremque tuum comburit) multo tamen maius affert detrimentum, cum de viris Ecclesiasticis, Deoque dicatis detrahitur: quibus maximum honorem, atque reuerentiam oportet exhiberi. Glossa dicit: quia cum David in spelunca Saulis chlamydis fimbriam abscidit, quia Saul erat Christus Domini, à Deo hoc supplicio fuisse punitum, quòd aliquot annos ante ipsius obitum vestibus, quas gerebat, non calefieret, sed semper algèret. Et cum Ananias Index Beatum Paulum percussisset, asperrimè ab ipso sancto Apostolo fuisse reprehensum: cui cum Ananias sacerdos esse diceretur, respondit Apostolus: *Nesciebam fratres quòd princeps est sacerdotum.* Quasi ab eo veniam petēs. Si igitur Saulis pessimi fimbriam chlamydis Davidi non licuit abscindere, nec voluit Beatus Paulus iniquum sacerdotem, qui eum iniuste puniri iubebat obiurgare: quomodo innocentem licebit infamare: qui non solum tibi non obest, sed forsitan etiam prodest? *Cauete igitur diligentissimè fratres charissimi à tanto malo.* Quod non solum Dominus in futuro, sed etiam in hoc sæculo punire consuecit. Et valdè notandũ est, quòd cum plurimi Hierosolymis scelerati homines morarentur: mali scilicet iudices sicut Pilatus, latrones, sicuti Barabbas, & alij plurimi adulteri, qualis erat Herodes: simoniaci sicut Anas, & Caiphas: hi tamen Pharisæi non dicuntur eos reprehendisse, nec minimũ quidem asperitatis verbum locutos fuisse. Tantũmodo ad Dñi discipulos obiurgandos ora, & linguas habere videbantur. Hæc est consuetudo ministrorũ Sathanæ sanctos Apostolos, & seruos Dei persequi, & de eis detrahente: tamq; de clericis, quàm de religiosis murmurare. O quantoperè de his queritur Deus per Isaiã dicēs: *Filij auguratricis, semè adulteri, & fornicariæ. Super quem dilatastis os, & eiecistis linguam? si sciretis fratres, quem illustis, & de quo detraxistis, pudore confunderemini sciēs, quantũ Ecclesiasticis, religiosisque viris debeat: qui quidem lachrymis, & forsitan etiam sanguine suo pro vobis semper intercedunt. De viro iusto dicit David: In Cathedra pestilentiæ nõ sedit. Vbi alij legunt: In Cathedra derisorum nõ sedit. Nõ enim conuersatur vir iustus*

Abbas suo per bb. 1. Reg. 24. 1. Sal. 23.

Isai. 57.

Psal. 1.

iustus cum tam peruersis hominibus, quales sunt murmuratores. 7

Quare discipuli tui, &c. Animaduertendum est, licet hi maledicti longè aberrarent, cum sanctos Apostolos huius, quæ ne venialis quidem culpa erat, accusarent: in hoc tamen non errasse, imò rectè fecisse, quòd quicquid illud erat, ad Magistrum eorum deferebant. Et tenim discipulorum culpas magistris oportet attribui: liberorum quæ defectus parentibus, seruorum denique mala dominis oportet imputari. Quando horologium perturbatur, & quando hora octaua sonare debet, duodecima sonat: nunquid huius inordinationis culpam in horologium, quod rotas, atque instrumenta sua habet, an in cymbalarium, cui eius construendi, atque gubernandi cura incumbit, confertis? In cymbalarium utique. Sic etiam cum Respublica, siue conuentus perturbatur, præcipuà in præfectum culpam conferri oportet. A signans Isaias Prophe-

simile.

Isai. 1.

2. Reg. 12.

simile.

Isai. 28.

Exod. 32.

ta causam desolationis Hierosolymitanæ dicit: Principe tui infideles. Et septuaginta interpretes verterunt: Principes tui inobedientes. Vnde colligitur, quòd cum principes Deo non obediunt, maximam infidelitatem in Deum, & proximos committunt. Et sic vnum ex ijs, quæ Propheeta Nathan Dauidi amplius exaggerauit, fuit scandalum, quod subditis suis præbuit. Et sic dixit: Quoniam blasphemare fecisti inimicos nomen Domini. Vbi dicit glossa hoc fuisse, quia Dauid peccato suo plebi occasionem præstitit, vt Deum iniustum esse iudicarent, dicentes: illum Sauli regnum abstulisse, vt alteri grauiori peccatori illud traderet. Quàdoriuulus stagnat, minimum quidem damnum infert: cum autem capitalis fluius ab alueo exit: hortos destruit, sata euellit, molas diruit, ac pontes denique subuertit. Tribus, quæ secutæ sunt Hieroboam, cum eo Idola coluerunt: & dicte sunt Ephraim sicut eas appellauit Isaias, dicens: Væ coronæ superbiz, ebrijs Ephraim: vbi cum omnibus decem tribubus loquitur. Homines autem illos illo nomine vocauit, non quod omnes ex illa tribu essent, sed, quia eorum dux & princeps Hieroboam ex ea erat. Vt quantum subditis detrimentum iniquus princeps afferat, cognoscatis. Et quanuis inferiores ex se absque eò quòd malum in prælatis exemplum perspiciant, ad malum aliquod moueantur, nisi isthæc mala à superioribus omnibus ipsorum viribus, atq; potestate impediuntur: dicit sacra Scriptura illos hæc populo imposuisse, Hoc significauit Moyses, qui acerrimè fratrem suum Aaron reprehendens

10 reprehendens ob populi peccatum dixit: Quid fecit tibi populus hic, vt super eum induceres peccatum hoc maximum? Diligenter perpendite quomodo Moyses Aaron summo sacerdoti dixit eum idololatriam illà populo imposuisse, eò quòd eam illis omnibus viribus suis non impedierat: cum prælati munere fungeretur. Quæ cum ita sint, ego vos Domini mei in Christo Iesu deprecor, vt ij, quibus aliquod gubernationis munus incumbit, recordemini vos omnium peccatorum, quæ subditi vestri negligentia vestra commiserint, rationem arctissimam esse reddituros: precor item, vt ex illis esse curetis, de quibus dicit Dominus Paulus: Peruigilant quasi rationem pro animabus reddituri. Maxime pensate sanctum Apostolum non contentum fuisse dicere: Vigilant, sed vt eorum diligentiam amplius exaggeraret, dixisse: peruigilant.

Hebr. 13.

Ipsè autem respondens, ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram. O quam meritò se se hic optimus, ac clementissimus Dominus Gallinæ cōparauit, dicens: Quem admodum Gallina congregat pullos suos sub alas. Nullus est ferocior Leo quàm Gallina cum pullos suos ab aliquo lædi, aut tangi perspicit: Sic bonus Iesus quam ferocissimum Leonem se præbet in eos, qui filios suos lædunt: sicut hanc protectionem exaggerauit sanctus Propheeta David dicens: Abscondes eos in abscondito faciei tuæ à conturbatione hominum, proteges eos in tabernaculo tuo à contradictione linguarum. Facies Domini est quod hominibus crebrius, & apertius in Deo reuelatur. Hæc autem est ipsius misericordia: & in abscondito, atq; intimo misericordiz suæ amicos suos protegit, atq; custodit. Et in tabernaculo suo, id est, in sacratissima Christi Redemptoris nostri humanitate Deus iustos protegit, id est, per merita Saluatoris nostri eos ab omni contradictione defendit. O serui, atq; amici Dei quando vos hominū linguis, aut aliqua humana contradictione percussos videritis ad hoc sacrosanctum tabernaculum confugite: illic enim refrigeriū, atque patientiæ conseruandæ subsidium reperietis.

Math. 23.

Psal. 80.

Quare & vos transgredimini mandatum Dei? &c. O quam sensibile verbum est hoc, nisi homo esset insensatus, & extra se non incederet. Hæc autem Domini querela super nos etiam cadere potest. Omnes legislatores leges, quas fanciunt, custodiri cupiunt. Tiburtius dicitur cum Lacedæmonijs leges sanxit, eos adiurasse.

vt

vt illas obseruarent, quo vsque ex certo itinere, quod sibi confi-¹³
ciendum erat, reuertetetur. Qui cum Cretam se contulisset, nun-
quam amplius redijt: sed præcepit, vt ossa sua post ipsius obitum
im mare proijcerentur, quò sic cum nec uiuus, nec mortuus redi-
ret, semper iureiurando tenerentur. Quanto igitur magis deside-
rabit Dominus vt præcepta sua obseruentur? Sic affirmat Da-
uid: Tu mandasti (inquit) mandata tua custodiri nimis. Pensate
quæso, verbum illud, nimis. Etenim non solum vult Deus quòd
lex sua seruetur, sed commendat illam nimium custodiri. Cum
sanctus David per Palestinæ solitudinem exularet, nulla alia cõ-
solatione fruebatur, nisi assidua diuinæ legis meditatione, & sic
ipse in eodem Psalmo dicebat: Cantabiles mihi erant iustifica-
tiones tuæ in loco peregrinationis meæ. O beatum virum, qui tã
ardenti diuinorum præceptorum amore tenebatur. Et non du-¹⁴
bito quin illa ad vnguem (vt aiunt) obseruaret. Quid autem mi-
rum (dicebat sanctus Propheta) quòd ego tibi paream: si quidem
ordinatione tua perseuerat dies: quoniam oronia seruiunt tibi. O
quanta est hæc ignominia homini: quòd cum vniuersæ creaturæ
Deo inseruiant, solus homo in eius ministerio deficiat: qui si
quidem ratione, fideique lumine gubernatur, primus in Dei
seruitute esse illique omnibus partibus suis ministrare deberet.
Quapropter Diuus Paulus dicit: Ipse autem Deus pacis sancti-
ficet vos per omnia, vt integer spiritus vester, & anima, & cor-
pus sine querela in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.
Considerate quanto affectu commendat sanctus Apostolus, vt
omnibus, quæ in nobis sunt, Domino seruiamus. Et pensate ver-
bum illud: sine querela. Nã sicut pater, aut Dominus de filio, siue
seruo, qui ei fideliter non ministrat, conqueritur: sic etiam con-
scientia conqueretur, & confurget aduersus spiritum, animam,
& corpus ex seruitute Dei deficientibus. Animaduertite etiam
quomodo sanctus vir sigillatim hinc spiritum, animam, & corpus
nominat. Vnumquodque enim horum in Dei ministerium pe-
culiare munus suum debet exercere. Spiritus quippe diuinarum
rerum contemplationis anima competenti, ac moderatæ corpo-
ris gubernationi: corpus autem exteriorum operum exercita-
tioni debet intendere. Omnia seruiunt tibi. Et quanquam om-
nes in hoc multum deficimus: multo tamen magis deficient prin-
cipes, & magnates huius sæculi: qui Euangelicæ legis obseruan-
tiam

Psal. 118.

2. Reg. 23.

1. Thes. 5.

iam ignominiosam esse ducunt. O gigantes sæculi. *Quare vos
transgredimini mandatũ Dei propter traditionem vestram?* Beatus Pau-
lus dixit: Non erubesco Euangelium: virtus enim Dei est in salu-
tem omni credenti, vos autem illud obseruare pudet: videlicet, vt
vanitatis vestræ legibus pareatis. O quam dignum est hoc, quòd
sanguineis lachrymis deploretur, si consideremus quæ hodie in-
ter magnates geruntur propter inanem viuendi rationem, seu po-
tius abusionem, quàm in eis diabolus introduxit: vanissimasque
eorum leges, quas illis mundus stabiliiuit, perpendamus, facilius
Ethnicorũ Romanorum statuta, quàm eorum decreta sanctissi-
mo Domini nostri Iesu Christi Euangelio concordare poterimus.
Sacra Saluatoris nostri lex pauperes spiritu, mites, pacifi-
cos, eosque qui vna maxilla percussi alteramque libenter offe-
runt; eos, qui cum maledicantur, benedicunt: qui cum blasphemé-
tur, obsecrantur: qui proximis suis honores offerunt: qui corde hu-
miles sunt: hos (inquam) huius generis homines beatos esse affir-
mat. Leges autem eorum, qui viri nobiles esse dicuntur, hæc om-
nia ita enervant, eisque derogat, vt qui hæc fecerit, quanuis à Iesu
Christo filio Dei præcipiantur, magnatis nomine indignus ha-
beatur. Ille autem, qui vix iniuriam accipit, cum iam aduersariũ
suum in priuatum certamen accersit, deq; illo vlciscitur, & quan-
uis lethalibus vulneribus iam iam moriturus in lecto recubat, ab
odio non desistit, quanuis confessionis, & cælestis gratiæ ex pers
intereat, inuincibilis optimatis cognomen adipiscitur. O ineffa-
bilis Deus, tu Domine spiritum mihi largire, quò honorem tuũ
summa animi contentione propugnẽ, qui ab ijs, qui se Christia-
nos esse dicunt, pro nihilo ferẽ reputatur. O fratres in Christo Iesu
pudeat, pudeat vos talem habentes fidem tam barbarè, aut fortè
barbarius, & turpius, quàm Ethnicos viuere. Quomodo coram di-
uina maiestate audebitis apparere? quòd forsità vobis hodie, siue
cras, aut certè citius, quàm arbitramini, continget.

Dicit igitur Dominus his Pharisæis: *Quare & vos transgredimini,
&c. Nam Deus dixit: Honora patrem tuum, &c.* Animaduertite
quòd etsi Pharisæi alijs plurimis, & maximis sceleribus repleti
erant. Erant quippè superbi, cupidi, inuidi, auscultatores, & mur-
muratores: eis tam præcipue peccatũ inobedienciæ, paruiq; hono-
ris, quẽ parentibus exhibebant diuinus Magister obiecit. Ex quo
quàm graue malum sit, apertè detegitur. Quando sanctus Ioseph
petijt

Rom. 1.

Gene. 43.

petijt à fratribus suis, vt sibi puerum Benjamin afferrent, sanctus 19
 Patriarcha Iacob illum eis dare renuit, qui postquam eum assidu-
 is precibus rogauerunt, nec quidquam tamen hæc proderat,
 quasi magna quadam exaggeratione illi dixit Iudas: Mitte pue-
 rum mecum: nisi reduxero, & reddidero eum tibi: ero peccati reus
 in te omni tempore. Cumque vir sanctus quantum filius suus hu-
 meris suis onus imponeret, attendisset, videlicet, quod nõ solum
 ei ad peccatum quodcumque, sed ad peccatum contra patrem suum
 imputaretur, dixit: Si sic necesse est, facite quod vultis. In quo
 manifestatur quantum, quamque graue peccatum apud sanctos
 illos Patriarchas haberetur quod aduersus parentes committeretur.
 Vnde dicitur: quam malæ famæ est qui dereliquit patrem, &
 est maledictus à Deo, qui exasperat matrem. Nemo utique tale
 facinus, atque impietatem committentem cognoscit, quin in eius 20
 faciem conspuat, atque infamem reputet. Vix est vitium ex ijs,
 quæ aduersus homines perpetrantur, quod nõ possit aliquod excu-
 sationis genus habere: in hanc autem iniquitatem nulla pror-
 sus excusatio cadere potest. Et ideo dicitur: quam malæ famæ est,
 &c. Contra verò honestissimum, vtilissimum, & gloriosissimum
 est parentes honorare, illisque benefacere. Et sic dicitur vbi supra:
 Deus iudiciũ matris exquirens firmavit in filios, & sicut qui the-
 saurizat ita qui honorificat matrem suam. A deo æstimat Deus
 honorem matribus exhibitum, vt viduarum liberos sollicitus ex-
 quirat, ad honorem, atque reuerentiam, quam matribus suis præ-
 stiterunt, eis persoluum. Exquirens (inquit) fortasse quia pau-
 cissimos reperit. Ea utique, quæ difficile inueniuntur, exquiri con-
 suescunt. Specialiter nominat hic sapiens matris honorem, quia 21
 præcipue aduersus matres, maximè cum sunt viduæ liberi cõsur-
 gere, debitumque illis honorem, ac diuitias etiam adimere solent.
 Thesaurum etiam dicit comparare illum, qui matrem suam hono-
 rat. Siquidem autem tot, tantisque filios ad honorem matribus
 exhibendum præmijs inuitat, ex hoc colligi potest, eum paucos,
 qui hoc faciant, reperire. Et sic videbitis Dominum nulli ex de-
 cem præceptis temporale præmium ilico addidisse, nisi huic di-
 cens: Honorapater tuum, & matrem tuam, vt sis longæuus su-
 per terram, quam Dominus Deus dabit tibi. Etenim amor est
 quasi aqua, quæ facile descendit, & difficulter ascendit. Remediũ
 autem ad illam eleuandam est, in illam pondus immitti, & statim
 ascendit.

Eccle. 3.

Exod. 20.
Simile.

22 ascendit. Sic amor facilius ex parentibus ad liberos descendit,
 quam ex liberis ad parentes ascendit. Et ideo dicitur, vnus pater
 centum liberis, non verò centum liberi vni patri sufficere. Vt igitur
 ex liberis ad parentes amor ascenderet, in eum Deus pondus in-
 uexit: quod est diuturnæ vitæ merces, præter æternũ gloriæ põ-
 dus, quod tanti præcepti obseruantia operatur in eo. Cumque ve-
 rum sit, hunc debitum parentibus honorem non solum in reue-
 rentia illis exhibenda consistere, sed etiam in eorum necessitati-
 bus subleuandis.

Hoc præceptum cupiditate sua præuaricati fuerant Scribæ, &
 Pharisei dicentes: Satius esse ex illis, quæ patribus egenis præbē-
 da essent, offerre sacrificia. Idcirco Dominus illos tam acriter re-
 prehendit, dicens: *Et irritum factis mandatum Dei propter traditio-*
 23 *nem vestram.* De qua præuaricatione nullum habebant scrupulũ:
 considerabant autem, vtrum sancti Apostoli manus abluerent.
 Surripuerat Michas à matre sua mille centum argenteos, vt appa-
 ret in sacris literis. Nam vbi nos legimus. Mille centum argenteos, *Iudi. 17.*
 quos separaueras tibi, &c. Hebræus contextus habet, Mille cen-
 tum argenteos, qui sublatis sunt tibi, & execratus es, scilicet, furem:
 quemadmodum me audiente narraſti. Ecce mecum sunt: ego ab-
 stuli eos, &c. Ex hoc apparet, ipsum eos surripuisse: vt autem vi-
 dit eam argenteos illos præparatos habuisse ad idolum conficien-
 dum, scrupulum habuit, illosque matri restituit: quia videri suo
 illos à diuino cultu surripuerat. Et restituens eos, vt idolum face-
 ret, cum grauius esset hoc peccatum nullum habebat scrupulum:
 tam cæcus existerat infelix, cum idoli adoratio tam manifestũ
 24 esset malum. Terribiles sunt cæcitates, atque stultitiæ, in quas ho-
 mines à Deo semoti prolabantur, quod in his miseris videre est,
 qui in tot insanias passim incidebant.

Dicit eis vterius Dominus. *Hypocrite, bene prophetauit de vobis*
Isaias, dicens: Populus hic labijs me honorat. Quid? Deũ labijs honorare
 malũ est: non utique, imò vocalis oratio sanctissima, nimisque vti-
 lis est, ad prouocandos nos, atque alios ad Deum diligendum. Sæ-
 pe enim cum homines Deum ab alijs laudari perspiciant, eorum
 corda diuino inflamantur amore. Ideo dicebat David: *Benedicam* *Psal. 33.*
 Dominum in omni tẽpore: semper laus eius in ore meo. Aduer-
 tite quomodo sanctus Propheta dicit, in ore meo, vbi manifestè
 confutatur error eorum, qui orationem vocalem damnant. Voca-

neque viride reperitur, sed omnia peccati frigiditate sunt arida: 32
quia cum à diuino sole, qui est Deus, longe distetis, cælestis gra-
tiæ, atque charitatis calore caretis. Et si pellicea veste cadauer in-
duatis, nullum in eo caloré gignet: quia vt illa corpus calefaciat,
prius ex illo calorem oportet exire, quo vestis pellicea calefiat:
sicut in viuo corpore apparet: quia verò nullus ex cadauere calor
erumpit, non potest vestis illud calefacere. Bona opera sunt ve-
stis pelliceæ, quibus anima operitur, quæ vt meriti calorem emit-
tant, prius ex nobis affectus pius, atque deuotio, charitasq; debet
erumpere: quæ opera viuificet, atq; calefaciat; at, si anima per cul-
pam mortua est, cum ex ea calor hic non possit exire: non illum
operibus communicat, & sic opera illam non calefaciunt: atq; ita
sicca, mortua, & sine gratiæ, aut gloriæ fructu remanent. Ecce
quomodo anima in peccato perseuerans est septentrionalis regio. 33
Aliud etiam nobis malum prouenit ex eo, quòd procul à Deo su-
mus: scilicet, quòd omnia eius nobis minima esse videntur. Ete-
nim experientia comperimus, ea, quæ à longe perspicimus, mul-
to minora, quàm sunt nobis apparere. ea verò, quæ iuxta nos sunt,
præcipuè, si cõspicilijs illa videamus: permagna nobis esse videri.
Vnde fit quòd cum peccatores à Deo longissimè absint, sæcu-
laribusq; rebus vsque ad oculos sint immergi, caduca huius sæculi
maxima esse ducunt: res autè Dei, cælestiaque dona contemnunt,
& pro breuissima quaq; voluptate cõmutant. Diuus Paulus quia
corde propinquus erat Deo, mûdo autem remotus, dicebat. Om-
nia arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Quemadmodũ
sterquilinum foetore, ac stercore plenum homini est odibile, il-
ludque diligenter aufugit, ne illud videat, aut oleat, sic Diuo Pau-
lo hic mundus erat execrabilis. O vtinam diuina maiestas cæle-
stem amorem suum nobis communicet, vt omnia sæcularia ode-
rimus, atque vt stercora reputemus: ô quot mala euitaremus.

Dicit vltèrius Dominus hos iniquos homines reprehendens.
sine causa autem colunt me docentes doctrinas, & mandata hominũ. Prior
huius sententiæ pars: scilicet, quòd sine causa, id est frustra, sine
merito, & sine præmio æterno habendo colunt Deum cõmunis
est omnibus peccatoribus, quemadmodũ æger frustra, & sine fru-
ctu recipit medicinam, nisi per eam valetudinẽ consequatur. Ve-
rũm ò Christe cælestis mundi magister quid in his vltimis ver-
bis dicis? Etenim ministri Sathanæ, hæretici huius tempestatis
præce-

simile.

simile.

philip. 3.
simile.

34 præcepta sanctæ Ecclesiæ hominum statuta esse asseuerans, ne-
que illis obedire volunt: & hoc tuum testimoniũ allegant. Qua-
propter dic nobis quomodo hoc intelligis? Dico hanc difficulta-
tem in superioribus verbis fuisse declaratam: etenim non condẽ-
nat Dominus hos Pharisæos, quia hominum præcepta sequun-
tur, sed quia illa sequuntur, quæ diuinis institutis contradicunt:
quæ illa erant illa, quæ in rapina nitentur, scilicet, vt alimoniam
patribus egenis denegarent, illamque in sacrificium immola-
rent. Itaque non vult Dominus maiorum instituta dirimere:
imò vult maiores, & perfectos in sua sancta Ecclesia existere, qui
bus alij gubernentur. Hos enim deesse maxima, & lamentabilis
esset ærumna: quòd in eum statum homines deuenirent, vt suis
turpibus appetibus ducerentur: sed statuit Dñs superiores esse,
35 qui effrenatæ hominum vitæ resisterent. In hanc equidẽ calami-
tatẽ dicit sacra Scriptura populũ Israel deuenisse. In illis (inquit) Iudi. vlti.
diebus non erat Rex in Israel, sed vnusquisq; quòd sibi bonũ vi-
debatur, faciebat. Quòd profecto est contra naturã: cum experiẽ-
tia comperiamus irrationaliũ animantium congregationẽ, qualis
est apud cetera magistrã suam quam sequuntur, quaque gu-
bernantur, habere. Hæc ratio est beati Hieronymi. Et D. Paulus Hiero. in
per totum secundum caput hanc obedientiam superioribus ex-
hibendã maximè cõmendat. Ex illis, scilicet, verbis: Omnis ani-
ma potestatibus sublimioribus subdita sit. Deniq; ipsemet diui-
nus mûdi Redẽptor cum illis loquẽs, quos Ecclesiæ suæ præfere-
rat, dixit eis: qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.

His dictis conuersus est Dominus ad turbas: eisq; declarauit
36 cibos, qui in corpus ingrediuntur, animam non inficere, siue lotis,
siue illotis manibus ad os deducantur: sed ea, quæ ex corde proce-
dunt, spiritum contaminare. *Nam, ex corde exeunt cogitationes mala,*
&c. Circa hoc dupliciter homines decipi, atque errare consue-
scunt, vno modo, quòd sunt nonnulli, qui arbitrantur, cum pecca-
tum actualiter opere non exercent, se non peccare, nec illud sibi
esse imputandum. Accedit peccator ad confessarium, & ille pœ-
nitentem interrogat, cum ad sextum præceptum peruenitur: fra-
ter nunquid contra hoc præceptum aliquid commisisti? Qui re-
spõdet, dicens: Non pater, immunis sum huius peccati. Animad-
uerte vtrũ turpibus cogitationibus voluntate consenseris? Si for-
te aliquam in corde tuo foeminã concupiisti, qui ait. Pater istud

ſæpenumero mihi contigit, verum in hoc defiderio exequendo, 37
nullam vnquam adhibui diligentiam. O miser hoc nihil esse di-
cis: tantum est hoc, quod te in infernũ detrudere ſufficeret. O pa-
ter quam minimis ſcrupulis ſtimularis. Profectò ſi in hoc ſcrupu-
loſus ſum, talis etiam eſt filius Dei, qui dixit: Omnis, qui viderit
mulierem ad concupiſcendũ eam, iam mœchatus eſt. A ſtero mo-
do fatis periculoſo decipiuntur homines: nonnullos quippe re-
perietis contrarium tenentes extremum, quibus vix turpis cogi-
tatio aduenit, cum iam ſe in infernum demerſos eſſe arbitrantur.
Frater ſi voluntas tua cum Deo ſit, malisq; cogitationibus reſti-
teris, non ſolum non peccabis, ſed multum etiam promereberis.
Hancq; in hac materia vtiliſſimam regulam obſerua, ſcilicet,
quã procul abes ab eo, quòd malis cogitationibus oblecteris:
quã procul abes ab eo, quòd in eis pecces. Rationi etiam cõſenta- 38
neũ eſt, vt aliud animaduertas, videlicet, quòd malę cogitationes
plerunq; ex ſenſuum diſſolutione procedunt. Quapropter ocu-
los claudere, cæteroſq; ſenſus diligenter obſerua, & huic malo ma-
gnoperè obuiabis. Sic faciebat ſanctus Propheta Iob, qui dicebat:
Pepigi foedus cum oculis meis, ne cogitarem de virgine. Quid?
Anne oculi cogitant? Non vtique, ſed per illos exteriorum rerũ
ſpecies ingrediuntur, ex quibus malę cogitationes gignuntur. Et
ita ſanctus Propheta in his verbis vult dicere. Ne male cogitem,
oculos claudere, nec ea, quæ ad me non pertinent, imò potius mihi
poterunt officere, aſpicio. Quæ cum ita ſint dilectiſſimi fratres,
Dominum ſuppliciter exoremus, vt iſthæc omnia nos erudiat
operari, quòd illorum exequutione diuinam gratiam in hoc ſæcu-
lo; in futuro autem cæleſtem gloriam conſequamur, Amen.

Feria. VI. post Dñicam. III. In Quadrageſi.

Venit Ieſus in ciuitatem Samaria, qua dicitur Si-
char, &c. Ioan. 4.

HOdiernum Euãgelium lautum nobis facit conuiuiũ in quo
cibi ſunt plurimi & delicati, quare in tanta ciborũ abundan-
tia non ex vno, vel altero comedere debemus, fieret enim Domi-
no iniuria qui nos inuitauit: nec etiã omnes vorandi, quia in tan-
taci-

- 2 ta ciborum copia non ita facile digeſtio fieret, ſed ex vno quoq;
aliquid ſumendum, vt guſtemus omnes. Hoc hodie in ſacri Euã-
gelij myſterijs præſtare vellẽ, & vt illud paulatim aggrediamur
prius debetis animaduertere vnum ex præcipuis exercitijs, quæ
Chriſtianorum ſunt propria, eſſe ſanctiſſimæ Chriſti Redempto-
ris noſtri vitæ meditationem: per quam in magnam diuinæ boni-
tatis cognitionem deuenimus, quare vbi nos legimus. Erit iuſti-
tia cingulum lumborũ eius, tranſlatio Chaldaica habet, erunt iu-
ſti cingulum lumborum eius. Vocantur iuſti lumborum Chriſti
Dei filij cingulum, quia eum ſemper circumeunt & circumdant:
quod ſpiritualiter agunt, cum nunquam ab eo recedunt, eũ ſem-
per comitantur quacunq; incedit, & ibi meditatione & contem-
platione adſunt: & ideò ſummo ſtudio curare Chriſtiani debe-
rent vitam Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti optime ſcire, quan-
doquidem Hebræi memoriter ſexcẽta legis præcepta recitabãt,
præter alias occupationes & difficultates, quas lex illa habebat.
Confuſio eſt proſectò Chriſtianiſ ſexcentas fabulas, & infinitas
prope hitorias ſcire, vitã verò Ieſu Chriſti, ignorare, quæ noſtra
potius eſt quã ſua, quia pro nobis humanã vitam viuere voluit, il-
le qui ſemper vixit æternam. Hoc veriſſimum exiſtimate ſancto-
rum nullũ in vita ſpirituali profeciſſe, niſi prius vitæ Chriſti Re-
demptoris noſtri meditationi ſe dederit, & quia per illã, vt dixi,
in diuinæ bonitatis cognitionem deuenimus, & paulatim ex co-
gnitione ad amorẽ progredimur. Teſtatur hoc D. Paulus, dicẽs:
Deus qui dixit de tenebris lucẽ ſplendescere, ipſe illuxit in cor-
dibus noſtris ad illuminationẽ ſcientiæ charitatis Dei in faciem
Chriſti Ieſu, id eſt, Deus ille qui cũ mũdus eſſet in tenebris (quia
tenebræ erãt ſuper faciem abyſſi) dixit: Fiat lux, & facta eſt lux,
hic idẽ Deus lucẽ dedit cordibus noſtris, vt alios illuminaremus,
& ad diuinæ gloriæ bonitatis, & maięſtatis cognitionem adduce-
remus, quæ potiſſimũ elucet in facie Ieſu Chriſti, a lapis cæſa, ſali-
ua ſudore, & ſanguine foedata, tot iniurijs, & tormentis affecta.
Hinc iuſti Deũ amare diſcunt. Ex quo verba illa ſponſæ intelli-
getis: Capilli tui ſicut greges caprarum quæ aſcenderunt de mõe
Galaad: hoc enim myſtice ſignificat ſponſæ capillos, id eſt, Ec-
cleſiæ quæ ſponſa eſt iuſtos eſſe veluti capras quæ paſcunt in
mõe Galaad, qui aceruũ testimoniõũ ſignificat: mõe & acerus
testimoniõũ Chriſtus eſt Dei filius, quia omnia eius opera, la-

Iſai. II.

2. ad Cor.

4.

Gene. I.

CANT. 4.

bores omnes & passiones, omnia denique quæ fecit, ac dixit, sunt ineffabilis eius amoris testimonia: in hoc monte pascunt & ruminant iusti. Hæc sunt pascua fertilia quibus iusti pinguescunt, sed **quanuis exteriora Christi opera pascere, & ruminare debent: maximè tamen omnium charitatem quam intus habebat, quæ quanta esset, declaratur illis verbis: Sanctis qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis, vbi Hebraicè sic est, sanctis qui sunt in terra, & admirabilibus, scilicet magnificis, & fortibus omnis voluntas mea in eis, id est: In sanctis & admirabilibus, & fortibus est omnis voluntas mea.** Quibus verbis orans Christus patrem suum ostendit ornè beneplacitū suum esse in fidelibus suis fortibus, & admirabilibus: in delicatis, infirmis, & inconstantibus qui se facile superari sinunt, nō est voluntas Dei, siquidem non in illis, sed in iustis qui sunt in terra, nempe Ecclesiam mirificè implētur voluntates Christi, id est, præcepta & cōsilia, quæ Christus prædicauit. Hanc charitatē declarauit Diuus Paulus, dicens: **Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta, id est, quemadmodum Christus Redemptor noster omnium peccata vidit, & doluit. Ita omnium gaudia vidit, quæ ex suis meritis electis vêtura erāt, & idēd pati voluit quod passus est, vt illi ea gaudia consequerentur. Multū etiam hanc charitatem exaggerauit ipse Ioannes, dicens: Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos. O exaggeratio admirabilis, ô verba ipso cælo, & terra ditiora: quæ Imperia, quæ regna huic amori comparari possunt, vt dicat Dei filius homo factus: ita nos amare, vt homo est, vt eū amat Pater æternus, qui quidē infinite amat? Amor verò Redemptoris nostri quo nos amat vt homo est, infinitus nō est, sed tantus est vt nihil inueniret cui cōparari posset, quàm infinito illi amori patris sui, quæ exaggeratio est diuina. Hæc omnia testimonia quæ de singulari Saluatoris nostri amore proposui, vellem fratres charissimi sæperuminaretis, vt tãti beneficij memores, & grati essetis: ex hoc amoris fonte tot labores manabant, tot itinera, tot lachrymæ, tot orationes, quibus opem nobis & remedium afferre optabat. Hac de causa cum narraret D. Ioānes: Hoc Dñi iter ex Iudæa in Galilæam, ait: *Quod oportebat eum transire per mediam Samaritaniam. Quod conueniebat Samaritanis, vt ab eo illuminarentur, conuenire illi dicitur, ob magnam, quam benefaciendo capiebat voluntatem. Benedictus sit talis Deus, glorificatus sit talis Dominus,* qui**

Psal. 15.

Hebr. 12.

Ioan. 15.

8 qui ita suum in nos amorem ostendit. Statim ac homo peccat, existit in Deo pugna quædam inter misericordiam & iustitiam, vt notat D. Bernard. Misericordia & veritas obuauerunt sibi, Iustitia & pax osculatæ sunt. Vltionem petit iustitia, veniam precatur misericordia. Pugna hæc est cruenta, in qua Iesu Christi sanguis effunditur, quo Dei cor placatur, ita vt peccatorem quærat, qui se ei tradat, & pœnitentiam agat. Intima erat Moyfi cum Deo familiaritas in monte. Peccat populus vituli adoratione, festinare eum iubet, vade (inquit) & descende: peccauit populus tuus quem eduxisti de terra Ægypti, recesserunt de via quam ostendi eis. Domine ne me hac fœlicitate priues. Vade descende (inquit) peccauit populus tuus, cui tu præses. Omnia relinquere vos volo, vestras contemplationes, & consolationes vt peccato medeamini, eieci à meo conspectu Moysen, vt populo qui peccauerat, accurreret. O ineffabilem Dei misericordiam in eos qui ea indigni sunt. Hac de causa in hoc itinere tantopere pius Iesus festinabat. Currit medicus, & gradu quàm maximè potest concitato festinat. Si causam queritis infirmus inquit ingrauescente iam morbo in magno vitæ periculo versatur: ex medici festinatione infirmi periculum colligi potest, ô bone Iesu angelorum gloria, quod festinas pedester & lassus ex itinere? vt peccatorū inquit, animis opem feram, & præcipuè mulieri concubinarix.

Iesus ergo fatigatus ex itinere, &c. Hæc est animæ, quæ charitate plena est, præstantia, defatigari proximis suis benefaciendo. Hoc significauit Sponsa dicens, filij matris meæ pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem vineis, vineam meam non custodiui. Ac si diceret, ita diligo fratres meos, qui me suis necessitatibus sollicitant, & affligunt, vt mei ipsius obliuiscar. Nigram paulò antè appellauerant sponsam, & illa excusat se dicens, nolite considerare me quod fusca sum, quia decolorauit me sol, filij matris meæ, &c. Nigram & fuscam me fecit sol, quia aliena potius curare volui quam mea: quàm decoloratos, & defatigatos videre est iustos in proximis suis benefaciendo occupatos. Quis Apostolorū labores explicare posset, & aliorum sanctorum, proximorum suorum amore susceptos, cum veri essent huius defatigati Iesu imitatores? O quanta hæc nobis confusio esse debet, qui ne minimum quidem laborem suscipimus nisi lucri causa cum tamen in tantæ charitatis lege viuamus. Melius omninò exemplum nobis dede-

D. Ber. super illud psal. 84.

Exod. 32.

Cant. 1.

Iosue. 22. runt duæ illæ tribus Rubé & Gad, & dimidia Manassæ, quæ vxoribus, & filijs, & omnibus rebus suis relictis opem alij stulerunt in eius possessionis acquisitione, qua ipsi fruituri non erant, neque post victoriam dimitti se à Duce Iosue postulabant, vt domũ redire possent, sed imperium ducis expectabãt, quousq; ipse Iosue abire iussit: quanquã verisimile est eos magno vxorum, & filiorum desiderio teneri. Ibi enim dicitur eodẽ tempore, vocauit Iosue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manassæ, & dixit ad eos, fecistis omnia, quæ præcepit vobis Moyses famulus Domini, mihi que in omnibus obedistis, neque reliquistis fratres vestros longo tẽpore vsque in præsentem diem, custodientes imperiũ domini Dei vestri: quia igitur dedit dominus Deus vester fratribus vestris quietem, & pacem, sicut pollicitus est, reuertimini & ite in tabernacula vestra. O nostrorum temporum scãuities, & impietas in quibus homines nihil præter lucrũ: & utilitatem spectãt: discite, discite nunc fratres mei quos diuini magistri Iesu Christi imitatio obligat magis vt pro vestrorum proximorum salute defatigemini.

Sedebat sic super fontem. Quonam modo explicare non potuit. Consideret hoc quisque secum vt melius poterit, consideret eum qui in cælo angelos recreat & glorificat, ita defatigatũ in terra, qui nunc sedet ad dextram virtutis Dei, & quẽ quisque inueniet sic vt voluerit, si inuenire volumus vt patrem piũ, opera faciendo quæ ad hoc necessaria sunt, sic inueniemus. Si vt peccatorum nostrorũ vindicẽ, sic inueniemus, ita gustui nostro similis sit Deus, vt talem qualem volumus inueniamus.

Matt. 27. Hora erat quasi sexta. O tempus opportunum! hac hora crucifixe runt eum, & huius horæ virtute peccatorum nostrorum remediũ
Marc. 15. in Dei conspectu inuenimus. Hac hora quæ meridies erat, sedebat sic supra fontem tanquã defatigatus pastor post gregẽ suũ.
Ioan. 19. Dixerat olim: Errauerunt greges mei in cunctis montibus dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret. Eramus omnes tanquã oves in varijs vitijs & erroribus dispersi, venit pastor & nos
Luc. 24. tãto labore quæsiuit vt sedeat fatigatus supra fontem. Cum erraret Ioseph per desertũ inuenit eum vir errantem, & interrogauit quid quereret: at ille respondit, fratres meos quæro. O dulcissime Ioseph, Christe Iesu Dei fili, quid ita defatigatus in hoc mũdi deserto quæris? fratres meos quæro. Illorum causa hos labores perfero:

14. ferò: ó foelix anima quæ eis ad suam salutem vtetur.

Cum sic sederet Dominus: *venit mulier de samaria haurire aquã.*

Quæ fuit causa cur hæc mulier venerit ad puteum, vt hauriret aquam! Necessitas, inquit Diuus Augustinus, quia nõ denarium quidem habebat, quo sibi aquæ vas emere posset. O foelix necessitas quæ te ad venam hanc omnium cæli diuitiarum perduxit, & vt animæ tuæ veniã, & gratiã cõsequeretur effecit. Hac de causa solet aliquando Deus famem, infirmitates, & huiusmodi tribulationes permittere, & ira ait Dauid, contere brachium peccatoris & maligni, quæretur peccatum illius, & non inuenietur. Verũ non desunt peccatores tam obstinati & proterui, vt ex ipsis tribulationibus occasionem sumant peccandi. O magna abominatio, vt fame te Deus vel necessitate aliqua moneat vt corrigaris, & ea tu ad eius offensionem, & iniuriam abutaris. Ideo vbi nos legitimus. Super quo percutiam vos ultra? in Hebræo est. Almt, id est, ad quid percutiam. Cur medicinæ, si illis deteriores estis addentes præuaricationem? Cum loqueretur Dominus cum Cyro Persarum Rege ait, educ foras populum meum cæcum, & habentem oculos, liberare hunc populum meum, qui si post septuaginta seruitutis annos nihil se emendauit, cur amplius versari in captiuitate debet? O rem admirabilem, vt iubeat Deus eos seruitute liberari, quia ex ea utilitatem nullam colligebant, & ita liberati sunt.

Venit mulier de samaria. Fugiebat Iesus Iudææ peccatores. Ita nõ domine, peccatores fugis? At si ab his fugis, in illos incidet, nõ putas posse te ex manibus peccatorũ euadere, videtis hoc loco, vt à Iudæa fugiens in Samaritanã incidit? Sed si peccatorũ manus euitare non potest, (si ita piẽ dici potest) saltẽ peccatores hoc loco occurrunt qui non malitia, sed imbecillitate peccabant, vt hæc Samaritana mulier, imò vt magis propriẽ loquar Deus id facere solet, quod mulieres quædã quæ pueros alunt, nõ si lac puer non fugit statim pectus dirũpi sentiunt, & alium sibi puerum quærent, cui lac præbere possint: ita Deus misericordiam suam ne puncto quidem tẽporis in se continere posse videtur, sed eam semper effundere gestit, & cum Iudæam à lacte depulisset in Samariam venit, vt hic det, quod ibi abstulit, semper vel hic, vel illic, suas misericordias (vt ita dicam) negotiatur. Et hanc fortasse ob causam Diuus Paulus appellauit Deum diuitem in misericordia, dicens: Deus autem qui diues est in misericordia propter nimiam charitatem

tem suam, qua dilexit nos, cum essemus mortui peccatis cōiuii¹⁷
cauit nos in Christo. Quasi misericordiae negotiator, qui hic emit
ibi vendit, hic damno, ibi lucro afficitur. Nummi semper in mo-
tu, nunquam quiescunt. Homines sericum, lanam animalia nego-
tiantur: Deus autem misericordiam. Huc Dauid allusit. Quonia
melior est misericordia tua super vitas, multa sunt vitæ genera,
pluribus modis homines viuere solent, alij mercaturam exercēt,
alij mechanicis artibus occupantur, alij literis operam dant: alij
sequuntur arma: verum nullum vitæ genus tam utile, nulla nego-
tatio est tam lucrosa, vt Dei misericordia quia deficere non po-
test, & lucri spes certa, & ita ait Dauid, melior est misericordia
tua super vitas.

Dixit ei Iesus, mulier da mihi bibere. Nūquam legitur petiisse Chri-
stus redemptor noster a peccatoribus cibum. a discipulis quidem
petit post resurrectionē cum dixit, habetis hic aliquid, quod man-
ducetur. A peccatoribus verò non petit nisi potum, vt hic a Sama-
ritana, & in cruce cum dixit, Sitio. Qui bibit aquam momento tē-
poris vorat, qui comedit, mandit prius & conficit dentibus cibū,
antē quā mvolet. Sunt aliqui qui bibunt quasi aquam iniquitatē,
vt ait Iob. Boni verò, paulatim manduat. Demus eleemosynam:
ō ipse inquit egebo. Audiamus sermonem, frigus ferre non pos-
sum, restitue, quod debes, nihil mihi supererit: mandunt bonum
quod vorare non possunt. Alij sunt qui sanctis inspirationibus ex-
citati, statim bonum exequantur, & vorant. Eamus ad hospitale,
eamus. Ignoscamus iniurias, ignoscamus. Cum igitur petit domi-
nus a peccatoribus potum, non cibum, duo significat. Primum
vult eos statim conuerti, & non diu immorari incertos. Secundo,
vt post conuersionem sui imitatione bona opera bibant, non co-
medant. Vocauit ad se Dominus, quendam vt se sequeretur, &
cum ille respondisset: permittite me primum ire, & sepelire patre¹⁸
meum. Dixit illi: Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos, Quomodo o Domine, nonne quauis extraneum sepe-
lire, opus est misericordiae, at quanto magis patrem? Significare
hoc voluit, vt D. Hieronymus ait, quod cum Deuste vocat, eum
tanta debes velocitate sequi, vt si patris sepultura te impediret,
quauis opus sit pium, tibi deferenda sit, & Christus sequendus.
O si hoc præstaremus, quā diuites meritorum essemus, quæ in
de consequuntur.

Dixit

²⁰ *Dixit ei mulier, quomodo tu Iudæus cum sis, &c. Non enim contuntur Iu-
dæi Samaritanis.* Amat plurimum Deus Iudæos & ideò cū malis
misceri nolebat, quia vt ait Ecclesiasticus, qui tetigerit picem in-
quinabitur ab ea. Refert Plinius, & Herodotus, Flumē esse in Ly-
dia, cuius aquæ lucidæ sunt & dulces: sed turbidis, & amaris fontis
cuiusdam aquis immixtæ qui Spampe vocatur, corrumpuntur,
& colorem illum, saporemq; optimum amittunt: quot sunt qui
cū virtutibus clari sint, & suaves, si malæ cōuersationis fons illis
immiscetur, corrumpuntur? Speculum habes tersum, & lucidum,
& halitu eorum qui sese intuentur, inficitur & obscuratur. Eras spe-
culum nitidum & alij te malæ conuersationis suæ halitu obscurū
reddiderunt. Iam libros vendis vt Iudas, iam tāquam leno omniū
turpitudinum genera committis. Ideò D. Paulus modicū ait, fer-
mentum totam massam corrumpit. O appositissima comparatio
qua declatur, quā facilē vnus tantum malus corrumpere plu-
res bonos possit, plures autem boni vnum malum reddere bonū
non ita solent, vt massa modicum fermentum in se non conuertit,
sed e conuerso. Rogo igitur vos fratres per viscera misericordiae Ie-
su Christi, vt summa cum cura malas euitetis conuersationes, &
familiaritates, nam nullius lingua damnum, quod inde sequitur,
exaggerari potest.

Respondit ei Iesus, *si scires donum Dei, &c.* O si scires beneficiū,
quod a Deo accipis, qui donum istud humano generi tāta libera-
litate datum, nunc tibi ponit ob oculos. Foelices & beatos oculos,
qui hoc videre potuerunt, tu forsā petisses ab eo, & dedisset tibi
aquam viuam, qua anima vt irrigaretur, vt cælestes inde fructus
afferret. O Christe, vere hominum amator, cur Domine. Chana
næ nē verbū quidem respondere volebas, huic verò mulieri quæ
nihil petit, gratiam tuā tā citò promittis? Hæc est diuini Saluato-
ris proprietates: vt optimè præuidit Isaias, dicens, Calamū quassatū
nō conteret, & lignū fumigans non extinguet. Quod de fide est
credere, de Christo redēptore nostro intelligi, cū a S. Euangelista
citetur. Quare cū esset hæc mulier Samaritana tāquā calamus qual-
fatus, noluit eā cōterere, sed remediū statim adhibere vult, & pec-
catori qui quasi lignum est fumigans, & vnam tantum vel alterā
fidei, & amoris scintillā habet, antē quā extingatur accurrit. Cha-
næ verò si non accurrit statim, id fuit, quia erat tanquam carbo
accensus. Quare nolite scandalizari fratres cum iustum videri-
tis

tis afflictum, malum verò foelicem & prosperum: eum enim qua
 si carbonem accensum resistere posse scit, huic verò qui lignum
 est fumigans, ne extingatur accurrit. Videtur etiam in hoc cum
 alios peccatores seuerè, alios verò suauiter tractat, mercatores
 quosdã imitari, qui cū in emptore emendi desiderium vident, si
 quanti vendat ab eo petat, maximum indicit pretiũ, tãti inquit,
 vendo, detrahi alter aliquid vellet, & tanti inquit eman, frustra
 laboras, minoris vendere non possum, merces quocunq̃ue pretio
 digna est, & ita emptorem detinet. At verò cum frigere videt em
 ptorem, & nullo ferè emendi desiderio pretium postulare, tunc
 non maximum, sed minimum rei pretium dicit, vt ita ad emptio
 nem alliciat. Hoc ipsum Deus præstare cum peccatoribus solet.
 Nam Ezechiel ait: veni & faciam, non transeam, neque parcam
 neque placabor. Venite ad me, nam quicquid mihi detis, non ta
 men ignoscam. Frustrà laboratis vestris lacrymis non placabor,
 elegans est loquendi modus, quò Deus interdũ vtitur miræ exag
 gerationis, quãuis summum haberet illis ignoscendi, & benefa
 ciendi desiderium. Eodem ferè modo Chananeæ respondit, quã
 cūm videret amore feruidam & boni desiderio ardentem, non est
 bonum (inquit) sumere panem filiorũ & mittere canibus: illa ve
 rò maiori cū feruore persistēs, etiã, ait Domine, nã & carelli edũt
 de micis, quæ cadunt de mensa dominorũ suorũ. Alios verò qui
 bus nocere moram videt, nè vacui discedãt, sed aliquid emãt, ipse
 met inuitat & res minori pretio vendit, vt huic mulieri, cui dixit,
 si scires donum Dei tu forsitan perijisses ab eo. In his verbis ostenditur,
 quanti momẽti sit Dei cognitio. Benjamin tres filios habuisse di
 citur: & ex eis vnus appellabatur Asbei, & de eodem dicitur. Vo
 catus esse Iadihel: nulla tamen est contradictio vt optimè expli
 cat D. Hieronymus. Sed latet mysterium, nam Iadihel, significat
 cognoscēs Deum, Asbel autem captiuus Dei. Quo docemur, ani
 mam, quæ cognoscit Deũ, statim eius amore captiuam fieri, & ita
 cū quæsierunt à sponsa filia Hierusalem, qualis est dilectus tuus
 ex dilecto? vel vt in Hebræo est, præ dilecto, id est qua in re spon
 sus tuus excellit, & præstat alijs omnibus: Respondit illa: dilectus
 meus electus ex millibus. Vel vt in Hebræo est, dilectus meus ele
 ctus decē millibus viris, vbi ponitur numerus certus pro incerto
 id est, eminet inter omnes, & concludit dicens: guttur illius suauis
 simum, vel vt in Hebræo est, guttur illius dulcedines, & totus desi
 deria,

simile.

Ezec. 24.

Num. 26.

1. Paral. 7.

D. Hier. 4.

80. fol. 116

Cant. 5.

26 deria, id est vnum quodque verbum illius sexcentas habet suauita
 tes, nec solum vno tantum desiderio desiderabilis, sed pluribus,
 ex harum rerum cognitione diuino amore incenditur, & cælestis
 sponfi captiua fit.

Dicit ei mulier, &c. Vnde ergò habes aquam vitam. Ait Dominus:
 omnis qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. Meritò Deus cum peccato
 res quosdam alloqueretur, Quid tibi vis, inquit, in via, Egypti vt
 bibas aquam turbidam, & quid tibi cum via Assyriorũ, vt bibas
 aquã fluminis? Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te.
 Voluptates omnes carnis diuitiæ, & dignitates huius seculi, aque
 sunt Egypti turbide: & eò magis cum ijs Dei offensione fruimur,
 qui semper arguit & increpat peccatores, nã vt plurimos habeat
 Deus prædicatores, nullum tamen habet maioris efficaciz, qui
 27 plus arguat, & increpet, quàm ipsummet peccatum: & ideò fra
 tres nolite has aquas quærere, quæ sitim extinguere nõ possunt,
 sed aquam bibite cœlestem, quam, vt hoc loco Christus polli
 cetur, qui biberit non sitiet in æternum. Audite quid Isaias dicat
 Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, è libris deuotio
 nis, è sanctis colloquijs, ex sermonibus, ex oratione, ex confes
 sione, & communionem. Ex his saluatoris fontibus gratiæ aqua
 vobis haurienda est, quæ spiritualis gaudij in corde causa est, o
 quantam animæ voluptatem perciperetis fratres si sanctis his
 exercitijs operam daretis, aquam ex eis haurientes, quam si bi
 bas, fons existit in anima qui salit in vitam æternam, vt hic ait
 Dominus, quod non solum significat, gratiæ aqua efficit, vt sa
 28 liat anima, & affectionibus libera excitetur à terra, sed quod
 quantum in ea est mouet hominem, & vires illi dat vt perue
 neret donec vitam æternam consequatur. Hinc præclara illa
 magni Basilij sententia: qui cū interrogaretur: quidnam fa
 cturi sint illi, qui suorum peccatorum veniam impetrauerunt,
 & iterum ad peccata redeunt, Respondit. Credant huiusmodi ho
 mines à primis peccatis pueros non remansisse, quandoquidem
 ex illis tanquàm à radice secunda prouenerunt. Ideò dicitur, qui
 baptizatur à mortuo, & iterum tangit mortuum, quid proficit
 lautio eius? Id est conuincitur non fuisse lotum. Si cæditis arbo
 rem, ex qua mox noui rami surgunt, & pullulant, signum est
 manifestum radicem remansisse incolumem. Huius autem sentē
 tiæ ratio hæc est, quam notate diligenter. Secundum theologos,

Hier. 2.

Isai. 12.

Basilij sen
tentia.

Eccles. 34.

vt ignoscatur peccatum quous dolor non sufficit, nisi sit ^{qualifi-} 29
catus, vt sit propter amorem Dei, ita etiam quod uisemendandi se
propositum non sufficit, nisi sit constans & qualificatum. Ita vt
comparatum, cum propositis poenae mala euitandi, sit illis omni-
bus maius: ergo cum facile post poenitentiam ad peccatum redis,
signum est quod peccatum tua causa remissum non fuerit, quia
propositam firmum non fuit, quod si habuisses gratiae fauorem
quae ad perseuerandum dat vires, non peccasses tam cito. O quot
peccata remissa vobis esse existimatis quae in iudicij die cruda ad
huc, & indigesta inuenietis. Verum haec Beati Basilij sententia
intelligenda est, quod qui ad peccata redit conijcere potest forte
sibi non fuisse peccata remissa. Non tamen, quod id certo scire
possit, neque illud affirmare debet, error enim hic esset maxi-
mus, quia quauis poenitentia vera fuerit, potest quis postea rela- 30
bi, & de facto relabuntur plurimi post poenitentiam veram, quia
radix peccati est liberum arbitrium: D. autem Basilius hoc dixit,
vt homines deterreret, ne ad peccata tam facile redirent. Et quia
vt dixi, conijci id potest, non affirmari: vt Diuus Paulus quo-
que nos deterruit ponens difficultatem resurgendi: cum ait, im-
possibile est eos qui semel illuminati sunt, &c. & prolapsi sunt
rursus renouari ad poenitentiam, id est, per poenitentiam. Impossi-
bile, id est, difficile.

Heb. 6.

Hoc sermone paulatim mulier ista peccatrix disposita est &
preparata donec manifestauit ei dominus se esse Messiam tot se-
culis expectatū. Illa verò fide & amore plena, relicta hydria abiit
in ciuitatem, vt ciues suos ad perfruendum eo, quod inuenerat bo-
no inuitaret. Haec res fratres charissimi inuitat nos vt corda no- 31
stra humiliter & deuotè inclinantes infinitam illam maiestatem
adoremus, cuius opera, & iudicia tam admirabilia sunt, cuius ele-
ctio tam diuina, cuius liberalitas tam magnifica, qui nemini iniu-
riam faciens plurimos summis beneficijs exaltat: & hi quidem de
peccatoribus fiunt ab eo Apostoli, illi verò de persecutoribus
suorum operum praedicatores, alij de Samaritanis Euangelistae.
Quare talem habere Deum gaudeamus, qui, si ita fauet illis, qui
eum non quaerunt, quid faciet quaerentibus eum? Quare
maius ergo summa cum diligentia vt hic per gratiam
inueniamus, postea per gloriam.

Amen.

Domi-

Dñica. III. in Quadragesima.

Abijt Iesus trans mare Galilae, quod est Tyberia-
dis. &c. Ioanis. 6.

VI in mari nauigant, in terram, aliquando descen- ^{simila.}
dant necesse est, vt aquam dulcem sibi & cibaria co-
parent, quò facilius iter suum prosequi possint. Cū
nauigent hoc tempore Christiani per hoc poeniten-
tiae pelagus reficit nos hodie ac recreat pia mater Ec-
clesia, vt læti progrediamur vterius. Quare lugubribus exuta ve-
stibus nos inuitat ad gaudium, dicens initio missa: lætare Hie-
rusalem, & gaudete cum lætitia qui in tristitia fuistis, vt exul-
teris: & satiamini ab vberibus consolationis vestrae. Non om-
nes lætari vult sed eos qui in tristitia fuerunt, non eos qui in
peccatorum suorum coeno hærent adhuc, & cū iam quadra-
gesimæ dimidium transactum sit ne minimam quidem pec-
candi occasionem prætermiserunt, & nulla vsi sunt diligentia, ^{psal. 67.}
vt conuertantur ad Deum. Hi nullam lætitiæ causam habent,
sed ij tantum qui debita vsi sunt diligentia. Ita affirmat David
dicens: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à fa-
cie Dei, & iusti epulentur & exultent in conspectu Dei, & læ-
tentur in lætitia. Et vt maiorem nobis lætitiæ causam præbeat,
refert nobis Ecclesia admirabile Christi Redemptoris nostri con-
uiuium, quod magnæ hominum multitudini dedit, quæ eum ^{Micha. 5.}
sequebatur. Propheta Michæas in celebri illa prophetia de fi-
lij Dei aduentu, postea quam dixit: & tu Bethlehem Ephrata
ex te egredietur dominator Israel, & egressus eius ab initio à
diebus æternitatis: narrare incipit bona quæ eius aduentus ho-
minibus erat allaturus dicens, & stabit, & pascet in fortitudine
Domini in sublimitate nominis Dei sui, & conuertentur, quia
nunc magnificabitur vsque ad terminos terræ. Singula verba no-
rate, ait, stabit, quo significatur Dei ad benefaciendum prom-
ptitudo, & ita hodie quoque, vt turbas pasceret sedisse dicitur.
Ait Stephanus: video caelos apertos, & Iesum stantem, id est, ^{Act. 7.}
adiuantem me vt Diuus Gregorius declarat, & Sanctus Tho- ^{D. Grego.}
mas,

Tom. ij.

bbb

mas,

mil. 29. in
 Euangel.
 D. Tho. 3.
 par 9. 58.
 arti. 1. ad.
 Ultim.
 Joan. 10.
 Psal. 43.
 Joan. 17.
 Hiero. &
 Simach.

mas, ex quo regulam interpretes colligunt, cum in sacra scri-
 ptura certa dispositionis forma opponitur, opus aliquod singu-
 lare significari, vt hic stabit, & stantem, quare optimè post sta-
 bit sequitur, & pascet in fortitudine: in firmitudine quia nullus
 aduersarius opus suum impedire poterit. Vt optimè Ioannes af-
 firmat dicens: Ego vitam æternam do eis, & nemo rapiet eas de
 manu mea, ait præterea in sublimitate nominis Dei sui. Nomen
 significat potentiam, virtutem, & fortitudinem, vt ait Dauid. Ini-
 micos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus
 insurgentes in nobis: auxilio tuo domine aggrediemur hostes, &
 eos iactabimus in aerem, vt taurus solet cum homines sublato
 cornibus rotat, & in nomine tuo, id est, in virtute tua eos supera-
 bimus. Et hoc significat quod dixit Dominus: pater sancte serua
 eos quos dedisti mihi in nomine tuo, id est, in virtute tua. Hoc lo-
 co vbi nos legimus, sublimitate, septuaginta interpretes legunt,
 in gloria nominis, id est, in gloriosa virtutis tuæ manifestatio-
 ne. Hebræum verbum, quod hic est significat magnificare. Et ita
 Diuus Hieronymus declarat hoc dicens, ostentabit Deus vires
 potentie, & magnitudinis suæ in illis custodiendis, & alendis, ait
 præterea & conuertentur, quia nunc magnificabitur. Sanctus
 Hieronymus, & Simachus verterunt ex Hebræo, & sedebunt,
 quia nunc magnificabitur Christus nunc nunc sedebunt: quod im-
 pletum est in hodierno conuiuio, in quo eos pascens Dominus
 suam ostendit virtutem. Ex his omnibus verbis inferre possumus,
 quantum huic Domino debeamus, & quanta cum fiducia ad eum
 in necessitatibus confugere possimus: cum semper stet, & para-
 tus sit, vt opem ferat.

Matt. 4.
 Luc. 9.

Dicitur ergo in sancto Euangelio: *Abijt Iesus trans mare Galilee.*
 Inuenimus aliquando Iesum Christum Redemptorem nostrum
 accessisse ad mare sed non fuisse ingressum, vt ait Mathæus, am-
 bulans Iesus iuxta mare Galilee. Alias ingressus est, & egres-
 sus, vt cum Petri nauem ingressus est. Hic verò abiisse trans
 mare dicitur: in quo tria Christianorum genera representan-
 tur. Primi sunt qui accedunt ad mare, & non ingrediuntur: se-
 cundi ingrediuntur, & statim exeunt. Alij ingrediuntur, & vs-
 que in finem nauigant. Mare salsum, & amarum poenitentia
 est contritionis amaritudine plena, nam vt mare cadauera om-
 nia eijcit ad litus, ita vera poenitentia culpas omnes eijcit, & pec-
 cata.

7

cata. Mare perpetuò crescit, & decrescit: in vera poenitentia
 semper crescit cognitio, & amor Dei. Amor verò proprius, & pro-
 pria æstimatio decrescit. Itaque qui accedunt ad mare, & non in-
 grediuntur sunt, qui culpas suas, & poenas, quas ijs meretur cogno-
 scentes deterrentur: & hoc timore ad poenitentiam accedunt: sed
 cum eam amarum inueniunt, ingredi recusant. Durum videtur,
 & amarum concubinam dimittere, rem malè partam restituere,
 iniurias ignoscere. Alij omnes istas difficultates contemnere, &
 ingredi hoc mare statuunt, sed magno animi impetu & ardore in-
 gressi defatigantur, & statim egrediuntur.

O magna Adæ filiorum miseria, vt tantæ imbecillita-
 tis non pudeat? Vidistis ne vnquam aggredi aliquem sum-
 ptuosi alicuius ædificij fabricam, parietes latissimi, membra,
 & cubilia plurima, magnum futurum ædificium existimatur.
 8 Sed en moritur Dominus, & remanet, quod futurum erat pa-
 latium vaccarum stabulum: ita nonnulli sunt, qui suæ con-
 uersionis initio feruentissimi sunt, corpus seuerissimè casti-
 gant, silentium diligentissimè seruant, orant, ieiunant: O ma-
 gnum, & sumptuosum ædificium, sed statim moritur Domi-
 nus, deficit sanctum illud propositum, redit ad peccatum, amit-
 tit gratiam, bestiarum, id est, vitiorum, & peccatorum fit stabulū.

De hoc Diuus Paulus querebatur dicens: qui enim mortui su-
 mus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo? Qui peccatorum
 suorum remissionem acceperunt, & iterum peccant, magnum sa-
 crilegium committunt. Quia quantum in ipsis est passionis, & mor-
 tis redemptoris nostri pretiosissimæ effectum annihilant: & id eo
 ait, quomodo adhuc viuemus in illo: Quasi impossibile illi videat-
 9 tur, hominem tam ingratum esse, vt id agat.

Quomodo adhuc viuemus in illo? quomodo asperam, & du-
 ram diaboli seruitutem non consideras? quomodo Deum eius-
 que gloriam amittere te non cogitas? quomodo horribile pec-
 narum, tormentorumque periculum non times? quomodo ad-
 huc viuemus in illo? O verba, quæ timorem magnum nobis
 deberent incutere nisi lapidibus ipsis insensibiliores essemus:
 & notandum est quod viuere peccato est illi seruire, & obtem-
 perare, quicquid ad peccatum requiritur, facere, vt faciebant
 illi, qui aiebant, venite fruamur bonis, quæ sunt, nullum sit
 pratum quod non pertranscat luxuria nostra. Mori verò pec-
 cato

Simile.

Roma. 6.

Sap. 8.

cato est contrarium omnino præstare, vt faciebat ille, qui vero in virtutis tramite insistens aiebat, custodiui vias Domini, neque impiè gessi à Deo meo, & ero immaculatus cum eo, & obseruabo me ab iniquitate mea.

Alij sunt qui pœnitentiæ mære ingressi nauigant ad alterâ partem, id est, vsq; ad mortē, qua ex hac in aliam vitam transeunt: hi sunt qui diuino Christi Redemptoris nostri conuiuio, quod gloria est fruuntur. Hoc significat Diuus Paulus cum ait. Confido in vobis quòd qui incepit in vobis opus bonum perficiet vsque in diem Iesu Christi: præsentis dies nostri vocantur, quia quicquid nobis videtur facere in illis possumus. Mortis vero dies, Iesu Christi dies vocatur, quia vitæ nostræ ratio reddenda tūc erit, & quicquid nobis videbitur facere non poterimus. Vsque in hanc diem perseuerare debemus in sanctissimæ huius nauigationis cursu. 11

simile.

Abijt Iesus trans mære Galilee. Cum quis ab alio in terra discedit semper aliquod sui vestigium relinquit impressum, at in mari nullum omnino remanet: Deus quoque cum abijt ab alijs maritimo itinere discedit, in quibus vix vllum boni vestigium relinquit, ab alijs verò terrestri in quibus alicuius timoris, & misericordiæ vestigium remanet. A Iudæis discedens trans mære abijt, quo significauit nullum in eis boni reliquisse vestigium. Liberet nos Deus nè ad hoc malitiæ culmen deueniamus.

Et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa que faciebat super his, qui infirmabantur, &c. Vix quæritur Iesus propter Iesum, sed temporalis alicuius lucri gratia eum sequimur, vt isti, qui vt ab infirmitatibus suis curarentur sequebantur eum. Missarum sūf fragijs petitis à Deo vt vos à peste, febrī, maris periculis liberet: 12 quod quidem malum non est sed bonum, at quot inuenietis qui bona spiritualia petant, vt scilicet superbix, luxuriæ, & inuidiæ morbo curentur, vt humiles, mansueti, & pacifici fiant? Fieri hoc hodie non solet, sed vetus est morbus. Per Oseam de hoc querebatur Deus dicens: super triticum, & super vinum ruminabant, & discesserunt à me, id est, omnes eorum cogitationes, & studia sunt de vino, tritico, & huiusmodi rebus temporalibus, me autem à quo ista accipiunt, contemnunt. O bone Deus, quæ miseria & infelicitas, res tanti pretij, vt spirituales sunt, ita contemneret? Dicere etiã possumus, quòd verba illa, *quia videbant signa, &c.* quanquam curiositatem significare videantur, deuotionis fuisse effectus

ose. 7.

13 effectum, quia velle Domini miracula videre, quæ infinitæ suæ veritatis, & fidei confirmandæ causa faciebat, meritorium erat, & ita ait D. Paulus de doctrina Evangelica loquens: confirmata est *Heb. 2.* contestante Deo signis, & portentis, & varijs virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Cum igitur tunc tanta hominum multitudo Christum Dei filium sequeretur, & multi etiam hoc tempore sequantur, quos tu ó peccator tuis oculis vides, cur obsecro tu quoque ex eorum numero nõ es? Sed heu, heu, heu, neque ex illis es, neque alios esse velles. Egressus est Rex David, & ambulabant iuxta eum vniuersi serui eius, & omnes pugnatores validi præcedebant regem, cumque *2. Reg. 15* hac multitudine septus incenderet, sequenti capitulo, dicitur, & ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, præcedebatque egrediens & maledicebat, mittebatque lapides contra David, & contra vniuersos seruos regis David. Hoc idem hodiè fit cum tot boni, & iusti coelestem hunc regem Iesum Christum sequantur, tu vilissime peccator lapides in eum iacis, & maledicta.

Cum subleuasset ergò Iesus oculos & vidisset, &c. O scelices illos, quos cum Deus attollit oculos, se sequi videt, nam statim de auxilio, & remedio cogitat. Potest nè hoc dici fratres charissimi, quod quoties in vobis Deus suos oculos figit, figit autem sæpissimè, vos in eorum numero videt, qui eum sequuntur? Vestra certe opera contrarium omnino testari videntur, de Hebræis inquit dominus. Nonne vides, quòd isti faciunt in ciuitatibus Iudæ, & in plateis Hierusalem? Filij colligunt ligna, & patres succendant ignem, & mulieres conspergunt adipem, vt faciant placentas reginæ cæli: & libent dijs alienis, & me ad iracundiam prouocent. Nonne hoc ipsum his temporibus contingit in vestris domibus, in vestris ciuitatibus, in vestris plateis? Omnes Deum offendendo occupati, hinc ludendo, illic mentiendo, alij rixando, alij murmurando, patres, filij, mulieres, omnes Sathanae sacrificia, vestro autem creatori iniurias faciendo, occupati. O per magni huius Dei venerationem pudeat vos hæc ante oculos ipsius facere. Audite quid dicat: Lauamini mundi estote. *Isai. 1.* auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. O verba miræ exaggerationis, quibus quantum Dei sit odium in peccatum, ostenditur. Cum odium in aliquam rem significare

volumus dicere solemus, eam è medio tollite, nec eam videat oculi mei: Quibus verbis mirè odium exaggeratur, ita ut quanto odio peccatum prosequatur Deus ostendat, ait se illud videre non posse. Et maior etiam exaggeratio fit, eò quòd hoc non de peccato perfecto, & consummato dicat, sed cum adhuc in cogitatione est, nec ad externum opus devenit, cum adhuc in flore est, nec adhuc in fructus erupit, vix apparet malum, cum clamat Deus, nasci malum video, auferte illud, tollite ab oculis meis, non progrediatur ulterius. Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: non ait: auferte malum operum vestrorum, neque desideriorum, sed cogitationum. Quod si tantum cogitationes ipsas odit Deus, quanto magis oderit opera? quare malas cogitationes malaque opera auferte fratres: & statim vos, ut filios Deus aspiciet, & opem feret.

17

Eccles. 36. Cum subleuasset oculos, &c. Non erat ei opus oculos subleuare, ut multitudinem illam videret. Qui inspector seculorum vocatur: sed hoc modestia significatur, qua sensus suos exteriores custodiebat, & quam demissos gereret oculos, cum eos subleuasse dicitur: ut videret. Significatur etiam diuina eius providentia: solet enim prius aspiciere, tum opem ferre, & ita dixit Moy si: Vidi afflictionem populi mei, & descendi ut liberarem eum. Nos è contra Deus aspicit, & succurrit, nos aspiciamus, & oculis aueris ulterius pergimus, ut sacerdos ille, & leuita, qui Samaritanum vulneratum viderunt in via, sed viso illo transierunt. Si iisdem oculis quibus hanc multitudinem respexit Iesus, nos eius pauperes intueremur, tanta profectò damnatorum turba non esset, non expectauit Dominus, ut ab eo cibum peterent, sed statim ad se prouidit, largitus est. Nos verò tot pauperum vocibus ita mouemur, ac si lapides, non homines essemus, magna profectò scuitia, & impietas. Refertur misisse David seruos suos ad hominem quendam diuitem vocatum Nabal, qui egere se suosque seruos ei nunciarent, se eius greges in deserto custodisse. Quodcumque inuenerit manus tua da seruis tuis. Respondit auarus: Quis est David, & quis est filius Isai? Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes, quas occidi tonforibus meis, & dabo viris quos nescio vnde sint? Ita & hodie sit, nam cum diuinus hic David, Iesus Christus, vestrarum omnium rerum custos sit (quianisi Dominus custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam)

mit-

19 mittit ad vos seruos suos pauperes, qui egere se nuntient, eget enim quoties pauperes qui eius membra sunt, egent. Vos autem ac si ignotus vobis esset David, ac si nullam Dei cognitionem, & fidem haberetis, respōdetis, tollam ergo panes meos, aquas meas, & carnes tonforibus meis, concubinæ, ludo, gulæ, sumptibus inutilibus, que omnia tonfores sunt, qui vestra omnia rudent, & consumunt. O Deus maiestatis infinitæ, illumina eos domine, ut quantum hoc sit malum intelligant, & se corrigant: nè seua illa morte puniantur, qua infelix ille Nabal mortuus est: de quo dicitur ibi, quòd cum audisset, quod eius vxor Abigail fecerat, ut David placaret, emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis: cumque pertrāsissent decem dies percussit eum dominus, & mortuus est: quia in pauperes durus fuerat: hoc supplicij genere Deus punire voluit, ut mutaretur quasi in lapidem. Cū mulier parus

simile.

20 doloribus moritur, cæteræ omnes parituræ eundem sibi timente euentum. Mortuum illum audimus, quia in eo pariedi elemosynam virtus defecit. Cumque tot bonorum quæ à Deo acceperat plenus, & quasi prægnans esset, parere noluit, & pauperibus opem ferre: & ideo seuerissimè est à Deo punitus. Cur igitur, o diuites avari eundem vobis exitum, eandemque poenam non timeris, cum eadem in vobis pariedi virtus deficiat? Deus vos illuminet ut parere possitis.

Dicit ad Philippum vnde ememus panes, &c. Quanquam Deus omnibus necessitatibus succurrit, prius tamen animæ necessitatum curam habet, quæ maioris momenti sunt: multitudo que dominum sequebatur egebat pane, discipuli vero fide potius quam pane egebant: & ideo prius necessitati spiritali succurrit, & dicit ad discipulum tentans eum. Tentat Deus iustos, ut suos agnoscant defectus, & eos corrigant. Ignorat infirmus infirmitatem suam, venit medicus & tentat cor. Nullus, inquit infirmus, in corde dolor: tentat stomachum, nec ibi, tentat splenem, nec ibi, tentat iecur, heu exclamat infirmus, ibi dolor, ibi morbus. Hic ergo est morbus: eia igitur remedium hoc vel illud erit. Eodem modo, Deus quantum morbum non ignorat ut medicus, tentat tamen ut tu ipse morbi qualitatem agnoscas, quem sepius ignoremus. Diffidentia morbo laborabant Philippus, & Andreas: quare tentat eos, ut suum ipsi morbum cognoscant, & fateantur. Dicit etiam, *Tentans eum*: quia tentare est, quid in re infit, experiri. Voluit quippe Dominus experiri qualè fiduciam Beatus Philip

bbb 4 pus

pus ex miraculis conceperat quæ ipsum fecisse perspexerat. Iu-²²
 flus ex præteritis ad futura speranda occasionem accipit. Ideo di-
 citur, quod cum Abraham seruum suum ad quærendam decen-
 tem filio suo uxorem mitteret, cumque famulus angeretur, ni-
 miumque sollicitus esset vtrum negotium illud prosperum fi-
 nem esset habiturum, vir sanctus famulum suum præteritis Dei
 beneficijs fultus confortauit dicens: Dominus cæli, & terræ, qui
 eduxit me de domo patris mei, & dixit mihi, semini tuo dabo ter-
 ram hanc: ipse mittet angelum suum tecum, & accipies inde vxo-
 rem filio meo. Ecce quomodo vir sanctus ex acceptis à Deo be-
 neficijs didicit plura se ab eo percepturum sperare. Sic David
 cum arctioribus angustijs perstringeretur videns vniuersum Is-
 rael Absalonem ex toto corde sectari, vt sibi regnum adimerent,
 magnopere consolabatur dicens: Ego dormiui: & soporatus
 sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me. Pro quo (cum
 apud Hebræos verbum præteriti temporis futurum etiam si-
 gnificet) alij clariùs verterunt. Ego cubabo, & dormiam, me-
 que ipsum excitabo: quia Dominus sustentat me, id est, In om-
 nibus his tribulationibus ad eum securus existam, vt accubem, ac
 dormiam, & somno refectus, non autem equorum strepitu, aut
 hostium tumultu conturbatus, atque experrectus exurgam. Vn-
 de tibi hoc tempore o vir sancte securitas tanta dimanat? Hu-
 ius rei causam assignat dicens: Quoniam tu percussisti omnes
 aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuisisti. Quia
 sic (inquit) Deus mecum semper fecit: Saulem etenim terribi-
 lem hostem meum, cæterosque, qui eum ad me persequendum
 concitabant, evertit. Sicut ergo me ex illis liberabit, spero item
 me ab istis esse liberandum. Propter hunc finem maximum
 illum psalmum septuagesimum septimum composuit: qui sic
 exorditur. Attendite popule meus legem meam, in quo ma-
 xima priscis patribus à Deo facta beneficia recenset, quæ post-
 quam recensuit, dicit: Narrantes laudes Domini, & virtutes eius,
 & mirabilia eius, quæ fecit. Quarè autem? vt ponant in Deo
 spem suam, & non obliuiscantur operum Dei, & mandata eius
 exquirant. At, nec Beatus Philippus, nec reliqui Apostoli vs-
 que tunc præ ipsorum rusticitate, atque inertia necessariam ex
 tot quot perspexerant miraculis, conceperant confidentiam.
 Et siquidem Diuus Philippus respondit. *Ducentorum denario-*

25 *rum, &c.* Et Beatus Andreas dixit: *Est puer vnus hic, &c.* Ex hoc
 conijci potest, omnes si interrogarentur, eandem diffidentiam esse
 ostensuros. Nos autem diligenter elaboremus, ne ita faciamus:
 sed ex præteritis beneficijs futura sperare discamus. Quando fra-
 ter mi grauioribus necessitatibus, atque laboribus fueris oppressus,
 considera intra te, Deus me hac rationali anima donauit, qua bru-
 tis animantibus antecedo. Fidei me lumine illustrauit, qua mul-
 tis gentium millibus me prestare fecit: me in sacrosancto Baptis-
 mate in filium adoptauit, cum plurimos huius diuinæ gratiæ in-
 gentilitate expertes reliquerit. Propter me homo factus est, cru-
 delissimamque mortem subiit: quid igitur à tali patre, tamque ar-
 denti amatore non sperabo? qui mihi tanta concessit, quomodo
 nunc minora denegabit? qui tanto cum labore, sumptibusque suis
 26 meredemit, quomodo nunc, cum nihil passurus sit, mihi non sub-
 ueniet? Quod si huius auxilij peccata mea me indignum reddunt,
 spero tamen eum non ad illa quidem, sed ad infinitam ipsius mi-
 sericordiam esse respecturum: simulque auxilium ad pœnitentiam
 illorum agendam mihi esse laturum. Et quando te Deus in
 difficillimis quibusque periculis statuerit, non humanam pruden-
 tiam, sed diuinam potius potentiam considera: ad quam quidem
 non respiciebat Beatus Philippus, cum diceret. *Ducentorum dena-*
riorum. Aliter equidem fecit vnus ex liberis sanctæ illius foemine
 Machabææ, quem Antiochus Rex iussit occidi: cui cum Rex di-
 ceret, vt animaduertere se iuuenem esse, respondit: Potius est
 ab hominibus morti datos spem expectare à Deo, iterum ab ipso
 suscitandos. Si hic sanctus adolescens rationibus humanis ducere
 27 tur, diceret; malum esse perferre se excoriari. Fides autem eum
 aliud erudiebat, quapropter tam confidenter mortem perferrebat.
 Eo quod homines hanc spem in laboribus constituti non habent,
 plurima passim peccata committunt: atque vt à modico tempo-
 rali labore liberentur, ad æterna supplicia toleranda obligantur,
 quibus dicit Isaias: Concipietis ardorem, & parietis stipulam. *Isai. 33.*
 Etenim omnes illicitæ negotiationes, vsurariæque conuentiones,
 quas ineunt, vt à temporalibus necessitatibus liberentur, sunt quasi
 stipulæ, quibus in inferno ardentius comburentur.

Vt igitur Dominus corporalem illius turbæ necessitatem spi-
 ritalemque discipulorum suorum defectum reficeret: atque vt
 vtrique perfectam de ipso conciperent spem, dixit eis: *Facite homi-*

nes discumbere. Et sic ordine confedentes ita refecit, ut multum eis 28
superfuerit. In quo docemur, si ordinate, atque moderatos facien-
tes sumptus vixerimus, plurima nobis superesse posse quibus
pauperum necessitatibus occurramus. Quæ à Deo sunt, ordinata
sunt? ait Diuus Paulus: Præcipiebat Deus, ut sacrificia ordine of-
ferrentur: Sacerdotes (inquit) subijcient in altari ignem strue li-
gnorum ante composita, & membra, quæ sunt cæta, desuper or-
dinantes. Nihil in sacrificijs ordinis expertus Deus esse volebat, si-
cut hic apparet. Quanto igitur magis in cibis, vestibus, fastibus-
que nostris ordinem esse vult? Ezechiel Propheta dicit se vi-
rum vidisse. Et funiculus, (inquit) lineus in manu eius: & cala-
mus mensuræ in manu eius, qua mensura vniuersas res templi
metiebatur. Et admirabilia dictu sunt ea, quæ ab illo dimensa
fuisse dicit: quæ oblongo quodam capite recenset. In quo signi- 29
ficatur, in domo Dei omnia dimensa, atque ordinata esse oportere.
Si tu Domine, & tu matrona ordinatos, atque moderatos do-
mi tuæ sumptus feceris, multa tibi supererunt, quæ pauperibus
erogare possis: sin autem ordine non confederitis, sed nimios sum-
ptus facientes quasi Principes vos tractare volueritis, ne miremi-
ni, si omnia, quæ habetis, ad vanitatibus vestris satisfaciendum
non sufficient.

*Sedentibus omnibus accepit Iesus panes, & cum gratias egisset, distri-
buit discumbentibus.* Ipse utique Dominus, qui egenis panem ero-
gabat, gratias agebat. O admirabilem doctrinam! discite fratres
mei ex hoc diuino magistro. Etenim cum pauperibus eleemosy-
nam tribuere velletis, prius vos ante Dominum prosternere, illi-
que gratias agere deberetis: quia ad bonum istud opus faciendū 30
cor vestrum excitauit, diuitiasque vobis concessit, ex quibus pau-
peribus subuenire possitis. Largiorem namque eleemosynam
recipit, qui eleemosynam elargitur, quam pauper, qui ea affici-
tur. Ideo dixit sponsus sponsæ: Duo vbera tua sicut duo hinnuli
capræ gemelli. Confert Spiritus diuinus vbera lac proferentia hoc
dis illud sugentibus: in quo mirabiliter significat, misericordia uti
(hoc est enim vbera lacte manantia habere) potius accipere, quam
dare dici posse. Vnde in hoc significat, quod dare tuum est acci-
pere. Ideoque iustum est, quod cum bona tua propter Deum di-
stribueris, plurimas Deo gratias agas. Etiam quatenus homo æter-
no Patri in initio illius conuiuij gratias egit: illasque in prandio-
rum

Rom. 8.
Echi. 1.

Ezech. 4.

Canti. 4.

rum suorum sine semper referre consueuerat: ut patet in vltima
coena, qua finita ut dicit Beatus Matthæus, hymno dicto exierunt
in montem Oliueti, quod fecit, ut nos gratitudine uti doceret, ne
ad mensam sedeamus, & ex illa confurgamus quasi animalia ra-
tionis expertia. Miserabiles sunt visu homines quotidie ad opi-
paras, exquisitissimisque epulis refertas mensas confedentes, qui
tamen summi benefactoris sui adeo immemores existunt, ut ne
oculos quidem illorum omnium largitori gratias acturi in celum
erigere recordentur. O terribilem ingratitude! Leuate in cæ-
lum oculos vestros, & videte quis creauit hæc, dicit Isaias. Quo-
modo, ô ingrate homo ex isto ferreo pectore, vnum saltem ver-
bum non proferis: quo Dominum suauissime benedicas, qui te tam
abundanter reficit, cum plurimi sint pauperes meliores te, & in
32 maxima necessitate constituti? Christus filius Dei vniuersi orbis
hæres, ac Dominus pro modico pane hordeaceo æterno Patri
gratias agit: tu verò pro tot, tamque diuersis, ac splendidis cibis,
nescis os aperire, & dicere: O benedictus sis Domine, Angeli pro
me tibi benedicant: quia mihi indigno tam abundanter prouidi-
sti. Time igitur infelix, ne te Deus istis omnibus priuet, tibi que
pro tanta ingratitude vitam comminuat. Si autem pro acceptis
beneficijs gratias Deo egeris, diuinam misericordiam ad plura in
te dona conferenda inuitas. Et ideo pro eo, quod nos legimus: Si-
cut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultatio
nis laudabit os meum, alij verterunt: Tanquam adipe, & pin-
guedine satiabitur anima mea, cum labijs exultationis lau-
dabit os meum, id est, tunc spiritualibus delicijs, ac bonis
33 omnibus abundabo, cum tuam erga me mirabilem bene-
ficentiam Domine lætissimis, ac iucundissimis vocibus col-
laudabo.

Sequitur in textu. *Et distribuit discumbentibus.* O Christe fili
Dei liberalissime Domine, ut quid panes confringis? Nunquid
singulis integros panes non potes erogare? Optimè utique hoc
facere possum. Veruntamen volo homines erudire quod quan-
diu in hoc sæculo viuunt, panem integrum sperare non debent.
Etenim in hac vita omnia diuisa, & con fracta tribuuntur: etsi ho-
mines integrum panem exquirant, nequaquam illum inueniēt.
Est quisquam diues nobilis, bene moratus, huic autem est vxor
ipsum indoli repugnans, & dicit: Si hoc scirem non vxorem
ducerem,

Matth. 26.

Isai. 40.

Psal. 63.

simile.

ducerem, etsi dimidium totius orbis mihi daretur. Ecce hic est panis
 4
 nis diuisus. Alius maxima diuitiarum abundantia affluit, vxore-
 que iuxta animum suum duxit: attamen non habet liberos, ecce
 diuisum panem. Idcirco sursum corda, sursum corda fratres mei,
 1. Reg. 16. ubi panis est integer. Cum David paruulus quidam esset cuius
 pastor, illum Deus paulatim sublimauit, quousq; ei regni Israel
 gubernaculum commisit. Et tamen illi hæc omnia diuisus panis,
 2. Psal. 16. non autem integer esse videbantur. Et sic dixit: Satiabor cum ap-
 paruerit gloria tua. Valde etiam notandum est Dominiuum con-
 uuiuium hoc fecisse, turbamque rebus tantum necessarijs, non au-
 tem plurimis ciborum generibus saturasse. Quod quidem ad no-
 stri confusionem effecit, sic quadraginta annis populum Israel
 modico cibo sustentauit, omnesque reficiebatur. Vorax corpus
 suum quasi Deum tractat: sobrius autem stomachum quasi mu- 35
 lam suam cibatur. Epulo cibus satiatus cogitat intra se quid noctu,
 quidve crastina die manducabo? Temperatus autem sic se habet
 cum stomacho suo, quasi tu cum mula tua, cui hordeum taxas, &
 per mensuram illud ei porrigis: nō quidem propter nimiam par-
 citatem, sed ne illi officiat, atque hordeo obrundatur: sic utique
 3. Aul. Gel. vir iustus stomachum suum tractat. Aulus Gellius refert Romæ
 4. lius lib. 2. non permissum fuisse conuiuū aliquod celebrari, nisi prius con-
 5. cap. 24. uiuantes duo se præstituros esse iurarent. Alterum se non plures
 sumptus esse facturos, quam ea que duodecim sestertijs (quorum
 summa hodierna die vix quatuor nummos argenteos complet.)
 singulis conuiuis emeretur. Alterum vero, se extra Romam ab
 alijs ciuitatibus vinum non esse allaturos, hoc autem in maxi-
 36
 mis festiuitatibus permitti consueuerat. O quanta hic Christia-
 nis viris Euangelicæ legis professoribus alapa infligitur: qui adeo
 effrenatè cibus, potibusque se tradiderunt, vt Ethnicos ipsos pro
 digalitate, atque ebrietate longe maxime superarint. Quæ cum
 ita sint fratres charissimi, pudeat nos tantæ voracitatis, nec Ethni-
 cos nobis excellere patiamur. Sed diuinum magistrum no-
 strum studiosissime imitemur: suamque nobis gratiam
 hic conferet, atque in futuro caelestem glo-
 riam largietur, Amen.

(:)

Feria.

1. Feria. III. post Dñicam. III. in Quadrage-

Prateriens Iesus vidit hominem cecum à nativitate, &c. Ioannis. 9.

IN plurimis sacre Scripturæ locis mirabiliter Dei misericor-
 dia elucet, ait enim Deus. Post diluuium nequaquam vltra ma-
 ledicam terræ propter homines, sensus enim & cogitatio huma-
 ni cordis in malum pronæ sunt ab adolescentia sua, admiratione
 digna ratio, non maledicam, quia homines mali sunt. At verò
 hanc ipsam ob causam dixerat, se mundum euerfurum. Videns
 2. (inquit scriptura) Deus, quod multa malitia esset in terra, & cun-
 3. cta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore dixit.
 Delebo hominem quem creavi à facie terræ, quomodo igitur ait,
 non maledicam, quia in malum proni sunt: sed in hoc ipso vel ma-
 xime Dei misericordia elucet, quod imbecillitati nostræ compa-
 tiens, nec summo iustitiæ suæ rigore vtensignoscit. Quare his ver-
 bis, nequaquam vltra maledicam illud significat, si vt ipsi meren-
 tur puniendi essent, semper essent puniendi, quia semper mali
 sunt, sed malo mei, quam illorum rationem habere, & profectò si
 qualia delicta sunt, talia deberent esse supplicia, secundo quoque
 mente opus esset diluuium: tales omnes sunt. Cum seueram illā sen-
 tentiam pronuntiaffet non visuros terram promissionis, qui se-
 decies tentauissent, ait statim, quoniam Amalechites & Chana-
 3. næus habitant in vallibus, cras mouete castra, & reuertimini in
 solitudinem maris rubri. Quamuis iratus de via, & hostibus, ad-
 monet, & misericordiæ suæ obliuisci non potest. Cum populo suo
 esset iratus, iram his verbis euomuit: Quis dabit me spinam, &
 veprem? in prælio gradiar super eam, succendam eam pariter? id
 est, quis dabit, vt fiam vepres & vineam meam comburam? hoc
 ait quasi inuitus puniat. O Dei bonitatem ineffabilem, vt in hoc
 maxime suam ostendit misericordiam. Cum iterum populo suo
 esset iratus, dixit: Reliqui domum meam dimisi hæreditatem
 meam, quasi diceret, actum est, actum est. Fuit iam tempus illud
 cum hos amabam, nolunt mihi obtemperare, & ideo eos iam de-
 sero: dumque sic irasceretur, misit Prophetam qui diceret, hæc
 dicit

dicit Dominus. Aduersus omnes vicinos meos pessimos, qui tā- 4
 quam hereditatem, quā distribui populo meo Israel: ecce ego
 euellam eos de terra sua, & domum Iuda euellam de medio eo-
 rum, id est dabitis poenas, quia in populum meum iniuriosi estis,
 nec vicinitatis iura seruatis. O infinita Dei charitas! cum suos in-
 iuria afficiunt, sibi illatas iniurias obliuiscitur, & pie fert opem,
 parentis instar, qui dum coercet filium, & minis deterret, si in ip-
 so iræ impetu ab alio iniuriam filio factam nuntient, omittit fi-
 lium, & in eum conuertit iras: ita & Deus noster suorum iniurias
 vlciscitur, & suas obliuiscitur. Cum populum acerbè reprehen-
 disse illis verbis: Omnes mensæ repletæ sunt vomitu sordium-
 que, ita vt non esset vltra locus: subdit paulò post; idcirco hæc di-
 cit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapi- 5
 dem, lapidem probatum, angularem pretiosum, in fundamento
 fundatū, id est, Christum dicere iure potuisset: Impij Iudæi, quia
 me offendistis delebo vos, leones, belluasque mittam, quæ vos vi-
 uos assumant; & tamen ait: Redemptorem mittam, qui vos redi-
 mat à peccatis: quidnam vobis de hac misericordia videretur fratres
 charissimi? Nullus erit finis, si infinitos hîc sacræ Scripturæ locos
 afferre velim, in quibus summa Dei in nos misericordia ostendi-
 tur: inter eos præcipuus hic est hodierni Euangelij, cum ait: *Præ-*
teriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate. Et ante hæc verba positū
 est aduerbium tūc, quo, tempus cum hoc factum est significatur,
 id est, cum Iudæi, Dei filiū lapidare voluissent, & lapides adhuc
 manu tenerent, ille ijs elapsus ante templi fores stetit, vt diuinū
 hoc, & singulare miraculum faceret, quod summū erat in eos be- 6
 neficium, & misericordia, tunc se ea in re verum Deum ostende-
 re, cum se illi indignos maxime præbuisent. Benedictus, & lau-
 dabilis sit tam pius, & misericors Dominus: & quod nā erit mar-
 mor durum, quod frangi, & ad eius amorem allici non possit? Ex
 perēni, & naturali fonte perpetuò manat aqua, haurias licet quan-
 tumuis aquæ, arescet nūquam, fons verò arte, & industria factus,
 nisi aquam suppedites, arescet cito: vt in hortis quam plurimis vi-
 dere est, vbi ex artificiosis fontibus aqua deriuatur. En Christus
 verus amoris, & misericordiae fons, qui quamuis homines hono-
 rem, vitam ipsam, & spiritum illi vellent adimere: semper tamē
 tanquam viuus, & perēnis fons, singularia beneficia in homines
 effudit, eos iugi misericordiae suæ lauacro recreans. Et idem agūt
 eius

simile.

Isai. 28.

simile.

eius imitatione iusti, qui nō pro malo malū, sed bonum pro malo
 reddunt: vt D. Paulus, & eius socij agebant. Et ideò dicebat: Bla-
 sphemamur, & obsecramus, is, qui perfecto Dei amore caret, &
 in quo solida charitas non est, nisi aquam suppeditas, nisi ei bene-
 facis, quanto magis si male facis, statim ab amādo, & bene facien-
 do cessat: in quo ostendunt se non esse veros, & perennes fontes,
 id est, veros diuini præceptoris imitatores. Neque solum non be-
 ne faciunt inimicis, sed si possunt male faciunt: at non sic sanctus
 ille Ioseph, quamuis Euangelicam legē non profiteretur, de quo
 in Genesi dicitur; Cum fratres suos in potestate haberet, à quib⁹
 tot fuerat iniurijs affectus, recordatus somniorum, quæ aliquādo
 viderat, non dicitur iniuriarū recordatus, sed somniorum. Et ita
 de ijs non modo poenas nō sumpsit, cum posset, sed beneficus in
 eos fuit, & liberalis. Sanctus Propheta David aiebat: Fortitudinē
 meam ad te custodiam, quia susceptor meus es: Nolo viribus vti,
 vt inimicos meos vlciscar, sed vt illis seruiam tibi, quādoquidem
 tā benigne me recipis quoties ad te peccator redco. Pudeat sane
 nos qui gratiæ legem habemus, & tamen vires volumus, & potē-
 tiam, vt eos vlciscamur, qui nos, vel vno tantum digito tangunt.

Præteriens Iesus. Collegit hinc D. Chrysostomus doctrinā val-
 de ijs necessariam, qui vxorem, & familiam habent, vt quemad-
 modū Christus Redemptor noster eorū se oculis subripuit, qui
 eum lapidibus impetebant, ita, & mulier mariti irati fugiat aspe-
 ctū, & e contra, vt pax, & concordia seruetur. Si duo vestem in di-
 versas partes trahūt, hinc vnus inde alius, scinditur vestis. Et ideò
 D. Paulus: Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus homi-
 nibus pacem habentes, non vosmetipsos defendentes fratres cha-
 rissimi, sed date locum iræ. Animaduertite obsecro verbū illud,
 si fieri posset, quod alijs præceptis non apponitur, sed absolute di-
 citur, hoc, vel illud agite. In quo rei huius difficultas significatur,
 summo labore, & studio opus esse, & sexcenta prope artificia in-
 quirenda, vt pax ista conseruetur, optimè prius habere cognitum
 oportere illius ingenium, & naturam cum quo agendum nobis
 est: & ita stultorum non est nosse pacem conseruare, sed pru-
 dentium. Prudens enim omnē operam in eo ponit, vt sciat quo-
 modo se gerere in familiaritatibus debeat. Illa verò, non vosmet-
 ipsos defendentes, significant non esse querenda verba cū animi
 obstinatione, & ira, vt id tādem fiat quod volumus. Præterea, nō
 vosmetipsos

1. Cor. 4.

Gen. 42.

Psal. 9.

Chrysost.

Rom. 12.

Indith. 5. vosmetipsos defendentes, id est, vindicantes, ut Nabuchodonosor iuravit per regnum suum, quod defenderet se de omnibus regionibus, id est, quod vlcisceretur se. Sed date locum iræ, & hoc subducendo nos ab iratorum aspectu, aut saltem benigne & placide respondendo. Nam quemadmodum si suber [vulgo, corcho.] ferro verberes suberis mollities, recipit quidem ictum & ferrum admittit, sed ita detinet, ut nec extrahi, nec lacerari possit, ita iræ ferrum mansuetudinis mollitie receptum, ita in eo adheret, ut ad vulnerandum extrahi non possit. O cælestem doctrinam, quam vos fratres Dominus edocuit! neque solum plurimas suæ maiestatis offensas sic evitabitis, sed pretiosas quoque coronas in eius conspectu lucrabimini. Refertur Iob suos amicos ei dicere solitos. *Iob. 4.* Vbi est timortuus, fortitudo, & patientia tua, & perfectio viarum tuarum? Ante perfectionem patientia ponitur, ut significetur, et feruorum Dei perfectionem esse res aduersas forti animo tolerare, & præcipue proximorum inimicitias, quæ maximum nobis negotium facessere solent.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum. Quam dissimilis omnino est Dei oculus, oculis regum & principum huius sæculi: istorum oculus lædit, & cæcat quos aspicit, quam cæci & quam gloriosi incedunt plurimi, quia eos Rex in oculis habet, at Dei oculus visum cæcis restituit. Præterea cum in vos homines oculos iniiciunt: id agunt, ut iudicent, & quicquid agitis vitio vertant, & calumnientur. Et ita Iob plagis vulneribusque plenus aiebat: Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu vides? Habes ne Domine oculos hominis quandoquidem ita me vulneras? minime verò, homo enim malitiose aspicit, & iracunde persequitur ut euertat, Deus amanter aspicit, & vulnerat, ut erigat animam ad coronam, & præmium. Montem in quo Angelus iussu Dei Abrahamæ dextram detinuit, filij capiti imminentem, ait Scriptura appellasse Abraham, Dominus vidit, ob singulare illud beneficium Dei, quia hoc Dei videre est. Vidit igitur hunc cæcum, ut eius cæcitati mederetur ante quam cæcus ab eo misericordiam peteret, ipse sua sponte accurrit. Discite fratres ab hoc diuino præceptore benefacere, etiã non petentibus: attendite obsecro singulare mysterium, quod ad hanc rem facit. Quædammodum sanguinis pretiosissimi Christi Redemptoris nostri vocatur redemptio peccatorum, ita etiã elemosyna redemptio peccatorum.

13 peccatorum appellatur, licet dispari modo intelligendum sit, ut Daniel dixit: Nabuchodonosor, peccata tua elemosynis redime me, quæ magna est elemosynæ laus; qui diuites estis, neque elemosynam datis, audite hoc, quod vos terrebit, si qua inest in vobis ratio. Quam difficilis esset salus diuitis, & in pauperes crudelis, sic declarauit Christus Redemptor noster: Si ergo in iniquo Mammona fideles non fuistis, quod verum est, quis credet vobis? heu vos infelices; si vestrorum bonorum fideles administratores non fuistis, quæ falsa, & vana sunt, nec in pauperes distribuistis; quomodo Deus dabit vobis quæ vera & solida bona sunt? id est, dona & beneficia spiritualia? ait Dominus: Ille non dat pauperi elemosynam, nec ego illi dabo virtutes, cum pauculos nummos quos illi dedi dispensare nesciat. *14* Si in hoc peccat, quid faciet in eo quod præcipuum est? ò rem omnino timendam. Auditis hæc diuites & non contremiscitis? si estis luxuriosi, iracundi, gulosi, superbi, & vani, hoc ideo est, quia Deus vobis humilitatem, patientiam, temperantiam, castitatem dare non vult, quia vestra in pauperes crudelitate, ijs vos indignos reddit.

Cum vidisset Iesus cæcum, & staret: Interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi quis peccauit, &c. Nec hic peccauit, nec parentes eius, non quod ille, & parentes eius carerent peccato: nam originale peccatum satis erat, ut cæcitas esset poena peccati. Nam per quam ianuam potuit ingredi elephas, poterit & fornicaria. Si per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors (ut ait Diuus Paulus) igitur & cæcitas intrare potuit. Sed dixit Ioseph fratribus suis, nolite pauere, non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum, id est, non vestro peccato, sed diuinæ prouidentie hoc tribuendum est, quamuis verè peccatum fuit fratrem vestrum vendere. Ita quoque hic Dominus, quamuis cæcus peccasset, non tamen ideo cæcum esse ait, quia peccauit: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari, &c. Et ne quis existimet eum solum oportere operari donec dies est, addidit statim: Venit nox quando nemo poterit operari. Utinam animaduertemus hæc verba, in quibus docet nos diuinus Magister, ut quemadmodum salutis nostræ opus semper habebat in oculis, quam ob causam missus à patre fuerat in mundum: & quocunque momento temporis id cogitabat vnum. Hic

erat cibus, hic potus, hic somnus: ita quoque nos eum quantumcumque possimus imitando, illud semper & in oculis haberemus, & animo. Ad quid creati nati que sumus? scilicet, ut Deum amaremus, illi seruiremus, & bonorum operum exercitatione, æternam beatamque vitam consequeremur. Et hoc summa diligentia, & industria; quia venit nox, quando nemo potest operari, & quando hoc tandem futurum sit, hodie ne an cras incertum est. Tam brevis est huius vite cursus, ut merito hic à Domino dies vocetur. Diuus Ioannes breuiorem fecit, dicens: Fratres nouissima hora est, quin etiam nec mortalium quisquam est qui vite sue horam certam habeat, nec qui dimidiam, nec qui centesimam horę partem, & ideo S. Iob breuiori termino circumscripsit, dicens: Gaudium hypocritę ad instar puncti. O summam hominum cecitatem, qui cum tam brevis & incerta sit vita, ita viuunt ac si certum multorum annorum numerum essent à Deo stipulati. Diuus August. sermone quodam ait: Nonne fragiliores sumus, quam si vitrei essemus? vitrum enim etsi fragile est, tamen seruatum diu durat: quod tamen homini non contingit, quamuis se optimè curet & delicatè. Quod si hoc ita est, quid o peccator expectas? cur nam non incipis operari, & salutis tue opus aggredieris? Si veniens in hanc urbem Rex, vestrum alicui diceret duo, aut tria aureorum millia annui redditus tibi concedo, ea lege, ut tu ipse tibi priuilegium scribas, ego verò subscribam: illud tamen moneo me intra horam discessurum, et si semel discessero, nulla tibi erit reliqua spes: dicite obsecro, non festinaret quisquam vestrum charissimi, et si amicus aliquis interueniret, qui diceret, heus tu quis agis? accede huc, ludamus, confabulemur: nonne responderet iratus, apage cum tuo ludo, & confabulatione: sine me obsecro; nam properandum mihi est. Iuberes etiã pessulo claudifores, ne quid te impedire posset? At quanto maior est cęlestis gloria huius vite bonis? hanc Deus pollicetur ijs qui diuine sue legis preceptis obtemperauerint, nec tamè vobis certi temporis prescribit, quantum vnius horę spatio continetur, cur igitur tanta negligentia & incuria? cur deteriores quotidie estis? O miseram Adę filiorum stultitiam quam parui aestimant, & ut vilem contempnunt, rem omnium pretiosissimam! Refert Albertus magnus: Si fortè equus in leonis vestigijs pedem ponat, statim consistere, nec vltra compelli posse, sed retro gradi. Leonem rugientem appellauit Diuus Petrus diabolum: cum

I. Ioh. 2.

Iob. 20.

Augusti.

simile.

Albertus

Magnus.

c. Petri. 5.

19 cum itaque homo suos affectus qui animę pedes sunt, in eius vestigijs figit, & in eo insistit quod hic leo in hoc mundo impressum reliquit, nempe; superbię, irę, inuidię, & libidinis vestigijs, tunc non solum vltius pergere non potest: sed equo similis retrò cedit. Hoc summo cum dolore deplorabat Esaias, dicens: Vx genti peccatrici, &c. Alienati sunt retrorsum, id est, ut bestię, quod ante est non spectat; illud autem belluinam hanc stupiditatem excusatione indignam reddit, quod cum de lucro aliquo, aut damno temporali agitur, quod post mortem expectatur, statim vos ea cogitatio sollicitat, & perturbat posse vos morte opprimi repentina. Et ita illud amitti: de huius verò mortis preparatione, de cęli lucro, de inferni damno, vbi perpetuò estis conflagraturi, dum Deus erit Deus, nec minima quidem cogitatio, ac si immortales omnes essetis. Potest ne quidquam esse, aut magis mirandum, aut magis timendum? Si quis Regis officium, aut beneficium habet quod eundem cum vita terminum habeat, mirum est videre sollicitudinem, & curam, ut illud ad hæredes, & filios transmittatur nulla interponitur mora, ne fortè ante moriatur. Ideò timetur mors, quia cum vita pecunia amittitur, non quia cum morte temporali venit æterna. Quis non miretur cum videat hominum curam in rebus caducis, & in rebus æternis incuriam? & hinc patet, quam sit eorum stultitia deploranda. Ideò Isaias ait; qui vides multa nonne custodies, qui apertas habes aures, nonne audies? id est, tu qui ita sollicitus es de rebus terrenis, non eris de cęlestibus? quod si putas peccator quamuis modo negligentem viuas, mortis tempore facile id posse corrigi: vide quid dicat Diuus Hieronymus, verba illa exponens Hieremię: In tempore afflictionis dicent, surge & libera nos (ait) impudens postulatio, ab eo querere auxilium, quem in prosperitate contempseris. O verba omnino metuenda, vocat sanctissimus Doctor postulationem impudentem mortis tempore Dei misericordiam implorare, quem in tota vita contempseris, ut significet quamuis salutis spes nulli sit auferenda si adhuc viuat, tamen poenitentiam extrema illa mortis hora esse omnino periculosam, in ijs potissimam, qui eo vsque in suis peccatis obstinati perseverarunt. Et ad hoc confirmandum Adrianus summus Pontifex terribilem quãdam Diui Hieronymi sententiam affert, (si ea tamen Diui Hierony. est) de poeni.

Esai. 1.

simile.

Esai. 42.

Hieron. su.

per. c. 2.

Hieron.

Adria. 4

sent. q. 1.

de poeni.

ea hæc est, vix ex centum millibus hominum, quorum mala fuit 22
vita, in morte diuinam indulgentiam obtinebit vnus. De cuius
sententiæ veritate mihi disputare non conuenit: fortassè id ita au-
genda rei gratia dixit, vt vnusquisque sibi caueat & dicat: *Oportet*
me operari donec dies est. Venit nox, &c.

Hæc cum dixisset, exiit in terram. Non expectat liberalissimus
Dominus suam à cæco misericordiam peti: ipse sua sponte prior
accurrit. O quot, ac quanta à Deo beneficia accepimus, ante-
quam ea ab illo peteremus. Sed ille præuenit, vt maiori nos amo-
re deuinciret. Hoc Deus Iob significauit, cum dixit: Vbi eras
quando ponebam fundamenta terræ, id est, cum terram tua cau-
sa creauit, tot herbis & arboribus exornatam, tot aquis & fon-
tibus irriguam, tot fructuum & alimentorum parentem, tot au-
ibus, tot belluis refertam, & id omne tua causa, tu vbi eras? ad- 23
huc natus non eras. Cum maximam hanc, & pulcherrimam do-
mum præparabam, & mensam tam splendidam apponebam.
Hoc ipsum beneficium proposuit Moyses filijs Israel, dicens:
Quando diuidebat Dominus gentes, cum separabat filios Adam,
constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel,
id est, ab initio mundi signauit Deus terram quam populo suo
daturus erat in hæreditatem. Quam verè possumus dicere: vbi
eras, vbi eras Christiane cum Deus sacramenta gratiæ & sanctifi-
cationis plena instituebat? vbi eras quando cum in peccatis esses,
& Dei tui oblitus præueniens Deus te excitauit è somno, percu-
lit cor, & ad se conuertit? vbi, vbi eras? & ita Dei beneficia potes
cogitatione percurrere à Deo accepta, quæ nec petebas, nec etiã
recordaberis. O te ingratum si hoc non cognoscis. Hæc benefi- 24
cia voluit Deus significare cum dixit: Sic est regnum Dei, quem
admodum si homo iaciat sementem in terram & dormiat, & se-
men germinet, & crescat, dum nescit ille. Hac similitudine do-
cemur, dum nos nostrorum oblitum dormimus, paterna cura, &
solicitudine vigilare Deum. Benedictus sit talis Deus, benedicta
talis liberalitas, cogita homuncule quantum cælesti huic miseri-
cordiarum patri debeas: quid tibi fiet, nisi hunc vnum amas, &
huic soli seruis?

Posteaquam cæcus iste visum recuperauit, vt corpore muta-
tus est, ita & animo, nam qui ad templi ianuam petebat eleemo-
synam, tãtos mox sumpsit animos, vt tota illa Phariseorũ turba,
& eo-

Iob. 38.

Deut. 32.

Marc. 4.

25 & eorum insidiæ eum de sua fide dimouere non potuerint, sed in
ea permanens negotium illis facebat, eius honorem, & gloriã
tuendo, à quo visum acceperat. Hæc est seruorum Dei virilitas &
fortitudo, pro diuini honoris defensione inimicitias suscipere.
Occidi possunt, & flecti nequeunt, ait D. Augustinus: Hi sunt *Augusti.*
fidei & amoris effectus: corde creditur ad iustitiam, ore autẽ con-
fessio fit ad salutem; ait Diuus Paulus: Mirum est cur beatus Apo-
stolus iustificationẽ, qua peccator fit iustus, cordis fidei tribuat: *Roma. 10.*
salutem verò, id est, gloriæ consequutionem oris cõfessionis, qua-
si id quod ad iustificandum satis est, ad glorificandum non suffi-
ciat. Fidei dico iustificationem tribui, quia fides ianua quædam
est, ad id omne consequendum, quod ad iustificationem requiri-
tur; & ita ea verba intelligenda sunt, corde creditur ad iustitiam,
26 id est, consequendam. Nam anima post iustificationem diuinæ
legis præceptis deuincta remanet, & ea exequi debet, quia si se-
cus faceret, iustificationem amitteret: & quoniam fidei confessio,
aut signis, aut verbis obligatoria est, (cum id necessitas postulet)
peccati mortalis poena constituta, quamuis vitæ periculo fiat.
Quis (vt ait Dominus) Qui me erubuerit, & meos sermones, hũc *Ier. 9.*
filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, idẽ ait
Diuus Paulus: Confessio fidei ad salutem fit, id est, consequen-
dam. Et quia hoc vnum est ex maioribus Christianæ religionis
præceptis: idẽ Beatus Apostolus noluit eam sententiam abso-
lutè afferre, sed statim probauit, vt ait sanctus Theodoretus, *Theodore.*
priorem quidem partem ex Esaia dum ait, dicit enim Scriptu-
ra: Omnis qui credit in illum non confundetur. Posteriores ve-
27 rò (scilicet confessio fit ad salutem,) ex Ioel, & idẽ subdit pau-
lò post: Quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Et *Ioel. 2.*
inter ea verba cum dixisset, idem enim Dominus omnium, di-
ues in omnes, addit statim: Qui inuocant illum, & quomodo in-
uocandus? cum amore, spe, obedientia, cum hac cæci huius con-
fessione, qui dixit: *A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæ-
ci nati.* Ferre hoc Pharisei non possunt, & ita indignati sunt vt eij-
cerent eum foras. Sed eiectum ab hominibus recipit Deus: nam
cum audisset Dominus eum à Phariseis eiectum, quæstuit, & in-
ueatum solatus est. O quam verè summa veritas hoc dixit: In *Ioan. 16.*
mundo pressuram habebitis, in me autem pacem: horum ver-
borum sententia hæc est, tantam esse bonorum magnitudinem,

simile. vt eam mūdi huius angustiz capere non possint, & ideò premū-
tur. Si thoracem induitis angustum, statim defatigamini, & exa-
philip. 1. nimari dicitis, & respirare non posse. Videtis quæ sit mundi hu-
ius magnitudo, maior tamen est iustus, cui mundus angustus est;
solus Deus, qui immensum est, & infinitum spatium, iusto latus
videtur, & amplius: & ideò ait, pacē in me habebitis. Angustus
videbatur mundus Diuo Paulo, & ideò dissolui cupiebat & esse
cum Christo. Alia sententia est, & fortasè magis propria, eos qui
Deo inseruire cupiunt à mundo premi & conculcari solere: sed
in Deo pacem habere.

Ioan. 4. Cū inuenisset Iesus hūc cæcum, se illi detexit, dicens, se esse
Dei filium. *Qui loquitur tecum, ipse est.* O incomprehensibilia Dei
iudicia! tot annorum millia expectatus, cui se manifestet; atten-
dite Samaritanæ, & cæco, illa concubina, hic pauper, vt nimirum
pauperes consoletur, & peccatoribus animos addat, quo liben-
tius & alacrius ad eum accurrant, qui non modo eos non reijciat,
sed extensis brachijs amplectitur. Et si debita præparatione acce-
dunt, suam largietur gratiam, qua gloria acquiritur: ad quam nos
perducat idem Iesus Mariæ filius, Amen.

Feria. VI. post Dñicam. III. In Quadrage.

*Erat quidam languens Lazarus à Bethania de Ca-
stello Martha, & Mariæ sororum eius, &c.*
Ioannis. II.

Roma. 9. **I**LLVD prius in hoc Euangelio notandum occurrit, quòd
cum essent duæ istæ sorores nobili genere ortæ, nulla de nobi-
litate fit mentio: sed tantum de amore Domini erga illas, de pie-
tate Magdalenæ & de fide Marthæ. Hoc enim est quod Deus plu-
rimi facit, & homines æstimare debent, quia cætera omnia parū
ad rem faciunt, & parum omninò prodest nobilitas si est coniun-
cta malitiæ. Cū ageret Diuus Paulus de Hebræis, qui se de Abra-
hæ stirpe iactabant, ait: Non oēs qui ex circumcisione sunt Israel,
ij sunt Israelitæ, neque qui semen sunt Abraham omnes filij. Et ex-
plicat seipsum Apostolus, dicens: id est, non qui filij carnis ij filij
Dei,

2 Dei, sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine, id est,
in veros filios Dei. Duo sunt ortus, vt docuit Christus Redēptor
noster, carnalis vnus per quem ab Adam descendit, & eius fit par-
ticeps humana natura, sed etiam culpa, quia quod natū est ex car-
ne caro est. Et Paulus ait: Primus homo de terra terrenus, secun-
dus homo de cælo cælestis, qualis terrenus tales terreni: & qualis
cælestis, tales cælestes. Alter ortus spiritualis est, per quem nasci-
tur homo ex nobiliori, & altiori principio, & per quē homo Dei
filius factus est, quia quod natū est ex spiritu, spiritus est, & semē
istius generationis est verbū Dei. Ita dicebat D. Paulus per Euan-
geliū: Ego vos genui. Et D. Iacobus: Volūtariē genuit nos verbo
veritatis, vt simus initium aliquod creaturæ eius, id est, vt simus
noua creatura nouitate gratiæ: & hi iusti sunt illi, quos D. Pau-
lus, hoc in loco filios promissionis vocat, quia se ad Dei promissa
conformant: exempli gratia, est Dei promissio: Regnum cælo-
rum dabitur genti facienti fructus eius. Ergo pœnitentiæ fructus
necessarij sunt, vt hanc promissionem accipiant. Dixit Domi-
nus: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Pollicetur vitam
æternam ijs, qui eius mandata seruauerint: & ita illi qui ea ser-
uant filij sunt promissionis, & idem dici potest de alijs promif-
sionibus, quas passim in Euangelio inuenies, quæ omnes sunt
conditionales, & omnes, qui ijs obtemperant filij sunt promif-
sionis, & ideò ait: Nec qui semen sunt Abraham omnes filij. Sed
in Isaac vocabitur tibi semen. Hæc fuit Dei promissio cum ait:
Reuertens veniam ad te tempore isto, & habebit filium Sara
vxoꝝ tua: attende promissionem. Conditio autem, quam hic
requirebat erat fides huius mysterij, vt rem omnino difficilem
crederet, cū & ipse senex iam esset: mulier verò senex & steri-
lis; & quia Abraham conditioni obtemperauit, ideò qui his condi-
tionibus obtemperant filij Abraham appellantur: ex quo infer-
tur: si volumus Deum stare promissis, prius parendum esse con-
ditionibus, quas ille requirit. Et hæc est vera nobilitas, quam plu-
rimi æstimare debemus, quia hæc nos Dei filios facit, & à Deo
æstimatur. Est præterea animaduersione dignum, quod cum à S.
Euangelista duarum sororum fiat mētio, voluit Spiritus sanctus
prius ab eo nominari Magdalenam, quam Martham, cū ait: *De
castello Mariæ & Marthæ sororis eius, &c.* Martham honorat sancta
mater Ecclesia vt virginem, & tamen præfertur hūc illi Magda-
lena

lena peccatrix; hoc sæpe in hac sacrosancta Ecclesia accidit, ut homines scelesti, & peccatores, postea Dei misericordia tanto se feruore conuertant: ut contenti non sint, ea gratia, quam ceteri iusti habent, sed ut eos superent, student omni cura & labore: peccata verò commissa stimuli quidam sunt, quibus incitantur, ut maiori alacritate contendant. Accidit esse in arbore poma plurima, & omnia ferè acerba & cruda: aliqua erunt iam matura flauis coloris, odoris optimi, & saporis non ingrati, & id efficit vermiculus, qui latet in pomo; non est quidem melius vermiculum illum habere, sed tamen est causa illius odoris, & perfectionis: ita etiam inter Christianos sunt aliqui, qui mediocrem quandam vitam viuunt, sunt alij feruentissimi, qui se in melioribus operibus exercent, & meliorem spirant odorem. Et huius rei causa est interdum, morsus quidam conscientie ob peccata antea commissa, non est melius peccasse & hunc mortuum conscientie habere, sed tamen ex hoc vermiculo feruor ille nascitur, ut aliorum operibus non sint contenti. Et propterea digni sunt, qui alijs præferantur, & ideò maiora beneficia accipiant. Hoc significauit Deus: nam postea quam populus vituli adorationem deplorauerat, respondens orationi Moyse dixit: Ego inibo pactum, videntibus cunctis signa faciam, quæ nunquam visa sunt, super te etiam neque in vllis gentibus, ut cernat populus iste in cuius es medio, opus terribile, quod facturum sum. Et id omne præstauit diuina maiestas cum terram promissionis dedit. Ut intelligatis bonitatem, & clementiam huius Dei, qui sic propter poenitentiam ignoscit peccata, & scelera lachrymis diluta obliuiscitur, quasi nunquam eum offendissent. Et ut hic apparet maiora præmia pollicetur post veram poenitentiam, quam antea quam peccassent: & ideò fratres mei etsi peccatores fuistis, si fletis & poenitentiam agitis, confidite eum vos, ut illos recepturum esse, & daturum perseverantiam, ut perseverare possitis vsque in finem, quemadmodum perseverauit sancta hæc peccatrix, quæ nunquam postea redijt ad peccatum. Magna est confusio hodie plorare peccata, & intra duos dies reuerti ad illa, ita ut videatur illud ioci causa fuisse factum non serio. Vidistis credo ludicram aliquam equitum pugnam, ut vulgo, [torneo.] in qua sic ensibus, & ferreis quibusdam clavis mutuò verberant tanta cum vi, & impetu, ut se inuicem lacerare & occi-

simile.

Exod. 34.

6

7

8 & occidere velle credas. Altera die videbis vnà per urbem deambulare, vnà accumbere, maximo cum amore & gaudis: interrogate vbi sunt illa vulnera & ictus, respondebunt, totum illud ludicrum fuit non verum. Ita & ipse credo, idem videtur facere peccator, qui hoc tempore poenitentiam agens, fundit lacrymas, ieiunat, orat, verberat sese: quæ omnia vulnera sunt, quæ & suo corpori & diabolo videntur infligere. Post Pascha vero quin etiam in ipsa met hebdomada in qua confessus est peccata sua, redit ad amicitiam carnis, & omnium deliciarum, & voluptatum genere mortem gerens. At vbi sunt sancta illa exercitia: videntur quodam modo iocularia fuisse, & ludicra. O summam infelicitatem, esse quosdam tam scelestos ut Deus videatur illis, quadragesimæ tantum Deus nec totius quadragesimæ, sed tantum illius hebdomadæ in qua cõfessi sunt peccata sua. At non ita sit obsecro vos fratres mei, per viscera Domini nostri Iesu Christi crucifixi: sed forti, & constanti animo pergite, & in bono perseverate. Est etiam maximè notandum in hoc S. Euangelio, ter in eo mentionem fieri de Christi Redemptoris nostri amicitia cum Lazaro. Primò eo in loco: *Diligebat Iesus.* Cum adhuc valeret Lazarus. Secundò cum egrotaret, *ibi, Ecce quem amas infirmatur.* Tertio cum iam esset mortuus, *ibi: Lazarus amicus noster dormit.* Itaque amici erant in sanitate, amici in infirmitate, amici in morte. O quam bonus amicus est Iesus Christus, Dei filius, qui non amat viuos & obliuiscitur mortuos, sed & viuos & mortuos amat. Lazarus quoque amicus fuit in salute infirmitate, & morte: & è contra peccator infelix: inimicus est Dei in salute, infirmitate, & morte, semper malus: cui nec beneficia Dei, nec verbera proficiunt. De hoc Iob ait: *Ossa eius refulgebunt vitijs adolescentiæ eius, & cū eo dormient, febris phthysicorum durat dum durat vita, hærens in ossibus.* Peccatorum malitia in intimo cordis posita, vsque ad mortem durat, & postea in æternum. Animaduertite exaggerationem: ossa eius replebuntur vitijs adolescentiæ eius: id est, malus in ossibus ab adolescentia sua vsque ad mortem, omnia pariter eradit & æquat. Huc faciunt verba illa: *Viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos: viri sanguinum, id est, peccatorum, ut alibi dixit: Si occiderit Deus peccatores, viri sanguinum declinate à me: id est, viri peccatorum, homines peccatorum serui: isti non dimidiabunt dies suos.* Quæ verba quamuis significant horum hominum dies breuiores à Deo fieri,

Iob. 20.

Psal. 54.
Psal. 128.

fieri, tamen quia videmus quotidie plurimos malos diu viuere; & possimus optime interpretari: non dimidiabunt dies suos: id est, malitiam scelesti non partiuntur dies suos cum Deo, omnes male perdunt, & diabolo dant, mali in adolescentia, mali in virilitate, mali in senectute, mali in vita, mali in morte: & ita quemadmodum nolunt cum Deo partiri in vita, ita nec Deus partietur cum illis in morte. O tu qui malus fuisti in adolescentia, poenituit te tandem malitiae, & dixisti tecum ipse. Reuerti iam volo, & quod mihi reliquum est vitae Deo dicare: hoc est, dimidiare dies, & ita quia cum Deo dies tuos partiris, Deus partiet tecum gratiam & gloriam. Fratres qui huc usque dies vestros insumpsistis carni vestrae obtemperando, & diabolo; satis iam, satis sit, quod factum est; partiri decet cum Deo dies, qui supersunt, ut Deus deinde partiatur vobiscum. O si hoc possem, ijs qui me auditis persuadere, & hinc proficiscere. ¹² Remini cum hoc proposito partiendi cum Deo (ut dixi) quanta inde utilitas consequeretur.

Miserunt ergo sorores. &c. Non dicunt, veni Domine, & sana eum; sed: *Ecce quem amas, infirmatur.* Domino illae relinquunt, ut agat quod sibi melius videatur, ut sanctae mulieres & a diuino Magistro edoctae, & ita semper orare debetis in necessitatibus corporalibus, quia nescitis quod vobis magis conueniat eis liberari, an non. Si petitis salutem, ignoratis an ea vobis damno futura sit. Si quis habet ballistam aliquam magni pretij, & non vult ea caeteros, qui domi sunt, iaculari; occultat harpagonem quo intenditur (vulgo gafas vocant) & ita ballista secunda remanet, cum intendi non possit. Corpus hoc nostrum est ut ballista; harpago vero quo intenditur est salus. Occultat Deus salutem, ne in eum peccata iaculati possint, quia de corde exeunt fornicationes, homicidia, furta, &c. ut sagittae exeunt e ballista. Noli etiam a Deo petere absolute: Domine aufer mihi hanc tentationem, quae mihi molesta est: nescis enim an totum saluationis tuae edificium fundatum sit supra illam tentationem. Vulnera quae tardius curantur, purgant magis, & meliorem relinquunt dispositionem, quae si statim curarentur, remaneret corpus non bene sanum, & remedia inutilia fuissent, ita etiam non vult Deus tentationes curare, ut animam purgent superbia, auaritia, & alijs moribus, quos habebas, & si non habebas, ne haberes. Et ita Deus Diuo Paulo dedit stimulum carnis ne magnitudo reuelationum extolleret, ut ipse ait: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est

Matt. 25.

Simile.

2. Cor. 12.

¹⁴ est mihi stimulus carnis meae, angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Hic stimulus, ut communiter interpretantur Doctores sancti, erat tentatio quaedam, aut afflictio carnis ei diuina providentia data ad reprimendos superbiae spiritus, qui in illa magnitudine reuelationum, (ad quam Dei beneficio Sanctus Apostolus ascenderat) eum extollere poterant: quae si Apostoli sanctitatem & perfectionem spectes, summa erit miseria, & vna ex infimis earum, quas ferre potuisset propter Deum vir ille sanctissimus, cui Deus tantam multitudinem mysteriorum communicauerat. Et quauis (ut ipsemet eo loco dicit) ter Dominum rogauit, ut auferretur ab eo, respondit Deus, sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur: dedit gratiae auxilium, ut resistere posset: tentationem vero non abstulit. Cum tentaretur vehementer Sanctus Propheta David, & tribulationibus affligeretur, dixit: Tu es refugium meum a tribulatione, quae circumdedit me, exultatio mea, erue me a circumdantibus me. Respondit illi Deus: Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris. Non ait se a tentatione liberaturum, quia sic conueniebat, sed intellectum ei daturum, & lucem, ut videat, qua illi gradiendum sit, & ne cadat. Firmabo (inquit) super te oculos meos. O verba verè diuina: id est, opem tibi feram. Est enim oculus Dei maximae virtutis, & potentiae. Nam si eo nos in tribulationibus respicit, firmiores facit, & fortiores. Miles animosus odit pacem, quia bellum illi lucro est. Lucrum vestrum partim in tentatione consistit, & ideo tentationem amate.

Ecce quem amas, infirmatur. Animaduertite obsecro, quod cum ¹⁶ agerent haec sanctae mulieres de salute fratris, de ea agunt tanquam res esset, quae non ad se, sed ad Christum potius pertineret. *Ecce, quem amas infirmatur.* Quasi dicerent? Domine res tua agitur, amici tui salus in periculo versatur, ut bonus amicus, amici rem tuam existima, quia amicorum omnia debent esse communia. Et ita nos quoque fratres aduertere debemus, cum misericordiam a Deo, & nostrorum peccatorum veniam petimus, petere debere, ut rem quae sit Deo summæ gloriae, & tanquam Dei sit opem ferre. Ita petebat David, dicens: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Et inferius: Tibi soli peccaui, & malum coram te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris. Quae verba (ut ex Diui Pauli explicatione colligitur) illud ¹⁷ signifi-

Psal. 9.

Psal. 50.

Rom. 3.

significat, veniam, quam à te peto, non meæ salutis tantum gra- 17
tia peto, quantum tuæ gloriæ causa: quia si veniam humiliato, &
contrito denegas, & qui tibi culpam confitetur, quam tu veris pœ-
nitentibus promissisti, existimabunt homines te esse crudelem,
& quod polliceris, non præstare; quod si ignoscis illis, qui humi-
liter à te veniam petunt: elucebit in hoc misericordia & iustitia tuas;
misericordia quidē, quia ignoscis contritis, & humiliatis: iustitia,
quia præstas quod promissisti; & ita ad tuam gloriam pertinet te
mei misereri. Videtis ut Sanctus Propheta rem suam, rem Dei
facit, quæ ad Dei gloriam maximè pertinet. Et ita hortabatur.
David & docebat fideles omnes, ut hac spe ad Dei tribunal acce-
derent, si Dei misericordiam consequi vellent, dicens: Venite
adoremus, & procidamus ante Deum, ploremus coram Domi-
no qui fecit nos. Cur ita? qua fiducia Dei misericordiam petere de-
bemus: dic causam: quoniam ipse est Dominus Deus noster, nos
autem populus eius, & oves pascuæ eius. Si est Dominus, & tam
fidelis Dominus, curam geret familiæ suæ, & seruatorum suorum.
Si est pastor, & pastor tam bonus, ad Deum pertinet suarum ouium
cura; res sua est, & ideo magna cum spe accedere ad eum possu-
mus, quoniam eius gloria est remedium nostrum: & clariùs id etiã
docuit, dicens: A diuino nos Deus salutaris noster, & propter glo-
riam nominis tui libera nos, & propitius esto peccatis nostris pro-
pter nomen tuum, ne forte dicant gentes, ubi est Deus eorum? Id
est, ne te negligentem Deum existiment, qui nullam tuorum cu-
ram geras. Ex hoc etiam inferitur beneficia quæ à diuina manu ac-
cepimus, suæ infinitæ bonitati tribui debere. Et ita dixit Moyses
populo Israël: Ne dicas in corde tuo, propter iustitiam meam in-
trodixit me Dominus ut terram hanc possiderem: neque enim
propter iustitias tuas, & æquitatem cordis tui ingredieris, ut possi-
deas terras: sed ut compleret verbum suum Dominus, quod sub
iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob.
Hic locus valdè quorundam stultitiam reprehendit, qui existi-
mant si quid illis bene succedit id fieri propter sua merita, si dedit
pauperi eleemosynam, & postea aliquid ille prosperum conse-
cutus est, statim eleemosynæ id tribuit. Existimare res aduer-
sas propter peccata nostra euenire, res est bona & utilis. Exi-
stimare autem res prosperas euenire ob nostra merita, vanitas
est maxima. *Ecce quem amas, infirmatur. Quomodo Domine di-*
xisti:

20 xisti: Dicite iusto, quod bene illi succedet. Cur igitur huic iusto
quæ tu amas, male succedit? dico iusto semper bene succedere, tã
in sanitate, quã in infirmitate, quia diligentibus Deum omnia coo-
perantur in bonum: & è contra peccatori, tam infirmitate, quã
sanitate malè utitur. Cum clauum in pariete figere vultis altera
manu clauum tenetis ne cadat, altera verò tunditis; & quo magis
tunditis, eo figitur altiùs: & ita si Deus suæ iustitiæ manu tundit
aliquem, & verberat, altera misericordiæ manu tenet, ne cadat, in
impatientiam, ita David: Iustus cum ceciderit, non collidetur, *psal. 36.*
quia Dominus supponit manum suam, Cum ceciderit, id est, in
aliquod infortunium, quis dixisset non casuros in impatientiã
sanctos tã tormentorum ictibus, quæ passi sunt à manu Domi-
ni? sed tamen altera manu misericordiæ tenebat, & ita quo plu-
res ictus fuerunt, eò firmius in amore & charitate Dei fixi per-
21 manserunt. Respondit Christus Redemptor noster: *Infirmitas
hac non est ad mortem: sed pro gloria Dei. Et post biduū dixit discipulis suis:
Eamus iterum in Iudæam, dicunt ei discipuli, Rabbi nunc querebant te Iudæi
lapidare, & iterum vadis illuc?* Plus sapere & intelligere videntur,
quã oportet, quando quidem sciebant nihil à Christo Redem-
ptore nostro temerè fieri solere: tamen excusatione digni viden-
tur, quia nunquam in tota Euangelij historia inuenietur, repug-
nasse Apostolos Christo Redemptori nostro in ijs quæ ipsis con-
traria videbantur, imò demittentes capita sua summa cum animi
próptitudine obtemperabant. Cum diceret illis: Ecce, ego mitto
vos sicut oves in medio luporum: rei tam difficili non repugna-
22 peram, neque calciamenta: sed in rebus quæ ad suum diuinum
præceptorem pertinerent, statim repugnabant, & id causabatur
ex amore, quo eum prosequerentur. Cum D. Petro pedes laua-
re voluit, repugnabat. Et præterea cum dixit oportere eum Hie-
rosolymam ire & ibi multa pati: quare amori tribuendum est, si
hic mirantur de reditu in Iudæam. Non id nos facimus, qui in
rebus, quæ contrariæ nobis videntur, statim repugnamus: res
verò quæ sunt Dei gloriæ & honori contrariæ non curamus.
Respondit Iesus: *Nonne duodecim horæ sunt diei?* Quasi dicat; Sol
cognoscit occasum suum, & quemadmodum Sol iste materialis
in Oriente nascitur, in Occidente occidit, duodecim horarum spa-
tio: neq; in hominum arbitrio & potestate est, ut ante duodecim
horas

horas occidat, ita etiam de me fiet: tota hominum potentia me occidere non poterit, ante horam quæ à me constituta est, & eo usque; nemo vestrum offendet præsentia meæ luce ductus. Tunc dixit: *Lazarus amicus noster dormit.* O quam verè appellat Dñs amicorum suorum mortem, somnum quandoquidē tā quietè & placidè moriuntur. At non ita moriuntur. infelices peccatores, sed magno cum dolore, & conscientia morfu; vt refert sapiens: Disrumpet illos inflatos sine voce, & commouebit illos à fundamentis: & usque; ad supremū desolabuntur, & erunt gemetes: & memoria illorum periet, veniet in cogitatione peccatorum suorum timidi, & traducet illos ex aduerso iniquitatis ipsorum. O admirabilia Dei verba fratres, & vt eorum vim intelligatis, dicit: quod tunc Deus per varias partes rumpet inflatos, & superbos, ita vt illi pene timore loqui non possint & eos à fundamentis usque; ad culmem quo ascenderat, euertet, gemetes suā infelicitatē, quod peribit memoria illorum, & animæ eorum exhibunt è corpore maximo cum timore ob suorum peccatorum recordationē, quæ illis Deus in memoriam reuocabit, vt dolori illis sint & tormento, quia eorum iniquitates, quæ antea eos delectabāt, tuncijs contrariæ eos accusabūt, & conuincēt. Videtur eo loco Spiritus sanctus metaphorā sumere ab vtre inflato, & aère pleno, qui si premas & oneres, crepat, & per varias partes disrumpitur. Videtis vt hic peccatorum mors refertur, qui superbi & inflati fuerūt, dolor quē tunc patiuntur, metus quē illis peccata commissa incutiunt: quæ iudicio eos priuant, vt ad Deū conuerti nō possint: & ita ab eo dolore ad æternū transeūt. Eia filij Adam cæci, nolite nūc peccare, quia vestra hæ voluptates, quæ vos modo delectāt, mortis tempore vos accusabunt, & traducet ex aduerso. *Sed vado, vt à somno excitem eū.* Quē ibat resuscitatū, ait se è somno excitaturū. Vir prudens minus polliceri debet eo quod est potestà præstaturus, nec exaggerare debet verbis res suas. Hæc enim est conditio iustorum, res suas imminuere. Et ita dixit Abraham angelis, quos hospitio receperat: ponā buccellā panis: & tamen (vt illic legitur) magnum apparuit conuiuū. Sed cum Apostoli id nō intelligerent, dixit illis Iesus manifestè: *Lazarus mortuus est carnis ad eū. Dixit ei Thomas, carnis & nos, & moriamur cum illo.* O si habemus nunc viros apostolicos, qui nos ita hortarentur ad sequēda Iesu Christi Redemptoris nostri vestigia, usque; ad mortem eius amore subeundā. Fratres hortemur nos inuicem sanctis admonitionibus

Sap. 4.

Gen. 18.

bus & præceptis, quæ res est maximi apud Deum meriti. Marcus Tullius virū optimi consilij, nauis gubernatori comparat, in nauibus alij sentinam exhauriūt, alij aquā eijciunt, alij in aliare summi laboris occupati: ipse gubernator clauū tenēs sedet in puppi. Maior quidem est cæterorum labor, & tamē gubernatoris maius est emolumentum, & merces, quia nisi gubernator sua prudentia, & consilio regeret, & gubernaret nauim, esset cæterorum labor inutilis, nam gubernator facit, vt aliorum labor utilis sit. Ex quo patet plurimum ei deberi, qui optimum dat consiliū, quanquam (vt consiliū utile sit) necesse est, vt cū bonis operibus coniugatur, & è contrario, quātū boni debetur illi, qui bonū dat cōsiliū, tantū mali debetur illi qui malū. Et vt ille bonorum operum particeps est, quæ ex bono cōsilio promanāt, ita & iste malorum particeps est, quæ ex malo cōsilio proficiuntur. Quin etiā glossa quæ dā ait: quod grauius est causam dare quā peccare. Et idē diligenter attendite cū consiliū alicui datis vt vliscatur iniurias vel quid aliud simile. Illi qui Dei timore carēt impediūt qui religiosam sibi vitā eligere vellēt, & ita Christū sequi crucifixū. Peius alij, qui suadēt nouitijs, vt institutæ vitæ rationē deferāt. Ricardus & Scotus aiūt: aliū debere religioni restitui si id fiat. Si digitū alicui vel manū amputauerit, restituet damnū. Religio corpus quoddā est, & fratres sunt mēbra ergo, dices nō dū religionē illū, & regulā esse professū. Fateor, sed quāuis religio, & monasteriū illud nouitij proprietatē nō haberet, habebat tamē possessionē. O quot sunt, qui hac in re peccant, et si peccare non credunt! Ex verbis illis S. Thomæ, & ex eo quod ipse & cæteri omnes fecerunt, cum relicto Dño omnes fugerunt, patet hominis inconstantia, & leuitas, quod hodie affirmat, cras negat. Et vt plurimū non præstat: quod pollicetur. Hebræi dixerūt Moyse, omnia quæ locutus est Dominus faciemus, & erimus obediētes. Postea verò cum ascendisset Moyses in montem, idolum sibi fecerunt & adorarunt. Digna profectò res lacrymis, quoties datam Deo fidem frangimus, minima cuiusq; rei occasione. Venit Iesus in Bethaniam & ait textus. Quod Multi ex iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo. Hæc vna est ex operibus misericordia: æquū enim est vt nostros proximos in afflictionibus cōsolemur, verbis illis D. Pauli, nolumus vos ignorare fratres, de dormiētibus, vt non cōtristemini, sicut & cæteri, qui spē non habēt. Si enim credimus q̄ Iesus mortuus est,

M. Tullius de senect.

Gloss. sup. Num. 23.

Ricard. col. 10. 3. sco. 4. d. 15. q. 3.

Exod. 24.

1. Thes. 4.

D. Grego. Nisse. & resurrexit, ita & Deus eos, qui dormierunt per Iesum adducet ²⁹ cum eo. D. Gregorius Nissenus in homilia quadam in funere Pulcheriæ de Iob illud aduertit, quod cum esset repentinis vexatus infortunijs semper tamē inuenit euentus præparatum, ita ut nec verbum quidē dixerit malum, quia nihil omninō amisit, cui corde, & animo hæreret, neque amissos esse filios existimauit, quamuis essent sibi morte erepti, & ita notat sanctus hic doctor, quod eum Deus restituere ei uoluit omnia, quæ ei abstulerat, eorum duplum restituit, præterquam filiorum, sed quod abstulerat, tot reddidit. Quatuordecim ouium millia dedit, septem millia abstulerat: sex millia camelorum dedit, tria millia abstulerat, mille iuga bouum dedit quingenta abstulerat, mille aſinas dedit, quingentas abstulerat. Filios verò qui magis parentem solari posse videntur decem tantum dedit, & totidem abstulerat, & meritò. Rerū enim ³⁰ quas auferendo Deus, Iob omninō amittebat, iure duplum restituit: filiorum verò qui erepti ex hac vita in meliori seruabantur, duplum non reddidit, quia verè amissi non erant. Et ita cum infortuniorum tempore amisit diuitias æquo animo tulit, quia non ignorabat esse sibi relinquendas, cum amisit filios æquiori animo tulit, quia credebatur vitam æternam viuere: & ideò cum Deus illi rerum omnium duplum reddidit, si viuam illius fidem, & spem spectare volumus, qua filios suos viuere adhuc credebatur; filios quoque duplicatos habebat. Et ita æquū est cogitare vos vestros defunctos vere amissos non esse, si debita pietate & religione mortui sunt: sed adhuc viuere. ¶ Sed quamuis Iudæi vsi sunt hac pietate, & misericordia has sanctas sorores consolando, plus tamē ³¹ Thren. 1. eas consolabatur ille, de quo Hier. consolator meus, qui est Iesus Christus Dei filius, qui eas consolatus est fratrē resuscitādo quatruiduanum: ad hunc ergò in vestris doloribus accurrite, qui consolabitur vos hinc gratia, & post mortē gloria. Amē.

Domi-

Dominica in Passione.

Dicebat Iesus turbis Iudæorū & principibus Sacerdotū: quis ex vobis arguet me de peccato? Ioan. 8.

REFERENS sponsa sponsi sui pulchritudinē, in rer ceteras hanc retulit: Caput eius aurū optimū. *Cant. 5.* Vbi Hebraic⁹ text. sic habet. (CHETEMP AR) id est, aurū selectū. Pro quo notandū est Hebræos sua nomina habere, quibus aurum significant. Vnū est (RAB) quo promiscuè aurū significatur, quāuis alij metallo mixtum sit. Alter est (PAR) quo significatur aurū igne purificatū. Tertium nomen est (CHETEM) quo significatur ex natura sua purū. His duobus nominibus posterioribus utitur sponsa, dicēs: Caput sponsi est, (CHETEMP AR) id est, aurum purū, aurū selectum. Priori, scilicet, (CHETEM) significat in sua gratia & charitate, quæ est caput virtutū omnium, ex natura sua nullas habuisse sordes, id est, peccata, nihil habuisse imperfecti. Posteriori, scilicet, (PAR) significat, quāuis eius charitas purissima sit, ita ut igne purificati magis nō posset, nostra tamen causa fuit, tanquā aurū tribulationū igni impositum. Et ut ait D. *Hebr. 4.* Paul. Tēratū per omnia pro similitudine abiq; peccato. Et quo maior fuit tribulationū ignis, tātō magis amoris charitati suæ puritas apparuit. Id etiā in Canticis ostēditur, quia vbi nos legimus: Me *Cant. 1.* liora sunt vbera tua vino; alij verterūt, meliores sunt amores tui vino, id est, amores tui quodcūq; vinū, quāuis præstātissimū excedunt: quia verbū Hebræū ad utrūq; accommodari potest. Et vbi nos legimus fragrantia vnguētis optimis, alij vertūt ex Hebræo, odori vnguētōrū tuorū, id est, quæ laus potest dari, odori vnguētōrū tuorū, quibus es delibutus. Et ita addit statim: Oleū effusum nomē tuū, id est, tam bene oles, ut nō modo olere, sed vnguentum ipsum, & odor ipse dici possis; est loquēdi modus ad augendū accommodatus, ut cū significare volumus aliquid rei alicuius proprietatē habere, rē ipsam esse dicamus. Sicut nō satis fuit Christo Redēptori nostro, appellare Simonē saxē, sed vocaberis (inquit) Cephas, quæ vox Hebraica saxū ipsum significat, & petrā. Ita etiam hic: Oleū effusum nomē tuū: oleū, id est, vnguētū odoriferū: effusum quasi eius odor diffunderetur, & manaret longius, ut vnguētū *Matt. 16.* Toin. ij. dad tum

rum odoriferū effusum. Et ideo addidit: Recti diligunt te. Vbi in 4
 Hebræo est, rectitudines diligunt te, id est, bonū omne, omnis vir-
 tus, omnis gratia, omnis honor & gloria, ita tibi sunt propria, & na-
 turalia, vt ipsæ met virtutes te diligant; quæ admirabilis exaggera-
 tio est. Hæc omnia quæ ibi dixit Spiritus sanctus, significant in-
 effabilem innocentiam, illam peccandi impotentiam, ceterasque
 innumerabiles Christi redemptoris nostri perfectiones: quod cū
 ita sit, magna profectò admiratione digna est. diuini huius magi-
 stri humilitas, qui cū cæleste aurum esset, voluit tamen Phari-
 sæorum sententijs tanquam fornace explorari, & eorum inuidia
 tanquam igne probari, vt intelligerēt nullas esse in eo peccati sor-
 des. Et hoc facit Dominus, vt cælestem doctrinam vitæ innocen-
 tia confirmaret: ex vitæ enim innocentia sequitur doctrinæ veri-
 tas. Sed maximè hic notandum est, quod cum Christus Redem-
 ptor noster, tam personæ suæ innocentiam, quam doctrinæ veri-
 tatē hic probare velit, suarū cogitationū nullā fecit mentionē, cū
 sint illæ quoq; perfectissimæ, vt cætera omnia. Quod notauit spō
 sadicēs: venter eius eburneus, venter, id est, cor. Vt accipitur apud
 Cant. 5. Iob. 32. Psal. 21. Psal. 16. Iob: En venter meus quasi musto plenus, id est, cor. Et in Psalmo,
 lex tua in medio venteris mei, id est, cordis. Et Isaias ait: venter meus
 ad Moab. Ita hic: in Hebræo autē habetur venter eius eadidū ebur:
 ita vt ex vi eius nominis, sic veri possit, venter eius intelligēs ebur,
 id est, cor mei sponsi sanctis & puris cogitationibus plenu. Quod
 cum ita sit, quare Christe innocentissime nihil hic de tuis cogita-
 tionibus agis, quæ tā sanctæ, tā puræ sunt? quia nimirū cogitatio-
 nes solo Deo non hominibus debēt probari: quia solus Deus co-
 3. Reg. 8. gitationes nouit. Vt dixit Salomon cū Deo loquēs, tu nosti solus
 corda filiorū hominum. Ex quo infertur, quanta sit eorū malitia,
 6
 Leuit. 13. qui temerè de aliorū cogitationibus iudicāt. Iubebat Deus, vt si
 quis lepræ signa haberet, nō statim haberetur pro leproso, sed se-
 ptē dierū spatio id examinaretur: recludet eū sacerdos septē die-
 bus & cōsiderabit die septimo, q̄ si hoc satis nō esset, rursus reclu-
 det eū septē diebus alijs, & die septimo cōtēplabitur. In re tā leui
 iubebat Deus tantā adhiberi diligentia, quāuis lepræ signa in cu-
 te apparent, & sunt homines, qui ex minimo signo, & iudicio sta-
 tim temerè quod sibi videtur, conijciūt, quibus nā verbis id auge-
 ri, & exaggerari posset? Vt igitur temeraria hæc iudicia condēna-
 ret Dominus, noluit hic agere de cogitationibus, sed de operi-
 bus,

7 bus, & doctrina tantum. Cum Deus mitteret in Agyptum Moy-
 sem, vt Hebræos redimeret, respondit Moy ses: non credent mi-
 hi, sed dicent, non apparuit tibi Dominus. Dixit ei Deus: quid
 est quod tenes in manu tua? Respondit, virga qua voluit Deus tot Exod. 4.
 fieri miracula, quæ Moysem, non suam, sed Dei rem asserere te-
 starentur. Vt scilicet significaret, nihil omnino maiorem vim ha-
 bere ad ostendendum, quinam simus, quā id quod in manibus ha-
 bemus, id est, opera nostra: & hoc Apostoli mundum vniuersum
 ad Chri. R. nostri fidem cōuerterūt. Mirū enim est, quātū referat,
 vt sancti Euāgelij prædicatores sanctā doctrinā, quā prædicāt, ope-
 rū autoritate cōfirmēt, vt prædicatio utilis sit, & fructuosa. Interro-
 gatus Demosthenes quidnā maiorē haberet vim ad mouēdū in
 oratione, respōdit, Hypocrisis: & cū iterū, & tertio interrogare-
 8 tur, idē respōdit: vt refert Valerius Max. Vocauit hypocrisim exē
 plū exteri⁹, & hypocritā hominē exēplarē. Huius exēpli defectu
 hodie inutilis interdum est nostra prædicatio, quia multa loqui-
 mur, pauca autem operamur. Ait Spiritus sanctus, abscondit pi-
 ger manum suam sub ascella, neque ad os suum applicat eam. Philo-
 sophorū. Pro. 19.
 Magna hæc est exaggeratio. Quis enim vnquam (obsecro vos)
 tam piger fuit, qui abscondens manū suam, sub brachio obpigr-
 tiam non apposuit ori cū comederet? Neminē credo fuisse. Qua-
 re cum Spiritus sanctus hoc dicat, aliquod latet mysteriū: & hoc
 est reprehendere eos, qui manum ad os suū non applicant, id est,
 quorum opera à verbis diuersa sunt, & quod operatur plurimū ab
 est ab eo, quod loquūtur, qui magnā sancto Euāgelio iniuriā fa-
 ciūt. Curemus igitur patres mei omni cura & diligētia, vt officij
 9 nostri finem intelligamus: & hic quis sit, D. Pau. docet dū ait, per
 quem accepimus gratiam, & Apostolatū ad obediendū fidei: hic
 esse debet prædicatoris Euāgelici finis, omnes ad earū rerū obe-
 diētiam reducere, quæ fides docet, & ideo non modò bene loqui
 & benè operari debet, sed diuini fauoris auxiliū implorare debet,
 vt sanctus Prophetæ David, qui vt cæli vias homines doceret, à
 Deo tria genera spiritus petebat dicēs: Spiritū rectū in noua in vi-
 scribis meis. Hic est spūs intelligētia, ad intelligēdas scripturas:
 ait paulò post, Spūm sanctū roū nē auferas à me: qui est spūs ad in-
 flāmādos animos. Nā antè quā scintillæ camino erūpāt, prius per
 tubū ignis transeat necesse est. Ita etiam, vt ex ore prædicatoris
 verborū scintillæ exeant, diuinū ignem in corde prius habeat ne-
 cesse

cesse est. Tertiò loco ait, & spū principali confirma me: qui est spi-
 ritus vehemēs, vt verba vim habeāt mouēdi animos. Nec verò præ-
 dicator tantū talis esse debet, vt possit dicere, quis ex vobis arguet
 me de peccato? sed etiā cōfessor cum tam particularis sit minister
 Dei. Dixit Deus Moy si, loquere ad Aarō homo de semine tuo,
 qui habuerit maculā non offeret panes Deo suo, neque accedet
 ad ministerium eius. Si cæcus fuerit, si claudus, si vel paruo, vel grā-
 di, vel torto naso, si fracto pede, si mancus, si gibbus, si lippus, si al-
 buginem habens in oculo &c. Ad hoc vt sacerdos nō possit argui
 de peccato, carere debet his omnibus rebus, quæ ea omnia quæ
 Deus in antiquis sacerdotibus prohibebat, significant: & ex præ-
 cipuis vna est, vt cæcus non sit, id est, nē sit imperitus neq; affecti-
 bus cæcus. Puniuit Deus grauitē sacerdotē Heli, de quo dicitur,
 quod oculi eius caligauerunt, & videre non poterat, & capite præ-
 cedenti minatus erat illi Deus hoc supplicio, & alijs maioribus, eò
 quod nouerat indignè agere filios suos & non corripuerit eos: qui
 quidem sacerdotum figura fuit, qui confessores sunt imperiti &
 negligentes. Tē nē, pater confessor, tam blandum esse cum vestris
 filijs spiritualibus, vt nec verbū quidē asperū illis dicere audeatis,
 nē audeant illi ad sua peccata redire? Magnū profecto malū. Sacer-
 dos ille Heli cū vocaret Deus Samuelē, & surgeret Samuel, dice-
 bat: nemo te vocat, vade, & dormi. Dicere debuisset, prosterne
 te, & genua flecte, quia Deus te vocat, & ait, vade & dormi, redi
 ad peccatum. Venit peccator à Deo vocatus: tua verò blandities
 audaciorē facit, vt redeat ad peccatum, ad vitam profanā, & vo-
 luptuosam. Venit Anna mulier Elcanæ ad tēplū Dñi, & orauit
 plorans & suspirans (vt solent ij qui cōritum habent cor, & deu-
 tū) & ita auxilium à Deo petebat: Veniēs autē sacerdos Heli, exi-
 stimauit eā temulentam, dixitq; ei: quo vsque ebria eris? cū enim
 esset sacerdos in deuotus, nec dum suspirare sciebat. O summata
 hominū miserā; vt vir deuotus loquatur tecū, qui sacerdos es de
 rebus spiritualibus, tu verò tot Theologiæ, & iuris Canonici ver-
 sibus imbutus nō intelligas, & ebrietatē appelles? nunquā nē vnā
 quidē horā orare sciuisi, & poteris docere peccatores quomodo
 se Deo dari debēt & eū amare? caute vobis quia nisi vos emēdatis
 cadet supervos ira Dei, vt cecidit super Heli, quem imitamini. Al-
 terum verò, quo carere debet sacerdos est, nē sit grandi, vel par-
 uo naso: nasus, quo odores distinguimus, discretionē confessoris
 signi-

10 significat, quæ parua esse non debet, ita vt audiens peccata, statim
 verborū asperitate deterreat, vt eū mutū reddat, & si peccata, quæ
 supererāt, taceat, præsertim si maiora, & grauiora adhuc dicēda su-
 pererāt. Iubebat De⁹, siq; mulierē pgnātē ita pcuteret, vt abortiuū
 faceret; subiaceret dāno quātū maritus mulieris vellet, & arbitri iu-
 dicarēt. Ita etiā anima quæ tanquā pgnans ante tuos pedes iacet,
 sua peccata in secreti tui gremio paritura si ob tuas duras & aspe-
 ras reprehēssiones abortiuū fecerit, malè se confitendo, & plurima
 propter metū reticēdo, in iudicio subiacebis dāno, quod tibi man-
 dauit animarū spōsus, qui est Iesus Chrus fili⁹ Dei. Attēdite ob-
 scuro confessorē similem debere esse illi, qui tēdit retia ad capien-
 das aues, qui quidē si prudēs est, cum auis incidit in retia, nō accu-
 rit statim vt capiat, quia cæteras deterreret, sed expectat donec
 11 omnes inciderint, & se retibus implicarint: & tunc festinās omnes
 simul capit: ita etiā prudens confessor expectare debet, donec om-
 nia peccata in retia, quæ sunt aures, incidant, & tacēs non repre-
 hendat, sed hortetur, & animet, vt poenitēs maiori animo omnia
 peccata sua cōfiteatur; postea verò verbis grauib⁹ & prudētibus
 eorum grauitatē illi oīlēdat, & qua poena digna sunt; docens quo-
 nammodo verā habere possit cōtritionē, & firmum propositum
 nunquā ad ea redeundi; q; vt fiat, omnia remedia ei dare debet, vt
 perseueret, & intelligat cōfessorē non tātum esse iudicē: vt cogno-
 scat causas, & sententiā ferat: sed etiā medicum esse, vt medeatur,
 & hoc est nō esse naso paruo id est imprudētē esse, & indiscretum.
 Nec etiā debet esse naso grādi, vel torto, quod prudentiā, & discre-
 tionē significat, nimis subtilē, & acutā, id est, nē sit tā acutus, vt cū
 12 eum nouū hominē efficere debeat, nouum peccatorē efficiat, do-
 cens ea, quæ poenitēs fortasse ignorabat. Præterea nec debet esse
 gibbus id est res mūdanas appetere non debet, quarum desideriuū
 demittere eum, & incuruare faciat lucri causa. Vel etiā gibbus es-
 se nō debet, id est, nē sit tā malè inclinatus, & infirm⁹, vt delēs alio-
 rū maculas ipse maculetur, quæ admodū sanguisugæ, quæ venenū
 ex aliorū corpore exugūt, & sibi hauriunt. Ananias introiuit in
 domum, & cum imposuisset Sauli manus cōfestim ceciderunt ab-
 oculis eiustanquam squammæ. Vbi notandum est eas squāmas
 non cecidisse in manus Ananiz, sed sub manibus: ita etiā peccata
 cadere debent sub manibus confessoris ad pedes, vt conculcentur,
 non in manibus, vt excipiat, & seijs cōtaminet: & si se nouerit im-

becillum, & infirmum; ita vt resistendi animus non habeat, deponat munus, cui non est idoneus.

Gene. 1. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Creavit Deus lucem, & vidit Deus lucem q̄ esset bona, quasi examinaret Deus, an sua lux, quā fecerat esset bona, & vidit q̄ esset bona, atqui ô Dñe indigēt nē tua opera examinatione? Possunt nē aliquā habere imperfectiōnē? & vt cætera omnia hoc indigerent, cur examinare lucem voluit quā quicquid est in hac vniuersitate examinatur? imò hanc ipsam ob causam lux erat examinanda, an esset bona, quia id, quo cætera debēt examinari, diligenter prius est examinādū: & idē lux summæ claritatis, & puritatis voluit hodierna die examinari, cū ait: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Quod si Deus lucē suā, & se ipsum examinari voluit, quātō æquius erit vt te tuasq; tenebras examines? quādoquidē omnes iustitiæ nostræ quasi pānus men-

Isai. 64. struat? Quātū refert hoc; vt mortis tēpore securū iter inueniam?, & quoniā ex vitæ puritate puritas & veritas doctrinæ sequitur; ad dit Dñs: *Si veritatē dico vobis quare nō creditis mihi?* O quā pauci sunt,

Zacha. 5. qui eā nunc dicūt. Zacharias ait vidisse se horribilē quādā visionē, quæ fuit huiusmodi. Vi di amphorā, & ecce mulier vna sedens in medio amphoræ, & proiecta est mulier in medio amphoræ, & missa est massa plūbea in os eius. Hoc q̄ huic mulieri factū est, hodiē fit veritati: projicitur in amphorā. i. in intellectū, qui est quasi amphora quæ dā, illuc eā includimus: quod si intellectus dicere vellet, quo isentit, vera diceret, quia sæpē veritatis refertus est. Sed clausum est os, non massa plūbi, sed auri & argenti: vt veritas exire non possit. Hic si quatuor denarios ei polliceris, falsum iurabit, & negabit veritatem, & aduocatus lucri causa falsum tuebitur, O homo, vbi, vbi veritas? in intellectu (inquies,) at pone eam in ore. Os (inquies) oclusam habeo auro: aurum, & veritatem os simul capere non potest. O Deus bonitatis immensæ, quod malum huic simile? parui lucri causa negamus veritatem, millies mentimur, millies etiam assentamur? Video proximum meum peccare; & quia lucrum aliquod ab eo spero, adulator, & dissimulo, cum mederi possem, si veritatem illi dicerem. Notat autor quidam, quod qui mentitur sine pudore, peior est aliquo modo ipso Dæmone, quia Dæmon vt mentiretur, prius illi mulieri (scilicet, ne quaquam morte moriemini, & eritis sicut dij &c.) serpentis formam assumpsit, quasi in sua forma mentiri quodammodo verecū-

daretur.

Gene. 3.

16 daretur. Tu verò ô infelix peccator absq; vilo pudore sexcenta diebus mendacia, & ea in proximi tui perniciem. Caue obsecro nē cū Sathana mendaciorum parente æterno igne puniaris. Sed imitare veritatis Magistrum Iesum Christum Dominū nostrum, qui semper operatus est veritatem, & locutus est. Et idē aiebat: *Si veritatem dico vobis, quare nō creditis mihi?* Causa verò cur illi nō crederent hæc est, tanta est amoris, & odij vis, vt. quemadmodum primum mobile vi sua cælos omnes inferiores, qui suo proprio motu mouentur ad alium motū omninō contrariū rapit. Ita affectus animæ vires, & vniuersam hominis molem secum trahit. Et ita quauis vera illi dicantur, eò quod sint rei amatæ contraria, nō credit: & idē pharisei non credebant, quæ illis à Domino dicebātur, quæ erant omninō contrariæ rebus, quas illi amabant. Inter nos etiam plurimi sunt Phariseorum imitatores, qui quauis legem

17 Euangelicam profiteantur, & credant, eam tamen non obseruāt, ac si non crederent. Oculos quæso ad Christianam rem publicam conuertite, & videbitis non minimam Christianorum partem, ita viuere, ac si nō crederent. Quod dixit summa veritas: Nisi penitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Et alibi: Nisi cōuersi fueritis sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Dicite mihi, obsecro vos, si nullā haberetis fidem Deum hæc dixisse, maiora nē, & grauiora mala faceretis quàm facitis? attendite vestra flagitia, vestras turpitudines, vestras auaritas, vestras iras. Si Arabes essetis, & Turcæ quid faceretis? O Deus maiestatis infinitæ! quā parui æstimant homines veritatē, quam tu tanto amore docuisti.

18 Qui ita viuitis audite quod dictum fuit Phariseis (idem enim vobis dici potest, quandoquidem eos imitamini:) *Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.* Et cū Dei nō sitis necessariò Diaboli eritis, qui vestrum Dñs factus, & possessor, omne intercludit iter, nē qua vobis auxiliū ferri possit, quæadmodū, qui arcē aliquā aut urbem expugnat, ita fores oēs claudit, per quas bonū ingredi pōt. Claudit aures nē audiāt sermones, os nē cōfiteatur peccata. Cū possideret Ieroboā regnū Israel dixit in corde suo, si ascēderit populus iste, vt faciat sacrificia in domo Dñi, cōuertetur cor populi huius ad Roboā regē Iuda: interficiētq; me & reuertētur ad eū: & ita excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, nolite ascendere in Ierusalem, ecce dij tui Israël, &c. ita & diabol⁹ nē reuertāt peccatores ad Dñm.

ddd 4. &

simile.

*Luc. 13.
Matth. 18*

*simile.
3. Reg. 12.*

4. Reg. 4. & illum deserant, ludis, comoedijs, & alijs rebus huiusmodi detinet homines occupatos, ne verbū Dei audiant: & eos, qui audire passionibus & affectionibus ita perturbat, ut idē sit ac si nō audirent. Misit Eliseus seruum suum Giezi cū baculo, ut poneret super faciē mortui, & cum nihil proficeret: reuersus ad Eliseū dixit: nō surrexit puer. Ita nos quoq; Deo possumus dicere, qui nos misit, Dñe posuimus baculum super faciē mortui, prædicauimus iudicij sui seueritatē, poenarū magnitudinē, mortis certitudinem, quādo autē futura sit, incertitudinē, præmij præstatiā, virtutis pulchritudinem, maiestatis tuæ clemētiam, & misericordiā: prædicauimus (inquā) plurimis, qui in suis peccatis (ut mortui) iacent, & nō surrexit puer, nondum vidimus in illis vitæ indicium, aut doloris, aut contritionis, nondum vocem confessionis, neque vllam vitalem operationem, quæ sit spiritalis resurrectionis argumentum. Sed quis resistit & repugnat? autor huius mali est diabolus, qui eorum factus est Dominus.

1. Ioh. 8. *Qui ex Deo est verba Dei audit.* Dicebant Iudei Christo Redēptori nostro: Vnum fratrem habemus Deū, & antea Pater noster Abraham est. Causa autē, cur de hoc se iactabant, hæc erat; nam ex homine sene mulierē iuuenē concipere communiter mirum non est: verum quia mulier senex & sterilis ex homine sene concipiat, hoc miraculum est. Quare cum scirēt Iudei ex Abraham se descendere per lineam Isaac, qui quidem miraculosē conceptus erat, & sic poterat ut cunq; Dei filius appellari, quia Deus eum dederat vi quadam supra naturali & diuina, idē se etiam filios Dei vocabant; sed quia peccatum hanc eis nobilitatem abstulit, probat Christus Redēptor noster, nō esse eos Dei filios, quia mali erant. 2. Ideo non erant filij secundum illam benedictionem, quam dederat Deus primis nostris parentibus in statu innocentie existentibus: Benedixit illis Deus, & ait: Crescite & multiplicamini &c. Secundum quam benedictionem existimant aliqui Doctores, ut B. Eucherius, & egregius doctor Vgo, non esse natos nisi prædestinatos, non quatenus sunt prædestinati, sed quatenus humanā speciem cōstituerent, qui sunt filij Dei: & de his hoc loco ait: *Qui ex Deo est verba Dei audit.* Cogitate quāto gaudio & voluptate afficitur mater, cū videt in toto hoc regno non esse filiū prudentiorē, nobiliorem, pulchriorē, & ditiorē suo. Ut gaudet, cū refert quis regis aulā admirari filij sui prudentiā, & generositatē, in tota Hispania

Simile.

22 nia narrari filij sui lepōres, & præstatiā, ut ore aridet, ut salit in pectore cor præ gaudio, dum hæc audit, & mox quanta eū voluptate vicinis, & amicis narrat, ut sibi gratulentur. Quod si videt aliquem qui sua gaudia non gaudeat, & ea audire fastidiat, moeret & dolet, & eō magis si adest quispiam, qui eum malitiosē vituperet, & ea vera esse neget. Ex hac similitudine intelligatis, quod illi, qui ex Deo sunt, & Deum ex corde amant, gaudent cū Deum laudari audiunt, & cum prædicatores dicunt esse omnipotentē, omnium rerū creatorē, glorificare sanctos, punire malos, eū appellant Deū æquissimū, piissimū, sapientissimum, pulcherrimum, potentissimū & purissimum. Quanta hæc animi cum voluptate audiunt, ut salit præ gaudio cor, ut nunquam defatigantur hæc alijs narrando, & si contemni ea & cum fastidio audiri vident, summū ex eo dolorem capiūt: plus enim iusti Deum amant, quā matres filios suos; nec solum libēter audiunt Dei sui laudes, sed eius præceptis parent, & obtemperant, summa cum alacritate. Et idē ait Dominus: *Qui ex Deo est, verba Dei audit.* O quantum hodie hac in re peccatur, quia nec verba Dei libēter audimus, nec loquimur; & eos, qui in amicorum conuētib; & circulis de Deo loqui volunt, irridemus, & contemnimus. Quod quā malum sit Hieremias ostendit, qui inter cætera mala propter quæ eversa fuit Hierusalem, hoc quoque recenset, dicens: Attendi, & auscultavi, nemo, quod rectum est, loquitur. Cōsiderate, si hoc etiā accidit nostris hisce temporibus, quia non solum non loquuntur rectum, sed dici potest de illis illud Psalmi: Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosē agebant. Venenum aspidum 24 sub labijs ipsorum. Quibusnam verbis poterat exaggerari malæ linguæ crudelitas, quā dicendo sepulchrum esse apertum, cadauerisve plenum, odorem expirare terribilissimum, qui circumstantes inficit? quidnam magis est malæ linguæ proprium, quā turpia loqui, quæ iactat vitiones, supra, adulteria, & alia huiusmodi: Aerem ipsum corrumpit, & inficit, quanto magis homines imbecilles.

Ex quo satis apparet, huiusmodi homines ex Deo non esse. Quæ verba tā amara visa sunt Phariseis, ut statim dixerint: *Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?* Quæ nā alia sententia expectari poterat, quando quidem elegerat Christus Redemptor noster iudices affectibus cæcos, ira plenos, &

ddd 5 odio?

odio? Liberet nos Deus ab huiusmodi hominibus. Respondit Iesus: 25
ego demonium non habeo, sed honorifico patrem meum. O summā Chri-
 sti clementiam, & mansuetudinem, o hominum amatorem, qui
 tot pro eis pati voluisti! O quam verè aiebat David loquēs cum
 eo: Propter veritatem, & mansuetudinem, & iustitiam deducet
 te mirabiliter dextera tua. Tres socios habes Domine, quibus ad-
 mirabilem victoriam consequeris, veritatem, mansuetudinem,
 & iustitiam. His vos fratres adiungite, ita vt nullus ex his defi-
 ciat. Et illud scitote, quòd quamuis veritatis amatores sitis in ve-
 stris actionibus, nisi adest mansuetudo, & patientia, inutilis erit la-
 bor, & nunquam quòd intenditis, peruenietis. Audite quid dicat
 idem Propheta: Diriget mansuetos in iudicio, & docebit mites
 vias suas. Quid plus optatis, quàm habere Deum, non tantū præ-
 ceptorem, sed & ducem si mites estis & mansueti? quid respon- 26
 des Domine illis, qui te Samaritanum appellant? *Demonium non
 habeo.* Mihi fit iniuria, me lædunt cum Samaritanum appellant,
 & ideò nolo meis iniurijs respondere: verum cum me Dæmoniū
 habere dicunt, fit iniuria patri meo, quia eius opera Dæmonio tri-
 buūt: & ideò partes meæ sunt, Patris mei gloriam tueri, & hono-
 rem. Et hæc fuit semper sanctorum omnium consuetudo, sibi il-
 latis iniurias contemnere, Deo verò illatas plurimi facere. De
 Num. 12. Moyse ait Scriptura: Erat Moyses vir mitissim⁹ super omnes ho-
 mines qui morabātur in terra: & orabat pro inimicis suis, qui eū
 lapidare volebāt, & cum tam mitis esset, quam iram & furorem
 in Dei iniuria ostenderit, attendite: nam triginta tria millia homi-
 num ob idololatriam occidi iussit, & occisores laudauit, dicens:
 Exod. 32. Consecratis hodie manus vestras Domino, vnusquisque in filio
 & fratre suo: vt detur vobis benedictio. Et aliās viginti quatuor
 Num. 25. millia hominum pro scelere, & idolo Beelphegor: & quoniā nos
 non sumus iusti, ideò Dei honorem contemnimus, nostrum verò
 plurimi facimus.

Cum respondisset Iesus tanta mansuetudine, non dixit: quan-
 doquidem mihi maledicunt, maledicti sint: sed quod inceperat
 proseguitur, dicens: *Amen, amen dico vobis; si quis sermonem meum ser-
 uauerit, mortem non videbit in æternum.* Sed quomodo Dñe, totum
 ne in aliam vitam differtur? nullum ne hīc serui tui solatium ha-
 bebunt? habebunt profectò & in hac vita, & in futura; hoc signifi-
 cavit Diuus Paulus, dicens: Nunc autem liberati à peccato, serui
 autem

28 autem facti Dei, habebitis fructum in sanctificatione, finem verò
 vitam æternam. Videtisne vt hīc ait, quòd ante vitam æternam,
 quæ in alio sæculo futura est, habebitis fructum in sanctificatio-
 ne? & hīc fructus est vitæ puritas, conscientie tranquillitas & ius-
 titiæ comes, quæ est pax, quia iustitia & pax osculatur sunt. Id
 omne sanctificationis verbo intelligitur. Locus, quem Deus præ-
 parauit Adam in statu innocentie, fuit paradysus deliciarum, post
 peccatum verò posuit eum in loco belluarum, & venenosorum
 animalium pleno. Vt intelligatis fratres bonam conscientiam co-
 mitari gaudium, & voluptatem, malam verò dolorem & inæstū,
 & ita ait Spiritus sanctus: Omnes dies pauperis (id est, peccato-
 ri) mali, id est, laboriosi: securamens quasi iuge conuiuium, con-
 scientia bona est perpetuum conuiuium. Notate Spiritus sancti
 29 exaggerationem, qui non dixit: Animam iusti conuiuiū esse Dei,
 sed ipsummet conuiuium, & quamuis opera, in quibus exercen-
 tur, iusti laboriosa sunt, Deus tamen auxilij, & gratiæ suæ fauore
 sua via reddit. Dicitur de filijs Israel qui per asperum illum deser-
 tum ambulabant: Et pes tuus non est subtritus, eò quòd tam du-
 ris & asperis itineribus non defatigarentur. Et hoc bonis tantum
 accidit, quia mannae sapor, & itineris indefessio malis concessa
 non fuerunt. Ac proinde dicitur: Interea factus est murmur popu-
 li dolentium præ labore: vbi populus significat malos: vt in alijs
 sacrae Scripturae locis, cum non additur Domini: itaque idem om-
 ninò iter malis laboriosum, bonis suaue videbatur. Hoc quotidie
 accidit, vt quòd iusti agunt, maxima cum voluptate, & alacritate
 agant, mali summo cum labore & difficultate. O si hæc experi-
 30 velletis fratres, o quàm vera inueniretis.

Hæc cum dixisset Iesus, & tanquàm margaritas ante porcos
 ea proiecisset, illi in sua malitia peruersiores facti dixerunt: *Nunc
 cognouimus, quia demonium habes, &c.* O peruersi nunc tandem hoc
 cognoscitis, at quare ante dixistis, quàm id cognoscereis? pluri-
 ma linguæ nostræ peccata, quin etiam cordis, & operis, ex eo pro-
 manāt, quòd antequam loquamur quidquam, aut cogitemus, aut
 operemur, cor nostrum, Dei que legem prius non consulimus, an
 id loquendum, cogitandum, operandum sit: quòd si fieret me-
 liores essent omninò rerum nostrarum euentus. Athenodorus
 Philosophus Octauiani Imperatoris præceptor ab Imperato-
 re discessurus iam senior cum ab eo rogaretur, vt vtile aliquod
 consilium

Psal. 24.

Gene. 2.
E. 3.

Prouer. 19

Deut. 8.

Num. 11.

Atheno-
dorus.

consilium ei relinqueret: Libentissimè (inquit) ira aut affectu aliquo perturbatus nihil dicas, aut agas, antequàm totas Abecedarij literas memoriter percurras. Optimum quidem consilium, quod *D. Ambrosius.* Diuus Ambrosius extendit magis cum Theodosio Imperatori dixit, vt postea quàm aliquem morti lata sententia condemnasset, eam nisi post triduum non exequeretur. Athenedori consilio parebat Dauid qui de se ait: Turbatus sum, & non sum locutus, Cui si paruissent Iudæi, nunquam ita Christi Redemptoris nostri nomen blasphemassent. Sed quia iram & prauum illum animi affectum nunquam deposuerunt, ideò tam cæci erant, quin etiam plus cum hoc secundo dixerunt, quàm cum primo. Nam quotidie crescebat cæcitas, qua Domini verba à vero sensu flectebant, quia cum ille de morte æterna loqueretur, ipsi de morte temporali intelligebant. Cum auditores quicquam à prædicatore audiunt, quod non intelligunt, statim eum erroris, & ignorantie arguunt. Scipios accusent potius, qui illud percipere non poterunt, nec quomodo dictum est, animaduertunt; & ante quàm de prædicatoris ignorantia iudicent, ab ipsomet petant, quomodo illud intelligat, vt sibi explicet. Nolite istorum malignitatem imitari, sine malitia Catholicam doctrinam audite cum puritate cordis, & humilitate. Nam vt ait Plutarchus: Duo sunt quæ impedi-
Plutar. de offic. audi. Similia. mento esse solent, quo minus auditor proficiat, superbia, scilicet, & inuidia. Istorum enim ingenium doctrinam capere non potest, quemadmodum nec liquorem vter inflatus, & aere plenus: auferas inde aerem, & erit liquori locus in vtre, & in corde, & animo doctrinæ, vt eius amore incensi in ea vos exercere possitis, & det vobis Deus gratiam qua gloriã consequamini: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Feria.III.post Dominicam in Passione.

Facta sunt encania in Hierosolymis: & hyems erat, &c. Ioannis.10.

Simile.

CV M esset Iesus in quodam Salomonis oratorio & encania celebrarentur: circundederunt eum Iudæi. Cum ceruus exit è sylua ad æquum planumque locum, tam à filiis quàm à venatoribus,

tribus, & canibus circumdari solet, diuersa tamen ratione, nam à filiis cū amore, à venatoribus verò & canibus, vt occidatur. Ita etiã Dei filius, postea quàm exiuit ex densissima illa inuisibilitatis sylua ad hanc naturæ nostræ planitiem homo & visibilis factus, alij eum, vt filij circundant cum amore & pietate, vt sanctam eius cælestemque doctrinam audiant, alij verò vt mordeant, & interficiant. Tales fuerunt isti, qui circundederunt eum, dicentes: *Quousque animam nostram tolles?* Cuius nam portenti causa fuit in animo Cain inuidia, qui, vt nonnulli Doctores referunt, cum enses tunc temporis adhuc inuenti non essent, moribus, & dentibus frustatim lacerando fratrem interfecit. Vt intelligatis morbi huius rabiem, qua ita afflicatur animus, vt quiescendi causa inauditum hoc sæuitiæ genus excogitarit. Et ideò Sanctus Apostolus Iudas in sua Canonica ait: *Væ illis qui in viam Cain abierunt: in viam autem Cain abeunt inuidi, qui propter inuidiam innocentes occidunt, & persequuntur.* Patet etiam vis huius affectus in sæuissimo illo facto filiorum Iacob aduersus fratrem Ioseph. De quibus dicitur, quod miserunt eum in cisternam veterem. Res profecto mira, quod cum esset Ioseph sedecim annorum adolescentulus, de quo dicitur: Et erat Ioseph pulchra facie & decorus aspectu: tunc verò itineris labore defatigatus, quod pedes ter confecerat, vt fratres lætis parentis nuntijs consolaretur, nihil tamen eos mouere potuerit, sed eum occurrere ei debebant amplexibus læti accipere, & de suscepto labore gratias agere, in eum tanquam lupi famæ licii impetum faciunt: quos saltem fratris preces mouere debuissent, quarum postea eorum vnus in tribulatione meminit, cum diceret: *Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, cum deprecaretur nos, & nõ au- Gene. 42.* diuimus: ita vt videatur lachrymis eos rogasse, vt sibi ignoscerent. Verum nec hoc satis fuit, sed vt rabiosi canes accurrunt se inuicem hortantes, venite occidamus eum. Summum autem beneficium visum est non occidere, sed eum in siccam quandam cisternam projicere, vt ibi fame crudelissimo mortis genere consumeretur. Vt ex hoc intelligatis quò humani procedant affectus: qui, nisi initio resistimus, vires paulatim sumunt, vt vidistis, & potentiores fiunt. Quid non audebunt, si istorum animum ad hoc sæuitiæ factum impulerunt? Tales, & multò etiam deteriores erant Iesu Christi Redemptoris nostri hostes, qui ira quadã & rabie perciti dicunt:

creditis, quia non estis ex ouibus meis. Et cum ouium suarum naturam explicaret, ait: Oues mea vocem meam audiunt, &c. Duabus his rebus oues Dei dignoscuntur, obedientia, & perseverantia. De anima iusti dicitur: Anima mea liquefacta est, ut dilectus loquutus est. Omnia exaggeratio! qua cordis (ut ita dicam) mollities ad obtemperandum, & promptitudo significatur. Vno tantum verbo liquefacta est amore, quasi ne unum quidem dilecti sui verbum, duram, & repugnantem inuenerit. Omnium rerum quas Christus Redemptor noster in hac vita profitebatur, potissima fuit obedientia, quam patri suo prestitit; & ita ait eius nomine David: Sacrificium & oblationem nolui, aures autem perfecisti mihi, siue aperuisti. Quorum verborum sensum explicant ea Isaia: verba, quae in persona Christi Iesu dicta sunt: Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. In quibus verbis aperire aurem, significat summam Christi Redemptoris nostri obedientiam. Alij verterunt: Aures perforasti mihi, pro eo quod nos legimus, perfecisti. In quo aliud latet animaduersione dignum: nam Hebraeus seruus cum septem annis seruisset, post id tempus liber egrediebatur gratis: quod si ita dominum suum diligeret, ut legis privilegio uti nollet, sed libertati seruitutem praeferebat, extra urbem educebatur, & aures ei subula perforabant, & ita perpetuus erat domini sui seruus. Quare ut perpetuam suam seruitutem & obedientiam Christus Redemptor noster patri suo significare vellet, ait eo loco: Aures perforasti mihi. Nec solum oues vocem Domini audiunt, quam in Euangelio dedit, sed alias etiam, quas alibi dare solet. Nam ut ait Diuus Augustinus: per quam voluerit creaturam veritas loquitur. Musicus arte efficiet, ut cithara quidquid ipse voluerit, loquatur: quanto magis poterit Deus per creaturas loqui? Loqui facit caelos & voces interdum edere misericordiae, cum imbres ut terre necessitas postulat, elargitur: alias irae, & ultionis voces, cum aquam debitae anni temporibus denegat. Et quemadmodum ad citharae sonum, qui adsunt, saltare solent, ita etiam cum Deus hanc caeli citharam pulsat, & sonum edit misericordiae, saltant pauperes, & boni, qui anni fertilitate laetantur: cum vero irae & ultionis sonus est, & imbres denegantur: ac velum ferreum esset, tunc saltant avari: non saltamus, inquit. Non saltatis, cum temporum intemperie gaudetis, quo pluris frumentum,

Cant. 5.

Psal. 39.

Isai. 50.

Exod. 21.

D. Augu.
lib. 2. ad
Sim. 1. 3.
simile.

14 frumentum, & vinum vendi possit, quamuis pauperes fame pereant. Sed accidere solet, ut pulsante musico citharam, saltet Rusticus, & se in orbem mouere incipiat. Ridet musicus, quia inquit: Variabo sonum, & Rusticum videbitis haerere, ut statuam. Ita etiam caelestis ille citharocedus, qui ad irae sonum dum caeli fontes tenet obclusos, avarum saltare videt: mutabo (inquit) sonum, recludam imbres & pluias, & saltare nescient. & ita iridebit te Deus, quia ad misericordiae sonum haesisti, ut rusticus. Qui habitat in caelis, iridebit eos, & Dominus subsannabit eos. Cur rides o domine? Variabo (inquit) sonum, & saltare avari nescient. Fame enecare pauperes volebant, at ego eos iridebo, & implebo eos dolore, & amaritudine. Voces etiam Dei sunt infinita eius in nos beneficia, quibus boni meliores fiunt, sed mali has voces non audiunt, de quibus dicitur: Prosperitas stultorum perdet illos. Recte ait stultorum, quia belluae, si bene facis, mansuescunt, & parent: stultus vero homo superbius fit, & arrogantior.

Et sequuntur me. Hic seruorum Dei perseverantia significatur, non quod iustus nunquam peccet. Quis enim est qui in hac vita non peccet? & ideo David: Beatus (inquit) vir qui in via peccatorum non stetit. Quia optime sciebat nunquam peccare, potius esse beatorum, quam viatorum. Viatorum autem iustorum est, non stare in via peccatorum. Quod etiam significare voluit idem David (ut Diuus Basilus explicat) cum dixit: Iudica me Domine secundum iustitiam meam, & secundum innocentiam meam super me. Quid ais Propheta? nonne melius dixisses: Iudica me secundum misericordiam tuam? at hoc diuinam misericordiam excludere nego: imo eam inuitat, dicens: Domine iudica me secundum iustitiam, & innocentiam hominum infirmorum, & imbecillium, qui interdum labi solent, sed statim surgunt, & inceptum virtutis iter sequuntur. Igitur seruorum Dei perseverantia in eo consistit, ut si aliquando humana imbecillitate cadunt, & caelestem hunc pastorem deserunt, nec punctum quidem temporis in peccato persistent: ne ex eo malo in aliud, quod grauius sit prolabantur. Recordare eorum verborum, quae dixit Ecclesiastes: Quis nouit si spiritus filiorum Adae ascendat sursum, & spiritus iumentorum descendat deorsum? ubi per iumenta non intelligit equos & mulos, quia horum spiritus morte finitur, sed de hominibus loquitur, qui viuunt sicut equi & muli, & ait: Quis scit an filij Adae, id est, boni & iusti per-

lacionem, qua vos deceptos adoritur, & prædatur. Videbitis eum 23
 iræ zeli titulum apponere, vt iratus alicui eum zeli nomine per-
 sequaris. Luxuriæ misericordiæ nomen imponit, vt viduam con-
 solando te perdas. Accidiam & segnitiam humilitatem appellat,
 qua te ne id præstes, quod præstare posses, deterreat? Et si prædi-
 catoris, vel confessoris officio idoneus es, persuadet tibi, nõ te ef-
 se idoneum, humilitatem vocans segnitiam, & pigritiam. Sapẽ
 etiam furtum charitatis nomine persuadet, vt scilicet, quicquid
 potes fureris, & pauperibus distribuas. Meum (inquis) lucrum
 non est, sed pauperum elemosyna: licet sit elemosyna, tu nihi-
 lominus fur es, quia tuum non est illud distribuere. Quid ergo fa-
 ciendum vt has diaboli fraudes euitemus? dicam. Si aliquem per-
 sonatum videtis muliebri veste indutum, incessus quidẽ, dicitis,
 hominis est, vestis autem mulieris, auferte larvam ab ore, & vi- 24
 debitis hominem esse. Sit igitur generalis regula. Opus omne
 quod ex se malum est, nullus finis, nullaque conditio, aut circum-
 stantia efficiet, vt bonum sit. Quemadmodum nihil efficere po-
 test, vt homo ille sit mulier, quanuis in ornatu videatur. Occide-
 re ex se malum est, nisi occidendi auctoritatem habes: vt hæreses
 tolleres, occidisti hæreticũ, qui eas docebat, putas meruisse apud
 Deum, cum mortaliter peccaueris & homicida sis, quia priuatus
 es, neque auctoritatem occidendi habes, quanquam finis bonus
 fuerit? Illicitam pecuniæ vsuram accipere, neque captiuos redi-
 mendi causa licet. Mentiri malũ est, quare neque si posses quem-
 piam mortis periculo liberare mentiendum est.

Ex his patet Phariseorũ malitia, qui diuini honoris zelo tue-
 bantur inuidiam, & odium, quo Iesum Christum persequaban- 25
 tur. Considerate fratres quod Dominus hæc eadem dicit vobis.
*Multa opera bona ostendi vobis ex patre meo, propter quod horũ opus me la-
 pidatis? Dicite ingrati cur Deũ quotidie lapidatis, an fortẽ quia vi-
 tam dedit? an quia suo sanguine redemit, & tandiu expectauit, vt
 vestrorum peccatorum vos aliquando poeniteret? & hoc fuit vo-
 bis occasio, vt deteriores essetis? quanto cum dolore Diuus Pau-
 lus aiebat: An ignoras quod benignitas Dei ad poenitentiam te ad-
 ducit? secundũ autem duritiã tuã, & impoentens cor thesaurizas
 tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Duo agere
 docet peccatum continuatum, & obdurat cor malitia, quæ duri-
 ties bonas inspirationes, & consilia reijcit. Quemadmodũ si ada-
 mantinum*

26 mantium scutum sagitta ferias, quæ nec vulneris quidem vesti-
 giũ relinquens, reflectitur. Præterea reddit cor impoentẽs, quod
 ætæaliter non vult poenitentiam facere, vt Ioannes ait: Tempus *Apoca. 2*
 illi dedit vt poenitentiam ageret, & non vult poenitere à fornica-
 tione sua. Pudeat vos fratres charissimi, Dei benignitati non re-
 spondere: & caute ne ad hoc deueniatis, quod D. Paulus ait.

Ait Dominus: *Multa bona opera, &c.* Antequam illi dicerent,
 quod eum de blasphemia lapidabant, probat his verbis eorum in-
 iustitiam. Nemo qui blasphemus sit suam doctrinam poterit con-
 firmare miraculis: ego (ait Dominus) meam tot miraculis com-
 probauit, sequitur ergo, me blasphemum non esse. Verũm inca-
 paces erãt cæci efficacissimi huius argumẽti. Alia ratio: *Nonne scri- 27*
*pũ est in lege vestra, quia ego dixi dij estis? si illos scilicet, iustos dixit scriptu-
 ra deos, &c. Quem pater sanctificauit & misit in mundum, vos dicitis, quia
 blasphemus, quia dixi, filius Dei sum?* Tres sunt huius loci expositiones.

Prima est Diui Augustini, qui ait, sanctificare esse eum generare, *D. Augu.*
 quia genitus est, sanctus est. Non enim potest esse filius Dei na-
 turalis, nisi sit tam sanctus vt pater. Vna est enim bonitas patris, *D. Hilari?*
 & filij, & Spiritus sancti. Diuus Hylarius ait: quod pater sanctifi-
 cavit illam humanitatem. Quasi diceret, cum huic humanitati
 Deus tantam tribuerit sanctitatem, qua homo sum, quomodo di-
 citis me esse blasphemum, cum me filium Dei appello etiam vt
 hominem, quando quidem homines, qui tam sancti non erant,
 appellat Scriptura deos. Theophylactus sanctificationem in sua *Theophyl.*
 propria significatione accipit, & ait: *sanctificauit*, id est, ille quem
 pater voluit esse mundi sacrificium in cruce pro hominibus obla-
 29 tum, æquius est, vt filius, Deus vocari possit, quàm illi propter
 quos oblatus est. Ex quibus verbis magnam debent homines
 consolationem accipere, scientes posse se eò deuenire vt dij pos-
 sint appellari. Nam vt ait Diuus Augustinus: Factus est Deus ho- *Augusti.*
 mo, vt homo fieret Deus, quia antequam Deus fieret homo tam
 facile homines nõ poterant fieri dij, vt modò possunt. Artes que- *Simile.*
 dam sunt, quas nõ possumus perfectè discere, nisi antea discam⁹
 alias: vt pictor & aurifex delineandi artem calleat, prius necesse
 est. Et scriptor esse non potest, qui legere nescit: ita etiam vt dij
 simus antea, vt homines esse sciamus, oportet. Quare Deus ho-
 mo factus est, vt homines nos esse doceret. Et ita verus ille homo
 Iesus Christus est veluti forma ad quam nos formare debemus,

Math. 11 vt veri perfecti; homines simus. Et ita dixit: Discite à me, quia 29
 mitis sum, & humilis corde, quasi diceret, discite à me homi-
 nes esse. Si quis iniuriam sibi illatam vlciscitur dicere de eo soler,
 ille viriliter se gessit. Mentuntur, imò fecit illud vt bestia, que
 si eam pungis calcibus te vulnerat, & suos affectus (nò rationem)
 sequitur. Huc igitur fratres mei oculos in diuinum hunc hominẽ
 conuertite, eius vita vestram formate, rationi semper, non appe-
 titui, obtemperantes: & ita eò tandem deuenietis, vt dij possitis
 appellari. Hebræi sua lingua Deum vocant (ethan) quod fortem
 significat, quia omnipotens est. Græci (theos) vocant, quasi cur-
 res, quia Deus ubique est, & omnia implet sua illa infinita essen-
 tia. Romani Deum vocant à do, das, quia omne datum optimum
 de sursum est. Vt igitur nos quoque dij simus, eum debemus imi-
 tari in fortitudine, & fortes esse in bono perseverantes, in veloci- 30
 tate per omnes virtutes diligenter excurrendo, & proximo in ne-
 cessitatibus accurrendo, in liberalitate pauperibus elemosynas
 largè distribuendo, & ita dij erimus, non per essentiam, sed per
 participationem diuinæ gratiæ, qua gloria acquiritur: ad quam
 nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Jacob. 1.

Feria. VI. post Dominicam in Passione.

*Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium aduersus
 Iesum, & dicebant: Quid facimus, quia hic homo
 multa signa facit. Ioannis. 11.*

Canti. 6. **B**ONVM ex præcipuis, in quibus iusti à peccatoribus dif-
 ferunt illud est, quòd iusti tam ex bono, quàm ex malo bonũ
 colligunt: mali verò tam ex bono, quàm ex malo, malum. Iustus
 proximi sui virtute incitatur magis ad virtutem. Et hoc illis ver-
 bis sponsa significauit: Anima mea conturbauit me propter qua-
 drigas Aminadab, vbi septuaginta interpretantur ex Hebræo.
 Posuit me currus Aminadab. Nomen autem Aminadab non est
 nomen proprium viri alicuius, sed ponuntur à Salomone eo loco
 duo nomina Hebræa, vt duas res vrbis præstantissimas significa-
 ret: currus, scilicet, equorum, & Aminadab, quod principes signi-
 ficat.

2 ficat. Ait igitur: anima mea, id est, desiderium meum posuit me
 sicut currus, & principes, id est, desiderium meum cucurrit ad ex-
 emplum magnorum, & perfectorum virorum. Quòd si mala vi-
 det, ex illis etiam colligit bonum, & si quem ludere videt, con-
 funditur, & se vt pigrum reprehendens, ille (inquit) ludens decẽ
 horas in eodem loco hæret immobilis: ego verò vix vna tantum
 hora orare possum? A mans vilis creaturæ amore tot labores susci-
 pit: alius se vlciscendi gratia tot adit pericula, mihi vero quic-
 quid Dei amore faciendum est, difficile, & laboriosum videtur?
 Mulier tres diei horas dum se comit, & ornat consumit, vt homi-
 nibus placeat: ego verò nec vnam tantum, totius hebdomadæ
 horam in animæ meæ ornatu consumam, vt Deo placeam? Et ita
 proximi sui mala stimuli sunt, & incitamenta, vt in virtutis cursu
 3 currat alacrius. Et ita Baruch refert Hieremiam cum in Babylo-
 nia seruirent Hebræi, monuisse illos, vt idola à gentilibus adora-
 ri videntes, eo magis ad veri Dei cultum incitarentur his verbis:
 Visa itaque turba de retrò, & ab antè, adorantes, dicite in cordi-
 bus vestris: te oportet adorari Domine. Et ideò Diuus Paulus di-
 xit: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in *Rom. 8.*
 bonum. Peccatores verò è contra tam ex malo, quàm ex bono,
 colligunt malum. Si peccare aliquem vident, nihil mirum est (in-
 quiunt) si & ipse pecco, vt ille, cum homo sim infirmus, & ex car-
 ne, vt ille. Si videt à peccatis abstinere, & virtutibus operam dare
 statim inflatur inuidia. Odor, qui ex vinearum floribus emanat *simile.*
 cerebro gratus est, & utilis, rubetæ verò venenosæ, (quæ suauem
 illum odorem ferre non potest,) noxius est: ita est virtutis, & san-
 4 ctitatis odor, vt ait Diuus Paulus: Christi bonus odor sumus Deo *2. Cor. 2.*
 in ijs, qui salui sunt, & in ijs qui pereunt. Alij quidem odor mor-
 tis in mortem, alij autem odor vitæ in vitam. Christi (ait) bonus
 odor sumus Deo, quia qui Christi virtutes imitantur olent quo-
 dammodo vt ille, & Christi odor appellantur: qui quidem Deo,
 id est, patri gratissimus est, quia in hac virtutum operatione reno-
 uantur aliquo modo opera Iesu Christi, vt homo est, quæ tã gra-
 ta diuinæ maiestati fuerunt.

Hæc omnia apertissimè in hodierno Euāgelio patent. Opera
 enim & miracula Christi Redēptoris nostri prædestinatos quidẽ
 ad conuersionem inuitabant: deprauati autem Pontifices & Pha-
 risæi ex ijs occasionem sumunt, vt peruersiores fiant, & mortem

illi maiori odio machinentur. Nicodemus, scimus (inquit) quia
 1007.3. à Deo venisti magister, vnde id Nicodeme colligis? Quia nemo
 potest facere signa, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Hi ve-
 rò: *Quid facimus* (inquiunt) *quia hic homo multa signa facit.* En vnde
 bonus colligit cælum, malus inde colligit infernum. Res profectò
 digna lachrymis. Quòd cum omnes Christiani simus, & Diuum
 1. Cor. 7. Paulum audiamus dicentē: Tempus breue est, alij inde vitæ suæ
 emendationem colligunt, & cum Diuo Paulo dicunt: Reliquum
 est, vt qui habent vxores tanquam non habentes sint, & qui vtū-
 tur hoc mundo, tanquam non vtantur; alij verò dicunt, comeda-
 mus, & bibamus, cras enim moriemur.

Cum igitur tot signa viderent, collegerunt concilium aduer-
 sus Iesum. Liberet nos Deus à tali concilio. Sæctus Propheta Da-
 uid ait: Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, & com-
 25. placui in veritate tua: non sedi cum concilio vanitatis, & cum ini-
 qua gerentibus non introibo, odiui Ecclesiam malignantium, &
 cum impijs non sedebo. A quatuor cõcilijs cauere se (ait) eò quòd
 Dei beneficia semper haberet in oculis. A cõcilio vanitatis, quod
 Regum & Principum solet esse concilium: qui superbiz suæ, &
 pompæ proximorum iniurijs, & subditorum pecunia obsequun-
 tur. Et hoc est Christum Iesum crucifigere, vt Diuus Paulus affir-
 1. Cor. 8. mat, dicens: Sic enim peccantes in fratres, & percutiētes consciē-
 tiam infirmam, in Christum peccatis. Audiant potentes quid di-
 36. cat Iob: Deus potentes non abiecit, cum & ipse sit potens, sed nō
 saluat impios. Est autem ratio, quia similitudo naturalis est causa
 amoris: quare cum Deus sit potēs & diues, nulla est causa cur po-
 tentes, & diuites odisse debeat. Nam si opes, & potentiã dignæ
 essent odio, in Deum omnino nō caderent: & ideò est cur Deus
 illos amare debeat, quia in hoc similes illi sunt. Verum addit sta-
 tim: sed non saluat impios, quare si vt in potentia magni sunt ita
 etiam in virtute essent, & pietate, gratissimi Deo essent. Quòd si
 tyranni, & crudeles sunt, odit illos Deus, & seuerissimè punit.
 Num. 22. Cum Balsam fuste cæderet asinam suã, aperuit Dñs os asinæ, &
 locuta est, quid feci tibi? cur percutis me? nonne animal tuū sum,
 cui semper sedere consueuisti? mira profectò res quæ nunquam
 accidisse legitur: vt asina loqueretur. Vt, scilicet, reprehenderet
 hoc factò Dominus, & prophetæ illius ignorantiam, & eorum
 sæuitiam, qui subditos suos malè tractant, quia si sæuitia est sæ-
 uire

8 uire in bestias (quas Deus nobis dedit, vt nobis seruirent: & ideò
 iussit, vt in die Sabbathi, non solum homo sed bos, & asinus, quie
 scerent dicens: nec bos, nec asinus neque iumentum tuum faciet
 Deut. 5. quicquam operis) quantò maior sæuitia erit, & inhumanitas serui-
 re in homines, ac si essent bestia. Hos igitur Deus reprehēdit per
 hanc asinam dicentem: quid feci tibi? nonne animal tuum sum?
 subditorum hæ sunt querelæ, nonne subditus tuus sum? plus præ-
 stare non possum cur me affligis? ó scelus, ó malitia! vt vestræ
 superbiz, & vanitatis causa iniuria proximos vestros velitis
 atficere. Hanc ob causam Dauid, non sedi (inquit) cum concilio
 vanitatis.

Alterum concilium iniquitatis est, quod est auaritz conciliū,
 in quod mercatores conueniunt. Iustitiz ministri, aduocati, nota-
 9 rij, medici, & huiusmodi homines. Vocatur autem iniquitatis,
 quia totum facit iniquum auaritia. Iniquam facit iustitiã, & ideò
 Hier. 17. vbi nos legimus. Virgam vigilantem ego video, alij legunt virgã
 constantem: quo significatur quemadmodum Dei iustitia mune-
 ribus flecti non potest, ita etiam humanam nullo lucro flecti debe-
 re. Quare cum de iusto ageret Dauid, ait de eo. Et munera super
 innocentem nō accepit, id est, qui muneribus corruptus non per-
 uertit iudicium, & iudicat contra innocentem. Neque solum iusti-
 tiam iniquam facit, sed quamcunq̃ue aliam rem. Et qui in hoc
 concilium conueniunt propter quatuor minuta Iesum Christū
 crucifixerunt. Cum tribus Dan farari vellet idolum Michæ, &
 eius sacerdos assentiri nollet dixerunt ei. Pone digitum tuum su-
 10 per os tuum, venique nobiscum, vt habeamus te patrem sacerdo-
 temque. Quid tibi melius est, vt sis sacerdos in domo vnus viri,
 an in vna tribu, & familia Israel? Quod cum audisset acquieuit ser-
 monibus eorum. En vt lucri spe tradidit illis deū quanuis falsum.
 Quot sunt, qui lucro, & vtilitate propositis tradunt, & offendunt
 Deum non falsum sed verum: & ideò ait Dauid, & cum iniqua ge-
 rentibus non introibo.

Tertium concilium malignitatis est, in quod maledicti conue-
 niunt, & murmuratores: conueniunt ad incudem fabri, & eam al-
 ternis ictibus assidue tundentes ferrum quanuis durum exten-
 dunt, sed tam nigri inde exeūt, quàm carbo est: ita detractores isti
 ad proximi incudem conueniunt, & eam linguarum ictibus tun-
 dentes eius infamiam, vt fabri ferrum extendunt: illi verò tam ni-
 gras

Psal. 13.
Iob. 9.
Iacob. 3.
Prover. 6.
gras referunt inde animas, vt fabri corpora. O lingua pessimum detractorum instrumentum, merito te Spiritus sanctus in sacra scriptura nunc venenum, non quodcunque, sed aspidum appellauit: interdum saggitam, Sagitta vulnerans lingua eorum. Quia vt sagitta à longè vulnerat, ita etiam lingua absentem vulnerat. Ignem etiam vocat, & inflammari (ait) à gehenna. Quin etiam ipsa gehennæ flamma deteriore esse quodammodo dicunt aliqui, quia illa malos tantum, hæc verò, & malos, & bonos permixtim vrit, & nulli parcit, & ideo Spiritus sanctus, vt ab hoc concilio maxime caueamus monet, dicens: cum detractoribus ne miscearis, quoniam repente veniet perditio eorum, & ruinam vtriusque quis nouit? id est, detrahentis, & audientis o quam sunt verba ista timenda: quis vitium non oderit, quod ita Deus singulari supplicio punit? Ex quo nulla neque voluptas, neque dignitas, neque utilitas consequitur, quæ solent homini esse ad malum incitamenta. Hanc igitur fortasse ob causam dixit Dauid, odiui ecclesiam malignantium, quo verbo in alijs concilijs vsus non est. Quasi hoc particulari odio dignum sit: merito vocat malignantes, quia sola malitia eos ad maledicendum mouet.

Simile.
Act. 13.
Psal. 1.
Quartum concilium est impietatis concilium, in quod omnes illi conueniunt, qui causa sunt vt alij mali sint. O crudelitatis genus horribile, non solum Deum offendis, & animam tuam occidis, sed vt alij quoque offendant studes, & ita eos saeuissimè occidis. Siquis esset qui Ecclesiæ Toletanæ templum vel aliud quidpiam Christianæ reipublicæ templum in signe admotis facibus vellet incendere, nonne crudelem & impium esse diceretis? Ita est profecto, at non est anima maioris æstimationis & pretij, quam omnia totius orbis ædificia? Tu verò infelix, qui alicui persuades vt peccet, existima te eius animæ ignes admouere, vt ardeat. Maior igitur est tua impietas & crudelitas. Quam seuerè reprehendit D. Paulus aliorum peruersorem dicens: o plene omni dolo & omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias Domini rectas? Attēdite quæ illi imponit nomina, vt intelligatis, quid mereantur huiusmodi homines, qui cæteros impiè deprauant. In hoc igitur impietatis concilio nolle se, ait, sedere propheta: & eos appellauit beatos, qui in eo non sedent, dicens: Beatus vir, qui in cathedra pestilentia non sedit. Pestilentia cathedraticus est, qui alios peccare docet. Quæ enim pestis tā

INC. II.
Ioh. 1.
Num. 16.
Exod. 3.
3. Reg. 19.
Num. 16.
Psal. 33.
Amos. 1.
perniciosa, & quæ facilius inficiat, vt est peccatum? Hoc itaque concilium, de quo sacrum Euangelium agit, ex his quatuor constat fuit, ex vanitate, & iniquitate, quandoquidē ambitionis, & auaritiæ causa mortem vitæ auctori machinabantur. Ex malignitate, quia Domini miracula Beelzebub demoniorū principi adscribebant. Ex impietate, quia peruerterunt plebē, & illi persuaserunt Romanorū metu deterrēdo Pilatum: & eum ad necē agni immaculati Iesu Christi impulerunt. Cauete obsecro vos fratres charissimi per viscera domini nostri, omni cura, & diligentia ab his omnibus concilijs, cū in illis tot peccatorum generibus diuina maiestas offendatur. Cū Dathā & Abiron, & eorū socij conciliū contra Moysen & Aaron congregassent, per quos Deus loquebatur, incōsueta morte perierunt, quia dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum deuorauit illos, descēderuntq; viui in infernū operti humo, q̄ mirū fuit, & post hominum memoriā in auditū: vt intelligatis quā graue peccatum sit congregare concilia cōtra iustos. Quod si petat quis quonā modo eò deuenerunt Pharisæi, vt scelus tā horribile, & omniū quæ sunt, quæque fuere maximū cōmittere auderēt? dico, hoc in pœnā suorū peccatorū fuisse. Pro quo notandū est illud maxime profiteri Deū amicorū suorū se esse amicissimū. Cū in Ægyptū misit Moysen Deus, interrogauit ab eo Moyses, si dixerunt mihi, q̄ est nomen eius, (scilicet qui misit te,) quid dicā eis? Dixit Dominus ad Moysen. Ego sum qui sum. Hæc dices filijs Israel, qui est misit me ad vos. Et iterū dixit Dominus ad Moysen. Hæc dices filijs Israel, Dominus Deus patrū vestrorū, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, misit me ad vos. Benedictus sis Deus meus in sæcula, qui cū essentia nomine amicorū quoque nomina coniungis: & idē omnino facis esse Deū, & esse amicū amicorū. Cū igitur tātū amet amicos suos, amicis suis illatas iniurias, vt suas punit seuerissimè. Cuius rei Iezabel præbet exemplū, & Dathan, & Abirō, quorū paulo ante mentionē fecimus, omnium vero suppliciorū, quibus id punire solet illud videtur esse maximum, de quo Dauid. Et qui oderunt iustū delinquent. Qui oderunt iustum nonne deliquerunt iam? Cur ergo ait, delinquent? quia Deus in eius peccati pœnam permittet eos incidere in alia grauiora, & ita ex vno in aliud paulatim prolabentes ad cordis duritiem deueniunt. Hinc minx illæ Dei terribiles toties iteratæ, Super tribus sceleribus Damasci, & super qua-

quatuor non conuertam eum. Quæ verba repetit de Gaza, de Ty 17
ro, de Edom, & de Moab, quibus omnibus eandem minatur pœ-
nam, eandem ob causam, idest, ob malam peccandi consuetudi-
nem: qua gentes illæ ita in malo obduruerant, vt nullum peccan-
di finem facerent. Sed dignum animaduersione est, non dixisse
Prophetam super tribus sceleribus Damasci, & super quarto, sed
super tribus & super quatuor. Tria scelera, & quatuor efficiunt se-
ptem: qui quidem numerus apud Hebræos copiosam multitudi-
nem significat: & ideò ait Dominus, nolle se illis ignoscere. Non
conuertam (inquit) ijs, qui cordis obstinatione se vitijs tradunt, &
Dei voces contemnunt, quibus ad pœnitentiam vocantur ablatu-
rum se esse auxilium illud efficax, quo se conuertere debuissent.
Ex quibus verbis infert Diuus Augustinus esse quasdam pecca-
torum periodos, & terminos, quò mala deueniunt, in quibus dese-
rit Deus, & destituit hominẽ, quẽ toties vocauerat, & expectaue-
rat, aut certe vita priuat. Quis autẽ terminus hic sit, Deus nouit: &
ita idẽ Sãctus ait. Nos multorũ ex epla proferre possumus, quibus
probare sufficimus sceleratos & impios homines peccatorũ suorũ
fine completo, & hoc tempore iam iudicari, & præsentem eis vi-
tam non minus, quàm futuram eripi. Idem sentit Adrianus, & Ca-
ietanus. Quæ cum ita sint, quid scis, ò infelix peccator, quẽ Deus
tot quadragesimas expectauit, & tot interioribus, & exteriori-
bus uocationibus ad pœnitentiam inuitauit? quid scis an proxi-
mus iam sis huic termino, an hæc vltima sit quadragesima, in qua
constituit Deus te expectare, postea vero aut te vita priuet, aut in
cordis cæcitate destituat? Ideo rogo vos fratres mei per salutem
vestram per Iesu Christi sanguinem, tanto amore pro vobis effu-
sum, vt misereamini vestri, illius præcepti memores. Date Domi-
no Deo vestro gloriã antequam contenebrescat, & offendant pe-
des vestri ad mōtes caliginosos. Hæc cæcitas, & durities, de qua su-
perius egimus vocantur ibi ab Hieremia, Montes caliginosi, ad
quos offenderunt infœlices Iudæi qui iustorum iustum odio ha-
bere coeperunt, & qui oderunt iustum delinquent: & ita paulatim
ad hanc cæcitatẽ deueniunt.

Dicebant igitur, *Quid facimus, &c. venient Romani, & tollent locũ
nostrum.* O ambitio & superbia, ecquid non facies! ne imperium
nobis auferant, moriatur iustus. Deus nos liberet vt audeat quis
vestrum maiestatem suam offendere euitandi alicuius mali gra-
tia,

D. Aug.
de vita
Christi. c.
3. & 4.

Adria. in
4. de pœni
9. 1.
Caie. ten-
taculo. 8.
9. 3.

Hiere. 13.

18

19

20 tia, aut boni alicuius acquirẽdi causa: nam quod homines, vt se ho-
norent accipiunt, Deus illud accipit vt eos confundat. Arreptis
Nadab, & Abiu filij Aaron thuribulis suis imposuerũt ignem, & *Len. 10.*
incensum de super offerentes coram Domino, egressusque ignis à
Domino deuorauit eos, & mortui sunt coram Domino, quod isti
fecerant, vt se honorarent mutatum est illis in mortem & confu-
sionem. Illud enim omne quod iniuste, & cum Dei iniuria conse-
qui vis vt honorem tibi acquiras in ignem mutabitur & in dam-
num. Ieroboam etiam vitulos quosdam aureos fecisse, & illis ad
idololatriã incitauit populũ, vt se in regni possessione confirma-
ret, ex quo non solum regni, sed familiæ filiorumque suorũ euer-
sio consequuta est. *3. Reg. 12.*

Unus autem ex ipsis Caiphas nomine cum esset Pontifex anni illius. &c.

21 Apposuit Sanctus Euangelista nomen, & dignitatem, & pecca-
tum huius infœlicis, vt intelligatis in libris Dei scripta esse nomi-
na peccatorum, & scelera, & conditiones ipsorum. Cum narraret
sacra scriptura Iudæ proditionem, quot circumstantias apposuit
attendite, homo (inquit) pacis meæ, in quo speraui, qui edebat pa-
nes meos, magnificauit super me supplantationem. *Psal. 40.* Viuant ho-
mines, vt voluerint, fures, homicide, adulteri sint quicquid agũt,
in libro Dei scriptum inuenient, & omnes quæ ad id concurrunt,
circumstantias, vt earum exactissima ratio reddatur. Pontifex hic
maiori fuit Iudæis detrimento quàm tyrannorum vllus qui bel-
lũ ipsis postea intulerũt, quia inde omnia mala orta sunt, Rogate
fratres Deum, vt qui præsentis sanctæ sint integræq; vitæ, quia ex
eorum malitia & virtute bona, malauẽ omnia solent emanare. Tẽ
22 pus quoddam laudabatur, in quo Hierusalem habitabatur in om-
ni pace, & leges optimẽ custodiebãtur, & id omne propter Oniz
Pontificis dispositionem, & pietatem, quam etiam in causa fuisse
ait, vt & ipsi Reges, & Principes locum summo honore dignum
ducerent, & tẽplum maximis muneribus illustrarent, vt videatis
quanti Reipublicæ, referat, vt qui præsentis boni sint.

Expedi vobis, vt vnus homo moriatur pro populo, ne tota gens pereat. Et
hoc ait Euangelista, Spiritus sancti fuisse sententiam. Et ita Di-
uus Thomas declarat ea verba sancti Petri. Christus pro nobis *Thom.*
mortuus est, idest loco nostri. Nos enim debitores eramus mortis, *1. Pet. 1.*
& ipse vice omnium, mortuus est, & absoluit nos à morte. Vt si
quis deberet decẽ millia aureorum, & soluẽdo nõ esset, alius vero
pro

pro eo solueret liberaretur. Idem significat Diuus Paulus, cū ait, ²³
Hebr. 2. Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. In veteri lege diuer-
 sa fiebāt sacrificia pro peccatis, hoc modo. Pro minimo peccato
 sacrificabant passerem, pro maiori, columbam, pro maiori, arie-
 tem, pro maiori vaccam. Præterea hominis necem occisoris nece
 vlciscebantur. Quod cū ita sit, quæ mors sufficeret pro tantorū
 hominum redemptione, quos primus ille parens Adam occidit,
 (qui ut notat Sanctus Bernardus, Nos, antequam nos generaret
 occidit) nisi mors preciosissima Christi Dei filij, qui etiam, ut ho-
 mo est: maioris est pretij, quam omnes homines simul? Tantum
 est vnus animæ precium, ut Iudæ proditoris animam quæ in in-
 ferno est, plus valere dicat Beatus Augustinus, quam cælum, ter-
 ram, & omnia elementa. Sancti igitur anima cuiusnam rei valo-
 re emi poterit? Nulla profecto res inueniri potest sufficiens. At ²⁴
 animæ omnes quas Deus creauerat, & creabit, quo pretio redimi
 poterant? nullo nisi sanguine pretiosissimo agni innocentissimi
 Iesu Christi, ut Diuus Petrus affirmat. Scientes quod non corru-
 ptibilibus auro, vel argento redempti estis: sed precioso sangui-
 ne, quasi agni immaculati Christi. Hanc igitur ob causam conue-
 niebat, ut vnus moreretur pro populo: quo sacrificio plus solutū
 est, quàm humana natura debebat. Et ita intelligetis ea verba
 Diui Pauli. Non sicut delictum ita & donum. Si enim vnus deli-
 cto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei, & donum in gra-
 tia vnus hominis Iesu Christi in plures abūdauit. Quomodo hoc
 verum est, si credimus, quod Adæ peccatum omnes cōtaminauit,
 & contaminabit in posterum, quotquot erunt vsque ad consum-
 mationem sæculi? gratia verò Iesu Christi paucos iustificabit, si ²⁵
 cum illis conferantur? Ad id respondeo, quod sicut Adam pro se
 suisque posteris immortalitatem accepit, ita & pro se suisque po-
 steris amisit. Quod si postea aliqui essent homines, qui ex Adæ
 stirpe non essent, ut creare Deus posset, si vellet, peccatum origi-
 nale non contraherent, neque eius peccati poena punirentur, quæ
 Adæ tantum posteris debetur. Gratia vero effectus, & Iesu Chri-
 sti donum quamuis innumerabiles homines essent, qui ex Adæ
 stirpe non descenderent, pro omnibus sufficeret: ergo gratia pos-
 set iustificare quod peccatum non potuit contaminare. Et ita sem-
 per Diuus Paulus arguit quod abūdauit in plures, non quod actu
 plures iustificentur per Iesum Christum, sed quod gratia eius suf-
 ficiens.

²⁶ ficiens est ad omnes iustificandos. Et est maxime notandū quod
 cū idem Beatus Apostolus paulò post inferret, dicens, Si enim
 vnus delicto mors regnauit per vnum, multò magis abundantia
 gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in vita regnabūt per
 vnum Iesum Christum, apposuit hoc verbum, accipientes, ut si-
 gnificaret donum, & gratiam Iesu Christi, accipi debere, ut pro-
 desse possint. Nam alioquin nihil proderunt, nisi in re vel in voto
 diuinis sacramentis vtamur, per quæ ad nos deriuantur. Utinam
 fratres charissimi dicendi efficaciam haberem, ut exaggerare hęc
 vobis possem filiorum Adæ negligentiam quæ ex his Diui Pauli
 verbis colligi potest, ex illis enim patet si gratia Dei, & spirituali-
 bus donis pleni non estis: id esse quia accipere nolumus. Si tēpora-
 lia bona sic possemus accipere, ut spiritualia, quisnā inueniretur
²⁷ pauper? diuitias vero æternas, & incorruptibiles tanta nos negligē-
 tia pigritiaque cōtēnere, quæ nā maior infelicitas esse potest? Tē-
 dite, tē dite, fratres desiderij vestri manus, præparate vestrorū cor-
 dium vasa, & lachrymis, orationibus, & diuinorum sacramentorū
 frequentatione Christi saluatoris nostri meritorum thesauros ex-
 cipite, ut gratiæ diuites facti, ea tandem cælestem æternamq; glo-
 riam consequamini, Amen.

Dominica in Ramis Palmarū.

Cum appropinquasset Iesus Hierosolymis. &c.

Matthæi. 21.

IN Hodierno Euangelio, in quo gloriosissimus Iesu
 Christi filij Dei, & hominis triumphus refertur:
 cū urbem Hierusalem ingrederetur: primum ani-
 maduersione dignum videtur, quod cū mitteret
 Dominus duos discipulos, ut asinam & pullum ad-
 ducerent, dixit eis. *Si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his-
 opus habet.* Quæ verba tantæ virtutis & efficaciam fuerunt ut ne-
 mo eos impedire ausus sit: ut in die cœnæ cum mitteret discipu-
 los suos ut pararent pascha, ite (inquit) in ciuitatem ad quen-
 dam, & dicite ei, Magister dicit, tempus meum prope est, apud
 te facio pascha cum discipulis meis, & fecerunt discipuli sicut con-
 stituit

Matth. 26.

stituit illis Iesus: & parauerunt pascha. Quibus nam verbis hoc fratres dicendum, & exaggerandum esset, vt illis qui Christum redemptorem nostrum vix nouerant sat esset dicere, *Dominus his opus habet.* Christianis vero qui eum agnoscunt vt Dominum à quo tot beneficia acceperunt, & in posterum expectant, idem satis non sit. Magna profecto impudentia nullis vos Domini pauperum que suorum necessitatibus accurrere, aut si accurritis, sero & inuitos accurrere. Cibo, potu, & vestibus opus habet, & in pauperum infirmitatibus curari vult, vos vero prius soleæ vestræ necessitati accurritis. Quid dico vestræ? De equi soleis prius, & de canum vestrorum fame cogitatis. Quod eò magis mirum videri debet, quia si quid à vobis petit, petit vt plura reddere teneatur. *Prov. 19.* Afirmat hoc sacra scriptura, que mentiri non potest. Foeneratur Domino, qui miseretur pauperis. Postea vero: qui accepit (inquit) mutuum seruus est foenerantis. Si ergo Deus mutuū accipit, quod pauperi in eleemosynam datur, ex ipsa scriptura colligitur fieri (si dici potest) captiuum & seruum eorum, qui misericordes sunt. Quid igitur pluris faciendum est, quam ipsum Deum habere seruum (si ita dici potest)? Benedictus sit talis Deus, & beati qui tantam sibi dignitatem acquirere sciunt. Posthac igitur fratres cum ad ianuam videbitis pauperes cogitate nuntios esse Dei, qui clamant. *Dominus his opus habet.* Olim homines nobiles aiebant domi plurimos honesto loco natos, & virtute præditos, non quod eorum opera vterentur: sed vt eorum paupertati & necessitati succurrerent. Cum igitur Maior domus, cuiusdam Archiepiscopo diceret plures eum habere domi, quam necessitas postularet, iussit Archiepiscopus vt vtrorumque nomina tam eorum, qui necessarii, quam eorum qui inutiles viderentur separatim scriberet. Quæ cum legeret Archiepiscopus, hos (inquit) dicis esse necessarios, illos vero inutiles? alatur igitur hi, quia horum indigeo, illi vero, quia mei indigent. In quo ostendit quam reprehendendi sint illi qui in eorum familia eos tantum esse volunt quorum opera indigent. Tunc enim nulla illis habenda gratia est.

Quæro cur non iussit Dominus equum sibi adduci, sed asinam animal vilissimum? vt nimirum doceret nos illam, quam in omni vita, amauit humilitatem. Præterea vt significaret, in terra solere Deum supra asinos sedere, (si ita dici potest.) Soletis enim simplices fraudis inimicos, sinceritatis, & veritatis amicos, sine dolo,

dolo, & fallacia, asinos appellare, at hi sunt supra quos Deus sua diuina gratia sedere solet. Et ita aiebat Dauid, *Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.* Quibusnam verbis clarius id dici poterat, quam vt cum Deo semper simus, conuenire plurimum, vt nos efficiamus tanquam iumenta? Oblongas habet aures iumentum, vt audiat, & patientiam summam, vt labores toleret, quæ omnia conueniunt iusto, patientia, scilicet, & obediētia. Non est veluti equus hinniens, superbus saltibus incedens, qui ideo peccatorem significat audacia, & superbia plenum.

Notandum autem est humile hoc animal vtile fuisse populo Israel viuum, & mortuum, mortuum quidem: nam Samson huius populi Dux, cum eum hostes improviso essent adorti, & inermis esset, maxillam asini, quæ ibi iacebat arripens ea mille homines interfecit, & cum post victoriam sitiret Samson, en (dixit,) sita morior, & aperuit Dominus molarem dentem in maxilla asini, & egressæ sunt ex eo aquæ, quibus haustis refocillauit spiritum, & vires recepit. Fuit etiam hoc animal vtile populo Israel viuum. Quia cum Propheta Balaam ad maledicendum ei iam proficisceretur: asina supra quam sedebat ei loquuta est. Et, tunc aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit Angelum stantem in via euaginato gladio, & ita benedixit populo. Tales igitur sunt serui Dei, vtilis viui & mortui, peccatores porco similes sunt, qui dum viuunt rodunt, mordent, & foedant omnia, & detrimento sunt, vtilitatis certe sunt nullæ. Quippe qui nec lanam dant, vt oues, neque ad vehendum apti sunt, vt equi & muli, neque ad arandum, vt boues, neque ad custodiam domus vt canes, mortui vero vtilis sunt. Ita etiam peccatores in vita nullius sunt vtilitatis, sed damni: furando, perseguendo, insultando, & se in carnis, & libidinis cœno foedissimè volutando. Post mortem solent esse aliquando vtilis, quia exemplum solent esse alijs, quo deterriti incitantur ad bonum. Præterea, quia eorum opibus solet interdum inopum necessitati succurri. Boni exemplo pijsque operibus in vita profunt, & post mortem suis apud Deum intercessionibus, vt nostrorum affectuum victoriam consequamur.

Notandum præterea est, quod quauis in hoc triumpho aliud ab alijs ageretur, ait enim, *Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via, Alij autem cadebant ramos de arboribus.* Tamen illud vnum agebant omnes, *Turba que præcedebant, & sequebantur clamabant,*

dicentes, *Osanna, &c.* Et hoc agebant à Spiritu sancto moti. In quo ⁸ docemur, quod quamuis prout diuersi sunt hominū status, diuersa quoque debent esse exercicia. In eo tamen omnes conuenire æquum est: vt scilicet, omnes laudent, & glorificent Deum. Et illud in hac vita præstare incipiamus, quod in æterna vita præstaturi sumus in sæcula. Dauid ait, cum de beatis loqueretur. Exultationes Dei in gutture eorum. Et in Hebræo, & in Græco habetur, exultationes. Et ita vertit *Fœlix*, scilicet, laudes. Sed idem omnino est, nam dum sancti exultant, & laudant Deum exultant & lætantur infinitis illis Dei perfectionibus, quas laudant. Quod, & nobis faciendum est, vt glorificantes & laudantes Deum, ex illis Dei perfectionibus, quas laudamus maiorem lætitiā voluptatē que capiamus, quàm si nos ipsi eas haberemus? Et ideo notate quod *Diuus Augustinus* ait super Psalmū illum qui incipit. Ex-⁹altabo te Deus meus Rex, ne in laudando Deum erremus tutius esse sacræ scripturæ stylum sequi. Et ita (inquit) quia dignatus est Deus laudare te: ideo inuenit homo quemadmodum laudet eū. Nec enim hoc potest dici de eo, quod dictum est homini. Non te laudet ostium, quia vt homo se laudet arrogantiā est: vt autem Deus se laudet misericordia est. Nam quia Deus prophetas inspirauit, vt eum laudarent, sequitur Deum laudare seipsum per Prophetas, vt doceret nos, quomodo eum laudare debemus. Et ideo res est laudabilis, vt qui Latine scitis diuinum officium magno cum spiritu & deuotione recitare assuescatis, quod ex Psalmis, & alijs diuinæ scripturæ canticis, & laudibus compositum est. Qui vero imperitiores sunt, ordinarijs Ecclesiæ sanctæ orationibus contenti sint, conscientia mentisque puritate eas recitantes. ¹⁰

Considerate etiam hoc loco fratres mei, vt pueri cum audirent parentes suos Deum laudantes, ipsi etiam cœperunt laudes Deo iisdem vocibus eodemque affectu decantare dicentes. *Osanna filio Dauid.* In quo apparet quantum patrum exemplum proficiat, vt filij seruiant Deo: tunc potissimum, cum tenera ætate sunt, & vna cum morum vitæ que exemplo, verbis salutaris illis doctrina traditur. Cum sigulus vas in rota factum habet recens adhuc, & molle, facile tenui filo secare potest: quod si siccum iam sit frangitur, prius quàm secari possit: puer est veluti vas quoddam recens in rota positum malæ inclinationis, quæ ex utero matris egreditur, & nili remedium adhibeatur circumagitur, & ad infernum vsque

rota-

rotatur. De hac rota dixit Dauid. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Sed quæres forsitan quare cum vnum sit tantum originale peccatum, in quo homo concipitur (ait Propheta) In iniquitatibus, & in peccato se fuisse conceptum? Respondeo vnum quidem esse peccatum, sed poenas, quas eius causa patitur esse multas, & has eo loco iniquitates, & peccata appellat simul cum originali. Ex hac igitur rota puer adhuc tener, & mollis facile secari potest: sed si eum in sua illa praua inclinatione finitis obdurescere, vitam facilius illi erit eripere. Quare rogo vos fratres Dei nomine, vt vestris filijs virtutis præbeatis exemplum: non solum doctrina, & verbis, sed minis. Et si hoc satis non est, quid vobis dicat Spiritus sanctus attēdite. Curua ceruicem eius in iuuentute, & tū ¹¹ de latera eius, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. Sed quæro, o Christe summa patris sapientia, cur recipis laudes, & honorem ab ijs, quos nosti te esse intra paucos dies saeuissime interfekturos: si nō nosse mirum non esset. Ex hoc Dei bonitatem, & clementiam colligere possumus. Recipere hominum peccata non solent eorū officia, quos proditores sibi fore sciunt. Diuinæ autem bonitatis hoc proprium est, cū nos ad eum conuertimur ita recipere, ac si perpetuò essemus perseueraturi, in amicitia nos admittit, & seruitutis nostræ officia accipit, ac si futuri esset ignarus. O ineffabilem Dei bonitatem, o magnā filiorum huius sæculi peruersitatem, quàm duri sunt ad creatorem suum imitandum. Nonne videtur fratres hoc lachrymis dignum esse, homines in inferni ignes damnatos ob iniurias non acceptas? ¹² Sunt enim, qui dicunt quisquis me læserit, dabit poenas, & hi quāuis nullum aliud habeant peccatum, propter hoc solum diabolo tradentur puniendi, nisi prauæ suæ voluntatis poenitentiam egerint. Nolite fratres stulti esse, & sine causa damnari, imitamini Iesum Christum, qui iniurias quoque acceptas quam ratione excuset potius, & minuatur cogitat, quàm quomodo augeat & amplificet. Grauisimum illud Iudæ peccatum à Propheta Dauid præuisum, quàm graue esset his verbis ostendit Spiritus sanctus. Qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationē, Magnificauit (inquit) fuit enim maximum scelus, & nefanda proditio, agnoscitamen ille mansuetissimus Iesus Christus, cum de ea ageret, sic ait. Qui manducat mecum panem, leuauit contra

fff 2

me

Eccle. 30.

Psal. 40.

Ioan. 13.

Psal. 149
Fœlix.
Aug. super
Psal. 144
Pro. 27.

Simile.

me calcaneum suum. Non ait, magnificauit, non ait, pede me læ-¹⁴
sit: sed leua ait contra me pedem suum. Videtisne vt rem minuit?
idem, & vobis faciendum est. Et quæ vobis sunt iniuriæ excu-
sandæ potius, quã augendæ, cogitandumq; non fuisse malitiose
illatas, ne ira excitetur in animo, sed ad veniã inclinetur alacrius.

Præterea dignum quoque animaduersione videtur: quod hic
ipse Dominus, qui hodierna die Hierusalem triumphans, & glo-
riosus ingreditur, intra paucos dies ingressus est iterum vincus vt
latro, maximis iniurijs, opprobrijsque affectus. In quo humanæ
gloriæ leuitatem, & inconstantiam videre est, & quanti nobis fa-
cienda sit. Præparauit Dominus hederam, & ascendit super caput
Ionæ, & lætatus est Ionas super hederam lætitia magna. Ita rerum
principia sunt virentia, & florida, tu vero lætus. Lætatus est Ionas
lætitia magna, (sed ait ibi) quod parauit Deus vermem, & percus-¹⁵
sit hederã, & exaruit. Æstuaræ cepit Ionas, & petiuit animæ suæ
vt moreretur: ita etiam & vobis nascitur vermis, permittit Deus
aliquod infortunium euenire, & euertit omnia: vos vero tristes
æstuat, vt Ionas. Vt intelligatis nihil esse in hac vita veri & soli-
di: & omni cura, & studio ametis cælestia, quæ vera & æterna sunt
bona. Iubebat lex vt paschalẽ agnum, qui immolaturi erant, qua-
tuor dies ante pascha tollerent vnusquisque in domum suã. Si duæ
vnã sint citharæ, eodem tono intentæ, ac temperatæ ad vniusta-
ctum: altera per se ipsa respondet propter illam vocum similitu-
dinem ac consensionem. Ita etiam quia vetus & nouum testamẽ-
tum eodem spiritu scripta in eodẽ quasi tono cõsentiunt, si vnus
chordas tangis, statim respondet alterum, statim ac figuram in ve-
teri vides, veritas in nouo occurrit, quæ per se ipsa quodam modo
loqui videtur: vt in hoc loco agni figuræ, respondet hæc veritas;
q̃ immaculatus agnus Christus Dei filius pro peccatis nostris im-
molãdus, quatuor dies antequã immolaretur Hierusalem ingre-
sus est, vt is, qui se sponte morti obtulit. Triumphãs autem ingre-
di voluit, vt lætitiã qua moriebatur ostenderet. Benedicant tibi
Domine Angeli cæli, & terræ iusti, ob tantum ac tã singulare in
nos collatum beneficium.

Ait Sanctus Matthæus, quod in hoc Domini ingressu adim-
pletum est, quod Propheta Zacharias ante prædixerat, dicens.
*Dicite filiæ Sion, ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam &
pullum filium subugalis.* Rex iste est Iesus Christus redemptor
noster

17 noster, de quo Diuus Ioannes ait, Et vestitus erat veste aspersa san-
guine, & vocabatur nomen eius verbum Dei, & habet in vestimẽ-
to, & in fœmore suo scriptum, Rex regum, & Dominus dominã-
tium. Pluris tamen ab eo fit Regem se esse iustorum, quam Regẽ
Regum. Iustorum (inquam) qui regere & moderari sciunt affectus
animi & appetitus diuinæ legis præceptis. Et ita Archangelus
Gabriel de his Regibus mẽtionem fecit, dicens. Sacratissimæ vir-
gini Mariæ, & regnabit in domo Iacob in æternum. Res enim vi-
detur admiratione digna, cur non dixit, regnabit in domo Abra-
ham, cum vocaretur Abraham pater fidei: nec dixit in domo Isaac
in quo factæ sunt promissiones. Ratio autem ea est, quia in domo
Abraham vnus fuit electus, id est, Isaac, alter vero quem omnes cõ-
muniter credunt fuisse reprobatum, id est, Ismael. In domo vero
18 Isaac electus Iacob, Esau reprobatus, in domo Iacob nullus dici-
tur fuisse reprobatus, sed omnes patriarchæ fuerunt, & benedicti
à patre. Et ideo nullam Archangelus mentionem facit de Abra-
ham, & de Isaac: sed de Iacob quia in æterno Iesu Christi regno
omnes benedicti futuri sunt illis Regis vocibus admissi. Venite
benedicti patris mei, percipite regnum.

Reprobatorum vero nulli eo ingredi licebit. De hoc diuino Re-
ge dixerat Isaias. Ecce in iustitia regnabit Rex, & Principes in iu-
dicio præerunt: & erit vir sicut qui absconditur à vento, & celat se
à tempestate. Sicut riuus aquarum in siti, & vmbra petraë prominẽ-
tis in terra deserta, vbi de hoc Rege, & eius ministris loquitur ad
literam, id est, eius discipulis, qui præfuerunt in iustitia, & iudicio:
quæ duo nomina iudicium, & iustitia sæpè in sacra scriptura inue-
19 nies, in prophetis præsertim, & psalmis, & nunc de Deo nunc de
hominibus dici solent: sed quemadmodum Dei natura ab huma-
na plurimum differt, ita etiã hæc duo nomina, aliud in Deo, aliud
in hominibus significant, quamuis eorum vna sit semper & eadẽ
definitio. Cum de Deo dicuntur consolationis nostræ fontes,
& spei fundamentum significant. Cum de hominibus dicuntur id
omne quod quisq; præstare debet, comprehendunt. Quapropter
plurimum referre videtur horum nominum vim intelligere, qui-
bus quicquid speramus, & quicquid debemus breuiter cõtinetur.
Iudicium itaq; significare dico claram, certamq; earum rerum om-
nium cognitionem: quas pro status vnus cuiusq; diuersitate præ-
stare tenemur. Iustitiã vero promptitudinẽ quandam in volun-

tate ad id præstādū q̄ iustū bonūq̄; esse intelligit. Itaq̄; vna sem-
per sint iudiciū, & iustitia necesse est. Nā quodcūq̄; illorū deficiat
rerū ordo turbabitur. De iudicio, & cognitione Dei nihil est cur
agamus cū infinita sit, & ex ea omnis creaturā cognitione nascitur.
Iustitiæ verò nomē in Deo nō significat semper supplicium, quo
malos punire solet, sed iustitiā quā in se ipso facit, misericordias,
& beneficia cōferendo, eaque omnia præstando, quæ in sacra scri-
ptura promisit. Cum consolaretur homines Esaias Iesu Christi
filij sui aduentus certitudine, omnia quæ dixerat resumēs his ver-
bis breuiter includit: iudicabit in iustitia pauperes. Non ea iusti-
tia qua vnicuique tribuit quod ei debetur. Hæc enim metus po-
tius, & timoris causa esset, quā consolationis populo tam ma-
lo, & male de Deo tot scelerum genere merito. Sed iudicabit in
iustitia, ea, scilicet, iustitia per quam re præstando, quod verbis 21
promisit, misericordia, & clementia vitur pœnitētibus tories pro-
missa. Et ita paulo post quā vocauit iustitiam, fidem appellat,
quæ est dictorum promissorumque constantia. Erit, inquit, iusti-
tia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renū eius, id est,
fidem nunquam dimittet, sed semper secum habebit, vt cingulū:
promissorum veritas semper eius lateri hærebit. David quoque,
Psal. 88. sceptrum, coronam, & thronum regium Iesu Christi in terris duo-
bus his nominibus comprehendit dicens, firmetur dextera tua, &
exaltetur manustua, iustitia, & iudicium præparatio sedis tuæ.
Oportet vt Christi Dei filij imperium in terris perpetuum sit, &
Simile. maius semper fiat, iustitia & iudicio. Quia qui fœlicem, beatam
quæ rempublicam describere solent, vna ex rebus præcipuis, quas
illi optare solent, ea est, vt regi pareat, qui regni necessitatum co- 22
gnitionem habeat, & ad opem ferendam paratus sit. Nam quod
præterea requiri posset, vt vires præterea haberet, & quod requi-
rit iustitia præstare posset tolerabilius esset non potuisse princi-
pem subditorum necessitatibus opē ferre, quā noluisse, aut eas
ignorasse. Et ideo cum tot actāta de Dei potentia dicenda essent,
de iudicio tantum & iustitia loquutus est David. Tribuuntur præ-
terea in sacra scriptura hæc duo nomina hominibus, vt patet. Feci
Psal. 118. iudicium & iustitiam. Et profecto omnibus conuenit hæc duo
præstare, vt suo quisquam fungatur officio. Quemadmodum su-
perius in horum nominū diffinitione diximus. Et quamuis pec-
cata, quæ ex voluntatis malitia nascuntur nolentis ea exequi,
quæ

23 quæ iusta & bona esse intelligit, maiora sint, quā ea, quæ ex igno-
rantia proficiscuntur, tamen hæc ignorantia peccata maioris de-
trimenti sunt, in publicis præsertim personis, quibus difficile per-
suaderi potest multa eos ignorare. Ideo Diuus Augustinus, Igno-
rantia (inquit) iudicis sæpe fit calamitas innocentis. Huc facit lo-
cus ille Leuitici a nimaduersione dignus, vbi cūm ageret Moy-
ses de sacrificiorum diuersitate quæ pro peccatorum, & persona-
rum diuersitate facienda erant, ait iussisse Deum, vt si Sacerdos
(qui tunc regis instar erat) per ignorantiam peccasset, idem sacri-
ficiū iisdemque cæremonijs fieret, ac cum vniuersus populus
per ignorantiam peccauerat: vt significaret tam graue esse quo-
dammodo ignorantie peccatum in vnius Sacerdotis, & Regis per-
sona, ac si vniuersa respublica peccaret, cūm publicarum calami-
tatum causa esse soleat. Postea quam Esaias eo in loco, quem nūc
24 explicamus de sapientia, iudicio, & iustitia loquutus esset cæle-
stis huius Regis: addit aduersus tempestates, & ventos futurū pro-
pugnaculum. Et erit (inquit) vir sicut qui absconditur a vento, &
tempestate, sitientibus vero, & æstuantibus tanquam aquæ riuū
futurum, & opportunam aliquam vmbra in sterili, desertoq̄; loco
sicut riuū aquarum in siti, & vmbra petreæ prominentis in terra de-
serta. O quot ac quanta in sacra scriptura de hoc Rege dicantur!
Quando enim hoc nomē Regis in ea absolute inuenitur, de Chri-
sto redēptore nostro intelligendū est. Ille enim vere & pleno ore
Rex dici potest, cæteri omnes Reguli sunt: de eo intelligitur illud
Regum. Et dabit imperium Regi suo: & illud, ego cōstitutus sum
Rex ab eo: & illud, in virtute tua lærabitur Rex: & illud, concupi-
25 scet Rex decorē tuū, & filiæ Sion exultent in Rege suo. O diuine
Rex! beatos illos, qui se diuinæ tuæ voluntati subijciunt, horum
enim tu verus protector es, & custos. Et ita vbi nos legimus, noli
timere Abrahā, ego protector tuus sum. In Hebræo est, ego scutū
tuū sum. Et ideo humanā hanc carnem assumpsit, vt in se ictus re-
ciperet, & pœnas, quas culpæ nostræ merebantur: nos vero æter-
nis supplicijs liberaremur.

Ait præterea, *Ecce Rex tuus*. O beatissimum & suaue verbum!
in quo cælestis illa, & diuina donatio declaratur, quam Deus ho-
minibus fecit: sed quomodo ait, o homo tuum esse Regem? nonnē
Angelorum quoque Rex est? Causam hoc exemplo dicam, Pa-
pa omnium Christianorum, & orbis vniuersi Prælati est, sed

Aug. li.
9. de ciuit.
Dei.
Leui. 4.

1. Reg. 26.
Psal. 2.
Psal. 92.
Psal. 44.

si accidit Florentinum esse, aut Neapolitanum, aut Venetum, dicere solent Florentini, aut Neapolitani, aut Veneti, noster est Papa, quia eorum ciuis est, & ex eo loco ducit originem: ita etiam quamuis Christus Dei filius Angelorum Rex est & hominum, tamen præcipua quadam ratione noster Rex esse dicitur, quia ex carne est, ut nos sumus, & nostram naturam assumpsit. Qua de re gloriabatur Diuus Paulus, dicens. Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abraham. O magnam iustorum dignitatem, qui ut suum habent, & possident tam ineffabile bonum. De peccatoribus ait Iob. Veruntamen, quia non sunt in manu eorum bona sua consilium impiorum longè sit à me, id est, absit à me malorum vitæ institutum. Et ratio, quia bona sua in manu eorum non sunt, id est, quamuis bonis abundant in hac vita, nihil est cur illis inuidendum sit, quia ea quæ possident bona in potestate eorum non sunt, & ijs indigni sunt, & ipsamet vita quam viuunt. Quare merito ijs priuari possunt, & priuabuntur cum id minus cogitabunt. Et e contra explicat Diuus Paulus ius, quod iusti habent in omnibus. Omnia inquit vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura: omnia enim vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei, id est, si Christus Dei est, vos autem Christi: ergo Christus vester est: si vester est, omnia vestra sunt, quia omnia Christi sunt, & Christi sunt, quia Dei sunt. O anima mea dic ergo Domino, o redemptor meus omnia nostra sunt in te, & propter te. Et vere dicere ille nobis potest, quod ait Apostolus, Omnia vestra sunt, quia pater meus etiam vester est, & mater mea, vestra mater est: ego quoque frater vester primogenitus, vestra est mea hæreditas. Omnia, scilicet Dei patris bona, caro mea etiam vester cibus est, & sanguis meus potus: vestra est mea humanitas, vestra mea diuinitas, vestri mei Angeli ut vos illuminent, & defendant, vestri mei Apostoli, ut vos doceant, vestra est terra, ut militetis in vita, vestrum cælum, ut quiescatis post mortem, vestri sunt ipsi dæmones ut vos exercent in virtute, vestra tadem vita est & mors, omnia vestra sunt ut ex omnibus fructu percipiatis. O beatos iustos, qui quoniam se diuino huic Regi subiiciunt, Rex eorum est, & cum eo omnia quæcunq; sunt. Vos vero fratres quid dicitis? Quid vestris istis Christianis animis cogitatis? dignitatem ne ad quam amici Dei ascendunt? Eia igitur per charitatē obsecro vos, qua

29 qua cælestis hic Rex venit, ut eiusdem charitatis ignibus incensum in corda vestra recipiatis, quandoquidē de eo dicitur, non solum quod est Rex tuus, sed quod venit tibi? Multa sunt, quæ quæuis vestra sunt, vobis tamen non sunt, quia non sunt in vtilitatem vestram. Absalonis crines eius erant, sed non illi, quia eis setam quam fune suspendit pulchritudo illius erat; sed non illi cum suæ damnationis causa fuerit. O quot sunt qui pulchritudinem, opes, & dignitates habent, quæ omnia illis non sunt, quia illis stimuli quidam sunt, quibus incitati ruunt velocius ad interitum. Et ideo. Hic Rex est tuus, & venit tibi: non sibi, nec in suam vtilitatem, sed tuam: addit, *Manfuetus*. Et ideo aiebat sponsa: Guttur illius suauissimum, totus desiderabilis. O homines quem habetis Regem? (ait sponsa) quid ait Ecclesia Catholica? nullum esse in eius ore
30 verbum, quod mellitum, quod dulce non sit, totus est suavis, nihil habet amari meus sponsus. Nonne suauissimum guttur videtur diuini huius sponsi & Regis, qui ait: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos? Nonne suauissimum eius guttur videtur, (qui ait) Ego sum panis viuus, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in æternum? Nonne suauissimum eius guttur videtur, qui ait: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Mansuetum igitur nunc recipiamus, ne eum postea metuamus iratum. Nunc descendit de cælo, sicut pluuia in vellus, & sicut imber super gramina, ut animæ nostræ reuirescerent, & vberes darent fructus. Et ideo sine strepitu venit, & sine pompa. Cauete cum non ut ros veniet, sed ut grando quæ vineas, tectaque verberet, & frangat. Audite ut nos terribili illo aduentu deterreat. Ego ero eis
31 quasi læna, occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum. O immutabilis Deus, sed quantum tamen differt, qui nunc venit mitis, & mansuetus sedens super aëna, ab eo quando veniet in sede maiestatis sue? & ideo fratres iterum atque iterum obsecro vos vniuscuiusque pedibus obuolutis, ut cælestis huius Regis suauitate & mansuetudine abuti nolitis, sed peccatorum vestrorum poenitentiam agentes, eius vos obedientiæ subiiciatis, ut eius diuina gratia iustificati gloria postea perfruamini,
Amen.

Feria Quinta in Coena Domini.

*Ante festum Paschæ sciens Iesus quia venit hora.
&c. Ioannis. 13.*

Isai. 12. **S**ANCTUS Propheta Isaias, cum prædicatores Euangelicos mone-
re veller, quidnam præstare debeant, ait. Notas facite in po-
pulis ad inuentiones eius. Duo sunt præcipua in operibus, quæ
Deus remedij nostri causa operatus est. Vnū est ipsummet opus
admirabile: alterum verò inuentio, & modus, quo id operatur,
simile. quod non minoris æstimari debet, quàm ipsum opus. Si Rex, vt
suum in te amorem ostenderet, vas tibi aliquod aureum donaret,
summo artificio elaboratum, duo illi deberes, aurum, & artificium:
quia sæpe accidit, vt vas aliquod decem aureorum ponderis, vi-
ginti propter artis præstantiam vendatur. Quare magni quidem
faciendum est ipsum redemptionis beneficium, magnum enim
opus fuit: sed modus quo nos redemit non minoris æstimari de-
bet. Quod, scilicet, voluerit in stabulo nasci, in cruce mori: admi-
rabilis fuit redimendi ratio, quam si diceremus pluris etiam æsti-
mari debere quàm redemptionem ipsam absolute, nulla esset ex-
aggeratio, sed ipsa veritas: tū in ea plusquam in ipsa redemptio-
ne sui erga nos amoris magnitudinem ostenderit, licet redemptio,
& redimendi modus ex eadem charitate processerint. Idē o aie-
bat Isaias. Notas facite in populis ad inuentiones eius. Et si hoc
semper nos præstare æquū est, hodierna die præstari æquius est,
quæ dies vere dici potest ad inuentionum Dei. Tot ac tanta diui-
ni amoris opera in hac die sunt, vt dicere vere possimus hanc diē
diluuium esse quoddam amoris Dei inuentionum. Nam quem-
admodum in aquarum diluuiō (ait Scriptura) rupti sunt omnes
Gene. 7. fontes abyssi, & cataraçæ cæli apertæ sunt, & facta est pluuia su-
per terram, vbi cataraçæ cæli apertæ sunt, significat hominum
opinionem, cæli viscera aperta esse: ita hodierna die omnes diuini
amoris fontes aperti sunt. Scidit (vt ita dicam) Deus pectus suū,
& charitatis suæ viscera patefecit, quæ antea peccatum obcluse-
rat: & facta est pluuia super terram. Amoris pluuia, magna inter
vtranque differentia est. Prior enim illa pluuia mundum euer-
tit. Hæc redimit: illa amorem attulit, hæc vitam largitur: illa aque,
hæc

4 hæc ignis pluuia est. Illius frigore mundus obrigit: huius calore
exarsit. Quia dixerat summa veritas, ignem veni mittere in terrā, *Luc. 12.*
& quid volo nisi vt accendatur? De hoc diluuiō possunt ea verba
intelligi: Dominus diluuium inhabitare facit, & sedebit Domi-
nus rex in æternū, id est, Dominus faciet vt diluuiū duret, & diu-
Psal. 28. moretur in terra. Nam prius illud diluuium fuit breue, aliud (in-
quit) Dauid faciet Dominus, quod duraturum est, & hoc est be-
neficiorū, & amoris diluuium. Et sedebit Dominus Rex in æter-
num, id est, Deus tot in homines beneficia conferendo eorū sibi
voluntates alliciet, & eorum Rex fiet vt ei pareant in æternum.
Illud etiam hodie dici posset adimpleri, quod dixit idem Da-
uid: Sicut aqua effusus sum, dispersa sunt omnia ossa mea, id est,
viscera mea, factum est cor meum tāquam cera liquefscens in me-
Psal. 21. dio ventris mei. O admirabilia verba, quæ incomprehensibilem
Dei liberalitatem ostēdunt. Totum me diffudi vt aquam, totum
me tradidi, nihil iam in me reliquum est, quod meum sit, ineffabi-
lis amoris igni liquefactum est cor meum tanquam cera. Accidit
Christo Redemptori nostro, quod militibus accidere solet, qui
simile. vrbis alicuius moenia scalis ingressi, vrbem hac iluc per diversas
partes discurrentes incendunt: at cum peractō opere exire iam cu-
piunt septos se flammis animaduertunt, & cum ipsa vrbe pariter
exurūtur. Ita etiam Dominus ignem venit mittere in terram, &
cum illud optaret vnum, vt arderent omnia, tantam huic rei ope-
ram dedit, vt eodem, & ille amoris igne exustus, & occisus sit. O
filij Adæ cur non hæc audientes amore vos quoque liquefcitis?
indiciū hoc est maximum corda vestra non è cera esse, sed mar-
6 more. Iam verò explicemus diuinas has inuentiones.

Ait sanctum Euangeliū: *Ante diem festum Paschæ.* At vide ob-
secro sanctissime Euangelista quid dicas? quem vocas diem festū?
dies festus dicitur cum à labore cessantes omnes homines quie-
scunt, & otio læti perfruūtur: at diem in qua Dei filius occiditur,
dies in qua sol obscuratur, & petra scinduntur, & omnis creatu-
ra mœret, hunc tu diem festum appellas? ita profectō dies festus
est, quando quidem hac die redemptus est mundus, placatus est
pater, cælum apertum, & pax facta inter cælum, & terram. Dic
ō peccator si pro te mori Deum, vt te à peccati culpa libera-
ret dies est festus, si tu in peccato persistis nonne quantum ex
te est ex festo die non festum facis? Mortuorum cadavera ex
sepulchris

7
 sepulchris excitantur, peccatorum animæ mortuæ in peccatis iacent: Vbinam lachrymarum fructus, quas in hoc ieiunio pro suis filiis fudit pia mater Ecclesia, dicēs: Da nobis ieiunij effectum salutarem. Vbi poenitentiae, & quadragesimæ fructus? Dei nomine eos à vobis repeto, vbi sunt? Nonne dixit Dauid: Euntes ibāt, & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cū exultatione portantes manipulos suos? Seminavit iam Ecclesia sancto ministrorum, & prædicatorum suorum sudore, & lachrymis, vbi ergo manipulum cum exultatione collecti? Vbi vestrarum animarum fructus? O homines Sathanæ filios qui sanguinē ipsum Iesu Christi, insufficientiæ, & impotentiae (si ita loqui licet) vestris sceleribus coarguere videmini, quasi vos eo lauare nequie- rit, & ipsius amorem quasi vos ad amandum allicere non potuerit, & omnia eius opera tanquam inutilia, & infructuosa. Pudeat vos post tot accepta beneficia in eodē statu persistere: & quæ sequuntur diligenter attendite, sunt enim vestræ saluti utilissima. 8
Sciens quia venit hora eius. Multas vitæ suæ horas habuit in hoc mundo Christus Redemptor noster, quas meritò suas appellare potuisset. Horam habuit in qua facta est facies eius sicut sol, horam habuit, in qua cælestis Pater diuinitatis suæ testimonium è cælo dedit. Horam habuit in qua homines eum sibi Regem creare voluerunt, & verum esse Prophetam confessi sunt, quem Deus mūdo promiserat: & tamē istarum horarum nullam appellauit suam, sed hanc tantum in qua erat pro hominibus passurus, in qua suū amorem, & charitatem ostensus erat, hanc appellat suam. Cū Deus vniuersam hanc mundi molem creasset, die septimæ requieuit ab vniuerso opere, quod fecerat: & quia erat quietis suæ dies, 9 sanctificauit illam, & benedixit ei; non tamen appellauit diem suam. O mirabile mysterium, antequam Deus fieret homo quietis suæ diē celebrauit, posteaquā verò homo factus est, laboris dolorisq; diem in quo tot, actāta pro hominibus passus est, hunc celebrare voluit, hunc suum appellauit. O Christe verus hominum amator, hic dies optatis votisque tuis finem imponet. Iam propere est paschæ illius dies, quem vna cum discipulis celebrare tantopere optabas. Attendite, quo affectu cum iā accubuisset illa verba dixerit. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscū antequam patiar. Quibus in verbis duo Dominus significauit, vnum est quod vult diuina Maiestas sua beneficia plurimum à nobis.

Psal. 125.
 Matt. 17.
 Marc. 1.
 Luc. 3.
 Ioan. 6.

Gene. 2.

Luc. 22.

10 nobis desiderari. Et ita dixit: Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam. Et quia hominum desideria talia esse non poterunt, vt tantis beneficijs digna sint, quæ hodie conferuntur: ideò dixit Dominus, ego illa pro vobis desideravi, & ita ait: Desiderio desideravi. Quemadmodū pro discipulis suis gratias egit, quas ab ipsis Deus requirebat: quando cum piscatores essent aiebant, demonia subiiciuntur nobis, & quia illi pares tanto beneficio gratias referre nō possent: eorum vicem clementissimus Iesus accepit, dicens: Confiteor tibi pater Domine cæli & terræ. Ita etiam hoc loco desiderij nostri defectum suppleuit. Sumus tam viles, & pusillanimi, vt nesciat voluntas optare nisi terrena, & caduca, vt Hebræi quorum varia desideria admirationem pariunt, nunc optabant panem, nunc aquam, nunc coturnices, nunc pepones. Tot fuerunt denique desideria, vt ea necessè fuerit illorum morte finire, & ita magna eos plaga percussit. Vnde & nomē nactus est ille locus, sepulchra concupiscentiæ, id est, hinc istorum hominum desideria iacēt, & illi simul, vt dixit Dauid: Desideriū peccatorum peribit. Quia nimirum permittit sæpe Deus vt quod optant, non consequantur, & antè quàm voti compotes fiāt vita priuat. Et ita ait Diuus Paulus, quod vetus homo, id est filius Adam, in quo viuit & regnat peccatum, corrūpitur secundum desideria erroris, id est, per momenta cōsumi ob stulta sua desideria, & eorū euentus expectatione macerari, & iisdem desiderijs vti Deum tanquā carnifice ad eos torquendos. Vocat autem hæc desideria, desideria erroris, qui loquendi modus sacræ Scripturæ familiaris est, vt verbū veritatis, verbum verum. Ita desiderium erroris, id est, desiderium errans, desiderium quod à virtutis scopo, & Dei lege errat. Quauis permittit interdum Deus, vt mala desideria malum finem sortiantur, vt illis maiori sint damno. Vt Diuus Paulus ait: propter quod tradet illos Deus in desideria cordis eorum, id est, in tot peccatorum poenam, quæ ibi retulerat, permisit Deus vt quod optabant, fieret. At hæc poenane appellari potest, quod optabāt, euenire? Hicnè carcer est? hæc vincula? id illi volūt fieri quod optāt. O infelices illos quos Deus sic punit grauissimo hoc supplicij genere. Hoc sentiebat Dauid qui ait: Dimisit eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis, quot excogitant quotidie vt Deum offendant? ibunt, quò autem eant non dicit, quia neque ipsi hoc sciunt, qui malitia cæci ambulant. Caute fratres

Matth. 5.

Luc. 10.

Exod. 6.

Exod. 17.

Exod. 16.

Num. 11.

Num. 11.

Psal. 111.

Ephes. 4.

Rom. 1.

Psal. 80.

fratres ne huc deueniatis, curate diligenter, vt voluntates vestrae id tantum optent, quod bonum, & sanctum est. Mementote id plurimum referre, vt Dei beneficia facilius consequamur: ea prius plurimum desiderare. Et hoc docet Christus Redemptor noster, his verbis: Desiderio desideravi, &c.

simile.

Significatur etiam his verbis quantopere desideraret Christus pro nobis mori. Et ideo mortis horam suspirabat, quia vitæ nostræ hora futura erat. *sciens quia venit hora eius.* Erat Christus Redemptor noster tanquam horologium ex arena quod duas habet ampullas, superiorem vnā, alterā inferiorem: horæ initio arena tota est in superiori ampulla, mox paulatim à superiori in inferiorem ita delabitur, vt ea exhausta hora peracta sit. Ampullæ in Christo sunt anima, & corpus, initium horæ fuit conceptio, in qua anima quæ ampulla superior est, plena erat arena, tristitia, & 14 mœrore, quia in eodem illo creationis momento & vnionis cum verbo diuino, præuidit in eo id omne, quod passurus erat, & illud recepit vt suum. Omnium præterea peccatorum cogitationem habuit, propter quæ summo dolore affectus est. Cum verò in natiuitate sua incepit hora, ex superiori ampulla ad inferiorem coepit arena delabi, quia statim anima illa sanctissima dolores suos cum corpore comunicauit, & coepit corpus frigus, famem, sitim, & alia tormentorum genera pati, durauit hora quam diu vita durauit, in qua perpetuò ex anima ob illum amorem, quo Deum hominesque amabat in corpus tristitia mœrorumque manauit. Et quia vltimo illo momento, cum expirauit in cruce animæ dolores omnes exhauriti debebant, sacrum verò corpus crucifixum, lateratum, & mortuum erat in cruce remansurum, ideo ait, venit 15 hora eius. Horam appellat passionis suæ tempus. Ea est enim diuini amoris vis vt rerum nomina immutes: quia vt res quoque ipsæ diuersæ amantibus videantur, facit. Et ita dolores, & mortem non his appellat nominibus, sed alijs. Hæc appellauit baptismum, dicens: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur? quasi expectatione torqueretur. Alibi calicem appellauit, vt cum Petro dixit: Calicem quem dedit mihi pater, non vis vt bibam illam? Nemo vnquam sitiens aquam frigidam tanta cum voluptate bibit, quanta Christus Redemptor noster passionis suæ calicem hausit. O quæ quantaque fuit amoris sitis! quàm vehemens pro nobis moriendi desiderium, quo fiebat vt maxima

Luc. 12.

Ioan. 18.

16 maxima quæque minima viderentur. Ita ea verba intelligo quæ in cruce dixit: Consummatum est. Non ignoro præcipuum illorum sensum esse affirmatiuum perfecisse redemptionis opus quantum in se erat. Sed permittite quæso me interrogatiue sic legere: Consummatum est? Ac si diceret, peractum ne est? quasi tam breuem doloris fuisse cursum miraretur. Et ita hæc verba lego. Quia quauis Dominus affirmatiue pronuntiauit (vt diximus,) ea tamen animo, & mente interrogatiue etiam dicebat: quia totum illud passionis tempus breuissimum illi visum est. Itaque quemadmodum amor effecit, vt mortis nomen mutaret, & baptismum, & calicem appellaret: ita etiam facit vt longissimum tempus horam hoc loco appellet. Et horam suam: quia sui amoris erat hora. Ad hunc perfectionis gradum amici Dei deueniunt, vt cum militia sit vita hominis super terram, tribulationes tamen, & afflictiones suauissimæ eis videantur. Quapropter 17 cum sponsam laudaret sponsus, ait: Pulchra es amica mea, suavis, & decora, vt Hierusalem. Sed vbi nos legimus, suavis, in Hebræo est, Thirsa, quod est nomen proprium vrbs. Noster verò 18 interpret posuit nominis significationem, sed verè nomen est proprium. Erat enim Thirsa vrbs regia tribus Ephraim à fertilitate, & suauitate sic appellata eò quòd locus esset amoenissimus. Thirsa enim idem est, quod suavis, quare comparat Spiritus sanctus iustum duabus his vrbsibus, Thirsa, & Hierusalem, quæ pacis visionem significat, vt pacem suauitatemque iustorum ostenderet, quamuis magnis premantur infortunijs. Vtinam fratres eam virtutis haberemus præstantiam, vt pro Christo pati gaudeamus. Diuus Bernardus super Cântica explicans ea sponsæ verba: 19 Nigra sum, sed formosa, quæ inuidis æmulisque suis dicebat qui eam nigram appellabat, tantum (inquit) abest vt eam suæ pude- ret nigredinis, vt potius de ea gloriaretur. Per nigredinem verò intelligit sanctus, tribulationes, quas anima Dei amore patitur, & ita ait: Pulchra sponsa conuertit ad gloriam quod sibi ab æmulis retorquetur, nō modo formosam, sed nigrā se glorians. Nō enim erubescit nigredinē, quam nouit præcessisse in sponso, cui similitudo tanta gloria est? grata ignominia crucis ei est. Obsecro igitur vos fratres per hunc clementissimum Dominum, vt quandoquidem ille vestra causa crucem tantopere amauit, & mortis horam tanti fecit vt suā appellarit, vos quoque horam in qua aliquid erit eius

Iob. 7.

Canti. 6.

Thirsa.

D. Bernardus super Canticorū

1.

eius causa ferendum, vestram, & non alienam existimetis. ¹⁹

Sciens quia venit hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Ait hoc loco Diuus

Augusti. Augustinus, quod dilexit eos in finem, id est, ut daret se eis qui est vltimus finis. Hic est finis quo nostræ sagittæ, id est, opera cogitationesque nostræ dirigi debent. *In finem dilexit eos.* Ut se illis traderet, & eum tanquam suum possideret. In finem dilexit eos, id est, ad eum dilexit, & tot in eos cōtulit beneficia, ut finem ad quē

D. Chryso. nati sunt, consequeretur. Diuus Chrysostomus ait, omnia suum habere finem & terminum, amor verò Christi Redemptoris nostri, ut homo erat, eò peruenit quousque peruenire poterat, id est ad finem, vltius procedere non poterat, vsque in finem dilexit eos. *Cyrillus* ait: in finem dilexit, id est, in morte maiora de-

dit illis amoris indicia, quanuis in tota vita se eos amare ostend-

simile. rat. Nunc tamen vltimam amoris metam ostendit. Eximio pictori similis, qui plurimis tabulis in aliqua vrbe artis suæ præstantiam ostendit. Cùm verò discessum parat, ut præclarum aliquod sui monumentum relinquat, omnes intendit vires, ut in eo quicquid arte præstare potest, efficiat: ita etiam cælestis hic amoris pictor, & artifex Iesus Christus in tota vita plurima edidit amoris opera, natus est in stabulo, ploravit, fudit sanguinem, ieiunavit, oravit, prædicavit, passus est iniurias, & contumelias, quæ quidē præclara sunt amoris opera: verum in suo ab hac vita discessu, præstantiorem quandā amoris picturā reliquit, & quod amore præstare poterat, præstitit. Hoc illud significat, in finem dilexit eos.

Naturalis motus quanto magis accedit ad terminum, eo velocior est, ut lapis qui deorsum fertur: violentus verò in fine remissior est ut cum lapis ascendit. Christi Redemptoris nostri amor voluntarius erat non violentus, & ita in finem maiora suæ vis, & impetus argumenta dedit. Si sponsa aliqua eò quod datam sponso fidem fregisset, ad supplicium raperetur, sponsus verò amore commotus diceret iustitiæ ministris, se debitum sponsæ suæ supplicium subire velle, & pro ea mori, & ita fieret, ut ea dimissa traheretur sponso ad necem: cùm verò ab ea separaretur, diceret: Dilecta sponsa gemmam hanc accipe, ut perpetuum sit apud te monumentum mortis à me tua causa susceptæ, ut quoties eam videris toties me pro te mortuum esse recorderis, nonne videretur in hoc maxime suū erga illam amorem ostendere? & qualem æquū erat.

22 erat remanere sponsam? Cùm gemmam illam videret, quam in mortis suæ memoriam sponsus reliquerat, quanto dolore afficeretur? quot effunderet lachrymas tanti, ac tam singularis amoris memor? Hoc ipsum præstitit hodie Christus Dei filius, qui cùm animæ nostræ ob iniuriam illi factam raperentur ad supplicium, eas sua morte liberavit, & in mortis suæ memoriam gemmā pretiosissimam, id est, admirabile hoc altaris sacramentum reliquit. O ineffabilem diuini huius sponsi charitatem, & amorem! Magnus profecto amor fuit ille, quo Ionathas prosequutus est Dauid. Diligebat enim eum tanquam animam suam: nam spoliavit se Ionathas tunica qua erat indutus, & dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta sua vsque ad gladium, & arcum suum, & vsque ad baltheum, sed nō tradidit semetipsum sicut Christus Redem-
23 ptor noster, qui cùm ab hac vita discedere vellet, suam nobis vitā & sanguinem, & cum his suam diuinitatem dedit. Cùm propheta Nathan in parabola illa, quam Dauid eo loco proponit exag-
24 gerare vellet, quantum pauper quidam vnam ouem quam emer-
rat, & nutrierat, amaret: erat (inquit) de pane illius comedens, & de calice eius bibens, & in sinu illius dormiens. O cælestis animarum nostrarum amator, qui nobis cælestem hunc panem manducandum, & hunc vitæ calicem bibendum dedisti: & quia defatigati sumus in sinu tuo, & pectore cùm te recipimus, vis requiescere. Quibus nam verbis te laudabimus? Quibus nam seruitutis officijs tantum amoris tui beneficium persoluemus? Si virgo esset
simile. aliqua, quæ domi clausa diligentissima cura à parentibus suis custodiretur, & cùm eam nobilis aliquis adamaret, & alloqui sum-
24 moperere cuperet, nec posset: suos verò seruos videret eò intrare, & cum ea libere loqui, quantum id eis inuideret, id seruis suis licere, quod sibi non liceret? Nonne summum amorem ostenderet, si ut eam alloqui posset serui sui vestem indueret? Benedictus sis tu Deus meus, qui ita te humiliasti, ut serui tui vestem induere dignatus sis, ut nos alloqui posses, cumque videres panem seruum meum hanc corporis mei domum intrare, panis vestem sumis, ut his accidentibus tectus cum anima nostra, quam ardentissime amas intime conuersari possis.

Et notandum est, quod scire Iesum quia iam venerat hora eius ponitur ab Euangelista tãquam causa cur in finem dilexerit eos. Ut nobis significaret quod mortis nostræ incertitudo, & recorda-

Gen. 27. *Gene. 27.* tio est maximum nobis ad virtutem incitamentum. Mortis vero obliuio efficit, vt rebus vanis & inutilibus operam demus. Dixit Isaac Esau: Fili mi vides, quod senuerim, & ignorem diē mortis meæ, sume arma tua, &c. Vt benedicat tibi anima mea antequam moriar. En igitur vt sanctus hic Patriarcha de rebus suis cogitat, quia mors illi semper versabatur ob oculos. Vultisne scire, an quis recorderetur venturum quendam æternitatis diem cuius nullus erit finis? Attendite opera quæ facit, hæc enim an mortis memor sit necne testantur. Vbi nos legimus, non apponat vltra magnificare se homo super terram, Diuus Hieronymus ex Hebræo vertit, homo ex terra, id est, qui ex limo terræ formatus in eandem terram paulò post vertendus est: non apponat vltra magnificare se super terram, id est, quomodo terrena audet optare, qui ne vnā quidem vitæ suæ horam certam habet.

Psal. 9.
Hiero.

26

Galat. 1.
Galat. 3. Præterea illud, in finem dilexit eos, significat amare constantissimè, quasi nunquam amoris filum fregerit: sed cum eo, & propter eum mortuus est. O quam leues, & inconstantes hodie in amore sumus! Quo nam animi dolore aiebat Diuus Paulus. Miror quòd sic tam citò transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Christi, & infra magna eos seueritate reprehendens ait: O insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati? ante quorum oculos Christus Iesus proscriptus est, & in vobis crucifixus. Fascinare est oculorum intuitu, ob eorum malitiam, alicuius subiecto inficere propter eius debilem complexionem, & est morbus, quo pueri delicati affici solent, qui quorundā hominū oculis corrumpi solent. Vtitur autē sanctus Apostolus hac metaphora, vt significaret Galatas, vt pueros fuisse deceptos: cum tamen iam grandiores essent, & in fide fundati. Quasi diceret mirum non esset, si falsi isti prædicatores novos homines decepissent, vos vero ante quorum oculos proscriptus est Christus, & in vobis crucifixus (vbi Diuus Augustinus legit præscriptus, non proscriptus) id est, posteaquam tot pro Christo passi estis, decipi vos tam facile sinistis, vt quidquid lucrati estis, amitteretur. Præscriptus, id est, cum vos in fide instruxerim, & eius mysteria declararem, ac si ea ante oculos scripta haberetis, ea tam certa & vera credentes, ac si crucifigi Christum vestris oculis videretis, cum tantum iam essetis in fide progressi, quomodo cecidistis? Ita profecto fratres mei mirandum omnino est, eos qui tandiu de Christiana

Augusti.

28 stiana vita, & virtute agimus, tam facile labi vt pueros. O insensati, quis vos fascinavit? mulieris oculum posse te ô homo occidere? hominis oculum posse te ô mulier occidere? qui Deum amare solebas, tam facile corrumparis & fascinaris? O Deus potentissime da nobis constantiā & fortitudinem, vt filium tuum imitari possimus.

Sciens, quia omnia dedit ei pater in manus. Res est admiratione digna, quod vt narraret Diuus Ioannes sanctissimæ trinitatis mysterium nullo verborū ambitu vsus est, sed statim dixit: In principio erat verbum, &c. Narraturus verò rem tam humilem, vt est Christum Redemptorem nostrum lauasse pedes discipulorum, magno verborum circuitu vtitur. Quomodo? nonne sublimius est Trinitatis mysterium? ita est, illud ex se sublime est, & admirabile. Sed vt factum hoc humillimū maiorem nobis pareret admirationem, & ad eius imitationem magis incitaret, necesse erat vt prius sanctus Euangelista personæ præstantiam quæ se humiliavit, narraret, & tempus cum id factum est, & occasionem, & ipsiusmet Iudæ pedes lauasse diceret, tunc cum de eius prodicione cogitabat.

Ioan. 1.

Surgit itaque a Cœna & ponit vestimenta sua, &c. In Regum & Principum palatijs inferioris gradus homines deposito pallio ministrare solent: maioris verò gradus & dignitatis, vt Maiordomus, & Architriclinus cū pallio. Dei filius cum in vilissimo hoc officij genere hominibus seruiret, sine vlla autoritate seruire voluit, & ita posuit vestimenta sua. Vos verò cum Deo seruiendū est auctoritatem queritis: nam cur non maturè surgitis, sed misissimam in meridiem vsque differtis? quia (inquiunt) auctoritas est seruanda personæ. Cur eam saltem non auditis in templo, sed domi? quia maioris est auctoritatis. In illis verò locis, in quibus diuites hospitalibus seruire consueverunt, cur viginti ferculorum cōuiuia præbent? nonne satius esset ea paulatim per viginti dies distribuere, aut eorum pretium hospitali in eleemosynam dare, quàm vt hodie saturi cras famelici sint? Respondent personarum auctoritatem spectari debere. En vt omnibus in rebus auctoritatem queritis, & cum ea ipsimet Deo seruire vultis. O bone Iesu, ô animarum nostrarum gloria, vt in omnibus vitæ tuæ actionibus summæ humilitatis exempla præbuisi: vestem & cum ea auctoritatem depones vt nobis seruias, ac si infimi gradus homo

Simile.

esses. Et ponit vestimenta sua. Tanta cum voluntate seruit Deus hominibus, ut se omnibus rebus expediat, ne quid eum impedire possit. Homo vero infelix, ut tantae maiestati seruiat, nescit impedimenta tollere. Vide ut magister tuus ponit vestimenta sua ut tibi expeditus inferat. Pallium reliquit Elias, ut currum, quem Dominus ei miserat, ascenderet: & in Euangelio dixit Dominus: Sinite mortuos sepelire mortuos suos. Tibi impedimenta relinquenda sunt: nam si ut ea te relinquunt expectas, nunquam relinquent. Ponit igitur vestimenta sua. Cum Michol vidit David, qui ante arcam Domini saltabat irridens, dixit: Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel discooperiens se & nudatus est, quasi si nudetur vnus de scurris. Plus verus hic noster David praestat hodie, qui non ante arcam Domini, sed ante pauperum piscatorum pedes ponit vestimenta sua. Si hoc carnis oculis aspicitur, contemptum fortasse parere posset: sed si spiritualibus animae oculis spectatur, maxime in eo Christi Redemptoris nostri gloria elucet.

Venit ergo ad simonem Petrum: & dicit ei Petrus: Domine tu mihi lauas pedes? Verba (inquit Diuus Augustinus) haec sunt quae attingenda non essent, ne forte quod spiritus de illis dignè concepit, indignè lingua explicaret. In his duobus verbis: *Tu mihi*, Christiana philosophia tota continetur. Quis es tu Domine, & quid pro hominibus fecisti? quid eis promissisti? quis est homo, in quem tot beneficia confers? Tantam sanctus Apostolus concepit animo admirationem videns maiestatem illam ante suos pedes protrahere, ut surgere vellet. Animaduertitis ne cum imum aliquem profundumque locum ex alto despicitis, ut toto corpore perhorrescitis, & oculos statim, ne videatis, auertitis? huiusmodi erat quod Diuus Petrus videbat, illius Maiestatis memor, quam in monte Thabor olim aspexerat & reuelationis, quam habuerat, illum Dei esse filium naturalem.

Si non lauero te, &c. Si in rebus, quae speciem aequitatis habere, & rationi morumque praecipis consentanea videntur, repugnare Deo non licet, quid erit in rebus, quae sunt omni aequitatis colore & specie destitutae? Si Diuo Petro modestus esse contra Dei voluntatem non licet, quomodo nobis impudenter esse licebit? Diuo Petro (ut Deum honoret) pertinax esse non licet, nobis ut debitum illi auferamus honorem, licebit? Considera o peccator

34 peccator paratum ad stare Deum ut tibi lauet pedes. Tam (inquit) eos tibi in baptismo laui, & saepe alias poenitentiae sacramento, & tamen non defatigor. Solum abs te peto ut te noscas, & quam sordidus sis animaduertas, in illo tuorum peccatorum coeno volutatus, ut me roges cum David, volo, dicēs: Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me: quoniam iniquitatem meam ego cognosco. O immensa Dei pietas, nonne satis erat, o Domine idem te praestare, quod praestitit Elisaeus, qui leprosum misit ut se in Iordane lauarer? sed tuo sanguine, tuis lachrymis, tuis sudoribus nos lauare voluisti? quid respondes o infelix homo? id quod Diuus Petrus, sed non eodem zelo, eodemque venerationis affectu: *Non lauabis mihi pedes in aeternum.* Quare o Domine mihi es tam importunus? cur tot sermones? tot vocationes? tot inspirationes? nolo me laues, tandiu sic viuo in luxuria, auaritia, & vanitatis sordibus, contentus viuo. Non lauabis mihi pedes in aeternum. Haec omnia dicis factis & operibus, licet non verbis. O infelix homo: *si non lauero te, non habebis partem mecum.* Et si cum Iesu Christo partem non habes, quid de te erit? Et ideo frater quod Deus perit, effice: sine te ab illis sanctissimis manibus lauari, ut cum eo partem habere possis. Res est animaduersione digna, quod quamuis Diuus Petrus Christum Redemptorem nostrum negauerit, nunquam tamen ab eo reprehensus fuisse legitur: & hoc loco, quia lauari non vult, tam seuerè reprehenditur. In quo significatur non mirari Deum tantopere peccandi imbecillitate, quantum post peccatum cum lauare nos vult nos recusare. Quamnam de causa existimatis fleuisse Iesum super Hierusalē? quia nimirum cum caelestis medicus venisset, ut eam curaret, eum admittere noluit, & in peccato perseverare maluit, quam curari. Et ita ei dixit, eò quod non cognoueris tempus visitationis tuae.

Cum audisset Diuus Petrus minas, ait deterritus: *Non tantum pedes meos, sed & manus, & caput.* Intelligebat enim sanctissimus vir non esse satis res nobis bonas videri, sed necesse esse eas placere Deo ut bonae existantur. Quia ut dicitur: Est via quae videtur homini iusta, nouissima autem eius deducunt ad mortem. Et ideo mutari in Diuo Petro leuitas non fuit, sed prudentia. Sunt homines qui iurant nihil se alicui mutuò duros esse, aut nunquam cum eo loquuturos, & quod si eos rogas, ut mutuò aliquid ei dent, vel cum eo loquantur, id fieri posse negant, eò quod se se

iuramento obstrinxerint. At iuramentum huiusmodi fecisse, magna fuit impietas, & maior erit seruare.

Postquam ergo lauit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, cum recubasset, iterum dixit eis: Scitis quid fecerint vobis, &c. Iam (inquit) intelligitis cur vos lauerim. Exemplum enim meum dedi vobis. Vestrae enim salutis fundamentum, humilitas esse debet, quae ut vobis facilius videatur, exemplum sumite, quo omnes quotquot se se hac in re offerent difficultates facile superabitis. Animaduersione omnino dignum est, quod cum essent Apostoli infimi gradus homines (quos ex industriatales Dominus elegerat, de stercore erigens pauperem) & cum tot annos in illa humilitatis schola talis fuissent praceptoris auditores, necesse tamen fuerit humilitatem illis tantopere commendare, & Dei filium humiliasse se, & ad vniuersi cuiusque pedes dimisisse, ut ad eam illos suo incitaret exemplo. 37

Res mira! pauperes piscatores & verbis hortari & exemplo, ut ambitiosi non sint. Quanam re superbire potest Piscator, Publicanus, & huiusmodi homines qui victum sibi labore quaerebant? nonne satius est ad fidem & constantiam eos hortari, quos infra paucas horas ad turbae ferrique aspectum, terga vertentes esse te deferturos nosti? O immensa Dei bonitas, o infinita sapientia, ut hominum corda intelligit, & ijs omnibus, quae nobis necessaria sunt, prouidus accurrit. Intelligebat Dominus, quam facile infimi homines cum ad dignitatis culmen ascendunt superbire soleant: & tanquam capitis vertigine correpti concidant. Quantus nam fuit Saul casus, quem Deus ad regnum Israel a bobus asinisque vocauit? quantus Dauid, qui cum ouium pastor esset, ad eiusdem regni dignitatem erexit? Hanc igitur ob causam Dominus tot salutaribus praeuenit remedijs, ne in Apostolatus dignitate constituti superbirent: neque verò illis tantum, sed nobis quoque praebetur exemplum. Audiamus igitur fratres suauissimum huius Cygni carmen quod nobis iam moriturus cecinit: Cumque in eo nos humilitatem, charitatemque docuerit: haec omni amplectamur affectu, & omni studio & labore curemus, ut humiles simus, & nos inuicem amemus usque in finem. Considerate quibus in rebus occupatum mors Christum Redemptorem nostrum inuenerit. Cogitet vnusquisque & examinet semetipsum, si nunc mors ei inopinato adueniret, & repentina, quibus in rebus se occupatum deprehenderet, quod ne accidat aliquando, prouidentiam

40dum est mature in vira, quia ut ait Diuus Augustinus: Si bene vixeris bene morieris, & bene morientes, diuinæ gratiæ muniti praesidio, gloria perfruemur aeterna: ad quam nos perducatur Iesus Mariae filius, Amen. *Augusti.*

Sermo in passione Domini.

Thema.

Christus traditus est propter delicta nostra. Paul. Roma. 4.

VETVS fuit praedicatorum consuetudo, hodie diuinæ gratiæ auxilium sanctissimæ Virginis Mariæ intercessionem non implorare. Cuius rei has causas adducebant. Primò, quia cum ideò potissimum apud Deum plurimum intercessionem possit, quia eius filij mater est, id hodie deficit, quia mortuo filio, mater esse desinit. Secundò, quia hæc est, quæ diuini thesauri & gratiæ clauem habet: & ut ait Diuus Bernardus: Nihil nos Deus habere voluit, quod per manus Mariæ non transferret. Verum hodie nihil opus est clauem, quia ut idem ait: Clauis penetrans factus est mihi clavis referans. Fracta est hodie arca & thesaurus per varias partes apertus, quibus potest manum immittere sine clauis auxilio. Cum reficietur arca, & renouabitur, & in sanctissimum corpus redibit sanguis: tunc clavis & iurisdictio ad sacratissimæ Virginis manus redibit. Et has ob causas nihil hodie à Deo per eius intercessionem petere consueuerunt. Verum meo iudicio nunquam ab eius auxilio recedere praestat: quia ad quæ maiori fiducia in suis necessitatibus confugiunt filij, nisi ad matrem? & si mater filij obliuiscitur, quis eius erit memor? & ideò quasi id difficile esset, ut suum amorem exaggeraret, dixit Deus: Nunquid obliuisci mulier potest infantem suum, ut non misereatur filio vteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. At beatissima virgo nunquam usque in hanc diem data est nobis, ut mater. Cum Dñs dixit Ioāni (& vnà cunctis credentibus.) Ecce mater tua, hodie ut matrem omnes acquirimus, hodie in filiorum loco nos illa habere incipit, & ideò merito ei hodie possumus

D. Bernard.

Isai. 49.

ggg 4 dicere,

dicere, monstra te esse matrem. Incipe ô Domina matris opera 3
facere. Præterea quia hodie eius filij exequiæ, & anniuersaria ce-
lebrâtur, qui neque vxorem habet, & amicum fere nullum (quia
relictio eo omnes fugerunt, cum in mortis solitudine deserentes)
Matres autem panem, & ceram in oblationem dare consueue-
runt. Ideò hac potissimū die hæc sanctissima virgo tenetur quo-
dammodo gratiæ panem sua intercessione nobis largiri, & diui-
næ sapientiæ ceram, quæ nostras mentes illuminet. Lachrymis
etiam hodie opus est, quas quis nobis dabit, nisi hæc pijsissima Vir-
go, quæ hodie tot lachrymas effudit? Cùm iussit Salomon diuidi
puerum, & partem vnicuique dari, eius quæ verè mater erat com-
mota sunt viscera, vt Scriptura ait. Quanto magis sanctissimæ hu-
ius matris viscera commota fuisse credimus, cum dilectissimum
filium suum sæuissimè lacerari videbat? Altera illa non vidit, sed 4
imperantem audiuit Regem vt fieret. Atque ideò dicitur, ad locū
vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant. Ita dolores
omnes quibus Christus Redemptor noster torquebatur, in bea-
tissimæ Virginis viscera (tāquam in mare flumina) ingressi sunt,
& inde reuertebantur ad filium, vt cùm magis magisque torque-
rent, matris anima ita filio coniuncta hærebat, vt quod in corpore
patiebatur filius, illa eodem tempore sentiret in anima. Et ita ait
Diuus Hieronymus, quòd fuit plusquam martyr. Quia martyres
in carne quam oderunt, patiebantur, & ita eam torqueri spiritu
desiderabant: at Beata Virgo non in carne quam oderat, sed in
carne illa filij sui pretiosissima, quam plus vita sua amabat, patie-
batur. Quam verè poterat illa dicere, non peccavi, & in amaritudi-
nibus moratur oculus meus. Hanc dicere possumus aram illam 5
fuisse vituli sanguine septies irrigatā. Quia quoties filius sangui-
nem effundebat, toties in œrore eius anima aspergebatur. Cùm
videret Propheta Helias Dei prophetas occisos, & altaria destru-
cta, mortem zelo quodam ardentissimo à Deo petebat, dicens:
Altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt. Et pau-
lò ante dixerat, sufficit mihi Domine, tolle animam meam. Ho-
die dum prophetarum Regem videt benedicta Virgo occisum,
& altaria Dei destructa: membra illa diuina, quibus tot Deo Pa-
tri afferebantur sacrificia, quo animi affectu dum iuxta crucem
stabat Deum rogasse credimus, vt vna cum filio suo se ex hac vita
eriperet? Quæ omnia, cùm ita sint. magna spe & fiducia ad hoc
vniuersale

6 vniuersale refugium accedere possumus, vt gratiam nobis à Deo
sua intercessione obtineat: mihi quidem vt spiritu & deuotione
diuina hæc mysteria referre possim, vobis verò, vt ea audire eo-
dem spiritu, ac deuotione possitis. Et ideò dicamus omnes deuo-
tè. Aue Maria.

Magna exaggeratione ait Diuus Paulus: Flecto genua mea *Ephes. 3.*
ad patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum
diuitias gloriæ suæ virtute corroborari per spiritum eius, in inte-
riori homine Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in
charitate radicati & fundati, vt possitis comprehendere cum om-
nibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & pro-
fundum. Quamuis magna Dei mysteria prædicabat Apostolus:
pro nullo tamen eorum ita orauit, nec tanto cum affectu, vt eius
7 latitudo, longitudo, sublimitas, & profundum. Flecto (inquit) ge-
nua ad patrem, &c. & ab eo peto, vt det vobis corda, quibus asse-
qui possitis immensam Iesu Christi charitatem, qui pro vobis mor-
tuus est. Res ista est tanti momenti, vt à precibus nos initium su-
mere æquum sit rogando vos, vt vos ipsi ad eius cognitionem in-
citetis, quia ex eo vires sumet animus, vt in virtute progrediatur
alacrius. Quamuis enim soleant hominibus, cùm proprium vidēt
sanguinem, vires præ languore deficere: Christi tamen Redem-
ptoris nostri sanguis in Ecclesia ostenditur, vt vobis ad virtutem
sit incitamentum, & ad maiora aggredienda animos addat & vi-
res. Factum est prælium magnum in cælo inter angelos bonos & *Apoc. 12.*
malos. Boni autem vt vires animumque acquirerent, pretiosissi-
mum Iesu Christi sanguinem aspiciebant. Quare ipsi (vt ibi dicitur) *Apoc. 7.*
vicerunt propter sanguinem agni. In eodem Apocalypsi cū
martyrum referret fortitudinem dicens: Hi sunt qui venerunt de
tribulatione magna, addit causam statim: Et lauerunt stolas suas
in sanguine agni, id est, fortes fuerunt in tribulationibus, quia se
in sanguine agni lauerunt. Si defatigati estis fratres superiori dicit,
& sanctissimæ huius noctis officijs, & sanctis huius hebdomadæ
sacratissimæ exercitijs, satis erit vt quietè hic & attentè me audia-
tis, cogitate de hoc pretiosissimo sanguine, de passione, & morte,
quam hodie Dei filius pro nobis subire voluit, agendum esse. Sa-
lomon ait: Omnia tempus habent, tempus nascendi, & tempus
moriendi, tempus plantandi, & tempus euellendi, tempus occi-
dendi, & tempus sanandi, tempus, flendi, & tempus ridēdi. Tem-
pus

pus hoc quod habemus præ manibus, nascendi tempus est Deo⁹
 per gratiam: tempus euellendi vitia & plantandi virtutes: tēpus
 mortificādi carnē & sanādi spiritū, tēpus deniq; flēdi. Cū arcā Do-
 mini abstulerunt Philistij tantum ex eo dolorem accepit sacer-
 dos Eli, vt cum ob filiorum suorum mortem, qui in eodem p̄lio
 occubuerant, minus doleret, dolore ipso exanimatus expirauit.
 At quātō æqui⁹ est dolere nos hodierna die? qui si vt Eli morimor-
 te corporali p̄ dolore non possumus, moriātur in nobis humana
 gaudia, moriatur omnis sensualitas & peccatum. Cū Ioab occi-
 disse Abner, vt purgaret se Dauid de homicidio, & carere omni
 culpa ostenderet, dixit ad Ioab, & ad omnem populum, qui erat
 cum eo: Scindite vestimenta vestra, & accingimini saccis & plan-
 gite ante exequias Abner. Plorat Dauid, plorat omnis populus
 mortem Abner. O magne Abner Christe, Iesu fili Dei qui pro
 nostra salute moreris. Cōuertite igitur Christiani. Hodie gloriosi
 huius defuncti celebrantur exequiæ. Plorate, & deplorate eius
 mortem vestris operibus & lacrymis: contestamini eius morti ne
 minem vestrum consensisse, & profectō tot sunt doloris & fletus
 causæ, vt quemadmodum Iacob dixit: Descēdam ad filium meū
 lugens in infernum: ita & nos quoque tot lacrymas optare debe-
 remus, vt lacrymæ ipsæ vitæ finem imponent, & ijs submersi
 moreremur. Et eò magis si singularē amorem, quo pro nobis pas-
 sus est, consideraremus.

Gen. 37.

Bernar.

Et ita ea Diui Pauli verba: *Traditus est propter delicta nostra.* Intel-
 ligenda sunt à proprio amore potissimum morti & tormētis fuis-
 se traditum. Quam verè dixit Diuus Bernardus, quid amore vio-
 lentius? triumphat de Deo amor. Cū triumphum Romæ impe-
 ratori alicui decernebant ob singularia virtutis ab eo edita facino-
 ra, magna cum p̄mpa urbem triumphans ingrediebatur innume-
 rabili hominum multitudine: p̄ibant currum Reges, de quibus
 triumphabat, vinētī, ita nobilissima Asiæ Regina Zenobia, du-
 cta in triumphī pompa fuit aurea cathena deuincta. Ægypti ve-
 rō Regina Cleopatra, ne ita duceretur aspidum morsu sibi vi-
 tam eripuit. Si igitur Christum funibus vinētum, verberibus la-
 ceratum, spinis penetratum contemplabimur, qui per urbem
 Hierusalem ad Caluarium cruce oneratus ascendit: in genua sæ-
 p̄ p̄dere oppressus procubens (quam ob causam dixit Dauid de
 eo: Ego sum vermis & non homo: quia vermis pedibus, manibus,
 ore

12 ore & toto corpore repens incedit.) Si igitur hoc contemplabi-
 mur, nonnè amorem de eo triumphare dicemus: O potentissime
 amor, vt Deum ipsum ante tuos pedes prostratū trahis à te supe-
 ratū. Verè ait Apostolus: *Traditus propter delicta nostra, & non pro-*
 pter sua: nulla enim habere potuit. Ex quo ea Isaiæ verba intelli-
 getis, vt faciat opus suū alienū opus eius, vt operetur opus suum, *Isai. 28.*
 peregrinū est opus eius ab eo, id est, vt opus suū faceret, alienum
 opus fecit suum. Dei opus est iustificare, ignoscere, saluare: vt igi-
 tur hæc opera faceret, aliena opera fecit sua. Quodnā opus magis
 à Deo alienum esse potest quàm pati? & hoc omne quod alienum
 erat suū fecit, vt quod tuū erat faceret, id est, iustificare & ignosce-
 re. Et vt magis eius amor appareat verba illa singularia eiusdem
 Isaiæ perpendite qui cum eo loquens ait: iugum oneris eius, & vir-
 gā humeri eius, & sceptrū exactoris eius superasti sicut in die Ma-
 dian, id est, redemisti Domine mūdum, & liberaisti homines è ma-
 nu Sathanæ, vt Gedeō Hebræos à Madianitis. Videtur hæc com-
 paratio non omnino cōuenire; quia Gedeon, neque fudit sangui-
 nem, neque vllum passus est in victoria detrimētū. At in Christi
 Redēptoris nostri victoria quot labores, quot tormēta, quæ mors
 tam sæua, quanta sanguinis copia? Ex hoc colligere licet quantū
 nos dulcissimus hic redemptor noster amet, & quā suavis illi fue-
 rit mors, quā grata sanguinis effusio, quandoquidē, quicquid pas-
 sus est, nihili facit. Et de victoria tantum in ea Prophetia loquitur,
 de tormentis & morte ne verbum quidem. Quasi diceret Isaias,
 tantum nos amas o Domine, vt nullum ferè pro nobis suscepisse
 laborem, & incruentam de hostibus reportasse victoriam tibi vi-
 14 dearis: sicut in die Madian in quo sine vulnere & sanguine victi
 prostrati que hostes. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, lau-
 dent te Deus meus omnes cæli Hierarchiæ ob tā ineffabilem amo-
 rem: nihil pati vocas, tam sæua pati tormenta? nullus vnquā tau-
 rus fuit tot telis trāfixus, vt cælestis hic sp̄sus nostra causa. Quot
 in eum tela inimicorum crudelitas iecit, quos in fratrum amicorum
 que loco habebat? quonam dolore dixit Deus ad Cain, vox san-
 guinis fratris tui clamat ad me de terra, id est, æquum erat ius saltē
 cōsanguinitatis & ipsum fratris nomē te à tanto scelere deterreret?
 sanguis fratris tui clamat ad me. Hoc à me magis petit vltionē &
 p̄ccnam, quia cum esset sanguis fratris tui, eum tamē impiè effun-
 dere voluisti. Crudeles Hebræi fratrem vestrum, carnem ve-
 stram

Gene. 4.

stram tam seua morte occiditis, & in eam tanquam in taurum tot
 tela vibratis? Currit huc illuc taurus & ubiq; adest, qui cū vulne-
 ret, quò confugiat non habet. O cælestis animarum nostrarū sal-
 uator, quàm verè dixisti, quæ suū consolationem & non inueni)
 Quo quò ibas inueniebas tormenta: in orto te vulnerarūt: in do-
 mo Annæ alapam illā crudelissimam nefarius miles dedit: in do-
 mo Caiphæ expuerunt in faciem: in domo Herodis alba veste
 te induerunt vt stultum: in domo Pilati sæuissimè flagellarunt,
 & spineam capiti coronam imposuerunt; in Caluario tādē cru-
 cifixerunt. Incedit taurus vulneribus plenus doloris edens mugi-
 tus, suisque doloribus aliorum pellit dolores, qui in theatro spe-
 ctant: ita mors tua sæuissimaque tormenta tua, o defatigate Iesu,
 tormenta condemnationemq; nostram sustulerunt. Nam vt D.
 Bernar. ait, mirabilis passio tua Domine Iesu, quæ passiones om-
 nium propulsauit. Taurus tandem occisus pauperum cibus esse
 solet: ita etiam (quod deplorandum omnino est) tua pretiosissima
 mors nullis ferè, nisi pauperibus, utilis est & fructuosa: potentes
 verò & diuites eam tanquam tauri carnem contemnunt. Videtis
 ergò fratres ineffabilem Dei nostri charitatem, qui quāuis tot pas-
 sus sit tormenta, ea tamen nihili facit. Et hæc etiam causa est cur
 Isaias, oui eum comparauit dicens: Tanquam ouis ad occisionem
 ductus est. Quia si rectè animaduertitis ouis eadem mansuetudi-
 ne ad carnificinam ducitur, vt occidatur, & ad pratum vt pascat:
 vt nulla in ea differētia dignosci possit. Ita Redemptor noster eo-
 dem aspectu ibat ad mortem, ac si ad solenne aliquod conuiuium
 iret. Meritò igitur diximus paulo ante à suo amore traditum fuis-
 se. Potissimum traditus est propter peccata nostra. O hominum
 peccata quàm graue vestrum est malum, quando quidem Deum
 ipsum pati, & talia pati fecistis: o homo tu qui in toto hoc quadra-
 gesimæ tempore aperire oculos noluisti, & peccatorum tuorum
 grauitatem intelligere, vis eam tandem aliquandò intelligere? re-
 demptorem tuum contemplare, quem si vinctum, flagellatum,
 crucifixum vides, id omne tua causa esse intellige. Et ita cum Pi-
 latus dixit: Non inuenio mortis causam in eo; quāuis quid dice-
 ret ignorabat, verè tamen hoc dixit, quia mortis causa non in eo
 fuit, sed in nobis. Dixit Deus Ezechieli: fili hominis fode parietem.
 Et cum fodissem parietem, apparuit ostium vnum, & dixit
 ad me: Ingredere, & vide abominationes pessimas quas isti faciūt
 hic.

18 hic. Et ingressus vidi, & ecce omnis similitudo reptiliū & anima-
 lium abominatio, & vniuersa idola domus Israël depicta erant in
 pariete & in circuitu per totum. O magnum mysterium! vt vide-
 ret Propheta omnes populi abominationes, iussit Deus vt fode-
 ret parietem. O redemptoris mei Iesu Christi vulnera, ad quæ si
 quis oculos cōuertit, quāuis cæcus sit, peccatorū suorū grauitatē
 intelliget. Quid est paries nisi sanctissima hæc Domini nostri ca-
 ro? & ita eam appellauit sponsa dicens: En ipse stat post parietem
 nostrum, id est, videtis nè Verbum diuinum carnis pariete inclu-
 sum? Eia igitur o peccator vis nè abominationes tuas videre? aspi-
 ce hunc parietem clauorum spinarumque vulneribus effossum.
 Hic vniuersa domus Israël spectantur idola, id est, hinc intelli-
 ge licet quàm graue sit scelus Deum sibi facere creaturas, & illis,
 Deo tantum debitum honorem amoremque præstare. Vniuersa
 19 idola depicta erant in pariete in circuitu per totum. O sacrum cor-
 pus in te omnia mea scelera depicta video. Pictura est liuor &
 vulnera, quæ in toto corpore spectantur, nam à planta pedis vsq;
 ad verticem capitis non est in eo sanitas. Color verò quo hæc de-
 picta sunt, fuit pretiosissimus sanguis. Vis igitur o homo peccato-
 rum tuorum grauitatem cognoscere? tria specta, quæ in hac san-
 ctissima passione inuenies: Personæ dignitatem, quæ est infinita,
 tormenta quæ patitur, & cuius causa ea patitur, nimirum propter
 peccata nostra, vt ijs nos liberaret: traditus est propter delicta no-
 stra. O infinita Dei charitas! qui propter inimicorū suorū pec-
 cata mori voluit. Hæc est Diui Pauli exaggeratio cum ait: vix
 enim pro iusto quis moritur? erit enim quisquam qui si iniuriam
 20 innocenti fieri videat, eum ab ea velit sua morte redimere? vix in-
 uenietur. At Dei filius pro iniusto moritur, proprio amore mo-
 tus. Habet quis filium, quem propter eius scelera domo eiecit: fin-
 gite patrem inimicorum gladios filij capiti imminentes videre,
 quāuis iratus sit, per arma tamen & hostes filium defensurus ac-
 curret: quem qui vident, quid mirum est (inquiunt) pater est. At
 quid plus est Deum esse an patrem? nullus propè est patris amor
 si cum diuino comparetur, qui quāuis nos propter peccata nostra
 domo eiecisset iratus, cum tamen inter hostes & arma videt in vi-
 tz discrimen adductos, per verbera, per clauos, per spinas, per cru-
 cem, per mortem denique ipsam ad opem ferendā accurrit. Hæc
 est Dei nostri charitas.

Cant. 2.

Isai. 1.

Rom. 5.

simile.

Primum quod in hac sanctissima passione considerandum occurrit, est, ut se Dominus in Bethania à sanctissima virgine separavit, cui diceret: Dilectissima mater, quid tibi debeam tu ipsa nosti, labores quos per alienas terras errando pro me tulisti: pia quæ mihi semper præstitisti officia, curam & sollicitudinem, quæ mei triginta annorum spatio habuisti: hæc omnia & plura debere me fateor, & agnosco. At venisse iam scito mater vitæ mihi à patre per scriptæ terminum. Neque hoc tibi novum est: diu iam est cum hoc nosti Adæ mihi culpa solvenda, scriptura implenda, & Prophetæ mei fideles inveniendi sunt. Iam iam tuis istis sanctissimis oculis sænitiam in me exercendam videbis. Mulier es Dei mensa & Spiritus sancti pane nutrita: nunc tibi virtus animi & constantia ostendenda, iam enim moriturus discedam. Quanto cum dolore hæc sanctissima mater audiret, vos ipsi cogitate. Fili mi responderet illa: vtinam tecum me quoque mori fineres. Foelix Iacob, qui nihil de filij sui morte sciuit antequam vestem eius sanguine aspersam afferrent. Foelix David, qui filium suum Absalon quercui suspensum tribus telis confossum non vidit, sed tantum ita accidisse audiuit. Si Agar Saræ ancilla filium suum morientem reliquit, dicens; Non videbo morientem puerum quinam erit animæ meæ dolor, cum te fili mi morientem videbo? mea lux, mea vita. Si David & Ionathas cum essent separandi, ob magnum quo se mutuò prosequabantur amorem, lachrymati sunt, at quantum æquius est sanctissimum filium matremque pijsimam tunc lachrymasse? Non convenit responderet ei Iesus, te nunc dilecta mater mori, hic te remanere necesse est, ut meas has oves consoleres. At illa, si hæc fili mi æterni patris voluntas est, benedictus sit ille semper, tu verò antequam discedas benedic matrem tuam. Hæc dicens, ante pedes Redemptoris sui afflicta mater prosternitur: ille verò benedicens: benedicta sis, inquit mea mater in sæcula, benedictum sit caput tuum quod semper sanctis cogitationibus plenum fuit, benedictus sit venter tuus virginalis, qui me per novem menses gestavit, benedicta tua vbera, quæ lac meæ infantie præbuerunt, benedictum sit ostium veritate plenum, benedictæ manus in sanctis exercitijs occupatæ, benedicta anima tua gratia & charitate, & omnivirtutum genere plena. Ita plorantes discesserunt.

Ille autem Hierusalē proficiscitur, & mysteriosa illa cœna facta,

in

24 in qua admirabile Eucharistiæ sacramentum instituit, venit in hortum Gethsemani, ubi relictis discipulis suis procidit in facie suâ, tetigit terram facie ac si eam oscularetur, ut significaret pacem in discessu, pacem hominibus dare ut in adventu. Ingressus in mundum pacem secum attulit, quam Angeli cecinerant dicentes: Et in terra pax. Et hanc discedens relinquit. Præterea procidit in faciem suam, ut ostenderet quantum amaret terram, & eos qui in ea viuunt. Nam quod amatis cum relinquitis datis illi osculum pacis, & orabat dicens; *Pater mi si possibile est, transeat à me Calix iste.* Pater mi, pius verbum & amore plenum. Mirum profecto est, quod cum patris dilectus tanta cum humilitate & reuerentia oraret, ille tamen taceret, quasi eius preces contemneret. Cum hac de re loqueretur David ait quasi admiratus: Tu verò repulisti, & despexisti, distulisti Christum tuum, auertisti testamentum serui tui, profanasti in terra sanctuarium eius, id est, profanari permisisti: destruxisti omnes sepes eius, posuisti firmamentum eius formidinem, diripuerunt eum omnes transeuntes viam, factus est opprobrium vicinis suis, exaltasti dexteram deprimentium eum, lætificasti omnes inimicos eius, auertisti adiutorium gladij eius, & non es auxiliatus ei in bello. O pater æterne quodnam in te crimen commisit filius tuus (inquit David) quem ac si peccator esset contemnis? nonne hic est filius tuus dilectus, cur illi nē vnum quidē verbum respondes? repulisti eum, & despexisti, ita ut hominibus quoque contemptui esset. Exaltasti dexteram deprimentium eum, lætificasti inimicos eius, id est, permisisti ut in filium tuum inimici eius vires suas exercerēt, & eo lætarentur. O admirabilis res, & magnum illis solatium, quos ex alto sublimique statu in humilem & infimum Deus euertit.

Iterum tamen redit diuinus saluator ad preces, & ait, *Pater mi, &c.* Quasi diceret si apud te plurimum potest perseverantia, & id facis ut perseuerem; en iterum humili me prostratum aspice. Quis vnquam à te eiectus & repulsus est? tu autem Domine, longè facis miserationes tuas à me, multiplicati sunt qui oderunt me. O cæli rex, Calix iste tam amarus, quem recusas, potio est tam salutaris, ut si eam bibis generis humani salus futura sit. Quare misce eam nē tam amara videatur, misce cum ea cogitatione ad hoc te in hunc mundum venisse. Tu ipse dixisti, ut Diuus Paulus affirmat dicens: ingrediens mundum dicit, hostiam & oblationem

nolui

Matth. 26.

et Marc.

14.

Luca. 2.

Matth. 26.

Ps. 88.

Hebr. 10.

noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocaustomata & pro peccato noluiſti, nectibi placita sunt, quæ secundum legem offeruntur. Tunc dixiſti, ecce venio vt me offeram in sacrificium acceptabile. Quare quandoquidem iam potionem recepisti, misce eam cogitans mundum expectare vt tu eam bibas & ille liberetur, nemo enim sanctorum, nec tua sanctissima mater quam tu tantopere amas, faciem Dei videbit, nisi hanc prius bibas. Quare quanuis mortis potio tibi videatur amara, attamen vora ob tuam erga patrem obedientiam, & in nos charitatem: quod si cito transire postulas, non tam citò transibit antè quam transeant per tuos humeros flagella plurima, per manus, & pedes clauis crudelissimi, per sanctum caput acutissimæ spinæ.

Considerate etiam vt excitat discipulos suos dormientes dicēs: *Surgite eamus, ecce appropinquabit, qui me tradet.* Sæpè dicere audiuitis lupum ouibus, & agnis in via obuiam ire: at oues & agnos lupo obuiam ire nouum & inauditum est. O agnus Dei, qui tollis peccata mundi, qui sponte lupis occurris, & te illis tradis vt te sanissimi occidant. *Adhuc eo loquente ecce Iudas ad eum accedens dixit: aue Rabbi, & osculatus est eum.* Hoc illud est, quod in mundo fieri solet hodiè, osculum pacis dare, & odium corde continere. O per honorè illius Domini quem omni honore hodiè destitutum videtis, deponite, deponite animos istos simulatos: sed si ignoscitis, non id fiat vt tutius vlciſci possitis. Nolite ad cælestem hunc sponſum Iudæ simulatione accedere. Vbi nos legimus: Apprehendite disciplinam quando irascatur Dominus: legitur in Hebræo, osculamini filium. Quasi diceret, date pacis osculum filio meo, ne pereatis de via iusta. Verum non sit osculum Iudæ, sed cum animo, amore, & charitate pleno. Ex horro vinctum nudis pedibus per viam quandam saxis acutis que quibusdam lapidibus asperrimam, ad urbem duxerunt. Considerate quid tunc pius Iesus sic ductus pateretur. Experientia docuit venationis carnem eò magis teneram esse & delicatam, & idè gustui suauiore, quò magis cum lepus aut ceruus viueret, à canibus agitato vexatusque fuit: ita enim mollior redditur caro, quæ deinde pane inclusa solet esse cõuiuiorum finis. Omnibus fidelibus notum est, vt cælorum Rex in vltima sæculorum ætate carnem suam pretiosissimam panis accidētibus rectam largitus est mundo, quæ vt suauior esset fidelium gustui agitari se, vexari, flagellari voluit. Canes Hebræi fuerunt tãte crude

30 delitatis & sceleris ministri. Iudas canis fuit qui eum vestigans, & odorans cæteris lacerandum tradidit: venationis sylua fuit hortus Gethsemani. Verum vt canes huc illuc anhelantes excurrunt, vt prædam assequantur; ex qua deinde cum iam assequuti sunt, nihil apud eos remanet præter laborem, quia dominorum est præda. Ita infœlices Hebræi qui tot concilijs, tot artificijs, vt diuinam hæc prædam assequerentur, desudauerunt, cursu & labore defatigati, curarum & inuidiæ spinis transixi, vt canes occisa præda, nullam ex ea ceperunt vtilitatem: quia eorum malitia sanctissimæ huius mortis fructibus vti noluit. Qui verò Domini sunt & meritò appellari possunt vt Christiani, qui animi affectibus imperant, hinc nationis fructu & vtilitate fruuntur. In hac via tam aspera æquum est vt Christiani omnes Regem suam comitentur, & ei dicant id, quod quidam dixit David, cum deflens nudis pedibus per eiusdem
31 môtis latera irâ fugeret Absalon: *Viuit Dñs, & viuit Dñs meus Rex, quòd in quocumque loco fueris, Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.* Et vt ibi dicitur, quòd virorum fortium exercitus David in eo labore sequebatur, & quòd omnes flebant voce magna. Ita etiam æquum est, vt fortissimorum hominum exercitu facto regem nostrum nudis pedibus incedentem, sequamur, quandoquidem eius discipuli eò relicto omnes fugerunt. Qua de re eius nomine Iob conquerebatur dicens; *Necessarii quoque mei recesserunt à me; fratres mei præterierunt me sicut torrens, qui raptim transit.* Vt aquæ riuus imbribus tumefactus, qui initio quidem magno impetu fertur, & citò deficit. Iter
32 quis facit æstiuo tẽpore defatigatus, sudore & puluere sordidus lingua hæret palato, iã sitim ferre non potest: se tamen ea spe consolatur nò longè abesse aquæ riuulū, quo se refrigerare possit: illuc verò cū peruenit siccum inuenit, & exhaustum, ex quo quantum animo dolorè capiat, vos ipsi cogitare potestis. Ita dicit Dominus; *vbi refrigeriū & solariū inuenturū me esse existimabam, ibi maior mihi iniuria facta esse videtur.* Non queror de inimicis: inimici enim sunt, de amicis queror. Verū solus remansit, vt solū se redimere significaret. Vt solus creauit, & noluit adesse Angelos, ita solus redimere nos vult, vt illi tantū hoc debeat. Vt Moy sesgratos redderet Hebræos beneficiorūque memores, dixit, dux eorū fuit, & nō erat Deus alienus cū eo. Quasi diceret, solus Deus te ò homo ex Aegypti seruitute liberauit, & idè solus toto corde amandus.
Tom. ij. hhh Ita

2. Reg. 15

Iob. 6.

simile.

Gen. 7.

Deut. 22.

Esai. 63.

Ita hoc loco torcular calcavit solus, diuidi amor nō debet, vni huic totus debetur: solus ipse calcavit, & tot tormentorū generibus calcatus est. Et ideo cogita frater, quid ei debeas, & noli esse ingratus.

Confidera præterea & meditare alapam, qua scelestus ille Pontificis minister faciem illam percussit, in quam desiderant Angeli prospicere. Huic tamen iniuriæ respondisse legitur Dominus, & questus est dicens: *si male loquutus sum &c. si autem bene quid me cedis?* Questus hic esse dicitur ob ingratitudinem, quia ab eo percussus est, cuius auriculam in horto sanauerat. Vel ut significaret dolorem, quem ex malo exemplo capit. Quia iste sua audacia cæteris se ducem præbuit, & multos habuit sectatores, qui idem facere ausi sunt. O quam verè idem fratres nobis dicere potest, *si bene, quid me cedis?* Quam vobis occasionem præbuit Deus, ut eum offendatis? num cælum suis motibus defecit: num suis influentijs sidera? num Sol & Luna lumine? num siue fructibus terra? num piscibus mare? cur eum offenditis? pudeat alapis Deum tam bonum cedere, qui tot beneficia confert. Alapam dedit seruus & consentit Pontifex. O sceleste qui tantum scelus in seruo tuo consentis! In domo Caiphæ accusauerunt eum falsis testibus adhibitis, agnus verò mansuetissimus tacebat, *Ita ut miraretur preses.* Causa autem hæc fuit quia cum nostrum sit caput & loco nostri pateretur in se ipso peccata nostra recipiens, ac si ipse cōmississet; (hoc enim & D Pauli verba significant, pro nobis mortuus est, id est, loco nostri:) ideo cū accusatur, tacet, quia meritò nos accusari nouit, quorum personā tanquā fideiussor sustinet. Quod aiebat Dauid deplorans: *fili mi Absalon quis tribuet, ut ego moriar pro te, id est, loco tui.* Hoc maiori cū affectu aiebat Christus Redemptor noster, ut in a d peccator optatissima illa mortis hora adueniret, in qua pro te moriar. Ideo igitur tacet, quia peccatoris loco patitur, & quia ibi certissimā dixit veritatē: *videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei.* Cæperunt quidā conspuere eū & velare faciem eius &c. O glorie Rex ut te sine gloria video, nullū erit cor, quod tuas passiones cōsideras non frangatur. O Domine meus in faciē tuā tam pulchrā, & tanta veneratione dignam conspui finis? quæ nam hæc patiētia est Deus meus? Regem Balthasar punis, qui templi vasa prophane contrectare ausus est, hos verò impunè faciem tuā conspuere & verberare permittis? omnes tibi insultant, omnes te lædunt, sacerdotes, scribæ, & pōtiffices. O quā verè dici potest illud Esdræ:

Manus

36 Manus etiā principum & magistratuū fuit in transgressione hac. *1. Esdræ. 9*
 O celestis pater omnibus opē fers, tuū verò filiū deseris? accusant iudices Susannā, tu Danielē excitas defensorē. Tuum verò filiū impiē & nefariē accusatū defendit nemo. Audi o pater misericordiarū quid dicat: *Deus venerūt gentes in hereditatem tuā, polluerunt templum sanctum suum. O admirabile tēplum, Spiritus sancti arte fabricatū, ut te sordidatū aspiciolō Patriarcha Iacob, qui dicebas vidi Dñm facie ad faciē, & salva facta est anima mea, quid diceres si Dei faciem nunc conspui, & foedarivideres?* O peccatores deteriores estis quodāmodo vos, & scelestiores illis ipsis tanti sceleris ministris, nā illi ut eū offenderent, sanctissimā eius faciem velabāt; vos verò qui optimè scitis quod omnia nuda & aperta sunt oculis eius, tot tamen scelera in eius conspectu perpetrare non pudet.

37 In huius Pontificis domo negavit Petrus magistrum suum. *Et conuersus Dominus respexit Petrum,* sua infinita bonitate ita ut in corde illi loqueretur. Quam verè potuisset illa dicere, quæ suo filio dixit Iacob. *Et tu Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, & principiam doloris mei, prior in donis, maior in imperio, effusus es sicut aqua. Petre primogenitus meus, in quo discipulorū meorum fortitudinem & constantiam collocaueram, effusus es sicut aqua? ubi tua illa fortitudo? quomodo te superari fuisti? o humana imbecillitas, ut in te confidere non possumus.* Hic tamen Dominus, qui respicit terrā & facit eam tremere, eum respexit, & ad se conuertit. Hoc respicere, nō fuit oculis corporeis, ut notat B. Augustinus: *Quia tunc Dñs erat in superiori prætorio, Petrus verò foris in inferiori cum ministris, quare corde respexit & animo.* *Et ita exiit foras Petrus. Et sicuit amarè.* His oculis respiciat nos diuina maiestas ob suam infinitam bonitatem.

Mane facta. Duxerunt Dñm ad Pilatū tā defatigatū, ut dicat aliqui, Iudā, eò quod itavidisset, facti penituisse, qui retulit triginta argenteos principibus sacerdotū dicēs: *Peccavi tradēs sanguinē iustū.* Cui illi respōderūt: *Quid ad nos? Tu videris.* Ex hoc intelligetis quid nam sit mūdo seruire. Postquā enim quod illi optabāt, effecit, reijcitur his verbis, quid ad nos? seruias o infelix homo mūdo, & diabolo, & videbis præmiū, quod referes. Dices in die mortis tuæ mūdo, nōnē vitā omnē tibi seruiēdo cōsūpsisti? respōdebit, quid ad nos dices diabolo, volūtati tuæ sēper obtemperavi: respōdebit, quid ad

h h h 2 nos

nos? & ita cogita quem tibi Dñm eligas. Præses Pilatus cum intel³⁹
ligeret: *Quòd per inuidiam tradidissent eum, quærebat dimittere eum. Illi
verò clamabant, si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Quot hodiè in
tribunalibus inueniuntur, qui idem dicunt? at quid tibi cū Cæsare,
si veritatem nosti, & vt illa postulat iudicas? ò nos miseros, quo-
rū nullus ferè est, qui suū Cæsarem non habeat, & vt eū sibi amicū
seruet, non crucifigat Deū, cò illorum hominum peruersitas deue-
nit, vt cum diceret illis Pilatus quem vultis dimittā vobis Barab-
bam an Iesum? Barabbā elegerint, eum summæ Dei innocentiae
& bonitati præferentes. Magna exaggeratione dixit Esaias & cū
sceleratis reputatus est. Verum nunc minus reputatur quando qui
dē sceleratos absoluit, eū innocentē condēnant. Exclamat pro-
pheta Hiere. Dei nomine dicēs: obstupescite cæli super hoc, &
portæ eius desolamini vehemēter, dicit Dñs: duo enim mala fecit⁴⁰
populus meus, me dereliquerūt fontē aquæ viuæ, & foderūt sibi
cisternas dissipatas. En hīc reiectus Deus, & eius loco cisterna dis-
sipata electa. Quoties fratres in hoc peccamus, qui propter mūdi
turpitudines Deū relinquimus. O virgo sine equali nata nō ne di-
cebas tu, dilectus meus cādīdus & rubicūdus electus ex millibus?
vni, & vide ab eo omninò mutatū, non electū sed reiectū, & Ba-
rabba ipso viliorē existimatū. O ius quoties deficis, ò veritas & iu-
stitia quoties corrūtit! verè dixit Esaias. Corruit in plateis veri-
tas. Iā nō est veritas in hominibus, quādoquidē veritatē ipsam oc-
cidere volūt. Nō desistebat tamē Pilatus ita vt eum libētissimè di-
miseret. Ideo iussit flagellari existimās si flagellatū vidissent, fa-⁴¹
cilius eos placari posse. Sceleris verò ministri cū eū sruissimè
flagellassent purpurea veste induerūt, sordida & lacera. O summe
sacerdos quæ nā vestis hæc est? Vide Iesum sacerdotē magnū stā-
tē indutum vestibus sordidis, & dixit Dñs ad me: nūquid nō iste
torris est erutus de igne? Hic solus est, & vnicus torris, id est, titio,
qui ab igne liberatus est. Illud stātē sollicitudinē significat, qua pa-
ratus ad opē stat. O diuinus torris è cælo delapsus, vt mūdū amoris
igne incēderes, stetit vt nos sederemus. Notādū autē est nō appel-
lari eo loco ignē sed torrē ignitū. Quo significatur nec purū fuisse
hominē nec purū Deū, sed Deū simul, & hominē. Et hic torris tā-
tū ex generali peccati igne liber euasit, qā ipse tātū natura fuit im-
peccabilis. Hūc igitur diuinū sacerdotē, q cælū syderib⁹, terrā flo-
ribus, plumis aues vestiuit & ornavit, hunc hodiè sordidis vestibus
in-*

⁴² induerunt: & vt maiori esset contēptui spineā capiti coronam im-
posuerunt. Vt feras vestiget venator, per spinas & rubos transit, *simile.*
& vt animam tuam ò Christiane venetur Deus, aspice vt spinis se
vulnerari finit: ita vulneratum ac flagellatum duxerunt eum ad
Caluarium vt crucifigerent, crucis suæ pondere oneratum. Scire
autem debetis à domo Pilati distare Caluarium octingentis se-
ptuaginta duobus passibus, vt intelligatis, quā longus fuit ita-
men si huius laboris cursus. In culmine montis, humi deposita cru-
ce, in ea dulcissimus Iesus brachia supinus extēdit, vt ea clauibus
figerent, dicens: ò diu à me optata crux. Triginta trium annorum
spatio te crux sancta quæsiui, læta me nunc recipe, vt ad te lætus
venio. Tum sanctissimum illud corpus disunxerunt, vt ad fora-
mina, in cruce iam facta manus, pedesq; pertingerent. O Mater af-
⁴³ flicta, ò Martyr incomparabilis, nonne audis vt strident ossa dū è
suis locis dimouentur? vt gemūt mēbra dum vi derorta discerpun-
tur? O malleus crudelis, qui filium & matrem eodem tempore fi-
gis, Cur ex malleo obtuso, factus es gladius acutus, vt figas cla-
uos in malleus es, vt matris cor vulneres mutaris in gladiū. Malleus
& securis nō sunt audita in domo Salomonis. O pater clementis-
sime cur in templo Salomonis hominum manibus factus, nec mal-
leus sonuit nec securis, templum verò à Spiritu sancto fabricatum
malleo finis crudelissimè percuti? O diuine Redemptor qui extē-
sis brachijs nos redimere voluisti, vt quāta magnanimitate nos ex-
pectes significares, si in tuos amplexus velimus accurrere. Quā
verè possumus hīc dicere q ait Esaias. Extēdit manus suas sicut na-
tans ad natandū. Mergebatur mūdus, & proijcit se Christus, vt in
⁴⁴ sanguinis, & lachrymarū pelago natet, vestes suas in carnificū ma-
nu relinquēs: & ita nos è profundo peccati ad gratiæ littus attraxit.
Sustulerunt crucē magno diuini redēptoris dolore, summo illorū
plausu & clamore, qui q tantopere optauerāt, actū iā esse lætabā-
tur. Verūm si eū illi blasphemabant, impiè, & malè dicebant, nos
tanti beneficij memores laudemus, dicētes, Adoramus te Christe,
rex Israel, Princeps Regū, Deus Sabaoth, virtus altissimi, adora-
mus te nostræ redēptionis pretiū pretiosissimū, hostia sancta, ho-
stia odorifera, qui tuo tantū odore æternū patrē inclinasti vt hos-
vermes aspiceret, & filijs iræ placatū reddidisti. Montis culmen
ascēdit pastor, vt suarū ouīū gregē aspiciat per prata pascētē, & in
de sibila edit, & voces quibus illæ admonitæ statim ad pastorē ac-
simile.

currunt. En diuinus pastor Iesus Christus, qui in Caluarij vertice⁴⁵ crucis culmen ascēdit, vt inde suas oues aspiceret: eius igitur sibi-
Ioan. 10. audiamus & voces, si illius oues sumus, quia oues meæ, inquit il-
Cant. 8. le, vocē meā audiunt. Dicamus illi, Qui habitas in hortis amici au-
 scultāt te, fac me audire vocē tuā. O pastor sancte qui stas in horto,
 & rosario isto crucistāquā rosa pulcherrima pēdēs, loquere ad me
 obsecro te antequā ex hac vita discedas. Amici tui sumus, captiui
 amoris tui volūtarij, libenter te audiemus: loquere ò verbū patris,
 diu enim est cum loquutus non es, flagellatus taces, spinis transfi-
 xus siles, condemnatus non respondes, dum crucifigeris mutus:
 loquere igitur nunc ò mūdi magister, & vitæ doctrinam antequā
 moriaris trade. Aperuit Iesus os suū, & tam diuturno silentio vo-
 cibus illis finem imposuit. *Pater ignosce illis, &c.* Cū pro seipso ora-
 uit in horto conditionē apposuit dicens, *si possibile est*, pro inimicis⁴⁶
Psal. 54. absolutè orat, ignosce illis. Quā verè potest hīc dici illud Psalmi.
 Molliti sunt sermones eius, idest Christi, super oleum, idest, su-
 per omnem misericordiam. Et ipsi, idest, sermones Christi sunt ia-
 cula. O oues sanctæ sequimini pastore istū, vt diuinis his sagitis
 corda vestra vulnerata remaneant. Impletū est hīc quod dixit D.
Rom. 5. Paulus. Vbi abūdauit delictū superabūdauit, & gratia. Cū ma-
 gis eum offendebant, maiorē illis gratiam & misericordiam ostē-
 debat. *Sol obscuratus est.* Origenes ait pie credi posse q̄ priuilegio il-
 lo quo fruebantur Hebræi in terra Ægypti (quia vt refertur, vbi-
 cunq; habitabant filij Israel erat lux, vbi autem Ægyptij erant te-
 nebræ) fruerentur etiam in monte Caluario fideles, ita vt sanctissi-
 mū Christi corpus in cruce videre possent, ac si nō essent tenebræ.⁴⁷
Bernar. Idē sentit S. Bernardus, & Doctor Seraphicus D. Bonauētura: &
Bonauch. hoc aliquo modo innocentissimi agni animam magis torquebat:
Luc. 23. quia ex illis verbis Lucæ: stabant autē omnes noti eius à longē, no-
 tant aliqui nē vllū in sua passione deesset ignominiaē genus, quia
 plus affligunt, & torquent iniuriaē cum noti & amici adsunt.
2. Reg. 1. Et velum templi scissum est. Cū audiret Dauid Saulis, Ionathæ &
 aliorū nobilium mortem, scidit vestimenta sua: ita æternus pater
 indignissimam filij sui mortem videns, scindi templi velū voluit;
 quod propiciatorij quasi vestis erat, vbi Dei maiestas repræsentata
 batur. Hoc enim in Deo erat scindere vestimenta sua scindamus
 nos corda nostra cum pectorum nostrorum dolore, quæ huius
 mortis causa fuerunt. Cū expirasset Iesus, quid de eius sanctissi-
 mo

48mo corpore faciendum erat? Redeat flumē ad fontem vbi natum
 est. Redeat sacrum corpus in matris brachia vbi nutritum fuit.
 Fructus maturos, qui ex alta arbore pendent, assequi non potes, *Simile.*
 cū verò putridi sunt ipsimet decidunt: ita etiam ventris virginalis
 fructum, dum in cruce penderet benedictæ matri dare nolue-
 runt, putridum verò & mortuum in eius sinum è cruce deiciunt.
 Recipiamus nos quoq; cordiū nostrorū gremio vitā hanc mortuā,
 vt passiones nostras mortificet, animas verò viuificet, hīc gratia,
 postea gloria. Ad quā nos perducatur idē Iesus Mariæ filius. Amē.

Dominica Resurrectionis Dñi.

Maria Magdalene, Maria Iacobi, & Salome, emerunt aromata &c. Marci. 16.

VM Duorum exercituum Duces in campum pu-
 gnaturi, descendunt, multorum hominum mortem
 euitādi causa; quisquis illorū victor exiit magno
 rotius exercitus plausu & lætitia recipi solet: et si eū
 ad pugnam proficiscentem lætis vocibus musicis-
 que instrumentis prosequuti sunt, quid facient cum iam victorē
 excipiunt? Descēdit Iesus Christus Dei filius in huius mundi cā-
 pum cum principe tenebrarū de generis humani libertate pugna-
 turus, quē cū natalis sui die ingrederetur, subito facta est eū An-
 gelo multitudo militiæ cælestis laudantium Deum, & dicentiū:
 2 Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus. Quod situnc
 cū tot passurus veniret, cælestes, beati que spiritus gratulantur,
 & gaudent, quid hodie fecisse credemus, cum principem suum de *Luc. 23*
 suis hostibus viderent gloriosissimè triūphare? quare cū de nata-
 li D. Lucas loqueretur, facta est (inquit) multitudo militiæ cæle-
 stis, nō ait omnes Angelos, sed multos, at in gloriosissimæ Resur-
 rectionis suæ die nullus in cælo remansit Angelus, qui eum non
 adorauerit. Ita æternum patrem iussisse D. Paulus affirmat, di-
 cens: Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ di-
 cit (scilicet Pater æternus) & adorent eum omnes Angeli Dei. *Hebr. 1.*
 Quod magis propriè de resurrectionis, quam de natalis die intel-
 ligi posse videtur, cū dicat; & cum iterum introducit. Primum
 h h h 4 ingres.

ingressus est mundum nascens. Secundò, hodie resurgens, & hoc est iterum. Primò & secundò. De hoc eius admirabili triumpho loquitur Diuus Paulus: Et vos (ait) cum mortui essetis in delictis conuincit Deus cum illo, donans vobis omnia delicta, delens quod aduersus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis; & ipsum tulit de medio affigens illud cruci & expolians principatus & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. O verba admirabilia lætitiæ & consolationis plena, quibus significat Sanctus Apostolus, non modo nos, qui in hoc mundo viuimus, diuinum hunc ducē Iesum Christum quantum in eo fuit à peccati morte & æternæ damnationis obligatione liberasse: hoc enim significat sustulisse chirographum & affixisse cruci, meruisse pro nobis gratiam & gloriam; si eius sanctissimis meritis uti ad nostram salutem volumus; verum etiam superato inferno, quæ ibi erant spolia reportasse. Verbum illum traducere est publicare & palam facere, infamia afficere & alijs tanquam exemplum proponere, ut faciebant Romani qui hostes ante se in triumpho ducebant, qui & victoriam testarentur, & cæteris terrori essent & exemplo. Ita ait Diuus Paulus expolians principatus & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in seipso. Ex quo intelligitur resurrectionem admirabilem fuisse triumphum, in quo spolia & trophies præibant, sancti scilicet, patres qua pompa principum tenebrarum imbecillitatem publica affecit infamia. Aquilæ non satis est præda terrestris, sed pisces etiam in fluuiorum profunditate deprædatur, ita etiam diuina hæc aquila Iesus Christus non vitæ tantum præda contentus, quam tot miraculis & admirabili doctrina peccatores ad se conuertens, collegerrat, in profundum inferni sanctissimas illas animas inde educturus descendit. Hoc significauit propheta Zacharias dicens: tu quoque sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, tu quoque, id est, non solum eos, qui in hoc mundo erant liberare voluisti, sed eos etiam, qui in inferno vincti detinebantur. Et ita de eo dici (ait Doctor quidam) illud Psalmi, Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Loquitur David, generaliter de anima communi omnibus hominibus, communi quidem communitate utilitatis. Inquit enim anima nostra, & hæc anima fuit Christi

Re-

6 Redemptoris nostri quæ nostra fuit, quandoquidem semper in nostram utilitatem occupabatur. Et de hac ait David: Anima nostra sicut passer erepta est. Notate loquendi modum: auis magna & fortis, si incidat in rete, vbi aues aliæ minores irretitæ sint, & illud frangere possit, exit ipsa, & qua exijt mox exeunt aliæ. Ingressa est Redemptoris nostri, anima in infernum tãquam in rete, vbi sanctos illos patres irretitos inuenit, & ita contriuit laqueos, ut qua ipsa exijt, mox ceteræ omnes exire potuerint. Imò & nunc qui in diaboli laqueos incidunt, nisi ipsius Christi virtute exire non possunt, & ita ait Propheta, dicens: Contritus est, & nos liberati sumus. Neque solum de diabolo, sed de morte etiam triumphauit, ut affirmat Propheta Oseas, dicens ipsius Domini nomine: Ero mors tua, ô mors, morsus tuus ero inferne. Quem lo- cum citas Diuus Paulus, tunc (inquit) fiet sermo qui scriptus est, absorpta est mors in victoria, id est, in crucis victoria mors absorpta remansit, quæ antea eos qui eam absorbebant, omnes necabat. Metaphoram sumit Apostolus à veneno quod dari solet ut necet eos, qui illud bibunt: ita dedit diabolus Christo Redemptori nostro mortem bibendam ut occideret, ea verò non occidit Saluatorem, sed occisa & mortua remansit, ac si quis tantæ virtutis esset, ut non modò veneno non occideretur, sed venenum ipsum occideret. De ape dicitur, si mortuum corpus pungat viuere, si verò viuum, cum stimulo illo & aculeo eijcere viscera & mori: itaque mors vitam, id est Christum pungens mortua remansit quod antea non acciderat, quia mortua corpora pungebatur, id est homines peccatores. Et ita Diuus Paulus eam ut vitam contemnit, & irridet, dicens: Vbi est mors victoria tua? vbi est mors stimulus tuus? Videtisne ut metaphorã elegantissimè sumpsit ab ape, quæ cum vulnera reputat mortua remanet. Mortua autem est mors pro eis, qui vniti sunt Christo, amoris vinculo. Nam ut idem ait: Si credimus quod Iesus mortuus est & resurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet eum. Vbi est notandum, quòd illa particula (per) in multis sacræ Scripturæ locis significat (in) id est, qui dormierunt in Iesum, id est, vniti & coniuncti cum Christo, & vnanimes facti cum eo. Ita igitur gloriosissimè triumphans hodierna die sanctissima illa Iesu Christi anima redijt ab inferis corpori suo vniri desiderans. Nam quam iustorum animæ sine corpore beatæ sunt; optant tamen

hhh s sum-

summoperè sua corpora informare. Nulla tamen vnquam id tan-
 toperè optauit vt Redemptoris nostri anima, quia plus illud ama-
 bat. De cæteris corporibus dicitur, corpus quod corrumpitur ag-
 grauatur animam, hoc verò pretiosissimum corpus nunquam ag-
 grauauit animam, neque vlla in re contrarium illi fuit, quia virtu-
 te Spiritus sancti conceptum fuit, & erat diuinitate plenum, &
 ideò plus gloriosissima anima optabat illud informare. Præte-
 rea, quia redemptionis nostræ instrumentum fuit, & tot pro ea
 passum est, quamuis animæ onus duplicatū fuit, nam passa est,
 & compassa. Compassio erat de malis nostræ culpæ, passio erat
 de malis poenæ quam sustinebat, & quanto maior est culpa, quā
 poena, tanto maior est compassio quā passio. Et vt ait Doctor
 Seraphicus, ita de nobis compassa est, vt morte à corpore separari
 voluerit ne nos à Deo peccato separaremur. Corporis onus sim-
 plex fuit, quia in corpore nō fuit compassio, sed passio; at quam-
 uis simplex fuerit, tantum tamē fuit, vt occidere potuerit, & quo-
 niam corpus fuit vna cum anima redemptionis instrumentum,
 ideò illud, vt dixi, informare maximè optabat plusquā aliorū
 animæ solent.

Cū hoc igitur desiderio ad sanctissimum sepulchrum ve-
 nit, omnium patrum exercitu comitante; vbi se se sacro corpori
 infudit, & illud viuificauit, & glorificauit. De aue phœnice refe-
 runt cum naturæ instinctu morti se vicinam præsentit, ex lignis
 quibusdam odoriferis constructo nido, in eo, solem versus, posi-
 tam, alarum motu excitare ignem, quo comburitur, & in cinerē
 conuertitur. Postea in cinere volutari vermiculum, qui mox pul-
 lus factus phœnix euadit: ita etiam sciens Iesus, quia venit hora
 eius vt transeat ex hoc mundo ad patrem, lignum crucis ascen-
 dens expansis brachijs anhelans, suspirans, diuini amoris sui igne
 incensus mortuus est. Tertio verò die gloriosa eius anima in mor-
 tuo corpore apparet, & ita diuina hæc phœnix in cælo & in ter-
 ra vnica & sola resuscitat. Hoc desiderium, quo tenebatur anima
 vniendi se corpori, vna ex causis fuit cur resurrectionem suam ac-
 celerauit. Et præterea ob fidelium solatium, quia ex multis diui-
 næ misericordiæ affectibus vnus esse solet, vt quemadmodū poe-
 nas & supplicia iustitiæ differt, poenitentiam peccatoris expectās,
 ita misericordiæ beneficia accelerare solet. Cū diluuium malos
 punire vellet centum annos expectauit, vt se conuerterēt, & ne-
 mo se

Sap. 9.

D. Bondi.
in. 3.

Ioa. 13.

Gene. 7.

12 mo se conuertit, quamuis viderent Noe tantæ authoritatis & gra-
 uitatis hominem, tanto cum sumptu sibi arcā fabricari: post cen-
 tum annos, septem diebus ante diluuium monuit eos, dicēs: Post
 septem dies pluuiam quadraginta dies, & quamuis potuisset repen-
 tino diluuium terram obruere, paulatim tamen id fieri voluit, qua-
 draginta dierum spatio, vt cum viderent aquas crescere timore sal-
 tem conuerterentur ad poenitentiam. Illi verò semper obstinati
 in sua malitia perseuerare, & montium culmina ascendere, ibi se-
 curos se esse existimantes, donec & ibi aquis obruti sunt. O homi-
 num duritiem, ô Dei misericordiam, quot his etiam temporibus
 expectat Deus, qui vt illi surdos se præbent. Infelices poenas da-
 bunt aliquando, & id tandem intelligent, sed inutiliter. Quem-
 admodum igitur differt Deus supplicia, ita etiam accelerat mise-
 13 ricordias. Pollicitus est Samuel Dei nomine Saul mutaturum se
 eum in virum alterum, & quædā signa dedit. Quæ (inquit) cum
 euenerint mutaberis in virum alterum, sed cum auertisset hume-
 rum suum, vt abiret à Samuele immutauit ei Deus cor, non expe-
 ctauit Dominus, vt signorum tempus adueniret, fortasè quia
 Saul accelerauit cordis dispositionem. Ita beneficium hoc resur-
 rectionis, quod mundo promiserat tertio die ab eius morte datu-
 rum accelerauit, non expectando terminum transigi. O quanta
 cum gloria resuscitauit Dominus redemptionis nostræ signa in
 suo corpore relinquens, vt quædam quasi ora diuina essent, quæ
 in æterni patris conspectu misericordiam peterent: præterea vt
 corporis sui ornamentum essent. Solent enim elegantia causa ve-
 stes incidi, vt quod latet aurum appareat: ita etiam aperta illa vul-
 14 nera in suo corpore remanere voluit, vt inde ineffabilis gloriæ
 splendor, quæ à diuinitatis visione emanabat, erumperet.

Lætitia autem quam cepit Iesus ex mundi redemptione, neq;
 seraphica lingua explicari potest. Accidit ei, quod illi solet acci-
 dere, qui rem aliquam emere vult: nam dum emit magnum sibi
 videtur pretium, quod ei à veditore indicitur; & ita de eo aliquid
 paulatim detrahere vellet: sed postea quā emit, si res est pluri-
 mum ab eo antea optata, & quæ sita, ita ea delectatur, vt quicquid
 in eam insumpsit bene insumptū dicat. Ita etiam cum Christus
 Redemptor noster orabat in horto rationi dicebat sensus, tam sa-
 cra morte nos redimere magnum sibi videre pretium, at postea
 quam nos emit, gaudet in sua gloriosissima resurrectione, cū tot
 videt

1. Reg. 20

simile.

simile.

videt animas meritorum suorum virtute ingredi coelestem glo-
Isai. 60. riam: & ideò verba illa quæ Propheta Esaias dixit de vrbe Hie-
 rusalem, de Christo dici possunt. Scilicet tunc videbis, & afflues,
 & dilatabitur cor tuum quando conuersa fuerit ad te multitudo
 maris, fortitudo gentium venerit tibi, id est, cum videbis gentiliū
 fortitudinem tam eorum, qui in maris insulis habitant, quam eo-
 rum qui in terra, ad fidem tuam conuerti & obedientiam. Sed vt
 gloriosissimus hic triumphus supremo Imperatori Iesu Christo,
 & eis omnibus qui ex eius exercitu sunt lætissimus fuit, ita malis
 summæ tristitiæ & doloris causa. Quare orabat Dauid, dicens:
Psal. 7. Exurge Domine in ira tua, & exaltare in finibus inimicorū meo-
S. Basilii rum. Quæ verba exponens Sanctus Basilius, *Mysterium* (inquit)
 resurrectionis orat Dauid in confusionem dæmonum & malo-
 rum. Sed qui fines sunt isti, de quibus eo loco Dauid? *Diuus Lu-*
Luc. 9. cas id explicat cum ait: Ecce duo viri loquebantur cum illo, & di-
 cebant excessum eius, id est, passionem. Hunc excessum finem
 vocat inimicorum. Quasi hominum malitia vltius procedere
 non posset, quam Deum suum occidere. Et ita vt ait Deus per
Isai. 5. Esaiam: Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non fe-
 ci ei? idem maledicta illa Principum & Phariseorū turba Chri-
 sto Redemptori nostro contrario sensu dicere potest, quid est
 quod potui vltra facere aduersus te, & non feci? in his igitur fini-
 bus in hac passione & morte orat Dauid, vt exaltetur Deus glo-
 riosa sua resurrectione in dæmonum & hostium confusionem.
 Nos verò quandoquidem huius cælestis ducis milites sumus,
 æquum est in hoc gloriosæ resurrectionis suæ die lætari & gra-
 tulari.

17

In sacro Euangelio, quòd hodie nobis proponit Ecclesia refer-
 tur diligentia & cura, qua sanctissimæ illæ mulieres summo ma-
 nè venerunt cum aromatibus, & vnguentis ad monumentum, vt
 vngerent corpus Iesu. Sed verè dici potest meliorum vnguento-
 rum odorem eas excitasse, vt tanto opere ad pium opus festinarēt.
 Quod vt melius intelligatis, notate illa verba quæ sponsa dixit
Cant. 1. sponso suo: Oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ di-
 legerunt te, trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum
Chryso. ho tuorum. Vbi loco, adolescentulæ, in Hebræo est vox significans
Mat. 14. in puellas innuptas & viri expertes. Dicitur enim id nomen ab oc-
Mat. 10. cultando. *Diuus Chrysostomus:* Alma (inquit) si rem sequamur signifi-

18 significat adolescentulam, si etymon, significat quod ita est abdi-
 tū & reconditū, vt nō modo hominū vsibus, sed ne oculis quidē
 pateat. Ex quibus significationibus, scilicet, ex eo quod nomen
 significat, & ex eius impositione, quæ in sacris solet attendi ma-
 ximè in metaphoris, inferri potest hoc nomine duo animarū ge-
 nera intelligi, quæ sagacissimæ sunt, vt Dei odores recipiant, quæ
 sunt omnia diuinæ suæ maiestatis opera, & præcipuè redemptio-
 nis nostræ. Quia quemadmodum non omnia corpora odorē eo-
 dem modo percipiunt, sed alij plus, alij minus, alij enim vel rheu-
 mate, vel eo quòd rudiores cibos comedūt, impediuntur; alij qui
 his rebus carent optimè percipiunt, eadem in animis diuersitas
 est. Alij qui optimo diuinorum operum odore excitati ad eius
 amorem attrahuntur, alij nihil ferè mouentur eò quòd odorē nō
 19 ita percipiunt. Inter has animas, quæ plus odorantur, sunt animæ
 illæ puræ, quæ baptismalem innocentiam conseruarunt: neque
 se mortali peccato macularunt, & hæc per virgines significantur:
 sunt etiam illæ, quæ quamuis postea peccauerunt, pœnitentia ta-
 men ad innocentiam reuocatæ mundi strepitum fugientes, in tu-
 tum aliquem quietum que portum à publicis priuatisque nego-
 tijs semotæ confugerunt: & hæc per mulieres securas, & abditas
 significantur. Hæc igitur duo seruatorum Dei genera voce illa, ado-
 lescentulæ intelliguntur: quia quemadmodum cum puriora, &
 nitidiora sunt specula melius in ijs oris effigies repræsentatur; ita
 hæc animæ, quia puriores sunt, melius Dei odorē percipere pos-
 sunt. Verum cum videt anima diuino amore incensa præstare se
 nō posse quod vult, clamat, trahe me post te. Quia vt *Diuus Pau-*
 20 lus ait: Deus est, qui operatur in vobis, & velle & perficere pro
 bona volūtate. Hic igitur odor, qui ex recenti cælestis sponsi ope-
 rum memoria emanabat: excitauit sanctas mulieres: vt tãta cum
 diligentia & cura festinarent. Si vellemus fratres charissimi cor-
 da nostra affectionum & curarum rheumate purgare, melius re-
 demptionis nostræ operum odorem perciperemus, & maiori cu-
 ra & studio Deo inseruiremus. O sponsus & cœli pulchritudo
 Christus Dei filius trahe nos post te admirabili tua potentia &
 virtute, vt nos inuicem hortantes per amoris tui cursum liberi ex-
 pediti que curramus.

Et dicebat ad inuicem, quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?
 O sanctæ mulieres, si scitis lapidem monumenti vestris viribus
 tolli

Simile.

Philip. 2.

tolli nō posse, cur pergitis ire, & inceptum iter prosequimini? no 21
 lite cum eis disceptare, & rationes quærere, amor enim eas trahit,
 non ratio. Etsi importunè vrgetis, dicent: Si vn gere sacrum cor-
 pus nō licebit sanctum nobis sepulchrum tetigisse sufficet. Se-
 dere ibi licebit & lachrymari, sed tāta erit militum crudelitas &
 immanitas, vt lachrymas etiā sint denegaturi, quibus sancti de-
 functi mortem deplorare possimus? O pius & misericors Domi-
 nus, qui illis, qui te amant, vt te plus ament impedimenta tol-
 lis. Et ita hæ mulieres respicientes: *Viderunt reuolutum lapidem.*
 Vnus ex maioribus erroribus quos in hominum animis seuit dia-
 bolus est, in via virtutis plurima esse impedimēta, & lapides tan-
 ti ponderis, vt humana imbecillitate tolli non possint, vitiorum
 verò viam planam esse & æquam nihil habere asperū, nihil diffi-
 cile. Hinc odium illud virtutis hominibus tam familiare, qui vi- 22
 tia hoc errore decepti amplectuntur, virtutem deserunt. Et ideo
 inter cætera, quæ hīc essent à prædicatoribus sapius inculcanda,
 hoc est si qua se se offerant in virtute impedimenta à Deo reddi
 suauiā & clamare Deum cum Ecclesiastico: Via peccantium cō-
 plantata est lapidibus, & post hæc inferi, & tenebræ & pœna. O
 infœlices eos, qui iter hoc tam asperum elegerunt, labore & dif-
 ficultate plenum! Et cum Deo summa cum spiritus suauitate ser-
 uire possent, malunt diabolo tantò cum labore seruire. Et ita di-
 xit Moyses populo illi idololatræ, quia noluit seruire Deo tuo
 in gaudio cordisque lætitia seruias inimico, qui ponet iugum fer-
 reum super ceruicem tuam. Quomodo hæc verba audientes non
 confundimur, quibus iustorum gaudium significatur, & multa
 animæ & corporis infortunia? in quæ mali solent incurrere, qui 23
 Deo parere & seruire recusant: quod omne vocat Moyses iugū
 ferreum super ceruicem tuam.

Neque solum inuenerunt mulieres istæ lapidem reuolutū, sed
 Angelum qui lætissimum resurrectionis nuntium dedit, dicens:
Nolite expauescere: Iesum quæritis Nazarenū crucifixū, surrexit, nō est hīc.
 Qui Iesum non quærunt, sed semetipfos, illi meritò expauescere
 possunt: vos autem qui Iesum quæritis, nolite expauescere. Eū,
 qui crucifixus est & mortuus, resurrexisse ait. Et ideo tu pecca-
 tor nunquam spiritualiter resuscitas, quia nunquam carnem tuā
 crucifigis. Impossibile est resuscitare gloriæ vita, nisi prius gratiæ
 vita resuscites. Quia vt Diuus Ioannes ait: Beati mortui, qui in
 Domino

24 Domino moriuntur. Nam qui in suis vitijs viuunt, si tunc adue-
 nit mors, non moriuntur in Domino: & ideo dixit, beati mortui,
 quia isti sunt qui in Domino moriuntur. Quæ cum ita sint vt re-
 suscitemus cum Domino in gloria, resuscitare prius debemus in
 gratia, & vt resuscitemus in gratia, carnem prius crucifigere de-
 bemus, & suas concupiscentias. *Apoc. 14.*

Dixit præterea Angelus: *Ite, dicite discipulis eius, &c.* Et Diuus
 Matthæus refert dixisse: citò eūtes dicite discipulis eius, quia sur-
 rexit: iubens eas festinare, & tam lætos discipulis nuntios asferre, *Mat. 28.*
 ostendit quanto perè hoc illi egerent solatio, & quanti momenti
 sit hic resurrectionis articulus. Ita Diu⁹ Paulus aiebat, hoc eis pri-
 mum prædicasse eò quòd præcipuum sit religionis nostræ my-
 sterium, scilicet, quemadmodum Iesus Christus mortuus est, vt *1. Cor. 15.*

25 Scriptura prædixerat, & tertia die resurrexit. Et vt hoc illis potis-
 simum persuaderet prædicasse, notum (inquit) vobis facio fratres
 Euangelium, quod prædicauit vobis, quod & accepistis, in quo
 statis, per quod & saluamini, qua ratione prædicauerim vobis, si
 tenetis nisi frustra credidistis; tradidi enim vobis in primis, quod
 & accepi; quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris se-
 cundum scripturas, & quia resurrexit tertia die secundum scri-
 pturas. Et postea multos affert testes, qui hoc viderunt. Ait Apo-
 stolus, quod accepistis, vt bonam, quam illi in cordibus habebāt,
 dispositionem significaret, cum Euangelium audierunt, & Dei
 simul auxilium quo crediderunt. Quia huius mysterij fides ma-
 gnum est Dei donū. Et ita dicitur quædam mulier nomine Ly-
 dia purpuraria ciuitatis Thyatirenorū, colens Deum audiuit, cu- *Acto. 16.*

26 ius Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo.
 En in hac muliere duo illa videtis, cordis dispositionē, quia erat
 colens Deū, & auxiliū Dei quia aperuit cor eius. Perseuerantiā
 præterea declarat Apostolus necessariā dicens: In quo statis, quia *2. Tim. 2.*
 vt idem Paulus ait, certamen vocat legitimum, quod perseueran-
 ter sit vsque in finē, esse etum mox declarat Euangelij dicens, per
 quod saluamur: Notum quoque vobis facio, qua ratione prædica-
 uerim vobis, id est, qua intentione, scilicet, vt illuminarem vos in
 diuinorum mysteriorum cognitione, & diuini amoris igne incen-
 derem, non temporalis alicuius lucri gratia. Ex quo infertur præ-
 dicatores Euangelicos puros esse debere, qui Dei tantum glo-
 riam & salutem animarum, tanquam finem sibi in prædicatione
 proponant,

proponant (ait) si tenetis. Quia ille qui memoria sua non tenet im-²⁷pressum Euangelij finem, quomodo viuet secundum Euangelium? quemadmodum qui non intelligit, cur ei datus sit intellectus, & voluntas, viuet vt brutum, & ideo ait, nisi frustra credidistis. Magna est Diui Pauli exaggeratio, id est, ille qui non aduertit cur Euangelium predicetur, frustra credit. Res profecto admiratione digna, & ratione carere videtur. Quia rusticus quamuis id non aduertat, neque cogitet, credit & operatur, & Sanctæ Ecclesiæ subiectus est, & fides ornat intellectum; & ad bonum virtutemque dirigit, ergo non est frustra. Profunde eo loco loqui Diuum Paulum dico, vt à diuino spiritu edoctum, quia is, qui per fidem non assequitur id, cuius causa est fides data, vt, scilicet, cognoscamus & amemus Deum, frustra eam accipit. Item datur fides ad animæ puritatem consequendam, ergo qui hanc puritatem fide non assequitur, frustra credit. Item fides datur vt sit in mente tanquam æternæ vitæ seminarium, vt Ioannes ait: Qui credit in filium Dei habet vitam æternam, scilicet in semine: ergo qui hoc non assequitur, frustra credit. Item datur fides vt speculum, in quo se homo intueatur, qualis esse debeat, qui eo non vititur, frustra credit. O quam dolendum & deplorandum est, beneficium tam singulare, quod à Deo accepimus in nostram condemnationem mutari. Perseuerantiam & amorem liberalissimi huius Dei, qui vt postea quam diuinum hoc huius lucis donum largitus est, & hanc mysteriorum suorum cognitionem, curemus summa cum diligentia ne frustra accepisse dicamur hoc prefertim tempore, quo sanctissimæ resurrectionis memoria celebratur, in qua totius quasi prædicationis Euangelicæ summam ²⁹ contineri Diuus Paulus ait, quia vt de ea hic ageret, dixit, quæ ratione prædicauerim vobis. Hac consideratione augebitur spes post gratiæ vitam, aliquando nos esse resuscitatuos per gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius,

Amen.

Feria.

1 Feria. II. in Resurrectione Domini.

Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die, &c. Luc. 24.

LOVENS sponsa de sponso, sub umbra (inquit) illius ^{Cant. 2.} quem desiderabam fedi & fructus eius dulces gutturi meo. Duo hic animaduertenda sunt quibus solet Deus suis fauere. Vnum est protectio & umbra, qua, vt pius pater eos tuetur ac protegit. Alterum fructuum suauitas, qua eos reficit ac recreat. Ideo plurimum solent iusti sub hac umbra sedere, & hac fructuum suauitate frui. Nam vt ait Ecclesiasticus: Vinum & musica lætificant cor, & super vtrumque dilectio sapientiæ. Vnde pro eo quod nos legimus: ^{Eccle. 40.} Quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus. ^{Psal. 35.} Diuus Hieronymus ex Hebræo vertit: Quam speciosa misericordia tua Deus, & filij Adam, in umbra alarum tuarum sperabunt; inebriabuntur de pinguedine domus tuæ, & torrete deliciarum tuarum potabis eos, o verba admirabilia, o admirabilia beneficia, quæ à Deo iusti accipiunt? quam verè hinc Dauid misericordiam Dei speciosam appellat. Voces illæ inebriabuntur, & de torrente deliciarum tuarum infinitam Dei in suos liberalitatem ostendunt. Hæc paterna cura, quam Deus iustorum habet, summam in eorum animis lætitiæ causat. Et id significauit Dauid, cum ait: ^{Psal. 4.} Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti lætitiæ in corde meo. Vbi Diuus Hieronymus ex Hebræo vertit: ^{Hiero.} Leua super nos lumen vultus tui Domine. Dedisti lætitiæ in corde meo, id est, sparge super nos fauoristui lucem, respice nos misericordiz oculis: hoc enim est quo nunc lætamur. Lætentur alij bonorum temporalium copia, quia à fructu frumenti, vini & olei multiplicati sunt. Ego verò in pace in idipsum dormiam & requiescam. En pax & tranquillitas, quæ sub umbra sponsi inuenitur. Si in harum rerum meditatione aliquam noctis partem insumeremus, vt alij totam ludendo & Deum varijs peccatorum generibus offendendo insumunt, quantum animæ nostræ proficerent? Vnde factum existimatis vt dies festi suas habeant vigilias, quarum nomen tantum apud nos remansit, nisi quod in nascentis Ecclesiæ principio fideles omnes noctes, quæ dies festos præcedebant, orantes vigilabant. Hodie verò

Tom. ij.

iii.

huius

huiusmodi noctibus maiora & grauiora mala fieri solent. Quot 4
 vestrum obsecro, qui hic adestis præteritas noctes sacratissimæ re-
 surrectionis mysteria meditando vigilastis? beneficia quæ hodie
 in suos discipulos confert? gaudium & solatium, quo eorum ani-
 mos passionis mœrore affectos solatur? plurimos vestrum nihil
 de his rebus cogitasse existimo, quod dignum profectò lachry-
 mis est. Hæc omnia, quæ hic sponsa de sponso dixit in seipsis Do-
 mini discipuli experti sunt, & hi duo potissimum, de quibus agit
 sacrum Euangelium, quibus ille præcipua quadam ratione curâ,
 quam suorum habere solet, ostendit; & diuino lucis suæ splendo-
 re illuminauit. Nam dum fabularentur, & secum quærerent, ipse
 Iesus: *Appropinquans ibat cum illis: oculi autem illorum tenebantur ne
 eum agnoscerent.* Sed quæro ô Domine, si loci te illis itineris præ-
 bes cur non statim te manifestas, quis sis, vt statim te frui inci- 5
 piant? volebat nimirum sacræ Scripturæ mysteria illis interpre-
 tari. Quod si se statim illis manifestasset voluptas, quam ex eo
 percepissent, attentioni fuisset impedimento. Ergo in maiorem
 illorum vtilitatem tenebantur oculi eorum ne eum agnoscerent.
 Ita sæpè Deus facere solet, cum seruis suis, vt tunc maximè ad sit,
 cum maximè videtur abesse. Iob querebatur à Deo se esse de-
 sertum, dicens: Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me ini-
 micum tuum? cur à me tanquam inimico discedis? & hoc dum co-
 gitabat Iob, tunc maximè illi aderat Deus, quando quidem in tot
 tantisque infortunijs tantam illi patientiam & constantiam de-
 dit. Quia si, vt ait Diuus Paulus: Nemo potest dicere, Dominus
 Iesus nisi in Spiritu sancto, quomodo potuisset, ille sanctissimus 6
 vir inter ærumnas suas dicere: Dominus dedit, Dominus abstu-
 lit, sit nomē Domini benedictum, nisi illi Dominus adfuisset? &
 hic est eorum verborum sensus. Deus Deus meus respice in me,
 quare me dereliquisti? longè à salute mea verba delictorum meo-
 rum, Deus meus clamabo per diem & non exaudies, & nocte &
 non ad insipientiam mihi. Sine vt alij verterunt, & non est silen-
 tium mihi. Et in fine eiusdem Psalmi: Timeat, inquit, eum omne
 semen Israel, quoniam non spreuit neque despexit deprecationē
 pauperis, neque auertit faciē suam à me, & dum clamarem ad eū
 exaudiuit me. Quo in loco videtis dici Deum non audire, & audi-
 re: adesse, & abesse. Quo significatur sæpè cū iustus cogitat Deū
 non audire & abesse, tunc audire maximè & adesse. Noluit præ-
 terea

Iob. 13.

1. Cor. 12.

Iob. 1.

Psal. 21.

7 terea Dominus à discipulis suis agnosci, vt ostenderet quantum
 possit spiritualis conuersatio, qua anima cum Deo per fidē & sa-
 crorum mysteriorū contemplationē conuersatur, quæ non solū
 corporalis conuersationis defectum compensare potest, sed ma-
 ioris interdum est vtilitatis: ita vt plus fortassè aliquomodo his di-
 scipulis vtile fuerit hoc, quod ea die interiùs docuit Dominus, sa-
 cram illis Scripturā interpretādo, quàm corporalis tot annorum
 conuersatio. Et ideò qui dicere solent, ô si nati eo tempore esse-
 mus cum vixit inter nos Christus, si eū videre & cum eo conuer-
 sari licuisset, ô nos beatos, ô nos fœlices. Curiositate potius quàm
 amore ducti, hæc illi dicere mihi videtur, quia qui cū Iesu Chri-
 sto Dei filio non conuersatur eo modo quo nos cū eo in hac vita
 voluit conuersari, plus isto hic velle & optare in terris videant, an
 8 sit amoris affectus nec ne. D. Ioannes Baptista, quāuis cōtempo-
 raneus Christi fuerit, tamen ante baptisma cū eo conuersatus nō
 est, & vna ex causis est, quia voluit Dñs ostendere, ita eum iusto-
 rum animis interiori conuersatione cōmunicare, vt quāuis ea vo-
 luptate careant, quam oculis ex eius corpore perciperent, eiusdē
 tamen corporis fructu non carere. Hæc etiam vna ex causis fuit,
 cur noluit Christus Redemptor noster mittere Spiritum san-
 ctum, antequam ad cælos ascenderet, neque discipulis suis myste-
 riorum suorum perfectam cognitionem dare voluit, nisi per Spi-
 ritum sanctum, vt ostēderet opus hoc Spiritus sancti potius opus
 esse interiùs, quàm præsentis suæ corporalis exterioris. Et ideò
 dicebat David: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus *psal. 84.*
 quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos.
 9 & in eos qui conuertuntur ad cor. Loquetur in me, id est, intra
 me, vt Diuus Augustinus exponit. Quasi dicat, colligam me in *Augusti.*
 me ipsam & audiam cum loquetur ad cor, quoniam loquetur pa-
 cem. Loqui pacem est phrasis Hebraica, & significat omniū bo-
 norum abundantiam polliceri. Et hanc (ait) David eo loco sanctis
 polliceri ijs præfertim, qui conuertuntur ad cor, qui extra se non
 vagantur, sed apud se manent: & ita cæli influentias recipiunt.
 Tantæ virtutis & efficacis est interior hæc & spiritalis animæ
 cum Deo conuersatio, vt Diuus Paulus quardā de ea dixerit, quæ *2. Cor. 3.*
 firmiter considerentur admirationem pariunt, nam cum de Moy-
 se eo loco ageret, qui eo quod quadraginta dies in monte Sina *Exod. 34.*
 cum Deo steterat, tantam ex consortio sermonis Dei lucem acce-
 perat,

re. Ea Diui Pauli verba notare vos plurimum vellem, quæ ad hanc rem plurimū faciunt. An ignoratis fratres, quia quicumq; baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? consepulti enim sumus cum illo baptismo in morte, vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriā patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. O verba diuina, quis ea semper in corde haberet impressa, vt per ea intelligeremus, quantū quisq; debeat in bono perseverare! Sed pro eorum intelligentia debetis aduertere, Christi Redēptoris nostri mortem præstantissimū fuisse baptismum, quo ipsum caput, scilicet Christus baptizatus est, & nos omnes qui mēbra sumus, ibi peccata nostra sunt abluta, & cū eo mortua & sepulta, vt nō solum iterū non peccemus: sed vt in resurrectionis mysteriū, & imitationē ambulemus in nouitate vitæ. Efficax omnino ratio, vt nunquā ad peccata redeas. Verū est etiam no-
 tandū, quod quoniā eius mors baptismum vocatur, quod lauato-
 riū significat, ergo aliquid lauit in Christo, qui caput fuit, aliquid in nobis, qui membra sumus? quid lauare in Christo poterat, qui purissimus erat? quamuis careret culpa, culpæ effectibus non caruisse dico, qui suat pœnalitas, & passibilitas, & mortalitas, quibus omnibus morte lotus, & purificatus est. Et ita idem Paulus ait. Videmus Iesum propter passionem mortis gloria coronatū, illa autem mors applicatur nobis, vt lauatorium per diuina sacramenta, vt ait Ioannes. Dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Ait igitur Apostolus, an ignoratis fratres, id est, ignorare non debetis (esset enim ignorantia maxime reprehendenda) quod quicumq; baptizati sumus in Christo Iesu, id est, in baptismo instituto à Christo, in morte ipsius baptizati sumus. Nā ex eius morte virtutē accepit baptismus, consepulti sumus cū illo, id est peccata nostra in baptismo deleta & occisa sunt. Vt quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriā patris, id est, ad gloriā patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus, vbi ambulare significat progredi sine intermissione in virtute: vt ait Dauid: Beati immaculati in via, qui ambulāt in lege Dñi, & hoc omne esse etiā debet in gloriam patris: vt vita nostra, & opera perfectiora sint, si habeāt perfectiorē finem. Sed quæro, cur D. Paulus nobis tāquā exemplū proponit Christi Redēptoris nostri vitā post resurrectionem? satis esse videretur, si mortalē vitam qualis ante resurrectionem fuit proponeret. Eam proposuisse dico, quia vita
 illa

Rom. 6.

Hebr. 2.

Apoc. 1.

Psal. 118.

19 illa gloriosa mortem non habuit, vt ita moneret, sic nos perseverare in virtute debere, vt ad peccati mortem nunquam redeamus. Cū ait, in nouitate vitæ significat in omnibus debere innouari vitā, in cogitationibus, in verbis, & in operibus. Corroboret nos, & confirmet Deus, vt ita fiat. Elaborauit plurimos dies pictor in depingenda imagine, quam qui vident, stupent ob artis præstantiam, si ei qui prior se illi offert quocunq; precio venderet, non ineptus esset? quid nam fuit obsecro audire sermones, cōfiteri peccata sua, ieiunare, orare, nisi Iesum Christū in cordibus vestris depingere? Si nunc post Pascha animæ vestræ pulchritudinem, quacunq; occasione venditis, nonne summa stultitia est? Nolite eam fratres charissimi vendere, nisi iusto valore & pretio, quod ipsemet Deus est, qui se tradidit pro illa.

Simile.

Quibus ille dixit, quæ? & dixerunt de Iesu Nazareno. Et inter alia, quæ
 20 hic responderunt, ea verba fuerunt infidelitatis plena. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. O corda modicæ fidei, si dixit, quod tertia die resurget, terminus adhuc transactus non est, cur non speratis, quod promissit præstaturum esse? similes hi mihi videntur Hebræis, qui Moysem non rediturum existimabant, & idolum sibi fecerunt, quod summa Dei sui iniuria adorabant. O quot hodie sunt qui statim desperant, si paululum immoratur Deus, nec statim ab ijs vocatus accurrit! Existimat virgo nullum iam sibi reliquum matrimonium, quia propter Dei sui que oblita carni & mūdo seruire statuit, idē de alijs pluribus dici potest. At non ita sit fratres, audite quid Isaias dicat. Qui crediderit (inquit) non festinet, qui verē credit Deum promissis stare, & fauoris sui
 21 auxilium sibi daturum sperat, ne putet, statim eū affuturū, sed expectet & magna cum fiducia, quæ magnā habet apud Deum remunerationem, vt D. Paulus affirmat, dicens. Nolite amittere cōfidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Quā seuerē reprehendebat sancta Iudith Bethulie homines, qui diuini auxilij expectatione defatigati terminum Deo præscripserāt: ita vt si intra quinq; dies nō succurrisset sese Holopherni dedere vel-
 lent. Illavero, & qui estis vos (inquit) qui tentatis Dominū? non est iste sermo, qui misericordiā prouocet, sed potius qui iram excitet. Posuistis vos tēpus miserationis Domini, & in arbitriū vestrū diē constituistis ei. Magnum profectō scelus est christianum de ditione cogitare, & Sathanæ se tradere velle, quia Deus statim

Exo. 22.

Isai. 28.

Hebr. 10.

Iudith. 8.

acipse vult non accurrit. Qui verè Deum amat ita in eo confidit, 22
 vt quãuis quod sibi ab eo promissum est sexcentis videat difficul-
 tibus impedire, nunquam tamen desperat. Patet hoc in David
 cui cum promississet Deus Regem futurum Israel, quanuis eum
 I. Reg. 21 Rex persequeretur, exulè à patria, & singulis momētis de vita pe-
 riclitaretur: tūc cum se maxime afflictum, & oppressum videbat,
 tunc maxima spe erigebatur, quæ præstaturum esse Deum, quod
 promiserat sperabat. Et si qui id negabāt eos mendaces appella-
 bat. Et ita de sua spe dixit: Credidi propter quod loquutus sum:
 Psal. 115. ego autē humiliatus sum nimis, ego dixi in excessu meo omnis
 homo mendax, id est, cum exulè me, & eiectum maximè videbā
 (hoc enim est in excessu meo) tunc ijs qui de me, & meis rebus
 actum esse existimabant, dicebam: Omnis homo mēdax, eos om-
 nes mendaces esse putabam. Domine omnes mēdaces sunt, tu ve- 23
 rus & verax Deus, promissa tua certissima, quanuis nunc me op-
 pressum, & humiliatum video. Hac eadem fiducia, dicebat: Do-
 minus retribuet pro me, Domine misericordia tua in seculū, ope-
 ra manuum tuarū nē despicias. Vbi in Hebræo est, Dominus ope-
 ratur pro me. Considerate patientiam qua tunc Christus redē-
 ptor noster verba hæc infidelitatis audiebat. Ex quo discant con-
 fessores confitentium peccata patienter audire: reprehensio enim
 & obiurgatio in posteriorem locum differenda si necessaria vide-
 bitur: vt diuinus magister hīc fecit, qui cum hos discipulos audiui-
 set, *ostulti (inquit) & tardicorde ad credendum, &c. Nanne oportuit Chri-*
stum pati, & ita intrare in gloriam suam. Quare Domine, quare oportuit?
 Nonnè aliter redimi à te poterat mundus cum Deus sis tam
 potens? Poterat quidem sed in Dei operibus, non tā quod potest 24
 spectandū est, quàm quod plus nobis conuenit. Hoc autem nobis
 conuenientius fuit. Quod vt intelligatis aduertere debetis, quod
 Christus redēptor noster nō solū venit in mūdū, vt nos redimeret,
 sed vt nos per virtutis viā ad cæli gloriam duceret. Vt optime D.
 Paulus declarat dicens: Apparuit gratia Dei, & Saluatoris nostri
 Tit. 2. omnibus hominibus erudiēs nos, vt abnegantes impietatē, & se-
 cularia desideria sobriè & iustè & piè viuamus in hoc seculo expe-
 ctantes beatam spem, & aduentū gloriæ magni Dei, & saluatoris
 nostri Iesu Christi. Quare cum in omni virtute plurimum diffi-
 cultatis sit, quodnam mediū esse poterat maioris efficaciz, vt ad
 laborem virtutis incitaremur, quàm nostra causa Christum in cru-
 ce

25 ce mortis pati genus crudelissimum? Si ignoscere inimicis debes
 iniurias, si demittere te, & humiliare, si opestuas pauperibus distri-
 buere, vndè hæc discere melius potes, quàm si ad hoc admirabile
 crucis spectaculum oculos conuertas? Dixit summa veritas: cum Luc. 8.
 de iustis loqueretur: Quod fructum afferūt in patientia. Quemad-
 modum ad humanam vitam alēdam panis est necessarius, vt vnā
 cum cæteris cibis comedatur ita ad Spiritualem vitam alēdā pa-
 tientia necessaria est, quæ cæterorum omnium virtutum socia sit
 & comes. Si comeditis carnem, pisces, fructus, herbas, quicquid tā
 dem comeditis panis necessarius est. Si ieiunatis, si datis eleemosy
 nam quodcunq̃ue opus spirituale fiat, patientia necessaria est, vt
 quod fit rectè fiat. Quod igitur patientiæ exemplū illustrius, quā
 Christus cruci fixus? Sed heu nos miseri si tanto beneficio vti nesci-
 mus! Nolite obsecro fratres charissimi, vt hæc Dei artificia ad salu-
 26 tem nostram excogitata, vobis inutilia sint. Pœnas enim aliquan-
 dō dabitur summis æternisq̃ue supplicijs.

Et incipiens à Moysè, id est, a libris Moysi. O immensa Dei bonitas,
 qui duobus pauperibus tot declarare mysteria dignatus est! hodiè
 verò nisi prædicator plurimos habet auditores, eosq̃; nobiles, præ-
 dicare rem putet indignam. Plurimos ad eam rem scripturæ locos
 adduxit, & explanauit: sed interiori præterea luce mētem illustra-
 bat. Itavt qui exterius docebat, interius illuminaret, quia lux erat,
 & magister. Ex fortioribus locis quos in scriptura inuenimus illi
 sunt. Quoniam nō derelinques animam meam in inferno, nec da-
 bis sanctū tuū videre corruptionē. Ego dormiui, & soporatus sum
 & surrexi, quia Dominus suscepit me. Exurge gloria mea, exur-
 27 ge psalterium & cithara. Vbi non solūm & resurrectio, sed & re-
 surrectionis tempus his verbis exurgam diluculò. Aduersum me
 susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mi-
 hi: verbum iniquum cōstituerūt aduersum me, nunquid qui dor-
 mit, non adijciat vt resurgat? etenim homo pacis meæ, qui edebat
 panes meos magnificauit super me supplantationem. Tu autem
 Domine miserere mei, & resuscita me, & retribuam eis. Quid cla-
 rius? postremis his verbis similia sunt illa Michæ. Nè læteris ini-
 mica mea super me, quia cecidi, cōsurgam cum se Jero in tenebris:
 Dominus lux mea est. His & pluribus alijs testimonijs Dominū
 mortem, & resurrectionem suam probasse constat.

Et coegerunt illum dicentes, mane nobiscum quoniā aduersus est. Quia
 pete-

peregrinum, quem non nouerant, inuitant & rogant, vt maneat: il²⁸
 luminati sunt, & quisnam esset, paulò post cognouerunt. Ideò no-
 tat D. Ambrosius, bona opera cordis esse dispositionem, qua dig-
 num fit illuminari à Deo. Et ita Ecclesiasticus ait: Qui timetis Do-
 minum diligite illum, & illuminabuntur corda vestra. Et Prophe-
 ta Oseas, cum dixisset: Seminate vobis in iustitia, addidit paulò
 post, tempus autem requirendi Dominum, cum venerit, qui doce-
 bit vos iustitiam. Tempus enim magis idoneum, vt Dei præcepta
 percipere possimus est, cū opera misericordiæ fecimus. Est enim
 quasi terra ante quā semines colere, & innouare. Et ideò dixit
 eodem loco Propheta, innouate vobis nouale. D. August. hunc lo-
 cum Lucæ exponens, tene, inquit, hospitem, si vis agnoscere Sal-
 uatorem: quod enim discipulis sustulerat infidelitas reddidit ho-
 spitalitas. Misericordiæ igitur fratres simus amatores, neq; satis vo-
 bis sit, pauperes quocunq; modo inuitare, vt hospites nostri sint
 sed omni charitate cogamus, existimantes quemcunq; illorum
 recipiamus, ipsummet cælorum imperatorem Iesum Christum
 Dei filium recipere. Ipsamet charitas hoc quadragesimale opus
 ad animarum vtilitatem in lucem edere coegit, & ad reliquos to-
 tius anni sermones conficiendos inuitat: ex tanto labore, meis qui-
 de viribus impari solū vestris orationibus adiuuari mihi, exopto
 & spero, quibus auxilium diuinum Deum Optimum Maximum
 collaturum mihi confido, cuius nobis opitulante gratia foe-
 licissimè omnia euenient, quam ad vsq; vitæ fi-
 nem conseruare curemus, vt inde glo-
 riam sempiternam possimus
 adipisci. Amen.

FINIS.

SALMANTICÆ,
 Excudebat Ioannes Ferdinandus.
 M. D. LXXXIII.

I N D E X A V T H O.

ritatum sacrae Scripturae, quae sparsim
in hoc opere ab auctore explicantur,
secundum ordinem librorum
veteris, ac noui testa-
menti.

Ex Genesi.

BENEDIXIT
illis Deus & ait,
crescite & multi-
plicamini, &c.
parte. 4. pagina.
116. numero. 21.
2 Posuit hominem
in paradiso voluptatis ut operaretur
& custodiret illum. p. 4. pag. 9. n. 27.
Tulit ergo Deus hominem & posuit illum in
paradiso voluptatis. &c. p. 1. pag. 331.
num. 12.
3 Audiuit Adam vocem domini Dei
deambulatis in paradiso, ad auram post
meridiem. p. 2. pag. 343. num. 2.
Cur precepit vobis Deus ne comederetis
ex omni ligno paradisi. p. 2. pa. 80. nu.
3. & par. 1. pag. 16. num. 19.
Terram comedes omnibus diebus vitae tuae.
par. 4. pag. 136. num. 27.

Pulvis es & in pulverem. &c. p. 3. pa. 41.
num. 9.
4 *Maledicta terra in opere tuo.* p. 4. pa.
60. num. 21.
Iste cepit inuocare nomen domini. par. 4.
pag. 16. num. 6.
6 *Poenitet me fecisse hominem.* par. 3. pa.
570. num. 19.
Videntes filij Dei filias hominum quod es-
sent pulchrae. par. 1. pag. 54. num. 4.
Gigantes erant super terram. par. 4. pag.
137. num. 3.
7 *Clausit Deus ostium arcae foris.* p. 3. pag.
147. num. 11.
Rupti sunt omnes fontes abyssi. &c. pa. 2.
pag. 391. num. 20.
9 *Arcum meum ponam in nubibus,* &
erit signum foederis inter me & inter
terram. par. 1. pag. 395. num. 23.
Maledictus Chanaan seruus seruorum, &c.
par. 7. pag. 292. num. 16. & par. 1. pa.
39. num. 9.
12 *Abraham tulit secum animas, quas*
13 *fecit*

INDEX.

- fecerat in Haran.* p. 3. pag. 72. num. 5.
- 18 *Loquar ad Dominum meum cum sim pulvis & cinis.* p. 3. pag. 384. nu. 34.
- 19 *Conuersa est uxor Loth, in statuam salis.* p. 1. pag. 425. num. 25.
- Visus est eis quasi ludens loqui.* par. 1. pag. 14. num. 13.
- 21 *Cum uidisset Sara filium Agar ludentem cum filio suo dixit ad Abraham eijce ancillam, & filium eius.* p. 1. pag. 82. num. 6.
- 22 *Abraham de nocte consurgens frauit asinum suum.* p. 3. pag. 528. num. 19.
- Nunc cognoui quod timeas dominum.* p. 2. pag. 45. num. 6.
- 25 *Maior seruiet minori.* par. 4. pag. 63. num. 31.
- 30 *Tu nosti seruitutem qua seruiui, iustum estigitur ut aliquando pronideam domui meae.* p. 2. pag. 5. num. 14.
- 31 *Video faciem patris vestri quod nō sit erga me.* &c. p. 3. pag. 6. num. 19.
- 33 *Nosti domine mi quod paruulos habeā teneros.* p. 1. pag. 48. num. 15.
- 37 *Accusauit Ioseph fratres suos apud patrem crimine pessimo.* p. 1. pag. 420. num. 11.
- 49 *Effusus es sicut aqua non crescas, quia ascendisti cubile patris tui.* par. 1. pag. 257. num. 16.
- 50 *Auferte ossa mea uobiscum.* p. 3. pag. 110. num. 3.
- Ex Exodo.**
- 1 *Quia timuerunt obstetrices dominū adificauit eis domos.* p. 1. pag. 203. nu. 32.
- 3 *In terram fluentem lacte & melle.* p. 3. pag. 323. num. 2.
- Ego ero tecum & hoc habebis signū quod miserim te.* p. 1. pag. 64. num. 8.
- 4 *Moses manum in sinum induxit lepraq; coopertam illam protulit.* par. 2. pag. 397. num. 39.
- 6 *Ego dominus qui apparui Abraham, &c. & nomen meum Adonai non indicaui eis.* p. 2. pag. 162. num. 18.
- Ecce filij Israel non audiunt me.* pa. 1. pag. 97. num. 21.
- 8 *Abominaciones enim Egyptiorū imolabimus domino Deo nostro, &c.* p. 2. pag. 273. num. 34.
- Omnis populus terrae uersus est in ciniphes per totam terram Egypti.* p. 1. pag. 35. num. 28.
- 12 *Cum uiderit sanguinem in superliminari, & introq; poste transcendam ostiū.* p. 2. pag. 43. nu. 1.
- 17 *Moses bis petram uirga percussit.* p. 2. pag. 395. num. 37.
- 18 *Prouide de omni plebe uiros potentes & timentes Deum.* p. 1. pag. 41. n. 17.
- 19 *Cauete ne ascendatis in montem neq; tangatis fines illius.* p. 1. pag. 15. nu. 18.
- 20 *Honora patrem tuum, & matrem tuā ut sis longaeuus super terram.* p. 2. pag. 200. num. 22. & p. 3. pag. 292. nu. 4.
- 21 *Quod si seruus diceret diligo dominum meum, &c. deferatur ad ostium ciuitatis.* &c. p. 4. pag. 67. num. 3.
- 25 *Emunctoria quoq; & ubi ea quae emunctoria sunt extinguntur fiant ex auro purissimo.* p. 3. pag. 280. num. 21.
- 28 *Applica ad Aaron fratrem tuū ut sacerdotio fungatur mihi.* p. 1. pag. 133. num. 20.
- 32 *Aut dimitte illi hanc noxā aut dele me* de

A V T O R I T A T V M.

de libro uita, &c. p. 3. pag. 206. n. 12.

34 *Pracide tibi duas tabulas instar priorum.* p. 2. pag. 16. num. 5.

Ex Leuitico.

- 6 *Ignis in altari meo semper ardebit quē nutriet sacerdos subijciens ligna.* par. 2. pag. 8. nu. 22.
- 16 *Ista est lex hostiae pro peccato, sacerdos qui eam offert comedet, &c.* p. 3. pag. 117. num. 28.
- 19 *Agrum tuum nō seres diuerso semine.* p. 3. pag. 299. nu. 1.
- 21 *Loquere ad Aurō homo de semine tuo qui habuerit maculam non offeret panes Deo suo, si fuerit caecus, si claudus, &c.* p. 4. pag. 212. nu. 7.

Ex Numeris.

- 10 *Proficiscimini ad locum quem dominus daturus est nobis.* p. 3. pag. 274. nu. 4. & pag. 275. nu. 7.
- 11 *Congrega mihi, septuaginta uiros quos tu nosti, &c.* p. 2. pag. 279. num. 10.
- 19 *Colliget autem uir mūdus cineres uacca multitudini filiorum Israel in custodiam, &c.* p. 1. pag. 33. nu. 22.
- 20 *Audite rebelles & increduli num de petra hac poterimus aquam educere.* p. 1. pag. 60. nu. 23.
- 23 *Non est idolum in Iacob, &c.* p. 3. pag. 409. num. 34.
- 33 *Qui remanserunt erunt uobis quasi clauis in oculis, & lācea in lateribus.* p. 2. pag. 21. nu. 19.

Ex Deuteronomio.

- 2 *Transibitis per terminos fratrum uestrorum filios Esau & timebunt uos uide*

te ergo diligenter ne commoueamini contra eos cibos ab eis emetis pecunia, & comedetis, aquam empetam aurietis & bibetis. p. 4. pag. 137. num. 31.

4 *Deus tuus ignis consumens est.* p. 3. pa. 382. nu. 28.

6 *Audi Israel ut facias quae precepit tibi Dominus, &c.* p. 3. pag. 160. nu. 15.

18 *Sine bouem sine ouem immolabunt, dabunt sacerdoti harum, &c.* p. 3. pag. 172. num. 19.

20 *Quis est homo qui edificauit domū nouam & non dedicauit eam.* p. 1. pag. 32. num. 17.

23 *Nō abominaberis Egyptium quia aduena fuisti in terra eius.* pa. 1. pag. 49. num. 18.

27 *Maledictus qui errare facit caecum in itinere suo.* p. 3. pag. 107. nu. 33.

32 *Uua eorum uua fellis.* par. 1. pag. 9. nu. 26.

Ex libro Iudicum.

- 6 *Gedeon in area posuit uellus, &c.* p. 2. pag. 154. num. 28.
- 7 *Subripuerat Michas à matre sua, &c. mille centum argenteos quos separaueras tibi.* p. 4. pag. 161. nu. 23.

Ex primo Regum.

- 15 *Quasi peccatum ariolandi est. Repugnare, &c.* par. 3. pagina. 370. num. 29.
- 18 *Spiritus domini malus torquebat Saul.* p. 4. pag. 77. nu. 35.
- 30 *Puer Aegyptius ego sum uiri Amalechite dereliquit me dñs meus quia repro*

INDEX

tare cœpi nudius tertius. pa. 1. pag. 40. num. 14.

Ex secundo Regum.

- 8 Filij Dauid erant sacerdotes. par. 3. pa. 158. num. 9.
12 Dauid ieiunauit ieiunio. & c. p. 2. pag. 46. num. 9.
23 Præuaricatores autē quasi spinæ, & c. p. 3. pag. 73. nu. 8.

Ex tertio Regum.

- 14 Ingredere vxor Ieroboam, quare aliā te esse simulas. p. 1. pag. 37. num. 4.

Ex secundo Paralip.

- 31 Operatus est, Ezechias iustum & bonū & verum coram domino Deo suo. p. 1. pag. 5. num. 4.

Ex Iob.

- 1 Apparuit sathanas inter filios Dei. p. 1. pag. 30. num. 14.
4 Ecce absorbebit fluiuium & nō mirabitur, & habebit fiduciam quod influat Iordanis in os eius. par. 4. pa. 73. nu. 21.
Sub umbra dormit in secreto calami in locis humentibus. p. 4. pag. 149. nu. 27.
5 Ingredieris in abundantia sepulchri. & c. p. 2. pag. 270. num. 24.
Paruulum occidit inuidia. p. 3. pag. 464. num. 15.
7 Quare posuisti me cōtrarium tibi, & c. p. 3. pag. 255. num. 21.
Vt glutinarem saliuam meam. p. 3. pag. 384. num. 35.
9 Cum iniocantem exaudierit me nō credo quod audierit vocem meam. par. 1.

- pag. 125. num. 22.
13 Posuisti in neruo pedem meum & obseruasti, & c. p. 1. pag. 168. num. 16.
14 Operi manuum tuarum porriges dexteram. p. 3. pag. 247. num. 20.
15 Bibit quasi aquam iniquitatem. par. 3. pag. 377. num. 13.
Non ditabitur neq̄ perseuerabit substantia eius, & c. & quasi oliua, projiciens florem suum. p. 4. pag. 23. num. 26.
17 Solum mihi superest sepulchrum. p. 3. pag. 408. num. 31.
18 Deuoret pulchritudinem cutis eius & consumat brachia illius primogenita mors. & c. p. 2. pag. 50. num. 20.
19 Quasi arbori auulsa abstulit spem meā, & c. & rursus etiam si occiderit me in ipso sperabo. p. 3. pag. 533. num. 31.
Scio quod Redemptor meus viuit & in nouissimo die de terra, & c. p. 3. pa. 157. num. 14.
20. Ossa eius implebuntur vitijs adolescentiæ eius. p. 2. pag. 310. num. 16.
Cum enim dulce fuerit in ore eius. p. 2. pa. 310. num. 16.
Fugiet arma ferrea & irruet in arcum aneum. p. 1. pag. 322. num. 13.
Ossa eius resulgebunt vitijs adolescentiæ eius. p. 4. pag. 201. num. 10.
21 Dulcis fuit Glareis cocyti & post se omnem hominem trahet & ante se innumerabiles. p. 1. pag. 360. num. 13.
Verum tamen quia non sunt in manu eorū bona sua consiliū impiorū longe sit à me. p. 4. pag. 248. num. 26.
24 Paut sterilem, & quæ non parit & viduæ non bene fecit. p. 3. pa. 240. n. 8.
Ad nimum calore trāsit ab aquis niuiū. par. 3.

A V T O R I T A T V M.

- par. 3. pag. 318. num. 15.
26 Gigantes gemunt sub aquis & qui habitant cum eis. p. 1. pag. 71. num. 31.
28 Sapientia vbi inuenitur & quis est locus intelligentiæ. p. 1. pag. 289. nu. 18.
30 In multitudine eorum consumetur vestimentum meum. p. 3. pag. 558. num. 19
31 Si absconderit homo peccatum meum. p. 3. pag. 252. num. 10.
Pepigi fœdus cum oculis meis. par. 1. pag. 259. num. 20.
33 Increpat quoque per dolorem in lecto. & c. p. 2. pag. 214. nu. 24.
38 Nunquid ingressus est thesauros niuis. & c. p. 2. pag. 306. num. 5.
Quis est pluuie pater? & guttas roris quis genuit? & c. p. 3. pag. 6. num. 17.
41 Corpus illius quasi scuta fusilia compactum. p. 2. pag. 13. num. 39.

Ex Psalmis.

- 1 Tanquam lignum quod plantatum est. & c. p. 3. pag. 73. num. 8.
2 Reges eos in virga ferrea. & c. p. 3. pag. 482. num. 27.
3 Ego dormiui & somnū cepi & exurrexi quia dominus suscepit me. p. 4. pag. 188. num. 23.
4 Filij hominum vsquequo graxi corde. p. 1. pag. 130. num. 12.
Que dicitis in cordibus vestris & in cubilibus vestris compungimini. par. 2. pa. 44. num. 2.
Sacrificate sacrificium iustitiæ & c. par. 1. pag. 419. num. 7.
Signatum est super nos lumen vultus tui domine. p. 4. pag. 82. num. 9.
A fructu frumenti, ibidem num. 10.
5 Quoniam non est in ore eorum veritas cor eorum vanum est. par. 1. pag. 398. num. 2.
Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos. p. 4. pag. 131. num. 14.
6 Conturbata sunt ossa mea & c. p. 2. pa. 324. num. 20.
Lauabo per singulas noctes lectum meū, lacrimis meis & c. p. 1. pag. 381. nu. 20.
7 Exurge domine in iratua & exaltare in finibus inimicorum meorum. par. 1. pag. 284. num. 16.
Gladium suum vibrabit, arcum suum tēdit & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis. p. 4. pag. 85. num. 18.
Ecce parturit iniustitiam, concepit dolorem & peperit. & c. p. 3. pa. 290. n. 10.
8 Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem & c. p. 3. pag. 119. nu. 133.
9 Inimici defecerunt fraxea in sinem. p. 4. pag. 71. num. 17.
Quoniam laudatur peccator in desiderijs anime suæ & c. p. 3. pag. 389. nu. 11.
& p. 2. pag. 119. num. 34.
Non apponat ultra magnificare se homo super terram. p. 4. pa. 258. nu. 25.
Parauerunt sagittas suas in pharetra ut sagittent in obscuro & c. par. 1. pag. 67. num. 20.
11 In circuitu impij ambulat. par. 2. pag. 310. num. 15.
12 Illumina oculos meos ne inquam obdormiam in morte nequando dicat inimicus meus & c. p. 2. pag. 43. num. 33.
& pag. 154. num. 30. & p. 1. pag. 63. num. 5.
Contritio & infelicitas in vijs eorum & viam pacis non cognouerunt. par. 1.

INDEX

AUTORITATVM.

pag. 150. num. 18.
 Qui deuorant plebem meam sicut escam
 panis. p. 1. pag. 416. num. 30.
 14 Domine quis habitabit in tabernaculo
 tuo &c. p. 3. pag. 266. num. 15.
 Qui iurat proximo suo & non decipit. par.
 2. pag. 46. num. 5.
 15 Sanctis qui sunt in terra eius mirifica-
 uit omnes voluntates meas in eis p. 4.
 pag. 168. num. 5.
 Multiplicatae sunt infirmitates eorum po-
 stea accelerauerunt. p. 2. pag. 94. nu. 29
 Tu es qui restitues hereditatem meam mi-
 hi. par. 1. pag. 447. num. 6.
 16 Ut non loquatur os meum opera homi-
 num. p. 1. pag. 24. num. 18.
 17 Et exaudiuit de templo sancto suo vocē
 meam &c. & cum peruerso peruertere-
 ris. p. 4. pag. 163. nu. 29. & p. 2. pag.
 399. num. 21. & p. 1. pag. 78. nu. 18.
 Populus quem non cognoui seruiuit mihi
 & in auditu auris obediuit mihi &c. fi-
 lij alieni inueterati sunt. par. 1. pa. 104.
 num. 19.
 Intonuit de celo dominus & altissimus
 dedit vocem suam. p. 3. pag. 377. n. 13.
 Torrentes iniquitatis conturbauerunt me.
 p. 3. pag. 62. num. 8.
 Filij alieni mentiti sunt mihi &c. part. 2.
 pag. 23. num. 26.
 Deus fortitudo mea dominus firmamentū
 meum p. 2. pag. 386. num. 7
 18 Si mei nō fuerint dominati tunc imma-
 culatus ero. p. 4. pag. 43. nu. 8.
 21 Ego autem sum vermis & non homo.
 &c. p. 1. pag. 436. num. 16.
 Sicut aqua effusus sum, factū est cor meū tā
 q̄ cera liqueces &c. p. 1. pa. 468. nu. 3.

Diuiserunt sibi vestimenta mea. p. 3. pa. 31.
 nu. 13. foderunt manus meas ibidem.
 Timeat eum omne semen Israel quoniā nō
 spreuit &c. & dum clamarem ad eū
 exaudiuit me. p. 4. pa. 290. nu. 6.
 23 Qui non accepit in vano animam suam
 &c. p. 3. pag. 29. num. 6.
 25 Proba me Domine & tenta me &c. p.
 4. pag. 78. num. 36.
 26 Credo videre bona Domini in terra viuē-
 tium. p. 3. pag. 262. num. 5.
 Tibi dixit cor meū exquisiuit te facies mea.
 p. 3. pag. 562. num. 29.
 Expecta Dominum viriliter age. p. 3. pagi.
 391. num. 18.
 27 Ad te Domine clamabo tota die Deus
 meus ne fileas à me nequādo taceas à me
 & assimilabor. &c. p. 1. pa. 103. n. 14.
 Da illis secundū opera eorum &c. vsq̄ non
 edificabis eos. p. 4. pag. 143. num. 9.
 28 Vox Domini preparantis ceruos. par. 3.
 pag. 177. num. 33.
 Vox Domini super aquas, Deus maiestatis
 intonuit. p. 2. pag. 301. num. 32.
 Dominus diluuium inhabitare facit & se-
 debit Dominus rex in aeternum. part. 4.
 pag. 251. num. 4.
 30 Factus sum tāquam vas perditum &c.
 p. 1. pag. 149. num. 15.
 31 Beati quorum tecta sunt peccata. par. 3.
 pag. 101. num. 18.
 32 Rectos decet collaudatio. p. 3. pag. 369.
 num. 27.
 Ponens in thesauris abyssos. par. 3. pa. 221.
 num. 15.
 33 Qui facit Angelos suos spiritus. p. 2. pa.
 114. num. 18.
 33 Diuites egerunt & esurierunt &c.
 par. 1.

par. 1. pag. 415. num. 29.
 34 Cum mihi molesti essent induer bar cili-
 cio. par. 3. pag. 68. num. 25,
 Humiliabam in ieiunio animam meam
 & oratio mea in sinu meo conuertetur.
 p. 1. pag. 86. num. 18.
 Retribuebant mihi mala pro bonis sterili-
 tatem animae meae &c. par. 3. pag. 13.
 num. 39.
 Effunde frameam & conclude &c. part.
 3. pag. 565. num. 2.
 Congregatae sunt super me flagella &c. p.
 2. pag. 373. num. 46.
 35 Non veniat mihi pes superbia. p. 3. pag.
 451. n. 13. & latius. p. 4. pag. 127. n. 2
 36 Inimici Dñi mox vt honorificati fuerint
 &c. p. 3. pag. 506. nu. 22.
 37 Cor meum conturbatum est dereliquit
 me &c. p. 2. pag. 324. num. 18.
 Quoniam lumbi mei impleti sunt illusioni-
 bus &c. p. 3. pag. 243. num. 19.
 38 Concaluit cor meum intra me & in
 meditatione mea exarscet ignis &c.
 notum fac mihi Domine finem meum
 &c. p. 4. pag. 4. 103. num. 1.
 In imagine pertransit homo sed & frustra
 conturbatur p. 1. pag. 161. num. 25.
 39 In capite libri scriptum est de me &c.
 & legem tuam in medio cordis mei p.
 2. pag. 88. num. 2.
 40 Verbum iniquum constituerunt aduer-
 sum me p. 3. pag. 9. num. 16.
 41 In die mandauit Dominus misericor-
 diam suam & nocte canticum eius p.
 3. pag. 211. num. 26.
 42 Ponite corda vestra in virtute eius. p.
 2. pag. 206. num. 40.
 43 Tota die verecundia mea contra me est

p. 3. pag. 552. num. 46.
 Inimicos nostros ventilabimus cornu, &
 in nomine tuo spernemus insurgentes in
 nobis. p. 4. pag. 178. num. 4.
 44 Eructauit cor meū verbū bonū dico ego
 opera mea regi. p. 1. pag. 123. num. 15.
 45 Vacate & videte quoniam suavis est
 Dominus p. 2. pag. 108. num. 1.
 Arcum conteret & confringet arma &c.
 p. 1. pag. 192. num. 26.
 Conturbatae sunt gentes & inclinatae sunt
 regna p. 3. pag. 257. num. 24.
 48 Non dabit Deo placationem suam nec
 pretium redemptionis animae suae p. 2.
 pag. 4. num. 10.
 Iniquitas calcanei mei circumdabit me p.
 2. pag. 260. num. 35.
 Homo cui in honore esset non intellexit com-
 paratus est iumentis &c. p. 3. pa. 176.
 nu. 30. & p. 1. pag. 93. num. 14.
 49 Existimasti inique quod ero tui similis?
 p. 2. pag. 199. num. 20.
 Congregate illi sanctos eius &c. p. 3. pag.
 99. num. 10.
 50 Miserere mei Deus secundū magnā mi-
 sericordiam tuam. p. 3. pag. 136. n. 14.
 Tibi soli peccaui & malum coram te feci.
 &c. & vincas eum iudicaris. p. 4. pa.
 203. num. 16. & p. 2. pag. 18. nu. 11.
 Redde mihi latitiam salutaris tui &c. p.
 1. pag. 352. num. 18.
 Spiritu rectum innoua in visceribus meis
 &c. & spiritu principali confirma me
 p. 4. pag. 211. num. 9.
 Sacrificiū & oblationē nolisti, aures autē
 perfecisti mihi. p. 4. pag. 224. num. 12.
 51 Quid gloriaris in malitia &c. p. 3. pag.
 254. num. 15.

INDEX

AUTORITATVM.

53 Deus in nomine tuo saluum me fac & in virtute tua &c. p. 2. pag. 20. num. 23
 54 Quis dabit mihi pennas sicut columbae & volabo & requiescam par. 2. pag. 126 num. 16.
 Si inimicus meus maledixisset mihi &c. p. 2. pag. 67. nume. 34.
 Mihi sunt sermones eius super oleum &c. p. 3. pag. 56. nu. 24. &c. p. 4. pag. 278. nume. 46.
 Iacta super dominum curam tuam &c. p. 3. pag. 30. num. 11.
 Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. p. 4. pag. 201. nume. 10.
 Non dabit in aeternum fluctuationem iusto. p. 3. pag. 309. num. 31.
 55 In quacumque die inuocauero te velociter exaudi me. p. 2. pag. 8. num. 24.
 Ab altitudine diei timebo, ego vero in te sperabo. p. 4. pag. 4. num. 12.
 In me sunt Deus vota tua, quae reddam laudationes tibi. p. 1. pag. 273. num. 3. & p. 2. pag. 88. num. 10.
 57 Furor illis secundum similitudinem serpentis &c. p. 2. pag. 16. num. 4.
 Manus suas lauabit in sanguine peccatoris. p. 3. pag. 214. num. 2.
 Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrabit &c. p. 1. pag. 75. num. 9.
 58 Conuertentur ad vesperam & famem patientur ut canes p. 3. pag. 436. nu. 2.
 Fortitudinem meam ad te custodiam. &c. p. 3. pag. 129. num. 30.
 61 Mendaces filij hominum in stateris. p. 3. pag. 282. num. 27.
 Verumtamen pretium meum cogitarunt repellere &c. p. 2. pag. 355. nu. 34.
 62 Deus Deus meus ad te de luce vigilo. p.

1. pag. 451. num. 18.
 Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea & labijs exultationis laudabit os meum. p. 4. pag. 187. nu. 32.
 64. Benedices coronae anni benignitatis tuae &c. p. 2. pag. 23. nume. 25. & 26.
 In stillicidijs eius latabitur germinans. p. 1. pag. 129. num. 8.
 66 Appone iniquitatem super iniquitatem eorum &c. p. 1. pag. 300. num. 13.
 67 Qui educit vinctos in fortitudine similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris p. 2. pag. 55. num. 35.
 Pluuiam voluntariam segregabis Deus haereditati tuae. p. 3. pag. 370. num. 30.
 Si dormiatis inter medios ceros penna columba &c. p. 2. pag. 333. num. 11. & p. 3. pag. 319. nume. 16. & pag. 362. nume. 7.
 68 Operis in ieiunio animam meam. par. 1. pag. 65. num. 13.
 Tu scis improprium meum, & confusio-nem meam p. 1. pag. 437. num. 19.
 Deleantur de libro viuentium &c. p. 3. pa. 206. num. 12.
 70 Quoniam tu es patientia mea domine. &c. p. 1. pag. 294. num. 32.
 Quia non cognoui literaturam, introibo. &c. p. 3. pag. 400. num. 6.
 71 Deus iudicium tuum regi da &c. p. 3. pag. 130. num. 34.
 72 Quam bonus Israel Deus, fere totus explicatur. p. 3. pag. 2. nu. 4. & deinceps.
 In labore hominum non sunt p. 3. pag. 151. nume. 23.
 Dies pleni inuenientur in eis. p. 3. pag. 160. nume. 20.
 Ut iumentum factus sum apud te &c. par. 3. pag.

2. pag. 33. nume. 19.
 Omnia poma noua & vetera seruaui tibi &c. par. 3. pag. 13. num. 39.
 Statura tua assimilata est palmae. part. 3. pag. 331. num. 28. & sequentibus.
 Gutur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad potandum labijs & dentibus illius ad ruminandum. part. 4. pag. 130. num. 11.
 8 Quis mihi det te fratrem meum &c. p. 3. pag. 503. num. 13.
 Pone me ut signaculum super cor tuum &c. dura sicut infernus & mulatio. p. 1. pag. 81. nu. 1. & p. 3. pag. 543. n. 19.
 Quid faciemus forori nostrae &c. si murus est edificemus &c. p. 3. pag. 274. num. 2.
 Dabo tibi poculum vini conditi, & mustum malorum &c. part. 2. pag. 159. nume. 10.
 Sub arbore malo suscitauit te &c. ibi corrupta est mater tua &c. part. 2. pagi. 345. nume. 9. & part. 3. pagi. 543. num. 19.
 Aquae multae non potuerunt extinguere charitatem nec flumina obruent illam. part. 1. pag. 85. num. 13.

Ex libro Sapientiae.

1 In iustitia autem mortis est acquisitio. p. 1. pag. 320. num. 15.
 4 Dirumpet illos in statu sine voce & commouebit illos a fundamentis &c. p. 4. pag. 206. num. 23.
 5 Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam &c. part. 3. pag. 105. nume. 27.
 6 Potentes potenter tormenta patientur.

par. 1. pag. 17. num. 23.
 10 Iustum deduxit Dominus per vias re-ctas p. 3. pa. 229 nu. 36.
 16 In memoria enim sermonum tuorum exterminabuntur. part. 1. pagi. 313.

Ex Ecclesiastico.

1 Timor Domini gloria & gloriatio & letitia & corona exultationis. p. 1. pag. 73. num. 2.
 Fons sapientiae verbum Dei in excelsis & ingressus illius mandata aeterna. part. 3. pag. 110. nu. 8.
 2 Qui timent Dominum preparabunt corda sua & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. par. 2. pagi. 124. num. 10.
 Secundum enim magnitudinem ipsius sic & misericordia illius cum ipso est. p. 1. pag. 423. num. 20.
 3 Fulgebunt iusti & tanquam &c. par. 3. pag. 154. num. 33.
 4 Fili conserua tempus. part. 3. pag. 312. num. 5.
 Noli esse sicut leo in domo tua. par. 3. pag. 330. num. 21.
 5 Non appelleris susurro in vita tua &c. p. 3. pag. 254. num. 14.
 6 Multi pacifici sint tibi & consiliarius sit tibi virus de millibus. p. 1. pag. 19. nume. 3.
 Et erunt tibi compedes eius in protectione. &c. par. 3. pag. 102. num. 2.
 7 Noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo. part. 2. pag. 347. nume. 14.
 Fili mi non semines malam sulcis iniustitiae & non metes ea in septuplum. par. 1. pag. 263. num. 16.

INDEX

Memorare novissimam tuam &c. par. 3. pag. 42. num. 10.
 9 Ne aspicias mulierem altivolam &c. p. 3. pag. 241. num. 12.
 10 Omnis iniuria proximi ne memineris &c. part. 3. pag. 62. nume. 7. & sequentibus.
 Regnum a gente in gentem transferetur propter iniustitias &c. par. 3. pag. 232. num. 5.
 Ad locum unde exierunt flumina revertuntur ut iterum fluant. part. 3. pag. 316. num. 16.
 11 Verba sapientis sicut stimuli & quasi clavi in altum defixi. part. 3. pag. 192. nume. 5.
 Scintilla una augetur ignis & ab uno doloso augetur sanguis part. 3. pag. 288. nume. 3.
 Facile est in oculis Domini subito debonescere pauperem. p. 3. pag. 308. num. 26.
 In quocumque loco ceciderit lignum siue ad austrum &c. p. 3. pag. 391. num. 10.
 13 Ignem ardentem extinguet aqua &c. p. 3. pag. 49. num. 2.
 Omne animal diligit sibi simile. par. 1. pag. 44. num. 2.
 Qui communicat superbo induet superbiam. par. 1. pag. 151. num. 26.
 15 Apposuit tibi aquam & ignem ad quodcumque volueris porrigere manum tuam. p. 1. pag. 4. num. 11.
 Si volueris mandata conseruare conseruabunt te &c. p. 3. pag. 417. num. 16.
 Qui continens est iniustitie apprehendet illam & obuiauit illi quasi mater honorificata. p. 1. p. 350. nu. 13. & p. 4. p. 31. nu. 14.
 Iocunditatem & exultationem thesauri-

cauit super illum. p. 4. pag. 31. nu. 14.
 18 Ne vercaris usque ad mortem iustificari p. 1. pa. 302. num. 20.
 27 Homo sanctus in sapientia manet sicut sol p. 3. pag. 285. num. 35.
 28 Septem aures tuas spinis & linguam tuam nequam noli audire. part. 2. pag. 198. num. 17.
 30 Equus indomitus euadet durus. par. 3. pag. 44. num. 18.
 32 Vbi auditor non est non effundas sermonem. p. 1. pag. 44. num. 1.
 33 Precordia fatui quasi rota carri. part. 3. pag. 125. num. 19.
 34 Qui baptizatur a mortuo & iterum tangit mortuum quid proficit laus itio eius. p. 4. pag. 175. num. 20.
 41 O mors quam amara est memoria tua: &c. p. 2. pag. 364. num. 21. & part. 3. pag. 35. nume. 27.

Ex Isaia.

1 Audite caeli & auribus percipe terra quia Dominus loquutus est. par. 1. pag. 139. num. 9.
 Regenti peccatrici populo graui iniquitate. p. 3. pag. 127. num. 23.
 Quiescite agere peruerse &c. p. 1. pa. 215. num. 7.
 Si fuerint peccata vestra ut coccinum &c. part. 1. pag. 450. nume. 15. & part. 3. pag. 252. num. 8.
 Lauamini & mundi estote. pa. 1. pag. 113. nume. 15.
 3 Ecce dominator Dominus exercituum auferet a Hierusalem &c. par. 1. pag. 120. num. 7.
 Apprehendet enim vir fratrem suum de-

AVTORITATVM.

mesicum &c. p. 3. pag. 56. num. 22.
 Et erit pro suauitate odore fator &c. part. 3. pag. 162. num. 21.
 5 Nunc ergo habitatores Hierusalem & viri Iuda iudicate inter me & vineam meam &c. p. 4. pag. 129. nu. 8.
 Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem &c. par. 3. pag. 327. num. 12.
 6 Excaca cor populi huius. p. 3. pag. 123. nume. 1.
 7 Nisi credideritis non permanebitis. p. 3. pag. 110. num. 7.
 Butyrum & mel comedet &c. part. 1. pag. 470. num. 8.
 In die illa vinea meri cantabit &c. part. 1. pag. 8. num. 24. & par. 1. pag. 176. nume. 6.
 9 Iugum oneris eius & virgam humeri eius & sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian. part. 4. pag. 267. num. 13.
 10 Ve Assur virga furoris mei & baculus ipse est in manu eorum indignatio mea &c. part. 1. pag. 9. num. 26.
 Consummatio abbreviata inundabit iustitiam. par. 2. pag. 57. num. 3.
 11 Spiritus sapientie & intellectus spiritus consilij & fortitudinis. part. 2. pag. 17. num. 6.
 Iudicabit in iustitia pauperes &c. par. 4. pag. 246. num. 20.
 Erit iustitia cingulum lumborum eius & fides cinctorium &c. ibidem.
 Habitabit lupus cum agno & pardus cum hado. p. 4. pag. 14. num. 1.
 13 Ne ponet ibi tentoria Arabs. p. 1. pag. 363. num. 13.
 16 Vincam sabbana exciderunt. part. 3.

pagi. 232. nume. 7. & pagi. 230. numer. 13.
 19 Deus miscuit in medio eius spiritum vertiginis. p. 4. pag. 18. num. 11.
 22 Et figam illum paxillum in loco fidelis. p. 2. pag. 36. num. 28.
 Quasi pilam mittete in terram latam & spatiosam. p. 4. pag. 29. nu. 7.
 Dabo clauem David super humerum eius. &c. par. 3. pag. 55. num. 21.
 23 Erubescet Sidon ait mare. part. 2. pag. 63. num. 23.
 24 Dominus sicut fortis egredietur sicut vir preliator suscitabit caelum suum. p. 1. pag. 77. num. 14.
 26 In terra sanctorum inique gessit & non videbit gloriam Domini. part. 2. pag. 90. num. 17.
 Anima mea desideravit te in nocte &c. par. 2. pag. 125. num. 14.
 His qui latantur super muros cocti lateris loquimini plagas suas. part. 1. pag. 35. num. 27.
 Omnia opera nostra operatus est nobis. par. 3. pag. 381. num. 26.
 27 Quis dabit mihi spinam & deprensam in prelio gradiar super eam succendam eam pariter. part. 4. pag. 189. num. 3.
 28 In loquela enim labij & lingua altera loquetur ad populum istum &c. reficere lapsum &c. part. 1. pag. 38. numer. 6.
 Ut faciat opus suum alienum opus eius ut operaretur opus suum peregrinum est opus eius ab eo. part. 4. pag. 267. num. 12.
 Erit Dominus exercituum corona glo-

INDEX

A V T O R I T A T V M.

- ria & c. ablatatus à latere & c. part. 3. pag. 109. num. 3.
- Qui crediderit non festinet. p. 1. pag. 317. num. 7.
- 30 Preparata est enim Thophet à rege praeparata profunda & dilatata. par. 1. pag. 74. nu. 4.
- Lux solis, erit septemplex in die qua alligauerit & c. par. 3. pag. 566. num. 5.
- 31 Dominus cuius ignis est in Sion, & c. minus eius in Hierusalem. par. 2. pag. 6. num. 18.
- 32 Beati qui seminati super omnes aquas immittentes pedem bouis & asini. par. 4. pag. 19. num. 14.
- 33 Conspicitis ardorem & parietis, stipulâ spūs vester, ut ignis vorabit & c. quasi de incendit cinis. par. 2. pag. 71. num. 5. & par. 3. pag. 19. nu. 3.
- 35 Tunc aperientur oculi caecorum & c. & torrentes in solitudine. part. 4. pag. 81. num. 5.
- 37 Venerunt filij vsque ad partum & vir tus non est parendi. part. 2. pagi. 17. num. 7.
- 40 Qui sperant in Domino assument pennas ut aquilae. p. 2. pag. 125. num. 13.
- Qui dat secretorum scrutatores & c. part. 2. pag. 198. num. 15.
- Loquimini ad cor Hierusalem quoniam cōpleta est malitia eius & c. part. 2. pagi. 268. num. 20.
- Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam & c. part. pagi. 193. num. 2.
- 41 Ponam desertum in stagna aquarum & terram inuiam in riuos aquarum. par. 1. pag. 377. num. 3.
- 42 Laquei inuenum omnes & in domibus carcerum & c. part. 3. pag. 242. num. 15.
- Calamum quassatum non conteret & lignum fumigans non extinguet. part. 4. pag. 173. num. 22.
- 43 Cum ambulaueris in ignem non combureris & c. p. 3. pag. 326. num. 11.
- Dicam aquiloni affer mihi filios de longinquo. p. 1. pag. 58. num. 16.
- Populum istum formavi mihi. part. 1. pag. 413. num. 21.
- 46 Dabo in Sion salutem & in Hierusalem gloriam meam. part. 3. pag. 144. num. 3.
- Adhubera portabimini & super genua blandientur vobis. par. 3. pag. 502. nu. 11. qui portamini a meo. vtero ibidem.
- 48 Gloriam meam alteri non dabo. part. 3. pag. 144. num. 2.
- 49 Ego sterilis transmigrata & captiua & c. p. 3. pag. 174. num. 22.
- Sine causa & vane fortitudinem meam consumpsi. par. 3. pa. 54. 5 nu. 25.
- 51 Ecce tuli de manu tua calicem soporis & c. & quasi viam transeuntibus. p. 4. pag. 22. num. 23.
- 52 Solue vincula colli tui captiua filia Sion. part. 2. pagi. 186. num. 16.
- 53 Dabit impios pro sepultura & diuites, pro morte sua. part. 1. pagi. 456. num. 4.
- 56 Quare ieiunauimus, & c. vagosque induc in domum tuam. part. 3. pagi. 86. num. 11.
- 57 In multitudine viae tuae laborasti & c. p. 2. pag. 297. num. 21.

chema, & c. p. 1. pag. 79. nu. 20.

Ex secunda epistola ad Corinthios.

- 2 Non circumueniamur à Sathana non enim ignoramus cogitationes eius. p. 1. pag. 67. nu. 19.
- 3 Epistola nostra vos estis quae scitur & legitur ab omnibus hominibus. p. 1. pag. 341. nu. 15.
- 4 In omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur. p. 1. pag. 55. nu. 6.
- Semper mortificationem Iesu Christi in corpore vestro circumferentes. p. 2. pag. 49. nu. 19.
- Deus excacauit mētes infidelium. p. 2. pa. 20. nu. 16.
- 5 Omnes vos manifestari oportet, & c. siue bonum siue malum. p. 4. pag. 4. nu. 11.
- 6 Os nostrum patet ad vos o Corinthi. p. 1. pag. 82. num. 4.
- Mortamur vos ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, & c. Ecce nunc tempus acceptabile, & c. par. 2. pag. 45. num. 7.
- 7 Quae enim secundum Deum tristitia est, & c. p. 3. pag. 47. num. 25.
- 8 Vestra abundantia illorū inopiam suppleat. p. 3. pag. 194. nu. 10.
- 11. Qui enim manducat & bibit indigne iudicium sibi manducat. & c. p. 1. pag. 430. nu. 41.
- 12 signa apostolatus mei facta sunt super vos omni patientia insignis & prodigijs atq. virtutibus. pa. 1. pag. 296.

nu. 12.
 Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim siue in corpore siue extra corpus nescio, Deus scit raptum, & c. p. 1. pag. 129. num. 7.
 Datus est mihi stimulus carnis meae, & c. p. 4. pag. 203. nu. 14.

Ex Epistola Ad Galatas.

- 1 Miror quod sic cito transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi. p. 4. pag. 258. nu. 26.
- Continuo non acquiesci carni & sanguini, & c. p. 3. pag. 134. nu. 7.
- Audistis conuersationem meam aliquando in Iudaismo quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei. pa. 1. pag. 29. nu. 8.
- 2 Qui dilexit & tradidit semetipsum pro me. p. 2. pag. 435. nu. 14.
- 3 Credidit Abraham Deo & reputatum est illi ad iustitiam. p. 3. pag. 124. num. 14.
- Omnes Galatae quis vos fascinauit non obedire veritati, & c. pa. 3. pag. 524. num. 6. & p. 4. pag. 258. nu. 26.
- 4 Filioli quos iterum parturio donec formetur Christus, & c. par. 3. pag. 413. nu. 4.
- 5 Quod si spiritu ducimini nō estis sub lege, & c. p. 3. pag. 322. nu. 25.
- 6 Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. & c. p. 3. pag. 210. nu. 24.
- Fratres si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis, & c. p. 1. pag. 217. nu. 14.

INDEX

Ex Epistola ad Ephesios.

- 1 Non cesso gratias agens pro vobis, ut sciat
tis quæ sit spes vocationis eius, &c. p.
2. pag. II. num. 31. & p. 3. pag. III.
num. 10.
- 2 Deus autem qui dives est in misericor-
dia, &c. p. 2. pag. 101. nu. 10.
Fecit utraq; unum interficiens inimici-
tias in semetipso, &c. par. 2. pag. 328.
num. 31.
- 3 Huius rei gratia genua mea flecto, &c.
scire autem super eminentem, &c. p. 3.
pag. 510. nu. 2. & p. 1. pa. 49. nu. 18.
- 4 Vetus homo in quo vivit & regnat pec-
catum corrumpitur secundum deside-
ria erroris. p. 4. pag. 253. nu. 11.
Hoc igitur dico fratres ac testificor in do-
mino, ut iam non ambuletis, &c. qui de-
sperantes semetipsos tradiderunt im-
pudicitia in operatione immunditia om-
nis in avaritiam. p. 2. pag. 271. nu. 29.
Renovamini autem in spiritu mentis ve-
stræ, &c. p. 2. pag. 295. num. 13.
Sol non occidat super iracundiam vestram.
p. 1. pag. 357. nu. 5.
- 5 Omnis immunditia nec nominetur in vo-
bis. p. 1. pag. 24. nu. 18.
Eratis enim aliquando tenebræ nunc autē
lucis in domino. p. 1. pag. 328. num. 5.
Redimentes tempus quoniam dies mali
sunt. p. 1. pag. 361. nu. 17.
- 6 Accipite armaturam Dei. p. 2. pag. 76.
num. 20.
Confortamini in dño & in potentia vir-
tutis eius. p. 1. pag. 20. nu. 6.
Per omnem orationem & obsecrationem

orantes omni tempore. par. 1. pag. 1.
serui obedite dominis carnalibus in timo-
re, &c. personarum acceptio non est
apud Deum. p. 1. pag. 39. nu. 9.
Non est nobis colluctatio adversus carnem
& sanguinem, &c. & gladium spi-
ritus quod est verbum Dei. par. 1. pag. 70.
num. 27. & p. 3. pag. 81. num. 30.

Ex Epistola ad Philippenses.

- 2 Exinanivit semetipsum, &c. p. 3. pag.
173. nu. 21.
Cum metu & tremore vestram salutē ope-
ramini, &c. p. 3. pag. 381. nu. 25. &
p. 1. pag. 73. num. 1.
Omnes querunt quæ sua sunt non quæ Iesu
Iesu. &c. p. 1. pa. 434. nu. 1.
Hoc enim sentite in vobis quod & in Chri-
sti. p. 1. pag. 57. nu. 14.
- 3 Propter Christum omnia detrimentum
feci & arbitror ut stercora, &c. par. 1.
pag. 28. nu. 7. & p. 3. pag. 233. nu. 9.
Nostra conversatio in cælis est. p. 1. pag. 2.
num. 4. & p. 3. pag. 271. num. 14.
Quæ retro sunt oblitiscens ad ea vero quæ
priora sunt extendens me ipsum. par. 1.
pag. 175. nu. 5. & pag. 330. num. 11.
Inimicos crucis Christi quorum Deus ven-
ter est, &c. p. 2. pag. 170. num. 4.

Ex epistola ad Colossenses.

- 1 Quia in ipso complacuit omnem pleni-
tudine divinitatis habitare. p. 2. pa. 57.
num. 4.
- 2 Et vos cū mortui essetis in delictis con-
vivificavit Deus, &c. palam trium-
phans illos in semetipso. p. 4. pag. 280.
nu. 3.

A V T O R I T A T V M.

- 3 Mortui enim estis, & vita vestra abscon-
dita est cum Christo. p. 2. pag. 152. num.
23. & p. 1. pag. 131. nu. 15.
Spoliantes vos veterem hominem cum acti-
bus suis & induentes novum, &c. p. 1.
pag. 174. nu. 4.
Mortificate membra vestra quæ sunt super
terram. p. 1. pag. 31. nu. 15.
- 4 Domini quod iustum est & æquum ser-
vis præstate. p. 1. pag. 33. nu. 7.

Ex epistola ad Thesalo- nicenses. I.

- 5 Omnes vos filii lucis estis & diei, non no-
ctis & tenebrarum. p. 1. pa. 145. nu. 3.
sive vigilemus sive dormiamus simul cum
illo vivamus. p. 3. pag. 256. nu. 21.
Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per
omnia ut integer spiritus vester &
anima & corpus sine querela in ad-
ventu domini nostri Iesu Christi seruetur.
p. 4. pag. 158. nu. 15.

Ex Epistola I. ad Timo- theum.

- 1 Finis præcepti est charitas de corde pu-
ro, &c. p. 3. pag. 349. nu. 3.
- 4 Corporalis exercitatio admodicum uti-
lis pietas autē, &c. p. 3. pag. 219. n. 18.
In novissimis temporibus discedent qui-
dam à fide in hypocrisi. p. 1. pa. 33. n. 20.
- 6 Conflictationes hominum mente corru-
ptorum, & qui veritate privati sunt
existimantes quæstum esse præteritum. p.
1. pag. 44. num. 3.
Qui volunt divites fieri incidunt, &c. p. 3.
pag. 25. nu. 29.

Ex Epistola II. ad Timo- theum.

- 4 Non solum autem mihi sed & his quib;
diligunt adventum eius, &c. p. 3. pag.
97. nu. 3.
Cauteriatam conscientiam habentes, &c.
p. 1. pag. 16. nu. 21.
Ministerium tuum imple. par. 1. pag. 71.
nu. 30.
Testificor coram Deo & Christo Iesu, &c.
in omni patientia & doctrina. p. 1. pa.
285. nu. 7.

Ex Epistola ad Titum.

- 2 Tu autem loquere quæ decent sanam do-
ctrinam sensus ut sobrii sint, &c. pa. 2.
pag. 112. nu. 13.
Apparuit gratia Dei salvatoris nostri.
&c. p. 3. pag. 48. nu. 29.

Ex Epistola ad Hebræos.

- 2 Decebat enim eum, propter quem omnia
& per quem omnia qui multos filios in
gloriam adduxerat authorem salutis
eorum per passionē consummare. p. 3.
pag. 495. nu. 29.
- 3 Videte fratres ne sit in aliquo vestrum cor
malum. p. 3. pag. 12. nu. 36.
- 4 Tentatum per omnia pro similitudine
absq; peccato. p. 3. pag. 89. nu. 20.
Festinemus ingredi in illam requiem, &c.
p. 1. pag. 5. num. 14.
Exauditus est pro sua reverentia. p. 2. pag.
366. nu. 27.

INDEX.

- Cū esset filius Dei didicit ex ijs quæ passus est obedientiam. p. 1. pag. 152. nu. 24.
- 6 Quæ propter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectiora feramur. p. 1. pag. 329. nu. 9.
- Impossibile est eos qui semel sunt illuminati. &c. & gustauerunt donum celeste. &c. p. pag. 424. nu. 24.
- Abraham longanimiter ferēs adeptus est promissionem. p. 1. pag. 17. num. 24.
- Terram enim sepe super se venientē bibens in brem &c. p. 3. pag. 21. nu. 24.
- 9 Ideo noui testamenti mediator est ut morte intercedente. &c. par. 1. pag. 131. nu. 18.
- 10 Umbra enim habens lex futurorum bonorum. &c. nunquā potest accedere perfectos facere. par. 3. pag. 137. num. 15.
- 11 Sine fide impossibile est placere Deo. p. 3. pag. 16. nu. 9.
- Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti. &c. p. 3. nu. 159. nu. 12.
- Moses grandis factus negavit se esse filium filia Pharaonis. &c. p. 1. pag. 128. num. 4.
- 12 Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. par. 4. pag. 168. nu. 6.
- Non dum usq. ad sanguinem restitistis. p. 2. pag. 4. nu. 10.
- Non enim accessistis ad tractabilem & accessibilem ignem sed accessistis ad sanguinis asperionem melius loquentem quam Abel. p. 1. pag. 52. nu. 6.
- Flagellat autem omnem filium quem recipit. p. 1. pag. 62. nu. 2.

- Fide elegit magis affligi cū populo Dei. & semparalis peccati habere iucunditatē. p. 1. pag. 73. nu. 2.
- Aspicientes in authorem fidei & cōsummatorem Iesum Christum. p. 1. pa. 330. nu. 12.

Ex Epistola canonica D. Iacobi.

- 1 Fratres estote factores verbi & nō audientes tantum. &c. par. 3. pag. 17. num. 12.
- Postulet in fide nil hesitans. p. 3. pag. 180. nu. 2.
- Ut simus initium aliquod creature eius. p. 4. pag. 199. num. 3.
- 2 Super exaltat autem misericordia iudicium. p. 1. pag. 78. nu. 17.
- Qui in vnum offendit factus est omnium reus. p. 1. pag. 251. nu. 27.
- Nonne Abraham pater noster ex operibus iustificatus est. p. 1. pag. 302. nu. 20.
- 5 Si quis ex vobis errauerit à veritate & conuerterit quis eum. &c. p. 3. pa. 282. nu. 26.

Ex Epistola. 1. canonica. D. Petri.

- 1 Hæc est victoria quæ vincit mundum fides nostra. p. 3. pag. 82. nu. 33.
- 2 Fratres magis satagate ut per bona opera certam faciatis vocatione vestram. p. 3. pag. 207. nu. 14.
- Vos autem genus electum regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis. p. 1.

AVTHORITATVM.

- p. 1. pagina. 413. numero. 21.
- 5 Fratres sobrii estote & vigilate. &c. p. 3. pag. 441. nu. 17.
- Deus autem omnis gratie qui vocauit nos in eternam gloriam suam. modicum passus ipse perficiet. p. 1. pagina. 294. numero. 31.

Ex Epistola. 2. Canonica Diui Petri.

- 1 Vos autem curam omnem subinferentes ministrare virtutem. &c. p. 3. pa. 387. numero. 4.
- 3 Adueniet autem dies Domini ut fur. p. 1. pag. 74. nu. 5.

Ex Epistola. 1. Canonica Diui Ioannis.

- 2 Qui dicit se nosse Deum & mandata eius non custodit. mendax est. p. 1. pag. 290. nu. 19.
- 3 Videte quantam charitatem dedit nobis Pater. ut filij Dei nominemur. & simus. p. 1. pag. 49. nu. 17.
- Filioli mei non diligamus verbo. neque lingua. sed opere & veritate. p. 1. pag. 50. numero. 19.
- Quoniam si reprehenderit nos cor nostrū maior est. Deus corde nostro qui nouit omnia. parte. 1. pagina. 344. numero. 25.
- 5 Qui scit fratrem suum peccare. peccatū non ad mortem perat. & dabitur ei vita. p. 1. pag. 237. nu. 16.
- Scimus quoniam filius Dei venit. & dedit nobis sensum. ut cognoscamus Deum.

verum. parte. 1. pagina. 222. numero. 4.

Ex Epistola Canonica Beati Iudæ.

Et illis qui in via Cain abierunt. &c. p. 3. pag. 277. nu. 11. & sequentibus Quasi arbores autumnales infructuosæ a his mortuæ. &c. p. 1. pag. 418. nu. 5.

Ex Apocalypsi Ioannis.

- 1 Vidi similem filio hominis. &c. p. 3. pag. 412. nu. 1.
- 2 Scio vbi habitas. vbi sedes est sathana. p. 3. pag. 73. nu. 7.
- Vincenti dabo manna absconditum. &c. p. 3. pag. 171. nu. 13.
- Non laedetur a morte secūda. p. 3. pag. 406. numero. 26.
- Qui habet aurem. audiat quid spiritus dicat Ecclesijs. p. 4. pag. 16. nu. 7.
- 5 Audiui vocem Angelorum multorum dicentium voce magna. dignus est agnus. &c. p. 1. pag. 413. nu. 22.
- 6 Maximum planctum & ululatum extollent. sicut solent extollere mulieres. &c. quādo venerit dies magna iræ eius. p. 1. pag. 77. nu. 13.
- 7 Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione. & lauerunt stolas suas in sanguine agni. p. 1. pag. 17. nu. 24. & p. 2. pag. 395. nu. 33. & p. 3. pag. 222. nu. 27.
- 9 Facies earum quasi facies hominum. & habebāt capillos. &c. p. 3. pag. 527. numero. 15.
- Vidi equos in visione. & qui sedebant super eos. &c. & illis tribus plagis occisa est.

I N D E X

- est tertia pars hominum. par. 2. pag. 169. num. 2.
- 10 Vidi. Angelum fortem vestitum nube, & descendentem de caelo. par. 1. pag. 373. nu. 25.
- 12 Et ecce draco magnus habens capita septem, &c. abire facere praelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata Dei. par. 2. pag. 75. num. 17.
- 14 Opera enim illorum sequuntur illos, p. 3. pag. 386. num. 2.
- Et cantabant quasi canticum novum. par. 1. pag. 414. num. 24.
- 16 Et quartus. Angelus effudit phialam suam in solem, par. 4. pag. 126. num. 33.
- 17 Aque multa populi multi, par. 1. pag. 27. num. 2.
- 20 Quia non est inuentus scriptus in libro vite missus est in stagnum ignis, par. 1. pag. 84. nu. 12.
- 21 Vidi civitatem sanctam Hierusalem novam descendentem de caelo, &c. par. 1. pag. 2. num. 4.

F I N I S.

INDEX FERRE OMNIUM,
quæ insigniter in hoc opere dicta sunt iuxta ordi-
nem literarum digestus.

A.
B. C. D. Et reliquæ
literæ singulis virtuti-
bus applicantur. par-
te. 3. pagina. 106. nume-
ro. 30.
Abraham cū Lothius suū amisit ne
pacē frangeret. p. 1. pag. 134. n. 22.
Abraham ad quid angelos hospitio
recepit. p. 1. pag. 452. nu. 22.
Abstinentia ad orationem necessa-
ria est. p. 1. pag. 86. num. 17.
Abstinentia non est solum ciborum.
p. 2. pag. 73. nu. 11.
Abstinentia homines & sapientiores
& pulchriores facit. p. 4. pag. 111.
nu. 25.
Abstinentia plurimum cōmendatur.
p. 3. pag. 44. nu. 17. & sequētibus.
Abstinentia D. Hilarionis cōmenda-
tur. p. 2. pag. 301. nu. 30.
Abstinentia antiquorum qualis erat.
p. 3. pag. 219. nu. 19.
Abstinentia ciborum cur hominibus
& non brutis imponatur. p. 3. pa-
506. nu. 24.
Abstinentia reparat quod per gulam
amissimus. p. 4. pag. 47. nu. 20.
Abstinentia passiones mortificat. p.
4. pag. 112. nu. 26.
Abstinentiam ne relinquant etiam alijs
tibi contradicentibus. p. 1. pag. 32.
nu. 19.
Abundantia rerum terrenarum fu-
genda est. p. 2. pag. 80. nu. 32.

Acceptio personarum mala est. p. 1.
pag. 41. nu. 15.
Accidia hominū & tepiditas ad ope-
randum, & versutia diaboli ad de-
cipiendum. p. 2. pag. 258. nu. 29.
Accidia nostra domini diligentia con-
funditur. p. 2. pag. 292. num. 6.
Accipiter quomodo se renouet. p. 3.
pag. 178. nu. 35.
Accusare nos debemus non laudare.
p. 1. pag. 17. nu. 26.
Adam fuit causa originalis peccati
actualis vero occasio. p. 1. pa. 300.
num. 13.
Adā qua forma vidit Deū post pec-
catum. p. 2. pag. 343. nu. 2.
Adam qua de causa peccauit. p. 3. pa.
172. nu. 18.
Adonai nomen est Dei maximam
constantiam & firmitatem signifi-
cans. p. 1. pag. 471. nu. 13.
Adolescentes qualiter ab impudicis
foeminis decipiātur. p. 1. p. 133. n. 18.
Adhortemur adinuicem sanctis ad-
monitionibus. p. 4. pag. 206. n. 25.
Adulationes magnopere animæ of-
ficiunt. p. 2. pag. 90. nu. 20.
Adulatio pessimū peccatum est. p.
3. pag. 421. nu. 29.
Adulator peior coruo. p. 2. pa. 91. nu.
20.
Adulatores fugiendi & reprehendē-
di. p. 3. pa. 421. a. num. 28. vsq; 29.
Adulteriū grauissimum peccatum. p.
2. pag. 222. num. 4. & sequentibus

INDEX

ALPHABETICVS.

& p. 3. pag. 326. nu. 11.
 Adulteriū aliquādo pro quocumq;
 peccato sumitur. 3. p. pa. 127. n. 25.
 Adulterij peccatū grauius simplici
 fornicatione. p. 3. pag. 328. nu. 15.
 Adultus absq; actu proprio non iu-
 stificatur. p. 2. pag. 317. num. 37.
 Admiratione coeperūt homines phi-
 losophari. p. 3. pag. 38. nu. 1.
 Aduentus dñi in die iudicij. p. 1. pa.
 76. num. 10.
 Aduētus Christi præcipue fuit vt ani-
 mabus mederetur. p. 1. p. 299. n. 10
 Aduentus secūdus filij Dei quare nō
 desideretur à nobis sicut à patribus
 antiquis primus. p. 3. pag. 96. nu. 2.
 Aduentus Christi quæ bona mūdo
 attulit. p. 4. pag. 177. num. 3.
 Aduocati & scribæ veritatē occultan-
 tes punientur. p. 1. pag. 398. nu. 1.
 Affectio & puritas cordis erga Deū
 magis quam verborum multitu-
 do est necessaria p. 2. pa. 264. nu. 8
 Affectus animæ totius hominis. mo-
 lem trahunt. p. 4. pa. 214. nu. 16.
 Affectio inordinata fons est & origo
 vniuersæ turpitudinis sensualis. p.
 2. pag. 222. nu. 4.
 Affectio secūdū theologos qd ibidē.
 Afflictus & persequit^r propter Deū
 quo magis exterius castigatur eo
 interius cōsolatur. p. 4. p. 61. n. 27.
 Afflictiones suauissimæ vidētur per-
 fectis. p. 4. pag. 255. num. 17.
 Afflictum & mœstum statim conso-
 latur dñs. p. 2. pag. 38. nu. 35.
 Agētia naturalia pri^o in propinquo
 ra sibi loca agunt. p. 1. pa. 38. nu. 8.

Alexander rex Macedoniæ noluit
 videre vxorem Darij ne eam pro-
 pter pulchritudinem concupisce-
 ret. p. 1. pag. 259. nu. 22.
 Alexandri dictum celebre. p. 1. pag.
 187. nu. 11.
 Eiusdem aliud. p. 3. pag. 406. nu. 25.
 Ambitiosi multis succumbant cum
 aliorum ipsi dominari studeant.
 p. 1. pag. 41. nu. 17.
 Ambitio per omnes hominū status
 & conditiones diuagatur. p. 2. pa.
 136. nu. 8. & pag. 325. nu. 23. & p.
 4. pag. 121. nu. 20.
 Ambitio imperadi Alexādi & Iu-
 lij Cæsaris. p. 2. pag. 326. nu. 24.
 Ambitio multorum malorū existit
 origo. p. 4. pag. 121. nu. 20.
 Ambitio etiā viros perfectos aggre-
 ditur. p. 4. pag. 121. nu. 19.
 Ambitio & superbia in maxima di-
 scrimina homines inducunt. p. 4.
 pag. 277. nu. 19.
 Ambitio & sensualitas inter omnia
 homines excecat. p. 2. pag. 324.
 nu. 21.
 Ambitio Iudæorum Christo domi-
 no mortē intulit. p. 2. pa. 326. n. 26
 Ambitio fuit potissima causa perdi-
 tionis Iudæorū. p. 2. pa. 327. nu. 29
 Ambitio omnia mala intentat. p. 4.
 pag. 234. nu. 21.
 Ambitioni non est dandus locus. p.
 3. pag. 529. nu. 22.
 Ambitionem filiorū Zēbedei quare
 Christus dominus in publicum pro-
 dire voluerit. p. 2. pag. 136. nu. 8.
 Ambitiosus sepe est infimæ condi-
 tionis. p. 4. pag. 122. nu. 7.

Ambitiosus nil intētatum relinquit
 ibidem.
 Ambitiosus sæpe à vilissimis totius
 congregationis eligitur in præfe-
 ctum vt ipsorum vitæ deperditæ
 faueat. p. 4. pag. 122. nu. 23.
 Ambitiosi cum hominibus infimæ
 conditionis amicitias ineunt quo-
 rū peracto negotio, vel nimimū
 quidem verbū eis loqui dedignā-
 tur. p. 4. pag. 144. nu. 13.
 Ambitiosus nunquam satiatur. p. 3.
 pag. 529. nu. 22.
 Amare debemus cœlestia non terre-
 na. p. 1. pag. 244. nu. 15.
 Amans Deum omnes difficultates
 vincit. p. 3. pag. 561. num. 26.
 Amantes iudicant res longe diuersas
 quā sunt. p. 1. pag. 254. num. 15.
 Amator vestitur coloribus eisdem
 quibus foemina amata. p. 2. pa. 34.
 nu. 22. & sequentibus.
 Amicus amici sui verba nunquā obli-
 uiscitur. p. 3. pa. 18. nu. 16.
 Amicus ab amico difficile separatur.
 p. 3. pag. 71. nu. 2.
 Amicus sæpe plus officit quam ini-
 micus. p. 4. pag. 64. nu. 33.
 Amicos persequi summæ peruersita-
 tis indicium est. p. 2. pa. 63. nu. 34.
 Amici fideles pauci reperiuntur. p.
 2. pag. 380. nu. 17.
 Amicitia veræ leges docet Spiritus
 sanctus. p. 2. pag. 335. nu. 4.
 Amici veri aduersitatibus compro-
 bantur. p. 2. pag. 385. nu. 4.
 Amor Dei & proximi duplex est

actus ex vnico eodemq; charitatis
 habitu procedēs. p. 4. pa. 2. nu. 6.
 Amor hominis aque comparatur. p.
 4. pag. 16. nu. 21.
 Amor Christi voluntarius erat non
 violentus. p. 4. pag. 256. nu. 21.
 Amor hominum nescit diu stare. p.
 4. pag. 258. nu. 26.
 Amor de Deo triūphauit. p. 4. pag.
 266. nu. 11.
 Amor Christi erga homines cōmen-
 datur. p. 3. pag. 523. nu. 3.
 Amor Dei & mundi in corderixan-
 tur. p. 2. pag. 64. nu. 24.
 Amor Dei quātus sit erga homines
 aliquomodo ostenditur. p. 2. pag.
 343. nu. 1. & pag. 347. nu. 13.
 Amoris triplex est gradus. p. 2. pag.
 349. nu. 20. & p. 1. pag. 422. n. 17.
 Amor proprius tanti est vigoris vt
 efficiat qd bonum apparet malum
 & è contra. p. 1. pa. 63. nu. 5.
 Amoris fortitudo est inexplicabilis.
 p. 2. pag. 380. nu. 16.
 Amor proprius excecat & de pecca-
 tis excusat. p. 2. pag. 58. num. 6.
 Amoris diuini effectus est hominē
 ad se trahere. p. 2. pag. 381. num. 19.
 Amorem diuinū allegare maxime
 cōducit ad beneficia denuo impe-
 tranda. p. 2. pag. 265. nu. 9.
 Amor ingens non finit amatorem
 quin semper dilecto inferuiat. pa.
 1. pag. 451. nu. 20.
 Amor quare morti comparetur. p. 1.
 pag. 81. nu. 1.
 Amor est animæ pondus. p. 1. pag.
 478. nu. 8. & p. 3. pag. 184. nu. 17.

INDEX

- Amor fortis nullam sentit difficultatem. p. 2. pag. 380. num. 16. & p. 3. pag. 560. num. 25.
- Amor maximam habet memoriã. p. 3. pag. 18. nu. 16.
- Amor proprius ædificat ciuitatem inferni. p. 3. pag. 98. nu. 7.
- Amor rerũ terrenarũ homines in infernũ impellit. p. 3. pag. 186. n. 21.
- Amor proximi est effectus principalis charitatis Dei. p. 3. pag. 274. num. 4.
- Amor principalis ad proximũ est illum ad Deum adducere ibidẽ.
- Amor Dei & proximorũ coniunctissimus. p. 3. pag. 98. nu. 37.
- Amor Dei erga homines vsq; quò peruenit. p. 3. pag. 524. nu. 5.
- Amor maximus præ passione sententiam semiprolatam relinquit. p. 3. pag. 562. nu. 29.
- Amor sui ipsi homini à Deo datus est. p. 4. pag. 2. nu. 6.
- Andredi serui mirabile quoddã de quo Apianus & Aulus Gellius. p. 1. pag. 181. nu. 25.
- Angelus non pòt in alium Angelũ nec in animas introire. p. 2. pag. 183. num. 8.
- Angelus est nomen officij non nature. p. 2. pag. 38. nu. 33.
- Angelorũ excellẽtia est Dei præcepta velociter exequi. par. 2. pag. 114. num. 18.
- Angelus quibus verbis potuit cõsolari Christum. p. 3. p. 547. nu. 33.
- Angelus similis quàm homo Deũ representat. p. 3. pag. 439. nu. 13.
- Anima per peccatũ maculata aqua lacrymarum ex mortis memoria deducta mūdatur. p. 1. p. 34. n. 23.
- Anima Christi omnium culparum mundi tristitia affecta est. par. 1. pag. 81. num. 3.
- Anima nostra cum sit peculiare Deĩ opus plurimi à nobis æstimanda est. p. 1. pag. 131. nu. 13.
- Anima sine spe quasi nauis sine anchora. p. 1. pag. 127. nu. 2.
- Anima nostra est Helena pro qua cœlum & terra pugnat. p. 1. pag. 196. num. 9.
- Anima nostra est sigillum à Deo impressum quã solus Deus implet. p. 1. pag. 351. nu. 16.
- Anima hominis quare Dei esse dicitur. p. 3. pag. 28. nu. 3.
- Anima cuiuslibet hominis sponsa est Dei. p. 3. pag. 332. num. 27. & pag. 185. nu. 19.
- Anima letali culpa fauciata quam corrupta & immunda remaneat. p. 4. p. 35. n. 26. & pag. 147. n. 22.
- Anima peccatrix per Christi passionem ad merita pristina reuiuiscit ibidem.
- Anima in peccato existens dæmonis seruituti consentire videtur. p. 4. pag. 67. nu. 4.
- Anima propter carnis coniunctionem magnam fragilitatẽ incurrit. p. 4. 73. num. 23.
- Anima Christi in instanti incarnationis suæ fuit gratia & gloria plena. p. 4. pag. 115. nu. 3.
- Asia quæ Deũ cognoscit statim eius amore

ALPHABETICVS.

- amore capitur. p. 4. pag. 174. n. 25.
- Anima quo purior eo magis diuina opera intelligit. p. 4. pa. 285. n. 18.
- Animarum cura est graue pòdus. p. 1. pag. 157. nu. 14.
- Animæ nostræ vera Dei sunt tẽpla. p. 1. pag. 366. num. 3.
- Anima & corpus sunt multũ dispares. p. 1. pag. 30. nu. 11.
- Animum proprium debellare difficilius est quàm hostes expugnare. p. 4. pag. 88. nu. 27.
- Animę iustorum summo opere corpora sua optant informare. p. 4. pag. 281. nu. 8.
- Anima in corpore cathenis est vincita. p. 1. pag. 117. nu. 2.
- Anima in solo Deo quiescere potest. p. 1. pag. 249. nu. 21.
- Animę propensionem & pondus habent ad beatitudinẽ. p. 1. pa. 480. num. 13.
- Anima recipere potest diaboli qualitates. p. 2. pag. 184. nu. 10.
- Anima peccatoris peccatis succedentibus obduratur. p. 2. pag. 307. nu. 8.
- Anima & corpus sicut in peccatis sunt comites ita & in supplicijs erunt. p. 2. pag. 364. nu. 19.
- Anima Christi in instanti incarnationis omniũ peccatorũ notitiam habuit ibidem. nu. 20.
- Anima Christi in oratione horti nil petijt, sed sensualitas. p. 2. pa. 366. nu. 27.
- Anima peccato mortali infecta nigrior est carbone. p. 3. pa. 166. n. 32.
- Anima in charitate radicata in proximorum vtilitate occupatur. pa. 3. pag. 233. nu. 1.
- Animalicet per peccatum Deũ à se expellat iuxta eam Deus permanet pulsans. p. 3. pag. 475. nu. 8.
- Anima sancta amore Dei languet. p. 3. pag. 561. nu. 28.
- Anima gloriosa quali splendore corpus illustrabit. p. 4. pag. 106. nu. 9.
- Anima Christi licet beata in amaritudine passionis submersa erat. p. 1. pag. 161. nu. 27.
- Animã Christi vniri corpori mortali fuit penosum Christo. p. 3. pag. 556. nu. 20.
- Animæ quare vnicus dies in hebdomada ad vacandũ Deo corpori vero sex ad eius necessitatẽ procurandam cõcedatur. p. 1. pa. 108. nu. 1.
- Animæ volenti se tradere Deo non deerunt detractores. p. 2. pag. 316. nu. 34.
- Animę existẽtes in purgatorio eductæ sunt à Christo cum animabus sanctorũ patrũ. p. 3. pa. 575. nu. 34.
- Animarum cura indignis nõ est cõmittenda. p. 3. pag. 234. nu. 23.
- Animabus parentum debet filij benefacere. p. 2. pag. 204. num. 33.
- Anselmi celebre dictum de peccato. p. 1. pag. 147. nu. 8.
- Antæi filij terræ, & Herculis fabula. p. 1. pa. 30. nu. 14.
- Anticipare promissa nullã redarguit sermonis falsitatẽ. p. 4. pa. 84. n. 25.
- Antiquorum error circa inimicos periculosus. p. 1. pag. 45. nu. 4.

INDEX

- Antiochus rex 'A fixæ noluit Pátheã virginem videre ne eam propter pulchritudinem concupisceret. p. 1. pag. 259. nu. 22.
- Antiquorum sanctorum patrum vestigia sectanda sunt nobis. p. 2. pag. 78. nu. 26.
- Antiocheni priores omnibus dicti sunt Christiani. p. 4. pag. 58. nu. 15.
- Appetitus noster pessimus est hostis. p. 3. pag. 239. nu. 7.
- Appetitus nostro effrenato non satisfaciendum est. p. 3. pag. 165. nu. 30.
- Apelles regem Antigoni sine oculorum defectu depinxit. p. 2. pag. 263. nu. 5.
- Apostoli in prædicationibus claritate parabolarum utebantur. p. 1. pag. 11. nu. 4.
- Apostoli in his quæ sibi contraria videbantur non repugnabant, sed quæ Christo. p. 4. pag. 205. nu. 22.
- Apostoli quare bini mittebantur. p. 1. pag. 463. nu. 23.
- Apostolis durum erat nimis à Iesu recedere. p. 3. pag. 71. nu. 1.
- Aqua omnis cum ex mari refluat quare una amara altera vero dulcis sit. p. 4. pag. 51. nu. 32.
- Aquila qua utatur industria ut ceruui venetur. p. 4. pag. 39. nu. 38.
- Aquila quomodo renouetur. p. 3. pag. 179. nu. 37.
- Arbitrium liberum est radix peccati. p. 4. pag. 176. nu. 29.
- Arbitrium liberum sine gratia imbecillum remanet. p. 4. pag. 148. nu. 24.
- Arbitrium hominis cum Deo concurrat. p. 4. pag. 7. nu. 20.
- Arbitrium hominis Dei cognitione non tollitur. p. 3. pag. 316. nu. 16.
- Arcana diuina non angelico sed plano stylo nobis tradidit Deus, &c. p. 1. pag. 10. nu. 3.
- Argumentum stultorum iuxta prædestinationem. p. 3. pag. 209. nu. 21.
- Arma quæ impius contra bonum sumit ipsa illum occidunt. p. 1. pag. 390. nu. 9.
- Armati non nisi omnium virtutum genere diabolum superare nequibimus. p. 4. pag. 71. nu. 15.
- Arma quibus diabolus superatur. p. 3. pag. 89. nu. 19.
- Arma demonis qualia sint. p. 3. pag. 81. nu. 30.
- Ars militaris ex felicitate est. p. 1. pag. 43. nu. 23.
- Artifex vnusquisque in suo officio utitur proprijs instrumentis. p. 1. pag. 12. nu. 7.
- Athenodorus philosophus moribus quod consilium Octauiano Imperatori dedit. p. 4. pag. 219. nu. 30.
- Attentio ad orandum duplex est. p. 3. pag. 75. nu. 14.
- Audaciam petere debent à Deo concionatores. p. 1. pag. 27. nu. 4.
- Auditores quomodo non proficiunt quid impediatur. p. 4. pag. 220. nu. 32.
- Auditus in scriptura sepe pro obedientia sumitur. p. 4. pag. 16. nu. 7.
- Aures habere quid sit ibidem, &c. p. 3. pag. 14. nu. 13.
- Authoritas apostolorum dubium omnem expellit. p. 4. pag. 15. nu. 4.
- Auarus est rubus. p. 1. pag. 17. nu. 22.

Auarus

ALPHABETICVS.

- Auarus diuitias pertingere non audeat. p. 4. pag. 24. nu. 30.
- Auarus sero aut nunquam restituit. p. 4. pag. 137. nu. 32.
- Auarus temporum intemperie gaudeat. p. 4. pag. 224. nu. 18.
- Auaro auarum se ostendit Deus. p. 4. pag. 25. nu. 32.
- Auarus magna cum afflictione moritur. p. 3. pag. 23. nu. 31.
- Auarus semper cogitat in diuitijs. p. 3. pag. 76. nu. 17.
- Auarus nec sibi nec alijs est bonus. p. 4. pag. 23. nu. 29.
- Auarus quale cor habeat. p. 4. pag. 138. nu. 33.
- Auarus quare difficile conuertatur. p. 4. pag. 136. nu. 27.
- Auaritia sacerdotum legis veteris. p. 1. pag. 273. nu. 3.
- Auaritia sacerdotum. p. 1. pag. 88. nu. 22.
- Auaritia iniquam facit iustitiam. p. 4. pag. 233. nu. 9.
- Auaritia radix multorum peccatorum. p. 3. pag. 491. nu. 17.
- Auaritia sæpius in scriptura diuina reprehenditur. p. 3. pag. 491. nu. 17.
- Auaritia totum facit iniquum. p. 4. pag. 230. nu. 9.
- Auaritia homines excæcat & ad plura damna inducit. p. 2. pag. 165. nu. 29.
- Auxilium Dei maxime necessarium ad virtutis perseuerantiam. p. 3. pag. 391. nu. 18.
- Auxilium non deerit sequentibus Christum. p. 4. pag. 181. nu. 14.
- Auxilio particulari indiget homo ne tentationi succumbat. p. 4. pag. 72. nu. 19.
- Auxilium & gratia Dei ad bene operandum necessaria sunt. p. 3. pag. 381. nu. 25.
- Auxilium in tribulationibus præstat Deus. p. 3. pag. 79. nu. 26.

B.

- B**abylon mundi gloriam significat. p. 3. pag. 158. nu. 8.
- Bacchi lepida fabula. p. 1. pag. 249. nu. 23.
- Baptismo Sathanæ abrenunciauimus. p. 4. pag. 30. nu. 51.
- Basilij Magni sententia de peccatoribus ad peccata redeuntibus. p. 4. pag. 175. nu. 27.
- Basiliscus oculorum intuitu homines occidit. p. 4. pag. 71. nu. 16.
- Beatitudo quare denarius diurnus vocetur. p. 2. pag. 2. nu. 6. & p. 4. pag. 6. nu. 17.
- Beatitudo in quo consistat. p. 4. pag. 7. nu. 19.
- Beatitudo quare iustum premium appetitur. p. 4. pag. 7. nu. 21.
- Beatitudo essentialis in visione & fruitione diuina consistit. p. 1. pag. 120. num. 7. & p. 3. pag. 167. num. 2.
- Beatitudo essentialis non consistit in fruitione humanitatis Christi. p. 1. pag. 125. nu. 21.
- Beatitudo per antonomasiam vitæ dicitur. p. 2. pag. 348. nu. 16.

A 4

Bea-

INDEX

- Beatitudo in Euangelio iustum appellatur, & qua ratione dicatur meritis nostris iustum. p. 4. pag. 7. num. 21.
- Beatitudinis quædam descriptio. p. 3. pag. 171. nu. 13.
- Beatitudinis gradus non tam operi quam charitati correspondet. p. 2. pag. 378. num. 9.
- Beatitudinis humanæ & vitæ æternæ consequendæ initium: quale sit. p. 3. pag. 167. num. 2.
- Beati omnes esse cupiunt & labores ad beatitudinem consequendam conducentes recusant. p. 4. pag. 107. num. 14.
- Bellum iuste geri potest, contra orthodoxę fidei hostes. p. 1. pag. 42. num. 20.
- Bellum elephantis cum dracone. p. 2. pag. 376. nu. 5.
- Bella, fames, labores &c. sunt Dei tussis quibus nos à malo deterre re conatur. p. 2. p. 90. nu. 16.
- Benedictio mensæ non est omittenda. p. 2. pag. 246. nu. 33.
- Benedicenda est mensa. par. 3. pag. 347. nu. 36.
- Benefacere omnibus munus iustorum est. p. 3. pag. 530. nu. 24.
- Benefacere omnibus à Domino iubetur. p. 2. pag. 65. nu. 28.
- Beneficium Dei est singulare nos ad pœnitentiam expectare. p. 1. pag. 75. nu. 8.
- Beneficium glorificationis est gratia consummata. p. 1. pag. 132. num. 17.
- Beneficia quæ Deus hominibus cõfert tanquam sibi collata reputat. p. 1. pag. 118. num. 2.
- Beneficia innumerabilia Deus hominibus cõtuli. p. 4. pag. 82. n. 9.
- Beneficia & præfecturæ dignioribus distribuenda sunt. p. 4. pag. 123. num. 25.
- Beneficia Dei multi estimãda sunt. p. 3. pag. 400. nu. 4.
- Beneficia hominibus à Deo imperitiuntur dum eius magis obliuiscuntur. p. 4. pag. 196. nu. 25.
- Beneficia diuina in communi collata vnusquisque considerare debet ac si sibi soli essent exhibita. p. 1. pag. 244. nu. 7.
- Beneficia iam accepta in petitione nostra Deo proponere debemus. p. 2. pag. 265. num. 10. & p. 3. pag. 568. nu. 11.
- Beneficia cõfert Deus etiam illum offendentibus. par. 2. pag. 268. num. 18.
- Beneficia Dei cordibus & memoria retinenda sunt. p. 3. pag. 30. num. 9.
- Beneficia Dei plurimi æstimanda sunt. p. 3. pag. 399. nu. 4.
- Beneficia Dei innumera sunt. p. 3. pag. 401. nu. 7.
- Beneficia semper conferre est munus Dei. p. 4. pag. 80. nu. 2.
- Beneficia Dei sunt triformia. p. 4. pag. 81. num. 8.
- Beneficia Dei suæ bonitati sunt referenda. par. 4. pagina. 204. numero. 18.

Bene-

ALPHABETICVS.

- Beneficiorum triplici genere homines à Deo trahuntur. par. 4. pag. 82. num. 8.
- Beneficijs præteritis fidendum est. par. 4. pag. 184. num. 25.
- Beneficijs Dei ne abutamur. par. 3. pag. 488. num. 9.
- Beneficijs etiam feræ mansuescunt. par. 3. pag. 490. num. 14.
- Benignitas & patientia Dei ad pœnitentiam nos prouocant. p. 4. pag. 228. num. 25.
- Bonus homo à malo solet peruertere. p. 2. p. 173. nu. 13. & p. 129. nu. 24.
- Bonus occasionem laudandi Deum præbet illum aspicientibus. par. 3. pag. 404. num. 18.
- Bonus non est vitæ alienæ indagator. p. 4. pag. 154. num. 2.
- Boni licet minoris ætatis prius quàm mali debent recenseri. p. 4. pag. 7. num. 19.
- Boni non quomodocunq; simus sed perfecti. p. 4. pag. 26. num. 25.
- Boni cœlestia cum feruore tractant terrena remisse. p. 1. pag. 222. n. 3.
- Boni nec de malis aliquid mali, è cõtra vero mali de bonis mala suspicantur. par. 2. pag. 40. num. 39.
- Bonorum conuersatio quærenda est. par. 3. pag. 72. num. 5.
- Bonorum conuersatio peccatum impedit. p. 3. pag. 73. num. 6.
- Boni subiecti sunt Dei voluntati. p. 3. pag. 85. nu. 7.
- Boni detractores patienter ferunt. p. 3. pag. 458. num. 33.
- Bonos contra vitia dimicantes intue-
- tur Deus. p. 3. pag. 79. num. 24.
- Bonus modus inquit feruendi Deo. p. 3. pag. 486. num. 1.
- Bonis nunquam deficit occasio bene operandi. par. 2. pag. 211. nu. 14.
- Bonum nostrum in quo consistat. p. 3. pag. 510. num. 2.
- Bonum ideo est bonum quia beneficit. par. 4. pag. 66. nu. 2.
- Bonum exemplum valde ad conuersionem aliorum conducit. part. 1. pag. 341. num. 16.
- Bona spiritualia solum animam nostram fatiant. p. 2. pag. 217. nu. 23.
- Boni ne careant bonorum operum fructu. p. 2. pag. 163. num. 22.
- Bona opera aut bonæ aut malæ circumstantiæ comitantur. part. 1. pag. 32. num. 19.
- Bonorum mos est omnia in bonum conuertere. p. 1. pag. 106. nu. 25.
- Bonorum operum authores à Deo magnis præmijs afficiuntur. p. 1. pag. 368. nu. 8.
- Bonorum genera duo sunt. p. 4. pag. 227. num. 21.
- Bonitas creaturarum in comparatione bonitatis Dei non est bonitas. p. 1. pag. 338. num. 7.
- Blasphemia est grauissima offensa Dei. par. 2. pag. 289. num. 40.

C.

CAdere potest homo per se nõ tam surgere. p. 1. pag. 37. nu. 2.

Cain primus omnium pœdera & mēsuras adinuenit. p. 2. pag. 166. n. 30.

A 5 Cain.

I N D E X

- Cain' quo instrumento interfecit Abel. par. 4. pag. 221. num. 2.
 Camelus suam deformitatē exhorret. p. 3. pag. 458. num. 34.
 Canis quot vulnera sua lingua pertingit tot sanat, sic pœnitentes &c. pa. 2. pag. 106. num. 25.
 Canis homicidam cognouit. part. 1. pag. 324. num. 27.
 Canes quare in sepulchris sculpti sint. par. 1. pag. 324. nu. 27.
 Cantare non solum ore sed potius corde debemus. p. 3. pag. 297. n. 81.
 Calicem Christi non mundi bibendum est. p. 2. pag. 143. num. 30.
 Calamitates pauperum. part. 1. pagi. 165. num. 7.
 Caro absque voluptate est velut piscis sine aqua. p. 1. pag. 31. num. 15.
 Caro maceranda est ut virtutis viam non recuset. p. 4. pag. 21. num. 20. & pag. 74. num. 26.
 Caro quare affligēda est. p. 4. pag. 74. num. 24. & pag. 3. num. 7.
 Caro domesticus inimicus & omnium fortissimus est. p. 3. p. 239. n. 7. & 8.
 Caro & spiritus inter se bellum crudele gerunt. p. 4. pag. 47. num. 19. & p. 1. pag. 137. num. 3.
 Caro nostra per diabolum sollicitata vitam nobis promittit longiorem. p. 4. pag. 132. num. 18.
 Caro inclinata facile spiritum flectit. p. 4. pag. 142. num. 6.
 Carnis nostræ fragilitas magna est. p. 4. p. 73. nu. 23.
 Carnis simulationi nunquam credendum est. p. 3. pag. 92. num. 28.
 Caluariū quot passus à domo Pilati distabat. p. 4. pag. 277. nu. 42.
 Cathilina & eius coniurationis complices quo pacto se coniūxerunt. p. 4. pag. 59. num. 19.
 Catonis Censorij dictum elegans. p. 1. pag. 18. num. 1.
 Chaldei maxime similitudinibus delectabantur. p. 1. pag. 1. nu. 3.
 Chananei unde dicantur. p. 3. p. 132. n. 1.
 Caritas Dei non secundum nostrā iudicanda est. p. 1. pa. 323. nu. 20.
 Caritas est finis cuiuscunque præcepti. p. 4. pag. 2. num. 6.
 Caritas quomodo obtinetur. p. 4. pag. 3. num. 7.
 Caritas duas habet alas. p. 4. pag. 57. num. 11.
 Caritas operum valorem auget & meritum. p. 4. pag. 131. num. 12.
 Caritas martyres effecit. par. 4. pag. 131. num. 13.
 Caritas Christi erga homines maxima fuit. p. 4. pag. 168. num. 6.
 Caritas nulla est in inferno. part. 2. pag. 155. num. 33.
 Caritas virtutum parens. p. 3. pa. 279. num. 17.
 Caritas in praxi.
 Charitatis unitate nimis delectatur Deus. p. 2. pa. 57. nu. 1.
 Castitatis prælia dura sunt. p. 3. pagi. 320. num. 29.
 Causæ vniuersalis operantur secundum dispositionem causæ particularis. p. 1. pa. 115. num. 21.
 Causa potissima quare in peccato relabimur. p. 4. pag. 152. num. 37.
 Causam

A L P H A B E T I C V S.

- Causam dāni qui dat impius est valde & animaduersione dignus. par. 4. pag. 234. num. 12.
 Christus cur exposuit vitam inestimabilis pretij pro Redemptione nostra. p. 1. pag. 20. num. 8.
 Christus descendit ad mortem per gradus poenarum, peccator vero ad infernum per gradus peccatorum. p. 1. pag. 22. num. 14.
 Christus non præcepit ieiunandum sed id tanquam necessarium præsupponit. p. 1. pag. 31. nu. 16.
 Christus quare carnem ex Hebræis & non ex gentibus sumpsit. par. 1. pag. 104. nu. 18.
 Christus sibi reputat fieri quod pauperibus sit. p. 1. pag. 114. num. 18.
 Christus si ut acquireret nobis gloriam mortuus est, quare acquisitam denegabit. p. 1. pag. 130. nu. 11.
 Christus morte sua nobis iustificationem & glorificationem meruit. p. 1. pag. 133. num. 19.
 Christus non inuitus sed sponte mortē perpeffus est. p. 1. pag. 136. nu. 1.
 Christus honores seculares non appetebat. p. 1. pag. 205. nu. 4.
 Christus lux mundi fuit sed pauci ea potiuntur. p. 1. pag. 327. nu. 2.
 Christus peccatum non habuit nec habere potuit. p. 1. p. 338. nu. 7. & sequentibus & p. 3. pa. 426. n. 9. & p. 4. pa. 210. nu. 4. & p. 2. pa. 276. n. 1. & pa. 328. num. 32.
 Christus nil faciendum præcepit quod ipse prius non fecerit. p. 2. pa. 22. num. 22.
 Christus quare postulata differat. p. 2. pa. 102. num. 15.
 Christus non fuit missus à patre ut ipsemet gentibus prædicaret sed per apostolos accepturi erant euangelium. p. 2. pa. 104. num. 21.
 Christus modos quærebat quibus nos in cælum introduceret. p. 3. p. 29. num. 7. & pa. 180. nu. 13.
 Christus morte sua coeli ianuam nobis aperuit. p. 3. pa. 31. num. 12.
 Christus ab instanti suæ cōceptionis omnia quæ passurus erat cognouit & acceptauit. p. 3. pag. 31. num. 14.
 Christus tribus annis prædicauit & triginta tacuit. p. 3. pa. 83. nu. 2.
 Christus quare à diabolo tentari voluit. p. 3. pa. 88. nu. 18.
 Christus quare cū potestate magna & maiestate venturus est. p. 3. pa. 98. num. 7.
 Christus vera imago est beatitudinis nostræ. p. 3. pa. 157. num. 6.
 Christus bis se abscondit ab oculis Iudeorum. p. 3. pa. 230. num. 11.
 Christus quare de causa lachrymatus est. p. 3. pa. 411. num. 39.
 Christus cū de passione sua loqueretur quare filium hominis se ipsum appellauerit. part. 4. pagi. 30. numer. 9.
 Christus corpori simul medebatur & animæ. p. 4. pag. 81. num. 5.
 Christus quoddam beatitudinis exemplar in transfiguratione discipulis proposuit. p. 4. pag. 105. num. 9.
 Christus Dñs quare Chananeæ plus quàm petierat cōcessit matri vero filio

INDEX

num Zebedæi id quod petebat
 denegavit. p. 4. pag. 124. num. 19.
 Christus & dæmon habent contra-
 rios effectus. p. 4. pag. 151. nu. 33.
 Christus est velut forma ad quã nos
 formare debemus. p. 4. pag. 229.
 num. 29.
 Christus si primo mitis apparuit se-
 cundo terribilis apparebit. par. 4.
 pag. 242. num. 30.
 Christus è cruce vt pastor optimus è
 monte oues suas à vetitis deterre
 re conatur. p. 4. pa. 277. num. 44.
 Christus quare Hierosolymis mori
 voluit. p. 1. pag. 19. num. 30.
 Christus Dominus verus est anima-
 rum nostrarum pastor. par. 2. pag.
 303. num. 37.
 Christus non delectabatur ciborum
 iocunditate. p. 2. pag. 308. num. 10.
 Christus quomodo mirari dicatur.
 p. 1. pag. 42. nu. 19.
 Christus aliqua fecit miracula in
 aliorum præiudiciu. par. 1. pag.
 92. nume. 10.
 Christus quare non omnes infirmos
 in piscina commorantes sanauit.
 par. 1. pag. 115. num. 21.
 Christus quare cicatrices passionis
 post resurrectionem seruaui. par.
 1. pag. 195. num. 7.
 Christus quare miracula non fecit in
 patria sua. p. 1. pag. 205. nu. 3.
 Christus quare sodarium & sindonẽ
 post resurrectionem suam in se-
 pulchro dimisit. p. 1. p. 461. nu. 19.
 Christus Dominus quare filius ho-
 minis appelletur. p. 2. pag. 36. nu.
 28. & p. 3. pa. 27. num. 2.
 Christus inuitis Iudæis statuit sibi tẽ-
 pus moriendi. p. 2. pa. 269. nu. 22.
 Christus ideo fuit redemptor quia in-
 nocentissimus. p. 2. pag. 279. nu. 9.
 Christus quare Philippum cõsuluit.
 p. 2. pag. 240. nu. 15.
 Christus duo documenta præcipue
 docuit. p. 2. pag. 350. num. 23.
 Christus per antonomasiam iustus
 appellatur. p. 2. pag. 361. num. 12.
 Christus qualiter sit causa prioris gra-
 tiæ. p. 3. pag. 164. nu. 27.
 Christus quare voluit orans transfi-
 gurari. p. 3. pag. 165. num. 29.
 Christus duos habuit ortus. p. 4. pa.
 198. num. 2.
 Christus quo pacto dicatur exhau-
 stus. p. 3. pag. 173. num. 21.
 Christus quomodo dicatur prædesti-
 natus. p. 3. pag. 553. num. 4.
 Christum mori pro nobis oportebat
 quia ipse solus satisfacere potuit.
 p. 4. pa. 237. n. 22. & sequentibus.
 Christus in quantum homo est filius
 Dei naturalis. p. 4. pag. 226. nu. 25.
 Christus cur peregrinus appelletur.
 par. 4. pag. 290. num. 14.
 Christus non legitur mâducasse mel
 nisi post resurrectionem. p. 4. pag.
 470. num. 8.
 Christum quidam sequuntur alij per-
 sequuntur. p. 1. pag. 142. num. 17.
 Christianus ociosus peior est infide-
 li. p. 1. pag. 5. num. 13.
 Christianus vt bene operetur sufficit
 cognoscere hoc esse Dei volunta-
 tem. par. 1. pa. 46. num. 8.

Chri-

ALPHABETICVS.

Christianorum perfectio in dilectio-
 ne consistit. p. 1. pa. 422. nume. 17.
 Christianus omnes res seculares par-
 ui æstimet. p. 3. pag. 230. nu. 11.
 Christianus optimus ieiunare debet
 licet ei non præcipiatur. p. 4. pag.
 48. num. 22.
 Christianus verus in quo maximè
 cognoscitur. par. 4. pag. 57. nu. 13.
 Christianorum tria sunt genera. par.
 4. pag. 178. num. 6.
 Christianus quilibet nõ solum tene-
 tur parcere illatis iniurijs sed etiã
 deponere animum si quis eũ læserit
 vindicandi. p. 4. pa. 243. nume. 13.
 Christiani peruersi etiam ipsis infide-
 libus sunt scandalo. p. 3. pag. 195.
 nume. 14.
 Christiani qua de causa à Christo
 operarij nũcupantur. p. 4. pa. 3. n. 9.
 Christiani quare gentibus odibiles
 sint effecti. p. 4. pag. 58. num. 14.
 Christiani omnes vitam Redempto-
 ris nostri optime scire debemus.
 p. 4. pag. 167. num. 2.
 Centurionis spiritus & deuotio. p.
 1. pag. 36. nu. 2. 3. & 4.
 Ceruus senio confectus qualiter re-
 nouetur. p. 3. pag. 177. nu. 32.
 Clausura & relectio commenda-
 tur. p. 2. pag. 47. num. 13.
 Clericorum bona, sunt pauperum.
 p. 3. pag. 153. nu. 29.
 Cleopatra regina Ægypti cur sibi
 mortem aspidũ mortu consciait.
 p. 4. pag. 266. num. 11.
 Creaturæ omnes homines docent in-
 tendendo facere de inimicis ami-
 cos. p. 1. pag. 46. nu. 7.
 Creaturis omnibus simul omnia sũe
 naturæ cõuenientia tradidit Deus
 homini vero non ita par. 2. pag. 8.
 nume. 23.
 Creaturæ insensibiles melius obe-
 diunt Deo quam homo. p. 3. pag.
 10. num. 29. & pag. 304. num. 14.
 Creaturæ insensibiles officia sua sem-
 per exercent. p. 3. pa. 340. nu. 14.
 Creaturæ omnes Dei perfectiones
 repræsentant. p. 3. pag. 440. nu. 13.
 Creaturæ hominis vanitati subiectæ
 sunt misera quadam captiuitate.
 p. 1. pa. 138. num. 7.
 Creaturæ omnes nos ad Dei amorẽ
 & laudem inuitant. p. 1. pag. 263.
 nume. 1.
 Creaturæ sunt bonæ per participa-
 tionem. p. 1. pag. 338. num. 7.
 Creaturæ cuiuslibet proprietatis aliqua
 correspondet. p. 3. pag. 489. nu. 12.
 Creaturæ rationales ad quatuor effe-
 ctus à Deo conditæ sunt. p. 2. pag.
 296. nu. 17.
 Creaturæ omnes Deum repræsentat
 aliæ alijs similitus. part. 3. pag. 439.
 nume. 13.
 Ciborum superfluitas execranda est
 p. 3. pa. 218. nu. 15. & p. 2. pag. 147.
 num. 10.
 Ciborum abundantia est causa cru-
 delitatis in pauperes. p. 2. pa. 148.
 nume. 12.
 Cinis capiti impositus quibus de cau-
 sis Deum placat. p. 3. pag. 36. nu. 4.
 Circumstantia temporis aggrauat de-
 lectum. par. 2. pag. 136. nume. 9.

Cir-

INDEX

- Circumstantia boni operis sicut aurum lapidi precioso admixtum, par. 1. pag. 32. num. 19
- Cocytus quid, p. 1. pag. 360. nu. 13
- Cogitatio bona fons & origo est bonorum mala è conuerso, pa. 2. pag. 28. num. 2
- Cogitatio delectationem parit. par. 2. pag. 33. num. 18
- Cogitationes humiles sint, p. 3. pagi. 455. num. 25
- Cogitationi malæ resistendum est, par. 4. pag. 20. nu. 21
- Cognitio Dei duplex, part. 1. pagi. 290. num. 19
- Cognitio propriæ miseræ & culpæ est ianua salutis nostræ, p. 2. pagi. 388. nu. 11. & p. 4. pag. 98. nu. 17
- Cognitio sui ipsius peccata reddit faciliora dimissu, p. 4. pag. 128. nu. 4
- Cognitio beneficiorum magnitudinis & potentæ Dei ad cognitionem propriæ vilitatis conducit, p. 4. pag. 129. num. 6
- Cognitio propriæ miseræ homines efficit studiosos, p. 4. pa. 129. nu. 5
- Cognitio Dei quanti sit momenti, p. 4. pag. 174. nu. 25
- Cognitio Dei est initium beatitudinis nostræ, par. 3. pag. 167. nu. 2
- Concionator debet uti diuinis verbis tanquam instrumentis, part. 1. pag. 11. num. 6
- Concionator non solû bene loqui & operari debet sed etiam Dei auxilium implorare, p. 4. p. 211. nu. 9
- Conciones sunt audiendæ, p. 4. pag. 17. num. 8
- Cõciones sine fructu auditæ terminu reddunt condensationis peccatoris, p. 4. pag. 200. nu. 17
- Concordia ministrorum Ecclesiæ pacem conseruat, p. 3. pag. 256. num. 29. & pag. 314. num. 12
- Concordia inter Ecclesiasticos & seculares est maxime necessaria, p. 1. pag. 133. num. 20
- Concordia quid efficiat, par. 2. pag. 330. nume. 36
- Concordia res paræ crescunt discordia autem maxime dilabuntur, p. 4. pag. 145. num. 15
- Conciliorum quatuor genera ponuntur, par. 4. pag. 232. num. 7
- Condemnatur nullus eo quod sufficiens auxilium non habuerit, par. 4. pag. 25. num. 34
- Conditiones correptionis fraternæ, p. 1. pag. 218. num. 17
- Confessio damnatorum inutilis, p. 1. pag. 184. nu. 3
- Confessio peccatorum necessaria, p. 1. pag. 199. nu. 19
- Confessio peccatorum commendatur & suadetur, p. 3. pag. 252. n. 9
- Cõfessio quare in principio quadragesimæ faciendæ est p. 2. pa. 70. n. 2
- Confessionem peccatoris diabolus sollicitè curat impedire, part. 2. pa. 185. num. 14
- Confessio pure & sincere faciendæ est, par. 3. pag. 252 nu. 9
- Confessione homines renouantur, p. 3. pag. 178. num. 35
- Confessio est maxima peccatorum medela, p. 1. pag. 146. nu. 5

Con:

ALPHABETICVS.

- Confessarij boni sunt eligendi, part. 1. pag. 400. nu. 8
- Confessarij ab aliquibus peccatoribus quasi conducti nõ pauci sunt, p. 2. pag. 187. num. 21
- Confessarij mitissime pænitentes interrogent, p. 2. p. 188. nu. 22
- Confessarij quomodo debent absoluerè, par. 2. pag. 276. nume. 42. & pag. 334. num. 14
- Confessarius ne sit imperitus, p. 4. pag. 212. num. 7
- Confessarius cum discretionè reprehendat, p. 4. pag. 213. nu. 9
- Confessarius reprehensionem in finem confessionis differat, part. 4. pag. 212. num. 11
- Confessarij conditiones explicantur ibidem.
- Confiteri Christum quomodo fieri debeat, p. 3. pag. 555. num. 8
- Confiteri assidue salubre est, part. 3. pag. 512. num. 8
- Confessores clementes sint, part. 3. pa. 65. num. 15
- Confitentur aliqui res leuissimas maximas vero omitunt, p. 1. pag. 62. nume. 2
- Coniuges libidinis peccatum possunt peccare, p. 3. p. 173. num. 19
- Coniuges ad inuicem fidelitatem seruent ibidem.
- Conscientiæ & quies aliquorum ieiunantium falsa est, & nõ ex Deo, p. 1. pag. 61. num. 1
- Conscientia peccatorem insequitur p. 4. pag. 149. nu. 29
- Conscientiæ puritas ad bene operandum disponit, par. 4. pag. 66. nu. 2
- Conscientiam bonam gaudium comitatur malam vero tristitia, par. 4. pag. 219. num. 28
- Conscientia omni tempore & præcipue cum laboribus fatigamur discutienda est, p. 2. pa. 254. num. 17
- Conscientia rigorose examinanda est, p. 2. pa. 281. num. 16. & p. 3. pa. 177. num. 33
- Conscientia bona nullum timet, p. 2. pa. 282. num. 18
- Considerationes optimæ quibus peccator à peccatis cohibetur, part. 3. pag. 182. num. 9
- Consulere alios prudentissimum est p. 2. pa. 240. num. 16
- Consilia euangelica non sunt ipsa perfectio sed via ad perfectionem, p. 4. pa. 156. num. 10
- Consilium petendum à viris timen- tibus Deum, p. 4. pa. 28. num. 3
- Consilium vt optimum sit quas conditiones requirat, p. 4. p. 188. n. 35
- Consiliu etiã à minoribus postuladũ est, p. 2. pa. 240. nu. 17. & p. 3. pag. 468. num. 26
- Cõsiliũ saluberrimũ peccatoribus p. 4. pa. 31. nu. 54. & pa. 32. nume. 16
- Consolari debemus afflictos, par. 4. pag. 207. num. 27
- Consolationes seculares qui despuit spirituales consequetur, p. 2. pag. 273. num. 33. & pag. 207. nu. 28
- Consuetudo mala difficile relinquitur p. 1. pag. 29. num. 10
- Continentia siue castitas, part. 1. pa. 256. num. 12

Conuer:

INDEX

- Conuersio peccatoris dicitur Dei & nostra. par. 2. pag. 176. num. 23.
- Conuersio peccatoris alia fit instanti & sine resistantia, alia non ita. p. 2. pag. 214. num. 24.
- Conuersos peccatores in cœlesti gloria commorari quare voluit altissimus. par. 2. pag. 305. nu. 2.
- Conuersus denuo carnem debet macerare. p. 4. pag. 35. num. 25.
- Conuersionis initio difficultates maximæ super veniunt. p. 4. pag. 88. nume. 27.
- Conuersio nostra in Deum fit præpropera. p. 3. pag. 397. num. 35. & pag. 436. nume. 3.
- Conuersio Iudæorum & aliorum infidelium expetenda est p. 3. pag. 501. num. 9.
- Conuersio peccatorum maximum Dei artificium demonstrat. par. 3. pag. 333. num. 30.
- Conuersio animarum orationibus continuis exposulanda est. p. 4. pag. 87. nu. 24.
- Conuersatio malorum plura incommoda affert. p. 2. pag. 129. nu. 24.
- Conuersatio sanctorum maximum est Dei beneficium. par. 3. pa. 262. nume. 4.
- Conuersatio praua bonos mores corrumpit. p. 3. pag. 238. nu. 3. & pag. 74. num. 9. & pag. 137. num. 6.
- Conuersatio nostra de Deo fit non de vita proximi. p. 4. pag. 217. nu. 23. & p. 4. pag. 28. num. 44.
- Conuiuia magna cum temperantia fieri oportet. p. 4. pa. 188. num. 35.
- Cor avarum spinas siue molestias uitiarum non sentit. p. 1. pag. 27. nume. 22.
- Cor hominis cœlestia semper desiderare debet. p. 3. pag. 103. num. 37.
- Cor peccatoris indurat Deus aliquando. p. 3. pag. 182. num. 10.
- Cor mutabile non persistit in bono. p. 4. pag. 20. num. 21.
- Cordis arcanum reuelare executionem virtutum impedire solet. p. 1. pag. 18. num. 2.
- Corporis & animæ tam familiaris amicitia unde proueniat. p. 1. pag. 30. num. 11. & p. 2. pag. 122. num. 5.
- Corpus ut spirituale sit orationibus & ieiunijs assuescieri oportet. p. 1. pag. 31. n. 15. & p. 2. pag. 131. nu. 31. & p. 3. pag. 90. nume. 22.
- Corpus est carcer animæ. par. 1. pag. 138. nume. 5.
- Corpus gloriosum sufficit causare quamcunque figuram anima voluerit. par. 2. pag. 390. nu. 19.
- Corpus gloriosum poenas sentire non potest. p. 1. pag. 468. nume. 2.
- Corpora gloriosa, qua ratione resplendent. p. 3. pag. 169. nu. 8.
- Corpori nostro voluptas subtractanda est. p. 4. pag. 111. nu. 23.
- Correctio fraterna est de iure diuino. p. 1. pag. 216. nu. 9.
- Corrigens alium non solum pura conscientia sed etiam prudentia debet esse ornatum. p. 1. pag. 217. nume. 14.
- Correctio fraterna prælatis & prædicatoribus specialiter præcipitur. p. 3. pag. 285. num. 25.

Corre

ALPHABETICVS.

- Correctio fraterna etiam corripienti prodest. p. 3. pa. 282. nu. 26
- Correctio fraterna quo ordine faciēda est. p. 3. pa. 279. nu. 19
- Correctio fraterna obligat sub præcepto. par. 3. pag. 278. num. 16
- Correctionis fraternæ conditiones. p. 1. pag. 217. num. 12. & 13
- Correctio fraterna est de iure diuino. p. 1. pag. 216. num. 9
- Corui quare pullos suos reijciant. p. 2. pag. 261. nu. 40
- Culpa vnius poena alterius potest esse. par. 1. pag. 338. nu. 3
- Cupiditas omnium vitiorum mater est. p. 3. pag. 23. nu. 29
- Cupiditas rerum, omnia peruertit. p. 2. pag. 117. nu. 28
- Cupiditas difficile sanatur. p. 4. pag. 135. num. 25
- Cupiditas rerum temporalium excæcat homines. par. 3. pag. 491. nu. 16. & p. 2. pag. 166. nu. 30
- Cupiditas est laqueus diaboli. part. 3. pag. 23. num. 29
- Cupiditas inuidiæ est mater ibidem nume. 30
- Cura pauperum præ oculis habenda. p. 1. pa. 113. nu. 17
- Curia regum lata sunt via ducentes in infernum. p. 3. pag. 25. nu. 35
- Currus & equitum vltimus abusus & profanitas est. p. 2. pa. 208. nu. 7
- Crudeles in pauperes minatur Dominus. p. 2. pag. 110. num. 6
- Crudelitas huius temporis in pauperes maxima est. p. 4. p. 106. nu. 25
- Cruis & Christi mors certum signum quoddam est cōdemnationis malorum. p. 4. pag. 86. nu. 21
- Cruis in iudicio apparebit in malorum confusionem. p. 1. p. 76. nu. 11
- Crucis & reliquos vitæ Christi labores gemina percussio virgæ Moyse significauit. p. 2. pag. 396. nu. 38
- Crucis fructus quis sit. p. 3. p. 162. n. 20
- Chrysi de dignitatibus & muneribus sententia. p. 3. pag. 78. num. 22
- Crystallus ex quo fiat. part. 2. pag. 307. num. 7
- Cyniphū plaga missa est Ægyptijs absque vlla præuia monitione. p. 1. pag. 35. nume. 28

D.

- D**amnati duplici tormentorum genere cruciatur. p. 1. p. 349. n. 9
- Damnati quare mereri non possunt. p. 3. pa. 380. nu. 22
- Dānatorū erga viuos siqua est miseratio non ex charitate, sed ex proprio amore proficiscitur. p. 2. pag. 155. num. 33
- Damnatorum poenitentia nullus est fructus. p. 2. pa. 266. nu. 14
- Decalogi præcepta eadē semper fuerunt, sunt & erunt. p. 3. pag. 110. nu. 8
- Defuncti non tradantur obliuioni. p. 1. pag. 324. num. 28
- Defunctorū exequiæ honores Deo celebrant & quis Deus sit manifestant. p. 1. pag. 35. nume. 26
- Delibatio quid sit. p. 3. pag. 300. nu. 3
- Demetrius rex propter quid Rhodū non inflāmauit. pa. 1. pag. 130. nu. 11
- Desiderium Pauli ante suam conuersionem. p. 1. pag. 29. nu. 8

B

Desi-

INDEX

- Desideria bona habentibus nunquã deest in quibus se exercere valeant, p. 2. pag. 211. nu. 14
- Desideria bona Deus præmiat, licet opere non compleantur, p. 3. pag. 388. num. 7
- Desideria hominum varia sunt. par. 4. pag. 253. num. 11
- Desiderium ardentissimum placendi Deo ipsi nos arctius coniungit, par. 4. pag. 50. num. 28
- Desideriorum cõsequutio pœna est grauisima malorum, part. 4. pag. 253. num. 12
- Desperandum non est licet Deus paulum immoretur, part. 4. pagi. 295. num. 20
- Desiderium peccatorum raro adimpletur, p. 4. pag. 251. nume. 11
- Detractor maximus facile poterit esse hereticus, p. 1. pa. 67. nu. 18
- Detrahtio graue peccatum est. par. 1. pag. 229. num. 24
- Detractorum confortia vt maxime nociua fugienda, p. 4. p. 233. nu. 10
- Deus petita differt vt petentis valor innotescat, p. 2. pag. 103. num. 17
- Deus dicitur exire quando eius opera prodeunt quæ ipsam manifestant, p. 1. pa. 3. nu. 7
- Deus per quosdam peccatores alios flagellat, p. 1. pag. 9. nu. 26
- Deus in docendo homines stylo nostro se accõmodauit, p. 1. p. 10. n. 2
- Deus respicit corda & non personas. p. 1. pag. 41. num. 15
- Deus quando sui infiniti amoris maiores flãmas ostēdit, p. 1. p. 45. n. 5
- Deus comparatur lucido speculo, p. 1. pa. 78. num. 18
- Deus nullum bonum sine mercede relinquet, p. 1. pa. 79. num. 19
- Deus non est furdus nec mutus. p. 1. pag. 103. num. 14
- Deus eisdem armis peccatores superat quibus ipsi deliquerant, par. 1. pag. 191. num. 25
- Deus fluuius infinitæ aquæ quare modo non exit ab alueo, p. 1. pag. 202. num. 27
- Deus paratõs est nobis gratiam conferre, par. 1. pag. 213. nu. 13
- Deus in orationibus pietatem suam non merita nostra respicit, part. 1. pag. 266. nu. 9
- Deus peccatores expectat ad pœnitentiam, p. 1. pag. 301. num. 17
- Deus non tam considerat bonorum operum initia quam ipsorum finem, p. 1. pag. 318. nu. 8
- Deus propter peccata propria homines in maiora permittit incidere, p. 1. pag. 389. num. 6
- Deus non omnibus petit idem seruitij genus, p. 1. pag. 412. nume. 20
- Deus quanti æstimat utilitatem nostram & honorem suum, p. 1. pag. 428. nume. 36
- Deus pluris æstimat hominem nuncupari quam patrem familias, pa. 2. pag. 6. num. 18
- Deus quam diu nos speret, p. 2. pagi. 167. num. 33
- Deus ex malo bonum nouit elicere, p. 2. pag. 170. num. 3
- Deus est in anima quodam in explicabili modo, p. 2. pag. 183. num. 2

ALPHABETICVS.

- Deo maxima est cura iustorum & honoris eorum, p. 2. pag. 192. nu. 35
- Deus etiã reprobis remedia cõfert vt conuertantur, p. 3. pag. 532. nu. 18
- Deus cordium scrutator solus, par. 3. pag. 255. num. 18
- Deus derelinquit multoties peccatores, p. 3. pag. 235. nume. 27. & pagi. 336. num. 2
- Deus pro se laborantibus præmia ostendit ne deficient, part. 3. pagi. 156. nume. 2
- Deus multoties non quæ petimus sed quæ nobis necessaria sunt concedit, p. 3. pa. 129. nu. 29
- Deus quare iustis sepius reuelet supplicia peccatorum, p. 3. pag. 113. n. 15. & pa. 532. num. 29
- Deus mysteria sua paruulis reuelat, p. 3. pag. 112. nu. 12. & p. 374. nu. 4
- Deus in quolibet loco orantes exaudit, p. 3. pag. 75. num. 12
- Deus maxime punit eos qui nõ sunt misericordes, p. 3. pag. 50. nu. 4
- Deus sufficiens dat omnibus auxiliũ ad salutem, p. 3. pag. 22. nu. 26
- Deus non tam considerat effectum in operibus quam affectum, par. 3. pag. 3. num. 8. & pag. 325. nu. 7
- Deus ad miserendum libentissime ad puniendum vero quasi inuitus venit, p. 3. pag. 7. num. 21
- Deus est finis omnium nostrorum operum, p. 3. pa. 16. num. 8
- Deus pro se laborantibus auxilium præstat, p. 3. pag. 79. nu. 26
- Deus singulis horis homines accersit, p. 4. pag. 5. nu. 13
- Deus quãdo dignam satis iustis mercedem reddit, p. 4. pa. 7. nu. 19
- Deus non tam tempus quam animũ quo laboratur considerat, part. 4. pag. 13. nu. 3
- Deus solus est cordis Dominus ibidem, num. 38
- Deus eundem modũ seruat in Ecclesiæ ædificatione quẽ in mũdi creatione seruauit, p. 4. pag. 15. nu. 3.
- Deus per antiquorum patrum merita consueuerat exorari, par. 4. pag. 35. num. 25
- Deus nos ad pœnitentiam vocat nos autem ad voluptates accurrimus, p. 4. pag. 37. num. 30
- Deus repudiatis Hebræis quare gentes recepit, p. 4. p. 49. nu. 26
- Deus non punit peccatores quia eos odit sed eorum iniquitatem, part. 4. pag. 55. num. 5
- Deus facilius aduersum se quam aduersus proximos peccata dimittit, p. 4. pa. 61. nu. 24
- Deus vires & auxilia in magnis persecutionibus præbet, p. 4. pag. 62. nume. 26
- Deus inter cetera animantia hominẽ duabus præcipue perfectionibus creauit, p. 4. pa. 111. num. 25
- Deus non desinit peccatores promovere licet eos non profuturos certo sciat, p. 4. pag. 116. nu. 5
- Deus neminem cogit sed inuitat, p. 4. pag. 130. num. 9
- Deus nil intentatum relinquit quod ad hominis salutem cõducere possit, p. 4. pag. 5. nu. 13

I N D E X

sit, part. 4. pag. 130. nu. 9
Deus ita se habet erga homines sicut
 homines erga ipsum, part. 4. pag.
 163. num. 30
Deus qua de causa saepe labores in-
 firmitates &c. hominibus immit-
 tat, par. 4. pag. 171. nu. 14
Deus fortes laboribus probat debiles
 autem blanditijs subleuat, p. 4. pa.
 173. nu. 22
Deus semper paratus est nobis au-
 xilium & opē ferre, p. 4. p. 177. n. 3
Deus ad nostras necessitates oculos
 subleuat vt succurrat, nos autem
 ē proximorum nostrorum neces-
 sitatibus ne inde nobis causa eo-
 rum miserendi proueniat, part. 4.
 pag. 182. num. 17
Deus recipit quos à se mundus reij-
 cit, p. 4. pag. 197. num. 27. & par.
 2. pag. 262. nu. 41
Deus per creaturas loquitur, p. 4. pa.
 224. num. 13
Deus promissa accelerat, par. 4. pag.
 283. num. 13
Deus tunc maxime adest cum maxi-
 me videtur abesse, p. 4. p. 290. n. 6
Deus ex minima dispositione oc-
 casionem sumit vt nostræ animæ
 ingressum intret, p. 4. pa. 292. n. 12
Deus plurimis comminationibus à
 vitijs homines deterret, p. 4. pag.
 85. num. 18
Deus quos magis amat suæ passio-
 nis calice propinat, par. 4. pa. 125.
 num. 32
Deus iustis in hac vita incipit solue-
 re, p. 1. pa. 128. num. 6

Deus maxime curat animas nostras
 saluas facere, p. 1. pa. 193. nu. 2
Deus magis sentire videtur damnū
 quod sibi peccator peccādo infert
 iniuria sibi illata, p. 1. pa. 215. nu. 7
Deus semper peccatores ad miseri-
 cordiam inuitat, p. 1. p. 248. nu. 19
Deus sic vnitate delectatur vt è cæ-
 lo descenderet vt omnia charitatis
 vinculo adunaret, p. 1. p. 57. nu. 4
Deus speculū est in quo se iusti aspi-
 ciunt, p. 2. pag. 124. nu. 10
Deus non mittit labores absque
 pondere & mensura, part. 2. pagi.
 143. num. 29
Deus in beneficijs exhibēdis non tā
 merita quam necessitatem consi-
 derat, par. 2. pag. 162. num. 19
Deus peccatores alios paulatim
 alios, vero confestim conuertit, p.
 2. pag. 214. à num. 24
Deus habet se cū peccatoribus qua-
 si agricola cum agro in cultu, par.
 2. pag. 219. nu. 39
Deus vult peccatores puniri non ta-
 men per alios maiores peccatores,
 p. 2. pag. 232. num. 35
Deus laudandus tam in prosperis
 quam in aduersis, par. 2. pag. 248.
 num. 40
Deus vitę nostrę diem statuit ad me-
 rendum, p. 2. pag. 257. nu. 26
Deus iustos aliquos & innocentes
 percutit vt peccatores confundan-
 tur, par. 2. pag. 271. num. 28
Deus permisit iustos peccare ne
 noseos imitari posse desperemus,
 par. 2. pag. 306. num. 3

Deus

A L P H A B E T I C V S.

Deus quomodo se habuit cū populo
 Israelitico, p. 2. pag. 337. nu. 22
Deus aliquando petita non concedit
 quia nobis obfutura cognoscit, p.
 3. pag. 129. nu. 30
Deus amore magis quam timore ho-
 mines perducit in coelum, p. 3. pa.
 170. num. 12
Deus saepe numero homines labori-
 bus deterret vt ad se alliciat, par. 3.
 pag. 180. num. 3
Deus vbi inueniatur, par. 3. pag. 441.
 num. 17
Deus diuersimode cū malis ac cū iu-
 stis se habet, p. 3. pag. 474. num. 3
Deus seruis suis modos sibi ministrā
 di præbet, par. 3. pag. 480. nu. 21
Deus peccatoribus ad se conuersis se
 patronum ostendit, part. 3. pagi.
 483. num. 32
Deus ad opus aliquod magnū in in-
 strumentū rē accipit, quod eius vo-
 luntatem insinuet, par. 3. pag. 511.
 num. 5
Deus diuersimode se habuit in crea-
 tione hominum angelorum & bru-
 torum, p. 4. pag. 59. num. 17
Deus cur præcipue dicatur rex no-
 ster quam angelorum, par. 4. pag.
 248. num. 27
Dei absentiam non sentire malum
 signum est, p. 1. pag. 53. nu. 1
Deum inuocare debemus licet simus
 in mortali peccato, p. 3. p. 486. n. 3
Dij nūcupari homines possunt si ad
 perfectæ sanctitatis fastigiū per-
 uenerint, p. 4. pa. 229. nu. 29
Demosthenes quid in oratione ma-
 iorem mouendi vim habere dixe-
 rit, p. 4. pag. 211. num. 8
Denarius diurnus quid significet, p.
 4. pag. 7. nu. 19
Deuotione & fide ad Deum accede-
 re quanti sit momenti, par. 1. pag.
 37. num. 3
Diabolus non curat verbum diuinū
 lingua proferri & per aures ingre-
 di dum modo cordi radicitus non
 sit affixum, par. 1. pag. 16. nu. 19
Diabolus cum quis peccare vult ver-
 bū Dei in memoriā reuocat vt gra-
 uius peccet, ibidem
Diabolus quod prius facit est mentē
 obcæcare, p. 1. pag. 2. nu. 20
Diaboli testationes aliquos sanctio-
 res ad coelos ascendere efficiunt,
 par. 1. pag. 58. num. 16
Diabolus in aliquibus Deum imita-
 tur licet diuersa intentione, par. 1.
 pag. 71. num. 29
Diabolus consuevit hominem sine
 cibo piscari, par. 1. pag. 72. nu. 32
Diabolus ad ea quæ ipse vult facit
 homines lince ad ea quæ ad salu-
 tem spectant cæcos, part. 1. pag.
 197. num. 14
Diabolus suadet hominibus mundi
 delectationes Dei delectationibus
 non repugnare, part. 1. pagi. 224.
 num. 7
Diabolus paulatim à nobis tempus
 emit, par. 1. pag. 381. nu. 15
Diabolus paulatim auget tentatio-
 nes, p. 1. pa. 67. num. 19
Diabolus quomodo suos extollat, p.
 1. pa. 71. num. 29

B 3

Dia-

INDEX

Diaboli nobis insidias moliantur
 ne gloriam consequamur, part. 1.
 pag. 195. num. 8
Diabolus aliquando transforma-
 tur in angelum lucis, part. 2. pag.
 80. num. 30
Diaboli imbecillitas ostenditur, par.
 2. pag. 82. nu. 39
Diabolus qualiter fit in anima, part.
 2. pa. 183. num. 9
Diabolus dicitur mutus ab effectu.
 p. 2. pag. 185. num. 13
Diabolus ex quacumque occasione
 nos tentat, par. 2. pag. 79. num. 29.
 & p. 4. pag. 76. num. 31
Diabolus bellū agit contra seruantes
 mandata Dei, p. 2. pag. 75. nu. 18
Diabolus licet corpora torquat ani-
 mæ præcipue obesse, intendit, p.
 2. pag. 184. num. 11
Diabolus præcipue intendit ora con-
 cludere ne peccata confiteantur,
 p. 2. pag. 185. num. 14
Diabolus quos quiete possidet nō tē-
 tat, p. 3. pag. 93. num. 31
Diabolus, sub virtutis specie viros
 probos tentat & decipit, p. 3. pag.
 94. num. 35. & p. 4. pa. 227. nu. 22
Diabolus quinque habet dentes
 quibus homines apprehendit, p.
 3. pag. 138. num. 19
Diaboli dentes quinque considera-
 tionibus confringuntur, par. 3. pa.
 139. num. 24
Diabolum fortem facit ignauia &
 pusillanimitas nostra, part. 3. pag.
 258. num. 28
Diabolus non cognouit Christū ef-

se filium Dei, p. 3. pag. 307. nu. 24
diabolus qualiter operetur in anima,
 p. 3. pag. 526. num. 11
diabolus omnes animæ potentias oc-
 cupat, par. 3. pag. 250. nu. 3
diabolo quamuis magnæ sint vires
 nil facere potest, nisi Deo permit-
 tente, p. 3. pag. 508. num. 28
diabolus tepidis & negligentibus
 præualet ibidem, nu. 29
diabolus sibi similem producere co-
 natur, p. 3. pag. 526. nu. 11
diabolus homines tentat minis & blā-
 ditijs, p. 3. pa. 527. num. 15
diabolus quare armatus dicatur, p. 3.
 pag. 258. num. 28
diabolus etiam operarios conducit,
 p. 4. pag. 10. nu. 30
diaboli versutia ad hominum mētes
 excæcandas, p. 4. pag. 40. nu. 39
diabolus non solus sed à mundo &
 carne comitatus aggreditur nos
 tentare, par. 4. pag. 68. nu. 7
diabolus cur nō vna tantū sed trina tē-
 tatione Christum est aggressus, p.
 4. pag. 70. num. 12
diabolus quare tentator dicatur, par.
 4. pa. 75. num. 29
diabolus nequit animam introire, p.
 4. pag. 141. num. 4
diabolus quibus rebus conatur ani-
 mam euertere ibidem
diabolus quid facit vt totum homi-
 nem possideat, part. 4. pagi. 214.
 nume. 18
diabolus quot dierum spatio domi-
 num tentauit, p. 4. pa. 75. nu. 29
diabolus quare dicatur malus, par. 4.
 pag.

ALPHABETICVS.

pag. 78. num. 36
diabolus tria peccatorum genera pa-
 cifice possidet, part. 4. pagi. 149.
 nume. 27
diaboli sicut alij alijs maiores sic, alij
 alijs nequiores, part. 4. pagi. 144.
 nume. 13
dies iudicij solum dicitur dies magnæ
 iræ, par. 1. pag. 77. num. 13
dicere & facere in Deo idem sunt, p.
 4. pag. 75. nu. 28
diebus festis operibus charitatis post
 diuina officia expleta nos exerce-
 re debemus, par. 4. pag. 94. nu. 7
differentia inter eos qui de carcere hu-
 ius vitæ exeunt, p. 1. pag. 141. n. 15
diffidentia reprehenditur, p. 2. pag.
 238. num. 2
dilectio proximorum maxime in sa-
 cra scriptura exaggeratur, p. 1. pa.
 420. nu. 11
dilectio inimicorum efficacissimis ar-
 gumentis suadetur, part. 2. pag. 59.
 a nume. 1
dilectio inimicorū maioris est meri-
 ti quā amicorū, p. 4. pag. 61. nu. 25
dilectionem habeamus ad inuicem,
 p. 4. pa. 58. nu. 16
dilectio inimicorum & possibilis est
 & utilis, p. 3. pa. 67. nu. 24.
difficultates quæ opponuntur Dei ser-
 uitio euitandæ sunt, p. 3. p. 563. n. 33
dignitas & imperium non impediunt
 seruitutem Dei, p. 1. p. 40. nu. 14.
digni non sunt diuino auxilio qui in
 primo laborum cōflicto deficiunt,
 p. 1. pag. 57. num. 12
diligētia hominum in corporalibus

& negligentia in spiritualibus, p.
 1. pa. 117. nu. 6
diligentia Dominus magnopere de-
 lectatur, p. 2. pa. 114. nu. 18. & pag.
 257. nu. 27. & pa. 339. nu. 29
diligentia Christi nostram negligem-
 tiam accusat, p. 2. pag. 292. nu. 6
dignitatum amatores in quanto peri-
 culo versentur, p. 3. p. 77. nu. 20
dignitates Ecclesiasticæ optimis ac li-
 teratis viris conferendæ sunt, par.
 3. pag. 233. nu. 21
dignitates & honores sæpe sunt ho-
 minibus causa maioris ruinæ, p. 4.
 pag. 78. nu. 37
Dina filia Iacob virginitatis thesaurū
 amisit putans inter foeminas non
 esse viros, p. 1. pa. 15. nu. 17
Diogenis Laertij egregia sentētia de
 paupertate, p. 2. pa. 245. nu. 31
Dionysij magni exemplum, p. 3. pa.
 483. nu. 30
Dionysij Syracusani cupiditas, p. 3.
 pa. 493. nu. 23
discordia inter Ecclesiasticos & secu-
 lares magnas in Ecclesia parit per-
 turbationes, p. 1. pa. 133. nu. 21
discordia inter fratres execrabilis
 Deo, p. 1. pa. 316. nu. 2
discrimen inter pauperes & diuites,
 p. 4. pag. 10. nu. 29
discrimen quod versatur inter Deum
 & diabolum, p. 4. pa. 85. nu. 18
discrimen bonorum & malorum, p.
 4. pa. 230. nu. 1
discordia multorum est malorū cau-
 sa, p. 3. pa. 257. nu. 24
discordia ex contentione & simulta-

INDEX

- te oritur. par. 3. pag. 198. nu. 24
- Discipuli quare de maiori parte decertabant, p. 4. nu. 122. num. 21
- Distractio omnis post cōcionem fugienda, p. 1. pa. 254. num. 6
- Dispositio ex parte nostra maxime prodest ad Dei beneficia consequenda, p. 2. pag. 43. nu. 49
- Dispositio minima animam Deo præparat, p. 4. pag. 292. nu. 12
- Diuitiæ spinæ sunt pungentes cor. par. 1. pag. 17. num. 22. & p. 3. pag. 22. num. 28. & p. 4. pag. 24. nu. 29
- Diuitiæ si crescant superbia cum illis crescit, p. 1. pag. 117. num. 28
- Diuitias possidere potius seruorum est quã dominorū, p. 1. p. 157. n. 19
- Diuitiæ ex se nec bonæ nec malæ simpliciter dicuntur, part. 2. pag. 207. num. 4
- Diuitiæ, honores & voluptates verum esse non habent, part. 2. pag. 145. num. 4
- Diuitiæ plus desideratæ quã possessæ nocent, p. 4. pag. 99. num. 21
- Diuitiæ tantū doloris in sui amissione afferunt quātū amoris in sui acquisitione attulerunt, p. 4. p. 118. n. 11
- Diuitiæ quare sæpe malis & non bonis à Deo tribuantur, part. 3. pag. 221. num. 24
- Diuitias congregare cum præiudicio alterius pessimum est, part. 1. pag. 270. num. 21
- Diuitiæ ne noceant qualiter sunt habendæ, p. 4. pa. 24. nu. 29
- Diuites comparantur ficulneæ ad quã Domino accedēte, nō habuit nisi folia, p. 1. pa. 80. nu. 23
- Diuites non misericordes per nullam viam in patriam tēdunt, p. 2. pa. 242. à num. 23
- Diuites hic bona recipiūt, pauperes vero in futuro, p. 2. pa. 155. nu. 32
- Diuitis & pauperis boni & mali in morte diuersæ sunt sortes, p. 2. pa. 34. num. 34
- Diuites huius seculi in quantis periculis versentur, p. 3. pa. 215. nu. 5
- Diuitum crudelitas erga pauperes, p. 3. pa. 220. num. 21. & par. 4. pa. 182. num. 18
- Diuites non laborare sed bene operari debent, par. 4. pa. 10. nu. 28
- Diuites plerūque in quo longe errēt ibidem, num. 29
- Diuites sunt velut rubi, part. 4. pag. 24. num. 31
- Diues in scriptura aliquando pro iustus accipitur, p. 1. pa. 456. nu. 4
- Diues omnis aut iniquus est aut iniqui heres, p. 1. pa. 235. nu. 9
- Diues licet bonis propositis incedat vix tamen opere exequitur, p. 2. pag. 54. nu. 33
- Diues extraneis congregat, p. 3. pag. 215. num. 6
- Diuites qualiter pauperes decipiant, p. 1. pag. 263. nu. 2
- Diuites debiliori parti reipublicæ debent auxiliari, part. 2. pag. 389. num. 16
- Diuitum opulentia in æternam egestatem commutabitur, p. 3. pag. 224. num. 34
- Diuites erga pauperes egenos sese ostendunt. p. 3. pag. 344. nu. 26
- Diuites thesaurizare debent in cœlum. p. 4. pag. 52. nu. 36
- Diuites & potentes Deus non odit, sed eorum malitiam. p. 4. pag. 232. nu. 6.
- Doctrina sana sub similitudine reclusa non tā facile à memoria excidit. p. 1. pag. 1. nu. 3
- Doctrina bona quamuis à malis audiatur obseruanda est. p. 1. pa. 149. nu. 13
- Doctrina bona cum malo exemplo cui comparetur. pa. 1. pag. 148. nu. 12
- Doctrinā Christi quare non omnes recipiebant. par. 3. pag. 362. num. 6
- Doctrina coniugibus valde necessaria. p. 4. pag. 191. nu. 9.
- Doctrinæ Christi sigillum & autoritas est eius innocentia. p. 2. pag. 279. nu. 8.
- Doctrina Evangelica non solum in ore sed in corde esse debet. p. 3. pa. 365. nu. 15
- Dolores & passiones Christi non in vno sed in multis hominibus declarantur. par. 2. pag. 363. num. 16
- Domini mites se gerant cum seruis suis. p. 3. pag. 421. nu. 27
- S. Dominici exemplum humilitatis. pa. 1. pag. 150. nu. 16.
- Domini & serui nomen nobis venit propter peccatum. p. 1. pag. 39. nu. 9
- Domini non iniusta præcipiant seruis. p. 1. pag. 40. nu. 12
- Domini hilarem vultum seruis debent ostendere. pa. 3. pag. 6. num. 17
- Domini patres appellantur. p. 3. pa. 198. nu. 23
- Dona iudices & principes peruertūt. p. 1. pag. 343. num. 21.

E.

- Ebrietas hominum est infimæ conditionis. p. 2. pag. 323. nu. 16
- Ecclesia diuini spōsi sui exequias celebrat in septuagesima. p. 1. pag. 1. nu. 2
- Ecclesia militans quare dicatur regnum cœlorum. p. 1. pag. 2. nu. 4. & p. 4. pag. 2. nu. 4
- Ecclesia cur vineæ comparetur. p. 1. pag. 173. nu. 1. & 2
- Ecclesia & prælati eius, res sunt visibiles contra hereticos. p. 1. pag. 220. nu. 22.
- Ecclesia multo præstantior est quàm synagoga. p. 3. pag. 232. nu. 5
- Ecclesiæ maximo honore habendæ sunt. p. 3. pag. 354. nu. 17
- Ecclesiastici mundo mortui esse debent. p. 4. pag. 112. num. 29.
- Ecclesiasticis viris si quis honores detrahat grauisime peccat. p. 4. pag. 155. nu. 4
- Ecclesia militans est quoddam exemplar Ecclesiæ triumphantis. pa. 2. pag. 57. nu. 4.
- Ecclesia quare passionem Christi cū poenitentia coniunxit. p. 3. pag. 423. nu. 1.

B 5

nu. 1.

INDEX

- nu. 1
 Ecclesiæ suæ fabricatæ eundem ordinem quem in mundi creatione habet Deus. p. 4. pag. 14. nu. 2
 Ecclesia Dei tabernaculum appellatur. ibidem. num. 3
 Ecclesiastici sunt ministri orationis. p. 1. pag. 86. nu. 17
 Ecclesiasticus non solum vir bonus sed etiam peritus esse debet. p. 3. pag. 233. nu. 21
 Ecclesiastici speculatores sunt. p. 3. pag. 515. nu. 19
 Ecce attentionem exposcit. p. 4. pag. 120. nu. 17
 Edificationi spirituali quid contingat. p. 3. pag. 488. nu. 7
 Effectus fidei & amoris. p. 4. pag. 197. nu. 25
 Egyptij in conuiujs mortis figuram adducebant. p. 4. pag. 114. nu. 34
 Agrotus vide infirmus.
 Eleemosynæ largitio auget diuitias. p. 3. pag. 530. nu. 23.
 Eleemosyna & oratio proximorum dilectionem adaugent. p. 4. pag. 65. nu. 35
 Eleemosynis erogandis illiberales sumus vanitatibus autem seruientis liberalissimi. p. 4. pag. 89. num. 29
 Eleemosynam largiorem accipit qui largitur quam qui accipit. p. 4. pag. 189. nu. 30
 Eleemosyna redemptio peccatorum appellatur. par. 4. pag. 193. num. 13
 Eleemosyna resistit peccato. p. 2. pag. 242. nu. 22
 Eleemosyna unde dicatur. ibidem.
 Eleemosyna licet non petatur. porrigenda est. par. 2. pag. 251. num. 9
 Eleemosyna sine charitate nil prodest. p. 3. pag. 16. nu. 9
 Eleemosynæ ad pauperes procurandæ sunt. par. 3. pag. 152. num. 27
 Electi sicut cerui renouantur. p. 3. pag. 177. nu. 33
 Eleemosyna impeditur ex cordis siccitate. parte. 2. pag. 37. num. 31
 Eleemosyna & compassio diuitibus suadetur. p. 2. pag. 251. nu. 9
 Elephantibus viso sanguine furiant. p. 4. pag. 33. nu. 60.
 Eliseus commendatur quod bene fecerit inimicis & persecutoribus suis. p. 2. pag. 66. nu. 3
 Eremita quidam tres diabolos inuenit. p. 4. pag. 97. nu. 13
 Error est affirmare non posse bellum geri aduersus fidei hostes. p. 1. pag. 43. nu. 21
 Error dicentium nullum in bello bonum esse posse. p. 1. pag. 43. num. 22
 Error antiquorum dicentium odium habebis inimicum tuum. p. 1. pag. 44. nu. 2
 Error in fide est graue malum. p. 1. pag. 44. nu. 2.
 Esau non propter spiritualia, sed propter temporalia bona fleuit. p. 3. pag. 445

ALPHABETICVS.

- pag. 445. nu. 29
 Equus si leonis vestigia terat statim consistit & retrograditur. p. 4. pag. 194. nu. 18
 Et coniunctio aliquando in scriptura pro quia. p. 3. pag. 255. nu. 19.
 Euangelium Dei est Epistola patris nostri Iesu Christi. par. 1. pag. 24. nu. 23
 Euangelium quare nouum testamentum appellatur. par. 3. pag. 179. nu. 10
 Euangelistæ plura de Christi morte quam de eius gloria retulerunt. p. 4. pag. 120. nu. 15. & p. 1. pag. 20. n. 8.
 Euangelium quibus videatur obscurum. p. 4. pag. 222. nu. 5
 Euangelij perfectionis est diligere inimicos. p. 3. pag. 63. nu. 10
 Etas periculosior qualis sit. p. 4. pag. 4. nu. 12
 Etas hominis quotuplex sit recensetur ibidem. nu. 11
 Ethiopia quid mali effecerit quædam cadaverum corruptio. p. 4. pag. 135. nu. 24
 Eucharistiæ receptio maximam puritatem requirit. par. 1. pag. 429. num. 39. & par. 2. pag. 357. num. 43
 Eucharistiæ sacramentum nobis datum est propter merita Christi. p. 2. pag. 356. nu. 42
 Eucharistiæ sacramenti eximij amoris pignus fuit. p. 4. pag. 257. num. 22
 Eucharistia in principio quadragesimæ recipienda. par. 2. pag. 70. nu. 2
 Eucharistiæ sacramentum ex opere operato gratiam confert. p. 3. pag. 534. nu. 35.
 Excusatio est poena grauissimorum peccatorum. par. 2. pag. 19. num. 13
 Examinare quotidie conscientiam saluberrimum est. p. 2. pag. 281. nu. 15
 Excommunicatio graue flagellum. p. 3. pag. 283. nu. 31
 Excusatio cum mansuetudine fieri debet. p. 3. pag. 420. nu. 26
 Excusatio leuis a poenitentia nos retrahet. par. 4. pag. 290. num. 11. & 12
 Ex diuina visione nostra procedit salus. p. 1. pag. 111. nu. 11
 Exequiæ pro defunctis Deo honores reddunt & ipsum potentissimum ostendunt. par. 1. pag. 35. num. 25. & 26
 Excusationes sunt quædam scuta quibus peccator se vult tueri. p. 2. pag. 13. nu. 39
 Exire dicitur Deus quando eius opera prodeunt quæ illum manifestant. p. 1. pag. 3. nu. 7
 Experientia calamitatum compassionem generat. par. 4. pag. 70. nu. 12
 Exemplum cuiusdam non audientis conciones. par. 4. pag. 17. nu. 9
 Exempla Christi a voluptatibus vitæ huius nos retrahunt. p. 4. pag. 36. nu. 27

Exem-

INDEX

Exemplum bonorum operū ita pro-
ximis exhibeam⁹ vt soli Deo pla-
cere velimus intentione. p. 4. pa.
52. num. 36
Exemplum cuiusdā nobilis qui pau-
cissimis sermonibus mores in me-
liorem vitæ frugē mutauit. pa. 4.
pag. 90. nu. 32
Exemplum exterius religionem &
prædicationem iunat. par. 4. pag.
211. num. 8
Exemplum parētum filios ad idem
prouocat. p. 4. pag. 242. nu. 10.
Exemplum bonum maxime pro-
dest & malum obest. p. 1. pa. 268.
nu. 15
Exemplum mulieris cuiusdā fuit ini-
tium expellendi idololatriam à
quadā regione. p. 1. pag. 346. n. 14
Exemplum memorabile gulæ. p. 2.
pag. 244. nu. 29

F.

Fabula Antei & Herculis. pa. 1.
pag. 31. num. 14.
Fabula Bacchi. p. 1. pag. 249. nu. 23
Fabij Maximi cum Gallis congres-
sus. p. 3. pag. 94. nu. 34
Fama cum anima corrupta nō est fa-
ma, sed similitudo famæ. p. 1. pag.
219. nu. 20.
Fac absolute sumptum in scriptura
est idem quod fac misericordiam.
p. 1. pag. 153. nu. 2.
Fames maxima est vbi peccatū est.
pa. 2. pag. 175. nu. 18
Fames optimum est ciborum condi-

mentum. p. 2. pag. 395. n. 32
Fama amissa cætera facile deperdu-
tur. p. 3. pag. 476. nu. 11
Fœlicitas nos superbos aduersitas ve-
ro humiles reddit. par. 1. pag. 54.
nu. 5
Fœminę præcipue in Hispania qua
re tam altis calcamentis vtantur.
p. 3. pag. 346. nu. 33
Fœminæ exeunt domo alias visuræ
sed vident homines qui eas per-
dunt. p. 1. pag. 15. nu. 17
Festorum celebratio in quo consi-
stat. p. 2. pag. 108. nu. 1.
Festa quomodo celebranda sint. p. 3.
pag. 145. nu. 5. & p. 2. pag. 339. nu.
29
Festiuis diebus operibus misericor-
dię intenti esse debemus. p. 3. pag.
145. nu. 5
Feruide operari oportet salutē ani-
mæ. p. 3. pag. 382. nu. 28. & p. 1. pa.
304. nu. 24
Fidei difficultas auget fidei meritū.
p. 2. pag. 267. nu. 15.
Fidei cur magis quam alijs virtuti-
bus nostræ salutis initium tribua-
tur. p. 2. pag. 316. à nu. 35. & pa. 4.
pag. 93. num. 3. & pag. 197. num.
25.
Fides principium est & fundamen-
tum omnium bonorum operum.
p. 3. pag. 16. nu. 9
Fidei res, sublimiores sunt intellectu
nostro ibidem.
Fides viua scutum firmissimum est
contra omnes diaboli insidias. p.
3. pag. 82. nu. 33

Fide-

ALPHABETICVS.

Fides quare dicitur nos iustificare. p.
3. pag. 124. nu. 14
Fides aliquando amittitur in pœnam
peccatorum. p. 3. pag. 232. nu. 6
Fides cum charitate debet esse con-
iuncta. p. 3. pag. 386. nu. 3
Fides nunquā amittitur nisi alia pec-
cata præcesserint. par. 3. pag. 417.
nu. 17
Fides est ianua ad perfectionem. p.
4. pag. 57. nu. 11
Fides aliud dicit quam ratio. p. 4. pa.
185. nu. 27
Fidei confessio etiam cum vitæ peri-
culo si necessitas id poscit facien-
da est. p. 4. pag. 197. nu. 26
Fides est dictorum constātia & adim-
pletio. p. 4. pag. 246. nu. 21
Fideles in Ecclesiæ primordio no-
ctes diesque festos præcedebant
orantes & vigilantes vnde vigilię
initium habuerunt. p. 4. pag. 489
nu. 3
Fidei rebus nos dissimulare debe-
mus. p. 2. pag. 392. nu. 23
Fides est fundamentum aliarum vir-
tutum. par. 2. pag. 392. num. 25.
Fides singulare Dei beneficium est.
p. 3. pag. 123. nu. 13.
Fides sola non sufficit ad salutem. p.
3. pag. 386. nu. 3
Fides mortua vera fides & donum
Dei est. p. 3. pag. 453. nu. 19
Fidei actus est quod primū occurrit
homini iustificando. p. 3. pa. 484.
nu. 34
Fidem acceptari ad iustitiā quid sit.
p. 3. pag. 500. nu. 5
Fides docet in quo opere perfectio
consistat. p. 4. pag. 56. nu. 10
Fidelitas mirabile est si inter peruer-
sos non corrumpatur. p. 3. pag. 73.
nu. 7
Fiducia gratissima est Deo nec vere
fidentes frustratur. pa. 2. pag. 237.
nu. 8
Fiducia in Deo habenda est. pa. 4.
pag. 295. num. 20. & p. 3. pag. 339.
nu. 11
Filij huius seculi verborum eloquen-
tiam attentius considerant quam
rerum substantiam & veritatem.
p. 1. pag. 11. nu. 6
Filij parēribus obedire debent & ab
eorum doctrina non recedere. p. 1.
pag. 188. nu. 17. & 18
Filij curam habeant parentum. p. 1.
pag. 232. nu. 32
Filius malus licet maior sit minor ta-
men æstimandus est. p. 1. pag. 243
nu. 4
Filij tenentur subuenire parentibus.
p. 1. pag. 231. nu. 29
Filius Dei hominum vtilitati filius
hominis dicitur. p. 2. pag. 36. num.
28
Filiorum libertas est causa multo-
rum malorum. par. 2. pag. 171. à.
nu. 7
Filij parentes tenentur honorare &
in quo honor consistat, p. 2. pag.
200. nu. 22
Filij in obitu & post obitum paren-
tum tenentur offerre sacrificia pro
eis. p. 2. pag. 204. nu. 33
Filij aliquando corporaliter puniuntur

INDEX

- litatis habet. p. 2. pag. 340. à nu. 31
& p. 4. pag. 244. nu. 15
- Gloria virginis Mariæ maior est quam cæterorum beatorum. p. 2. pag. 378. nu. 10
- Gloria Christi appellatur venia peccatorum. p. 3. pag. 144. nu. 2
- Gloriatur Deus non tam de cœlorum creatione quam de sanctorum iustificatione. p. 4. pa. 81. nu. 4
- Gloria beatorum quinque generibus gloriæ quibus Romani afficiebatur triumphatores videtur correspondere. p. 1. pag. 119. nu. 5
- Gloriæ gradus non per opera sed per charitatem commensuratur. p. 2. pa. 378. nu. 9
- Gloria non voluptate sed labore acquiritur. parte. 2. pag. 395. numero. 32.
- Gloria pondus appellatur. p. 3. pag. 437. nu. 7
- Gloriæ consideratione labores fiunt leuiore. parte. 4. pag. 106. numero. 11
- Gloriari non debemus de bonis operibus. p. 4. pag. 73. nu. 22
- Gratia hominis iusti maioris est pretij quam totus terrarum orbis. p. 1. pag. 20. nu. 8
- Gratia iustificans maius donum quam gloria clarificans. par. 1. pag. 132. nu. 16
- Gratia præueniente nos excitat Deus ad bonum. pa. 2. pag. 212. à nu. 17. & pag. 312. nu. 22
- Gratia à Deo obnixè & instanter postulanda. p. 2. pag. 218. nu. 37
- Gratias Deo agere debemus pro beneficijs tam nobis quam alijs collatis. p. 2. pag. 245. nu. 32
- Gratiam iustificantem omnes per Christum acceperunt. par. 3. pag. 164. nu. 26
- Gratia Dei aquæ comparatur quam Christus libenter concedit. pa. 3. pag. 443. nu. 24
- Gratiarum actiones pro beneficijs postulat Deus. p. 3. pag. 460. nu. 1
- Gratiæ post prandium Deo sunt reddendæ. p. 4. pag. 187. nu. 31
- Gratissimus Christo oberus passionem & maxima beneficia nobis collata. p. 4. pag. 120. nu. 15
- Gratitudo beneficiorum amplius expectat. p. 4. pag. 83. nu. 11
- Gratia maxime dilatat à peccato mortali. p. 2. pag. 324. nu. 19
- Diuina gratiæ efficaciam habet. p. 2. pag. 383. nu. 24
- Gratia diuina vere doctos efficit. p. 3. pag. 95. nu. 39
- Gratia Dei pulchram efficit animam. p. 3. pag. 319. nu. 26
- Gratiæ vinbram lex vetus ostendit euangelium autem imaginem. p. 3. pag. 157. nu. 5
- Gravi supplicio affici debet qui semel leniter correptus non emendatur. p. 1. pag. 83. nu. 9
- Gratitudo singulare est donum. p. 3. pag. 402. nu. 10
- Gratitudo commendatur. p. 4. pag. 83. nu. 11

Grata

ALPHABETICVS.

- Grata non sunt Deo opera, in quibus sine obedientia voluntas nostra inuenitur. p. 1. pag. 125. nu. 25
- Gula inter carnalia peccata secundum se minimum est, at verò quia causa multorum peccatorum maius. p. 1. pag. 167. nu. 12
- Gustans semel cælestia & illa sentiens suimet obliuiscitur. p. 1. pa. 117. nu. 27
- Gubernari non à quouis, sed ab Spiritu sancto patiamur. p. 4. pag. 68. numero. 8
- Gula è paradiso eiecit homines. p. 4. pag. 46. nu. 18. vsq; ad. 21
- Gula & ciborum copia aciem mentis obtundit. p. 4. pag. 110. nu. 24
- Gula & voracitas multorum est peccatorum causa. p. 2. pag. 243. nu. 26. & p. 4. pag. 47. nu. 21
- Gula reprehenditur. p. 2. pagin. 147. numero. 10
- Gustus rerum diuinarum donum Dei est utraq; ad perfectionem. p. 1. pag. 223. nu. 4

H

- H**ABITVS charitatis non intenditur per actus remissos, sed per intensos & feruidos. p. 1. pag. 304. nu. 25
- Habitus contrarius retrahit ab executione virtutis. p. 4. pag. 3. numero. 8
- Hebræorum incredulitas quomodo gentibus salutem attulit. p. 3. pag. 393. nu. 22
- Hebræi & aliqui homines eo peior-

- res fiunt, quo eis plura beneficia conferuntur. p. 2. pag. 164. nu. 26
- Hebræi præterito pro præsentis tempore sæpe vtuntur. p. 2. pag. 226. numero. 18
- Hebræi ob quid festiuitates celebrabant. p. 3. pag. 459. nu. 1
- Hebræi quomodo dies appellabant. p. 3. pag. 560. nu. 24
- Hebræi cur proni erant ad idololatriam. p. 4. pag. 223. nu. 8
- Heliz fortitudo in multis & pusillanimitas in persecutione Iezabel. p. 1. pag. 60. nu. 20. & 21
- Helias adhuc viuit. p. 3. pag. 160. numero. 13
- Hæredibus non confidendum. p. 3. pag. 175. nu. 26
- Herculis & Antæi gigantis pugna. p. 1. pag. 31. nu. 14
- Hæretici huius temporis in quo differunt ab antiquis. p. 3. pag. 417. nu. 16. & p. 1. pag. 44. nu. 3
- Hægesias Platonis discipulus. p. 4. pag. 226. nu. 17
- Hæretici non habent veram lucem. p. 3. pag. 416. nu. 14
- Hieremias ab Hebræis lapidatur. p. 3. pag. 286. nu. 39
- Hierusalem castellum vocatur à Christo. p. 2. pag. 330. nu. 1
- Hierosolymam cur tanta cum maiestate ingressus est Dominus. p. 3. pag. 509. nu. 1. & 2
- Hierosolymis Christus mori voluit duplici ex causa. p. 1. pag. 19. numero. 3. & 4
- Hispania qualis ab alijs nationibus depin-

C

INDEX

- depingatur, p. 4. pag. 41. nu. 3
 Hispanæ feminae superbae sunt, p. 3. pag. 346. nu. 33
 Homicidium grauiſſimum peccatū est, p. 3. pag. 370. nu. 31
 Homo per peccatum fit cæcus, p. 1. pag. 378. nu. 7
 Homines prauī, ſi ſemel male de aliquo opinantur, nunquam conceptam opinionem deponunt, p. 1. pag. 385. nu. 28
 Homines licet ſint negligētes, Deus tamen eorum nunquam obliuiſcitur, p. 1. pag. 3. nu. 9
 Homines plus periclitantur in ſecularibus delicijs quā in fluctibus maris, p. 1. pag. 54. nu. 5
 Homines concupiſcentijs pleni quo acrius à Deo percutiuntur eo deteriores ſunt, p. 1. pag. 83. nu. 10
 Homines res magni ponderis vt leniſſimas, nullius verò vtilitatis, quaſi grauiſſimas pertractant, p. 1. pag. 222. nu. 3
 Homo poteſt per ſe cadere, non autem reſurgere, p. 1. pag. 376. nu. 2
 Homo ad quid fuerit creatus, p. 2. pag. 296. nu. 16
 Homo ante lapſum dominus, poſtea verò mercenarius iure dicitur, p. 2. pag. 1. nu. 3
 Homo ante peccatum facile ſibi gloriam compararet poſtea verò difficile, p. 2. pag. 1. nu. 3
 Homo dicitur mūdus abbreviatus, p. 2. pag. 56. nu. 2
 Homo quare magis Deo aſſimilatur per dilectionem inimicorum, quā per alias virtutes, p. 2. pag. 61. nu. 17
 Hominis deſcriptio elegans, p. 2. pag. 12. nu. 25
 Homo figura abſque figura dicitur, p. 2. pag. 122. nu. 3
 Homo quare corpore & anima ſit compoſitus, cū tam diſpares ſint natura, p. 2. pag. 122. nu. 3
 Homo prudēs in promiſſionibus attendat, quid polliceatur, p. 2. pag. 136. nu. 7
 Homo debet ſe in omnibus Chriſto conformari, p. 3. pag. 411. nu. 1
 Hominis officium proprium quale ſit, p. 3. pag. 340. nu. 15
 Homo ſicut vixit ita moritur, p. 3. pag. 183. nu. 12
 Homo homini plus nocet quam alia creatura, p. 3. pag. 61. nu. 6
 Homo plus Deo debet, quia ipſum iuſtum fecerit, quam Deus homini, p. 3. pag. 5. nu. 14
 Hominis dignitas commendatur, p. 3. pag. 4. nu. 8
 Homines iuxta ſtatum ſuum non viuere maxima miſeria eſt, p. 3. pag. 514. nu. 16
 Homo eſt, velut inſtrumentum quo Deus operatur, p. 4. pag. 7. nu. 21
 Homo difficile bonis præſentibus & futuris frui poteſt, p. 4. pa. 11. n. 32
 Homo qui nulli cogitationi reſiſtit in eo diuinum verbum radices nō agit, p. 4. pag. 21. nu. 22
 Homines quidam ſunt ad mundi negotia aptiſſimi ad Dei verò ineptiſſimi, p. 4. pag. 39. nu. 36
 Homini homine nil crudelius, p. 4. pag. 4. pag. 17

ALPHABETICVS.

4. pagina. 59. numero. 17
 Homo iuſte naturæ rebus proſperis delectatur, aduerſis verò contriſtatur, p. 4. pag. 94. nu. 5
 Homo nō debet in peccatum ſemel dimiſſum relabi, p. 4. pa. 102. n. 30
 Homines in mortali exiſtentes, mirum eſt quanta cum pace ac voluntate viuunt, p. 4. pag. 150. nu. 30
 Homo ſolus deficit in miniſterio Dei, cū illi creaturæ omnes deſeruiant, p. 4. pag. 158. nu. 14
 Homines nihil laboris ſuſcipiūt, niſi lucri cauſa, p. 4. pag. 169. nu. 10
 Homines alij alijs promptiores ſunt ad opera miſericordiæ, p. 4. pag. 172. nu. 18
 Homines qui veniam peccatorū impetrarūt, & in ea relapſi ſunt, quid debeant facere, p. 4. pag. 175. n. 28
 Homines eo deuenire poſſunt vt dii appellentur, p. 4. pag. 229. nu. 28
 Homo in ſua iuſtificatione aliquid operatur, p. 1. pag. 105. nu. 22
 Homo talis eſſe (cum ſanus eſt) curret, qualem ſe futurum infirmus profitebatur, p. 1. pag. 241. nu. 27
 Homines peccando Chriſtum cruciſigunt, p. 2. pag. 35. nu. 24
 Homines filij Dei ſunt, non ratione ſubſtantix, ſed ratione ſimilitudinis, p. 2. pag. 61. nu. 17
 Homo aliquibus rebus ſibi conceſſis egenus ſit, quibus negatis diues fuerat, p. 2. p. 176. nu. 21
 Homines ſermone cognoſcuntur, p. 2. pag. 216. nu. 31
 Homines mūdani licet exterius alacres incedant, interius tamen maximis afflictionibus torquentur, p. 2. pag. 282. nu. 19
 Homines in initio mundi, nil aliud præter herbas & arborum fructus comedebant, p. 2. pag. 244. nu. 27
 Homines infimæ conditionis ad dignitates elati Deū nec aliū cognoſcunt, p. 3. pag. 176. nu. 28
 Homines quare cæleſtes & terreni dicantur, p. 3. pag. 187. nu. 26. & ſequentibus
 Homines mali modos moliūtur offendendi Deum, p. 3. pag. 486. n. 1
 Homines peruerſi cum primū quis peccat, ſtatim illum volunt abſorbere, p. 3. pag. 482. nu. 28
 Homo quādiu poſſit mereri, vel demereri, p. 4. pag. 4. nu. 11
 Homo in peccato mortali nauī comparatur in medio maris fluctuantī, p. 4. pag. 148. nu. 26
 Homo vt peccat, quædam pugna inter miſericordiam & iuſtitiam Dei exoritur, p. 4. pag. 169. nu. 8
 Honēſtū non poteſt eſſe inutile, neque turpe vtile, p. 3. pag. 492. n. 19
 Honores Chriſti Euangelix breuiter ſcripſerunt, paſſiones autem & ignominias ampliſſime, p. 1. pag. 20. nu. 8
 Honor & vtilitas ſimul in diligendo inimicum reperiuntur, p. 1. pag. 49. nu. 16
 Honoris appetitus ad virtutis ſtudiū & vitiorum execrationem nos inuitant, p. 1. pag. 156. nu. 10
 Honores huius ſæculi eo maiores nobis

INDEX

- bis apparēt, quo magis Deus à nobis recedit, p. 1. pag. 414. nu. 25
- Honor huius sæculi est velut umbra ibidem
- Honorem & gloriam quare admisit Christus in fine vitæ, p. 2. pag. 340 numero. 31
- Honorem Dei defendere, & proximi, non proprium tenemur, p. 2. pag. 84. nu. 44. & pag. 190. nu. 2
- Honor parentum in quo consistat, p. 2. pag. 201. nu. 24
- Honore & æstimationem, ut quis cõferuet, plura committit delicta, p. 2. pag. 221. nu. 2
- Honores expetentibus Deus ignominiam permittit accidere, p. 2. pag. 333. nu. 11
- Honores & pompas Christus Dominus nihil faciebat, p. 2. pag. 338. nu. 25
- Honor virtutes animæ conseruat, p. 3. pag. 476. nu. 11
- Honor parentibus exhibendus, p. 3. pag. 291. nu. 12. & deinceps
- Honorem Deo auferunt, qui male viuunt, p. 3. pag. 194. nu. 12
- Honor Dei Ecclesiasticis viris maxime cõmendatur, p. 3. pag. 194. nu. 11
- Honor Dei quomodo zelandus est, p. 3. pag. 161. nu. 17
- Honores huius sæculi fugiendi, p. 3. pag. 77. nu. 20
- Honor maximus rei sacræ exhibendus est, p. 3. pag. 54. nu. 17
- Honor est præmium virtutis, p. 3. pag. 100. nu. 13
- Honores mutant mores, p. 3. pag. 175 numero. 27
- Honores & dignitates absq; virtute duce, homines proteruos ac superbos efficiunt, p. 4. pag. 125. nu. 32
- Hospitalitas cõmendatur, p. 3. pag. 519. nu. 31. & sequentibus
- Hospitalitas, discipulis reddidit quod sustulit infidelitas, p. 4. pag. 298. nu. 28
- Hora mortis nostræ iudicandi sumus lege Dei, non mundi, p. 1. pag. 82. nu. 27
- Horologij exemplum homini accommodatissimum, p. 1. pag. 55. nu. 8
- Hostes hominis sunt sensus corporales, p. 1. pag. 123. nu. 17
- Horæ Canonicæ cum attentione recitandæ sunt, p. 3. pag. 298. nu. 32
- Humanitas Christi in cruce occisa est, p. 2. pag. 398. nu. 43
- Humanitas in sua substantiali significatione, quid includat, p. 2. pag. 116. nu. 25
- Humanitas Christi mediatrix est inter homines & Deum, p. 3. pag. 479. nu. 18
- Humilitatis Christi exemplum, p. 1. pag. 426. nu. 28
- Humilitas viam ad cælum sternit, p. 1. pag. 152. nu. 22
- Humilitatis definitio, p. 1. pag. 149. nu. 14. & p. 3. pag. 199. nu. 27
- Humilitas via pacis dicitur, p. 1. pag. 150. nu. 18
- Humiles veri in operibus & verbis humiliantur, p. 1. pag. 323. nu. 24
- Humilitas Deum precibus nostris inclinatur, p. 2. pag. 107. nu. 28
- Humilitas prælatis maxime necessaria,

ALPHABETICVS.

- ria, p. 2. pag. 138. numero. 14
- Humilitas & verecundia virtutes ad cõfessionem maxime necessariæ, p. 2. pag. 313. nu. 15
- Humilitas ad dona Dei est dispositio, p. 3. pag. 199. nu. 27
- Humilitas mater est plurimarum virtutum, p. 3. pag. 200. nu. 28
- Humilitas plus cum peccatis quam reliquæ virtutes sine illa profunt, p. 3. pag. 201. nu. 32
- Humilis viri ingenium, p. 3. pag. 420 numero. 24
- Humilitas Christi, p. 3. pag. 458. numero. 32
- Humilitas gratissima Deo, p. 3. pag. 426. numero. 28
- Hypocrisis proxima dispositio est ad hæresim, p. 1. pag. 33. nu. 20
- Hypocrita aui Phœnici cõparatur, p. 2. pag. 51. nu. 25. Struthioni. pag. 205. nu. 38. Cygno verò. pag. 127. numero. 20
- Humilitatis excellentia, p. 2. pag. 331 numero. 5
- Humilitas virtutes conseruat, p. 4. pag. 109. nu. 20
- Humilitas Apostolis à Christo maxime commendatur, p. 4. pag. 262 numero. 37
- Hypocrisis abominabile vitium, p. 3. pag. 46. numero. 23. & p. 4. pag. 48 numero. 23
- Hypocrita acerbissime in inferno torquetur, p. 3. pag. 47. nu. 25
- Hypocritæ sunt in duplici differentia, p. 3. pag. 294. nu. 21
- Hypocrita propter quem finem operetur, p. 4. pag. 48. nu. 23
- Hypocritæ definitio, p. 2. pag. 49. numero. 18
- Hypocrita ieiunij & orationibus, quibus iusti viuunt, moritur, p. 2. pag. 51. nu. 24
- Hypocrita quis fuerit, in iudicio apparebit, p. 3. pag. 101. nu. 15
- Hypocrisis fictio fugienda, p. 4. pag. 49. nu. 27
- Hypocrita pro exemplari viro accipitur, p. 4. pag. 211. nu. 8
- Historiographi munus, est tempus rerum gestarum assignare, p. 2. pagina. 292. numero. 4

I

- IACOB** filij de inuidia in odiu, de odio in contumeliosa verba, de his in homicidium vsq; ad contemptu deuenere, p. 1. pag. 23. nu. 15
- Iacob omnes modos possibiles quaesiuit, ut pacem haberet cum Esau, p. 1. pag. 48. nu. 15
- Iacobus & Paulus diuersimode de iustificatione sunt loquuti, p. 1. pagina. 303. nu. 21. & 22
- Idololatræ Deos venerabantur, quorum opera imitari non licebat, p. 3. pag. 69. nu. 28
- Idololatricæ erroris pessimi demonstratio, ibidem
- Idololatria à quo proueniat, p. 3. pagina. 418. nu. 18
- Ieiunium subtrahit à diabolo iurisdictionem, p. 1. pag. 65. nu. 13
- Ieiunium perfectu quale sit, ibidem

INDEX

Ieiunium cum sit tam necessarium, cur à Christo non est præceptum, p.1. pag.31. nu.16
 Ieiunium esse maximè necessarium, & qualiter eo vti debeamus, p.2. pag.45. nu.5. & sequentibus
 Ieiunare debemus cum Christo, p.2. pag.78. nu.27. & 28
 Ieiunium Christi Domini tot dierū fuit, quot Moyſi & Elize, & non plurium, p.2. pag.78. nu.25
 Ieiunium quadragesimæ à Christi ieiunio ortū habet, p.3. pag.89. n.11
 Ieiunij virtutes declarantur, p.4. pag.46. nu.18
 Ieiunium quomodo sit faciendum, vt placeat Deo, p.3. pag.86. & duabus sequentibus
 Ieiunium nostrum à confessionis lacrimacro debet exordiri, quemadmodum Christi ieiunium post baptismum, p.4. pag.66. nu.1
 Ieiunium carnis vires adimit, animæ verò adauget, p.4. pag.46. nu.17
 Ieiunium cum elemosyna coniunctū esse debet, p.4. pag.52. nu.36
 Ieiunia nostra & orationes, ceteriq; virtutum actus in bona conscientia debēt fundari, p.1. pag.63. nu.6
 Ignauia fons est otiositatis, p.2. pag.12. nu.34. & sequentibus
 Ignorantia homines exerceat, ne Deū sequantur, p.2. pag.77. nu.22
 Ignorare finxit Dominus nostras necessitates, vt oratione petamus, & impetremus, p.2. pag.42. nu.46
 Ignorantia iudicis sæpe fit calamitas innocentis, p.4. pag.247. nu.23

Ignorantia publicæ personæ publicas causat calamitates, ibidem
 Imitari debemus Christum, p.4. pag.33. nu.21
 Imitatio Christi in dilectione inimicorum suadet, p.2. pag.68. numero.36
 Infernus nullam habet spem, p.1. pag.128. nu.5
 Internus reprobis spiritibus ex proposito, peccatoribus verò non ita primo factū est, p.2. pag.37. nu.32
 Infernus pondus quoddam est, p.3. pag.437. nu.7
 Infernus quare Tophet dicatur, p.3. pag.438. nu.8
 Infernus quare gehenna dicitur, ibidem, num.9
 Infernus diuersa habet receptacula, p.3. pag.574. nu.30
 Imperij gloria in quo potissimè consistat, p.4. pag.10. nu.30
 Infirmi multa Deo promittunt, quæ valentes postea non adimplent, p.1. pag.240. nu.25
 Infidelitas grauissimo supplicio puniri debet, p.2. pag.392. nu.23
 Infirmitates semper pro peccatis infligi temeritatis est iudicare, p.2. pag.253. nu.15
 Infirmitatibus afflicti ad Deum spiritualem medicum recurrant, p.2. pag.264. nu.7
 Infirmitas est exactor census mortis, p.2. pag.265. nu.11
 Infirmantur filij vt eorum parentes, & iusti, vt peccatores sanentur, p.2. pag.270. nu.25

In

ALPHABETICVS.

In finem idem valet quod semper, vel vsque ad vltimum terminum, p.2. pag.349. nu.20
 Infirmitates propter peccata aliquando à Deo infliguntur, p.3. pag.402. numero.12
 Impedimenta vt Deo libere seruiamus, tollenda sunt, p.4. pag.260. numero.31
 Imago ac hominis pulchra descriptio, p.2. pag.116. nu.25
 Imitetur homo Christum, nõ vt magister, sed vt discipulus, p.4. pag.79. nu.41
 Ingenium seruorum Dei est, cum de aliquo supplicium sumunt, non ideò sine rigore punire, quia valde amant illum, p.1. pag.83. nu.7
 Ingratitudo condemnatur, p.1. pag.182. numero.28. & p.2. p.164. numero.24
 Ingratitudo impedit liberalitatem Dei, p.3. pag.262. nu.4
 Ingratitudo maximè Deū offendit, p.3. pag.401. nu.8. & p.488. n.9
 Ingratitudinè à diabolo homines accipiunt, p.3. pag.490. nu.13
 Ingratus diuinis beneficijs ea sibi fieri demeretur, p.4. p.83. nu.11
 Incipiunt aliqui bene, sed non perficiunt, p.4. pag.179. nu.7
 Ingratitudo vnde proueniat, p.4. pag.132. nu.17
 Increpantur qui seruos Dei in suis angulis orantes impediunt, p.1. pag.23. nu.17
 Inducens aliquem ad peccandum quantum in se est, iterum Christū

crucifigit, p.1. pag.22. nu.13
 Inducens ad malum Angeli diaboli nuncupantur, p.2. pag.38. nu.34
 Inimicus est virga, qua iustissimè pater nos cædit, & punit, p.1. pagina 47. nu.11
 Inimicum ne odio habeas, attende quod in te bona contulerit, p.1. pag.30. nu.19
 Inimicorum dilectio commédatur, p.2. pag.250. nu.6
 Inimici puro corde & sine simulatione diligendi sunt, p.3. pag.63. nu.10. & deinceps
 Inimicorū dilectio maxima & difficilis virtus est, p.3. pag.61. nu.6
 Inimicorum dilectio filios Dei facit, p.3. pag.61. nu.5
 Inimicorum vera dilectio beneficijs ostenditur, p.3. pag.64. nu.13
 Inimicos Dominus nobis præcipit diligere, p.4. pag.54. nu.2
 Inimici nullū nobis incommodū afferre possunt, Deo non permittente, p.4. pag.63. nu.29
 Inimici & persecutores instrumenta sunt, quibus Deus iustos purificat, p.4. pag.63. nu.31
 Inimici hominis qui sint, p.3. pag.81. numero.30
 Inimicorum dilectio homines celestes, non terrenos ostendit, p.4. pag.58. nu.14
 Immortalitatis desiderio aliqui infideles sibi mortem conscuerunt, p.4. pag.226. nu.17
 In intimo cordis verba diuina ponenda sunt, p.1. pag.16. nu.20

INDEX

Initium dare alicui operi bono optimum est, p. 1. pag. 363. nu. 8
 Iniuriæ liberalissimè sunt dimittendæ, p. 2. pag. 249. nu. 2
 Iniurias accipere, & beneficia conferre, solius Dei est, p. 2. pag. 249. nu. 2. & pag. 267. nu. 17
 Iniuriarum dimissio perfecta erit, si euellat radicem, scilicet odium de corde tuo, p. 2. pag. 65. nu. 27
 Iniurijs parcendum est, p. 4. pag. 243. numero. 13
 Iniuriæ potius sunt excusandæ, quàm augendæ, p. 4. pag. 244. nu. 14
 Iniuriarum sibi illatarum non curabant sancti, sed Deo, p. 4. pag. 218. numero. 26
 Iniurias illatas amicis suis, seuerissimè punit Deus, p. 4. pag. 235. nu. 16
 Iniustitiæ ministri, qui sunt, p. 4. pag. 233. num. 9
 Inquies animæ, est primus effectus peccati, p. 2. pag. 324. nu. 18
 Intellectus hominis, sensus cathenis est alligatus, p. 1. pag. 137. nu. 4
 Inuidiam nullum inter dispares locum habet, p. 1. pag. 19. nu. 3
 Inuidiam vide, p. 1. pag. 372. nu. 21
 Inuidia eius in quo est, viscera confundit, & ipsum magis quam alium torquet, p. 1. pag. 399. nu. 4
 Inuidia est vitium ferè incurabile, p. 2. pag. 297. nu. 19
 Inuidia pessimum est vitium, p. 3. pag. 462. nu. 10
 Inuidia omnibus virtutibus contrariatur, p. 3. pag. 463. nu. 12
 Inuidia quid efficiat, p. 4. pag. 221. n. 2

Inuidia est quædam peccatorum venena, p. 3. pag. 464. nu. 14
 Inuidia debiles aggreditur, p. 3. pag. 464. nu. 15
 Inuidus quid efficiat, ibidem, nu. 16
 Inuentor vitiorum grauissimè puniuntur, p. 1. pag. 368. nu. 10
 Ira dominorum in mercenarios, pro mercede laboris, p. 1. pag. 8. nu. 22
 Ira Dei duplex, magna & parua, p. 3. pag. 135. nu. 11
 Ira cedendum est, p. 4. pag. 191. numero. 9
 Iratus verbis, mitissimis emollitur, p. 3. pag. 70. nu. 33
 Irlandiæ accipitres, diligentissimè aucupantur, p. 2. pag. 268. nu. 30
 Irregularitas veteris legis aqua ex cineribus vaccæ collecta abluebatur, p. 1. pag. 33. nu. 22
 Iob duplum restitutum est totius quod amisit præterquam filiorum, p. 4. pag. 208. nu. 29
 Ioseph filij Iacob castitas, p. 1. pag. 68. nu. 20. & 21
 Isaac miraculo fuit conceptus, p. 4. pag. 216. nu. 20
 Iudas vocatus fuit, & tamen cecidit sic multi, p. 1. pag. 424. nu. 23
 Isaac triginta erat annorum, cum pater eum voluit immolare, p. 2. pag. 397. nu. 40
 Iudæorum supplicium maximū est, & sine termino, p. 3. pag. 226. nu. 1
 Iudæi, quare Christum interfecerunt, p. 3. pag. 447. nu. 1
 Iudæi omnibus sunt inuisi, p. 3. pag. 227. nu. 2. & 3

Iudæi

ALPHABETICVS

Iudæi in fine mundi conuertentur, p. 3. pag. 500. num. 4.
 Iudæi summum Pontificatum maiori pretio venalem exponebant, p. 2. pag. 326. nu. 26
 Iudæi vnde potuerunt illam sententiam elicere diliges proximum tuum & odio habebis inimicum tuum, p. 4. pag. 54. nu. 4.
 Iudæi quare facti sunt omnium peripsema, p. 4. pag. 138. nu. 33.
 Iudæi quare se iactabant esse filios Abrahæ, p. 4. pag. 216. nu. 20
 Iudices vim iuris seruant formicis non elephantibus, par. 1. pag. 41. num. 16
 Iudex non constituitur vt timeat sed potius vt timeatur, par. 1. pag. 41. nu. 17
 Iudices qualiter se gerere debeant ibidem.
 Iudices qui occultant veritatem punientur, p. 1. pag. 398. nu. 1
 Iudicum statuas quare sine manibus olim antiqui depingebant, p. 1. pag. 343. nu. 21.
 Iudicat quisque loquitur & sentit de his quæ videt & audit secundum formam cordis sui, p. 2. pag. 40. nu. 39. & pag. 190. nu. 28.
 Iudices prouinciarum rato mutabat Tiberius Cæsar, par. 2. pag. 227. num. 19.
 Iudicum negligentia peccata grafsantur in ciuitate, par. 2. pag. 117. nume. 25.
 Iudices quales sint futuri, p. 2. pag. 226. nu. 17

Iudicare res in deteriorem partem sceleratissimorum hominum est, p. 2. pag. 120. nume. 35. & pag. 169. num. 2
 Iudices maturo consilio & non statim ad petitionem partis dicit consilium, p. 2. pag. 229. nu. 26.
 Iudicium temerarium est iudicare semper infirmitates & labores propter peccata hominum euenire, p. 2. pag. 253. nu. 15.
 Iudicium temerarium erga proximum sæpe numero irritum facit Deus, p. 2. pag. 198. nu. 15.
 Iudicium finale ad quid nobis denuntiatur, p. 3. pag. 96. nu. 2.
 Iudicij dies, p. 1. pag. 76. nu. 10.
 Iudicij dies per excellentiam dicitur dies magnæ iræ Dei, p. 1. pag. 77. num. 13.
 Iudicij finalis terribilitas, p. 3. pag. 105. nu. 28.
 Iudicium temerarium maximum est peccatum, par. 3. pag. 307. nume. 25.
 Iudex tranquillitatem & grauitatem seruare debet, par. 3. pag. 330. nume. 23
 Iudex debet esse fortis & magnanimus ad vitia corrigenda, p. 3. pag. 351. nu. 8
 Iudicium Dei timorem ingerit, p. 3. pag. 427. nu. 13.
 Iudam quare Dominus lauit, p. 3. pag. 532. nu. 29
 Iudex in quo cognosci possit, p. 4. pag. 146. nu. 19
 Iudicare de aliorum cogitationibus
 C 5 solius

INDEX

folius Dei est, par. 4. pag. 210. nume. 6
 Luxare rem necessariam non solum non est peccatum sed est actus maxime reuerentiae, par. 1. pag. 28. nume. 6
 Iustitia quare ab Aegyptijs iuxta caelum & sine capite depingebatur, p. 1. pag. 343. nu. 21.
 Iustitia quare olim in specie virginis depingebatur, & arctissimis manicis, p. 2. pag. 144. nu. 32
 Iustitia non nouit patrem nec matrem ibidem.
 Iustitia & iudicium regibus & praelatis commendatur, p. 3. pag. 194. num. 10
 Iustitia perfecta à virtutibus interioribus procedit, p. 3. pag. 296. nume. 26
 Iustitia duplex assignatur, p. 4. pag. 8. nu. 24
 Iustitia diuina & misericordia secum ipsae competere videntur, par. 4. pag. 95. nu. 8
 Iustitia & iudicium nunc de Deo nunc de hominibus in sacra scriptura saepe dicuntur, par. 4. pag. 245. nu. 19
 Iustitia & iudicium aliud cum de deo, quam cum de hominibus dicuntur significant, par. 4. pag. 245. num. 19
 Iustitiae nomen in deo non significat semper supplicium, par. 4. pag. 246. num. 20
 Iusti propter dei praeccepta difficillimas res aggrediuntur, par. 1. pag.

47. nume. 10
 Iusti omnibus periculis resistunt vsque dum victoriam comparent desideratam, p. 1. pag. 105. nu. 21.
 Iusti libenti animo ad mortem ducuntur, mali autem inuiti trahuntur, p. 1. pag. 141. nu. 14
 Iusti quidquid boni accipiunt à manu dei procedere putant, p. 1. pag. 177. nu. 11
 Iustos abstrahit deus ab aliquo regno in signum irae suae, par. 1. pag. 382. nu. 18
 Iustus quare filius lucis, malus filius tenebrarum appelletur, p. 1. pag. 145. nu. 2
 Iustorum causa multos peccatores fert deus, p. 1. pag. 325. nu. 29
 Iusti duplici ex ratione oues appellantur, p. 2. pag. 301. nu. 30.
 Iustorum & malorum diuersi sunt egressus & ingressus huius mundi, p. 2. pag. 341. nu. 34.
 Iusti asperitatibus non voluptatibus delectantur, p. 2. pag. 373. nume. 48
 Iusti licet in terra commorentur cordibus tamen caelo fixi sunt, p. 2. pag. 237. nu. 8
 Iustis aufert deus humana auxilia vt non habeant quare hominibus gratias agant sed ipsi deo, p. 2. pag. 238. nu. 9
 Iustorum conuersatio ad virtutem plurimum conducit, p. 3. pag. 73. num. 6. & 9
 Iusti quare dicuntur viri dei, par. 3. pag. 28. nu. 4

Iusti

ALPHABETICVS

Iusti ab spiritu sancto in omnibus ducuntur, p. 3. pag. 84. nu. 7.
 Iusti dies plenos bonis operibus habere dicuntur, p. 3. pag. 150. nu. 20
 Iustiliber audient verba Dei contra vero peccatores, p. 3. pag. 431. num. 23
 Iustorum peccata in iudicio non deteguntur ad confusionem, malorum autem sic, p. 3. p. 102. nu. 18.
 Iusti ouibus, mali hedis comparantur, p. 3. pag. 103. nu. 23
 Iusti etiam dormiendo Deo placet, p. 3. pag. 204. nu. 7
 Iusti dii appellantur & sunt, p. 3. pag. 269. nu. 26
 Iustis quomodo Deus consulat, p. 3. pag. 270. nu. 28
 Iustus peccatorum malitias debet corrigere & reformare, par. 3. pag. 285. nu. 35
 Iustos à calumnia defendit Deus, p. 3. pag. 287. nu. 1. & p. 465. nu. 19
 Iusti sibi inuicem adiuuant & merentur, p. 3. pag. 284. nu. 32.
 Iusti in scriptura quare igni comparantur, p. 3. pag. 382. nu. 28
 Iusto vix est qui auxilietur, p. 3. pag. 392. num. 20
 Iustos seuerius Deus tractat quam peccatores, p. 3. pag. 474. nu. 3.
 Iusti alata animalia vocantur, p. 3. pag. 502. nu. 10
 Iustus moritur vt requiescat, par. 3. pag. 406. nu. 26
 Iustus denuo conuersus difficulter bene operatur, p. 4. pag. 3. nu. 8
 Iustus quo iustitiae modo mereatur,

p. 4. pag. 8. nu. 24
 Iustus in hoc seculo ex quo viuatur, p. 4. pag. 26. nu. 37
 Iustos qui tangit pupillam oculi Dei tangit, p. 4. pag. 33. nu. 18
 Iusti post mortem famam bonae vitae relinquunt, p. 4. pag. 69. nu. 9.
 Iusti non est non cadere, sed in malo non perseverare, p. 4. p. 105. nu. 8
 Iusti licet affligantur laboribus, & illos pertimescant, vltius progrediuntur, mali autem minimo quoque labore & impedimento a virtute deficiunt. p. 4. p. 121. n. 19
 Iusti laboribus fiunt illustriores. p. 4. pag. 116. num. 33
 Iusti cum malis nullum debent habere commercium, p. 4. p. 173. nu. 20
 Iustus ex praescriptis ad futura speranda occasionem accipit, par. 4. pag. 184. nu. 22
 Iusti tam ex bono quam ex malo bonum colligunt mali vero vice versa, p. 4. pag. 230. nu. 1
 Iusti dicuntur Reges & quare, p. 4. pag. 245. nu. 17
 Iustus ius habet ad omnia non tamen malus, p. 4. pag. 248. nu. 27
 Iusta vt sit res satis est eam placere Deo, p. 4. pag. 261. nu. 36
 Iustificatio impij gloriae coelestis assimilatur, p. 1. pag. 114. nu. 19
 Iustificatio impij qualiter maior, iusti glorificatione dicatur, p. 1. pag. 132. nu. 16
 Iustificatio impij potentissime Dei manus est opus, p. 1. pag. 377. nu. 4. & p. 4. pag. 267. nu. 12

Iusti

INDEX

Iustificatio impij eisdem medijs probatur quibus Dominus resurrectionem suam probavit, p. 1. pag. 474. nu. 20
 Iustificationis gratia nulli datur sine aliquo opere proprio, vel alieno ut paruulis, p. 2. pag. 3. num. 9. & pag. 388. nu. 12
 Iustificationis peccatoris discursus ponitur, p. 3. pag. 484. nu. 34.
 Iustificabitur nullus absque Dei misericordia, p. 4. pag. 26. nu. 37.
 Iustificationis quatuor assignantur effectus, p. 4. pag. 93. nu. 21.
 Iuuentus periculosa est, par. 1. pag. 382. nu. 18.

L

LABORES omnes Deus nō simul nobis immittit sed eos diuidit paulatim ut facilius tolleremus, p. 1. pag. 55. nu. 8.
 Labores nobis immittit Deus ut eorum nostrum excitent, p. 1. pag. 100. nu. 7. 8. & 9
 Labores quos Christus Dominus pro nobis sustulit pro vno tātum si opus esset pateretur, par. 1. pag. 244. nu. 7
 Labores in fauam mellis conuertuntur, propter Christum passi, p. 1. pag. 470. nu. 10.
 Labores huius vitæ si cum laboribus futuri seculi comparentur proprie non sunt labores, par. 1. pag. 84. num. 12
 Laborum tribulationum, & infirmi

tatum munus est, ut conscientia examinetur, par. 2. pag. 253. num. 16.
 Labores hominibus Deus aliquando immittit, ut manifestetur gloria eius in illis, par. 2. pag. 254. num. 19
 Laboribus, gloria comparata iocundior homini esse solet, par. 2. pag. 395. nu. 32
 Labores sufficientes sunt nos etiam à licitis cohibere, par. 2. pag. 92. nu. 16
 Labores iustorum, & prosperitates malorum morte finiuntur, p. 2. pag. 152. nu. 24
 Labores oleo orationis vnti leuiiores & suauiores fiunt, par. 2. pag. 368. nu. 31
 Labores multis de causis Deus immittit hominibus, p. 3. pag. 374. nu. 6
 Laborum diuturnitatem occultat Deus, ut maior sit nobis meriti occasio, p. 3. pag. 147. n. 10.
 Labores ne nos terreat, gloria nobis proponitur, par. 3. pag. 156. num. 2
 Labores & supplicia pro purgatorio immittit Deus, par. 4. pag. 35. num. 24
 Laboribus iustorum tanquam maris terminum præscripsit Deus, p. 4. pag. 108. nu. 16
 Labores propter Deum perferre, an statim ante labores glorificari, vntur iustorum maioris sit misericordiam, p. 4. pag. 108. nu. 18.

Laboꝝ

ALPHABETICVS

Labores iustorum consolationibus superantur, p. 4. pag. 38. num. 75. & pag. 62. nu. 26
 Labyrinthus Cretensis facilem habebat ingressum egressum vero difficilem, p. 4. pag. 137. nu. 32.
 Lachrymæ sunt maximæ efficaciam & valoris apud Deum, p. 2. pag. 313. num. 26. & , par. 1. pag. 481. num. 17
 Lachrymæ verba elegantissima sunt apud Deum, par. 2. pag. 314. num. 27
 Lachrymæ pro quibus rebus sint effundendæ, par. 3. pag. 396. num. 32.
 Lamasseach quid, p. 4. pag. 34. num. 22
 Lamiæ quid sint, par. 3. pag. 515. num. 19
 Latio famosus quis dicatur, p. 1. pag. 165. nu. 7
 Laudare Deum omnibus & semper competit, p. 1. pag. 413. num. 21. & sequentibus & , par. 4. pag. 342. nu. 8
 Laudare nos metipsos nō debemus ut iactantiam fugiamus, par. 3. p. 419. nu. 22
 Laudator prauis operis grauius peccat faciente, p. 3. pag. 430. nu. 29
 Laudare Deū officium est omnium beatorum, p. 3. pag. 517. nu. 23
 Lazarus morte prima vniuersale tributū nō persoluit, p. 2. p. 266. n. 14
 Lazari resurrectione profusius diuulgata est fama Christi quam alio miraculo, p. 2. pag. 267. n. 16
 Lectio sacrorum librorum utilissima, p. 2. pag. 76. nu. 21
 Lex vetus fuit forma legis nouæ, p. 1. pag. 467. nu. 35
 Lex euangelij nullatenus silētio prætermitti debet, p. 1. p. 44. nu. 1
 Leges nil profunt si illas exequutio nō sequatur, p. 1. p. 262. nu. 29
 Lex vetus propter legē nouam scripta est, p. 1. pag. 467. nu. 35
 Lex euāgelica à Christo ore proprio promulgata est, p. 3. pag. 67. n. 22
 Legis veteris, & nouæ notabilis quedā differentia, p. 3. p. 157. nu. 5.
 Legem diuinā falso interpretabantur Pharisei, p. 3. pag. 60. nu. 2
 Lex diuina, amoris lex nuncupatur p. 1. pag. 230. nu. 26
 Lex vetus primum filij Dei aduentum expectauit noua vero secundum, p. 3. pag. 96. nu. 1
 Lex vtraque gratia vocatur, p. 3. pag. 164. nu. 27
 Legem Dei semper ante oculos habere debemus, p. 3. p. 161. nu. 16
 Lex vetus & noua simul custodiri nō possunt, p. 3. pag. 109. nu. 5
 Legislatores quo suas leges comprobabant, p. 4. pag. 55. nu. 7
 Legislatores suas quas sanciant leges custodiri cupiunt, par. 4. pag. 157. nu. 12.
 Latitia peccatorum falsa est, par. 3. pag. 438. nu. 10
 Liberum hominis arbitriū circa animæ salutem, p. 1. pag. 112. nu. 13
 Libens Christus ad mortem properauit, p. 1. pag. 136. nu. 1.

Liberꝝ

INDEX

Libertas inopia locus carceris dicitur, sic corpus carcer animæ, p. 1. pag. 138. nu. 5
Liberum arbitrium habet homo, p. 2. pag. 162. nu. 19
Liberalitas Dei maxima est erga homines, p. 3. pag. 261. nu. 1
Libido multos prosternit, par. 3. pag. 320. nu. 28
Libidinis vitium efficit homines bestiales, p. 3. pag. 243. nu. 19
Libidinosi aquis niuium assimilantur, p. 3. pag. 328. nu. 15
Liberalitas coniuncta est sanctitate, p. 3. pag. 530. nu. 24
Liberum arbitrium sine gratia debile est, p. 4. pag. 147. nu. 23
Libros prophanos legere non decet, p. 2. pag. 77. nu. 24
Lingua est membrum quo diuinæ maiestati magis seruitur, vel offenditur, p. 1. pag. 200. nu. 23
Lingua bona cælestis, mala vero infernalis, p. 2. pag. 309. nu. 13
Lingux iniquæ nunquam deest quod alijs detractet, p. 4. pag. 143. nu. 11
Lingux peccata vnde proueniant, p. 4. pag. 219. nu. 30
Locus pauperum & iustorum in die iudicij diuersus erit à loco diuitum & magnatum, par. 1. pag. 78. nume. 17
Lis & contentio est inter Deum & dæmonem quis animã nostrã se delaturus, p. 1. pag. 193. nu. 1
Loca sacra maximè veneranda sunt, p. 1. pag. 85. nu. 14. & pag. 276. nu.

11. & pag. 367. nu. 5
Locain quibus verbum Dei prædicatur in die iudicij surgent contra peccatorem, p. 1. pag. 97. nu. 26
Loculus quid, p. 1. p. 310. nu. 15
Loquela quis sit vnusquisque demonstrat, p. 2. pag. 190. nu. 28
Ludi & ioci seculares non paruum damnum sæpe inferunt, p. 4. pag. 38. nu. 33
Lumine naturali quid suscipere, & quid fugere debeamus, cognoscimus, p. 4. pag. 82. nu. 9
Lumen vitæ quid, p. 3. p. 415. nu. 10
Lux euangelij est sicut gemma quæ nullam aliam lucem præter suam patitur, p. 1. pag. 11. nu. 5
Luxuriæ vitiũ hominem velut beluam reddit, p. 1. pag. 257. nu. 14
Luxuriæ peccatũ venenũ est quod oculis comeditur, p. 1. p. 258. nu. 19
Luxuriæ vitium animam perdit & honorem aufert, p. 3. p. 243. nu. 18
Luxuriose viuentes belluis assimilantur, p. 2. pag. 173. nu. 14
Luxuria igni comparatur, p. 3. pag. 326. nu. 11

M

MA G I S T R I corruptio plus obest quam prodest, p. 2. pag. 279. nu. 10
Magnatũ munus non est vestigalia conducere nec ludere, &c. sed pauperes & viduas protegere, par. 1. pag. 103. nu. 16
Magnatum atria occasionem peccandi

ALPHABETICVS

di præbeat, p. 1. pag. 233. num. 2
Magnates & priuati principum causas pauperum intercedendo agant, p. 2. pag. 103. nu. 18
Magnatum petitionẽ & conditionẽ nota, p. 2. pag. 140. nu. 20
Magdalena tot sacrificiorum genera adinuenit, quot peccata comisit, p. 2. pag. 315. nu. 31
Magnificẽtia in tribus rebus demonstratur, p. 2. pag. 353. nu. 33
Maiestas Dei, humilitate flectitur, p. 2. pag. 107. nu. 29
Maioris est pretij deuotione ad deũ accedere quam passibus corporeis, p. 1. pag. 30. nu. 12
Maioricat⁹ & primogenitura debet esse virtutum, p. 2. pag. 207. nu. 4
Maledictio est hominibus ne credant & intelligant quod sibi dicitur, p. 1. pag. 14. nu. 13
Malum signum est, Dei absentiam non sentire, p. 1. pag. 53. nu. 2
Mali arbitrantur ceteros similiter viuere, p. 1. pag. 358. nu. 7
Malorum inuentor exosus est deo, p. 1. pag. 369. nu. 12
Mali ex bonis mala abstrahunt, è cõtra vero iussi, p. 1. pag. 392. n. 15
Malitia rationale facit apparere quod rationis est expers, p. 1. pag. 393. nu. 18
Mali quo acrius à Deo percutiuntur eo deteriores fiunt, p. 1. p. 84. n. 10
Mali in rebus pessimis ferui di sunt in bonis vero remissi, par. 1. pag. 90. nu. 6; & pag. 222. nu. 3
Mali ex medicina, morbum eli-

ciunt, p. 1. pag. 284. nu. 3
Mali Deo vocanti nolunt respondere, p. 1. pag. 326. nu. 32
Mali summo prosequuntur odio eorum vitia carpentes, p. 1. pag. 359. num. 11
Mali quia statim post peccatum poenas non soluunt, nullo supplicio esse puniendos existimant, p. 1. pag. 369. nu. 12
Mali cito in via Dei fatigantur idcirco statim ad sua vitia reuertuntur, par. 1. pag. 460. nume. 15. & sequentibus.
Mali poenæ non culpæ, Deus est author, p. 2. pag. 19. nu. 14
Mali in hac vita diuitijs & prosperitate fruuntur, boni vero laboribus pleni sunt, par. 3. pag. 2. num. 4. & pag. 103. num. 13. & pag. 221. num. 24
Mali non debent in cogitatione suorum peccatorum desperare, p. 3. pag. 4. num. 12
Maledictiones parentum filios comprehendere solent, p. 3. pag. 132. num. 1
Mali miraculis peiores sæpe efficiuntur, p. 3. pag. 363. num. 9
Malum ex natura sua semper producit malum, par. 3. pag. 595. nume. 22
Malis semper inest afflictio spiritus, p. 3. pag. 409. nu. 35
Mali quomodo Deum quærunt, p. 3. pag. 439. nu. 11
Mali sibi inuicem auxiliantur, p. 3. pag. 457. nu. 30

INDEX

- Mali quare iustorum famæ detrahere conentur. p. 3. pag. 458. nu. me. 34
- Mali reprehensione peiores fiunt, p. 4. pag. 86. nu. 19
- Mali ut ad Deum conuertantur a suis orationibus petamus, par. 4. pag. 87. nu. 24
- Mali quodcunque bonum opus vitij notant, p. 4. pag. 101. nu. 28
- Mali in viris probis minima quæ que animaduertunt cum in se maxima non considerent, p. 4. pag. 154. nu. 2
- Malum pro malo non est reddendū sed bonum, p. 4. pag. 191. nu. 7
- Male parta, male dilabuntur, par. 4. pag. 136. nu. 28
- Malitia hominum cum Dei probitate decertat, p. 4. pag. 134. nu. 22
- Mala duo quæ in mundo versantur, p. 4. pag. 22. nu. 23.
- Manna sole liquefiebat & igne cōdiebatur, p. 3. pag. 148. nu. 13
- Manhu siue manna, donum celeste, p. 2. pag. 355. nu. 39
- Manna gloria vocatur, par. 3. pag. 171. nu. 13
- Maranatha quid, par. 1. pag. 79. nu. me. 20
- Maria virgo præ cæteris doluit in passione Christi. par. 3. pag. 539. nu. 7
- Maria virgo fuit plusquam martyr, p. 4. pag. 264. nu. 4
- Maria virgo clavis est gratiæ, par. 4. pag. 263. nu. 1
- Mariti vxores suas diligant, par. 4. pag. 112. nu. 30
- Matrimonij coniunctio ante quam fiat accurate est cogitanda, par. 3. pag. 302. nu. 10.
- Matrimonij regulæ, p. 3. pag. 328. nu. me. 16. & deinceps.
- Mater licet vidua à filijs honoranda est, p. 3. pag. 292. nu. 15
- Matres peruigilent super filias suas, p. 4. pag. 141. nu. 5
- Maximum malum & mos hæreticorum est religiosorum vitas detrahendo mordere, par. 1. pag. 67. nu. 18
- Medicinam Centurionis Christus distulit ut eiusdem humilitas patet fieret, p. 1. pag. 42. nu. 18
- Medicina euangelij morbus est illi qui secundum illud non operatur imò peior fit, p. 1. pag. 284. nu. me. 3
- Meditatio vitæ Christi ad vitæ spiritalis augmentum plurimū concludit, p. 4. pag. 167. nu. 3
- Mendax aliquo modo est Dæmone peior, p. 4. pag. 213. nu. 15
- Mendacium nimis fugiendum. p. 1. pag. 345. nu. 27
- Mel Christum manducasse non legitur nisi post suam resurrectionē, p. 1. pag. 470. nu. 8
- Mel cur in nullo veteris legis sacrificio offerebatur, p. 1. pag. 471. nu. 11
- Membra omnia pro animæ salute pati debent. p. 1. pag. 55. nu. 6
- Mercus quam diabolus seruis suis reddit est infernus, par. 1. pag. 8. nu. me. 23

Men-

ALPHABETICVS.

- Mentem nostram diabolus excæcat. p. 1. pag. 24. nu. 20
- Meretrices, adolescentes vsq; ad internecionem animæ & corporis ducunt. p. 4. pag. 132. à num. 17
- Meritum aut demeritum quam diu locum habeant. parte. 4. pag. 4. num. 11
- Merita nostra non sunt necessaria ut Deus nostri misereatur, bene tamen demerita ex parte nostra ut nos puniat. parte. 4. pag. 85. num. 17
- Michæ exemplū de quo Iudith. 18. p. 1. pag. 8. nu. 23
- Militem vitia. p. 1. pag. 43. nu. 22
- Milites in bello iusto permittuntur exemplo Ioannis baptistæ. pa. 1. pag. 47. nu. 21
- Militia permittitur. ibidem.
- Militiæ temporalis victoria plus virtute, quam armis comparatur. p. 2. pag. 232. nu. 35
- Miracula in deserto duplici ex causa faciebat Christus. par. 2. pag. 238. nu. 9
- Militem huius temporis impietas. p. 3. pag. 58. nu. 30
- Ministri Ecclesiæ non ad otium vocati sunt. p. 2. pag. 280. nu. 12
- Minotaurus quid. p. 4. pa. 137. nu. 32
- Minores maiorum vestigia sectantur. p. 2. pag. 151. nu. 21
- Miraculum maximum in transfiguratione cessauit. p. 2. pag. 121. nu. 1
- Miracula Christi bonos incitabant ad virtutem malis autem maioris malitiæ occasio erant. par. 3. pag. 488. nu. 7
- Miracula minime profunt nisi lumine fidei illustremur. p. 4. p. 82. n. 7
- Miracula Christi quam ob causam Iudæi diabolicæ potentiz tribuebant. p. 4. pag. 222. nu. 7
- Miraculorum fructus est admiratio, & Dei glorificatio. p. 2. pag. 248. nu. 39
- Miracula in principio Ecclesiæ vt necessaria fiebant. p. 2. pa. 300. nu. 28
- Miratur Christus vt nos miremur. p. 1. pag. 42. nu. 20
- Mirari magis noua quam magna naturale est hominibus. p. 2. pag. 10. nu. 28
- Misericordia comparatur oleo, quo luctatores vnguntur ne apprehendipossint. p. 1. pag. 78. nu. 18.
- Misericordia Dñi circa homines taxum non habet. p. 1. pag. 213. nu. 2
- Misericordia in scriptura diuina per antonomasiā appellatur opus Dei p. 1. pag. 253. nu. 2
- Misericordia maxime cōmendatur. p. 3. pag. 305. nu. 7
- Misericordia cur oleum vocetur. p. 1. pag. 308. nu. 9. & 10
- Misericordia in pauperes vnum est quo præcipue iustificatio acquiritur. p. 1. pag. 114. nu. 20
- Misericordiæ diffinitio. p. 1. pag. 307 nu. 6
- Misericordiæ postulatio gratissima est Deo. p. 2. pag. 100. nu. 8
- Misericordia suadet. p. 2. pag. 109. nu. 4. & p. 3. pag. 49. nu. 1
- Misericordia cæteras virtutes splen-

D. descere

INDEX

- descere facit. p. 1. pag. 308. nu. 10
 Misericordia Domini in peccatis puniendis. p. 2. pag. 343. nu. 3
 Misericordia prius cum domesticis postea cum alienis exerceri debet. p. 3. pag. 51. nu. 8
 Misericordia Dei duplex. par. 3. pag. 135. nu. 11
 Misericors multa bona acquirit. par. 3. pag. 50. nu. 6
 Misericordiae tempus non contemnendum. p. 3. pag. 181. nu. 7
 Misericordia Dei flumen dicitur. p. 3. pag. 443. nu. 25
 Misericordia Dei sanctos coronat. p. 4. pag. 49. nu. 27
 Misericordia peculiari quadam ratione Dei propria esse dicitur. p. 4. pag. 85. nu. 27
 Misericordia Dei maximi est hominibus lucri causa. par. 4. pag. 171. nu. 16
 Misericordia Dei in plurimis sacrae scripturae locis apparet. pa. 4. pag. 189. nu. 2
 Misericordia in pauperes comendatur. p. 4. pag. 239. nu. 1
 Misericordia maxima est reprehensiones non sustinere. p. 1. pag. 359. nu. 11
 Missae sacrificium attente audiendum est. p. 1. pag. 285. nu. 4
 Missam priuatis domibus celebrare prohibitum est. p. 3. pag. 52. nu. 12
 Miracula Christi non solum miracula sed etiam beneficia fuerunt. pa. 4. pag. 8. nu. 2
 Mors impijs poena est obstinationis. p. 1. pag. 36. nu. 29
 Modus corrigendi fratrem. p. 1. pag. 218. nu. 15
 Moderatus & iniocundus appetitui cibus praecipua conditio ieiunij est. p. 1. pag. 6. nu. 14
 Modus postulandi veniam peccatorum. p. 4. pag. 203. nu. 16
 Monarchae cuiusdam dictum de tribulationibus à Deo missis. p. 1. pag. 56. nu. 10
 Moniales sollicitare atrocissimum est sacrilegium. p. 3. pag. 242. nu. 14
 Mors repentina venit quando homo non cogitat. p. 1. pag. 95. nu. 20
 Mors appellatur cor terrae. p. 1. pag. 95. nu. 9
 Mortis memoria miscenda voluptatibus huius seculi. par. 1. pag. 134. nu. 24
 Mors Christi quare excessus appellatur. p. 1. pag. 135. nu. 27
 Mors est litus ubi fluctus mundi confringuntur. p. 1. pag. 140. nu. 13
 Mortem philosophus quidam appellauit, temperamentum deliciarum. p. 1. pag. 154. nu. 6
 Mortem subire in aliquo casu pro corrigendo fratre oportet. p. 1. pag. 220. nu. 23
 Mors quare optanda est. p. 1. pag. 137. nu. 2
 Mortis memoria maxime conducit ad salutem. p. 2. pag. 54. nu. 34
 Mors infelix ut in plurimum succedit deprauatae vitae. ibidem. nu. 36
 Mors & crux Christi est signum certissimum, condemnationis malorum. p. 2. pag. 9. nu. 29
 Mors & passio Christi excessus vocatur. p. 2. pag. 132. nu. 33
 Moritur iustus & tunc incipit viuere. p. 2. pag. 152. nu. 23
 Mors census est hominibus. p. 2. pag. 265. nu. 11
 Mors iusti somnus dicitur. p. 2. pag. 269. nu. 23. & p. 3. pag. 406. nu. 26. & p. 4. pag. 206. nu. 23
 Mors quare dicatur malorum finis. pa. 2. pag. 270. nu. 24
 Mors Christi quare hora vocatur. p. 2. pag. 343. nu. 1
 Mors malorum & bonorum transitus dicitur diuersimode tamen. pa. 2. pag. 348. nu. 17
 Mors praueenienda est, ibidem. & pa. 281. nu. 15. & pa. 3. pag. 175. nu. 26
 Mors Christi super omnia deploranda est. p. 2. pag. 358. nu. 2
 Mortis tempore diuites qualiter coarctantur. p. 3. pag. 23. nu. 31
 Mortis memoria amarissima est. p. 3. pag. 35. nu. 27
 Mortis memoria plurimum conducit. p. 3. pag. 42. nu. 10. & pag. 408. nu. 30
 Mors peccatoribus amara est. p. 3. pag. 35. nu. 27
 Morituros esse alios quare facile credimus, nos vero minime. ibidem.
 Mortis hora tota salutis nostrae res agitur. p. 3. pag. 183. nu. 12
 Mori bene, praecedit bene viuere. ibidem.
 Mortuos opera solum modo sociantur. p. 3. pag. 386. nu. 2. & pag. 531. nu. 26
 Mortuos modice plorare debemus. p. 3. pag. 396. nu. 32
 Mors duplex. p. 3. pag. 406. nu. 26
 Mors qualem vitam habeat. p. 3. pag. 573. nu. 28
 Mori, pati, esurire, &c. de Deo dicuntur per communicationem idioma-tum. p. 4. pag. 30. nu. 9
 Mortis memoria à peccatis nos reuocat. p. 4. pag. 41. nu. 2
 Mors grauissima poena peccati, & utilissima. p. 4. pag. 42. nu. 4.
 Mors mundi populum mensurare potest. p. 4. pag. 44. nu. 10
 Mors potius timenda est ne spiritalia cum vita amittamus quam temporalia. p. 4. pag. 195. nu. 20
 Mors peccatorum cruciatus appellari potest. p. 4. pag. 206. nu. 23
 Mortis memoria maximum est virtutis incitamentum. p. 4. pag. 256. nu. 25
 Mortem Christi gentium conuersio erat subsequutura. par. 3. pag. 499. nu. 2
 Mos Dei est aliquos peccatores assumere, qui sint aliorum carnifices & flagella. p. 1. pag. 9. nu. 26
 Mos Dei est post lachrymas consolatione in infundere. pa. 4. pag. 38. nu. 34.
 Mos est Dei antiquissimus homines admonitionibus praueenire. p. 4. pag. 116. nu. 5
 Moyses aquam de petra eduxit & non mel quo modo autem illud psal-

ALPHABETICVS.

- mi
 tur. p. 3. pag. 386. nu. 2. & pag. 531. nu. 26
 Mortuos modice plorare debemus. p. 3. pag. 396. nu. 32
 Mors duplex. p. 3. pag. 406. nu. 26
 Mors qualem vitam habeat. p. 3. pag. 573. nu. 28
 Mori, pati, esurire, &c. de Deo dicuntur per communicationem idioma-tum. p. 4. pag. 30. nu. 9
 Mortis memoria à peccatis nos reuocat. p. 4. pag. 41. nu. 2
 Mors grauissima poena peccati, & utilissima. p. 4. pag. 42. nu. 4.
 Mors mundi populum mensurare potest. p. 4. pag. 44. nu. 10
 Mors potius timenda est ne spiritalia cum vita amittamus quam temporalia. p. 4. pag. 195. nu. 20
 Mors peccatorum cruciatus appellari potest. p. 4. pag. 206. nu. 23
 Mortis memoria maximum est virtutis incitamentum. p. 4. pag. 256. nu. 25
 Mortem Christi gentium conuersio erat subsequutura. par. 3. pag. 499. nu. 2
 Mos Dei est aliquos peccatores assumere, qui sint aliorum carnifices & flagella. p. 1. pag. 9. nu. 26
 Mos Dei est post lachrymas consolatione in infundere. pa. 4. pag. 38. nu. 34.
 Mos est Dei antiquissimus homines admonitionibus praueenire. p. 4. pag. 116. nu. 5
 Moyses aquam de petra eduxit & non mel quo modo autem illud psal-

I N D E X

- mi. De petra melle saturavit eos. p. 1. pag. 470. nu. 9
- Moyſes & Elias quomodo glorioſi apparuerunt in tranſfiguratione domini cum nondum haberēt gloriā. p. 3. pag. 159. nu. 12
- Mundus conuenienter mari comparatur. p. 1. pag. 352. nu. 19
- Mundus non fuit ab æterno. p. 3. pa. 11. nu. 31
- Mundus ideo creatus eſt vt per eum in cognitionem & amorem creatoris veniamus. pa. 3. pag. 184. nu. 17. & deinceps.
- Mundi huius breuitas, & eorum quę in ipſo ſunt inconstantia, elegantia comparatione deſcribitur. pa. 3. pag. 504. nu. 18
- Mundus iuſtos rejicit & immundos amat. p. 2. pag. 261. nu. 40
- Mundi præmium erga iuſtos. p. 3. pa. 459. nu. 35
- Mundi perfectio in quo conſiſtat. p. 3. pag. 507. nu. 18
- Mundus eſt ſicut comœdia. p. 3. pa. 520. nu. 34
- Mundus medius eſt inter coelum & infernum. p. 4. pag. 145. nu. 16
- Mulierum conuerſatio periculofa & fugienda. p. 1. pa. 54. num. 4. & p. 3. pag. 241. nu. 11. & p. 3. pag. 320. num. 29
- Mulierum veteriſtæſtæmētī puritas. p. 1. pag. 246. nu. 12. & 13.
- Mulier nimis ornata laqueus eſt diaboli. p. 3. pag. 115. nu. 22. & p. 2. pa. 224. nu. 11
- Mulier etiā in domeſticos caute ocu-
- los leuare debet. parte. 2. pag. 223. nu. 7
- Munditia magna requiritur ad eu-chariſtiæ ſuſceptionem. p. 1. pag. 429. nu. 39
- Mulierum pulchritudo falſa eſt. p. 1. pag. 380. nu. 12
- Murmuratio graue peccatum eſt. p. 1. pag. 229. nu. 24
- Murmuratoribus nō acquieſcere ſed eos aſpere debemus reprehendere. p. 2. pag. 198. nu. 17
- Murmurator ſeminator zizanię eſt. p. 2. pag. 194. nu. 5
- Murmurator non virtutes ſed defectus videt & in publicum profert. p. 2. pag. 227. num. 20. & pag. 263. nu. 4.
- Murmuratores ſuibus ſimiles ſunt. p. 2. pag. 191. nu. 32
- Murmuratores deuitando, damnum fugimus. p. 2. pag. 197. nu. 12
- Murmuratores peculiariter ſunt diabolo ſimiles. p. 2. pag. 264. nu. 6
- Murmuratio, peſſimum vitium eſt & ſpecies latrocinij. p. 3. pag. 254. nu. 15.
- Murmuratores Deus maximo odio proſequitur. p. 3. pag. 278. num. 1. & deinceps.
- Murmuratorum lingua vt cancer ſerpit. p. 3. pag. 288. nu. 2
- Murmuratoris nomē nō vnica vice comparatur. par. 3. pag. 254. num. 15.
- Murmuratio per antonomāſiam iniuſtitia dicitur, ibidem.
- Murmuratio in prælatos in Deū fit.

P. 3.

A L P H A B E T I C V S.

- p. 3. p. 289. nu. 5
- Murmurator acerrime eſt obiurgandus. p. 3. pag. 290. nu. 8
- Murmuratio vnde oriatur. pa. 3. pag. 458. nu. 33
- Murmurare de alienis moribus nimis nociuū eſt. p. 4. pag. 154. nu. 3.
- Murmuratorum concilium. p. 4. pa. 231. nu. 11
- Mutua animæ, & corporis beneuolentia maximum detrimentū ſolet parere animæ. par. 1. pag. 30. nu. 12
- N.
- N**ationes ſingulæ peculiaria habent ingenia. p. 3. pa. 512. n. 9
- Natura docet nos diligere inimicos. p. 1. pag. 4. nu. 2
- Natura humana ſolet plerumq; in rebus fortibus victoriam reportare, & in minimis deficere. p. 1. pa. 59. nu. 19
- Naturaliter homo deſiderat non videri malus. p. 1. pa. 145. nu. 2
- Naturales ſucceſſus ſœlices ſiue in ſœlices à manu Dei venire putare debemus. p. 1. pag. 177. nu. 13
- Natura paucis contenta eſt. p. 1. pag. 234. nu. 6
- Necellitibus corporalibus premiur vt oculos ad coelū leuemus. p. 1. pag. 243. nu. 6
- Necellitatis velo multa perpetrantur delicta. p. 2. pag. 80. nu. 31
- Necellitates temporales cito finiuntur non tamen æternæ. par. 2. pag. 322. nu. 13
- Necellitibus omnibus ſuccurrir Deus. p. 2. pag. 386. nu. 7
- Necellitibus maioribus Deus opportune accurrir. p. 2. pag. 389. nu. 15
- Necellitas non proſternit iuſtos ſed peccatores. p. 3. pag. 492. nu. 21
- Necellitas ſæpe peccatum inducit. p. 3. pag. 92. nu. 28
- Necellitate premente ad Deum occurrere debemus. par. 3. pag. 343. nu. 24
- Necellitates corporales non abſq; conditione ſunt expoſtulandæ. p. 4. pag. 202. nu. 12
- Negatio Dei non eſt ſicut hominum qui in ſe quoddam, non, habent duriffimum. par. 4. pag. 87. num. 22
- Negocium arduum acturi totam cogitationem in ipſo ſemper habet. p. 1. pag. 153. nu. 2
- Negocijs aliorum nemo ſe introntere debet. p. 4. pag. 29. nu. 6
- Negocia plurima ſpiritum ſuffocāt. p. 4. pag. 29. nu. 7
- Negligētia, dominorum in curandis ſeruis ſuis à vulneribus animæ & corporis. p. 1. pag. 40. nu. 13
- Nero quare Romam incendio inſit inflamari. p. 3. pag. 165. nu. 30
- Niniuitis quadraginta dierum ſpatium fuit conſeſſum ad agendum poenitentiam. p. 2. pa. 97. nu. 38.
- Niniuitarum poenitentia laudatur. p. 4. pag. 88. nu. 26
- Nobiles ex munere ſuo viduas & pauperes tueri debent. p. 1. pag. 103. nu. 16

D 3

nu. 16

INDEX

nu. 16
 Nobilitas generis parum prodest si
 est coniuncta malitiæ. p. 4. pag. 198
 nu. 1
 Nomina virtutis speciei. p. 1. pag. 127
 nu. 2
 Nomine carent peccatores apud
 Deum, secus autem iusti. p. 2. pa.
 308. nu. 11
 Nomina eorum quos odio habe-
 mus, nec nominare volumus. p. 2.
 pag. 344. nu. 4
 Nomen officium qualiter in scriptu-
 ra accipiat. p. 1. pag. 419. nu. 7
 Nomen Angelus officij est nomen
 non naturæ. p. 1. pag. 373. nu. 25
 Nomen Dei aliquando pro eius vir-
 tute sumitur. p. 4. pag. 178. num. 4.
 & 5
 Numerus septenarius apud Hebræos
 multitudinem significat. p. 4. pa.
 236. nu. 17
 Non tam considerat Deus quod sibi
 offertur quam affectum offeren-
 di. p. 1. pag. 2. nu. 6
 Non vult Deus nos inuitos eius le-
 gem observare. p. 1. pag. 4. nu. 10
 Non est silentio prætermittenda ve-
 ritas Euangelij. parte. 1. pag. 44.
 nu. 1
 Nil est à natura humana tam alienū,
 quam Deum offendere. p. 1. pag.
 145. nu. 1
 Nihil inutilius peccatore. p. 1. pag.
 175. nu. 7
 Nullibi potuit necessaria nequitia ad
 Christum crucifigendum reperiri
 præterquam Hierosolymæ. p. 1.

pag. 19. nu. 3
 Nullus in statu suo licet perfecto cō-
 fidat. p. 1. pag. 424. num. 23

O.

Obedientia Deo exhibenda, &
 omnibus eius loco existentibus. p. 1. pag. 125. nu. 23
Obedientia omnium creaturarū cir-
 ca Deum, & inobediētia nostra.
 p. 1. pag. 238. nu. 19. & p. 3. pag. 304
 nu. 14
Obedientia iustorum. p. 1. pag. 239.
 nu. 21
Obedientia perfecta. par. 1. pag. 407
 nu. 4
Obediendū est potius legi Dei quā
 carni & sanguini. par. 2. pag. 62. à
 nu. 19
Obediendum est prælatis in omni-
 bus quæ non sunt contra animā.
 p. 2. pag. 335. à nu. 17
Obedientia ianua est per quam ad
 gloriam peruenitur. p. 3. pag. 176
 nu. 30
Obedire Superioribus summa liber-
 tas animæ est. p. 3. pag. 238. nu. 2
Obedienti Deo omnia obediunt.
 p. 1. pag. 126. nu. 24
Obediendū est prælatis. p. 4. pa. 165.
 nu. 35
Obedientia Christi ad patrem, &
 hominum ad Deum. p. 4. pag. 224
 nu. 11
Obiectū præsens fortius mouet po-
 tentiam quam absens. par. 2. pag.
 235. nu. 1

Oblis

ALPHABETICVS.

Oblitio maxima est hominibus no-
 minis Dei patris & Christi. p. 4.
 pag. 135. nu. 24
Obssequiæ impiorum quales sint fu-
 turæ. p. 2. pag. 153. nu. 26
Obscura nobis illa videntur quæ au-
 dire nolumus. p. 4. pag. 222. nu. 5
Obtemperant creaturæ omnes vo-
 luntati hominis etiam vt Deum
 offendant. p. 1. pag. 139. nu. 9
Obstinatos punit Deus abstrahendo
 ab eis sua auxilia. p. 4. pag. 236.
 nu. 17
Occasioni se obijciens, initio omnis
 inobediētiæ se se obijcit. p. 1. pa.
 15. nu. 18
Occasio quæuis peccandi, pestillo la-
 bili quo homines in infernū præ-
 cipitantur, comparatur. p. 1. pag.
 22. nu. 14
Occasionibus non sunt quærendæ vt
 diuina præcepta non impleantur.
 p. 1. pag. 321. nu. 19
Occasionibus peccandi fugiendæ. p. 2.
 pag. 70. nu. 3. & pag. 95. à nu. 5. &
 pag. 275. nu. 41
Occasionibus cunctis obuiandū est.
 p. 2. pag. 100. nu. 7
Occasio leuis à seruitute Dei nos nō
 deterreat. p. 3. pag. 561. nu. 26.
Occasio peccandi nulli præstāda est.
 p. 3. pag. 65. nu. 18
Occasionibus post conuersionem fu-
 giendæ sunt. p. 4. pag. 68. nu. 6
Occasio leuis hominem à virtute de-
 terret. p. 4. pag. 292. nu. 12
Occasionem offendendi Deum, ex
 peccati poena homines sumunt. p.
 4. pag. 41. nu. 2
Oculorū custodia valde necessaria.
 p. 1. pag. 54. nu. 4
Oculi sunt ianua omnis luxuriæ. p.
 1. pag. 158. nu. 19
Oculis inspicere necessitatem pro-
 ximi maxime ad misericordiam
 facit. p. 1. pag. 298. nu. 7
Oculi sunt totius animæ perditionis
 initium. p. 2. pag. 222. nu. 5
Oculi sunt indices animi. par. 3. pag.
 455. nu. 25
Oculorum intuitu nos metipsos oc-
 cidimus instar Basilisci. pa. 4. pag.
 71. nu. 16
Oculus sæpe animam deperdit. p. 4.
 pag. 71. nu. 15
Octauiani sentētia. p. 4. pa. 10. nu. 30
Odium radicitus euellendum est. p.
 2. pag. 65. num. 27. & p. 4. pag. 65.
 num. 35
Odio aditum patefacere non licet. p.
 2. pag. 38. nu. 1
Odium peccati saltem in voto neces-
 sariū est. p. 3. pag. 423. nu. 2
Officium boni patris est defectus
 filio suo demonstrare. p. 1. pag. 62.
 nu. 2
Oliua redditur sterilis si caprarū lin-
 gua lambatur. pa. 3. pag. 137. num.
 18
Opera virtutum non debent fieri vt
 ab hominibus videantur. p. 1. pag.
 146. nu. 6
Opera bona priuata optimis circun-
 stantijs valorem amittunt. p. 1. pa.
 32. nu. 19
Opera bona in conscientia bona de-
 bent

D 4 bent

I N D E X

bent fundari. p. 1. pag. 61. nu. 1
 Opera bona in mortali peccato facta ad duo maxime profunt. p. 1. pag. 251. nu. 29
 Opera bona nostra maxima nobis videntur, quia vita sanctorum & eorum operibus non comparatur. p. 1. pag. 281. nu. 16
 Operibus bonis occupati Deum habebunt adiutorem. p. 2. pag. 390. nu. 18
 Operis magnificentia ex duplici capite penanda est. par. 2. pag. 354. nu. 35
 Opera bona testimonium perhibent de bono nomine. par. 2. pag. 300. nu. 29
 Opera iustorum cum festinatione fiunt. p. 2. pag. 259. nu. 32
 Operari oportet dum dies est. par. 2. pag. 259. nu. 25
 Opera nostra in abscondito intuetur dominus, ut dissimulet eorum defectus. p. 2. pag. 53. nu. 31
 Operum nostrorum principium principale est Deus qui nos sua gratia praeueniente excitat. p. 2. pag. 212. nu. 17
 Opera Christi ubique legimus, actius facta, atque relatari perimus. p. 2. pag. 74. nu. 15
 Opera voluntaria non sunt preferenda operibus sub precepto faciendis. p. 2. pag. 336. nu. 20
 Opera nostra propter Deum sunt facienda. p. 3. pag. 13. nu. 39. & pag. 337. nu. 6
 Opera nostra ex se non sunt digna

gloriae bene tamen ex meritis Christi. p. 3. pag. 207. nu. 15
 Opus bonum in gratia factum quatuor fructus habet. p. 3. pag. 284. nu. 32
 Opera nostra possunt alijs mereri iustificationem de congruo, non de condigno. ibidem. nu. 33
 Opera bona comitantur animam. p. 3. pag. 386. nu. 2
 Opera nostra licet parua sint Deus maxime estimat. p. 3. pag. 398. nu. 1
 Opera bona cum prudentia fieri debent ut Deo placeant. par. 3. pag. 528. nu. 18
 Opera bona nostra munera Dei sunt. p. 3. pag. 5. nu. 14
 Opera licet bona, si scandalum inferunt, ad tempus omittenda sunt. p. 3. pag. 193. nu. 7
 Opera in peccato facta in hoc seculo, facta vero in gratia in alio, premio afficiuntur. par. 3. pag. 222. nu. 26
 Opera nostra cum feruore fiant. p. 3. pag. 462. nu. 8
 Opera quae facimus examinare debemus & imperfectiones tollere. p. 1. pag. 344. nu. 25
 Opera poenalia quibus sint difficilissima. p. 4. pag. 3. nu. 8
 Operarij qui dicantur & quare. p. 4. pag. 3. nu. 9
 Opera iustorum diabolus euertere conatur. p. 4. pag. 38. nu. 35
 Opera nostra a quo bonitatem vel malitiam recipiant. p. 4. pag. 51. nu. 32
 Opera nostra licet ex sua natura corrupta

A L P H A B E T I C V S.

rupta procedant virtute tamen charitatis modificantur ibidem. n. 33
 Opera nostra mala nomen Christiani gentibus exosum faciunt. part. 4. pag. 58. num. 15
 Opus quantumuis minimum si ex charitate procedit Deo placet, p. 4. pag. 131. num. 12
 Opera proximorum qualiter sint consideranda. p. 4. pag. 146. num. 19
 Opera ut habeant aliquid meriti ex charitate proficisci debent, par. 4. pag. 164. nu. 31
 Opera misericordiae diuinae uocationi postponenda sunt, part. 4. pag. 172. num. 19
 Operari bene non est usque ad mortem differendum. par. 4. pag. 195. num. 20
 Opera bona concionatoris, praedicationem eius utilem reddunt & fructuosam, par. 4. pag. 211. nu. 7
 Opera duo habent praecipue, par. 4. pag. 250. num. 1
 Opera non debent expectare auctoritatem personarum, part. 4. pag. 259. num. 30
 Opera bona sunt cordis dispositio, p. 4. pag. 298. nu. 28
 Opera nostra potius Dei quam nostra sunt, p. 4. pag. 7. nu. 21
 Opera omnia Christi homines debent contemplari, par. 4. pag. 167. num. 4
 Operibus nostrae redemptionis duo praecipue reperiuntur. par. 4. pag. 248. num. 2
 Operibus nostris gloria Dei potissimi-

me quae quaerenda est. par. 3. pag. 405. num. 22
 Operari contra conscientiam amarissimum est, p. 1. pag. 185. nu. 6
 Operationes quas in animabus sibi obedientibus Dominus efficit, p. 2. pag. 301. num. 32
 Operari prius postea autem docere oportet, par. 3. pag. 83. nu. 3
 Opportunitas operibus nostris inquirenda est, p. 3. pag. 360. nu. 1
 Oratio deuota omnium sensuum eleuationem requirit, par. 1. pag. 14. nu. 25
 Oratio tam praedicatoribus quam auditoribus necessaria est ut utriusque uerbum Dei proficiat, par. 1. pag. 12. num. 9
 Orationis uerae signa, par. 1. pag. 62. num. 2. 3. & 4
 Oratio frequens, ardens, & ex intimo cordis procedens, exauditur a Deo; secus si remissa fuerit, part. 1. pag. 102. nu. 11
 Orationes omnes iustorum acceptae sunt & gratiae Deo ex meritis Iesu Christi, p. 1. pag. 125. nu. 22
 Orationes iustorum profunt alijs ad bona temporalia impetranda, p. 1. pag. 237. nu. 16
 Oratio illius mendax est, qui in ea proprios non agnoscit defectus, p. 1. pag. 62. nu. 2
 Orationes nostrae tales sint quibus Deum non ad iram sed ad misericordiam prouocemus, part. 2. pag. 180. num. 34
 Ore ostendimus quod in corde habemus.

INDEX

mus. p. 2. pa. 216 num. 31
Oratio nostra cum humilitate & con-
 ditione debet fieri. par. 2. pag. 366.
 nume. 27
Oratio in solitudine facienda est. p.
 3. pag. 75. nu. 12
Oratio quid sit ibidem
Oratio attentionem requirit saltem
 virtualem. p. 3. pag. 75. nume. 14.
 & deinceps.
Oratio rerumq; diuinarum confide-
 ratio est causa nostræ transfigura-
 tionis. p. 3. pag. 165. nu. 29
Orationis duo requiruntur. p. 3. pa. 298.
 nume. 34
Oratio incendit homines. p. 3. pagi.
 462. num. 10
Oratoris non est persuadere. part. 3.
 pag. 283. num. 30
Orare digne nemo potest quin po-
 tius prius odium proximi depo-
 nat. p. 4. pag. 65. num. 37
Oratio assidua tentationem propel-
 lit. p. 4. pag. 72. nu. 19
Oratio dominica singulis petitioni-
 bus, perseverantiam postulat. p.
 4. pag. 93. nu. 4
Oratio vocalis utilissima est. part.
 4. pag. 161. num. 24
Oratio vocalis non debet alio aliquo
 interrumpi. p. 4. pag. 162. nu. 27
Orationis, vitæ puritas, potissime co-
 mes. p. 4. pag. 163. nu. 28
Ordinate sunt omnia quæ à Deo
 sunt. p. 3. pa. 346. num. 34
Ordinationis diuinæ tanta est vis ut
 nullo modo impediri possit. p. 2.
 pag. 322. nu. 12

Orphanorum & viduarum causæ in
 dicibus commendantur. p. 1. pag.
 305. num. 3
Ornatum superfluum relinquit ille
 quem Deus tangit. p. 3. pag. 478.
 num. 16
Osana, quid sibi velit. part. 3. pagi.
 514. nume. 14
Ortus duo sunt spiritualis scilicet &
 carnalis. p. 4. p. 199. num. 2
Osculum pacis dare, & odium corde
 retinere longe sit à Christiano. p.
 4. pag. 272. nu. 28
Otium, in republica multa crimina
 parit. p. 1. pag. 4. num. 12
Otiosum est omne illud quod ad ani-
 mæ salutem non conducit. par. 1.
 pag. 7. nume. 19
Otiositas omnibus mala, maxime
 his qui sunt prope terminum vitæ
 p. 2. pag. 11. num. 33
Otiositatis fons est pigritia & igna-
 uia. p. 2. pag. 12. nu. 34
Otiositas fugienda est, part. 3. pag. 11.
 num. 31
Otiosus brutis irrationabilior est ibi-
 dem. num. 32
Otiosis ianuæ cæli clauditur. p. 4. pa.
 9. num. 25
Otiū vniuersas animæ virtutes euer-
 tit. p. 4. pag. 9. nu. 27
Oues quare cum sint iuxta hyemē,
 vix saturari possunt. p. 2. pagi. 301.
 nume. 30
Oues maximum habent naturæ in-
 stinctum ibidem
Oues Dei quo agnoscuntur. part. 4.
 pag. 224. num. 11

Pa-

ALPHABETICVS.

P.

Paludis cuiusdam proprietates. p.
 4. pag. 27. nu. 2
Parabolis loquutus est Dominus sub
 quibus altissima mysteria latent.
 p. 1. pag. 10. num. 30. & par. 2. pag.
 15. nume. 2
Paralyticus quare interrogatus fue-
 rit quid sibi velit fieri. part. 1. pag.
 112. nu. 12
Parabolarum intelligentiam sancti
 perquirunt secus autem munda-
 ni. p. 2. pag. 17. nu. 8
Paralysis quid sit. part. 2. pag. 117.
 nume. 27
Parentes quomodo cum filijs se ha-
 bere debeant. p. 1. pag. 83. nu. 8
Parentes in ætate tenera corrigant fi-
 lios. p. 3. pag. 516. nume. 20
Parentes in primis sunt honorandi.
 p. 3. pag. 292. nu. 15. & part. 4. pag.
 160. num. 20
Parentes tam spirituales quam car-
 nales honorare suadentur filij. p. 2.
 pag. 200. num. 22
Parentes filijs libertatem debent adi-
 mere. p. 2. pag. 171. nu. 7. & 8
Parentes ne dēt occasionem peccan-
 di filijs p. 3. pag. 126. nume. 22
Parentum maledictio timenda est
 ex quibus maledictionibus multe
 ærumnæ contingunt filijs. p. 3. pa.
 132. nume. 2
Parentum cura erga filios. par. 3. pag.
 136. num. 15
Parentum cura, circa quos vitæ sta-
 tus filij eligant. part. 4. pagi. 5.
 num. 14

Parentum bonitas vel malitia in fi-
 liorum vel commodum, vel de-
 trimentum redundat. par. 4. pag.
 85. nume. 16
Parentes filios in doctrina Domini
 & timore educaturi sunt. part. 4.
 pag. 84. nu. 13
Parabolæ nobis proponuntur vt cō-
 tra nos ipsi sententiam feramus.
 p. 4. pa. 138. nume. 35
Parentibus honorem non exhibere
 est graue peccatum. p. 4. pag. 159.
 num. 18
Parentes non solum honorādi sunt;
 sed etiam à filijs eorum neces-
 sitas subleuanda. part. 4. pagi. 161.
 nume. 22
Parochi, duos vel tres sacerdotes in
 confessione socios debent habere
 tempore quadragesimæ. part. 3.
 pag. 154. num. 31
Passionis suæ memoriam Christus
 Dominus cur crebro discipulis
 suis offerebat. p. 2. pa. 28. nume. 1.
 & pag. 134. nu. 1
Passionis assidua memoria utilissi-
 ma est animæ. p. 2. pag. 34. à nu. 1.
 cum sequentibus.
Passionis memoriam quare tempo-
 re gaudij & lætitiæ Ecclesia repræ-
 sentat. p. 2. pag. 34. nume. 22
Passio Christi excessus dicitur. part.
 2. pag. 132. nume. 33. & par. 3. pag.
 173. num. 20
Passio Christi prophetas in admi-
 rationem rapuit. part. 2. pag. 360.
 nume. 7
Passio Christi tripliciter potest con-
 siderari

INDEX

- siderari, p. 2. pag. 362. num. 13
 Passio, mors, lachrymæ & omnia me-
 rita Christi nobis profuerunt ad
 salutem, par. 2. pag. 342. à nu. 37
 Passionis & doloris Christi figuræ,
 p. 2. pag. 363. nu. 17
 Passio Christi ad detestanda pecca-
 ta maxime incitat, part. 3. pa. 423.
 nume. 2
 Passio Christi omnia peccata dele-
 uit, par. 3. pag. 496. nu. 31
 Passio Christi multa nobis contulit
 bona, p. 3. pag. 541. num. 14
 Passio Christi animis nostris saltem
 semel in die voluenda est, part. 3.
 pag. 544. num. 22
 Passio Christi quasi mare peccata no-
 stra absorbet, p. 3. pa. 542. num. 17
 Passio Christi ad virtutum certamē
 nos prouocat, p. 4. pa. 34. nu. 21
 Passio & merita Christi nunquam
 deficient, par. 4. pag. 34. num. 22.
 & 23
 Passio Domini cæcitati nostræ me-
 detur, p. 4. pa. 39. nume. 37. & 40.
 Passio Christi cur toties ab Ecclesia
 repetatur parte. 4. pag. 118. nu. 11
 Passio Christi ardentissime in eius
 amorem nos inflāmat, par. 4. pag.
 119. num. 14.
 Passio Christi tantum singulis qui-
 busque profuit, quantum si pro
 vno quoque sigillatim offerretur
 par. 4. pag. 139. num. 36
 Passio Christi diuersa habet nomina
 par. 4. pag. 254. num. 15
 Passio Christi pacem ponit inter
 Deum & homines, p. 4. pag. 169.
 nume. 8
 Passionē Christi ex quo proueniat à
 nobis tam parui æstimari, par. 4.
 pag. 28. num. 5
 Passionem Christi esse necessariam
 probatur efficacissima ratione, p.
 3. pag. 495. num. 29
 Passione Christi quid videatur ma-
 gis illuxisse, p. 3. pag. 496. num. 33
 Passione Christi iustitia & miseri-
 cordia in summo gradu apparent
 ibidem.
 Passio quælibet, cordi hominum in-
 fixa non parum adfert nocumen-
 ti, par. 2. pag. 298. nume. 23. & p. 3.
 pag. 437. num. 5
 Passiones corda hominum excēcāt.
 par. 3. pag. 365. nu. 20. & pag. 488.
 nume. 9
 Passiones hominum sunt syrenæ cā-
 tus, p. 3. pa. 122. num. 8
 Passiones affectiones radicitus à cor-
 de curemus euellere si in peccatū
 reincidere nolumus, part. 4. pagi.
 152. num. 37
 Passionibus animi dominari, exce-
 dit omnem fortitudinem, p. 4. pa.
 88. num. 27
 Passiones naturæ humanæ qualiter
 de Deo dicantur, p. 4. pa. 30. n. 10
 Pascha Resurrectionis quare floridū
 dicatur, p. 1. pag. 458. num. 8
 Pastor ouium vocatur Christus non
 vero visorum aut luporum &c.
 p. 3. pag. 471. num. 36
 Pater orare & curare tenetur de spiri-
 rituali filij sui salute, p. 1. pag. 102.
 nume. 11

Patri

ALPHABETICVS.

- Patri non subuenire est illum non ho-
 norare, p. 1. pa. 231. nu. 30
 Pater qui suo malo exemplo est cau-
 sa vt filij peccent punietur. par. 2.
 pag. 155. nu. 33
 Paternitatis vis magna est tam in bru-
 tis quam in hominibus. p. 2. pag.
 156. num. 2
 Pater est nomen pietatis & indul-
 gentiæ & sollicitudinis. par. 3. pag.
 6. nume. 17
 Patientiæ virtus preciosa gemma est
 par. 1. pag. 296. nu. 2
 Patiuntur homines infortunia nec ta-
 men verbera Dei esse putant. p. 1
 pag. 100. nu. 7. 8. & 9
 Patientia necessaria est ad fructificā-
 dum in his quæ euangelium do-
 cet. p. 3. pag. 24. num. 34
 Patientia in laboribus, Dei miseri-
 cordiam inuitat. p. 3. pag. 152. nu.
 25. & pag. 434. nu. 33
 Patientia & mansuetudo in omni-
 bus actionibus nostris requirun-
 tur. par. 4. pag. 218. nu. 25. & pag.
 219. num. 30
 Patientia est velut margarita quæ
 carbunculus dicitur. p. 3. pag. 371.
 num. 34
 Patientia in anima debet esse. p. 3. p.
 434. num. 34
 Patientia vera vbi non est culpa ostē-
 ditur. ibidem. num. 35
 Patientia donum est Dei. par. 1. pa.
 294. num. 32
 Patientia miraculis anteponitur. p. 1.
 pag. 296. num. 2
 Patientia omnibus necessaria maxi-
 me senibus. part. 2. pagi. 111. à
 num. 10
 Patientia est signum prædestinatio-
 nis. par. 2. pag. 394. nu. 29
 Patientia maxime necessaria est. p.
 4. pag. 26. nu. 37
 Patientia est effectus perfectionis.
 p. 4. pag. 56. nu. 10
 Patientia ex tribulatione apparet, p.
 4. pag. 93. num. 4
 Pauli desiderium ante suam conuer-
 sionem, p. 1. pag. 29. nu. 8
 Paulus cum Saulus vocaretur à quo
 appellatus est Paulus, part. 1. pag.
 377. num. 5
 Pauperum necessitates intentis oculis
 aspicere oportet, part. 3. pagi.
 373. num. 1
 Pauperibus erogare debemus quæ
 subtrahimus voluptati, part. 4. pa.
 52. num. 36
 Paupertas dispositio est ad confe-
 quendam beatitudinem, p. 1. pag.
 233. num. 4
 Paupertas hominem similem Deo
 facit, par. 1. pag. 234. num. 5
 Pauper in sacra scriptura idem est
 quod mansuetus, p. 1. p. 415. n. 29
 Pauperes rerum penuriam patiun-
 tur vt diuites auaritiæ suæ medean-
 tur, par. 2. pag. 270. nu. 25
 Pauperibus non solum rogati occur-
 rere sed eos inuitare debemus, p. 2.
 pag. 399. num. 44
 Pauperes commendātur, p. 2. pa. 148
 à nume. 13
 Pauperes sumptuosos honores ex-
 tra statutū suum nō quærant, p. 1.
 pag.

INDEX

pag. 157. num. 15
Pauperes non sunt exasperandi sed hilari animo audiendi, par. 1. pag. 309. num. 12
Pax & conformitas inter seculares & Ecclesiasticos maximū bonū est Ecclesiæ, p. 1. pag. 133. num. 21
Pax ab omnibus inquirenda est, p. 2. pag. 331. num. 4
Pax tribus rebus maxime assimilatur ibidem. num. 5
Pax maximum bonum, part. 2. pag. 191. num. 33
Pax & concordia commendatur à pag. 329. num. 35. vsque. pagi. 333. nume. 10
Plato quare diuinus appellatur, par. 3. pag. 297. num. 29
Plato sui defectus & aliorum cognitione considerando in virtute multum profecit, part. 4. pagi. 128. nume. 5
Phalaris tyrānus crudelissimus taurū æneum ad cruciandos homines inuenit, p. 4. pa. 101. num. 26
Pharisæi erant cæremoniarum diligentissimi, p. 2. pag. 193. nu. 1
Pharisæi ex quacumque re ne Christum crederent causam assumebant, sic modo qui nihil vult facere. par. 4. pag. 80. nu. 1
Peccator in sacra scriptura quare vocatur infirmus, p. 1. pa. 20. nu. 6
Peccatores quatuor nominibus à D. Paulo appellantur, part. 1. pag. 19. num. 5. & 6
Peccator in actuali peccato plus à Deo distat quam à terra coelum,

par. 1. pag. 37. num. 3
Peccatore nihil inutilius, par. 1. pag. 175. num. 7
Peccatorū maxima poena est in turpitudinem aliorum & immunditiam deuenire, p. 1. pag. 190. nu. 21
Peccatorum grauitas, part. 1. pag. 228 nume. 20
Peccator bona opera non debet præmittere quia licet nō ad vitam, ad alia plurima cōmoda profunt, p. 1. pag. 251. nu. 29
Peccatores licet modo non puniantur non tamen securi sunt, p. 1. pa. 370. num. 16
Peccator cæcus dicitur in scriptura, p. 1. pag. 24. num. 19
Peccatori ferarum nomina à scriptura imponuntur, part. 1. pagi. 93. nume. 14
Peccatorum remissio gloria Dei appellatur. p. 2. pag. 2. num. 6
Peccati onus grauisimum quod libentissime peccatores perferunt, p. 2. pag. 107. num. 30
Peccatorem contritum non reperies à Deo repulsum, part. 2. pagi. 85. num. 3
Peccator adulter recte dicitur, par. 2. pag. 94. num. 28
Peccatores apud Deum non habent nomen, p. 2. pa. 45. nu. 3
Peccatoris maximum peccatum est cognoscere statum & non siltere, p. 2. pag. 165. num. 29
Peccatores se ad Deum conuertentes mitissime recipiuntur, part. 2. pag. 178. à nume. 29

Pec-

ALPHABETICVS.

Peccatores quare Dominus asperere reprehendat, p. 2. pag. 219. nume. 39
Peccatores vbi primo reprehenduntur sermonem alio diuertunt, p. 2. pag. 219. num. 40
Peccator de diuina gratia non desperet, p. 2. pag. 233. nu. 39
Peccator faciens callum in peccato difficile conuertitur, p. 2. pag. 259. num. 34. & 35
Peccator peccatoribus congaudet, p. 2. pag. 261. num. 40
Peccatoris miseria & status sanguineis lachrimis deplorandus. par. 2. pag. 274. à num. 38
Peccatores omnes inhonorant & vituperant Deum, part. 2. pagi 289. num. 39
Peccator semper pavidus incedit & contra iustus qui habet testimonium bonæ conscientia, part. 2. pag. 282. num. 18
Peccatores non solum malū faciunt sed illud recte factum affirmant & tuentur. p. 2. pag. 288. nu. 35
Peccatoris status per elegantem metaphoram depingitur, p. 2. pagi. 307. num. 7
Peccatum non habet nec meretur nomen apud Deum, part. 2. pagi. 308. num. 11
Peccandi inueterata consuetudo efficit vt Dei timor, hominumq; vere recūdia, deponatur, p. 2. p. 310. n. 15
Peccatores quare tandiu in peccato perseuerant, p. 2. pag. 310. nu. 16
Peccator infœlix, quantis angustijs obsidetur, p. 2. pag. 320. nu. 7

Peccatores bellum inferunt Deo beneficijs ab eo receptis. part. 3. pag. 129. nu. 30
Peccatorum exhibita supplicia alios ad poenitentiam inducunt, par. 3. pag. 214. num. 2
Peccator multis modis vocatur à Deo, p. 3. pa. 245. nume. 24
Peccatorē conuersum Deus libenter recipit p. 3. pa. 247. à nu. 30
Peccator omnia quæ videt aut audit in deteriore partem iudicat, contra vero iustus, part. 3. pag. 253. numer. 12
Peccatores occasiones quærunt ad committenda peccata, sicut iusti ad bene operandum, part. 3. pagi. 261. num. 3
Peccator semper socios reperit qui sibi auxilientur, part. 3. pag. 389. nu. 11. & pag. 391. nu. 17
Peccator quomodo intra seipsum torquetur, p. 3. pag. 465. num. 17
Peccatores suauissime tractat Deus, iustos vero asperrime. par. 3. pag. 473. nu. 1
Peccatores ab alijs eiectos Christus recipit, p. 3. pag. 482. num. 28
Peccator voluptates in vectura recipit. p. 4. pag. 11. num. 31
Peccatores habent intellectum stupidum, p. 4. pag. 17. num. 10
Peccator omnis ignorans est, par. 4. pag. 39. num. 38
Peccator à nullo videri putat, par. 4. pag. 40. nu. 39
Peccator licet non ore tamen opere resurrectionē mortuorū negare videtur,

INDEX

- detur, p. 4. pa. 42. nu. 5
- Peccator si in culpam prolabitur nō est ex Dei vel eius auxiliij defectu sed sui ipsius, p. 4. pa. 116. nu. 5
- Peccator ex malo ad deteriora progreditur, p. 3. pag. 153. nu. 40
- Peccatores tanto feruore ad Deum se conuertunt vt plurimos iustos antecellant, part. 4. pagin. 200. nume. 5
- Peccatores ad vomitum sicut canes redeunt, part. 2. pagi. 399. nu. 46
- Peccare nunquam potius est beatorum quam viatorum, part. 4. pag. 225. num. 15
- Peccator publice peccans publice est puniendus, p. 2. pa. 174. nu. 15
- Peccator qualiter dicatur ad Deum non posse conuerti, part. 3. pagi. 181. num. 8
- Peccator saepe beneficijs induratur, p. 3. pag. 182. nu. 10. & 11
- Peccatum spirituale grauius est carnali, p. 1. pag. 166. nu. 11
- Peccatum vnum alia plurima trahit, p. 1. pag. 251. num. 27
- Peccata quanto grauiora sunt tanto de vita peccatoris minuitur, part. 1. pag. 320. num. 16
- Peccatum quod voluntarium est alterius potest esse poena, licet poena inuoluntaria sit, p. 1. pag. 388. num. 3. & par. 2. pag. 319. nu. 4
- Peccatum semel operatum ad aliud inuitat, p. 1. pa. 23. num. 15
- Peccatum introduxit in mundum dominos & seruos, part. 1. pagi. 39. nume. 9
- Peccatum mortale est vas aquae venenosae, p. 1. pa. 142. nu. 19
- Peccatum est contra rationem, part. 1. pag. 145. nume. 1. & par. 2. pagi. 6. num. 16. & 17
- Peccatum animam frige facit, part. 1. pag. 142. num. 19
- Peccatum vsq; ad mortem quale dicitur, p. 1. pag. 237. num. 16
- Peccare contingit tripliciter, part. 1. pag. 372. num. 20
- Peccatorum datur numerus, quo ad impleto Deus rationem finit cum peccatore, part. 1. pagi. 389. nume. 6
- Peccatum infidelitatis magis nocet Ecclesiae quam alia peccata, part. 2. pag. 392. num. 25
- Peccata aliena facile condemnamus secus propria, p. 2. pag. 156. nume. 2
- Peccatum vbi est, fames & egestas est, p. 2. pag. 175. num. 18
- Peccati plures sunt effectus, part. 2. pag. 184. num. 10
- Peccatū proximi homini foetet, nō autem Domino si poenitentiam agat, p. 2. pag. 275. num. 40
- Peccatum ipsum nos impellit & bellum infert vt ab eo discedamus, p. 2. pag. 312. nume. 22
- Peccata multa, sub peregrinationis, stationis, & reipublicae zeli specie committuntur, p. 2. pagi. 322. a nume. 14
- Peccata peccatorum in terra scribuntur quia quam diu homo viuit, facile per poenitentiam deleri possunt,

ALPHABETICVS

- sunt, p. 2. pag. 231. nu. 32
- Peccata carnis inter alia peccata maximè excecant homines, part. 2. pag. 325. nu. 21
- Peccatum in Christo inuentum nō est nec inueniri potuit, p. 2. pag. 276. nu. 1. & pag. 328. nu. 32
- Peccatum veniale habens non ingreditur in caelum quousque ab eo purificetur, p. 2. pag. 353. nu. 31
- Peccata parentum aliquando sunt causa punitiois filiorum, part. 2. pag. 102. nu. 13
- Peccatum grauisimum est, alios ad peccandum inducere, part. 2. pag. 37. nu. 32. & sequentibus & par. 3. pag. 277. nu. 1. & pag. 470. nu. 32
- Peccatum plura incōmoda causat, p. 2. pag. 50. nu. 21. & pag. 324. nume. 18
- Peccata approbare dicentes legi dei esse consona summa peruersitas est, p. 2. pag. 59. nu. 6
- Peccata in Ecclesijs commissa execrabilia sunt, p. 3. pag. 12. nu. 13
- Peccata in Ecclesijs commissa Deus maximè punit, p. 3. pag. 114. nu. 19. & deinceps.
- Peccatum adeo malum est, vt malum absolute dicatur in sacra scriptura, p. 3. pag. 390. nu. 14
- Peccatum duo includit auersionem scilicet à Deo, & conuersionem ad creaturas, p. 3. pag. 391. nu. 16
- Peccati poenae quae sunt, & damna quae inferunt recensentur, p. 4. pag. 41. nu. 2
- Peccatum in proximum grauisimè punit Deus, p. 4. pag. 60. nu. 22
- Peccatum timorem & tristitiam hominibus infert, p. 4. p. 150. nu. 30
- Peccatum radicitus euellendum est, p. 4. pag. 175. nu. 28
- Peccatum continuatum duo agit, p. 4. pag. 228. nu. 25
- Peccata quae ex malitia procedunt licet maiora sint quam quae ex ignorantia, haec tamen maioris sunt detrimenti, part. 4. pag. 247. num. 23
- Peccatum sine opere, corde perpetrari potest, p. 4. pag. 165. num. 36. & 37.
- Peccata venialia impediunt deuotionem, p. 3. pag. 534. nu. 35
- Peccata omnia ex contemptu Dei oriuntur, p. 3. pag. 98. nu. 7
- Peccati poena est, quod tibi sit opus seruo, vel necessarius Dominus, p. 1. pag. 39. nu. 9
- Poenitentiam impediens tanquam Sathanas abijciendus est, part. 1. pag. 119. nu. 4
- Poenitentia maximae est efficaciae, p. 1. pag. 450. n. 15
- Poenitentiae radix, est dolor ex intimo cordis dimanans, p. 2. pag. 44. nu. 2
- Poenitentia Petri fuit causa quod Christus ei obui⁹ post resurrectionem fieret, part. 2. pag. 387. nume. 10
- Poenitentiam in crastinum differentes reprehenduntur, p. 2. pag. 126. num. 16. & pag. 259. nume. 34. vique. 37

E

Poeni-

INDEX

- Prædestinatorum & reproborum delictum maxime notandum, p. 2. pag. 17. nu. 8
- Prædestinationis effectus bonis operibus comparandus est, par. 3. pag. 104. num. 26. & pag. 207. num. 14
- Prædestinatio quid sit, p. 3. pag. 205. num. 10
- Prædestinatio à sola Dei voluntate procedit, par. 3. pag. 208. num. 19
- Prædestinationis donatio, non competit Christo in quantum homo, p. 3. pag. 206. nu. 11
- Prædestinatio est ab æterno & immutabilis ibidem.
- Præcepta prius, quam ea quæ sunt sub consilio adimplenda sunt, p. 2. pag. 336. nu. 19
- Præcepta Dei suavissima sunt, mundi vero è contra, par. 3. pag. 30. num. 10
- Præcepta diuina diligenter ad memoriam reuocanda sunt, p. 4. pag. 29. nu. 8
- Præcepta diuina maxima cum obseruatione custodienda sunt, p. 4. pag. 158. nu. 13
- Prædicator odio habetur quia vitia reprehendit, p. 1. pa. 209. nu. 17
- Prædicator prædicare debet iuxta mores audientium, p. 1. p. 311. nu. 19
- Prædicator prius faciat quàm doceat, p. 1. pag. 346. nu. 12. & par. 2. pag. 24. nu. 28. & pag. 115. nu. 22
- Prædicator confortari debet verbis quæ dominus Moyfi dixit ego ero tecum, p. 1. pag. 27. nu. 3
- Prædicator personam Christi domini repræsentat, p. 1. pag. 147. nu. 9
- Prædicatores, prælatique omnes si proficere intendunt: orare necessarium est, p. 2. pag. 181. num. 1. & pag. 280. nu. 12
- Prædicatores vanas eloquentias dimittant, p. 2. pag. 95. nu. 32
- Prædicatores Dei in cantatores dici possunt, p. 2. pag. 16. nu. 4
- Prædicator disponit, Deus autem in cordibus, doctrinam imprimit, p. 2. pag. 17. nu. 5. & 6
- Prædicatoris doctrina admittenda, licet non sit probata vitæ & opinionis, p. 2. pag. 24. nu. 29
- Prædicator debet esse zelator salutis animarum, p. 2. pag. 26. nu. 33
- Prædicator magnopere delectatur fructum cernens suæ prædicationis, p. 3. pag. 21. nu. 23
- Prædicator potius operibus quam verbis debet prædicare, p. 3. pag. 84. nu. 4. & pag. 191. nu. 2. & pag. 299. num. 1
- Prædicator orationi deditus esse debet, p. 3. pag. 84. nu. 5
- Prædicator debet magnopere zelare honorem Dei, p. 3. p. 349. nu. 2
- Prædicatio quibus præsertim profitur, p. 3. pag. 572. nu. 23
- Prædicatores patres vocandi sunt, & omni laude digni, p. 3. p. 198. n. 22
- Prædicatores veritatis persecutiones patientur, p. 3. p. 286. nu. 39
- Prædicatores debent esse concordēs, p. 3. pag. 256. nu. 22

Præ-

ALPHABETICVS.

- Prædicatores res vtilēs & necessarias sæpe repetere non vereantur, p. 3. pag. 364. nu. 12
- Prædicatio publicè fieri debet, p. 3. pag. 235. nu. 10
- Prædicatoris officium assignatur, p. 4. pag. 15. nu. 2
- Prædicatio Evangelica persecutionibus perficitur, p. 4. pagina. 19. numero. 15
- Prædicator plus orationi quam rhetoricis floribus se debet dare, p. 4. pag. 95. nu. 10
- Prædicator dicitur est aliquid quod circa intellectum versetur, & statim id ad voluntatem directurus, p. 4. pag. 96. nu. 11
- Prædicatores non nisi plurimis & illustribus auditoribus hodierna die prædicare dignantur, p. 4. pag. 297. numero. 26
- Prædicatoribus proprium est conuere aquas in sanguinem, p. 4. pag. 27. nu. 5
- Prædicatoris zelus qualis futurus sit, p. 4. pag. 95. nu. 9
- Prædicationis effectus, p. 4. pag. 14. numero. 1
- Prædicationis Evangelicæ messis vberissima, parte. 4. pagina. 19. numero. 14
- Prælati si necessitas postulat, grauius debent punire iustos, p. 1. pa. 93. numero. 13
- Prælati hospitalia visitare decorum & honorificum est, p. 2. pag. 108. numero. 1
- Præfaturam expetere reprehensibile & execrabile est, p. 2. pag. 139. numero. 16
- Prælati maximum onus habet supra se, p. 3. pag. 55. nu. 21
- Prælati medicus est spiritualis, p. 3. pag. 56. nu. 22
- Prælati multoties statuta faciunt, quæ non obseruant, p. 3. pagina. 196. numero. 16
- Prælati non debent superbire, p. 3. pag. 199. nu. 25
- Prælati subditorum peccatis non obuiantes, grauius punientur, p. 3. pag. 429. nu. 20
- Prælati qui subdito ignorantium munus committit, peccat mortaliter p. 2. pag. 118. nu. 29. & 30
- Prælati subditis non soluentes ministerium iniustitiam committunt, p. 2. pag. 139. nu. 16
- Prælati ac domini, munerum distributionem qualiter seruare debeant, p. 4. pag. 123. nu. 25
- Prælati & præfecti non parua notantur culpæ, si qua deordinatio in Repub. vel communitate fiat, p. 4. pag. 159. nu. 7
- Prælati suo peruerso exemplo, graue damnum inferunt subditis, p. 4. pag. 159. nu. 8
- Prælatorum sæuitia quam in subditos exercent, taxatur, p. 4. pag. 232. numero. 7
- Prælati iniqui maius nocuumentum Republicæ afferunt quam eius hostes, p. 4. pag. 237. nu. 21
- Præmium sequentibus Christi quod sit, & præmium sequentibus diabolum,

E. 3 bolum,

INDEX

Reprehensiones Dei quid in homine facere intendant, p. 4. pag. 85. numero. 18
 Reprobationis signum est, in concionibus peruerri, potius quam conuerri, p. 1. pag. 89. nu. 3
 Reprobationis signum est ægre ferre reprehensiones, p. 1. pag. 210. n. 18
 Reprobatorum signum clarissimum, p. 4. pag. 18. nu. 12
 Reprobos ad se Deus curat allicere, p. 3. pag. 531. nu. 28
 Repugnandum Deo non est in vllare, p. 4. pag. 260. nu. 33
 Res huius sæculi habent initium dulce, & finem amarum: res autem diuinæ è contra, p. 1. pag. 107. nu. 17
 Res nostræ animæ Deo sunt maximæ curæ, p. 1. pag. 116. nu. 16
 Res ineffabiles solent in Scriptura sacra significari, hac dictione, sic, p. 1. pag. 245. nu. 9
 Res vt perfecta dicatur, quid debeat habere, p. 3. pag. 570. nu. 18
 Respublica & quæuis communitas, sine præfecto non potest diu consistere, p. 4. pag. 165. nu. 35
 Respublica nunc paraly sim patitur, p. 2. pag. 117. nu. 28
 Respublica bona erit, si rectores eius boni sunt, & è contra, p. 4. pa. 237. nu. 21. & 22
 Resurrectio Christi fuit efficiens causa nostræ glorificationis, p. 1. pag. 133. nu. 19
 Resurrectio Christi & nostra, est consolatio afflictorum, p. 1. pag. 459. numero. 11

Resurrectionis tempore lætari oportet, sicut quadragesimæ tristari, p. 2. pag. 375. nu. 1
 Resurrectio Christi Domini, quare quotannis celebretur, p. 2. pagina 384. nu. 1
 Resurrectio Christi maximum est argumentum eius diuinitatis, p. 3. pagi. 553. nu. 2
 Resurrectio Christi Domini, bonis lætitiæ fuit causa, malis verò tristitiæ, p. 4. pag. 283. nu. 15
 Restitutio statim fieri debet, p. 2. pagi. 119. nu. 32
 Respondere debemus ad conuitia, cū mansuetudine, p. 4. pa. 218. nu. 27
 Reuerentia tēplo exhibenda, p. 1. pa. 85. nu. 16. & pag. 367. nu. 6
 Romanorum in triumphis, humilitatis exemplum, p. 1. pag. 34. nu. 24
 Romanorum triumphus modus, p. 1. pag. 119. nu. 5
 Romæ nota contigisse obstupendū casum, p. 2. pag. 35. nu. 24
 Romani quare diuites & opulentos iudices statuebāt, p. 2. pa. 227. n. 19
 Romani sub specie Reipub. ampliandæ, orbem deprædarunt, p. 2. pag. 323. nu. 17
 Romani dies prosperos lapidibus albis numerabant, infelices verò nigris, p. 3. pag. 171. nu. 14
 Romani quomodo conuiuium celebrabant, p. 4. pag. 188. nu. 35

S

Sacerdotis vita casta & immaculata, p. 1. pag. 87. nu. 20
 Sacer-

ALPHABETICVS

sunt, p. 2. pag. 231. nu. 32
 Peccata carnis inter alia peccata maximè excecant homines, par. 2. pag. 325. nu. 21
 Peccatum in Christo inuentum nõ est nec inueniri potuit, p. 2. pag. 276. nu. 1. & pag. 328. nu. 32
 Peccatum veniale habens non ingreditur in cœlum quousque ab eo purificetur, p. 2. pag. 353. nu. 31
 Peccata parentum aliquando sunt causa punitiois filiorum, par. 2. pag. 102. nu. 13
 Peccatum grauissimum est, alios ad peccandum inducere, par. 2. pag. 37. nu. 32. & sequentibus & par. 3. pag. 277. nu. 1. & pag. 470. nu. 32
 Peccatum plura incōmoda causat, p. 2. pag. 50. nu. 21. & pag. 324. nu. 18
 Peccata approbare dicentes legi dei esse consona summa peruerfitas est, p. 2. pag. 59. nu. 6
 Peccata in Ecclesijs commissa execrabilia sunt, p. 3. pag. 12. nu. 13
 Peccata in Ecclesijs commissa Deus maximè punit, p. 3. pag. 114. nu. 19. & deinceps.
 Peccatum adeo malum est, vt malum absolute dicatur in sacra scriptura. p. 3. pag. 390. nu. 14
 Peccatum duo includit auersionem scilicet à Deo, & conuersionem ad creaturas, p. 3. pag. 391. nu. 16
 Peccati poenæ quæ sunt, & damna quæ inferunt recensentur, p. 4. pag. 41. nu. 2
 Peccatum in proximum grauissimè punit Deus, p. 4. pag. 60. nu. 22
 Peccatum timorem & tristitiam hominibus infert, p. 4. p. 150. nu. 30
 Peccatum radicitus euellendum est, p. 4. pag. 175. nu. 28
 Peccatum continuatum duo agit, p. 4. pag. 228. nu. 25
 Peccata quæ ex malitia procedunt licet maiora sint quam quæ ex ignorantia, hæc tamen maioris sunt detrimenti, par. 4. pag. 247. num. 23
 Peccatum sine opere, corde perpetrari potest, p. 4. pag. 165. num. 36. & 37.
 Peccata venialia impediunt deuotionem, p. 3. pag. 534. nu. 35
 Peccata omnia ex contemptu Dei oriuntur, p. 3. pag. 98. nu. 7
 Peccati poena est, quod tibi sit opus seruo, vel necessarius Dominus, p. 1. pag. 39. nu. 9
 Poenitentiam impediens tanquam Sathanas abijciendus est, par. 1. pag. 119. nu. 4
 Poenitentia maximæ est efficacæ, p. 1. pag. 450. n. 15
 Poenitentia radix, est dolor ex intimo cordis dimanans, p. 2. pag. 44. nu. 2
 Poenitentia Petri fuit causa quod Christus ei obui⁹ post resurrectionem fieret, par. 2. pag. 387. nume. 10
 Poenitentiam in crastinum differentes reprehenduntur, p. 2. pag. 126. num. 16. & pag. 259. nume. 34. v. que. 37

E

Pœni-

INDEX

- Pœnitentiæ veræ prærogatiua in B. Petro commendatur, p. 2. pag. 384. num. 27
- Pœnitentia non differenda de die in diem, p. 3. pag. 9. nu. 27. & pag. 436. nu. 2
- Pœnitentes veri, optime virorum nomen merentur, par. 4. pag. 88. num. 26
- Pœnitentia aliquorum, multorum negligentiam condemnabit, par. 4. pag. 90. nu. 31
- Pœnitens verus omnem ornatum & curiositatem deponit, par. 4. pag. 91. nu. 36
- Pœnitentiam cur homines procrastinentur, p. 4. pag. 132. nu. 16
- Pœnitentia vera culpas omnes eicit, p. 4. pag. 178. nu. 6
- Perseuerantia in bono cōmendatur, p. 1. pag. 250. nu. 26
- Pœna est peccati eidem resistere nō posse, p. 4. pag. 148. nu. 25
- Pœna propria hominis est ignominia, p. 3. pag. 100. nu. 14
- Pœnitentia nullo modo est differenda, p. 3. pag. 148. nu. 13
- Perseuerantia in bono maxime necessaria, p. 2. pag. 41. n. 43. & pag. 105. nu. 22. & pag. 120. num. 37. & pag. 234. num. 41. & pag. 291. num. 1
- Perseuerantiā nobis res viles impediunt, p. 1. pag. 331. nu. 14
- Perseuerantibus tribuitur merces, p. 2. pag. 14. nu. 42
- Perseuerantia in bonis operibus maxime necessaria, par. 3. pag. 524. num. 5
- Perseuerandum est & non ab incepto bono deficiendum, par. 4. pag. 22. num. 14. & pag. 294. nu. 16
- Pœna qua Deus in hoc seculo maximos peccatores punit, par. 4. pag. 17. nu. 10
- Perseuerantia est iustificationis effectus, p. 4. pag. 92. nu. 1
- Perseuerantia seruorum Dei in quo consistat, par. 4. pag. 225. num. 16
- Perseuerantibus in gratia quædam beatitudinis pignora largitur Deus, p. 4. pag. 93. nu. 4
- Perfectio Christi R. N. solis his qui sanctitatis speciem ferebant male visa est, p. 1. pag. 19. nu. 4
- Perfectio Christianorum in quo consistat, p. 1. pag. 421. nu. 14. & p. 4. pag. 57. nu. 11
- Perfectio Christiana in quo consistat, p. 4. pag. 56. nu. 10
- Perfectio senibus cōuenit, p. 4. pag. 6. nu. 18
- Perfectio omnium virtutum in deo conuerso, non statim expectanda est, p. 4. pag. 105. nu. 7
- Persequutio quare nobis amara videatur, p. 4. pag. 63. nu. 31
- Persecutiones lapides nuncupantur, par. 1. pag. 69. nu. 24
- Persequutio amici, magnopere sentitur, p. 2. pag. 57. nu. 35
- Periculum in reuelandis secretis exemplo Fuluij cuiusdam Romani & eius vxoris constat, par. 1. pag. 18. nu. 2.

Peri-

ALPHABETICVS.

- Periculosior est error in fide morum deprauationem afferens alio quocunque. p. 1. pag. 44. nu. 2
- Peregrinatio omnis in nūdinas versa est, p. 1. pag. 207. nu. 9
- Pertinaces peccatores tandem derelinquuntur, p. 1. pag. 374. nu. 28
- Philosophi propter admirari ceperunt philosophari, par. 3. pag. 38. num. 1
- Phœnix avis se ipsam comburit, p. 4. pag. 282. nu. 11
- Philosophia Christiana duas continet partes, p. 4. pag. 2. nu. 6
- Phitonijs lacedæmonem missus ut reipub. leges videret, & eius responsum vide, p. 1. pag. 261. nu. 28
- Piscina probatica, exemplum fuit piscinæ sacramentalis futuræ, p. 1. pag. 109. nu. 5
- Pigritia & ignauia fons ociositatis, p. 26. pag. 12. n. 34. cum sequentibus, & pag. 127. nu. 19
- Pigritia est velut podagra quæ in senectute venire consuefcit. p. 2. pag. 13. nu. 37
- Piger non potest facere ea quæ ad salutem spectant, p. 3. p. 325. nu. 7
- Pythagoras eo quod enigmatice loqueretur, inter Græcos maximè commendatur, p. 2. pag. 15. nu. 1
- Pythagoræ notabilis sententia de veritate, p. 1. pag. 345. nu. 27
- Piscium, habentium & non habentium alas discrimen, p. 3. pag. 501. num. 9
- Plinius iunior quid de Christianis Traiano scripsit, p. 3. pag. 519. num. 30
- Plaga ciniphum impronisa & repente missa Pharaoni non sic aliz. p. 1. pag. 27. nu. 3
- Plus temporis corpori quam animæ tribuitur in vtrisque bonis acquirendis, p. 1. pag. 109. nu. 3
- Plutarchi dictum de his qui reprehensionem egregerunt, p. 1. pag. 210. num. 19
- Plus quam nobis præcipitur aliquando debem⁹ facere, p. 1. p. 407. n. 4
- Pōdera, si horologio extrahuntur statim inordinatur, sic homo sine tribulationibus, p. 1. pag. 55. nu. 8
- Possessio rerum terrenarum nimis est periculosa, p. 4. pag. 99. n. 21
- Potentia superbos ac tyrannos, homines reddat, p. 4. p. 137. nu. 3
- Potentes huius temporis circa debiles & pauperes solum imperium exercent, p. 4. pag. 137. nu. 30
- Populus in scriptura si non additur Domini semper malos denotat, p. 4. pag. 219. num. 29
- Per, pro in sæpe accipitur, in scriptura, p. 4. pag. 281. nu. 8
- Porticus Salomonis cum templo fuit redificata, p. 2. pag. 291. n. 2
- Prædestinationis signum est, libenter & humiliter reprehensiones sufferre, p. 1. pag. 210. nu. 18
- Prædestinati in unum est, ruinas conscientiarum suarum semper reficere, p. 1. pag. 302. nu. 19
- Prædestinationis signum est verbū Dei cum affectu audire, p. 1. pag. 345. num. 28.

E a Præ

INDEX

- Prædestinatorum & reprobatorum delictum maxime notandum, p. 2. pag. 17. nu. 8
- Prædestinationis effectus bonis operibus comparandus est, par. 3. pag. 104. num. 26. & pag. 207. num. 14
- Prædestinatio quid sit, p. 3. pag. 205. num. 10
- Prædestinatio à sola Dei voluntate procedit, par. 3. pag. 208. num. 19
- Prædestinationis donatio, non competit Christo in quantum homo, p. 3. pag. 206. nu. 11
- Prædestinatio est ab æterno & immutabilis ibidem.
- Præcepta prius, quam ea quæ sunt sub consilio adimplenda sunt, p. 2. pag. 336. nu. 19
- Præcepta Dei suavissima sunt, mundi vero e contra, par. 3. pag. 30. num. 10
- Præcepta diuina diligenter ad memoriam reuocanda sunt, p. 4. pag. 29. nu. 8
- Præcepta diuina maxima cum obseruatione custodienda sunt, p. 4. pag. 158. nu. 13
- Prædicator odio habetur quia vitia reprehendit, p. 1. pa. 209. nu. 17
- Prædicator prædicare debet iuxta mores audientium, p. 1. p. 311. nu. 19
- Prædicator prius faciat quàm doceat, p. 1. pag. 346. nu. 12. & par. 2. pag. 24. nu. 28. & pag. 115. nu. 22
- Prædicator confortari debet verbis quæ dominus Moyfi dixit ego ero tecum, p. 1. pag. 27. nu. 3
- Prædicator personam Christi domini repræsentat, p. 1. pag. 147. nu. 9
- Prædicatores, prælatique omnes si proficere intendunt: orare necessarium est, p. 2. pag. 181. num. 1. & pag. 280. nu. 12
- Prædicatores vanas eloquentias dimittant, p. 2. pag. 95. nu. 32
- Prædicatores Dei in cantatores dici possunt, p. 2. pag. 16. nu. 4
- Prædicator disponit, Deus autem in cordibus doctrinam imprimit, p. 2. pag. 17. nu. 5. & 6
- Prædicatoris doctrina admittenda, licet non sit probata vitæ & opinionis, p. 2. pag. 24. nu. 29
- Prædicator debet esse zelator salutis animarum, p. 2. pag. 26. nu. 33
- Prædicator magnopere delectatur fructum cernens suæ prædicationis, p. 3. pag. 21. nu. 23
- Prædicator potius operibus quam verbis debet prædicare, p. 3. pag. 84. nu. 4. & pag. 191. nu. 2. & pag. 299. num. 1
- Prædicator orationi deditus esse debet, p. 3. pag. 84. nu. 5
- Prædicator debet magnopere zelare honorem Dei, p. 3. p. 349. nu. 2
- Prædicatio quibus præsertim profitur, p. 3. pag. 572. nu. 23
- Prædicatores patres vocandi sunt, & omni laude digni, p. 3. p. 198. n. 22
- Prædicatores veritatis persecutiones patientur, p. 3. p. 286. nu. 39
- Prædicatores debent esse concordēs, p. 3. pag. 256. nu. 22

Præ-

ALPHABETICVS.

- Prædicatores res vtilēs & necessarias sæpe repetere non vereantur, p. 3. pag. 364. nu. 12
- Prædicatio publicè fieri debet, p. 3. pag. 235. nu. 10
- Prædicatoris officium assignatur, p. 4. pag. 15. nu. 2
- Prædicatio Euangelica persecutionibus perficitur, p. 4. pagina. 19. numero. 15
- Prædicator plus orationi quam rhetoricis floribus se debet dare, p. 4. pag. 95. nu. 10
- Prædicator dicitur est aliquid quod circa intellectum versetur, & statim id ad voluntatem directurus, p. 4. pag. 96. nu. 11
- Prædicatores non nisi plurimis & illustribus auditoribus hodierna die prædicare dignantur, p. 4. pag. 297. numero. 26
- Prædicatoribus proprium est conuertere aquas in sanguinem, p. 4. pag. 27. nu. 5
- Prædicatoris zelus qualis futurus sit, p. 4. pag. 95. nu. 9
- Prædicationis effectus, p. 4. pag. 14. numero. 1
- Prædicationis Euangelicæ messis vberissima, parte. 4. pagina. 19. numero. 14
- Prælati si necessitas postulat, grauiter debent punire iustos, p. 1. pa. 93. numero. 13
- Prælati hospitalia visitare decorum & honorificum est, p. 2. pag. 108. numero. 1
- Prælaturam expetere reprehensibile & execrabile est, p. 2. pag. 139. numero. 16
- Prælati maximum onus habet supra se, p. 3. pag. 55. nu. 21
- Prælati medicus est spiritualis, p. 3. pag. 56. nu. 22
- Prælati multoties statuta faciunt, quæ non obseruant, p. 3. pagina. 196. numero. 16
- Prælati non debent superbire, p. 3. pag. 199. nu. 25
- Prælati subditorum peccatis non obuiantes, grauiter punientur, p. 3. pag. 429. nu. 20
- Prælati qui subdito ignorantibus muneris committit, peccat mortaliter p. 2. pag. 118. nu. 29. & 30
- Prælati subditis non soluentes ministerium iniustitiam committunt, p. 2. pag. 139. nu. 16
- Prælati ac domini, munerum distributionem qualiter seruare debeant, p. 4. pag. 123. nu. 25
- Prælati & præfecti non parum notantur culpæ, si qua deordinatio in Repub. vel communitate fiat, p. 4. pag. 159. nu. 7
- Prælati suo peruerso exemplo, graue damnum inferunt subditis, p. 4. pag. 159. nu. 8
- Prælatorum scuitia quam in subditos exercent, taxatur, p. 4. pag. 232. numero. 7
- Prælati iniqui maius nocumentum Reipublicæ afferunt quam eius hostes, p. 4. pag. 237. nu. 21
- Præmium sequentibus Christum quod sit, & præmium sequentibus diabolum,

INDEX

bolum, p. 4. pag. 226. nu. 18
Praetor & rector civitatis peccata pu-
 blica vitare & punire debet, p. 3.
 pag. 350. nu. 7
Prophetæ passim utuntur hoc verbo,
 hæc dicit Dominus, quasi dicant,
 faciendum est, p. 1. pag. 46. nume-
 ro. 9
Prophetæ olim res futuras, non solū
 verbis, sed etiam operibus, pro-
 phetabant, p. 1. pag. 406. nu. 1
Prophanationem templi proprijs
 manibus punit Deus, cætera pec-
 cata per ministros, p. 1. pagin. 276.
 nu. 11
Protogenis pictura, p. 1. pag. 130. nu-
 mero. 12
Processio diuinarum personarū ex-
 plicatur, p. 3. pag. 167. nu. 3
Prosperitas huius vitæ multoties ho-
 mines perdit, p. 3. pagina. 212. nu-
 mero. 31
Promissis cum Deo stare debemus,
 p. 4. pag. 31. nu. 12
Providentia Dei erga homines, p. 3.
 pag. 339. nu. 13
Pugna cruenta exoritur inter iusti-
 tiam & misericordiam Dei, homi-
 ne peccante, p. 4. pag. 169. nu. 8
Pulchritudo mulierum fons malo-
 rum, p. 1. pag. 380. nu. 12
Pulchritudo ieiunio est postponen-
 da, p. 2. pag. 78. nu. 27
Punit Deus æqualiter eos, qui suæ be-
 neficia recipere nolunt, atque il-
 los qui ipsum offendunt, p. 1. pag.
 428. nu. 36
Prudentia maximè necessaria ad gu-

bernandum, p. 3. pag. 57. nu. 25
Prudentes huius sæculi nō percipiūt
 res spirituales, p. 4. pag. 39. nu. 36
Prudentia in rebus agendis necessa-
 ria, p. 3. pag. 528. nu. 19

Q

Quadragesima à quo initiū sum-
 psit, p. 3. pag. 89. nu. 21
 Quadragesima cōmēdat, ibidē.
Quærens Deum, non occasiones, sed
 etiā ubi inueniri solet, scire oportet,
 p. 1. pag. 349. nu. 10
Qui ab spiritu Dei possidentur quid
 quid ab hoc illos abstrahere vide-
 tur, maximè abhorrent, p. 1. pagi.
 63. nu. 6
Quiet conscientia aliquorum ieiun-
 antium & poenitentium falsa est,
 p. 1. pag. 61. nu. 1
Quiescere absque gloria adepta non
 debemus, p. 3. pag. 563. nu. 32
Qui seruum emit, consequenter om-
 nia eius opera cum eo emit, p. 1. pa-
 gi. 4. nu. 10
Qui se amare inimicum simulant, si
 minima eis offertur occasio, osten-
 dunt quod intus est odium, p. 1. pa-
 gi. 50. nu. 20
Qui alium corrigit, se ipsum corrigit
 prius necesse est, p. 1. pag. 217. nu-
 mero. 13
Qui spiritualium sensum amiserunt,
 sicut pars carnis cauterizata, insen-
 sibiles manent, p. 1. pag. 16. nu. 21
Qui vere Deum amat, in dies magis,
 ac magis contristatur, quod in eū
 pecca-

ALPHABETICVS.

peccauerit, p. 1. p. 29. num. 9
Qui reprehensione dignus est, nō se-
 mel, sed bis, & crebro reprehendē-
 dendus est, p. 1. pag. 94. nu. 17
Quod valdè amamus, in corde loca-
 mus, p. 1. pag. 16. nu. 20
Quo plus aliquis in seruitio Dei pro-
 ficat, eo, profundiores labores ex-
 peritur, p. 1. pag. 56. nu. 1

R

Ratio naturalis, admonet ieiuniū
 & abstinentiam, p. 1. pa. 31. nu-
 mero. 16
Recollectio commendatur, p. 2. pag.
 47. nu. 13
Recordatio iudicij, retrahit hominē
 à peccato, p. 2. pag. 168. nu. 16
Rhetorica humana nō est necessaria
 sapientia Euāgelij, p. 1. pa. 11. n. 5
Redemptionis opus gloria Dei dici-
 tur, p. 2. pag. 3. nu. 8
Redemptio hominum, Deo fuit sin-
 gularis gloria, p. 3. pag. 144. nu. 2
Redire ad vomitum peccatores ini-
 quisimum est, p. 2. pa. 120. nu. 37
Reduplicatio in sacra Scriptura, fre-
 quentationem & velocitatem si-
 gnificat, p. 2. pag. 315. nu. 30
Regum & iudicum documenta, p. 2.
 pag. 332. nu. 9
Regis nomen quotiescumq; in Scri-
 ptura absolutè ponitur, de Chri-
 sto intelligitur, p. 4. pagi. 247. nu-
 mero. 24
Regis peccatum, damnū intulit po-
 pulo, p. 3. pag. 306. nu. 21
Regula quædam ad intelligendā sacrā
 Scripturā ponitur p. 3. pa. 461. n. 6
Regula quædam Diui Hieronymi,
 p. 4. pag. 15. nu. 4
Regula generalis ad cognoscendum
 opus, vtrum sit malum, p. 4. pagi.
 228. nu. 24
Religiosus, & quicumque iustus, quo
 magis Deo appropinquat, res mū-
 di eo viliores sibi videntur, p. 4. pa-
 gi. 164. nu. 32
Religionis ingressum alicui impedi-
 re, graue peccatum est, p. 4. pagin.
 207. nu. 27
Religiones habent iustorum greges,
 p. 4. pag. 151. nu. 33
Religio Christiana magis in operib⁹
 quam in verbis consistit, p. 3. pagi.
 84. num. 4
Religio quasi sepulchrum est, p. 3. pa-
 gi. 409. nu. 34
Religiosus summa pace fruitur, p. 3.
 pag. 410. nu. 36
Remedium approbatum contra dia-
 boli tentationes, est occasiō de-
 uitatio, p. 1. pag. 65. nu. 11
Reprehensiones patienter sunt to-
 lerandæ, p. 1. pag. 210. nu. 20
Repetere quod semel satis non dici-
 tur, nullū est vitium, p. 4. pa. 66. n. 2
Reprehensiones non libenter ferre
 maxima hominum miseria est, p.
 1. pag. 359. nu. 11
Reprehensio æquo animo sustinen-
 da est, p. 2. pag. 394. nu. 29. & p. 3.
 pag. 572. numero. 25
Reprehensione peccatores emolliun-
 tur, p. 3. pag. 482. num. 27.

Repre-

INDEX

Reprehensiones Dei quid in homine facere intendant, p. 4. pag. 85. numero. 18
 Reprobationis signum est, in concionibus perueri, potius quam conueri, p. 1. pag. 89. nu. 3
 Reprobationis signum est ægre ferre reprehensiones, p. 1. pag. 210. n. 18
 Reprobatorum signum clarissimum, p. 4. pag. 18. nu. 12
 Reprobos ad se Deus curat allicere, p. 3. pag. 531. nu. 28
 Repugnandum Deo non est in vllare, p. 4. pag. 260. nu. 33
 Res huius sæculi habent initium dulce, & finem amarum: res autem diuinæ è contra, p. 1. pag. 107. nu. 17
 Res nostræ animæ Deo sunt maximæ curæ, p. 1. pag. 116. nu. 16
 Res ineffabiles solent in Scriptura sacra significari, hac dictione, sic, p. 1. pag. 245. nu. 9
 Res vt perfecta dicatur, quid debeat habere, p. 3. pag. 570. nu. 18
 Respublica & quæuis communitas, sine præfecto non potest diu consistere, p. 4. pag. 165. nu. 35
 Respublica nunc paralytica patitur, p. 2. pag. 117. nu. 28
 Respublica bona erit, si rectores eius boni sunt, & è contra, p. 4. pa. 237. nu. 21. & 22
 Resurrectio Christi fuit efficiens causa nostræ glorificationis, p. 1. pag. 133. nu. 19
 Resurrectio Christi & nostra, est consolatio afflictorum, p. 1. pag. 459. numero. 11

Resurrectionis tempore lætari oportet, sicut quadragesimæ tritari, p. 2. pag. 375. nu. 1
 Resurrectio Christi Domini, quare quotannis celebretur, p. 2. pagina 384. nu. 1
 Resurrectio Christi maximum est argumentum eius diuinitatis, p. 3. pag. 553. nu. 2
 Resurrectio Christi Domini, bonis lætitiæ fuit causa, malis verò tristiæ, p. 4. pag. 283. nu. 15
 Restitutio statim fieri debet, p. 2. pag. 119. nu. 32
 Respondere debemus ad conuitia, cū mansuetudine, p. 4. pa. 218. nu. 27
 Reuerentia tēplo exhibenda, p. 1. pa. 85. nu. 16. & pag. 367. nu. 6
 Romanorum in triumphis, humilitatis exemplum, p. 1. pag. 34. nu. 24
 Romanorum triumphus modus, p. 1. pag. 119. nu. 5
 Romæ nota contigisse obstupendū casum, p. 2. pag. 35. nu. 24
 Romani quare diuites & opulentos iudices statuebāt, p. 2. pa. 227. n. 19
 Romani sub specie Reipub. ampliandæ, orbem deprædarunt, p. 2. pag. 323. nu. 17
 Romani dies prosperos lapidibus albis numerabant, infœlices verò nigris, p. 3. pag. 171. nu. 14
 Romani quomodo conuiuium celebrabant, p. 4. pag. 188. nu. 35

S

Sacerdotis vita casta & immaculata, p. 1. pag. 87. nu. 20

Sacer-

ALPHABETICVS.

Sacerdotum & ecclesiasticorum auaritia. par. 1. pag. 88. num. 22.
 Sacerdotes multi ingrediuntur in ecclesiam propter solā vtilitatem temporalem. par. 1. pag. 274. num. 6.
 Sacerdotis munus & officium maximum est confessoris. p. 2. pag. 334. num. 13.
 Sacerdotibus, maxime quibus animarum cura incumbit misericordia cōmendatur. p. 2. pag. 246. nu. 35.
 Sacerdotes quomodo dicuntur peccata populi comedere. p. 3. pag. 117. num. 28.
 Sacerdotes ad sacrificium cum puritate accedant. p. 3. pag. 533. num. 34.
 Sacerdotes mali, vere consecrant sicut & boni. p. 3. pag. 534. nu. 37.
 Sacerdotes angeli dicuntur & quare p. 1. pag. 94. num. 18.
 Sacerdos reliquis debet esse exēplo. p. 3. pag. 117. num. 29.
 Sacerdotes protectores pauperū esse debent. p. 3. pag. 153. nu. 28.
 Sacerdotis officium in populum. p. 3. pag. 172. num. 17.
 Sacerdotes prauæ vitæ præceteris Christo iniuriam faciunt. p. 3. pag. 195. num. 15.
 Sacrificium Noë post diluuium figura fuit sacrificij Iesu Christi Domini. p. 1. pag. 395. nu. 24. & sequentibus.
 Sacrificium sinè misericordia non acceptat Deus. p. 3. pag. 519. nu. 31.
 Sacramenta maxima cum reuerentia sunt recipienda. p. 3. pag. 54. num. 18.
 Salutis nostræ spiritualis negotium raro tractamus. p. 4. pag. 28. nu. 5.
 Salus animæ nō differenda. p. 4. pag. 194. num. 17. & 18.
 Salus corporis quare difficillime impetremus, animæ vero facillime. p. 1. pag. 186. num. 9.
 Salutis animæ negotium cæteris est præferendum. p. 2. pag. 258. num. 30.
 Salus nobis à Deo tribuitur vt illi seruiamus quod è cōtra fit. p. 3. pag. 305. num. 18.
 Sapientia Dei in institutione sacramenti poenitiæ. p. 1. pag. 146. num. 5.
 Sapientioribus ea nonnumquā abscondit Deus: quæ paruulis reuelat. p. 2. pag. 241. nu. 19.
 Sapientia vera quibus cōmunicatur. p. 3. pag. 109. num. 3. & deinceps.
 Salomon primum omnium, templū Deo construxit. p. 2. pag. 224. num. 10.
 Sāctos imitari decet. p. 2. pag. 93. num. 26.
 Sanctus Dominicus quid in populi ingressu dicere solebat. p. 1. pag. 150. num. 16.
 Sanctorum exemplis peccatores maxime mouentur ad poenitentiam. p. 3. pag. 119. num. 1.
 Sancti multis de causis, digni sunt honore & reuerētia. p. 3. pa. 268. n. 23

F

Sancti

INDEX

Sancti maxime honorantur à Deo. p. 3. pag. 269. num. 2.
 Sanctificare Deum, filiū scilicet Christum quibus modis accipi possit. p. 4. pag. 229. n. 27.
 Sancti Egidij ordinis minorū dictū de gratia. p. 1. pag. 208. num. 14.
 Sanctorum oratio meretur de congruo, conuersionem peccatoris. p. 3. pag. 284. nu. 34.
 Sapientia diffinitio. par. 1. pag. 209. num. 19.
 Sapientia cōnotat actū intellectus, & voluntatis, ibidem.
 Satiatus homo ad nihil utilis. p. 1. pag. 86. nu. 17.
 Sathanam imitantur qui alios ad peccandum promouēt. p. 1. pag. 71. num. 30.
 Sathanas qui in vita non potuit contra multos in morte extinguet lucernam gratiæ eorum. par. 1. pag. 225. nu. 10.
 Sanguisugæ solitudinibus & rerū curis cōparatur. p. 2. pag. 54. n. 34.
 Sanguineus Christi sudor in quantā copiā processit. p. 3. pag. 545. n. 27.
 Scandalū punitur. p. 2. pag. 155. n. 33.
 Scandali peccatum grauissimum est. p. 3. pag. 65. num. 17.
 Scandalum cōmittit qui proximo suo loquelam negat. p. 3. pag. 65. num. 17.
 Scandalum pusillorum maxime cauedum est. p. 3. pag. 193. nu. 7.
 Scriptura non meminit de seruis neque dominis vsq; ad tempus Noe

p. 1. pagin. 39. numero. 9.
 Scriptura sacra cum certam dispositionis famam opponit, opus aliquod singulare innuit. p. 4. pag. 178. num. 4.
 Scriptura Græca cum aliquid rei aliquis proprietatem habere dicit: sæpe rem ipsam esse ait. p. 4. pag. 209. num. 3.
 Scriptura citare ad resistendum tentationibus quid. p. 1. pag. 70. n. 26.
 Scriptura in tentationibus munienti sumus. p. 1. pag. 69. nu. 25.
 Scriptura iustos, diuersis nominibus diligentiam significantibus appellat. p. 2. pag. 259. nu. 32.
 Scriptura vocabulorum repetitione frequenter utitur. p. 2. pag. 315. num. 30.
 Scriptura, inuisibilia per similia illustrat. p. 3. pag. 438. num. 8.
 Scrupulum habuerunt Iudæi introeundi, in domum Pilati non vero cruci figendi Christum. p. 1. pag. 63. nu. 4.
 Scrupulus de re minima non est habendus contempta maiori. par. 4. pag. 161. nu. 23.
 Scrupulū habent aliqui de minimis & non de maximis. p. 3. pag. 315. nu. 15.
 Scientia Dei rebus necessitatem nō imponit. part. 3. pag. 209. numero. 21.
 Secretum viris virtutibus præditis non alijs reuelandum. par. 1. pag. 18. num. 1.

se-

ALPHABETICVS.

secretum non omnibus communicandum est. p. 4. pag. 27. nu. 1.
 Senes lepidos ac in bene faciendo remissos esse malum signum est. p. 2. pag. 320. nu. 8.
 Senis cuiusdā elegās & adamussim descriptio. p. 2. pag. 113. nu. 14.
 Senectutis quædam descriptio. p. 3. pag. 397. nu. 35.
 Senes non quancunq; sed perfectā debent habere virtutem. par. 4. pag. 6. nu. 18.
 Sensus exteriores de se, nec bonitatē nec malitiam habent. p. 1. pag. 30. nu. 13.
 Sensus hominis maiores hominis inimici. p. 4. pag. 43. nu. 7.
 Sensualitatis cum ratione repugnantiæ quare lex appelletur. p. 1. pag. 137. nu. 3.
 Sensualitas laborem refugit. p. 1. pag. 321. nu. 18.
 Sensualitas animā excæcat. p. 2. pag. 325. nu. 23.
 Sensualitas pusillanimes cogit ne bonum apprehendāt. p. 1. pag. 321. nu. 18.
 Senecæ dictum de sensibus. p. 3. pag. 340. nu. 16.
 Sententia D. Basilij de peccatoribus declaratur. p. 4. pag. 175. num. 28. & 29.
 Sepulchra sumptuosa Christianorū, ab Ægyptijs incoeperūt. p. 1. pag. 172. nu. 28.
 Sepulchro quodā Romæ aperto, quid scriptum repertum sit. p. 3. pagin.

531. nu. 25.
 Serui non obtēperent dominis suis in peccatis. p. 1. pag. 39. nu. 11.
 Serui quomodo seruire debent, dominis suis. p. 1. pag. 39. nu. 11.
 Seruiat Deo vnusquisque in suo statu. p. 1. pag. 413. nu. 21.
 Seruos Dei impedire maximum est flagitium. p. 3. pag. 36. nu. 32.
 Serui Dei maximam curam habent de proximorum salute. p. 3. pag. 273. nu. 1.
 Serui Dei honorem diuinum pro virili tueantur. p. 4. pag. 197. nu. 25.
 Serui Dei in hac vita & in alia solatiū habebunt. p. 4. pag. 218. n. 27.
 Seruorum Dei, duo genera recitatur. p. 4. pag. 285. nu. 19.
 Serui Dei non debent à bono incepto desistere. p. 2. pag. 41. nu. 43.
 Serui Dei patiēter iniurias tolerare debent. p. 4. pag. 192. nu. 11.
 Serui Dei habitu & vestitu cognoscuntur. p. 2. pag. 215. nu. 27.
 Seruitus propter quod peccatum sit mundo introducta. p. 3. pag. 293. num. 17.
 Seruire Deo debemus his rebus, quibus cum offendimus. part. 3. pag. 481. nu. 25.
 Sequentes Christum persecutiones patientur. part. 4. pagin. 181. nu. 13.
 Signum potissimum ostendens animam ab Ægypto id est, à peccato exisse, est sacrificium mutare. p. 1. pag. 64. num. 8.

F 2

Signū

INDEX

Signum crucis in aduentu Domini apparebit in confusione, rebellionis malorum. p. 1. pag. 76. num. 11.
Signum peruersæ consciētiae est, aliorum, non sui rationem habere. p. 1. pag. 27. num. 17.
Signa exteriora, indicant interiora hominis. p. 2. pag. 49. nu. 19. cum sequentibus.
Simonia vitium antiquissimum excratur. p. 2. pag. 316. num. 26.
Simonia ex ambitione & superbia oritur. p. 3. pag. 493. nu. 24.
Similitudines ad aliquid in memoria retinendum valde conducunt. p. 1. pag. 1. nu. 3.
Similitudinibus loquutus est Deus ut arcanum diuinum quod sub eis latent inuestigemus. p. 1. pag. 10. nu. 8.
Similitudo causa est amoris. p. 1. pag. 44. nu. 2.
Synagoga quare non appelletur regnum coelorum sicut ecclesia. p. 4. pag. 2. nu. 4.
Societas querenda ut Deo seruiamus. p. 1. pag. 411. num. 16.
Societatis utilitas part. 1. pag. 463. num. 23.
Sollicitudo nimia pro temporalibus. p. 1. pag. 7. num. 20. & 21.
Sollicitudo amanda. p. 2. pag. 71. nu. 5. & pag. 123. num. 8.
Sollicitudo rerum temporalium causa est multorum peccatorum. p. 3. pag. 338. nu. 9. & pag. 341. n. 19.
Soldani cuiusdam, factum in mortis transitu. p. 1. pag. 172. nu. 27.
Spes appellatur à Platone somniavigilantum quod nomen spei iustorum non conuenit. p. 1. pag. 127. num. 2.
Spes vocatur, solatiū laborum. p. 1. pag. 127. num. 2.
Spes apud inferos non est. p. 1. pag. 128. nu. 5.
Spes præmij multum incitat homines ad laborem. p. 3. pag. 10. n. 30.
Spes, cum poenitentia gratissima est Deo. p. 2. pag. 96. num. 34.
Spem ubi afflictū habent qua consolantur. p. 3. pag. 557. num. 16.
Spes poenam ingerit. p. 4. pag. 26. num. 37.
Spes patientiam requirit ibidem.
Spes vitæ longissimæ homines fallit. p. 4. pag. 133. num. 18.
Spes in Deo ponenda est. p. 4. pag. 184. num. 24. & pag. 295. nu. 21.
Spes producit amorem. p. 3. pa. 485. num. 36.
Spes in fide nititur. p. 3. pag. 110. n. 8.
Spiritus sancti ignis comorans in animam Dei desiderio flagrare facit. p. 1. pag. 63. num. 7.
Spiritum sanctū ducem in omnibus operibus nostris oportet semper habere. p. 2. pag. 74. num. 13.
Spiritualia bona absolute dicuntur bona. p. 3. pag. 390. num. 15.
Spiritus sanctus quare missus fuit post ascensionem. part. 4. pag. 291. num. 9.
Spiritus sanctus ventus dicitur. p. 3. pag. 84. num. 6.

spi-

ALPHABETICVS

Spiritus sanctus nomen accipit à bono quod in anima operatur. p. 2. pag. 185. nu. 13.
Stare in via Dei est retrocedere. p. 1. pag. 331. nu. 15.
Statuta hominum illa sunt iusta, quæ diuinis præceptis non cōtradicūt. p. 4. pag. 165. nu. 34.
Statuta hominū diuersa, diuersa debent habere exercitia. p. 4. pa. 242. num. 8.
Struthionum obliuio. par. 3. pagin. 516. num. 20.
Subditi rotis comparantur, quia nō debent habere propriam voluntatem. p. 2. pag. 335. nu. 17.
Subita mors poena est rebellionis præterite. p. 1. pag. 36. num. 29.
Superbia caput est omnium vitiorum. p. 3. pag. 451. nu. 12.
Superbiam maxime execratur Deus. p. 4. pag. 127. num. 1.
superbus tā Deo quam hominibus odio habetur, ibidem.
Superbos Angelos nec homines coelum sustinere nequit. p. 4. pa. 128. num. 3.
Superbi diuersa habent itinera. p. 4. pag. 48. nu. 22.
Superbos propter quid permittat Deus in aliqua peccata incidere. p. 3. pag. 200. nu. 29. & 30.
superbia aduersus Deum insistit. p. 3. pag. 201. nu. 31.
Superborum poena. p. 3. pag. 456. nu. 26.
Supplicia quibusdam immittit Deus ad correptionem aliorū. p. 4. pag. 117. num. 8.
Supplicium est Dei, curiosos in concionibus tantum sibi placencia audire. p. 1. pag. 12. nu. 8.
Suffragia à Deo, potius ad spiritualia quam ad temporalia postulare debemus. p. 4. pag. 180. nu. 12.
Sumptus moderati sint si volumus habere unde pauperibus succurramus. p. 4. pag. 186. num. 28.
Sumptus superfluos faciunt diuites, & pauperum penuriam non recordantur. p. 1. pag. 453. nu. 25.
Suspicio duplex. p. 1. pag. 295. num. 34. & 35.
Synderefsis, siue naturalis rationis lumen, bonis & malis communis. p. 3. pag. 22. nu. 26.
Synderefsis consciētiae veluti exactor peccatoribus molestiam infert. p. 2. pag. 108. nu. 31.

T.

Templum domini visitandum, ante iter agendum. p. 1. pag. 81. num. 1.
Templi irreuerentiam proprijs manibus punit Dominus. par. 1. pag. 276. nu. 11.
Templum Dei duplex. p. 3. pag. 356. num. 23.
Templum Dei maxima reuerentia colendum. p. 1. pag. 367. nu. 6.
Templi dedicationes tres reperiuntur in scriptura sacra. p. 2. pa. 293.

F 3 nu. 9.

INDEX.

nume. 9
 Templum est loc⁹ peculiaris orationis.
 p. 3 pag. 117. nu. 27.
 Templum salomonis quadraginta
 annorum spacio reedificatū est.
 p. 2. pag. 291. nu. 2.
 Temporalium rerum sitiu nunquā
 extinguimus coelestibus vero sta-
 tim satiamur. p. 1. pag. 329. nu. 10
 Tempus amittere, graue hominum
 detrimentū est. p. 1. pa. 362. n. 18.
 Temporalium rerū obliuio ab amo-
 re Dei gignitur. p. 2. pag. 237. nu-
 mero. 6.
 Tempus non est frustra contem-
 nendum. p. 4 pag. 194. nu. 18.
 Tempus puero assimilatur. p. 1. pag.
 363. nu. 21.
 Tempus opportunum poenitētiæ nō
 prætermittendū. p. 2. pa. 266. n. 13
 Temporis assignatio aliquando ad
 rei exaggerationem multum con-
 ducit. p. 292. nu. 5.
 Temporis nil habemus amplius quā
 vnum nunc. p. 3. pag. 150. nu. 20.
 Tentationes vincere, non viribus no-
 stris sed potentiae Dei tribuendū
 est. p. 1. pag. 60. nu. 23.
 Tentat diabolus, à minoribus ad ma-
 iores tentationes incipiens. par. 1.
 pag. 67. nu. 19.
 Tentationibus paruis & etiam mini-
 mis cogitationibus resistendum
 est. p. 2. pag. 26. nu. 35. & pag. 82.
 num. 37.
 Tentationibus nos offerre non de-
 cet. p. 2. pag. 74. num. 15.

Tentatur à Diabolo iusti non tamē
 quos habet in potestate. p. 2. pag.
 76. nu. 19.
 Tentandi nos ex quacunque mini-
 ma re occasionem sumit diabo-
 lus. p. 2. pag. 79. num. 29.
 Tentatio, ne culpa fiat à quo impedia-
 tur. p. 4. pag. 69. num. 11.
 Tentatio secundum Isidorum quid
 sit ibidem.
 Tentationem exemplo Christi supe-
 rare debemus. p. 4. pag. 70. nume-
 ro. 13.
 Tentatio alteri tentationi succedit.
 p. 4. pag. 77. nu. 34.
 Tentari minus nobis nocet, quā nō
 tentari, ibidem. nu. 35.
 Tentatio non solum utilis sed etiam
 maxime necessaria est. p. 4. pag.
 78. nu. 36.
 Tentatione virtus perficitur. p. 4. pa-
 gi. 78. num. 36.
 Tentatio non semper aufertur no-
 bis, sed auxilium quo ei resistam⁹
 conceditur. p. 4. pag. 203. nume-
 ro. 14.
 Tentat Deus iustos vt suos agnoscat
 defectus. p. 4. pag. 183. nu. 21.
 Terra itineris qui vocatur. p. 1. pag.
 15. nu. 17.
 Terra promissionis, quare lactis, ac
 mellis dicatur abundans & nō pa-
 nis & vini. p. 3. pag. 323. nu. 2.
 Terra irrigata animalium sanguine
 vberima vberior tamen si huma-
 no sanguine irrigetur. p. 2. pag. 23
 num. 24.

Testa-

ALPHABETICVS.

Testamentarij cito vltimam testato-
 ris voluntatem adimpleant, p. 2.
 pag. 125. nu. 36.
 Testamentorum ordinatio salutis tē-
 pore & non infirmitatis debet fie-
 ri. p. 2. pag. 266. nu. 12.
 Testamentum quid sit, p. 3. pag. 501
 nu. 7.
 Testamentum morte confirmatur
 ibidem.
 Thesaurizare debemus in coelum, p.
 4. pag. 53. nu. 37.
 Timor Domini valde necessarius, p.
 1. pag. 73. nu. 3.
 Timor Dei, vt sepe in vinea conser-
 uat fructum bonorum operum, p.
 2. pag. 160. nu. 14.
 Timore Domini ablato homo faci-
 le inducitur ad peccandum, p. 4.
 pag. 78. nu. 38.
 Tiburcius Lacedemoniorum legisla-
 tor, p. 4. pag. 157. nu. 12.
 Tormentum maius erit malis in die
 iudicij furorem vultus Domini
 tolerare quam cruciatus inferna-
 les perpeti, p. 1. pag. 77. nu. 13.
 Tormenta damnatorum quę sint, p.
 3. pag. 223. nu. 31.
 Tribulationibus conatur Dominus
 nos adducere ad se, p. 2. pagin. 89.
 nu. 15. & pag. 150. nu. 18. & pagi.
 161. nu. 16.
 Tribulatio hominem facit ordinatū
 incedere. p. 1. pag. 55. nu. 8.
 Tribulationes à Deo mittuntur, p. 3.
 pag. 375. nu. 7.
 Tribulationes & labores quid effi-
 ciant, p. 3. pag. 376. nu. 11.
 Tribulationes ad Deum perducunt,
 p. 3. pag. 402. nu. 12.
 Tribulationibus gaudet iustus, p. 3.
 pag. 533. nu. 3.
 Tribulationes suauissimæ iustis vidē-
 tur, p. 4. pag. 255. nu. 17.
 Tribulatus & persequutus, nullum
 aliud refugium quærat præter
 Dei, p. 4. pag. 72. nu. 20.
 Tristitia fidei: hypocritarū fugien-
 da, vera autem pro peccatis nō so-
 lum habenda, sed necessaria est, p.
 1. pag. 28. nu. 5.
 Transfigurari Dominum non erat
 valde mirandum, p. 1. pagin. 130.
 num. 10.
 Tristitia proprium est medicamen-
 tum peccati, p. 3. pag. 47. nu. 25.
 Triplex ardor miseram animam cō-
 burit scilicet, ira, auaritia, & luxu-
 ria, p. 1. pag. 57. nu. 13.
 Triumphus Romanorum modus, p. 1.
 pag. 34. nu. 24.
 Triumphus Romanorum qualis, p. 1.
 pag. 119. nu. 5.
 Troianorum concilium, p. 3. pagin.
 122. nu. 9.
 Turca virga furoris Dei in Christia-
 nos, p. 1. pag. 9. nu. 27.
 Turpitudine sensualis, p. 1. p. 256. n. 12
 Tyrānij intētio licet sit regna acqui-
 rere Dei tamē est per eū de nobis
 vindictā sumere, p. 1. pag. 9. n. 27.
 Tygris multi color milies tonfa cum
 eisdem coloribus manet, p. 1. pag.
 29. num. 10.

I N D E X.

V Adens in templum ut foeminā videat, ambulans reuertitur, & sic de singulis, p. 1. pag. 37. nu. 3.
 Vanagloria fugienda, p. 1. pag. 146. nu. 61. & p. 2. pag. 52. nu. 27.
 Vanum est de suorum nobilitate gloriarī, p. 2. pag. 92. nu. 22.
 Vanitas mundanos homines mortē vsq; sequitur, p. 3. pag. 183. nu. 13.
 Væ damnationem æternam significat, p. 4. pag. 11. nu. 32. & p. 2. pag. 10. nu. 7.
 Verba plena spiritu cum bono exemplo sunt instrumenta alliciendi animas ad Deum, p. 1. pag. 11. n. 4.
 Verba diuina in intimo cordis sunt reponenda, p. 1. pag. 16. nu. 20.
 Verbum Dei in terra bene disposita radices agit, p. 1. pag. 17. nu. 24.
 Verbum Dei attente audire quantum inter sit, p. 1. pag. 288. nu. 15.
 Verbum Dei libenter audire signum est prædestinationis, p. 2. pagin. 284. nu. 25.
 Verbum Dei audire includit obedire, p. 2. pag. 285. nu. 28.
 Verbi Dei auditores olim feruentiores erant, p. 2. pag. 235. nu. 2.
 Verbum Dei non audire ex quo principio dimanat, p. 2. pag. 16. nu. 3. & p. 4. pag. 288. nu. 25.
 Verbi Dei seminator Christus, p. 2. pag. 22. nu. 21.
 Verbi Dei auditores huius temporis, quales sunt, p. 2. pagin. 25. numer. 31.

Verbum Dei, ignis, malleus, gladius aqua, nix, in sacra scriptura appellatur, p. 2. pag. 96. nu. 36.
 Verba indicant interiora hominis, p. 2. pag. 216. nu. 30.
 Verbum Dei in duobus præcipue cum semine materiali habet similitudinem, p. 3. pag. 15. nu. 7.
 Verbum Dei quomodo audiendum sit, p. 3. pag. 17. nu. 12.
 Verbum Dei breuissimo tempore fructificauit, p. 3. pag. 20. nu. 21.
 Verba suauia corda audientium emolliunt, p. 3. pag. 56. nu. 24.
 Verba illa quæ dicuntur in Symbolo. Sanctorum comunem explicantur, p. 3. pag. 284. nu. 32.
 Verba diuina sunt alimenta spiritus, & aliud sonant, aliud vero innunt, p. 4. pag. 1. nu. 3.
 Verbum Dei est medium quoddam ad gratiam & gloriam, p. 4. pag. 17. nu. 8.
 Verbum diuinum, mori non potuit, p. 4. pag. 30. nu. 10.
 Verbum Dei qualiter sit ruminandum, p. 1. pag. 254. nu. 6.
 Vedi⁹ Poliustyranus, p. 4. pa. no. n. 24.
 Vepres diuitiarum & solitudinū secularium ab anima euellendæ, ut ei verbum diuinum proficiat, p. 1. pag. 17. nu. 23.
 Venæ animæ præciosi sunt metalli, & maximæ utilitatis: corporis vero vilis, p. 1. pag. 109. nu. 3.
 Veneratio templo exhibenda, p. 1. pag. 86. nu. 16.

Vena

ALPHABETICVS.

Venatores qui in sacra scriptura leguntur omnes sunt in inferno p. 3 pag. 143. nu. 34.
 Veritas Euangelij non est silentio præmittenda, p. 1. pag. 44. nu. 1.
 Veritatis cognitio est finis humanæ rationis, p. 1. pag. 398. nu. 2.
 Veritas est centrum omnium virtutum, p. 1. pag. 345. nu. 27.
 Veritatem celare malū, 1. pag. 398. nu. 1.
 Veritas omnibus est inuisa, p. 2. pag. 283. nu. 22. & p. 3. pag. 448. nu. 4.
 Veritas etiam in moribus reperitur, p. 3. pag. 282. nu. 27.
 Veritas in vniuersali odio haberi non potest, bene tamen in particulari, p. 3. pag. 428. nu. 17.
 Veritas doctrinæ ex vitæ innocētia procedit, p. 4. pag. 210. nu. 5.
 Veritas hodierna die ob lucrum parū, reticetur, p. 4. pag. 213. nu. 14.
 Veri humiles in omnibus humiliantur nec gloriam suam quærunt, p. 1. pag. 323. nu. 24.
 Veritatem prædicatori affirmanti, non credere: causa est nostræ condemnationis, p. 2. pag. 283. nu. 22.
 Verecundia propria, bellum inferebat Christo, p. 3. pag. 552. nu. 46.
 Verecundia amissa facile cætera amittuntur, p. 3. pag. 477. nu. 12.
 Vestium profanitas fugienda, p. 3. pag. 217. nu. 11. & p. 2. pag. 146. nu. 5. & pag. 215. nu. 27.
 Via quæ ducit ad cælum plana est & suauis, e contra vero quæ ducit ad infernum, p. 3. pag. 124. nu. 16.
 Via iniquitatis maximam peccatoribus anxietatem affert, par. 1. pag. 184. nu. 3.
 Viduarum & orphanorum causæ indicibus commendantur, part. 1. pag. 306. nu. 3.
 Vidua quomodo viuere debeat, p. 3. pag. 394. nu. 25.
 Victoriæ licet in tentatione aliqua reportaberis ne te securum existimes, p. 1. pag. 60. nu. 22.
 Vilibus creaturis Deus Ægyptios compunxit, ad maiorem eorum confusionem, p. 1. pag. 35. nu. 28.
 Vindictæ desiderium fugiendam, p. 1. pag. 357. nu. 4.
 Virgines olim castæ, nunc licet conclusæ impudicæ, p. 1. pagin. 246. nu. 13.
 Virgo conuersationes fugere debet, p. 2. pag. 130. nu. 27.
 Virtutis initium amarum sed media dulcissima, p. 1. pag. 107. nu. 28.
 Virtus diuini verbi magna est, p. 1. pag. 346. nu. 2.
 Virtutis sicut proprium est prodere se, ita vitij se occultare, p. 1. pagin. 146. nu. 4.
 Virtus est cõformis rationi, p. 1. pag. 145. nu. 1.
 Virtus olim maiori pretio quam modo æstimabatur, par. 2. pag. 52. nu. 28. & 29.
 Virtus & peccatum tanquam contraria cum libero arbitrio præliantur, p. 2. pag. 162. nu. 20.

F 5 Vir-

INDEX

- Virtutis specie, plurima peccata cōmittuntur. p. 2. pag. 322. nu. 14.
- Virtutis difficultates obuiādā sunt p. 2. pag. 382. nu. 22.
- Virtutis viam ingredientibus, planā reddit Deus, ne deficient. p. 2. pag. 383. nu. 25.
- Virtus non solum præmio sed honore est digna, p. 3. pag. 100. nu. 11.
- Virtutis principium amarum, postea vero dulcissimum est, p. 3. pagina. 190. nu. 35.
- Virtutes, aliæ interne, & aliæ externe & quæ sint. p. 3. pag. 295. n. 25
- Virtutis via non deficiendum. p. 3. pag. 309. nu. 31.
- Virtus denuo incepta, honoribus sæpe marcescit, p. 4. pag. 22. nu. 25.
- Virtus omnis versatur circa difficile præcipue charitas, p. 4. pa. 57. nu. 12.
- Virtus difficilis videtur aliquibus vi tū vero facile, p. 4. pag. 286. nu. 22
- Virtutes qui acquirit sine humilitate quid facit. p. 4. pag. 119. nu. 20.
- Vir optimi consilij cui comparādus p. 4. pag. 207. nu. 26.
- Vis amoris, & odij, maxima est. p. 4. pag. 214. nu. 16
- Visus Dei quam sit potens ad beneficia cōferēda. p. 1. pag. 111. nu. 12
- Visus oculorum animā à Deo obnixè postulandus. p. 2. pag. 42. nu. 47. & 48.
- Visus Dei alterius rationis ab homine. p. 4. pag. 104. nu. 6
- Vineę nomine, essentia diuina nō in cōgrue designatur. p. 2. pag. 7. n. 20.
- Vita, vitę appellatur spes ab Augu- stino. p. 1. pag. 127. nu. 2
- Vitę breuitas declaratur. p. 2. pagina. 257. nu. 28.
- Vita præsens est tempus merendi & demerendi. p. 3. pag. 379. nu. 21
- Vita hominis cur diei comparetur, p. 4. pag. 4. nu. 10.
- Vita aliquorum magis cū Ethnico- rum & Romanorum legibus, quā cū diuina lege concordare vide- tur. p. 4. pag. 159. nu. 16.
- Vita hæc nil pleni, vel integri, cōfer- re potest. p. 4. pag. 187. nu. 33.
- Vita nostra cum tam incerta sit, non ita remisse est peragenda. p. 4. pag. 194. nu. 16.
- Vita præsens peregrinatio quædam est. p. 1. pag. 465. nu. 30
- Vita huius seculi mors est. p. 2. pag. 348. nu. 16.
- Vita nostra in Dei laudibus consu- menda. p. 2. pag. 385. nu. 3
- Vita rerum omnium alia occulta alia perspicua. p. 3. pag. 573. nu. 27.
- Vita futura quare nox dicatur. p. 4. pag. 4. nu. 10.
- Vita religiosorum arcta, secularium vero ampla. part. 4. pagina. 5. nu- mer. 14.
- Vitiatorum amatores aliquid habere gaudent quo possint sua vitia ex- cufare. p. 4. pag. 223. nu. 8.
- Vitia sex odibilia maxime Deo. p. 2. pag. 222. nu. 5.
- Vitium carnis à longinquo expug- nare debemus. p. 2. pag. 224. num. 11. &

ALPHABETICVS.

11. & 12.
- Vnio animæ cum corpore figura est vnionis animæ cum Deo. p. 2. pag. 123. nu. 7.
- Vniuersalis causa vt operetur dispo- sitionem in particulari causa præ- requirit. p. 1. pag. 115. nu. 22.
- Vnitate charitatis & amoris Deus maxime delectatur. p. 2. pag. 57. nu. 1.
- Vocatur Deus pater familias vt ostē- dat seruos suos à se tanquam filios tractari. p. 1. pag. 3. nu. 7.
- Vocationi Dei non omnes pariter respondent. p. 4. pag. 5. nu. 13.
- Vocationi diuinæ dicto citius respō- dere debemus. p. 4. pag. 98. nu. 19.
- Voluntas diuina in sacris literis ex- pressa, in tentationibus consulē- da. p. 1. pag. 70. nu. 26.
- Voluntas propria quę libera est om- nium malorum radix. p. 2. pag. 88. nu. 7.
- Voluntas Dei omnibus rebus præ- ferenda. p. 4. pag. 50. nu. 29. & p. 3. pag. 406. nu. 24
- Voluntas diuina non conformatur appetitui nostro. part. 4. pagina. 57. nu. 15.
- Voluntas est sensualitatis cathenis alligata. p. 1. pag. 137. nu. 2.
- Voluntas cæteras potentias mouet, p. 4. pag. 69. nu. 9.
- Voluptas non austeritas intenditur à Dæmone, part. 2. pagina. 81. nu- mer. 35.
- Voluptates cruci Christi contrarian- tur, par. 3. pag. 162. num. 21.
- Voluptas vbi querenda est. p. 3. pag. 440. nu. 16
- Voluptates verbum Dei suffocant. p. 4. pag. 25. nu. 32.
- Voracitas crudelitatem parit. par. 2. pag. 155. nu. 32.
- Vox Domini magnam habet effi- caciam, part. 2. pagina. 301. nume- ro. 32
- Vxor Loth quare in statuam salis versa est, p. 1. pag. 425. nu. 25
- Vxor qualis esse debeat, p. 3. pagina. 394. nu. 25
- Vxor vt pacem cum marito confer- uet, quid facere debeat, p. 4. pagi. 191. nu. 8
- Vtilitatem hominū Deus propriam appellat, parte. 1. pagina. 118. nu- mero. 2.
- Vt particula, non semper causam sed cōsequentionem effectus deno- tat, p. 2. pag. 18. nu. 11.
- Z.
- Z**elus est feruor ardentissimus qui ex feruidissimo amore procedit. p. 1. pagina. 275. nu. 9.
- Zelus Dei quare in scriptura infer- no comparetur, pa. 1. pagi. 81. nu- mer. 2.
- Zelatores legis gloria & honore di- gni sunt, parte. 3. pagina. 160. nu- mer. 14.
- Zelum diuini honoris oportet nos imi-

INDEX

Imitari, p. 3. pag. 161. nu. 17
Zelus seruorū Dei. p. 3. pag. 276. nu. 8
Zelus Dei erga animam peccatricē
p. 3. pag. 227. nu. 4.

Zelus Prælati Prædicatoris. part. 3.
pag. 349. num. 2
Zenobia Regina Aficæ nobilissima
par. 4. pag. 266. num. 11.

FINIS.

Finis coronat opus.

hic Liber est

